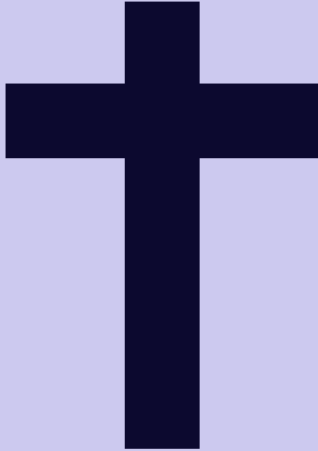

Ja jembyu kajxy'átypyu mada Jesukristukyjxm: El

Nuevo Testamento de nuestro Señor Jesucristo en

el mixe de Juquila

New Testament in Mixe, Juquila (MX:mxq:Mixe, Juquila)

Ja jembyu kajxy'átypyu mada Jesukristukyujxm: El Nuevo Testamento de nuestro Señor Jesucristo en el mixe de Juquila

New Testament in Mixe, Juquila (MX:mxq:Mixe, Juquila)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Juquila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Juquila [mxq], Mexico

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Juquila

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
0c492fbf-e19b-5f77-b2cc-07da5aab0305

Contents

MATEWÛ	1
MARKÛS	60
LUKÛS	97
FWANK	157
APOSTHĹTY	205
ROMANÛS	260
1 KORINTÛ	285
2 KORINTÛ	309
GALASYÛ	325
ĒFESÛ	334
FILIPÛS	343
KOLOSÛ	349
1 TESALÓNİKÛ	355
2 TESALÓNİKÛ	360
1 TIMOTEE	363
2 TIMOTEE	370
TITÛ	375
FILEMÓN	378
EBREEÛSÛTY	380
Santya'agu	398
1 PEEDRÛ	404
2 PEEDRÛ	411
1 FWANK	415
2 FWANK	421
3 FWANK	422
JUUDÛS	423
DI'IBÛ JATANÛP	425

Oybyu Ayuk Di'ibu Matewu Jyaay

Jesukristu yaptujkaty

¹ Tyaadu du'un tu'ugu listu ma 'yity kaxjaay yu xyujjuty ja 'yaptujkadyu Jesukristu, di'ibu tuump'ajt aats'ajtu rey Davit, di'ibu tuump'ajt aats'ajtudu Abraan.

² Abraan yu'u teety'ajtu Isaa, di'ibu teety'ajtu Jakoob, di'ibu teety'ajtudu Judaa esu myuga'axuty. ³ Judaa yu'u teety'ajtu Fares esu Zeru, di'ibu tyaak'ajtu Tamar. Fares yu'u teety'ajtu Esrom, di'ibu teety'ajtu Aram, ⁴ di'ibu teety'ajtu Aminadap, di'ibu teety'ajtu Naason, di'ibu teety'ajtu Salmón. ⁵ Salmón yu'u teety'ajtu Booz, di'ibu tyaak'ajtu Raap. Booz yu'u teety'ajtu Obeed, di'ibu tyaak'ajtu Rut. Obeed yu'u teety'ajtu Isa'ii, ⁶ di'ibu teety'ajtu rey Davit.

Davit yu'u teety'ajtu Salomonk, di'ibu tyaak'ajtu ku'ekytyo'oxy di'ibu ñudo'oxy'ajtu Uriius. ⁷ Salomonk yu'u teety'ajtu Robwam, di'ibu teety'ajtu Abiius, di'ibu teety'ajtu Asaa, ⁸ di'ibu teety'ajtu Josafat, di'ibu teety'ajtu Joram, di'ibu teety'ajtu Uziius, ⁹ di'ibu teety'ajtu Jotam, di'ibu teety'ajtu Akaz, di'ibu teety'ajtu Ezekiius, ¹⁰ di'ibu teety'ajtu Manasés, di'ibu teety'ajtu Amón, di'ibu teety'ajtu Josiius, ¹¹ di'ibu teety'ajtudu Jekoniius esu myuga'axuty ma ja tiempu ko ja babiloñudu rey tmunejxy ja israelitu ja'ayuty tsimy jap Babiloñu ñaaxóty.

¹² Ko tyaadu du'un ñajxy, Jekoniius yu'u teety'ajtu Salatyel, di'ibu teety'ajtu Zorobabel, ¹³ di'ibu teety'ajtu Abyut, di'ibu teety'ajtu Elyakim, di'ibu teety'ajtu Azoor, ¹⁴ di'ibu teety'ajtu Sadok, di'ibu teety'ajtu Akim, di'ibu teety'ajtu Elyut, ¹⁵ di'ibu teety'ajtu Elyazaar, di'ibu teety'ajtu Matán, di'ibu teety'ajtu Jakoob. ¹⁶ Jakoob yu'u teety'ajtu Josee, di'ibu Mariiu muut pyejky. Esu Mariiu yu'u taak'ajtu ja Kristu, ja'a njuna'anum ja Nindsan'ajtam Jesukristu.

¹⁷ Pes du'un oj kya'pxy majmajkts naska'axu Abraanu tuump 'yaadsuty extu jabaat ma rey Davit, es nan jamajmajkts naska'axu Davitu tuump 'yaadsuty extu jabaat ma yu Babiloñu ryey dyajnejxy tsimy ja ja'ayuty jap ñaaxóty, es nan jamajmajkts naska'axu extu jabaat ma myiñ jyajty ja Kristu.

Jesús myiñ jya'ty

¹⁸ Du'un myiñ jyajty ja Jesukristu. Yu Mariiu, Jesukristu tyaak, yu'u naty pukánup ja Josee. Es maanumu naty kyapukt, Mariiu oj wye'emy u'unkmuut mut ja Espiritu Santu myak'ajtan. ¹⁹ Josee jyiky'ajty tay'ajtan muut es kyaj jyanayajnidu'xánu ma Mariiu, jyadimmastu'udán wi'ix kyaju ja'ayuty tnijáwudat.

²⁰ Ko du'un twinmaay, tu'ugu Diosu 'yanklas t'ijxy tsyuujóty mya'ayóty es 'yanmaayu:

—Josee, Davitu tuump 'yaats, katu xyjawn es xy'axájut yu Mariiu éxtumu mudo'oxy, mut ko ja u'unk di'ibu yajminaampy yajja'taampy, yu'u Espiritu Santu jya'a. ²¹ Yu Mariiu tpaada'añ tu'ugu u'ungu'unk, es xyruujtakut ja xyuu Jesús. Du'un txu'átut mut ko yajnitso'ogaampy ja jya'ayuty ko dyajtagoyánnu pyojpaty.

22 Tugekyu tyaadu da'un tyuun jyajtu es yajkuudyunut di'ibu naty ja Diosu kyugajxpu tu tngajxy:

23 Yu kixyudo'oxy wu'umaamp u'unkmut es tpaada'añ tu'ugu myaangu'unk

di'ibu yajtukxu'ataamp Emanwel,

di'ibu ayuk wimbadsuamp Dios ijtput mut udsajtam.

24 Ko ja Josee dyajwijy ja tsyuu mya'ay, da'un ttuun éxtam ja Nindsun'ajtam yanklusu naty tu tyuknipékyaty. Ta t'axaju ja Mariiu éxtamu ñudo'oxy es oj tmanujxnu ma tsyuu. 25 Per kyaj tsyunaaydyu éxtam tsyunnudu kasaadu ja'ayaty extu ko ja Mariiu dyajmiiñ dyajjajty ja myaangu'unk. Es ja Josee tpaajtaku ja xyuu Jesús.

2

Di'ibu tni'uxpákuadu wi'ixu da'un yu madsa'a tni'ixtu ja mixyu'unk Jesús

1 Ko Jesús myiñ jyajty ma yu Belén kajpn, Judeeu ñaxóty, ma natyu Eroodus ryey'aty ma tadu naxwíñudu, ta jyajttu Jerusalén naagadyu ja'ay di'ibu miindu ma xuu pyudsemy, es jap tni'uxpákuadu wi'ixu da'un yu madsa'a. 2 Es dyajtuudu:

—¿Mañ net ja israelítadyu ryey di'ibu tu myiñ tu jya'ty? Pes ndsooñ ma xuu pyudsemy. Tu n'ixtuts ja myadsa'a es paadyuts nnimindu es n'awdata'andats.

3 Ko ja rey Eroodus tmdooyu tyaadu, ta wye'emy amoñ, es nidugekyu nandu'un ja Jerusalén ja'ayaty. 4 Netu rey dyajwooyu nidugekyu ja teedywyindsánaty es ja di'ibaty tsajptagóty ya'uxpajktup, es dyajtuuy:

—¿Mañ net myina'añ jya'ta'añ ja Kristu?

5 Ta ja'ajaty 'yadsoodu:

—Jam Belén, Judeeu ñaxóty; mut ko ja Diosu kyugajxpu tkaxjaay da'un:

6 Es mij Belén, Judeeu ñaxóty,

kyaj mnugoogajpnaty ma tadu nax,

mut ko ma mij pyudsama'añ tu'ugu yajkutujkpu

di'ibu kywentu'ataambyats ja nja'ayaty, ja israelítaty.

7 Netu Eroodus tngajxu ayu'udsyu ja di'ibu naty tu jya'ttu, es dyajtuuy na'a da'un meeru naty tu kyaxe'eky ja madsa'a. 8 Net yajkajxtu Belén, es ya'anmaaydyu:

—Najxtu jam, es axta'aydyu tadu mixyu'unk; es ko xypyaattat, awa'anguats esats uj nandu'un najx n'awdatyats.

9 Mudu tyadu reyu 'yayuk ñajxtu ja ja'ayaty. Net ja madsa'a di'ibu naty tu t'ixtu ma ja ñaxaty, kyaxe'ky jatugok, es ya'ujaty tpanujxtu extu ko jyajttu ma naty ja madsa'a tu wu'umu tujk nikujxm ma naty ja mixyu'unk. 10 Es ya'ujaty xyondaktu ko t'ijxtu ja madsa'a. 11 Ta tyajkuadu tugoty, es tpattu ja mixyu'unk mudu tyaak Mariiu. Net ñaygyoxtnaaydyakudu es t'awdajttu ja mixyu'unk. Ta t'agajtu ja myay'átyaty es tmooydyu ooru, ja oybyu pa'ak xu'kpu es jatu'ugu pa'ak xu'kpu di'ibu xyu'ajtypy mirru.

12 Dios anmaayudu tsyuujóty mya'ayóty es kaduibu jyambíttat ma Eroodus, paaty tpaajktu wiink tu'u es jyambijttu ma ja ñaxaty.

Jesús yajmage'eky

13 Ko tyaadu jyambijttu, ta ja Josee t'ijxy tsyuujóty mya'ayóty tu'ugu Diosu 'yanklus. Ta 'yanmaayy:

—Pudu'ak. Munnux ja mudo'oxy esu 'yu'unk, es najxta tsojk Ejipta es wu'umdu jap exta kots uj mij n'awánudat es mjumbittat, mat ko Eroodus 'yuxta'ayaampy yu mixyu'unk es dya'ooga'añ.

¹⁴ Netu Josee pyade'ky es tmunejxy ja mixyu'unk esu tyaak. Ta tsoy'onda koots, ñujxnudu Ejipta. ¹⁵ Jap wye'emy exta koonam 'ye'ky ja Eroodus.

Tyaadu du'an tyuun jyajt es yajkuudyúnat di'ibu naty ja Nindsun'ajtam tu ttukkajxwa'xy ja kyugajxpaty: “Jap Ejiptats nnigaxu n'U'ungats.”

Eroodus tni'ana'am es 'yooktat ja mixyu'ungaty

¹⁶ Ko ja Eroodus tni'ajtu ko ja di'ibu naty tu kyu'ixudu tu tyukxi'igudu, yu'u ko oj kyaj 'yokjambijnudu, ta jyantsytyugoyjot'ambejky. Net tni'ana'am nidugekyu ja yedyujku'ungaty 'yooktat, yu majtsk jamujtpe es waanu mútskpaty, jam Belén es tugekyu myugajpnba'ajuty. Du'an ttuun ma ja tiempu ma naty tim jawyiin tu kyaxe'eky ja madsa'a, éxtamu naty tu tyukmumadya'agudu yajxon di'ibu oj kyu'ixudu. ¹⁷ Es mat ko du'an dya'o'ktaaydyu ja uná'ku'unk, net yajkuudyuun di'ibu naty ja Diosu kyugajxpe Jeremiis tu dyajwe'emy kuxja'ay:

¹⁸ Yajmudooy ma Ramaa kajpn

ko pán jy'u'ay ya'axy ya'ayow ya'amá'at.

Rakeldumu du'unu naty ñiipi yu ja 'yu'ungaty

es kyaj ttseky es pán pyumay pyutájudat

mat ko tu naty 'yo'ktaayñudu.

¹⁹ Es ko 'ye'ky ja Eroodus, ta ja Josee tsyuujoty mya'ayoty t'ijxy ja Diosu 'yanklus jam Ejipta, es 'yanmaayy:

²⁰ —Pudu'ak. Tsoon yaa mudu mixyu'unk esu tyaak, es jumbittu ma ja israelitadyu ñax, mat ko tu 'yooktu di'ibu naty ya'oogaampy yu mixyu'unk.

²¹ Netu Josee nejxy mudu mixyu'unk esu tyaak ma israelitu ñaxuty. ²² Es ko Josee mudooy ko Arkelawu naty ana'amp jam Judee ko tkuwe'emy ja tyeety Eroodus, ta tsyu'ku ko ñujxáñ jam. Es kom tu naty Dios 'yanu'umxuty tsyuujoty mya'ayoty kudiibu ñujxat Judee, ta oj nejxy Galilee ñaxoty. ²³ Ko oj jya'ty jam, ta oj tsyunaaydyaknbéky ma ja Nazaret kajpn. Tyaadu du'an tyuun jyajt es yajkuudyúnat éxtam jyunandu ja Diosu kyugajxpaty: “Ya'anamur ja Kristu: Nazarenu ja'ay mij.”

3

Fwank Yajnubajtpe tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk ma muj it

¹ Es ma tadu tiempu ja Fwank Yajnubajtpe myiñ ma muj it Judee, tkajxwa'xy, ² es jyuna'añ:

—Yajjumbittu mjot mwinma'añuty, mat ko ja tsajpótudu kutujkun tu wyingón.

³ Tyaadu Fwank yu'u naty di'ibu ja Diosu kyugajxpe Isaii tu tkuxja'ay du'an:

Yajmudóy tu'ugu ja'ay ya'axy jyeky ma tu'ugu muj it:

“Éxkúkuu ja Nindsun'ajtam ñu'u tyu'u.

Yajtunudu tyu'aa.”

⁴ Yu Fwank yu'u wyit'ajtypy ijty ja kamey jamk es po'o twun'áty, es yu'u ijty jye'xy'ajtypy ja mu'u esu tsimba'ak. ⁵ Es ma ja Fwank

ñimiinudu Jerusalén ja'ayuty es nidugekyu di'ibu tsunaaydyur ma ja Jordán majnuba'a, es tugekyu di'ibu Judee ñaaxóty, ⁶ es tmayatsta ja pojpu. Esu Fwank dyajnbéty ma ja Jordán majnuu.

⁷ Es ko ja Fwank t'ijxy ko mayu fariseeuty esu saduseeuty ñimínudu ma yajnbéty, ta t'anmaay:

—Miidsuty du'an éxtumu awa'andsa'añun. Es éxtumu tsa'añuty tkuga'aktu ja juun kudiibu tyóyut, miits mjanándap xytyijy ko mnitso'oktat mudu mnubajtan es ko du'an ja Dios kyaj mdaydyunadat éxtumu pojpu ja'ayuty. ⁸ ¡Kyaj tyu'ajtanuty! Jawyiin xytyuk'ixtat mut ja mjiky'ajtan ko tu'y'ajtan tu mjodumbittu, ⁹ es katu mnayjyuna'anadu: “Udsajtam yu'u tyuump 'yaats ja Abraan.” Tu'y'ajtan n'anuumu ko yu Dios mbaat dyajtagátsyu tyadu tsaa éxtam ja Abraanu tyuump 'yaadsuty. ¹⁰ Es ja Diosu tyuudyu'unan tim wingoomp mudu pojpu ja'ayuty, éxtam ko mudu jatsyu ndukpo'tu'kum ja kepy di'ibu kyaj 'yóyuty. Paaty tugekyu kepy di'ibu kyaj tyuump'áty oyaty, yajpo'tu'ugur es yajpajta'agut juunóty. ¹¹ Uj tyámats miidsuty nyajnbéty mut ja nuu es ya'ixut ma nidugekyu ja'ayuty ko miidsuty tu mjodumbittu ma mbojputy. Per miimp ja di'ibu myudajtypy ni'igu ja mak'ajtan es kyajts uj ndu'anuty. Es kyajts xyñitaku esuts yu'u nmudúnat éxtam tu'ugu ja'ay ja tyuumbu di'ibu yajnjxur ja kyuk. Yu'u myajnbátudap mut ja Espiritu Santu esu juun. ¹² Es yu'u kyujóty tmudaty ja tyuumbajn es dyajwa'adsa'añ ja triigu, es yajpajku'ugut ja triigu ma ja tsya'x, es ja triigu pyosta'ak yajno'ogat mut ja juun di'ibu ni na'a kya'eeky.

Jesús ñabety

¹³ Net ja Jesús tso'oñ Galileeu, es tnimiin ja Fwank ma Jordán majnuu esu Fwank yajnbátudat. ¹⁴ Tim jawyiin kyaj tjakupakañ ja Fwank, es t'anmaay ja Jesús:

—Mijtsu du'an mjarátur xyajnbátudats, ¿es wi'ixuts uj mij nyajnbátat?

¹⁵ Jesús 'yadsooju:

—Tyam wa'an du'anuty, mut ko oyu du'an es ndu'unum di'ibu Dios tseyjpy.

Net ja Fwank tkupejky.

¹⁶ Ko naty ja Jesús tu ñubajtta'ay, netyu pyadseemy najoty. Ta rójuu tsajp 'yawatsy esu Fwank t'ijxy ko ja Diosu Jya'ajun kyada'aky éxtam tu'ugu paku'unk, es ñiguda'agyuty kyubajkkujxyu Jesús. ¹⁷ Es net yajmadooy jyuna'añ tsajpótm:

—Tyaadudsu du'an ja n'U'ungats di'ibuts njantsytsyeyjpy, di'ibuts muut njotkujk'áty.

4

Mujku'ugópk tja'ixy esu Jesús pyekytyúnut

¹ Netu Espiritu Santu yajnjxu Jesús ma muj it es ja mujku'ugópk t'ixut wi'ix ja Jesús dyajpekytúñ. ² Justyikxyxyu justyikxy ux 'yijty ni nu'an kyakaay. Ta pyatu ja yuu. ³ Ta ja mujku'ugópk tmawingooñ ja Jesús, es t'anmaay:

—Pun mijtsu du'an ja Dios m'U'unk'ajtur, anuumu tyadu tsaa es jyumbítat tsajkaaky.

⁴ Es ja Jesús t'adsooy:

—Ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: “Kyaj jyatyim'y'u'uyudyu tsajkaaky maut jyiky'aty ja ja'ay, tyukjiky'átur mut tugekyu Diosu 'yayuk.”

⁵ Net ja mujku'ugórk dyajnejxy ja Jesús ma Jerusalén kajpn, es dyajpejty ma muj tsajptajk kopk. ⁶ Ta t'anmaay:

—Pun mijtsu du'un ja Dios m'U'unk'ajtup, naygyujubijpnáxudu, mut ko ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ:

Ja Dios tyuk'ana'amdup ja 'yánklusaty es mgwentu'átudut.

Myajpudu'ugudup madu ky'u'u

kudiibu tsaa dyajtsayútut ja mdeky.

⁷ Netu Jesús t'adsooy:

—Nandu'un ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: “Katú xy'ijxmátsy yu mWindsán Dios.”

⁸ Ta jatugok ja mujku'ugórk dyajnejxy ja Jesús ma tu'ugu kopku kujxmbu, es ttuk'ijxy nidugekyu naxwíñudu ja'ayuty es ja myuj'ajtun. ⁹ Ta t'anmaay:

—Ujtsuts mij nmo'oyup tugekyu tyaađu pun xywyngoxtunaabyuts es xy'awdátuduts.

¹⁰ Net ja Jesús t'anmaay:

—Najx, Satanás. Mut ko ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: “M'awdátur ja mWindsán Dios, es xymyudúnut y'u'uy je'euy.”

¹¹ Net ja mujku'ugórk tmastuty ja Jesús, esu anklus ñimiinudu yajkaay ya'úkudu, es myuduunudu.

Jesús tkajxwa'xtso'oñ ja Diosu 'yayuk

¹² Es ko Jesús dumadooy ko Fwangu naty 'yity pujxndugóty, ta oj ñejxy Galileeu ñaxxóty. ¹³ Per kyaj oj wye'emy Nazaret, nik jap oj ñejxy tsunaabyu Kafarnaúm, mejyñbya'aay ma Zabulongu ñax esu Neftalii ñax.

¹⁴ Tyaađu du'un tyuun jyajtu es yajkuydyúnut di'ibu ja Diosu kyugajxpu Isaiiu naty tu tkuxja'ay:

¹⁵ Ja Zabulongu ñax esu Neftalii ñax

esu nax di'ibu jadsoo ma mejyñun, ma xuu tsi'ity es ma xuu pyadsemy, ja ñax ma Jordán mujnu mut ja Galileeu ñax,

ma jyiky'attu di'ibu kyaj 'yisraelítaty,

¹⁶ ja ja'ay di'ibu jiky'ajttu kubi'its ku'ook

tu t'ixtu ja mujpu jaj t'xun.

Es ma yu di'ibu naty jiky'ajttup

ma éxtam mbaat njuna'anum 'yawaxu o'kun,

tu kyuxuñu mut ja jajun.

¹⁷ Net ja Jesús tkajxwa'xtsondáky es jyunañ:

—Yajtugátstu mwinma'añuty es jodambittu, mut ko ja tsajpótmudu kutujkun tu wyingóñ.

Jesús twoy nimajtaxku ajkxmajtsputy

¹⁸ Tu'uye'ebyu naty Jesús ma yu Galileeu Myejyñbya'a, ko t'ijxy nimajtsk tukka'axu uná'k. Yu'u naty Simonk di'ibu nandu'un xyu'ajtypy Peedru, es jatu'uk ja'adam ja Andrés. Ajkxmajtstubu naty, yu'u naty kyujubijpnajxtup ja 'yajkxmajtsn najoty. ¹⁹ Netu Jesús t'anmaay:

—Pamiinduguts, es ujts miits n'axpujkrú'attup es nmo'oydyut jatu'ugu tuunk. Tyamyu xyajtsonda'aktut es xy'uxta'ayut may ja ja'ayuty es xytyuknimínduduts esuts nandu'un yu'u'juty n'axpujkrú'attut.

²⁰ Netyu tnikaktu ja 'yajxmajtsn es tpanujxtu Jesús.

²¹ Ko waanu 'yaknujxtu, ta Jesús t'ijxy nimajtsk tukka'axu uná'k, Santya'agu esu Fwank, 'yu'ungudyu Zebedeeu. Tamu naty ma tu'ugú barku mudu tyeety t'axuyu ja 'yajxmajtsnuty. Netu Jesús oj yáxudu, ²² es nan jamyu tnikaktu ja byarku es ja tyeety. Ta tpanujxtu ja Jesús.

Jesusu mayja'ay dya'uxpeky

²³ Jesús tyuk'yo'oydyaabyu naty ja Galileeu it, ya'uxpeky majaty ja tsyajptujk, nidu'uk nidu'ugu kajpn tkajxwa'xy ja oybyu ayuk di'ibu ñigajxyry ja tsajpótmudu kutujkan, es dya'aguda'aky ja ja'ayuty di'ibáty pujkudap. ²⁴ Ko oj tñijáwudu Jesús ma tugekyu Siryu naxwiñudu, ta ttuknimiindu nidugekyu di'ibu ayoodap mut kanak nax ja pujk ado'onun, di'ibu pujkudap ja ka'oybyu pa'am, mo'tpáty esu xúxaty, esu Jesús dya'aguda'aky. ²⁵ Pyanujxudu mayu Galileeu ja'ayuty es ja ja'ay di'ibu tsunaaydyup ma ja Dekápolus kajpnuty esu Jerusalén, nu'un di'ibaty tsunaaydyup wiink tsoo Judeeu ñaaxóty es ma Jordán mujnuu ma xuu pyudsemy.

5

Jesusu mayja'ay dya'uxpeky

¹ Ko Jesús t'ijxy ja mayja'ay, ta pyepty ma ja kopkan, es ñaxwe'tsy jam. Net tyuknabikudu ja 'yuxrujkruty, ² esu Jesús ya'uxrujktsondákudu du'un:

Pánuty kuni'xyuty

³ —Kuni'xy ja di'ibaty nay'uxkajpadap ko pyojpuja'ay'áttu, pes yu'u ítup ma tsajpótmudu kutujkan.

⁴ 'Kuni'xy ja di'ibaty juuygyujk yaxkujkudap, pesu Dios pa'ayowánudap.

⁵ 'Kuni'xy ja di'ibaty kyaj myuj pyaáduu, ja'a ko Dios mo'oyánudap ja naxwiñudu éxtamu kyuma'áñ.

⁶ 'Kuni'xy ja di'ibaty jyantsytsyojktap es ttúnut di'ibu Dios tsyejpy, ja'a ko du'un yajpujta'aga'andu.

⁷ 'Kuni'xy ja di'ibaty naymyuma'xtujkudap, pes nandu'un muma'xtúkudap ja Dios.

⁸ 'Kuni'xy ja di'ibaty wa'ats ja 'yanmujá'anaty, pes yu'udyu du'un ítup mudu Dios.

⁹ 'Kuni'xy ja di'ibaty yajtsipwa'xtup, pesu Dios pujta'agudap éxtamu 'yu'ungaty.

¹⁰ 'Kuni'xy ja di'ibaty ijttap witsy po'oty mut ko jyiky'aty éxtamu Dios tseky, pes yu'u ítup ma tsajpótmudu kutujkan.

¹¹ 'Kuni'xy miidsuty ko ja ja'ayuty m'oojudu es mnixi'ik mduxixi'igudu, es m'udu'uts mgajxtu'udsudu miidsuty mut kots miits nmaduumbu'áttu.

¹² Xonda'aktu es jotkujk'áttu, mut ko ja Dios mmudajtxudap pujke'eky tsajpótm muj may'aty di'ibu mmo'oyánudap, pes nandu'un trajudijttu ja Diosu kyugajxpaty di'ibu jiky'ajttu maanumu naty miits mgajaa'áttu.

Kaan esu jajun

¹³ 'Extam ja kaan dyajta'amdsu ja tsu'utsy kudibu mya'adut, miidsuty mbaat xyujpkuwa'agudu ja axuk'ajtun ya naxwiñ kudiibu ja'ayuty mya'áttat. Pun ja kaan tugeepy ja tya'amts'át, ¿ti muut mbaat nbujtákm ja tya'amts'át jatugok? Ni wi'ix tsoo mbaat kyanakytyúñ, ¿kadii? Je'eyu ya'uxko'ot esu ja'ayuty ttuktaandut.

14 'Éxtam ja xuu xykyudu'xam ma njüdiŋtam küdiibu ngunajp nguja'pxam, miidsadya du'un éxtam ja jajun es xytyukni'ixudat ja ja'ay di'ibu du'un pojpa es wi'ixu du'un ja Dios ttseky es njiky'ajtam. Du'un miidsaty éxtam tu'ugu kajpn di'ibu ijtp kopkkajxm, 'yixtap miidsaty mjiky'ajtan. 15 Ni pán tkayajtoye'eky tu'ugu seeru jaun es netyu tkujiidsat madu armuun; nik ni'igu tpaŋta'aky kujxm ma ttukjajadya'ayut tuŋekyu ja tuŋot. 16 Nandu'un jajtpa du'unuty, wa'an yu mjájunuty tjajy muk éxtam mbaat ja ja'ay t'ixtu ja oybyu mduungaty es t'awdattut ja mDeedyu tsajpótmadu.

Wi'ix ja Moisés ja 'yana'amun tyuñ

17 Kyaj xywyinmádyut ko uj nyajtugoya'añ ja Moisesu 'yana'amun o ja 'yuxpajkunu Diosu kyugajxpaty. iNi wi'ix tsoo! Ja'ats tu nnimiñ esats nguudyuna'añuts. 18 Pes uj n'anmaadyuŋpts miits ja tayı'ajtan, ja tsajp esu nax tuŋóyap jawyiin maanamu naty kyatugoy tu'ugu letru kyukón di'ibu ja ana'amun jya'a'ajtyty. Tuŋekyu yajkuudyuunda'aya'añ. 19 Paaty di'ibu kyaj tkuydyuñ tu'ugu tyadu ana'amun, oy yu'ujuty ja ylinam waanabu, es ttukni'ixat ja wiinkpaty es kyaj tkuydyundat tadu ana'amun, tyadu ja'ayu du'un 'yitat pi'ixy jajp amu'unk jam tsajpótm. Per di'ibu kyuydyi-impy es ttukni'ixu ja wiinkpaty tkuydyunat, tyaadu du'un itap muj jam tsajpótm. 20 Tayı'ajtan n'anamudu, pan kyaj miits mjiky'ajttap tayı'ajtan maat küdiinam ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap, kyaj mdákudat tsajpótm.

Win'ak'ajtan

21 'Miidsaty tu xymyadowdu ko ja n'aptajk'ajtam ya'anmaadyu: "Katu myajja'ay'eeky. Di'ibu ya'e'kypy tu'uk pán, yu'u yajmanujxap ma tkumadówat." 22 Per uj n'anmaadyuŋpts miits ko di'ibu tyukjot'ambejkyty yu myagu'uk, yu'u du'un yajpayo'oyap ja pyeky; di'ibu 'yoo yaxypy ja myagu'uk, pátap es tyukkumadówadat di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty; es di'ibu pyejty kyadakypy ja myagu'uk, kudsu'ugu ko ñujxat ayoodaknóty ma juna'ank.

23 'Es pan mmunejxypy ja mwindsu'kun ma artal es jam xyjamyetsy ko ja mmagu'uk tu mij xymyadowgy, 24 nika'ak yu mwindsu'kun jam artal windum es nuŋx jawyiin mnayyaji'tigyudu madu mmagu'uk. Net mjambitat ma artal es xypyjta'agut ja mwindsu'kun.

25 Pan ja pán mni'uanadu es mmunejxyaty kumdaat, kajx'óyudu tu'agy küdiibu mgyákudat ma justisan, ja'a ko yu justisa mgyákudap ma ja polusiu, es mbajta'agudap pujxndugóty. 26 Tayı'ajtan n'anamudu ko kyaj mbadsámur jap extu ko xykyubajtta'ayut tuŋekyu ja mbeky.

Ja'ay dyajtgóty ja pajk ukunu wyindsu'kun

27 'Miidsaty tu xymyadowdu ko yajnigajxy jékyur: "Katu xyajtgóty ja pajk ukunu wyindsu'kun." 28 Per uj n'anmaadyuŋpts miits ko oytyim pánuty di'ibu 'yadsejpy tu'ugu toxytyujk es tmadugoya'añ, ñapaty éxtam maat tu tyagoy, oy je'eyu tu juna'añ jyodoty wyinma'añóty.

29 Pan m'aga'añ wiin myajpekytyuunap, juut es naska'adsu jagam.* Waanu oy ko xyajtgótyat tuk pedazu mnini'x es küdiinam ko mwa'amut mut amuumu mnini'x es myajpajta'agut ayoodaknóty. 30 Es pan

* 5:29 Xytyuk'ijxamu Jesús ko di'ibu xyajpekytyu'unam, yu'u jot winma'añ, es kyaj yu'adyu wiin, es ni yu'u ja ku'u. Ix Matewu 15:17-20

m'aga'añgya'u myajpekytyuunap, niboot es uxjwip jagam. Waan oy ko xyajtugóyut tuk pedazu mnini'x es kadiinam ko mwa'umut mat amuumu mnini'x es myajpajta'agat ayoodaknóty.

Kasaadu ja'ay ñaymyastu'ududu

³¹ 'Nandu'un yajnigajxy jékyur: "Di'ibu myastu'udaampy ja ñudo'oxy, jawyiin tsyékyuty tmo'oyat tu'ugu neky ma jyuna'añ ko tmastu'uty ja ñudo'oxy." ³² Per uj n'anmaaydyur miits ko pán ja toxytyujk t'uxwejpy, pun kyaj ja'agyujxmuty ko dyajtugóy ja pujk úkunu wyindsu'kun, ña'aygyujxm ja toxytyujk dyajtugóy ja pujk úkunu wyindsu'kun ko wiink yedyujk tpeky. Es ja di'ibu pyejkypy ja toxytyujk di'ibu dyajmatstu'uty, nandu'un dyajtugóy ja pujk úkunu wyindsu'kun.

Ja'ay wyanda'aky

³³ 'Nandu'un miidsaty tu xymudoodu ko ya'anmaaydyu ja n'aptujk'ajtam: "Katu xywyanda'aky tii andakungyujxm. Mgyudyúnabu du'un di'ibu mwandakypy ma Nindsun'ajtam." ³⁴ Per uj miits n'anmaaydyur: Ni na'a mgajuna'andut "por tsyos" ko ti xywyanda'aktat; es ni mudu tsajp, mut ko yu'u ja Diosu 'yuñaaybyajn ma yajkutíky; ³⁵ es ni na'a xykyawanda'aktat mudu naxwíñudu, mut ko yu'u du'un éxtam ma tkaxkapy ja tyeky; es ni mudu Jerusalén, mut ko yu'u du'un ja kyajpnu Dios, ja muj Rey; ³⁶ es ni mudu mgubajk, mut ko kyaj mbaat xyryujta'aky poop o yuk tu'uk je'eyu mwaay. ³⁷ Du'ñañ mjuna'andut "oy" o "kyaj", ja'a ko di'ibu ñikeempy yu ayuk, tyaadu du'un miimp ma yu ka'oybyu.

Katu ja'ay naydyukmujmbítudu axuuk

³⁸ 'Miidsaty tu xymudowdu ko yajnigajxy jékyur: "Mdukkabátur ja wiin ak wiin esu tats ak tats." ³⁹ Per uj n'anmaaydyur miits ko ja ja'ayuty mduna'anudat axuuk, katu miits xyñiwa'k'óyadu. Pun mgojxur ma m'aga'añdsyoobu m'ama'atsy, koojambít jatuk adu'um. ⁴⁰ Pun ja pán tsyiptuna'añ mut mij es mbujkya'añuty ja mnixuy, mo'oy nandu'un ja mdsyamarru. ⁴¹ Pun jaa tu'ugu soldaadu o justisu agwanu mdukmunujxa'añuty ja tsyemy tuk mil metru, munujx majtsku du'unun jyagámuty. ⁴² Ko pán ti m'amdówadut, mo'oy; es pun ja ti pán m'amdóyuty ani'xy, tuk'anu'x.

Wi'ixu mudsip yajtsókut

⁴³ 'Nan tu xymudoodu ko yajnigajxy jékyur: "Mdsókur ja mmudujkpa'a, es mduk'ak'átur ja mmudsip." ⁴⁴ Per uj n'anmaaydyur miits ko mdsóktur ja mmudsiputy, es mninu'xta'aktur ma Dios di'ibáty axuuk mduunadur. ⁴⁵ Du'unu dan xya'ixudat ko m'u'un'k'átudu mDeedyu tsajpótudu. Pes yu'u tyukni'aampy yu xu ti'igyu ja oyjya'ayuty es di'ibaty kyaju Dios tmadundu, es yajtiipy ma ja ja'ayuty di'ibu jiky'ajttur tuy'ajtan muut es nandu'un di'ibaty kyaj jyiky'attu tuy'ajtan muut. ⁴⁶ Pun miits mdsojktur yu'uyu di'ibu miits mdsojkudur, ¿wi'ix xymubujkpuu ko Dios miits mgumaya'anudu? ¡Pes extu yu pojpu ja'ayudyu du'un tyuundur! ⁴⁷ Pun mgajxpo'xtur miidsaty yu'uyu mmugu'uguty, ¿ti oy'ajtanu dan taadu? Pes extu di'ibaty kyaj t'uxkaptu Dios tyuundabu du'un. ⁴⁸ Du'un éxtamu mDeedyu tsajpótudu wyá'adsaty, ittu miits wa'ats nandu'un.

6

Oybyu tu'unan

¹ 'Ko xytyunda ja oybyu, éxkam es xykyatúndat mayjya'ayóty es yu'u je'eyu t'ixtat ti mduundap. Pün mdiimbyu du'un, yu ja mDeedyu tsajpótmadu kyaj mmay'átudat. ² Paaty ko xypyudákut mat tii di'ibu tugoy'ajtxadap, katu ja'ay xytyuknijáwat éxtam 'yadu'utstu di'ibu nay'andíjudap jyiky'attu táy'ajtun mmat, mat ko du'un yu'ujaty 'yadu'utstu esu ja'ayuty 'yixadut ko dyaktu ja naybyudaku ma ja tsajptajk, o ma ja maj tu'u di'ibu kajpnóty, es du'un myujpadsúmdu ko jyiky'attu táy'ajtun mmat. Pes uj n'anmaaydyupts miidsaty ko mat yu'uyu taadu, tu t'axájudu ja myay'aty. ³ Per mij ko xypyudakuya'anat di'ibu tugoy'ajtxap, mo'oy ayu'udsyu, éxtam mbaat njuna'anum katu m'anajngyu'u xytyuknijawu di'ibu tyiimpy ja a'oybyu. ⁴ Ko du'un xymyo'oy ayu'udsyu, net ja mDeedyu tsajpótmadu t'ixat di'ibu mdiimpy ayu'udsyu, es yu'u mmay'átudap.

Kajxtákan

⁵ 'Ko mgajxta'aktut, katu du'un xytyunda éxtam di'ibu nay'andíjudap jyiky'attu táy'ajtun mmat. Yu'ujaty kyajxta'aktu tanu ma ja tsajptajk o ma ja maj tu'u di'ibu kajpnóty es du'un ja ja'ayuty 'yixadut. N'anmaaydyup miidsaty ko yu'ujaty tu t'axájudu ja myay'aty. ⁶ Per mij ko mgajxta'agut, taku mgwartu tugoty es nayni'agájudu, es jap ayu'udsyu xymyugajxta'agut, es du'un mDeedyu tsajpótmadu di'ibu 'yijxypy ti ja'ay tyuundap ayu'udsyu, yu'u mmo'oyudap ja mmay'aty.

⁷ 'Ko mgajxta'agut mij, katu je'eyu xyñikajxpéty ja m'ayuk, éxtam 'yadu'utstu di'ibu kyaj t'ixy'attu Dios es jyuna'andu ko mat ko kyajxut ni'igu, jantsy tmadaty ko Dios myudoo'ítudat. ⁸ Katu miju du'un xytyuñ, ja'a ko mDeety wa'ats tnijawu di'ibu miits mdugoy'ajtxap maanamu naty xykya'amdoy. ⁹ Paaty ko miits mgajxta'aktut, du'un mgajxta'aktut:

Tatitu'unk di'ibu ijtp tsajpótm,
wa'an nidagekyu ja'ayuty mwindsa'ugadu es m'awdátudu.

¹⁰ Min mij es myajkutúkat ja ya naxwiñ,
es yajtúnup ja mdsokan yaa éxtam jam tsajpótm.

¹¹ Meegyats tyam di'ibats xytyugoy'ajtxap esats ngay n'uugut.

¹² Es xymya'xut uudsaty ja nbojpydyats,
éxtamts uudsaty tu nma'xtu di'ibats axuuk tu xytyunda.

¹³ Es kadii xyajkutiky es ja ka'oybyu xyajpekytyúnat.

¹⁴ 'Paaty ndukjaygyujkudu, pün miits mma'xtap ja di'ibáty mduunadap axuuk, yu mDeedyu tsajpótmadu mma'xadap miidsaty nandu'un. ¹⁵ Per pün kyaj xymya'xtu di'ibu mduunadap axuuk, yu mDeedyu tsajpótmadu nan kyaj mma'xadat ja mbojpu.

Ja'ay 'yayu'aty

¹⁶ 'Ko miits m'ayu'áttut, katu xypyujta'aktu mwiin mjajpety ya'ayow ya'amá'at, éxtam 'yadu'utstu di'ibu nay'andíjudap jyiky'attu táy'ajtun mmat. Yu'ujaty tyuundabu du'un esu ja'ayuty 'yixadut ko 'yayu'attu. Táy'ajtun n'anamu ko madu taadu tu dun tpuktu yu myay'aty. ¹⁷ Per ko miits m'ayu'áttut, wimbuj kupuj es naywoogadu yajxon, ¹⁸ kadibu ja ja'ayuty tjaygyúkadut ko m'ayu'attu. Yu'uyu du'un ja mDeedyu tsajpótmadu di'ibu ñija'ap ti ja'ay tyuundap ayu'utsy, es yu'u mmo'oyudap ja mmay'aty.

Pujku'uktu ja m'oy'ajtan tsajpótm

¹⁹ 'Katu mjiky'aty xywyindsimy xywyinwuuñ ja meeñ ya naxwiiñ, ma ya juyujk añimal dyajwindugóy oytyiity, ma tyowu ja meeñ es ma ja ma'tspu nidákadu. ²⁰ Nik oy pujku'uktu ja m'oy'ajtan jam tsajpótm, ma ni ti tkayajwindugóyut es ma kyajpu ma'tspu. ²¹ Ja'a ko ma xymyudaty pujke'eky yu m'oy'ajtan, jama du'un nandu'un 'yity yu mjoy mwinma'añaty.

Du'un ja wiin éxtamu kudu'xn

²² 'Yu mwiinu du'un éxtam tu'ugu kudu'xn es tkudu'xat ja mdu'u. Pün oy yu mwiin, mdu'uyo'oyap yajxon kude'xy. ²³ Per pün yu mwiin ma'at, mjúditap kubi'its. Es pün kyaj xytyuk'ixy ja mwiin, inugoo jyantsyyákuty ja koots'át ma mjúdity!

Dios esu meeñ

²⁴ 'Ni pün mbaat tkamuduñ majtsku wyindsún, ja'a ko pün tuump yajxon ma ja jawyiimbu wyindsún, kyaj mbaat ñaktyuñ yajxon ma ja myumajtskpu. Es pün ja myumajtskpu wyindsún tsyepny ni'igu es tyuñ yajxon mat yu'u, kyaj mbaat ja jawyiimbu tnakymuduñ. Kyaj mbaat xymyuduñ yu Dios pün mbujtákyu ja mwinma'añ es ja mmajaa ma ja meeñ. ²⁵ N'anmaadyuap ko katu mnaydyukjotmaydyúnadu di'ibu m'okkay m'ok'uuktap es mjiky'attat, es ti wit m'oktuktákaduap. Pes mat yu'uyu yu mjiky'ajtan es yu mnini'x di'ibu Dios tu mdukmay'átyuty, yu'u du'un ni'igu oy kudiinam ja mje'xy mbeky esu mwit mnijam. ²⁶ Ixtu yu joon juyujkuty. Kyaj ñi'iptu es ni kyatsiktu, es ni tkapujku'uktu ja pyajta'aky ma yu mok tujk. Pes yu mDeedyu tsajpótmadu mooyaduap yu jye'xy pyeky. Dios mdsojkaduap miidsuty ni'igu kadiinam ja joon juyujkuty. ²⁷ ¿Pánu du'un mbaat dyaj'yón ja jyiky'ajtan mat ko myay tyajy? ²⁸ ¿Ti ko mmay mdajtu madu mwit mnijámaty? Ixtu wi'ix aamyóty yondu ja pujy, es ni kyatundu es ni kyata'aktu. ²⁹ Es n'anamu ko ni ja rey Salomonk, mat tugekyu tsuyaj'ajtanu wyit, kyaj oj tyi'igyu tsuyaj'ajtan mat yu'u. ³⁰ Es pün ja Dios yajpijy ja pujy di'ibu pi'tsp pojan es jakumbom yajno'knu, ¿ti ko kyaj xymyubaktu es udsajtam yu'u xywyítxum? ¿Es ti ko miidsuty je'eyu waanu xymyubaktu? ³¹ Paaty katu mmay mdajtu: “¿Tii net n'okka'ay n'ok'úkum?”, es “¿Tii net nwit'ajt nnijam'ajtam?” ³² Mat ko ja ja'ayuty di'ibu kyaj tmadundu Dios maay tajtup mat tugekyu tyaadu. Pes ja mDeedyu tsajpótmadu ñija'ap ko mdugoy'ajtxaduap tugekyu tyaadu. ³³ Es du'un jotmo'oydyu ja Dios es jyiky'attat éxtam yu'u yajkutíky, es m'axájjudap nandu'un tugekyu tyaadaty. ³⁴ Pes kyaj xymyumay xymyudajtat pün ti bom xutajm miimp kadakp, ja'a ko bom bom mi-its xymyudattu di'ibu mmamay mmadájap. Tu'uk tu'ugu xu di'ibu mmamay mmadájap.

7*Kyaj wiinkpety nugoo nbayo'oyum*

¹ 'Katu miits xypyayo'oydyu nugoo yu wiinkpety, kadiibu Dios mbekymyo'oyudat. ² Mat ko éxtam miits xypyayo'oydyu ja wiinkpety, Dios nandu'un mbayo'oyudap miidsuty. Extam mbaat njuna'anam, mat ja armuun di'ibu muat xykyijxy ja wiinkpety, nan yu'u muat Dios mgijxadat ja mja'ajaty. ³ ¿Ti ko xy'ixy tu'uk ja kepywyayu'un di'ibu jap mmagu'uk wyiinóty es kyaj mij xytyuñu kwentu ja muj kepy di'ibu jap mwiinóty?

4 ¿Es wi'ix mjuna'añ: “Məgu'uk, n'okju'tamə tadə kepywyayu'unk di'ibə jap mmədaǰtɣy mwiinóty”, es kyaj mnayjyáwaty ko mij xymyudaty ja məj kepy jap mwiinóty? 5 Mnay'andijyaty éxtamə ja'ay di'ibə jiky'ajtp təy'ajtən məət. Yajpədsám jawyiinə tadə məj kepy di'ibə jap mwiinóty, es du'ən mbaat xy'ixy yajxón es xyjuudət tadə kepywyayu'unk di'ibə jap mməgu'uk wyiinóty.

6 'Katə xymyo'oy ja úkaty yə tsu'utsy di'ibə tə ñejxy windsu'kən es nan katə xywyujy ja perlə mə yə ədsəm, ja'a ko ttuktaandət, ta mnijəmbítədət es mduktsu'uts mduknúkədət.

Amdowdə, ɤxtə'aydyə es koxtə jən'aq təjk əq

7 'Amdowdə, es m'axájudəp; ɤxtə'aydyə, es mbaattəp; koxtə jən'aq təjk əq, es m'awátsxədəp. 8 Mət ko di'ibə 'yamdeepy, 'yaxájəp; es di'ibə 'yɤxtaapɣ, pyatypɣ; es di'ibə kyojxypy ja jən'aq təjk əq, awátsxəp ja tyəjk əq.

9 '¿Pán nidu'uk miidsəty myo'oyəp ja 'yu'unk tu'ugə tsəə ko 'yamdówdət ja tsajkaaky, 10 o tu'ugə awə'andsə'añ ko 'yamdówdət ja əjlkx? Kyaj pán, ¿kədii? 11 Es miidsəty pojɣə ja'ayəty, mmooydyəp ja oyatypɣə ja m'u'unk m'ənə'kəty, waənə ni'igə ja mDeedyə tsajpótmədə tmo'oyət ja oyatypɣə pánəty amdoojəp.

12 'Pes du'ən di'ibə miits mdsojktəp es ja wiinkpəty mdukmədúnədət, miits mdukmədúndəbə taada. Tyəədə du'ən tə yə'awijtsmíky təgekyə ja Moisesə 'yɤxɣəjkən esə Diosə kyugəjxɣəty.

Təjk əq xu'utspə

13 'Túkədə mə ja təjk əq xu'utspə. Ja'a ko wyooñəty ja kemý'aa es ja tu'u di'ibə nəjxp mə ja kutəgo'oyən, es may ja ja'ayəty di'ibə nəjxtəp jap. 14 Per xyu'udsəty ja kemý'aa es ja tu'u di'ibə nəjxp mə ja jiky'ajtənə winə xən winə tiempə, es niwaanəty yə'u di'ibə pyáttəp.

Yə'ɤxkajtpə ja ja'ay éxtəmə du'ən 'yadə'utstə

15 'Naygywentə'átədə mə yə andákpəty di'ibə jənándəp ko yə'ujəty ja Diosə kyugəjxɣə. Naybyjttákədəp tuda'agyəty éxtəmə borreegə, per du'ənə dən yə'ujəty éxtəmə wəxkə'uk awə'anən. 16 Miidsəty mbaat xy'ɤxkəptə mət éxtəmə du'ən 'yadə'utstə. Kyaj yajtíky yə uuvə mə yə apyñgyepɣ, es ni yə iigə mə yə botonəs pəjy. 17 Təgekyə oykyepɣ yajkypɣ ja tyəəmp oy, es təgekyə əxək kepy yajkypɣ ja tyəəmp əxək. 18 Yə oybyə kepy ni nə'a kɣatəəmp'átə əxək, es ni yə kepyə əxəkɣə kɣatəəmp'átə oy. 19 Təgekyə yə kepy di'ibə kyaj tyəəmp'átə oy, yə'ɤxpo'tə'kp es yə-jkujəbíɣə jəənóty. 20 Pəəty n'anəəmədə ko miits m'ɤxkəptəp pán oyjə'ay es pán kyaj 'yojyə'ayəty mət yə di'ibə tyuundəp.

Kyaj nidəgekyə tyúkədə tsajpótm

21 'Kyaj nidəgékyəty di'ibəts xy'anməəydyəp: “Windsən, Windsən”, tyúkədət tsajpótm, yə'yə tyúkədəp di'ibə tyuundəp ja tsojɣkənə nDeedyəts di'ibə jam tsajpótm. 22 Ko ja'ay yajpayo'oydyət, máyəts xy'anəəmədət: “Windsən, Windsən, mət ja mɤəgyəjxməts tə ngəjxwə'xyəts ja m'ayuk, es təts nyajpədsámədə ja ka'óybyəty, es təts may nduñ ja məj'ajtən.” 23 Nétəts əj n'anəəmət: “Ni nə'əts miits tə ngəjə'ay'áttə. ¡Mastúttəgəts miidsəty ka'oybyə məduumbəty!”

24 'Pes du'ən di'ibəts xymyədoo'ijtp es ttuñ éxtəmts əj n'anəəmə, du'ən éxtəmə tu'ugə ja'ay kuwíjy di'ibə kyoj ja tyəjk mə tu'ugə məj tsəəde'eky. 25 Myiñ ja nəə tuu, kyeemy ja məjɣə əs myiñ ja mək poj mə tadə təjk.

Per kyaj kyadaay, mat ko ya'u pyotsy'ujx'ajtypy ja maj tsaade'eky. ²⁶ Per ja di'ibats xymudoo'ijtp es kyaj tkuudyuñ di'ibats nja'anmaapy, du'ñn éxtam tu'ugu ja'ayu kujuumbu di'ibu kyaxkoj ja tyujk ma ya pu'ujn. ²⁷ Myiñ ja nuu tuu, ja majnuu kyeemy es myiñ ja mak poj ma tadu tujk. Ta kyadaadaay ja tujk.

²⁸ Ko ja Jesús du'ñn jyanaandaay, ta ja ja'ayuty du'ñnu wyu'umadyaadyu ja'agujxm ja Jesusu 'uxpxujkn, ²⁹ mat ko ya'uxpáku du'ñn éxtam tu'uk di'ibu myudajtypy ja kutujkn, es kyaj éxtamu di'ibu ya'uxpxuktap ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpxuktap.

8

¹ Ko ja Jesús jyanaiky jam kopkujxm, may ja ja'ayuty oj ryanujxudu. ² Ta ñimawingoonu tu'ugu ja'ay di'ibu myudajtypy ja lepu pa'am. Ta ñaygoxtanaadyáku Jesús wyindum, es t'anmaay:

—Windsún, mij pun mdsejpy, mbaaduts xya'aguda'aky.

³ Net ja Jesús tku'unikooñ, es t'anamu:

—Ndsejpyuts es m'aguda'agut.

Es ko t'anmaaydyaay du'ñn, netyu ja lepu puma'ay 'yagudaky. ⁴ Esu Jesús t'anmaay:

—Ix jayyuku. Katu pun xy'anamu. Nujx winguwa'agu ja teety, es yak ja mwindsu'kun éxtamu Moisés dyajnigutujku, es du'ñn nidugekyu ja'ayuty tñijáwudut ko tu m'aguda'aky.

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu soldaadu windsunu tyuumbu

⁵ Ko Jesús jyajty ma ja Kafarnaúm kajpn, tu'ugu soldaadu windsún ñimiinu, es myanu'xtáku, ⁶ yanu'amxuty du'ñn:

—Windsún, yu nduumbats mabajngujxy 'yity madsu ndujk, tu xyujxnu es jyantsy'ayoy mak.

⁷ Jesús 'yanmaay:

—Ujtsuts nujx nya'aguda'aky.

⁸ Ja soldaadu windsún 'yadsooy:

—Windsún, kyajts uj xyñitaku es mij mdákat madsu ndujkun. Je'eyu ko mjuna'anat, es aguda'agup ja nduumbats. ⁹ Uj ku'am nmudajtypyuts ja nwindsún di'ibats xy'ana'amp, es nandu'ñn nmudátyuts ja soldaaduty di'ibats n'ane'empy. Kots n'anamu ya'ujuty nidu'uk: “Nujx”, nujxp, es kots n'anamu jat'u'uk: “Min”, miimp, es kots nduk'ane'emy yu nduumbats ti ttúnat, tyiimpy.

¹⁰ Ko ja Jesús tmadooyu tyaadu, du'ñnu oj wyu'umu es t'anmaaydu di'ibu naty panujxudu:

—Tuy'ajtan n'anamudu ko ma nidugekyu israelitu ja'ayuty, kyajts nbaaty ni pun mat kajaa myubujkun éxtamu tyadu ja'ay. ¹¹ Ujts mi-its n'anmaaydup ko may myíndut ja ja'ayuty di'ibu tso'ondup ma xu pyudsemy es ma xu kyunaxy, es ñaxwaatstat kyádyut mada Abraan, Isaa esu Jakoob ma ja tsajpótma kutujkun. ¹² Per ja di'ibu du'ñn tu jyapaadudu es 'yítat ma yu tsajpótma kutujkun, ya'ujuty yajjubijppadsúmdup awa'atstuu yu ja koots'át, ma ja'ayuty jy'ay ya'axtat es ñaydyatskaadudut mudu ayo'on.

¹³ Net ja Jesús t'anmaay ja soldaadu windsún:

—Nujx ma ndujk, es yajtúnudu du'ñn éxtam tu xymyubekyuu.

Ta ja tyuumbu netyu oj 'yagudaknu.

Jesús dya"aguda'aky ja Peedru myu't toxytyujk

¹⁴ Jesús oj ñejxy ma tyujku Peedru, es t'ijxy ja Peedru myu't toxytyujk mabajngujxy pya'amgo'knu mudu muk juun. ¹⁵ Ta ja kyua' ttoon. Net ñiwatsa ja juun. Ta pyudu'knu es tmooy ja kya'ay 'yukan.

Jesús dya"aguda'aky may ja puma'ayuty

¹⁶ Es ko oj tsiyitnu ja xu, net tmamindu ma Jesús may ja ja'ayuty di'ibu myudajttap ja ka'oybyu. Es mat tuk aagajxyu dyajpudseemy ja ka'oybyu, es nandu'un dya"agudaky nidugekyu ja puma'ayuty. ¹⁷ Tyaadu du'un jyajty es yajkuudyunut di'ibu ñigajx ja Diosu kyugajxru Isaiiu ko jyunáñ: "Yu'u yajpudu'k ja nbagi'ix'ajtam es dyajnejxy ja nba'am'ajtam."

Púnuty pyatsoonándup ja Jesús

¹⁸ Jakumbom mejyñbyu'aaay ko ja Jesús t'ijxy tyukmíkyuty ja mayjya'ay, ta t'anmaay ja 'yaxpukpaty es 'yawinnáxtat ma ja mejyñ. ¹⁹ Tu'ugu di'ibu tsajptugóty ya'axpukp ja 'yana'amun tmawingooñ ja Jesús, es t'anmaay: —Windsán, nbanujxaambyuts mij oytyim maaty mnejxy.

²⁰ Jesús 'yadsooy:

—Yu wax myudajtypy ja 'yaank esu joon juyukyuty myudajttap ja pya'an, per uj ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, kyajts nmudaty ja ngukóyats madsu ngubajk nyajpo'xat.

²¹ Jatu'uk ja 'yaxpukp 'yanmaay:

—Windsán, nbanujxapts mij, per extu koonumdsu ndeedyuts 'yoogut esuts n'okku'uy n'oktájudats, net nbanujxat.

²² Netu Jesús t'adsooy:

—Pamiinguts tyam es nika'ak yu o'kpaty, wa'anu wiink ja'ayuty dyajnaxtúku. Ja'ats n'andijpy di'ibu kyaj jyotmaydyúñuty esu Dios tmadúnut.

Jesús dyajmo'oty ja poj es dyajtamijtku ja mejyñ

²³ Net ja Jesús es ja 'yaxpukpaty tyujkudu ma tu'ugu barku, es 'yawinnaxánudu ma ja mejyñ. ²⁴ Ti'in myiñ tu'ugu muk poj. Ta ja mejyñ ñikapy extu tyujkunu nuu barkoty. Maabu natyu Jesús. ²⁵ Ta ja 'yaxpukpaty oj ñinujxudu es oj yúxudu. Ta t'anmaaydyu:

—¡Yajtsóktuguts, Windsán! ¡Tyap ngupa'tsunu!

²⁶ Ta ja Jesús 'yanmaaydu:

—¿Ti ko ngoo m'oktsu'kudu? Miits mmudajttap je'eyu waanu ja mmubujkunaty.

Ta pyude'ky ja Jesús, es t'ooy ja poj es ja mejyñ. Ta oj wu'umadya'ay amoñ es tamijtku. ²⁷ Es ja 'yaxpukpaty ak du'ñu wu'umadyaadyu, es ñajyunánudu:

—¿Pánu da dnu tyadu?, ko extu yu poj es yu mejyñ tu myumadóyaty.

Gadaru ja'ayuty di'ibu myudajttap ja ka'óbyuty

²⁸ Ko Jesús jyajty mejyññináxy ma Gadaru ñax, majtsku yedyujk pyudseemy kampoonyoty. Ta ñimiinudu. Nimajtsk tmadattu ja ka'óbyuty es ngoo jyantsy'awa'an'áttu, ko ni pán mbaat kyanaxy ma tadu tu'aa. ²⁹ Ta oj yaxka'aktu:

—Diosu 'yU'unk, ¿ti mdunaampy mat udsuty? ¿Tii ja'a mnamiimpy es xytyudyuna'andats maanam tkapaaty ja timpu?

³⁰ Natuknas'ixu jamu naty nimayu udsam jyu'xu'aktu, ³¹ es ja ka'óbyuty yajjunánudu ja ja'ayuty, es ja Jesús t'anmaay:

—Pun xyajpudsamándapts mā tyadu ja'ay, na'ijxtugats esuts ndákut mā tadu udsámuty.

³² Netu Jesús 'yadsoojū:

—Oy. Tákudu.

Ja ka'óbyuty pyudsamdu mā ja ja'ayuty, es tyajkudu mā ja udsámuty. Net nidugekyu ja udsámuty űujxtu jantsy puye'egyū nax jujp'ám es kyurūyū'knajxtu mejuűóty, es jap oj jyi'xta'aydu.

³³ Di'ibu kywentu'ajttap ja udsam űay'adsu'kudu, es kyaktu. Ko jyajty mā ja kajpn, ta tmadyaktu tugekyu tyadu éxtumu naty tu tyuű tu jyátyuty mūt ja ja'ayuty di'ibu myudajttu ja ka'óbyuty. ³⁴ Net nidugekyu ja kugajpnuty tso'ondū es trinujxtu ja Jesús, es tmunu'xtáktu es pyudsámūt jam es űujxtat wiinktuuy.

9

Jesús dya"aguda'aky tu'ugu xux ja'ay

¹ Net ja Jesús jyambijnū mūt nan ja'ayū barkū, es űujxnu mā yū'ū ja Kafarnaúm kajpn. ² Ko jam jyajty, ta tyuknimiinadu tu'ugu ja'ay di'ibu tu xyujxnu, kyo'knu mā tu'ugu mabajnu'unk. Ko Jesús t'ijxy ja myubjkanuty, ta t'anmaay ja puma'ay:

—Jotkujka. Yū mbojpu yajma'xp.

³ Net nidu'uguty ja di'ibuty tsajptagóty ya'uxpajktap twinmaaydu: “Tyadu ja'ay myudageepy ja Dios éxtum jyna'añ.”

⁴ Komū Jesús űija'abu naty di'ibu wyinmaaydu, ta t'anmaaydu:

—¿Ti ko xymudattu axuūgu winma'añuty? ⁵ Kyaj űimajaaty njuna'anam: “Yū mbojpu yajma'xp”, mūt ko kyaj ya'ixy pun tuj'ajtan. ¿Tii kyaj dyu'anuty? Es mjuna'andap miidsuty ko ni pūn tka'anamūt yū tyadu xux: “Pudu'uk, es űujx”, mūt ko netyū mbaat ya'ixy ko kyaj tmudaty ni ti muk'ajtan. ¿Tii kyaj dyu'anuty? ⁶ Pes oy. Min n'oktuk'ixtu ko uj, ja Naxwiñudu Ja'aydu Kyudunaabyū, ujtsū du'an nmudajtypyuts ja muk'ajtan yā naxwiñ es nma'xadats ja pojpu.

Net t'anmaay ja xux ja'ay:

—Pudu'uk. Yajmúk ja mmabajn es űujx mā mdujk.

⁷ Net ja xux ja'ay pyude'ky es oj űujxnu mā ja tyujk. ⁸ Ko ja mayjya'ay t'ijxtu tyadu, ta tsu'kudu es t'awdajttu Dios mūt ko tu tmo'oy ja myuk'ajtanu Jesús.

Jesús twoy ja Matewū

⁹ Ta Jesús jam tso'oñ es t'ijxy tu'ugu ja'ay di'ibu xyu'ajtypy Matewū, ja 'yu'uñū mā yaj'yáky ja kugubety. Ta t'anmaay:

—Pamiingats es n'uxpajkpu'átat.

Ta Matewū pyude'ky, es tpadso'oñ ja Jesús.

¹⁰ Mā tadū xūū 'ya'ux'ajty ja Jesús mā yū Matewū tyujk, mūt mayū yajkugubajtputy es nan niganaagaty di'ibu 'yandijtap pojpu ja'ayuty, es ti'igyū mūt ja 'yuxpajkpu'adyū Jesús. ¹¹ Es ko ja fariseeuty t'ijxtu tyadu, ta dyajtuudu ja Jesusu 'yuxpajkpu'adyū:

—¿Wi'ixu du'an ko yū mwindsún kyay 'yiiky mudū yajkugubajtputy es mudū pojpu ja'ayuty?

¹² Jesús myudoo tyadu, es t'anmaay:

—Kyaj tsyékuty ja kudsooy mā yū di'ibu oy'ajt muk'ajttap, jaayū du'an mā yū puma'ayjya'ayuty. ¹³ űujx jattu di'ibu 'yandijpy ja Diosu

jyaaybyajtun ma jyunna'añ: “Uj ndsejpyuts es xymyadattut ja pa'ayo'on, es kyajts xytyukwindsu'ugaduts ja juyujk añimaluty.”

Jesús dyajtwadu ti ko kya'ayu'aty

‘Pes kyajts uj nwoy ja ja'ay di'ibu jiky'ajttap tui'ajttun muut, yu'u du'unu pojru ja'ayuty es jyodambittut.

¹⁴ Net nija'ajuty ja 'yuxpukpudyu Fwank Yajnbajtru tniimiindu ja Jesús, es dyajtuudu:

—¿Ti ko kya'ayu'attu yu m'uxpukpudyu éxtam 'yayu'attu fariseeuty es uudsuty, yu 'yuxpukpudyu Fwank?

¹⁵ Netu Jesús t'adsooy:

—¿Tii mbaat 'yittu jotmaymyuut yu di'ibu tu yajwóudu ma tu'ugu ja'ay pyekey maanum ja rukru yedyujk 'yak'ity mut yu'ujuty? Miimp ja tiempu ma yajrukudut ja rukru yedyujk, taanumu du'un 'yayu'áttut.

¹⁶ ‘Ni pún tka'abatsu tu'ugu tyuk wit mudu jemywyit, mut ko ja jemywyit ñuumúkut, ta kyudsut ja tuk wit waanu kajaa. ¹⁷ Ni yu vinu jembyu kyaya'adamu ma yu tukru nuu'abutsunbyo'o, mut ko pan yajtuumbu du'un, ja po'o kuudsap, es du'un ja vinu es ja po'o tyugóyat. Paaty n'ada'amum ja jembyu vinu ma yu jembyu nuu'abutsunbyo'o es du'un yajmadátut yajxon nimajtsku tyaaduty.

Jayru ñuux es ja toxytyujk di'ibu Jesusu wyit tyoon

¹⁸ Ma ja Jesús t'anuumudu tyaadu, tu'ugu israelitadyu wyindsún jyajty ma ja Jesús, ñaygoxtanaadydyaku es t'anmaay:

—Yu nuuxuts tu 'yeeky. Pan mujxp mij es mgu'aniqueempy, jiky'átap jatugok.

¹⁹ Netu Jesús pyude'ky es ñejxy mut yu'u, ti'igyu mudu 'yuxpukpudyu. ²⁰ Net tu'ugu toxytyujk puma'ay di'ibu majmajtsk jumajtu naty tmadajnu windaxyu, tmawingooñ ja Jesús uxku'p tsoo, es ñaydyukpatu ja wyit pa'a, ²¹ mut ko du'un ñayjyuna'añuty: “Mut yu'ayu kots nnyadyukpaadudut yu wyitu Jesús, agada'agupts.” ²² Per ja Jesús wa'kambijit, ti'ijxy ja toxytyujk es t'anmaay:

—Jotkujk, tu m'aguda'aky mut ko tu xymyubeky.

Ta netyu 'yagudaknu.

²³ Ko Jesús jyajty ma ja windsunu tyujk, ta ti'ijxy ko ja xuxpudy t'uxkujkanudu es nujx dyajnaxtukuyánudu ja o'kru, es ja ja'ayuty jyantsyju'uy jyantsyya'axtu. Ta t'anmaadyu:

²⁴ —Pudsamdu yaa. Yu kixyu'unk kyaj tu 'yeeky. Maabu dun jam.

Ja ja'ayuty je'eyu ttukxi'iktu. ²⁵ Ko ja Jesús dyajpudsuumdaay ja ja'ayuty, net tyujku ma ja o'kru es tku'umamajtsu. Ta ja kixyu'unk pyude'ky. ²⁶ Ta yajmadyakwa'xtaay oymyaaty yu tyadu muj'ajttun.

Jesús dya'ijxpéky majtsku wiints

²⁷ Ko pyudseemy jamu Jesús, majtsku wiints pyanujxudu es myayaxkákudu:

—¡Pa'ayoodugats uudsuty, Davitu tyuamp 'yaats!

²⁸ Es ko Jesús jyajty ma ja tujk, net ja wiindsuty ñiimiinudu, es yu'u dyajtuuy:

—¿Mmubujktap miidsuty ko uj mbaadudsu tyaadu nduñ?

Net ja'ajuty jyunandu:

—Ti ko kadii, Windsún.

²⁹ Net ja Jesús ttoon ja wyiin, es t'anmaay:

—Wa'an dyajtúñ éxtam ja mmubujkenuty.

³⁰ Ta ja wyiinuty oj wu'uamdaaydyu yajxon. Jesús tyuknipujkudu jantsy yajxon, 'yanu'amxudu:

—Katu pún xytyuknijawudu.

³¹ Per je'eyu yu'ujuty pyudsuumdu ma ja Jesús, ta tmadyakwa'xtu ma tugekyu ja kajpn di'ibu naty ja Jesús tu ttuñ.

Jesús dya"aguda'aky tu'ugu uum

³² Ko yu'udyu naty jam pyudsuumdu, naagudyu ja'ay dyajmiindu ma Jesús tu'ugu yedyujk uum, di'ibu naty myudajtypy ja ka'oybyu. ³³ Ko ja Jesús dyajpudseemy ja ka'oybyu ma tadu uum, ta ja uum oga'an oj kyajxy. Du'uñu ja ja'ayuty oj wu'uamdaaydyu, es jyunandu:

—iNi na'anum kyaya'ixy du'un éxtamu tyaadu ma yu israelituty!

³⁴ Per nik ni'igu ja fariseeuty ñayjyuna'anudu:

—Tyaadu yajpudseempy ja ka'oybyu mat ko pyudúkaty ja mujku'ugópk.

Jesús tpa"ayooy ja ja'ayuty

³⁵ Jesús dya"abudseemy tugekyu nax kajpn, es ya'uxpejky majatyu tsajptujk nidu'uk nidu'ugu kajpn, es tkajxwa'xy ja oybyu ayuk di'ibu ñigajxyry ja tsajpótmudu kutujken, es dya"aguda'aky oytyim di'ibudyu pujk ado'onun. ³⁶ Ko ja Jesús t'ijxy ja mayjya'ayuty ñimínudu, ta tpa'ayoodu, mat ko moon tujktabu naty éxtamu borreegu di'ibu kyajpu 'yijx'ijt kywentajtrpu. ³⁷ Ta t'anmaaydyu ja 'yuxprijkruty:

—Tuy'ajtan ko ja pujta'aky oy myáuty, per ja tuumbuty oytyim waanuty. ³⁸ Paaty amdowdu es manu'xta'aktu ja Dios, ja ñiWindsunu tyadu pujta'aky, es t'akkáxut ja tuumbuty es min dyajpudu'aktu ja pujta'aky.

10

Jesús twin'ixy nimajmajtsk ja 'yapóstuluty

¹ Net ja Jesús dyaxu ja nimajmajtskpu 'yuxprijkruty, es tkutujkenmooy es dyajpudsúmdut ja ka'oybyu es dya"aguda'aktut tugekyu oytyim di'ibudyu pujk ado'onun. ² Tyaadudyu du'un ja xuyujuty ja nimajmajtskpu apóstuluty: Tim jawyiin Simonk di'ibu nandu'un xuy'ajtypy Peedru, es ja myuga'ax Andrés; Santya'agu esu myuga'ax Fwank, 'yuna'kadyu Zebedeu; ³ Felipu; Bartolomee; Tomás; Matewu ja yajkugubajtrpu; Santya'agu ja Alfeeu myaank; Tadeu; ⁴ Simonk ja kananeu ja'ay; esu Juudus Iskaryotu di'ibu óknam kyuyajk ja Jesús.

Jesús tkexy ja 'yuxprijkrutujk Diosu 'yayuk kajxwa'xpu

⁵ Jesús tuk'ane'emyu tyadu nimajmajtskpu es nujx 'yayuk kajxwa'xtu mudu tyadu kajxwíjun:

—Katu mnejxy majatyu tsuunudu di'ibu kyaj 'yisraelituty, es ni mgatúkat majatyu samaritanu kajpn. ⁶ Nuixtu jamu ma ja borreegu tugeoybyu ma yu ñaxwíñudu Israel. ⁷ Nuix kajxwa'xtu ko ja tsajpótmudu kutujken tu wyingón. ⁸ Ya"aguda'aktu ja puma'ayuty, yajjikypyaktu ja o'kruty, tukniwa'atstu di'ibu myudajttup ja lepru pa'am, es yajpudsúmdu ja ka'oybyuty. Miits m'axájudu tyadu muk'ajtan nadu'uñu, nan katu myajmajúdyu ko du'un xytyúndut. ⁹ Katu xyajnuixtu ni di'ibu meef, ¹⁰ ni yu mdu'amgyujxmudu. Yu'u je'eyu myajnuixtup ja mnixuy tu'uk. Katu

xymy_un_ujxt_u wiink_u m_ug_u'uk es ni mdajk, mat ko di'ibu tuump, pat_up kya'ay 'yuugut.

¹¹ 'Ko mja'ttat miidsuty ma tu'ugu kajpn o rantsy_u, uxta'aydy_u jap tu'ugu ja'ay di'ibu ijtp windsu'ugu, es wu'umdu ma yu'u tyujk extu koonam mdsoon_a'andut. ¹² Ko mdajktukudut, kajxpo'xtu es amdow ja Dios es kyunu'xudut yu'ujuty. ¹³ Punu tadu ja'ay di'ibu ma tadu tajk nitajkup ja Diosu kyunu'xan, yajkuudyunap; es pun kyaj nitakuty, miidsuty ni tii mgatugo'oyxudut. ¹⁴ Es pun jam ma kyaj m'axajudu es ni je'eyu mgamudoo'ita'anadu, pudsumdu ma tadu tajk o tadu kajpn es winxittu yu naxjok ma yu mdékuty. ¹⁵ N'anuumadu tuy'ajtun ko ja'ay yajpayo'oydyut, ja tyuudyu'unanu tyadu kajpn waanu o'ktuy kudiinam ja ja'ayuty majatyu Sodomu kajpn esu Gomorru kajpn.

Jesús tnigajxy ko ja 'yuxp_ujk_upy yajpaj_udijtta'aktat

¹⁶ 'ixtu! Ujts miits ngajxtap éxtam ja borreegu waxka'uk agijky. Du'an m'ittat pe'typy éxtamu tsa'añan, per kyaj m'awa'an'áttat. Ittu éxtamu paku'unk. ¹⁷ Nay'ix'it naygywenta'átadu, mat ko ja'ayuty mguyakánudap ma yu justisu, myajwopánudap ma tsajtpajkuty, ¹⁸ es extu myajnujxudap gobernador windum es ma réyuty mat ko n'apostalu'atta, es du'an xymyadya'aktuduts uj miidsuty ma yu'ujuty es ma di'ibu kyaj 'yisraelítuty. ¹⁹ Ko mguyakudut ma yu justisuty, katu mjotmay'ooktu wi'ix m'okjana'andut o wi'ix xy'ok'anuumudut, ja'a ko mbaadudut ma mgajxa'andut, Dios myajmi'inxudap ja m'ayúkuty, ²⁰ ja'a ko kyaj miidsuty di'ibu dun kajxándap, yu'u du'anu mDeedyu Jya'ajun di'ibu mgugajxánudap.

²¹ 'Yu ja'ayuty kyuyáktap ja myuga'axuty es 'yoogut, esu u'unkteedyuty kyuyáktap ja 'yu'unguty; ja u'unk ana'kuty myadsiptsoondap ja tyaaak tyeedyuty es 'yooktat. ²² Nidugekyu naxwiñadu ja'ayuty mduk'ak'ata'añuty miits mat ujtskyujxm. Es di'ibu 'yakmabejkyupy_um du'añam, yu'u nitso'ogup. ²³ Ko mbajudítudut ma tu'ugu kajpn, najx wiink tsoo. Tuy'ajtun n'anuumadu ko uj, ja Naxwiñadu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, minaaambats maanumu naty miits xykyatuk'yo'oydyu'aydu_unam nidugekyu yu israelitu kajpnuty.

²⁴ 'Ni tu'ugu x_up_ujk_u kya'ity windsu'ugu ni'igu kudiinam ja di'ibu ya'axpajkup, es ni tu'ugu po'oduumbu kya'ity windsu'ugu ni'igu kudiinam ja wyindsán. ²⁵ Ja x_up_ujk_u mat yu'uyu ko du'an yajwindsu'ugut éxtam di'ibu ya'axpajkup, es ja po'oduumbu mat yu'uyu ko du'an yajwindsu'ugut éxtamu wyindsanun. Ujtsu du'an éxtam tu'ugu kudajk, es miidsuty, du'an éxtamdsu njiiky nmugu'uk. Pun ja kudajk ya'anuumu majku'ugópk Belzebuu, ¿tii kyaj waanu axuuk ya'anuumudut ja di'ibu tsyunaaydyup ma ja jyuun tyujk?

Pán yajtsu'ugup

²⁶ 'Paaty katu xytsyu'ugadu ja'ayuty. Ni ti kya'ity ayu'udsyu di'ibu kyaj ñide'xyuty, es kyaj ni ti ayu'udsyubu di'ibu kyaj yajnijáwat. ²⁷ Di'ibu n'anmaaydyup ma ja koots'át, kajxwa'xtu miits ma ja xuñ'át; es di'ibu n'anmaaydyup ayu'udsyu, nigajxtu miidsuty muk extu tajkkujxm. ²⁸ Katu xytsyu'ugadu di'ibu ya'e'kypy yu'uyu nini'x es kyaj mbaat dya'eeky ja anmaja'an; ja'a du'an mjaw mdsu'ugup di'ibu mbaat dyajkutugóy ma ayoodákn ja nini'x es nandu'an ja anmaja'an.

²⁹ '¿Tii kyaj yajteeky majtsk_u joonu'unk mat tu'ug_u meeñu'ung_u? Es ni tu'ug_u tad_u joonu'unk kyaka'ay naxwiiñ p_un kyajp_u mDeedyaty dya-jkutíky. ³⁰ Es ext_u y_u mwaay my_udajtypy ja Dios madsyoy tu'uk tu'uk. ³¹ Kat_u mdsu'ug_uda. Miidsady_u du'an ja Dios mm_udajtudap kumay waan_u ni'ig_u k_udiin_um may ja joonu'ung_uty.

Pánuty ja Jesús y_uxkajtp_u mayjya'ayóty

³² 'Nidugeky_u ja'ayaty di'ib_uts xy'axáj_up éxt_um_u wyinds_un_un ja mayjya'ayóty, u_utsuts nandu'an n'axáj_up éxt_umds_u nja'ayaty m_uds_u nDeedy_uts di'ib_u jam tsajpótm. ³³ Di'ib_uts xy'uxtijp mayjya'ayóty ja naxwiiñ, nan n'uxtij_up_uts u_uj m_uds_u nDeedy_uts di'ib_u jam tsajpótm.

Jesusk_uy_uxm_u ja'ayajtsiptáku_u

³⁴ 'Kat_u mj_una'and_u miidsaty kots u_uj t_u nm_umíñ y_u jotkujk'ajt_un ja naxwiiñ. Kyaj y_u'ujaty; y_u'u du'an_u jotmay je'ey_u. ³⁵ Tyam t_u nmíñ_uts yajtsipt_uk_ub_u mat ja ja'ayaty. Ja u'unk uná'k tsiptún_ut m_udu tyeety, ja u'unkta_uk m_udu ñ_uux es_u xekxy ttuk'ak'át_ut ja xyekx. ³⁶ Ext_u nidu'uk nidu'uk ñaym_udsip'át_udu_ut di'ib_u ts_una_uaydy_up m_u ti'ig_uy_u tajk.

³⁷ 'Di'ib_u tsyejpy ja tyeety o ja tya_uk ni'ig_u k_udiin_um u_uj, kyaj ñiták_uty nja'ay'át_udu_uts; es di'ib_u tsyejpy ja mya_uank o ja ñ_uux ni'ig_u k_udiin_um u_uj, kyaj ñiták_uty nja'ay'át_udu_uts; ³⁸ es di'ib_uts kyaj xypyanejxy es kyaj jyiky'aty éxt_um tu'ug_u ja'ay di'ib_u pyagi_upy ja kyruuz ko 'yo'kan tninejxy, kyaj ñiták_uty y_u'u nja'ay'át_udu_uts. ³⁹ Di'ib_u yajtso'ogaampy ja jyiky'ajt_un, yajt_ugóy_up; per di'ib_u yajt_ugeepy ja jyiky'ajt_un mat u_utsky_uxm, nitso'og_up.

Wi'ix_u Dios ti ttuun_umbíty

⁴⁰ 'Di'ib_u miits m'axáj_udu_up, xy'axáj_up_uts u_uj nandu'an; es di'ib_uts u_uj xy'axáj_up, 'yaxáj_up nandu'an di'ib_uts xykyajx. ⁴¹ Di'ib_u 'yaxáj_up ja Dios_u kyugajx_up mat ko Dios kyugajxy'átyaty, 'yaxáj_up nan ja du'amb_u may'aty éxt_um di'ib_u yajmeepy ja Dios_u kyugajx_up; es di'ib_u 'yaxáj_up tu'ug_u ja'ay di'ib_u jiky'ajtp t_uy'ajt_un m_uut ja'agy_uxm ko jyiky'ajty t_uy'ajt_un m_uut, 'yaxáj_up nan ja du'amb_u may'aty éxt_um di'ib_u yajmeepy ja ja'ay di'ib_u jiky'ajtp t_uy'ajt_un m_uut. ⁴² Es di'ib_u myeepy tuk vasu wa'ats n_uu tu'ug_u u'unk uná'k ja'agy_uxm kots u_uj nja'ay'áty, t_uy'ajt_un ko kyaj wy_u'um_ut axkumay.

11

Fwank Yajnbajtp_u kyexy_ue'eb_uty

¹ Ko Jesús t'anmaaydaaydy_u du'an ja nimajmajtsk_u y_uxp_ujkr_u, ta jap tso'oñ es ñejxy ya'uxp_ujkr_u es ayuk kajxwá'xp_u m_u tad_u israelítady_u kyajp_un wingónaty.

² Ko Fwank di'ib_u naty ijtp pujxndagóty, tm_udooy di'ib_u naty_u Kristu tyiimpy, net tkejxy m_u Jesús naagaty di'ib_u y_u'u pan_ujx_udu_up, ³ es dyajt_uu_uy:

—¿Tii mijts_u du'an ja Kristu di'ib_u min_uamp, o n'awíxt_up_uts ja wiink_up?

⁴ Net_u Jesús 'yadsooj_udu:

—Najxt_u es tukm_umadya'akt_u ja Fwank di'ib_u miits t_u xy'ixt_u t_u xym_undow_udu. ⁵ Tukm_umadya'akt_u wi'ix tyam ja wiints 'yixt_u, ja axneyby_u t_u yo'oybyéky yajxón, di'ib_u ja lepr_u pa'am my_udajtypy t_u 'yag_uda'akt_u, ja nátaty m_udoon_udu_up, ja o'kr_uty jiky_upyajkt_up, es ja ayoob_u

ja'ayaty ya'awa'anadap ja oybyu ayuk. ⁶ Kuni'xy ja di'ibu kyaj dyajtagóy ja myabujkan ma uj.

⁷ Ko tyaadaty oj ñujxnadu, ta ja Jesús tmadyaktso'on ma ja ja'ayaty éxtamu da'un ja Fwank, es t'anuumadu:

—¿Tii dan miidsaty oj xyñinajxta es xy'ixa'andu ma muj itan? ¿Tu'ugu tsajkápyñ di'ibu tu wyinxijtta'ayaty ja poj? ⁸ Es pan kyaj, ¿tii dan oj xy'ixtu? ¿Tu'ugu yedyujk oy xyoxpyu? Miits mniija'adap ko di'ibu dan nayxyojxadap jam 'yittu ma tyujkadyu réyaty. ⁹ ¿Per tii dan oj ta xy'ixtu? ¿Tu'ugu Diosu kyugajxpu? Yu'u da'un. Yu'u tu'uk di'ibu waanu ni'igu tmudaty ja muj'ajtan kadiinamu wiinkpety ja Diosu kyugajxpu. ¹⁰ Fwank yu'u da'un di'ibu ja Diosu jyaaybyajtan myadyakypy ma jyana'añ:

Ngejxypyuts jawyiin ja n'ayuk kajxwa'xpuats es mya"awátsxadut yu mnu'u mdu'u.

¹¹ Tuj'ajtanats njuna'añ: Kyaj pan ja Diosu kyugajxpuety ja jékyp waanu tmudattu ja muj'ajtan kadiinam ja Fwank Yajnubajtrp; per waanu tmudaty ja muj'ajtan oytyim panaty ijttap ma ja tsajpótmodu kutujkan.

¹² 'Es ma yu Fwank Yajnubajtrp dyajtsondáky tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk es extu tyambaat, ta ja ja'ayaty di'ibu tujkadap ma tsajpótmodu kutujkan. Da'un ja'ajaty éxtamu mayjya'ay di'ibu ti'igy tuktoñ takayándap ma tu'u xu'utspu. ¹³ Di'ibu ja Moisés es nidugékyadyu Diosu kyugajxpuety ñikaktu kaxja'ay ma ja Diosu jyaaybyajtan maanamu naty kyamiñ ja Fwank, tugekyu tnigajxy ko myina'añ jya'ta'añ ma ja Dios yajkutuka'añ. ¹⁴ Es pan miits mmabakándap, Fwank yu'u da'un éxtam ja Diosu kyugajxpu Eliis di'ibu jaminán. ¹⁵ Di'ibu maddodap, wa'an tjagyúkadu.

¹⁶ ¿Tits muat mbaat n'ijxkijxyu ja ja'ay di'ibáty tyam jiky'ajttap? Kaxu'ktap éxtam ja ana'ku'ungan di'ibu uñaaydyu es kyuyattu maayóty, es ya'ax jyoktu madu myutkuyajtrpety: ¹⁷ "Tats njaxu'uxy di'ibu ya'ajtsp, es kyaj tu m'atstu; es tu n'áyats di'ibu muat ja o'kpu ñaxtaku, es kyaj tu xykyoxtu mguj mgaadsyaty es ni ta mgaju'aydyu."

¹⁸ 'Pes kyaj ja Fwank Yajnubajtrp tkay éxtamu ja'ay ti ttsoktu, es kyaj t'iiky ja vnu, es miits mjuna'andu ko yu'u myujku'umadúñ. ¹⁹ Es uj, ja Naxwiñadu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, kaabyats es n'i'kypyuts ja vnu, es miits mjuna'andu: "Kax es amu'uuk, es myutnaymyaayap ja pekyjya'ayaty esu yajkugubajtrpety." Per di'ibu tu t'axájudu yu oybyu uxpujkan es jyiky'attu éxtamu Dios ttseky, tadu ja'ay dya'ixudu ko 'yóyaty di'ibu Dios tyiimpy.

Kajpn di'ibu kyaj jyodambittu

²⁰ Net ja Jesús dyajtsondáky t'ooy ja kajpnaty ma naty tu ttuñ may ja muj'ajtan, ja'a ko yu ja'ayaty jap kyaj jyodambittu. Es da'un t'anmaaydyu:

²¹ —¡Puroobu mijts Korazín kajpn, es puroobu mijts Betsaydu kajpn! Ja'a ko pan kooxyuap yajtuuñ ma Tiru kajpn esu Sidón kajpn yu muj'ajtan éxtamts nbajta'aky ma miidsaty, tadu kajpn jékypxyuap dya'ixyaty yu jyotmay madu pyojpakyujxm, es jyodambijtxuap madu Dios. ²² Per uj n'anmaaydyuap miits ko ja'ay yajpayo'oydyut, miits m'axájudap tu'ugu tadyu'unun muk es kyaj dyu'anaty ma Tiru es ma Sidón. ²³ Es mij Kafarnaúm kajpn, di'ibu naybyujta'agánup muj kujxm extu ma tsajpan, ja Dios yu'u mbajta'agudap ma ayoodákn! Ja'a ko pan ujxyuats nbajtak ma Sodomu kajpn yu muj'ajtan éxtam ma mijen, tadu kajpn taaxyuap

tyambaat. ²⁴ Per ʉj n'anmaaydyap miits, ko ja'ay yajpayo'oydyat, miidsaty myajnáxap waanun ni'igu mak ja tʉydyu'unan es kyaj dyu'unaty ma Sodomu ja'ayaty.

Nimiinduguts es mbo'xtat

²⁵ Ma tadu tiempu ja Jesús kyajxtáky, es jyunañ:

—Tatitu'unk, n'awdajtypyats mij di'ibu Windsun'ajtp tsajpótm es ya naxwiiñ, ja'a ko mij tu xyu'utsy ja m'ayuk mat ja ja'ayaty di'ibu yajtijtap ʉxpékuty es wijyja'ayaty, per mij tu xytyuk'ixy ja ja'ay di'ibu du'un éxtam una'ku'ungaty. ²⁶ Es oy, Tatitu'unk, ko du'un tu xytyuñ éxtam mij xytsyekyan.

²⁷ Ta ja Jesús t'anmaaydyu ja ja'ayaty di'ibu naty madoo'ijtadap:

—Yu nDeedyats tats xytyukkaduku oytyim tiity tugekyu. Ni pánats xykya'ixy'aty yajxon, ja Diosu 'yU'unk, yu'ayu du'un ja nDeedyats; es nan ni pánamts tka'ixy'aty ja nDeedyats, ʉjtsu dan je'eyu es di'ibátyats ʉj ndsejpy es nduk'ixy'átudats. ²⁸ Nimiinduguts miits nidugékuty di'ibu tu ya'anu'xudu ja tyuunk es ja tsyemy kyu'ayuty, es ʉjtsats miits nmo'oydyap ja mbo'xtákn. ²⁹ Kupaktu tyadu kukap di'ibats ʉj nbajtákyru ma miidsaty, es ʉxpaktu ma ʉjts ja ndu'unanats, mat ko ʉj nmadajtypyats ja ma'xtujkan es yujy tuda'agyats, es pyaadap ja po'xtákn yu m'anmaja'anaty. ³⁰ Ja ngukap di'ibats ʉj nbajta'agaampy ma miidsaty, kyaj tsyiraty xyajnajxtat, es ja tsemy di'ibu muut xykyu'ayut, to'tsyky yu'u.

12

Jesusu 'yaxpajkpty tkutajtu ja triigu saabudu xuu

¹ Ma tu'ugu saabudu xuu Jesús mat ja 'yaxpajkpu ñajxtu triigu kamoty, es ja 'yaxpajkpty tkutajtu ja triigu, es twinxatstu, es tju'xtu ja pyajk, mat ko yu'oogudu. ² Ko ja fariseeuty t'ijxtu taadu, ta t'anmaaydyu ja Jesús:

—Ix yu m'axpajkpty, ja'a tyuundap di'ibu kyaj ñigutikyaty ma ja po'xunxuu.

³ Ta ja Jesús 'yadsooju:

—¿Tii kyajnam miits xy'axpaktu di'ibu tyuun ja Davit ko yu'u es ja jyamyudaty tmadajttu ja yuu? ⁴ Net tyujku Davit ma ja Diosu tyujk, es tju'ty ja tsajkaaky di'ibu kuni'xy, es tkaay yu'u es nandu'un tmooydyu jyamyudaty. Es kyaj jyanigutikyaty es yu'ujaty tkádyut, yu'u je'eyu ja teety kyádyur. ⁵ ¿O kyajnam xy'axpaktu ja Moisesu 'yana'amun ko ja teety ma ja muj tsajptujk kyaj pyo'xtu ma ja po'xunxuu?, es nan ni tyaadu tu kyapekytyundu. ⁶ N'anmaaydyur ko taa ja yaa tu'uk di'ibu ni'igu myájaty kadiinam ja muj tsajptujk. ⁷ Miidsaty kyajnam xyjaygyúkudu di'ibu dan 'yandijpy ja Dios ma yu jyaabyajtun ma jyuna'añ: “ʉj ndsejpyats es xymyudáttut ja pa'ayo'on, es kyajts ndseky es xytyukwindsu'ugudats ja juyujkuty.” Kooxyur xyjaygyúkudu, kyajxyur xypyekymyo'oy ja ja'ayaty di'ibu tu kyapekytyuñ. ⁸ Ja'a ko ʉj, ja Naxwiñudu Ja'ayadyu Kyudnaabyu, nmadajtypyats ja kutujkan ma yu tadu po'xunxuu.

Yedyujk di'ibu myudajtypy ja ky'u tuk adu'um tu'uts

⁹ Ta ja Jesús tso'oñ jam es tyujku ma tu'ugu tsajptujk. ¹⁰ Japu naty tu'ugu yedyujk di'ibu myudajtypy ja ky'u tuk adu'um tu'uts. Es kom ja fariseeuty 'yaxtaaydyur wi'ix t'okpajtakudu pyojpu ja Jesús, ta dyajttudu:

—¿Tii mbaat 'yaguda'aky tu'ugu puma'ay ma po'xunxuu?

11 Ta ja Jesús 'yadsooju:

—Pán miidsuty nidu'uk myudajtypy tu'ugu byorreegu es kyunáxut ma tu'ugu jut ma yu po'xunxuu, ¿ti kyaj najx xyjuudyu? 12 Pes, jwaanu oy es tu'ugu ja'ay nbudajkam es kadiinam tu'ugu borreegu! Paaty mbaat ndu'unam ja oybyu ma po'xunxuu.

13 Ta ja Jesús t'anmaay ja yedyujk:

—Xajtáw.

Es ko xyajtuy, ta oj 'yaguda'aky éxtam jatuk adu'umbu. 14 Ta pyudsuumdu ja fariseeuty, es ñaymyujkudu es jyuntatuundu wi'ix mbaat ja Jesús 'yeeky.

Wi'ix ja Diosu kyugajxpu Isaiiu tngajxy ja Jesús

15 Ko Jesús tnija'aju tyaadu, ta jap tso'oñ, es may ja ja'ay oj pyanujxudu. Jesús ya'agudak ja puma'ayuty, 16 es ttuknipujktu es kyaj tkajx tmadya'aktut mayjya'ayoty. 17 Tyaadudsu du'un jyajtu es yajkyudyunut di'ibu ja Diosu kyugajxpu Isaiiu kyuxjaay ma Dios jyunáñ:

18 Tyaadu du'un ja nmuduumbuts

di'ibuts uj tu nwin'ixy,

di'ibuts uj ni'igu ndsejpy

es di'ibuts uj muut njojkujkaty.

Nbujta'agupts ja nJa'ajunuts ma yu'u

es tkajxwa'xut ma yu naxwiñudu ja'ayuty kots nbayo'oy mut ja tuj'ajtun.

19 Kyaj tsiptúnut es ni kyaya'ax kyajókut,

es ni kyayajmadówdu kyajxy tu'ujoty.

20 Kyaj ttájut ni tu'ugu tsajkápyñ ja neybyu,

ni tkaya'oogut ja kudu'xnu myetsyu di'ibu oogánup,

exta koonam dyajpajta'agut ja tuj'ajtun.

21 Es ma yu'un ja naxwiñudu ja'ayuty t'awix tujp'ixtu yu ñitsokun.

Jesús yajngajxy ko dyajtúñ ja majku'ugórk ja kyutujkan

22 Ta ma ja Jesús dyajnajxtu tu'ugu ja'ay wiints es uum, di'ibu myudajtypy ja ka'oybyu. Jesús ya'agudak éxtam mbaat ja ja'ay 'yixy es kyajxy. 23 Nidugekyu ja ja'ayuty du'uñu wyu'umudyaadyu es jyunandu:

—¿Tii ja'a da dunu tyaadu ja Davitu tyuump 'yaats?

24 Es ko ja fariseeuty tmadoodu tyaadu, net ñayjyunánudu du'un:

—Tyaadu yajjugekypy ja ka'oybyu yu'uyu mut ja majku'ugórk Belzebuu kyutujkan.

25 Jesús ñija'abu naty di'ibu wyinmaadyuup, es t'anmaadyu:

—Oytyim di'ibuty ja kutujkan ma ja ja'ayuty ñaywya'xudu es ñayñitsiptúnudu, du'un ñayyajkutugóyudu; es pan tu'ugu kajpn o di'ibu tsanaadyuup ja ja'ay tuk juan tuk tujk ñaywya'xudu, kyaj mbaat jyeky. 26 Es nandu'un pan ja majku'ugórk Satanás yajpadseempy ja myaga'oybyu, ta ñaywya'xudu. Pes ¿wi'ix mbaat jyeky ja kyutujkan? 27 Es pan tuj'ajtun éxtam mjana'andu kots uj nyajpadsémy ja ka'oybyu mut ja majku'ugórk Belzebuu kyutujkan, ¿ti kutujkan myudajtypy miidsu m'uxpajkputy es dyajpadsémy ja ka'oybyu? Paaty ku'umu m'uxpajkputy dya'ixadu ko miits mgajxtugóyudu. 28 Per pan ujts mut ja Diosu Jya'ajun nyajpadsémyuts ja ka'oybyu, tu naty ya'ixy ko tu wyingoñ ja tsajpótmudu kutujkan ma miidsuty. 29 ¿Wi'ix mbaat pan tu'uk tyaku ma yu kudsu'ugabu ja'ayu tyajk es t'ajkudu di'ibu myudajtypy pan kyaj jawyiin t'awunmiky? Du'unu dan mbaat tjuuty di'ibu jap tagoty.

³⁰ 'Di'ibu kyaj 'yity mut uj, yu'u du'un xymyudsip'ajtrats; es di'ibu kyaj dyajmiky mut uj, yu'u du'un 'yuxka'tsypy.

³¹ 'Es n'anuumadu ko yu ja'ayuty mbaat yajme'xy tugekyu oytyim di'ibudyu pyojruty esu 'yaxuk kajxy, per pun myugajxtugeepy ja Espiritu Santu, taadu kyaj mbaat yajme'xy. ³² Oytyim panaty di'ibuts uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, xykyajxpátr axuuk, mbaadu taadu yajme'xy, per di'ibu tkajxpátr axuuk ja Espiritu Santu, yu'u muut ñaybyekytyukudut es ni na'a Dios kyapojpuma'xudut, ni ma tyadu naxwiñudu es ni ma ja di'ibu miimp.

Jya'ay'ajtan ja ja'ay yajtuk'xkajp

³³ 'Pun oy ja kepy, tuump'ajtr oy; es pun ja kepy kyaj 'yoyuty, nan axuuk ja tuump. Ja kepy ya'uxkapy ma ja tuumbun. ³⁴ 'Miidsuty du'un éxtamu awa'andsa'añun! ¿Wi'ix mbaat xymyadya'aktu ja oybyu es miidsuty ku'am m'axukja'ay'ajttap? Ja'a ko ja aa kyajxypy ja di'ibu yajpi'ipy yajkepy jodoty. ³⁵ Paaty ja ja'ayu oyjya'aybyu tsuj kyajxy myadya'aky mut ko ijtr jyodoty ja oybyu; per ja axuk ja'aybyu myadyakypy ja tsaa'tsykyubétyryu mut ko ijtr jyodoty ja axuk'ajtan. ³⁶ Per uj n'anmaaydyar miits ko ja'ay yajpayo'oydyut, nidugekyu tkayáktadu kywentu di'ibáty tu tkajxtu di'ibu tu tkapawinmay. ³⁷ Ja'a ko mut ja mgu'amgajxy ja Dios mbayo'oyudut. Es pun oy mgajxy, ta mnajxtat ma ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu; per pun axuuk tu mgajxy, ta mnajxtat ma ja tudyu'unanu winu xuu winu tiempu.

Jesús ya'amdooy es dya'ixudut tu'ugu muj'ajtan

³⁸ Net t'anmaaydyu ja Jesús naagadyu fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap:

—Windsun, nja'ixándupts es mij xytyúnat tu'ugu ijsxw'uman di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan, es udsuty nnijáwat ko tuj'ajtan di'ibu mgajxypy.

³⁹ Jesús t'adsooy:

—Ja pojru ja'ayuty di'ibuty myastúttap ja Dios 'yamdooy tu'ugu ijsxw'uman di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan, per kyaj yajmo'oya'añ yu wiinkru ijsxw'uman, yu'yu du'un ja jya'aju yu Diosu kyugajxru Jonás. ⁴⁰ Mut ko du'un éxtam ja Jonás 'yijty muj ajkx jodoty tuguk xuu es tuguk ux, nandu'un uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, n'ita'añ tuguk xuu es tuguk ux naaxóty. ⁴¹ Ko ja'ay yajpayo'oydyut, ja ja'ayuty di'ibu jékyur ijttu ma Nínive kajpn jyikyryáktat ti'igy mut di'ibu tyam jiky'ajttap. Es yu'ujuty ñiguxa'uktat ko pekyjya'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttap, ja'a ko yu Nínive ja'ayuty myudoo'ijttu ja Jonasu 'yayuk es jyodumbijttu, es taa ja yaa tu'uk di'ibu myudajtypy ni'igu ja muj'ajtan kadiibam ja Jonás. ⁴² Es ko ja'ay yajpayo'oydyut, yu toxytyuk di'ibu ijt reynu jékyur ma nax ma jamboj myiñ, jyikyryaka'añ ti'igy mut ja ja'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttap, es yu'u niguxa'ugur ko pekyjya'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttap, ja'a ko yu'u jagam tsooñ es tmadowa'añ ja rey Salomongu kyajxwíjtan, es taa ja yaa tu'uk di'ibu myudajtypy ni'igu ja muj'ajtan kadiibam ja rey Salomonk.

Ka'oybyu di'ibu jatugok jambijtp

⁴³ 'Ko tu'ugu ka'oybyu pyudsemy ma tu'ugu ja'ay, net jyudity tu'ats ittum es t'axta'ay ma 'yokpo'xat. Es ko tkapaaty, ⁴⁴ net ñayjyana'añuty: "N'okjambityats jatugok ma tadu ja'ay." Es ko jyambity, net t'ijxy ja ja'ay éxtam tu'ugu tujk pade'eky ja'xe'ekypyu es tukwa'ats. ⁴⁵ Net nujx

dyajmíñ janijaxtujukru myuga'oybyu di'ibu waanu axuukru, es mat yu'u tyakuya'añ tsunaabyu ma tadu ja'ay, es du'unu tadu ja'ay wye'emy waanu axuuk kadiinum jawyíñur. Es du'un nandu'un jyata'añ ja axuk ja'ay di'ibu tyam jiky'ajttur.

Jesús tyaaq es myuga'axuty

⁴⁶ Támmumu natyu Jesús t'akmugajxy ja ja'ayuty ko jyajttu ja tyaaqu'unk es ja myuga'axuty. Jaryu taja'p oj wu'amdu es tmugajxa'andu ja Jesús.

⁴⁷ Nidu'ugu ja'ayuty t'awa'anu ja Jesús:

—Yu mdaagu'unk esu mmuga'axuty tyap taja'p, es yu'ujuty mij mmugajxánudur.

⁴⁸ Es ja Jesús t'adsooy di'ibu naty awa'anur:

—¿Pándsú du'un ndaak'ajtypy, es pándsú du'un nmuga'ax'ajtypyuts?

⁴⁹ Ta ttukni'ijxu ja 'yuxrujkru, es t'anmaay:

—Tyaadudsú du'un éxtam ja ndaaguts es éxtam ja nmuga'axudyuts.

⁵⁰ Mat ko oytyim pánaty di'ibu tyiimpy ja tsyojkandsu nDeedyuts di'ibu jam tsajpótm, yu'udsú du'un éxtam ja nmuga'axuts yedyujk toxytyujkuty es éxtamsú ndaagan.

13

Triiguwajru éxtam ijxrajtun

¹ Ma tadu xuu Jesús tsyo'oñ ma ja tujk es oj ñejxy mejyñbyu'aa, es ñaxwe'tsy jam. ² Ta ja ja'ay may jyantsyñaymyujku ma yu'u. Ta Jesús tyujku ma tu'ugu barku es ñaxwe'tsy jam, es nidugekyu ja ja'ayuty wu'amdu jaryu ma pu'u jot. ³ Net tyujku ya'uxrujkru mat kanak nax ijxrajtun, es jyunáñ:

—Tu'ugu triiguwajru 'yojtsy wajru. ⁴ Es ma oj twajy, oj nandu'un kya'ay ja tuumt ma padu'u, es ja joon triidu. ⁵ Es nandu'un kya'ay ja tuumt ma ja tsaade'eky patku'p es wingujxy kyaj kyúkaty ja nax. Paadyu tadu tuumt pojun myujxy mat ko wingujxy je'eyu ja nax. ⁶ Es ko ja xu'an myiñ, net tyutsy, mat ko kyaj 'yaatske'eky. ⁷ Jatuk peky ja tuumt kya'ay ma ja apyñ jawyiin myujxy, ta dyajji'xy ja triigu. ⁸ Es jatuk peky ja tuumt kya'ay oyñaaxóty. Ta byeen oy tuummp'ajty. Naaguty wyinjunaiky mugo'pxu triigu tu'uk tu'ukru tuumt, naaguty tugu'px es naaguty i'px majk. ⁹ Di'ibu mādoodur, wa'an tjaygyúku.

Ti ko ja Jesús ya'uxpeky mudu ijxrajtun

¹⁰ Ta ja uxrujkru tmawingoonda ja Jesús, es dyajtuumdu:

—¿Ti ko xymumadya'aky ja ja'ay mudu ijxrajtun?

¹¹ Ta Jesús 'yadsoojudu:

—Ja Dios mduknija'adur miidsuty di'ibu kyaj yajnijáwu ijty wi'ix yu'u yajkutíky, per ja wiinkru ja'ayuty kyaj tñijáwudu. ¹² Ja'a ko di'ibu myudajty jyaygyejry, ak'yajmo'oyur waanu ni'igu; es t'aktimmudátat waanu may; es di'ibu myudajtypy waandi'knu, aktim'yajrujkadya'ayur di'ibu myudajtypy. ¹³ Paaty ndukmumadya'aktu mudu ijxrajtun, mat ko yu'ujuty ijxtur, per du'un yu'ujuty éxtam kyadim'ixtu; es mādoodur, per kyaj tjaygyúku éxtam tkadimmudowdu. ¹⁴ Es du'un éxtam yu'ujuty yajkuudyúñ éxtam ja Diosu kyugajxru Isaiiu jyunáñ:

Oy miidsuty xyjamudowdu,

ni na'a xykajaygyúkadut;

oy xyja'ijxru,

ni na'a xykyamawinma'añbyaattat,
 15 mut ko tyadu ja'ayadyu jyot ta jyambittu juun,
 kyaj myadowdu
 es ta ja wyiin dyajpi'itsta,
 du'un tka'ixtat mut ja wyiin
 es tkamadowut mut ja tyatsk,
 es kyaj tjaygyukudut mut ja jyot,
 es kyajts uj xyñimindat esuts nyajnitso'ogut.

16 'Per kuni'xy miidsuty, mut ko m'ijxtap es mmadoodap.
 17 Tu'y'ajtanuts miits n'anuumudu ko may ja Diosu kyugajxpaty esu
 ja'ayaty di'ibu jiky'ajttu tui'ajtan muut tja'ixandu tyaadu di'ibu miits
 m'ijxtap, per kyaj oj t'ixtu; jyamadowandu di'ibu miits yu tyaadu
 mmadoodap, per kyaj oj tmadowdu.

Jesús tkajxte'xy ja triiguwajpu éxtamu ijxrajtun

18 'Madowdu di'ibu myadyakypy ja ijxrajtun ma ja ja'ay oj twajy
 ja triigu. 19 Di'ibu myadoodap wi'ix ja tsajpótmadu kutujkun es kyaj
 tjaygyukudu, du'un yu'u éxtam ma ja tuumt kya'ay tu'aa'y. Myiñ ja
 mujku'ugórk es pyujkxu ja Diosu 'yayuk di'ibu du'un ni'ipyun jyodoty.
 20 Ma ja tuumt kya'ay ma ja tsaade'eky patka'p, ja'a 'yandijpy ja ja'ayaty
 di'ibu myadoodap ja Diosu 'yayuk es t'axájudu xonda'aky 'yaa xonda'aky
 jyot. 21 Du'un yu'u éxtam ja triigu di'ibu kyaj kyakuty ja 'yaats, kyaj
 jyaktu. Ko tyukmín tyukja'tudu ayo'on jotmay mut ja'agyujxm ja Diosu
 'yayuk, net tmastu'uty ja myubujkun. 22 Ma ja tuumt kya'ay ma ja
 apyñ myuxy, ja'a 'yandijpy ja di'ibu myadoodap ja Diosu 'yayuk; per
 ja'ayu wyinma'añ'ajttap di'ibu tyukjiky'áttap ya naxwiñ es ja jotku-
 jka'ay'ajtan win'u'an winxájudap, es tkajamyetsy Diosu 'yayuk, es kyaj
 dyajmuj dyajmáyudu ja Diosu 'yayuk ma tyadu ja'ayaty. 23 Es ma ja tuumt
 kya'ay oyñaaxóty, ja'a 'yandijpy ja di'ibu myadoodap ja Diosu 'yayuk es
 tjaygyukudu, es dyajmuj dyajmáyudu. Naagadyu du'un éxtam ma di'ibu
 ja tuumt du'un tuumt'ajt mugo'px, es wiinkpu du'un éxtam ma di'ibu
 tuumt'ajt tugu'px, o éxtam ma di'ibu tuumt'ajt i'px majk.

Axuu KPU ujts éxtamu ijxrajtun

24 Jesús trujtákyu tyadu jatu'ugu ijxrajtun:

—Ja tsajpótmadu kutujkunu du'un éxtam tu'ugu ja'ay ko twajy ja oybyu
 triigu ma yu ñax. 25 Es ko myanajxta'aydyu, ta tyaku tu'ugu myadsip ma
 naty ta twajy. Ta twajy ja axuu KPU ujts tuumt. 26 Ko naty ja triigu yoñ
 es tyuumt'atánu, ta kyaxe'ky es tap tmut'yóñ ja axuu KPU ujts di'ibu ja
 myadsip oj ttukwaju. 27 Ta ja muduumbutujkuty oj t'anuumu ja wyindsún:
 “Windsún, pan ja tuumt oyu naty di'ibu yajwaj ma yu mnax, ¿maa dan
 tsooñu tadu axuu KPU ujts?” 28 Net ja wyindsún 'yadsoojadu: “Nidu'uguty
 ja myadsipudu du'un ta 'yadu'utsy.” Ta ja myuduumbuty dyajtuudu
 ja wyindsún: “¿Ti mdsejpy esuts nujx n'axwijxu'uktu tadu axuu KPU
 ujtsu?” 29 Es ja wyindsún 'yadsoojadu: “Kyaj, mut ko nujx yajwijxe'egyu
 tadu axuu KPU ujts, pudu'ugup nandu'un tadu triigu. 30 Nik mastu'uttu.
 Wa'an dyoñ ti'igyu extu koonum myúkat ja triigu. Taanum ngáxtat es
 xyajpudu'uktat jawyiin ja axuu KPU ujts es xy'awuundut adsimy'am es
 yajno'kta'ayut. Es ok xyryujku'uktat ja triigu ma ja ndriigu tujkuts.”

Mortás tuumt éxtamu ijxrajtun

31 Jesús nandu'un trujtákyu jatu'ugu tyadu ijxrajtun:

—Ja tsajpótmadu kutujkun du'un éxtam tu'ugu mortás pajk ko tu'ugu ja'ay twajy kyamoty es tnaxnijeepy. ³² Tyadu tuumt byeen jyantsymyutsk'átuty; per ko yeeky, waanu muj yoombéty éxtam mbaat ja joon jayujk ñaybye'eñuty ma yu xye'endsyuan.

Levaduuru éxtamu ixpajtan

³³ Nandu'un tpujtákyu tyadu jatu'ugu ixpajtan:

—Yu tsajpótmadu kutujkun du'un éxtam ja levaduuru di'ibu tu'ugu toxytyujk pyujtákyu ma mayu arinu es ttuktij'yo'oy koonam ñaydyuktujkadya'ayuty.

Ti ko ja Jesús ya'axpeky madu ixpajtan

³⁴ Jesús t'anmaay tugekyu tyaadu ja ja'ayuty madu ixpajt, es ni tii tkatukmamadakyu pan kyaj dyajtúñ ja ixpajtan. ³⁵ Tyaadu du'un jyajty es yajkuudyúnat éxtam ja Diosu kyugajxpu juanáñ ma tkaxjaay:

Nmugajxupts madu ixpajtan,

n'anamupts di'ibu tu 'yity ayu'udsyu extu ma Dios ja naxwíñudu dya-
kkojy.

Jesús tkajxte'xy ja axukpu ujts éxtamu ixpajtan

³⁶ Ko ja ja'ayuty oj ñajxtaayñudu, ta ja Jesús tyujku tyegoty. Ta ñimiinudu ja 'yuxpujkruty es 'yanmaayudu:

—Tukjaygyujkuduguts ja 'yixpajtanu tadu axuk ujts ja'aygyamóty.

³⁷ Ta ja Jesús 'yanmaayudu:

—Di'ibu wyijpy ja oybyu triigu tuumt, yu'u du'un ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, ³⁸ es ja naxwíñudu ja'ayuty yu'u du'un ja kam. Ja oybyu tuumt ja'a du'un ja Diosu myuduumbuty, es ja axuk ujts ja'a du'un ja ka'oybyu myuduumbuty, ³⁹ es ja di'ibu wyijpy ja axuk ujts tuumt, yu'u du'un ja mujku'ugórk. Ja puja'taky ja'a 'yandiipy ko ja'ay yajpayo'oydyut, es di'ibu yajpudu'ktup ja puja'taky, ja'a du'un ja Diosu 'yánklusuty. ⁴⁰ Es du'un éxtam ja axuk ujts yajwixmiky es yajpuja'taky juanóty es tyóyut, du'un nandu'un jyata'añ ja xuu ko ja naxwíñudu ja'ay yajpayo'oydyut. ⁴¹ Es uj ja Naxwíñudu ja'ayudyu Kyudunaabyu, ngajxupts ja n'ánklusuts es dyajjuga'aktut madsu ngutujkun tugekyu di'ibu adúttup axuk es di'ibu wiinkruty yajpekytyuundup. ⁴² Yajpuja'taga'andudu ma ja juun jorna ma ja'ay jyu'uy ya'axtut es ñaydyutskaadudut mat ja ayo'on. ⁴³ Es net di'ibáty jiky'ajttup éxtamu Dios tteky, du'un nuix jyaj tyu'xtu éxtam ja xuu ma yu Dios Teedyu kyutujkun. Di'ibu madoodup, wa'an tjaygyúkadu.

Ni'igu tsooxuty di'ibu yu'utsy éxtamu ixpajtan

⁴⁴ Yu tsajpótmadu kutujkun du'un éxtam ja meeñu tájubu. Ko tu'ugu ja'ay tpaaty, ta dyu'utsy nan jamyu jatugok, es jyantsyxyón nuix tteeky tugekyu di'ibu myudajty jyaygyejpy, es tjuyu tadu nax.

⁴⁵ O nandu'unu du'un ja tsajpótmadu kutujkun du'un éxtam tu'ugu ajuuy ado'krú di'ibu 'yuxtaapy ja oyatypyu perlu; ⁴⁶ es ko tpaaty tu'uk di'ibu oydsooxuty, ta nuix tteeky tugekyu di'ibu myudajty jyaygyejpy, es tjuyu tadu perlu.

Ajxmajtsn éxtamu ixpajtan

⁴⁷ Nandu'unu du'un ja tsajpótmadu kutujkun éxtam tu'ugu ajxmajtsn. Ko yajkujabípu mejyñóty, ta tmatsy kanak naxu ajkx. ⁴⁸ Ko 'yútsut ja ajxmajtsn, ta ja ajxmajtspúty dyajpudsúmdat pu'ujótm. Ta ñaxwaatstat es twimbíwdat ja ajkx, es tpujka'ugut ja oyatypyu katsyoty es t'axwájut

di'ibũ kyaj 'yóyuty. ⁴⁹ Du'un myina'añ ko ja'ay yajpayo'oydyut. Es myíndut ja ánkusuty es dya"abekyua'añ di'ibũ kyaj 'yoyjya'ayuty, es kyaj 'yok'ijnadut mut ja oyjya'ayuty. ⁵⁰ Ta trujta'agut ja axuk ja'aydyujk ma ja jorna yeeñ, ma ja'ay jy'u'y ya'axtat es ñaydyutskaadudut mut ja ayo'on.

Oyatyryu esu jembyu di'ibu pu'jke'eky ijtp

⁵¹ Net ja Jesús dyajtuudu:

—¿Mjaygyujkudup miidsuty tugekyu tyaadu?

Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Njaygyujkudupts Windsún.

⁵² Es ja Jesús 'yak'anmaayudu:

—Nidugekyu ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpukjtuup di'ibuts tu xyñimindu éxtamdsu n'uxpukjku esuts ndukni'ixut ja tsajpótmuudu kutujkun, yu'u du'un éxtamu kudujk di'ibu jyu'typy ma tu pu'jke'eky ja oyatyryu jembyu esu di'ibu tuuyup.

Jesús jam Nazaret

⁵³ Ko Jesús trujtakaayy tyadu ijxpajtan, ta oj jap tsooñ ⁵⁴ es jyajty ma ja kyua'ungajpn, es jap tyujku ya'uxpukjku tsajptugóty ma tadu kajpn. Es ja ja'ayuty du'ñu wyu'umadyaaydyu, es jyuna'andu:

—¿Maã danu tyaadu tu tjaty nugoo yu wiyj'ajtan, es wi'ixu du'un ko ttuñ ja muj'ajtan? ⁵⁵ Yu'udsu tyadu tsajtspu myaank es ttaak'áty ja Mariiu, es tmuga'ax'áty ja Santya'agu, Josee, Simonk esu Juudas, ⁵⁶ esu myuga'axtoxytyujkuty nan yaa tsyuanudu ma udsajtam. ¿Maã danu tyaadu tugekyu tu tjaty?

⁵⁷ Paaty kyaj tjatunandu kwentu. Esu Jesús 'yanmaayudu:

—Nidugekyu ja ja'ay twindsu'ugudu ja Diosu kyugajxpu, jamyu kyaj yajwindsu'ugu ma ñax kyajpn es ma kyua'umdujk.

⁵⁸ Es kyaj nugoo ttuñ ja muj'ajtan jap, mut ko ja ja'ayuty kyaj myubujkudu.

14

Fwank Yajnabajtru 'yeeky

¹ Ma tadu tiempu Eroodusu naty gobernadoor'ajtp Galileeu. Ta tmudoy wi'ixu naty yajmadya'aky ja Jesús. ² Ta t'anmaaydyu di'ibu naty jap muut:

—Taadu yu'u ja Fwank Yajnabajtru. Tu jyikyryeeky ma tu 'yeeky, paaty tmudaty ja muk'ajtan es ttuñ tyadu muj'ajtan.

³ Pesu Eroodus tu naty t'ok'yajmajtsubu Fwank es tu t'ok'yajkwa'unubu pujxndugóty ja'agyujxm ja myuga'ax Felipe ñudo'oxy, di'ibu xyu'ajtp Erodius. ⁴ Tu natyu Fwank t'ok'anmaapy ja Eroodus:

—Kyaj ñigutikyuty es xymudátut éxtamu mnudo'oxyun.

⁵ Eroodus jyaya'oogán ja Fwank, per tsyu'ku ja ja'ayuty mut ko jyuna'andu ko Fwank yu'ujuty ja Diosu kyugajxpu.

⁶ Es ma naty ja Eroodus yajmujtúñ ma dya"abety ja jyumajt, ja Erodiusu ñux oj tyuku ajtspu mayjya'aywyindúm. Es nugoo oj t'oktsojknũ ja Eroodus, ⁷ extu wyandak tmo'oya'añ oytyim tiity di'ibu amdoop. ⁸ Net ja kiixy oj wyinma'añ myo'oyuty jawyiin ja tyaaq. Ta t'anmaay ja Eroodus:

—Meegyuts palanganoty yu Fwank Yajnabajtru kyubajk.

⁹ Mudu tyaadu oj ja rey Eroodus myay tyaju. Es kom tu naty twanda'aky es tu tmudowdu ja jabye'xyuty, ta jyunañ es yajmo'oyut.

10 Net tni'ana'am es yajniboodut ja kyubajku Fwank jap pujxndugóty.
11 Net tmumiindu ma tu'ugu palanganu. Ta tmoodyu ja kiixy, es ja kiixy ttukkadujku ja tyaak.

12 Net jyajtut di'ibáty ya'uxpajktup ja Fwank. Ta dyajnujxudu ñini'x es oj dyajnaxtúkudu, es óknam oj t'awanudu ja Jesús.

Jesús dyajkáy nimugoxk mil naxy ja ja'ay

13 Ko Jesús tmudooyu tyaadu, ta jap tsoyo'oñ yu'uyu mudu 'yuxpajkputy ma tu'ugu barku es ñujxnu muj ittum. Per ja ja'ayuty ñija'adu. Ta majatyu kajpn tpadso'ondu tekykyu'am. 14 Ko Jesús ttukpadseemy ja barku, ta t'ijxy ja mayjya'ay es tmađajty ja pa'ayo'on mut yu'ujaty, es dya'agudaky ja pa'am ja'ayuty di'ibu naty ja'ajaty myumiindup. 15 Es ko tsoy'ujanu, ta ja Jesusu 'yuxpajkputy ñimiinudu es 'yanmaayudu:

—Tu tsoy'unu, es ni pan yaa kyatsunu ma tyaadu it. Wa'an tnujxnuđu tyadu ja'ayuty, es najx tjuudyu kya'ay 'yukan ma wingombu kajpn.

16 Jesús t'anmaay:

—Oy kyanujxtut. Mo'oydyu miidsu kya'ay 'yukan.

17 Ta ja'ajaty 'yadsoodu:

—Kyajts ti may nmadattu, je'eyu mugoxku tsajkaagyu'unk es majtsku ajkxu'unk.

18 Ta Jesús t'anmaaydyu:

—Yajmíndu yaa.

19 Ta tni'ana'am es ja ja'ayuty ñaxwaatstut maaóty. Net tkone'ky ja mugoxkpu tsajkaagyu'unk es ja majtskpu ajkxu'unk, es pyat'ijxy tsajpótm. Ta jyunañ:

—Nja'aygyudákyryuts mij Tatitu'unk.

Ta ttujkwa'xy ja tsajkaaky es tmoodyu ja 'yuxpajkputy, es ja'ajaty dya-jwa'xtu ma ja mayjya'ayun. 20 Nidugekyu kyaadyaaydyu jotkuda'aky. Es óknam dyajmujktu majmajtsk katsy ja tsajkaaky tyuktuku di'ibu nadujku.

21 Ja'a du'an kyaadyu mugoxk milu yedyujk, es kyaj ndukpuwitsum ja toxytyujk esu ana'ku'unguty.

Jesús yo'oy nuu wyingujxy

22 Net Jesús dyajtujkudu ja 'yuxpajkputy barkoty es 'yawinnáxtut ma ja mejyñ, es ja Jesús 'yakwe'emy mut ja mayjya'ay, ñayjyugajxanu.

23 Ko Jesús ñayjyugajxtaayy, ta pyatujku naydyi'igyu ma tu'ugu kopk es tkajxta'aga'añ. Ko oj kyoodsunu, nadyi'igyu naty jam.

24 Ko naty ja barku ñujxnu mejyñgyujk'am, ja barku jyantsywyépyuty ja mejyñ ko ñikapy, mut ko ja poj xidsoo yadsoo jyantsymyñ ma yu'ujaty.

25 Móñanu Jesús myuwingoonudu yu'ujaty, tyu'uyo'oy nuu wyingujxy.

26 Ko ja 'yuxpajkputy 'yijxudu tyu'uyo'oy nuu wyingujxy, ta tsoy'kudu, es yaxkaktu mudu tsa'ugu:

—JYu'u du'an tu'ugu ijxma'tan!

27 Esu Jesús myugajxu, es 'yanmaayu:

—Jotmukta'aktu! Hjsu du'an. Katu mdsu'ugudu.

28 Ta ja Peedru myugajxu es 'yanmaayu:

—Windsun, pan mijtsu du'an, yajnujxkuts nuu wyingujxy extu ma mijan.

29 Esu Jesús 'yanmaayu:

—Pes min.

Ta ja Peedru ttukjunaiky ja barku es ñejxy ye'epy nuu wingujxy jadsoo ma natyu Jesús. ³⁰ Es ko ñaygyujamyajtsu mut ja myuk'ajtunu poj, ta tsyu'ku es oga'an kyinannu. Ta yaxkeky:

—Yajtsókats, Windsún.

³¹ Netyu Jesús tku'umamajtsu, es t'anmaay:

—¡Tim waanu je'eyu xymyudaty ja mabujkan! ¿Ti ko tu xykyamabeky?

³² Ko yu'ujaty tyujkadu ma ja barku, ta myo'ty ja poj. ³³ Net ja di'ibu naty jápury barkoty t'awdajttu ja Jesús, es t'anmaaydu:

—¡Jantsy tuj'ajtundumu du'un ko mij ja Dios m'U'unk'átyuty!

Jesús dya'aguda'aky ja puma'ayuty jap Jenesaret

³⁴ Tninajxtu ja mejiñ es jyajttu ma Jenesaret ñaaxóty. ³⁵ Ko ja ja'ayuty di'ibu jap tsunaayduwup t'uxkajptu ja Jesús, ta tjantsymyadyaagudijttu ma tugekyu tadu naxwíñadu. Ta dyajmiindu ja puma'ayuty ma natyu Jesús, ³⁶ es tmanu'xta'aktu es tna'ixat es oyje'eyu pyátxadu wyit pa'a; es nidugekyu di'ibu oj tyónudu, agudaktu.

15

Di'ibu ja'ayya"adútsup axuuk

¹ Net tmawingoonda ja Jesús naagudyu fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpuktu. Jamu naty tu tsoonda ma yu Jerusalén kajru. Ta dyajttudu:

² —¿Ti ko yu m'uxpukpury tkakuydyundu ja kyostúbradyu n'aptuk'ajtam?, ja'a ko kyaj yajxón tpujtu ky'u ja jawyiin ma kyaya'andu.

³ Es ja Jesús 'yadsoojumbijtu:

—¿Es ti ko nandu'un miits xykyakuydyundu ja Diosu 'yana'amun es xpyadúndut ja ngu'umgostúbraty? ⁴ Mut ko Dios jyunañ:

“Mwindsu'ugur ja mdaak mdeety”, es “ja di'ibu kyajxpejkyu yu tyeety o yu tyaak, oogur yu'u.” ⁵ Es miits mjanándur ko tu'ugu ja'ay mbaat t'anamumu yu tyaak tyeety: “Kyaj mbaat nbudaku, mut ko tats ndukwindsu'ugu Dios tugekyu di'ibuts nmadaajtyty es mbudakuxur.”

⁶ Es oytym pánaty di'ibu du'un junaamp, kyaj ñakysyékyuty ja tyaak tyeety tpuđakat. Du'un miidsaty tu xymyastu'uttu éxtam ni ti tkatsooty ja Diosu 'yana'amun es xy'akpaduna'andu ja ngu'umgostúbraty.

⁷ Miidsaty di'ibu nay'andjádur es jyiky'attu tuj'ajtun maat, yajxón tjamadyaky ja Diosu kyugajxru Isaiu éxtamu du'un miidsaty ko tkuxjaay:

⁸ Tyadu ja'ay xywyindsu'kupts wingu'uy agu'uy, per ja jyot wyinma'añ jagam 'yity ma ujru.

⁹ Ni ti tkatsooty ko ñaybyujta'agudu es xyja"awdátats.

Ja 'yuxpuknuty yu'uy du'un ja ja'ayu 'yana'amun.

¹⁰ Es ta ja ja'ay dyáxudu es t'anmaaydu:

—Madowdu es jaygyúkadu. ¹¹ Di'ibu tujkar aajóty, kyaj yu'adyu ja'ay ya'adu'adsyuty axuuk. Ja'a du'un ja ja'ay ya"adútsup axuuk di'ibu pudsuamp aajóty.

¹² Net ja 'yuxpukpury ñimiinudu es 'yanmaayudu:

—¿Mnija'ap ko yu fariseeuty tu 'yákadu ko tu tmadoy ko du'un tu mjuna'añ?

¹³ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Oytym di'ibadyu pery di'ibuts ja nDeedyats di'ibu jam tsajpótm kyaj tu tkojy, ya'uxwixu'kp 'yaadsóty. ¹⁴ Mastu'uttu. Wiindsadyu'u. Wa'an

twijts'yo'oyudu jatu'ugu wiints. Es pan tu'ugu wiints wyijts'ye'epy ja myawwiints, nimajtsk kyunáxtat ma tu'ugu jut.

¹⁵ Ta yu Peedru t'anmaay ja Jesús:

—Tukjaygyujkadugats yu tyadu ixpajtan.

¹⁶ Ta Jesús 'yanmaayudu:

—¿Nan kyajpu miits xyjaygyúkadu? ¹⁷ ¿Tii kyaj xyjaygyúkadu ko di'ibu najxp aajóty, jap kyada'aky jodoty es óknum ñaxy? ¹⁸ Per di'ibu padsuump aajóty, yu'u dan miimp jodoty winma'añóty, esu tyaadu du'un di'ibu axuuk ya'adatsypy ja ja'ay. ¹⁹ Mut ko jodoty winma'añótyu du'un pyudsemy yu axuk winma'añ, yu yajja'ay'o'k, ko yu ja'ay dyajtugóy ja pújk úkunu wyindsu'kun, yu ma'induunk, yu ma'tsk, yu andakun es yu ni'o'o niyáxuk. ²⁰ Tyaadudyu du'un ya'adatsypy axuuk ja ja'ayuty, per ko nga'ayam, oy ngakubújumba, kyaj ja'ay dya'axuugu.

Toxytyujk kyaj 'yisraelítaty tmubeky ja Jesús

²¹ Ta tsoyo'ñ ja Jesús jap es oj ñejxy wingón ma Tiru kajpn esu Sidón kajpn. ²² Es tu'ugu kananeeu toxytyujk di'ibu tsunaapy ma tadu naxwiñudu, tnimiñ ja Jesús, es tmugajxy jantsy muk:

—¡Windsún, tyuump 'yaats ja Davit, pa'ayoogats uj mij! Yu nnuuxats myudajtypy ja ka'oybyu es nagoos 'yoktsaatsyjajna.

²³ Esu Jesús kyaj ni wi'ix kya'adsooju. Net ja 'yuxpajkpaty ñimiinadu, es myanu'xtákadu:

—Anuumu tadu toxytyujk wa'an tnejxy, ja'a ko yax jojkp xypyami'inum.

²⁴ Jesús t'adsooy ja 'yuxpajkpaty:

—Ja Diósuts tu xkyexy jaayn ma yu tugoybyu borreegaty ma yu naxwiñudu Israel.

²⁵ Es ja toxytyujk myuwingoonu es ñaygyoxtnaaydyáku Jesús wyindum, es t'anuumu:

—¡Windsún, pudujkugats!

²⁶ Esu Jesús 'yadsooju:

—Kyaj 'yóyuty esu u'unk uná'k nbujkum ja tsajkaaky es nmo'oyam ja úkuty.

²⁷ Ta ja toxytyujk 'yadsooy:

—Tuy'ajtanu'u, Windsún. Per ja uk kyaaydyup ja tsajkaakywyáy di'ibu ka'ap ma ja wyindsunu myeesu.

²⁸ Net ja Jesús jyunañ:

—¡Byeen jyantsymyájuty ja mmbujkan! Wa'an dyajkuudyúñ di'ibu mij mdsejpy.

Netyu ja ñuux 'yagudaky.

Jesús dya'aguda'aky may ja puma'ayuty

²⁹ Ta Jesús tsoyo'ñ jap es ñajxy ma yu Galileeu Myejyñbya'a. Ta pyatujku ma tu'ugu kopk. Jam ñaxwe'tsy. ³⁰ May ja ja'ayuty oj ñejxy ma yu'u naty, es oj tmunujxtu uxneybyu, wiints, uumaty, katúkraty, es mayu wiinkraty ja pa'am ja'ayuty. Jap trujtáktu Jesús tyeky'ujxy es yu'u dya'agudaky.

³¹ Es du'uñ ja ja'ayuty wyu'umadyaadyu ko t'ijxtu ko ja uumaty kajxtup, ja uxneybyu ye'epy, ja katukpu wye'emy jatugoku kyau yajxón, es ja wiindsuty ijxtup. Ta t'awdattu Dios.

Jesús dyajkáy nimajtáxk mil naxy ja ja'ayuty

³² Net ja Jesús dyáxudu ja 'yuxpajkpaty, es t'anmaaydyu:

—Nmudajtypyats ja pa'ayo'on mudu tyadu ja'ayuty, mut ko tu 'yijnadu tuguk xuu ja yaa mut uj es kyaj tmudattu ti 'yokju'x 'yokpuktap. Kyajts ngaxa'añ ayuu ma yu tyujkaty, éxkam muum du'uñu 'yokkudaanadu tu'aay.

³³ Net ja 'yuxpukpudy 'yanmaayudu:

—¿Per wi'ix mbaat nbátam ja kya'ay 'yúkanu tyadu mayjya'ay? Ma tyadu it kyaj pán tsyuuu.

³⁴ Ta Jesús 'yadsooy:

—¿Naak xymyudattu tsajkaaky?

Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Juxtujk, es naagudyu ajkxu'unk.

³⁵ Ta tni'ana'amú es ja ja'ayuty ñaxwaatstat naxkujxy. ³⁶ Ta tkone'ky ja juxtujkpu tsajkaaky es ja ajkxu'unk. Ta tja'aygyudáky ja Dios. Net ttujkwa'xy ja tsajkaaky es ttuknuku ja ajkx, es tmooy ja 'yuxpukpudy es dyajwa'xut ma ja mayjya'ayuty. ³⁷ Nidugekyu kyaay 'yuktu jotkada'aky, es dyajmujktu juxtujk katsy ja nadaku. ³⁸ Di'ibu kaay uktu ja'a wyinaty nimajtax milu yedyujk, es kyaj yajmadsyóy ja uná'ku'unk es ja toxytyujkaty. ³⁹ Ta ja Jesús ñayjyugajxunu, es tyujkanu ma ja barku es oj ñajxnu ma yu Magdalu it.

16

Fariseeuty es saduseeuty t'amdowdu tu'ugu muj'ajtun

¹ Ja fariseeuty es ja saduseeuty oj tniunajxtu Jesús es t'ixa'andu wi'ix t'ok'yajka'adat. Ta t'amdoodu es tyuk'ixadut tu'ugu ijxwu'umunu mujpu di'ibu tsajpótm. ² Es ja Jesús 'yadsooy:

—Ko tsyu'uju miits mjuna'andu: “Poju'ugaamp bom. Ix tsaptsu tsajp.” ³ Es jépyup mjuna'andu: “Tyam kyaj pyoju'uga'añ. Ix tsaptsu tsajp es mudu yoots.” Mnija'adup xyajnikajtat ja tiempu tsajpótmudu, ¿wi'ix xykyanijáwudu xyajnikajtat di'ibu tuun jajtup ma tyadu tiempu?

⁴ Ja pojpu ja'ayuty di'ibuty myastúttup ja Dios, 'yamdoodup tu'ugu ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun, per kyaj yajtuk'ixa'andu wiinkpu ijxwu'umun, yu'uyu du'un ja jya'aju Jonás.

Ta Jesús tmastuty, es oj ñejxy.

Fariseeudyu 'yuxpukpukun

⁵ Ko ja Jesús mut ja 'yuxpukpudy tyujkudu barkoty es 'yawinnaxa'andu ma ja mejyñ, jya'ayduygooydu 'yuxpukpudy dyajnujxtu ja tsajkaaky.

⁶ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxpukpudy:

—Jaygyúkuu, mnaygywentu'átudup mut ja lyevaduuru fariseeuty esu saduseeuty.

⁷ Net ja 'yuxpukpudy ñayjunánudu ak yu'ujuty:

—Ja'a du'un mut ko kyaj tu njamyajtsam nyajmi'inum ja tsajkaaky.

⁸ Jesús ñija'ap wi'ix ja'a ñayjuna'anudu, ta t'anmaaydyu:

—¿Ti ko mjuna'andu ko kyaj xymyudattu tsajkaaky? ¡Waandi'knu mubajkan xymyudattu miidsuty! ⁹ ¿Kyajnum xyjaygyúkuu, ni xykyajamyatstunam ja mugoxkpu tsajkaaky di'ibuts nyajwa'x ma nimugoxk milu ja'ayuty, es naak katsy xy'ak'yajmujktu? ¹⁰ ¿Ni xykyajamyatstu ja juxtujkpu tsajkaaky di'ibuts nyajwa'x ma yu nimajtax milbu ja'ayuty, es naak katsy xy'ak'yajmujktu? ¹¹ ¿Wi'ixu du'un ko miidsuty kyaj xymywinma'añbyaattu ko uj kyajts yu'ujuty nmadya'aky ja tsajkaaky ko

n'anmaaydu es mnaygywentu'átudut mat ja lyevaduuru ja fariseeuty es ja saduseeuty?

¹² Net tjaagyujkudu ko Jesús yu'u naty myadyakypy ja fariseeudyu 'yuxpajkkan es saduseeudyu 'yuxpajkkan.

Peedru tnigajxy ko Jesús ja'a ja Kristu

¹³ Ko jap tso'o'õn ja Jesús, es jyajty Sesareeu Filipu ñaaxóty. Ko jap jyajttu, ta ja Jesús dyajttudu ja 'yuxpajkputy:

—¿Wi'ix ja ja'ayuty jyuna'andu mat uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu?

¹⁴ Ja 'yuxpajkputy 'yadsoojudu:

—Naaguty jyuna'andu ko mij mja'ajuty ja Fwank Yajnabajtru. Naaguty jyuna'andu ko m'Eliiisuty, es janándap ja wiinkputy ko mijtsu du'un ja Jeremiius o jatu'ugu wiinkpu Diosu kyugajxpu.

¹⁵ Ta ja Jesús dyajttudu ja 'yuxpajkputy:

—Es miidsuty, ¿wi'ix mjuna'andu, pándsu dan uj?

¹⁶ Netu Simonk Peedru 'yanmaayu:

—Mijtsu du'un ja Kristu, ja Diosu 'yU'unk.

¹⁷ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Kuni'xy mij, Simonk, Jonasu 'yu'unk, mat ko ni pán tu mgatuk'ixyudyu tyaadu, ya'uyu du'unu nDeedyuts di'ibu ijtp tsajpótm.

¹⁸ Mijtsu du'un Peedru (di'ibu 'yandijpy tsaa). Du'un mijts éxtam ja tsaa ma tu'ugu tujk tsyonda'aky. Mijtskyujxm may ja ja'ay xymyabúktudats, es ni ja o'kun tkamamadá'agut ja ja'ayuty di'ibats xymyabúktap. ¹⁹ Ujtsats mij nmo'oyup ja tsajpótmudu 'yawatsn ma Dios yajkutíky. Di'ibu mij m'awi'impuy ja naxwiñ, nan ya''agájup tsajpótm; es di'ibu mij m'agejpy ja naxwiñ, nan ya''agájup tsajpótm.

²⁰ Net ja Jesús ttuknipajktu ja 'yuxpajkputy es kudiibu pán t'anuumat ko yu'u du'un ja Kristu.

Jesús tnigajxy ja 'yo'kun

²¹ Es net oga'an ja Jesús t'awa'anudu ja 'yuxpajkputy ko tsojkap yu'u ñujxat Jerusalén, es ko kanak peky ya''ayowa'anudu yu mujja'aydujkyuty es teedywyindsánuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap. Ya'anmaaydu extu ko ja'ay ya'ooga'anudu, per ko tyugakxabátat jyikyryaka'añ. ²² Net ja Peedru dyajnejxy wiink tsoo ja Jesús, es t'oooy. Ta t'anmaay:

—Nindsun'ajtam, ¡ni tkatsókat ja Dios, es ni na'a du'un mgajátat!

²³ Es ja Jesús wya'kambijty es t'anmaay ja Peedru:

—¡Nikákats mij, mujku'ugópk Satanás! Je'eyats mij xy'adsipy. Mij kyaj mwinmay éxtamu Dios, je'eyu du'un éxtamu ja'ayuty.

²⁴ Net ja Jesús t'anmaay ja 'yuxpajkputy:

—Pun jaats pán xpyanajxa'añ, tsojkap tmastu'udut ja kyuum winma'añ es jyiky'átut éxtam tu'ugu ja'ay di'ibu pyagiipy ja kyruuz ko 'yo'kun tnejxy, esats xpyatsoonat. ²⁵ Mat ko di'ibu jiky'ataamp mudu kyuum winma'añ, du'umbu ja'ay yajtugeepy ja jyiky'ajtan, per di'ibu jiky'ataamp éxtamts uj ndukni'ixu, du'umbu ja'ay kyaj dyajtugóy ja jyiky'ajtan. ²⁶ ¿Ti tyimpatypyu tadu ja'ay, oy tjaniwindsun'ajtru tugekyu naxwiñudu, pun yajtugeepy ja jyiky'ajtan ma Dios? ¿O ti mbaat ja ja'ay dyaky es kya''ayówut winu xuu winu tiempu? ²⁷ Mat ko uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nmina'añuts mat ja myaj'ajtanudsu nDeety

es mada 'yanklusaty, es netats nmo'oydyat éxtam nidu'uk nidu'uk ta 'yadu'utsta. ²⁸ Təy'ajtən n'anumada ko ta yaa naagaty di'ibə kyaj 'yooktat maanəm tka'ixy əj, ja Naxwifədə Ja'aydyu Kyudənaabyu, kots nmīnat yajkutujkrə.

17

Jesús tyugatsy

¹ Ko tdujək xəə ñajxy, ta ja Jesús dyajnejxy ja Peedru, Santya'agu esu Fwank, myuga'axə Santya'agu, es pyatəkədə mə tu'ugu kopkə kəjxmbə. ² Es jam ja Jesús tyugajtsy éxtamə də'an yə'u. Yə wyiin jyəjə jyantsytye'xy éxtam ja xəə, es ja wyit tyugajtsy poop éxtam ja jajən. ³ Es ti'in yə'ujəty t'ijxtə ja Moisés esu Eliiəs myadya'aktə mada Jesús. ⁴ Net ja Peedru t'anmaay ja Jesús:

—Windsən, joy ko ədsajtəm nyaə'ajtəm! Pən mdsejpy, n'ok'ya'óyadats təgəgə əxkədə'ak tək, tu'uk mij mja'a, tu'ugu Moisés jya'a es jatə'uk tja'a'ətət ja Eliiəs.

⁵ Maanəmə naty ja Peedru 'yakkajxy, tu'ugu yoots jantsy tə'xp 'yabijttə, es mə ja yoots yajmudooy ko jyənə'añ:

—Tyaədəsə də'an ja n'U'ungəts di'ibəts əj njantsytsyejpy es di'ibəts əj məət njotkujkə. jMəmədowdə yə'u!

⁶ Ko tyaədə tədədoodə ja əxpəkəty, ta ñajyujpədə naxkəjxy es jyantsytsy'kədə. ⁷ Net ja Jesús ñimiinədə ja'ajəty, ñinaxkəjədə, es 'yanmaay:

—jPədə'uktə! jKatə mdsə'ugədə!

⁸ Es ko 'yijxə'ktə, kyaj tnaky'ijxtə ni pən, yə'uəy ja Jesús naydyi'igyə.

⁹ Ko naty jam wyinjənəktə mə ja kopk, ta ja Jesús tyuknipəkədə:

—jKatə pən xytyukməmədyə'agyə tyaədə di'ibə tə xy'ixtə extə koonəm əj, ja Naxwifədə Ja'aydyu Kyudənaabyu, naty tə njikypəkyə mədsə naty tə n'eeky!

¹⁰ Net ja əxpəkəty dyajttədə ja Jesús:

—¿Es ti ko jyənə'andə di'ibəty tsajptəgóty yə'əxpəkəty ko koonəm Eliiəs myinə'añ jawyiin?

¹¹ Jesús 'yadsooy:

—Təy'ajtənə'u ko Eliiəs miimp jawyiin es dya'oyəya'añ təgekyə. ¹² Per əj n'anmaaydyəp miits ko Eliiəs tə myiñ, es ja ja'ayəty kyaj 'yəxkəjpedə. Yə'uəy tyuundə mət yə'u di'ibə yə'u tsyojktə. Də'an nandə'an əj, ja Naxwifədə Ja'aydyu Kyudənaabyu, xya'ayowə'andəts yə'ujəty.

¹³ Net ja 'yəxpəkəty tənwinmə'añbyəttə ko Jesús yə'u naty myadyakypy ko ja Fwank Yajnəbjətrə yə'u də'an ja Eliiəs.

Jesús dya'agədə'aky tu'ugu mixy di'ibə ka'oybyu myədajtəpy

¹⁴ Ko jyəjttə mə naty ja ja'ayəty, ta ja Jesús ñiməjwə'kə tu'ugu yedyəjk, es ñaygyoxtnəaydyəkə wyindum, es 'yanmaay:

¹⁵ —Windsən, pa'ayówəts ja n'u'unk, éxtəm dyajnáxy ja ayə'on ko myə'oty. Kanək ok jyəngujəbipy es kanək ok ñəgujəbipy.

¹⁶ Tyaəts tə njayəjmif mə yə m'əxpəkəty, per kyaj tə tənədə'aktə dya'agədə'agət.

¹⁷ Ta ja Jesús 'yadsooy:

—¿Extu mabaatnumts n'akmumada'agudats yu ja'ayuty di'ibu kyaj jyiky'attu éxtum jyatsékyuty es kyaj Dios tmabuktu? Yajmín ja yaa ja mixyu'unk.

¹⁸ Net ja Jesús t'oobudseemy ja ka'oybyu ma ja mixy. Ta netyu 'yagudaky.

¹⁹ Oknum ja uxprajkruty myadyaktu mut ja Jesús wiink tsoo, es dyajtuumdu:

—¿Ti kots uudsuty tu ngamumada'aktu nyajpudsámudats ja ka'oybyu?

²⁰ Jesús oj 'yadsówudu:

—Mut kooxyup miits xymudattu waandi'knu yu mmubajkunuty. Tyy'ajtun n'anuumudu kooxyup xymudattu ja mabajkun, oy du'unun je'eyu éxtum mortás pajk, m'anmaapxyup miidsuty tyadu kopk: “Juga'ak yaa es najx wiink tsoo”, es jagápxyup. Ni ti di'ibu kyaj m'o'oyxyudut ko xymudattu ja mabajkun. ²¹ Tyaadu du'ambu ka'oybyu, yu'ayu muut pyudsemy ko n'ayu'ajtum es ko ngajxtakum.

Jesús tnigajxy myumajtsk ok ja 'yo'kun

²² Maanum naty 'yajakudittu ti'igyu ma yu ñaxwíñudu Galileeu, Jesús t'anmaaydyu:

—Yu Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu yajtukkudukya'añ ja ja'ayuty di'ibu kyaj kyurúkudu, ²³ es dya'ooga'andu, es ko tyugakxubátut, jyikyryuka'añ.

Ko du'un oj ya'anuumudu, ta oj jyantsyjoyotmaybyuktu.

Tsajptajk kugubajtan

²⁴ Es ko Jesús es ja 'yuxprajkruty jyajttu Kafarnaúm, ja di'ibu yajkugubajttup ma ja maj tsajptajk oj tñinajxtu ja Peedru, es dyajtuumdu:

—¿Ti kyaj t'ayákut miidsudyu mwindsún ja tsajptajk meeñ?

²⁵ Peedru 'yadsooy:

—¡Ti ko kudii!

Es ko Peedru tyajku tagoty, ta Jesús oj jawyiin jyuna'añ:

—¿Wi'ix mjana'añ, Simonk? ¿Pán yajtukkabajtp ja ayaku ja réyuty, ja jya'ayuty, o yu wiink ja'ayuty?

²⁶ Peedru 'yadsooyu:

—Yu wiink ja'ayuty.

Jesús 'yadsooy:

—Punu du'un, ja jya'ayuty kyaj kyubety. ²⁷ Per kadiibu nmudugo'oyum ni pán, najx ma yu mejuñ es xyúyut ja ajkx. Es di'ibu jawyiin mxiipy, 'yaaajóty xuryaadat tu'ugu meeñ di'ibu mbaat muut xkyubajtta'ay ja mgugubety es ja nja'ats. Es najx xkyubety.

18

Pun ni'igu maj

¹ Ma tyaadu du'un jyajty, ja 'yuxprajkrudyu Jesús ñimiinudu es yajtuumdu:

—¿Pán ma uudsuty waanu maj tsajpótm?

² Net ja Jesús dyaxu tu'ugu ana'ku'unk, es trajtáky kujk'ám ma ja 'yuxprajkruty, ³ es t'anmaaydyu:

—Tyy'ajtun n'anuumudu, pun miidsuty kyaj mdugatstu es mjumbítut éxtum tyadu ana'ku'unk, kyaj mdákut ma ja tsajpótmudu kutujkun. ⁴ Es du'un di'ibu ni'igu myudajtypy ja maj'ajtunu tsajpótmudu, yu'ayu du'un di'ibu yuunk náxyryup es jyumbity éxtum tyadu ana'ku'unk. ⁵ Es ja ja'ay

di'ibu 'yaxájur mududsu nxuuguyxmu tu'ugu uná'ku'unk éxtumu tyaadu, nan xy'axájurpts uj.

Puroobu ko pekyoty nyajka'am ja wiink ja'ay

⁶ 'Es pun ja pán dyajpekyka'ay nidu'ugu tyadu uná'ku'unk di'ibuts uj xymyubujkr, waanu oy pyudsu'amxaty yu'u kooxyur yajtuk'yo'kmuwunuu tu'ugu muj paan es yajkujubijpnáxut mejyñóty. ⁷ Puroobu naxwiñudu ja'ay, ja'a ko may di'ibu yajpekytyuump! Du'ñum jyata'añ, per ipuroobu tadu ja'ay di'ibu wiinkru yajpekytyiimpy! ⁸ Paaty pun myajpekytyuunur tu'ugu mgu'u o tu'ugu mdeky, niboot es uxjwip jagam. Waanu oy ko mnuxut tsajpótm ma ja jiky'ajtunu winu xuu winu tiempu, éxtum mbaat njuna'anum kutuk o tekytyuk, es kadiinam ko myajpajta'agut ma ayoodákn mut majtsk adu'umadyu mgu'u mdeky. ⁹ Es pun myajpekytyuunur tu'ugu mwiin, juut es uxka'ats.* Waanu oy ko mnuxut tsajpótm ma ja jiky'ajtunu winu xuu winu tiempu, éxtum mbaat njuna'anum mut tuk adu'um je'eyu mwiin es kadiinam ko myajpajta'agut ma ayoodákn mut majtsk adu'umadyu mwiin.

Borreegu di'ibu tugoy ixpajtun

¹⁰ 'Katu xy'uxtijy ni tu'ugu tyadu uná'ku'unk. Pes n'anuumudu ko jam tsajpótm ja ánkusaty wyin'ijxtuudur ja nDeedyats tsajpótmudu. ¹¹ Mut ko uj, ja Naxwiñudu Ja'aydyu Kyudunaabyu, tu nmíñuts esuts nya-jnitso'oga'añ di'ibu naty tu tyugoy.

¹² 'N'okpajtakum pun ja pán tmudaty mugo'pxu byorreegu es 'yux'yo'oy tu'uk, ¿ti kyaj dyajwumut yu tadu majta'px majmókx majtáxkru jamyu ujsóty, es nux t'uxta'ay tadu tu'ukru? ¹³ Es pun pyatpy, tay'ajtanats nmudaty ko xonda'agur ni'igu mudu tadu tu'ukru kadiinam mudu tadu majta'px majmókx majtáxkru di'ibu kyaj tu 'yux'yo'oy. ¹⁴ Es nandu'unu du'un yu mDeedyaty di'ibu ijtr tsajpótm, kyaj tteky tyugóyut ni tu'ugu tyadu uná'ku'unguty.

Wi'ix nmugu'ugu pyeky mye'xyuty

¹⁵ 'Pun yu nmugu'uk nmudagooyur, madya'ak mut nimajtskyu, es tukmumadya'ak di'ibu tu mdukmaduundugóyuty. Pun mjaygyujkxur, tu dun oy mwe'emy mut ja nmugu'uk. ¹⁶ Pun kyaj mjaygyúkuty, manux tu'uk o majtsk di'ibu myudówdur, es du'un tugekyu ja u'anun yajtukmadya'agut wi'ix jyuna'andu ja majtskr o tugunkr di'ibu naty tu tmudoo'ítu. ¹⁷ Es pun nan ni yu'u tkamumadoy es tjaygyúkat, anuumudu ja mumbujkrutjk ma ñaymyúkudu. Es pun kyaj tjaygyuk, wa'an du'un ñáxut éxtum tu'uk di'ibu kyaj tmabeky ja Dios o éxtumu yajkugubajtr. ¹⁸ Tay'ajtun n'anuumudu ko di'ibu miits m'awu'andur ya naxwiñ, ya''awunur nandu'un tsajpótm, es di'ibu miits m'agajtur ya naxwiñ, ya''agájur nandu'un tsajpótm.

¹⁹ 'Nandu'unu du'un pun ya naxwiñ nimajtsk miits xyajti'igyudu m'ayuk es xy'amdowa'añ oytyiity, mmo'oyudubu'u ja nDeedyats di'ibu jam tsajpótm. ²⁰ Mut ko ma nimajtsk o niduguk mnaymyúkudu es xy'awdattats, jámuts uj n'ity kujk'am ma miidsaty.

²¹ Net ja Peedru oj dyajtáy ja Jesús:

* **18:9** Xytyuk'ijxumu Jesús ko di'ibu xyajpekytyu'unam, yu'u jot winma'añ, es kyaj yu'adyu ku'u, teky, es ni yu'u wiin. Ix Matewu 15:17-20

—Windsún, ¿extu naak ókats nma'xut ja pyojpu yu nmagu'uguts kots uj xymyaduundugóy xymyugajxtugóy? ¿Extu juxtujk oku?

²² Jesús oj 'yadsóyuty:

—Kyajts njuna'añ ko extu juxtujk ok, ja'a du'un extu juxtujk ok tuga'px majkpu.

Tuumbu di'ibu kyaj ja mymuduumbu mye'xyuty

²³ 'Es mut ya'ugyujxm tadu naymya'xu n'okrajtáku tu'ugu ijxrajtan. Ja tsajpótmadu kutujkan ja'a du'un éxtam tu'ugu rey di'ibu jyaya'oyayán yu kywentu madu tyuumbuty. ²⁴ Ko naty ttuundsonda'aky ja kwentu, net yajtuknimiñ tu'uk di'ibu myuni'xy'ajtypy majtsk mil jamajt naxy niduunk. ²⁵ Ja'a ko ja tyuumbu kyaj tmadaty ti maut dya"adúkut ja ñi'xy, ta ja wyindsún oj ñi'ana'amuty es yajtoogut, ti'igyu mut ja ñado'oxy, ja 'yu'unguty es tugekyu tijaty myudajtypy, es du'un 'yadúkut ja ni'xy. ²⁶ Net ja maduumbu ñaygoxtunaaydyáku wyindsún winduuy, es tmunu'xtáky: “Windsún, madat ja ma'xtujkan mut uj es nmagubátap tugekyu.” ²⁷ Ja wyindsún pya"ayooju es mya'xu ko tkamagubejty. Ta oj yajnasmátsu.

²⁸ 'Per ko pyudseemy ja maduumbu, net tpaty jatu'ugu mymuduumbu di'ibu naty ya'u kamagubajtap mugo'px xuu niduunk. Ta dyo'kmamajtsu es dyo'kpéñ, es t'anuuu: “¡Kubat di'ibuts xykyameepy!” ²⁹ Net ja mymuduumbu wyingoxtunaaydyáku, es myunu'xtáku: “Madat ja pa"ayo'on mut uj es nmagubátap tugekyu.” ³⁰ Es ja myuni'xy kyaj oj myuma'xtíkyuty, nik ni'igu oj dyajtsimyuty extu ko tkubátap ja ñi'xy.

³¹ 'Ko ja wiinkpadyu mymuduumbu t'ijxtu tyaadu, net byeen oj tjáwudu es oj ttukmumadya'aktu ja wyindsún tugekyu éxtamu naty tu jyaty. ³² Net ja windsún oj dyajwóyuty ja tyuumbu, es t'anmaay: “¡Axuk maduumbu, kyaj oy tu mduñ! Uj tats mij nme'xy tugekyu yu mni'xy mut ko tu xymyunu'xta'agyuts. ³³ Mij nan mbaatxyap tu xymyuma'xtíky ja mmamuduumbu, éxtamts uj mij tu nba"ayoy.” ³⁴ Ta ja windsún jyantsyjot'ambejky, es tni'ana'amu es yajtaydyúnat extu ko tkubajtta'ayut tugekyu di'ibu kyayajkypy.

³⁵ Esu Jesús 'yajaknañ:

—Du'un nandu'unuts ja nDeedyuts ttuna'añ mut miidsuty pun kyaj nidu'uk nidu'uk mnaymya'xudu mut winu mjot.

19

Kasaadu ja 'ayuty ñaymyastu'ududu

¹ Ko Jesús yu tyaadu tmadyaktaay, ta oj tsooñ Galileeu es jyajty Judeeu ñaaxóty di'ibu ijtp jadsoo ma yu xuu pyudseemy, ma yu Jordán majnuuba'a.

² May ja ja'ayuty oj pyanujxudu, es jap dya"agudaky ja puma'ayuty.

³ Net naagadyu fariseeuty tniimiindu ja Jesús es t'ixa'andu wi'ix t'ok'yajka'adut. Ta dyajtuudu:

—¿Ti mbaat ñaywa'xyuty tu'ugu yedyujk madu ñado'oxy mut oytyi winma'añuty?

⁴ Yu'u 'yadsoojudu:

—¿Kyajnum miits xykyajxtu ja Diosu jyaabyajtan ma tmadya'aky ko jawyíñap ja Dios tkojy ja ja'ayuty, ja yedyujk esu toxytyujk?, ⁵ esu Dios jyunañ: “Paaty ja yedyujk myastu'udup ja tyaak tyeety es ñaybywa'agudut madu ñado'oxy, es du'un nimajtsk 'yíttat ti'igyu.” ⁶ Es

du'an kyaj ñakyñimajtskuty, je'eyu du'an tu'uk. Es paaty ja yedyujk kyaj tmastu'udut ja ñudo'oxy, mut ko ja Dios tu yajnaymyikyuty.

⁷ Net yajtũajũdu:

—¿Es ti ko yu Moisés tni'ana'amũ es ko tu'ugu yedyujk tmastu'uta'añ ja ñudo'oxy, jawyiin tu'ugu neky yajmo'ot ma jyuna'añ ko tu tmastu'uty ja toxytyujk?

⁸ Jesús 'yanmaayũdu:

—Ja'a du'an mut ko jyuunũdyu mjótuty ja Moisés dyajkutijky es ja yedyujk tmastu'udut ja ñudo'oxy, per tim jayujp kyaj dyu'ũnuty.

⁹ Es n'anmaaydyur ko di'ibu myastutypy ja ñudo'oxy, es kyaj mut ko dyajtũgooy ja pũjk úkũnu wyindsu'kũn, es pyũkut mut ja wiinkpu toxytyujk, yajtũgeebyu du'an ja pũjk úkũnu wyindsu'kũn.

¹⁰ Net ja 'yũxpũjkpũty 'yanmaayũdu:

—Pũnu du'ũnu du'ũnu taadu, nik oy ko kyaj pũn tyimpũkut.

¹¹ Jesús jyuna'ñ:

—Kyaj nidũgekyu mbaat tkupũkut yu ayuk, yu'ũyu du'an mbaat di'ibũdyu Dios tu myo'oyuty ja myadakũn. ¹² Ta di'ibu kyaj pyũktũ. Naaguty du'ũnu dũn tyimmĩn tyimja'ttu kyaj kya'px'áttũ, naaguty kyaj pyũktũ mut ko ja'ay yajma'adũdu, es naaguty kyaj pyũktũ mut ko ni'igu oy tmũduna'andũ Dios. Pũn mbaat tkupeky yu ayuk di'ibũts tu ngajxy, wa'an tkupeky.

Jesús tkuni'xy ja unũ'ku'ungũty

¹³ Net naaguty ja ja'ayuty dyajmiindũ ja 'yũna'ku'ungũty ma ja Jesús es tngajxtũ'áktũt; es ja 'yũxpũjkpũty 'yoodũ ja di'ibu myũmiindũp ja 'yũnũ'ku'ungũty. ¹⁴ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yũxpũjkpũty:

—Mastu'uttũ, wa'andsũ unũ'ku'ungũty xyñimĩndũts, es katũ xyajjũmbĩty, mut ko ja tsajpótmũdu kutujkũn yu'u jya'a'ajtupy di'ibu du'an éxtũm yu'ũjuty.

¹⁵ Es ko ja Jesús tku'ũnikooñ ja unũ'ku'ungũty, ta jap oj tsoyo'onnu.

Mũkja'ay tmũmadya'aky ja Jesús

¹⁶ Tu'ugu mixy oj tñinejxy ja Jesús, es dyajtũy:

—Windsũn, ¿di'ibu óybyũts ndũnũp esũts nmũdátũt ja jiky'ajtũnu winũ xũũ winũ tiempũ?

¹⁷ Netũ Jesús 'yadsoojũ:

—¿Ti kots xyajtũy di'ibu dũn oy? Ti'igyu du'an di'ibu dũn oy, yu Dios. Pũn mmũdataampy yu jiky'ajtũnu winũ xũũ winũ tiempũ, kuydyún ja Diosu 'yana'amũn.

¹⁸ Ta yajtũjũ ja mixy:

—¿Di'ibũty?

Jesús 'yanmaayũ:

—Katũ myajja'ay'eeky, katũ xyajtũgóy ja pũjk úkũnu wyindsu'kũn, katũ mmeetsy, katũ pũn xywyingajxpéty, ¹⁹ mwindsu'ũgũp ja mdaak mdeety es mdsókũp ja mmũdũjkpa'a éxtũm mij kũ'ũm mnydsyékũty.

²⁰ Ta ja mixy jyuna'ñ:

—Tũgekyu tyããdu tũts nguudyún éxtũ tu ndimmũtsk'átyũts. ¿Tits xy'aktũgoy'ajtxũp?

²¹ Jesús 'yanmaayũ:

—Pun m'itaamp wa'ats, to'kta'ay di'ibu mmadajtypy es mo'oy ja ay-oobu ja'ayuty, es xymyudátat puke'eky ja m'oy'ajtunu tsajpótmodu. Es net mjumbítat es xypyamínudats.

²² Es ko ja mixy tmadooyu tyaadu, ta oj ñejxy jotmaymyuat, mat ko jyantsymyukja'ayadyu naty.

²³ Ta ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxpukpaty:

—Tuy'ajtun n'anumudu ko ni'igu ñimajaaty es tu'ugu mukja'ay tyákut ma ja tsajpótmodu kutujkun. ²⁴ Waanu pojun es tu'ugu kameyu ñáxut xu'uñ jutoty, es ñimajaaty es tu'ugu mukja'ay tyákut ma yu tsajpótmodu kutujkun.

²⁵ Ko tyaadu tmadoodu ja xupukpaty, du'uñ wyu'amudyaadyu es ñayyajtunudu ak yu'ujaty:

—¿Es pánu dun mbaat ñitse'eky?

²⁶ Jesús wyin'ijxpahtadu es 'yanmaayudu:

—Yu ja'ayuty kyaj mbaat ttuñ tyaadu, peru Dios mbaat ttuñ tugekyu.

²⁷ Ta ja Peedru 'yanmaayu:

—Windsún, udsaty tats nmastu'uttu di'ibadsu naty nmadajttap tugekyu es nbanjxtapts mij, ¿es tiidsu net nmadáttap?

²⁸ Netu Jesús 'yadsooju:

—Tuy'ajtun n'anumudu ko ma tadu tiempu ma tugekyu 'yóyut jemy, ko yu Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu 'yu'uñut mat ni'igu muj'ajtun ma yajkutuka'añ, miidsaty éxtam xypyanjxta m'u'uñudap nandu'un ma majmajtsku uñaabyajin es xypyayo'oydyut ja nimajmajtsku kajpnbu Israel ja'ayuty. ²⁹ Es nidugekyu di'ibu ta tmastu'uttu tyujk, o myuga'ax, o tyeety, o tyaak, o 'yu'unk, o ñax, mat ujtskyujxm, 'yaxájudap mugopx du'unun éxtam di'ibu ta tmastu'uty, es nan 'yaxájudap ja jiky'ajtunu winu xuu winu tiempu. ³⁰ Per may di'ibu tyam ijttap muj windum, yu'u dun najxtap ux'am; es di'ibu tyam ux'am najxtap, yu'u du'un ittup muj windum.

20

Tuumbutuk éxtamu ijxpahtun

¹ Ja tsajpótmodu kutujkunu du'un éxtam tu'ugu ja'ay di'ibu myadajtypy ja 'yuuvu kam, es ñejxy tsejkyu mduumbu uxtaabyu es ttúnut ma 'yuuvu kam. ² Ja tuumbutuk tkupujktu éxtam ja kugam myujuyu'anudu mat tu'ugu denaryu meeñ. Ta kyaxadu ma ja kyam. ³ Oknum ja kugam tsoyo'ón waambetyxyuu, es t'ijxy ja wiinkpaty jap maayóty di'ibu awaadsaty. ⁴ Ta t'anmaay: “Nujxta miidsaty nandu'un mdundu madsu n'uuvu kam, es nmujúyup éxtam pyaadyuty.” Ta ja'ajuty oj ñujxta.

⁵ Ja kugam tsoyo'ón jatugok kijkyxyuu, es nandu'un tuguk yaxp xyuu, es nandu'un ttuñ jatugok. ⁶ Es ta natyñu éxtam jawaanxuu, ta ñejxy jatugok jap maayóty, es tpaty ja wiinkpaty di'ibu naty awaadsaty. Ta t'anmaay: “¿Ti ko miits xyajtugóydyu ja mxuu es ni mgatundu?” ⁷ Ta 'yadsooju: “Mat ko ni pánuts ta xykya'anuxta.” Net ja kugam 'yanmaayudu: “Nujxta nandu'un miits mdundu madsu ngam es nmujúyup éxtam pyaadyuty.”

⁸ Es ko oj tsyu'ujunu, ta ja kugam t'anmaay ja di'ibu yajtuump: “Yáxudu ja tuumbuty es mujuydyu, mdsonda'agut mada di'ibu ok tujkadu tuumbu es xytyukkugáxut mada di'ibu jawyiin tujkadu tuumbu.” ⁹ Net myiindu di'ibu naty ta tyuundáku du tim tsuu, es nidu'uk nidu'uk t'axájudu ja

myuju'uñ tuk xuu nidún. ¹⁰ Oknum ko pyátadu yajmujúdyut di'ibu naty jawyiin tu tyákudu tuumbu, ja'ajuty junandu ko waanu ni'igu da yajmujuya'andu. Per nandu'un t'axaju tuk xuu nidún ja myuju'uñ. ¹¹ Ko t'axajúdyadyu, ta ttukjot'ambujktu ja wyindsún, ¹² es t'anuumadu: "Tyaadu di'ibu tu jya'ttu ok es je'eyu tuk ooru tu tyundu, tu xymyujuy nandu'un éxtam udsuty di'ibátyuts tu nyajnáxtu ja ambu mats tu ndundu tuk xuu." ¹³ Es ja windsún t'adsooy nidu'uguty ja'ajuty: "Ix mugu'uk, kyajts jayam ti nbuwítsyuts di'ibu mbátup. ¿Tii kyaj tu nnay'anma'ayum es nmujúyut éxtam jayam nmo'oyu? ¹⁴ Jua'ak. Nujx madu tyadu mmuju'uñ. Uj nmo'oyaambu dsu tyaadu di'ibu tim ok tu tyaku tuumbu du'un éxtam mij jayam nmo'oy. ¹⁵ ¿Tii kyajts uj mbaat nduñ di'ibuts uj ndsejpy mudu dsu nmeenu? ¿O nnaywyinnaxuja'ap kots uj n'oyjya'ayaty?"

¹⁶ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxpajkputy:

—Es du'un jyata'añ di'ibu ijtp ok, yu'u du'un nujxap jawyiin; es di'ibu dan jawyiin ijttup, yu'u dan ittup ok. Ja'a ko may yajwowa'andu, per waanu di'ibu yajtukwijtstu'udaamp.

Jesús tnigajxy myuduguk ok ja 'yo'kun

¹⁷ Ko ja Jesús tsoy'onnu es ñajxnu Jerusalén, ta twoonejxy wiink tsoo ja nimajmajtskpu 'yuxpajkpu, es t'anmaaydyu:

¹⁸ —Extam xy'ixtu, tyam nbatujkam Jerusalén, ma uj, ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, nyajkuyaka'añuts ma ja teedywyindsúnuty es ja di'ibuty tsajptagóty ya'uxpajktup, es xytyuknikajxpatá'anduts ja o'kun ¹⁹ es nyajkuyaka'añuts ma yu romanu ja'ayaty esuts xyñixi'ik xytyukxi'iktudats, xywyóptudats es xyajkruuzpátudats, per ja kumduguk xuu njikyipyákudats.

Toxytyjk pyujtso'ojun

²⁰ Santya'agu esu Fwank, Zebedeu myaanguty, ñajxtu madu tyaguty es tnimajwa'ktu Jesús. Net ja tyaak ñaygyoxtnaaydyáku Jesús wyindum es t'amdowa'añ ja may'ajtun. ²¹ Ta ja Jesús yajtuujy:

—¿Tii dan mdsejpy?

Ta ja'a 'yadsooy:

—Tyaats majtsku n'u'unk. Tunu may'ajtun es xya'u'uñut tu'uk aga'añdsyoo es jatu'uk anajñdsyoo ma mij myajkutúkut.

²² Jesús t'adsoodu ja tukka'axpu xpxajkputy:

—Kyaj xyñijáwudu di'ibu m'amdoodup. ¿Mbaat miits xy'uuktu ma ja káluz mats uj n'uuga'añ?

Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Ti ko kudii, mbaat.

²³ Netu Jesús 'yadsoojudu:

—Tuy'ajtun ko miits m'uuktup mats ja ngáluz, per kyajts uj xpyyaaty esuts njuna'anat pánuty u'uñup mats n'aga'añdsyoo es mats n'anajñdsyoo. Taadu yu'u du'un ittup di'ibuts ja nDeety tu ttuknibujtaagu.

²⁴ Ko ja nimajkpu xpxajkputy tmudoodu, ta ttukjot'ambujktu ja nimajtskpu xpxajkpu. ²⁵ Esu Jesús dyajnaymyujkudu, es t'anmaaydyu:

—Miits mnija'adup ko yu di'ibu yu naxwíñudu ñiwindsun'ajtypy es di'ibu 'yane'empy yu'ajuty, tyuktiimpy di'ibu yu'u ku'am tsyejpy. ²⁶ Per kyaj dyu'un'átat ma miidsadyun. Ja'a du'un di'ibu situy majpudsamaamp ma miidsadyun, yu'u du'un mmudúnudup. ²⁷ Es di'ibu naybyujta'agánup nidu'uk ma miidsaty éxtam jawyiimbu, yu'u du'un mduumbu'attup.

28 Du'un éxtam uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, kyajts ta nmiñ esats pán xymyadúndut, ja'a du'un esats uj nmudúndut es nyákudats ja njiky'ajtan es nimayjya'ay ñitso'oktat.

Jesús dya'ijxpéky nimajtsk ja wiints

29 Ko naty ja Jesús es ja 'yuxpújkpúty tsoondú Jerikoo, may ja ja'ayuty oj tranújxtu ja Jesús. 30 Nimajtsku naty ja wiints 'yu'uñudu tu'ubu'aay. Es ko tmádoodu ko Jesusu naty ñaxy, ta yaxkaktu:

—¡Windsún, tyuump 'yaats ja Davit, pa''ayooduguts uudsuty!

31 May ja ja'ayuty 'yoojudu es 'yamóndut, per ja'ajuty ni'igu 'yaktim'yaxka'aktú jantsy muk:

—¡Windsún, Davitú tyuump 'yaats, pa''ayooduguts uudsuty!

32 Ta Jesús oj waanu wu'u'mu es dyaxu ja wiindsuty, es dyajtuudu:

—¿Wi'ix xytsyoktu es ndúndut?

33 Net ja'ajuty 'yadsoodu:

—Windsún, yu'u esudsú nwiinuty 'yijxpákut.

34 Ta ja Jesús tra''ayooy ja wiindsuty, es ttoonú ja wyiin es netyu oj 'yijxpéky. Ta oj tranújxtu ja Jesús.

21

Jesús tyuku Jerusalén éxtam tu'ugu rey

1 Ko naty jya'tánnu Jerusalén, ko jyajttu Betfajee, jamyu ma ja Oliivus Kopk, netu Jesús tkejxy nimajtsku 'yuxpújkpu, 2 es t'anmaay:

—Nújx ma yu mutsk kajpnu'unk di'ibu yajwingu'ijxap, es jap xypyaadat kuwúñ tu'ugu burru to'oxy mudu 'yu'unk di'ibu ni púnnu tkatuk'u'uñu, es mugaju es xyajmínut. 3 Es pan jap pán wi'ix m'anu'amxaty, anu'mu ko yu mwindsún dyajtuna'añ es pójunak tkajxambítat jatugok.

4 Tyaadu du'un jyajty es yajkuydyúnut di'ibu ja Diosu kyugajxpu myadyak ma tkuxjaay:

5 Anu'mu Syon kajpn:*

“Ixtu yu mrey mnimínudu, tuda'aky, es ttuk'u'uñu tu'ugu burru to'oxyu 'yu'unk.”

6 Net ja 'yuxpújkpúty oj ñajxtu es ttuundu éxtamu naty ja Jesús tu tyuknipákudu, 7 dyajmiindu ja burru to'oxy es ja 'yu'unk, es tpujáktu ja ñikajxyudu wit éxtamu jyuba'an. Ta ja Jesús ttukpejty. 8 Es ja mayjya'ayuty dwinya'pudu ja ñikajxyudu wit ja tu'aa, es wiinkpúty ttujtu ja kepyu 'yaay xye'entsy es ttukwin'o'oxudu ja tu'aa. 9 Ja ja'ayuty di'ibu nujxtup jawyiin es nandu'un ja di'ibu miindap ux'ok ya'ax jyoktu:

—¡Muj 'yítat ja rey Davitú tyuump 'yaats! ¡Kuni'xy di'ibu miimp éxtamu Kyudunaabyu Nindsun'ajtam Dios! ¡Awdattu Dios!

10 Ko kyajpndújkudu Jerusalén, nidugekyu ja ja'ay tmuj'ix dmujjáwudu, es dyajtáwudu:

—¿Tii dnu tyaadu?

11 Ja ja'ayuty jyuna'andu:

—Yu'u du'un ja Diosu kyugajxpu, Jesús di'ibu kugajpn Nazaret, Galileeu ñaaxóty.

Jesús dyajpudsémy di'ibu juuy to'ktup ma ja muj tsajptujk

* 21:5 Syon yu'u nandu'un ya''andijp Jerusalén.

¹² Oknam ja Jesús tyajku maj tsajptajk ñabotsoty es dyajpædseemy nidugekyu di'ibu naty jap juuy to'ktup, es dyajjumbijty ja myeesaty di'ibu naty jap wyingugoondup ja meeñ di'ibu kyaj ja tsajptajk tja'a'áty, es nandu'un dyajjumbijty ja syýuty di'ibu tyo'ktup ja pak. ¹³ Ta ja Jesús jyunañ:

—Du'un ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: “Yu ndujkats yu'u du'un ma ja'ay kyajxta'aky”, per miidsaty tu xyajwa'andu ma'tspru aank.

¹⁴ Jap ma maj tsajptajk ñimiinudu ja Jesús naagadyu wiints esu uxneybyu, es yu'u dya"agudaky. ¹⁵ Es ko ja teedywyindsúnaty es ja di'ibaty tsajptagóty ya'uxpajktup t'ijxtu ja maj'ajtun di'ibu Jesús tyiimpy, es ko tmædoodu ko ja uná'ku'unguty jyuna'andu muk ma ja maj tsajptajk: “¡Maj 'yítat ja rey Davitu tyuump 'yaats!”, ta jyot'ambujktu. ¹⁶ Ta t'anmaaydyu ja Jesús:

—¿Mmædeepy éxtam jyuna'andu?

Ta Jesús 'yadsooy:

—Nmædeebuyats. ¿Per tii, kyajnum xyajmadya'aktu miidsaty ja Diosu jyaaybyajtun ko tyaadu tmadya'agyu? Du'un jyuna'añ:

Tu xyryujta'aky es ja uná'ku'unguty, es extu di'ibu tsi'tsprum, m'awdátudat amumdu'uk jot.

¹⁷ Ta ja Jesús jaryu tnikaktu, es oj ñejxy ma Betañu kajpn. Jap myaay.

Jesús tkajxpéky ja iigu kepy

¹⁸ Jakumbom jepy ko Jesús jyumbijty es jatagok ñejxy Jerusalén, ta yu'o'ku. ¹⁹ Ta t'ijxy tu'ugu iigu kepy tu'ubu'aay. Ta tnimajwa'ky, es kyaj tpaty ni ti tyuump ja kepy, je'eyu 'yaay. Ta ja Jesús t'anmaay ja iigu kepy:

—Ni na'a mganakutyuump'átat.

Netyu ja iigu kepy oj tyatsnu.

²⁰ Ko t'ijxtu tyaadu ja uxrajkruty, du'uñu wyu'amadyaaydyu es dyajtuudu ja Jesús:

—¿Es wi'ixu du'un ko tyadu iigu kepy tu tyu'utsy tim rójunu?

²¹ Jesús 'yadsooy:

—Tuy'ajtun n'anuumudu ko pun mmædajttup ja mæbujkun es kyaj xyujpjawudu, kyaj yu'uydyu tyaadu mbaat xytyundu éxtumts tu nduñ ja iigu kepy, extu m'anuumudubu tyadu kopk: “Jwa'a'ak ja yaa es nujx mejyñóty.” Es du'un jyátat. ²² Es tugekyu di'ibu miits m'amdoodup ma mgajxta'aktu, pun mmæbujktup, m'axájudup.

Jesusu kyutujkun

²³ Ta ja Jesús tyajku maj tsajptajk ñabotsoty. Es ma naty ya'uxpreky ñimiinudu ja teedywyindsúnaty es ja israelítudyu myujja'aydyujk, es yajtuujdu:

—¿Pún kyutujkun muut xytyuñu tyaadu? ¿Pún tu mgutujkanmo'oyuty?

²⁴ Ta Jesús t'adsoodu:

—Uj nandu'un nyajtawaambyats tu'ugu ayuk miidsaty. Pun xy'adsoojumbijtpats, net n'anuumat ti kutujkanuts uj muut nduñ tyaadu.

²⁵ ¿Pún kutujkanmooyu ja Fwank es yajnubátat, Dios o yu ja'ayuty?

Ta ak yu'ujuty ñay'u ñaygyajxudu es ñayjyuna'anudu:

—Pun n'okjana'anum ko Dios tuk'ana'amu, ta yu xy'adso'om: “¿Es ti ko xykyamabaktu?” ²⁶ Es pun njuna'anum ko ja'ayuty, ta yu ja'ayuty xytyu'unum axuuk, mut ko nidugekyu yu'ujuty tmabaktu ko Fwank yu'ujuty ja Diosu kyugajxpu.

27 Ta t'anmaaydyu ja Jesús:

—Kyajts nnijáwudu.

Ta ja Jesús 'yadsoojudu:

—Es uj nan kyajts miits n'awánudut ko ti kutujkanats uj maut ndúñudsu tyaadu.

Nimajtsku ja'ay tukka'ax éxtamu ijxpajtun

28 Min n'oktukmumadya'akta tu'ugu ijxpajtun:

—Tu'ugu ja'ay tmudaty majtsku myaank. Ta t'anmaay nidu'uk: “Nitu, najx mduñ madsu n'uuvu kam.” 29 Ta ja 'yu'unk 'yadsooja: “Kyajts nnajxa'añ.” Oknum dyajtagajtsy ja wyinma'añ, es oj ñejxy tuumbu. 30 Ta ja u'unkteety oj tninejxy jatu'uk, es nandu'an t'anmaay. Es 'yadsooja: “Oy, tatu, nnejxyuts.” Es kyaj oj ñejxy. 31 ¿Di'ibu nidu'ugu tyadu majtskpu tyuun éxtam ja tyeety tsejky?

Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Ja jawyiimbu.

Ta ja Jesús 'yanmaayudu:

—Tuy'ajtun n'anuumudu ko yu yajkugubajtpaty esu kujeñdyo'oxyaty tákudap ma yu tsajpótudu kutujkan oy miits mgadimtákudut. 32 Mut ko yu Fwank Yajnubajtrpu myiñ tuk'ijxpu wi'ixu Dios tseky mjiky'áttut, es miidsaty kyaj xymyubajktu, es nik ja yajkugubajtpaty es ja kujeñdyo'oxyaty mubajkudu. Es miidsaty, oy oj xyja'ixtu tyaadu, kyaj xyajtagajtstu mjot mwinma'añ esxup xymyubajktu.

Axuk kamgwentu'ajtpaty éxtamu ijxpajtun

33 'Mudowdu tyadu jatu'ugu ijxpajtun. Tu'ugu ja'ay oj tkojy ja uuvu kam. Ta tnageemy es dya'uyuu ma dyajnipátut ja uuvu ko yajwinma'adsa'anut, es tkojy tu'ugu potsy kajxm ma mbaat jam n'ijxkákum es ngwentu'ajtam tagekyu.

'Oknum tmooy ani'xy ja uuvu kam mut wiink ja'ayuty, es tso'onnu. Jagam nax jagamgajpn oj ñejxy. 34 Ko tpaty ja tiempu ma ja uuvu yajtukmukánnu, ta tkejxy naagudyu tyuumbu es t'amdówat ja mæduumbuty ja uuvu di'ibu pátur ja kugam. 35 Es ja uuvu kamgwentu'ajtrpu tmajtstu ja di'ibu ja windsán kyajx. Ta twojptu es dya'o'ktu naaguty, es naaguty tka'tstu. 36 Net ja kugam tkejxy ja wiinkpu tyuumbuty waanu ni'igu, es ja uuvu kamgwentu'ajtrpu nandu'an ttuundu jatagok.

37 'Es tim ok tkejxy ja kyua'm u'unk, es wyinmaay: “Wyindsu'ugubu daa yu n'u'unk.” 38 Es ko t'ijxtu ja uuvu kamgwentu'ajtrpu ko myiñ ja wyindsunu 'yu'unk, ta ñajjyunánudu ak yu'ujuty: “Tyaadu du'an di'ibu 'yaxajyaampy ja kyuma'añ. Min n'ok'ya'o'kam es du'an nmawu'mam yu uuvu kam.” 39 Es ta tmajtstu, es dyajpudsuumdu uuvu kamoty es dya'o'ktu.

40 Ta Jesús dyajtaay:

—Es ko myínut ja kugam, ¿ti tyúnup mudu tadu kamgwentu'ajtpaty?

41 Ta t'anmaaydyu:

—Ya'ooktup es ni tkapa'ayówat, es ttuk'anuxat yu tadu ñax ja wiinkpaty mæduumbuty di'ibu tukkadúkudap ma ja tiempu tpaadut ja pyajta'aky di'ibu pátur.

42 Net ja Jesús t'anmaay:

—Ja Diosu jyaaybyajtun jyuña'añ:

Ja tsaa di'ibu ja pojtspu 'yaxtijtu,

tá tpaaty ja lyugaar má ja tujk t'ujx'áty.
Tyaadu du'un ja tyu'unanu Nindsun'ajtám Dios,
es n'okwu'umadya'ayam du'uñ.

¿Tii ni na'anam miits xykya'uxpuktá yu tyaadu? ⁴³ Múdu tyaadu, ja'ats n'andijpy ko myajpukya'añadu ja tsajpótmadu kutujkan, es yajmo'oya'añ ja ja'ayaty di'ibu myeepy ja Dios di'ibu pátap. ⁴⁴ Es oytym pánaty ko kyadáwat má tyadu tsaa, jo'pts tyúnadat; es di'ibu nikuu'byajtubu tyadu tsaa, tukwa'ayadya'ayadup.

⁴⁵ Ko ja teedywyindsúnaty es ja fariseeety tmūdoodu ja ixpajtun di'ibu Jesús pyajtáky, ta tmáwinma'añbyáttu ko yu'u naty yajmadyákp. ⁴⁶ Ta tjamatsandu, per tsyu'kudu ja mayjya'ay, mut ko ja ja'ayaty jyana'andu nidugekyu ko Jesús yu'ujaty ja Diosu kyugajxpu.

22

Di'ibu rey tyuun ko 'yu'unk pyejky

¹ Jesús t'akpajtáky ja wiinkpu ixpajtun, es t'anmaaydyu:

² —Yu tsajpótmadu kutujkanu du'un éxtam tu'uga rey di'ibu tyuun ja xuu má ja 'yu'unk pyejky. ³ Ta tkejxy ja pyo'oduumbaty woobu di'ibu naty jawyiin tá t'anuumadu, peru taadaty kyaj myinandu. ⁴ Ta jatugok ja rey tkejxy ja pyo'oduumbaty, es t'anuumu: “Anuumadu taadaty ko tyam tá 'yabatadya'ay ja ka'ay ukun. Tuts nya'eegyuty ja ndsajkaatsu ni'xyátyutypu es tugekyu 'yity abaadu. Wa'an tmindu.” ⁵ Per ja di'ibu oj yajwówdu kyaj ttuundu kwentu, nidu'uk oj ñejxy kyamoty, jatu'uk oj ñejxy to'kpu, ⁶ es ja wiinkpaty tmajstá ja reyu pyo'oduumbu es ttuundu axuuk, extá ko dya'o'ktá.

⁷ Es ta ja rey jyantsjyot'ambejky, es tkejxy ja syoldaadaty es dya'o'ktá taadu di'ibu tá ya'o'kxaty ja pyo'oduumbu, es dyajno'ktá yu kyajpn. ⁸ Net t'anmaay ja tyuumbaty: “Tugekyu 'yity abaadu má tyadu xuu, peru taadaty di'ibu tá yajwówdu, kyaj ñitúkaty myíndat. ⁹ Nujxtá má yu kajpngijkyudu muj tu'u, es wowdu má tyadu xuu nidugekyu di'ibu mbatypy.” ¹⁰ Ja po'oduumbaty tso'ondu es dyajmiindu nidugekyu di'ibu pyattu, ojyja'aybyu esu kyaj 'yoyjya'aybyuty; es du'un 'yujtspejty ja tujk mut ja ja'ayaty.

¹¹ Net ja rey tyujkú tugoty es t'ixa'añ di'ibu naty tá yajwówdu. Net t'ijxy tu'uga ja'ay jap ko kyaj tmadaty ja wyit éxtam pyaadyuty ttuktaku tadá xuu. ¹² Es ja rey t'anmaay: “Mugu'uk, ¿wi'ixu du'un mij tá mduka ja yaa es ni tá xykyatuktaku yu mwit éxtam pyaadyuty xytyuktaku tyadu xuu?” Es amoñu oj wye'emy ja yedyujk. ¹³ Net ja rey t'anmaaydyu ja wingiibyuty: “Kuwuun tekywyuandu es jubijpudsúmdu awa'atstúm má ja koots'át, má ja'ay jy'u'ay ya'axtat es ñaydyatskaadadat mut ja ayo'on.”

¹⁴ Ta ja Jesús 'yakjunañ:

—Pes may di'ibu yajwoodup, per waanu di'ibu yajtukwíjstútp.

Jesús tmadya'aky ja kugubajtun

¹⁵ Ta oj ñajxnuđu ja fariseeety es dyajti'igyudu ja wyinma'añaty wi'ix mbaat dya'anuguga'adu ja Jesús. ¹⁶ Es ta tkajxtá naagaty ja jya'ayaty ti'igyú mut ja Erootusu jya'ayaty, es t'anmaaydyu Jesús:

—Windsun, nnija'adapts ko mgajxy mut ja tuj'ajtan es ko mya'uxpeky mut ja tuj'ajtan Diosu ñu'u tyu'u, es ni xykyatuñu kwentu di'ibu ja'ayaty myadyáktap, mut ko kyaj mmujpudsémy mut ni pán.

17 Winma'añmyoodyuguts. ¿Oyu daa kots ngugabáttat ma yu yajkutujkpu kopk, o kyaju?

18 Ñija'abu naty ja Jesús ja tyaadudyu 'yaxuk winma'añaty. Ta t'anmaaydyu:

—Miidsaty di'ibu nay'andijudup es jyiky'attu tay'ajtan muut, ¿ti kots miits xyajka'aja'andu? 19 Tuk'ijxtuguts ja meeñ di'ibu muut mgugabety.

Net dyajmiindu tu'ugu platu meeñ. 20 Ko tyaadu t'ijxy ja Jesús, net dyajtuy:

—¿Pánu tyaadu wyiin jyujp esu xyuu di'ibu yam kaxja'ay?

21 Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Yu yajkutujkpu kopku wyiin jyujp.

Net ja Jesús 'yanmaayudu:

—Pes mo'oydyu ja yajkutujkpu kopk ja di'ibu yu'u jya'a'ajtypy, es mo'oy ja Dios di'ibu Dios jya'a'ajtypy.

22 Ko tmudoodu tyaadu, ta du'uñ wyu'amudyaydyu. Ta tmastuttu es oj ñujxudu.

Ja'ay dyajtáwdu pun jikyryáktup ja o'kraty

23 Nan ja xuu naagudyu saduseenty oj tniñjxtu Jesús. Ja saduseenty jyuna'andu ko kyajp jyikyryuka'añ ja o'kraty. Du'unu tyaadu ttuknibajtáku:

24 —Ya'uxrujkpu, Moisés ja 'yana'amun junaamp ko tu'ugu yedyujk 'yeeky es kyaj tu traattu 'yu'unk, ja myuga'ax pyáku ja ku'ekytyo'oxy es tmadáttat ja 'yu'unk, es ja'a tyuknikuxm'átup ja jamyii. 25 Du'un jyajty ma udsaty. Tamu naty jxtujk tukka'axu yedyujkuty. Ja ka'axkórk pyejky, es 'ye'ky, es kyaj trattu ja 'yu'unk. Ta ja myumajtskpu trejky ja ku'ekytyo'oxy. 26 Es nandu'un jyajty, es ja myudugukpu nandu'un jyajty, extu ko 'yabudsuumdaay nijxtujk. 27 Es ko tyaadu du'un tugekyu ñajxy, ta 'ye'ky nandu'un ja toxytyujk. 28 Es ma jyikyryuka'andu ja o'kraty, ¿pánu nidu'ugu tadu jxtujkpu uná'kuty ñudo'oxy'átup, ja'a ko tu pyujkta'aydyu mat yu'u?

29 Jesús 'yadsoojudu:

—Miidsaty nugo m'okkajxtugooñudu mat ko kyaj xyñjáwudu ja Diosu jyaaybyajtan es ni ja myuk'ajtanu Dios. 30 Es ko ja o'kraty jyikyryáktat, ni kyaráktat ni pánu, pes du'un 'yittat éxtamu Diosu 'yánklusu tsajpótudu. 31 Yu o'kraty sitay jikyryáktup. ¿Tii kyajnum miits xykyajxtu di'ibu Dios k'am junaamp ma ja jyaaybyajtan?, ma t'anmaay ja Moisés: 32 “Ujtsu du'un ja Abraanu Dyios, Isaa esu Jakoob.” Yu Dios kyaj yu'u Dyios'átyaty ja o'kraty, yu'u du'unu jikyryuty.

33 Ko ja ja'ayuty tmudoodu tyaadu, du'uñ wyu'amudyaydyu mat ja 'yuxrujkanaty.

Ana'amunu waanu muppu

34 Ko ja fariseenty tnija'adu ko Jesús tu dya'amonda ja saduseenty, ta ñaymyukudu, 35 es nidu'uk yu'ujuty di'ibu tsajptagóty ya'uxrujkp tjakajxy-wyitsa'añ ja Jesús. Ta dyajtuy:

36 —Ya'uxrujkpu, ¿di'ibu du'un ja ana'amun ni'igu myújuty?

37 Jesús jyunañ:

—“Mdsokup ja mWindsun Dios mat winu mjot, mat winu m'anmaja'an es mat winu mjot mwinma'añ.” 38 Tyaadu du'un ja jawyiimbu ana'amun di'ibu ni'igu myújuty. 39 Ja myumajtskpu nandu'un éxtamu

tyaadu: “Mdsókup ja mmudajkpa'a éxtam mij ku'am mnaydsyékuty.”
 40 Tyadu majtskpu ana'amun yu'u tyukwa'kpejtypy tugekyu ja Moisesu
 'yana'amun es ja 'yuxpajkpuaty ja Diosu kyugajxpuaty.

¿Pánu tyuump 'yaats ja Kristu?

41 Maanumu naty ja fariseeuty 'yak'ittunum ni'amuku, 42 Jesús oj
 yajtáwudu:

—¿Ti mwinmaaydyur miidsuty mut ja Kristu? ¿Pánu du'unu tyuump
 'yaats?

Ta 'yadsoodu:

—Yu'u Davitu tyuump 'yaats.

43 Ta Jesús 'yadsooja:

—¿Wi'ix ko yu Davit mut ja Espírítu Santu myak'ajtan t'anumun
 nWindsún? Ja'a ko du'un junaán:

44 Yu Dios t'anmaay ujtsu nWindsún:

“U'uñu yaa aga'añdsyoo ma ujun,
 extu kots uj nyajtugóyut nidugekyu ja mmudsip.”

45 ¿Es wi'ix mbaat yu Kristu tyuump'áty 'yaats'átyuty ja Davit?, ja'a ko
 Davit ku'am junaamp “nWindsúnats.”

46 Es ni pán tkapaaty wi'ix 'yadsówut ni tuk aa. Es extu ja xu ni pán
 kyanakyñaydyuk'a'ijxu es tii dyajtáwut.

23

Jesús tnigajxy ja fariseeuty es di'ibu tsajptugóty ya'uxpajktup

1 Net ja Jesús t'anmaay ja 'yuxpajkpuaty esu ja'ayuty:

2 —Yu di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktup esu fariseeuty kyajxwátstup ja
 Moisesu 'yana'amun. 3 Pes du'un mamudowdu miidsuty es tundu tugekyu
 di'ibu mduknipajkup; per katu xypyanujxtu éxtam yu'ujuty jyiky'attu, mut
 ko wiinkpu myadyáktup es wiinkpu tyuundup. 4 Pes yu'ujuty 'yawu'andup
 ja temy jantsy jemtsy di'ibu ni mbaat ngamamadákam, es tpujta'aktu
 es ttsumu'aktut ja ja'ayuty, per yu'ujuty ku'am ni je'eyu madu kywa'xy
 tkapuduku. 5 Tugekyu di'ibu tyuundup, yu'u du'un wi'ix myajpudsámdut
 mayja'ayóty. Pes t'aktim'yajmájudu ja kaju'unk ma dya'ittu waanu
 Diosu 'yana'amun es ñaydyukwimbokmawuuñuty es ñaydyukkawuuñuty,
 es nandu'un dya'óyudu yéñudyu kyaryu pyaday pyaxunan kadiinun ja
 wiinkpuaty, 6 es jam tyim'u'uñuya'añ ma ja ja'ayuty mbaat yajxon 'yixadu
 tsajptugóty, es jam 'yu'uñuya'añ ma yu windsu'kun tyu'uyo'oy muj win-
 dum ma pán kyay 'yiiky, 7 es tsyojktup es ja ja'ayuty 'yubo'x kyajxpo'xudut
 madu windsu'kun tu'aaay es 'yanu'umxudut ya'uxpajkpu.

8 'Per miidsuty katu xy'adsoktu es ja ja'ayuty m'anu'umxudut
 ya'uxpajkpu, mut ko miits mdukka'ax'ajttup nidugekyu es ti'igyu je'eyu
 xymyudattu yu mYa'uxpajkpu, uj, yu Kristu. 9 Es katu pán miidsuty
 xytyeetyñiwa'añ ja wiinkpu, mut ko mmadajttup tu'uk je'eyu mDeedyuty
 di'ibu ijtp tsajpótm. 10 Es ni mgajuna'andut ko jyaadyu mwindsunu
 wiinkpu, mut ko uj, ja Kristu, uj du'un je'eyu mWindsun'ajtypy. 11 Di'ibu
 myadiimpy oypyúnuty ma miidsudyun, yu'u du'un ijtp muj ma miidsuty.
 12 Mut ko di'ibu nayyajmájpudsuumup ku'am, yu'u du'unu Dios pujtákap
 mutsk; es di'ibu nayja'ap mutsk, yu'u du'unu Dios pujtákap muj.

13 'i'puroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktup es miits fariseeuty,
 mnay'andjádap mjiky'attu tuj'ajtan muut! Mya'adujktup esu ja'ay

kyatákudat ma tsajpótmađu kutujkun. Miidsuty ku'amuty kyaj mdákudu es ni xykyana'ixtu es ja wiinkpudy tyákudat di'ibu jatakuyándap.

¹⁴ 'iPuroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap es miits fariseeuty, mnay'andíjudap mjiky'attu táy'ajtán maa! Miits mbujkudap ja ku'ekyto'oxy yu tyajkaty, es ko kyaj xyajniğxu'uga'andu, jeky mgajxta'aktu. Paaty myajmo'oydyut ni'igu ja kumudo'on.

¹⁵ 'iPuroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap es miits fariseeuty, mnay'andíjudap mjiky'attu táy'ajtán maa! Miits mduk'yo'oydyaydyap tugekyu ja naxwiñudu esu jikymyejyñuty es xytyukpanujxa'andu ja ja'ayuty ja mmabujkunuty, es ko naty tu xytyukkupaktu, majtsku du'un ñitákudyu tadu ja'ay ja ayoodákn es kadiinum miidsuty. ¹⁶ 'iPuroobu miidsuty, wiindsuty di'ibu wyijts'ye'epy ja myawiints!, mat ko mjana'andu ko kyaj tyimwi'ixuty ko nwandákam es nyajtestiğ'ajtán ja maj tsajptajk; per pán ja pán twanda'aky es dyajtestiğ'áty ja maj tsajptajku 'yooru, yu'u sitay koonam tkuydyúnat. ¹⁷ 'iWiints kunabápaty! ¿Tiibu dún ni'igu maj'ajtán myudajtypy? ¿Ja oorú o ja maj tsajptajk di'ibu ya'ijtypy wa'ats tadu oorú?

¹⁸ 'iMiidsuty nandu'un mjana'andu ko pán ja pán ñaywyanda'agyuty mat ja artal, kyaj jyatyimpaadyuty tkuydyúndat; per di'ibu naywyandákup mađu windsu'kun di'ibu ijtp artalkujxm, yu'u sitay koonam yajkuydyúnat. ¹⁹ 'iWiindsuty! ¿Tiibu dún ni'igu maj'ajtán myudajtypy, ja windsu'kun, o ja artal di'ibu ya'ijtypy wa'ats ja windsu'kun? ²⁰ Es di'ibu naywyandákup ma ja artal, kyaj ñaywyanda'agyuty yu'uyu ma ja artal, nandu'unu du'un mat tugekyu di'ibu ijtp jam. ²¹ Es di'ibu naywyandákup ma ja maj tsajptajk, kyaj yu'ujaty ñaywyanda'agyuty ma ja maj tsajptajk, nandu'unu du'un ma ja Dios tsyuanu. ²² Nandu'un di'ibu naywyandákup ma ja tsajp, naywyandákup ma Dios 'yu'uñu yajkutíky, es nandu'un mađu Dios di'ibu jam yajkutujkp.

²³ 'iPuroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap es miits fariseeuty, mnay'andíjudap mjiky'attu táy'ajtán maa! Miits mdukwinoyjxtap ja Dios ja dyezma tojx tsooy: ja xu'uk, ja anís esu kominus, per kyaj xytyundu kwentu ja uxpağkun di'ibu ni'igu 'yóyuty ma yu ana'amun, di'ibu du'un ja táy'ajtán, ja pa'ayo'on es ko ja'ay jyiky'attu yajxón. Oy ko xytyukwinoyxtu ja dyezma, per tsoğkap nandu'un es xytyúndat di'ibu ni'igu 'yóyuty. ²⁴ Du'un miidsuty éxtam pánuty wyijts'ye'epy ja myawiints, es éxtam pánuty 'yaxijttap tu'ugu tsuksu'unk es jyu'undap tu'ugu kameyu.

²⁵ 'iPuroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap es miits fariseeuty, mnay'andíjudap mjiky'attu táy'ajtán maa! Miits myajwátstap nikujxy ja mvasu es ja mdexy, per jyodoty ujts 'yity mat di'ibu tu xymyaatstu es tu xy'adsoktu. ²⁶ 'iFarisee wiindsuty! Jawyiin xypyújut jodoty ja mvasu es ja mdexy, ja'adsu du'un n'andijpy yu m'aa mjot, es nétnam wyu'umut wa'ats nandu'un mnikujxy.

²⁷ 'iEs puroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap es miits fariseeuty, mnay'andíjudap mjiky'attu táy'ajtán maa! Du'un miidsuty éxtam ma o'kpu ñaxtaku. Ñikóyuty poop es tsuj kyaxe'eky, per naaxóty japu o'kpu pajk es tugekyu axak'ajtán. ²⁸ Du'unu dún miidsuty éxtamu tyaadu. Mğuxu'uktu éxtamu ja'ay di'ibu jiky'ajtp táy'ajtán maa, per mjadótyuty ujts mađu andakan esu axak'ajtán.

²⁹ 'iPuroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap es miits fariseeuty, mnay'andíjudap mjiky'attu táy'ajtán maa! Miits mbojstap ma

ñaxtujkudu Diosu kyugajxpaty es m'oydyuundap ja kyupótsyaty ja di'ibu tu jyiky'ajttu tų'ajttan muut, ³⁰ es net mjuna'andu: “Kooxyur udsajtam oj njiky'ajttam ma jyiky'ajttu ja n'aptajk'ajttam, kyajxyur oj nbudujkam es nya'o'kamxyur ja Diosu kyugajxpaty.” ³¹ Mada tyaadu miidsuty ku'um mnay'axkápudu ko m'ok'átudu di'ibu ya'o'ktu ja Diosu kyugajxpaty. ³² Pes aktuungáxtu di'ibu ja m'aptajkuty yajtsondáktu.

³³ 'iMiidsuty du'un éxtumu awa'andsa'añun! ¿Tii mjunándap xytyjy ko mnitso'oktat ma ja muj tųdyu'unun? ³⁴ Es uj n'akkaxaambyuts yu Diosu kyugajxpaty, yu kuwijpyu es yu ya'uxpajkpaty, es miits mya'o'oktap es myajkruuzpáttap naaguty, esu wiinkpaty xywyóptat es xypyajúdtat kajpngajpn. ³⁵ Es du'un ma miits kya'ada'ayut ja pojpu ma dya'o'ktu tųgekyu ja jyiky'attu tų'ajttan muut, tsyonda'aky ma Abel, tu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajt tų'ajttan muut, es extu Zakariius, Berekius myaank, di'ibu miits mya'o'ktu muj tsajptajk winduuy es artal axku'uy. ³⁶ Tų'ajttan n'anuumu ko ja pyeky yu tyaadu tųgekyu, jaa kya'ada'ay ma ja ja'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttap.

Jesús tniya'axy ja jerusaléngudu ja'ayuty

³⁷ 'iJerusalén ja'ayuty, Jerusalén ja'ayuty, miits mya'o'ktap ja Diosu kyugajxpaty es mguka'tstap ja Diosu 'yayuk kajxwa'xpu di'ibu mdukni-gajxudap! ¡Kanak ókats tu njayajmuka'añuts yu m'u'unk m'una'kuty, éxtumu tuttaak dyajmiky ja tyutku'unguty kyaknbatku'p, per kyaj tu xytsyoktu! ³⁸ Ixtu miidsuty ja mdujk wi'ix wyu'uma'añ kubak. ³⁹ Du'unuts miits n'anuumudu ko kyajts xyñaky'ixtat jaanam extu ko jya'tat ja tiempu ma mjuna'andut: “Kuni'xy di'ibu miimp Nindsun'ajtamgyjxm.”

24

Jesús tnigajxy ko ja muj tsajptajk tyugoya'añ

¹ Tso'onabtu naty ja Jesús ma ja muj tsajptajk. Tamu naty ñujxnu ko ja 'yuxpajkpaty myawingoonudu es ttuk'ixa'andu ko jantsy tsuj ja tsajptajk potsy'ajttan. ² Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿M'ijxtap tųgekyu tyaadu? Tų'ajttan n'anuumu ko yaa kyaj wyu'uma'añ ni tu'ugu tsaa ñayñikoombétyuty, tųgekyu tyugoya'añ.

Ijxwu'umun ko ja naxwíñudu tyugoya'añ

³ Net oj ñujxtu ma ja Oliivus Kopk. Es ko naty Jesús jam 'yu'uñu, ta yu 'yuxpajkpaty oj 'yanu'umxudu ayu'udsyu:

—Njanijawuyándapts na'a dunu tyaadu jyata'añuty. ¿Wi'ix ja ijxwu'umun esuts ñujx nnijawu ko mminá'añu naty es ma ja naxwíñudu tyugoya'añ?

⁴ Ta Jesús 'yanmaayudu:

—Mnaygywentu'átudap kadiibu pún mwin'uumudut. ⁵ Mut ko may myina'andu win'u'ambuty di'ibu juna'anaamp: “Ujtsu du'un ja Kristu”, es wyin'uumnaampy mayu ja'ayuty. ⁶ Es ko xymyadoolttat ja tsip nixim niyam, katu mnay'adsu'ugudu. Du'un jyata'añ, per kyajnum du'un yu'ujuty ma ja naxwíñudu tyugoya'añ, ⁷ mut ko tsiptuna'andu tu'ugu naxwíñudu mudu wiinkpu esu ana'ambuty nandu'un, es myina'añ ja muk yuu esu muk ujxuty oymyaaty. ⁸ Tųgekyu tyaadu yu'u du'un maanam je'eyu tsyonda'aky ja ayonon.

⁹ 'Net mgayaka'anudu miidsuty es myajtúndut axuk, es extu mya'ooga'anudu; es nidugekyu naxwíñudu ja'ayuty mduk'ak'ata'anudu

mat ujtskyujxm. ¹⁰ Ma tadu tiempu may dyajtugoya'andu myubujkunaty, es ñaymyudsip'átudat nixim niyam es ñayya'ooga'anudu nandu'an. ¹¹ Kuxu'ugaamp mayu andákraty es juna'andut ko yu'ujuty ja Diosu kyugajxpu, es du'an twin'uana'andu mayu ja'ayuty. ¹² Es jaa'ataamp waanu ni'igu ja axuk'ajtun, es kyaj ja ja'ayuty tnakmyudáttat ja tsojkan nixim niyam. ¹³ Es di'ibu 'yakmubejkyryum du'añam, yu'u nitso'ogup. ¹⁴ Tyadu oybyu ayuk di'ibu ñimadyakury ja tsajrótmudu kutujkan yajkajxwa'xaamp es yajknijáwut ma tugekyu naxwíñudu, es net myina'añ ma tyugoya'añ ja naxwíñudu.

¹⁵ Yu Diosu kyugajxpu Dañel tkuxjaay di'ibu tyúndup ja axuukpu. Jaygyúkudu di'ibu yam n'anuumuyándup. Ko xy'ixtat ma wa'ats lugaar tyanu di'ibu kyaj tmuj'ixy ja Dios, ¹⁶ net di'ibáty ijttubu naty Judeeu, ka'aktup jap es ñajxtat tungujxy kopkkujxy. ¹⁷ Di'ibu naty jam tujkkujxm, kyaj jyunákut es najx tnidaku di'ibu jap es tjuuda'anat. ¹⁸ Es di'ibu naty jam kyam, kyaj jyambítat es min t'ooxy ja wyyit. ¹⁹ ¡Puroobu ja toxytyujkaty di'ibu naty ijtp u'unkmuat ma tadu xuu es di'ibu ya'u'unktsi'tstap! ²⁰ Amdow pujktsówdu miidsaty ja Dios kadiibu mga'aktat ma naty xyuxy es kadiibu du'an mjáttat ma ja po'xanxuu. ²¹ Mut ko net 'yita'añ ja mak ayo'on, éxtam ni na'anum kyajaty extu ma naxwíñudu tsyondaky, es ni du'an kyanakyjyata'añaty jatugok. ²² Es punu Dios kyaj dyajwaanu tadu tiempu, ni pán kyatso'oktat, per yajwaanubu'u mat ko ttseky pánaty yu'u tu twin'ixy.

²³ Ko naty pán miits m'anu'umxudu: “¡Ixtu!, tyaadu du'an ja Kristu”, o “¡Ixtu!, tuxim ja Kristu”, katá xymyubaktu. ²⁴ Mut ko minaamp ja win'u'ambúty di'ibu nayajnaxánudup éxtamu Kristu es éxtamu Diosu kyugajxpu, es tyunaampy yu ijxwu'umun esu muj'ajtun, es extu yu'u jyawin'uánandup ja ja'ayuty di'ibu Dios wyin'ijx. ²⁵ Tu n'anuumudu miidsaty yu tyaadu tim jayujp. ²⁶ Paaty ko pán m'anu'umxudat: “Tuxim ja Kristu ma yu muj itan”, katá jam mnujxtu. O pán m'anmaayudup: “¡Ixtu!, tyap kwartu tugoty”, katá xymyubaktu. ²⁷ Mut ko éxtam tye'xy ja judsuk ma yu xuu pyudsemy es extu ma xuu tsyi'ity, du'an nmina'añuts uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu. ²⁸ Ma ti tu 'yeeky, jam ñaymyúkudu ja kus.

Wi'ix jyambítat ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu

²⁹ Es ko du'anu naty tu ñajxta'ayu tadu ayo'on, ja xuu wyingoodsuya'añ, ja po'o kyaj ñakyjyaja'añ, kya'adut ja madsa'ajaty es yu'xat ja muk'ajtun di'ibu jam tsajwínm. ³⁰ Net ya'ixat tsajwínm ja ijxwu'umun kots uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nmiñuts. Nidagekyu naxwíñudu ja'ayuty jyu'uy ya'axtat es xy'ixtudats nmiñ uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, yoodsóty mat ni'igu ja muk'ajtun es ja muj'ajtun. ³¹ Es ngáxupts ja n'ánklusaty ko naty ja trompetu muk xyu'uxy, es ñaymyúkudat di'ibáty tu nwin'ixtats oytyim maaty, ma yu jamboj esu yukpoj myiñ es ma yu xuu pyudsemy es ma tsyi'ity.

³² Jattu tyadu 'yijxwu'umun ja iigu kepy. Ko ja xye'entsy 'yity u'unuk, es pyudsemy ja 'yaay, miits mnija'adup ko wingoombu du'an ja ambu. ³³ Nandu'an ko xy'ixtat tugekyu tyaadu, mnijáwudup ko wingonu naty esuts nmiñat, éxtam mbaat njana'anum tujk agu'uybyu. ³⁴ Tay'ajtun n'anuumudu ko tugekyu tyaadu jyata'añaty maanumu naty ja ja'ayuty

di'ibü tyam kyaj 'yooktunum. ³⁵ Ja tsajp es ja naxwíñudu náxup, per ja n'ayúktats ni na'a kyakexy kyanaxy.

³⁶ 'Per ja xuu es ja ooru ni pán tkanijawu, ni yu Diosu 'yánklusuty es ni uj, ja Diosu 'yU'unk, yu'ayu du'un je'eyu ñija'ap ja Dios Teety.

³⁷ 'Kots nmínut uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, du'un jy-ata'añ éxtum ma ja No'ee jyiky'aty. ³⁸ Ma tadu tiempu ma naty kyajnum myiñ ja ayo'onduu, ja ja'ayuty kyay 'yuuktu es ñayajpákuđu extu ja xuu ma ja No'ee tyujku ma ja 'yarku. ³⁹ Es ni ti tkaja'adu wi'ixu naty jyata'andu extu jaanum ko myiñ ja ayo'onduu. Ta yajji'xudu nidugekyu. Nandu'un jyata'añ kots nmínut uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu. ⁴⁰ Ma tadu tiempu majtsku ja'ayu naty tyundu kyamotm, tu'uk yajmunujxut es tu'uk yajnika'agat. ⁴¹ Majtsku toxytyujk jyutsta, tu'uk yajmunujxut es tu'uk yajnika'agat.

⁴² 'Wijy m'ittut miidsuty, mut ko kyaj xyñijáwudu ti ooru du'un myina'añ ja mWindsúnuty. ⁴³ Es nijáwudu tyaadu, kooxyup tu'ugu kuduik tñijawu ti ooru ma ja koots'át myina'añ ja ma'tspu, wijyxyup 'yity es kyajxyup tna'ixy es ja ma'tspu ya'awátsxudut ja tyujk es myaadsudut. ⁴⁴ Paaty miidsuty nandu'un ittu wijy es nay'axkúkuđu, mut ko ma naty xykya'awix xykyajup'ixtu, jaats nmina'añ uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu.

Oyduumbu es di'ibü kyaj

⁴⁵ 'N'okpajtákum tu'ugu kuduik tmudaty tu'ugu tyuumbu di'ibü kuwijy es tyiimpy ti wyindsún tseyjpy. Ta ttukmúnikaagu ja tyujk es bom bom dyajkáyut ja po'oduumbuty di'ibü jam. ⁴⁶ Jotkujk ja tuumbu ko ja wyindsún jya'tut es pyaadudut tkuydyúñ di'ibü tu yajtuknipéky. ⁴⁷ Táy'ajtun n'anuumadu ko ja windsún ttuknipákuđu tugekyu di'ibü myudajtypy. ⁴⁸ Es n'okpajtákum, pán ja muduumbu kyaj 'yoyjya'ayuty es je'eyu twinmay ko yu wyindsún jákup ma jya'tut, ⁴⁹ ta ttúnut axuuk ja wiinkpadyu myumuduumbu, es tyuku kaay ukpu mudu myu'ami'ikyjya'ayuty, ⁵⁰ es ma tadu xuu ma ja tyuumbu kyaj 'yawixyuty es kyaj tñijawu ti ooru ja wyindsún jya'ta'añ, net jya'ty ja wyindsún. ⁵¹ Net yajmo'oyut ja muk tudyu'unun, yajpajta'agap ma pánuty nay'andíjudap jyiky'attu táy'ajtun muut, ma ja'ay jyu'ay ya'axtat es ñaydyutskaadudut mut ja ayo'on.

25

Nimajkpu to'oxyuna'k éxtumu ijxpajtun

¹ 'Esu tadu tiempu ma myina'añ ja tsajpótmuđu kutujkan, du'un jajtp éxtum nimajku to'oxyuna'k di'ibü wyijtsu'ktu ja lyampru es t'awixtu ja pújkpu yedyujk. ² Nimugoxku tadu to'oxyuna'k kyuwimma'añuty es janimugoxpu kyaj. ³ Di'ibü kyaj yajxón twinmaaydyu, ja'a je'eyu myunujxtu 'yaseytu di'ibü jap lyamproty; ⁴ es ja kuwinma'añbyu oj tmunejxy ni'igu ja aseytu, kyaj jya'ayuty di'ibü jap lyamproty.

⁵ 'Es kom ja di'ibü naty pukaamp kyajpu naty ñaja'ty, ta pyátudu ja tsuu. Ta myanajxtu ni'amuku. ⁶ Es éxtum tsu'pán tmadooy kyajxy muk, es jyu'na'añ: "iTa myiñ ja pújkpu yedyujk! Nujx jajpkubaadudu." ⁷ Nidugekyu tadu to'oxyuna'k pyudu'ktu. Ta yu lyampru t'uxkujkuđu. ⁸ Net ja nimugoxku di'ibü kyaj kyuwimma'añuty t'anmaaydyu ja nimugoxku kuwinma'añbyu: "Meegyuts waanu ja m'aseytu, mut ko tap kyujxnu yu nlámpudsu 'yaseytu es pi'idsaamp." ⁹ Es ja kuwinma'añbyuty 'yadsoodu:

“Kyaj, mat ko kyaj tpaadut esuts uudsuty nyajtúndut es ni miidsuty. Nik nujxtu ma tyeegyuty es juudyu mja'a.” ¹⁰ Es ma naty ja nimugoxkpu tjuudyu ja aseytu, net jyajty ja pujkpu yedyujk. Ja to'oxyuna'k di'ibu naty tu ñay'axkúkaty, ta tyujkudu mat ja pujkpu ma pyujkpu nigaya'andu. Ta 'yadijky ja tujk. ¹¹ Oknum jyajttu ja nimugoxkpu to'oxyuna'kuty. Ta kyugajxudu: “Windsún, windsún, ya'awa'ats.” ¹² Es ya'adsooy: “Kyajts miits n'ixy'attu.”

¹³ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxpujkruty:

—Wijy m'ittut, mat ko kyaj xyñijáwudu ti xuu ti ooru nmina'añuts.

Tuktujkpu ooru meen' éxtam ixpajtan

¹⁴ Ma myina'añ ja tsajpótmedu kutujkun, nandu'un jajtpe du'un éxtam tu'ugu ja'ay ko ñajxa'añ wiink naxwíñudu, es twoodsooy ja tyuumbaty es tukkadujku ja myeen'.

¹⁵ Nidu'uk tmooy mugoxku ooru meen' es jatu'uk majtsku ooru meen' es jatu'uk tu'ugu ooru meen'. Du'un tmooy nidu'uk nidu'uk éxtam mbaat tmamada'aky. Ta net oj tsoy'onnu. ¹⁶ Ja di'ibu 'yaxaju ja mugoxkpu meen', ta tyujku ajuuy ado'kpu mat ja meen'. Ta nandu'unun dyajganarajty. ¹⁷ Nandu'un di'ibu yajmooy majtsku meen' dyajganarajty nandu'unun. ¹⁸ Es ja di'ibu 'yaxaju tu'uk, yu'ts ja meen' ma ttajjujty ja nax.

¹⁹ Tu naty oy jyajknu ko jyajty ja wyindsún. Ta tyujku kwentatuumba. ²⁰ Jawyiin ttuun mat ja di'ibu naty tu tmo'oy mugoxk. Ta tyukkudujku ja tyuumbu jamugoxk ja meen' ni'igu, es 'yanmaay: “Windsún, xymyooyats mugoxk, es tyaa jamugoxk di'ibuts tu nyajganaráty.” ²¹ Net ja windsún t'anmaay ja tyuumbu: “A weenu. Oymyuduumba mij. Extam oy tu mduñ ma waanu tu ndukkuduku, n'aktimtukkudákuw waanu may. Min es nxondákum.”

²² Ok jyajty di'ibu naty tu yajmo'oy majtsk. Ta t'anmaay ja wyindsún: “Windsún, xymyooyats majtsk, es tyaa jamajtsk di'ibuts tu nyajganaráty.” ²³ Ta ja wyindsún 'yanmaay: “A weenu. Oymyuduumba mij. Extam oy tu mduñ ma waanu tu ndukkuduku, n'aktimtukkudákuw waanu may. Min es nxondákum.”

²⁴ Es ko jyajty jatu'ugu tyuumbu di'ibu naty tu yajtukkaduku tu'ugu meen', ta t'anmaay ja wyindsún: “Windsún, kom nnija'abudsu naty ko m'adsojkr, es ko mdsiky ma kyaj tu mni'ipy es xyajpude'eky ma kyaj tu xywyujwa'xy, ²⁵ paadyats ndsu'ku es tu ndájats ja mmeeñ naaxóty. Pes tyaa di'ibu mij mja'a'ajtypy.” ²⁶ Ja windsún t'adsooy ja tyuumbu: “iNuux, axuk mduumba! Es pan nnija'ap kots u j ndsiky mats kyaj tu nni'ipy es nyajpude'egyats mats kyaj tu nwyjwa'xy tii, ²⁷ paaty tuuxyupts ja mneeñ xyruujtáku ma yu banku, es kots tu njumbity, taaxyupts n'axaju nandu'un ja mneeñ'ajuydyúkaty.” ²⁸ Ta ja windsún t'anmaay di'ibu naty jajpudy: “Pujkudu tadu meen', es mo'oy di'ibu myudajtypy majk. ²⁹ Mat ko di'ibu myudajtypy, aktim'yajmo'oyup es tmudátut waanu ni'igu; es ja di'ibu kyaj tmudaty, aktim'yajpujkdya'ayup di'ibu oynu'unun myudajtypy. ³⁰ Esu tyadu nduumbats di'ibu kyaj ti ttsooty, jubijppadsúmdu awa'atstúm ma ja koots'át, ma ja'ay jyu'uy ya'axtut es ñaydyatskaadadut mat ja ayo'on.”

Ja'ayajpayo'oy

³¹ Esu Jesús 'yajaknañ:

—Kots uj, ja Naxwíñudu Ja'aydyu Kyudunaabyu, nmínut mat ni'igu maj'ajtan es juwadity madudsu n'ánklusaty, nétats n'u'uñut ma

uñaaŷbyajn maŷ ʋ nyajkutuka'añ. ³² Nidagekyu naxwiñudu ja'ayuty ñaymyujkta'ayudut ma ʋjun, esuts nyajnaywya'xudats nidu'uk nidu'uk éxtam ja borreegu kwenta'ajtpu dyajnaywya'xyuty ja byoorreega esu tsiip awiingáty. ³³ Nbuŷta'agudats ja borreegu n'aga'añdsyoo es ja tsiyibu n'anajñdsyoots. ³⁴ Nétuts n'anuumudut ja nborreeguts di'ibats nya'ijtypy n'aga'añdsyoo: “Mindu miidsuty di'ibats ja nDeety tu kyunu'xudu. Axájudu ja oy'ajtan ma ngutujkanuts di'ibu Dios mduknibuŷtaaguty extu ma oj dyajkojy ja naxwiñudu. ³⁵ Ja'a ko nmudajtats ja yuu es miits xyajkaaydyuts, nmudajtats ja tuudsu es miits xyajnu'úktats, du'unuts njadijty éxtam di'ibu kyajpu jyuun tyujk, es miidsuts xymyoodyu jajttákn, ³⁶ xytyugoy'ajtxuts ja nwit es miidsuts xymyoodyu, ijtats pa'am muut es miidsuts oj xykyu'ixtu, ijtats pujxndugóty es miidsuts oj xykyu'ixtu.”

³⁷ 'Es di'ibu jiky'ajit táy'ajtan muut xy'anuumudupts: “Windsún, ¿na'a tu n'ixtu myu'eegyuty es tu nmo'oydyu mga'ay m'ukan, o na'a tu n'ixtu xymyudaty ja tuudsu es tu nyajnu'uuktu, ³⁸ o na'a tu n'ixtu mjadity éxtam di'ibu kyajpu tyujk, es tu nyajjatta'aktu, o tu mdugoy'ajtxuty ja mwit es tu nmo'oydyu, ³⁹ o na'a tu n'ixtu mbékyuty es tu ngu'ixtu, o na'a tu m'ity pujxndugóty es tu oj ngu'ixtu?” ⁴⁰ Es ʋ n'adsówdats: “Táy'ajtan n'anuumudu ko ma du'un xytyuundu mat otyyim di'ibaty nmugu'uguts, mduundu mat ʋj nandu'un.”

⁴¹ 'Net ʋj n'anuumudats di'ibu nya'ijtypyats n'anajñdsyoo: “Mastúttuguts miidsuty di'ibu tu yajkajxpóktu. Nuŷx ma ja janya'angu winu xuu winu tiempu di'ibu tu yajtuknibuŷtaagu es tjaa'átut ja maŷku'ugópk es ja 'yánklusuty. ⁴² Ja'a ko nmudajtats ja yuu es miidsuty kyajts xyajkaaydyu, nmudajtats ja tuudsu es miidsuty kyaj xyajnu'úktats, ⁴³ judijtats éxtam di'ibu kyajpu tyujk, es miidsuty kyajts xymyoodyu jajttákn, xytyugoy'ajtxuts ja nwit es miidsuty kyaj xymyoodyu, nmudajtats ja pa'am es ijtats pujxndugóty es miidsuty kyajts oj xykyu'ixtu.”

⁴⁴ 'Net ja'ajuty xy'adsówdats: “Windsún, ¿na'a tu n'ixtu mjadity myu'eegyuty, o xymyudaty ja tuudsu, o éxtamu di'ibu kyajpu tyujk o kyajpu mwit, o tu mbékyuty, o pujxndugóty es kyaj tu nbudaku?” ⁴⁵ Es ʋ n'adsówdats: “Tugekyu di'ibu kyaj tu xytyundu mudu otyyim di'ibaty nmugu'uguts, nan kyaj tu xytyundu mat ʋj.”

⁴⁶ 'Netu tyaaduty ñujxtat ma ja tadydu'ununu winu xuu winu tiempu, per di'ibu jiky'ajttap táy'ajtan muut, yu'u nuŷxtap ma ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu.

26

Tkajxy'áttu puñ wi'ixu Jesús yajmátsut

¹ Ko Jesús tkajxtaay tugekyu tyaadu, ta t'anmaay ja 'yuxpújkpúty:

² —Miits mnija'adup ko juxtajmu du'un ja pasku xuu, es ʋj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyajkuayaka'añats esuts xyajkruuzpátut.

³ Ma tadu tiempu ja teedywyindsunaty es ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxpújktap es nandu'unu israelítudyu myujja'aydyujkuty ñaymyujkudu ma tyujk aa Kaifás, ja teedywyindsungópk. ⁴ Jam dyajtyadyujkudu wi'ix t'okmátstut ja Jesús mudu andakun, es 'yoogut. ⁵ Es ñayjyanánudu:

—Kyaj jyaaty ma ja xuu, kudiibu xyñibudu'kum ja ja'ayuty.

Tu'ugu toxytyujk ttukkuutsy ja pa'ak xu'kpu ja Jesús

6 Jamu natyu Jesús Betañu ma tyujku Simonk di'ibu yajtijp nilepru pa'am. 7 Ta ñimawingoonu tu'ugu toxytyujk mat tu'ugu limetu alabástrubu ujt mada aseytu pa'ak xu'kpu es jantsy tsooxpu. Ko naty ja Jesús 'yu'uñu meesu windum, ta ja toxytyujk oj tyukkuudsaty kyabajkkujxy. 8 Ko ja uxpujkruty t'ijxtu tyadu, ta 'yajkudu es jyunandu:

—¿Ti ko tyadu du'an ta 'yuxtagoy? 9 Tyadu tuxyup tsoox yajteeky esxyup ta yajtukpudáku ja ayoobu ja'ayuty.

10 Ko Jesús tmadooyu tyadu, ta jyunáñ:

—¿Ti ko xy'oodu tadu toxytyujk? Tyadu óyudsu du'an ta xytyuñ. 11 Pes ja ayoobuujkuty mmudáttup du'añam ma miidsaty, per uj kyajts du'añam xymudáttut. 12 Di'ibu tyadu toxytyujk ta ttuñ kots ta xytyukkuudsyu tadu aseytu pa'ak xu'kpu madsu nnini'x, ja'a du'an jyujp'ijxnep esats naxtákat. 13 Tyu'ajtan n'anuumadu ko oytyim maaty yajkajxwa'xy yu oybyu ayuk ma tugekyu naxwiñadu, yajmadya'agut nandu'an di'ibu tyuunu tyadu toxytyujk, es du'an yajjamyátsat ya'u.

Juudas tkayaka'añ ja Jesús

14 Net nidu'ugu nimajmajtskpu ja uxpujkrpu di'ibu xyu'ajtypy Juudas Iskaryotu, oj myadya'aky mada teedywyindsánaty. 15 Ta t'anmaay:

—¿Nu'unats xmyo'oyat pan ndukkudujkudup ja Jesús?

Net myooyadu i'px majku platu meñ. 16 Es net ja Juudas t'axtaay oga'an ja tiempu ma t'okkuyákat ja Jesús.

Nindsun'ajtmu 'ya'ux

17 Es ma ja pasku xuu tsyondaky ma yajkáy ja tsajkaaky di'ibu kyaj tmudaty ja levaduuru, ja uxpujkruty tnimiindu wingón ja Jesús es dyajtuadu:

—¿Maá xysyeki n'uxkúkadats es ndu'unam ja pasku a'ux?

18 Ta ja Jesús 'yanmaayadu:

—Najxtu jam kajpnóty ma ja tyujk tu'ugu yedyujk nmattaymyaayabu, es anuumadu: “Yu Windsán du'an jyuna'añ: Yu nxuu n'oorats ta wyingón, es ma yu mdujk nduna'añats ja pasku madausu n'uxpujkruty.”

19 Net ja uxpujkruty du'an ttuundu éxtam ja Jesús tyuknipujkudu. Ta t'uxkujkudu ja pasku a'ux.

20 Ko oj tsyu'ujanu, tamu natyu Jesús meesu windum mat ja nimajmajtskpu 'yuxpujkruty. 21 Ma naty jam 'ya'ux'attu, ta Jesús jyunáñ:

—Tyu'ajtan n'anuumadu ko nidu'uk miidsaty xykyuyaka'añats.

22 Net ja uxpujkruty jyantsyjoytmaydyuktujkudu, es dyajtuadu nidu'ugáty ja Jesús:

—Windsán, ¿tii ujtsu daa?

23 Ta 'yadsooju ja Jesús:

—Di'ibats xmyattojxmujkp, ya'udsu du'an xykyuyakaamp. 24 Uj ja Naxwiñadu Ja'ayudyu Kyudanaabyu, du'an nnejxyats éxtam ja Diosu jyaabyajtan jyuna'añ. ¡Per paruobu tadu yedyujk di'ibats xykyuyakaamp! Nik oy mat ya'u kooxyubu tadu yedyujk kyadimmiiñ kyadimjajty naxwiñ.

25 Net ja Juudas di'ibu kayakáner, oj dyajtuuy ja Jesús:

—Windsán, ¿tii ujtsu daa?

Ta Jesús 'yadsooju:

—Mijtsu du'an.

26 Mā naty jam 'ya'ux'attū, ta Jesús tkone'ky ja tsajkaaky, es tja'aygyudáky ja Dios.

Es ko ttujkwa'xy, ta tmoodyu ja 'yuxpajkpty, es t'anuumadu:

—Kaydy. Tyaadudsu du'un ja nnini'x.

27 Net tkone'ky tu'ugu káluz madu vinu, es tja'aygyudáky ja Dios.

Ta tmoodyu ja 'yuxpajkpty, es t'anuumadu:

—Uuktu nidugeky miidsuty mā tyadu káluz. 28 Tyaadudsu du'un ja nne'pyñats di'ibu yajtamāamp yaj'yokaamp es tyudyáku ja ka-jxy'átyryu, es du'un yajma'xut mayu ja'ay ja pyojpty. 29 Es n'anuumadu ko kyajts nnaky'uuga'añ tyadu uuvu nuu extu kodsu naty n'iiky mat miidsuty ja jembyu uuvu nuu madsu nDeedyats yajkutiky.

Jesús tnigajxy ko Peedru 'yuxtija'añty

30 Ko t'uaadaay tu'ugu alabanzu, ta oj ñajxtu mā ja Oliivus Kopk. 31 Net ja Jesús t'anmaaydu ja 'yuxpajkpty:

—Nidugeky miits xymyatstu'udándapts tyaadu koots, mat ko jyuna'añ mā Diosu jyaabyajtun: “Nya'oogupts ja borreegu kwentu'ajtru, es ja byorreeguty 'yayo'oywya'xta'aydyut.” 32 Es kodsu naty tu njikypyeky, jawyiinats nnajxt Galileeu maanumu naty miits mganajxtu.

33 Net ja Peedru 'yadsooja:

—Oy nidugeky mjamatstuttaayubu, uj kyajts mij nmatstu'udut.

34 Net ja Jesús 'yanmaaydu:

—Tuy'ajtun n'anuumu ko nan mā tyadu koots, kyajnumu naty tugaak 'yuy, esuts mij xy'uxtija'añ tugak ok.

35 Netu Peedru jyunáñ:

—Oyats ndim'oogut mat mij, kyaj n'uxtijut.

Es nidugeky ja xrpajkpty nandu'un jyunandaaydu.

Jesús kyajxta'aky Jetsemanii

36 Net ja Jesús jyajtū madu 'yuxpajkpty mā tu'ugu nugam di'ibu xyu'ajtupy Jetsemanii. Ta t'anmaaydu ja 'yuxpajkpty:

—U'uñadu yaa mints xim n'okkajxta'aky.

37 Ta tmajexy ja Peedru es majtsku Zebedeu myaank. Ta ñajyja'aju jantsy jotmaymyut es 'yamutsk'ajty. 38 Net t'anmaaydu:

—Du'unats njawu njodoty éxtam tu'ugu jotmay di'ibu madu o'kun. Wu'umdu miits ja yaa es wijy m'ittut mat uj.

39 Net ja Jesús oj waanu ñas'yo'oyu. Ta ñajyujpu koxtanu naxkujxy, es kyajxtáky du'un:

—Tatitu'unk, pun mbaat, kadiibats n'uugut yu ta'ambu. Per kyaj dyu'unuty éxtamts uj ndseky, wa'anu du'unuty éxtam mij xytsyeky.

40 Net jyambijty mā naty ja nidugaukpu 'yuxpajkpu es tpattu mya'adu, es t'anmaay ja Peedru:

—¿Kyaj tu mmada'aktu miits m'ittut wijy mat uj ni tuk ooru? 41 Wijtu es kajxta'aktu kadiibu ja ka'oybyu mmamadagadut. Tuy'ajtun ko ja anmaja'an tsiejpy es ttúnat di'ibu Dios tsiejpy, per yu nini'x kyaj oy tmdanu.

42 Ja myumajtsk ok oj ñejxy, ta kyajxtáky du'un:

—Tatitu'unk, pun kyaj mbaat xya'adiky es kadiibats uju du'un n'ayówat, wa'anu du'un du'unuty éxtam mij xytsyeky.

43 Net jyambijty jatogok mā ja nidugaukpu 'yuxpajkpty, es tpatty ak maadup, mat ko nugoo naty ja tsuu tu 'yokwindujkandu. 44 Ta

tna'ijxy es oj ñejxy myaduḡuk ok kajxtákrḡ, nandu'un éxtam tu t'ok'amdoos t'okpajtksooba. ⁴⁵ Ta oj jyambijnḡ mā ja niduḡuukrḡ 'yaxpajkrḡty, es t'anmaaydyḡ:

—¿Tii m'akmaḡ m'akpo'xtaba? Tu net tpaaty ja xḡḡ ja oora mā uj, ja Naxwíndḡ ja'ayudyḡ Kyudanaabyḡ, nyajkuayaka'añuts mā yḡ pojrnḡ ja'ayaty. ⁴⁶ ¡Pudḡ'ukta! ¡Jo'omdu! Ta myiñ ja di'ibuts xykyayakaamp.

Jesús yajmátsy

⁴⁷ Tamḡ natyñamḡ Jesús 'yakkajxy ko jyajty ja Juudas di'ibḡ nandu'un 'yapóstulu'ajtyrḡ mā yḡ nimajmajtskrḡ, es myindu mudḡ mayjya'ay mudḡ 'yespaadu esḡ kyépyaty. Yḡ'ḡ naty kajxadḡp ja teedywyindsánaty esḡ myujja'aydyujkudyḡ israelítaty. ⁴⁸ Es tu natyḡ Juudas ttukni'ixḡ wí'ixḡ naty dyaka'añ ja ijxwá'amḡn:

—Di'ibuts uj ndsi'xyrḡ, yḡ'ḡ du'unḡ naty ja Jesús. Yḡ'ḡ du'unḡ mmátstḡp.

⁴⁹ Netyḡ Juudas tnimiñ ja Jesús, es tkajxpe'xy:

—Dios maygyépyaty, Windsán.

Ta oj ttsi'xy. ⁵⁰ Netḡ Jesús 'yadsooy:

—Mḡtnaymyaaybyḡ, ¿tun ti mnimiimpy?

Ta tnimawingoonda ja Jesús es tmajtstḡ es dyajnujxnada tsimy. ⁵¹ Nidu'uk di'ibḡ naty jam mudḡ Jesús, tju'ty ja 'yespaadu es tñibo'tu tuk adu'umḡ tyatsk ja teedywyindsangórkḡ tyuumbḡ. ⁵² Net ja Jesús t'anmaay:

—Pajka'ugḡ m'espaadu mā xya'ity. Mḡt ko nidagekyḡ di'ibḡ tsiptu-ump mudḡ espaadu, nan mudḡ espaadu 'yoogut. ⁵³ Es tim tyamyḡ mbaadats nja'amdoy ja nDeedyats es tkáxut tḡgoymyayḡ ánkusaty esxyupts xpyudaku. ⁵⁴ Per kyajtsḡ du'un ndúnat, mḡt ko wí'ix yajkuydyúnat ja Diosḡ jyaaybyajtan di'ibḡ junaamp ko du'un tyun jyátat.

⁵⁵ Net ja Jesús t'anmaaydyḡ ja mayjya'ayaty:

—¿Tii du'unats miits tu xyñimíndats mudḡ m'espaadu esḡ mgepy es xymyatsa'andats éxtamxyupts uj nma'tspaty? Bom bómutḡ uj tu n'u'uñḡ mḡt miidsaty mḡj tsajptajk ñabotsoty es nya'axpaktḡ, es ni na'ats tu xykyatsumdu. ⁵⁶ Es tḡgekyḡ tyaadu du'un játyaty es yajkuydyúnat di'ibḡ ja Diosḡ kyugajxraty myadyaktḡ mā ja Diosḡ jyaaybyajtan.

Jesús, Anás wyindum

Ta nidagekyḡ ja axpajkrḡty tmastuttḡ ja Jesús, es kyaktaaydyḡ. ⁵⁷ Di'ibáty mayjstḡ ja Jesús, yḡ'ujaty yajnujxtḡ mā ja teedywyindsangórk Kaifás, mā naty ja di'ibaty tsajptagóty ya'axpajktḡp esḡ mḡjja'aydyujkuty tu ñaymyúku. ⁵⁸ Es yḡ Peedru pyanujx extḡ mā ja tyujja'a ja teedywyindsangórk. Jap tyujkḡ es ñaxwe'tsy mudḡ polusiíaty, es tnijawuya'añ wí'ix 'yokwe'emy ja Jesús.

⁵⁹ Yḡ teedywyindsánaty es ja mḡjja'aydyujkuty es tḡgekyḡ di'ibḡ ana'amdap mḡj tsajptagóty t'axta'aydyḡ ja winma'añ wí'ix t'okniwaambáttat ja Jesús es 'yoogut, ⁶⁰ es kyaj tpattḡ ja pyojrnḡ oy may ja ja'ay oj jyamindu es tjaniwaambajttḡ ja Jesús. Es tim ok myiñ nimajtsku testiḡḡ di'ibḡ andáktḡp, ⁶¹ es jyḡnandu:

—Tyaadu yedyujk du'un jyḡna'añ: “Mbaadats njity tyadu mḡj tsajptajk es tḡguk xḡuts ngójat jatḡgok.”

⁶² Net ja teedywyindsangórk pyude'ky es t'anmaay yḡ Jesús:

—¿Kyaj m'adsoy ni tii? ¿Tii danḡ tyaadu di'ibḡ yam myadyáktḡp mḡt mijtskyujxm?

63 Es ja Jesús oj wye'emy amoñ. Net ja teedywyindsungópk 'yanmaay:

—Ujtsuts mij n'anmaapy mada Diosu xuygyujxm es xy'anumadats ja tujajtan pan mijtsa du'an ja Kristu, ja Diosu 'yU'unk.

64 Jesús 'yadsooy:

—Ujtsa du'an éxtam mij mjana'añ, es nandu'an n'anumadu miidsuty ko m'ixtup ko uj, ja Naxwíñadu Ja'ayadyu Kyudanaabyu, n'u'uñya'añuts ma yu 'yaga'añsyooy ja Dios di'ibu tugekyu muk'ajtan myudajtypy, es ma naty nmina'añuts yoodsoty.

65 Net ja teedywyindsungópk tku'tsy ja wyit es ñuguxu'ugut ja 'yak, es jyanáñ:

—iTyadu yedyujk ta tmadugoy ja Dios mada kyu'am ayuk! ¿Oy njadimtsokum ja testiigu? Miidsuty ku'am ta xymudowdu yu 'yaxuk ayuk.

66 ¿wi'ix mjana'andu?

Es ja'ajaty jyanandu:

—Myudajtypy ja pyeky, es pátap 'yoogat.

67 Ta twindsuj'ktu es twojptu es naagaty twimbojtsu'ktu, 68 es t'anmaaydyu:

—Mij Kristu, imay pán ta mgóxyaty!

Peedru t'uxtij ja Jesús

69 Ma naty ja Peedru 'yu'uñ tujá'p, ta ñimiinu tu'ugu kiixy po'oduumbu es 'yanmaay:

—Mij nandu'an ta mjudity mada Jesús, Galileeu ja'ay.

70 Es ja Peedru 'yuxtij ja Jesús mayja'ayoty, es jyanana'añ:

—Kyajts nnijawu ti dan mmadyakypy.

71 Jamu naty Peedru tujk agu'am ko jatu'ugu kiixy po'oduumbu di'ibu naty jap 'yijxu. Ta jyanáñ:

—Tyadu ja'ay nandu'an ta jyudity mada Jesús nazarenu.

72 Ta jatugok ja Peedru t'uxtij, es jyanáñ:

—Diósuts ndestiigu'ajtypy ko kyajts n'ixy'atyu tadu yedyujk.

73 Ko waanu 'yak'ijty, di'ibu naty jápaty tniujwa'ktu ja Peedru es t'anmaaydyu:

—Tujajtan ko mij nandu'an mja'ay'ajtabu tyadu, mat ko mada m'u'u mgajxan mya'axkapy.

74 Netu Peedru oj ñaygyajxprékyaty ko kyaj tujajtan jyanana'añ:

—iAy, por tsyos! Kyajts n'ixy'atyu tadu ja'ay.

Ta nety 'yuu ja tugaak. 75 Net ja Peedru tjamyejtsy éxtam ja Jesusu naty ta 'yanumxaty: “Ko kyajnumu naty tugaak 'yuy, es mij mjana'ana'añ tuguk ok ko kyajts xy'ix'aty.” Taa ja Peedru pyudseemy jap, es jantsy juyy yaxu.

27

Jesús, Pilatu wyinduuy

1 Ko oj xunñ, ta ja teedywyindsunuty es ja israelítadyu myujja'aydyujkaty t'umujk tkajxmujktu es dyajti'igyadu es 'yoogat ja Jesús. 2 Net tkutsumdu es oj ttukkudákuu ja gobernador Ponsyu Pilatu.

Juudas 'yeeky

³ Ko ja Juudas di'ibu naty ta tkayaky ja Jesús, t'ijxy ko ta naty tkayaky es 'yoogat ja Jesús, ta oj jyajotmay'o'knu. Ta tkoonambijty ja i'px majkpu platu meen tsajptugóty ma ja teedywyindsánaty es ja muija'aydyujkaty.

⁴ Ta t'anmaay:

—Ej tats nbekytyúñ kots ta nguyaky es 'yoogat tu'ugu ja'ay di'ibu kyaj tii pyeky.

Per ja'ajuty 'yadsooja:

—Esa taadu, ¿tits uadsuty ngwéntuty? ¡Mij taadu mbátap!

⁵ Net ja Juudas tnaswujm ja meen ma muj tsajptujkan, es ñajxnu es ñayyo'ktuuy.

⁶ Ja teedywyindsánaty tkoonmujkta ja meen, es ñajyuanánadu:

—Kyaj mbaat nbajtákumu tyadu meen ma ja limosnu ñipety, mat ko yu'u yaj'yajk ko tu'ugu ja'ay 'yoogat.

⁷ Net ñaybyajtáku ta ti'igy es tjuyandu tu'ugu nax di'ibu jya'a'ajtypy ja tu'ts pojtspu, es du'an tmadáttat ma dyajnaxtáku ta ja bye'xyuty.

⁸ Paaty txu'aty ta nax exta tyambaat ne'pyññax. ⁹ Es du'an yajkuudyuñ yu tyadu di'ibu ja Diosu kyugajxpu Jeremius ta tkajxy naty: “Es t'axájadu i'px majku platu meen, éxtum ja israelitu ja'ayuty trajtáku ja tsyoo, ¹⁰ es mudu ta meen tjuuydyu ja tu'ts pojtspu ñax, éxtum ja Nindsan'ajtam xtyyuknipejky.”

Jesús, Pilatu wyinduuy

¹¹ Net Jesús oj yajmnejxy ma ja gobernador, di'ibu yajtuujm:

—¿Tii mijtsu du'an ja israelítadyu ryey?

Netu Jesús 'yadsooy:

—Du'unu du'an éxtum mij mjuna'añun.

¹² Es ko ja teedywyindsánaty es ja muija'aydyujkaty ñi'unadu, Jesús kyaj 'yadsooy. ¹³ Net ja Pilatu yajtuujm:

—¿Tii kyaj xymyudoy tugekyu di'ibu yam mdukni'u'unudup mij?

¹⁴ Es ja Jesús kyaj tyim'adsooy ni tuk aa. Es ja gobernador du'uñu oj wyu'umu es kyaj tnijawu wi'ix 'yakjuna'anat.

Jesús ñiduku es 'yoogat

¹⁵ Es ma ja xnu ja gobernador jumajt jumajt tnasmatsu tu'ugu tsimyja'ay di'ibu ja ja'ayuty tsyojktap. ¹⁶ Es ma taadu tiempu, japu naty 'yity tsimy tu'ugu muj pekyja'ay di'ibu xyu'ajtypy Barrabás. ¹⁷ Es ko naty ja israelítaty ta ñaymyúku, ta ja Pilatu dyajtuuy:

—¿Di'ibu miits mdsojktap esats nnasmátsat, yu Barrabás, o yu Jesús di'ibu xyu'ajtypy Kristu?

¹⁸ Du'an jyunañ ja Pilatu mat ko ñija'abu naty ko ja teedywyindsánaty tnaywyinnaxujawudu ko Jesús may ja ja'ayuty pyanujxudu es paaty ta tyukkúku.

¹⁹ Ko naty ja Pilatu 'yak'u'uñu ma yajkutíky, yu ñudo'oxy oj ñigajxykáxuty es 'yanu'amxuty:

—Katu mij ti xtyuktaku mudu ta ja'ay di'ibu kyaj tii pyeky, mat ko tsu'uyats nguma'ay jantsy axuuk mat yu'gyujxm.

²⁰ Es ja teedywyindsánaty es ja muija'aydyujkaty oj ttukkupaktu ja ja'ayuty es jyuna'anat ko yajnas mátsat ja Barrabás es ja Jesús 'yoogat. ²¹ Ja gobernador dyajtuuy jatugókaty:

—¿Di'ibu nidu'uk mdsojktap esats nnasmátsat?

Ta ja'ajuty 'yadsooda:

—Yu Barrabás.

²² Net Pilatu dyajtuuy:

—¿Es tits ndúnup mudu tyadu Jesús di'ibu mij m'andijtap Kristu?

Es nidugekyu 'yadsoodu:

—¡Yajkruuzpát!

²³ Net ja Pilatu t'anmaaydyu:

—Pes, ¿tii du'an ta timentuundugóy?

Per ja'ajuty 'yaktim'yaxkaktu:

—¡Yajkruuzpát!

²⁴ Ko ja Pilatu t'ijxy ko kyaj ja ja'ayuty tkupaktu es ni'igu ñaymyuk ñaydya'adsudu ja ja'ay, ta tñigajxu nuu es oj kyubujy mayjya'ay wyinduuy, es jyuna'añ:

—Uj kyajts nduktuku ja 'yo'kunu tyadu ja'ay. Miidsadyu taadu mbátudup.

²⁵ Es nidugekyu ja ja'ayuty 'yadsoodu:

—¡Uudsuty es n'u'unk n'una'kuty pyeky'áttup mudu tyadu 'yo'kan!

²⁶ Net ja Pilatu tasmajtsu ja Barrabás, ta tni'ana'amu esu Jesús yajwóput. Ta net tkayajky es dyajkruuzpáttu.

²⁷ Net ja gobernadooru syoldaaduty tmunujxtu ja Jesús ma ja palasyu es dyajnaymyujku nidugekyu ja soldaaduty ma Jesús. ²⁸ Net tjaanudu ja wyit, es ttukupjaktu tu'ugu witu tsu'unkpu éxtamu rey wiyit. ²⁹ Ta txugajttu ja apyñ éxtam tu'ugu koronu, es tpujtákudu kyubajkkujxm, es ttukkukajpudu tu'ugu tajk ma 'yaga'añgyu'u. Ta net twingoxtonaaydyu, ttukxi'ktu es t'anmaaydyu:

—¡Muj kajxm mij, israelítadyu ryey!

³⁰ Nandu'an twindsuju'ktu, es ttukkukajptúttu ja tyajk es ttukkuwojpu'ktu. ³¹ Ko ttukxiktaaydyu, ta dyajjunajktu ja tsu'unk wit, es ttukupjaktu ja kyuh'am wit. Ta tmunujxnudu es dyajkruuzpata'andu.

Jesús kyruuzpéty

³² Ko naty tsoyodu, ta ñaybyátudu mat tu'ugu ja'ay di'ibu kugajpn Sirene es txu'aty Simonk. Ta ttukkupujktu agwanu es dyajnujxat ja Jesusu kyruuz.

³³ Es du'an jyajtu ma tu'ugu lugaar txu'aty Gólotu, di'ibu 'yandijpy Kalaveeru Lugaar. ³⁴ Jam tjatuk'uugandu ja vunu taam'yo'oy mudu tsajkaqsuxknijy es kyaj muk tjáwat ja ayo'on. Es ko t'ukmajtsy ja Jesús, ta kyaj tim 'yiky.

³⁵ Ko naty ta dyajkruuzpáttu, ta ja soldaaduty ttuundu ja rifu es dyajwa'xtu ak yu'ujuty ja Jesusu wyit. Du'an yajkuydyuuñ éxtam jyunañ ja Diosu kyugajxpu: “Dyajwa'xtats ja nwit ak yu'ujuty mat ko ttuundu ja rifu.” ³⁶ Net ñaxwa'tstu jam es tkwentu'ata'andu. ³⁷ Es kyubajky tpujtákudu tu'ugu letreeru di'ibu junaamp éxtamu du'an ja 'yu'unun: “Tyadu du'an ja Jesús, israelítadyu ryey.”

³⁸ Nandu'an majtsku ma'tspaty dyajkruuzpajttu mat yu'u, tu'uk aga'añdsyoo es jatu'uk anajñdsyoo. ³⁹ Ja ja'ayuty di'ibu najxtup jam, tnixi'ik ttukxi'iktu es ttuknugow ttuk'yujkówdu, es jyuna'andu:

⁴⁰ —¿Tii kyaj mmijtsaty di'ibu junaamp ko mjitup ja muj sajptajk es tuguk xuu xykyójut jatugok? Minuts n'ok'ixtu. Pnu mijtsu du'an ja Diosu 'yU'unk, nayyajnitso'ogudu mij ku'am es janak kruuzkajxy.

41 Es nandu'an tyukxikadu ja teedywyindsunaty es ja di'ibuty tsajptugoty ya'uxpuyktap es madu fariseeuty es ja mujja'ayduyukyty. Es ak ya'ujuty nayyuna'anadu:

42 —Tu dyajtse'eky ja wiinkputy es kyaj mbaat nayyajtse'egyuty ku'am. ¿Tii kyaj ya'ujuty ja israelitadya ryey? Wa'an tjanaky kruuzkujxy es nmabujkam ya'u. 43 ¿Tii kyaj tu jyuna'añ ko ya'u Dios 'yU'unk'átyuty? Ko tyay'ajtanaty ko Dios ya'u tsyékuty, iwa'anu net ja Dios dyajtse'egyuty jam kruuzkujxm!

44 Extu ja ma'tsputy di'ibu naty jam mut ya'u kruuzkujxy, twingajx tujpkajxtu ja Jesús nandu'an.

Jesús 'yeeky

45 Net tugekyu ja naxwiñadu kyoodsadyaay kijkyxyu extu tugak yaxp xunam. 46 Es nan ma' tadu ooru Jesús kyajxy jantsy muk:

—Elii, Elii, ¿lamu sabaktanu?

Di'ibu ayuk wimbudsamp: “Dios miu, Dios miu, ¿ti kots mij tu xymyastu'uty?”

47 Nidu'uguty di'ibu naty jam, tmadoodu es nayyunanadu:

—Yu'u tyadu yaxp ja Eliiu, ja Diosu kyugajxp.

48 Netyu nidu'uguty oj nejxy puye'egy es oj dyajtsoon tu'uk di'ibu yuunkpunaanu. Ta dyajxe'ky madu vynu xun, es ttukujptija tu'ugu kepy, es tmwingooñ ja Jesús es tmuugat. 49 Per ja wiinkputy jyanandu:

—¡Mastu'ut! Min n'ok'ijxam pan nimiinap ja Eliiu es yajtso'ogadut.

50 Ta jatugok ja Jesús oj kyajxy jantsy muk. Ta oj 'yo'knu. 51 Netyu ja aduy di'ibu jap muj tsajptugoty kya'tswa'xy kubajky extu ax'ambaat, ja naxwiñadu pyamiimu, ja ju'u kaats oj 'ya'ajadya'ay, 52 es 'yawatsy ja o'kpu jut, es jyikyryujktu mayu Diosu jya'ay di'ibu tu 'yooktu. 53 Es ko naty tu jyikyryujknu ja Jesús, net ñajxtu Jerusalén ma mayjya'ay 'yijxadu.

54 Ja soldaadu windsun esu syoldaaduty di'ibu naty muut tkwent'attu Jesús, ko t'ijxtu ja muk ujx es tugekyu di'ibu naty tuun jajtup, net jyantsytsyu'kadu es nayyunanadu:

—¡Tay'ajtandumu naty ko tyadu ya'ujuty ja Diosu 'yU'unk!

55 Jamu naty mayu toxytyujkuty myuj'ixtu jagam di'ibu naty Jesús tu tpanejxtu Galileeu es tu tpu dukadu naty. 56 Ma' yu'adyu naty ja Mariiu Magdalenu, ja Mariiu di'ibu tyaa'ajtap ja Santya'agu esu Josee, es ja Zebedeu ñudo'oxy di'ibu Santya'agu esu Fwank tyaa'ajtap.

Jesús ñaxtuku

57 Ko ja xuu tsyi'idannu, ta myiñ tu'ugu mukja'ay di'ibu xy'ajtypy Josee, Arimateeu kyugajpnaty, di'ibu naty tu tpanejxy ja Jesús. 58 Yu'u oj tneijxy ja Pilatu es t'amdooy ja ñini'xu Jesús. Ta Pilatu tni'ana'amu es yajmo'oyut. 59 Ja Josee t'axaju ja ñini'xu Jesús. Ta t'abijty mut tu'ugu wa'atspu saabunu, 60 es tpujtáky ma ky'am o'kpu jut di'ibu naty ya'u tu dyajtsajtsjuty dyajpa'ajutyaty tsawiiñ. Ta oj t'agu'ay mut tu'ugu majpu tsaa. Ta oj ñajxnu. 61 Jamu naty ja Mariiu Magdalenu esu wiinkpu Mariiu twin'u'uñadu ja jut.

Soldaaduty di'ibu kywentu'ajttap ja o'kpu jut

62 Jakumbom ma ja saabudu xuu, ja teedywyindsunaty esu fariseeuty oj tmugajxtu ja Pilatu, 63 es t'anmaaydyu:

—Windsun, ya'uts njamyajstap ko tadu andakpu jyanáñ ma naty 'yakjiky'átyñum, ko ma tyugakxabety jyikyryúkat ma naty tu 'yeeky.

64 Paaty tunu may'ajtan, kaxtu msoldaaduty es nuix tkwentu'atyu tadu jut aa extu ko tyugukxabátutnum, kudiibu nuix ja 'yuxpukpudy jyuududu koots, es óknun t'anuumadut ja ja'ayuty: "Tu jyikyppyeky ma tu 'yeeky." Ko du'un jyátat, ni'igu naty 'yaxuuguty es kudiinum ma naty kyakru-uzpétyñum.

65 Pilatu jyunañ:

—Jótum. Munujxtu ja soldaaduty es yajxon xytyukkwentu'áttut ja jut aa éxtum kyaj mbaat pun tyuku.

66 Ta tmunujxtu ja soldaaduty es tpujaktagaadyu yajxon ja tsaa di'ibu aguu'yajtypy ja jut, es tsaadyu mat ja syeyu, es ja soldaaduty oj wyu'umdu kwentu'ajtrn.

28

Jesús jyikyppyeky

¹ Ko ja saabudu xuu ñajxy, xuuñubunu naty ma ja domingu xuu, ñejxy ja Mariiu Magdalenu es ja wiinkpu Mariiu ma ja Jesús oj ñaxtaku. ² Es ti'in myiñ tu'ugu mak uyx, ja'a ko tu'ugu Nindsun'ajtum Diosu 'yánklusu naty kudakp tsajpótm, es jyajty ma ja jut aa. Ta dyajjugéky ja tsaa di'ibu naty 'yagu'uy'ajtypy ja jut, es jam ñaxwe'tsy. ³ Esu wyiin jyujp tye'xy éxtumu judsuk, esu wyit poop éxtumu tsajp'e'pyky. ⁴ Ko ja soldaaduty t'ijxtu, tsuyuydyu mat ja tsu'ugu es wyu'umdu éxtumu o'kraty. ⁵ Net ja anklus t'anmaadydu ja toxytyujkuty:

—Katu mdsu'ugudu. Uj nniija'abats ko xy'uxta'aydyu Jesús di'ibu tu dyajkruuzpáttu. ⁶ Kyaj ñakyyaaty, pes tu jyikyppyeky, du'un éxtumu naty tu tnigajxy. Min xy'ixtu ja lugaar ma naty 'yity. ⁷ Nuixtu pojun, anuumadu yu 'yuxpukpudy ko di'ibu tu 'yeeky tu jyikyppyeky, es nuixp Galileeu jawyiin maanum miits mganujxtu. Jap xy'ixtat. Tyaadu du'un di'ibu naty miits n'anuumayándap.

⁸ Net ja toxytyujkuty pojun tso'onda ma ja jut aa, jyantsyxyondaktu es tsu'ugudu nandu'an, es oj puye'egyu t'awánudu ja uxpukpudy.

⁹ Nuixtabu naty, ta tu'aay pyátudu ja Jesús, es kyajxpo'xudu. Ta ja'ajuty tmwingoonda ja Jesús. Ta t'awdajttu es tmnaandu ma tyeky. ¹⁰ Ta 'yanmaayudu:

—Katu mdsu'ugudu. Nuix anuumadu nmagu'uktujkats ko jap ñixtat Galileeu, es jápats xypyaattut.

Di'ibu soldaaduty myadyaktu

¹¹ Ko naty ja toxytyujk ñuixtu, naaguty ja soldaadu oj ñuixtu Jerusalén kajpnóty es oj ttukmamadya'aktu ja teedywyindsúnaty tugekyu di'ibu tu tyuñ tu jyátyuty. ¹² Tyaadu teedywyindsúnaty oj ñuixtu ma ja mujja'aydyujkuty es ñayajti'igyadu. Net tmeenmyoodyu ja soldaaduty, ¹³ es t'anmaadydu:

—Miits mjuna'andut ko koots ma naty miits mma'adu, ja 'yuxpukpudyu Jesús oj tu tjuuttu ja ñini'xu Jesús. ¹⁴ Es pun ja Pilatu ñija'abu tyaadu, uudsuty muut nnyagyajxudut kudiibu ti mjátudat.

¹⁵ Ta ja soldaadu t'axájudu ja meen es du'un oj tmadyakwa'xtu éxtumu naty tu ya'anuumadu. Es du'un tmadya'aktu ja israelítaty extu tyambaat.

Di'ibu Jesús tyuknipejky ja 'yuxpukpudy

¹⁶ Ja nimajk tu'ukpu uxpukpudy oj ñuixtu Galileeu ma ja kopk éxtumu naty ja Jesús tu 'yanu'amxudu. ¹⁷ Es ko t'ijxtu ja Jesús, ta t'awdajttu,

oy naaguty 'yamajtsk jyotmajtskuda. ¹⁸ Net ja Jesús tmawingooñ ja 'yaxpajkruty es t'anmaaydyu:

—Ujts tu xymyo'oy ja Dios tugekyu kutujkan, du'an jam tsajpótm es du'an ya naxwiñ. ¹⁹ Paaty nuix ya'axpaktu ja'ayuty ma tugekyu naxwiñuda esats uj nja'ay'áttat. Yajnubáttu xyuugyujxm Dios Teety, es uj, ja 'yU'unk, es ja Espíritu Santu, ²⁰ es tukni'ixuda es tkuydyúnat tugekyu di'ibats uj miits tu nduk'ana'amdu, es mnijáwudup ko du'añmats uj n'ity mat miidsuty extu ko jya'tat ja tiempu ma naxwiñuda tyugoya'añ.

Oybyu Ayuk Di'ibü Markus Jyaay

Fwank Yajñabajtpe tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk ma muj it

¹ Du'un tsyondaky ja oybyu ayuk mut yu'agyuajxmä Jesukristu, ja Diosu 'yU'unk, ² éxtam kaxja'ay 'yity ma ja Isaiiu ñekey, Diosu kyugajxpe. Du'unu Dios t'anmaay ja 'yU'unk:

Ngejxpyuats jawyiin ja n'ayuk kajxwa'xpuats es mya'awátsxudut yu mnü'u mdu'u.

³ Es 'yakjanáñ ja Diosu kyugajxpe:

“Ma muj itan, jam yajmadówat muk kyajxy:

Nayjyup'ixudu mut ko taa du'un myiñ ja Nindsun'ajtäm.”

⁴ Es ja Fwank yajñabejty ma ja muj it es t'anuumudu ja ja'ayuty es jyodumbittat, tmastu'uttat ja pyekey es ñabátat. Du'un ttúndut ja'agyuajxm esu Dios mya'xudut ja pyojpe. ⁵ Es majaty Judeeü ñaxwiñudu es ma Jerusalén kajpn tnimiindu ja Fwank es tmadoo'ittu. Es ko tmayatstu ja pyojpe, net ja Fwank yajñabátadu ma ja Jordán mujñu.

⁶ Ja Fwangu wyit kyojyuty mudu kameyu jumk es twuun'áty ja po'o, es yu'u ijty jye'xypy ja mu'u esu tsimba'ak, ⁷ es tkajxwa'xy ma ja ja'ayuty es t'anuumudu:

—Oknam myina'añ tu'ugu di'ibu ni'igu tmadaty ja muk'ajtän kudiinam uj. Kyajts uj xyñitaku, ni je'eyu yu kyu'uk nga'agájudut éxtamxyuats uj n'ityats tyuumban. ⁸ Eñ nyajñabajttuats miits mut ja nuu, per ja'a myajñabátadup mut ja Espiritu Santu.

Jesús ñabety

⁹ Ko waanu 'yity, ta ja Jesús tso'oñ ma ja Nazaret kajpn di'ibu ijtp Galileeü. Ta tnimiñ ja Fwank ma ja Jordán mujñu, es net dyajñabejty ja Jesús. ¹⁰ Es ko naty pyudsemy najotm, net ja Jesús t'ijxy ko ja tsajp 'yawatsy es ja Espiritu Santu jyñajky ma yu'u éxtam tu'ugu paku'unk.

¹¹ Es yajmadóy tu'ugu kajxy tsajpót m jyuna'añ:

—Mijtsu du'un n'U'unk'ajtypy di'ibats njantsytsyepy, es óyats njotkujk'áty mut mij.

Majku'ugópk tjatúñ wi'ixu Jesús pyekytyúnat

¹² Net ja Espiritu Santu yajñajxu ja Jesús ma tu'ugu muj it. ¹³ Jap 'yijty justyikxyxu ma yu ujs juyujk, es ja majku'ugópk Satanás tja'ijxy esu Jesús pyekytyúnat. Es ñimiinudu Diosu 'yánklusaty es myuduunudu.

Jesús tkajxwa'xtso'oñ ja Diosu 'yayuk

¹⁴ Es ko Fwank yajtsiimy, net ja Jesús ñejxy Galileeü ñaaxóty es jap tkajxwa'xy ja oybyu ayuk. ¹⁵ Net ja Jesús t'anuumudu ja ja'ayuty:

—Tu jya'ty ja tiempu es wingoombu du'un ja Diosu kyutujkun. Yajtugátstu ja mjot mwinma'añ es mubaktu ja oybyu ayuk.

Jesús twoy nimajtáxku ajkxmajtsputy

¹⁶ Mejyñbyu'aayü naty ja Jesús jyüdyt jam Galileeü ko t'ijxy ja Simonk es ja myuga'ax Andrés. Yu'u naty tyuunk'ajttap ja ajkxmajtsk, es tkujabípuudu naty ja 'yajkxmajtsn najoty. ¹⁷ Es 'yanmaayudu ja Jesús:

—Pamiinguts, es ajts miits n'axpajkpu'áttap es nmo'oydyut jat'u'ugu tuunk. Tyamy xyajtsonda'aktut es xy'axta'aydyut mayu ja'ay esuts nandu'an yu'ujuty n'axpajkpu'áttat.

¹⁸ Netyu tnikaktu ja 'yajxmajtsn es oj tranajxtu ja Jesús.

¹⁹ Es ko ja Jesús waanu 'yaknas'yo'oyu, net t'ijxy ja Santya'agu esu Fwank, Zebedeeu myaanguty, di'ibu naty ma tu'ugu barku ya'o'oyudup ja 'yajxmajtsn. ²⁰ Ta ja Jesús dyáxudu, es ja'ajuty tnikaktu ja tyeety ma ja barku mut ja tyuumbuty. Ta oj ñajxtu mut ja Jesús.

Jesús dyajpudsémy ja ka'oybyu ma tu'ugu ja'ay

²¹ Ta jyajttu ma ja Kafarnaúm kajpn. Ma ja saabudu xuu Jesús tyajku ma ja tsajptajk es tyajku ya'axpajkpu. ²² Du'añu ja ja'ayuty wya'umadyaaydyu mudu di'ibu kyajxyru, mut ko du'unu naty ya'axpeky éxtam tu'uk di'ibu myudajtypy ja kutujkun es kyaj éxtam ja di'ibuty tsajptagóty ya'axpajktur. ²³ Ma ja tsajptajk japu naty tu'ugu ja'ay di'ibu myudajtypy ja ka'oybyu. Ta yaxkeky:

²⁴ —¿Ti mdunaampy mut uj, Jesús nazarenu? ¿Tii mmiimp xyajkutugoya'añudsu? Uj n'axkajpyuts mij ko mwa'atsja'ayuty di'ibu Dios wyandak tkaxa'añ.

²⁵ Net ja Jesús t'oooy ja ka'oybyu, es t'anmaay mudu kyutujkun:

—¡Amoñu es mastu'udu tyadu ja'ay!

²⁶ Es ja ka'oybyu twijtsxijty ja ja'ay, es ja ja'ay jyantsyyaxy amujaa, ta tyukpudsuumu ja ka'oybyu. ²⁷ Nidugekyu du'añu wya'umadyaaydyu ja ja'ayuty, es ñayyajtuujudu ak yu'ujuty:

—¿Tii dnu tyadu? ¡Tyadu ja'ay myudajtypy ja kutujkun es t'ana'amut extu ya ka'oybyu, es mamedoojup!

²⁸ Es pojun yajmadyaagudijty ma ja Galileeu naxwiñudu éxtam ja Jesús tuñ ja muj'ajtan es ya'axpeky.

Jesús dya'aguda'aky ja Peedru myu't toxytyujk

²⁹ Ko pyudsuumdu ma ja tsajptajk, net ja Jesús mudu Santya'agu esu Fwank oj ñajxtu ma ja tyajku Simonk esu Andrés. ³⁰ Esu Simongu myu't toxytyujk ja'a naty mabajngujxy ko'knaapy mudu juumba'am. Ta t'anmaaydyu ja Jesús ko pyékyuty. ³¹ Ta ja Jesús tmawingooñ, es tmajtsu ja kyua es dyajpude'ky. Ta netyu ñajxnu ja juumba'am, es ja toxytyujk yajkaay ya'úkudu.

Jesús dya'aguda'aky may ja puma'ayuty

³² Ko oj tsyl'tnu ja xuu, ta oj dyajmíndu ma Jesús nidugekyu ja puma'ayuty es di'ibu myudajttur ja ka'oybyuty, ³³ es tugekyu ja kugajpnuty myiindu tajk agu'am ma naty ja Jesús. ³⁴ Jesús ya'agudak may ja di'ibu myudajttur kanak nax ja pa'am es yajpudsuum ja ka'oybyuty. Es ja'a ko ja ka'oybyuty ñija'adup púnu dun ja'a, paaty ja Jesús dyajkutijky es kyaj kyajxtut.

Jesús ja Diosu 'yayuk tkajxwa'xy Galileeu

³⁵ Móñum, maanumu naty wyingoodsuty, ja Jesús pyude'ky es oj ñejxy adukatuuy kajxtákrn. ³⁶ Simonk esu jyamyuduty oj 'yaxta'ayudu. ³⁷ Ko tpattu, ta t'anmaaydyu:

—Ni'amuku ja'ayuty m'axta'ayudu.

³⁸ Es 'yadsoojudu ja Jesús:

—Jo'om wiink tsoo nawingón es ngajxwa'xudats ja ayuk jam, mut ko mada tyaadudsu du'un tu nmiñ.

³⁹ Es du'unu Jesús jyudijty ma tugekyu Galileeu ñax es tkajxwa'xy ja nitsokan majaty tsajptujk es dyajpudsemy ja ka'óbyuty.

Jesús dya'aguda'aky ja ja'ay di'ibu myudajtyty ja lepru pa'am

⁴⁰ Ma tu'ugu xuu myiñ ma ja Jesús tu'ugu ja'ay di'ibu myudajtyty ja lepru pa'am. Ta ñaygyoxtnaaydyák wyinduuy es t'anmaay:

—Uj nnija'abats ko mij mbaadats xya'aguda'aky pun mdsejpy.

⁴¹ Es ja Jesús pya'ayooju es tku'unitooñ es t'anmaay:

—Ndsejpyats es m'aguda'agut.

⁴² Ko du'un t'anmaaydyaay, netyu ñiwatsu ja pya'am es 'yagudaky. ⁴³ Ta ja Jesús t'anmaay es ñijxut, es tjantsytyuknipejky es t'anmaay du'un:

⁴⁴ —Ix jaygyuku. Ktu xytyukmadya'aky ni pán. Nujx winguwa'agu ja teety, es yak ja mwindsu'kan éxtumu Moisés dyajngitujku, es du'un nidugekyu ja'ayuty tñijawudut ko tu m'aguda'aky.

⁴⁵ Per ja ja'ay oj ñejxy es tmadyakwa'xy tugekyu oytyim maaty di'ibu naty tu jyátyuty. Paaty ja Jesús kyaj mbaat 'yoktujkunu ixnide'xy majaty kajpn, jaayu 'yaxjudity ma kyajpu ja'ay tsyunudu. Es oytyim maaty ja ja'ayuty tsoonda es tñinujxtu ja Jesús.

2

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu xux ja'ay

¹ Oknum jyumbijty ja Jesús ma ja Kafarnaúm kajpn. Es ko yajnija'aju ko tapu naty tu tyajkja'ty, ² ta pojun ja ja'ayuty ñaymyujkadu, es ni je'eyu kyanakyñibatu ma ja tujk aa. Es yu'u tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk. ³ Net tmamiindu ma ja Jesús tu'ugu ja'ay di'ibu naty xux, nimajtaxk tku'uydu. ⁴ Es kom kyaj mbaat jya'ty extu Jesús wyindum, mut ko jyantsymayjya'ayuty, ta dyajjugáktu waanu ja tujkni'x. Es ma dya'awatstu, jap tkutuyñajxtu ja puma'ay mut tu'ugu mabajnu'unk. ⁵ Ko ja Jesús t'ijxy éxtum ja myubujkanaty, ta t'anmaay ja puma'ay:

—Yu mbojpu yajma'xp.

⁶ Es naagaty ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktup di'ibu naty jap uñaayduw, ja'a winmaaydu: ⁷ “¿Ti ko tyadu ja'ay du'un kyajxy? Myudugeebyu du'un ja Dios, mut ko ni pán mbaat tkame'xy ja pojpu, yu'uyu du'unu Dios.”

⁸ Ñija'abu naty ja Jesús di'ibu wyinmaayduw. Ta t'anmaayduw:

—¿Ti ko xymudattu axuugu winma'añuty? ⁹ Kyaj ñimajaaty njuna'anam: “Yu mbojpu yajma'xp”, mut ko kyaj ya'ixy pun tuy'ajtun. ¿Tii kyaj dyu'ñuty? Es mjuna'andup miidsuty ko ni pán tka'anammut yu tyadu xux: “Pudu'uk, yajmúk ja mmabajn es nujx”, ¹⁰ mut ko mbaat ya'ixy ko kyaj tmudaty ni ti muk'ajtun. ¿Tii kyaj dyu'ñuty? Pes oy. Min n'oktuk'ixtu ko uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, situy nmudajtypyats ja muk'ajtun ya naxwiñ es nma'xadats ja pojpu.

Net t'anmaay ja xux:

¹¹ —Mij n'anmaapy, pdu'uk, yajmúk ja mmabajn es nujx ma mdajk.

¹² Net ja puma'ay pyude'ky, es dyajmijky ja myabajn, es tso'oñ jam ixnide'xy. Es mada tyaadu du'uña wuy'umadyaaydu es t'awdajttu ja Dios, es jyunnandu:

—Ni na'anamu du'un nga'ijxum éxtumu tyaadu.

Jesús tway ja Matew

¹³ Oknam ja Jesús oj ñejoy jatugok ma ja mejoyñbya'a, es mayu ja'ayuty myawingoonudu, es dya'axpuktu.

¹⁴ Najxpu naty ja Jesús tu'aay ko t'ijxy ja Leví, Alfee myaank, 'yu'uñu ma yajkugubéty. Ta t'anmaay:

—Pamiingats es n'axpukpu'átut.

Net ja Leví wya'tse'ky. Ta tpadso'oñ.

¹⁵ Mugaabyu naty ja Jesús ma Leví tyujk, es mayu yajkugubajtruty esu wiingátyru di'ibu 'yandijtap pojpu ja'ayuty, nan jam 'yu'uñudu nandu'un ti'igy ma meesu ma Jesús es ja 'yaxpukputy, mat ko mayu naty ja ja'ayuty di'ibu panuxudup. ¹⁶ Es ja fariseeuty di'ibuty tsajtugóty ya'axpuktap, ko t'ijxta ja Jesús kyay mudu tada ja'ayuty, ta t'anmaaydu ja axpukputy:

—¿Wi'ixu du'un ko yu mwindsún kyay 'yiiky mudu yajkugubajtruty es mudu pojpu ja'ayuty?

¹⁷ Ko Jesús tmadooyu tyaadu, ta t'anmaaydu:

—Yu oy mukpu ja'ay kyaj tseky ja kudsooy, yu'u du'un di'ibu pukudup. Kyajts tu nmiñ esats nwowa'añ ja di'ibu jiky'ajttap tay'ajtan maut es jyodambíttat, yu'u dun je'eyu pojpu ja'ayuty.

Jesús dyajtwadu ti ko kya'ayu'aty

¹⁸ Tugok ko naty ja Fwank Yajnabajtru 'yaxpukputy es nandu'unu fariseeudyu 'yaxpukputy 'yayu'attu, ta myiindu naagudyu ja'ayuty ma Jesús, es dyajtwadu:

—¿Ti ko kyaj 'yayu'attu miju m'axpukputy éxtam 'yayu'attu yu fariseeuty esu Fwangu 'yaxpukputy?

¹⁹ Jesús 'yadsooyu:

—¿Tii mbaat 'yayu'aty di'ibu tu yajwóudu ma ja ja'ay pyeky, ma 'yak'ity mudu pukpu yedyujk? Pán jam ja pukpu yedyujk, kyaj mbaat 'yayu'aty.

²⁰ Per mínup ja timpu ma ja pukpu yedyujk yajtukpuwíjsttu'udat, taanam situy 'yayu'áttat.

²¹ 'Ni pán tka'axuyu tuk wit mat tuk pedazu jemywyit, mat ko ja abajtsunu jembyu nuumúkup es kyudsup ja tuk wit. Ta wya'umut ni'igu muj ja kyutsy'át. ²² Es ni yu jembyu vynu kyaya'adamu ma yu tukpu nuu'abutsunbyo'o, mat ko ja jembyu vynu magudsup ma ja nuu'abutsunbyo'o, es du'un tyugóyut ja vynu es ja nuu'abutsunbyo'o. Paaty yajpajta'aky yu vynu jembyu ma yu jembyu nuu'abutsunbyo'o.

Jesusu 'yaxpukputy tkutujtu ja triigu saabudu xuu

²³ Tugok ma ja saabudu xuu najxtabu naty ja Jesús mudu 'yaxpukputy triigu kamoty, ta ja 'yaxpukputy tkutujtu ja triigu ko jap ñaxtu. ²⁴ Net ja fariseeuty t'anmaaydu ja Jesús:

—Ok adsow, ¿ti ko yu m'axpukputy ttundu di'ibu kyaj ñigutikyuty yajtúnat saabudu xuu?

²⁵ Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿Tii ni na'anam miits xykya'axpuktu di'ibu tyuun ja Davit ko tugok mat ja jyamyuduty oj tyugoy'ajtxudu es oj yu'oogudu? ²⁶ Tyuku ja Davit ma ja Diosu tyujk ma naty ja Abyatar 'yity teedywyindsungópk. Ta ja Davit tkaay ja kuni'xyru tsajkaaky, di'ibu naty je'eyu nigutiky tkádyut ja teedyut, es tmooy nandu'un ja jyamyuduty.

²⁷ 'Ja saabudu xuu yajpajtáky es ja ja'ayuty ttuk'oy'áttat, es kyaj ja ja'ayuty tyuk'oy'átudat ja saabudu xuu. ²⁸ Paaty jaygyúkudu ko uj, ja

Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nmudajtypyats nandu'un ja kutujkun ma yu saabudu xuu.

3

Yedyujk di'ibu myudajtypy ja kyuh tuk adu'um tu'uts

¹ Jesús tyujku jatugok ma ja tsajptujk, es japu naty tu'ugu ja'ay di'ibu tu'udsu naty ja kyuh tuk adu'um. ² Es naagudyu fariseeuty t'ix ttundu ja Jesús pun 'yok'ya'agudakypy ja puma'ay ma ja saabudu xuu, es du'un tmudáttut wi'ix t'okni'unnudut. ³ Net ja Jesús t'anmaay ja ja'ay di'ibu naty myudajtypy ja kyuh tu'uts:

—Pudu'uk. Tanu yaa kujk'aay.

⁴ Net ja Jesús dyajtuy ja fariseeuty:

—¿Ti mbaat ndu'unum ma ja saabudu xuu, ja oybyu o axuukpu? ¿Nya-jtsókum o nya'o'kum?

Es ja'ajuty kyaj 'yadsoodu. ⁵ Net ja Jesús twin'ijxtu ja'ajuty madu aku, es jyotmay'e'ky ko kyaj tpa'ayowdu ja kupuma'ay. Ta t'anmaay ja ja'ay:

—Yajtúw ja mgu'.

Ja ja'ay dyajtuy ja kyuh, es ta 'yakudaky.

⁶ Net pyudsuumdu ja fariseeuty es tkajxmúktu mut ja Eroodusu jya'ayuty wi'ix 'yoogut ja Jesús.

Jesús ya'uxpeky mejyñbyu'aay

⁷ Es ja Jesús oj ñejxy mut ja 'uxprijkruty mejyñbyu'aay, es pyanuxudu mayu Galileeu ja'ayuty. ⁸ Es nandu'un mayjya'ay tnimiindu ja Jesús mut ko tmudowdu ja muj'ajtanaty di'ibu tyiimpy. Ja di'ibu tso'ondup Jerusalén es wiink tsoo ma Judeeu, ma Idumeeu ñax, Jordán mujnuu ninaxy, ma Tiru ñax esu Sidón ñax. ⁹ Jesús ttuknipejky ja 'uxprijkruty es ya'awijxudut tu'ugu barku awiink ma mbaat tyuku kadiibu ja ja'ayuty 'yadjimúkadut. ¹⁰ Mut ko mayu naty ja ja'ayuty tu dya'aguda'aky, jyantsy'adijmujktap es tmawingoonda es tpaada'andu oyjye'eyu ja wyitu Jesús, es mut ya'uyu 'yaguda'aktut. ¹¹ Es ko di'ibu naty myudajttap ja ka'óbyuty t'ijxtu ja Jesús, ta ñaygyoxtnaaydyákudu Jesús wyindum es jyuna'andut mak:

—¡Mijtsu du'un ja Diosu 'yU'unk!

¹² Es ja Jesús mak t'ane'emy ja ka'óbyuty kadiibu jyuna'andut púnu dun yu' ja Jesús.

Jesús twin'ixy nimajmajtsk ja 'yapóstuluty

¹³ Oknum ja Jesús pyatujku ma tu'ugu kopk, es jam dyaxu di'ibu yu' tsyujk. Es ñimiinudu. ¹⁴ Es ttuknipejky nimajmajtsk yu'ajuty es 'yapóstulu'áttuty, es 'yíttut mut yu' es tkaxa'añ ayuk kajxwa'xp, ¹⁵ es tmooy ja kutujkun es dya'aguda'agut ja puma'ayuty es dyajpúdsúmut ja ka'óbyuty. ¹⁶ Tyaadu du'un ja nimajmajtskpu: Simonk di'ibu yajpújták ja xuu Peedru, ¹⁷ Santya'agu es ja myuga'ax Fwank, Zebedeu myaanguty, di'ibu xumooy Boanerjes (di'ibu 'yandijpy ko mak kyajxtu, éxtumu anaa), ¹⁸ Andrés, Felipe, Bartolomee, Matewu, Tomás, Santya'agu, ja Alfeeu myaank, Tadeeu, Simonk ja kananeeu ja'ay, ¹⁹ esu Juudas Iskaryotu di'ibu ok kyuyajk ja Jesús.

Jesús yajnijaxxy ko dyajtúñ ja mujku'ugópku kyutujkun

²⁰ Oknum jyambijty ma ja tyujk mut ja 'uxprijkruty, es jatugok ñaymujkudu ja ja'ayuty, es ni tka'okmudajnu ja tiempu es kyádyut.

21 Ko ja Jesusu myngu'ugaty tnija'adu, ta tnimiindu es dyajnujxandu, es ñajyunánadu:

—Tuu da yu'u lyoku.

22 Nandu'un ja di'ibaty tsajptugóty ya'axpujktap tso'onda Jerusalén, es ñajyunána'andú:

—Tyadu ja'ay myudajtypy ja mäjku'ugópk Belzebuu, paaty dyajpuđsémy ja ka'óbyuty.

23 Net ja Jesús dyaxu ja ja'ayuty, es t'anmaaydyu:

—Mindu es ndukmumadya'aktat tu'ugu ijxpajtan. ¡Ni wi'ix tsoo mbaat ja mäjku'ugópk Satanás tkayajpuđsémy ja myuga'oybyu! 24 Pes pan tu'ugu kutujkun naywya'xup es tsyiptundu tuk peky mut ja wiinkpety, tadu kutujkun kyaj mbaat jyeky. 25 Nandu'un pan tsiptuundap ak tukka'axaty, kyaj mbaat ñaktyuunmúktu. 26 Es du'un nandu'un, panu mäjku'ugópk nayñibudu'krap mudu myuga'óbyuty, kyaj mbaat ja mäjku'ugópku kyutujkun jyeky.

27 Ni pan mbaat kyatuku amujaa ma tu'ugu kumajaabu ja'ayu tyujk es tjuudat di'ibu jap pan kyaj jawyiin t'awuunmiky. Per pan tu t'awuunmiky, net mbaat tjuuty. 28 N'anmaaydupts miidsaty ja tuj'ajtun. Yu Dios mbaat tme'xy nidugékyadyu ja'ayadyu pyojpu es ma tmu'udugoy tmugajxtugóy ja Dios; 29 per di'ibu myu'udugeery myugajxtugeery ja Espiritu Santu, kyaj mbaat ni na'a yajme'xy, myu'ijttáwabu du'un ja pyojpu winu xuu winu tiempu.

30 Du'unu Jesús jyunáñ mut ko japu naty naagaty di'ibu junaamp ko Jesús ttuñ ja muj'ajtun mudu ka'oybyu myuk'ajtun, kyaj jyunandu ko Jesús du'un ttuñ mudu myuk'ajtanu Espiritu Santu.

Jesusu tyaaq esu myuga'axaty

31 Net jyajttu ja tyaaq es ja myuga'axaty. Ta wyu'umdu japyu taja'p.

32 Di'ibu naty uñaayduap Jesús myuwingón, ja'a 'yanmaaydyu ja Jesús:

—Yu mdaaq esu mmuga'axaty tyap taja'p, es yu'u mmugajxanadap.

33 Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿Pándsú du'un nmuga'ax'ajtypy es pándsú du'un ndaak'ajtypy?

34 Net twin'ijxy di'ibu naty wingón win'uñaayduap, es jyunáñ:

—Tyaaqduđu du'un éxtam ja ndaaguts es éxtam ja nmuga'axadyuts.

35 Mut ko ootyim pánaty di'ibu tyiimpy di'ibu tsyjejpy ja Dios, yu'udsú du'un éxtam ja nmuga'axuts yedyujk toxytyujkuty es éxtamdsu ndaagan.

4

Triiguwajpu éxtamu ijxpajtan

1 Jatugok tyujku ya'axpujkrp Jesús mejyñbyu'aay, es ñaymyujku mayu ja'ay ma naty yu'u. Paaty tyujku ma tu'ugu barku di'ibu naty jap mejyñ agu'p, es jap ñaxwe'tsy, es ja ja'ayuty 'yittu pu'ujótm. 2 Net dya'axpejky kanak peky mudu 'yijxpajtan. Es ma ya'axpeky, du'un jyunáñ:

3 —Mudowdu tyaadu: Tu'ugu ja'ay oj ñejxy triiguwajpu. 4 Ko naty jam wuyjy, tuk peky ja tuumt kya'ay tu'aay, es myiindu ja joon juyujkuty, ta tpiidu. 5 Jatuk peky kya'ay tsaade'ekykyujxm ma kyaj nuqoo yu nax. Ta ja tuumt myujxy pojun mut ko ja nax kyaj kyákuty. 6 Es ko 'yaandáky ja xuu, ta tsyaayu ja xu'án. Es kom kyaj tmadaty ja 'yaats kuk, ta tyuutsy. 7 Es jatuk peky kya'ay ma apyñ myuxy. Ta ja apyñ yooñ es ja'a yajji'xtaayu, es du'un ja tuumt kyaj wyinduu. 8 Es jatuk peky kya'ay ma ja oyñax, ta yooñ pyejty

ja tšam̄t es wyinduu; naaguty dyajky i'px majk ja triigu tu'ugátypu ja tšam̄t, naaguty tugu'px es naaguty mugo'px. ⁹ Di'ibu mūdoodur, wa'an tjaigyúkadu.

Ti ko ja Jesús ya'uxpeky madu ixpajtun

¹⁰ Oknum ko Jesús oj wye'emy naydu'uuk, naaguty di'ibu naty tu tmūdowdu ņimiinudu mut ja nimajmajtskra 'yaxrujkraty, es yajtuujudu ko ti dan 'yandijpy ma tadu ixpajtun. ¹¹ Ta 'yanmaayudu:

—Miidsaty, Diosu du'un mduknija'adur wi'ix yu'u yajkutíky, di'ibu kyaj yajnijáwu ijty; es di'ibuts kyaj xypyanejxy, nduk'uxpejkyryuts madu ixpajtun, ¹² mut ko oy tjamūdoodu di'ibuts nmadyakypy es tja'ijxtu di'ibuts ndiimpy, kyaj tjaigyúkadut, es kyaj jyodumbítat, es ja Dios pyojpuma'xadut.

Jesús tkajxte'xy ja triiguwajpu éxtamu ixpajtun

¹³ ¿Tii kyaj xyjagyúkadu miidsu tadu ixpajtun? ¿Es wi'ix mbaat xyjagyúkadu ja wiinkradyu ixpajtun? ¹⁴ Ja di'ibu wyijpy ja tšam̄t, du'un éxtam ja Diosu 'yayuk kajxwa'xpu. ¹⁵ Naagudyu ja'ay du'un éxtam ma ja tšam̄t kya'ay ma tu'u. Myūdoodur ja Diosu 'yayuk, per ko tmūdooda'aydyu, ta myiñ ja majku'ugórk es pyujkxaty ja ayuk di'ibu tu tyuku jyodoty wyinma'añoty. ¹⁶ Es naagudyu ja'ay du'un éxtam ma ja tšam̄t kya'ay tsaađe'ekykyjxm ma kyaj nūgoo nax. Myūdoodur ja Diosu 'yayuk es 'yaxájudur xonda'aky'aa xonda'akyyjót, ¹⁷ es mut ko kyaj tmūdattu 'yaats kuk, paaty kyaj jyaktu. Es ko 'yayo'ombaattu mut ja'agyujxmu Diosu 'yayuk, ta kyaj tnakmyubaktu. ¹⁸ Es ja wiinkraty du'un éxtam ma ja tšam̄t yajwajy ma apyñ myuxy. Myūdoodur ja Diosu 'yayuk, ¹⁹ es yu'uyu wyinma'añ'ajttur di'ibu ya ijtr naxwiñ, ja mukja'ay'át, ja'a win'u'un winxájur es t'adseky oytyim tiity. Tugekyu tyaadu yajtugeepy ja Diosu 'yayuk ma yu'ajuty, es kyaj myaj myayu. ²⁰ Es ta naaguty di'ibu myūdoodur ja Diosu 'yayuk es 'yaxájudur, es yajmaj yajmáypur éxtam ma ja tšam̄t oyñaaxóty, es naaguty yajk i'px majk, naaguty tugu'px, es naaguty mugo'px.

Lampru éxtamu ixpajtun

²¹ Nandu'un 'yanmaayudu:

—Ko pún dyajtoye'eky ja lyampru es dyajnejxy tyugoty, ¿tii netyu tkujiitsy madu kajoon o trujta'aky mabajnbatku'pu? Kyaj, ¿kudii? Nik ni'igu yajrujta'aky kujxm es tyukjájut ja tujk yajxon. ²² Es ni tii di'ibu ijtr ayu'udsyu es óknum kyawu'umut ixnide'xy, es kyaj jyaadyu ayu'udsyubu di'ibu kyaj yajnijáwut. ²³ Di'ibu mūdoodur, wa'an tjaigyúkadu.

²⁴ Nandu'un ya'anmaaydyu:

—Mbáktubu kwentu miits mut di'ibu mmūdoodur. Ja kijxn di'ibu miits myajtuundur, nandu'unu Dios miits mgijxambita'anudu, es extu waanu ni'igu miits di'ibu myūdoodur. ²⁵ Es di'ibu myudajtypy, yajmo'oyur waanu ni'igu; es di'ibu tugo'y'ajtxur, yajrujkar extu nu'unan je'eypu tmudaty.

²⁶ Nandu'un jyunañ:

—Ja Diosu kyutujkan du'un éxtam ja tšam̄t di'ibu ñipy tu'ugu ja'ay. ²⁷ Myanaxy, es óknum pyude'eky, es du'un ñaxy xuuñ koots bom bom, es ja tšam̄t myuxy es yof, es yu'u kyaj tnijawu wi'ix. ²⁸ Ja'a ko ku'am myuxy ja tšam̄t naaxóty, jawyiin wyimbudsemy ja tyeky, óknum pyujy, taanum

trajta'aky ja tyuamp. ²⁹ Es ko ja tyuamp tsya'amy, ta dyajpudu'aktu, mat ko tu tpaaty ja tiempu ma myukat ja pajta'aky.

Mortás tuamt éxtumu ixpajtan

³⁰ Nandu'un jynán ja Jesús:

—¿Wi'ix kyux'e'eky ja Diosu kyutujkun, o ti ixpajtan mat ndukma'ijxkijxyum? ³¹ Du'un éxtum mortás tuamt di'ibu yajwajp es yajnaxnijeepey. Yu'u dun waanu ni'igu mutsk ma ja tuamt ya naxwiin, ³² es ko yajni'ipy, yoomp muj kadiinam ja wiinkru aay ujts, mudu 'yaay xye'entsy mujjatyuty, ko extu yu joon juyujk mbaat 'yaniktse'eky ma dya'anika.

Ti ko ja Jesús ya'uxpeky mudu ixpajtan

³³ Du'un ja Jesús ttuk'uxrajktu ja Diosu 'yayuk, es trajta'aky may ja ixpajtan éxtumu tyaaduty, extu mbaat tjaugyukudu. ³⁴ Ni ti tkatukmamadyaky ko ja ixpajtan tkayajtuin. Per ko wya'umdu ak yu'uyu mudu 'yuxrajkraty, tyukjagyujkudup tugekyu.

Jesús dyajmo'oty ja poj es dyajtumijtku ja mejuñ

³⁵ Nan ja xuu ko oj tsyu'ujunu, ta t'anmaaydu ja 'yuxrajkraty:

—N'okninajxum ja mejuñ.

³⁶ Net tnikaktu ja ja'ayuty es ñajxtu mat ja barku ma naty ja Jesús 'yu'uñu. Es 'yakranujxudu wiinkrudu barku. ³⁷ Ta myiin tu'ugu muk poj. Es ko ja nuu ñikary tajkup barkoty, net ja barku 'yutsannu mudu nuu. ³⁸ Tamu naty Jesús mya'ay ux'am ma tu'ugu kukoy kyuxmada'aky. Ta dyujxtu es t'anmaaydu:

—¡Windsán! Tyap ngi'inunu, ¿es mij kyaj ti xyjawa?

³⁹ Net ja Jesús pyade'ky es t'ooy ja poj, es t'anmaay ja mejuñ:

—¡Amoñu! ¡Tumijtku!

Ta ja poj myo'ty, es tugekyu oj wya'umduya'ay amoñu es tumijtku. ⁴⁰ Net ja Jesús t'anmaaydu ja 'yuxrajkraty:

—¿Ti ko nugo m'oktsu'kanudu? ¿Ti ko xykyamudattu mabujkan?

⁴¹ Ta ja 'yuxrajkraty jyantsytsu'kudu, es ñajyynánudu:

—¿Pínu dun tyadu, ko extu yu poj esu mejuñ mamadoojup?

5

Gadaru ja'ay di'ibu myudajtypy ja ka'oybyuty

¹ Ta t'ninajxtu ja mejuñ, es jyajttu ma yu ñaxwiñudu Gadaru. ² Ko ja Jesús pyudseemy ma ja barku, net ñimiinu tu'ugu ja'ay di'ibu myudajtypy ja ka'oybyu es tsyooñ ma ja kampyoon. ³ Tyadu ja'ay jam tsyunaay kampyoonoty es ni rán kyamamada'agyuty, ni mudu kadenu. ⁴ Kanak ok jyayajkwu'ñ mudu kadenu, es tyuknujkudyaary, ⁵ es jyadity xuan koots majatyu tun kopk, es ya'axy jyeky kampyoonoty es ñayajtsayutyuty mudu tsaa. ⁶ Es ko t'ijxy ja Jesús jagam, pæye'egyu oj ñejxy, es ñagyoxtnaaydyáku Jesús wyindum, ⁷ es t'anmaay jantsy muk:

—Jesús, Dios Tsajpótudu 'yU'unk, ¿wi'ixats mij xytyuna'añ? ¡Nmunu'xtákyru mudu Diosu xuygyujxm kadiits xytsyaatsyтуñ!

⁸ Du'un jynán mat ko Jesús tu naty t'anumnu:

—Ka'oybyu, tukpudsumu tadu ja'ay.

⁹ Ta ja Jesús yajtumu:

—¿Ti mxu'ajtypy?

Ta ja'a 'yadsooy:

—Ja'ats nxu'aty Lejyonk, mut ko nimáyats uudsaty.

¹⁰ Es ja ka'óbyuaty myanu'xtáktu ja Jesús es kádiibu kyáxudut wiink tsoo. ¹¹ Jamu naty mayu udsam jy'xtu nawingón ma tadu kopk. ¹² Ta ja ka'óbyuaty tmanu'xtáktu ja Jesús es t'anuumadu:

—Tunu may'ajtan, kajxtugats ma yu tadu udsam esats uudsaty ndákudut ma yu'a.

¹³ Net ja Jesús dyajkutijky. Ta ja ka'óbyuaty pyudseemy ma ja yedyujk es tyujku ma ja udsámuty. Jamu naty éxtam majtsk milu udsámuty. Net ja udsámuty ñujxtu jantsy puye'egyú nax jajp'am es kyupayu'knajxtu mejyñoóty, es jap jyi'xtaaydyu.

¹⁴ Net ja di'ibu ja udsam kywentu'ajttap puye'egyú oj ñujxtu, es oj ttukmumadya'áktu ja nax kajpn es nu'áay tu'áaybyuaty. Ta myiñ ja ja'ay es t'ixandu ti dunu naty tu jyaty tu kyubétyaty. ¹⁵ Ko jyajttu ma naty jam ja Jesús, ta t'ijxtu ja ja'ay di'ibu naty myudajtypy ja ka'óbyuaty. Tamu naty 'yu'uñu wixu es yuunk naxypy. Ta ttsu'kudu, ¹⁶ es di'ibu naty tu t'ixtu, ja'a tyukmumadyaktu éxtamu naty tu jyaty tu kyubety mut ja ja'ay di'ibu myudajt ja ka'óbyuaty es éxtamu naty tu jyaty mut ja udsámuty. ¹⁷ Net tmanu'xtáktu ja Jesús es pyudsámut jam es ñujxat wiinktuuy.

¹⁸ Ko ja Jesús tyujku ma ja barku, ja ja'ay di'ibu naty myudajtypy ja ka'óbyuaty myanu'xták ja Jesús esxyap ñejxy mut yu'a. ¹⁹ Es ja Jesús kyaj dyajkutijky, ni'igu t'anmaay:

—Ñujx ma mdujk madu mjiiky mmugu'uk, es tukmumadya'ak tugekyu di'ibu ja Nindsun'ajtam tu ttuñ mut mij, es wi'ix tu tmudaty ja pa'ayo'on mut mij.

²⁰ Ja ja'ay oj ñejxy, es tmadyakwa'xy ma yu Dekápolus kajpnaty tugekyu di'ibu naty Jesús tu ttuñ mut yu'a. Es du'uñ wyu'umadyaaydyu ja di'ibaty myudoodu.

Jayru ñuux es ja toxytyujk di'ibu Jesusu wyit tyoon

²¹ Ko ja Jesús jyambijty ma ja barku mut ja 'yuxpajkraty, ta tninajxtu ja mejyñ. Es ko jyajty jamdsoo, ta ñimiñadu mayjya'ay. ²² Net ñimiñu nidu'uk di'ibu xyu'ajtypy Jayru, di'ibu windsun'ajtp ma ja tsajptujk. Ko jyajty ma ja Jesús, ta ñaygyoxtnaaydyáku tyeky'ujxm, ²³ es tjantsymyanu'xtáky, es t'anuumu:

—Yu nnuuxats tim'oogánap. Tunu may'ajtan, min esu mgu'u xytyuknikónut es 'yaguda'agut es jyiky'átut.

²⁴ Net ja Jesús oj ñejxy mut yu'a, es may ja ja'ay oj pyanujxudu es 'yadijmúkudu. ²⁵ Es ma yu tadu mayjya'ay, japu naty tu'ugu toxytyujk di'ibu majmajtsk jamujtu naty ja taxu pa'am tmudajnu. ²⁶ Tu naty jyantsy'ayoonu es tu ñajxnu naty kudsooy kanaak, es tu naty dyajtu-undaayñu tugekyu ja myeeñ di'ibu naty myudajtypy, es ni wi'ix tsoo tu kya'aguda'aky, ni'igu myujtáknú.

²⁷ Ko tyadu toxytyujk tmadooy ko jaa ja Jesús, ta tmawingooñ uxku'p tsoo ma ja mayjya'ay, es ñaydyukpatu ja Jesusu wyit, ²⁸ mut ko ñayjyuna'añuty: “Mut yu'ayu kots nnyadyukpaadadu yu wyit, aguda'agupts.” ²⁹ Es nety ja wyindaxyu 'yadijky, es tja'aju ja ñini'x ko tu 'yaguda'aky.

³⁰ Es net ja Jesús tja'aju ko tu naty pán dya'aguda'aky mut ja myak'ajtan. Net ñayjyu'ijxu ma ja ja'ayaty, es dyajttay:

—¿Púnuts ja nwit tu ņaydyukpraadyuty?

³¹ Net ja 'yaxprijkruty 'yanmaayudu:

—M'ijxy ko ja mayja'ay m'adijmúkuđu, es xyajtáy: “¿Pún tu ņaydyukpraadyuty ja nwituts?”

³² Es ja Jesús ņas'ijxu xidsoo yadsoo es t'ixa'añ pánu naty tu ņaydyukpraadyuty ja wyit. ³³ Ta ja toxytyujk tsyayuy mut ja tsu'ugu, ja'a ko ņija'ap éxtumu naty tu jyaty. Ta ņaygyoxtnaaydyáku Jesús wyindum, es t'anmaaydyay tugekyu ja t'y'ajtun. ³⁴ Jesús 'yanmaayuy:

—Tu m'aguda'aky mut ko tu xymyubeky. Nujx yajxon. Tu m'aguda'aky.

³⁵ Tánnumu naty ja Jesús 'yakkajxy ko ņimiinudu ja ja'ayuty di'ibu tso'omp ma ja Jayru tyujk. Ta t'anmaaydyu ja Jayru:

—Yu mnuxx tu 'yo'knu. Katu xyñaky'adsipy ja Windsun.

³⁶ Es ja Jesús ni tkamajprijtáky éxtumu naty jyuna'andu. Ta t'anmaay ja Jayru:

—Katu mjotmay'eeky. Mubujkuts je'eyu.

³⁷ Es tkutijky es kyaj pún pyanujxudu, ja'ayu ja Peedru, Santya'agu esu Fwank, ja myuga'axu Santya'agu. ³⁸ Ko jyajty ma ja tyujku Jayru, net t'ijxy ko ni'igu ja ja'ayuty ņaymyuk ņaydyá'adsudu es jyantsyju'uy jyantsyya'axtu. ³⁹ Ta ja Jesús tyujku jap tugoty es t'anmaaydyu:

—¿Ti ko nago m'okna'amnudu es mja'uydyu? Yu kixyu'unk kyaj tu 'yeeky, maabu du'an.

⁴⁰ Per je'eyu tyukxíkuđu. Net ja Jesús dyajpudsuumdu nidugekyu. Ta tmunejxy ja u'unktaak u'unkteety es mudu 'yaxprijkruty. Ta tyujku ma ja o'kpu'unk 'yity. ⁴¹ Ta tmajtsu ja ky'u es t'anmaay:

—Talita, kumi (di'ibu ayuk wimbudsuump: “Kixyu'unk, mij n'anmaary, pudu'uk.”)

⁴² Netyu ja kixyu'unk pyade'ky es yo'oydsyo'oñ. Majmajtsku natyu jyumajt. Es ja ja'ayuty du'añ wu'umadyaaydyu. ⁴³ Es ja Jesús oj tyuknipákuđu es kadiibu pán ttukmumadya'aktut, es tyuknipujktu es dyajkáyut ja kixyu'unk.

6

Jesús jap Nazaret

¹ Es ja Jesús tso'oñ jap es oj ñejxy ma ja kyajpn, es pyanujxudu ja 'yaxprijkruty.

² Ko jyajty ja saabudu xuu, ta tyujku ya'axprijkru ma ja tsajptujk, es may ja ja'ayuty di'ibu mudoo'ijtudu du'añ wu'umadyaaydyu es ņajyuanánudu:

—¿Ma tu t'axpekyu tyadu ja'ay tugekyu tyadu? ¿Tii dunu tyadu wijy'ajtun di'ibu tu yajmo'oy esu tyadu muj'ajtun di'ibu tyiimpy? ³ Ja'a tyadu ja tsajtspu, ja Marii myaank esu myuga'axu Santya'agu, Josee, Juudas esu Simonk, esu myuga'ax toxytyujkuty nan yaa 'yity ma udsajtam.

Du'an jyuna'andu es kyaj ttundu kwentu. ⁴ Es ja Jesús 'yanmaayudu:

—Nidugekyu wyindsu'kudup tu'ugu Diosu kyugajxru. Jap kyawindsu'ugudu ma ja myugugajpn esu myugu'uk myuga'axtu.

⁵ Es kyaj mbaat ttuñ ja muj'ajtun jap, je'eyu naagaty oj t'akku'unitoñ es dya'agudaky. ⁶ Es ja Jesús du'añ wu'umu mut ko kyaj myubákuđu.

Jesús tkexy ja 'yaxprijkrutujk Diosu 'yayuk kajxwa'xpu

Oknam ja Jesús oj ya'uxpeky majatyu kajpnu wingombu. ⁷ Ta dyaxu ja nimajmajtskpu 'yuxpukpudy, es tkejxy nimajtskáty, es tmooy ja kutujkan es dyajpudsámdat ja ka'óbyyaty. ⁸ Es ttuknipuktu kudiibu dyajnujxtat tyu'amgyujxmudu, yu'uy tyajk, es kyaj dyajnujxtat ja pyijñ, ni yu kyaayñajxuk, ni yu myeeñ, ⁹ yu'uy tyukwa'agudap ja kyuk es je'eyu wit di'ibu ñikujxm myadajttap.

¹⁰ Nandu'un 'yanmaayudu:

—Ko mja'tat ma tu'ugu tujk, jaryu m'ittat extu ko mdsoondat jatugok. ¹¹ Es pan jaa ma kyaj m'axájudu es ni mgamudowa'anudu, pudsamdu jap es yajjunák ja naxjok mdekykyujxy éxtamu ijxwu'umun ko du'un pojpu maut 'yitta.

¹² Net oj ñujxta ja'ajaty es tkajxwa'xta ko yu ja'ayaty dyajtagátstat ja jyot wyinma'añaty. ¹³ Es nandu'un dyajpudsamdu mayu ka'óbyyaty es ttukku'tstu ja aseytu oliivu nimayu puma'ayaty, es dya'agudakta.

Fwank Yajnubajtpu 'yeeky

¹⁴ Ja rey Eroodus tmadooyu tyaadu, mut ko nidugekyu ja ja'ayaty tmadyakwa'xta omyadsooty di'ibátyu ja Jesús tyiimpy. Es nija'adyu ja'ayaty jyunandu:

—Ja Fwank Yajnubajtpu tu jyikyryeeky ma tu 'yeeky, paaty tmadatyu tyadu muk'ajtun es ttúnat ja muj'ajtun.

¹⁵ Wiinkpudy jyunanda:

—Yu'u du'un ja Diosu kyugajxpu Eliius.

Es ja wiinkpudy jyunandu:

—Yu'u du'un tu'ugu Diosu kyugajxpu, éxtam di'ibu jékyu ja Diosu kyugajxputy.

¹⁶ Ko ja Eroodus tmadooyu tyaadu, ta jyunáñ:

—Tyaadu du'un ja Fwank di'ibats uj nni'ana'amu es yajniboodat ja kyubajk. Tu jyikyryeeky.

¹⁷ Du'un ja Eroodus jyunáñ mut ko tu naty dyajtsímyaty ja Fwank, es tu naty dyajkuwññaty mada kadenu jap pujxndugóty ja'agyujxmu wyinma'añ ja Erodiius, di'ibu naty ñado'oxy'ajtypy ja Felipe, Eroodusu myuga'ax, es ja Eroodusu naty tu twijtskúku éxtamu tyoxytyujkan. ¹⁸ Es ja Fwank 'yanmaabyumu naty yu Eroodus:

—Yu Dios kyaj dyajkutíky es xytyoxytyujk'átut ja mmuga'axu ñado'oxy.

¹⁹ Es ja Erodiius tyuk'ak'ajtypyu naty ja Fwank, es jyaya'oogaampy, per kyaj mbaat, ²⁰ mut ko yu Eroodus ttsu'ku ja Fwank, ja'a ko ñija'abu naty ko yu Fwank jyiky'aty tuj'ajtun maut es wya'atsja'ayaty, es kyaj tna'ijxy es yajtúnat axuk. Es oy ja 'yaa 'yayuk tjamadooju xonda'aky'aa xonda'akyjyot, kyaj tnijawu ti tyúnup.

²¹ Es ja Erodiius pyat wi'ix tsoo mbaat 'yeeky ja Fwank ma ja Eroodusu naty tmajtún ma ja xyu jyunajt dya'abety, ma Eroodus dyajnakudáky tu'ugu ka'ay ukun es kyádyut ja syoldaadu wyindsúnaty, ja windsandujkuty esu Galileu ja'ayadyu myuj yajkutujkudy. ²² Ja Erodiiusu ñaux tyuku ma naty tu ñaxkuda'aky ja ka'ay ukun es 'yejtsy, es ja Eroodus es ja di'ibu naty maut kyaadyu tyukjotkudakta éxtamu naty 'yetsy. ²³ Es ja Eroodus twandaky ja kiixy:

—Amdoogats di'ibu mdsejpy es nmo'oyut, es tuj'ajtun n'anuumu ko nmo'oyap oytyim tiity di'ibats xy'amdoop, oytyim kujkwa'xyaty di'ibats uj nmadajtypy.

24 Net ja kiixy pyadseemy, es t'anmaay ja tyaak:

—¿Tits n'amdówup?

Ta ja tyaak 'yadsooju:

—Amdow ja Fwank Yajnbajtru kyubajk.

25 Ta ja kiixy tyajku pojän mä naty ja Eroodus, es t'anmaay:

—Ndsejpyats es tyamyu xumyo'oyudats palanganoty ja Fwank Yajnbajtru kyubajk.

26 Net ja Eroodus jyantsygotmaybyejky. Per kom tu naty t'anummu jyabye'xy wyindumaty, kyaj ttseky yajtukxi'igat ja 'yayuk. 27 Netyu tuk'ane'emy tu'ugu syoldaadu es dyajminat ja Fwang kyubajk. Ja soldaadu oj ñeexy mä ja Fwank 'yity tsimy pujxndugóty es oj tniibo'tu ja kyubajk 28 es dyajmiin mä tu'ugu palanganu. Ta tmooy ja kiixy es ja kiixy tmooy ja tyaak.

29 Ko tnija'adu ja Fwangu 'yuxpajkraty, ta dyajrudu'ktu ja ñini'x es oj dyajnaxtukudu.

Jesús dyajkáy nimugoxk mil naxy ja ja'ay

30 Oknam 'yajajtmujktu ja apóstalaty mä ja Jesús, es ttukmumadyaktu tugekyu di'ibu naty tu ttundu es di'ibu naty ja ja'ay tu dyajtuk'uxpáktu.

31 Es mat ko nimayu naty ja ja'ayaty ñaywynax ñaywyindukudu mä Jesús, ni tka'okmadajnadu ja tiempu es kyádyut, paaty ja Jesús t'anmaaydu:

—Mindu. Jo'om n'okpo'xam mä tu'ugu abak it.

32 Net ak yu'ujaty oj ñajxtu barkoty adakutuuy. 33 Per may ja ja'ayaty t'uxkajptu ja Jesús es t'ijxto'oñ. Paaty tso'ondu pojän majaty kajpn, es tekye'epy jyajttu jawyiin mä naty ja barku jyata'añ. 34 Ko ja Jesús pyadseemy barkoty, ta t'ijxy may ja ja'ayaty es tra'ayooy, mat ko du'unu naty éxtumu borreegu di'ibu kyaj tmudaty ja kywentu'ajtru. Ta tyajku ya'uxpajkru, es ttuk'uxpajktu kanak peky. 35 Ko oj tsyu'ujanu, ta ñimiinudu ja 'yuxpajkraty es 'yanmaayudu:

—Tu tsyu'ujanu, es ni pán kyatsunu mä tyadu lugaar. 36 Anumudu ja ja'ayaty es ñajxnudat rantsyotm o mä yu wingombu kajpn es tjúdyut ja kya'ay 'yukun, mat ko kyaj tmudattu ti kyádyup.

37 Per ja Jesús 'yadsoojudu:

—Mo'oydu miidsaty kya'ay 'yukun.

Ta ja'ajaty 'yadsoodu:

—¿Mdsejpy esats udsaty najx njuydu majtsk mugo'px xuu nidún yu tsajkaaky esats ndukkádyut?

38 Jesús 'yadsoojudu:

—¿Naagu tsajkaaky jap xumudattu? Najx ixtu.

Ko tnija'adu, ta t'anmaaydu:

—Mugoxku tsajkaaky es majtsku ajkxu'unk.

39 Net ja Jesús ttuk'ane'emy ja 'yuxpajkraty es dyajnaxwaatstat ja ja'ayaty tuk pekyaty mä ja muuyóty. 40 Ta ñaxwa'tstu tuk pekyaty mugo'pxáty es justyikxumyajakáty. 41 Net ja Jesús tkone'ky ja mugoxkru tsajkaaky es ja majtskru ajkxu'unk, es pyat'ijxy tsajpótm es tja'aygyadáky ja Dios. Ta ttujkwa'xy ja tsajkaaky es tmooydu ja 'yuxpajkraty es dyajwa'ttat mä ja ja'ayaty. Nandu'un dyajwa'xy ja majtskru ajkxu'unk mä ja mayja'ay. 42 Nidugekyu kyaaydyaaydu jotkuda'aky. 43 Oknam dyajmujktu majmajtsk katsy ja tsajkaaky tyuktuku esu ajkx di'ibu nadujku.

44 Es di'ibu ja tsajkaaky kyaadyu, ja'a nimugoxk milu yedyujkaty, es kyaj myadsyoydujku ja toxytyujkaty es ja unal'ku'unguty.

Jesús yo'oy nuu wyingujxy

45 Netyu ja Jesús dyajtujuk ja 'yuxpukpety barkoty es 'yawinnáxtat ma ja mejyñ es jya'ttat Betsaydu ko naty yu'u ñajyugajxyuty mut ja ja'ayuty.

46 Es ko naty tu dyaj'yo'oywya'xtu ja ja'ayuty, ta ja Jesús wyimbejty ma tu'ugu kopk kajxtápu.

47 Ko oj kyoodsanu, mejyñgyujk'ámu natyñu ja barku es ja Jesús nay-dyl'igy naty tu wye'emy windu'atstuuy, 48 es t'ijxy ko ja 'yuxpukpety nimujaa tjantsykyapty ja nuu, mut ko naty pyojkuyaty. Es kajamóñum yo'oy nuu wingujxy ja Jesús es tninejxy ja 'yuxpukpety. Najxaambu naty ja Jesús ma ja 'yuxpukpety 49 ko 'yijxadu yo'oy nuu wingujxy. Ta ñajyunánudu ko ijxma'ttubu daa. Ta yaxkaktu, 50 mut ko tsyu'kudu. Es myugajxudu ja Jesús, es 'yanmaayudu:

—Jotmukta'aktu! Ujtsu du'an. Katu mdsu'ugudu.

51 Net ja Jesús tyujuk barkoty ma naty ja'ajuty. Ta myo'ty ja poj. Ta ja'ajuty du'ñu wyu'umadyaadyu, 52 ja'a du'an mut ko kyajpu naty tu tjaygyúkadu ti dun 'yandijpy ma Jesús dyajmáyu ja tsajkaaky es ja ajkxu'unk, mut ko juun wyinma'añuty.

Jesús dya'aguda'aky ja puma'ayuty jap Jenesaret

53 'Yawinnajxtu ma ja mejyñ. Ta jyajttu Jenesaret, es jam tkuwu'andu mejyñbyu'aay ja barku. 54 Ko ttukjanajktaadyu ja barku, net ja ja'ayuty t'axkajptu ja Jesús 55 es puye'egy oñ ujxtu ja ja'ayuty majatyu kajpn, es tkuumyiindu mabajngujxy ja puma'ayuty ma naty Jesús. 56 Es oymyaaty ma ja Jesús jya'ty majatyu kajpnba'ajuty es kajpnótyuty o rantsyótyuty, tpujta'aktu ja puma'ayuty tu'aay es tmánu'xta'aktu ja Jesús es ojy'e'eyu tpaattut ja wyit pa'a. Es nidugekyu di'ibu pátudup agudáktup.

7

Di'ibu ja'ay yajpekykya'adup

1 Ta ñajmyujkadu ma Jesús ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpukpety di'ibu tso'ondu Jerusalén. 2 Tyaadu yu'u 'yijxtu ko nija'adyu Jesús 'yuxpukpety kyadyu es kyaj wya'adsadyu ky'u, ja'a njana'anum kyaj kyubujtu éxtum jaayum fariseeuty ttundu. 3 Mut ko yu fariseeuty esu israelítaty nidugekyu pyanujxtup ja kyostúbradyu 'yaptujkaty ko ma kyaya'andu koonum wa'ats wa'ats kyubujtu. 4 Es ko tu 'yotstu maayóty, kyaj kyadyu pan kyaj kyubujtu wa'ats wa'ats. Es ta mayu kostúbraty di'ibu yu'ujuty 'yakpaduundup, éxtum ko tpujtu vyasu di'ibu tyuk'úkudup, ja pyujxndu'ts esu wiingátyru 'yabujk 'yadu'unan. 5 Ja'agyujxm ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpukpety dyajtaudu ja Jesús:

—¿Ti ko tkpadundu yu m'uxpukpety di'ibu jaayum ja n'aptujkadyuts ttundu? Yu'ujuty je'eyu kyadyu mudu ky'u ni kyawa'adsaty.

6 Netu Jesús 'yadsoojudu:

—Miidsaty di'ibu nay'andjjudup es jyiky'attu tuj'ajtun muut, yajxón ja Diosu kyugajxpu Isaiu mniadyaku miidsaty ko du'an tkuxjaay:

Tyadu ja'ay xywyindsu'kupts wingu'uy agu'uy,
per ja jyot wyinma'añ jagam 'yity ma uján.

7 Ni ti tkatsooty ko ñaj'andjjudu es xyja'awdátuts.

Yu'u tuk'uxpukpety

di'ibn 'yana'amun'ajtypy je'eyn ja'ayuty.

⁸ Paadyu Isaiu t'anuumu du'ambu ja'ayuty éxtam miidsuty. Mmastúttup miidsuty ja Diosu 'yana'amun es xypyadúndut éxtam ja ja'ay jaayam ttundu.

⁹ Yak'anmaayudu ja Jesús:

—Miits m'aktimpaduundup di'ibn m'aptujk tyuundup, es du'an xy'uxtijtá ja Diosu 'yana'amun. ¹⁰ Moisés myooy ja ja'ayuty ja Diosu 'yana'amun má jyuna'añ: “Mwindsu'ugup ja mdaak mdeety”, es “Ja di'ibn kyajxpejkyry yu tyeety o yu tyaak, oogup yu'u.” ¹¹ Per miits mjúnándup ko tu'ugu ja'ay mbaat t'anuumu tyaak tyeety: “Kyaj mbaat nbuduku, mut ko tugekyu di'ibuts nmudajtypy esxyup miits nbudúku, tudsu Dios ndukmuyoxy.” ¹² Es pun du'an jyuna'añ, kyaj ñaktyseykyuty ja tyaak tyeety tpudúkat. ¹³ Es mudu tyaadu myajtugoodyup ja Diosu 'yayuku myadakun mut yu'ugyujxmu tadu mgostúmbruty. Mayu du'ambu mgostúmbruty di'ibn m'akpaduundup.

¹⁴ Jatugoku Jesús dyáxudu ja ja'ayuty, es t'anmaaydyu:

—Mudowdu nidugekyuty, es jaygyúku. ¹⁵ Yu di'ibn ja'ayuty jy'xtup, kyaj yu'u yajpekyka'adu, yu'u du'an di'ibn pudsuump jyodoty wyinma'añóty. ¹⁶ Di'ibn mudoodup, wa'an tjaygyúku.

¹⁷ Ko ja Jesús tmastuty ja ja'ayuty, ta tyujku tagoty es ja yuxpajkruty yajtújudu ti dan 'yandijpyu tyadu 'yijxpajtan. ¹⁸ Ta ja'a 'yadsooju:

—¿Nan kyaj miits xyjaygyúku? Ko di'ibn tajkup aajóty, kyaj yu'u di'ibn yajpekyka'ap, ¹⁹ mut ko di'ibn tajkup aajóty, jodoty yu'u ñejxy, es óknum pyudsemy.

Es mudu tyaadu Jesús tyuknija'adu ko tugekyu je'xy peky, wa'adsu'u. ²⁰ Es nandu'an 'yanmaayudu:

—Ko di'ibn pudsuump jyodoty wyinma'añóty, yu'u situy yajpekyka'adup ja ja'ayuty, ²¹ mut ko má ja ja'ay jyodoty wyinma'añóty myiñ yu axuk winma'añ, yu mu'induunk, yu yajja'ay'o'k, ko ja'ay dyajtagódyu yu pajk úkunu wyindsu'kun, ²² yu ma'tsk, yu adsojk, yu andak, yu axuk jiky'ajtan, yu naywyinnaxuja'ak, yu pi'tskajx, yu mājipátuk, yu kujuun'át. ²³ Tugekyu tyadu axuk'ajtan, yu'u miimp jodoty winma'añóty, es yu'u du'an yajpekyka'apy ja ja'ayuty.

Toxytyujk kyaj 'yisraelítaty tmubeky ja Jesús

²⁴ Ta Jesús jap tso'oñ es ñejxy jamdsow má Tiru kajpn es Sidón kajpn. Es tyujku má tu'ugu tajk, es kyaj tjatsejky es pán tnijáwut. Per kyaj oj mbaat 'yity ayu'udsyu. ²⁵ Tu'ugu toxytyujk di'ibn natyu ñuux myudajtypy ja ka'oybyu, ko tmadooy ko ta naty jya'ty ja Jesús, ta tnimiñ es ñaygoxtunaaydyáku tyeky'ujxy. ²⁶ Tadu toxytyujk kyaj 'yisraelítaty es sirufenisyu ja'ay. Yu'u 'yamdooju ja Jesús es ttúnut ja may'ajtan es dyajpudsúmat ja ka'oybyu má ja ñuux. ²⁷ Esu Jesús 'yanmaayu:

—Jayup yajkádyu u'unk uná'k, mut ko kyaj 'yóyuty es ndukwingo'ondútam ja tsyajkaagyuty es nmo'oyam ja úkuty.

²⁸ Es ja toxytyujk 'yadsooy:

—Tuy'ajtanu'u, Windsún, per extu yu uk kyaadyup meesu patku'p di'ibn ja uná'ku'unguty yajka'adup ja tsyajkaakywyáy.

²⁹ Net ja Jesús 'yadsooju:

—Mut ko oy tu m'adsoy, najx jotkujk má mdujk. Tu ja ka'oybyu pyudsemy má ja mnuxun.

³⁰ Ko ja toxytyujk jyajty ma ja tyujk, ta tpaty ja ñux mabajngujxy es ta naty tyukpudsémyuty ja ka'oybyu.

Jesús dya"aguda'aky tu'ugu yedyujk di'ibu nat es awu'umap

³¹ Netu Jesús tsoyo'oñ jap Tiru ñaxóty, es ñajxy Sidón kajpnóty es majaty ja Dekápolus kajpnaty. Ta jyajty ma ja Galileeu Myejyñ. ³² Jap tyuknimiinadu tu'ugu yedyujk nat es awu'umap, es yajpajktsooy ja Jesús esu kyu'u ttuknikónat tadu yedyujk. ³³ Ta Jesús oj dyajnejxy ja ja'ay wiink tsoo ma kyaj pán. Net ja kyawa'xupy t'adiju ja ja'ay tyatskoty es madu tsyujy ttoón ja ja'ayu ya'an. ³⁴ Net ja Jesús pyat'ixy tsajpótm, es myukxejy es t'anmaay:

—jAwa'ats!

³⁵ Netyu ja ja'ayu tyatsk 'yawatsy es ja ya'an 'yagudaky. Ta oj yajxon kyajxpeky. ³⁶ Esu Jesús tyuknipujku kadiibu pán t'awanat. Es éxtam jyantsyjayaytuknipejky, waanu ni'igu oj tmadyakwa'xy. ³⁷ Es du'ñ wyu'umadyaadyu ja ja'ayuty, es jyuna'andu:

—Tugekyu oy ttuñ, extu yajmudoobejky py ja nátuty es yajkajxpejky ja uum.

8

Jesús dyajkáy nimajtáx mil naxy ja ja'ayuty

¹ Ma tadu tiempu mayu natyu ja'ayuty tu ñaymyúku es kyajpu naty tmudattu kya'ay 'yukun. Net ja Jesús dyaxu ja 'yuxpajkraty es t'anmaaydyu:

² —Nmudajtypyuts ja pa'ayo'on madu tyadu ja'ayuty, mut ko tu tyugukxabajnu ma 'yittu yaa mut uj es kyaj tmudattu ni tii ti jy'xtap. ³ Es pu ngejxypyuts ma ja tyujkaty ayuu, yuugadawdabu'u tu'ay, mut ko naagaty jagam tu tsooindu.

⁴ Net ja 'yuxpajkraty 'yadsoojudu:

—¿Es wi'ix mbaat yajmo'oy ja kya'ay 'yukun ma tyadu itun? Yaa ni pán kyatsuanu.

⁵ Ta Jesús yajtuujudu:

—¿Naak xymudattu miidsuty yu tsajkaaky?

Es ja'ajuty 'yadsoodu:

—Juxtujk.

⁶ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxpajkraty es dyajnaxwaatstat ja ja'ayuty naxkujxy. Ta tkone'ky ja juxtujkpu tsajkaaky es tja'aygyadáky ja Dios. Net ttujkwa'xy es tmooy ja 'yuxpajkraty, es ja'ajuty dyajwa'xtat ma ja ja'ayuty. ⁷ Myudajttabu naty nandu'un naagadyu ajkxu'unk. Esu Jesús oj tja'aygyada'aky ja Dios, es oj ttuk'yajwa'xta ja 'yuxpajkraty ma ja ja'ayuty. ⁸ Nidugekyu kyaay 'yuktu es 'yujts jyotkadakta, es t'aktim'yajmujktu juxtujk katsy ja tsajkaaky tyuktuku di'ibu nadujku. ⁹ Di'ibu kaadyu nimajtáx milun, es kyaj yajmaydsyóy ja toxytyujkaty esu uná'ku'ungaty.

Ta Jesús ñayjyugajxu mut ja'ajuty, ¹⁰ es tyujku ma ja barku mut ja 'yuxpajkraty es oj ñejxy ma ja ñaxwiñadu Dalmanutu.

Fariseeuty t'andowdu tu'ugu muj'ajtunu tsajpótmudu

¹¹ Ko jap jyajty, ta naagadyu fariseeuty tniujxtu ja Jesús es dyajtmudu tijaty es du'un dya"anuguga'ajyua'andu. Ta t'amdoodu es tyuk'ixudat

tu'ugu ijxw'u'man di'ibu myudajtypy ja maj'ajtun pun jantsyu du'un ko Diosu naty tu kyéxyuty. ¹² Netu Jesús oj myukxejy es jyunañ:

—¿Ti kots xy'amdowdu miidsaty tu'ugu ijxw'u'man di'ibu myudajtypy ja maj'ajtun?

¹³ Ta ja Jesús tmastuttu ja'ajuty, es tyujku jatugok ma ja barku es oj ñejxy wiink too ma ja mejyñ.

Fariseedyu 'yuxpukun

¹⁴ Tudu'mu naty ja 'yuxpukpudy tja'aydu'godyu dyajnujxut ni'igu yu tsajkaaky, es jap barkoty je'eyu naty tmudaty ti'igu tsajkaaky. ¹⁵ Ta ja Jesús tyuknipukudu:

—Ixtu, mnaygywentu'átudup mudu fariseedyu lyevaduuru esu Eroodusu jya'ajuty.

¹⁶ Ta ja 'yuxpukpudy ñayjyunañudu ak yu'ujuty:

—Paadyu du'un xy'anma'ayum mut ko tu nyajmi'inum yi'inum tsajkaaky.

¹⁷ Esu Jesús ñija'abu naty éxtamu naty ñayjyuna'añudu. Ta 'yanmaayudu:

—¿Ti ko mnayjyuna'añudu ko kyaj xymudattu ja mdsajkaaky? ¿Tii kyajnum xyjaygyúku es ni xykyapúktanamu kwentu? Muk juun xymudattu ja mwinma'añuty. ¹⁸ ¿Tii kyaj m'ixtu miidsaty mudu mwiiin, es ni mgamowdu mudu mdatsk? ¿Ti kyaj xyjamyatstu? ¹⁹ Kots nyajwa'xy ja mugoxku tsajkaaky ma yu nimugoxk milbu ja'ayuty, ¿naak katsy xyajmujktu ja tsajkaaky tyuktuku di'ibu nadukju?

Es ja'ajuty 'yadsoodu:

—Majmajtsk.

²⁰ Ta ja Jesús 'yak'anmaayudu:

—Es kots nyajwa'xy ja juxtukpu tsajkaaky ma ja nimajtaxk milbu ja'ayuty, ¿naak katsy xyajmujktu?

Es ja'ajuty 'yadsoodu:

—Juxtuk.

²¹ Ta ja Jesús 'yanmaayudu:

—¿Tii kyajnum xyjaygyúku ko kyajts yu'ujuty n'andijy ja tsajkaaky?*

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu wiints jap Betsaydu

²² Oknum jyajttu ma Betsaydu kajpn, es naaguty ja ja'ayuty dyajmiindu ma Jesús tu'ugu wiints, es tmunu'xtáktu es ttónut ja wiints. ²³ Es ta twijstso'oñ ja Jesús ja wiints es oj tmanejxy kajpnbu'aay. Ta ttukwingu'tse'ky waanu tsujy es tku'unikooñ. Ta dyajtuy pun 'yijxyru tii oynu'unun.

²⁴ Ta ja wiints 'yijxpejky oga'an, es jyunañ:

—N'ijxyru'udu ja'ayuty. Du'un kyuxu'uktu éxtamu kepy, per yo'oydu'p éxtamu ja'ayan.

²⁵ Net ja Jesús tpujtáky jatugok ja kyua ma ja ja'ayu wyiin. Ta ja ja'ay oj 'yixpéky es tugekyu 'lijxtaayñ wá'ats. ²⁶ Net ja Jesús tkejxy ma ja tyujk, es t'anmaay:

—Katu sitay mduku kajpnóty es ni pán xykyatukmadya'agudu tyaadu.

Peedru tnigajxy ko Jesús ja'a ja Kristu

²⁷ Net ja Jesús es ja 'yuxpukpudy oj ñujxtu ma mutsk kajpnuty di'ibu wingón ma Sesareen Filipu kajpn. Es tu'aay dyajtuy ja 'yuxpukpudy:

* 8:21 Ix Matewu 16:12.

—¿Wi'ix ja ja'ayaty jyuna'andu pándsuḡu dən uj?

²⁸ Ta ja'ajaty 'yadsoodu:

—Naaguty jyuna'andu ko mijtsu du'an Fwank Yajnaabajtrə, naaguty jyuna'andu ko mij m'Eliisuty, es akjunándəpnəm naaguty ko mijtsu du'an jatugə wiinkə ja Diosu kyugajxprə.

²⁹ Ta yajtaujudu:

—Es miidsuty, ¿wi'ix mjuna'andu, pándsu dən uj?

Esu Peedru 'yanmaayə:

—Mijtsu du'an ja Kristu di'ibu ja Dios wyin'ijx.

³⁰ Esu Jesús oj tyuk'ana'amudu kədiibu pán t'awánudət.

Jesús tnigajxy ja 'yo'kən

³¹ Es net oga'an ja Jesús t'awa'anudu ja 'yuxpəjkrəty ko yu'u, ja Naxwiñudu Ja'ayadyə Kyudənaabyu, jyantsy'ayowa'añ, es 'yuxtija'anudu ja mājja'aydujkrəty esu teedywyindsənuty es ja di'ibaty tsajptəgəty ya'uxpəjkrəty, 'ya'anmaaydyu ko ja'ay ya'ooga'anudu, es ko təkəxəbajtrə jyikyryka'añ.

³² Du'an tyukməmadyákudu wə'əts. Net ja Peedru dyajnejxy wiink tsoo abeky es t'ooy.

³³ Es ja Jesús wya'kəmbijty, es twin'ijxy ja 'yuxpəjkrəty es t'oojəmbijty ja Peedru, es t'anəmə:

—¡Kátəts mij xy'awa'ktiky, mājku'ugəpk Satanás! Mij kyaj dyu'unədyu mwinmə'añ éxtəmə Dios, yu'u je'eyə mij mwinmə'añ'ajtyry éxtəmə ja'ayaty.

³⁴ Net ja Jesús dyaxə ja 'yuxpəjkrəty es ja ja'ayaty, es t'anmaaydyu:

—Pən jaats pən xpyanəjxa'añ éxtəmsu n'uxpəjkrə, tsojkrə es tmastu'udət ja kyə'm winmə'añ es jyiky'átət éxtəmə tu'ugu ja'ay di'ibu pyagiiry ja kyruuz ko 'yo'kən tninejxy, esəts xypyatsoonət. ³⁵ Mət ko ja ja'ay di'ibu jiky'ataəmp éxtəmə ja kyə'm winmə'añ, tyadə ja'ay nəyyajtəgəyudəp. Per ja ja'ay di'ibu myastutypy ja kyə'm winmə'añ es nəyyákyuty es xymyədúñəts uj es ttuñ éxtəmə jyuna'añ ja oybyu ayuk, tyadə ja'ay pyaədəp ja nitsokən. ³⁶ ¿Ti tsoo ja ja'ay ko tjaganarátət təkəkyu yə naxwiñudu pən yajtəgeepy ja 'yanməja'an? Ni tii, ¿kədii? ³⁷ Pes pən tə dyajtəgəty ja 'yanməja'an, kyajp tii di'ibu mbaət məət dyajjəmbity jatəgok.

³⁸ 'Pən pánəts xytyuktsoydyuump es ttuktsoydyúñ ja n'ayúkəts yə naxwiñ mə pojprə ja'ay di'ibu Dios myastúttəp, uj, ja Naxwiñudu Ja'ayadyə Kyudənaabyu, nan nduktsoydyúnəpts kəts nmínət jatəgok mədu myə'ajtənu nDeedyəts es mədu 'yánkləsuty.

9

¹ Nandu'an ja Jesús 'yamaayudu:

—Tuy'ajtən n'anəmədu ko ta naaguty di'ibu ja yam ko kyaj 'yooktət extə koonəm t'ixtət ja Diosu kyutujkən jya'ty mət ja myək'ajtən.

Jesús tyəgətsy

² Kyumədujkrə xəu Jesús oj nējxy mə tu'ugu kopkə kujxmbu. Yu'u yu wyoo ja Peedru, Santya'əgə esu Fwank. Es jam wyindúməty tyəgətsy ja Jesús. ³ Yu wyit jyəmbijty jantsy tə'xp es jantsy poop éxtəmə tsajp'e'pyky, éxtəmə ni pən yə naxwiñ mbaət tkəyajwe'emy poop. ⁴ Es yə'ujaty 'yijxtə

ja Eliias esu Moisés myadya'aktu mudu Jesús. ⁵ Net ja Peedru t'anmaay ja Jesús:

—Windsún, oy ko nyaajajtam. N'ok'ya'o'oyum tuguuu uxkada'ak tujk: tu'uk mij xyja'a'átat, jatu'uk tja'a'átat ja Moisés es jatu'uk tja'a'átat ja Eliias.

⁶ Du'un 'yanmaay mut ko ja 'uxprijkraty tsyu'ugudu naty, esu Peedru ni tkanjawu wi'ix juna'anat. ⁷ Net oj myiñ tu'ugu yoots di'ibu yajnitujkudu, es jap yoodsoty yajmudooy tu'ugu ayuk di'ibu junaamp:

—Tyaadudsu du'un ja n'U'unk di'ibats njantsytsyejpy. Mmudowdu yu'u.

⁸ Ko ti'in ñas'ijxudu ma naty tu t'ixtu, ta kyaj tnaky'ijxtu ni pán, yu'uyu naty Jesús ma yu'ujaty.

⁹ Ko naty wyinjanaktu ma ja kopk, ta Jesús tyuknijkudu:

—Kyaj xytyukmadya'aktat ni pán di'ibu tu xy'ixtu, extu koonum uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, njikyryukudats madsu naty tu n'eeky.

¹⁰ Es mudu tyadu tmudajttu ayu'udsyu ak yu'ujaty, es ñayyajtuudu:

—¿Tii danu tyadu di'ibu myadyakypy ko jyikyryuka'añ ma 'ye'ky?

¹¹ Es paaty dyajtuudu ja Jesús:

—¿Ti ko juna'andu ja di'ibaty tsajptugoty ya'uxprijktur ko yu Eliias myina'añ jawyiin es kyaj ja Kristu?

¹² Ta ja Jesús 'yadsoojudu:

—Tuy'ajtanu'u ko Eliias myiñ jawyiin, es ko yu'u 'yaxkúkaty tugekyu. ¿Es tii, kyaj xyñjávudu ko ma yu Diosu jyaaybyajtan tmadya'aky ko uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, n'ayowa'añats muk es nnuxa'añats xtiijy? ¹³ Per uj n'anmaaydyur miits ko Eliias tu myiñ*, es tu ja ja'ay tyúnudu wi'ix yu'u timitsoktu, du'un éxtam juna'añ ja Diosu jyaaybyajtan.

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu mixy di'ibu ka'oybyu myudajtypy

¹⁴ Ko kyudaktu ma ja 'uxprijkraty di'ibu naty tu wyu'umdu, ta t'ijxtu may ja ja'ayaty juwudity ma yu'ujaty. Jamu naty nandu'un tmattspikajxtu ja di'ibaty tsajptugoty ya'uxprijktur. ¹⁵ Ko ja ja'ayaty t'ijxtu ja Jesús, net du'añ wu'umadyaaydyu. Ta tninajxtu puye'egy es oj tkajxpo'xtu. ¹⁶ Net ja Jesús dyajtuuy ja di'ibaty tsajptugoty ya'uxprijktur:

—¿Ti mnaydyukkajxytykudur mut ja n'uxprijkraty?

¹⁷ Nidu'uk jap mayja'ayoty 'yadsoodu:

—Ya'uxprijkru, tuts uj nyajmiñ yu n'u'unk di'ibu myudajtypy ja ka'oybyu, es yu'u yajwu'umur uum. ¹⁸ Pes oytyim maaty myátsyaty ja ka'oybyu es yajkudáaty. Net ya'a'eebyaty, es yajnaydyutskaadaty es du'unu ñini'x yajwu'umxaty juun. Tuts nja'anuumu m'uxprijkraty esxyur dyajpdsémyu tadu ka'oybyu, per kyaj tu tmamadá'aktu.

¹⁹ Es ja Jesús junañ:

—¡Ay, ja'ayaty di'ibaty kyaj xymyudattu ja mubujkan! ¿Extu nu'unudsu du'un n'aktim'ítat mut miidsaty es nmudánadat? ¿Na'adsu du'un xymyubuka'andats? Yajmín ja mixy.

²⁰ Ta tyuknimiinudu. Es ko ja ka'oybyu t'ijxy ja Jesús, net ttukpaty ja mo'odyu ja mixy. Ta kyadaay es tyiimy yejky es 'ya'eepy. ²¹ Net ja Jesús dyajtuuy ja u'unkteaty:

—¿Nu'unu danu tyadu kujk tmudajnu?

* 9:13 Ix Matewu 11:14.

Ta ja u'unkteety 'yadsooy:

—Extu tyimmutsk'ajty. ²² Kanak ok yu ka'oybyu yajkukadawuty junnoty es nujoty, es du'un jyaya'ooga'añuty. Tunu may'ajtan, pun mbaat oynu'unun ti maut xytyuñ, pa''ayoodugats uudsuty es pudujkudugats.

²³ Ta ja Jesús 'yadsooy:

—iKatu mjuna'añ pun mbaat! Tugekyu yu'u mbyaaduty mat di'ibátyu Dios myubujktap.

²⁴ Net ja u'unkteety yaxkeky:

—iNmubejkyryuts! iPudujkugats esuts n'akmabúkut ni'igu!

²⁵ Ko ja Jesús t'ijxy ko may ja ja'ayuty ñaymyujkudu, ta t'oooy ja ka'oybyu es t'anuumu:

—Ka'oybyu, ujtsuts mij n'anmaary, pudsam jap ma tadu ja'ayun es katu mnakutyuku ma yu'un.

²⁶ Ta ja ka'oybyu dyaj'yáxy ja mixy. Ta jatugok dyajmo'ty es pyadseemy, es dyajwe'emy éxtamu o'krú. May oj jyuna'andu ko tu 'yeeky. ²⁷ Per ja Jesús tmajtsy ma ja kyu'u, es twijtse'ky. Ta ja mixy tyunaaye'ky.

²⁸ Net ja Jesús tyujkudu ma ja tyujk mudu 'yuxprujkruty ak yu'uyuty. Ta yajtuujudu ja 'yuxprujkruty:

—iTii da kots uudsuty kyaj tu nmamada'akta tadu ka'oybyu?

²⁹ Ta 'yanmaayudu:

—Tyadu du'ambu ka'oybyu, yu'uyu maut pyadseemy je'eyu mat ko ngajxtakum.

Jesús tnigajxy mymajtsk ok ja 'yo'kun

³⁰ Ko jam tsoy'ondú, ta ñajtu Galilee. Esu Jesús kyaj ttsejky es pun tnijáwudut, ³¹ mat ko dya'uxpraktu naty ja 'yuxprujkruty es ttukmamadya'akta:

—Uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyajkyaka'añuts ma ja ja'ayuty, es yu'uts xya'oooktap, es ko tyugakxabátat, nijikpyúkudats.

³² Es ja'ajuty kyaj tjaygyujkudu éxtam 'yanu'umxudu, es tsyu'kudap es dyajtáwudut.

Pún waanu muj

³³ Net jyajttu ma ja Kafarnaúm kajpn. Es ko naty 'yittu tugoty, ta yajtuujudu ja Jesús:

—iTii du'un naty mdsipkajxtap miidsuty tu'aay?

³⁴ Es amofnu wyu'amdaaydyu, mat ko yu'u naty tu ttsipkajxtu ko rónu du'un ma yu'ujuty ni'igu myújuty. ³⁵ Netu Jesús ñaxwe'tsy ma ja nimajmajtskru 'yuxprujkru, es t'anmaaydyu:

—Pun nidu'uk miits mnaybyujta'agánudap muj kujxm, wa'an ñaybyujta'agyuty yuunk naxpyu, es tmudúnat nidugekyu.

³⁶ Net tsa'ane'ky tu'ugu uná'ku'unk es tyunaay kujk'aay ma ja 'yuxprujkruty, es t'anmaaydyu:

³⁷ —Di'ibu 'yaxájur tu'ugu uná'ku'unk éxtamu tyadu mududsu nxuugyujxm, xy'axájurtsu du'un uj; es di'ibuts uj xy'axájur, nan 'yaxájubu du'un di'ibuts uj xykyajx.

Di'ibu kyaj xyñi'o'o xyñiyáxum, yu'u du'un ijtp mat udsajtam

³⁸ Net ja Fwank t'anmaay ja Jesús:

—Ya'uxprujkru, tats n'ixtu tu'ugu ja'ay dyajpudsémy ja ka'oybyuty ma yu ja'ay mudu mxuugyujxm, es kom kyaj jyudity mat udsajtam, tats nyajkubókta.

39 Es ja Jesús 'yadsooju:

—Katu xyajkubóktu, mut ko di'ibu tyiimpy ja muj'ajtan mudats nxuugyujxm, óyats xymyadya'aky es kyaj 'yaxuugaty. 40 Es di'ibu kyaj xymyadsip'ajtam, yu'á dan mat n'ijtam. 41 Pún pún mmo'oyadu oyjye'eyu tuk vasu wá'ats nuu mat kots uj miits nja'ay'áttu, táy'ajtan n'anuumadu ko Dios myay'átup ja ja'ay.

Puroobuty ko pekyoty nyajka'am ja wiink ja'ay

42 Pún ja pún dyajpekykya'ay nidu'ugu tyadu du'ambu ana'ku'unk di'ibats uj xymyubajkr, waanu oy pyadsu'mxaty kooxup yajtuk'yo'kmawunu tu'ugu muj paan es yajkubijpnáxut mejyńóty. 43 Pún myajpekytyuunup tu'ugu mgu'u, niboot.† Waanu oy ko mnuxut tsajpótm, éxtam mbaat njuna'anam kutuk ma ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu, es kadiinam ko myajpajta'agut mat majtsku mgu'u ma ayoodákn, 44 ma ni na'a kya'oogut ja tunu'k es ni kya'oogut ja juun. 45 Es pún myajpekytyuunup tu'ugu mdeky, niboot. Waanu oy ko mnuxut tsajpótm, éxtam mbaat njuna'anam, tekytyuk ma ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu es kadiinam ko myajpajta'agut mat majtsku mdeky ma ayoodákn, 46 ma ni na'a kya'oogut ja tunu'k es ni kya'oogut ja juun. 47 Es pún myajpekytyuunup tu'ugu mwiin, juut. Waanu oy ko mnuxut tsajpótm, éxtam mbaat njuna'anam, mat tuk adu'um je'eyu mwiin ma ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu es kadiinam ko myajpajta'agut mat majtsku mwiin ma ayoodákn, 48 ma ni na'a kya'oogut ja tunu'k es ni kya'oogut ja juun.

49 Es nidugekyu ja'ayuty 'yayówdut, oyu tadu ayo'on njaja'ambu éxtamu juun xysya'ayum. Extam juun dyajtu'utsy ja tsu'utsy kadiibu mya'adut, tadu ayo'on mbaat xytyukmawingo'onam ja Dios. 50 Oy yu kaan. Per pún tugooynup ja tyá'amts'ajtan, kyaj wi'ix 'yóyut es jatugok tyá'amut. Ittu éxtam ja oy kaan es jiky'attu amumdu'uk jot nixim niyam.

10

Kasaada ja'ayuty ñaymyastu'udu

1 Net ja Jesús tso'oń Kafarnaúm es oj ñexy ma ja Judee ñax es 'yawinnajxy ma ja Jordán mujnuu jadsoo ma xuu pyadsemy. Jap ja ja'ayuty ñaymyukadu jatugok ma naty yu'u, es dya'uxpejky éxtamu naty yu'u ya'uxpeky jaayam. 2 Net naagadyu fariseeuty tnimiindu Jesús es du'un dya'anuguga'ajyá'andu. Ta dyajtuudu:

—¿Tii mbaat yu yedyujk tmastu'uty ja ñudo'oxy?

3 Ta ja Jesús 'yadsooja:

—¿Wi'ix t'ane'emy ja Moisés?

4 Ta ja'ajuty 'yadsooda:

—Ja Moisés tu dyajnigutúku es mbaat ja yedyujk tmastu'uty ja ñudo'oxy pún jawyiin tmo'oy tu'ugu neky ma jyuna'añ ko kyaj t'oknudo'ox'ajnu.

5 Ta Jesús 'yanmaayudu:

—Ja Moisés tkuxjaayu tadu ana'amun ja'agyujxm ko kujuun miidsuty.

6 Per ma tsyondaky ko Dios dyajkojy tugekyu, yu Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ: “Dios yajkoj ja ja'ayuty yedyujk es toxytyujk.” 7 “Paaty ja yedyujk 'yabekyu ma ja tyaak tyeety es du'un ñaybyuwa'agadu mudu

† 9:43 Xytyuk'ijxamu Jesús ko di'ibu xyajpekytyu'unam, yu'u jot winma'añ, es kyaj yu'adyu ku'u, teky es ni yu'u wiin. Ix Markus 7:18-23.

ñudo'oxy, ⁸ es nimajtsk jyiky'attu éxtum tu'ugun je'eyu." ⁹ Paaty di'ibu ja Dios tu dyajnaymyúkuđu, ni pán tkayajwa'xat.

¹⁰ Ko naty jap tugótyaty, ja 'yuxpukpúty yajtújđu jatugok yu tyaadu.

¹¹ Esu Jesús 'yanmaayđu:

—Di'ibu myastutypy ja ñudo'oxy es pyekey mudu wiink to'oxy, yajtaggeery ja puk úkunu wyindsu'kun. ¹² Es pan ja toxytyuk myastutypy ja ña'ay es pyekey mudu wiink yedyuk, nan yajtaggeery ja puk úkunu wyindsu'kun.

Jesús tkuni'xy ja uná'ku'unguty

¹³ Naagadyu ja'ayuty dyajmíndu 'yuna'ku'unguty esu Jesús tyónadat, es ja 'yuxpukpúty t'oodu ja ja'ayuty. ¹⁴ Ko ja Jesús t'ijxy, ta 'yajku mat yu'ujuty es t'anmaayđu:

—Mastu'utta, wa'andsu uná'ku'unguty xyñimíndats, es katu xyajjambíty, mat ko ja Diosu kyutujkun yu' jya'a'ajtypy di'ibu du'an éxtum yu'ujuty. ¹⁵ Tu'ajtan n'anumudu ko di'ibu kyaj t'axaju ja Diosu kyutujkun éxtum tu'ugu uná'ku'unk, kyaj tyákat ma Diosu kyutujkun.

¹⁶ Net tsa'ane'ky ja uná'ku'unguty. Ta tkaxkooñ ja ky'u ma ja kyubajkaty es tkuni'xy.

Mukja'ay tmadya'aky ja Jesús

¹⁷ Ko ja Jesús 'yaktu'uyo'oy, net myiñ tu'ugu yedyuk puye'egy, es ñaygoxtunaaydyáku Jesús wyindum es yajtúju:

—Oy ya'uxpukpu, ¿ti tsojkar ndúnadats esuts nyajtukkumáyut ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu?

¹⁸ Netu Jesús 'yanmaayđu:

—¿Ti kots mij xytyjy kots uj n'óyuty? Ja'a ko yu'yu du'anu Dios oy. ¹⁹ Oy xyñija'aju ja Diosu 'yana'amun: “Katu myajja'ay'eeky; katu xyajtagóy ja puk úkunu wyindsu'kun; katu mmeetsy; katu mudu andakangyujxm pán xyñiwaambéty; katu ti xyñipeky; mwindsu'ugap ja mdaak mdeety.”

²⁰ Ja yedyuk 'yadsooy:

—Ya'uxpukpu, tugekyu tyaadu tats nguydyuunda'ay extu tu ndimutsk'átyats.

²¹ Netu Jesús twin'ijxy mudu tsojkan, es t'anmaayđu:

—Jatu'uk mdugoy'ajtxaty. Nujx took tugekyu di'ibu mmadajty mjaygyejpy es yajwa'x ma ayoobu ja'ayuty, es net xypyamíndats es du'an xymudátat ja oy'ajtan jam tsajpótm.

²² Es ko tmadooy yu tyaadu, ta ja yedyuk jyotmaydyuktujku. Ta oj ñejxy jotmaymyut, mat ko nugoo naty jyantsymukja'ayuty. ²³ Ta ja Jesús t'ijxambijty, es t'anmaayđu ja 'yuxpukpúty:

—¿Tsip nimujaa esu mukja'aydyukaty tyákadat ma Diosu kyutujkan!

²⁴ Ja 'yuxpukpúty du'ñu wyu'umadyaayđu mudu tyaadu. Esu Jesús 'yak'anmaayambijtadu:

—¿Tsip nimujaa esu mukja'aydyukaty tyákadat ma Diosu kyutujkan!

²⁵ Ni'igu tsyípty es tu'ugu mukja'ay tyákat tsajpótm es kadiinam ko tu'ugu kameyu ñáxat xu'uñ jutoty.

²⁶ Ko t'akmoodu tyaadu ja xupukpúty, waanu ni'igu wyu'umadyaayđu du'ñu es ñayjunánudu:

—Pes, ¿pánu du'an mbaat ñitse'eky?

²⁷ Esu Jesús wyin'ijxudu es 'yanmaayđu:

—Mudu ja'ayuty kyaj mbaat, per mudu Dios, ak mbaat tugekyu.

28 Net_u Peedr_u t'anma_{ay} ja Jesús:

—Es _uudsuty sit_{ay} t_uts tugeky_u nmastutta'_{ay}dy_u es mij nban_{uj}x_tu.

29 Jesús 'yadsooj_u:

—T_uy'ajt_{an} n'an_uum_udu ko oytyim p_{án}uty di'ib_u t_u tmastu'uty ja ty_{uj}k, o my_uga'ax_uty, o ty_{aa}k, o tyeety, o 'yu'ung_uty, o ñax ká_muty mat kots xpyanejxy _{uj} es ttuñ é_xt_{am} jy_una'añ ja oyby_u ayuk, ³⁰ tad_u ja'ay Dios mo'oy_udu_p tyam ma ty_{ad}u naxwí_ñu_{du} m_ugo'px du'_unan ni'igu ty_{uj}k, ty_{aa}k, my_uga'ax_uty, 'yu'ung_uty es_u ñax ká_muty, oy 'yayoy du'_un; es nandu'_un tsajpó_tm Dios myo'oy_udu_t ja jiky'ajt_{an}u win_u x_u win_u tiemp_u. ³¹ Per may di'ib_u tyam y_a naxwí_ñ ijtp m_{uj}, jam tsajpó_tm_u Dios py_{uj}ta'ag_udu_t mutsk; es may di'ib_u tyam y_a naxwí_ñ ijtp mutsk, jam tsajpó_tm_u Dios py_{uj}ta'ag_udu_t m_{uj}.

Jesús tnigajxy my_udu_guk ok ja 'yo'k_un

³² Jam_u naty wyimbatt_u ma ja tyu'uj_u Jerusalén, es_u Jesús jawyí_{in}u naty ñejxy ma ja 'y_uxp_{uj}k_{pu}ty. Es ja nimajmajtsk_uty du'_uñ_u wy_u'am_udy_uaydy_u es tsy_u'k_udu ja ja'ay_uty di'ib_u pan_{uj}x_udu_p. Net ja Jesús twoonejxy wiink tsoo ja nimajmajtsk_{pu} 'y_uxp_{uj}k_{pu}ty. Ta oj ttukm_umadya'_{akt}u di'ib_u naty jatán kubatán_up, ³³ es 'yanma_{ay}du_u:

—Ixt_u, nbat_{uj}k_um Jerusalén ma _{uj}, ja Naxwí_ñu_{du} Ja'ay_udy_u Kyud_unaaby_u, nyajk_uyaka'añ_uts ma y_u teedywyindsán_uty es ma ja di'ib_uty tsajpt_ugó_{ty} ya'x_up_{uj}k_ut_up, es xytyuknikajx_upat_u'and_uts ja o'k_un es xyky_uyaka'and_uts ma ja roman_u ja'ay_uty. ³⁴ Y_u'ats xyñixi'iga'_{an} xytyukxi'iga'_{and}ts, xywyopa'_{and}ts, xyñidsuj_uy_u'and_uts es xya'ook_ut_upts, es ko ty_ug_uk_ux_ubát_ut m_uds_u naty t_u n'ee_{ky}, njiky_upyú_uk_udu_{ts}.

Santya'ag_u es_u Fwank t'amdow_udu tu'ug_u may'ajt_un

³⁵ Net ja Santya'ag_u es ja Fwank, Zebedee_u myaang_uty, tm_uwingoon_udu ja Jesús es t'anma_{ay}dy_u:

—Ya'x_up_{uj}k_{pu}, ndsojkt_upts es xytyún_ut ja may'ajt_un di'ib_u n'amdood_up.

³⁶ Net ja Jesús yajt_uuj_udu:

—¿Ti d_un mdsojkt_up es_uts ndún_ut?

³⁷ Ta t'anma_{ay}dy_u:

—Mooydy_ug_uts es_uts n'u'ũ_udu_t tu'uk ma m'aga'añ_ugy_u'_u es jatu'uk ma m'anajñ_ugy_u'_u ko m'ana'ama'añ m_{uj}'ajt_un m_uut.

³⁸ Ta ja Jesús 'yadsooj_udu:

—Miits kyaj xyñijá_udu ti d_un m'amdood_up. ¿Tii mm_udán_udu_p miids_uty, é_xt_{am} mbaat nj_una'an_um xy'uuk_u ma ja kál_uz mats _{uj} n'uuga'añ? ¿Tii mm_udán_udu_p miids_uty é_xt_{am} mbaat nj_una'an_um mn_ubát_ut é_xt_{am}ts _{uj} nnubata'añ?

³⁹ Ta ja'aj_uty 'yadsood_u:

—Nm_udán_udu_{pts}.

Es_u Jesús 'yanma_{ay}du_u:

—T_uy'ajt_un ko miits m'uuk_ut_up ma ja kál_uz mats _{uj} n'uuga'añ, es nandu'_un mn_ubát_ut é_xt_{am}ts _{uj} nnubata'añ. ⁴⁰ Per _{uj} kyajts xpyaaty es_uts miits nmo'oy_udu_t es m'u'ũ_udu_t mats n'aga'añ_udsyoo o mats n'anajñ_udsyoo. Dios_u du'_un pát_up tmo'oy_udu_t di'ibá_{ty} t_u yajtuknib_uja_ugu.

41 Ko ja nimajkpu xprujkputy tmudoodu tyaadu, net ttuk'ak'ajttu ja Santya'agu es ja Fwank. 42 Netu Jesús dyáxudu nimajmajtskuty, es t'anmaaydyu:

—Mnija'adur miits ko di'ibáty 'yana'amdur ya naxwiiñ, jya"abáktur ja ja'ayuty, es 'yana'amudu éxtam yu'ujuty ja kyutujkan. 43 Per kyaj dyu'an'átut ma miidsuty. Nik ni'igu ko di'ibu naybyujta'agánur muj ma miidsuty, yu'u myudúndur ja myu"uxprujkputy, 44 es oytyim pánuty miidsuty di'ibu itaamp jawyiin, yu'u myudúndur ja myu"uxprujkputy éxtamxyur yu'adyu myuduumba. 45 Du'un éxtam uj, ja Naxwiiñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, kyajts nmiiñ naxwiiñ esuts nyajmadúnat, ja'ats uj tu nmimíñ esuts uj ja ja'ay nmadúnat esuts ngubátut mayu ja'ay ja pyeky kots ja'a ngu'oogut, du'un may tmadáttut ja nitsokun.

Jesús dya'ijxpéky tu'ugu wiints

46 Net jyajttu Jerikoo. Es ko natyu Jesús kyajpnbudsémy mut ja 'yuxprujkputy es mut ja mayjya'ayuty, tu'ugu wiints di'ibu xyu'ajtypy Bartimeeu, Timeeu myaank, jamu naty 'yu'uñu tu'ubu'ayy es t'amdoy ja limosnu. 47 Es ko tmadooy ko wyingóñ ja Jesús nazarenu, ta ja wiints yaxkeky:

—Jesús, Davitu tyuamp 'yaats, pa"ayooguts mij!

48 May ja ja'ayuty 'yoojudu es 'yamónat, per ja wiints ni'igu waanu muk yaxkeky:

—J Davitu tyuamp 'yaats, pa"ayooguts!

49 Net ja Jesús wyá'k'a'aju, es jynáñ:

—Yajmíndu.

Ta ja ja'ayuty t'anmaaydyu ja wiints:

—Jotkujku, pdu'uk, mut ko tam myáxuty.

50 Net ja wiints tnasajtu ja tsyamarru, es pyujte'ky. Ta twinguwa'ku ja Jesús. 51 Net ja Jesús yajtuaju:

—¿Ti mdsejpy esuts uj ndúnadats?

Ja wiints 'yadsooy:

—Ya'uxprujkpu, yu'uts njatsejpy esuts n'ijxpákut.

52 Ta ja Jesús 'yanmaayy:

—Mbaat mnejxy. Tu m'aguda'aky mut ko tats xymyubeky.

Netyu ja wiints oj 'yijxpéky, es tpanejxy ja Jesús.

11

Jesús tyuku Jerusalén éxtam tu'ugu rey

1 Ko naty jya'ta'añ Jerusalén, ko jyajttu Betfajee, jamyu ma ja Oliivus Kork, netu Jesús tkejxy majtsku 'yuxprujkpu, 2 es t'anmaay:

—Nujxtu ma yu mutsk kajpnu'unk di'ibu yajwingu'ijxur, es jap xypyaadat kuwuañ tu'ugu burru di'ibu ni pánnum tkatuk'u'uñu. Muga ju es xyajmínat. 3 Es pan ja pán myajtáwudu: “¿Ti ko xymyugaju?”, net xy'anuumat: “Ja Windsán yajtunaampy es pojén tkajxambítut jatugok.”

4 Es ja 'yuxprujkputy oj ñujxtu, es tpattu tu'ugu burru kuwuañ tajk agu'um muj tu'ubu'ayy. Es ko naty tmugaju ja burru, 5 net ja ja'ay yajtuajudu:

—¿Ti ko xymyugájudu tadu burru?

6 Es yu'ujuty 'yadsoody éxtam Jesús naty tu 'yanu'umxudu. Net ja ja'ay myastútu. 7 Ta oj dyajnujxtu ma ja Jesús es tpujtáktu ja wyit jam burru ñikajxm, es ja Jesús ttukpejty. 8 Es ja mayjya'ayuty dya'ptu ja ñikajxyudu

wit tu'aa. Wiinkraty ttajtu ja kepyu 'yaay xye'entsy es ttukwin'o'oxudu ja tu'aa. ⁹Ja ja'ayuty di'ibu najxtap jawyiin es nandu'an ja di'ibu miindup ux'ok ya'ax jyoktu:

—iAwdattu Dios! iKuni'xy di'ibu miimp éxtamu Nindsun'ajtam Diosu kyudunaabyu! ¹⁰Muj kujxm 'yítat ja rey Davitu tyuummp 'yaats di'ibu yajkutukaamp. iAwdattu Diosu tsajpótmudu!

¹¹Ta ja Jesús kyajpnajaty Jerusalén es jyajty ma ja muj tsajptujk es t'ijxtaay tugekyu di'ibu jap. Ta tso'o'ón jam es tmunejxy ja majmajtskpu 'yuxpukraty ma Betañu kajpn, mat ko tu tsyu'ujunu naty es jap mya'aja'añ.

Jesús tkajxpéky ja iigu kepy

¹²Jakumbom ko Jesús tso'o'ón jap Betañu, ta yu'o'ku. ¹³Ta t'ijxy tu'ugu iigu kepy tu'ubu'aa. Ta tnumajwa'ky, es kyaj tpaty ni ti tyuummp ja kepy, je'eyu 'yaay, ja'a ko kyajnum ja tiempu ma tyuummp. ¹⁴Ta ja Jesús t'anmaay ja iigu kepy:

—Ni na'a mganakytyuummp'átat.

Es ja 'yuxpukraty tmudoodu.

Jesús dyajpudsémy di'ibu juuy to'ktap ma ja muj tsajptujk

¹⁵Oknam jyajttu Jerusalén, netu Jesús tujku muj tsajptujk ñabotsoty. Ta dyajpudseemy di'ibu naty jap juuy to'ktap es dyajjumbijty ja myeesaty di'ibu naty jap wyingugoondup ja meeñ mat ja tsajptujk meeñ, es dyajjumbijty ja syíuty di'ibu pakto'ktap. ¹⁶Es kyaj dyajkutijky es pán dyajnáxut oytyiiti muj tsajptujk ñabotsoty. ¹⁷Ta dya'uxpejky ja ja'ayuty, es t'anmaay:

—Ja Dios jyanáñ ma ja jyaaybyajtun: “Yu ndujkats yu'u ma nidugekyu naxwiñudu ja'ay kyajxta'aktu”, per miidsaty tu xyajwa'andu ma'tspru aank.

¹⁸Es ja teedywyindsúnaty es ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxpukraty tmudooy yu taadu. Ta t'uxtaaydyu ja winma'añ wi'ix ja Jesús 'yoogut, per ttsu'ugudu, ja'a ko nidugekyu ja ja'ayuty tam yajxon tmudoo'ittu ja 'yuxpukrun. ¹⁹Es ko tsyu'ujunu, net Jesús tso'o'ón jap Jerusalén.

Iigu kepy tyu'utsy di'ibu Jesús tu tkajxpéky

²⁰Jakumbom jepy ko jyumbitandu Jerusalén, ta ñaxtu ma ja iigu kepy, es ja 'yuxpukraty tu t'ixtu ko tu naty tyu'tsnu. ²¹Ta ja Peedru tjamyejtsy, es t'anmaay yu Jesús:

—Windsún, jix! Tu tyatsnu tyadu iigu kepy di'ibu mij tu xykyajxpéky.

²²Jesús 'yadsooy:

—Mubaktu Dios. ²³Tay'ajtan n'anuumudu ko pán ja pán miits m'anuumudubu tyadu kopk: “Jawa'ak ja yaa. Najx mejyñóty.” Pán kyaj xyujpjáwudu, pes du'unu dun jyátat. ²⁴Paaty n'anuumudu miidsaty ko tugekyu di'ibu miits m'amdoodup ja Dios ma mgajxta'aktu, pán mmubujktap, m'axájudup. ²⁵Es ko mgajxta'aktu, mma'xtap di'ibaty miits mduunadup axuuk, es du'un yu mDeedyu tsajpótmudu mma'xadup miidsaty ja mbojpaty nandu'an. ²⁶Es pán kyaj xymya'xtu di'ibu mduunadup axuuk, mDeedyu tsajpótmudu nan kyaj mma'xadat miidsaty ja mbojpaty.

Jesusu kyutujkun

²⁷ Ta net jyajttu Jerusalén. Es ko natyu Jesús jyadity muj tsajptajk ñabotsoty, ta ñimiinudu Jesús ja teedywyindsúnaty es ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxpajktup es ja mujja'aydyajkaty, ²⁸ es yajttuujudu:

—¿Pánu kyutujkan mñat xytyuñu tyaadu? ¿Pán tu mgutujkanmo'oyaty?

²⁹ Ta Jesús t'adsoodu:

—Uj nandu'an nyajttawaambyats tu'ugu ayuk miidsaty. Pñn xy'adsoojumbijtpats, net n'anñmñat ti kutujkanats uj mñat nduñu tyaadu. ³⁰ ¿Pán kutujkanmooyu Fwank es yajnabatut? ¿Dios, o yu ja'ayaty? ¡Adsoodugats!

³¹ Ta ak yu'ujaty ñay'uu ñaygyajxudu es ñayjyuna'anudu:

—Pñn n'okjana'anam ko ja Dios tuk'ana'amñ, ta xy'adso'om: “Es pñn du'an, ¿ti ko xykyamubaktu?” ³² Es pñn njñna'anam ko ja'ayaty, ta yu ja'ayaty xytyu'unam axuuk, mut ko nidugekyu yu'ujaty tmubaktu ko Fwank yu'u ja Diosu kyugajxpu.

³³ Ta t'anmaaydyu ja Jesús:

—Kyajts nnijáwudu.

Ta ja Jesús 'yadsoojudu:

—Es uj nan kyajts miits n'awánudat ti kutujkanats uj mñat nduñu tyaadu.

12

Axuk kamgwentu'ajtpaty éxtumñ ijpajttan

¹ Net tyujku ya'uxpajkpu mut kanak nax ijpajttan es jyñnáñ:

—Jaa ijty tu'ugu yedyujk di'ibu kyoj yu uuvu kam ma ja ñax. Ta tnageemy es dya'uyuu ma dyajnipátut ko ja uuvu yajwinma'adsa'anat es tkojy tu'ugu potsy kujxm ma mbaat jam n'ijxkákum es ngwentu'ajttam tugekyu. Okñam tmooy tukmiky ja uuvu kam mudu wiink ja'ayaty es tsoy'onnu ja kugam. Jagam nax jagamgajpn oj ñejxy.

² Ko tpaty ja tiempu ma ja uuvu yajtujkmukáñnu, ta tkejxy tu'ugu tyuumbu es t'amdówat ja mñduumbaty ja uuvu di'ibu páttup ja kugam. ³ Es ja uuvu kamgwentu'ajttu tmajttu ja kugamu tyuumbu, tkepywojptu es dyajjumbijttu. Ni tii tkamoodyu. ⁴ Net ja kugam tkejxy ja wiinkpu tyuumbu, es tyaadu tsaaga'tstu es dyajtsayujttu kyubajk es axuuk ttuundu.

⁵ Ta ja kugam tkejxy ja wiinkpu, es yu'u dya'o'ktu. Okñam ja kugam tkejxy ja wiinkpadyu tyuumbaty nimay, es ja uuvu kamgwentu'ajttu tkepywojptu naagaty ja tuumbaty es naagaty dya'o'ktu.

⁶ Ja kugam tmudajnu je'eyu tu'ugu myaank di'ibu jyantsytsyejpy, ja'a kyajx tim ok es twinmaay: “Wyindsu'ugubudats ja nmaank.”

⁷ Es ko t'ijxtu ja uuvu kamgwentu'ajttu ko myiñ ja kugamu myaank, ta ñayjyñánudu ak yu'ujaty: “Tyaadu du'an di'ibu 'yaxajyaaampy yu kuma'añ. Min n'ok'ya'o'kam, es du'an nmwñamñam adsajttam.”

⁸ Ta tmajttu, dya'o'ktu es dyajpñdsñmñu ja ñini'x ma ja uuvu kam.

⁹ Ta ja Jesús yajttuay:

—¿Ti tyunaampy mut yu'ujaty ja kugam? Pes mínup es dya'o'kta'ayudu tadu axuk ja'aydyujk, es tmo'oyut wiinkpu ja 'yuuvu kam.

¹⁰ ¿Tii ni na'anam miits xykyu'uxpaktu ja Diosu jyaaybyajttan ma jyñna'añ?:

Ja tsaq di'ibu ja pojtspaty 'yuxtijtu, tu tpaaty ja lyugaar ma ja tujk t'ujx'áty.

¹¹ Tyaadu du'an ja tyu'unuñ ja Nindsuñ'ajttam Dios,

es n'okwun'umadya'ayam du'añu.

¹² Ta ja teedywyindsunaty es ja fariseeuty tjamatsandu ja Jesús, ja'a ko tmuwinma'añbyattu ko yu'adyu naty yajmadyákr madu tadu ijspxatun. Es mat ko tsyu'kudu ja nax kajpn, ta tna'ijxtu ja Jesús es ñijxtu.

Jesús tmadya'aky ja kugubajtan

¹³ Oknam ja Jesús yajtuknikejxy nidu'uguty ja fariseeuty esu Eroodusu jya'ayuty, es t'uxtaaydyu wi'ix mbaat dya'anuguga'adu ja Jesús. ¹⁴ Ta ja'ajuty t'anmaaydyu ja Jesús:

—Ya'uxprijkpu, nnija'adupts ko mgajxy mat ja tny'ajtan es ni xkyyatun kwentu di'ibu ja'ayuty myadyáktup. Je'eyu xya'uxpeky mat ja ñu'u tyu'u ja Dios. ¿Tii óyudsu da ngugubátut ma yu yajkutujkpu kopk, o kyaju?

¹⁵ Es ja Jesús ñija'abu naty ja tyádadyu 'yaxuk winma'añuty. Ta t'anmaaydyu:

—¿Ti kots miits xyajka'aja'andu? Tuk'ijxtugats ja meeñ di'ibu muut mgugubety.

¹⁶ Net dyajmiindu tu'ugu platu meeñ. Ko tyaadu t'ijxy ja Jesús, net dyajtuuy:

—¿Pánu tyadu wyiin jyujp esu xyuu di'ibu yam kuxja'ay?

Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Yu yajkutujkpu kopk.

¹⁷ Net ja Jesús 'yanmaaydu:

—Pes mo'oydyu ja yajkutujkpu kopk ja di'ibu yu'u jya'a'ajtypy, es mo'oydyu ja Dios di'ibu Dios jya'a'ajtypy.

Ko tmuododu tyaadu, ta du'añu wyu'umadyaaydyu.

Ja'ay dyajtuwdu pun jikyryáktup ja o'kraty

¹⁸ Net oj tniñjxtu Jesús naagudyu saduseeuty. Ja saduseeuty jyuna'andu ko kyajp jyikyryuka'añ ja o'kraty. Du'unu tyaadu ttuknibajtakudu:

¹⁹ —Ya'uxprijkpu, Moisés dyajnigutúku ko pun ja pán 'yeeky es kyaj tu tpattu 'yu'unk, ja myuga'ax pyáku ja ku'ekytyo'oxy es tmuáttut ja 'yu'unk, es ja'a tyuknikujxm'átup ja jamyii. ²⁰ Du'un jyajty ma uudsaty. Tamu naty jaxtujk tukka'axu yedyujk. Ja ka'axkórk pyejky, es 'ye'ky, kyaj tpattu ja 'yu'unk. ²¹ Ta ja myumajtskpu tpejky ja ku'ekytyo'oxy, es nandu'un jyajty. Es ja myudugukpu nandu'un jyajty, ²² extu ko 'yabudseemy nijaxtujk, es ni pán tkatukpattu 'yu'unk. Es ko tyaadu du'un tugekyu ñajxy, ta nandu'un ja toxytyujk 'yo'knu. ²³ Es ma jyikyryuka'anduk ja o'kraty, ¿pánuk nidu'ugu tadu jaxtujkpu una'kuty ñudo'oxy'átup, éxtum tu pyujkta'aydyu mat yu'u?

²⁴ Esu Jesús 'yadsoojudu:

—Miidsaty nugoo m'okkajxtugooñudu, mat ko kyaj xyñijawudu ja Diosu jyaaybyajtan es ni ja myuk'ajtanu Dios. ²⁵ Es ko ja o'kpu jyikyryáktut, ni kyaráktut ni pán, du'un 'yíttut éxtamu ánkusu tsajpótmudu. ²⁶ Yu o'kraty situy jikyryáktup. ¿Tii kyajnam miits xyajmadya'akta éxtum ja Dios jyunañ ma ja jyaaybyajtan, ma tmadya'agyu tadu apyñgyepy ko tyoy?, ko t'anmaay ja Moisés: “Ujtsu du'un ja Abraan Dyios, Isaa esu Jakoob.” ²⁷ Yu Dios, kyaj yu'u Dyios'átyuty

ja o'kruty, yu'u du'un ja jiikyryuty.* Es du'un miidsuty situy nugoo m'okkajxtugooõnda.

Ana'amun waanu mupru

²⁸ Net nandu'un ñimiinu Jesús tu'uk ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpukp, di'ibu tu tmadoyu tyaadu es ñija'ap ko Jesús tu t'adsoodu ja saduseenty mada wijy'ajtun. Ta dyajtuuy:

—Ya'uxpukpu, ¿di'ibu du'un ja ana'amun ni'igu myájuty?

²⁹ Ta Jesús 'yadsooju:

—Ja ana'amun di'ibu ni'igu myájuty, yu'u tyaadu ma jyuna'añ: “Mudowdu es jaygyúku, miits israelítuty: ja Dios di'ibu Nindsun'ajtam, yu'uyu je'eyu Windsun'ajtr. ³⁰ Tsoktu ja mWindsun Dios mat winu mjot mwinma'añ, mat winu m'anmaja'an es mat winu mmajaa.” ³¹ Es ja myumajtskpu yu'u du'un jyuna'añ: “Tsoktu ja mmudajkra'a éxtam mij ku'um mnaydsyékuty.” Tadu nimajtskpu ana'amun nik ni'igu myájuty kudiinun ni tu'ugu wiinkpu.

³² Ta ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpukp 'yanmaayu Jesús:

—Oyats tu xy'adsoy, ya'uxpukpu. Tuy'ajtanu'u ko ijtr tu'uk je'eyu Dios, kyajpu wiinkpu. ³³ Es pun ndsojkun ja Nindsun'ajtam Dios mat winu njot nwinma'añ'ajtam, mat winu nmajaa'ajtam es pun nandu'un ndsojkun ja nmudajkra'a'ajtam éxtam nnaydsyojkun ku'um, yu'u situy nik ni'igu tsyobaadut kudiinun tugekyu yojxun es tugekyu windsu'kun di'ibu yajtooyduy artalkujxm.

³⁴ Es mat ko ja Jesús ñija'ap ko ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpukp tu 'yadsooytu mada wijy'ajtun, ta t'anunnu:

—Je'eyu tim waanu mdugoy'ajtxuty es m'ítut ma Dios yajkutíky.

Es kyaj pun 'yoknaydyuk'a'ijxunu es t'ak'yajtúwut ni tii.

Punu tyump 'yaats ja Kristu

³⁵ Oknam ko Jesús ttuk'uxpejky ja ja'ayuty muj tsajptujk ñabotsoty. Ta yajtanjudu:

—¿Wi'ix ko yu di'ibuty tsajptugóty ya'uxpukp jyuna'andu ko yu Kristu yu'u tump'ajt aats'ajtr ja Davit je'eyu? ³⁶ Mat ko Davit ku'um, mat ja myuk'ajtan ja Espiritu Santu jyuna'añ:

Yu Dios t'anunnu ujtsu nWindsun:

“U'uñ yaa aga'añdsyoo ma ujun, extu kots uj nyajtugóyut tugekyu mij ja mmadsip.”

³⁷ ¿Es wi'ix mbaat yu Kristu tyump'áty 'yaats'átyuty yu Davit? Pes Davit ku'um junaamp nWindsun.

Es ja ja'ayuty di'ibu nimáudyu naty, yu'ujuty myudoodaaydyu yajxon ja Jesús.

Jesús tnigajxy ja fariseenty es di'ibu tsajptugóty ya'uxpukp

³⁸ Es ja Jesús t'aktuk'uxpejky:

—Naygywentu'átudu miidsuty mat ja di'ibuty ya'uxpukp tsajptugóty. Yu'u pyujtáktup ja witu yembyu es tsoktu es ja ja'ayuty 'yabo'x kyajxpo'xadut tu'aay mada windsu'kun, ³⁹ es tsajptugóty jap tyim'u'uñya'andu ma ja ja'ayuty mbaat yajxon 'yixudu es muj windum 'yu'uñya'andu ma pun kyay 'yuuktu. ⁴⁰ Es trujkudu ja tyukuty yu ku'ekytyo'oxyuty, net kyajxta'aktu jeky es du'un twinunna'andu ja

* 12:27 Yu'u 'yandijpy ko mada Dios tugekyu jyiky'ajtta'aydyu. Ix Lukas 20:38.

ja'ayaty, es ñay'andíjudu jyiky'attu táy'ajtun muut. Paaty pátudup ni'igu ja táydyu'unun.

Ku'ekyto'oxy ja myeeñ dyoxy

⁴¹ Oknum ja Jesús ñaxwe'tsy ma t'ijxy ko ja mukja'aydyujk trujáktu may ja myeeñ ma ja muj tsajptujk 'yalkansi. ⁴² Es nandu'un jya'ty tu'ugu ku'ekyto'oxy ayoobu, es trujta'aky majtsku mutsk meeñ'un di'ibu yiin waanu tsoy'ajtypy. ⁴³ Net ja Jesús dyaxu ja 'yuxpukpuk, es t'anmaay:

—Táy'ajtun n'anuumu ko tyadu ku'ekyto'oxy di'ibu ayoop tu dyaky ni'igu es kadiinum nidugekyu ja mukja'ayaty. ⁴⁴ Ja'a ko yu'ujaty dyaktu di'ibu yajnadujkup, peru tyadu ayoobu ku'ekyto'oxy dyaky tugekyu ja myeeñ di'ibu tyukjiky'ajtypy.

13

Jesús tnigajxy ko ja muj tsajptujk tyugoya'añ

¹ Ko ja Jesús tsoy'oñ ma ja muj tsajptujk, nidu'ugu 'yuxpukpuky jyunáñ: —Windsún, ok'ix yu muj tsajaty es yu tsuj tujkaty.

² Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿M'ijxtup tugekyu tyaadu? Kyaj wyu'ama'añ ni tu'ugu tsaa ñayñikoombétyu, tugekyu tyugoya'añ.

Ijxwu'umun ko ja naxwíñudu tyugoya'añ

³ Net oj ñijxtu ma ja Oliivus Kopk di'ibu jam windum ma ja muj tsajptujk. Es ko naty Jesús jam 'yu'uñu, ta ja Peedru, Santya'agu, Fwank esu Andrés oj 'yanu'umxudu ayu'udsyu:

⁴ —Njanijawuyándupts na'a dnu tyaadu di'ibu tunán jatánup es ti ijxwu'umun ja'ay myadátup ko tyaadu tugekyu du'un tyuna'añ jyata'añty.

⁵ Ta Jesús 'yanmaayudu:

—Mnaygywentu'átudup kadiibu pán mwin'uumudut. ⁶ Mut ko may myina'andu di'ibu juna'anaamp: “Ujtsu du'un ja Kristu.” Es wyin'uumnaampy mayu ja'ayaty.

⁷ 'Es ko miits xymudówdut tsiptundu oymyaaty, katu mnay'adsu'ugudu. Pes du'un jyata'añ, per kyajpu du'un yu'ujaty ma ja naxwíñudu tyugoya'añ. ⁸ Mut ko tuk peky mut jatuk peky ja naxwíñudu ja'ayaty ñayñitsiptuna'andudu esu ana'ambuty nixim niyam, es myina'añ ja muk ujxaty oymyaaty esu muk yuu. Tugekyu tyaadu yu'u du'un maanum je'eyu tsyonda'aky ja ayo'on.

⁹ 'Per mnaygywentu'átudup miidsaty, ja'a ko ja ja'ayaty mmunujxudup ma ja kumdattujkun es myajwóptat mut ko miits xypyanujxtupts. Es mmunujxudup ma gobernador esu rey es du'un miidsaty jap xypuyta'aktat ja táy'ajtun ujtskyujxm. ¹⁰ Es koonum yajkajxwa'xut ja oybyu ayuk ma tugekyu naxwíñudu, es óknum ja naxwíñudu tyugoya'añ.

¹¹ Es ko myajmunujxat es myajkayákat ma ja kumdattujkun, katu mjotmay'ooktu miidsaty wi'ix mjuna'andut. Ja'a mgajxtup di'ibu Dios mmo'oyudup jaanum, ja'a ko kyaj miits xykajxa'andu ngu'am winma'añ, yu Espiritu Santa mwinma'añmyo'oyudup.

¹² 'Ma tadu tiempu jyata'añty, ko extu di'ibaty tukka'ax'ajttup kyuyaka'anup nixim niyam es tuk'ya'ooktat; es ja u'unkteety du'un tyuna'añ mut ja 'yu'un; es ja ana'ku'ungaty nandu'un myattsiptuna'andup ja tyaak tyeety es tyuk'ya'ooktup. ¹³ Es nidugekyu

ja'ayaty m'axuk'ixadut ja'a ko miits xyppanajxtupts. Per di'ibu 'yakmabejkyppum du'umum, yu'u nits'o'ogup.

14 'Yu Diosu kyugajxpu Dañel tkuxjaay di'ibu tyúndup ja axuukpu. Ko xy'ixtat tyanu ma kyaj pyaadyaty ja di'ibu ya'axu'kup es di'ibu kyaj tmuj'ixy ja Dios (wa'an tjaygyuku di'ibu yu neky kyajxyry), net di'ibaty ijttubu naty Judeeu kya'aktat jap es ñujxtat tungajxy kopkkajxy. 15 Es di'ibu naty jam tujkkajxm, kyaj jyunákat es nujx tniduku di'ibu jap es tjuuda'anat. 16 Es di'ibu naty jam kyamotm, kyaj jyambítat es min t'ooxy ja wyit. 17 'Puroobu ja toxytyujkuty di'ibu naty ijtp u'unkmúut ma tadu xuu es di'ibu ya'u'unktsi'tstap! 18 Amdow pu'jksówdu miidsaty ja Dios es kudibu mga'aktat ko naty xyuxy, 19 mut ko muk 'yita'añ ja ayo'on, éxtum ni na'anum kyajaty extu ma Dios dyajkojy ja naxwíñudu, es ni du'un kyanakyjyata'añaty jatugok. 20 Es punu Dios kyaj dyajwaanu tadu tiempu, ni pan kyatso'oktat. Per yajwaanup yu'u mut ko ttseky panaty yu'u tu twin'ixy éxtumu jya'ayan.

21 'Ko naty pan miits m'an'u'umxudu: "Ixtu, tyaa dan ja Kristu", o "Ixtu, txim ja Kristu", kyaj xymyubúktat. 22 Mut ko minaaup ja win'u'ambaty di'ibu nayyajnaxánup éxtumu Kristu es éxtumu Diosu kyugajxpu, es tyunaampy yu ijxwu'umun esu muj'ajtan es du'un tjawin'uuna'andut ja ja'ayaty di'ibu Dios ku'am wyin'ijx. 23 Paaty mnayjyup'ixadup miidsaty. Tu n'anuumudu miidsaty yu tyaadu tim jayup.

Wi'ix jyambítat ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu

24 'Es ko du'unu naty tu ñajxta'ayu tadu ayo'on, ja xuu wyingoodsuya'añ, ja po'o kyaj ñakyjyaja'añ, 25 kya'adut ja mudsa'ajuty es yu'xup ja muk'ajtan tsajwinm. 26 Net xy'ixtudats nmiñ uj, ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, yoodsoty mudu muk'ajtan esu muj'ajtan. 27 Es nduk'ana'amudats ja n'ánklusats, es dyajnaymyúkudut di'ibaty tu nwin'ixtats, ma yu jamboj esu yukpoj myiñ es ma yu xuu pyudsemy es ma tsi'ity, otyim maaty.

28 'Jattu tyadu 'yijxwu'umun ja iigu kepy. Ko ja xye'entsy 'yity u'unk es pyudsemy ja 'yaay, miits mnija'adup ko miimp ja ambu. 29 Nandu'un jajtpu du'un ko xy'ixtat tugekyu tyaadu, mnijawudup ko tuu danu naty wingoombats, éxtum mbaat njuna'anum tujk agu'uybyun. 30 Tu'ajtan n'anuumudu ko tugekyu tyaadu jyata'añaty maanumu naty ja ja'ayaty di'ibu tyam kyaj 'yooktanum. 31 Ja tsajp es ja naxwíñudu náxup, per ja n'ayúkat ni na'a kyakexy kyanaxy.

32 'Ja xuu es ja oorú ni pan tkanijawu, ni yu Diosu 'yánklusaty es ni uj, ja Diosu 'yU'unk, yu'uy du'un je'eyu ñija'ap ja Dios Teety. 33 Paaty wu'umdu miidsaty wijyaty es mnayjyup'ixadup, ja'a ko kyaj xyñijawudu na'a nmina'añats.

34 'Du'un ja'a éxtum tu'ugu ja'ay di'ibu najxaamp jagam. Ko naty kyajnum tsooñ, ta tmo'oydyu ja pyo'oduumbaty ja tyuunk nidu'uk nidu'uk, es t'anmaay ja di'ibu kywentu'átup ja tujk aa es wyijy'ítat. 35 Es n'anuumudu miidsaty, wu'umdu wijy, mut ko kyaj xyñijawudu na'a jyambita'añ ja mWindsún, pan tu tsyu'ujunu, pan tsu'pan, ma 'yuy ja tugaak o ma xuyñu. 36 Exkam ko jyambity ti'in es mbaadudat maabaty. 37 Es di'ibu n'anmaaydyup miidsaty, n'anmaaydyupts nandu'un nidugékyaty: Wu'umdu wijyaty.

14

Tkajxy'attu pwn wi'ixu Jesús yajmátsut

¹ Ja'a tyugoy'aty majtsk xuu ja pasku xuu ma yajkáy ja tsajkaaky di'ibu kyaj tmudaty ya levaduuru, es ja teedywyindsúnuty es ja di'ibuty tsajptagóty ya'uxpújktup t'uxtaaydyu ja winma'añ wi'ix t'okmátsut ja Jesús mudu andakun, es ttuk'ya'ooktat. ² Es ñajyuanánudu:

—Kyaj jyaaty ma ja xuu kudiibu xyñibudu'kam ja ja'ayuty.

Tu'ugu toxytyujk ttukkuutsy ja pa'ak xu'kpu ja Jesús

³ Jamu natyu Jesús Betañu ma yu tyujku Simonk di'ibu yajtijp nilepru pa'am. Ko naty ja Jesús 'yu'uñu meesu winduuy, ta ñimawingoonu tu'ugu toxytyujk mat tu'ugu alabastru limetu ujts mudu aseytu pa'ak xu'kpu jantsy tsooxubu. Ta ja toxytyujk oj ttuknitemy kyubajkkujxy. ⁴ Ko t'ijxtu tyaadu ja ja'ayuty, ta nidu'uguty 'yajkudu, es ñajyuanánudu:

—¿Ti ko tyaadu du'un tu 'yaxtugoy? ⁵ Tyaadu tuuxyup yajteeky tuguk mago'px xuu nidún, esxyup yajtukpudáku ja ayoobu ja'ayuty.

Ta t'oodu ja toxytyujk. ⁶ Es ja Jesús t'anmaaydyu:

—Mastu'uttu. ¿Ti ko xy'oodu? Tyaadu óyudsu du'un tu xytyuñ. ⁷ Ja ayoobutujkuty du'uñum xymyudáttut ma miidsaty, es oyña'aty mbaat xypyudáku. Per uj kyajts du'uñum xymyudáttut. ⁸ Tyadu toxytyujk tu ttuñ di'ibu mbaat, tu ja nnini'xuts pa'ak xu'kpu ttukkuutsy esats nnaxtujkunudats. ⁹ Tuy'ajtun n'anuumudu ko yajkajxwa'xy yu oybyu ayuk ma tugekyu naxwiñudu, yajmadya'agut nandu'un di'ibu tyuunu tyadu toxytyujk, es du'un yajjamyátsut yu'u.

Juudas tkayaka'añ ja Jesús

¹⁰ Net nidu'ugu nimajmajtskpu ja uxpujkrpu di'ibu xyu'ajtypy Juudas Iskaryotu, oj ñejxy ma ja teedywyindsúnuty es oj myadya'aky mat yu'ujuty wi'ix tkayaka'añ ja Jesús. ¹¹ Es yu'ujuty xyondaktu es twandaktu ja Juudas ko tmo'oya'andu ja meen. Net ja Juudas t'uxtaay ja winma'añ wi'ix tkayáku ja Jesús.

Nindsun'ajtmu 'ya'ux

¹² Es ma ja pasku xuu tsyondaky, ma yajkáy ja tsajkaaky di'ibu kyaj tmudaty ja levaduuru, es ja ja'ayuty dya'ooktu ja byorreegu, ta ja uxpujkruty tnimiindu wingón ja Jesús es dyajtuudu:

—¿Ma xytsyeky n'axkúkudats es ndu'unum ja pasku a'ux?

¹³ Ta ja Jesús tkejxy nimajtsku 'yuxpujkruty, es t'anmaay:

—Nujxtu jam kajpnóty. Jap xypyaadut tu'ugu yedyujk di'ibu myanejxypy tuk tsiyu nuu, ¹⁴ es xypyuanujxtut extu ma tyujktúku, es xy'anuumudu tadu kudujk: “Yu nWindsúnuts xytyuk'yajtuup: ¿Ma ja kwartu ma mbaat n'a'ux'áttudats mududsu n'uxpujkrutujk ma tyadu pasku?” ¹⁵ Net mduk'ixudut tu'ugu maj kwartu es oydyuñ ma ja tukniku'uybyu tujk, es xy'axkúku ja a'ux jam.

¹⁶ Ta ja nimajtsk uxpujkruty ñujxtu kajpnóty es tpattu tugekyu éxtam 'yanmaay ja Jesús, es dya'abatudu ja pasku a'ux. ¹⁷ Es ko oj tsyu'ujanu, ta jyajttu Jesús mudu 'yuxpujkruty, ¹⁸ es ñaxwa'tstaaydyu meesu winduuy, es kyaydyu. Net ja Jesús jyuañ:

—Tuy'ajtun n'anuumudu ko nidu'uk miidsaty di'ibu kaapy mat uj, ja'ats uj xykyayakaambats.

19 Net ja ʔxprɨjkpɨty jʔantsyʔyotmaydyuktɨjkɨdɨ, es dyajtɨdɨ nidu'ugáty ja Jesús:

—¿Tii ʔjtsɨ daa?

20 Ta 'yadsoojɨdɨ Jesús:

—Yɨ'ɨ dɨ'ɨn nidu'uk miidsɨty ja nimajmajtskrɨ di'ibɨts xymyɨtkaaymyujkr. 21 ʔj, ja Naxwíñɨdɨ Ja'ayɨdyɨ Kyudɨnaabyɨ, dɨ'ɨn nnejxyɨts éxtɨm ja Diosɨ jyaaybyajtɨn jʔuna'añ. Per pɨroobɨ tadɨ yedyɨjk di'ibɨts xykyɨyakaamp. Nik oy mɨt yɨ'ɨ kooxyɨp kyadimmiñ kyadimjajty naxwiñ.

22 Mɨ naty jam 'ya'ux'attu, ta Jesús tkone'ky ja tsajkaaky es tʔa'aygyɨdáky ja Dios.

Es ko ttujkwa'xy, ta tmooydyɨ ja 'yɨxprɨjkpɨty, es t'anɨmɨdɨ:

—Kaydyɨ. Tʔaádɨdsɨ nnini'x.

23 Net tkone'ky tu'ugu kálɨz mɨdɨ vinɨ es tʔa'aygyɨda'aky ja Dios. Ta tmooydyɨ ja 'yɨxprɨjkpɨty, es nidɨgekyɨ 'yuktɨ mɨ ja kálɨz, 24 es 'yanmaayɨdɨ:

—Tʔaádɨdsɨ dɨ'ɨn ja nne'pyñ di'ibɨ Dios yajnaxkɨdákyry ja jembyɨ kajxy'áturyɨ, di'ibɨ yajtamaañ yaj'yokaamp es dɨ'ɨn yajma'xɨt nimay ja ja'ayɨdyɨ pyojpɨty. 25 Es n'anɨmɨdɨ ko kyajts nnaky'uuga'añ ja uuvɨ nɨɨ extɨ kodsɨ naty n'iiky mɨt miidsɨty ja jembyɨ uuvɨ nɨɨ mɨ ja Diosɨ kyutujkɨn.

Jesús tnigajxy ko Peedrɨ 'yɨxtij'a'ñɨty

26 Ko t'ɨdɨdaaydyɨ tu'ugu alabanzɨ, ta oj ñajxtɨ mɨ ja Oliivɨs Kopk.

27 Net ja Jesús t'anmaaydyɨ:

—Nidɨgekyɨ miits xmyyastu'udándɨpts mɨ tʔadɨ koots. Mɨt ko jʔuna'añ mɨ Diosɨ jyaaybyajtɨn: “Nya'oogɨpts ja borreegɨ kwentɨ'ajtrɨ, es ja byorreegɨty 'yayo'oywya'xta'aydyɨt.” 28 Es kodsɨ naty tɨ njikyryeky, jawyiinɨts nnajxɨt Galileeɨ maanɨmɨ naty miits mganɨjxtɨ.

29 Net ja Peedrɨ jʔunáñ:

—Oy nidɨgekyɨ mjamastútɨbɨ, ʔj kyajts mij nmastu'udɨt.

30 Net ja Jesús 'yanmaayɨ:

—Peedrɨ, tɨy'ajtɨn n'anɨmɨ ko mɨ tʔadɨ koots, kyajnmɨ natyɨ tɨgaak 'yɨy majtsk ok, es mij mjɨna'a'ana'añ tɨgɨk ok ko kyajts xy'ix'aty.

31 Ta ja Peedrɨ mɨk 'yadsooy:

—Oyɨts ndim'oogɨt mɨt mij, kyajts njɨna'a'ana'añ ko kyaj n'ix'aty.

Es nidɨgekyɨ ja wiink ʔxprɨjkpɨty nandɨ'ɨn jʔunaandaaydyɨ.

Jesús kyajxta'aky Jetsemanii

32 Net ja Jesús jʔajttɨ mɨdɨ 'yɨxprɨjkpɨty mɨ tu'ugu lugaar di'ibɨ xym'ajtyry Jetsemanii. Ta t'anmaaydyɨ ja 'yɨxprɨjkpɨty:

—U'ɨñɨdɨ yáa mints xim n'okkajxta'aky.

33 Ta tmɨnejxy ja Peedrɨ, Santya'agɨ esɨ Fwank, esɨ Jesús ñayjya'ajɨ jantsy jotmaymyɨt es 'yamutsk'ajty. 34 Net t'anmaaydyɨ:

—Dɨ'ɨnɨts njawɨ njodoty éxtɨm tu'ugu jotmay di'ibɨ mɨdɨ o'kɨn. Wɨ'ɨmɨdɨ miits ja yáa es mɨdánɨdɨ ja tsuu mɨt ʔj.

35 Net ja Jesús waanɨ ñas'yo'oyɨ. Ta ñayjyujpɨ koxtanɨ naxkujxy, kyajxtáky 36 es jʔunáñ:

—Tatitu'unk, mij mbaat oytyiity xytyuñ. Pɨn mbaat, kɨdiibɨts n'uugɨt yɨ tɨ'ambɨ. Per kyaj dyɨ'ɨnɨty éxtɨmts ʔj ndseky, wa'an dɨ'ɨn éxtɨm mij xytsyeky.

³⁷ Net jyambijty ma naty ja nidugaukrpa 'yuxpukppty, es tpattu mya'adu, es t'anmaay ja Peedru:

—Simonk, ztii mmaabu? zTi kyaj tu mmada'aky m'itut wijy mut uj ni tuk ooru? ³⁸ Wijtu es kajxta'akta kadiibu ja ka'oybyu mmamada'agudut. Tyy'ajtan ko ja anmaja'an myudajtypy ja tsojkan, per kyaj yu nini'x tkupaka'añ.

³⁹ Ta jatugok oj ñejxy, es kyajxtaky du'un éxtam jayujp. ⁴⁰ Net jyambijty jatugok ma ja nidugaukrpa, es tpattu ak maadap, mut ko nugoo naty ja tsuu tu 'yokwindujkundu. Es yu'ujaty kyaj tnija'adu wi'ix 'yadsówdut. ⁴¹ Ja myuduguk ok oj ñejxy. Ta kyajxtaky. Net jyambijty ma yu'ujaty, es t'anmaaydyu:

—zTii m'akmaa m'akpo'xtabu? Tu net tpaaty ja xuu ja ooru ma uj, ja Naxwiñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, nyajkuayaka'añuts ma yu pojpu ja'ayaty. ⁴² ¡Pudu'ukta! ¡Jo'omdu! Ta myiñ ja di'ibuts xkyuayakaamp.

Jesús yajmátsy

⁴³ Tamu natyñumu Jesús 'yakkajxy ko jyajty ja Juudas di'ibu nandu'un 'yuxpukpa'ajtypy ma yu nimajmajtskra, es myndu mudu mayjya'ay ak mudu 'yespaadu esu kyépyuty. Yu'u naty kajxudap ja teedywyindsúnuty, ja di'ibuty tsajptagóty ya'uxpuktap esu mujja'aydyujkaty. ⁴⁴ Yu Juudas tu naty ttukni'ixu wi'ixu naty dyaka'añ ja ijxwu'amun:

—Di'ibuts uj ndsi'xypy, yu'u du'unu naty ja Jesús. Yu'u du'un mmátstap es yajxon xkyuatsúmdut es xyajnujxtut.

⁴⁵ Netyu Juudas tnimiiñ ja Jesús es tkajxpe'xy:

—Dios maygyépyuty, Windsún.

Ta oj ttsi'xy. ⁴⁶ Ta tmajtsnudu ja Jesús es dyajnujxnudu tsimy.

⁴⁷ Es nidu'uk di'ibu jamu naty mudu Jesús tju'ty ja 'yespaadu es tnibo'tu tuk adu'umu tyatsk ja teedywyindsungópk tuuumbu. ⁴⁸ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja mayjya'ayaty:

—zTii du'unuts miits tu xyñimínduts mudu m'espaadu esu mgepy es xymyatsa'anduts éxtamxyuyps uj nma'tspaty? ⁴⁹ Bom bómuts uj tu nya'uxpuktu miidsuty muj tsajptuk ñabotsoty, es ni na'ats tu xkyamatstu. Per tugekyu tyaadu du'un jyátyuty es yajkuudyúnut ja Diosu jyaaybyajtan.

⁵⁰ Ta nidugekyu ja xupukppty tmastutta ja Jesús, es kyaktaaydyu.

⁵¹ Jap tu'ugu unak'k tpanejxy twit'aty yu'uyu tu'ugu saabunu. Net ja ja'ayaty tmajtstu ja unak', ⁵² es ja'a dyajwe'emy ja syaabunu es kyeky niwa'ats uxwa'ats.

Jesús, Anás wyindum

⁵³ Di'ibáty myajtstu ja Jesús, yu'ujaty myunujxtu ma ja di'ibu ñigopk'ajtypy ja teedywyindsúnuty. Ta jap ñaymyujkudu ja teedywyindsúnuty, mujja'aydyujkaty es ja di'ibuty tsajptagóty ya'uxpuktap. ⁵⁴ Esu Peedru pyanujx ja Jesús extu ma ja tyuja'a ja teedywyindsungópk. Jap oj wye'emy es ñaxwe'tsy mudu polusiuty, es ñayyajokxrukudu ma ja juun.

⁵⁵ Yu teedywyindsúnuty es nidugekyu di'ibu ana'amdap muj tsajptagóty t'uxta'aydyu ja winma'añ wi'ix tniwaambáttut ja Jesús es 'yoogut. Per kyaj tpattu ja pojpu. ⁵⁶ May ja ja'ayaty oj jyamindu es tjaníwaambajtta, per kyaj tyi'igyu'áttu ja 'yayuk. ⁵⁷ Net myiñ naagaty di'ibu andáktap, es jyanandu:

58 —Tuts nmadóyuts ko tyadu yedyujk du'un jyuna'añ: “Uj njítaptsu tyadu muj tsajptujk di'ibu ja'ayuty tu kkojy, es tuguk xuuts ngójut ja wiinkpu di'ibu kyaj ja ja'ayuty dyajkojy.”

59 Per ni yu'ujaty tkayajti'igyudu 'yayuk.

60 Net ja teedywyindsungópk pyade'ky, es ja'ay kyujk'ay dyajtuy ja Jesús:

—¿Kyaj m'adsoy ni tii? ¿Tii dunu tyadu di'ibu yam myadyáktup mut mijtskyujxm?

61 Per ja Jesús oj wye'emy amoñu, ni ti tka'adsooy. Net ja teedywyindsungópk 'yanmaayy:

—¿Tii mijtsu du'un ja Kristu, ja Diosu 'yU'unk?

62 Es ja Jesús 'yadsooy:

—Ujtsu du'un. Es miits m'ixtup ko uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, n'u'uñyua'añuts ma 'yaga'añdsyoo ja Dios di'ibu tugekyu muk'ajtun myudajtypy, es kots nmina'añ yoodsoty.

63 Net ja teedywyindsungópk tku'tsy ja wyit es ñaguxu'ugut ja 'yaku, es jyunañ:

—¿Ti ko n'aktimtsojkam ja testiigu? 64 Miidsuty ku'um tu xymyudowdu yu 'yaxuk ayuk. ¿Wi'ix mjuna'andu?

Es ja'ajaty nidugekyu jyanandu:

—Myudajtypy ja pyeky es pákup 'yoogat.

65 Ta naagaty tnidsújudu, es twingudsu'umadu es kkojxtu. Ta t'anmaaydyu:

—¡Okmay! ¿Pún tu mgóxyuty?

Es ja polusiiuty nandu'un kkojxtu.

Peedru t'uxtij ja Jesús

66 Japu nátyñum ja Peedru abatku'p ma tujajá. Ta ñimiinu tu'ugu kiixy, teedywyindsungópk pyo'oduumbu. 67 Es ko t'ixy ja Peedru ñay'ajókxytu ma ja juun, ta oj tuyu tjantsy'ixy es jyunañ:

—Mij nandu'un tu mjädity madu Jesús nazarenu.

68 Es ja Peedru t'uxtij ja Jesús, es jyunañ:

—Kyajts n'ixy'atyu tadu yedyujk. Kyajts nnijawu ti dan mmadyakypy.

Net ñejxy tujk agu'um, es 'yuy ja tugaak. 69 Ta ja kiixy jatugok t'ijxy ja Peedru es t'anuumadu di'ibáty jamuty:

—Tyadu, situy yu'u ja'ay'ajtabu tyadu yedyujk.

70 Per ja Peedru jatugok t'uxtijy. Es ko waanu 'yak'ijty, di'ibu naty jáputy jatugok t'anmaaydyu ja Peedru:

—Tuy'ajtun ko mij nandu'un mja'ay'ajtabu tyadu, mut ko Galileu ja'ay mij.

71 Ta ja Peedru oj ñaygyajxprékyuty ko kyaj tuy'ajtun, es jyunañ:

—Por tsyos, kyajts n'ixy'atyu tyadu ja'ay di'ibu miits mmadyáktup.

72 Ta netyu 'yuy ja tugaak myumajtsk ok. Net ja Peedru tjamyejtsy éxtum ja Jesusu naty tu 'yanu'umxuty: “Ko kyajnumu natyu tugaak 'yuy myumajtsk ok, es mij mjuna'ana'añ tuguk ok ko kyajts xy'ix'aty.” Ta ja Peedru jyantsyujku juy yaxpu.

1 Ko oj хуһһһ, ta ja teedywyindsúnaty ñaymyujkudu mudu majja'aydujkyty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axpajktap es mat nidugekyu di'ibu ana'amdup maj tsajptugóty. Net tkatsuumdu ja Jesús, es oj tmanujxtu es ttukkudajkudu ja gobernadoor Pilatu. 2 Es ja Pilatu dyajttuy ja Jesús:

—¿Tii mijtsu du'an ja israelítudyu ryey?

Ta ja Jesús 'yadsooy:

—Туй'ajtán, ujtsu du'an.

3 Es ja teedywyindsúnaty tni'uunudu kanak nax. 4 Ta ja Pilatu jatugok dyajttuy ja Jesús:

—¿Tii kyaj m'adsoy ni wi'ix? ¿Ti kyaj xymyudoy tugekyu nu'un yam mdukni'uunudu?

5 Per ja Jesús kyaj tyim'adsooy. Es ja Pilatu oj wyu'umu du'uhn es kyaj tnijawu wi'ix 'yakjuná'anat.

Jesús ñiduku es 'yoogat

6 Es pasku pasku ja Pilatu tnasmatu tu'ugu tsimyja'ay di'ibu ja ja'ayuty wyin'ijxtap. 7 Japu naty 'yittu tsimy naaguty di'ibu tu yajja'ay'eeky ko tsyiptuundu ya yajkutujkpu, es nidu'uk yu'ujuty xyu'ajtypy Barrabás. 8 Ta ja ja'ayuty tniwingoonda ja Pilatu, es t'amdoodu ttúnat éxtam jaayam ttuñ. 9 Ta ja Pilatu 'yadsoodu:

—¿Tii mdsojktap es nasmátsadats ja mrey?

10 Du'un jyunañ ja Pilatu mat ko ñija'abu naty ko ja teedywyindsúnaty tnaywyinnaxujáwudu ko ja Jesús may ja ja'ayuty pyanujxudu es paaty tu tyukkudákudu. 11 Per ja teedywyindsúnaty tni'budu'uktu ja ja'ayuty es jyuna'andut ko yajnasmatut ja Barrabás.

12 Ta ja Pilatu dyajttudu:

—¿Es tits ndúnup mat di'ibu miits mdijtap ja israelítudyu ryey?

13 Yu'ujuty yaxkaktu:

—¡Yajkruuzpát!

14 Ta ja Pilatu t'anmaaydyu:

—Pes, ¿tii du'un tu ttuundugóty?

Per ja'ajuty 'yaktim'yaxkaktu:

—¡Yajkruuzpát!

15 Es ja'a ko Pilatu wyu'uma'añ oy mat ja ja'ayuty, ta tnasmajtsu ja Barrabás es tni'ana'amu esu Jesús yajwópat. Ta net tkayajky es dyajkruuzpáttut.

16 Oknam ja soldaaduty tmanujxtu ja Jesús ma ja yajkutujkpu tyuja'an di'ibu 'yandijpy pretooryu. Ta dyajnaymyujku nidugekyu ja soldaaduty ma tadu lugaar. 17 Net ttukpajtáktu ja witu tsu'unkpku éxtamu yajkutujkpu wyit. Ta txugajtta ja apyñ éxtam tu'ugu koronu es tpajtáktudu kyubajkkujxm. 18 Net t'anumudu:

—¡Muj kujxm mij, israelítudyu ryey!

19 Net ttukkuwojpu'ktu tu'ugu kepyu'unk, tnidsújudu, twingoxtánudu es jawu twindsu'ugu. 20 Ko ttukxiktaaydyu, ta dyajjanajktu ja tsu'unk wit es ttukpajtáktu ja kyum wit. Ta tmanujxnudu es dyajkruuzpata'andu.

Jesús kyruuzpéty

21 Ta tu'aay Prattu tu'ugu ja'ay di'ibu kyamoty naty tu 'yotsy. Ja'a xyu'ajtypy Simonk es kyugajpnaty Sirene, es tyeety'átyuty ja Alejandra

esu Rufu. Ta ja soldaaduty ttukkupajktu agwanu ja Simonk es dyajnujxtu ja Jesusu kyruuz.

²² Ta tmanujxtu ja Jesusu ma tu'ugu lugaar txu'aty Gólgotu, di'ibu ayuk wimbudsuumpp Kalaveeru Lugaar. ²³ Jam tjatuk'uugandu ja vynu taam'yo'oy mat ja mirru ujs aay, per ja Jesusu kyaj t'iky. ²⁴ Ta dyajkruuzpajttu. Es net ja soldaaduty ttuundu rifu es du'un dyajwa'xtu ja Jesusu wyit.

²⁵ Taxtujuk yaxpu naty ko dyajkruuzpajttu. ²⁶ Es kyubajky trujtakuudu tu'ugu letreeru di'ibu junaamp éxtamu du'un ja 'yu'unan: "Tyaadu ja israelitudu ryey." ²⁷ Nandu'un majtsku ma'tspaty dyajkruuzpajttu mat yu'u, tu'uk aga'añdsyoo es jatu'uk anajñdsyoo. ²⁸ Es du'un yajkuudyuñ ja Diosu jyaabyajtan ma jyuna'añ: "Du'un ñajxy éxtamu axak ja'ay."

²⁹ Ja ja'ayaty di'ibu najxtap jam tnixi'ik ttukxi'iktu, ttuknagow ttuk'yujkówdu es jyuna'andu:

—Mij di'ibu muj tsajptujk mjiitypy es mjuna'añ ko tugukxabajtr xyky-ojy jatuk ok. ³⁰ Nayyajtso'ogudu mij ku'am es junak kruuzkujxy.

³¹ Es nandu'un tyukxikudu ja teedywyindsunaty es ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxpajktap es mudu fariseeaty es ja mujja'aydujkaty, es ak yu'ujaty ñayjyanandu:

—Tu dyajtse'eky ja wiinkpaty, per kyaj mbaat ñayyajtse'egyaty ku'am. ³² ¿Ti kyaj yu'ujaty ja israelitudu ryey? ¡Wa'an tjanaky kruuzkujxy es net yu'u nmubajkm!

Extu ja ma'tspaty di'ibu naty jam mat yu'u kruuzkujxm twingajx tujpkajxtu ja Jesusu.

Jesús 'yeeky

³³ Net tugekyu ja naxwíñdu kyoodsadyaay kijkyxunu extu tuguk yaxp xunnum. ³⁴ Es nan ma tadu oorú ja Jesús muk kyajxy:

—Eloy, Eloy, ¿lamu sabaktanú? (di'ibu ayuk wimbudsuumpp: "Dios miu, Dios miu, ¿ti kots mij tu xymyastu'uty?")

³⁵ Nidu'ugaty di'ibu naty jam tmudoodu, es ñayjyanandu:

—Mudowdu, yu'uga yáxup ja Diosu kyugajxpu Eliius.

³⁶ Net nidu'uk oj ñejxy puye'egy, es oj dyajtsooñ tu'uk di'ibu yu-unkranaanu. Ta dyajxe'ky mudu vynu xun, es ttukujptiju tu'ugu kepyu'unk, es ttukmawingooñ ja Jesús es tmuugat. Ta jyunañ:

—Mastu'utta. Min n'ok'ijxam pan nimiinup ja Eliius es yajjanakudat kruuzkujxy.

³⁷ Ta jatugok ja Jesús oj muk kyajxy, es oj 'yo'knu. ³⁸ Net ja aduy di'ibu jap muj tsajptugóty kyu'tswa'xy kubajky es extu ux'am.

³⁹ Net ja soldaadu windsun di'ibu naty jap tanaapy Jesús wyindum es tmudooy ko muk kyajxy es 'yeeky, yu'u net jyunañ:

—¡Tuy'ajtundamu naty ko tyaadu yu'ujaty ja Diosu 'yU'unk!

⁴⁰ Jamu naty nandu'un naagadyu toxytyujkaty myuj'ixtu jagam. Ma yu'ujaty jamu naty ja Mariu Magdalenu, Salomee esu Mariu, ja mutsk Santya'agu esu Josee tyaagaty. ⁴¹ Tyadu toxytyujkaty tso'ondup Galileu es tranujxtu ja Jesús es tpudujkudu ko 'yijty Galileu. Es jamu naty may ja wiinkpadyu toxytyujk di'ibaty nandu'un muat pyatukudu Jerusalén.

Jesús ñaxtuku

⁴² Ko oj tsyu'ujnum es ko naty ñayjyup'ixudu ko ja saabudu xun dyajtsonda'aga'andu, ⁴³ ta Josee tninejxy ja Pilatu mudu jotmuk'ajtan es

t'amdoy ja Jesusu ñini'x. Esu tadu Josee, Arimateeu ja'ay, yu'u naty nidu'uk ja di'ibu naty ana'amdup muj tsajptugóty es jap muj 'yity, es 'yawijxyry ko ja Diosu kyutujkan myínat. ⁴⁴ Ta ja Pilatu du'uñu wyu'umu ko yajnimaaý ko tu ja Jesús 'yeeky. Net twoodsóoy ja soldaadu windsún es dyajtuuy pun tu 'yeeky ja Jesús. ⁴⁵ Net ja soldaadu windsún junañ:

—Tuy'ajtan. Tu 'yo'knu.

Ta ja Pilatu t'anmaaý ja Josee:

—Mbaat xyajkruuzjanáky.

⁴⁶ Net ja Josee tjuuy tu'ugu saabunu oybyu es dyajkruuzjanajky ja Jesusu ñini'x. Ta t'abijty mut ja saabunu. Ta tpujtáky ma tu'ugu o'kpu jut di'ibu naty yu'u tu dyajtsajtsjúty dyajpa'ajjútyty tsawiiñ, es oj t'agu'uy mut tu'ugu mujpu tsaa. ⁴⁷ Ja Mariu Magdalenu esu Mariu, ja Josee tyaak, yu'u 'yijxtu ma naty tu tpujta'aky.

16

Jesús jyikyryky

¹ Ko ja saabudu xuu ñajxy, ja Mariu Magdalenu, Salomee esu Mariu, ja Santya'agu tyaak, tjuudyu ja pa'ak xu'kpu es ttukjaaxa'añ ja Jesusu ñini'x. ² Ta jantsy jéruyp, xuuñubunu naty ma ja domingu xuu, jyajttu jam ma ja o'kpu jut. ³ Es jam tu'am ñayajtuujudu ak yu'ujuty:

—¿Pún xyjudi'imxam ja muj tsaa es xya'awátsxum ja jut?

⁴ Es ko jyajttu, ta t'ijxtu ko tu naty yajjudimy ja tsaa es ja jut awa'adsu naty 'yijnu. ⁵ Ta tujkudu jutoty, es jam t'ijxtu 'yu'uñu aga'añgyu'u tu'ugu ana'k di'ibu xóxyty mut tu'ugu poop wit yeñ. Es yu'ujuty jyantsytsyu'kudu. ⁶ Es ja'a 'yanmaaýudu ja toxytuyjkaty:

—Katu mdsu'ugudu. M'xtaaydyu ja Jesús nazarenu di'ibu tu dyajkruuzpáttu. Pes tu jyikyryky. Kyaj ñakyyaaty. Ixtu ja lugaar ma naty tu tpujta'aktu. ⁷ Nuixtu es xy'awanudut ja 'yuxpujkruty es ja Peedru: “Jawyyiñ ja'a ñejxy Galileeu. Japts xy'ixtat éxtum oj m'anu'umxudu.”

⁸ Net ja toxytuyjkaty tso'ondu ma ja jut aa jantsy pojun es ñajxnudu puye'egy mut ko naty tseyu'ugudu. Es ni pún wi'ix tka'anmaaýdyu, ja'a ko jyantsytsyu'ugudu.

Jesús kyuxe'eky ma Mariu Magdalenu

⁹ Ko Jesusu naty tu jyikyryky móñum domingu xuu, jayujp kyuxe'ky ma ja Mariu Magdalenu di'ibu Jesús tuuyup tyukmastut jxxtujk ja ka'óybyuty. ¹⁰ Ta ja Mariu oj ñejxy ma ja Jesusu 'yuxpujkruty di'ibu wu'umdu jotmaymyut es jap jy'u'y ya'axtu naty. ¹¹ Es ko yu'ujuty tmudoodu ko Mariu 'yawánudu ko ja Jesús tu jyikyryky es ko tu t'ixy, kyaj tmubjktu.

Jesús kyuxe'eky ma nimajtsku 'yuxpujkruty

¹² Oknum ja Jesús kyuxe'ky tu'aay mudu wiink kaxu'kun ma tyu'uyo'oydyu nimajtsku di'ibu tso'ondup tekyye'epy Jerusalén. ¹³ Ta yu'ujuty jyumbijttu Jerusalén es t'awa'anudu ja Jesusu 'yuxpujkruty; per nan yu'ujuty kyaj yajkajxymubjktu.

Di'ibu Jesús tyuknipejky ja 'yuxpujkruty

¹⁴ Oknum ja Jesús kyuxe'ky ma ja majk tu'ukpu 'yuxpujkruty di'ibu naty mees windum kaaýdyu, es t'oodu mut ko kyujuun'átyuty es kyaj tmubjktu ja di'ibu naty tu t'ixtu jiiiky. ¹⁵ Ta t'anmaaýdyu:

—Nujxta miidsuty ma nidugekyu naxwíñudu ja'ay es xytyuk'uxpáktut ja oybyu ayuk. ¹⁶ Di'ibátyuts uj xy'axájur es nubajttur, nits'o'ogur. Per pánuts xykya'axájur, ja'a nujxur ma ja tudyu'ununu winu xuu winu tiempu. ¹⁷ Es di'ibáty xy'axájurpts es xymyubáktuts, yu'uts nmo'oydyur es ttúndut yu tyadu ixxwu'umun: Múdsu nxuugyujxm dyajpudsámdut ja ka'óbyuty di'ibu ja'ay myudajttur; kyajxtur wiingátyru ayuk; ¹⁸ wyijtsu'uktur ja awa'andsa'añ; pun 'yuuktur ja venenu, kyaj ti jyátudut; es ko ja kyu'u ttuknikónut ja di'ibu pujkur, net dya'aguda'aktut.

Jesús tsyajpéty

¹⁹ Ko ja Nindsun'ajtam Jesús du'un jyunaandaay, ta ja Dios yajpatujku tsajpótm es 'yu'uñu aga'añdsyoo ma Dios. ²⁰ Oknum ja uxrajkruty tso'ondu tkajxwa'xy ja oybyu ayuk majaty ja ja'ayuty. Es ja Nindsun'ajtam Jesús pyudákudu yu'ujaty, es mudu muj ixxwu'umunuty ttuk'ixtu ja ja'ayuty ko tuj'ajtunu'u di'ibu myadyáktur.

Oybyu Ayuk Di'ibu Lukus Jyaay

¹ Mugu'uk Tyófilu, may ja ja'ay tu tjatseky es tjaja'aya'añ yajxónu tyadu madya'aky di'ibu jaitu mat uudsuty yaa. Yu'ujuty yajtuundu tyadu madya'aky di'ibu tu tyuñ tu jyátyuty mat uudsuty. ² Xytyukmumadyáktats ja uxpujkrutajk di'ibu naty jap mat ja Jesús extu jawyíñap es tkajxwa'xtu ja Diosu 'yayuk. Yu'ujuty 'yijxtu tugekyu di'ibu tuun jaitu es tmadyaky óknam wí'ix tyuun jyajtu taadu tugekyu. ³ Es uj nandu'un, nbayo'oyats yajxón tugekyu extu ma tsyondaky, es uj tyam mij nduknijayu yu tyadu madya'aky éxtam tyimjaitu nidu'uk nidu'uk, ⁴ es du'un xyñijáwut es tų'ajtunu'u di'ibu tu myajtuk'uxpéky.

Tu'ugu anklus t'awanu ko Fwank Yajnu bajtpu myina'añ jya'ta'añ

⁵ Ko ja Eroodus 'yijty rey jap Judeeu, net tsyunaay tu'ugu teety di'ibu xyu'ajtypy Zakariius es ja'a Abiius ja'ay. Es ja Zakariiusu ñado'oxy txa'ajty Elisabet, es yu'u tyuump 'yaats ja Arón, teedywyindsungópk. ⁶ Esu Zakariius esu Elisabet tmumadoodu ja Diosu 'yana'amun. Es yu'u jiky'ajttap tų'ajtun muut es ni pán mbaat kyapeky'ixudu. ⁷ Es kyaj ijty ja 'yu'unk, ja'a ko yu Elisabet kyajpyam 'yu'unkpraaty es yu'ujuty nimajtsk tu jyantsymujja'ayunu.

⁸ Tu'ugu xuu ko Zakariius es ja myuudeedyuty di'ibáty muut tmadundu ja Dios ma muj tsajptajk, ⁹ net tyukka'aju ja Zakariius es tyúkat muj tsajptugóty yajpoomjokpu, éxtam jaayam ja teetytyujk ttundu tu 'yity. ¹⁰ Nidugekyu ja'ay wya'umdu taja'p es kyajxtáktu ko ja Zakariius dyajjéky ja poom. ¹¹ Net kyaxe'ky tu'ugu Diosu 'yanklus aga'añdsyoo ma ja artal ma dyajjéky ja poom. ¹² Ko ja Zakariius t'ijxy ja anklus, jyantsytsyu'ku es kyaj tñija'aju wí'ix jyna'anut. ¹³ Net 'yanmaayu ja anklus:

—Zakariius, katu mdsu'ugu. Dios oj tmadoy ja mgajxtákn, es ja mñado'oxy Elisabet yu'u pyaadaampy tu'ugu u'unk di'ibu mduku'áttap Fwank. ¹⁴ Mmadáttap ja jotkujk'ajtan, es may ja ja'ay xyonda'agut ko jya'tat naxwiñ. ¹⁵ Tadu m'u'unk yu'u itaamp muj ma Diosun. Kyaj t'uuga'añ yu vinu es ni muk nuu es tmadátut ja Espírítu Santu extu ma kyajnam jya'ty naxwiñ. ¹⁶ Es yu'u yajjodumbíttap mayu israelitu ja'ay ma yu Nindsun'ajtam Dios. ¹⁷ Es ja tyadu Fwank yu'u nujxap jawyiin ma ja Nindsun'ajtam es tmadátut ja winma'añ es ja muk'ajtan éxtam tmadajty yu Diosu kyugajxpu Eliius, es trajta'agut es amumdu'uk jot 'yíttut ja u'unkteetytyujk mat ja 'yu'unk 'yuna'k es ttuk'uxpékat di'ibu kyaj Dios tmumadoy, es du'un t'axkúkat ja ja'ay es t'axájut ja Kristu.

¹⁸ Net ja Zakariius dyajtuuy ja anklus:

—¿Wí'ixats nnijáwut pán tų'ajtan? Eñ tats nmujja'ayunu es ja nñado'oxyats nandu'un.

¹⁹ Es ja anklus 'yadsoojumbijty:

—Eñtsu du'un Gabryel es nmadúñats ja Dios ma 'yity. Yu'uts tu xykyexy ma mijtsun es n'anumadu tyadu oybyu ayuk. ²⁰ Per ja'a ko kyaj xymyabeky, tyam mwu'umut uum es nat extu ko ja m'u'unk jya'tat naxwiñ. Es tų'ajtan ko tyadu n'ayúkats yajkyudyúnat ko ja tiempu praadat.

²¹ Es ja ja'ay 'yawijxtu jap taja'p es ñaayajtuujadu ti ko ja Zakariius jyantsyjyeki jap tsajptugóty. ²² Es ko pyudsuumnu ja Zakariius, kyaj

mbaat 'yokkajxnŭ, je'eyŭ 'yaa kyŭ'u dyaj'yi'xy. Net ja ja'ayaty jyunandu ko Zakariius tŭ 'yijxma'aty jap mŭj tsajptugoty.

²³ Es ko oj kya'pxy ja di'ibŭ naty tyiimpy, ta ja Zakariius ņujxnŭ ma tyujk. ²⁴ Es net ja Elisabet oj wye'emy u'unkmŭat es kyaj ma ņejxy, 'yijty mŭgoxk po'o tyugoty. Es ja'a jyunāñ: ²⁵ “Dios yŭ'ats xymyo'oyaamp yŭ u'unk es kaðiibats ja ja'ay xyñak'uxtjŭt.”

Tu'ugŭ anklŭs t'awanŭ ko Jesús myina'añ jya'ta'añ

²⁶ Es ko 'yijty tŭdujk po'o ma Gabryel tmŭgajxy ja Zakariius, net ja Dios tkejxy ja Gabryel wiink tsoo ma ja Nazaret kajpn, Galileŭ ņaaxoty. ²⁷ Es ja Gabryel yajkejxy es tmŭgajxŭt ja kixyado'oxy di'ibŭ xyu'ajtyry Mariiŭ. Es ja Mariiŭ, ja'a naty nijamyt'ajtŭp tu'ugŭ yedyujk di'ibŭ xyu'ajtyry Josee, ja rey Davitŭ tyŭmp 'yaats, es tŭ naty ja Mariiŭ ya'amdoy es mŭat pyakŭt. ²⁸ Es ja Gabryel tyujk ma ja Mariiŭ tyujk, es tkajxpe'xy:

—Dios maygyeryaty Mariiŭ. Ni'igŭ mij ja Nindsŭn'ajtŭm mdsėkyaty, Dios 'yity mŭt mijts.

²⁹ Es ko Mariiŭ tmŭdooyŭ tyadŭ ayuk, ta oj jyotmay'eeeky es jyunana'añ jyodoty wyinma'añoty: “¿Ti 'yandijpyŭ tyadŭ kajxpo'xŭn?”

³⁰ Net ja Gabryel 'yanmaayŭ:

—Mariiŭ, katŭ mdsŭ'ugŭ. Dios mduna'anxŭp tu'ugŭ mŭj may'ajtŭn. ³¹ Mijts tu'ugŭ u'unk myajmŭn myajja'tŭp ya naxwiñ di'ibŭ mduksŭ'átŭp Jesús. ³² Yŭ'u ítŭp jantsy mŭj es yajtjŭt Dios Tsajpótmdŭ 'yU'unk, es ja Dios myo'oyŭdŭt ja kutujkŭn éxtŭm 'yapteety Davitŭ kyutujkŭn, ³³ es t'ana'amŭt ma naxwiñŭdŭ Israel es 'yítŭt winŭ xŭŭ winŭ tiempŭ. Ni na'a kyakŭxŭt yŭ 'yana'amŭn.

³⁴ Net ja Mariiŭ dyajtŭy ja anklŭs:

—¿Wi'ixŭ taadŭ dŭ'ŭn jyátŭt? Kyajpŭts nmŭdaty ja n'u'unk nña'ayats.

³⁵ Es ja anklŭs 'yadsoojmbijty:

—Minŭp ja Espírítŭ Santŭ ma mijts es ja Dios Tsajpótmdŭ mya-jnitúkdŭp mŭt ja myŭk'ajtŭn éxtŭm tu'ugŭ yoots. Paadyŭ tadŭ u'unk di'ibŭ ja'taamp naxwiñ, yŭ'u Diosŭ 'yU'unk es kyaj tmŭdaty ja pojprŭ. ³⁶ Yŭ mmŭgu'uk Elisabet yŭ'u nandŭ'ŭn pyaadaampy tu'ugŭ u'unk, oyjya'ijty tŭ jyamujja'ayŭnŭ. Es oy ja ja'ay jyajuna'andŭ ko kyaj mbaat ja Elisabet 'yu'unkpraaty, tyam 'yity tŭdujk po'o u'unkmŭat. ³⁷ Mŭt ja Dios kyaj ņimajjaty es ti ttŭnŭt.

³⁸ Net ja Mariiŭ t'anmaay ja anklŭs:

—Ŭjtsŭ dŭ'ŭn Dios mŭduumbŭ. Wa'ants ja Dios xytyuktŭñ éxtŭmts mij tŭ xy'anŭmŭ.

Mŭt ja tyadŭ oj ja anklŭs ņujxnŭ.

Mariiŭ oj tku'ixy ja Elisabet

³⁹ Es ma tadŭ tiempŭ, net ja Mariiŭ oj ņejxy jottugoy ma tu'ugŭ kajpn di'ibŭ ijtp Judeŭ tunoty kopkoty. ⁴⁰ Es net jyajty ma ja Zakariiusŭ tyujk es tkajxpe'xy ja Elisabet. ⁴¹ Es ko ja Elisabet tmŭdooy ja kyajxpo'xŭn, net ja 'yu'unk yi'xy jyodoty. Es ja Elisabet ja Espírítŭ Santŭ oj myo'oyaty ja winma'añ esŭ mŭk'ajtŭn es ttŭnŭt di'ibŭ Dios tsyejpy. ⁴² Net jyantsjyunāñ mŭk ja Elisabet:

—Dios tŭ mguni'xyaty mijts es ni tu'uk dŭ'ŭn ja toxtyujk, es tŭ tkuni'xyŭ tadŭ m'U'unk. ⁴³ ¡Yŭ'u tu'ugŭ may'ajtŭn jantsy mŭj di'ibŭ ja Nindsŭn'ajtŭmŭ tyak myŭmiimpy es xykyu'ixa'añŭts! ⁴⁴ Mŭt kots tŭ nmŭdooyŭ tadŭ mgajxpo'xŭn, yŭ n'u'ungŭts tŭ yi'xy mŭt ja xondakŭn

njodótyats. ⁴⁵ Tū ja Dios mguni'xyaty ko mij tū xymyubeky, es yu'u kyudydyúnar éxtam tū mya'anannm.

⁴⁶ Net jyanañ yu Marii:

N'awdajtypyats ja Nindsun'ajtam Dios

⁴⁷ es njotkujk'átyats mududsū nYajnutsókpa.

⁴⁸ Tūts ja Diósats xyñi'ijxe'eky,

yu'ujats xytyuumbū'ajtp,

paaty nidugekyū ja'ay winū xūū winū tiempū jyana'andāt kots uj nguni'xyaty.

⁴⁹ Dios di'ibū tugekyū muk'ajtan myudajtypy,

tū tu'uk tpujta'aky ja muj'ajtan mā ujtsūn.

⁵⁰ Winū xūū winū tiempū Dios tmadaty yū pa'ayo'on mat di'ibū yu'u awdajtūdar.

⁵¹ Dios tū ja myak'ajtan dya'ixyaty,

es tū dyajtagoodya'ay yū wyinmā'añ ja ja'ay di'ibū naymyujpajtakap.

⁵² Tū tpujka ja 'yana'amun di'ibū ijttar yajkutujkpa,

es tū tmo'oy ja di'ibū tuda'agyaty.

⁵³ Tū tmo'oy ja oy'ajtan ja di'ibū tūgoy'ajtxar es di'ibū yu'o'kudar,

es kyaj tmooy ni tii di'ibū mukja'ay.

⁵⁴ Tū tpuđakū ja israelitū ja'ayaty,

es kyaj tja'aydyugóy éxtam jyanañ

es ttuk'ixa'añ ja pa'ayo'on,

⁵⁵ dū'un éxtam oj ttukwandaky ja n'aptujk'ajtam Abraan, Isaa esū Jakoob.

⁵⁶ Marii oj wye'emy mā Elisabet tūgak po'o, es nétnam oj ñejxy mā ja tyujk.

Fwank Yajnbajtpū myiñ jya'ty

⁵⁷ Es ko tpaty ja xūū mā 'yu'unk tpaada'añ ja Elisabet, net tu'ugū u'unk dyajajty yedyujk. ⁵⁸ Es ja myudujkpa'ajaty es ja myūgu'uktujk tmūdoodū ko Dios tū ttuñ ja mā may'ajtan mā Elisabet, es myiindū kyajxpo'xudu es ttukxondaktū. ⁵⁹ Es ko tyuktujkxūbejty, net yajtsuka'añ ja Elisabetū 'yu'unk waanū mā ja yedyujk'ajtan*. Net tjamo'oyāndū ja u'unk xūū éxtam ja tyeety Zakariius xyūū. ⁶⁰ Es ja Elisabet jyanañ:

—Kyaj. Dū'un txū'átat Fwank.

⁶¹ Es 'yanmaayudu:

—¿Per tii? Kyaj ni pānū mmūgu'uk di'ibū dū'un xyū'ajtypy.

⁶² Net dyajtūdu ja Zakariius mat ja ijsxwū'amun wi'ix txū'átat ja 'yu'unk.

⁶³ Es ja Zakariius ttuk'ixy mat ja ijsxwū'amun es yajmo'oyat tii mā kyūxja'ayut. Es net tkūxjaay: “Fwank txū'átat.” Es net jyotmay'o'ktū nidugekyū. ⁶⁴ Es net ja Zakariius kyajxe'ky jatugok es t'awdajttsondaky ja Dios. ⁶⁵ Paaty nidugekyū ja myudujkpa'ajaty dū'añ wū'amūdyaydyū, es mā tugekyū Judeeū ñax tmadyaktū ja'ay éxtam tū jyātyaty. ⁶⁶ Es nidugekyū ja'ayaty jyotmay'o'ktū ko tmūdoodū es ñayajtuujūdu nixim niyam: “¿Ti tyunaambyū tadū u'unk?”, mat ko tūy'ajtan ko Dios tū tkuni'xy tadū u'unk.

Zakariius tja'agyūda'aky ja Dios

* 1:59 Ko Dios tu'ugū kajxy'átypyū ttuūñ mādū Abraan, net t'ane'emy esū Abraan mādū tyūmp 'yaats di'ibū yedyujk miin jajttar, yajjutsujktū'ududu ja yedyujk'ajtanū kyopk, dū'anū ijsxwū'amun wū'amāt ko tkupaktū ja kajxy'átypyū di'ibū Dios tyuun mādū Abraan. Ix Génesis 17:9-14.

67 Es ja Espírítu Santu dyajkajxy ja Zakariius du'un:
 68 Awdattu ja Nindsun'ajtum, ja Israelu Dyios,
 ja'a ko tu myiñ mā udsajtum es xyajnitso'oga'anam.
 69 Tu xymyo'oyum tu'ugu yajpojpniwátspu mā Davítu tyuump 'yaats,
 70 éxtum ja Dios jyunáñ ko kyajxy ja kyugajxpu jékyup.
 71 Es jyunáñ es xyajtsókum mat ja muk'ajtan
 mat udsajtum nmuđsip'ajtum es tugekyu di'ibu xy'axuk'ijxum.
 72 Es du'un xytyuk'ijxum ja pya'ayo'on mat udsajtum n'aptujk'ajtum,
 ko kyaj yajja'ayduagóy ja wya'ats kajxy'átyru.
 73 Dios tyukwāndak ja n'aptujk'ajtum Abraan
 74 ko kyaj ndsu'k nja'am
 es kyaj wi'ix xytyu'unum nmuđsip'ajtum,
 es nmuđu'unum
 75 ja Dios myaj'ajtangyujxm es mudu tay'ajtan,
 njiky'ajtum mā 'yity tugekyu njiky'ajtan'ajtum.
 76 Es ja Zakariius 'yakjunáñ:
 Es mijts, u'unk, mijts Dios Tsajpótmedu kyugajxpu
 es nujx xy'awánudu ja ja'ayuty
 ko myina'añ ja Nindsun'ajtum,
 77 es dyajmina'añ ja nitsokun,
 es tma'xa'añ ja ja'ayu pyojpu.
 78 Yu'u jatánubu taadu ko yu Dios tmudaty ja pa'ayo'on mat udsajtum
 es dyajjuga'agut mā udsajtum ja njotmay'ajtan'ajtum,
 es xymyo'oyum ja xondakun,
 79 es wyij kyajtat pánuty tsunaaydyup mā koots'át,
 éxtum mbaat njuna'anum 'yawaxu o'kun,
 es xytyu'umo'oyum mā ja jotkujk'ajtan.
 Du'un tkajxtaay ja Zakariius.

80 Es ja Fwank ye'ky pyejty esu Espírítu Santu myuk'ajtanmooyu es
 ttúnat di'ibu Dios tsyejpy, es jyiky'ajty aamyóty pejyóty extu ko jyajty ja
 xuu es dyajtsondáky es ijxy nide'xy tmugajxtu ja israelitu ja'ayuty.

2

Jesús myiñ jya'ty

1 Mā tadu tiempu yu yajkutujkpu kopk, ja Sésur Augustu, dyajkutíkyu
 naty es ja ja'ayuty tugekyu yajkuja'ayadya'ayut. 2 Tyaadu tim jawyiin
 tsyondaky ja sensu ko 'yijty gobernadoor yu Kiriño ma Siryu ñaxwíñadu,
 3 es ja ja'ay nidugekyu ñujxta'ayut es yajkujáyut majaty kyugajpnuty.
 4 Paaty tadu Josee tsyo'oñ mā tadu Nazaret kajpn mā Galileeu ñax, es ñejxy
 mā Judeeu ñax mā Belén kajpn, mat ko jap myiñ jyajty naxwiiñ ja Davít.
 Es ja Josee yu'u ijty 'yartujk'ajtypy yu rey Davít. 5 Net oj ñejxy Belén mat
 ja ñado'oxy Mariiu, di'ibu u'unkmudu naty, es yajkujáyut. 6 Es ko 'yijttu
 jap Belén, net tpaty ja xuu mā dyajmina'añ ja maxu'unk. 7 Es jap tpaty ja
 'yu'unk ka'axkóp, es t'abijty mat ja 'yuxpit es oj tke'eky mā juyujk tsajkaa
 jye'xy, mat ko yu'ujuty kyaj tprattu ja jajttákn.

Anklus esu borreegu kywentu'ajtpaty

8 Es Belén kajpnbu'aaay jap ja ja'ay mya'adu aamyóty di'ibu byorreegu
 kywentu'ajttap. 9 Net ti'in t'ijxpáty tu'ugu Dios ja 'yanklus, es ja Diosu

myuj'ajtān tyu'xwa'xy mā yu'ujaty, es jyantsyñay'adsu'kudu. ¹⁰ Es ja anklus 'yanmaayū:

—Katu mdsu'ugudu. Yu'uts uj nyajmiimpy ja oybyu ayuk es di'ibu yajjotkujk'attap nidugekyu ja'ayaty. ¹¹ Ko tyam tu myiñ jya'ty naxwiñ mā Davitu kyugajpnaty tu'ugu Yajnutsókpu mat miidsaty, di'ibu du'an Nindsan'ajtam, ja Kristu. ¹² Du'an mduk'uxkártubu tadu u'unk: Jap xypyaattat 'yabíyaty es kyo'knu mā juyuk tsajka ju'xtákn.

¹³ Es ti'in t'ijxkojkpu jantsy mayu anklus mā ja tu'ukpu anklus, esu Dios t'awdattu es jyuna'andu:

¹⁴ Awdattu ja Dios di'ibu jam tsajpótū,
es 'yittat aguik jotkujk ja ja'ayaty di'ibu Dios tsyejpy.

¹⁵ Net ko ja anklus ñujxtaayñu tsajpótū, ja borreegu kwentu'ajtpu ñay'anmaayudu nidu'uk nidu'uk:

—Jo'om jap Belén es n'ijxamu tadu di'ibu tu jyátyaty, éxtam ja Dios tu xy'awa'anam.

¹⁶ Net ñujxtu jottugoy es tpattu Mariiu es ja Josee, es ja maxu'unk kyo'knu mā juyuk tsajka ju'xtákn. ¹⁷ Ko t'ijxtu, net tmadyakwa'xtu ja u'unk éxtam ja anklus 'yanmaayū. ¹⁸ Es nidugekyaty di'ibu myadoodu, du'añu wyu'umudyayadyu éxtam 'yanmaayudu. ¹⁹ Per ja Mariiu tpujke'ky jap jyodoty tugekyu tyaadu es twinmaay mat yu'u. ²⁰ Es ja borreegu kwentu'ajtpu ñujxnudu mā ja byorreegaty es tmajjáwudu es t'awdattu ja Dios mā tugekyu di'ibu yu'u tu tmadowdu es tu t'ixtu, éxtam 'yanmaayū ja anklus.

Jesús yajmamiñ mā ja muj tsajptujk

²¹ Es ko tyuktujkxabejty, net yajtsijky waanu ja u'unk mā ja yedyujk'ajtān es tmooy ja xyu Jesús, éxtam ja anklus 'yanmaayū ja Mariiu ko kyajnumu naty 'yu'unkmudaty.

²² Es ko Mariiu oj kya'pxy ja xuu mā ñayyajwa'adsudat éxtam ja ana'amun di'ibu Dios myooy ja Moisés, net tmunujxtu ja Jesús Jerusalén mā ja muj tsajptujk es ja Dios yajtuk'ixa'añ. ²³ Tyaadu ttuundu du'an éxtam ja Diosu 'yana'amun jyuna'añ: “Ja jawyiimbu yedyujk di'ibu tu myaxu'unk'áty, yu'u tyukwinguwa'agup ja Dios.” ²⁴ Paaty ñujxtu es tpujktá'aga'andu windsu'kan éxtam ja Diosu 'yana'amun jyuna'añ: majtsk ja tsaybyiibu o majtsk ja pak dyajnujxtu.

²⁵ Es jap Jerusalén tsyunaay tu'ugu yedyujk di'ibu xyu'ajtypy Simeonk, tu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajt tū'ajtān maat es t'awdaty ja Dios es t'awixy es ja Dios myo'oyudat ja jotkujk'ajtān mā ja Israel ja'ayaty. Myudajtypy ja Simeonk ja Espiritu Santu, ²⁶ es tyuknija'aju ko kyaj ña'oogat extu ko t'ixat jawyiin ja Diosu Kyristu di'ibu kyaxaampy. ²⁷ Es ja Espiritu Santu yu'u yajnujxu muj tsajptujk ñabotsoty. Es japu naty yu'u ko Mariiu es ja Josee dyajmiñ ja Jesús es ttuna'andu wi'ixu Diosu 'yana'amun jyuna'añ. ²⁸ Net ja Simeonk t'axaju ja Jesús es tsa'andsooy, es t'awdajty ja Dios, es jyuna'añ: ²⁹ Dios, tyam mbaadudsu net n'eeky jotkujk

ko tyam tu xykyudyuñ di'ibats oj xywyanda'aky,

³⁰ ja'a ko tats n'ixy ja Yajnutsókpu

³¹ di'ibu tu xykyexy mā nidugekyu naxwiñudu ja'ay,

³² es yu'u mayja'ay tyuknijawyaampy yu tū'ajtān mā tugekyu naxwiñudu,

es nandu'un 'yítat ja myuj'ajtān ja m'israelitu ja'ayaty.

³³ Josee es ja Mariiā dū'uñ wu'u'mdu éxtum jy'náñ ja Simeonk. ³⁴ Net ja Simeonk tkuni'xy yu'ujaty, es t'anmaay ja Mariiā, ja Jesusu tyaak:

—Dios tu tpujta'agy tyadu m'u'unk di'ibu yajtagóyup mayu israelitu ja'ayaty di'ibu ñibi'tskajxup es kyaj 'yaxájaty éxtum ja Kristū. Es di'ibu 'yaxájup éxtum ja Kristū, yu'u yajjotkujk'ataampy es tkunu'xá'añ. ³⁵ Es dū'un yajnijáwut ti ja'ay myudajttup wyinmá'añóty. Es mat mij, dū'unu tyaadu xyjáwut éxtumxyup ja mja'ajun ttuknaxy tu'ugu espaadu. Dū'un jy'naandaay ja Simeonk.

³⁶ Es jap nandu'un tu'ugu toxytyujk di'ibu xyu'ajtypy Anu. Yu'u ijty Diosu kyugajxpu, Fanwelu ñux es ja Aseru tyuamp 'yaats. Tu jyantsymyujja'ayunu. Jaxtujk jumajt tmattsunaay ja ña'ay, ³⁷ es tu 'yijnu ku'eeky majta'px majtaxk jumajt. Es 'yijty mā ja māj tsajptujk es tmaduui ja Dios xun koots, 'yayu'ajty es kyajxtáky. ³⁸ Es ko kyajxtaay ja Simeonk, net jyajty ja Anu es tja'aygyudáky ja Dios es ñimadyak ja Jesús ja'ay wyinduuyaty di'ibu naty 'yawijxtup ja tiempu ko ñitso'oktat ja Jerusalén ja'ay.

Ñajxtu jatugok Nazaret

³⁹ Es ko tkudyuui tugekyu éxtum ja Diosu 'yana'amun jy'na'añ, net ja Josee es ja Mariiā jyambijnadu mat ja Jesús jap Nazaret mā Galileeu ñax. ⁴⁰ Es ja Jesús ye'ky pyejty mak es kyuwinmá'añaty, es ja Dios kyunu'xu oy.

Jesusu'unk yajpaaty mā māj tsajptujk

⁴¹ Es jumajt jumajt ja Josee es ja Mariiā ñajxtu xu'ajtpu Jerusalén mā ja pasku xuu. ⁴² Es ko ja Jesús dya'abejty majmajtsk jumajt, net ñajxtu nidugekyu Jerusalén es dyajnaxá'añ ja xuu éxtum jumajt jumajt ttuundu. ⁴³ Es ko ja xuu ñajxnu, net ja Josee es ja Mariiā jyambijnadu mā kyajpn. Kyaj wyinmá'añbyáttu pan tu Jesús wye'emy Jerusalén. ⁴⁴ Yu'u jy'nanadu ko Jesús myiñ mat ja myugu'uktujk o mā ja mayjya'ay di'ibu oj tu xyu'attu. Es dū'un oj yo'oydyu tuk xuu. Es ko oj tsyu'ujunu, net t'axtaaydyu mā myugu'uktujk esu myatnaymyaayubaty, ⁴⁵ es kyaj mā tpattu. Net jyambijttu Jerusalén es t'axta'aya'andu jap.

⁴⁶ Es ko tyugukxubejty, net tpattu māj tsajptujk ñabotsoty. Jap 'yu'uñ mā ja tsajptujk ya'axrjxpu es tmadoo'ity es dyajtáy. ⁴⁷ Es nidugekyu di'ibu myadoodu dū'uñ wu'u'mudyaydyu mat ja wyijy'ajtan es ja 'yadsoojambijtan di'ibu yajkyru. ⁴⁸ Es dū'uñ wu'u'mudyaydyu ja tyaak tyeety ko 'yijxudu. Es ja tyaak 'yanmaayu:

—Ñitu, ¿ti ko dū'unats tu xytyuñ? Hjts es ja mdeety tats njotmay'ooktu es tu n'axta'aydyu.

⁴⁹ Net ja Jesús 'yanmaayu:

—¿Ti kots xy'axta'aydyu? ¿Ti kyaj xyñijawu ko uj koonamts n'ita'añ mā ja nDeedyats ja tyujk?

⁵⁰ Per yu'ujaty kyaj tjaygyujkudu éxtum 'yanmaayu.

⁵¹ Net ja Jesús ñajxnu mat yu'ujaty jap Nazaret es tmamudooy ja tyaak tyeety. Es ja tyaak tpujke'ky tugekyu mā jyot wyinmá'añ. ⁵² Es ja Jesús ye'ky pyejty es wyimbejty ja wyinmá'añ, es ja Dios es nandu'unu ja'ay jyotkujk'ajtu.

3

Fwank Yajñabajtpu tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk mā māj it

¹ Es ko ja Sésur Tibeeryu naty tu 'yane'emy Romu majmókx jumajt, net ja Ponsyu Pilatu 'yijty gobernadoor jap Judeeu, Eroodus 'yijty gobernador Galileeu, Felipu myuga'axu Eroodus 'yijty gobernador Ituuryu esu Trakonitu, Lisañus 'yijty gobernador Abiliñu, ² es ja Anás es ja Kaifás 'yijttu teedywyindsangópkaty.

Mā tadu tiempu ja Dios dyajky tu'ugu ayuk mā Fwank, ja Zakariisu 'yu'unk, jap mā ja muj it. ³ Es ja Fwank oj ñejxy mā tugekyu ja nax myuwingón ja Jordán mujnuu, es tkajxwa'xy mā ja ja'ayuty es t'anmaaydyu es jyodumbittat, tmastu'uttat ja pyeky es ñubátat. Du'an ttúndat ja'agyujxm esu Dios mya'xudat ja pyojpu. ⁴ Tyaadu ja'a du'an tyuun jyajtu éxtam jyunán ja Diosu kyugajxpu Isaiiu ko jékyup jyaay: Múadowu. Jap mā muj it yajmadóy ko tu'ugu ja'ay kyajxy muk, es jyuna'añ:

“Úxkúkadu ja Nindsun'ajtam tu'u.

Tajtáwdu, yajkijxydu ja tu'u mā ñaxa'añ.

⁵ Yajtuktúktu yu aguk tukkukpu,

es yajkijxyduya'aydyu ja tun kopk.

Es mā ja tu'u wiity xugety, yajtáwdu,

es mā kyaj kyijxyuty, yajkijxydu.

⁶ Es tugekyu naxwíñdu t'ixat ja Yajnutsókpu di'ibu Dios kyaxaampy.”

⁷ Mayjya'ay tsoy'ondu mā ja kajpn es myiindu mā ja Fwank jam muj ittum es yu'u yajnabátudat. Es ja Fwank myugajxu du'an:

—Miidsaty du'an éxtamu awa'andsa'añun. Es éxtamu tsa'añuty tkuga'aktu ja juun kadiibu tyóyut, miits mjúnándup xytyijy ko mnitso'oktat mat ja mnabajtun es ko du'an ja Dios kyaj mdadyúnudat éxtamu pojpu ja'ayuty. ⁸ ¡Kyaj tyu'ajtanuty! Jawyiin xytyuk'ixat mat ja mjiky'ajtan ko tuj'ajtan tu mjodumbity, es kyaj mnayjyuna'anudat: “Údsajtam ja Abraanu tyuamp 'yaats.” Tuj'ajtan n'anuumadu ko Dios mbaadu tyadu tsaajuty dyajjumbity ja Abraanu tyuamp 'yaadsuty. ⁹ Es ja Diosu tyuadyu'unan tim wingoomp mat ja pojpu ja'ayuty, éxtam ko mat ja jatsyu ndukpo'tu'kum yu kepy di'ibu kyaj 'yóyuty. Paaty tugekyu kepy di'ibu kyaj tyuamp'áty oy, yajpo'tu'ugup es yajpujta'agut juunóty.

¹⁰ Net ja ja'ay dyajtudú ja Fwank:

—¿Tiits ndúndup?

¹¹ Es ja Fwank 'yadsooy:

—Pun myudajtypu majtsk yu ñixuy, myo'oyup tu'uk di'ibu kyaju ñixuy. Es di'ibu jap ja tyojx, myo'oyup ja di'ibu kyaj tmadaty.

¹² Es nandu'un ñimiinadu Fwank ja yajkugubajtpaty es dyajnabáttat. Es yu'ujaty dyajtuujumbijttu:

—Ya'uxpujkrpu, es uudsuty, ¿tiits ndúndup?

¹³ Es ja Fwank 'yadsooy:

—Katu myajkugubéty ni'igu pun kyaju du'an jyuna'añ ja ana'amun.

¹⁴ Nandu'anuty ja soldaadaty yajtuujadu:

—Es uudsuty, ¿tiits ndúndup?

Es ja Fwank 'yadsooy:

—Katu xypujkadu adsip yu ja'ayu myeeñ. Katu xyñiwaambáttu ni pún nanatakujyujxm es tukjotkada'aktu ja mmaju'uñuty.

¹⁵ Es nidugekyu ja'ayuty tjantsyjyujp'ijxtu ja Kristu. Paaty jyunandu:

—¿Ti tadu Fwank, wa'anu da jya'adyu Kristu?

¹⁶ Es ja Fwank jyunán es tkajxte'xy mayjya'ayóty:

—Ūj tyámats nyajnbéty mat ja nuu. Per miimp jatu'uk di'ibu myudajtypy ni'igu ja muk'ajtun es kyajts ndu'unuty uj. Es kyajts uj xyñitaku, ni je'eyu yu kyu'uk nga'agájudat éxtumxyuaps uj n'ityats tyuumbun. Per yu'u di'ibu miimp myajnbátudup mat ja Espírítu Santu esu juun. ¹⁷ Es yu'u kyu'ujóty tmudaty ja tyuumbajn es dyajwa'adsa'añ ja triigu, es yajpuk'u'ugut ja triigu ma ja tsya'x es ja triigu pyosta'ak yajno'ogut mat ja juun di'ibu ni na'a kya'eeeky.

¹⁸ Es du'un ja Fwank tkajxwíjy ja ja'ay kanak nax es ttukmudoodu ja oybyu ayuk. ¹⁹ Es ja Fwank ttuk'ooy ja Eroodus ko ja Erodiius dyajnejxy éxtum ja tyoxytyujkun, ja ñudo'oxy yu myuga'axu Felipu, es mat kanak nax ja tyuundugo'oyun. ²⁰ Paaty ja Eroodus tsiimy ja Fwank es du'un ni'igu ja pyojpu myayü.

Jesús ñubety

²¹ Kyajnumu naty yajtsímy ko Fwank dyajnbéty ja ja'ay, myiñ nandu'un ja Jesús es oj ñubety. Es ko naty kyajxta'aky, net ja tsajp 'yawatsy, ²² es ja Espírítu Santu kyudaky ma yu'un éxtum tu'ugu pak, es net ja Dios kyajxy ma ja tsajpun:

—Ūjts mij n'U'unk'ajtypy di'ibuts ndsejpy es jantsy jotkujkats mat mijts.

Jesukristu 'yaptujkuty

²³ Jesús i'px majk jamujtu naty tmudaty ko oga'an tkajxwa'xy mayjya'ayóty. Es ja ja'ayaty jyunandu ko Jesús u'unk'ajtu Josee. Ja Josee ja'a u'unk'ajtu ja Elii, ²⁴ Elii u'unk'ajtu Matat, Matat u'unk'ajtu Leví, Leví u'unk'ajtu Melki, Melki u'unk'ajtu Janay, Janay u'unk'ajtu Josee, ²⁵ Josee u'unk'ajtu Matatiius, Matatiius u'unk'ajtu Amós, Amós u'unk'ajtu Na'um, Na'um u'unk'ajtu Eslii, Eslii u'unk'ajtu Nagay, ²⁶ Nagay u'unk'ajtu Maat, Maat u'unk'ajtu Matatiius, Matatiius u'unk'ajtu Semey, Semey u'unk'ajtu Josee, Josee u'unk'ajtu Judaa, ²⁷ Judaa u'unk'ajtu Joanán, Joanán u'unk'ajtu Resu, Resu u'unk'ajtu Zorobabel, Zorobabel u'unk'ajtu Salatyel, Salatyel u'unk'ajtu Neeri, ²⁸ Neeri u'unk'ajtu Melki, Melki u'unk'ajtu Adii, Adii u'unk'ajtu Kosam, Kosam u'unk'ajtu Elmodam, Elmodam u'unk'ajtu Eer, ²⁹ Eer u'unk'ajtu Joswee, Joswee u'unk'ajtu Elyezeer, Elyezeer u'unk'ajtu Jorim, Jorim u'unk'ajtu Matat, ³⁰ Matat u'unk'ajtu Leví, Leví u'unk'ajtu Simeonk, Simeonk u'unk'ajtu Judaa, Judaa u'unk'ajtu Josee, Josee u'unk'ajtu Jonam, Jonam u'unk'ajtu Elyakim, ³¹ Elyakim u'unk'ajtu Meleeu, Meleeu u'unk'ajtu Mayñán, Mayñán u'unk'ajtu Matatu, Matatu u'unk'ajtu Natán, ³² Natán u'unk'ajtu ja rey Davit, ja rey Davit u'unk'ajtu Isa'ii, Isa'ii u'unk'ajtu Obeed, Obeed u'unk'ajtu Booz, Booz u'unk'ajtu Salmón, Salmón u'unk'ajtu Naasón, ³³ Naasón u'unk'ajtu Aminadap, Aminadap u'unk'ajtu Admín, Admín u'unk'ajtu Arnii, Arnii u'unk'ajtu Esrom, Esrom u'unk'ajtu Fares, Fares u'unk'ajtu Judaa, ³⁴ Judaa u'unk'ajtu Jakoob, Jakoob u'unk'ajtu Isaa, Isaa u'unk'ajtu Abraan, Abraan u'unk'ajtu Taree, Taree u'unk'ajtu Nakoor, ³⁵ Nakoor u'unk'ajtu Seruk, Seruk u'unk'ajtu Ragau, Ragau u'unk'ajtu Falek, Falek u'unk'ajtu Eeber, Eeber u'unk'ajtu Salu, ³⁶ Salu u'unk'ajtu Kaynán, Kaynán u'unk'ajtu Arfaksat, Arfaksat u'unk'ajtu Sem, Sem u'unk'ajtu No'ee, No'ee u'unk'ajtu Lamek, ³⁷ Lamek u'unk'ajtu Matusalén, Matusalén u'unk'ajtu Enok, Enok u'unk'ajtu Jared, Jared u'unk'ajtu Malalel, Malalel u'unk'ajtu Kaynán, ³⁸ Kaynán u'unk'ajtu Enós,

Enós u'unk'ajtŭ Set, Set u'unk'ajtŭ Adán, di'ibŭ Dios kŭ'am yajkoj. Paaty mbaat nĵana'anŭm ko Adán yu'udyŭ Dios ja myaank.

4

Mŭjku'ugórk tjatúñ wi'ixŭ Jesús pyekytyúnŭt

¹ Es ja Espiritŭ Santŭ dyajky ja muk'ajtŭn mŭ ja Jesús, es yajtso'onŭ mŭ ja Jordán mŭjnŭ es yajnŭjxŭ mŭ ja mŭj it. ² Es jap 'yijty justyikxyxŭ. Es ja mŭjku'ugórk tjatúñ es ja Jesús pyekytyúnŭt. Es ja Jesús 'yayu'ajty justyikxyxŭ, net yu'o'kŭ. ³ Net ja mŭjku'ugórk jŭnánŭ:

—Pŭn mĵtsŭ dŭ'ŭn ja Dios m'U'unk'ajtŭp, yajjŭmbítŭ tyadŭ tsaa tsajkaaky.

⁴ Es ja Jesús 'yadsoojŭmbijty:

—Yŭ Diosŭ jyaaybyajtŭn dŭ'ŭn jŭnana'añ: “Kyaj jyatyim'yŭ'ŭydyŭ tsajkaaky mŭnt jyiky'aty ja ja'ay.”

⁵ Net ja mŭjku'ugórk dyajnejxy ja Jesús mŭ tu'ugŭ kopk di'ibŭ kŭjxm es tyuk'ijxŭ tuk pojan tŭgekyŭ it naxwíñŭdŭ. ⁶ Es ja mŭjku'ugórk jŭnánŭ:

—Ūjts mij nmo'oyŭp ja kutujkŭn esŭ mŭj'ajtŭn mŭ tŭgekyŭ naxwíñŭdŭ di'ibŭ nduk'ijxy. Ūjtsŭ tŭgekyŭ nyajmooy, es mbaadŭts nmo'oy di'ibŭts ŭj ndsejpy. ⁷ Es paaty pŭn mnaogyoxtnaaydyákŭp nwinduuyŭts es xy'awdátŭdŭts, nmo'oyŭp tŭgekyŭ.

⁸ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Yŭ Diosŭ jyaaybyajtŭn dŭ'ŭn jŭnana'añ: “Awdat ja mWindsŭn Dios, es mŭdŭn yŭ'ŭ naydyu'uk.”

⁹ Oknŭm ja mŭjku'ugórk oj dyajnejxy ja Jesús mŭ ja Jerusalén kajpn es dyajpejty mŭ mŭj tsajptŭjk kopk es 'yanmaayŭ:

—Pŭn mĵtsŭ dŭ'ŭn ja Dios m'U'unk'ajtŭp, nayyajkunáxŭdŭ yap naxkŭjxy, ¹⁰ ja'a ko ja Diosŭ jyaaybyajtŭn jŭnana'añ:

Dios t'ane'emy yŭ anklŭs es mgwentŭ'átŭdŭt,

¹¹ es myajpŭdŭ'ugŭdŭt mŭt ja kyŭ'ŭ

kŭdiibŭ tsyayútŭt ja mdeky mŭt ja tsaa.

¹² Net ja Jesús 'yadsooy:

—Nandŭ'ŭn jŭnana'añ ja Diosŭ jyaaybyajtŭn: “Katŭ xy'amdoy es ttúnŭt ja mWindsŭn Dios di'ibŭ kyaj 'yóyŭty.”

¹³ Es dŭ'ŭn ko ja mŭjku'ugórk kyaj tpaty ja wiinkpŭ winmŭ'añ es ja Jesús ñaygyŭyákŭdŭt mŭt yŭ'ŭ, net oj ñajxŭnŭ tuk tiempŭ.

Jesús tkajxwá'xtso'oñ ja Diosŭ 'yayuk

¹⁴ Ta ja Jesús jŭmbijty jatagok Galileŭ es ja Espiritŭ Santŭ myooyŭ muk'ajtŭn. Es mŭ tŭgekyŭ ja Galileŭ ñax ja ja'ayŭty tmadyaktŭ di'ibŭ tyuun kyajx ja Jesús. ¹⁵ Es kajpnagajpn ja Jesusŭ ja'ay dya'xpejky mŭ ja tsajptŭjk, es nidŭgekyŭ ja'ay di'ibŭ myŭdoodŭ jŭnandŭ ko oy di'ibŭ kyajx.

Jesús jap Nazaret

¹⁶ Net ja Jesús oj ñejxy Nazaret, mŭ naty tŭ yeeky tŭ pyety. Es mŭ ja saabŭdŭ xŭn tyŭjky mŭ ja tsajptŭjk, éxtŭm jaayŭm ttuunk'áty, es tyanaayŭ'ky es tkajxŭ'añ ja Diosŭ jyaaybyajtŭn. ¹⁷ Es myooyŭdŭ Diosŭ kyugajxpŭ Isaiiŭ ñeky. Ta Jesús tnakttŭy ja neky es tkajxy dŭ'ŭn:

¹⁸ Nmŭdajtypyŭts ŭj ja Diosŭ Jya'ajŭn,

es tats xymyo'oy ja tuunk

esŭts ngajxwá'xŭt ja oybyŭ ayuk mŭ ja ayoobŭ ja'ay.

Es tats xykyexy esŭts n'awánŭt

tmānu'xtāktu ja Jesūs es dya'agūda'agut yu'u. ³⁹ Es ja Jesūs myujwa'ky mā ja ja'ay kyo'knū es t'anmaay ja juamba'am:

—Ka'ak jam.

Ta ja juamba'am jyuḡaktaay. Netyu pyudu'knū ja toxytuujk es yajkaay ya'ūkūdu.

Jesūs dya'agūda'aky may ja puma'ayuty

⁴⁰ Es ko ja xū kyūdaknū, nidugekyu ja'ayuty di'ibu myūdajt ja puma'ay, di'ibu kanak nax myūdajtypy ja pūjkūn, dyajmiindu mā Jesūs. Es ja Jesūs tpujtāky ja kyū'u mā yu'ujuty nidu'uk nidu'uk es du'un dya'agūdaktaaydu. ⁴¹ Nandu'un ja ka'oybyu tmastuttu ja ja'ay yax jojkp:

—Mijts Diosu 'yU'un.

Net ja Jesūs tmukmūḡajxy ja ka'oybyu es kyaj t'ok'yajkajxnut ko Jesūs yu'ūdyu Kristū, ja'a ko yu'ujuty űija'adup yajxon ko tyu'ajtanuty.

Jesūs ja Diosu 'yayuk tkajxwa'xy Galilee

⁴² Es ko oj xyūññ jakumbom, ja Jesūs tsoyo'ñ jap kajpnōty es oj űejxy mā tu'ugu it jagam. Es ja ja'ayuty 'yuxtaayudu, es jyajttu mā naty ja Jesūs, es ttsojktu es wyu'amut, kudiibu űujxut. ⁴³ Per ja Jesūs jyunāñ:

—Tsojkuḡ nandu'un uḡ nnujxut mā wiinkpu kajpn es n'awānūdats ja oybyu ayuk di'ibu űigajxyry ja Diosu kyutujkūn, ja'a ko paadyats ja Dios tu xykyexy.

⁴⁴ Es du'un ja Jesūs jyuḡijty kajpḡajpn es tkajxwa'xy mā ja Galilee tsyajptajkuty.

5

Jesūs twoy nimajtaxku ajkxmajtsputy

¹ Tu'ugu xū ko Jesūs 'yijty Jenesaret Myejuñbyu'am* mūut ja mayja'ay di'ibu jantsyuyukmujkūdu ko tmūdowa'andu ja Diosu 'yayuk, ² net t'ijxy ko jam 'yity wingón majtsku barku. Ta naty ja ajkxmajtspu pyudsūmdu barkoty es tpujtu ja 'yajkxmajtsn. ³ Net ja Jesūs ttuktujku tu'ugu barku di'ibu Simonk jya'a'ajtypy, es t'anmaay es jawaanu t'ak'yajnujxut mejuñōty. Net ja Jesūs űaxwe'tsy barkoty, es dyajtsondāky ttuk'ixa'añ ja ja'ayuty. ⁴ Es ko ja Jesūs kyajxtaay, net ja Simonk t'anmaay:

—Yajnujxu mbarku mejuñgyiky, es kujūbijpnāxu m'ajkxmajtsn es m'ajkxmātsut.

⁵ Esu Simonk 'yadsooy:

—Ya'uxpūjkpu, tuk tsu'umūts uūdsuty tu njatundu es ni tu'ugats tu ngamatstu. Per tyāmūts nbujtā'agut ja ajkxmajtsn yu'ūgyujxm ko mij mjūnā'añ.

⁶ Es ko ja ajkxmajtsn tkujūbijpnajxy, net tjantsymyajtstu may'ajkx, extu ku'tstsondāk ja ajkxmajtsn. ⁷ Net ttuk'ijxtu ja ijxwū'ūmūn ja myūgu'uguty mā ja wiinkpu barku es min pyūdākūdu. Es myiindu yu'ujuty, es dya'ujtstu mā ja majtskpu barku extu kyināñ ja byarku. ⁸ Es ko ja Simonk Peedru t'ijxy ja may'ajkx, net űayḡoxtnāaydyāku mā ja Jesūs es jyunāñ:

—Windsūn, mastūtkaḡs, űujts pojpu ja'ay!

⁹ Du'un jyunāñ ja Simonk, ja'a ko yu'u űay'adsu'kūdu mut ko tmajtstu ja may'ajkx. ¹⁰ Es nandu'un űay'adsu'kūdu ja Simongu myūgu'uguty

* 5:1 Jenesaret Myejuñ yu'u nandu'un xyu'ajtypy Galilee Myejuñ.

Santya'agu es ja Fwank, 'yu'unguty ja Zebedee. Esu Jesús t'anmaay ja Simonk:

—Katū mdsu'ugu. Tyam oga'an ngaxa'añats mij es xy'uxta'ayut ja ja'ay di'ibuts ujū n'uxpūjkun pyadúndup.

¹¹ Es ko dyajmiindu ja barku jam pu'ujótm, net tnikaktu tugekyu es ñajxtu mat ja Jesús.

Jesús dya"aguda'aky ja ja'ay di'ibu myudajtypy ja lepru pa'am

¹² Es ko Jesús 'yijty mā tu'ugu kajpn, net ñimiinu tu'ugu yedyujk di'ibu myudajtypy ja lepru pa'am. Es ko tadu yedyujk t'ijxy ja Jesús, net ñaygyoxtnaaydyaku es ñaxku'ijxu es tmunu'xtáky du'un:

—Windsún, pún mdsejpy, mbaaduts xya"aguda'aky.

¹³ Net ja Jesús ja ky'u trujtáky es ttoón es t'anmaay:

—Ndsejpyuts es nya"aguda'agut.

Es netyu myastutu ja lepru pa'am es 'yagudaky. ¹⁴ Net ja Jesús 'yana'amū:

—Katū xy'awanū ni pán. Nujx mā yu teety es xytyuk'ixut ko tu mmastu'udyuty ja lepru pa'am. Es munujx ja windsu'kun di'ibu kyajxypy ja Moisés es ñayyajwa'adsudut di'ibu tu myastu'udyuty ja lepru pa'am. Es du'un ja ja'ay xytyuk'ixut ko kyaj xyñakymyudaty tadu lepru pa'am.

¹⁵ Per ja ja'ayuty tmadyaktu mā tugekyu kajpn wi'ix ja Jesús ttuun mat ja myuj'ajtun, es mayu ja'ay myiindu mā ja Jesús es tmadowa'andu es ya"aguda'agudut. ¹⁶ Es ja Jesús oj ñejxy kajxtákrū adukutuuy.

Jesús dya"aguda'aky tu'ugu xux ja'ay

¹⁷ Tu'ugu xū ko Jesusu naty ya'uxpeky, jamu naty 'yu'uñdu ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpūjktap. Es yu'ujuty tso'ondu majatyu kyajpn'u'ungu Galilee, Judee, es nandu'unu mā Jerusalén kajpn, es tmadoo'ittu es t'ixtu éxtam ja Jesús jyuna'añ es ttuñ. Esu Dios myuk'ajtangyujxm ja Jesús dya"agudaky ja puma'ay. ¹⁸ Net jyajty ja ja'ayuty tku'uydu tu'ugu mabajnu'unk mā kyo'knu tu'ugu yedyujk di'ibu xux. Es tjajajtkuyáandu tugoty es trujta'agáandu mā ja Jesús. ¹⁹ Per kyaj mbaat oj dyajtáku, ja'a ko naty mayjya'ay. Net pyajttu mā tujkni'x es tnikuydyúttu es tktuuyñajxtu ja xux ja'ay mat ja myabajnu'unk jap Jesús winduuy mayjya'ay agijky.

²⁰ Ko Jesús t'ijxy ko taadaty myubujkudu, net t'anmaay ja xux ja'ay:

—Magu'uk, nme'xypyuts yu mbojpu.

²¹ Net ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpūjktap ñay'anmaayudu wyinma'añóty: “Tyadu yedyujk kyaj tmaj'ixy ja Dios ko du'un kyajxy, ja'a ko yu'u naydu'ugu Dios ku'am mbaat tme'xy yu pojpu.”

²² Esu Jesús ñija'ap éxtam ja ja'ay jyunañ wyinma'añóty, es t'anmaay:

—¿Ti ko mwina'añ xyajjuna'andu ko uj kyajts nwindu'ugu Dios?

²³ Miits mjunaándup kots uj kyaj nmudaty ja kutujkun esuts uj nma'xut yu pojpu. Es mjunaamp kots uj kyaj mbaat nya"aguda'agy tyadu yedyujk esuts nyaj'yo'oyu'agut. Paaty miits mjuna'andu ko kyaj ñimajaaty esuts uj du'un njuna'anat: “Ujts mij nbojppama'xup.” Es jantsy nimujaa es uj njuna'anaduts: “Pudu'uk es myo'oyut”, ¿kudii? ²⁴ Es tyámuts miidsuty nduk'ixa'añ ja nmaj'ajtun esuts uj, ja Nawwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nya"aguda'aga'añ tadu yedyujk es du'un miidsuty nduk'ixut kots uj nmudaty ja kutujkun esuts nma'xut ja pojpu.

Net ja Jesús t'anmaay ja xux ja'ay:

—Pudu'ak, yajmúk ja mmabajnu'unk es nujx mā mdujk.

²⁵ Netyu ja yedyujk pyude'ky es dyajmujknu ja mabajnu'unk es űujxnu mā tyujk es t'awdajty ja Dios. ²⁶ Es nidugekyu ja'ay du'ũñ wyu'umudyaydyu es t'awdajttu ja Dios, es ni'igu tsyu'kudu es űay'anmaayudu nidu'uk nidu'uk:

—Tyam tu n'ijxum di'ibuty jantsy muj.

Jesús twoy ja Matew

²⁷ Ko ja Jesús tsoy'onnu mā ja kajpn, net t'ijxy jap kajpnba'ajp tu'ugu yajkugubajtpu 'yu'uñ mā yajkugubéty, es ja'a txu'aty Leví. Net ja Jesús 'yanmaayu:

—Pamiingats mij éxtamsu n'axpajkpu.

²⁸ Net ja Leví pyude'ky, es tmasuty tugekyu ja tyuunk es tpanejxy ja Jesús.

²⁹ Es óknem ja Leví ttuũñ tu'ugu muj xuu mā ja tyujk mat yu'uguyxmu Jesús. Es jamu naty may ja yajkugubajtpu esu wiinkpu ja'ayaty 'yu'uñudu mā ja meesu es kyaydyu mat ja Jesús es ja di'ibu ya'axpejkyu. ³⁰ Es ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axpajktup tni'o'o tniyáxudu ja Jesusu 'yaxpajkpu:

—¿Ti ko du'ũn mgay m'uuktu miidsaty mat ja yajkugubajtputy es mat ja pekyjya'ayaty?

³¹ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Kyaj dyajtugoy'áty yu kudsooy di'ibu mak'ajt oy'ajtp, yu'uyu di'ibu pajkpu. ³² Tuts nmiñ es nyáxuts yu pekyjya'aydyujk es jyodambittat. Pún junaamp: “Uj kyajts mbekyjya'ayaty”, ¿yu tadu ja'ayaty wi'ix mbaat jyodambittu?

Jesús dyajtáwdu ti ko kya'ayu'aty

³³ Net t'anmaaydyu ja Jesús:

—Yu Fwangu 'yaxpajkpu kanak ok 'yayu'attu es kyajxta'aktu. Es ja fariseedyu 'yaxpajkpu nandu'ũn ttundu. ¿Es ti ko mij m'axpajkpu du'ũñem kyay 'yuuktu?

³⁴ Es ja Jesús 'yadsoojudu:

—¿Ti mbaat miits xya'ayu'attu yu myatnaymyaayabu tadu pajkpu ko meeru ijt xondakun tyũñaty es ko tadu pajkpu 'yak'ittu mat ja myatnaymyaayabutujk? ³⁵ Per pyaadap ja tiempu ko ja pajkpu yajpajkat, net 'yayu'áttat.

³⁶ Es nandu'ũn ja Jesús tpajtáky majtsku ixpajtan es ttuk'axpejky ko kyaj mbaat űaydyuktakaty yu tukpu winma'añ mat ja jembyu. Es junañ:

—Kyaj pún tpukeepy tuk pedazu jembyu wit es yajtuk'abátsat tu'ugu vestiidu tukpu. Ja'a ko du'ũn yajtúnat, nuumujkp ja jembyu wit es kyudsat ja vestiidu tukpu es kyaj ja jemywyit kyaxu'ugut yajxon mā ja tuk wit.

³⁷ 'Es nan kyaj ya'adamu yu vynu jembyu mā yu tukpu nuu'abutsunbyo'o. Pes ko jap yajpajta'agut, tu naty tyugoy ja jembyu vynu ko kyudsat ja tukpu nuu'abutsunbyo'o. ³⁸ Paaty 'yóyuty yajpajta'agut yu vynu jembyu mā yu po'oju jembyu es du'ũn kyaj ti wyindugóyut. ³⁹ Es pún 'yikyru ja vynu di'ibu tu tsyaamnũ, kyaj tnakytsyeky yu vynu jembyu, ja'a ko juna'añ: “Di'ibu tu tsyaamnũ ni'igu 'yóyuty.”

6

Jesusa 'yuxpajkputy tkutajtŭ ja triigu saabudu xuu

¹ Mā tu'ugu saabudu xuu ja Jesús mat ja 'yuxpajkputy űajxtu triigu kamoty. Es ja 'yuxpajkputujk tkutajtŭ ja triigu es twinxatstu es tju'xtu ja pyajk. ² Net nija'ajuty ja fariseeuty dyajtuudu:

—¿Ti ko du'un xytyundu miidsuty mā saabudu xuu di'ibu kyaj űigutikyuty?

³ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Es miidsuty, ¿ti kyajnam xy'uxraktu di'ibu tyuun ja Davit ko yu'u es ja jyamyuuduty tmudajttu ja yuu? ⁴ Tyujku ja Davit mā Diosu tyujk es tju'ty ja tsajkaaky di'ibu kuni'xy es tkaay yu'u es nandu'un tmooydyu ja jyamyuuduty. Es kyaj jyanigutikyuty es yu'u tkāydyut, yu'u je'eyu ja teedyuty mbaat tkaydyu tadu tsajkaaky.

⁵ Es nandu'un jyunañ ja Jesús:

—Es űj nmudajtyryuys yu kutujkun nandu'un mā saabudu xuu.

Yedyujk di'ibu myudajtyry ja ky'u tuk adu'um tu'uts

⁶ Es mā jatu'ugu saabudu xuu Jesús tyujku mā ja tsajptujk es dya'uxprejky ja ja'ayuty. Jaru naty tu'ugu yedyujk di'ibu myudajtyry ja 'yaga'añgyu'u tu'uts. ⁷ Es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktup es ja fariseeuty trajadittu ja Jesús es t'ixa'añ pun ya'agudakyp ja ja'ay mā ja saabudu xuu, es du'un ttuundu ja anuu es tpekymyo'oya'andu. ⁸ Peru Jesús űija'ap di'ibu wyinmaaydyu es t'anmaay ja yedyujk di'ibu ky'u myudajtyry tu'uts:

—Pudu'uk es mdānut yaa kujk'aay.

Es ja yedyujk pyude'ky es tyunaay jap kujk'ajp. ⁹ Net ja Jesús t'anmaay ja wiinkru ja'ayuty:

—Tyámats űj miits nyajtwa'andu: ¿Ti mbaat ndu'unum mā ja saabudu xuu, ja oybyu o axuukru? ¿Nyajtsókum o nya'o'kamu?

¹⁰ Net ja Jesús t'ijxtaay nidagekyu di'ibu naty tu tyukwa'kmikyuty, es t'anmaay ja yedyujk:

—Xajtáw.

Es ko xyajtūy, 'yagudaktaay. ¹¹ Es ja fariseeuty es ja myugu'uguty 'yajkudu muk es űay'anmaayudu ak yu'ujuty pun wi'ix mbaat yajtūñ ja Jesús.

Jesús twin'ixy nimajmajtsku 'yapóstuluty

¹² Es ko waanu jyejky, ta ja Jesús oj űejxy kajxtákrū mā tu'ugu kopk. Jam ja tsuu dyajnajxy kyajxta'aky. ¹³ Es ko oj xyuññu, net dyaxu di'ibuty ya'uxprejkyry, es twin'ixy nimajmajtsk di'ibu 'yapostula'áttup. ¹⁴ Yu'u xyuujuty: Simon di'ibu Jesús yajxubajt Peedru, Andrés, ja Simongu myuga'ax, Santya'agu, Fwank, Felipe, Bartolomee, ¹⁵ Matewu, Tomás, Santya'agu, ja Alfeeu 'yu'unk, Simonk ja kananeeu ja'ay, ¹⁶ Juudas yu Santya'agu 'yu'unk, es Juudas Iskaryotu di'ibu óknum kyuyajk ja Jesús.

Jesusa mayja'ay dya'uxpeky

¹⁷ Netu Jesús jyunajky mā ja kopk mat yu'ujuty es jyajty mā tu'ugu joy it. Es jaru mayja'ay űaymyujkudu di'ibu tso'ondup Judeeu, Jerusalén es mā myejoyñbya'aju Tiru es Sidón. ¹⁸ Tyaaduty tu naty jya'ttu es tmudowa'andu ja Jesús 'yuxpajkun es nandu'un 'yaguda'aktut di'ibu pajkudup. Es di'ibu mǰjku'u ya'ayooyup, nandu'un ja Jesús dya'agudaky.

19 Es nidugekyu ja mayjya'ay ttonandu ja Jesús, ja'a ko mudu myak'ajtun ja Jesús dya'agudaky nidugekyu ja pa'am ja'ay.

Pánaty kuni'xyuty

20 Net ja Jesús t'ijxtu ja di'ibu ya'uxpejkypy, es t'anmaay:

—Kuni'xy miidsaty di'ibu ayoodup, pes m'ittup ma Diosu kyutujkan.

21 'Kuni'xy miidsaty di'ibu tyam ayu'ajttup, pes mjotkuda'aktup.

'Kuni'xy miidsaty di'ibu tyam juuy yáxtup, pes óknum mxi'ik mxóndat.

22 'Kuni'xy miidsaty ko ja'ayuty mga'oy'ixudu, mga'oy'axájudu, mya'axak'ixtu es jyuna'andu wi'ixáty mat miidsaty ja'a kots miits xyryanujxtup, uj, ja Naxwíñudu ja'ayudyu Kyudunaabyu. 23 Agujk'át jotkujk'áttu es xonda'aktu ma tadu xuu, pes, tsajpótmu Dios muj wiin mgumáyudat. Nandu'un tadu ja'ayudyu 'yartujkuty t'axaktundu ja Diosu kyugajxputy.

24 'iPer puroobu miits makja'aydyujkuty! Tyamyu mjotkujk'áttu, per óknum m'ayówdat.

25 'iPuroobu miidsaty di'ibu tyam kaay úktup, pes óknum m'ayu'áttat! iPuroobu miidsaty di'ibu tyam xik xoondup, pes óknum mjotmay'oogut es mju'udyat!

26 'iPuroobu miidsaty ko nidugekyu ja'ayuty m'axájuty oy, ja'a ko du'un ja 'yartujkuty t'axájudu di'ibu jékyup andakp jyuna'andu ko yu'u Diosu kyugajxpu!

Tsoktu ja mmudsip

27 'Per uj n'anmaaydyup miits di'ibu xymudoo'ijttup, ko mdsóktup ja mmudsip es xytyúnat yajxón mat di'ibu mga'oy'ijxup, 28 es mgunu'xtup di'ibu mgajxpojkdup es ni'amdow nibujktsówu ma Dios di'ibu m'axaktuunudup. 29 Es pún ngojxup tuk adu'um ma m'ama'atsy, mo'oy jatuk adu'um. Es pún ja pún mbujkuty yu mdsyamarru, jan ja mnixuy es wa'an nandu'un dyajnejxy. 30 Es pún m'amdoojup di'ibu mmudajtypy, mo'oy, es pún tu ti mbujkuty, katu xy'amdoy es dyajjumbítat. 31 Es tundu miidsaty mat nidugekyu ja'ay éxtam xytsyoktu es yu'ujaty ttúndat nandu'un mat miidsaty.

32 'Pún miits mdsojktup yu'uyu di'ibu miits mdsojkdup, ¿ti oy'ajtun mduundup di'ibu kyatuundup ja wiinkpety? Pes tyuundup yu'u nandu'un di'ibu 'yandijttup pekyjya'ay. 33 Es pún miits mduundup oy yu'uyu di'ibu miits mdsojkdup, ¿ti oy'ajtun mduundup di'ibu kyatuundup ja wiinkpety? Pes tyuundup yu'u nandu'un di'ibu 'yandijttup pekyjya'ay. 34 Es pún miidsaty mduk'ani'xypy ja meeñ yu'uyu ja'ay di'ibu m'a'ijxup es mmugubátudat jatugok, ¿ti oy'ajtun mduundup di'ibu kyatuundup ja wiinkpety? Pes nandu'un di'ibu 'yandijttup pekyjya'ay tmo'oydyu yu myeeñ ani'xy yu ja'ay di'ibu mugubátudup. 35 Tsoktu es tundu ja oybyu mudu mmudsip, tuk'anu'x ja mmeeñ nandu'un yu ja'ay es kyaj xyujjp'ixat es mmugubátudat, du'un xytyuk'ixat ko miidsaty Dios Tsajpótmudu 'yu'unguty. Ja'a ko Dios nandu'un tyiimpy yu oybyu extu mat yu pekyjya'ay es púnuty kyaj jya'aygyuda'agyuty. Es di'ibu dun tyiimpy, Dios muj myay'atá'añaty. 36 Pa'ayowdu ja ja'ay éxtam ja mDeedyu tsajpótmudu mba'ayóyuty.

Kyaj wiinkpety nu'goo nbayo'oyum

37 'Katu xypekymyo'oy ja wiinkpu, es ja Dios nan kyaj miits mbayo'oyudat. Katu xypekymyo'oy ja wiinkpu, es ja Dios nan kyaj mbekymyo'oyudat

miidsaty. Pa''ayowdu, es ja Dios nandu'un mba''ayówudut. ³⁸ Mo'oy ja wiinkru, es ja Dios mmo'oyudut nandu'un, oyu kijxn, ta'tspéky, winxity es ku'ujts. Es pun oy xykiyxu ja wiinkru ja jya'a, nandu'un myajkiyxat.

³⁹ Jesús yu'u pyujtáku tyadu iixprajtan:

—¿Ti mbaat tu'ugu wiints twijts'yo'oy ja myuwiints? ¿Ti kyaj kyudáwut nimajtsk ma tu'ugu jut? ⁴⁰ Ni tu'ugu uxprujkru di'ibu myabaadap ja wyindsán, per ko oy dyajkéxy ja 'yuxprujkan, du'un jya'tut éxtam ja wyindsán.

⁴¹ ¿Ti ko xy'ixy tu'uk ja kepywyayu'unk di'ibu jap mmagu'uk wyiinóty, es kyaj mij xytyuñ kwentu ja muj kepy di'ibu jap mwiinóty? ⁴² ¿Es wi'ix mjuna'añ: “Mugu'uk, n'okju'tamu tadu kepywyayu'unk di'ibu jap mmudajtypy mwiinóty”, es kyaj mnayjyáwuty ko mij xymyudaty ja muj kepy jap mwiinóty? Mnaydyijap ko mjiky'aty tay'ajtan mmat. Yajpadsám jawyiina tadu muj kepy di'ibu jap mwiinóty, es du'un mbaat xy'ixy yajxon es xyjuudut tadu kepywyayu'unk di'ibu jap mmagu'uk wyiinóty.

Jya'ay'ajtan ja ja'ay yajtuk'uxkajp

⁴³ Ni tu'ugu kepyu oybyu di'ibu tump'ajtp axuk, es nan ni yu kepy di'ibu kyaj 'yóyuty es tump'áty oy. ⁴⁴ Tu'uk tu'ugu kepy ya'uxkajp mat ja tump. Kyaj yajtky yu iigu ma poop apyñ. Es nan kyaj yajtky yu uuvu ma yu tume'eñky. ⁴⁵ Ja ja'ayu oyjya'aybyu tsuj kyajxy myadya'aky mat ko ijtp jyodoty ja oybyu, es ja axuk ja'aybyu myadyakypy ja tsaatsykyubétyru mat ko ijtp jyodoty ja axuk'ajtan.

⁴⁶ ¿Ti ko miits xy'anumudats: “Windsán, Windsán”, es kyaj xytyundu éxtamts njuna'añ? ⁴⁷ Ja ja'ay di'ibuts xyñimiimp es tmdoy yu n'uxprujkanats es tkuydyuñ, ⁴⁸ yu'u du'un éxtam ja yedyujk di'ibu kyoj ja tyujk. Es jawyiin tnidaju kuk es trujtáky yu pyotsy ujx tsaade'ekykyujxy. Es ko ja nuu kyeemy es txijty ja tujk amujaa, kyaj wi'ix jyajty, ja'a ko ta'tspéky oy pyotse'egyuty ma ja tsaade'eky. ⁴⁹ Es pun myudeebyuats uj ja n'uxprujkan es kyaj tkuydyuñ, yu'u du'un éxtam tu'ugu yedyujk di'ibu kyoj ja tyujk nax wingujxy es kyaj tnidaju mat ja tsaabótsy. Ko ja nuu kyeemy, ja nugom txijty ja tujk amujaa, net jyijty es tyugooy tugekyu tugekyu.

7

Jesús dya''aguda'aky tu'ugu soldaadu windsunu tyuumbu

¹ Ko ja Jesús kyajxtaay ma ja ja'ayuty, net ñijxnu Kafarnaúm. ² Jap tu'ugu soldaadu windsán di'ibu myudajtypy tu'ugu tyuumbu di'ibu jyantsysyeypy. Es yu'u naty pujkrap es tim oogánur. ³ Ko ja soldaadu windsán tmdooy ko Jesús tu jyumbity, net tkejxy nija'ajaty ja israelitu mujja'aydyujk es ttúnat ja may'ajtan es myínat ja Jesús es dya''aguda'agut ja puma'ay. ⁴ Yu'ujaty tmawingoonda ja Jesús es trujktsoodu may'ajtan:

—Tadu soldaadu windsán nitujkrap es xpyudákat, ⁵ ja'a ko yu'u tsyeypy ja nnaxwiñadu'ajtam, es yu'u oj dyajkojyuty ja ndsajptaj'ajtam.

⁶ Net ja Jesús ñejxy mat ja mujja'aydyujk. Es ko wyingoonu ma ja soldaadu windsunu tyujk, net tkejxy nija'adyu myatnaymyaayubu es t'anumut ja Jesús:

—Windsán, kyajts uj xyñitaku es mij mdúkat madsu ndujkan. ⁷ Paadyats kyaj ni je'eyu nganayjyáwuty es nninujxat es n'amdówat ja may'ajtan. Je'eyu mjuna'anat es ja nduumbats 'yaguda'agut. ⁸ Új ku'am nmudajtypyats ja nwindsán di'ibuts xy'ana'amp, es nandu'un

nmadatyats ja soldaadaty di'ibats n'ane'empy. Es kots n'anamma yu'ujaty nidu'uk: "Nujx", nujxp; es kots n'anamma jat'u'uk: "Min", miimp; es kots nduk'ane'emy yu' nduumbats ti ttunat, tyiimpy.

⁹ Es ko tmdooyu taadu Jesús, net du'ũu wyu'umũ, es tni'ijxambijty ja ja'ay di'ibu pamiinudup es t'anmaay:

—Tu'ajtan ko ni tu'ugu Israel ja'ay kyajts nbaaty di'ibats xymyubujkp éxtum tyadu soldaadu windsun.

¹⁰ Es ko jyajttu jatugok ma ja soldaadu windsun tyujk, tu naty 'yaguda'aky ja puma'ay.

Jesús dyajjikypyéky tu'ugu o'krũ jap Naín

¹¹ Es óknũm yu Jesús ñejxy ma tu'ugu kajpn di'ibu xyu'ajtypy Naín. Es jyamyadátadu ja 'yuxpũjkrũ es ja mayjya'ay. ¹² Es ko jyajty kajpnba'ay, net t'ijxy ko tmamĩn es dyajnaxtakaya'andu tu'ugu o'krũ. Es ja o'krũ yu'u ijty tukpajky maank'ajtup yu tyaak di'ibu naty ku'eeky. Es mayjya'ay ja o'krũ tranejxy. ¹³ Ko t'ijxy ja Jesús, net tra'ayooy ja ku'ekytyo'oxy es t'anmaay:

—Katu mju'ay.

¹⁴ Net ja Jesús tmawingooñ es ttoñ ja o'krũ ku'uyun, es ja di'ibu naty kyiipy wya'k'a'adu. Es ja Jesús t'anmaay ja o'krũ:

—Mexy, ujts mij n'anmaapy: ¡Pudu'uk!

¹⁵ Net di'ibu naty tu 'yeeky oj wya'tskujku es kyajxe'ky, es ja Jesús ttukkũjku ja tyaak. ¹⁶ Es ko taadu t'ijxtu, nidugekyu tsyu'kudyaaydyu es t'awdajttu ja Dios es jyandũ:

—Tu'ugu Diosu myuj kugajxpu tu kyaxe'eky ma udsajtam.

Es nandu'ũn ñajjyanandũ:

—Dios tu myĩn es tpudukya'añ ja kyajpn.

¹⁷ Net ja madya'aky jyudijty ma Judeeũ ñax es di'ibu myuwingon'ajtypy.

Fwank Yajnbajtrũ kyexy'ebyaty

¹⁸ Net ja Fwangu 'yuxpũjkrũ tyukmumadyakudu tugekyu éxtum tu jyátyaty. Net nimajtsk dyaxu yu'ujaty, ¹⁹ es tkejxy ma ja Jesús es dyajtuwã'añ:

—¿Ti mij mdũ'ajtan ja Kristu di'ibu naty minãamp, o n'awíxtupts ja wiinkpu?

²⁰ Es di'ibu Fwank kyajx tmawingoonda ja Jesús es t'anmaaydyu:

—Ja Fwank Yajnbajtrũts tu xkyexy esuts mij nyajtãwũt pun mijtsu du'ũn ja Kristu di'ibu minãamp, o pun n'awíxtupts ja wiinkpu.

²¹ Netyu ko jyajttu, ja Jesús dya'agudaky ja mayjya'ay di'ibu pũjkuudup es dyajpũdsemy ja ka'oybyu di'ibu ja'ay myudajttup, es nandu'ũn tmooy yu ijxũn mayu wiindsaty. ²² Es ja Jesús t'anmaay ja Fwangu 'yuxpũjkrũty:

—Di'ibu miits tu xy'ixtu es tu xymyudowdu, najxtu es xytyukmumadya'aktat ja Fwank ko yu wiints ijxp, yu xnebybyu ye'epy, di'ibu myudajtypy ja lepu pa'am tu 'yaguda'aky, yu natpu mudoop, di'ibu o'kp jikyrujkrũ es di'ibu ayoop ya'awãnũdũp ja oybyu ayuk, ²³ es jotkujk yu'ũ pun kyaj jyot dyajtũgoy mat ujts.

²⁴ Ko oj ñujxnu di'ibu Fwank kyajx, net ja Jesús tnmadyaky ja Fwank es t'anmaaydyu ja ja'ay:

—¿Ti dũn miidsaty oj xyñinujxtu es xy'ixa'andu ma muj itũn? ¿Tu'ugu tsajkápyñ di'ibu wyinxijtypy ja poj? ²⁵ Es pun kyaj, ¿ti dũn oj xyñinujxtu es xy'ixa'andu? ¿Tu'ugu yedyujk oy xyoxyru? Miits mnija'adup ko

di'ibü d'ün nayxyojxudap jam 'yittü mä réyüdyü tyujkätü. ²⁶ ¿Per ti dan oj xyñinajxtü es xy'ixa'andü? ¿Tu'ugü Diosü kyugajxpu? Yü'ü d'ün. Yü'ü tu'uk di'ibü waanü ni'igü tmüdaty ja muj'ajtün küdiinamü wiinkpütü ja Diosü kyugajxpu. ²⁷ Fwank yü'ü d'ün di'ibü ja Diosü jyaaybyajtün myadyakypü mä jyuna'añ:

Ngejxypüts jawyiin ja n'ayuk kajxwä'xpüts es mya'awátsxudüt yü mnu'ü mdu'u.

²⁸ Tüy'ajtünats njuna'añ: Kyaj pün nidu'ugü ja'ay di'ibü waanü ni'igü tmüdaty ja muj'ajtün es küdiinam ja Fwank Yajnubajtrü. Per waanü tmüdaty ja muj'ajtün oytyim di'ibüty pünaty ijtüp mä Diosü kyutujkun.

²⁹ Ko ja yajkugubajtrüty es ja nimayjya'ay tmüdoodü ja Fwank, ta oj tkupäktü di'ibü Dios tyiimpy, ja'agyujxm oj ñayajnubajtädü müť ja Fwank. ³⁰ Per ja fariseeüty es di'ibüty tsajptägöty ya'axpüjktü kyaj tkupäktü di'ibü Dios tyiimpy, ja'agyujxm kyaj tkupäktü es ja Fwank yajnubátädüt.

³¹ Esü Jesús 'yakjunañ:

—¿Tits müüt mbaat n'ijxkijxyü ja ja'ayüty di'ibüty tyam jyiky'ajttüp, o wi'ix dya'ixyaty ja wyinmä'añ? ³² Küxü'ktüp éxtamü unä'ku'ungün di'ibü uñaadyüp es kyuyattü maagyöty es ya'ax jyoktü müť ja myutkuyajtrüty: “Tüts njaxu'uxy di'ibü ya'ajtsp es kyaj tü m'atstu; es tü nja'úyats di'ibü müüt ja o'krü ñaxtuku, es kyaj tü mjü'üdyü.”

³³ Es ja Jesús 'yakjunañ:

—Dü'ünü tyaadü tyam di'ibü kyaj t'axájüdü ko 'yóyüty di'ibü Dios tyiimpy. Müť ko kyaj ja Fwank Yajnubajtrü tkay ja tsajkaaky es kyaj t'iiky ja vinü, es müits mjuna'andü ko yü'ü myüdjätypy ja ka'oybyü. ³⁴ Es üj, ja Naxwíñüdü Ja'ayüdyü Kyudunaabyü, ngaabyüts ja tsajkaaky es n'ikypüts ja vinü, es müits mjuna'andü: “Kax es amü'uuk, es myütnaymyaayüp ja pekyjya'ayüty esü yajkugubajtrüty.” ³⁵ Per di'ibü tü t'axájüdü yü oybyü xpxüjkan di'ibü Dios jya'a'ajtypy, tadü ja'ay dya'ixüdü ko 'yóyüty di'ibü Dios tyiimpy.

Jesús mä tu'ugü fariseeü tyujk

³⁶ Es ko waanü 'yijty, net tu'ugü fariseeü wyoojü ja Jesús es nüjx kyay. Es ja Jesús oj tpanejxy es ñaxwe'tsy mä ja meesü. ³⁷ Tu'ugü pojpu toxytyujk di'ibü jiky'ajtp jap kajpnóty, ko tnija'aju ko tü Jesús ñejxy kaabyü mä ja fariseeü Simongü tyujk, netü tadü toxytyujk dyajmiiñ tuk alabastrü limetü ujts müť ja pä'ak xu'krü, es tyujkü es ñaygyoxtnaagydyäku Jesús tyeky'ujxy. ³⁸ Ta tyujkü jiibyü extü ko dyajxe'ky ja Jesusü tyeky, es dyajtátsy müť ja wyaay es tsu'xu ja tyeky es trüjtáky ja pä'ak xu'krü mä Jesusü tyeky. ³⁹ Es ko t'ijxy tadü fariseeü pünü naty tü twoy yü Jesús, net jyunañ wyinmä'añöty: “Pün tüy'ajtün tyadü yedyujk yü'ü tu'ugü Diosü kyugajxpu, myüwinmä'añbyaadap pün yü'ü toonap es wi'ixü tadü pojpu toxytyujk jyiky'aty.”

⁴⁰ Net ja Jesús t'anmaayü tadü fariseeü:

—Simonk, tyámüts mij nmugajxa'añ waanü.

Es ja fariseeü 'yadsooy:

—Ya'xpxüjkrü, anmaagyüts.

⁴¹ Esü Jesús jyunañ:

—Majtskü yedyujk tmüni'xy'áty müť ja meeñ. Tu'uk tmüni'xyüty mügoxk mügo'px denaryü meeñ, es jatü'uk justyikxymyujk. ⁴² Ko kyaj

mbaat myugabétyuty, ja yajnu'xpu mya'x ja myuni'xy nimajtsk. Es tyam anmaagyats, ¿pún ni'igu tseyjpy yu yajnu'xpu?

⁴³ Es ja Simonk 'yadsooy:

—Pes uj njuna'lañuts ko yu'u di'ibu mya'x ja myuni'xy kajaa.

Net ja Jesús 'yanmaayu:

—Mmadajtypy ja tui'ajtun.

⁴⁴ Net ja Jesús twin'ijxpejty ja toxytyujk es t'anmaay ja Simonk:

—¿M'ijxypyu tyadu toxytyujk? Kots uj ndujka ma mdujk, kyajts miju nuu tu xymyo'oy es uju ndékyuts nbújut, esu tyadu toxytyujk tuts yu ndeky tpujy mut yu wyinnuu es dyajtu'utsy mut ja wyaay. ⁴⁵ Mij kyajts tu xytsyi'xy, es yu'u ko tu tyuku es tyambaat tsi'xy ja ndékyuts. ⁴⁶ Mij kyajts tu xypyujtáku madsu ngubajk ja aseytu oliivu éxtum jaayu ja'ay ttundu, esu tadu toxytyujk tu tpujta'aky yu pa'ak xu'kpu madsu ndeky. ⁴⁷ Paaty tui'ajtun n'anuumu, tyadu toxytyujk tuts nma'xu yu myujpéky, ja'a ko yu'u dya'ixyuty kots xytsyesty muj. Ja'a ko yu ja'ay di'ibu junaamp ko kyaju pyeky es ujts nma'xup, tadu ja'ay xytyuk'ijxputs ko je'eyu waanu xytsyékyuts.

⁴⁸ Net ja Jesús t'anmaay ja toxytyujk:

—Yu mbojpu tu yajma'xta'ay.

⁴⁹ Net jyotjunandu di'ibáty tu yajwówdu ma meesu mut ja Jesús:

—¿Pún ja'ayu tyaadu?, ko extu pojpu mye'xypy.

⁵⁰ Es ja Jesús t'anmaay ja toxytyujk:

—Tuts xymyubeky, es paadyuts mij tu nyajnitse'eky. Nujx jotkujk.

8

Toxytyujkuty di'ibu pyudujkudup ja Jesús

¹ Oknum ja Jesús jyudijty kajngajpn es tkajxwa'xy ja oybyu ayuk di'ibu ñigajxypy ja Diosu kyutujkun. Es nimajmajtsku 'yuxpujkrpu jyamyudátyuty. ² Es nandu'un jyamyudajtudu nija'ajuty ja toxytyujk di'ibu naty ja Jesús tu dya'aguda'aky es nija'ajuty di'ibu tu ttukmastu'uty ja ka'oybyu. Es nidu'uk yu'ujuty txu'aty Mariiu Magdalenu, di'ibu Jesús tyukmastut jaxtujk ja ka'óbybyuty, ³ es jatu'uk txu'aty Fwanu, ñudo'oxy ja Kuzu, Eroodusu tyuumbu wyindsún, es jatu'uk txu'aty Susanu, es may ja wiinkpu toxytyujk di'ibu muut jyudijty ja Jesús es ja 'yuxpujkrpúty es pyudúkaty.

Triiguwujpu éxtumu ijxajtun

⁴ Mayjya'ay tso'ondu ma tugekyu kajpn es tnimiiñ ja Jesús. Es ko myamyujjy ja ja'ay, net ja Jesús tpujtáky tu'ugu ijxajtun es junañ:

⁵ —Tu'ugu triiguwujpu 'yojtsy wujpu. Es ma oj twujy, oj nandu'un kya'ay ja tuumt ma padu'u, es ja ja'ay ttukta'andu, es ja joon tpiidu nandu'un. ⁶ Es nandu'un kya'ay ja tuumt tsaade'ekykyujxm ma kyaj kyúkaty ja nax. Paaty ko tadu triigu myujxy, net tyutsy, ja'a ko tim waanu nik'ajtun. ⁷ Es nandu'un ja tuumt kya'ay apyñoty. Ja triigu tuumt myujxy ma apyñ. Ta yajtátsu. ⁸ Es di'ibu ja tuumt ka'a ma oybyu nax, yooñ yajxón, es tuuamp'ajty mago'px ok di'ibu wuy.

Es ko du'un junañ ja Jesús, net jantsy mak t'anmaay:

—Di'ibu mudoodup, wa'an tjaygyúku.

Ti ko ja Jesús ya'uxpeky mudu ijxajtun

⁹ Net ja Jesusu 'yaxpajkpaty yajtuujadu wi'ix dyajjuna'añ mat ja 'yixpajtan. ¹⁰ Es ja Jesús jyanañ:

—Dios yu'u mduknijawudap miidsaty di'ibu kyaj yajnijawu ijty wi'ix yu'u yajkutiky. Per ujts n'awa'anap ja wiingátyru ja'ay mat ja iixpajtan mat ko yu'ujaty t'ixtat es kyaj tñijawudat, es ko yu'u tmadówdat es kyaj tjaygyúkadat.

Jesús tkajxte'xy ja triiguwajpu éxtam iixpajtan

¹¹ 'Tyaadu 'yandijpy yu iixpajtan: Yu tuamt yu'u 'yandijpy ja Diosu 'yayuk. ¹² Es di'ibu ka'a ja tuamt ma padu'ujan, yu'u 'yandijpy yu ja'ayaty di'ibu myadoodap ja Diosu 'yayuk, es net myiñ yu majku'ugórk es pyujkxu ja Diosu 'yayuk ma jyot wyinma'añ es kadiibu tmabáktat es du'an kyaj yajnitso'ogudat. ¹³ Esu tuamt di'ibu ka'a tsaade'ekykyujxy, yu'u 'yandijpy ja ja'ayaty di'ibu myadoodap ja Diosu 'yayuk es tmabuktá mat ja xondakan. Per ko du'an 'yittu éxtam ja triigu di'ibu 'yaats kyaj kyuktaku, mabujktap tuk tiempu, per ko myiñ ja ayo'on, kyaj tnakymyubuktá. ¹⁴ Es di'ibu ka'a ja tuamt ma ja apyñ, yu'u 'yandijpy yu ja'ayaty di'ibu myadoodu, per ja'a ko trujta'aky ja wyinma'añ wi'ix myakja'ay'áttat es xyi'ik xyónat, paaty tmastu'uttu di'ibu myadoodu es kyaj ttundu di'ibu Dios tsyejpy. Paaty du'an yu'ujaty éxtam di'ibu tuamt tu jyi'xy es kyaj tu ñakywyindy.

¹⁵ 'Es di'ibu ka'a ja tuamt ma oyiñax, yu'u 'yandijpy ja ja'ayaty di'ibu 'yaxájadu mat tugekyu jyot, tmadowdu es ttundu es tranajxtu Diosu 'yayuk. Es du'an yajxon wyindáwat ja pyujta'aky.

Lampru éxtam iixpajtan

¹⁶ 'Ni pán yu lyampru tkayajtoye'eky es netyu tkujiitsy mat ja tu'ts o trujta'aky mabajnbatka'p. Jam ja ja'ay trujta'aky kujxm es yajxon jyájtugoty, es ko pán tyákat, wa'ats 'yixat. ¹⁷ Es ni tii di'ibu ijtp ayu'udsyu es óknam kyawu'umut iixnide'xy, es kyaj jyaadyu ayu'udsyubu di'ibu kyaj yajnijawut. ¹⁸ Paaty madowdu yajxon. Di'ibu 'yaxájadu ja tuj'ajtan, Dios yákap ni'igu winma'añ esu jaygyujkan, per ja ja'ayaty di'ibu myadoodu ja Diosu 'yayuk es kyaj tukdyundu, Dios pujkadu ja wyinma'añ es ja jyaygyujkan di'ibu yu'ujaty myudajttap.

Jesusu tyaak esu myuga'axuty

¹⁹ Ja Jesusu tyaak es ja myuga'axuty jyajttu es kyaj mbaat twinguwa'agudu yu'u, ja'a ko mayjya'ayu naty. ²⁰ Es ja ja'ayaty oj 'yawanadu:

—Tu mdaak jya'ty mat ja m'útsyaty tap taja'p, es yu'u m'ixánudap.

²¹ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Nidugekyu di'ibu Dios ja 'yayuk myudeepy es pyadiimpy, yu'u du'an n'axájapts éxtamdsu ndaagan es éxtamdsu nmuga'axan.

Jesús dyajmo'oty ja poj es dyajtamijtku ja mejyñ

²² Tu'ugu xuu ja Jesús tyujkadu mat ja 'yaxpajkpu ma ja barku, es 'yanmaayudu:

—Jo'om jam mejyñ ñinaxy.

Es ñujxtu. ²³ Es ko naty ñujxtu kujk'am, Jesús oj myanajxnu. Es net ti'in myiñ ja muk poj es dya'ujtsta'aya'añ ja barku mat ja nuu es kyínat. ²⁴ Net ja axpajkpatujk dyujxtu ja Jesús es t'anmaaydyu:

—¡Windsún, Windsún! ¡Tyam ngupa'tsta'ayanu!

Net ja Jesús pyude'ky es ja poj es ja mejyñ tmagajxy. Ta oj wu'umadya'ay amoñ es tumijtku. ²⁵ Net ja Jesús t'anmaay ja 'yaxpukpuky:

—¿Ti ta jyátyuty ja mmubujkun?

Es yu'ujaty du'uhñ wu'umadyaaydyu es ñay'adsu'kudu es ñayajtuujudu nidu'uk nidu'uk:

—¿Pánu du'unu tyadu ja'ay?, ko yu'u t'ane'emy ja poj es ja mejyñ, es myumadóyuty.

Gadaru ja'ay di'ibu myudajtypy ja ka'óybyty

²⁶ Net jyajtta mejyñbyu'ajp ma Gadaru ñax, di'ibu ijtp Galileeu wyinduuy. ²⁷ Ko Jesús pyudeemy ma ja barku, net ñimiina tu'ugu ja'ay di'ibu ka'oybyu myudajtypy es jékyup kya'oktsunaayñu tugoty. Jam tsunaay ma o'kpu jutun es jyiky'aty niwa'ats axwa'ats. ²⁸ Es ko t'ijxy ja Jesús, net ñaygyoxtsunaaydyáku wyindum es yaxkeky:

—¿Ti mdunaampy mat ujts?, mij Jesús, Dios Tsajpótmdu 'yU'unk. Tunu may'ajtan, kátats xy'adsipy.

²⁹ Du'un jyunáñ ja'a ko Jesús tu kyéxyuty es pyadsumat ja ka'oybyu ma tadu yedyujk. Kanak ok yu ka'oybyu tu tyuktákyty, es ja ja'ayuty kyuwunudu ma ky'u es ja tyeky mat ja kadenu. Es yu ka'oybyu yu'u tukpojtap ja kadenu es myunejxyuty ma muj itan. ³⁰ Es ja Jesús dyajtuu:

—¿Ti mxu'ajtypy?

Es yu'u 'yadsooju:

—Ujts nxu'ajtypy Lejyonk*.

Du'un 'yadsooju, ja'a ko may ja ka'oybyu tu tyuku ma yu'u. ³¹ Es yu tadu mujku'u ya'amdooy ja Jesús es kyaj dyajnjxat ma ayoodákn. ³² Es jap wingón 'yijty yu adsam may es jye'xy ma ja kopk wiin. Es ja ka'oybyu tpujktsooy ja may'ajtan ma Jesús es dyaky ja kutujkun es tyákadut ma adsamun. Net ja Jesús tmooy ja kutujkun. ³³ Ja ka'oybyu pyadsuamdu ma ja ja'ayan es tyujkudu ma adsamun. Netu tadu adsam ñajxta jantsy puye'egyu nax jajp'ám. Ta kyupyu'knajxta mejyñóty, es jap jyi'xtaaydyu.

³⁴ Es di'ibu kywentu'ajttap ja may adsam, ko t'ijxta ti ta jyátyuty, net oj pyu'u'ktsoondu mat ja tsu'ugu es oj tmadya'aktu ma ja kajpn es ma ja'ayuty di'ibu kamoty. ³⁵ Es ja ja'ayuty tso'ondu es t'ixa'andu di'ibu ta jyátyuty. Es ko jyajtta ma ja Jesús, net tpattá jam ja yedyujk di'ibu ta ñiwa'adsyaty ja ka'oybyu, es 'yu'uñ Jesús wyinduuy jajxón es wijy kejy es witxu. Es tsu'kadyaaydyu ja ja'ayuty. ³⁶ Es di'ibu naty ta t'ixtu, net tmadyaktu wi'ix ta ñiwa'adsyadyu tadu yedyujk di'ibu naty myudajtypy ja ka'oybyu. ³⁷ Es mudu tyadu nidugekyu ja'ay ma Gadaru kajpn tmunu'xtáktu ja Jesús es tso'onnut jap, ja'a ko yu'ujaty tsu'kudu mak. Net ja Jesús tyujku ma ja barku es ñjxnu. ³⁸ Ja yedyujk di'ibu tu myastu'udyuty ja ka'oybyu, net tmunu'xtáky ja Jesús es ñajxat mat yu'u. Per ja Jesús tyuknipujku es wu'umut, es 'yanmaayy:

³⁹ —Jambit. Nujx ma mdujk es xymyadya'agut tugekyu di'ibu Dios tu ttuñ mat mijts.

Es ja yedyujk ñujxnu es tmadyaky ma tugekyu kajpn éxtam ja Jesús ttuñ mat yu'u.

Jayru ñux es ja toxytyujk di'ibu Jesusu wyit tyoon

* 8:30 Ix Markas 5:9.

40 Ko Jesús jyajty mā jatu'ugu mejyñbya'a, net ja ja'ayaty oj jyajp'yo'oyudu mut ja xondakun, ja'a ko nidugekyu ja'ayaty 'yawixtu naty. 41 Net myiñ tu'ugu yedyujk di'ibu xyu'ajtypy Jayru, di'ibu ijtp windsán mā ja tsajptujk. Tadu yedyujk ñaygoxtunaaydyáku Jesús tyeky'ujxy es tmunu'xtáky es ñujxat mā ja tyujk, 42 ja'a ko tmudaty tu'uk je'eyu ñuux di'ibu majmajtsk jumajt, es tamu naty tyim'oogánnu. Es ko Jesús oj ñejxy, net mut ñujxtu mayjya'ay es jantsy adijmíky.

43 Es mā tadu mayjya'ay jap tu'ugu toxytyujk di'ibu myudajtypy ja windaxyu pa'am es tu 'yayoyu naty majmajtsk jumajt, es tu yajmeeñdyuñ mā kudsooyun tugekyu di'ibu naty myudajtypy, es ni pán kyaya'agudaky. 44 Es yu'u ñiwingoon xku'p tsoo ja Jesús es ñaydyukpatu ja wyit, es netyu 'yagudaky.

45 Net ja Jesús dyajtuy:

—¿Pánats tu xytyoñ?

Es nidugekyu 'yanmaayudu:

—Kyaj 'yujtsuty.

Net ja Peedru jyanáñ:

—M'ijxypy ko mayjya'ay m'adijmíkyaty, es xyajtáy pán tu mdóñaty.

46 Net ja Jesús jyanáñ:

—Tats xytyondu ja'ay nidu'uk. Nnija'abats, ja'a ko yu nmak'ajtanats tu ya'aguda'agyaty.

47 Es ko ja toxytyujk tnija'aju ko Jesús ñija'ap, net myiñ tsayiipy es ñaygoxtunaaydyáku Jesús wyinduuy es t'awa'anu mayjya'ay wyinduuy ti ko oj ttoñ, es netyu 'yagudaky. 48 Net ja Jesús 'yanmaayu:

—Tu m'aguda'aky mut ko tu xymyabeky. Tyam ñujxu net jotkujk.

49 Támmamu naty 'yakkajxy ja Jesús ko jyajty nidu'ugu ja'ay di'ibu tso'omp mā tyujku Jayru di'ibu ijtp windsán mā ja tsajptujk, es ya'anmaay ja Jayru:

—Tu m'u'unk 'yo'knu. Kudii xyñakyñ'emy yu Windsán.

50 Es ko ja Jesús tmudooy, net t'anmaay ja Jayru:

—Katu mjotmay'eeky. Mubajkats je'eyu esu m'u'unk tsoy'ogat.

51 Es ko jyajttu mā ja Jayru tyujk, ni pán tkayajtujku ja Jesús, yu'uyu Peedru es ja Fwank es yu Santya'agu es ja tyaak tyeeety ja kixyu'unk o'kpu.

52 Es nidugekyu ja'ayaty jyantsyju'ay jyantsyya'axtu mut ko ja kixyu'unk tu 'yeeky. Es ja Jesús jyanáñ:

—Katu mnakyju'aydyu. Yu kixyu'unk kyaj tu 'yeeky. Maap jap.

53 Es ja ja'ayaty je'eyu ttukxiky ja Jesús, ja'a ko ñija'adap ko tu 'yeeky.

54 Net ja Jesús tku'amumajtsu ja o'kpu es t'anmaay muk:

—Kixyu'unk, pudu'uk.

55 Es ja kixyu'unk jyikypyejky jatugok es netyu pyude'ky. Es ja Jesús jyanáñ es yajmo'oyat ja kyaaky. 56 Es ja tyaak tyeeety du'uñu wyu'amadyaaydyu. Per ja Jesús tyuknipujku es kudiibu pán t'awánat éxtum tu jyaty.

9

Jesús tkexy ja 'yuxprijkputujk es tkajxwa'xtut ja Diosu 'yayuk

¹ Ta ja Jesús dyajnamyujku nimajmajtsku 'yapóstatuty, es tmooy ja muk'ajtan es yu kutujkun es dyajjuga'agut nidugekyu ka'oybyu di'ibu ja'ay myudajtypy es dya'aguda'agut di'ibu pujkadap. ² Es tkejxy es tkajxwa'xat

wi'ix ja Diosu kyutujkun. Es nandu'un tkejxy es dya''aguda'agut yu puma'ayuty. ³ Es ja Jesús jyunañ:

—Ni ti xkyayajnajxtat di'ibu mnidu'uyo'oydyur. Ni mdajk, ni mmoral, ni mgaayñajxak es kyajru mneeñ xymyunnajxtat. Es yu'uyū mwit mmunnajxtar di'ibu mnikajxy es kyaj wiinkru ja tukni'x xymyunnajxtat. ⁴ Ko mjajtta'agut mā tu'ugu tajk, kyaj mdsoonut es mnajxat wiink tsoo, wu'umdu extu ko mnajxat mā wiinkru kajpn. ⁵ Es mā kyajru ja'ay myajjtta'agyuty, net mdsoondut mā tadu kajpn es xywyinxittat ja naxjok mā ja mgu'uk éxtam ijxwu'umun ko du'un wyu'umdu pojru maut.

⁶ Ko Jesús kyajxtaay, net tsoy'ondū yu'ujaty es ñajxtu kajpngajpn es tkajxwa'xy ja oybyu ayuk éxtam ja Jesús tu jyuna'añ, es dya''aguda'aktū ja puma'ay nidagekyu majatyū kajpn.

Fwank Yajnabajtrū yeeky

⁷ Es ja gobernador Eroodū tmudooy tijaty ja Jesús tyiimpy, es kyaj tñijawu wi'ix dya'ítat, ja'a ko jamu ja'ay jyuna'andu ko yu'u Fwank Yajnabajtrū ko tu jyikyryeeky. ⁸ Es nija'ajaty jyuna'andu ko yu'u Eliiū ja Diosu kyugajxru, ko tu kyaxe'eky jatugok. Esu wiinkru jyuna'añ:

—Ja'a tu'ugu Diosu kyugajxru di'ibu jékyur, ko tu jyikyryeeky jatugok.

⁹ Per ja Eroodū jyunañ:

—Hjts oj nni'ana'amu es yajñibúxudu tadu Fwangu kyubajk, zes pūnu tadu di'ibu tyiimpy tugekyu di'ibuts aj tyam nmudeepy?

Es ja Eroodū jyottugooy wi'ix t'ixat.

Jesús dyajkáy nimogoxk mil naxy ja ja'ay

¹⁰ Ko jyambijttu ja apóstalaty, net ttukmamadyaktu ja Jesús di'ibáty tu ttundu. Es net ja Jesús yajñajxudu mā tu'ugu it di'ibu myawingon'ajtypy ja Betsaydu. ¹¹ Es ko ja mayjya'ay tñija'adu, net tranajxtu. Es ja Jesús 'yaxájudu es tmugajxtu wi'ix ja Diosu kyutujkun es dya''agudaky ja puma'aydyujk.

¹² Es ko tsyu'ujūnu, ta ñimiinū nimajmajtsku 'yaxprijkruty es 'yanmaayudu Jesús:

—Nayjyugajxudu maut ja ja'ayuty es ñajxnūt po'xru es t'uxta'ayut yu kyaaky majatyū tajk es jap kajpnóty di'ibáty wingónuty, ja'a ko yaa mā n'ijtam kyaj tii.

¹³ Es ja Jesús jyunañ:

—Mo'oydyu miidsaty ja kyaaky.

Es yu'ujaty jyunandu:

—Kyajts ti nmudaty, je'eyu mugoxku tsajkaaky es majtsku ajkx. ¿O mdsejpy es uudsaty najx njúdyuts di'ibu jyu'xtabu tyadu mayjya'ay?

¹⁴ Ja'a ja'ayuty nimogoxk mil. Es ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yaxprijkrutujk:

—Yajnaxwaatstu ja'ayuty nijstyikxymyajkátuty.

¹⁵ Es du'un ttuundu es ñaxwa'tstaaydyu nidagekyu. ¹⁶ Net ja Jesús t'axaju tadu mugoxku tsajkaaky es majtsku ajkx, es pyat'ijxy tsajwinm es tkuni'xy es ttujkwa'xy es tmoodyu ja 'yaxprijkrutujk es dyajwa'xut mā ja ja'ayuty.

¹⁷ Nidagekyu kyaaydyaydyu jotkuda'aky, es ñadujku majmajtsk katsy ja kaydyuk.

Peedru tñigajxy ko Jesús ja'a ja Kristu

¹⁸ Es mā tu'ugu xnu ja Jesús kyajxtáky anaydyu'uk mut ak yu'udyu 'yaxprijkru. Esu Jesús yajtūjūdu:

—¿Wi'ix ja ja'ayaty jyuna'añ ko pánats uj?

¹⁹ Es ja 'yaxpajkpatujk 'yadsoodu:

—Nija'ajaty jyuna'andu ko mijts Fwank Yajnubajtpu, es wiinkpu junándup ko mijts Eliias, es wiinkpu 'yaktimjana'andu ko mijtsu du'an tu'ugu Diosu kyugajxpu jékyubu di'ibu tu jyikypyekey.

²⁰ Net ja Jesús dyajtuuy:

—Es miidsaty, ¿wi'ix mjana'andu pánats uj?

Es ja Peedru jyanán:

—Mijtsu du'an ja Kristu di'ibu Dios wyin'ijx es tkejxy.

Jesús tnigajxy ja 'yo'kun

²¹ Es ja Jesús tyuknipujk makta'aky es kudiibu pán t'awánat. ²² Es 'yak'anmaayy:

—Tuy'ajtan uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, n'ayowa'añats mak es uj xy'axtija'andats ja muija'aydyujkuty esu teedywyindsúnaty es ja di'ibu tsajptagóty ya'axpajktup, esu ja'ayats xya'oogat es tugakxabajtp jatugok njikyppyúkadats.

²³ Oknam t'anmaay nidugekyu ja'ayaty:

—Pun jaats pán xpyanujxa'añ, tsojkup es tmastu'udat ja ky'am winma'añ es bom bom jyiky'átat éxtam tu'ugu ja'ay di'ibu kyruuz pyagiipy ko 'yo'kun tninejxy, esuts xpyatsoonat. ²⁴ Ja'a ko di'ibu tseyjpy es jyiky'átat éxtamu ky'am winma'añ o ja ky'amdsokun, du'ambu ja'ay nayyajtagóyudup mat ja jyiky'ajtan. Es pán tseyjpy es jyiky'átat éxtamts uj ndukni'ixu, du'ambu ja'ay kyaj ñayyajtagóyudat mat ja jyiky'ajtan. ²⁵ ¿Es ti tyimpatypy otyyim di'ibu ja'ayaty oy tjani-windsan'ajtpu tugekyu naxwíñudu, pun nayyajtagooyup ku'am mat ja jyiky'ajtan ma ja Dios? ²⁶ Pun pánats xytyuktsoyduump es ttuktsoydyún ja n'ayúkaty ya naxwíñ pojpu ja'ay wyinduuy, uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nan nduktsoydyúnupts kots nmínat jatugok mudu myuj'ajtanu nDeedyats esu nDeedyats ja 'yánklusadyu myuj'ajtan. ²⁷ Es n'anamu tuy'ajtan ko nija'ajaty di'ibu ja yaa kyaj 'yooktat pun kyajnum t'ixy ja Diosu kyutujkan.

Jesús tyugatsy

²⁸ Es ko tyuktujkxabejty, net ja Jesús pyatujku ma tu'ugu kopk es kyajxta'aga'añ. Es twooy ja Peedru, Santya'agu esu Fwank. ²⁹ Es ko ja Jesús jam kyajxta'aky, net ja wyiin jyujp tyugajtsy es ja wyit jyambijty jantsy wa'ats poop es jyantsytye'xy. ³⁰ Net kyaxe'ky nimajtsku yedyujk myadya'aky mat ja Jesús. Yu'adyu tadu Moisés esu Eliias. ³¹ Es jyantsyjayy jyantsytye'xy juwudity ma Jesús esu Moisés esu Eliias, es tmadya'aktu ja 'yo'kunu Jesús éxtam 'yayowa'añ jap Jerusalén. ³² Es ni'igu ja Peedru mat ja jyamyuat jyantsyjamajaja'andu. Net t'ijxtu ja myuj'ajtan ja Jesús es ja nimajtskpu ja'ayaty di'ibu naty mat ja Jesús. ³³ Es ko ja nimajtskpu ja'ay jyagamgáknudu ma ja Jesús, ta ja Peedru jyanán:

—Windsún, oy ko tyam n'ijtam ja yaa. Es ngójudats tugaugu axkuda'ak tujk: tu'uk mat mij es tu'uk mat ja Moisés es jatu'uk mat ja Eliias.

Es ja Peedru kyaj tnijawu di'ibu kyajxypy.

³⁴ Es ko Peedru naty kyajxy, net myiñ ja yoots di'ibu abijtadu, es tsyu'kudu ko ñay'ijxudu yoodsóty. ³⁵ Net tmadoodu kyajxy jap yoodsóty di'ibu junán:

—Tyaadu ujtsu n'U'unk di'ibats njantsysyeyjpy. Mamudowdu ya'u.

³⁶ Es ko du'un kyajxtaay, net t'ijxy ko Jesús jam naydyu'uk. Es ni pán wí'ix tka'anmaaydyu éxtam naty tu t'ixtu.

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu mixy di'ibu ka'oybyu myudajtypy

³⁷ Es jakumbom ko jyunajktu jam kopkkujxm, mayjya'ay tso'onda es oj jyujp'yo'oyudu. ³⁸ Ta tu'ugu yedyujk myiñ es t'anmaay muk ja Jesús:

—Windsán, tunu may'ajtan. Ixudsu n'u'unk, ja'a ko ya'uyats tu'uk nmudajtypy. ³⁹ Ko yu ka'oybyu tyuktakaty, ta yaj'ya'axyaty, wyijt-sxítaty, ya'a'eebyaty, kyujy jubípyaty es kyaj ñiwa'adsa'añaty. ⁴⁰ Tuts njamunu'xta'aky yu m'axpujkraty es ttukniwa'adsudu tadu ka'oybyu, per kyaj tu tmamada'aky.

⁴¹ Esu Jesús 'yadsooy:

—jAy miidsaty, ja'ayaty di'ibu kyaj jyiky'attu madu tya'ajtan es kyaj Dios tma'uktu! ¿Extu nu'unudsu du'un n'aktim'ítat mat miidsaty es nmadánudat? Yajmín ja m'u'unk.

⁴² Es ko ja mixy myujwa'ky, net ja ka'oybyu ñaxkujubijpu es wyijtsx-ijtu muk. Per ja Jesús t'ooy ja ka'oybyu es dya'agudaky tadu mixy es ttukkudujku ja tyeety. ⁴³ Es nidugekyu ja'ayaty du'uñ wu'umadyaaydyu mat ja Dios ja myuj'ajtan.

Jesús tnigajxy myumajtsk ok ja 'yo'kun

Es ko yu'ujaty du'uñ wu'umadyaaydyu mat di'ibu naty tyiimpy ja Jesús, ta yu'u t'anmaaydyu ja 'yaxpujkraty:

⁴⁴ —Madowdu yajxón es jaygyúku es katu xyja'aydyugóydyu tyadu ayuk. Ujts, ja Naxwíñdu ja'ayadyu Kyudunaabyu, nyajkayaka'añats ma ja mayjya'ay.

⁴⁵ Es ja 'yaxpujkratujk kyaj tjaygyujkudu éxtam ya'anmaay es tjajtsu'kudu es dyajtáwat éxtam tu jyuna'añ.

Pán waanu muj

⁴⁶ Net ja 'yaxpujkratujk ñayajtuujudu oga'an pán ma yu'ujaty ni'igu muj. ⁴⁷ Peru Jesús ñija'ap di'ibu naty ja ja'ay wyinmaaydyu, es net tsa'ane'ky tu'ugu una'ku'unk es trujtáky kujk'aay ma yu'ujaty. ⁴⁸ Ta 'yanmaayudu:

—Pán 'yaxájubu tyadu una'ku'unk mat ujtskyujxm, nandu'unats xy'axaju. Es pánats uj xy'axájup, nandu'un xy'axájudu pánats uj xykyajx. Yu'u pán naybyujtakup ni'igu mutsk ma miidsaty, yu'u itap muj.

Di'ibu kyaj xyñi'o'o xyñiyáxum, yu'u du'un ijtp mat udsajtam

⁴⁹ Net ja Fwank jyunañ:

—Windsán, tuts n'ixtu tu'ugu yedyujk di'ibu mat mijtsu mxuu dyajpudsémy yu ka'oybyu di'ibu ja'ay myudajtypy. Es nyajkubojktupts mat ko kyaj jyudity mat udsajtam.

⁵⁰ Es ja Jesús jyunañ:

—Katu xyajkubóktu, ja'a ko di'ibu kyaj xymyudsip'ajtam, yu'u ijtp ti'igy mat udsajtam.

Jesús tjujpkugajxu ja Santya'agu esu Fwank

⁵¹ Es ja tiempu wingoombu naty ma ja Jesús ñujxánu tsajpótm. Net trujtáky ja wyinma'añ muk es ñujxa'añ Jerusalén. ⁵² Es tkejxy jayujp ja kugajxy es tjujp'ixat ma tu'ugu samaritanu kajpn, es t'uxta'ayut yu jajtákn. ⁵³ Es ja samaritanu ja'ayaty kyaj t'axajuyandu, ja'a ko t'ixtu ko ja Jesús ñejxy Jerusalén.

⁵⁴ Es ko ja 'yuxpɔjkrɔty, yu Santya'agu es ja Fwank, tnija'adu tyaadu, net t'anmaaydyu ja Jesús:

—Windsun, čmdsejpy es nyajnaxkudákum yu junya'ank jam tsajwínm es kyutagóyut tadu ja'ayuty?

⁵⁵ Net ja Jesús 'yijxambijty es t'oodu es tmagajxtu:

—Miits kyaj xyñijáwudu ti ja'ajun mmudajttar. ⁵⁶ Ujts, ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, kyajts tu nmiñ es nyajtagóyudats ja ja'ayuty, ja'ats tu nnimiñ esats nyajnitso'oga'añ.

Net oj ñajxtu wiink kajpn.

Púnuty pyatsoonándup ja Jesús

⁵⁷ Es ko oj ñajxtu tu'am, ta tu'ugu yedyujk 'yanmaayy ja Jesús:

—Windsun, uj ndsejpyats mbanujxa'añ mij ma mjantsytyimnejxy.

⁵⁸ Esu Jesús 'yadsooy:

—Yu wax myudajtypy ja 'yaank, es yu jnyujk di'ibu kaagudijtp myudajtypy ja pya'an, per uj, ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, kyajts nmudaty mats je'eyu ngubajk nbujta'agut.

⁵⁹ Esu Jesús t'anmaay jatu'uk:

—Pamiingats.

Es ja ja'ay jyunáñ:

—Windsun, nasmajtsugats es nwu'umduats mada ndeedyats extu ko 'yoogut es nyajnaxtúkudats, es net nbanujxat.

⁶⁰ Es ja Jesús t'adsooy:

—Mij nujx kajxwa'x wi'ix ja Diosu kyutujkun. Nika'ak yu o'krɔty. Wa'anu wiink ja'ayuty dyajnaxtúkudu. Tyaadu yu'u tyiimpy di'ibu kyaj jyotmaydyúñuty yu Diosu 'yana'amun.

⁶¹ Net 'yanmaayy jatu'ugu ja'ay:

—Windsun, nbanujxapts mij, per nnejxyats jawyiin n'oknayjyugajxyuty madsu ndujk.

⁶² Esu Jesús t'adsooy:

—Pún yajtsajkayuup, tuyu tpujta'agut ja 'yijxun. Kyaj mbaat 'yijxambity pun tsyejpy ja syurku tuyu ñajxat. Es nandu'un púnats xpyanujxaamp, yu'u myastutta'ayur tugekyu oytyim tiity. Es pún kyaj tmastu'uda'añ tugekyu yu jyiky'ajtun es xpyanujxudats, kyaj tyuñ ma ja Diosu kyutujkun.

10

Jesús tkexy nidugu'px majmajtsku 'yuxpɔjkrɔty

¹ Es óknam ja Windsun Jesús twin'ijxy nandu'un nidugu'px majmajtsk ja ja'ay, es tkejxy nimajtskátyuty es ñajxat jawyiin ma tugekyu kajpn ma Jesús ñajxa'añ. ² Ta ja Jesús t'anmaaydyu:

—May ja ja'ay di'ibu kyajnum t'amadoonáxtu ja oybyu ayuk. Du'un ja'ajuty éxtum ja triigu tnamt di'ibu yajpɔjkmujkr, per waanu ja tuumbu. Paaty amdowdu ja Kugam es tkáxat ja tuumbu esu ja'ay ttuknijáwudat ja oybyu ayuk.

³ Tyámats miits ngaxa'añ es nujx xykyajxwa'xy. Es ixtu yajxon ko du'un éxtum ja borreegu 'yity tsipoty ma ja waxka'ukun, miidsuty nandu'un xpyaada'andu ja ja'ayuty di'ibu kyaj m'axajya'anudu oy. ⁴ Katu xymyubujxtu mbijñ, ni mmeeñdyujk, ni mgaayñajxuk es ni wiinkru ngu'uk. Katu mwa'k'áwudu es xykyajxpe'xy ja ja'ayuty di'ibu mbáttar

tu'aaŷ. ⁵ Es ko mdákuŷ ma mmo'oyuty ja ja'ay yu jajttákn ma tu'ugu tujk, jawyiin xy'anuumat: "Jotkujk ma tyadu tujk." ⁶ Es pun ja kudujk m'axájap yajxón, Dios kunu'xudap. Es pun kyaj, katá xy'amdoŷ ja Dios es kyunu'xudat. ⁷ Ma m'axájuty yajxón, wu'amdá ma tadá tujk es kay uuktá di'ibá mmooyudap, mut ko pánuty kyajxwa'xyry yu n'uxpajkánuts, nandu'un pyaadyuty ja ka'ay ukán éxtam jyuana'añ ja ayuk: "Yu tuumbu pátap ja myuju'uñ." Katá mjúditu tujkmdujkm. ⁸ Es ko mja'tat ma tu'ugu kajpn ma m'axájudu, ju'xtá di'ibá myajmooyduŷ. ⁹ Ya'aguda'aktá di'ibá pujkap jap, es anuumu: "Tu wyingón ja Diosu kyutujkán ma miidsuty." ¹⁰ Es ko mja'tat ma tu'ugu kajpn ma kyajpn ja'ay m'axájudu, pudsamdu tu'aaŷ es anuumadu: ¹¹ "Extá naxjok di'ibá yaa ma mgajpn tu pyety madsu ndekyan, nwinxítapts. Per nijáwudu ko wyingón ja Diosu kyutujkán."

¹² Es ja Jesús t'anmaaydu ja 'yuxpajkputy:

—N'anuumadu miidsuty ko ja tiempu tpaadat ma ja ja'ay yajpayo'oyduŷ, ja Dios yakaampy ni'igu ja tadyu'unun ma tadá kajpn kúdiinam ma Sodomu ja'ayuty.

Kajpn di'ibá kyaj jyodambittu

¹³ Puroobá mijts Korazín kajpn, es puroobá mijts Betsaydu kajpn, ja'a ko pun ujtšxyuŷ nbujttákyry ma Tiru kajpn esú Sidón kajpn yu maj'ajtan éxtam ma miidsuty, tadá kajpn jékyurxyuŷ dya'ixyuty ja jyotmay mut ja pyojpákyujxm es jyodambijtxuŷ mut ja Dios. ¹⁴ Paaty ko tpaadat ja tiempu ma ja ja'ay yajpayo'oyduŷ, miidsuty m'axájap tu'ugu tadyu'unun waana muk es kúdiinam dya'unuty ma Tiru es ma Sidón. ¹⁵ Es mij Kafarnaúm kajpn, di'ibá naybyujta'agánap maj kujxm extá ma tsajpn, Dios yu'u mbujta'agudap ma ayoodákn.

¹⁶ Net ja Jesús t'anmaay ja 'yuxpajkputujk:

—Pun myubejkyry ja ja'ayuty éxtam miits xykyajxwa'xtá, uj xymyubajkputš nandu'un. Es pun kyaj m'axájuty miidsuty, nan kyajts uj xy'axajá es nan ni ja'a pánuts xykyajx.

Jyambittu ja nidugu'px majmajtsku uxpujkruty

¹⁷ Oknam ko ja nidugu'px majkrá uxpujkrá jyambijnudu, jyantsyxyon-daktu es t'awa'anudu ja Jesús:

—Windsún, extá ja ka'óbyuty tu xymyudódwats mut mijtskyujxm.

¹⁸ Netu Jesús t'anmaaydu:

—Ej tats n'ixy ja mujku'ugópk Satanás kya'ay tsajwínm éxtamu júdsukan. ¹⁹ Ej tats nyaky yu muk'ajtan mut miidsuty es oy xytyuktaanut yu tsa'añ es yu jaabyu'uk es xymyudada'agat ja mudsíp Satanás mut tugekyu ja myujáa, es kyaj mbaat wi'ix mdúñuty. ²⁰ Per katá mxonda'aktá je'eyu ko yu ka'oybyu tu mnamódowudu, ni'igu xonda'aktá mut ko yajkuja'ayun ja mxuujuty jam tsajpótm.

Jesús xyonda'aky

²¹ Es netyu ja Jesús jyantsyjoyotkujkadyaay mut ja Espíritu Santu es kyajxtáky:

—Tatu, n'awdajtypyuts mijts di'ibá Windsun'ajtp tsajpótm es ya naxwiñ, ja'a ko ja ja'ay di'ibá ijttap éxtamu u'unŷ ana'kuty tu xytyuk'ixy xytyuknijawu di'ibá mdukwinguyuts di'ibá junándap ko yu'ujuty wiyj kejyuty. Es jantsy oy, Tatu, ko da'un tu xytyuñ éxtam mij xytyekyan.

²² Es ko da'un kyajxtaktaay, net t'anmaay ja 'yuxpajkputujk:

—Yn nDeedyats tū xymyoodya'ayats tūgekyu. Ni pán tka'ixy'aty ja nDeedyats, ujts je'eyu, ja'a 'yU'unk. Es ni pánats uj xyky'a'ixy'aty, ya'uyudsu nDeety es ja ja'ayuty di'ibuts uj tū nnaydyuk'ixyuty mā yu'ujuty.

²³ Net ja Jesús twin'ijxrajttu ja 'yuxpajkpa'ujk es t'anmaay ak yu'ujuty:

—Kuni'xy miidsuty di'ibu ijxtap tūgekyu tyāadu. ²⁴ Ja'a ko may ja Diosu kyugajxpu es ja réyuty di'ibu jékyap, jya'ixandu di'ibu miits tyam m'ijxtap, es kyaj t'ijxtu, es nandu'un tjamadowandu di'ibu miits tyam mmədoodup, es yu'ujuty kyaj tmədoodu.

Samaritanu oyja'ay

²⁵ Tu'ugu di'ibu tsajptugóty ya'uxpajkpa pyude'ky es oj tmugajxy ja Jesús es dyajka'aja'añ. Ta dyajtūy:

—Ya'uxpajkpa, ¿tits ndúnup esuts nbaadat ja njiky'ajtanats wina xuu wina tiempu?

²⁶ Net ja Jesús 'yadsooy:

—¿Ti jap ijtp kaxja'ay mā ja Moisesu 'yana'amun? ¿Wi'ix xykyajxy?

²⁷ Es ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpajkpa 'yadsooy:

—Mdsókup yu mWindsún Dios mat tūgekyu mjot mja'ajun, mat tūgekyu m'anmaja'añ, mat tūgekyu mmujaa, mat tūgekyu mwinmā'añ, es nandu'un mdsókup ja mmədajkpa'a éxtam mij k'um nnaydsyékyuty.

²⁸ Net ja Jesús jyunañ:

—Tū yajxón m'adsoy. Pūn mdiimpy dū'un, mmədátup ja jiky'ajtan wina xuu wina tiempu.

²⁹ Ta ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpajkpa naypyujta'agánup éxtam ja'ay di'ibu jiky'ajtp tūy'ajtan mūut, es dyajtūy:

—¿Pánats uj nmədajkpa'a'ajtypy?

³⁰ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Tu'ugu yedyujk winjuna'ajk mā ja tu'ujun di'ibu nu'jx Jerusalén extu kyada'aky Jerikoo. Es myajtsadu ma'tspu es pyujkadyaayudu tūgekyu di'ibu naty myudajtypy, es extu yu wyit, es yajkepywyejpy, es ñikákuđu éxtamu o'kpu. ³¹ Es net tu'ugu teety ñajxy mā tadu tu'u. Es ko oj 'yíxyuty, net ñayo'oyu. ³² Oknum myiñ tu'ugu levitu di'ibu myudiimpy ja teety es ñajxy mā tadu tu'u, es ko oj t'ixy, net nandu'un tnayo'oy. ³³ Per óknum myiñ tu'ugu samaritanu ja'ay di'ibu judijtp mā nandu'unu tadu tu'u. Es ko t'ijxy, net muk tja'ajū es tpa'ayooy. ³⁴ Net tmūwingooñ ja yedyujk es dyajtsoybyejty ja tsyayut mat ja aseytu oliivu es ja vīnu, es t'adsiimpy. Net dyajpejty mā kyū'am juyuk di'ibu naty tyuk'uñaa'py, es dyajajty mā tu'ugu jajttákn es jap tkwenta'ajty yajxón.

³⁵ 'Es jakumbom ko ja samaritanu ja'ay tso'onnu, ta tju'ty majtsku myeeñ es tmooy ja kudujk di'ibu mā jajttákn es t'anmaay: “Kwenta'atu tyadu yedyujk, es pūn m'ak'yajmeeñdyuump, ujts mij nmugabátup kots njūmbítat.”

³⁶ Net ja Jesús dyajtūy ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpajkpa:

—¿Pānu tyadu nidugūakpu mjūnaamp ko yu'u tmədajkpa'ajty di'ibu majtsu tadu ma'tspu?

³⁷ Ta ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpajkpa 'yadsooy:

—Ja di'ibu myudajt ja pa'ayo'on mat yu'u.

Net ja Jesús jyunañ:

—Nu'jx mij es xytyúnat nandu'un.

Jesús mā tyujku Martu esu Mariū

38 Es ja Jesús dyaj'yo'oy ja tyu'u es jyajty mā tu'ugu kajpn. Es jap tu'ugu toxytyujk di'ibu xyu'ajyty Martu, es 'yaxaju mā tyujk. 39 Martu tmadaty tu'ugu myuga'ax di'ibu xyu'ajyty Mariiu. Es yu Mariiu ñaxwe'tsy Jesús tyeky'ujxy es tmadoolijty éxtam jyana'añ. 40 Es ja Martu kya''awaadsaty mat ja tyuunk tnimiin ja Jesús es t'anmaay:

—Windsán, ¿kyaj xy'ixy ko yu Mariiu xtyyukmá'ixats naydu'ugu tyadu tuunk tugekyu? Anuumu esats xypyudákut.

41 Es ja Jesús 'yadsooy:

—Martu, Martu, nugoo m'oktuunnu jottugoy mat mayu mduunk. 42 Je'eyu tu'uk mdugoy'ajtxaty. Yu Mariiu tu twin'ixy yu oybyu, es kyaj pán pyujkxadut.

11

Kajxtákan

1 Tugok ja Jesús kyajxtáky mā tu'ugu it. Es ko kyajxtaktaay, net tu'uk 'yanmaay ja 'yuxpajkpu:

—Windsán, tukni'ijxugats wi'ixats ngajxta'agut, du'un éxtam ja Fwank ttukni'ijxu ja 'yuxpajkputy.

2 Esu Jesús jyanañ:

—Ko mgajxta'aktut, du'un mjuna'andut:

Tatitu'unk, wa'an nidugekyu ja'ay mwindsu'ugudu es m'awdátudu. Min mijts es myajkutúkut ja ya naxwiin.

3 Es du'añamts xymyo'oydyut di'ibats nja'xtap.

4 Es xymya'xadats uudsadyu nbojputy,

éxtamts uudsaty nandu'un nma'xtu di'ibats axuuk tu xtyuunda.

Es kadii xyajkutiky es ja ka'oybyu t'ixut wi'ixats xyajpekytúnat.

5 Jesús nandu'un jyanañ:

—Pán nidu'uk miidsaty myudajtytu tu'ugu matnaymyaayabu, es tsu'pán ñejxy mā tyujk es t'anuumu: “Mugu'uk, tuk'anu'xkats tugugu mgaaky. 6 Yu'u tu jya'ty tu'ugats ja matnaymyaayabu di'ibu vyajtuump, es kyajts nmadaty tits ndukja'xap.” 7 Es 'yadsoy di'ibu tugoty: “Kátats xyñe'emy. Tadsu ndujk nya''adujknu es n'u'ungats tyámats mat nma'adu. Kyajts mbaat nbade'eky es nmo'oyat tii.”

8 Esu Jesús t'anuumudu ja 'yuxpajkputajk:

—Njana'añats ko oy ja'ijty kyaradu'uga'añ mat ko matnaymyaayabaty, extu ko pyadu'ugut es tmo'oyat tugekyu di'ibu tsyejpy kadibu 'yak'yajna'amut. 9 Es du'un éxtamts njana'añ: Amdowdu Dios, es mmo'oyadat; axta'aydyu, es xypyaattut; kugajxudu mā tujk aa, es mya''awátsxadup. 10 Ja'a ko di'ibu 'yamdeery, 'yaxájup; es pán 'yuxtaapy, pyatpy; es pán kugajxup, ya''awátsxup ja tujk aa.

11 'Es miits u'unkteedyaty, ¿tii mmo'oydyup ja tsá'añ ja m'u'unk ko m'amdówadut ja ajkx?, 12 o ¿tii mmo'oydyup tu'ugu jaybyu'uk ko m'amdówadut ja tuttsaa? Kyaj, kadii. 13 Miidsaty oy mbojpu ja'ayaty, mnija'adup di'ibu oy es xymyo'oyat yu m'u'ungaty. Es nik ni'igu ja mDeedyu tsajpótmedu tuknigáxadup yu Espírítu Santu di'ibu amdoojudup.

Jesús yajnjajxy ko dyajtúñ ja majku'ugópku kyutujkan

14 Es óknam ja Jesús dyajpudseemy tu'ugu ka'oybyu di'ibu naty yu ja'ay yaj'ijtytu uum. Es ko ja ka'oybyu tmastuty ja ja'ay, net oj kyajxe'eky. Es

ja ja'ayaty du'ũnu wyu'amadyaadydu mudu taadu. ¹⁵ Es nija'ajaty ja ja'ay jyunandu:

—Tyadu ja'ay yajpudseempy ja ka'oybyaty mat ja myak'ajtan ja majku'ugórk Belzebuu.

¹⁶ Es nija'ajaty di'ibu 'yixándup t'amdoodu ja iixwu'umunu majpu di'ibu tsajpótm. ¹⁷ Es ja Jesús ñija'ap di'ibu naty ja ja'ay wyinmaadydu, net t'anmaay:

—Oytyim di'ibaty yu kutujkan di'ibu naywya'xup es tsyiptundu tuk mugu'uk, du'un ñayyajkutugóyudu. Es pun tu'ugu jiiky mugu'uk ñaywya'xudu es tsyiptundu ak tukka'axaty, nandu'un ñayyajkutugóyudu. ¹⁸ Es nandu'un pun naywya'xup ja majku'ugórk Satanás esu myumajku'ujaty majtsk peky, ¿wi'ix mbaat jyeky yu kyutujkan? ¿Es wi'ix mbaat miits mjana'andu kots uj nyajpudsémy ja ka'oybyu mat ja Belzebuu kyutujkanu? ¹⁹ Es pun tuj'ajtan éxtam mjana'andu kots uj nyajpudsémy ja ka'oybyaty mat ja Belzebuu kyutujkan, ¿ti kutujkan myudajttap miidsu m'uxpukpety es dyajpudsámdu yu ka'oybyu? Paaty ku'am yu m'uxpukpety dya'ixyaty ko miits mgajxtugóydu. ²⁰ Per pun ujts mat ja Diosu myak'ajtan nyajpudsémysts ja ka'oybyaty, tu naty ya'ixy ko tu jya'ty ja Diosu kyutujkan ma miidsaty.

²¹ 'Ko tu'ugu yedyajka makpu 'yity kudsu'ugu es tkwenta'aty ja tyujk, kyaj wi'ix jyátut ja pyujke'eky. ²² Es pun miimp jatu'uk waanu makpu di'ibu yu'u mamada'agudup, pujkadya'ayudup tugekyu di'ibu tyukkuwaampy es tyukjotkujk'ajtypy, es dyajwa'xat di'ibu tu pyujkuty.

²³ Di'ibu kyaj 'yity mat uj, yu'udsu naty xymyudsip'ajtp, es di'ibu kyaj dyajmíky mat ujun, yu'u naty 'yaxka'tsyppy.

Ka'oybyu di'ibu jatugok jambijtp

²⁴ 'Ko tu'ugu ka'oybyu pyudseemy ma tu'ugu ja'ay, net jyudity ma maj itan es t'uxta'ay ma pyo'xat. Es ko kyaj tpaaty, net jyuna'añ: “N'okjambityats jatugok es nduktukudats ma tadu ja'ay.” ²⁵ Es ko jyambity, ta t'ixy ja ja'ay éxtam tu'ugu tujkan oydyúñ. ²⁶ Net dyajmíñ janijxatujkpu myuga'oybyaty waanu axuakpu, es mat yu'u tyuku es tsyũnu ma tadu ja'ay. Du'un tadu ja'ay oj wye'emy waanu axuak es kyaj éxtamu naty.

²⁷ Es ma ja Jesús du'un jyunañ, tu'ugu toxytyujk ma ja ja'ayaty yaxkeky: —iKuni'xy di'ibu tu myajja'tyaty es myajtsi'tsu!

²⁸ Es ja Jesús jyunañ:

—Ni'igu jyotkujkuty di'ibu myudoodup éxtam ja Dios jyuna'añ es myumadoodup.

Jesús ya'amdoy es dya'ixudat tu'ugu maj'ajtan

²⁹ Es ko ja ja'ayaty 'yaknaymyúkuu ma Jesús, net ja Jesús jyunañ:

—Yu ja'ayaty di'ibu tyam jiky'ajttap, yu'u axuk ja'ayaty es t'amdowdu yu iixwu'umun di'ibu myudajtypy ja maj'ajtan. Per kyaj yajmo'oyat ja wi-inkpu iixwu'umun, je'eyu éxtam 'yijty ja Jonás, Diosu kyugajxpu. ³⁰ Paaty du'un éxtam ja Jonás oj ya'ixy es yajnija'aju mat ja ja'ayaty di'ibu ijttu jap Nínive, nandu'un uj, ja Naxwíndu ja'ayadyu Kyudanaabyu, n'ita'añats éxtam tu'ugu iixwu'umun mat ja ja'ayaty di'ibu tyam jiky'ajttap. ³¹ Es ko ja'ay yajpayo'oyduat, yu toxytyujk di'ibu jékyup yajkutujk ma jamboj myiñ, jikyryakaamp ti'igyu mat ja ja'ayaty di'ibu tyam jiky'ajttap es yu'u dyajniguxu'ugut ko pekymyuat di'ibu tyam jiky'ajttap, ja'a ko yu'u jagam

tsyooñ es tmədowa'añ ja rey Salomonk ja kyajxwíjún. Es taa ja yaa tu'uk di'ibu myəđajtypy ni'igu ja mäj'ajtún kədiinəm ja rey Salomonk. ³² Es ko ja ja'ay yajpayo'odyut, ja ja'ayaty di'ibu jékyap ijttu ja Nínive kajpn, nandə'un jyikyryúktə ti'igyə mut di'ibu tyam jiky'ajttəp, es yə'ujaty nandə'un dyajniğəxu'əğəđət ko pekymyut ja ja'ay di'ibu tyam jiky'ajttəp, ja'a ko yə Nínive ja'ay tmədoo'ittu ja Jonás ja 'yayuk es jyodəmbijttu. Es taa ja yaa tu'uk di'ibu myəđajtypy ni'igu ja mäj'ajtún kədiinəm ja Jonás.

Lampru éxtəm ijxəjəjtən

³³ Ni pən tkayajtoye'eky tu'ugu lampru es tkujiidsut. Yə'u yajpəjtək kəjxm es jyájt mək jap təgoty es di'ibu təjkəp wə'əts 'yíxət. ³⁴ Es pən ja əxpəjkən di'ibu m'axájəp oy yə'u, yajwə'ədsəp təgekyə mjot mwinmə'añ éxtəm ja oybyə lampru tkude'xy təgekyə ja təjk es wyə'əmət wə'əts. Per pən ja əxpəjkən di'ibu m'axájəp əxəuk yə'u, ya'əxəugəp təgekyə mjot mwinmə'añ éxtəm tu'ugu lampru əxəukpə di'ibu kyaj mbaət yajxón kyude'xy. ³⁵ Pəəty éxkəm es kədiibə tədə əxpəjkən di'ibu m'axájəp jyátət éxtəm ja lampru əxəukpə es mə'ət. ³⁶ Wə'an twe'emy éxtəm ja lampru di'ibu wə'əts es oy, mət ko də'un yə mwinmə'añ wyə'əmdə'əyət wə'əts es oy, éxtəm ko ja oybyə lampru tkude'xy təgekyə ja təjk es kyaj wye'emy ni ti kugoots.

Jesús tnigəjxy ja fariseeəty es di'ibu tsəjptəgótə yə'əxpəjktəp

³⁷ Es ko ja Jesús tməgəjxtəəy, net tu'ugu fariseeə wyoojə kaabyə, esə Jesús tyəjkə jap təgoty es nəxwə'tsy meesə winduuy. ³⁸ Es ja fariseeə mək tə'əjə ko t'ijxy ko Jesús kyaj tkuyduuñ ja fariseeə kyostumbrə ko kyaydyə koonəm wə'əts wə'əts kyəbujtə. ³⁹ Es ja Windsún Jesús jyənáñ:

—Miits fariseeəty xyajwə'əttə wingəjxy yə mvasə es yə mdexy. Es nandə'un miits mdsi'i məxtstə es mnaywyítədə yajxón es də'un mğəxə'əktə mnikəjxy tsuj. Per mjodoty mnaywyinnəxəjə'əp es mmaadsəəmp esə əxəukpə mwinmə'añ xymyədattə. ⁴⁰ ¡Kujuunəty miidsəty! ¿Kyaj xyñjəwədə ko di'ibu tə dyajkoj wingəjxy nandə'un jodoty dyajkoj? ⁴¹ Mədundə miidsəty yə Dios mət winə mjot, es də'un təgekyə wyə'əmdə'əyət wə'əts.

⁴² Pəroobə miits fariseeəty, ja'a ko miits myojttəp yə xu'uk es yə ruudə es təgekyə əy ujts, es kyaj xykyuydyundə éxtəm tyəy'əjtənəty es nən kyaj xytsyoktə ja Dios. Jawyiin tsoktə Dios es xykyuydyúnət di'ibu yajniğutəjkəp es oy nandə'un xytyukwinyóxtət.

⁴³ Pəroobə miits fariseeəty, ja'a ko m'u'úñyə'əndə jap tsəjptəgótə mə oybyə uñəybyəjn, es myajkəjxpə'xə'əndə tu'əy mət ja windsə'kən.

⁴⁴ Pəroobə miidsəty, ja'a ko də'un m'ittə éxtəm mə tu'ugu o'kəp tə nəxtəku es kyaj yə'ijxwə'əmdə, es ja ja'əy nəxtə nikəjxy es ni tkəniəwədə ko jap ja o'kəp.

⁴⁵ Net 'yadsooy tu'ugu ja'əy di'ibu tsəjptəgótə yə'əxpəjktəp:

—Yə'əxpəjktəp, ko də'un tə mjənə'añ, xywyngəjxəjptəts nandə'un ədsəty.

⁴⁶ Es ja Jesús jyənáñ:

—Pəroobə nandə'un miits di'ibəty tsəjptəgótə yə'əxpəjktəp, ja'a ko xytyuktsəmə'əktə tsemə ja ja'əy di'ibu kyaj tməmadə'əgət, es miidsəty ni je'eyə mğəwə'əxy xykyatukpudəkə. ⁴⁷ Pəroobə miidsəty, ja'a ko myajkojttəp ja o'kəp kyupotsə mə yajnəxtəkə ja Diosə kyugəjxpə di'ibu m'əptəjkə yə'o'ktə. ⁴⁸ Də'un yajjəygyúkə ko miidsəty ti'igyə mət di'ibu

tyuundu ja m'aptajkaty. Yu'ujaty dya'o'ktu ja Diosu kyugajxpaty es miits xya'oyudu yu kyupotsy. ⁴⁹ Paaty ja Dios tu jyuna'añ mat ja wyijy'ajtn: "Ngáxupts ja ngugajxyats es yu n'apóstaluty, es nija'ajaty xypyajúdtat es nija'ajaty xya'oogut." ⁵⁰ Es ja ja'ay di'ibu tyam jiky'ajttap, ja Dios 'yamdeepy es xykyubáttat ja ñe'pyñ ja Diosu kyugajxpu di'ibu ya'o'ktu extu ma naxwíñudu tsyondaky, ⁵¹ extu Abelu ñe'pyñ extu jabaat ma Zakariius di'ibu ya'o'ktu maj tsajptajk winduuy es artal uxku'uy. Paaty nandu'un n'anuumu ko ja Dios ttukkumadowa'anut yu ja'ay di'ibu tyam jiky'ajttap nidugekyu ja Diosu kyugajxpu di'ibu ya'o'ktu.

⁵² Puroobu miits di'ibuty tsajptagóty ya'uxpajktap, ja'a ko tu xyja"abeky ja awatsn di'ibu ya'awatsypy ma ja'ay tmamadowdu ja Diosu 'yayuk. Ni miits mgatákuu es xya"aduktu pánuty jatukayándap.

⁵³ Ko ja Jesús tso'onnu, net ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptagóty ya'uxpajktap jyantsyjoyot'ambujktu waanu ni'igu mat ya'u, es oymyaaty dyajtuuy kanak nax, ⁵⁴ es t'axta'ay ja winma'añ wi'ix dyajka'ajat es tni'uanut.

12

¹ Es waanu ni'igu ja'ay jyantsyñaymyjukudu kanak mil es jyantsyñay'adijmujkanudu es ñaydyukta'anunudu. Es ja Jesús t'anmaay jawyiin ja 'yuxpajkpaty:

—Naygywentu'átudu miidsuty es kadiibu mnaydyuk'ya"axuuğudut mat ja fariseedyu lyevaduuru, di'ibu 'yandijpy ja wyinma'añ éxtumu ja'ay di'ibu nay'andjjudap jyiky'attu tay'ajtn mat. ² Tugekyu di'ibu ijtp yu'utsy tyam, óknam yajpaadut. ³ Es di'ibu tu xykyajxy ayu'udsyu koots, yajnija'adyaary xuuñ ma nidugekyu ja'ayuty.

Pánuty ja Jesús 'yuxkajptap mayjya'ayóty

⁴ Miits magu'uktajkaty, tyam n'anuumudu ko kyaj xytsyu'ugudut di'ibu nini'x ya'e'kypy es óknam kyaj mbaat ti tnakytyúñ. ⁵ N'anuumudu di'ibu mdsu'ugudap: tsu'ugudu Dios di'ibu ko tu tpijku ja ja'ayu jyiky'ajtn, myudajtp ja kutujkan es pyajta'agut ma ja ayoodákn. Tay'ajtn, tsu'ugudu ya'u.

⁶ Tyo'ktap ja ja'ay mugoxx ja joonu'unk mat majtsku meeñu'unk, ¿kadii? Es ja Dios kyaj tjá'aydyugóty ni tu'uk yu taaduty. ⁷ Katu miits mdsu'ugudu. Dios ni'igu miits mdsókudu kadiinum mayu joonu'unguty. Pes extu mwáay Dios ja'ijtypy madsyoy.

Pánuty ja Jesús 'yuxkajptap mayjya'ayóty

⁸ 'Es n'anuumudu ko nidugekyu ja'ayuty di'ibuts xy'axájap éxtumu wyindsunun ya mayjya'ayóty, ujts, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nandu'unuts n'axaju yu'ujaty ma ja Dios 'yity mat ja 'yanklus. ⁹ Es di'ibuts kyaj xy'axaju mayjya'ayóty ya naxwiiñ, uj kyajts n'axaju nandu'un ma ja Dios 'yity mat ja 'yánklusuty. ¹⁰ Es oytyim pánuty di'ibuts uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, xykyajxpatr axuuk, mbaat ya'u yajme'xy. Per di'ibu myu"udugeepy myugajxtugeepy ja Espírítu Santu, ya'u mat ñaybyekytyúkudut es ni na'a Dios kyapojpuma'xadut.

¹¹ 'Es ko ja ja'ayuty myajnujxadut ma ja teedyuty, o ma ja justisuty, o ma ja di'ibu ni'igu myájuty ja kyutujkan, katu mnaydyukjotmaydyúñuty wi'ix m'adsówat o wi'ix mjana'anut, ¹² ja'a ko yu Espírítu Santu ya'u nmo'oyudap ja ayuk wi'ix mjana'anut.

Kudsu'ugu ja mukja'ay'át

¹³ Net tu'ugu ja'ay t'anmaay ja Jesús:

—Ya'axpukpu, anuumats ja nmuga'ax es dyajwa'xut ja kuma'añ esats xymo'oyat di'ibuts uj xypyatp.

¹⁴ Es ja Jesús 'yadsooju:

—Mexy, çpánuts uj tu xypyujta'aky éxtamu fwezun o di'ibu yajwa'xup ja kuma'añ?

¹⁵ Nandu'un ja Jesús t'ak'anmaaydyu ja ja'ayaty:

—Ixtu es naygywentu'átadu miidsaty es katu xy'adsoktu ni tii, ja'a ko kyaj ja'ay yu'uyu ttimtukjiky'aty ko mayu pyujta'aky tmudaty.

¹⁶ Net ja Jesús tpujtáky tu'ugu ixpajtan:

—Tu'ugu yedyujk mukja'ay 'yijty. Yu pyujta'aky jantsy wyinduu. ¹⁷ Ta ja mukja'ay ja wyinma'añ dyaj'yo'oy: “¿Tits ndúnup? Kyajts nmudaty mats nbujku'ugadu tyadu puja'aky.” ¹⁸ Es dyaj'yo'oy ja wyinma'añ, ta jyunañ: “Tats nnijawu tits ndúnup. N'ok'yajpude'egyadsu tyadu ndsa'xuts es ngójuduts waanu muj. Es jápats nbujku'kta'ayut tugekyu di'ibuts tyam tu nyajpude'eky es tugekyu di'ibuts nmudajtypy. ¹⁹ Nétats nnay'anuumudut: Mmudajtypy may pujke'eky di'ibu myajtúnup kanak jumajt. Po'x. Kay uuk. Jotkujk'át.” ²⁰ Peru Dios 'yanmaayu: “¡Winma'añdyúk! Tyadu ux m'ooga'añ, es di'ibu mmudajtypy pujke'eky, çpán myawu'umap?”

²¹ Es ja Jesús 'yakjanáñ:

—Es du'un jyátut ja ja'ayaty nidugekyu di'ibu pyujta'aky ñipukpajttap kyum oy'ajtungyujxm, per kyaj tñipukpáttu ja oy'ajtan ma Dios.

²² Oknum ja Jesús t'anmaay ja 'yaxpukpudy:

—Paaty n'anuumadu miidsaty, katu xywyinmaydyu di'ibu mju'xtap es di'ibu mwit'áttap. ²³ Pes mat yu'uyu yu mjiky'ajtan es yu mnini'x di'ibu Dios tu mdukmay'átyuty, yu'u du'un ni'igu oy kadiinam ja mje'xy mbeky esa mwit mnijam. ²⁴ Ixtu jeeky. Kyaj ñi'iptu es kyaj tsyiktu es kyaj tmudattu tsya'x es wi'ix ja Dios myo'oyaty ja jye'xy. ¡Es miidsaty ni'igu mjantsyyajtsóktu kadiinamu jeegyuty! ²⁵ Ni pán miidsaty mbaat kyaj ñayyajjiky'átyuty waanu jeky, oy muk mjanayjyotmaydyuunabu. ²⁶ Es pun kyaj mbaat xytyundu tadu di'ibu waanu, çti ko mnayjyotmaydyúnudu mat ja wiinkpu?

²⁷ Ixtu wi'ix yoñ ja puju. Kyaj tyundu es kyaj tya'aktu. Per n'anuumu ko ni ja rey Salomonk mat tugekyu tsyuj'ajtan, kyaj dyu'unuty éxtam yu'u. ²⁸ Es punu Dios yajpijpy yu puju di'ibu pi'tsp pojun es jakumbom yajno'knu, çti ko kyaj xymyubuktu es adsajtam yu'u xywyítxam? ¿Ti ko miidsaty je'eyu waanu xymyubuktu? ²⁹ Katu mjotmay'ooktu es katu xy'uxta'aydyu ti mju'xtap es ti m'uuktap. ³⁰ Tay'ajtan ko yu ja'ayaty di'ibu kyaj tmudúñ ja Dios, yu'uyu sitay naydyukjotmaydyuunap tugekyu tyaadu. Per miidsaty katu du'un xytyundu, ja'a ko Dios Teety yu'u mDeety'ajttap es yu'u ñija'ap ko mdugoy'ajtxabu tyaadu. ³¹ Naydyukjotmaydyúnudu miidsaty es mjiky'áttat éxtam ja Dios dyajkutíky, es net yu'u mmo'oyadat tugekyu di'ibu mdugoy'ajtxap.

³² Katu mdsu'ugadu. Ujts miits ngwentu'áttap éxtam ja borreegu kwentu'ajtrp tkwentu'aty ja byorreegu. Nandu'un yu Dios Teety 'yoyjya'ap es myajnjxudat ma yu'u yajkutíky.

Pujku'uktu ja m'oy'ajtan tsajpótm

³³ 'Tookta di'ibu mmadajttaḡ, es mo'oydu di'ibu tuḡoy'ajtxaḡ; tukjottuḡoydu abujkan di'ibu ni wi'ix kyajátat, ja oy'ajtun jam tsajpótḡ, ma kyaj tyákut ja ma'tspu es ni tii di'ibu yajwinduḡoyuḡ. ³⁴ Mut ko ma xymyudaty puḡke'eky yu m'oy'ajtun, nan japu mjot mwinma'añ 'yity.

³⁵ 'Nayjujajp'ixadu mut ja mlampru es xyajtóyut. ³⁶ Du'un éxtamu po'oduumbu di'ibu 'yawijxyry yu wyindsún ko ju'umbítat ma tu 'yotsy puḡkpu nigaabyu, es netyu dya''awa'adsut ja tuḡk aa ko kyugajxut. ³⁷ Jotkujk yu po'oduumbu di'ibu ja wyindsún páttap wiyi ko jya'tut. Tu'ajtun n'anuumadu ko ja wyindsún dyajnaxwaadsut ma ja meesu es twingu'uyut es dyajkáyut. ³⁸ Es oy jya'tut tsu'puḡ, o kajamóñum es yajpaadut wiyi, jotkujku tadu po'oduumbu. ³⁹ Es mnija'adap miidsuty kooxyuḡ yu kudujk tniyawu ti ooru jya'tut yu ma'tspu, nétxyuḡ 'yity wiyi es kyajxyuḡ ja toombu tyuku. ⁴⁰ Miidsuty nandu'un nayjujajp'ixadu, ja'a ko kyaj xyñijawudu na'a uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudu Kyudanaabyu, nja'tuduts.

Oyduumbu es di'ibu kyaj

⁴¹ Net ja Peedru dyajttuḡ:

—Windsún, ζti tu xyryujta'agyu tyadu ijpaxjtun je'eyu mut uudsuty, o mut nidugekyu ja'ay?

⁴² Es ja Jesús juanáñ:

—N'okpujtákum tu'ugu kudujk tmudaty tu'ugu tyuumbu di'ibu kuwiyi es tyiimpy ti wyindsún tsyejpy. Ta ttukmanikaagu ja tyujk es dyajkáy dyaj'uugut ja po'oduumbuty di'ibu jam. ⁴³ Jotkujk ja tuumbu ko ja wyindsún jya'tut es pyaadudut tkuydyúñ di'ibu tu yajtuknipéky. ⁴⁴ Tu'ajtun n'anuumadu ko yu windsún ttuknipákudap tuḡekyu di'ibu myudajtypy. ⁴⁵ Per puḡu tadu po'oduumbu jotjunaap: “Yu nwindsúnats kyaj tsyojkja'ta'añ”, es net axuuk ttuun ja wiinkpuḡy ja po'oduumbu, es yu'u je'eyu kyaay 'yuknu es myúkunu. ⁴⁶ Ko ja wyindsún jya'tut ja ooru ma yu'u kyaj tujp'ixy, net tyukkumadówadut jantsy muk es yajpujta'agut ma ja ja'ay di'ibu kyaj tkuydyundu 'yayuk.

⁴⁷ Ja'a ko yu po'oduumbu di'ibu ñija'ap wi'ix yu wyindsún tjatseky es kyaj du'un tkuydyúñ es kyaj tmamudoy, nandu'un yajtukumadówat muḡ. ⁴⁸ Per ja po'oduumbu di'ibu kyaj tniyawu wi'ix tseky ja wyindsún es ttuñ di'ibu nitujkpu ja tu'udyu'unan, je'eyu waanu yajtukumadówat. Ja'a ko di'ibu wyindsún tu myo'oyaty yu kyutujkan, yu'u ana'amudap muk ja wyindsún, es di'ibu ni'igu yu kyutujkan tu myo'oyaty yu wyindsún, nan ni'igu 'yana'amudut.

Jesuskymxu ja'ay ajtsiptákudu

⁴⁹ Tuts nmiñ naxwiñ es nyajmíñats ja juun. Es njantsytsyékyuts esxyuḡ tyam tyoy. ⁵⁰ Koonamts n'ayówaduts, es njotmay'ooguduts extu ko yajkuydyúnut. ⁵¹ ζTii mjunándap miidsuty kots uj tu nmamíñ yu jotkujk'ajtun ya naxwiñ? ¡Kyaj dyu'unuty! Je'eyu jotmay nyajmíñats. ⁵² Tyam ñaywya'xa'anudu ja'ay di'ibu nimuḡoxk ijttap ma tu'ugu tuḡk. Nidugauk tmudsip'aty ja nimajtskpu, es ja nimajtskpu tmudsip'aty nidugaukpu. ⁵³ Ja teety ttuk'ak'aty ja myaank, es ja maank ttuk'ak'aty ja tyeety; es ja taak ttuk'ak'aty ja ñuux, es ja nuux ttuk'ak'aty ja tyaak; es ja xekxy naydyuk'ak'ajttudap ak ja'ajuty.

⁵⁴ Jesús nandu'un t'anmaay ja ja'ay:

—Ko miits xy'ixtŭ yŭ yaak pyade'eky mŭ xŭŭ tsi'i'ty, net mjuna'andu: “Tu'ujaamp”, es net tyu'uy. ⁵⁵ Es ko jyambojy, net mjuna'andu ko 'yana'añ, es net 'yañ. ⁵⁶ Miidsuty di'ibu nay'andjŭdŭp es jyiky'attu tŭy'ajtŭn mŭŭt, mnija'adŭp wi'ix jyata'añ ko pyojy es ko yaak pyade'eky, ŭti ko xykyanijŭwŭdŭ di'ibu Dios tyiimpy tyam mŭ miidsuty? ⁵⁷ ŭEs ti ko miidsuty kŭ'ŭm xykyapayo'oodyŭ  xtŭm pyaadyuty?

⁵⁸ 'Ko pŭn mni'ŭnŭdŭt es mnŭjxtŭ nimajtsk mŭ ja kuduunk, nik oy ko mŭt mnayya' yŭdŭt tu'am, kŭdiibu mnaymyŭnŭjxŭdŭt mŭ fwezŭn, ja'a ko yŭ fwez mgy kŭdŭp mŭ polusiu, es mbŭjtŭ'agŭdŭt pujxndŭg ty. ⁵⁹ N'anŭmŭts mij, ko jap md kut, n tnŭm mbŭdsŭmŭt koonŭm xykyubajtta'ayŭt tugekyŭ.

13

Tsojkŭp es njodŭmbjttŭm

¹ Net ja ja'ay tniimiindu ja Jes s es ttukmŭmadyaktŭ  xtŭmŭ Pi-latŭ 'yadu'utsy ko dya'eeky Galileeu ja'ayuty mŭ ja artal ko Dios twindsŭ'ugŭdŭ. ² Es ja Jes s jyuna' :

—ŭMjŭn ndŭp xytyijy miidsuty ko ni'igu pyekyjya'ayadyŭ tyadu Galileeu ja'ayuty di'ibu o'ktŭ es kyaj dyŭ'ŭnŭty ja wiinkrŭ Galileeu ja'ayuty? ³ Kyaj tyu'y'ajtŭnŭty. Per pŭn kyaj miits mjodŭmbittŭ, nandu'ŭn mdŭgooydya'aydyŭt. ⁴ Es maanŭm yŭ potsyŭ kŭjxmbŭ di'ibu xyŭ'ajtypy Silo'ee jyity es dya'e'ky nimajm kx tŭgŭk ja ja'ay, ŭmjŭn ndŭp xytyijy miidsuty ko ni'igu yŭ'ŭ pyekyjya'ayuty es kyaj ja wiinkrŭ ja'ay di'ibu Jerusal n es kyaj 'yo'ktŭ?  Kyaj tyu'y'ajtŭnŭty! ⁵ Per pŭn miidsuty kyaj mjodŭmbittŭ, nandu'ŭn mdŭgooydya'aydyŭt.

Iigu kepy  xtŭmŭ ijxpajttŭn

⁶ Net ja Jes s tpyjt ky tu'ugu ijxpajttŭn:

—Tu'ugu yedyŭjk tmŭdaty tu'ugu iigu kepy mŭ ja kyam, es oj  jxy es t'ixa'añ pŭn jamŭ iigu tsa'am. Es ni ti tkapaty. ⁷ Net t'anmaay ja ja'ay di'ibu kywentŭ'ajtypy ja iigu: “Ix. Ty mŭts tŭgŭk jŭmŭjt kujk nmiñ es n'xŭta'ayŭdsŭ tyŭmbŭ tadŭ iigu es kyajts ti nbaaty. Tim po'tŭ'ŭk. Kŭdiibu je'eyŭ 'yadsipŭt.” ⁸ Es ja ja'ay di'ibu kywentŭ'ajtypy ja kam 'yadsooy: “Windsŭn, wa'an t'ak'ity jatuk jŭmŭjt. Ty mŭts ja nax ndaj'yungŭt es mbŭjtŭ'agŭdŭts ja abu'udu. ⁹ Es kots dŭ'ŭn ndŭnŭt, net n'ijxŭm kooxyŭp nyajttŭmp' ttŭt mŭ tadŭ jŭmŭjt myiñ. Es pŭn kyaj, ta xyppo'tŭ'ŭgŭt.”

Jes s dya'agŭda'aky tu'ugu toxytyŭjk jŭdsŭguty

¹⁰ Es mŭ tu'ugu sa bŭdŭ xŭŭ ja Jes s ya'xpeky mŭ ja tsajptŭjk, ¹¹ es ta tu'ugu toxytyŭjk di'ibu pŭjkŭp majm kx tŭgŭk jŭmŭjt. Yŭ ka'oybyŭ tŭ yajwŭ'ŭmŭnŭ jŭdsŭguty, es kyaj mba t  nakytyŭy. ¹² Es ko ja Jes s 'yijxŭ, net oj dyaxŭ es 'yanmaayŭ:

—ŭjts tyam mij nya'agŭda'agŭp.

¹³ Es net ja kyŭ'ŭ ttuknikooñ ja toxytyŭjk, es net ja  ni'n'x tyŭdaay. Ta ja toxytyŭjk t'awdajty ja Dios. ¹⁴ Es jyot'ambejky ja di'ibu ijtp windsŭn mŭ ja tsajptŭjk, ja'a ko Jes s tŭ dya'agŭda'aky mŭ sa bŭdŭ xŭŭ tadŭ toxytyŭjk. Es ja tsajptŭjku  windsŭn t'anmaay ja ja'ayuty:

—Tu'uk tu'ugu sam an t dujk xŭŭ mba t mmindu es m'agŭda' ktŭt, per sa bŭdŭ xŭŭ kyaj mba t.

¹⁵ Net ja Jes s 'yadsooy:

—Miidsaty di'ibu nay'andijūdap es jyiky'attū tūy'ajtān mūat, ģti kyaj miidsaty saabūdu xūu xymyūgájūdu mburrū es ja mdsajkaa es xyajnujxtū nu'ukpū? ¹⁶ Es tyādu toxytyujk yū'u Abraanū tyūmp 'yaats, es ja mājku'ugórk Satanás tū ya'ityūty mādū tadū pā'am majmórkx tūguk jumajt, ģti ko kyaj 'yagūda'agūdu tyādu toxytyujk saabūdu xūu?

¹⁷ Es ko dū'an ja Jesús jyūnāñ, nidūgekyū myūdsip tsyoydyuundaadyū, es ja ja'ayūty di'ibu tū tmūdoy xyondaktaadyū mūt ja māj'ajtān di'ibu Jesús tū ttuñ.

Mortás tūmt éxtamū ijxpajtān

¹⁸ Net ja Jesús jyūnāñ:

—ģWi'ix ya'ixy ja Diosū kyutujkūn, es tits mbaat mūat nyajkijxyū? ¹⁹ Dū'an éxtam tu'ugu mortás tūmt di'ibu tu'ugu yedyujk tū twūjy es yajnijeepy mādū nax, es yoñ éxtam tu'ugu kepyūn es ja joonaty tpujta'aktū pya'an mā tadū xye'entsy.

Levaduuru éxtamū ijxpajtān

²⁰ Es 'yakjūnāñ ja Jesús:

—ģTi mbaat mūt kyijxyū ja Diosū kyutujkūn? ²¹ Dū'an yū'u éxtam ja levaduuru di'ibu tu'ugu toxytyujk pyūjtākypy mā mayū arinū es ttuk-tij'yo'oy koonūm ņaydyuktūjkūdyā'ayūty.

Tūjk āā xu'utspū

²² Es ja Jesús dyaj'yo'oy ja tyu'u, ņejxy Jerusalén es ņaxy kajpngajpn es ya'uxpreky. ²³ Es nidū'uk yajtūujū:

—Windsūn, ģje'eyū niwaanū di'ibu nitsokp?

Es ja Jesús 'yadsooy:

²⁴ —Jottūgoodyū es mdúkūdat mā tūjk āā xu'utspū, ja'a ko may ja ja'ay tyakūyā'andū, es kyaj mbaat tyākūdu. ²⁵ Es ko ja kūdujk pyūdu'ugūt es dya"adūkūt ja tūjk āā, net miidsaty di'ibu jap tūja'p kyóxtap ja tūjk āā, es mjūnā'andūt: “Windsūn, ya"awā'ats ja mdujk esats ndúkūdat.” Es ja kūdujk 'yadsówūt: “Kyajts nnijawū mbūn miidsaty es mā mdsoonda.” ²⁶ Es miidsaty xy'anūmūt: “Udsajtam oj n'okka'ayūmbū ti'igyū, es mijts xya'uxpūjk ngajpnótyats.” ²⁷ Es yū kūdujk m'adsówūdat: “Tū n'anūmūdu ko kyajts nnijawū mā mdsoonda. ģjūga'aktū ja yāā nidūgekyū miidsaty pojpn tuumbūty!” ²⁸ Jam mā ja'ay jyū'ūy ya'ahtū es ņaydyutskāādūt mūt ja ayo'on, jam nandū'n miits m'ittūt ko xy'ixtūt yū Abraan, Isāā esū Jakob es nidūgekyū Diosū kyugajxpn mā Diosū kyutujkūn, es miits nyaj'yojkrūdsūmāndūp tūja'p. ²⁹ Es ja ja'ay myina'andū jagam mā xūu pyūdsemy es mā xūu tsyi'ity es mā jūmboj es mā yukpoj, es ņaxwaatstūt es kyádyūt mā Diosū kyutujkūn. ³⁰ Es ta di'ibu tyam ux'ok, yū'u nūjxtap jawyiin; es di'ibu tyam jawyiin, yū'u itūp ux'ok.

Jesús tniya'axy ja jerusaléngūdu ja'ayūty

³¹ Es net jyajttū nija'ajūty ja fariseeūty, es t'anmaādyū ja Jesús:

—Tsoon ja yāā, ja'a ko ja Eroodūs mya'oogānūp.

³² Ta ja Jesús 'yadsooy:

—Nūjx anūmūdu tadū wax kots ūj njūnā'añ: “Ujts nyajpūdsūmaambyūts yū ka'oybyū es nya"agūda'agūdatū yū puma'ay, es nyajkūxā'añūts yū nduungats extū ko Dios jyūnā'ānūtnūm.” ³³ Es mbaādūts nyaj'yo'oyūdatū ja ndu'u extū koonūmts njā'tūdatū Jerusalén.

Mət ko kyaj mbaat tu'ugu Diosu kyugajxpu 'yeeky pən kyaj jyáputy Jerusalén.

³⁴ Es ja Jesús 'yakjanáñ:

—Miits Jerusalén ja'ayuty, miits mya'o'ktap yu Diosu kyugajxputy es xykyuka'atstu ja di'ibu Dios kyejxypy. Kanak ok miidsuty njayajmuka'añ éxtamu tuttaak dyajmíky ja tyutku'unguty kyaknbatka'p, per kyaj xykyupajkta. ³⁵ M'ixtap miidsuty ko yu mdujk wya'uma'añ kubak. Es n'anumadu ko kyajts xyñaky'ixtat extu ko tpaadat ja xuu es miits mjuna'andut: “Dios kyunu'xap ja di'ibu miimp Nindsun'ajtamgyajxm.”

14

Jesús dya'aguda'aky ja puma'ay di'ibu myudajtypy ja ki'ix

¹ Mə tu'ugu saabudu xuu ja Jesús ñejxy kaabyu mə tu'ugu windsun farisee tyajk, es támdam pya'ixyuty yu wiinkpu fariseeuty. ² Es jam Jesús wyinduuy tu'ugu puma'ay di'ibu myudajtypy ja ki'ix. ³ Net ja Jesús dyajtmuy ja fariseeuty es di'ibuty tsajptagóty ya'uxpajktap:

—¿Ti ja ana'amun yajkutijkyry, es nya'agudakum ja puma'ay ma saabudu xuu, o kyaju?

⁴ Es ya'ujuty wya'umdaaydyu amoñu. Net ja Jesús tku'unitooñ ja puma'ay es dya'agudaky, es t'anmaay es ñjxat. ⁵ Net ja Jesús t'anmaay ja fariseeuty:

—Pən miidsuty yu m'u'unk o mdsajkaa kunajxp mə tu'ugu nudajñ, ¿ti kyaj mij xyjuudut rójunu, oy jyatimsaabuxxujuty?

⁶ Es kyaj 'yadsoojmbijttu ni wi'ix.

Yajwóy mə pjik ukun

⁷ Es ko t'ijxy ja Jesús yu ja'ayuty di'ibu tu yajwóy ko twin'ixtu yu uñaaybyajn di'ibu windsu'kun maut mə meesu, net myooyadu tadu kajxwijun:

⁸ —Ko pən mwówdut mə tu'ugu xuu mə ja'ay pyuka'añ, katu m'u'uñu mə ja uñaaybyajn ja jupr'ambu. Mbaat myiñu wiinkpu ja'ay di'ibu ni'igu maj ijtr es kadii mij, ⁹ es ja kudujk m'anumadut: “Wa'tsu'uk jaa es yu ja'ay 'yu'uñut.” Es mij mnajxat mət ja tsoydyu'un extu jam ux'am, es m'u'uñut. ¹⁰ Tyam ngajxwijy es ko myajwówdut, u'uñu jam ux'am. Es ko myínut di'ibu tu mwóyuty, net m'anumadut: “Matnaymyaayubu, nax yamdsoo mə uñaaybyajn di'ibu myudajtypy ja windsu'kun.” Es du'an xy'axájut ja windsu'kun mə ja ja'ay 'yu'uñudu mət mij mə ja meesu. ¹¹ Di'ibu naymyajpajtakap, yu'u Dios puwijtsup; es di'ibu naybyajtakap yuunk naxypu, yu'u Dios ya'ítap muj.

¹² Es ja Jesús t'anmaay nandu'an ja kudujk di'ibu tu twoy:

—Ko xywyówdut ja ja'ay kaabyu, katu xywyowdu yu mmatnaymyaayubu es ja mmagu'uktujk, o mmudajkra'a, o makja'ayduujk, di'ibu óknam mij mwówdup nandu'an. ¹³ Kyaj dyu'anuty. Ko ja'ay xywyówdut mə xuu xytyuna'añuty, mwówdup yu ayoobu ja'ay, yu uxneybyu es yu wiintsru. ¹⁴ Pən mdiimbyu du'an, mgunu'xudup ja Dios, ja'a ko ya'ujuty kyaj mbaat dyajjambittu. Dios myajjambijtxudup mə naty jyikyppyeky ja ja'ayuty di'ibu jiky'ajttap tay'ajtun maut.

Di'ibu rey tyuun ko 'yu'unk pyejky

¹⁵ Es ko tmadooy yu tyaadu, tu'ugu di'ibu naty jam uñaapy mə ja meesu t'anmaay ja Jesús:

—Jotkujk di'ibu kaapy ma ja Diosu kyutujkun!

¹⁶ Net ja Jesús jynáñ:

—Tu'ugu kudujk ttuna'añ tu'ugu muj xuu. Net twooy may ja ja'ayuty.
¹⁷ Es óknam ma ja ooru tpaty ma 'ya'ux'ata'andú, tkejxy tu'ugu tyuumbu es t'anuumat ja ja'ayuty: “Mindú. Tü net yajpajtakta'ay tugekyu.” ¹⁸ Es nidugekyu di'ibu tu twoy jynandú: “Dú'un xy'oknama'xut.” Tu'uk jynáñ: “Ja'a ko tyámats tu njuy tu'ugu nax, es yu'uts nujx n'ixa'añ. Tunu may'ajtun, dú'un xy'oknama'xut.” ¹⁹ Es jatu'uk jynáñ: “Yu'uts tu njuy mągoxk mankwernu yuubu, es yu'uts nujx n'ijxmatśa'añ pún yuup. Tun may'ajtun, dú'un xy'oknama'xut.” ²⁰ Es jatu'uk jynáñ: “Tyámats ndimpajkta'ay. Kyajts mbaat nnejxy.” ²¹ Es ko ja tuumbu jyambijty, net ja wyindsún t'anmaay tugekyu. Net ja wyindsún 'yajku, es t'anmaay ja tyuumbu: “Nujx tyamyu woomúk yu ja'ayuty di'ibáty muj tu'aay mutsk tu'aay, es xyajmínut ja yaa nidugekyu ayoobu ja'ayuty esu uxneybyu esu wiintsu.” ²² Es óknam ja tuumbu t'anmaay ja wyindsún: “Tats nduñ éxtam tu mjana'añ, es tápnam 'yak'awa'adsuty yu lugaar.” ²³ Es ja wyindsún t'anmaay ja tyuumbu: “Nujx, ak'ix ma kajpnba'a es ma padu'u, es myndut yu ja'ay esuts yu ndujk 'yútsut. ²⁴ Ja'a ko di'ibuts tu njawoy jawyiin es kyaj myndu, tyam kyajts nnakymyo'oyut es kyáyut.”

²⁵ Es ma tyimnejxy ja Jesús, pyanejxyuty ja mayjya'ay. Ta ja Jesús 'yijxambijty es jynáñ:

²⁶ —Pún xyñiminaambats éxtamts yu n'axpajkpu, jawyiinats xytsyókut uj es óknam yu mdeety mdaak esu mnado'oxy es yu m'u'unk es yu mmuga'axuty, es mij k'um. Es pún kyaju dú'un xytsyeky, kyaj mbaat m'ity éxtamdsu n'axpajkpu. ²⁷ Es kyaj mbaat n'axpajkpu'áty pún kyajts xypyadsooñ es mjiky'átut éxtam tu'ugu ja'ay di'ibu pyagiipy ja kyruuz ko 'yo'kun tnejxy.

²⁸ 'Pún miits nidu'uk mgojaampy tu'ugu potsy kujxm, ¿kyaj jawyiin xy'oktúnut ja mgwentu es xy'ixut wi'ix xya'abaadat? ²⁹ Es pún je'eyu tu xyñidaju ja mbotsy es kyaj mbaat xyñakyya'abety, nidugekyu ja'ayuty mij mdukxi'igadut ³⁰ es jyná'andut: “Tadu ja'ay je'eyu tu tpojtse'egyú es kyaj t'ok'ya'abajnu.”

³¹ 'O pún tu'ugu rey mut majk mil yu syoldaadu tsiptuna'añ mut jatu'ugu rey di'ibu myudajtypy i'px mil yu syoldaadu, ¿kyaj jawyiin tniwinnum pún mada'agup o kyaj? ³² Es pún kyaj, netyu tkexy tu'ugu kyugajxy ko naty jagámmum myiñ ja myúdsip es t'anuumat ko wa'an tme'xy es dú'uñu 'yítut.

³³ 'Nan nidu'uguty miidsuty, pún kyaj xymyastu'uty tugekyu di'ibu mmudajtypy, kyaj mbaat m'ity éxtamts uj ja n'axpajkpu.

Kaan tyugooyñu ja ty'a'mts'át

³⁴ 'Yu kaan oy. Per pún tugooyñup ja ty'a'mts'át, ¿wi'ix mbaat ñaktyúñ?
³⁵ Kyaj ñaky'óyuty, ni ma nax es ni ma ja abu'udu 'yity niko'obety. Je'eyu dú'uñu ñatugooyñu. Di'ibu mudoodup, wa'an tjaygyúkudu.

15

Borreegu di'ibu tųgoy éxtamu ijxpajtun

¹ Es ja yajkugubajtputajk es púnuty 'yandijtap pekyjya'ayuty tniimajwa'ktu ja Jesús es tmudowa'andu ja 'yuxpajkun. ² Paaty yu fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axpajktup ñay'anmaayudu:

—Tyadū ja'ay 'yaxájur ja pekyjya'ayaty es kyaydyu muut.

³ Net ja Jesús trujtáky tu'ugu ijsxajtun:

⁴ —Pán miidsaty nidu'uk mmadajtypy tuk mugop'rxu mborreegu es tu'uk tyugoy, žti kyaj xyajwu'umadu tadu majta'px majmókx majtáxkpu jam aamyóty es nuix xy'uxta'ay di'ibu tu tyugoy extu ko xypyadut?

⁵ Es ko xypyadut, xypyujta'agut mgejkykyjxy es mxonda'agut. ⁶ Es ko mja'tut mā mdujk, xy'anuumadu mmatnaymyaayub es ja mmadujkra'a: “Xonda'aktu mat uj, ko tats nbaaty ja nborreeguts di'ibu naty tu tyugoy.”

⁷ Tyujajtun n'anuumadu ko nandu'un tam ni'igu ijt xondakun tsajpótm mat tu'ugu pekyjya'ay jyodambity es kyaj mat ja nimajta'px majmókx majtáxkpu ja'ay di'ibu najjya'adur ko jyiky'attu tyujajtun muut es kyaj jyodambittu.

Toxytyujk tpaaty ja myeeñ éxtamu ijsxajtun

⁸ O pán tu'ugu toxytyujk myudajtypy majk ja meeñ es dyajtagóy tu'uk, žti kyaj dyajtoye'eky ja jyun es tyáktu padu'kpu jap tugoty es t'uxta'ayut ody'agyu extu ko tpaadut? ⁹ Es ko tpaadut, net dyajnaymyúkadut ja myegu'uktujk es ja myudujkra'a, es t'anuumat: “Xonda'aktu mat uj, ja'a ko tats nbaaty ja mneeñ di'ibudsu naty tu nyajtagóy.”

¹⁰ Es ja Jesús jyunaañ nandu'un:

—N'anuumu miidsaty, ta yu ijt xondakun mā Dios ja 'yánklusaty mat tu'ugu pekyjya'ay ko jyodambity.

Mixy di'ibu axuuk jiky'ajt

¹¹ Net ja Jesús trujtáky jatu'ugu ijsxajtun:

—Tu'ugu yedyujk tmudajty majtsku myaank. ¹² Es ja mutskpu t'anmaay ja tyeety: “Tatu, xymyo'oyupts ja nguma'añats di'ibuts uj xypyatp.” Net ja tyeety dyajwa'xy ja kuma'añ es tmooy. ¹³ Es ko waanu 'yijty, net ja 'yu'unk ja mutskpu dyajmujktaay ja kyuma'añ, es oj ņujxnu jagam mā wiink naxwiñudu. Es jam dyajkujktaay ja myeeñ mat ja axuukpu jyiky'ajtun. ¹⁴ Es ko ja myeeñ oj dyajkujktaaynu tugekyu, net myiñ ja mak yuu mā tadu naxwiñudu, es 'yayu'ajnu. ¹⁵ Net t'uxtaay ja tyuunk mā tu'ugu yedyujk di'ibu jap kugajpn. Net kyajxu kyamoty es tkwenta'átut ja udsam. ¹⁶ Esu tadu mixy jantsy yu'o'karp. Kyaj ti muut ja jyot dya'útsat, extu jyaju'xánnu di'ibu du'un kuxa'kp éxtamu tsejtsyun, di'ibu udsam jy'xtur, es ni ti pán kyamo'oyaty.

¹⁷ Net jyotmay'e'ky es jyunáñ: “iNu'andsu ndeety tmudaty yu tuumbu mā tyujk es tmo'oy ja kya'ay 'yukan nanaduku es uj ja yaa n'ayóyats mat ja yuu! ¹⁸ N'oknujxnuts madsu ndeety, es n'anuumaduts: Tatu, tats nduundugóy mat ja Dios es mat mij. ¹⁹ Kyajts xyñakyñitaku es mjuna'anat kots mij xy'u'ungaty. Axájugats éxtam tu'ugu mduumbu.”

²⁰ Net tyu'udujku es ņejxy mā ja tyeedyu tyujk. Es ko naty myiñam jagam, yu tyeety 'yijxu es pya'ayooju, es ņejxy oj jyujp'yo'oyaty, es 'yaxaju es myuanaan es tsyu'xu.

²¹ Net ja 'yu'unk 'yanmaayu: “Tatitu'unk, tats nduundugóy mā Dios es mat mij. Kyajts xyñakyñitaku es mjuna'anat kots mij xy'u'ungaty.” ²² Ta ja tyeety t'anmaay ja pyo'oduumbaty: “Juutta pojun yu wit ja oybyu es tukpajta'aktu. Es mo'oydyu nandu'un tu'ugu kyujjits es yu ky'u'uk, ²³ es yajmíndu ja tsajkaa ja ni'xpu es xya'oogut es nga'ay n'úkum es ja xuu ndu'unam. ²⁴ Ja'a ko tyadu n'u'unguts du'un éxtam tu 'yo'knu, es tu jya'ty

jatugok. Es ta naty tyugooŋna, es tyam ta nbaadyats jatugok.” Net ja xuu ttuunda.

²⁵ Es ja 'yu'unk ja ka'axkórk japu naty kamoty tyuñ. Es ko jyajty tujk wingón, net tmadooy ko ja'ay xyu'uxy es 'yatsta. ²⁶ Net dyaxu tu'ugu tuumbu es dyajtəy: “¿Ti tuun jajtəp?” ²⁷ Es ja tuumbu 'yadsooy: “Yu m'utsy ta jya'ty esu mdeety ta tni'ana'amə es 'yoogut ja tsajka ni'x mut ko ta jya'ty oy muk.” ²⁸ Es ja ka'axkórk jyot'ambejky. Kyaj jap tyakuyáñ. Net ja tyeety pyadseemy es 'yanmaayy: “Taku.” ²⁹ Es yu' t'anmaay ja tyeety: “Mnija'ap naak jamajtəts mij ta nmədúñ, es kyajts mij nmədugoy ni na'a, es ni je'eyəts xykyamo'oy tu'ugu tsyibu'unk es ndúnədəts yə nxuu mədədsə nmətnaymyaayybə. ³⁰ Es tyam ta jya'ty tədə m'u'unk di'ibə mmeəñ axuk ta ttuñ mut ja kujeñdyo'oxyaty, es ta xyə'eeky yə tsajka ni'x mut ko ta jyambity.”

³¹ Net ja tyeety jyənáñ: “Nitu, mij də'uñam m'ity mut əjts, es tugekyu di'ibəts əj nmədajtypy, mijtsə mja'a. ³² Es tyam oy ndu'unəmə tyadə xuu es nxondəkəmə, mut ko tyadə m'utsy də'un éxtəmə ko ta 'yo'knə naty, es tyam ta jyambity jiiky. Tə naty tyugooŋna, es tyam ta nbátəmə jatugok.”

16

Tuumbu di'ibə axuk myədiimpy ja wyindsún éxtəmə ijxrajtən

¹ Nandu'un ja Jesús t'anmaay ja 'yuxpəjkrəttəjk:

—Jaa tu'uk ijty windsún mukja'ay es myədajtypy tu'ugu tyuumbu di'ibə kywentə'ajtypy ja jyiky'ajtən. Es ja mukja'ay ya'awə'anə ko yə tyuumbu ttuñ axuk ja jyiky'ajtən.

² Net ja wyindsún myəjwoojə es yajtəjy: “¿Tii dənə tyadə éxtəmə jyənə'andə mut mijts? N'okwijtsəmə yə kwentə éxtəmə tə mduñ, ja'a ko kyaj nnakyyajtunə'añ.” ³ Net ja tuumbu ñəjyənənə kə'm: “¿Titsə net ndúnəp tyam? Yə nwindśúnəts xyryjkyəəəmbəts yə nduungəts. Kyajts nmədəty yə məjəə esəts nnəxtúnə, es tsoydyuumbəts nandə'un esəts n'amədəwəts yə limosnə.” ⁴ Net ñəjyənənə wyinmə'añóty: “Təts nnijawə wi'ixəts ndúnə es nmədətədəts pənəts xy'axəjəp mə tyəjk kəts əj kyaj nduunk nbaədət.” ⁵ Net tməgəjxy nidu'uk nidu'uk di'ibə myəni'xy'ajtypy ja wyindsún. Ja jawyiinə də'un dyajtəy: “¿Nə'un xymyəni'xy'əty ja nwindśúnəts?” ⁶ Es ja'a 'yadsooy: “Ja'ats nməni'xyəty təgək mil litrə yə əseytə oliivə.” Net ja di'ibə kywentə'ajtypy 'yanmaayy: “Tyəə mnəky. U'uñə pojən es yəjkoj jatə'uk es xyryjəta'əgət mil jakujm je'eyə.” ⁷ Es óknəmə dyajtəy jatə'uk: “¿Nə'un mij xymyəni'xyəty yə nwindśúnəts?” Es ja'a 'yanmaayy: “T'px tuktujk mil kilə yə triigə.” Es ja di'ibə kywentə'ajtypy 'yanmaayy: “Tyəə mnəky. Yəjkoj ja wiinkrə es xyəkət je'eyə i'px məjtsk mil.” ⁸ Es ko ja wyindsún tniə'əjə, net ñigəjxə oyə tədə tuumbu, ja'a ko kuwiyj mut tədə wyinmə'añ.

Es ja Jesús jyənáñ:

—Yə naxwiin, tə məjyə'ay di'ibə jiky'ajtp je'eyə meeñ tsoktə es dyəjnipətə'andə es myəkja'ay'atə'añ mut ja jyiky'ajtən. Es tədə adsojkrə kyuwijyətə wi'ix tyónə mə ja wyindsún es tsyókədat ja myəgu'uktəjk. Per ja ja'əyətə di'ibə tyunəndəp éxtəmə ja Dios tsekyən, kyaj də'un 'yadə'utstə.

⁹ Də'unəts miits n'anəmədə ko ja pəjta'aky yə naxwiin mə ja ja'əy di'ibəty tyuundəp ja axək'ajtən, yəjtəndə yə pəjta'aky pən wi'ix ja ja'əy

máat mnaymyáydut es ko naty kyexy, net myajkupáktat má ja winu xuu winu tiempu tsánaaydyákn.

¹⁰ 'Es pán kyuydyiimpy mat ja waanabú di'ibú ja wyindsún tukmá'ijxap, nandú'un tkuydyúñ mat ja maybú. Es pán toomp waanú, nandú'un tyoñ mat ja kajaabú. ¹¹ Paaty pán kyaj tkuydyúñ di'ibú wyindsún tukmá'ijxap ya naxwiñ, Dios nan kyaj myo'oyadut ja jotkujk'ajtun jam tsajpótm. ¹² Es pán miidsuty kyaj yajxón xykyuydyundu di'ibú yú mwindsún jya'a'ajtypy, ¿wi'ix xytsyeken es myajmo'oyat di'ibú mij mja'a'átup?

¹³ 'Ni pán po'oduumbú mbaat tkamúduñ majtskú wyindsún. Ja'a ko pán tuump yajxón má ja wyindsún ja jawyiimbú, kyaj mbaat ñaktyúñ yajxón má ja myumajtskrú. Es pán ja myumajtskrú wyindsún tsyeypy ni'igú es tyuñ yajxón mat yú'u, kyaj mbaat ja jawyiimbú tnakymyúduñ. Paaty n'anuumú miidsuty ko kyaj mbaat xymyúduñ yú Dios pán mbajtákyry ja mwinmá'añ má ja meeñ.

¹⁴ Es ja fariseety di'ibú 'yadsojktup ja meeñ tmúdo'o'ittu tugekyu es ja Jesús ttukxi'iktu. ¹⁵ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja fariseety:

—Miits mnayyajnáxudu éxtam di'ibú jiky'ajtp tuj'ajtun máat má ja mayjya'ayuty. Per ja Dios kyaj mbaat xywyin'uumdu, ja'a ko yú'u ñija'ap ja mjot mwinmá'añ. Es pán naybyujtákrup muj, Dios 'yuxtijpy.

Moisesu 'yana'amun esu Diosu kyutujkun

¹⁶ 'Extu má jyiky'ajty ja Fwank Yajnábjatru 'yijty ja Moisesu 'yana'amun es ja Diosu kyugajxpruty ja 'yaxprijkun. Per óknam má yú Fwank es tyambaat yajkajxwa'xy ja oybyu ayuk di'ibú ñigajxyry ja Diosu kyutujkun, es mayjya'ay 'yaxtaaydyup wi'ix agwanu tyúkudut má Diosu kyutujkun.

¹⁷ Pán kyaj 'yoktuunnu ni tuk peky ja letru di'ibú jyaa'ajtypy ja Moisesu 'yana'amun, jawyiin kyutugóyut ja tsajp esu nax.

Kasaadu ja 'ayuty ñaymyastu'ududu

¹⁸ Pán tu'ugu yedyujk myastutypy ja ñudo'oxy es pyeken mat ja winkrú, yajtugeepy ja prij úkunu wyindsu'kun. Es di'ibú prijkr mat tu'ugu toxytyujk di'ibú tu ñaymyastu'udyuty, nandú'un yajtugeepy ja prij úkunu wyindsu'kun.

Mukja'ay esu Lázaru

¹⁹ Es nandú'un jatú'uk tmadya'aky ja Jesús:

—Jaa tu'uk ijty ja mukja'ay es ja wyit trujta'aky ak oybyu. Es bom bom jyantsykyay jyantsy'iiky éxtam ja ja'ay xyúduñ. ²⁰ Es jam tu'uk ijty nandú'un ja yedyujk jantsy ayoop es txu'aty Lázaru, di'ibú naty ja nini'x tugekyu ak pu'uts. Es jam yajmastúty má mukja'ayu tyujk aa. ²¹ Tyadu ayoobu ja'ay, yú'u jyanayya'utsanu mat ja di'ibú ka'ap má ja mukja'ayu myeesu. Es ja uk ñiwéyuty majaty ja pyu'uts.

²² 'Es net 'yo'knu ja Lázaru, es ja anklus yajnájxu má ja Abraan 'yity. Net ja mukja'ay 'ye'ky nandú'un, es dyajnaxtukadu, ²³ es ñejxy ayoodaknóty. Net 'yijxe'ky es t'ijxy ja Abraan esu Lázaru. ²⁴ Ta yaxkeky: “¡Apteety Abraan, pa'ayooguts! Kax yú Lázaru es dyajxoogut yú kyú'u jup mat yú nuu es min dyajxeemy yú nya'anuts, ja'a ko nūgoots n'ok'ayoonu muk má tyadu jūun.”

²⁵ 'Es ja Abraan 'yanmaayú: “Nitú, jamyats ko mij tu m'ity oy ko tu mijky'aty, es yú Lázaru tu 'yayoy. Yú'u tyam jotkujk'ajtp, es mij m'ayoy.

26 Nandu'un ja Dios tu tpa'jta'aky tu'ugu muj wok di'ibu abeky xya'ijtam, es kyaj pan mbaat ñe'xy jamdsoo es ni pan yadsoo mbaat kyamiñ."

27 'Net ja mukja'ay junañ: "Tunu may'ajtan, apteety Abraan, kax yu Lázaru ma'adu ndeety yu tyujk 28 mats nmudaty nimogoxktsu n'utsy, es t'anuumut kadiibu ya myinut nandu'un ma tyadu ayoodákn."

29 'Es ja Abraan junañ: "Yu'ujaty myudajttap di'ibu Moisés es ja Diosu kyugajxru kyuxjaadyu. i'Wa'an tpadundu!"

30 'Es ja mukja'ay yadsooy: "Tuy'ajtan, apteety Abraan. Per pan nidu'uk yu o'kru jyikyryúkat es ñujxut ma yu'ujaty, yu'u yajtugajtsxur yu wyinma'añ."

31 'Es ja Abraan 'yanmaayu: "Pan kyaj tpaduñ ja Moisésu 'yana'amun es di'ibu jyaadyu ja Diosu kyugajxru, nan kyajum tmbúkut oy jya-jikyryujkru tu'ugu o'kru."

17

Puroobuty ko pekyoty nyajka'am ja wiink ja'ay

1 Jesús t'anuumu ja 'yuxrujkraty:

—Taa di'ibu ja ja'ay yajpekytyimpy. iPer puroobu tadu ja'ay di'ibu yu myugu'uk yajtugeepy! 2 Nik oy es yajrpa'agut me'jyñoty mat tu'ugu paan yajtuk'yo'ktúyut es kyaj ko yu myugu'uk dyajtuundugóy.

3 'Mnaygywenta'átudup mijts. Es pan yu m'utsy mmadagooyur, kajxwuj. Es pan jodambijtr, pojprama'x. 4 Oy mmadagóyudut mij jaxtujuk ok tu'ukru xuu es jaxtujuk ok myínut es juna'anat: "Ma'xkats", pes mma'xur.

Mubujkun muk'ajtan muut

5 Es ja apóstalaty t'anmaadyu ja Jesús:

—Windsún, tukmubujkats waanu ni'igu.

6 Es ja Jesús yadsooy:

—Oyxur je'eyu waanu xymudaty ja mubujkun éxtam tu'ugu mutsk mortás pajk, mbaatxur xy'anuumu yu muj kepy: "Ñujx m'ity jap me'jyñoty", es mmamadówdur.

Mduumbu tyu'unun

7 'Pan mmadajtyru miidsaty tu'ugu mduumbu es tsu'pan ja tuumbu jymbijnu ma mdajk, tu oj yu'uy kamoty o tu tkwentu'aty ja mbor-reegu, m'anuumar: "Nax tugoty. U'uñu es mgáyut." 8 Kyaj, ¿kadii? Ni'igu t'anuumu: "Ya'abaaduts ja n'a'ux esuts uj n'a'ux'átut. Oknum mbaat mij mja'a xya'abaadu es m'a'ux'átut." 9 Es ko tkuyduñ éxtam tyuk'ane'emyaty ja wyindsún, ¿ti mbaat ja wyindsún juna'añ: "Dios kujyubu?" Kyaj, ¿kadii? 10 Nandu'un miidsaty ko xkyuydyuunda'ay tugekyu di'ibu Dios tu mduk'ane'emyaty, mjuna'andur: "Tu ndu'unum je'eyu di'ibu tu nyajtuk'ana'amun."

Jesús dya'aguda'aky nimajkru ja'ay di'ibu myudajttap ja lepru pa'am

11 Es ja Jesús tyu'uyo'oy es ñe'xy Jerusalén. Jam ñajxu ma ñaybyadyty yu Samaaryu mat ja Galileu. 12 Es ko jyajty ma tu'ugu kajpn, net tpatu majk ja yedyujk di'ibu myudajttap ja lepru pa'am. Jagam ja tyánudu éxtam juna'añ ja Diosu 'yana'amun, 13 es yaxkaktu:

—Jesús, Windsún, pa'ayooguts uudsaty.

14 Es ko Jesús 'yijxu, net 'yanmaayu:

—Ñujxtu ma ja teety es m'ixadut.

Es ko oj ñajxtu, net 'yagudaktaaydu. ¹⁵ Net tu'uk ko t'ijxy es tu 'yaguda'aky, jyambijty es ya'axy jyeky t'awdajty ja Dios. ¹⁶ Es net tnimiin ja Jesús es ñaygyoxtonaaydyáku es ñayjyujru naxkujxy es tja'aygyadáku. Esu tadu yedyujk yu'u samaritanu ja'ay. ¹⁷ Net ja Jesús jyanañ:

—¿Tii kyaj tu 'yaguda'aktu nimajk? ¿Ma net ja nidaxtujukru? ¹⁸ ¿Tii yu'u yu naydyil'igyu tyadu samaritanu ja'ay tu jyambity es t'awdaty ja Dios?

¹⁹ Net ja Jesús t'anmaay ja ja'ay:

—Pudu'uk es nujx. Tu m'aguda'aky mut ko tu xymyabeky.

Wi'ix myínut ja Diosu kyutujkun

²⁰ Es ja fariseeuty dyajtudu ja Jesús:

—¿Na'a du'un ja Dios yajkutuka'añ?

Es ja Jesús 'yadsooy:

—Ko yu Dios myínut es yajkutuka'añ, kyaj ya'ixut ko jya'ty éxtum yu naxwíndu ja'ay ja ryeyun. ²¹ Paaty kyaj mbaat njuna'anam: “Yaa net”, o “Tam xim”, mut ko yu Dios yajkutujukr ma miidsuty.

²² Net ja Jesús t'anmaay ja 'yuxrujkruty:

—Ja'tur ja tiempu ko miits xyjatsóktut es oy tu'ugun ja xuu m'ítut ma uj, ja Naxwíndu Ja'aydu Kyudunaabyu, es kyajts uj xy'ixtut. ²³ Es ko miits m'anumxudut ja ja'ayuty: “Tyamu net”, o “Tuxim ja'a”, kyaj mnajxtut es xy'ixta'ayuduts. ²⁴ Ja'a ko uj, ja Naxwíndu Ja'aydu Kyudunaabyu, du'unuts ngu'uga'añ éxtam ko jyudsikyun tyukjajudya'ayut tugekyu tsajp. ²⁵ Per jayujr n'ayówuduts muk es ja ja'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttur kyajts xy'axájuduts.

Wi'ix jyambítut ja Naxwíndu Ja'aydu Kyudunaabyu

²⁶ 'Extam jyajtu jékyur ko ja No'ee jyiky'ajty, nandu'un jyata'añ kots uj, ja Naxwíndu Ja'aydu Kyudunaabyu, nmínut jatugok. ²⁷ Ko No'ee jyiky'ajty, ja ja'ayuty kyay 'yuuktu es dyajpáktu ja 'yu'unx extu ko tyujku ja No'ee ma ja arku, es netyu myiinnu ja ayo'onduu es ja ja'ay jyi'xtaaydu. ²⁸ Es nandu'un jyajtu ko jyiky'ajty ja Lot. Ja ja'ayuty kyay 'yuuktu, tyook yaktu, ñi'ip kyojtu es ja tyujk tkojtu. ²⁹ Es ko ja Lot tsoyo'ón ma ja Sodomu kajrn, netyu myiin ja juanduu es yu azufu juun di'ibu ka'a tsajwinm, es ja ja'ay 'yo'ktaaydu. ³⁰ Es du'un yo'ixut kots uj, ja Naxwíndu Ja'aydu Kyudunaabyu, ngu'uga'ut jatugok.

³¹ 'Es ma tadu xuu, pán jam pajtr tujk nikujxy, kyaj jyana'kut es tyáktut tugoty es tjuudut di'ibu jap tyugoty. Es pánudyu naty jap kamoty, kyaj jya'ttut ma ja tyujk. ³² Jamyatstu wi'ix jyajtu mut ja Lotu ñudo'oxy. ³³ Mut ko di'ibu jiky'ataamp mut ja kyum winma'añ, du'ambu ja'ay yajtugeery ja jyiky'ajtan, es di'ibu jiky'ataamp éxtamts uj ndukni'ixu, du'ambu ja'ay kyaj dyajtagóy ja jyiky'ajtan.

³⁴ 'Es n'anumma nandu'un ko netu naty ja ja'ay mya'adu nimajtsk ti'igyu mabajn, tu'uk yajmunajxut es tu'uk wyu'amut. ³⁵ Es nimajtsku toxytyujk jyutstu ti'igyu, tu'uk yajmunajxut es tu'uk wyu'amut. ³⁶ Es nandu'un nimajtsku yedyujk di'ibu naty jap kamoty, tu'uk yajmunajxut es tu'uk wyu'amut.

³⁷ Es ja Jesusu 'yuxrujkruty yajtuaju:

—Windsun, ¿ma tyadu du'un jyata'añuty?

Es ja Jesús 'yadsooy:

—Ma ja o'krpu 'yity, jamu naty ja kus ñaymykyuty.

18

Toxytyujk di'ibū myu'i'impy tu'ugū fwez

¹ Jesús tpujtáky tu'ugū iixpajtūn es ttuk'ixūt ko ja'ay dū'ūñūm kyajxta'aktūt es kyaj jyotmay'lookūt. ² Dū'ūn jyūnāñ:

—Mā tu'ugū kajpn jaa ijty tu'ugū fwez di'ibū kyaj twindsū'ugū Dios es ni pūn tkatuñū kwentū. ³ Es mā tadū kajpn nan jam tu'ugū ku'ekytyo'oxy di'ibū tyimmaye'ebyū tadū fwez es t'amdooy es ja myūdsip yajpayo'oyūt mūt ja tūy'ajtūn. ⁴ Es jeky dya'ijtyū tadū fwez, kyaj tkuydyūñ. Per óknūm ja wyinmā'āñ dyajyo'oy: “Oyūts ngawindsū'ugū ja Dios es ni pūnūts ngamūj'ixy, ⁵ perū tyādū ku'ekytyo'oxy nūgoots xy'okna'amnū, pāaty tyāmūdsū tūy'ajtūn nduunūt es kūdiibū űakymyīnūt es xyñakyñā'amūdsūt.”

⁶ Es ja Jesús jyūnāñ:

—Jaygyukū di'ibū kyajx ja fwez axūk ja'ay. ⁷ ζTi kyaj ttuunūt ja Diosū tūy'ajtūn pūnūty wyin'ijxūdu es tmūnu'xta'agūdu xūñ koots es yajpudūkūdu? ⁸ Dū'ūnūts mīits n'anūmūdu es kyaj jyákūt esū Dios pyudūkūdu. Per kots űj, ja Naxwīñūdu Ja'ayūdyū Kyudūnaabyū, nmīnūt jatūgok yā naxwīñ, ζtii nbaādūpts ja ja'ay pūn myūbūjktūp ja Dios?

Fariseeū esū yajkugūbajtrū

⁹ Es ja Jesús tpujtáky jatu'ugū iixpajtūn mūt ja ja'ayūty di'ibū nayjya'ādūp jyiky'aty tūy'ajtūn mūūt es t'axūk'ixy oytyim pūnūty. Dū'ūn jyūnāñ:

¹⁰ —Majtsk ja yedyujk tū 'yotsy mā ja mūj tsajptujk kajxtákrū. Tu'uk yū'ū fariseeū, es jatu'uk yajkugūbajtrū. ¹¹ Es ja fariseeū tanū, dū'ūn kyajxta'aky: “Dios, nja'aygyūdákypyūts mij, ja'a ko űj kyajts ndū'ūnūty éxtūm ja wiinkrū ja'ay di'ibū mā'tsp, di'ibū pekytyuump, di'ibū yajtūgeepy ja pūjk űkūnū wyindsū'kūn es ni ngadū'ūnūdyūts éxtūmū tyādū yajkugūbajtrū. ¹² űj n'ayu'átyūts majtsk ok ja sūmāān es nyákyūts tuk peky ko wya'xy majk peky tūgekyū di'ibūts űj nbatypy.”

¹³ 'Per ja yajkugūbajtrū wye'emy jagam, es ni je'eyū kyakooje'eky es pyat'ixūt tsajwīnm, je'eyū kyaatsy tkoxy es dū'ūn űū'xta'aky: “jDios, pa"ayoogūts űj, kots űj nbekyjya'ayūty!”

¹⁴ Net ja Jesús jyūnāñ:

—N'anūmū ko yū tyādū yajkugūbajtrū űūjxūn mā tyujk es oj wye'emy oy mūdu Dios, es ja fariseeū kyaj. Ja'a ko pūn naymyūjpujtákrū, Dios puwījtsūp, es di'ibū naybyūjtákrū ayoobū es mutsk, Dios yū'ū ya'ijtūp mūj.

Jesús tkuni'xy ja űnā'ku'ungūty

¹⁵ Ta ja ja'ayūty dyajmiīndū 'yūnā'ku'ungūty mā ja Jesús es yajkunū'xūt. Es ko ja Jesusū 'yūxpujkrūty t'ijxtū taadū, net t'oodū ja di'ibū yajmiīndūp ja 'yūnā'ku'unk. ¹⁶ Es ja Jesús dyaxū es t'anmāāy:

—Mastu'uttū, wa'andsū űnā'ku'ungūty xyñimīndūts, es katū xyajjāmbíty, mūt ko ja Diosū kyutujkūn yū'ū jya'a'ajtypy di'ibū dū'ūn éxtūm yū'ūjūty. ¹⁷ Es tūy'ajtūn n'anūmū, pūn kyaj t'axajū ja Diosū kyutujkūn éxtūm tu'ugū űnā'ku'unk, ni nā'ā kyatákūt jam.

Mukja'ay tmūmadya'aky ja Jesús

¹⁸ Es tu'ugū ana'ambū dyajtūy ja Jesús:

—Oy windsūn, ζtits mbāāt ndūñ esūts nbaādūt yū njiky'ajtūnūts wīnū xūñ wīnū tiempū?

¹⁹ Ta ja Jesús 'yanmāāyū:

—¿Ti ko mjuna'añ kots uj n'óyuty? ¿Ti mjunaamp xytyijy kots uj nDiósuty? Yuhyu Dios naydyi'igy oy. ²⁰ Mij mnija'ap di'ibu Dios 'yana'amán'ajtypy: “Katú xyajtúgóy ja pújk úkunu wyindsu'kán; katú myajja'ay'eeky; katú mdoñ mmeetsy; katú pán xywyngajxpéty; mwindsu'ugur ja mdaak mdeety.”

²¹ Ja ana'ambu jyanáñ:

—Tugekyu tyaadu tats nguyduunda'ay extu kots nmutsk'ajty.

²² Es ko taadu tmadooy ja Jesús, net t'anmaay:

—Mdugoy'ajtxur tu'uk. To'kta'ay tugekyu mjiky'ajtun es xymyo'oyat yu ayoobu ja'aydyujk es du'un xypyaadut ja oy'ajtan tsajpótm. Es óknam mmínat es xypyanujxadats.

²³ Es ko tyaadu tmadooy ja ana'ambu, net muk jyotmay'e'ky, ja'a ko jyantsymyukja'ayaty. ²⁴ Ko ja Jesús t'ijxy ko tada mukja'ay jyotmay'e'ky, net jyanáñ:

—iTsip nimujaa esu mukja'ay tyákadut ma Diosu kyutujkan! ²⁵ Táy'ajtan n'anumma ko waanu pojun es tu'ugu kameyu ñáxut xu'uñjyutóty es ñimujaaaty es tu'ugu mukja'ay tyákat ma Diosu kyutujkan.

²⁶ Es ja tyadu ja'ayaty di'ibu myadoodu jyanandu:

—¿Es punu du'un, pán mbaat ñitse'eky?

²⁷ Es ja Jesús jyanáñ:

—Di'ibu ja'ayaty kyaj mbaat ttundu, yu Dios mbaat ttuñ.

²⁸ Es ja Peedru 'yanmaayu:

—Windsún, udsaty tats nmastu'uttu di'ibuts nmudajttur es mij mbanejxy.

²⁹ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Táy'ajtan, otyyim panaty di'ibu myastutypy ja tyujk, ja tyaak tyeety, o ja myugu'ugaty, o ja ñado'oxy, o ja 'yu'unck, es xypyanujxadats uj, ³⁰ Dios mo'oyudur waanu ni'igu ma tyadu naxwiñdu, es ma ja naxwiñdu di'ibu miimp, 'yaxájur ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

Jesús tnigajxy myuduguk ok ja 'yo'kán

³¹ Net ja Jesús dyajnejxy wiink tsoo ja nimajmajtskrú 'yuxpújkrú, es t'anmaay:

—Tyam njo'omam Jerusalén ma yajkuudyuna'añ tugekyu di'ibu ja Diosu kyugajxru kyuxjaaydyu, wi'ix uj, ja Naxwiñdu Ja'ayadyu Kyudanaabyu, njata'añuts. ³² Pes xykyayaka'andats ma ja romanu ja'ay, es xytyukxi'iga'andats, axuuk xytyuna'andats es xywyindsuju'uga'andats. ³³ Xywyopa'añuts es óknam xya'ooga'añuts; per kyumdugak xuu njikyryuka'añuts.

³⁴ Es ja 'yuxpújkrutujk kyaj tjaygyukudu éxtam jyanáñ ja Jesús es kyaj tnijáwudu ti kyajxyry.

Jesús dya'ixpéky tu'ugu wiints

³⁵ Ko ja Jesús jya'táñ ma ja Jerikoo kajpn, tu'ugu wiints 'yu'uñu tu'aay t'amdoy ja limosnu. ³⁶ Es ko tmadooy ko ñaxy ja mayjya'ay, net ja wiints dyajttuy ti tu jyátyuty. ³⁷ Es jyanandu ja mayjya'ay:

—Yu Jesús nazarenu najxp yadsoo.

³⁸ Net ja wiints yaxkeky:

—Jesús, Davitu tyuamp 'yaats, ipa'ayoogats uj!

³⁹ Es ja di'ibu najxtur jawyiin 'yooju es 'yamónat. Per ja wiints ni'igu jyantsyya'axy:

—Davita tyuump 'yaats, ipa'ayooguts!

⁴⁰ Net ja Jesús wya'k'a'aju es tñigajxu es myínut. Es ko ja wiints myiñ wingón, net ja Jesús dyajtuy:

⁴¹ —¿Ti mdsejpy es mij ndukmudúnut?

Es ja wiints 'yadsooy:

—Windsún, yu'uts ndsejpy esuts n'ijxpúkat.

⁴² Jesús jyúnáñ:

—Axaju ja m'ijxan, tu m'agudaky ja'a ko tu xymyubeky.

⁴³ Es netyu ja wiints oj 'yijxwa'xy, es tpanejxy ja Jesús es t'awdaty ja Dios. Es nidugekyu ja'ayuty di'ibu 'yijxtu tyaadu, nandu'un t'awdajty ja Dios.

19

Jesús esu Zakee

¹ Net ja Jesús jyajty ma Jerikoo kajpn es ñajxy jap kajpnóty. ² Es jap tsuunnu tu'ugu mukja'ay di'ibu xyu'ajtypy Zakee. Yu'u ijty yajkugubajtrw windsún. ³ Tadu Zakee t'ixa'añ ja Jesús. Per kyaj mbaat, ja'a ko yu'u xhñaku'unk es jantsy mayjya'ay jap. ⁴ Net ja Zakee ñejxy puye'egyu jawyiin es kyuxpejty ma tu'ugu iigu kepy es t'ixa'añ ja Jesús.

⁵ Es ko ja Jesús jyajty ma yu'u jam, net pyat'ijxy es 'yanmaayy:

—Zakee, junak pojun, ja'a ko koonamts tyam nwa'uma'añ ma mdajk.

⁶ Net ja Zakee jyunajky pojun, es t'axaju ja Jesús mut ja oyjyot.

⁷ Es ko ja ja'ayuty t'ijxtu, net ñay'anmaayudu:

—Tu ñejxy jajttákrw ma tu'ugu pekyjya'ay ja tyujk.

⁸ Net ja Zakee tyunaayey'ky es t'anmaay ja Jesús:

—Windsún, tyámuts nmo'oya'añ ja ayooobu ja'aydyujk ja njiky'ajtanuts kujkwa'xy. Es pun tats ndoñ pán mut ja anuu, tyámuts nyajjumbítut taxk du'unun.

⁹ Es ja Jesús 'yanmaayy:

—Tyam tu jya'ty ja nitsokan ma tyadu tujk, ko yu tyadu yedyujk yu'u nandu'unu Abraanu tyuump 'yaats. ¹⁰ Es uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, tu nmíñuts es n'uxta'ayuts es nyajnitso'oga'añuts pán tu tyuundugóy.

Meeñ éxtam ijxpajtan

¹¹ Tyamu naty ja ja'ay tmdowdu, net ja Jesús trajta'agyu tadu ijxpajtan ja'agujxm ko wyingoom Jerusalén es ko yu'ujaty wyinmaydyu ko netyu ja Kristu t'axajyua'añ ja kyutujkan éxtam ja reyun. ¹² Es jyúnáñ:

—Jaa ijty tu'ugu mukja'ay di'ibu oj ñejxy jagam wiink naxwíñudu es t'axajyua'añ ja kyutujkan éxtam ja rey es óknam jyumbítut. ¹³ Es ko tsoonáñ, net twoodsooy nimajk ja tyuumbu es tmoodyu nidu'uk nidu'uk kajktu'ugu meeñ di'ibu jantsy tsooxu, es t'anmaaydyu: “Ya-jtúndu tadu meeñ extu kots uj njumbítut.” ¹⁴ Es ja ja'ayuty di'ibu yu'u myugugajpn'ajtypy kyaj tsyékyaty, es tyukragajxu ja wiinkrw kugajxy es ya'anamut: “Kyajts ndsoktu esu tadu yedyujk ryey'átut yaa.”

¹⁵ 'Per oj tyuku rey, es jyambijty ma ja ñaxwíñudu. Es ko jyajty, ta tñigajxydaay ja tyuumbu di'ibu tu tmo'oy ja meeñ. Es dyajtuy nu'un tu gyanaraty nidu'uk nidu'uk. ¹⁶ Ja jawyiimbu myujwa'ky es jyúnáñ: “Windsún, majku du'unun tu gyanaraty ja mmeeñ.” ¹⁷ Es ja rey 'yadsooy: “Oy. Mij yajxon tu mduñ. Es ko tats xymyudún yajxon mut waanu, tyam nbajta'aky es xyajkutúkat majku kajpn.” ¹⁸ Es jatu'uk myiñ es jyúnáñ:

“Windsún, ja mmeēñ tū gyanaraty mūgoxk dū'ūnūn.”¹⁹ Es nandū'ūn ja rey 'yadsooy: “Mij myajkutūkūp mūgoxkū kajpn.”²⁰ Net jatū'uk myiīñ es jyunāñ: “Windsún, tyāa ja mmeēñ. Tūts nbūjke'eky mā tu'ugū payū.²¹ Ndsū'kūpts mij, ja'a ko mij mbaye'epy di'ibū kyaj tū xyaky es mdsijkyry di'ibū kyaj tū xyñi'ipy.”²² Net ja rey jyunāñ: “Mij, kyaj oy tū mduñ. Mut ja mgu'am ayuk ngūyákūt. Pūn mnijā'ap kots ūj nyajmīky di'ibūts kyaj nbūjta'aky es ndsikyūts di'ibūts kyaj tū nni'ipy,²³ ūti ko tū xykyapūjta'aky yū nmeēñūts mā yū bankū?, es kots ūj njā'tūt n'axájūdūts nandū'ūn yū 'yajuydyuk.”²⁴ Es t'anmaāy di'ibū naty jāmaty: “Pūjkū tadū meeñ es xymyo'oyūt di'ibū myūđajtyry majk.”²⁵ Es yū'ūjuty jyunandū: “Windsún, jtam tmūdaty majk ja meeñ!”²⁶ Es ja rey 'yadsooy: “Tūy'ajtūn n'anūmū miīdsūty, di'ibū myūđajtyry, ni'igū 'yak'yajmo'oy, es pūn waanū tmūdaty, yajpūjkū di'ibū myūđajtyry waanū.²⁷ Es pūnaty xymyūdsip'ajtūts es kyaj ttseky esūts ūj n'ītūt rey, yajmīn ja yāa es ya'ooktū yā nwinduuyūts.”

Jesús tyūku Jerusalén éxtūm tu'ugū rey

²⁸ Es ko oj jyunānda'ay dū'ūn, ja Jesús 'yaknejxy Jerusalén.²⁹ Es ko wyingoonū mā ja kajpnūty Betfajee es Betañū, mā ja Oliivūs Kopk, jam ja Jesús tkejxy nimajtskū 'yūxpūjkū,³⁰ es t'anmaāy:

—Nūjxtū jap kajpnōty tū nwingo'onūm. Ko jap mja'ttūt, jap xypyaādūt tu'ugū burrū kuwūñ di'ibū ni pūnnūm tkatuk'u'uñū. Xymyūgājūt es xyajmīnūt.³¹ Es ko pūn myajtāwūdūt ti ko xymyūgajū, xy'anūmūt: “Ja Windsún tsyejpy.”

³² Es ja 'yūxpūjkūty oj űjxtū es tpattū dū'ūn éxtūm ja Jesús 'yanmaāyū.

³³ Es ko naty tmūgajū ja burrū, net ja űiwindsún yajtūjū:

—ūTi ko xymyūgājūdū tadū burrū?

³⁴ Es yū'ūjuty 'yadsoodū:

—Ja'a ko yū'ū Windsún tsyejpy.

³⁵ Es dyajnjxtū mā ja Jesús es tpūjtāktū ja wyit jam burrū űikūjxy es ja Jesús ttukpejty.³⁶ Es ko ja Jesús tyu'uyo'oy, ja ja'ayūty dya'aptū wyit tu'aāy mā űaxā'añ.³⁷ Es ko wyingooñ mā wyinjūnaky ja tu'u mā ja Oliivūs Kopk, nidūgekyū ja mayjya'ayūty xyondaktū es t'awđajttū ja Dios mat ja'agyūjxm di'ibū tū t'ixtū,³⁸ es jyunandū muk:

—ūDios kyunū'xūbū tadū rey di'ibū miimp ja Nindsūn'ajtmgyūjxm! ūWa'an t'ity ja xondakūn jam tsajpōtm! ūMūj kūjxm 'yītāt ja Dios!

³⁹ Net nija'ajūty ja fariseeūty di'ibū naty jap mayjya'ayōty t'anmaāydyū ja Jesús:

—Ya'ūxpūjkū, oo yū m'ūxpūjkūtyjk es 'yamóndūt.

⁴⁰ Es ja Jesús 'yadsooy:

—N'anūmūdū pūn yū'ūjuty amoondūp, extū yū tsāa yaxka'aktūp.

⁴¹ Es ko jyajty wingón mā t'ijxy ja Jerusalén kajpn, ta ja Jesús tñijūy ja kajpn,⁴² es jyunāñ:

—Jerusalén ja'ayūty, pūn m'oknija'āđūpxyūp mā tyamū mūmū wil'ix xypyaāttāt ja jotkūjk'ajttūn. Per tyam ayu'udsyū 'yity mā miīdsūty.⁴³ Es ja'tūp ja xūm mā mmūdsīpūty jya'ttūt es dyajkojtūp mūdū tsāa, nax, o tijātyūty mā űaygyūwā'anūdūt, es tūgekyū myajnadūjktā'ayūdūt oytyim madsooty⁴⁴ es dyajtūgōyūt ja mgajpn es dya'oogūt ja mja'ayūty, es kyaj dyajwū'umūt ni tu'ugū tsāa nīkūybyéty mā ja mbotsy. Tūgekyū tyāādū tyūn jyātūt ja'a ko kyaj tū xyñijāwūdū ko yū Dios tū mnimīnūdū.

Jesús dyajpūdsémy di'ibū juūy to'ktūp mā ja mūj tsajptūjk

⁴⁵ Net ja Jesús jyajty ma ja maj tsajptajk es dyajpudseemy di'iba naty to'ktap es juuydyup jap, ⁴⁶ es t'anmaaydu:

—Yu Diosu jyaabyajtun jyuna'añ: “Yu ndujkuts yu'u du'un ma ja'ay kyajxta'aky”, es miits xyajwa'andu ma'tspu aank.

⁴⁷ Es bom bom ja Jesús ya'uxpeky ma ja maj tsajptajk. Es ja teedywyindsúnaty es ja di'ibaty tsajptagóty ya'uxpajktap es nandu'un ja majja'aydyujk t'uxta'aydu ja winma'añ wi'ix ja Jesús 'yoogat. ⁴⁸ Per kyaj tpattu wi'ix ttúnat, ja'a ko nidagekyu ja ja'ay tam yajxon tmadoo'ittu.

20

Jesusa kyutujkan

¹ Tu'ugu xuu Jesús dya'uxpeky ja ja'ayaty es tkajxwa'xy ja oybyu ayuk maj tsajptajk ñabotsoty, net jyajttu ja teedywyindsúnaty es ja di'ibaty tsajptagóty ya'uxpajktap es ja majja'aydyujk, ² es jyunandu:

—Anmaagyats, ¿ti kutujkan muut xytyuñu tyadu es pán tu mmo'oyadyu tadu kutujkan?

³ Net ja Jesús jyunáñ:

—Uj nandu'un nyajtwaambyats tu'ugu ayuk miidsaty, es xy'adsoojumbíttat. ⁴ ¿Pán mooyu yu kutujkan ja Fwank es yajnabátat, yu'u Diosu, o ja'ayu?

⁵ Es ya'ujaty ñayjyunánadu:

—Ko n'anma'ayum: “Yu'u Dios mooyu yu kutujkan, yu'u xy'anma'ayum: ¿Es ti ko xykyamubaktu? ⁶ Es pun n'anma'ayum: Yu'u wyinma'añdu ja'ay, pojan nidagekyu yu ja'ay xykyuka'tsta'ayum, ja'a ko yu ja'ayaty myubajktap ko ja Fwank yu'u Diosu kyugajxpu.”

⁷ Paaty t'anmaaydu ko kyaj tnijawu.

⁸ Net ja Jesús jyunáñ:

—Uj nan kyajts miits n'anmudu ti kutujkanuts uj nmudajtypy.

Axuk kamgwentu'ajtpaty ijxajtun

⁹ Net ja Jesús tyujku madyakpu mut ja ja'ayaty, es tpujtákyu tadu ijxajtun:

—Jaa ijty tu'ugu yedyujk di'iba kyoj yu uuvu kam ma ja ñax. Es óknam ttukmijky ja uuvu kam mudu wiink ja'ayaty es tso'onnu ja kugam, ñajxnu jeky.

¹⁰ Es ko tpaty yu tiempu ma ja uuvu yajtúkat, net ja kugam tkejxy tu'ugu tyuumbu es t'amdówat ja ja'ayaty di'iba ja kugam pátap. Es ja ja'ayaty kyaj ti dyajky, je'eyu tkepywojptu es dyajjambijttu. ¹¹ Net ja kugam tkejxy ja wiinkpu tyuumbu. Es nandu'un axuk ttuundu, tkepywojptu es dyajjambijttu. Ni ti tkamooydu. ¹² Net ja kugam tkejxy jawiinkpu tyuumbu, es ja ja'ayaty dyajtsayujttu es dyajkáktu.

¹³ 'Es tim óknam ja kugam jyunáñ: “¿Tits ndúnup? N'okkéxyudsu n'u'unk di'ibats njantsytsyejpy. Ko yu'u t'ixtat, wa'an twindsu'ugadut.”

¹⁴ Es ja ja'ayaty di'iba jam kywentu'ajttap ja uuvu kam, ko t'ijxtu, net ñay'anmaaydu: “Tyadu yu'u myuwu'umyaambyu tadu kam éxtamu kuma'añ. N'ok'ya'o'kum es udsajtam nja'a'ajtam yu tyadu.” ¹⁵ Net dyajpudsumdu jap kamoty es dya'o'ktu.

Net ja Jesús dyajtuuy:

—¿Ti tyúnup mut ya'ujaty ja kugam? ¹⁶ Mínu es dya'o'kta'ayudu tadu axuk ja'aydyujk, es tmo'oyat ja wiinkpu 'yuuvu kam.

Es ko ja ja'ay tmūdoodu taadu, ta jyunandu:

—iNi tkatsókut ja Dios!

¹⁷ Per ja Jesús wyin'ijxudu, es jyunáñ:

—¿Es ti myaydyá'agaampy di'ibu jap mā ja Diosu jyaaybyajtun mā kuxja'ay'yity?:

Yu tsaa di'ibu ja pojtsputajk myastutu,
tu tpaaty ja lyugaar mā ja tajk t'ujx'áty.

¹⁸ Es pún jam kuxjubijp mā tadu tsaa, kanak pedazu jam wya'xut. Es pún tadu tsaa nitimpajtup púnaty, tukwa'ayudya'ayudup.

¹⁹ Es ja teedywyindsúnaty es ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxpajktup netyu tjamatsandu ja Jesús, ja'a ko yu'u ñija'adup ko ja Jesús tu tpujta'agyu tadu ijxrajtun mut yu'ujaty. Per kyaj tmajtstu, ja'a ko ja ja'ay ttsu'ugudu.

Jesús tmadya'aky ja kugubajtun

²⁰ Net tkajxtu ja kugajxyuty di'ibu nay'andíjmadup jyiky'attu tų'ajtun maut, es t'uxtaaydyu ja winma'añ wi'ix dyajka'adut es tkuyaka'andu mā ja gobernador. ²¹ Es t'anmaaydyu ja Jesús:

—Ya'uxpajkpu, ñija'adupts ko mduk'uxpeky di'ibu tų'ajtun es kyaj xyajtugátsy ja m'uxpajkun, ti'igyu mgajpxy oypyánaty maut, es mya'uxpeky mut ja tų'ajtun mā ja Diosu tyu'u. ²² Anmaagyuts, ¿tii mbaaduts uj ngugubattu mā ja yajkutujkpu kopk Sésur, o kyaju?

²³ Es ja Jesús ñija'ap ja ja'ayuty 'yaxuk winma'añ es t'anmaay:

²⁴ —Tuk'ijxkats tu'ugu meeñ. ¿Pún jam kuxkojy ja wyiin jyujp es pún ja xyuu kuxja'ay?

Es ja ja'ayuty 'yadsooy:

—Yu'u yajkutujkpu kopk.

²⁵ Net ja Jesús jyunáñ:

—Pes mo'oy ja yajkutujkpu kopk di'ibu yu'u jya'a'ajtypy, es mo'oy ja Dios nandu'un di'ibu yu'u jya'a'ajtypy.

²⁶ Es ja ja'ayuty ñija'adup ko Jesús wyijyuty mut ja 'yayuk éxtam tu 'yadsoy. Es kyaj mbaat dyajka'adu wi'ix ko yu'u ya'uxpeky mut ja mayjya'ay, es net yu'ujaty 'yamoondaaydyu.

Ja'ay dyajtáwdu pun jikyryáktup ja o'kruty

²⁷ Es óknum nija'ajuty ja saduseenty myiindu mā ja Jesús. Ja saduseenty jyuná'andu ko kyajp jyikyryuka'añ ja o'kruty. Paaty t'anmaaydyu ja Jesús:

²⁸ —Ya'uxpajkpu, ja Moisés tkuxjaay pún tu'ugu yedyujk o'kp es tku'oogut ja ñudo'oxy es kyaj tu 'yu'unkraaty ni tu'uk, ja o'kpu 'yutsy pyákur ja ku'ekytyo'oxy. Es ko tpaadut ja 'yu'unk yedyujk, yu'u tyuknikujxm'átup ja jamyi. ²⁹ N'ixy'ajtats ja ja'ayuty di'ibu nijuxtujk tukka'ax. Es ja ka'axkópok pyejky, es 'ye'ky, es kyaj dya'u'unkpáty ja ñudo'oxy. ³⁰ Ta ja myumajtskpu tpejky ja ku'ekytyo'oxy es nandu'un jyajty. ³¹ Es ja myudugúukpu nandu'un jyajty. Extu ko 'yabudseemy nijuxtujk, es ni pún tkatukpattu 'yu'unk. ³² Es ko tyaadu du'un tugekyu ñajxy, ta nandu'un ja toxytyujk 'yo'knu. ³³ Es yu'uts nyajtwaampy. Ko jyikyryáktut, ¿púnuk yu'u nidu'uk ñudo'oxy'ajtypy?, ja'a ko yu'u tpujka'abudsnumdaaydyu tadu toxytyujk nijuxtujkuty.

³⁴ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Mā tyadu naxwíñudu, pujktup ja ja'ayuty, ³⁵ per di'ibaty nitujkup es jya'ttat mā tadu jiky'ajtun es jyikyryáktut, kyaj ñakypyáktut, ³⁶ ja'a

ko kyaj mbaat ñaky'ookta. Pes du'an 'yittut éxtam ja ánkusaty, Dios 'yu'unk'átudat, mat ko tu jyikyryyaktu. ³⁷ Ma yajmadya'aky ja kepy tyoy, ku'am ja Moisés xytyuknija'am ko yu o'kpu jyikyryyaktu. Es jap tkaxjaay ko Dios 'yanmaayn: “Újts Dios di'ibu ja m'aptajkaty xyDyios'ajtupts. Újtsu du'an ja Abraan Dyios, Isaa esu Jakoob.” ³⁸ Dios, kyaj yu'u Dyios'aty mat ja eekyryu. Yu'u 'yity Dios mat ja jikyryu. Es mat yu'u tugekyu jyiky'ajtta'aydyu.

³⁹ Net naaguty ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpajktap jyunandu:

—Oy tu xy'adsoy.

⁴⁰ Es kyaj pún 'yoknaydyuk'a'ijxunu es tii tnakyyajtúwdut.

Pún tuump 'yaats ja Kristu

⁴¹ Net ja Jesús dyajtuudu ja'ajuty:

—¿Es wi'ix mjuna'andu ko ja Kristu yu'u Davit ja tuump 'yaats? ⁴² Davit ku'am jyna'añ mā ja Salmu neky:

Yu Nindsun'ajtum Dios t'anuumu ujtsu nWindsún:

“U'uñ yaa aga'añdsyoo mā ujun

⁴³ extu kots uj nyajtugóyut tugekyu mij ja mmudsip.”

⁴⁴ ¿Es wi'ix mbaat yu Kristu tuump'áty 'yaats'átyuty yu Davit?, ja'a ko Davit ku'am jynáñ: “NWindsúnats.”

Jesús tnigajxy ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpajktap

⁴⁵ Es ja ja'ayuty nidugekyu tmudoo'ity ko Jesús t'anuumu ja 'uxpajkputy:

⁴⁶ —Naygywentu'átudu miidsuty maut ja di'ibuty ya'uxpajktap tsajptugóty. Yu'u pyujtáktap ja witu yembyu, es ttsokta es ja ja'ayuty 'yabo'x kyajxpo'xudat tu'aay mudu windsu'kun es t'axta'aydyu uñaaybyajn ja oybyu mā ja tsajptajk es mā ja xuu tyúñaty, ⁴⁷ es tpujkadu ja tpujkaty yu ku'ekyty'oxyuty, es kyajxta'aktu jeky es du'an twin'uana'andu ja ja'ayuty, es ñay'andjudu jyiky'attu tuj'ajtan maut. Paaty pátdup ni'igu ja tudyu'unan.

21

Ku'ekyty'oxy ja myeeñ dyoxy

¹ Es mā ja muj tsajptajku 'yalkansiin ja Jesús t'ijxy ko ja mukja'aydyujk tpujta'aktu ja meeñ. ² Es nandu'an t'ijxy ko tu'ugu ku'ekyty'oxy ayoobu tpujta'aky nandu'an majtsku mutsk meeñu'unk. ³ Es ja Jesús t'anmaay ja 'uxpajkputajk:

—Tuj'ajtan n'anuumu ko tyadu ku'ekyty'oxy di'ibu ayoop tu dyaky ni'igu es kadiinam ja mukja'ayuty, ⁴ ja'a ko yu'ujuty tu dyaktu di'ibu yajnadujkup, peru tyadu ku'ekyty'oxy tu dyaky tugekyu ja myeeñ di'ibu tukjiky'ajtan.

Jesús tnigajxy ko ja muj tsajptajk tngoya'añ

⁵ Es nija'ajuty jyna'andu ko ja muj tsajptajk 'yóyuty tsyujuty ya'ixy mat ja tsaa ja oyatryu es mat di'ibu ja ja'ay tu tnayaktu éxtam ja windsu'kun. Net ja Jesús jynáñ:

⁶ —Ja'tap ja xuu ko tugekyu tyadu di'ibu miits m'ijxtap jyjitta'ayut es ni kyawu'amut ni tu'ugu tsaa nikuybyety.

Ijxwu'mun ko ja naxwíndu tngoya'añ

⁷ Es ja 'uxpajkputajk dyajtuudu ja Jesús:

—Windsún, ¿na'a tyaadu jyata'añ du'un es wi'ix ja ijxw'u'mun ko tyaadu du'un jyata'añ?

⁸ Es ja Jesús jyunañ:

—Naygywentu'átudu, kadiibu myajwin'uundut, ja'a ko may myina'añ di'ibu juna'ana&: “Ujtsu du'un ja Kristu.” Es juna'ana&: “Tu jya'ty ja tiempu.” Katu xpyanujxtu. ⁹ Ko xmyudówdut es jyuna'andu ja'ay ko myina'andu soldaadu es tsyiptuna'andu, kyaj mnay'adsu'ugudut. Dios tyuknibujtaku es yu'u tyun jyátut jawyiin, per kyajnum tpaaty ma ja naxwiñudu tyugóyut.

¹⁰ Tu'ugu naxwiñudu tsyiptúnut mut ja wiinkpu naxwiñudu esu ana'ambu nax ja wiink ana'ambu. ¹¹ Es myínut ja muk ujx, es majatyu nax kajpn myínut ja yuu es ja muk pa'am, es jam tsajwínm ya'ixut ja ijxw'u'mun di'ibu naxwiñudu ja'ay tsyu'ugudup.

¹² Es kyajnumu naty tyuñ jya'tyaty tugekyu taadu, miits myajmátstat, myajtsúmut es myajtsaatsyúnut, myajmunajxup ma ja kumdattujk es ma gobernadoo es ma réyuty, ja'a ko miits xpyanujxtupts. ¹³ Es du'un miidsaty xykyajxut ujtsu nja'a ma ja ja'ayuty. ¹⁴ Katu mjotmay'ooktu miidsaty wi'ix mnayñikajxtu'ududut, ¹⁵ ja'a ko ujts nyákup ja ayuk es ja winma'añ di'ibu ni pún ja mmudsip kyamada'agut es mjajpkugajxudut. ¹⁶ Es n'awanu miidsaty ko extu mdaak mdeedyuty es ja mmuga'axuty es yu mmatnaymyaayubuty mguyákudup, es mya'oogudut nidu'uguty miidsaty. ¹⁷ Es nidugekyu ja'ayuty m'axuk'ixudut ja'a ko miits xpyanujxtupts. ¹⁸ Per ko du'un ja ayo'on jya'tut, kyaj mjuna'anut ko Dios tu mja'aydyugooyunu. Dios mgwentu'ajtudup oy, extu mwaay di'ibu mgubajkkujxm myudajtypy madsyoy. ¹⁹ Amuk jotmuk mnaybyujta'agudut es xpyaadut ja nitsokun.

²⁰ Ko xy'ixtut ja Jerusalén kajpn ñadujkta'ayut mut ja soldaaduty, tu naty tpaaty ma kyutugoya'añ. ²¹ Es miidsaty di'ibu ijttup Judee, nujxtu jagam yugoty; es púnuty ijttup Jerusalén, padsumdu nandu'un netyu, es púnuty ijttup kamoty, kyaj jyumbittut kajpnóty, ²² ja'a ko ayo'on jatánup es yajkuydyuna'añ extum ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ. ²³ Puroobu yu toxytyujkaty di'ibu u'unkmuduty es di'ibu ya'u'unktsi'tsp ko du'un jyátut, ja'a ko muk ayo'on ñáxut ma ja nax, y ni'igu jyáttut tsaatsy kyubety ma tyadu ja'ayuty. ²⁴ Nija'adyu ja'ay ya'oogudut ja soldaaduty. Es nija'ajuty yajmunujxut tsimy majatyu wiink naxwiñudu. Es ja wiink ja'ayuty di'ibu kyaj 'yisraelítaty 'yana'amu ma ja Jerusalén kajpn extu ko kya'pxut ja tiempu di'ibu Dios tu tpaajta'aky.

Wi'ix jyumbittut ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu

²⁵ Es ya'ixa'añ ja ijxw'u'mun di'ibu Dios tyunaampy ma xuu es ma po'o es ma mdsa'a. Es ja naxwiñudu ja'ay kyaj tñijáwudu ti tunánup es nay'adsu'ugudup muk ko tmadówt pyumimiyu ya jikymyejyñ es jyantsypyudu'ugut. ²⁶ Es ja ja'ayuty extu o'ktso'ogup mut ja tsu'ugu ko t'ixut di'ibu jatánup ya naxwiñ, ja'a ko extu yu mdsa'a yu'xa'añ. ²⁷ Net t'ixut ko uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nmínduts ya naxwiñ yoodsóty mut ja muk'ajtun es ni'igu muj'ajtun. ²⁸ Es ko oga'an tsyonda'agut tyadu ayo'on, jotkujkadu es kooju'uktu, ja'a ko pojun myínut ja mnitsokun.

²⁹ Es ja Jesús nandu'un tpaajtaky ja ijxpajtun:

—Ixta yu iigu kepy es oytyim di'ibu képyaty. ³⁰ Ko xy'ixtut xymimiyu ya 'yaay, miits mnija'adup ko tu wyingóñ ja ambu. ³¹ Es nandu'un ko xy'ixtut jyátudu tadu di'ibu tu n'anuumu, mnijawudup ko tu wyingóñ ja Diosu kyutujkan.

³² Tu'ajtan n'anuumudu ko tugekyu tyaadu jyata'añty maanumu naty ja ja'ayuty di'ibu tyam kyaj 'yo'kta'aydynum. ³³ Ja tsajp es ja naxwíñudu náxup, per ja n'ayúkats ni na'a kyakexy kyanaxy.

³⁴ 'Mnaygywentu'átudup miidsaty. Katu mnaymastu'ududu es nugoo mgay mmu'uuktut es xymyumay xymyudajtat di'ibu ya naxwiiñ, esu tadu xuu ajotkumiigy tu'in myajtukja'ttat éxtam ko ja juyujkuty yajnáky. ³⁵ Es du'un jyáttat nidugekyu naxwíñudu ja'ay kots uj nuix nmiñ. ³⁶ Awix jajp'ixtu es du'añm mgajxta'aktat es du'un mnits'o'oktat ko jyáttat tadu ayo'on es muk aa muk jot xywyinguwa'agadats, uj, ja Naxwíñudu ja'aydyu Kyudunaabyu.

³⁷ Xuuñ ja Jesús ya'axpeky ma ja muj tsajptujk, esu tsu'um jam dyajnaxy ma Oliivas Kopk. ³⁸ Es nidugekyu ja'ayuty jyajttu jépyup jap ma ja muj tsajptujk es tmudoo'ita'añ ja Jesús.

22

Tkajxy'áttu pun wi'ixu Jesús yajmátsut

¹ Es ja pasku wyingoñ naty ma yajkáy ja tsajkaaky di'ibu kyaj tmudaty ja levaduuru. ² Es ja teedywyindsánuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axpújktup t'axta'aydyu ja winma'añ wi'ix 'yoogut ja Jesús, per ttsu'ugudu ja ja'ayuty.

Juudas tkayaka'añ ja Jesús

³ Net ja mujku'ugópk Satanás tmooy ja winma'añ yu Juudas Iskaryotu di'ibu ijtp nidu'uk ma ja nimajmajtskpu Jesusu 'yaxpújkrpu, ⁴ es oj ñejxy ma ja teedywyindsánuty es di'ibuty yu muj tsajptujk kywentu'ajttup, es myadyaky mat yu'ujuty wi'ix tkayaka'añ ja Jesús. ⁵ Es ja ja'ayuty xyondaktu es t'anmaaydyu ja Juudas ko tmo'oya'andu ja meeñ. ⁶ Es ja Juudas tkupejky es t'axtaay ja winma'añ wi'ix tkayákut ja Jesús ko kyaju naty nu'unu ja'ay.

Nindsun'ajtum ya'ux

⁷ Es ma ja pasku ko ja ja'ayuty dya'ooktu ja byorreegu, ⁸ net ja Jesús tkejxy yu Peedru mat ja Fwank es t'anmaay:

—Nuix ya'abaadudu ja pasku a'ux.

⁹ Es yu'ujuty dyajtuudu:

—¿Ma xytsyeky es nya'abaadudats?

¹⁰ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Ko miits mgajpndákudat, net xypyaadat tu'ugu yedyujk di'ibu myanejxupy tuk tsiyu nuu, es xupyanejxut extu ma tyujktáku. ¹¹ Es xy'anuumat ja kudajk: “Ja Windsun yu'u myajtuujap: ¿Ma ja kwartu ma mbaat n'a'ux'áttudats mududsu n'axpújkrutujk tyam ja pasku?” ¹² Net mduk'ixudat tu'ugu muj kwartu es oydyúñ ma ja tukniku'aybyu tujk. Es xy'uxkúkat ja a'ux jam.

¹³ Es yu'ujuty ñijxtu es tpattu tugekyu éxtam 'yanmaayy ja Jesús, es dya'abatudu ja pasku a'ux.

¹⁴ Es ko oorh oj tpatnu esu ja'ay 'y'a'ux'áttat, ta ja Jesús es ja 'yaxpújkrutujk ñaxwa'tstaaydyu meesu winduuy. ¹⁵ Net ja Jesús jyunañ:

—Njantsytsyékyuts es nduna'añats mat miits yu tyadu pasku a'ux ma kyajnamts n'eeke. ¹⁶Ja'a ko n'anuumadu ko kyajts nnakykyáyat ja pasku a'ux extu ko yajkuudyúnat ma ja Diosu kyutuikun.

¹⁷Net tkone'ky tuk vasu vinu es tja'aygyudáky ja Dios es t'anmaay ja 'yuxpukpúty:

—Matstu es xyajwa'xtat miidsuty. ¹⁸N'anuumadu ko kyajts nnaky'uugudats ja vinu extu ko myínat ja Diosu kyutuikun.

¹⁹Es óknam tkone'ky ja tsajkaaky es tja'aygyudáky ja Dios, net ttu-jkwa'xy es tmooydu ja 'yuxpukpúty es t'anmaay:

—Yu'u tyaadu uñtsu nnini'x di'ibu yajkuyakaamp mat miidsuty. Tundu du'un esuts xyjamyátstat.

²⁰Es nandu'un ttuuf mat ja vasu vinu ko kyaaydyaay ma ja a'ux es jyanañ:

—Tyadu vinu, yu'uts ja nne'pyñ di'ibu yajtamaamp yaj'yokaamp kots n'oogat miidsuty m'oy'ajtanguyixmuty es yu'uguyixm ja Dios mmo'oyudat ja jembyu kajxy'áturyu.

²¹Es ja yedyujk di'ibuts xykuyakaamp, ta tyam 'yity mat uudsuty ma tyadu meesu. ²²Es tuy'ajtun ko uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudu Kyudunaabyu, nyo'oyuts ma ja o'kun ja tyu'u, éxtam ja Dios tu trujta'aky. Per parooBU ja yedyujk di'ibuts xykuyakaamp.

²³Net ja 'yuxpukpúty ñayajtuujudu ak yu'ujuty pánu da kuyakánur.

Pán waanu muj

²⁴Net ak yu'ujuty ñayjyanánudu pánu da ni'igu muj ijtp. ²⁵Es ja Jesús 'yanmaayudu:

—Ja naxwiñudu ja'ayu ryéyuty esu gyobnadooruty ñaymyujpúta'agudu, es ttsokta es ja ja'ayuty jyana'andut ko yu'u jyiky'attu tuy'ajtun munt. ²⁶Per miidsuty kyaj du'un xytyúndut. Ko muj m'ita'anat ma Dios, kyaj mnaymyujpúta'agudat. Naybyujta'agudu éxtam di'ibu waanu mutskpu, es di'ibu ana'amp, yu'u naybyujtákap éxtam tu'ugu tuumbu. ²⁷¿Es pán ni'igu muj? ¿Di'ibu uñaapy ma ja meesu es kyay, o ja tuumbu di'ibu wingiipy? Ja'a pán uñaapy es kyay, ¿kadii? Per uj tyámats ma miidsuty éxtam di'ibu wingiipy.

²⁸Es miidsuty tu xyjamyudáttats es tu nandu'un m'ayowdu mat uj. ²⁹Paaty éxtam yu nDeedyats tu xmyo'oyuts ja kutujkun, uj nmo'oya'añats miidsuty nandu'un ja kutujkun ³⁰es mgay m'uuktat mat uñts mats ja nmeesu kots uj nmínat yajkutujkpu, es nbujta'aktat miidsuty éxtamu gobernadooruty es m'ana'amut ma ja majmajtskpu Israelu myaangadyu tyuump 'yaats.

Jesús tnigajxy ko Peedru 'yuxtija'añaty

³¹Es ja Jesús t'anmaay ja Peedru:

—Simonk, ja mujku'ugópk Satanás tu t'amdoy yu kutujkun ma Dios es miits myajwijsxita'andu éxtam ja triigu yajwinxíty. Ja'adsu tyaadu n'andijpy, ixap wi'ix myajpekytyúnudu. ³²Per uj tats nmunu'xta'aky ja Dios kadibu mmubujkun tyugoy'átat. Es ko mij mjodambítat, xpyudákat ja mmugu'uguty es kyajts uj xymyastu'uttat.

³³Es ja Peedru t'anmaay ja Jesús:

—Windsán, uj nbanujxaambyats mij oy mdimnuxat pujxndugóty, es extu óyats ndim'oogat mat mij.

³⁴Ta ja Jesús 'yadsooy:

—Peedra, n'anammu ko tyamu, ko kyajnumu naty ja tugaak 'yuy, mjuuna'anat tuguk ok ko kyajts mij xy'ixy'aty.

³⁵ Net ja Jesús dyajtuudu ja 'yuxpukpudy:

—Kots mij ngajxta n'ayuk kajxwa'xpu es kyaj xymunujxtu ja mmoral mut ja mdu'ugaayuk es ni mmeefndyuk es ni mgu'ugu ni'igub, ztii mdu'ogoy'ajtxu oynu'unun?

Es yu'ujuty jyunandu:

—Ni tii.

³⁶ Net ja Jesús jyunanñ:

—Pes tyam n'anammu, pun myudajtypy ja myorral es ja myeefndyuk, wa'an dyajnejxy. Es pun kyaj tmu'daty yu espaadu, wa'an tteeky ja wyyt es tjuyut. ³⁷ Es n'anammu koonum yajkuudyunut mut uj éxtam ja Diosu jyaaybyajtun jyuuna'añ: “Yajtunup éxtamu axuk ja'ayun.” Pes, tugekyu di'ibu jaaybyety ijtp mut uj, koonumu du'un tyuñ jyátudat.

³⁸ Es ja 'yuxpukpudy 'yanmaayudu:

—Windsun, tyam majtsku espaadu.

Es ja Jesús 'yadsooy:

—Mut yu'uyu.

Jesús kyajxta'aky Jetsemanii

³⁹ Net ja Jesús tso'o'õn es nejxy ma ja Oliivus Kopk, éxtam jaayam nejxy. Es ja 'yuxpukpudujk pyanujxudu. ⁴⁰ Es ko jyajttu jam, net ja Jesús jyunanñ:

—Kajxta'aktu es kudiibu mbekytyúndat.

⁴¹ Net ja Jesús nejxy abeky tuk ka'tske'egyun, es ñaygoxtunaaydyáku es kyajxtáky, ⁴² es jyunanñ:

—Tatu, pun mdsejpy, yajjuga'agu tyadu vasu. Per kyaj tyúnat éxtamts uj ndseky, tun éxtam mij xytsyeky.

⁴³ Es net ñimiinu tu'ugu anklus di'ibu tsajpótm es jyotmukmooyu.

⁴⁴ Es ko jam jyantsy'ayooy muk, net kyajxtáky mut tugekyu myujaa, es pyuxyikyaty es xye'xy éxtamu ne'pyñ di'ibu ka'ap naxkujxy.

⁴⁵ Es ko pyude'ky ma naty kyajxta'aky, ta nejxy ma ja 'yuxpukpudujk, es tpattu ak maadup, mut ko jyotmay'ooktu. ⁴⁶ Net ja Jesús jyunanñ:

—¿Ti ko mma'adu? Pudu'uktu es mgajxta'aktat, kudiibu mbekytyúndat.

Jesús yajmátsy

⁴⁷ Támmumu naty ja Jesús 'yakkajxy ko myiindu mayja'ay es ja Juudas twinyo'oyudu, ja di'ibu ijtp ma nimajmajtskpu xupukpu. Es ja Juudas tniimiñ ja Jesús es ttsu'xa'añ. ⁴⁸ Net ja Jesús t'anmaay ja Juudas:

—Juudas, zdu'unuts xykyayaka'añ mut tu'ugu tsi'xyu?, uj, ja Naxwíñudu ja'ayudyu Kyudunaabyu.

⁴⁹ Es ko ja 'yuxpukpudujk t'ixtu di'ibu jajtup, net dyajtuudu ja Jesús:

—Windsun, zn'ok'yajtu'unum yu espaadu?

⁵⁰ Es nidu'uk yu'ujuty dyajtsayujtu tu'ugu teedywyindsungópku tyuumbu es tnibo'tu ja 'ya'oydyatsk.

⁵¹ Net ja Jesús jyunanñ:

—¡Mastu'ut! ¡Tu net!

Es net ja tyatsk ttoonu, es dya'agudaku. ⁵² Es netu Jesús t'anmaay ja teedywyindsunaty es di'ibu muj tsajptujk kywentu'ajttup es ja mujja'aydyujkady di'ibu naty yajnujxándup:

—¿Ti ko mmindu mut ja espaadu es ja kepy, éxtamxyupts uj nma'tspaty?

⁵³ Es kots uj n'ijty bom bom muj tsajptujk ñabotsoty, ni je'eyats miits

xykyatoondŭ. Per tyamŭ net tŭ tpaaty ja oorŭ mŭ miidsŭty mmadŭ'agut es ja ka'obyŭty.

Peedru t'uxtijy ja Jesús

⁵⁴ Net tmajtstŭ ja Jesús es dyajnujxtŭ mŭ ja teedywyindsungópku tyujk, es ja Peedru tpanejxy jagam jawŭ. ⁵⁵ Es ja ja'ayŭty dyajmájudŭ juun mŭ ja taja'a, es 'yu'uñudŭ xyamdŭ; es ja Peedru ñaxwe'tsy nandu'an mŭ ja ja'ayŭty. ⁵⁶ Net tu'ugŭ kiixy po'oduumbŭ t'ijxy ja Peedru 'yu'uñŭ jam juambu'ám. Es tŭyŭ 'yijxŭ es jyunáñ:

—Tyadŭ yedyujk, yŭ'u naty mŭt ja Jesús jyŭdity.

⁵⁷ Net ja Peedru jyunáñ:

—Nitŭ, kyajts n'ixy'aty.

⁵⁸ Es ko waanŭ 'yijty, jatu'ugŭ ja'ay 'yijxŭ ja Peedru es 'yanmaayŭ:

—Mij mŭt yŭ'u mjŭdity nandu'an.

Net ja Peedru jyunáñ:

—Kyaj 'yujtsŭty.

⁵⁹ Es ko 'yijty éxtŭm tuk oorŭn, net jatu'uk 'yanmaayŭ:

—Tŭy'ajtŭn ko tyadŭ yedyujk mŭt ja Jesús, ko Galileeu ja'ay yŭ'u.

⁶⁰ Net ja Peedru jyunáñ:

—Kyajts nnijawŭ ti mij mgajxypy.

Es ko ja Peedru dŭ'an jyunáñ, netyŭ ja tugaak oj 'yŭy. ⁶¹ Es ja Jesús kyoo'awdijty es twin'ijxy ja Peedru. Net ja Peedru tjamejtsy éxtŭm 'yanmaayŭ ja Jesús: “Kyajnumŭ naty ja tugaak 'yŭy ko mij mjŭnŭ'anŭt tŭgŭk ok ko kyajts xy'ixy'aty.” ⁶² Es net ja Peedru pyŭdseemy es kuwepy kuka'atsy jyŭy.

⁶³ Es ja ja'ayŭty di'ibŭ kywentŭ'ajttŭp ja Jesús ttukxiktŭ, twojptŭ, ⁶⁴ twingudsu'umudŭ, es t'anŭmudŭ:

—May pŭn tŭ mgóxyty.

Jesús, wyinduuyŭty di'ibŭ ana'amdŭp mŭj tsajptŭgóty

⁶⁵ Es t'anmaaydyŭ wi'ixátŭty es kyaj tmŭj'ijxtŭ.

⁶⁶ Es ko oj xyŭñŭ, net ñaymyujkudŭ ja mŭjja'aydyujk es ja teedywyindsŭnŭty es ja di'ibŭty tsajptŭgóty ya'xprŭjktŭp, es dyajnujxtŭ ja Jesús mŭ di'ibŭ ana'amdŭp mŭj tsajptŭgóty. Es jap dyajtŭudŭ:

⁶⁷ —Anmaagyŭts, ¿mijtsŭ dŭ'an mGristŭ?

Esŭ Jesús 'yadsooy:

—Pŭn n'anmaapy ko dŭ'an, kyaj xymyubáktŭt, ⁶⁸ es pŭn nyajtiibyŭts oytŭiity, kyajts xy'adsówdŭt. ⁶⁹ Es tyam es extŭ winŭ xŭ winŭ tiempŭ, ŭj ja Naxwíñudŭ Ja'ayudyŭ Kyudŭnaabyŭ, n'u'uñudŭts mŭ 'yaga'añgyŭ'u Dios di'ibŭ tŭgekyŭ mŭk'ajttŭn myŭdajtyty.

⁷⁰ Net nidŭgekyŭ ja'ajŭty dyajtŭudŭ ja Jesús:

—¿Tii mjŭnŭ'anaŭp ko mij Dios m'U'unk'átŭtyty?

Esŭ Jesús 'yadsooy:

—Tŭy'ajtŭn, ŭjtsŭ dŭ'an.

⁷¹ Net ja ja'ayŭty ñay'anmaayudŭ:

—¿Ti nyajwŭ'anŭm ja testiigu? Tŭ nmŭdo'om tŭgekyŭ ŭdsajttŭm di'ibŭ yŭ'u kŭ'am kyajxypy ko yŭ'u Dios 'yU'unk'átŭtyty.

¹ Ta nidugekyu ja ja'ayuty jam juntoty pyudu'ktaaydyu, es dyajnujxtu ja Jesuś ma Pilatu. ² Es jap tni'u'unudu es jyunandu:

—Tuts nbaattu ko tyadu yedyujk ni'igu dyajnaymyuś dyajnaydya'adsudu ja nja'ay'ajtum es jyunana'añ ko kyaj ngugubajtam ma yu yajkutujkpu kopk, es nandu'an jyunana'añ ko yu'u Kyristu, tu'ugu rey.

³ Net ja Pilatu dyajtuyy ja Jesuś:

—¿Mijtsu du'an ja israelitadyu ryey?

Ta ja Jesuś 'yadsooy:

—Tuy'ajtun, ujtsu du'an.

⁴ Net ja Pilatu t'anmaay ja teedywyindsunaty es ja mayjya'ayuty:

—Kyajts nbatu ti pyojpu tyadu yedyujk.

⁵ Es ja ja'ayuty ni'igu jyunandu waanu muk:

—Yu'u ni'igu dyajnaymyuś dyajnaydya'adsudu ja ja'ayuty, dyajtsondaky jap Galileeu, es extu yaa Judeeu.

Jesuś, Eroodus wyinduuy

⁶ Es ko ja Pilatu tmadooyu taadu, net dyajtuyy pan Galileeu ja'ay yu'u.

⁷ Es ko t'anmaaydyu ko du'an, net tkejxy ja Jesuś ma Eroodus di'ibu ijtp gobernador Galileeu es tu naty myiñ Jerusalén paskux'ajtpu.

⁸ Es ko Eroodus t'ijxy ja Jesuś, net jyantsyxyondaky, ja'a ko tuuyup tja'ixy'atañ ko tmadoy'ajty di'ibu Jesuś tyiimpy. Es yu'u t'ixa'añ ko Jesuś ttunut ja muj'ajtun. ⁹ Es dyajtuyy may ja ayuk. Peru Jesuś kyaj t'adsooy ni di'ibu.

¹⁰ Es nandu'an jap myiindu ja teedywyindsunaty es ja di'ibuty tsajptugoty ya'uxpajktup, es ni'uunudu mukta'aky. ¹¹ Net ja Eroodus es ja syoldaadatujk kyaj t'agupajktu. Ta ttukxiktu. Net ttukpajtaktu ja wyyit extum reydyujk es net tkejxy ja Jesuś jatugok ma ja Pilatu. ¹² Ja Pilatu mut ja Eroodus naymyudsip'ajtudubu naty es ko tadu xuu ñaymyaabyujkudu jatugok.

Jesuś ñiduku es 'yoogut

¹³ Es net ja Pilatu dyajnaymyujku ja teedywyindsunaty es ja justisujk es ja ja'ayuty, ¹⁴ es t'anmaay:

—Miidsaty tu xyajmiindu tyadu yedyujk es mjuna'andu ko dyajpudu'uktu ja'ayuty, es uj tats nyajtyy es nbayo'oyats, es kyajts nbatu ni ti pyeky extum miits xyñi'uunudu. ¹⁵ Es nandu'an ja Eroodus kyaj ti tpatu ja pyojpu. Paaty tu tkajxambity jatugok ma ujtsun. Es mut yu'u, ni ti tkatun di'ibu tukpaadudup ja o'kan. ¹⁶ Paaty ndsaatsytyunupts es oknumts nnasmatsut.

¹⁷ Pasku pasku ja Pilatu koonam tnasmatsu tu'ugu tsimyjya'ay di'ibu ja'ay tsojktup. ¹⁸ Net ja mayjya'ayuty yaxkaktaaydyu muk:

—¡Kyaj! ¡Kyajts yu'u ndsoktu! ¡Nasmatsu Barrabás!

¹⁹ Es yu Barrabás yu'u naty tsimy ijtp mut ko tu naty tnibude'eky ja yajkutujkpu jap kajpnóty es yajja'ay'eeky.

²⁰ Es ja Pilatu ja'a jyatsojk es tjanasmatsut ja Jesuś, paaty jatugoku Pilatu tjatukjaygyukuyañ. ²¹ Per ja ja'ayuty 'yak'ya'ax 'yajakjoktu muk:

—¡Yajkruuzpát, yajkruuzpát!

²² Es myadugak ok ja Pilatu t'anuumudu:

—¿Per ti dun tu ttuundugóy? Uj kyajts nbaaty ni ti pyojpu di'ibu kyu'oogup, wi'ix mbaat 'yeeky. N'oksaatsytyuñats es nnasmatsudats.

²³ Es ja ja'ayuty ni'igu jyunandu jantsy muk:

—jWa'an tkruuzpéty! jWa'an tkruuzpéty!

Es ja'a ko mak yax jyojktu, net yajtuuñ ti tsojoktap. ²⁴ Net ja Pilatu tkuyduuñ éxtam yu'ajuty tsojktu. ²⁵ Es ko twin'ijxtu Barrabás, ta dyajpadsuumdu jap pujxndugóty mat ko tu naty tnibude'eky ja yajkutujkru es yajja'ay'leeky. Net tnsmajtsudu. Es ja Pilatu tkuyajky ja Jesús éxtam ja ja'ayuty tsojktu.

Jesús kyruuzpéty

²⁶ Es ko ja Jesús yajmanajxnu kruuzpajtru, net tu'ugu yedyujk tmajtstu tu'ay di'ibu xyu'ajtypy Simonk es kyugajpnaty Sirene. Kyamoty naty tu 'yotsy. Es ja soldaadutujk 'yanmaay es tkajpat agwanu yu Jesusu kyruuz.

²⁷ Es jyantsypyanajxudu mayjya'ay, es ja'a muut mayu toxytyujk di'ibu jantsyjuuy jantsyyáxtap mat ja jotmay ko ja Jesús dyajkruuzpata'andu.

²⁸ Es ja Jesús tni'jxambijty es t'anmaay:

—Miits toxytyujkuty di'ibu tsunaaydyap Jerusalén, kátuts mij xyñiju'uydu. Nayñiju'uydu miidsaty ku'am es yu m'u'unk m'ana'kuty, ²⁹ ja'a ko minup ja tiempu ko mnayjyuna'andut: “Jotkujk di'ibu kyaj mbaat 'yu'unkraattu, di'ibu kyaj tyim'u'unkpáttu es di'ibu kyaj ya'u'unksi'itstu.” ³⁰ Net ja ja'ayuty jyuna'andut: “Kopk, nijitpajtkats uudsaty”, es ja tun t'anuumat: “Yajnitugeegyats.”

³¹ Es t'ak'anuumadu Jesús:

—Ej kyajts ni ti axuukru nduñum es xyajkruuzpatándapts. ¿Ti mjunaamp xytyijy es jyáttat ja Jerusalén ja'ayuty di'ibu ni'igu pyojpu ja'ayuty?, es yu'ajuty pátap ja mak tudyu'unan.

³² Es ja soldaadutujk dyajnajxtu nandu'un majtsku axuk ja'ay es dyajkruuzpata'andu mat ja Jesús ti'igy. ³³ Es ko tmujajttu ma ja lugaar txu'aty Kalaveeru, net dyajkruuzpajttu ja Jesús. Es pu'aaybu'ay ja majtskru axuk ja'ay. ³⁴ Es ko jam dyajkruuzpajttu, ja Jesús jyunañ:

—Tatu, pojruma'xtu, ja'a ko kyaj tni'awudu di'ibu tyuundap.

Es ja soldaadutujk ttuundu ja rifu es dyajwa'xat ja Jesusu wyit. ³⁵ Es ja mayjya'ayuty t'ijxtu jam, es extu ja justisutujk ttukxiktü ja Jesús es jyunandu:

—Wiink ja'ay tu dyajtse'eky. Wa'an ku'am tnayyajtse'egyaty pan tuj'ajtun ko yu'u Kyrístuty, ja di'ibu Dios tu twin'ixy.

³⁶ Net ja soldaadutujk nandu'un tnixik ttukxiktü ja Jesús es t'awa'andu ja vynu ta'am, ³⁷ es jyunandu:

—Pan tuj'ajtun mij ja israelitu ryey, nayyajnitso'ogudu mij ku'am.

³⁸ Es 'yity jam kyubajm kuxja'ay grieegu es latin es ebreeu di'ibu junaamp: “Tyaadu yu israelítuty ja ryey.”

³⁹ Es tu'ugu axuk ja'ay di'ibu jam kuduy ijtp kruuzkujxy nandu'un jyunañ axuuk:

—Pan mij mGristu, nayyajnitso'ogudu ku'am es uudsaty xyajtso'oktadats nandu'un.

⁴⁰ Es jatu'uk t'ooy ja myugu'uk es t'anuumu:

—¿Kyaj xytsyu'ugu ja Dios ko mij nandu'un myajtydyuñ? ⁴¹ Udsajtam mat ja tuj'ajtun tyam n'ayo'om, ja'a ko udsajtam ngumado'om di'ibu tu ndu'unum. Peru tyadu yedyujk ni tii tu tkatuundugóy.

⁴² Net jyunañ:

—Jesús, xyjamyátsupts ko mja'tat ma myajkutuka'añ.

⁴³ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Tuy'ajtan n'anuumu ko tyamyu nmunujxut tsajpótm es m'ítut mat uj.

Jesús yeeky

⁴⁴ Jaa naty kijkyxuu, net tugekyu naxwíñudu kyoodsadyaay es 'yjity tугuk oorw wingoots, ⁴⁵ ja'a ko ja xuu wyindujktaay. Es net ja aduy di'ibu maj tsajptugóty kyutswa'xy kujkkujm. ⁴⁶ Net ja Jesús yaxkeky:

—Tatitu'unk, axájugats ja n'anmaja'an.

Es ko du'un jyanáñ, ta 'yo'knu. ⁴⁷ Es ko ja soldaadu windsán t'ijxy éxtam jyajtu, net ja Dios t'awdajty es jyanáñ:

—Tuy'ajtanu tyadu yedyujk kyaj ti ttuundugóy.

⁴⁸ Es nidugekyu ja mayjya'ayaty di'ibu 'yjixtu jap éxtam jyajtu, net tsoy'onnuu jap es tkojxtu ja kyaatsy mat ja jotmay. ⁴⁹ Es nidugekyu ja ja'ay di'ibu 'yixy'ajttap ja Jesús, mat ja toxytyujkuty di'ibu padso'onu Galileeu, wuy'umdu jagam es t'ijxtu éxtam jyajtu.

Jesús ñaxtuku

⁵⁰ Es tu'ugu yedyujk di'ibu xyu'ajtypy Josee es jyiky'aty tuy'ajtan muut es kyugajpnaty Arimateeu, Judeeu ñaaxóty. Es ja Josee nandu'un yu'u nidu'uk di'ibu ana'amp maj tsajptugóty. ⁵¹ Tadu Josee t'awixy nandu'un ko myínat ja Diosu kyutujkun es kyaj ti'igy mat 'yity ja ja'ayaty di'ibu junandu esu Jesús 'yoogat. ⁵² Net tninejxy ja Pilatu es t'amdooy ja Jesusu ñini'x. ⁵³ Es ko dyajjunajktu kyruuzkujxy, net t'abijttu mat tu'ugu maj wit es tpujaktu ma tu'ugu o'kpu jut di'ibu naty yu'u tu dyajtsajtsjuty dyajpa'ajutyaty tsawíñ es ma kyajnum ja o'kpu ñaxtuku. ⁵⁴ Esu naty ñayjyujp'ixudu ko ja saabudu xuu dyajtsonda'aga'andu.

⁵⁵ Es ja toxytyujkuty di'ibu naty tu tsooindu mat ja Jesús jap Galileeu, tranujxtu ja Josee es t'ijxtu ja o'kpu jut es wi'ix yajpujta'ky ja Jesusu ñini'x. ⁵⁶ Es ñajxnuu ma tyujk es dya'yuydyu ja pa'ak xu'kpu es ja ingwéntaty. Es net pyo'xtu ma ja saabudu xuu éxtam ja ana'amun jyuna'añ.

24

Jesús jyikypyeky

¹ Es doming xuu tsejkyu ja toxytyujkuty tmunujxtu ja pa'ak xu'kpu di'ibu naty tu dya'óyudu. Jam dyajnujxtu ma ja Jesús tu ñaxtuku. ² Ko jyajttu jam, net tpattu wiink tsoo ja tsaá di'ibu naty 'yagu'ay'ajtypy ja jut. ³ Es ko tyujkudu jap, kyaj tpattu ja Jesusu ñini'x. ⁴ Es kyaj tmunwinma'añbyáttu ti tu jyátyaty. Netyu kyuxe'ky majtsku yedyujk di'ibu wyit jantsy tu'xp. ⁵ Net ja toxytyujkuty tsyu'kudu es ñaxku'ijxudu, es ja yedyujk 'yanmaayudu:

—¿Ti ko miits xy'uxta'aydyu yaa ma o'kpuaty di'ibu jiky'ajtp? ⁶ Kyaj ja yaa. Tu jyikypyeky. Jamyatstu wi'ix m'anmaayy ko nátyñum 'yity jap Galileeu: ⁷ “Uj, ja Naxwíñudu ja'ayudyu Kyudanaabyu, nyajkyaka'añats ma ja pekyja'aydyujk es xyajkruuzpátadats. Es ko 'yítut tугuk xuu, njikypyúkudats jatugok.”

⁸ Net ja toxytyujkuty tjamyajttu éxtam ja Jesús jyanáñ. ⁹ Es ko jyajnuu jatugok jap kajpnóty, net ttukmumadyaktu nidugekyu ja nimajk tu'ukpu uxpujku es nidugekyu di'ibu jap ak'ijttap. ¹⁰ Esu tadu toxytyujkuty 'yjittu Mariu Magdalenu, Fwanu, Mariu di'ibu Santya'agu tyaak'ajtypy, es ja wiinkpu toxytyujkuty. ¹¹ Per ja uxpujkuujk kyaj tmubujktu, es jyanandu ko loku di'ibu kyajxtap.

12 Net ja Peedru tsoyo'oñ es ñejxy p̄we'egȳ mā ja o'kr̄u jut es kyu'ijxu jap ogajp. Je'eȳu jap ja wit 'yity di'ib̄u m̄uat ja Jesús ya'abijty. Es net ja Peedru jȳambijn̄u jotmaymȳuat.

Jesús kȳxe'eky Emaús tu'aay

13 Es net nimajtsk̄u ̄xp̄ujkr̄u tsoyond̄u Jerusalén es ñijxt̄u mā ja Emaús kajpn, di'ib̄u jagam majk tuk mil metr̄an, 14 es kyajx myadya'akt̄u t̄ugekȳu di'ib̄u naty t̄u jyátyuty. 15 Es ko yu'uj̄uty d̄u'an kyajx myadya'akt̄u es̄u Jesús k̄u'am ñiwingoon̄u es tyu'uyo'oydȳu m̄uat. 16 Per ja Dios kyaj tyuk'̄xkajp̄u ko yu'uj̄uty ja Jesús. 17 Net ja Jesús dyajtm̄uy:

—¿Ti mmadyákt̄up tu'aay?

Es net yu'uj̄uty wȳa'k'a'ad̄u jotmaymȳuat. 18 Net yu'u nidu'uk di'ib̄u xyu'ajtypy Kleof̄as 'yadsooy:

—T̄ugekȳu ja'ayuty t̄nijáw̄ud̄u di'ib̄u t̄u jyátyuty Jerusalén mā pask̄u x̄u. ¿Ti mij naydyu'uk mjabye'xy'ajtp Jerusalén es kyaj xyñijaw̄u ti jam t̄u tyuñ t̄u jyátyuty?

19 Net ja Jesús dyajtm̄uy:

—¿Ti jap t̄u jyátyuty?

Es yu'uj̄uty jȳanand̄u:

—Ext̄am t̄u ttund̄u ja Jesús nazaren̄u. Yu'u t̄u 'yity Dios̄u kyugajxp̄u di'ib̄u tyiimpy ja m̄uj'aj̄tan es ya'̄xpeky m̄ut ja Dios̄u kyutujk̄an, es nidugekȳu ja'ayuty myu'ix̄ud̄u. 20 Per ja teedywyinds̄anuty es ja njustis̄u'aj̄tam t̄u tk̄uyakt̄u mā ja Pilat̄u es dyajkruuzp̄átat. 21 Es ̄uds̄uty nj̄ana'and̄u ko yu'u yajnitso'oḡup ja israelítuty. Es tyam tȳḡukx̄uup mā dya'ooakt̄u es dyajnax̄t̄ak̄ud̄u. 22 Nand̄u'an ̄uds̄adȳu nm̄agu'uḡuty toxytyujk̄ t̄uts d̄u'ñ̄u xyajw̄u'am̄ud̄u. Aambȳu jepy t̄u 'yotst̄u mā ja o'kr̄u jut, 23 per kyaj ja Jesus̄u ñini'x̄ t̄u t̄p̄aatt̄u. Net t̄u jȳambijn̄ud̄u es xytyukm̄amadya'akt̄uts ko t̄u t'ix̄t̄u nimajtsk̄u ankl̄as di'ib̄u t̄u 'yan̄am̄ud̄u ko Jesús taa jyiky'aty. 24 Es net t̄u 'yotst̄u nija'ajuty ̄uds̄adȳu nm̄agu'uk es t̄u t̄p̄aatt̄u ̄ext̄am̄u toxytyujk̄ jȳana'and̄u, per ja Jesús kyaj t̄u t'ix̄t̄u.

25 Net ja Jesús jȳanāñ:

—¿Ti ko mḡujuun̄uty miids̄uty? ¿Ti ko kyaj xymȳb̄akt̄u t̄ugekȳu di'ib̄u Dios̄u kyugajxp̄u kȳux̄jaay? 26 Yu'uj̄uty oj tk̄ux̄ja'aydȳu w̄a'ats ko yu Krist̄u 'yayow̄a'añ es 'yooga'añ es ókn̄am yajkutúkat m̄ut ja m̄uj'aj̄tan.

27 Ta ja Jesús oj 'yaw̄a'an̄x̄ud̄u ja Dios̄u 'yayuk mā k̄u'am yajnimadya'aky, tyimtsonda'aky di'ib̄u Moisés jyaay es t̄ugekȳu nu'an ja Dios̄u kyugajxp̄u tk̄ux̄jaaydȳu.

28 Es ko jyajtt̄u mā Emaús kajpn, ja Jesús ̄ext̄am jyaw̄u tyu'unax̄añ. 29 Per yu'uj̄uty dyajw̄u'am̄and̄u es t'anmaaydȳu:

—W̄u'am̄ m̄ut ̄uds̄uty ja ȳa. T̄u tsyu'uj̄un̄u.

Net ja Jesús wye'emy es tyujk̄u m̄ut yu'uj̄uty. 30 Es ko jam 'yu'uñ̄u nid̄aḡuuk mā ja mees̄u es 'ya'ux'at̄a'and̄u, net ja Jesús tkone'ky ja tsajkaaky, es tkuni'xy. Net ttujkwa'xy es tmooydȳu ja nimajtskr̄u. 31 Es netyu t'̄xkajp̄t̄u ko yu'adȳu Jesús. Net̄u Jesús poj̄an tȳagooy. 32 Es yu'uj̄uty ñajjȳun̄an̄ud̄u:

—Pāadȳum̄u d̄u'an xyjatukja'am ja oy'aj̄tan ko m̄ut t̄u ndu'uyo'oȳam es nmadyák̄um es xytyuk'aw̄a'an̄am ti ja Dios̄u jyaaybyajtan 'yandijpy.

33 Es netyu tsoy'ond̄u es ñijxt̄u jap Jerusalén. Es jap t̄u naty ñaymyúkad̄u ja nimajk tu'ukr̄u ̄xp̄ujkr̄uty m̄ut ja jyamȳud̄uty. 34 Es yu'uj̄uty t'aw̄a'an̄ud̄u ja nimajtskr̄u:

—Tuy'ajtun ko ja Jesús tu jyikypyekey. Simonk tu t'ixy.

³⁵ Net ja Kleofus mut ja myugu'uk tmadyaktu éxtam tu jyátyuty tu'aay es wi'ix tu t'uxkaptu ja Jesús ko ja tsajkaaky tu ttujkwa'xy.

Di'ibu Jesús tyuknipejkyppu ja yuxpukpudy

³⁶ Es yu'ujuty t'akmadya'aktu tadu ayuk ko ti'in kyuxe'ky ja Jesús ma yu'ujuty es kyajxpo'xudu, 'yanmaayyu:

—Agujk'át jotkujk'áttu miidsaty.

³⁷ Ta jyantsytsyu'kudu. Du'un jyunandu ko iixma'ttup. ³⁸ Es ja Jesús 'yanmaayudu:

—¿Ti ko mjotmay'ooktu? ¿Ti ko kyaj xymyubaktu ko ujtsu du'un?

³⁹ Ixtats ja ngu'u es ja ndékyuts ko ujtsu du'un ku'am. Toongats es ixtu ko tay'ajtun. Yu iixma'tun kyaj tmudaty yu xyixy es ja pyajk éxtam miits xy'ixtats uj nmudaty.

⁴⁰ Es ko du'un 'yanmaayyu, tyuk'ijxu ja kyu'u es ja tyeky. ⁴¹ Es yu'ujuty kyajpyum tmubeky mut ja xondakun es du'uñ wyu'amadyaaydyu. Net ja Jesús 'yanmaayyu:

—¿Kyaj ti xymyudattu di'ibu njh'xam?

⁴² Net myooyudu tuk pedazu ajkx tsa'ayy'unk. ⁴³ Es ja Jesús tje'xy yu'ujuty wyinduuy. ⁴⁴ Es net 'yanmaayyu:

—Kots miidsaty muut n'ijty, n'anmaaydyu ko yajkuudyuna'añ di'ibu Moisés es ja Diosu kyugajxpu kyuxjaaydyu es di'ibu ma Salmu neky di'ibats uj xyñigajxp.

⁴⁵ Net ja Jesús tyukjaygyujkudu ja Diosu jyaabyajtun, es jyunañ:

⁴⁶—Du'un 'yity kuxja'ay ko koonum yu Kristu 'yoogat, es kumduuk xuu jyikyryáku. ⁴⁷ Es mut yu'ugyujxm yajkajxwa'xut ma tugekyu naxwíñudu, tsyonda'agut Jerusalén, ko yu ja'ayuty dyajtugátstat yu wyinma'añuty, net ja Dios pyojpuma'xudat. ⁴⁸ Es miits m'ijttup testiigu ma tyaadu tugekyu. ⁴⁹ Mudowdu. Ujts ngáxup ma miidsaty di'ibats ja nDeety tu twanda'aky. Per miits wu'umdu yaa Jerusalén extu ko xy'axájut ja muk'ajtun di'ibu Dios kyaxaampy.

Jesús tsyajpéty

⁵⁰ Net ja Jesús yajtso'onudu jap Jerusalén es yajnujxudu Betañu, es dyajpude'ky ja kyu'u es kyunu'xudu. ⁵¹ Es ko kyunu'xtaayyu, net tsyajrajnu es ñujxnu tsajpótm. ⁵² Net yu'ujuty t'awdattu Dios es jyumbijttaayñu, jantsy jotkujk jyajnudu Jerusalén. ⁵³ Es tim jap'ajttup ma ja muj tsajptajk es t'awdattu ja Dios.

Oybyu Ayuk Di'ibu Fwank Jyaay

Diosu 'yU'unk jymbity ja'ay

¹ Ko di'ibáty tsyondaky, taa natyñu ja'a di'ibu yajtijp Ayuk. Es yu Ayuk yu'u nandu'unu Dios, es mudumu naty ja Dios Teety. ² Yu'u naty 'yity jawyiin mudu Dios. ³ Ja Ayuk ja'a muut Dios dyajkojy tugekyu di'ibu jaa'ajtp. Tugekyu di'ibu yajkoj, kyaj oj ti kyojy pan kyaj ja'a muut. ⁴ Ja'a di'ibu yajtijp Ayuk, ja'a yajk ja jiky'ajtan nidugekyu di'ibu jiky'ajttap, es yu'u du'un ja jajun di'ibu ñu'umooy tyu'umooy nidugekyu ja'ayuty ya naxwiiñ. ⁵ Esu tadu jajun, yu'u dan jajp ma kyoodsaty, es kyaj yu koots'at mbaat dyajtugóyu tadu jajun.

⁶ Dios tkejxy tu'ugu ja'ay, Fwank'ajtp. ⁷ Ja'a oj myiñ es tnikaixpátat di'ibu ijtp éxtam ja jajun, esu du'un nidugekyu ja ja'ayuty myubakudat. ⁸ Ja Fwank, kyaj yu'ujuty ja jajun, je'eyu yu'u tnikaixpétyu tadu jajun. ⁹ Ja jajun táy'ajtanbu di'ibu kyujajpy kyute'xypy nidugekyu ja ja'ay, ja'a miin ya naxwiiñ.

¹⁰ Ijtpu naty ja ya naxwiiñ. Oyú naty Dios ja'a muut tu tjayajkojy ja naxwiiñudu, kyaj 'yuxkajpudu ja ja'ayuty. ¹¹ Ja'a oj tjanimiñ di'ibu jya'a'ajtypy, es kyaj oj kyupakudu. ¹² Per nidugekyu di'ibuty kupajkudu es myubajkudu, dyajnigutujku es yu'ujuty 'yu'unk'átudat ja Dios. ¹³ Yu'ujuty kyaj Dios 'yu'unk'átyuty mut ko ja'ay yajmiin yajjajtudu, es ni mut ko du'unu ja'ay ttseky, Dios axájudap mut ko ku'umu du'un ttseky.

¹⁴ Di'ibu yajtijp Ayuk, ja'a jambijt ja'ay es jyiky'ajty ma uudsaty. Es uudsaty tats n'ixtu ja myuj'ajtan, ja kyum'm maj'ajtan di'ibu tu'ugu Dios 'yU'unk'ajtypy, es tmudaty ak tim táy'ajtan es ak tim kunu'xun. ¹⁵ Es ja Fwank ñikajxpejtypy éxtamu tyestiigu es jyanáñ:

—Tyaadu du'un di'ibats n'andijpy kots njunáñ ko di'ibu miimp óknam es jawyiin uj, yu'u du'un jawyiin, ja'a ko taayumu naty jékyup kots uj nmiiñ.

¹⁶ Tu Jesukristu xykyunu'xun kanak nipat. ¹⁷ Myooy ja Dios ja Moisesu 'yana'amun, per ja tsojkan es ja táy'ajtan yajmiin ja Jesukristu. ¹⁸ Ni na'anam pan tka'ixy ja Dios Teety, per yu Diosu 'yU'unk di'ibu jam mut ti'igyú 'yity ja Dios Teety, yu'ujuty tu xytyuk'ijx xytyuknija'am wi'ixu dan ja Dios Teety.

Fwank Yajnbajtpu tnigajxy ja Jesús

¹⁹ Yu Jerusalén israelítaty tkajxtu ja teedyuty esu levitu ja'ayuty di'ibu myaduundap ja teety, es dyajtawá'andu ja Fwank:

—¿Mbánu dan mij?

²⁰ Fwank 'yadsooyu táy'ajtan:

—Ej kyajts nGrístaty di'ibu Dios wyandak tkajxa'añ.

²¹ Ta yajtuujumbijtudu jatugok:

—¿Mbánxu dan mij? ¿Tii mijtsu du'un ja Diosu kyugajxpu Eliiusu?

Ta Fwank 'yadsooy:

—Kyajts uj n'Eliiusaty.

Ta yajtuujumbijtkójubu:

—Pes, ¿tii mijtsu du'un ja Diosu kyugajxpu di'ibu minagamba?

Ta 'yadsooy:

—Kyaj.

²² Ta yajtambijtudu jatugok:

—Pes, ¿mbánu dan mij? Ëj nmənəjxándəpts ja təy'ajtən mə ja di'ibuts tə xykyaxtu. Paaty, ¿ti ayúkəts xymyeepey esəts nmənəjxət?

²³ Ta 'yadsooy ja Fwank:

—Ëjtsə dan miimp kugajxy məj ittum es n'anəmədəts miidsəty: “Yajtəwdu ja tu'u mə myinə'añ ja Windsún” —də'un éxtəm jyənə'añ ja Diosə kyugəjxpu Isaiə.

²⁴ Es nandə'un myiində di'ibu fariseə ja'əyaty kyajxtə. ²⁵ Net yajtəjudu ja Fwank:

—¿Ti ko myajnəbéty pən kyaj mij mGrístəty, o m'Eliəəsəty, o tadə Diosə kyugəjxpu?

²⁶ Es ja Fwank 'yadsooy:

—Ëj yajnəbjəpts mət ja nuə, per mə miidsəty ta tu'uk di'ibu miidsəty kyaj xy'ixy'attu, ²⁷ es yə'u miimp óknəm. Es kyajts əj xyñitəkə, ni je'eyə yə kyə'ək ngə'agəjədət éxtəmxəpts əj n'ityəts tyuumbən.

²⁸ Tyəədu tyuun jyəjtə mə ja naxwíndə di'ibu xyə'ajtypy Betañə, Jordán məjnə awiñ, mə ja Fwank dyajnəbéty ja ja'əyaty.

Jesús, ja Diosə wyindsə'kən

²⁹ Jakumbom ja Fwank t'ijxy ja Jesús ko myəwingóñəty. Ta jyənáñ:

—¡Ixtə! Tyəədu də'un ja Diosə Byorreegu'unə di'ibu wə'əmp éxtəmə windsə'kən es yajpojpnitəgəyət yə naxwíñ. ³⁰ Tyəəədsə dan nmadyək kəts njənáñ: “Oknəm myiñ mə əj tu'ugə yedyəjk di'ibu də'un jawyiin kədiinəm əj, ja'a ko taəyənə natyñ jékyəp kəts əj nmíñ.” ³¹ Kyajts əj kə'əm nnija'əju pənə dan yə'u. Per nmíñəts əj es nyajnəbétyəts mət ja nuə, es t'əxkəptət yə israelitə ja'əyaty.

³² Fwank nandə'un jyənáñ:

—Ëj nan təts n'ixy tsəjwínm kyəda'əky yə Espíritə Santə də'un éxtəm tu'ugə pakə'unə, es kyəxke'eky mə ja Jesús. ³³ Ëj kyajnəmdsə naty nandə'un nnijəwə pənə'u. Per kədsə Dios xykyəjxy nyajnəbətət mət ja nuə, ja'ats xy'anməəy: “Ko yə Espíritə Santə xy'ixət jyənəky es kyə'ət mə ja yedyəjk, yə'u də'un di'ibu yajnəbətəp mət ja Espíritə Santə.” ³⁴ Tədsə net n'ixy, es əjtsə də'un nnikəjxpejtypy ko yə'ədyə Diosə 'yU'unə.

Jesusə 'yəxəjkpə jawyiimbə

³⁵ Jakumbom tapə naty jatugok ja Fwank mət niməjtsk di'ibu panəjxədəp. ³⁶ Ko Fwank t'ijxnəjxy ja Jesús, ta jyənáñ:

—¡Ok'ixtə! Tyəə də'un ja Diosə Byorreegu'unə.

³⁷ Ja niməjtskəpə Fwəngə 'yəxəjkpə tmədoodə ko də'un jyənáñ. Ta tpanəjxtə ja Jesús.

³⁸ Es net ja Jesús ñəjyən'ijxə. Ta t'ijxy ko pyənəjxədu. Ta t'anməəy:

—¿Ti dan m'əxtəəydyəp?

Es ja'əjty 'yadsoodə:

—Yə'əxəjkpə, ¿mə mij mdsəənə?

³⁹ Esə Jesús 'yadsoojəmbijtədu:

—Min xy'ixtə.

Tə oj ñəjxtə mə dan tsyənə. Es jam oj kyudsə'ujənədu, ja'a ko mə taxk yəxəpənə naty.

40 Es nidu'uk di'ibu Fwank panujxudup, ta oj tpanejxy ja Jesús, ja'a yu Andrés, myuga'axu Simonk Peedru. 41 Kyajnumu naty ti tyuñ jyátyaty es ja Andrés oj t'uxta'ay ja myuga'ax Simonk. Ta t'anmaay:

—Tu net nbátum ja Kristu di'ibu Dios wyin'ijx.

42 Ta ja Andrés oj tpanejxy ja myuga'ax Simonk ma naty ja Jesús. Es ko ja Jesús t'ijxy, ta 'yanmaay:

—Mijtsu du'an Simonk, Jonasu 'yu'unk. Es mij mxu'átup Sefus (di'ibu yaj'andijp Peedru).*

Jesús dyaxu ja Felipu esu Natanael

43 Jakumbom ja Jesús tsoonáñ ñajxa'añ Galileeu. Net tpaty ja Felipu es t'anmaay:

—Pamiingats.

44 Yu Felipu, Betsaydu kyugajpnaty, ma nandu'an 'yittu Andrés esu Peedru. 45 Ta ja Felipu tsoyo'ón, oj t'uxta'ay yu Natanael. Ta t'anmaay:

—Tuts n'ixtu ja yedyujk di'ibu Moisés es di'ibu Diosu kyugajxpaty jyaadyu ma ja Diosu jyaabyajtun. Yu'u Jesús, 'yu'ungu Josee, di'ibu kugajpn Nazaret.

46 Net ja Natanael jyunañ:

—¿Tii wa'an da mbaat pyudsemy Nazaret di'ibu oy?

Felipu 'yadsooj:

—Min xy'ixy.

47 Ko Jesús t'ijxy myuwingoñaty yu Natanael, ta jyunañ:

—Tya tu'uk myiñ ja israelitu ja'ay di'ibu kyaj 'yanda'aky.

48 Net ja Natanael yajtuuj:

—¿Wi'ixats mij xy'ix'aty?

Jesús 'yadsooj:

—Ej mij n'ixy'ajtyats kyajnumu naty Felipu mwóyaty ko naty m'u'uñu iigu patku'uy.

49 Net 'yadsooy ja Natanael:

—Ya'uxpukpu, imijtsu du'an Dios m'U'unk'ajtup, mijtsu du'an ja israelítadyu ryey!

50 Jesús 'yadsooj:

—¿Xymyubujkpuats uj mij ja'a ko tu n'anuumu kots mij n'ijxy iigu patku'uy? Pes tyam xy'ixat di'ibaty ni'igu muj.

51 Nandu'an jyunañ ja Jesús:

—Jantsy t'ajtanats miits n'anuumadu ko m'ixtup awa'ats ja tsajp es xy'ixtat ja Diosu 'yanklus pyat jyunañtat ma uj, ja Naxwiñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu.

2

Pujk ukun jap Kanaa

1 Kyumduguk xuu tu'uk ja pujk ukun 'yity jam Kanaa, ñaxwiñudu Galileeu. Tamu naty nandu'an yu Jesusu tyaak. 2 Es ja Jesús mut ja 'yuxpukpatty oj ñajxtu ma ja ja'ay pyeky ko yajwoodu. 3 Ko oj ja vinu kyexy, ta ja Jesusu tyaak 'yanmaay:

—Kyajnap ja vinu.

4 Ta ja Jesús t'adsooy ja tyaak:

—Nanitu'unk, ¿ti kots du'an xy'anuumu? Kyajnumts uj xyñapaaty.

* 1:42 Peedru yu'u grieeu kyajxy di'ibu yajpudsump tsaa.

5 Net ja Mariia t'anmaaydyu ja di'ibu naty jam winguudyu:

—Kuydyundu tugekyu di'ibu mduk'ana'amur.

6 Tamu naty tudujku nuuduik di'ibu ak tim tsaa, di'ibu israelitatu yajtuundu ko ñayajwa'adsudu. Es tu'uk tu'ugu nuuduik mugop'rx litran tyaku nuu. 7 Jesús t'anmaaydyu ja wingiibuty:

—Ya'utsta mudu nuu tyadu nuuduik.

Ta dya'ujsta. 8 Net ja Jesús t'anmaaydyu:

—Jaaptu net waanu es munujxtu ma xuduumbu.

Es du'un ttuundu. 9 Es ja xuduumbu t'ukmajtsy ja nuu di'ibu naty tu jymbity vynu. Ni tkanijawu ma myiñ, ja'ayu ja wingiibuty ñija'adu ma tsooñ, ja'a ko yu'adyu naty tu tjuuttu ja nuu. Ta ja xuduumbu tmaj'yaxu ja puikpu yedyuk. 10 Ta t'anmaay:

—Jawyiin t'uuktu nidugekyu ja vynu waanu oybyu, es ko ja jabye'xyty tu t'uknudu naty, netnuu yajmoodyu ja vynu di'ibu kyaj nugo 'yoyty. Es mij jumbit xytyuñ. Oknam xyaky ja vynu waanu oybyu di'ibu naty mya'ijtyru puje'eky.

11 Yu ijxwu'umun di'ibu myudajtyru ja muj'ajtun di'ibu Jesús tyuun jap Kanaa, Galilee ñaaxoty, ja'a yu'u ja jawyiimbu ijxwu'umun di'ibu myudajtyru ja muj'ajtun di'ibu Jesús tyuun. Esu du'un dya'ijxu ja myaj'ajtun es ja 'yaxpuikpatty myubujkudu.

12 Ko tyadu xuu ñajxy, net ja Jesús juyptaknu Kafarnaum mat ja tyak esu myuga'axty esu 'yaxpuikpatty. Jap 'yijtu majtsk tuguk xuu.

Jesús dyajpadsemy di'ibu juuy to'ktur ma ja muj tsajptuk

13 Es kom wingoombu naty ja israelitu pyasku xuu, ta Jesús pyatujku Jerusalén. 14 Jap muj tsajptuk ñabotsoty tpaty di'ibu tye'kypy éxtamu windsu'kan: tsajkaa, borreegu esu pak, es jap di'ibaty wyin'uñaaadyu ja tyeeky di'ibu ja'ayadyu myeeñ wyinguoonudu es du'un tnipak tni-tundu. 15 Ko tyadu Jesús t'ijxy, ta tu'ugu wyojpn dya'o'oyu ak tim po'o. Net twojppadsuumdaadyu di'ibaty naty jap tye'kypy ja borreegu esu tsajkaa. Es tnaswajudu ja myeeñ di'ibu wyinguoonudu ja meeñ es dyajjumbijty ja myeesu. 16 Es ja di'ibu tye'kypy ja pak t'anmaay:

—iYajpadsudu tyadu ja yaa! iKatudu nDeedyu tyuk xyajwa'añ maadyuk!

17 Net ja 'yaxpuikpatty tjamyajsta ja Diosu jyaabyajtu ma jyuana'añ: “Ndsojk'e'kpyuts ja mduk.”

18 Net myiindu ja israelitu wyindsunaty es yajtuudu:

—¿Ti ijxwu'umun di'ibu myudajtyru ja muj'ajtun mij xytyuk'ijxtur ko mij xymudaty ja kutujkan es du'un xytyunat yu tyadu?

19 Esu Jesús 'yadsooju:

—Jitu tyadu muj tsajptuk, es tuguk xuuts ngójudats jatugok.

20 Ta ja israelitatu 'yanmaayudu:

—Justyikxytyuduk jumajt 'yity es 'yabejty, ¿es mij tuguk xuu xyky-oja'añ?

21 Per ja Jesús ko tmadyaky ja muj tsajptuk, ja'a du'un myadyakypu ja kyunam nini'x. 22 Paaty ko Jesús 'ye'ky es jykypyejky, ja 'yaxpuikpatty tjamyajsta ko du'un Jesús jyuanañ, es tmuubjktu di'ibu ijtr jaabyety ma Diosu jyaabyajtu es di'ibaty naty Jesús tu 'yanu'amxaty.

Ñija'ap ja Jesús ja ja'ay ja jyot wyinma'añ

23 Ko naty ja Jesús 'yity Jerusalén ko pasku xuu, may ja ja'ay myubujkudu ko t'ijxtu ja ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun di'ibu Jesús tyuun. 24 Per ja Jesús kyaj ñaygyujku ti'igyu mat yu'ujaty, ja'a ko 'yixy'ajttaaydyur nidugekyu. 25 Es ja Jesús kyaj t'awijxy esu wiingátypy ja ja'ay tyukmadya'agudat wi'ixu ja ja'ay ja jyot wyinma'añ, yu'u k'u'm ñija'abu naty wi'ixu wyinma'añ ja ja'ayaty.

3

Jesús esu Nikodemu

1 Nidu'uk di'ibu ana'amp muj tsajptugóty, fariseeu ja'ay, es ja'a txu'aty Nikodemu, 2 ja'a ñimiin ja Jesús koots, es t'anmaay:

—Ya'uxpukpu, nnija'adupts ko Dios tu mgéxyaty es xya'uxpúktudats, ja'a ko ni pán mbaat tkaya'ixyaty yu ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun éxtam mij xya'ixyaty, pán kyajpu Dios pyudúkaty.

3 Es ja Jesús 'yadsoojumbijtu:

—Jantsy t'ajtanats mij n'anuumu, di'ibu kyaj jatugok myiñ jya'ty jemy, kyaj mbaat t'ixy ja Diosu kyutujkun.

4 Net ja Nikodemu dyajtuuy:

—¿Per wi'ix mbaat tu'ugu ja'ay muj'ana'knu myiñ jya'ty myamajtsk ok? ¿Wi'ix mbaat tyuku tyaaq jyodoty es jya'tat ya naxwiiñ jatugok?

5 Jesús 'yadsoojumbijtu:

—Jantsy t'ajtanats mij n'anuumu, pán kyaj jatugok myiñ jya'ty jemy mat ja'agyujxm ja nuu es ja'agyujxm ja Diosu Jya'ajun, kyaj mbaat tyuku ma Diosu kyutujkun. 6 Pánu toxytyujk yajmiin yajjajtap, ja'ay yu'u; es pán ja Diosu Jya'ajun yajmiin yajjajtap, ja'ajun yu'u. 7 Katu du'uñu mwu'umu kots mij tu n'anuumu es tsojkap jatugok mmin mja'ttat jemy. 8 Yu poj, pojpu'u otyim maaty, es mmudeepy ko pyoju, per kyaj xyñijawu ma tsyooñ es ni xykyanijawu ma ñejxy. Es nandu'unu danu tyaaadu tugekyu di'ibu ja Espiritu Santu yajmiimpy yajjajtypy jemy.

9 Ta ja Nikodemu dyajtuujumbijty ja Jesús:

—¿Per wi'ix mbaadu tyaaadu du'un tyuñ?

10 Jesús 'yadsoojpu:

—Mijtsu du'un tu'ugu israelítadyu wyindsún, ¿es kyaj mij xyñijawu tyaaadu? 11 Jantsy t'ajtanats mij n'anuumu, n'anmaabyuts di'ibats nnija'ap. Es tugekyu di'ibu tu ndukmadya'aktu, yu'u dan di'ibats tu n'ixy. Per miidsaty kyaj xymyabaktu di'ibats uj miits njatukmadyáktu. 12 Es pán kyaj xymyabaktu di'ibats uj miidsaty nja'awa'anup di'ibu ja ya naxwiiñ ijtp, ¿wi'ix xymyabaktat kots ndukmadya'aktat di'ibu ijtp tsajpótm?

13 'Ni pánam kyapatuku tsajpótm, ujtsu du'un je'eyu, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, es ya naxwiiñ nguda'agyuts. 14 Es éxtam ja Moisés tkuduy ja tsá'añ di'ibu ak bronsu, nandu'un uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyajpuja'aga'añats kujxm. 15 Es nidugekyu di'ibats xymyabujkpuats uj, jiky'átap winu xuu winu tiempu.

Dios tsyejpy ja naxwíñudu ja'ay

16 Ja'a ko yu Dios nugoo oj t'oktsojknú ja naxwíñudu ja'ayaty, paaty ttuknigejxy ja tyu'uk'U'unk, es pánaty myubujktap jiky'áttap winu xuu winu tiempu es kyaj kyutagódyat. 17 Ja'a ko Diosu 'yU'unk tkejxy es

dyajnitso'oktut ja naxwíñadu ja'ayuty, kyaj tkejxy esu ja'ay ñajxtut ma ja tudyu'unun winu xuu winu tiempu.

¹⁸ Di'ibu myubejkypy ja Diosu 'yU'unk, kyaj yu'u ñajxtut ma ja tudyu'unun winu xuu winu tiempu, per di'ibu kyaj myubekyuty, yu'u nujxup ma ja tudyu'unun winu xuu winu tiempu mat ko kyaj tmabeky ja Dios ja tyu'uk'U'unk. ¹⁹ Di'ibáty kyaj tmabaktu ja Diosu 'yU'unk, ja'a nujxtup ma ja tudyu'unun winu xuu winu tiempu, mat ko ja jajun myiñ ya naxwíñ, es ni'igu oj ttsoktu ja koots'át kudiinam ja jajun, mat ko axuuk 'yadu'utstu. ²⁰ Nidugekyu di'ibáty axuuk adústap, kyaj ttsoktu ja jajun, es kyaj tmawingóñ ja jajun kudiibu ñayajnidu'xudut di'ibu naty axuuk tyiimpy. ²¹ Per di'ibu jiky'ajttup mudu tyy'ajtan, myawingeempy ja jajun es du'un dya'ixuty ko yu'u oy tmadúñ ja Dios.

Fwank Yajnubajtpu tñigajxy ja Jesús

²² Es ko waanu 'yijty, net ja Jesús mudu 'yuxpajkpty oj ñajxtu ma yu Judee ñaxwíñadu. Jap waanu 'yijttu es dyajnubáttu ja ja'ayuty. ²³ Nandu'un ja Fwank Yajnubajtpu yajnubétyu naty jam Enón di'ibu myawingon'ajtypy ja Salim, ja'a ko jamu naty ja kom nuu, es ja ja'ayuty ñajxtu es ñubáttut. ²⁴ Tyaadu du'un tyuun jyajtu kyajnamu naty yu Fwank yajpajta'aky pujxndugóty.

²⁵ Es di'ibu naty ja Fwank Yajnubajtpu 'yuxpajkpty ñaygyajxudu mat tu'ugu israelítaty pun wi'ixu ja'ay ñayajwa'adsudu. ²⁶ Net oj tñinujxtu ja Fwank es t'anmaaydyu:

—Ya'uxpajkpu, ok'ix. Di'ibu naty mat mij ma Jordán mujnuu awinm, di'ibuts mij xytyukmamadyak, tam tyam yajnubéty, es nidugekyu ja'ayuty ak yu'u panujxup.

²⁷ Net ja Fwank 'yadsooy:

—Ni pán tii mbaat tkamudaty pun kyajpu Dios tu myo'oyuty. ²⁸ Miidsaty ku'am xymyadoodu kots miits n'anmaaydyu: “Tyy'ajtan ko kyajts uj nGrístaty, je'eyats uj nyajkéxy jawyiin ma yu Kristu.” ²⁹ Ma tu'ugu ja'ay pyekyan, ja pajkpu yedyujk ja'a mat ti'igyu ja di'ibu pyejkypy. Es ja pajkpu yedyujk ja myutnaymyaayubu ni'igu xyonda'aky ko jam muut 'yity ma yajmajtúñ ja myutnaymyaayubu es tmadoo'ity ja kyajxy myadya'aky. Es nandu'un uj, xondákpats jotkada'aky ko yu ja'ayuty tpanujxtu ja Jesús. ³⁰ Jesús yu'u ni'igu myajwiindujku'adu'utsy, es uj waanu ni'iguts n'awaan n'amutsku.

Di'ibu tso'omp jam tsajpótm

³¹ Mat ko Jesús tsyo'oñ tsajpótm, paaty ni'igu myájuty kudiinam ja naxwíñadu ja'ay. Hjttsu du'unu naxwíñadu ja'ay. Paaty uj je'eyats nnijawu di'ibu ja ya naxwíñ. Per di'ibu kudakp tsajpótm, yu'u ñigopk'ajtypy tugekyu. ³² Paaty yu'u myadyakypy di'ibu tu t'ixy es tmadoy, per ni pán tkamabeky di'ibu yu'u myadyakypy. ³³ Ja ja'ay di'ibu kyupejkypy ja ayuk di'ibu yu'u kyajxypy, nigaxu'kp ko tyy'ajtan di'ibu Dios kyajxypy. ³⁴ Pánu Dios tu kyéxyuty, Diosu 'yayuk myadyakypy. Esu Dios tmooy ja Jesús yu Espíritu Santu tugekyu. ³⁵ Ja Dios Teety jyantsytsyejpy ja 'yU'unk, es tugekyu ttukkadu'adya'ay di'ibu jaa'ajtp. ³⁶ Di'ibu myubejkypy ja Diosu 'yU'unk, myadajtypy yu jiky'ajtan winu xuu winu tiempu; per di'ibu kyaj tmabuka'añ yu Diosu 'yU'unk, kyaj tmudaty ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu, yu'uyu 'yaxájup ja mak tudyu'unun di'ibu Dios mo'oyadup.

4

Jesús es tu'ugm samaritanu toxytyujk

¹ Myndoodu ja fariseeu ja 'ayuty ko ni'igu naty dyajmáyu ja 'yuxpuijkruty es yajnabéty ni'igu kudiinam ja Fwank Yaj nabajtru. ² Oy kyaj ja Jesús ku'am yajnabejty, yu 'yuxpuijkruty yu'ajuty yajnabajttu ja ja'ayuty. ³ Ko Jesús tnija'aju tyaadu, net tso'oñ Judeeu es jyambijnu Galileeu.

⁴ Ko tyu'uyo'oy, koonam ñaxy samaritanu ñaaxóty. ⁵ Jyajttu jap ma kajpn di'ibu xyu'ajtypy Sikar, di'ibu naty jaryu myuwingón yu Jakoobu ñax di'ibu 'yu'unk Josee tyukkumaay ja ñax. ⁶ Es jap tu'ugm nudajñ di'ibu Jakoob ñudajñ'ajt jékyup. Es ko jyajty jap nudajñ agu'p ja Jesús, ja'a ko anu'xubu naty mut ko tu yo'oy, ta ñaxwe'tsy nudajñbyu'aay. Kijkyxyuu natyñu. ⁷ Net myiñ ma ja nudajñ tu'ugm samaritanu toxytyujk es tju-uda'añ ja nuu. Net ja Jesús t'anmaay:

—Meegyats waanu mnuu, tunu may'ajtan.

⁸ Tu naty ñujxtu ja 'yuxpuijkruty kajpnóty es tjuya'andu di'ibu 'yagijxyu'áttup.

⁹ Es ja toxytyujk 'yadsooju:

—Mij m'israelitu, es uj samaritanu. ¿Wi'ixats mij xy'amdoy ja nuu es nyajnu'uugut? (Yu israelítaty kyaj mut ti'igyu 'yity ja samaritanu ja'ayuty.)

¹⁰ Jesús 'yadsooju:

—Kooxyup xy'oknijawu ja may'ajtan di'ibu Dios yajkypy es pánats uj di'ibu nuu m'amdoojup, táy'ajtanxyuupts mij xy'amdoy yu nuu, es ujxyuupts mij nmeepy yu nuu di'ibu yajjiky'ajtypy ja ja'ayuty.

¹¹ Ja toxytyujk 'yadsooju:

—Windsún, ni xykyamudaty je'eyu di'ibu mut ja nuu xyjuudut. Ja'a ko jantsy kuk yu nudajñ, ¿wi'ixats mij xymyo'oyut yu jiikypy nuu? ¹² Ja n'apteety'ajtam Jakoob xytyukmawu'umamu tyadu nudajñ, ma yu'u ijty ñu'uuktu mut ja 'yu'unk 'yana'katy esu jyuyujk tsyajkaa. ¿Tii wa'anu da mij ni'igu májuty kudiinam ja'a?

¹³ Esu Jesús 'yadsooju:

—Nidugekyu di'ibu yaa nu'úktup, paadudup jatugok yu tuudsu, ¹⁴ per di'ibu 'yikyppy ja nuu di'ibuts uj nmeepy, ni na'a tuudsu kyanakypyaadudut. Ja'a ko di'ibuts uj nuu nmeepy, jap myujxtúwut jyodoty es myo'oyudut ja jiky'ajtan di'ibu wínu xuu wínu tiempu.

¹⁵ Net ja toxytyujk t'adsooy ja Jesús:

—Windsún, meegyudsu tadu nuu es kudiibuts xyñakypyaadut yu tuudsu es ni nganakymyínudats ma tyadu nudajñ es njuududats ja nuu.

¹⁶ Jesús 'yadsooy:

—Nujx wow yu mña'ay es muut mmíndut ja yaa.

¹⁷ Ja toxytyujk 'yadsooy:

—Kyajts nmudaty ja mña'ay.

Jesús 'yadsooju:

—Mmudajtypy ja táy'ajtan ko mjuna'añ kyaj xymyudaty ja mña'ay, ¹⁸ ja'a ko nimugoxk tu xy'okmudajtru mña'ay, es di'ibu jam tyam mmudajtypy jatu'ugm myedyujk, kyaj yu'u xyña'ayuty. Paaty táy'ajtan éxtam mjuna'añ.

¹⁹ Ko ja toxytyujk tmadooy, net t'anmaay ja Jesús:

—Windsún, n'ijxypyats ko mij ja Diosu kyugajxpu. ²⁰ Ja n'aptujkaty di'ibu jékyup jyiky'ajttu, ja'a 'yawdajttu ja Dios yaa ma tyadu kopk. Per mi-its israelítaty mjuna'andu ko jaayu Jerusalén ja it lugaar ma n'awdajtam.

21 Jesús t'adsooy ja toxytyujk:

—Mabujkkats mij, miimp ja xuu ja ooru ma miits xy'awdattat ja Dios, es ni mgamíndut ma tyadu kopk es ni mganujxtat Jerusalén. 22 Miits samaritanu ja'ayaty, kyaj xyñijawadu ti m'awdajttap, per uudsaty israelítaty, nniija'adapts tits n'awdajttap, ja'a ko tsyooñ ja nitsokan ma ja israelítaty. 23 Per minaaamp ja tiempu, es tyamu du'un, ko ja ja'ayaty di'ibu sitay y'awdajttap ja Dios, t'awdattat mat winu jyot jya'ajun es mudu tuy'ajtun, mat ko du'unu dun ttseky ja Dios es 'yawdatudat ja ja'ayaty. 24 Dios yu'u du'un ja ja'ajun, es di'ibu 'yawdajttap ja Dios, 'yawdattap mat winu jyot jya'ajun es mudu tuy'ajtun.

25 Net ja toxytyujk t'anmaay ja Jesús:

—Ej nniija'abats ko minap ja Kristu di'ibu Dios wyin'ijx. Ko myínat ja'a, yu'u xy'awa'anadya'ayam tugekyu.

26 Net ja Jesús t'adsooy ja toxytyujk:

—Ejtsu du'un Kristu di'ibu mmugajxup.

27 Es net jyajttu ja 'yuxpukpudy. Es ko t'ijxtu ja Wyindsán myadya'aky mat tu'ugu toxytyujk, du'unu wyu'amudyaaydyu. Per ni pán oj tkayajtáy: “¿Ti mdsejpy?” o “¿Ti ko xymyutmadya'aky yu toxytyujk?”

28 Net ja toxytyujk tnaswijtsu tsyiy es oj ñejxy kajpnóty es oj t'awánadu ja kugajpn es t'anuumadu:

29 —Min xy'ok'ixtu tyápuu ja'ay di'ibuts tu xy'awanu tugekyu di'ibuts tu nduñ. ¿Kyaju du'un jya'adyu tyaadu ja Kristu?

30 Net ja ja'ayaty tsyo'ondu jap kajpnóty es t'ninajxtu mat ja toxytyujk ja Jesús.

31 Ko naty ja toxytyujk tu ñejxy kajpnóty, net ja Jesusu 'yuxpukpudy 'yanmaayu:

—Ya'uxpukpku, kay oynu'unan.

32 Ta ja Jesús 'yadsooy:

—Tyapts ja je'xy nmudaty di'ibu miidsaty ni xykyanijawadu.

33 Net ja 'yuxpukpudy ak ja'ajaty ñayajttajjedu:

—¿Tu da pán dyajmín di'ibu kyáyup?

34 Esu Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxpukpudy:

—Kotsuj nduñ di'ibu tsyejpy pánats tu xykyexy, ujts jotkadákpats éxtam jyawu ngay n'iigyats.

35 'Miits m'ayuk'ajttabu du'un: “Ko tyugoy'aty taxk po'o es nyajpuu'kam ja puja'aky.” Per ujts miits n'anmaaydyu: “¡ixtu kam! Tu puja'aky tyatsnu es tu tpaaty ja tiempu es pyudu'ugut.”* 36 Di'ibu yajpuu'kypy ja puja'aky, 'yaxájup ja myuju'uñ; esu puja'aky di'ibu yajpuu'kypy, ja'a du'un itap winu xuu winu tiempu. Es du'un di'ibu wyijpy ja triigu es di'ibu yajpuu'kypy, nimajtsk xyonda'akta. 37 Es du'un dya'ixyaty ko tyu'ajttanaty di'ibu 'yayuk'ajttap éxtamu tyaadu: “Wiinkpu wyijpy ja triigu es wiinkpu yajpuu'kypy.” 38 Ejts miidsaty tu ngaxtu es xyajpuu'uktat ja di'ibu kyaj tu xyñiduungadu. Wiingátypyu tu tniduungadu, es miidsadyu net myajpuu'ktap.

39 May ja samaritanu ja'ayaty di'ibu tso'ondu kajpnóty tmabujktu ja Jesús, ja'a ko ja toxytyujk tu naty 'yanu'umxudu: “Tadu yedyujk xy'anmaayats tugekyu di'ibuts tu nduñ.” 40 Es ko myiindu ma Jesús, net

* 4:35 Ja'a taadu 'yandijpy ko tu net ja tiempu jya'ty ma ja ja'ayaty 'yaxájudat éxtamu Kristu.

tmánu'xtáktu es wya'umát mut yu'ájuty. Es ja Jesús oj wye'emy má ja kajpn majtsk xuu mut yu'ájuty.

⁴¹ Ko ja kugajpnaty tmádoodu ja 'yuxpújkun ja Jesús, ni'igu mayjya'ay oj t'akmábuktá ja Jesús. ⁴² Net ja toxytyujk t'anmaaydu:

—Nmábujknápts údsaty tyam, kádiinam je'eyu ko mij tu xyñigajxy, ja'a ko nandu'an údsaty ku'am tu nmádoóyts. Nniija'adapts tyam ko tay'ajtan ko yu'u Kyrístaty di'ibu jajpojpnitugoyaampy yu naxwíñudu ja'ay.

Jesús dyajtse'eky tu'ugu yajkutujkpu tyuumbu

⁴³ Ja kyumduguk xuu ja Jesús tso'oñ Sikar es oj ñejxy Galileeu. ⁴⁴ Ku'umu naty jayujp tu jyuna'añ yu Jesús: “Ni tu'ugu Diosu kyugajxpu kya'ity windsu'ugu mut ja myugugajpn.” ⁴⁵ Es ko ja Jesús jyajty Galileeu, ja ja'ayaty oj 'yaxájudu tsuj, ja'a ko nimayu naty di'ibu oj tu pyaskaxu'attu Jerusalén. Jap t'ijxta ti Jesús tyuun tugekyu.

⁴⁶ Net ja Jesús jyajty Kanaa, Galileeu ñaxóty, má naty ja nuu tu dyajjambity vynu. Es net tu'uk jyajty ja yajkutujkpu tyuumbu di'ibu máju kyutujkun. Jam ja'a tsyuumu Kafarnaúm es ja 'yu'unktamu naty tu pya'ambéty jantsy muk. ⁴⁷ Ko tadu ja'ay tmádooy ko Jesús tu jyambity Judeeu es ko tu naty myiñ Galileeu, ta tnimiñ es tmánu'xtáky es jyajpta'agut, es nujx ja 'yu'unx ya'agudáxaty, ja'a ko tim oogánubu naty.

⁴⁸ Ta ja Jesús t'anmaay ja ja'ay:

—Pun kyaj xy'ixtu ijxwu'amun di'ibu myudajtypy ja máj'ajtan, kyaj miidsaty uj xymyábuktat.

⁴⁹ Net ja yajkutujkpu tyuumbu 'yadsooy:

—Windsún, jo'omdu tsojk, tunu may'ajtan, naam kyajnumts ja n'u'unk 'yeeky.

⁵⁰ Ta Jesús 'yanmaayu:

—Nujx má mdujk. Ja m'u'unk tu 'yagada'aky.

Ta ja ja'ay tmábejky éxtam ja Jesús tu 'yanu'umxaty. Ta jyambijty má tyujk. ⁵¹ Es ko naty tyu'uyo'oy, oj jyajpkubaadaty ja tyuumbu di'ibu naty tso'ondap má ja puma'ayun. Ta 'yanmaayu:

—Já m'u'unk tu 'yagada'aky!

⁵² Ta ja yajkutujkpu tyuumbu 'yadsooy:

—¿Ti oorú oga'an tu myabaadu?

Es ja'ajuty 'yadsoodu:

—Éxtam junakxyuu axu'uy xyeemy ja jyuan.

⁵³ Net ja u'unkteety tjamyejtsy ko nan janakxyuu naty tu 'yanu'umxaty ja Jesús: “Ja m'u'unk tu 'yagada'aky.”

Net ja ja'ay es nidugekyu di'ibu tsyunaayduyup má jyuan tyujk tmábujktu ja Jesús. ⁵⁴ Tyaadu du'an ja myumajtskpu ijxwu'amun di'ibu myudajtypy ja máj'ajtan di'ibu Jesús tyuun ko jyambity Judeeu es ñejxy Galileeu.

5

Jesús dyajtse'eky tu'ugu puma'ay pilu pa'aay

¹ Ko waanu 'yijty ja israelítaty tu'ugu naty ja xuu ttundu jap Jerusalén, es ja Jesús jap oj ñejxy xu'ajtpu.

² Má tadu kajpn myuwingón ja kajpndujk aa di'ibu tyijtpu Borreegu Tujk Aa, jap tu'ugu máj pilu má ja'ay tsiy'idu. Múgoxku tyujk wiin tmádaty esu israelitu ja'ay ttiyty Betesdu. ³ Japu naty ja ja'ay may pya'amgo'knudu naxkujxy. Tapu wiints, axneybyu, xux, di'ibu kyaj mbaat yi'xy. Jap

'yawixtə pilə pa'aay es ja nənə yu'xət.* ⁵ Japən naty tu'ugu yedyujk kyo'knə di'ibə i'px majmókx təkək jəmujt kujk pya'am 'yity. ⁶ Ko ja Jesús t'ijxy ja puma'ay kyo'knə, ñija'abə naty ko jeky tə 'yayoona, net t'anmaay:

—¿M'agada'agaambu?

⁷ Ja puma'ay 'yadsooy:

—Windsən, kyaj pən pənəts xpyujta'agap yap piloty ko jyayi'xy tyadə nənə. Təkək təkəkəts njatakya'añ, wiinkpə jawyiin'ajtəojp.

⁸ Jesús t'anmaay:

—Pədə'ək, yajmúk ja mmabajn es nujx mə mdəjkən.

⁹ Netyə ja puma'ay 'yagudaktaay. Ta dyajpədə'ky ja myabajn es yo'oydsyo'oñ. Es kom saabədə naty mə ja israelítaty dyajngutúkə es t'amaay'áttət, ¹⁰ yə'ujəty t'anmaaydyə ja di'ibə naty tə 'yaguda'aky:

—Po'xənəxə tyam. Kyaj ñikutíkyəty es xytsyənəmədíttət yə mmabajn.

¹¹ Net ja yedyujk 'yadsooy:

—Yə di'ibəts tə xya'aguda'aky, yə'əts tə xy'anəmə: “Yajmúk yə mmabajn es nujx.”

¹² Net yajtəujədə:

—¿Pənəxə də'un tə m'anə'əməxəty es xyajmúkət yə mmabajn es mnəjxət?

¹³ Es ja yedyujk kyaj tñjawə pənə dən ja'a di'ibə tə ya'aguda'agyəty, ja'a ko mə ja lugaarən mayə naty ja ja'ayəty es ja'a ko ja Jesús tə naty ñəjəxə wiink tsoo. ¹⁴ Oknəm jatəkəkə Jesús tpaty mə ja məj tsajptəjk. Net ja Jesús 'yanmaay:

—Ix jaygyukə. Tyamə net tə m'aguda'aky. Katə mnakypyekytyñ kədiibə mjətət o'ktəy.

¹⁵ Ta ja yedyujk jyəmbijty es oj t'awanə ja israelítaty ko di'ibə tə ya'aguda'agyəty, yə'u də'un ja Jesús. ¹⁶ Paaty ja israelítaty tpaajdiitso'ondu ja Jesús, mət ko ja puma'ayəty dya'agudaky saabədə Xə.

¹⁷ Es ja Jesús t'anmaay ja israelítaty:

—Yə nDeedyəts tuumpnəm tyambaat, es əj nandə'un tuumbəts.

¹⁸ Paaty yə'ujəty ni'igə oj 'yəkədə, es paaty tja'ə'ogəndə mət ko ja Jesús kyaj tma'yaty twindsə'əgə ja po'xənəxə es mət ko nandə'unə Jesús jyənəñ ko Dios yə'u tyeety'ajtypy, ja'a ko də'un ñəybyujta'agyəty nandə'un Dios.

Diosə 'yU'ungə kyutujkən

¹⁹ Net ja Jesús t'anmaaydyə:

—Jantsy təy'ajtənəts miits n'anəmədə ko əj, Dios ja 'yU'unk, kyajts mbaat ti nduñ ngə'əm winmə'añəts. Ndiimbyəts je'eyə di'ibəts n'ijxypy ttuñ yə nDeedyəts. Təgekəy di'ibədsə nDeety tyiimpy, nandə'un əj, Dios ja 'yU'unk, nduñəts.

²⁰ 'Pes ja nDeedyəts xytsyojkpəts əj es xytyuk'ijxpəts təkəkəy di'ibə yə'u tyiimpy. Es xytyuk'ixəəmbəts waanə oyjyatyryə. Es ko xy'ixtət, də'uñə mwə'əmədyə'aydyət. ²¹ Es éxtəmə Dios Teety dyajjikypyéky ja o'kpəty, nandə'un əj, ja 'yU'unk, nyajjikypyəkəpəts di'ibəts ndsejpy. ²² Yə Dios Teety ni pən tkapayə'oy. Əj, ja 'yU'unk, tə xymyo'oyəts təkəkəy ja kutujkən es nbayə'oyəduəts, ²³ es də'unəts əj təkəkəy xywyindsə'ugəduət,

* 5:3 Ja ja'ayəty di'ibə jap myəbijktəp ijty ko winnə'agana'aty jyənəky tsajpətm tu'ugu ankləs es ja nənə dyaj'i'xy, es di'ibə ja puma'ay jawyiin təkək mə ja pilə, ja'a agudək oytyim di'ibə pa'amədyə naty tmədaty.

ja Diosu 'yU'unk, éxtam twindsu'ugudu ja Dios Teety. Di'ibats kyaj xywyindsu'ugu uj, nan kyaj twindsu'ugu ja Dios Teety di'ibats tu xykyexy.

²⁴ 'Jantsy tui'ajtanuts miits n'anuumadu, di'ibu myudoo'ijtypy di'ibats uj ngajxypy es tmabeky ja di'ibats tu xykyexy, uj nmo'oyaambyats ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu, es kyaj ñujxat ma tuiydu'unan winu xuu winu tiempu, ja'a ko tats njo'tsu pyojpu es tats nmo'oy ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu. ²⁵ Jantsy tui'ajtanuts miits n'anuumadu, minaamp ja tiempu, es tyamu du'an, ko ja o'kraty tmudowdat di'ibu ngajxypyats uj, Dios ja 'yU'unk. Es panaty kyuydyiimpy éxtamts uj n'anuumu, yu'ats nmo'oyaamp ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu. ²⁶ Du'an éxtam ja Dios Teety tmudaty ja jiky'ajtan, nandu'anuts uj tu xymyo'oy esats nmudátat ja jiky'ajtan. ²⁷ Es ja Dios Teety tats nandu'an xymyo'oy yu kutujkan es nbayo'oyudats ja naxwiñadu ja'ayaty, ja'a ko ujtsu du'an ja Naxwiñadu Ja'ayadyu Kyudunaabyu. ²⁸ Katu tyaadu du'añu mdu'uwu'amadu, ja'a ko ja'taamp ja tiempu ma ja o'kraty di'ibu tu ñaxtakudu myudowup kots uj ngajxat, ²⁹ es di'ibu oy tu jyiky'aty ya naxwiñ, yu'u jiky'ayakup es ñajxtat ma ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu, per di'ibu tu jyiky'aty axuuk ya naxwiñ, jyiky'ayakup es ñajxtat ma ja tuiydu'unan.

Di'ibu ñikajxpejtypy ko Jesús Diosu 'yU'unk

³⁰ 'Uj kyajts ti mbaat ku'am ndúñuts. Uj nbye'ebyats éxtamdsu nDeety xytyuk'ane'emy. Pátap wi'ixats nbayo'oy, ja'a ko kyajts uj ngu'am winma'añ nyajtúñ, ja'ats ndiimpy di'ibu tseyjpy ja Dios Teety di'ibats tu xykyexy. ³¹ Pan ujts naydu'uk ku'am junaamp ko ujtsu du'an ja Diosu 'yU'unk, kyajts mij xymyabúktat. ³² Per taa jatuk'uk di'ibu nandu'an jyuna'añ, es di'ibu yu'u junaamp, tui'ajtanu'u. ³³ Miidsaty ku'am oj xyajtúwdu ja Fwank Yajnabajtpu, es m'adsoojadu ko ujtsu du'an ja Diosu 'yU'unk. ³⁴ Uj kyajts ndukmada'aky kots pan xyñikajxpátat. Je'eyats miits ndukjamyatstu ko ja Fwank jyunañu du'an ko miits mnitso'oktat. ³⁵ Mat ko Fwank Yajnabajtpu, du'an yu'u 'yjity éxtam tu'ugu kudu'xn di'ibu xykyudu'xum ma mbaat nyo'oyum, es waanu tiempu mjetkujkudu miidsaty mudu kudu'xn. ³⁶ Es uj nmudajtypyats tu'ugu testiigu di'ibu ni'igu maj yu maj'ajtan tmudaty kadiinam ya Fwank. Di'ibats uj ndiimpy, Dios Teedyats xymyooy es ndúnat es nyajkugáxat. Es ja tuunk di'ibats ndiimpy, yu'u yajniuxe'kypy ko Dios Teedyats uj tu xykyexy. ³⁷ Nandu'an ja Dios Teety di'ibats tu xykyexy, pyujtákyyp ja'a ko tui'ajtan di'ibats ngajxypy. Ni na'anam xykyamudoogajxta es ni je'eyanum xykya'ixtu. ³⁸ Kyaj ja Diosu 'yayuk 'yity ma miidsaty, mat ko kyaj xymyabaktu kots miits nja'anuumadu ko ujtsu du'an ja kugajxy di'ibu Dios Teety tu tkexy. ³⁹ M'axpajktap miidsaty di'ibu Moisés es ja Diosu kyugajxpaty jyaadyu, ja'a ko miits mjuna'andu ko mat yu'u xytyijy tu xygyanaraty yu mjiky'ajtan winu xuu winu tiempu. Moisés es ja Diosu kyugajxpaty, ja'a jyaadyu di'ibats uj nnastu'un nnaskajxu, ⁴⁰ per miidsaty kyajts xy'axajya'andu éxtamu Yajnitsókpu esxyupts miits nmo'oy yu jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

⁴¹ Kyajts nyajtúñ ja maj'ajtan di'ibu ja'ay yajktap. ⁴² Yajxonuts nnijawu ko miidsaty kyajpu Dios xy'awdattu. ⁴³ Uj tu nmíñats yu'ugyujxmudsu nDeedyats, es miidsaty kyajts xy'axájudu. Per kooxyp myiñ ja wiink yedyujk mat ja kyu'am winma'añ, yu'u sitay m'axájadu. ⁴⁴ ¿Wi'ixats miits xymyabúktadats pan m'axtaaydyup yu ja'ayaty es mwindsu'ugudat,

es kyaj xy'axta'aydu esu Dios jyuna'anut ko miits m'oyjya'ay'átyuty?
⁴⁵ Katu mjuna'andu kots uj miits xytyjy nni'uanaya'andu nDeedyats
 wyinduuy. Moisés yu'u du'an mni'uanayánudap, di'ibu miits mjot'ajttap.
⁴⁶ Mni'uanayánudap mut ko miits kyaj xymyubuktu di'ibu yu'u
 jyaayyu'am ma uj. ⁴⁷ Es pun kyaj miits xymyubuktu di'ibu Moisés
 kyaxjaay, ¿wi'ix miits xymyubuktut di'ibats uj miits n'anmaaydu?

6

Jesús dyajkáy nimogoxk mil naxy ja ja'ay

¹ Ko tyaadu du'an tyuun jyajt, net ja Jesús oj 'yawinnaxy ma ja Galileeu
 Myejyñ di'ibu nandu'an xy'ajtypy Tibeeryus Myejyñ. ² May ja ja'ay
 pyanujxudu mut ko tu naty t'ixy ja ijxwu'amun di'ibu myudajtypy ja
 muj'ajtan di'ibu Jesús tyuun ko ja puma'ay dyajmabaadu. ³ Ta pyatjku ja
 Jesús ma tu'ugu kopk, es ñaxwa'tstu mut ja 'yuxpukpety. ⁴ Pyátubu naty
 ja israelítuty ja pyasku xuu. ⁵ Ko Jesús t'ijxy ko may ja ja'ayuty pyanujxudu,
 net dyajtuuy ja Felipu:

—¿Ma net nju'uyum yu je'xy di'ibu nmo'oyum yu tyaadu mayjya'ay?

⁶ Jesús jyunañ du'an es t'ok'ixa'añ wi'ix jyuna'añ yu Felipu, ja'a ko
 ñija'abu naty Jesús ku'am ti naty tyunaampy. ⁷ Net ja Felipu 'yadsooy:

—Majtsk mugopx xuu nidún kyaj tpaadut es kujkwaan nmo'oyum
 nidu'uk nidu'uk.

⁸ Net ja Andrés, ja myuga'axu Simonk Peedru, nan yu'u naty ja Jesusu
 'yuxpukpety, jyunañ:

⁹ —Tyam tu'ugu mixyu'unk di'ibu myudajtypy mugokku
 tsajkaagy'unk es majtsku ajkxu'unk, peru tyaadu waanu yu'u. Kyaj
 tpaadut mut ko myayjya'ayuty.

¹⁰ Jesús t'anmaay ja 'yuxpukpety:

—Yajnaxwaatstu nidugekyu.

Net ñaxwa'tstu mugokk mil ja yedyukaty, es kyaj yajmadsyóy
 ja toxytyukaty es ja ana'ku'unguty. ¹¹ Net ja Jesús tkone'ky ja
 tsajkaagy'unk es tja'aygyudáky ja Dios. Net ttujkwa'xy es tmooy ja
 'yuxpukpety es ja 'yuxpukpety tmooydu ja mayjya'ay di'ibu naty tu
 ñaxwaatstu. Es nandu'an ttuñ mut ja ajkxu'unk, tmooydu ja ja'ayuty
 mabaat 'yuts jyotkuda'aktat. ¹² Es ko naty tu jyotkuda'akta, ja Jesús
 t'anmaaydu ja 'yuxpukpety:

—Yajmujkta'aydu tugekyu yu tsajkaaky tyuktuku di'ibu tu ñaduku,
 kudiibu ti wyindugóyut.

¹³ Net ja 'yuxpukpety dyajmujktaaydu majmajtsk muj katsy di'ibu
 nadujku ma ja mugokpety ja tsajkaagy'ungun. ¹⁴ Es ko ja ja'ayuty t'ijxtu
 ja ijxwu'amun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan di'ibu Jesús tyuun, net
 ñayjyuanandu:

—Jantsy tuj'ajtandumu du'an ko yu tyaadu yu'udu Diosu kyugajxpu
 di'ibu minaamp ya naxwiiñ.

¹⁵ Per kom ja Jesús ñija'aju ko jyamunajxa'anudu agwanu es
 pyujta'aga'anudu rey, paaty ja Jesús abeky ñaybyujtaku es pyatjku ma ja
 kopk es ita'an naydu'uk.

Jesús yo'oy nuu wyingjxm

¹⁶ Es ko tsyu'ujanu, net ja 'yuxpukpety jyunajktu ma ja mejyñbya'a.
¹⁷ Ta tyujkudu ma tu'ugu barku es 'yawinnaxa'andu Kafarnaúm. Tu naty

wyngoodsan es kyajnamu naty ja Jesús jyambity, ¹⁸ net jyantsymyiin ja muk poj es ja mejyñ jyantsyñikapy. ¹⁹ Es ko tu naty tyu'uyo'oydyu éxtam mugoxk o tadjuk mil metrun, net t'ijxtu ko myawingónaty ja Jesús ma ja byarku, nuu wingujxy yo'oy. Net tsyu'kudyaaydyu. ²⁰ Ta ja Jesús myugajxu:

—Ejtsu du'an. Katu mdsu'ugudu.

²¹ Net ja'ajaty jyantsyxyondaktu es t'axájudu ja Jesús ma ja byarku. Es waanu 'yak'ijty, ta jyajttu ma naty ñujxtu.

Ja'ay t'uxta'aydyu ja Jesús

²² Jakumbom ja mayja'ay tnija'adu pánaty wu'umdu jam mejyñ awinm, ko ya'uyaty ja Jesusu 'yuxpukpaty ttuknujxtu ja barku di'ibu naty ti'igyu, es ko kyaj ja Jesús jap tyujku muut ja 'yuxpukpaty. ²³ Net naagaty ja barku di'ibu tso'ondup ma Tibeeryus kajpn, jyajttu mawingón ma naty ja tsajkaaky tu tkaydyu ko ja Nindsun'ajtum naty jawyiin ja Dios tu tja'aygyuda'aky. ²⁴ Es ko ja ja'ay trujktu kwentu ko ni ja Jesús es ni ja 'yuxpukpadyu naty kyanakyjyápty, ta tyujkudu barkoty es ñujxtu Kafarnaum es t'uxta'aya'andu ja Jesús.

Jesús yajkypy ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu

²⁵ Es ko jyajttu jamdsoo mejyñ awinm, ta tpattu ja Jesús es t'anmaaydyu:

—Ya'yxpukpku, ¿na'axu mja'ty yaa?

²⁶ Net ja Jesús t'adsooy:

—Jantsy tay'ajtanuts miits n'anuumudu, xuxtaaydyupts mut ko mgaaydyu, yajxon m'ujts mjotkudaktu. Kyajts mij xuxta'aydyu mut ko xyjaygyukudu oy ja ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan di'ibats ndiimpy. ²⁷ Katu mdundu mut ja mga'ay m'ukan di'ibu kyaj 'yiiky. Tundu mut ja mga'ay m'ukan di'ibu iigup es mmo'oyadat ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu. Tyaadu du'an ja ka'ay ukun di'ibats uj, ja Naxwiñudu Ja'aydyu Kyudunaabyu, nmo'oyaambyuts, mut ko Dios Teety du'an tu xymyo'oyats ja kutujkun.

²⁸ Net ja ja'ayaty jyunandu:

—¿Tits ndúndup esuts nguydyúnat di'ibu Dios tsyejpy?

²⁹ Ta ja Jesús 'yadsoojambijty:

—Di'ibu Dios tsyejpy, yu'u es xymyabúktut ja di'ibu yu'u tu tkexy ya naxwiñ.

³⁰ Ja ja'ayaty t'anmaaydyu ja Jesús:

—¿Ti ijxwu'umun xytyuk'ixtupts di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan esuts mij nmabúktudats? ¿Tii dun mij mdiimpy? ³¹ Ja n'aptujk'ajtam kyaaydyu ja manaa* jam ma muj itan, du'an éxtam ja Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ: "Yu'u yajk yu tsajkaaky di'ibu kudakp tsajpótm."

³² Ta ja Jesús t'anmaaydyu:

—Jantsy tay'ajtanuts miits n'anuumudu, kyaj ja Moisés mmooyudu ja tsajkaaky di'ibu kudakp tsajpótm, yu'u du'an nDeedyuts di'ibu mmooyudup ja ka'ay ukun di'ibu kudakp tsajpótm. ³³ Ja'a ko tadu ka'ay ukun di'ibu Dios tu mmo'oyaty, yu'u du'an di'ibu tu kyuda'aky tsajpótm es tmo'oy ja jiky'ajtan ja naxwiñudu ja'ay.

³⁴ Net t'adsoodu:

—Windsún, du'añumts xymyo'oydyut tadu ka'ay ukun.

* 6:31 Ix Éxodo 16:13-16, 31.

³⁵ Ta ja Jesús t'anmaaydyu:

—Ëjtsu du'un ja ka'ay ukun di'ibu yajkypy ja jiky'ajtun, es di'ibuts xyñimiimp, di'ibuts uj xymyubajkp, ni na'a yuu kyapaadudut es ni na'a tuudsu kyapaadudut. ³⁶ Per tats miits n'anuumadu, kyaj xymyubaktu óyuts miits tu xyja'ixtu. ³⁷ Di'ibuts ja nDeety tu xymyo'oy, nidugekyu myiñ ma ujun. Es di'ibuts xyñimiimp, kyajts n'uxtíjat. ³⁸ Ja'a ko uj tu nguda'agyuts tsajpótm es ndúnuduts di'ibu ja Dios tsyejpy, es kyaj di'ibuts uj ndsejpy. ³⁹ Esu Dios tsyejpy es kyajts nyajtugóyut ni tu'uk yu naxwíñudu ja'ay di'ibuts tu xymyo'oy. Nyajjikypyúkupts ma ja xuu di'ibu tim ux'okpu. ⁴⁰ Es di'ibu Dios tsyejpy, yu'u di'ibuts xy'ijxp es xymyubékuyuts éxtam ja 'yU'unk, nmo'oyupts ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu es nyajjikypyúkupts ma ja xuu di'ibu tim ux'okpu.

⁴¹ Es mudu tyaadu ko du'un tmudoodaaydyu ja israelítaty, ta tni'o'o tniyáxudu mut ko naty tu jyuna'añ ko yu'u du'un ja ka'ay ukun di'ibu tu kyada'aky tsajpótm. ⁴² Ta ñay'anmaayudu:

—¿Tii kyaj jya'ajudyu tyadu Jesús, ja 'yu'ungu Josee? N'ixy'ajtamts udsajtam yu tyaaak tyeety. ¿Wi'ix jyuna'añ ko yu'u tu kyada'aky tsajpótm?

⁴³ Net ja Jesús 'yanmaayudu:

—Katu mni'ow mniyaaxudu. ⁴⁴ Ni pán mbaat kyamiñ ma ujun pan kyaj dyajmiñ yu Dios Teety di'ibuts uj xykyajx. Es di'ibuts xyryanajxp, yu'u du'un nyajjikypyúkupts ma ja xuu di'ibu tim ux'okpu. ⁴⁵ Es du'un éxtam ja Diosu kyugajxputy dyajwe'emy jaaybyéty ma jyuna'añ: “Dios tyuk'uxpukaampy nidugekyu.” Es du'un nidugekyu di'ibuty myumudeepy ja Dios Teety es tkuyduñ ja 'yana'amun, yu'u du'un mínup ma ujun.

⁴⁶ Kyaj jaa pán jatuk'uk t'ixy ja Dios Teety. Ëjtsu du'un je'eyu tu n'ixy, es yu'udsu du'un tu xykyexy ya naxwiiñ. ⁴⁷ Jantsy tay'ajtunats miits n'anuumadu, di'ibuts xymyubajkp, myudajtypy ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu. ⁴⁸ Ëjtsu du'un ja ka'ay ukun di'ibu yajkypy ja jiky'ajtun. ⁴⁹ Ja m'apteedyuty kyaaydyu ja manaa ma ja maj it, es nan o'ktaaydyu, ⁵⁰ per ja ka'ay ukun di'ibu kudakp tsajpótm, ko pán tkay, kyaj ni na'a kya'ooktat. ⁵¹ Ëjtsu du'unu tadu ka'ay ukunu jikypyu di'ibu kudakp tsajpótm. Ko di'ibu kyaapy 'yikyuy tyadu ka'ay ukun, jiky'átup winu xuu winu tiempu. Ja'a ko tyadu ka'ay ukun di'ibuts uj nyakaampy, yu'u du'un ja nnini'xats di'ibu nyakaamyuts es ja naxwíñudu ja'ayuty tmadattat ja jiky'ajtun.

⁵² Net ja israelítaty t'umujk tkajxmujktu es ñayjyunánudu:

—¿Wi'ixu tyaadu xymyo'oya'anam nju'xum yu kyum'um nini'x?

⁵³ Ta ja Jesús t'anmaaydyu:

—Jantsy tay'ajtunats miits n'anuumadu, pan kyaj xy'axaju éxtamu ka'ay ukun yu nnini'xats, di'ibu uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudanaabyu, nmo'oyaamyuts, es yu nne'pyñats di'ibuts ndamaampy nyokaampy, kyaj xymyudattat ja jiky'ajtun. ⁵⁴ Di'ibu 'yaxájup éxtamu ka'ay ukun yu nnini'xats esu nne'pyñats, jiky'átup winu xuu winu tiempu es ujts nyajjikypyúkap ma ja xuu di'ibu tim ux'okpu. ⁵⁵ Mut ko yu nnini'xats esu nne'pyñats, yu'u du'un éxtam ja ka'ay ukun. ⁵⁶ Di'ibu 'yaxájup yu nnini'xats esu nne'pyñats éxtamu kya'ay 'yukan, yu'u du'un jiky'átup mut uj, es uj mut yu'u. ⁵⁷ Ja nDeedyuts di'ibuts xykyajxp, myudajtypy ja jiky'ajtun, es uj njiky'átyuts mut yu'ugyujxm. Es nandu'unu tyaadu di'ibu 'yaxájup yu nnini'xats esu nne'pyñats éxtamu kya'ay 'yukan, ujtskyujxm jiky'átat. ⁵⁸ Ja'ats nmadyakypy ja tsajkaaky di'ibu kudakp tsajpótm. Tyadu tsajkaaky kyaj dyu'unuty éxtam ja manaa di'ibu kyaaydyu ja

m'apteedyuty es óknum 'yo'kta. Di'ibu kyaapy ja tsajkaaky di'ibats uj nyajkypy, jiky'átap winu xuu winu tiempu.

⁵⁹ Jap Kafarnaúm ma ja tsajptajk ya'uxpejky ja Jesús tugekyu tyaadu.

Mayjya'ay tmastu'utta Jesús

⁶⁰ Ko tmudoodu yu uxpejkan di'ibu Jesús yajkypy, nimay ja ja'ayuty di'ibáty panujxudu ñay'anmaayudu:

—Tyaadu di'ibu myadyakypy, nimajaa oy es ngupejkan. ¿Pán tyu-naambyu kwentu?

⁶¹ Net ja Jesús t'ijxy ko ñi'oojudu ja ja'ayuty. Ta t'anmaaydyu:

—¿Tii nyajjot'ambujktap miidsaty mudu tyaadu? ⁶² ¿Wi'ixu da mjattu ko xy'ixut uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nbatujkanut ma naty jékyup n'ityuts tsajpótm? ⁶³ Yu'uyu ja Diosu Jya'ajun di'ibu yajkypy ja jiky'ajtun. Kyaj ti ttsooty ni ti di'ibu ja'ay tyunándup. Di'ibats uj tu nmadya'aky, jam tsooñ ma ja Ja'ajun di'ibu yajkypy ja jiky'ajtun. ⁶⁴ Per taanum nidu'ugaty ma miidsaty di'ibats kyaj xymyabakta.

Du'ün jyunañ ja Jesús mat ko tsondaky ñija'aju pánudyu naty kyaj myabékyuty es pánu naty kuyakánup. ⁶⁵ Es jyunañ:

—Paadyuts njuna'añ ko ni pán mbaat xykyanimíñuts pan ja Dios Teety kyajts xytyuknimíñ.

⁶⁶ Net may ja ja'ayuty di'ibu naty panujxup ja Jesús myastútudu es kyaj mat 'yokjediñudu. ⁶⁷ Net ja Jesús t'anmaay ja nimajmajtskpu 'yuxpejkruty:

—¿Tii mnuxándup miidsaty nandu'un?

⁶⁸ Es ja Simonk Peedru 'yadsooyu:

—Windsún, ¿pánuts nbanujxtup? Mij naydyi'igyu mmudajtypy ja ayuk di'ibu myadyakypy ja jiky'ajtun di'ibu winu xuu winu tiempu. ⁶⁹ Uadsuty tats nmabakta es nnija'adupts ko mij mGristaty, Dios ja 'yU'unk.

⁷⁰ Jesús t'adsooy ja 'yuxpejkruty:

—Nimajmajtskats miits tu nwin'ixy, per nidu'uk pyudsemy mujku'u mduumbu.

⁷¹ Ko tyadu Jesús du'ün jyunañ, ja'a naty 'yandijpy ja Juudas, Simonk Iskaryotu myaank, mat ko Juudas yu'u naty kuyakánup oy jyaja'ajuty tu'uk di'ibu nimajmajtskpu 'yuxpejkruty.

7

Kyaj Jesusu myuga'axuty myubúkudu

¹ Ko tyaadu tyuun jyajtu, japu naty jyudity ja Jesús ya'uxpeky Galileeu. Kyaj ñuxañ Judeeu mat ko yu israelitu ja'ayuty jyaya'oogánudu.

² Es tyimpátnubu naty ja xe'emdyujk xuu di'ibu myujtuundup ja israelítuty jap Jerusalén, ³ net ja Jesusu myuga'axuty 'yanmaayyu:

—Pudsum ja yaa. Nujx Judeeu es nandu'unu m'uxpejkruty di'ibu jáputy t'ixtut ja maj'ajtun di'ibu mdiimpy. ⁴ Kyaj pán ti ayu'udsyu ttuñ pan tseyjpy es ja ja'ay tñijáwut. Mat ko mij xytyuñ tyaadu, tuk'ixu net nidagekyu ja'ay.

⁵ Es du'ün 'yanmaayudu ja myuga'axuty mat ko nan kyaj tmabujktu ko yu'u du'ün ja Diosu 'yU'unk. ⁶ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja myuga'axuty:

—Kyajnum jya'ty ja n'oorats. Paadyuts uj kyajts nnujxut mat miidsaty. Nujx miidsaty, mat ko mat miidsaty oy yu'u ootyim di'ibu ooraty. ⁷ Miidsaty kyaj mduk'ak'átudu pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudup. Per uj sitay xytyuk'ak'ajttupts mat kots uj n'awanu ko axuuk

yu'u di'ibu tyuundap. ⁸ Nuix miits mxu'attu. Uj kyajts miits nmuatnuxxtat mat ko kyajnum tpaaty ja n'oorats mats uj nuuxxt.

⁹ Es ko du'un jyunaandaay, ta oj wye'emy ja Jesús Galileeu.

Jesús ñeaxy Jerusalén ma xe'emdyujk xuu

¹⁰ Ko waanu 'yijty ko naty ja myuga'axaty tu tsoonda, net ja Jesús tso'oñ es ñeaxy xu'ajtrp, oy kyanide'xyaty, abekyu ja'a ñeaxy es kyaj mada mayja'ay.

¹¹ Ja israelítaty 'yaxtaayudu jap xuujóty es jyuna'andu:

—¿Maá da netu tadu ja'ay?

¹² Es ma mayja'ayaty tmadya'aktu ja Jesús, tap naak di'ibu junándap:

—Oy ja'ay yu'u.

Es wiingátyryu junándap:

—Kyaj 'yoyjya'ayaty, mat ko twin'uuñ ja ja'ayaty.

¹³ Per ni pan kyamadya'aktu mayja'ayoty, je'eyu ayu'udsyu, mat ko tsumugudu ja teedywyindsunaty.

¹⁴ Es ko kyujkwa'xy ja muj xuu, net ja Jesús jyajty Jerusalén. Ta tyujku muj tsajptujk ñabotsoty es tyujku ya'uxprujkrp. ¹⁵ Es ja israelítaty du'uñ wyu'umadyaaydyu ko tmadoo'ijtu éxtum ja Jesús ya'uxpeky. Net ñajyunánudu:

—¿Es wi'ixu tyaadu oytyiity tñijawu?, es ni je'eyu kya'uxpékyaty.

¹⁶ Jesús t'anmaaydyu:

—Di'ibats uj nduk'uxprujktap, kyaj yu'u myiñ mududsu ngu'um winma'añ, Dios yu'ats tu xykyexy es nduk'uxprukudats éxtumts nduñ.

¹⁷ Pan ja pan ttuna'añ di'ibu Dios ñi'ana'amap, yu'u du'un ñijawudap ko uj yu n'uxprujkunats Diósats xymyeery. Kyaj yu'ujaty mat ja ngu'um winma'añats nduñ. ¹⁸ Di'ibu kajxp mat ja kyu'um winma'añ, nayyajmajpudsumánup ku'um, per ja di'ibu yajmajpudsumampy ja di'ibu tu tyuk'ane'emyaty, yu'u dan kajxp tay'ajtan es ni wi'ix tsow kyaj jyiky'aty axuuk.

¹⁹ 'Moisés yu'u dan mmooyudu ja ana'amun, es ni tu'uk miits xykyamumadowdu es xykyakyudyundu ja 'yana'amun. ¿Es ti kots miits xya'ooga'andu?

²⁰ Net ja ja'ayaty 'yadsoodu:

—¡Mujku'u mij mbajudijtap! Tu mloku. ¿Pánu dan mij mya'oogánup?

²¹ Jesús 'yadsooy:

—Mat ko saabudu xuu tu'ugu yedyujk nya''agudákyats, paaty du'uñ mwu'umadya'aydyu. ²² Mjuna'andu ko Moisés yu'u du'un mduk'ana'amadu es xytsyúktat waanu ma ja yedyujk'ajtan yu mmaangu'unguty*, oy du'un ja m'aptujkuty di'ibu yajtsondák éxtum jaayam yajtúñ, kyaj yu'udyu Moisés. ²³ Miits mdsujktap yu mmaangu'unguty oy syaabudaty éxtum jyuna'añ ja Moisés 'yana'amun. ¿Es ti ko mjot'ambaktu mat kots tu'ugu yedyujk nya''agudaktaay saabudu xuu? ²⁴ Miits mjunándap ko 'yóyaty pan saabudu xuu mduundap di'ibu Moisés mduk'ana'amadu. Per kots uj nya''aguda'aky saabudu xuu tu'ugu ja'ay, miits mjunándap: “¡Kyaj 'yóyaty!” Es du'un ya'ixy ko kyaj 'yóyaty di'ibu mbayo'oydyup.

Jesús tñigajxy pan ma tsooñ

* 7:22 Ix Lukas 1:59.

25 Net nidu'ugaty ja ja'ayaty di'ibáty tsunaaydyap jap Jerusalén ñayyajtunadya:

—¿Ti kyaj jya'ajudyu tyaadu di'ibu 'yaxtaaydyap es trajadittu es dya'ooga'andu? 26 Pes tuxim mayjya'ayoty kyajxy, es ni pán wil'ix kya'anu'umxudu. ¿Ti wa'anu justisutajkuty tmabaktu ko tyaadu tyu'ajtanaty ko yu'adyu Kristu?

27 Es wiingátyruu jyunandu:

—Kyaj. Kyaj mbaat, ja'a ko udsajtam nidagekyu nnija'am ma kyugajpnadyu tyaadu. Ko myínut ja Kristu, ni pán tkanijáwut ma tsooñ.

28 Ko naty ya'uxpeky muj tsajptujk ñabotsoty, net jyunáñ mak:

—Byeen xy'oknijá'anadu miidsaty pándsu du'un uj es mats ndsooñ. Per uj kyajts ngu'um winma'añ nmiñuts. Ja'a di'ibu tuj'ajtanduump xykyajxputs. Miits kyaj xy'ixy'attu. 29 Uj situy n'ixy'ajtyruuts, mut ko jámuts ndsooñ ma yu'u, es yu'uts tu xykyexy.

30 Net tjamatsandu es tjarujta'agándu pujxndugoty. Per ni pán tkamajtsy, mut ko kyajnumu naty tpaaty ja xyuu 'yooru. 31 May ja ja'ayaty di'ibu myubujktu ja Jesús ñayjyuna'anadu:

—Tyaadu du'un ja Kristu di'ibu minaaamp, mut ko ni pán mbaat xyky-atuk'ijxum yu ijxwu'umun di'ibu myudajtyruu ja muj'ajtan di'ibu tyiimpy es tu xytyuk'ijxum.

Fariseeuty tmatsa'andu ja Jesús

32 Ja fariseeujkuty tmadoodu ko ja ja'ayaty du'un jyuná'andu. Paaty yu'ujaty es ja teedywyindsandujk ttuk'ane'emy ja muj tsajptujk kwentu'ajtpaty es tmátstat ja Jesús.

33 Net ja Jesús jyunáñ:

—Waanats n'ita'añ yaa mut miidsaty, es óknams njumbita'añ ma di'ibuts tu xykyexy. 34 Xy'uxta'aydyuaps miidsaty es kyajts xpyaattat. Kyaj mbaat mnujxtu mats uj nnejxy.

35 Net ja israelítaty ñayjyunánadu ak yu'ujaty:

—¿Maá da ñujxa'añu tyaadu ko kyaj nbátum? ¿Wa'anu da ñujxa'añ ma ja nmugugajpn'ajtam di'ibu ijttap grieege ñaaxoty es dya'uxpuka'añ nandu'un ja grieege ja'ayaty? 36 ¿Ti du'un yu taadu myadyakypy di'ibu tu xy'anma'ayum ko jyuná'añ?: “Xy'uxta'aydyuaps, per kyajts xpyaattat. Kyaj mbaat mnujxtu mats uj nnejxy.”

Jiky'ajtan kyaj kyexy ñaxy di'ibu Jesús yajkypy

37 Ma ja muj xuu kyugajxunu, net ja Jesús tyunaaye'ky es jyunáñ jantsy mak:

—Pun ja pán tyuudsu, wa'ants xyñimíñ; es di'ibátyuts xymyubujkp, wa'an tnu'iiky. 38 Du'un éxtum ja Diosu jyaaybyajtan jyuná'añ, di'ibuts xymyubujkp, du'un ja'a éxtum myúxut jyodoty ja kom nuu di'ibu ya-jjiky'ajtp.

39 Es mut yu'u ja Jesús 'yandijpy ko di'ibu mabujkxup, di'ibu panujxup, yu'u du'un ja Dios mo'oyudup ja Espíritu Santu. Per kyajnumu naty jya'ty ya naxwiñ ja Espíritu Santu, ja'a ko Jesús kyajnumu naty jyumbity tsajpótm.

40 Es ko ja ja'ayaty tmadoodu tyaadu, tap naaguty di'ibu junandu:

—Jantsy tuj'ajtandumu du'un ko tyaadu du'un ja Diosu kyugajxpu di'ibu minaaamp.

Ja'ay ñaybyujkwa'xudu

41 Wiingátypyü ja'ayuty jyünandü:

—Tyaadu dü'un ja Kristü.

Es ja wiingátypyü jyünandü:

—Kyaj, ja'a ko kyaj ja Kristü jámup tsoona'añ Galileeu ñaaxóty. 42 Dü'un ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ ko yu Kristü yu'u tyuump 'yaats ja rey Davit es Belén kyugajpn'átut, ma myiññ jyajty yu rey Davit.

43 Es dü'un ja ja'ayuty ñaywya'xudu majtsk peky. 44 Wiinkpaty jyatsojk esxyp yajtsimy, per ni pán dü'un tkatuuñ.

Fariseeuty esü teedywyindsünuty kyaj tmábuktü ja Jesús

45 Net ja muj tsajptujk kwenta'ajtpaty jyumbijttü ma ja fariseeuty es ja teedywyindsünuty. Ta yajtuujudu:

—¿Ti ko tu xykyayajmíndü?

46 Net ja polásiiuty 'yadsoojudu:

—iNi pánü dü'un kyakajxyñam éxtamü tyadu ja'ay!

47 Net ja fariseeuty t'anmaay ja polásiiuty:

—¿Tii nan tu mnayákudu es tu mwín'uuñuty? 48 ¿Ma mij xy'ok'ijxpu ko nidu'ugu njustisü'ajtam o nidu'ugu fariseeu ja'ayuty tmábeky? 49 Es yu ja'ayuty di'ibu kyanija'adup wi'ix ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ, kajxpéky ja'a 'yittü.

50 Nikodemü di'ibu naty koots tu tni'otsy ja Jesús, tapü naty nandü'un. Ta yu'u jyünáñ:

51 —Extam xytyuk'ijxum ja n'ana'amün'ajtam ko kyaj mbaat nduydu'unum pán di'ibu kyaj jawyiin nmudo'om es n'ijxum ti dan yu'u tyiimpy axuuk.

52 Di'ibu naty jápty 'yadsoojumbijtudu:

—¿Tii mij nan mgalileeuja'ayu? Xxruk ja Diosu jyaaybyajtun es xy'ixut ko ni tu'ugu Diosu kyugajxpu kyamíñ Galileeu.

53 Net ja ja'ayuty yo'oywya'xtü es nidu'uk nidu'uk ñujxtaaydyu ma ja tyajkaty.

8

Toxytyujk di'ibu yajtuageepy ja pujk úkunu wyindsu'kun

1 Es ja Jesús pyatujku ma ja Oliivus Kopk.

2 Jakumbom ko xyuññ ja Jesús tyujku jatugok muj tsajptujk ñabotsoty. Ta myiindu ja ja'ayuty es ttuknabíkudu ja Jesús, es ja Jesús ñaxwe'tsy es dyajtsondáky ja 'yuxpujkun. 3 Net ja fariseeuty es di'ibuty tsajptugóty ya'uxpujktup dyajmiindu tu'ugu toxytyujk di'ibu tu yajkubaadu ko dyajtugóy ja pujk úkunu wyindsu'kun. Ta tpujtáktü kujk'am ma ja ja'ayuty. 4 Ta t'anmaaydyu ja Jesús:

—Ya'uxpujkpu, tyadu toxytyujk tu yajkubaadu ko dyajtugóy ja pujk úkunu wyindsu'kun. 5 Yu Moisesu 'yana'amün xytyuk'ana'amdupts es nguka'adsaduts es 'yoogat yu dü'ambu toxytyujkaty. ¿O wi'ix mij m'okjunaqambu?

6 Dü'un jyünandü es tpujtá'aktü ja pyeky es dü'un mbaat tni'uuñudu. Ta Jesús wyindaky es jyaay naxkujxy mut tu'ugu kyüwa'xypy. 7 Es ko yajtuujumbijtudu, ta Jesús kyujku jatugok es t'anmaaydyu:

—Miidsaty nidu'uk di'ibu kyajpu pyojpu, wa'an tu'ugu tsaa ttukka'atsy jawyiinu tyadu toxytyujk.

⁸ Ta wyindaky jatugok ja Jesús es 'yakjaay naxkujxy. ⁹ Es ja'ajuty ko tyaadu tmūdoodu, net ñayja'adu éxtum ñayñi'uanudu ku'am. Net pyudsuumdu nidu'uk nidu'uk, tsyondaky mat ja waanu muija'aybyu es ttukkugujxu mat ja waanu uná'krx. Es ko oj pyudsuumda'aydyu, net ja Jesús oj wye'em y nimaajtsk mat ja toxytyujk. ¹⁰ Net ja Jesús wya'lkujku jatugok es t'ixy ko kyaju naty ma pán, ja'ayu ja toxytyujk naydu'uk. Net ja Jesús t'anmaay ja toxytyujk:

—Nitú, ¿ma net ja di'ibu mni'u'uanudap? ¿Ni pán tu mgatukkumadóyuty?

¹¹ Ta ja toxytyujk 'yadsooy:

—Windsán, ni pán.

Net ja Jesús t'anmaay ja toxytyujk:

—Es ni ujts mij ngatukkumadówat. Nujxnu tyam es katú mnakypyeky-tyuñ.

Jesús éxtumu jajun ma naxwiñudu

¹² Jesús óknum jatugok t'anmaay ja ja'ayuty:

—Ujtsu du'un éxtum tu'ugu jajun di'ibu ñu'umeepy tyu'umeepy nidugekyu naxwiñudu ja'ay. Tugekyu di'ibats xypyaduump es xupyanyjxp, du'un yu'ujuty éxtum di'ibu judijttap nu'am tu'am mat ja jajun, es kyaj kyunap kyuja'pxat éxtum ja di'ibu judijtp kubi'its ku'ook.

¹³ Net ja fariseeuty 'yadsooda:

—Mij ku'amú m'ayuk xyñikajxpéty, du'un kyaj tyuñ.

¹⁴ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Oyats uj n'ayuk nnikajxpéty, tuump ja'a, mat ko uj nnija'abats mats ndsooñ es mats nnejxy. ¹⁵ Miits xypyayo'oydyupts éxtum kyaxe'eky. Kyaj xypyayo'oydyu éxtum tyu'ajtanaty. Uj ni pánats ngapayo'oy. ¹⁶ Per kots uj pán nbayo'oy, mat ja tuj'ajtants uj n'annumu, mat ko uj kyajts naydu'uk ti nbayo'oy, ujtsu du'un mudadsu nDeety. Paaty nimaajtskats uudsaty. ¹⁷ Ma miits ja m'ana'amanaty jaaybyéty 'yity: “Pán ja nimaajtskrx ja testiigu ti'igyu kyajxtu, yu'u dun nmubujkam.” ¹⁸ Pes ujtsu du'un ku'am nayñidestiigu'ajtap, esu nDeedyats di'ibats xykyajx, yu'u dun jatu'ugu testiigu.

¹⁹ Net ja ja'ayuty yajtuujudu:

—¿Maá dun net ja mDeety?

Jesús 'yadsooy:

—Kyajts miits xy'ixy'attu, es nan ni nDeedyats xyky'a'ixy'attu. Kooxyupts miits xy'ixy'attu, nan m'ixy'ajttapxyupts yu nDeedyats.

²⁰ Tyaadu oj tkajxy ja Jesús ko naty ya'uxpeky ma ja muj tsajptujk ma jap 'yity ja limosnu abujkan. Es ni pán kyamajtsudu esxup yajnejxyuty pujxndugóty, mat ko kyajnumu naty tpaaty ja xyuu 'yooru.

“Mats uj nnujxa'añ, kyaj miidsuty mbaat mnujxtu”

²¹ Net ja Jesús t'anmaaydyu jatugok:

—Uj nujxnupts, es miits xy'uxta'aydyupts, es m'ooktap mat ja mbojpaty. Kyaj mbaat mnujxtu mats uj nnejxy.

²² Net ja israelítuty ñayyunánudu:

—¿Wa'anu da ñayya'ooga'añuty? ¿Paaty jyuna'añ ko kyaj mbaat njo'omam ma yu'u ñejxy?

²³ Jesús t'anmaaydyu ja ja'ayuty:

—Miidsadyu du'un di'ibu ya naxwiñ tu mmin tu mja'ttu, per ujtsu du'un di'ibu tsajpótm kudakp. ²⁴ Paaty miits n'annumudu ko m'ooktap

pekymu^{uut}, ja'a ko p^{un} kyaj xymyabukt^u es uj^u du'^{un} éxtumts njuna'^{añ}, m'ookt^{ap} pekymu^{uut}.

²⁵ Net yajtuuj^{udu}:

—¿Mbúnxu d^{un} mij?

Jesús 'yadsooy:

—Jawyíñ^upts miits t^u n'an^um^udu. ²⁶ Máyñ^umts ngakajxy es nga-payo'oyñ^umts miids^uty. Per ja di'ib^uts t^u xkyéxy^uts, ja'a du'^{un} juna^uamp t^uy'ajt^{un}, es di'ib^uts uj n'anma^upy ja ja'^uy^uty, y^u'u di'ib^uts t^u nm^udoy tkajxy ja di'ib^uts t^u xkyéxy^uts.

²⁷ Per ja israelít^uty kyaj t^uyagyú^udu ko ja Jesús jya''an^u'amx^udu ko y^u'u du'^{un} U'unk'^uajt^{ap} ja Dios. ²⁸ Pa^uty ja Jesús t'anma^upydu jat^ugok:

—Kots miits xpy^ujt^u'akt^u kujxm, nét^uts miits xy'uxká^upt^udu^uts ko ujts^u du'^{un} éxtumts miits nja''an^um^udu ko uj kyajts ti nduñ m^ut ja ngu'^um winma'^uañ^uts. Ndiimby^uts ja'ay^u di'ib^uts ja nDeedy^uts t^u xytyukn^u'ix^u. ²⁹ Di'ib^uts xkyajx, du'^uñ^um 'yity m^ut uj. NDeedy^uts kyajts naydyu'^uuk xyñ^u'ix^u, ja'a kots du'^uñ^um nduñ di'ib^u y^u'u tsyej^u.

³⁰ Ko ty^uadu du'^{un} jy^unáñ ja Jesús, may di'ib^u my^ubujkt^u.

Dios^u 'yu'ung^uty es^u m^ujk^u'ugó^upk^u 'yu'ung^uty

³¹ Net ja Jesús t'anma^upydu ja israelít^uty di'ib^u m^ubujkx^udu:

—P^{un} mbadiimpy éxtumts miits n'an^um^udu, n'uxp^ujkp^u'át^upts miids^uty, ³² es m'ixy'^utt^u ja t^uy'ajt^{un}, es y^u t^uy'ajt^{un} y^u'u myajw^u'am^udu^u awa'^uatstuuy.

³³ Net ja farisee^uty 'yadsood^u:

—Ujts^u du'^{un}ty ja ty^uamp 'yaads^uty ja Abraan, es ni na'an^umts p^{un} xkyatuumb^u'át^u. ¿Wi'^uix mij mjuna'^{añ} ko xyajw^u'am^udu^u awa'^uatstuuy?

³⁴ Jesús t'adsooy:

—Jantsy t^uy'ajt^{un}ts miits n'an^um^udu, p^{un} tu'ugu ja'ay naygy^uyajk^uap jyiky'^uat^u m^ut ja pye^uky, pes t^u du'^{un} my^umada'agy^uty ja poj^upe es du'^{un} 'yity éxt^um njuna'an^um ja poj^upe tyuumb^u juyby^u. ³⁵ Es y^u tuumb^u juyby^u, kyaj y^u'u 'yity éxt^um ja winds^un^u 'yu'unk. Ja u'unk ja'a du'^{un} win^ux^u win^u tiemp^u w^u'amp éxt^um ja ty^uak tyeed^uy^u 'yu'unk. ³⁶ Pa^uty p^{un} ja Dios^u 'yU'unk myajw^u'am^udu^u awa'^uatstuuy, t^uy'ajt^{un} ko awa'^uatstuuy myajw^u'am^udu. ³⁷ T^uts nnijaw^u ko Abraan miits m'ok'^uát^udu. Per xya'oog^uand^upts m^ut ko kyaj xkyup^ukt^u éxtumts miits nja''an^um^udu. ³⁸ Uj y^u'u^uts ngajxpy di'ib^uds^u nDeety t^u xytyuk'^uixy. Es miits xytyund^u nand^u'un éxt^um ja mdeedy^uty t^u m'an^u'amx^udu.

³⁹ Net ja israelít^uty 'yadsood^u:

—Ujts^u du'^{un} Abraan ndeety'ajt^{ap}.

Es ja Jesús 'yadsooj^u:

—Kooxy^uap miits m'u'unk'^uát^udu Abraan, y^u'u xy^uap mduund^uap di'ib^u y^u'u tyuun. ⁴⁰ Oy^uts miits t^u nja''an^um^udu ja t^uy'ajt^{un} di'ib^uts uj nm^udo m^u Dios, xya'oog^uand^upts miids^uty. Abraan ni na'a du'^{un} kya''ad^utsy. ⁴¹ Miids^uty nand^u'un m'adu'^uat^udu éxt^um ja mdeety 'yadu'^uatsy.

Ta 'yadsood^u:

—U^uds^uty nm^udajtt^upts ja nDeety ti'igy^u, y^u'u Dios. Kyajts u^uds^uty nb^uxyky'^uatt^u.

⁴² Jesús t'adsooj^uambijty:

—Kooxy^uap t^uy'ajt^{un}ty ko Dios miits xyTyety'^uát^u, pes xyt^usoy^ujt^uapxy^upts miids^uty, m^ut ko uj nmíñ^uts m^ut y^u Diosky^uajxm. Kyajts t^u

nmiñ mat ja ngu'am winma'añats. Mat ko ja Dios ta xykyéxyuts, paadyuts ta nmiñ.

⁴³ ¿Ti ko xykyajaygyúkuđu di'ibuts miits nja'anmaaydyur? Ja'a ko kyaj xymyudowa'andu di'ibuts uj ngajxwa'xypy. ⁴⁴ Miidsaty mujku'ugópk mdeety'ajttur es yu'u miits mja'a'ajtudur, es ja'a miits mduundur di'ibu yu'u tsyejpy. Yajja'ay'o'krum'u jawyíñur es kyaj ti ttuñ di'ibu tay'ajtun. Ni na'a kyakajxy mat ja tay'ajtun. Ko 'yanda'aky, kyam ja'a yu'u kyajxypy, ja'a ko andakp yu'u, es yu'u yajtsondák ja andakun. ⁴⁵ Es mat ko tay'ajtun miits n'anuumudu, paaty kyaj xymyubáktats. ⁴⁶ ¿Pán miidsaty nidu'uk dyajnigaxu'ugut kots uj nmudaty ja nbojpu? Es pan tay'ajtun di'ibuts uj ngajxypy, ¿ti ko xykyamubáktu? ⁴⁷ Di'ibu ja'a'ajtur ja Dios, myudoo'ijtypy ja Diosu 'yayuk. Per kom miidsaty kyaj mja'a'átudu ja Dios, paaty kyaj xymyudoo'ita'andu.

Taayum naty ja Kristu ko kyajnum ja Abraan

⁴⁸ Net ja israelítaty jyanandu:

—Tay'ajtun éxtamts mij n'anuumudu ko mij msamaritanuty es mmudajtypy ja ka'oybyu.

⁴⁹ Esu Jesús 'yadsooy:

—Kyajts uj nmudaty ja ka'oybyu. Di'ibuts ndiimpy, yu'u yajniguxe'kypy ko nwindsu'kupts ja nDeedyuts, es miits kyajts xywyindsu'ugudats. ⁵⁰ Uj kyajts n'axta'ay pánats xywyindsu'ugur. Jaa'ajtp pán tsyejpy esuts windsu'ugu n'ítat, yu'u da'unats xypyaye'ery. ⁵¹ Jantsy tay'ajtanuts miits n'anuumudu ko di'ibu pyadiimpy éxtamts n'anuumu, ni na'a kya'oogut.

⁵² Ta ja israelítaty 'yadsooda:

—Tyam tay'ajtun udsaty njuna'añ ko mij mmudajtypy ja ka'oybyu. Abraan es ja Diosu kyugajxputy nidugekyu 'yo'ktaaydyu, es mij mjuna'añ: “Di'ibu pyadiimpy éxtamts n'anuumu, ni na'a kya'oogut.” ⁵³ ¿Tii wa'anu da mij waanu ni'igu mmájaty es kudiinumsu ndeety Abraan? Yu'u o'k, es ja Diosu kyugajxputy nandu'un 'yo'ktu. ¿Naránu du'un mij mnaybyujta'agyuty?

⁵⁴ Ta Jesús 'yadsooy:

—Pan ajts ku'am naymyajpúktakur, kyaj ti tsooty. Per di'ibuts ta xymyo'oy ja muj'ajtan, yu'u nDeedyuts di'ibu miits nandu'un mjánandur ko yu'u xyDyios'attu. ⁵⁵ Per miits kyaj xy'ixy'attu. Uj sitay n'ixy'ajtypyuts. Kooxyuts uj njuna'añ kots kyaj n'ixy'aty, nugoogyupts uj n'okpi'tskajxnu éxtam miidsaty. Per uj sitay n'ixy'ajtypyuts, es nguydyimbyuts éxtam yu'u dyajnigutuku.

⁵⁶ Ja m'aptujk Abraan 'yixán ja tiempu mats uj nmiñ ya naxwiiñ. Nugo o'j 'yokxondaknu ko o'j t'ixy.

⁵⁷ Net ja israelítaty t'anmaaydyu ja Jesús:

—Ni justyikxymyajak jumajnum xykyamudaty, ¿es mjuna'añ ko ta xy'ixy ja Abraan?

⁵⁸ Jesús 'yadsooy:

—Jantsy tay'ajtanuts miits n'anuumudu, taayumsu naty uj ko yu Abraan myiiñ jyaty.

⁵⁹ Net tkonu'ktu ja tsaa es tjatukka'adsándu ja Jesús. Per ja Jesús ñayyu'tsu es tsyo'oñ ma ja muj tsajptujk, mayjya'ayóty ñajxy es ñajxnu.

9

Jesús dya'ijxpéky di'ibu wiints jajt naxwiiñ

¹ Ko ja Jesús ñajxy mā tu'ugu lugaar, japu naty tu'ugu yedyujk di'ibu tu myiñ tu jya'ty ya naxwiiñ wiints. ² Net ja Jesús u'uxpukpaky yajtuujadu:

—Windsun, ¿ti ko du'un jyajty ya naxwiiñ tyadu yedyujk wiints? ¿Wa'anu da yu'ujaty mat ja tyaak tyeety ja pyojpu, o mat ja kyumbojpu?

³ Esu Jesús 'yadsooy:

—Kyaj yu'ujaty mat ko pyojpu ku'am tmadaty es ni kyaj yu'ujaty mat ko tyaak tyeety pyojpu ja'ayaty, ja'a taadu es ya'ixat di'ibu ja Dios tyiimpy.

⁴ Ko 'yakxunumaty, mbaadats n'aktúñ ja tyuunk di'ibats xykyajx. Miimp ja koots it mā kyaj mbaat pán tyuñ. ⁵ Kots uj n'ak'ityñum ya naxwiiñ, ujtsu du'un di'ibu kyude'xypy ja naxwiiñadu ja'ayaty.

⁶ Ko tyaadu du'unu Jesús jyanáñ, net ñastsuju naxkajxy es dya'e'ky waanu mo'onts madu tsuyjy. Ta tukwingutse'ky ja wiints. ⁷ Net ja Jesús 'yanmaayy:

—Ñujx mwimbuju mā yu Silo'ee pilu (di'ibu ayuk wimbudsuamp Tu Yajkéxy).

Ta ja wiints oj wyimbuju. Net oj 'yijxpéky es ñejxy mā tyujk. ⁸ Net ja di'ibu ijty wiints ja myudujkra'ajaty es ja di'ibu naty tu 'yixadu ñajjyanánadu:

—¿Ti kyaj jya'ajady tyadu yedyujk di'ibu tu 'yity naxwa'tsp es t'amdooy yu limosnu?

⁹ Nidu'ugaty jyanandu:

—Ja'adsu tyaadu.

Wiinkpaky jyanandu:

—Kyaj jya'ajaty, nadu'un kyaxe'eky.

Per ja yedyujk ku'am 'yadsooy:

—Ujtsu du'un.

¹⁰ Net dyajtuudu:

—¿Wi'ix tyam mbaat m'ixy?

¹¹ Ta ja di'ibu naty wiints 'yadsooy:

—Ja yedyujk di'ibu xyu'ajtypy Jesús, yu'u waanu mo'onsu'unk tu dya'e'eky es tu xytyukwingutse'egyats, es tu xy'anuumats: “Ñujx mā yu Silo'ee pilu es mwimbújut.” Tats oj nnejxy es tu nwimbujuys. Nétats tu n'ijxpéky.

¹² Net ja ja'ayaty 'yanmaayyadu:

—¿Maaxu net ja yedyujk?

Ta 'yadsooy ja di'ibu tu 'yijxpéky:

—Kyajts nnijawu.

Fariseety dyajtuw dyajtuda'aktu ja ja'ay di'ibu wiints tu 'yity

¹³ Net tmunujxtu ja di'ibu naty tu 'yijxpéky mā fariseety, ¹⁴ ja'a ko ja Jesús dya'e'ky ja mo'onsu'unk mā ja israelítaty ja pyo'xunxuu es dya'ijxwa'xy ja wiints. ¹⁵ Net ja fariseety dyajtuý ja yedyujk, ja di'ibu naty tu 'yijxpéky:

—¿Wi'ixu du'un ko tyam mbaat m'ixy?

Ta 'yadsooy ja di'ibu naty wiints:

—Yu'uts waanu mo'onsu'unk tu xytyukwingutse'egyats, oj nwimbuju, es tyam n'ijxpat.

¹⁶ Nidu'ugady fariseety jyanandu:

—Tyadu yedyujk di'ibu du'un tu ttuñ, kyajpu Dios jya'a'átyty, mat ko kyaj tu twindsu'ugu ja po'xunxuu.

Es wiingátypy jyanandu:

—¿Wi'ix mbaat ttuñ ja ijxw'u'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun di'ibu tyiimpy pñn yu'u pekyjya'ay?

Esu du'un kyaj ti'igyu winma'añ tmudattu.

17 Net jatugok dyajtuudu ja di'ibu naty wiints:

—Es mij, ¿wi'ix nandu'un m'okjunaqambu madu tadu yedyujk di'ibu tu mmo'oyaty yu m'ijxun?

Net ja'a 'yadsooy:

—Pes uj junaambuts ko yu'udyu Diosu kyugajxpu.

18 Per ja israelítaty kyaj tmabukandu ko naty ja ja'ay tu 'yity wiints es ko tuu 'yixpéky. Net oj twowdu ja tyaak tyeety ja di'ibu naty wiints. 19 Net dyajtuudu:

—¿Mijtsu tyadu m'u'unk di'ibu mjnándup ko jyajty naxwiñ wiints? ¿Wi'ixu du'un 'yixyaty ko tyam mbaat 'yixy?

20 Net ja u'unkteety u'unktaak 'yadsoodu:

—Tuy'ajtun ko uudsudyu tyadu n'u'unk di'ibu miin jajt wiints. 21 Per uudsaty kyajts nnijawudu wi'ixu du'un ko tyam mbaat 'yixy es ni nganijawudats pñn du'un tu ya'ijxpékyaty. Yajtáwdu yu'u. Muj ja'ay muj uná'k yu'u. Wa'an mdukmumadya'agyaty yu'u.

22 Ja tyaak tyeety jyunandu du'un mut ko ja teedywyindsánaty ttsu'ugudu, ja'a ko tu naty nandu'un ñaygyajxudu ko kadiibu ñakykyupúkadat tsajptugóty oytyim pñnuty di'ibu junaamp ko yu Jesús yu'u ja Kristu. 23 Paaty ja tyaak tyeety jyunandu: “Yajtáwdu yu'u. Muj ja'ay muj uná'k yu'u.”

24 Net ja israelítaty tnigajxu jatugok ja yedyujk di'ibu naty wiints. Ta t'anmaaydyu:

—Kajx tuy'ajtun, mut ko uudsaty nnija'adapts ko tadu yedyujk py-ojpuja'ayaty.

25 Ta 'yadsooy di'ibu naty wiints:

—Kyajts uj nnijawu pñn pekyjya'ay o kapekyjya'ay yu'u. Di'ibuts oy nnijawu, ja'a kots uj tu n'ity wiints es tyam ijxputs.

26 Net ja fariseeaty t'anmaaydyu:

—¿Wi'ix tu mdúñaty? ¿Wi'ix tu mmo'oyaty ja m'ijxun?

27 Ta 'yadsooy ja yedyujk:

—Tuts miits nja'anuumadu es kyaj xytyundu kwentu. ¿Ti ko miits xytsyoktu es uj jatugok nnikajxpátudats? ¿Wa'anu da miidsaty nandu'un xpyyanajxa'andu?

28 Net ja israelítaty t'oodu es t'anmaaydyu:

—Mij mbanejxypu tadu yedyujk. ¡Uudsaty kyaj! Uudsaty yu'uts mbanajxtup yu Moisés. 29 Uudsaty nnija'adap ko yu Moisés myugajxu Dios. Kyajts nnijawudu ma tadu yedyujk tsooñ.

30 Ta 'yadsooy ja di'ibu naty wiints:

—¡Tim tugatsy mut ko mjuna'andu miidsaty ko kyaj xyñijawudu ma tyadu yedyujk tsooñ di'ibuts uj tu xymyo'oy yu n'ijxunats! 31 Nnija'am yajxon ko Dios kyaj tmadoo'ity ja pekyjya'ayaty, ja'ayu myudoo'ijtypy ja di'ibu awdajttup es tkuydyundu ja di'ibu Dios tseyjpy. 32 Ni na'anam pñn tkamadya'aky ko jyaaty di'ibu myeepy yu 'yijxun tu'ugu ja'ay di'ibu wiints ya naxwiñ tu myiñ tu jya'ty. 33 Kooxyubu tyadu yedyujk tu kyamiñ Dioskujxm, kyajxup mbaat ttuñ ni ti.

34 Net ja israelítaty 'yadsoodu:

—¿Wi'ixats ʉj mij xya'xɸɸak'a'andu?, di'ibu ta mmiñ naxwiiñ amʉj pojpɸ ja'ay. Net kyaj t'okkupɸjknudu tsajptugóty.

Púnuty ijtɸ ɸxtum wiints

³⁵ Myadoo Jesús ko kyaj t'okkupɸjknudu ma ja tsajptɸjk ja di'ibu naty wiints. Es ko Jesús mat ñaybyatu di'ibu naty wiints, ta dyajtɸay:

—¿Mmabejkyɸy mij ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu?

³⁶ Net ja ja'ay 'yadsooy:

—Windsún, anmaagyats púnu dun yu'u, esats nmabúkɸt yu'u.

³⁷ Jesús 'yadsooy:

—ʉjtsu du'un. Tu xy'ixy es tyam nmamadya'aky.

³⁸ Net ja ja'ay ñaygyoxtnaaydyáku Jesús wyinduuy, es jyunáñ:

—Windsún, nmabejkyɸyats mij.

³⁹ Netu Jesús 'yadsooy:

—ʉjts tu nmiñ esats ʉj ja ja'ay nbayo'oydyat, es nmo'oya'añats ja 'yijxan ja wiindsaty es nyajjambítudats wiints ja di'ibu junándɸ ko yu'u 'yixtu.

⁴⁰ Nidu'ugaty ja fariseeuty di'ibu naty mɸat jap ko tyaadu tmadoodu, net jyunandu:

—¿Wa'anu da udsaty nandu'un nwiints'áttu?

⁴¹ Jesús 'yadsooy:

—Kooxyɸ miits mwiints'áttu, kyajxyɸ miits ja peky xymyadattu. Per kom mjánándɸ ko m'ixtu, pes mmadajttɸ ja peky.

10

Borreegu kwentu'ajtpu mudu byorreegaty

¹ Jantsy tɸy'ajtanats miits n'anumudu, di'ibu kyaj tyuku ma korral aan es pyaty wiink tsoo, yu'u du'un ja ma'tspu. ² Per di'ibu tɸjkɸ ma korral aan, yu'u du'un ja borreegu kwentu'ajtpu. ³ Ja korral aa adunaabyu ya'awátsxɸp ja borreegu kwentu'ajtpu, es ja borreegu kwentu'ajtpu dyaxu mat ja xyu ja byorreegu, esu borreegu pyadsuudu jap korraloty, ja'a ko dyo'kmadóy di'ibu kwentu'ajtpu. ⁴ Es ko naty tu dyajpudsuumda'ay tugekyu, ta twinyo'oyu, es ja byorreegu pyanɸxudu mat ko yo'kmadóyuty. ⁵ Per tu'uk di'ibu kyaj t'ixy'aty, ni'igu tkuge'eky, mat ko kyaj dyo'kmadóy ja di'ibu kyaj t'ixy'aty.

⁶ Du'un jyunáñ ja Jesús, per kyaj tjagyujkudu ja ja'ayaty di'ibu ja Jesús 'yandijpy ma ja myadya'aky.

Jesús ɸxtum oybyu borreegu kwentu'ajtpu

⁷ Paaty ja Jesús jyunáñ jatugok:

—Jantsy tɸy'ajtanats miits n'anumudu ko ʉjtsu du'un ɸxtum ja korral aa ma ñaxtu ja borreegu. ⁸ Nidugekyu di'ibu jawyiin miindu es jyunandu ko yu'u Dios kyéxyuty, ma'tspaty yu'u. Per ja ja'ayaty di'ibats ʉj nborreegu'ajtypy kyaj tyuunudu kwentu. ⁹ ʉjtsu du'un ja korral aa. Di'ibu tɸjkɸ ma ʉj, yu'u nitso'ogɸ ɸxtum ja borreegu ko tyuku tsuu ma kyorral es pyadsemy ja'xɸu jépyɸ. ¹⁰ Yu ma'tspaty myndu je'eyu es myaadsa'andu es ya'ooga'andu es yajkutugoya'andu, per ʉj tu nmíñats es ja ja'ayaty tmadáttɸt ja jiky'ajtan, es tmadáttɸt ja jiky'ajtan mɸj wiin kajaa.

¹¹ ʉjtsu du'un ja oybyu borreegu kwentu'ajtpu. Yu oybyorreegu kwentu'ajtpu kyu'oogɸp ja byorreegaty. ¹² Yu muduumbu ja'ayu je'eyu wyinma'añ'ajtypy ja myɸju'uñ. Ko kyaj yu'ɸjaty ja borreegu kwentu'ajtpu

es kyaj tja'a'áty ja borreegu, paaty ko t'ixy myiñ ja waxka'uk, netyu kye'eky. Net ja waxka'uk tmatsy ja borreegu nidu'uk es nidugekyu dya'agakwa'xta'aydyu mat ja tsu'ugu. ¹³ Paadyu tadu mæduumbu kye'eky, ja'a ko myajuydyuñ, es kyaj tkwéntaty ja borreegaty.

¹⁴ 'Ujtsu du'un ja oybyu borreegu kwentu'ajtræ. 'Uj n'ixy'ajtypyats ja nborreegats es nan xy'ixy'ajttapts ya'ujaty, ¹⁵ éxtam ja nDeedyats xy'ixy'átyuts es uj nandu'un n'ixy'átyuts. Nyajkyryats ja njiky'ajtan mat ya'ugyujxmu nborreegats. ¹⁶ Nmudajtypyats ja wiinkpæty ja nborreegats mats jatu'ugu ngorral, es nyajmínapts nandu'un ma tyaadaty. Xymyadówdapts uj ya'u, es tuk kajru'uk 'yítat ya borreegu es ti'igyu ja kwentu'ajtræ.

¹⁷ 'Dios, ya nDeedyats, xytsyojkræts uj mat ko nyaka'añats ja njiky'ajtan es n'axajya'añats jatugok. ¹⁸ Kyajts pænu njiky'ajtan xypyujkat pæn kyajts uj nyaka'añ. Nmudajtypyats ja mak'ajtan es nyakudats ja njiky'ajtan es n'axájudats jatugok. Tyaadu ya'uts xytyuk'ana'am ya nDeedyats.

¹⁹ Ko ja israelítaty tmædoodu tyadu Jesús ja 'yayuk, net oj ak ja'ajaty ñagyajxytsyiigudu. ²⁰ May di'ibu junandu:

—Myudajtypy ja ka'oybyu es loku ya'u. ¿Ti ko xytyundu kwentu?

²¹ Peru wiinkpæty junandu:

—Ni pæn di'ibu myudajtypy ja ka'oybyu es kyajxat du'un. ¿Tii wa'anu da tu'uk di'ibu myudajtypy ja ka'oybyu tmo'oyat ya 'yijxan ya wiindsaty?

Israelítaty kyaj tmæbuktu ja Jesús

²² Ja'a naty ja disyembræ po'o ma ja ja'ayaty xyædundu ma yajmæjtúñ ko yajkuni'xy ja muj tsajptæjk jap Jerusalén. ²³ Ja Jesús japæ naty jyædity ma ja muj tsajptæjk ma txu'aty Salomongu Tyæjk Wiin. ²⁴ Net ja israelítaty dyajnakædu ja Jesús es t'anæmædu:

—iNægoos njantsywyinmaydyu! ¿Ti kots tyam xykyadim'anæmædu wa'ats pæn mijtsu du'un mGristu, o kyaj?

²⁵ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Tæts njajuna'añ, es kyaj xymyæbuktu. Di'ibæts uj ndiimpy mat ja kutujkæn di'ibædsu nDeety tæ xymyo'oyats, ya'u yajniæxe'kyry yajxón es pændsu dæn uj. ²⁶ Per miidsaty kyaj xymyæbuktu mat ko kyajts miits nborreegu'áttu. Extæmts miits tæ n'ok'anmaabyædu, ²⁷ ya nborreegats xyo'kmædoodapts, es ya'ujaty n'ixy'ajttapts es xypyanajxtapts. ²⁸ 'Uj nmæbyæts ya jiky'ajtan winæ xæ winæ tiempæ, es ni na'a kyangódyut; ni pænats ya'u xykyapæjkæt. ²⁹ Yu'ats tæ xymyo'oy ja nDeedyats di'ibu waanu ni'igu mæj'ajtan tmædaty, es ni pæn mbaat kyapæjkxaty di'ibu myudajtypy kyæ'ájoty. ³⁰ Dios Teety es uj, ti'igyu je'eyu ædsaty.

³¹ Net ja israelítaty tkon'ktæ ja tsæ jatugok es tjakuka'ædsându.

³² Ta Jesús jyænáñ:

—Tæts may nduñ óyaty mwinduuy mat ja myæk'ajtanædsu nDeedyats. ¿Di'ibu tyaadu miits xytyukkuka'ædsændapts?

³³ Ta ja israelítaty 'yadsoodu:

—Kyajts mij ndukkuka'ædsæ'ându mat ko ti oy tæ xytyuñ, ya'u du'un mat ko tæ xykyawindsu'ugu Dios mat ja m'ayuk. Mjæ'ay mij, es Dios mnaybyajta'agyaty.

³⁴ Net ja Jesús jyænáñ:

—¿Ti kyaj jyaaybyétyaty ma ja Diosu jyaaybyajtan ko Dios jyænáñ?: “Miidsadyu du'un diósaty.” ³⁵ Es du'un ja Diosu jyaaybyajtan jyænáñ ko

diósuty pánaty ja Diosu naty tu tkexy ja 'yayuk. Es nnija'am ko yu Diosu jyaaybyajtun yu'u du'un tuy'ajtan túnur. ³⁶ Pes oy. Hjetsu du'un xywyin'ijx ja Dios es xykyejxyuts ya naxwiiñ éxtumu kyudunaabyu. ¿Es wi'ix mbaat miits mjuna'andu kots uj Dios kyajts nwindsu'ugu mut yu'uyu kots njunañ ko ujsu du'un ja Diosu 'yU'unk? ³⁷ Pun kyajpats nduñ ja di'ibudsu nDeety tyiimpy, kyajts miits xymyabúktut. ³⁸ Per pun tuy'ajtan kots uj nduñ ja di'ibuts ja nDeety tyiimpy, oy xykyamubuka'andu ja n'ayúkat, mubuktu ja di'ibuts uj ndiimpy, mut ko di'ibuts uj ndiimpy, yu'u mdukjaygyúkadap wa'ats ko ti'igyats uj mut ja nDeedyats, es yu'u ti'igyu mut uj.

³⁹ Net jatugok ja israelítaty tjamatsandu ja Jesús, per oj ja Jesús yo'oydyugóy.

⁴⁰ Net ja Jesús oj 'yawinnajxnu ma Jordán mājnu. Jap waanu 'yijty ma ja lugaar ma ja Fwangu naty tu yajnabéty tuuyur. ⁴¹ May ja ja'ayaty oj ñajxtu ma ja Jesusan, es ñay'anu'umxudu:

—Oy ja Fwank Yajnabajtpu tu tkatúñ ja ijxwu'umun di'ibu myadajtypy ja muj'ajtan, tuy'ajtan di'ibu myadyak mudu tyadu ja'ay.

⁴² May ja ja'ayaty di'ibu ma tadu lugaar tmubujktu ja Jesús.

11

Lázaru 'yeeky

¹ Ma ja Betañu kajpn, jap tu'ugu yedyujku naty pyékyaty di'ibu xyu'ajty Lázaru. Majtsku myuga'ax toxytyujk di'ibu xyu'ajttur Martu esu Mariiu.

² Tyadu Mariiu yu'u óknum tyuknitaam ja Jesusu tyeky ja aseytu di'ibu pa'ak xu'kp, es dyajtátsy mut ja wyaay.

³ Net ja Martu esu Mariiu kyajxykyajxtu ma Jesús es t'anuumudu:

—Windsun, yu di'ibu mut oy mnaymyáyaty mujta'aky pyékyaty.

⁴ Ko tyadu Jesús tmudooy, net ja 'yuxpajkraty t'anmaaydyu:

—Yu pya'amu Lázaru kyaj yajkutugoya'añaty mut ja o'kun. Dios tyunaampy du'un es ja ja'ayaty myuj'ixudut es t'awdátat ja Dios es uj, ja 'yU'unk.

⁵ Oyu naty ja Jesús tjantsytsyoktu ja Martu esu Mariiu esu Lázaru, ⁶ ko yu Jesús ya'anmaay ko Lázaru mujta'aky pyékyaty, jamaajtsk xuu oj 'yakwe'emy ma ja lugaar ma naty 'yityun. ⁷ Net t'anmaaydyu ja 'yuxpajkraty:

—Jo'om jatugok Judee.

⁸ Ja 'yuxpajkraty 'yadsooyudu:

—Ya'uxpajkra, kyajnam jyeky ma jap ja israelítaty mjakuka'adsánudu. ¿Tii mnajxaamp jatugok jam?

⁹ Jesús 'yadsooy:

—¿Ti kyaj tuy'ajtanaty ko yu xuu tmudaty majmajtsk ooru? Pes ko pán jyudity xuañ, kyaj kyunáput, mut ko kyude'xyuty ja jajun di'ibu ja ya naxwiiñ. ¹⁰ Per ko jyudity koots, kunajpup mut ko tugoy'ajtp ja jajun.

¹¹ Oknum jyunañ ja Jesús:

—Ja nmunaymyaayubu'ajtam Lázaru tu myanaxy. Per nejxyuts n'ok'yuxy.

¹² Net ja 'yuxpajkraty 'yanmaayudu:

—Windsun, pun tu myanaxy, mubaadabu du'unu'u.

¹³ Es ja Jesús ja'a jyamadyakypy ko naty ja Lázaru tu 'yo'knu, per ja 'yuxpajkraty, ja'a dan ttijy myadyakypy ja Jesús ja ma'ay. ¹⁴ Net ja Jesús tim'anmaaydyu ja 'yuxpajkraty wa'ats:

—Lázarü tü 'yo'knü. ¹⁵ Xondákrüts müť ko kyajtsü naty jap, müť ko dü'ün ni'igü 'yóyuty es müts xymyübüktüť. Per jo'om n'ok'ijxüm.

¹⁶ Net ja Tomás di'ibü tyijpy Xeeñu'unk, t'anmaaydyü ja myü'üxpüjkrüty:

—Jo'omdü nandü'ün üdsajtüm es n'o'küť ti'igyü müť yü'ü.

Jesús yajikyryüjkr es yajkyry ja jiky'ajtün

¹⁷ Ko jyajty ja Jesús Betañü, taxk xüť naty tmüdaty mä ñaxtuku Lázarü.

¹⁸ Betañü kajpn tmüwingon'aty ja Jerusalén tüguk mil metrün. ¹⁹ Mayü naty ja israelítaty tü ñüjxtü mä ja Martü esü Mariü es tpumaya'añ tputajüya'añ müť ko tü 'yeeky ja myüga'ax.

²⁰ Ko Martü tmüdooy ko Jesúsü naty wyingón, net tnidso'oñ es oj tñjpp'yo'oy, per ja Mariü oj wye'emy mä ja tyüjk. ²¹ Martü t'anmaay ja Jesús:

—Windsün, kooxyur mijü naty mjaaty yaa, kyajxyur tü 'yeeky ja nmüga'axüť. ²² Per üj nnija'abüť ko Dios mmooyur tügekyü di'ibü mij m'amdeepy.

²³ Jesús 'yadsooy:

—Yü nmüga'ax jikyryüküť jatügok.

²⁴ Martü t'adsooy:

—Üj nnija'abüť ko jikyryüküť mä ja timpü mä ja o'krüty jyikyryüktüť.

²⁵ Jesús t'adsooy:

—Üjtsü dü'ün ja jikyryüjkan es ja jiky'ajtün. Di'ibüť xymyübüjkr, oy 'yoogüť, jikyryüküť. ²⁶ Es nidügekyü di'ibü jiky'ajttur es xymyübüktüť, kyaj 'yooktüť ni ña'a. ¿Mmübejkyryü tyaaüť?

²⁷ Net ja Martü 'yadsooy:

—Ti ko küdii. Nmübejkyryüť ko mij mGrístaty, ja Diosü 'yU'unk di'ibü minán yä naxwiñ.

Jesús jyü'üy mä Lázarü ñaxtuku

²⁸ Es ko tyaaüť Martü dü'ün jyünáñ, net jyümbijty es oj twoy ja 'yutsy Mariü, es t'anmaay ayu'udsyü:

—Ja ya'üxpüjkrü tü jya'ty. Yü'ü mnigajxyur.

²⁹ Ko Mariü tmüdooyü taadü, pojan wya'tse'ky es oj tninejxy ja Jesús.

³⁰ Jesús kyajnümü naty tyüku kajpnóty, támnumü naty mä ja lugaar mä Martü pyatu. ³¹ Ko ja israelítaty t'ijxtü wya'tse'ky ja Mariü es pyadseemy pojan, net jyünandü ko yü Mariü ñejxy jüüy yaxrü mä naty tü ñaxtuku ja Lázarü, es oj tranüjxtü.

³² Es ko ja Mariü jyajty mä naty ja Jesús, net ñaygyoxtnaaaydyáku Jesús tyeky'ujxm es t'anüümü:

—Windsün, kooxyur mijü naty mjaaty yaa, kyajxyurts tü 'yeeky ja nmüga'ax.

³³ Ko Jesús t'ijxy jyü'üy yaxtü ja Mariü es ja israelítaty di'ibü müť myiindü, net ja Jesús ñayjya'ajü jotmaymyüť es 'yamutsk'ajty. ³⁴ Ta yajtüjü:

—¿Mä tü xyajnaxtüküdüť?

Ta 'yanmaayüdüť:

—Windsün, min xy'ixy.

³⁵ Jesús jyüüy.

³⁶ Net ja israelítaty jyünandü:

—¡Ok'ixtü! Nügoodümü naty t'oktsojknü.

³⁷ Per nidu'ugaty jyunanda:

—Ja'a tyaadu di'ibu ja wiints myooy ja 'yijxun, ¿tii kyajxyubu da oyna'unun ti ta ttuñ es kyajxyup ja Lázaru ta 'yeegyu?

Lázaru jyikyppyeky

³⁸ Jesús ñayja'aju jatugok jotmaymyuat es tmawingooñ ma naty ta ñaxtaku. Ja'a dun tu'ugu aank di'ibu tsaa 'yagu'ay'ajtypy. ³⁹ Net ja Jesús jyunáñ:

—Yajjuga'aktu tada tsaa.

Martu jyunáñ:

—Windsún, xu'knup yu'u, ja'a ko ta 'yijnu taxk xuu ma 'yeeeky.

⁴⁰ Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿Ti kyajts mij ta n'anuum ko xymyubúkat, m'ixup ja Diosu myuj'ajtun?

⁴¹ Net ja tsaa dyajjugáktu. Es ja Jesús pyat'ijxy tsajpótm es jyunáñ:

—Tatu, nja'aygyudákyryuts mij ko ta xymyudóyuts. ⁴² Wa'adsuts nnijawu kots mij du'añum xymyudoo'ityuts. Du'unuts njana'añ mat yu'ugyujxmu tyadu ja'ayaty di'ibu yam, es tmabúktut ko ujtse du'un mij ta xykyexy.

⁴³ Ko du'un jyunandaay, net jyunáñ jantsy muk:

—¡Lázaru, pudsam jap!

⁴⁴ Net ja o'kpu pyadseemy, abity ja kyua tyeky es ja wyiin juyj mat ja wyit. Ta Jesús jyunáñ:

—Nikajtu'uttu es wa'an tnejxy.

Tkajxy'áttu esu Jesús 'yoogut

⁴⁵ Es mada tyaadu, net ja israelítaty di'ibu pyanajx ja Mariu tmabujktu ko t'ijxta di'ibu Jesús tyuun. ⁴⁶ Per nidu'ugaty ja israelítaty ko t'ijxy yu tyaadu, net oj tnejxy ja fariseeaty es ttukmumadyakta di'ibu naty ta ttuñ ja Jesús. ⁴⁷ Net ja fariseeaty es ja teedywyindsúnaty ñaymyujkada mat di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty, es jyunanda:

—¿Ti net ndu'unum mada tyadu yedyajk di'ibu nugoo t'oktuunna ja ijxwu'unun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun? ⁴⁸ Pun nna'ijxum du'añu, nidugekyu myabúkadat ja ja'ayaty. Netu romanu soldaadaty myíndut es tjíttat yu nmuj tsajptajk'ajtam es dyajkutugóyut yu nnaxwiñadu'ajtam.

⁴⁹ Net nidu'ugaty di'ibu xy'ajtypy Kaifás, yu'u naty teedywyindsungórk ma ja jumajt, ja'a junán:

—Miidsaty ni ti xykyanijáwudu, ⁵⁰ ni xykyanijáwudu ko ni'igu 'yóyaty es tu'uk je'eyu ja'ay tku'oogat ja nja'ay'ajtam es kyaj wyindugóyut ja nnaxwiñadu'ajtam.

⁵¹ Tyadu Kaifás kyaj du'un jyunáñ mat ja kyua'um winma'añ. Kom yu'u naty ijtp teedywyindsungórk ma ja jumajt, Dios mooyu ja winma'añ es jyuná'anat ko Jesús 'yooga'añ mat yu'ugyujxmu israelítaty, ⁵² es kyaj je'eyu tku'oogat ja israelítaty, per nandu'un dyajmujkta'aya'añ ja Diosu 'yu'ungaty ma 'yittu majaty naxwiñadu. ⁵³ Net ja israelitu justísaty t'axtaaydyu ja winma'añ wi'ix ja Jesús 'yoogut.

⁵⁴ Paaty ja Jesús kyaj ñakyyudijty nide'xy ma Judee, tim tso'on jap Judee es oj ñejxy ma myawingón ja muj it di'ibu ja kajpnu'unk xy'ajtypy Efraín. Jap wya'umdu mat ja 'yuxpajkraty.

⁵⁵ Ko naty waanu 'yaktugoy'aty ja pasku xuu, net may ja ja'ayaty tso'ondu majaty kajpn es ñajxta Jerusalén es ñayajwa'adsa'añaty es

tjajp'ixá'andú ja paskú xuu. ⁵⁶ Jap tja'uxtaaydyu ja Jesús. Es ko jyajttu má ja muj tsajptajk, net ñayajttuuju ak ja'ayuty ayu'udsyu:

—¿Wi'ix mij mjána'añ? ¿Minúbu daa xu'ajtrú o kyaju? ⁵⁷ Ja fariseeuty es ja teedywyindsúnaty tū naty dyajnjigutúku ko má Jesús t'ixtat, net tñigajxtat es yajmátsut.

12

Mariiu ttukkuutsy ja Jesusu wa'ats nardu aseytu

¹ Tuduik xuuñum naty tkapaaty ja paskú xuu, Jesús oj ñejxy Betañu má naty tsyuuñu Lázaru di'ibú naty Jesús tū dyajjikypyéky ko 'ye'ky. ² Es jap t'uxkujkúdu tu'ugu a'ux es ja Jesús 'ya'ux'átut; ja Martu ja'a wingiipy es ja Lázaru mut ja Jesús kyaydyu má ja meesu. ³ Net ja Mariiu dyajmiiñ tuk limetu ja wa'ats nardu aseytu di'ibú pa'akxu'kp jantsy muk es jantsy tsoox. Net ttukku'tsy ja tyekyu Jesús es dyajtútsy mut ja wyaay. Tugekyu ja tugot jyantsywy'e'my mut ja pa'ak xu'kún. ⁴ Ja Juudas Iskaryotu, di'ibú naty uxpxjkpu'ajtup ja Jesús es nandu'un kyuyaka'añuty, jyunañ:

⁵ —¿Ti ko tū kyayajteeky yu tyadu pa'ak xu'kún tuguk mugop'x xuu nidún esxyup yajtukpudúku yu ayoobu ja'ayuty?

⁶ Per ja Juudas kyaj du'un jyunañ mut ko tpa'ayoy ja ayoobu ja'ayuty, ja'a yu'u ko mya'tspaty. Yu'u naty ijtp meeññikoombajtrú má ja Jesusu 'yuxpxjkputy es trukóñ ja meeñ di'ibú yu'u ñikoombejtyty.

⁷ Net ja Jesús 'yanmaayu:

—¡Mastu'ut! ¡Katu xy'ooy! Du'unuts tū xytyuñ éxtam ja ja'ayuty ttukku-utstu ja o'kpu ko ñaxtukuya'añ. ⁸ Yu ayoobu ja'ayuty kyaj tyugoy'ata'añ, per u'j kyajts du'uñum n'ita'añ mut miidsuty.

Tkajxy'áttu esu Lázaru 'yoogut

⁹ Ko ja israelítaty tñija'adu ko Jesús jyápu'dy naty Betañu, net oj tñinujxtu t'ixá'andú es nandu'un ja Lázaru di'ibú naty ja Jesús tū dyajjikypyéky ko 'ye'ky. ¹⁰ Net ja teedywyindsúnaty dyajti'igyudu 'yayuk es wi'ix nandu'un 'yoogut ja Lázaru, ¹¹ mut ko mut yu'ugyujxmu Lázaru may ja israelítaty tmastuttu ja teedywyindsúnaty es tpanujxtu ja Jesús.

Jesús tyuku Jerusalén éxtam tu'ugu rey

¹² May ja ja'ayudy naty tū ñujxtu paskuxu'ajtrú Jerusalén. Jakumbom ja ja'ayuty tmūdoodu ko Jesús jya'ta'añ. ¹³ Net oj tmunujxtu tuuxy aay es du'un t'axajuya'andú ja Jesús. Ta jyunandu muk:

—¡Awdattu Dios! ¡Kuni'xy di'ibú miimp éxtam ja Diosu Kyudunaabyu! ¡Kuni'xy ja Israelitu Ryey!

¹⁴ Jesús tpaty tu'ugu burru'unk es ttukpejty, du'un éxtam jyuna'añ má ja Diosu jyaaybyajtun:

¹⁵ Katu mdsu'ugudu miidsuty,

ja'ayuty di'ibú tsanaaydyup má Syon kajpn.

Ix, tyaa myiñ ja mrey ttuk'u'uñu tu'ugu burru'unk.

¹⁶ Má ja xuu ko jyajty ja Jesús es ko tyaadu du'un ttuñ, kyaj ja 'yuxpxjkputy tjaygyujkúdu. Per óknam ko Jesús jyikyepyeky es ñujxnu tsajpótm, net tjamyajtstu ko yu tyaadu tugekyu 'yity kuxja'ay má ja Diosu jyaaybyajtun es du'unu naty tū yajkyudyuñ mut ja Jesús.

¹⁷ Ja ja'ayuty di'ibú naty jap Betañu ko ja Jesús dyajjikypyeky ja Lázaru ko naty tū 'yeeky, tmadyakmiin tmadyakxujptu di'ibú naty tū t'ixtu.

¹⁸ Paaty waanu may ja ja'ayuty tsoy'ondú es ja Jesús tjajp'yo'oya'andú

mæt ko tmədoodu ko naty ja tadu iɣwə'umən tə ttuñ di'ibu myədaɣtɣy ja məj'ajtən. ¹⁹ Ko ja fariseety t'ijxtu ko Jesús ja ja'ay ak ja'a panəjxəp, net ñayjyənánudu ak ja'ajuty:

—Ta xy'ixtu. Kyaj mbaat ti ndu'unəm. ¡Nidugekyu ja ja'ayaty ak ja'a pyanəjxtəb tədu ja'ay!

Grieeɣu ja'ay t'uxta'aydyu ja Jesús

²⁰ Es mə ja ja'ayaty di'ibu naty tə ñəjxtu Jerusalén es t'awdata'andu ja Dios mə ja xuu tyúñty, tapu naty nidu'uguty ja grieeɣu ja'ayaty. ²¹ Tyaaɣuty ja'a ñinəjxtu ja Felipe di'ibu kugajpn'ajtp Betsaydu, Galileeu ñaaxóty, es t'anmaaydyu:

—Windsún, yu'uts nja'ixándup ja Jesús es njamətmadya'aga'anduts.

²² Felipe oj tninejxy ja Andrés es t'awa'anu. Net nimajtsk oj ñəjxtu mə ja Jesús es tməmədyaktu. ²³ Net ja Jesús jyənáñ:

—Tə net ja ooru tpaaty mə ja Diósuts uɣ, ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, xymyo'oya'añuts waanu ni'igu məj'ajtən.

²⁴ T'uy'ajtən miits n'anuumudu ko tu'ugu triigu pajk kyaka'ay naaxkəjxy es kyaj myuxy, du'ñu ja tuumt tu'uk je'eyu 'yity, per ko kya'ay naaxkəjxy es tyəgoy ja'agyəjxm ko myuxy, may ja tyuamp dyaky. ²⁵ Pán nayyajjiky'ajtp kə'əm yə naxwiñ, du'ən éxtəm ja ja'ayaty di'ibu pyəjke'kypy ja triigu tuumt extu ko wyojkta'ayaty, net tyəgooydy'a'y. Per di'ibu jiky'ajtp éxtəmts uɣ n'anuumu, du'ən éxtəm ja tuumt di'ibu mujxp es tyuamp'áty may. ²⁶ Ja'a ko pánaty jiky'ajtp éxtəmts uɣ n'anuumu es xymyədúñuts, nəjxəp nandu'ən mats uɣ nnejxy, esu nDeedyats may'átədup nidugekyu di'ibátyuts xypyanəjxtəp.

Jesús tniɣajxy ja 'yo'kən

²⁷ Tyam nūgoots n'okjotmaymyut'ajnu. ¿Wi'ixəts njəna'anət? ¿Ti njəna'anəpts?: “Tatu, yajtsókəts kədiibəts n'ayówət mə tyadu o'kən.” Per du'ənəts tə nmiñ naxwiñ esəts n'oogət. ²⁸ Net 'yakjənáñ: “Tatu, tun du'ən es ja ja'ayaty m'awdatəduət.”

Net yajmədooy kyajxy tsajpótə:

—Təts du'ən nduñ, es ndunaambyəts jatəgok.

²⁹ Ja ja'ayaty di'ibu jap myədoodu ñayjyənánudu ko anaa yaxp. Es wiinkpəty ñayjyənánudu:

—Tu'ugu ankləs tə myəɣajxyaty.

³⁰ Net ja Jesús t'anmaaydyu:

—Kyajpu tyaaɣu tə yajmədóy mət uɣtskyəjxm, mət miitskyəjxmədyu du'ən. ³¹ Tyamu net ja tiempu tə jya'ty mə yu naxwíñudu ja'ay yajpayo'oya'añ, es tyamu net yajkutujkənjuudət di'ibu yə naxwiñ ana'amp.

³² Es kots uɣ nyajpəjta'agət kəjxm, nətəts xyñimiinda'aydyəduəts ja ja'ayaty.

³³ Es mudu tyaaɣu Jesús yajjaygyujku wi'ixu naty 'yooga'añ.

³⁴ Es ja ja'ayaty 'yadsoojudu:

—Təts nmədowdu mə ja Diosu jyaaybyajtən ko yu Kristu jiky'ataəmp winu xuu winu tiempu. ¿Wi'ix mij mjəna'añ ko ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu yajpəjta'aga'añ kəjxm? ¿Pánu dənu tadu Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu?

³⁵ Net ja Jesús jyənáñ:

—Ak'ijtp ja jajən mət miidsaty, per waanu tiempu je'eyu. Yo'oygyojtu mət ko m'akmədaɣtəb tyadu jajən kədiibə mgugoodsəduət. Mət ko di'ibu tu'uye'epy kugoots, kyaj tniɣawu mə ñejxy. ³⁶ Uɣtsu du'ənu tyadu jajən.

Naaḡ n'ak'ijtpnams tmat miidsuty, axájuduguts miidsuty es du'hn miits mja'ay'átudut ja jajun es tkudu'xa'añ ja wiingátyryu.

Ko tyaadu du'hn Jesús jyunaandaay, net oj ñajxnu adukatuuy.

Ja'a ko israelítaty kyaj tmabuktu Jesús

³⁷ Oy naty ja Jesús tu tjantsyryaya'ixyuty ja ijxwa'umun di'ibu myudajtyry ja muj'ajtun ja'ay wyinduuyuty, kyaj myubujkudu. ³⁸ Es du'hn yajkuudyuun tyaadu di'ibu ja Diosu kyugajxpu Isaiiu kyuxjaay ma jyunañ:

Nindsun'ajtam, ¿pán tu tmabeky di'ibuts uj tu ngajxwa'xy?

¿Pán tyuk'ijx ja Nindsun'ajtam myuk'ajtun?

³⁹ Es du'hn kyaj mbaat oj tmabuktu. Pes nan kyuxjaay ja Isaiiu:

⁴⁰ Dios du'hn jyunañ:

“Tyadu ja'ay tu ñayajwiindsudu es dyajjuun ja jyot wyinma'añ, es kudiibu t'ixtat mudu wyiinuty,

es ni tkajaygyúkadut mat ja jyot wyinma'añ,

es ni kyajambíttat ma uj esuts nya'aguda'agut.”

⁴¹ Isaiiu jyunañ du'hn mat ko tu naty t'ixy ja myuj'ajtanu Jesús, es yu'u dunu tyaadu ñimadyak.

⁴² Oy may ja israelítaty tjamabuktu Jesús, es ja'a mat naaguty ja wyindsunuty, kyaj jyunandu mayja'ayóty mat ko ttsu'ugudu ja fariseeuty kudiibu ñakykypurúkadut tsajptugóty. ⁴³ Ja'a ko yu'ujuty ni'igu ttsoktu ko ja ja'ay yajmuj'átudu es kudiinum ja Dios yajmuj'átudut.

Jesusu 'yayuk tyukpaye'epy ja ja'ay

⁴⁴ Myiin jatugok ja Jesús es jyunañ jantsy muk:

—Di'ibuts uj xymyubujkp, myubejkypy nandu'hn di'ibuts tu xykyexy.

⁴⁵ Es di'ibuts tyam xy'ijxp, yu'u naty nandu'hn 'yijxypy di'ibuts uj xykyajx.

⁴⁶ Ujtsu du'hn ja jajun. Tu nguda'agyuts ya naxwiin es di'ibuts xymyubujkp kyaj wyu'umut kugoots. ⁴⁷ Uj kyajts ndukkumadoy di'ibu tu tjamadoy yu n'ayúkats es kyaj ttuñ kwentu, mat ko uj kyajts tu nmiñ ya naxwiin esuts ndukkumadówat ja ja'ayuty, nyajnitso'ogupts situy. ⁴⁸ Di'ibuts xy'uxtijp es kyaj ttuñ kwentu n'ayúkats, tam yu'u 'yawíxyuty pán tukkumadówadap. Yu tyadu ayuk di'ibu uj tu ngajxyuts, yu'u du'hn niguxu'ugup ko pekymyunt ja ja'ay ja xuu ko ja'ay yajpayo'oydyut. ⁴⁹ Mat ko uj kyajts ngajxy mūdudsu ngu'am winma'añ, ja nDeedyuts di'ibuts xykyajx, yu'uts tu xytyuk'ane'emy di'ibuts ngajxup es di'ibuts nduk'uxpúkap. ⁵⁰ Es nnija'abuts yu nDeedyudsu 'yana'amun, yu'u du'hn wi'ix yajpaaty ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu. Pes di'ibuts uj ngajxypy, ngajxypyuts éxtamts ja nDeedyun tu xytyuk'ane'emy.

13

Jesús tpuj ja 'yuxp'jkp'ujk' tyeky

¹ Tu naty ttipatnu ja pasku a'ux. Jesús ñija'abu naty ko ja oorú tu tpatnu es tmastu'udánnu ja naxwiñudu es ñajxánnu ma Dios Teety. Ja'a du'ñum naty tteky ja ja'ayuty di'ibu naty ya naxwiin, es tyam dyajniguxe'eky mabaat jyantsytsyoktu.

² A'ux'atándubu naty, es tu naty ja mujku'ugópk tyuku jyodoty wyinma'añóty ja Juudas, Simonk Iskaryotu myaank, es tkuyákat ja Jesús.

³ Jesús ñija'abu naty ko yu'u tso'oñ ma Dios Teedyun es jyumbita'añ nandu'hn jatugok ma ja Dios Teety, es nan ñija'abu naty ko Dios Teedyu

naty tɔ myo'oyaty tɔgekyɔ ja kutujkɔn, ⁴ net wya'tse'ky ja Jesús meesu winduuy es ñaydyuknijaandútu ja ñikajxyɔdu wit es ñaydyukmoxmɔwɔ'ɔnɔ tu'ugu twayɔ. ⁵ Net tɔpɔjtáky ja nɔɔ mɔ agabujɔn. Ta ñaxwe'tsy es tɔpuja ja tyékyaty ja 'yɔxpɔjkrɔty es dyajtátsy mɔt ja twayɔ di'ibɔ naty tɔ ñaydyukmoxmɔwɔ'ɔnɔ.

⁶ Ko naty tɔpujannɔ Simonk Peedɔ tyeky, netɔ Simonk jɔnɔáñ:

—Windsún, ¿mij mbujaambyats ja ndeky?

⁷ Jesús t'adsooy:

—Tyam kyaj xyjaygyukɔ di'ibɔts ndiimpy, per óknɔm xyñijáwɔt.

⁸ Es ja Peedɔ 'yadsooy:

—i'ɔj ni na'ats mij ndeky xykyapújɔt!

Jesús 'yanmaayɔ:

—Pɔn kyajts mij yɔ mdeky nbujy, kyajts mij n'ɔxpɔjkrɔ'átɔt.

⁹ Simonk Peedɔ 'yadsooy:

—Windsún, kyaj yɔ'ɔyaty je'eyɔ ndékyats, nandɔ'ɔn pɔjtsɔ nɔnɔ'ɔ esɔ ngɔbajkɔts.

¹⁰ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Di'ibɔ tɔ tsiyiida'ay, kyaj jyatyimnigutikyaty tsiyi't tɔgekyɔ, yɔ'ɔyɔ je'eyɔ tyeky, mɔt ko wɔ'ádsɔ'ɔ tɔgekyɔ. Es wɔ'áts miidsaty, oy mgadimni'amúkɔty.

¹¹ Mɔt ko ñija'ábɔ naty pánɔ naty kɔyakánɔp, pɔádyɔ dɔ'ɔn jɔnɔáñ: “Es wɔ'áts miidsaty, oy mgadimni'amúkɔty.”

¹² Ko ja Jesús tɔpujtaayɔdu ja 'yɔxpɔjkrɔty ja tyékyaty, net jatɔgok ttuktajkɔ ja ñikajxyɔdu wit. Net ñaxwe'tsy jatɔgok meesɔ winduuy es jɔnɔáñ:

—¿Mjaygyukɔdɔp miidsaty yɔ tyáádu di'ibɔdsɔ dɔ'ɔn tɔ nduñ? ¹³ Miits xytyijtɔp Ya'ɔxpɔjkrɔ es Windsún. Mmɔdajttɔp ja tɔy'ajtɔn, mɔt ko ɔjtsɔ dɔ'ɔn. ¹⁴ Es pɔn ɔj, miidsɔ mYa'ɔxpɔjkrɔ esɔ mWindsún, tɔts nbujy miidsaty ja mdékyaty, nandɔ'ɔnɔ dɔn miits mnaybyujɔdɔt nixim niyam. ¹⁵ ɔjts miits tɔ nmo'oydyɔ tu'ugu ijxwɔ'ɔmɔn es miits xytyúndɔt nandɔ'ɔn éxtɔmɔts ɔj tɔ nduñ. ¹⁶ Jantsy tɔy'ajtɔnɔts miits n'anɔmɔdu, ni tu'ugu pɔ'oduumbɔ di'ibɔ ni'igɔ mɔj kɔdiinɔmɔ wyindsún, es ni tu'ugu di'ibɔ miimp kexy kyamájɔty es kɔdiinɔm ja di'ibɔ kajxɔp. ¹⁷ Pɔn mjaygyukɔdɔbɔ tyáádu es pɔn mbaduundɔp, m'íttɔp agujk jotkujk.

¹⁸ Kyajts miits n'anɔmɔdu nidɔgekyɔ. ɔj nniija'ábɔts pánɔtyts tɔ nwin-witsy. Per koonɔm yajkuudyuná'áñ éxtɔmɔ Diosɔ jyaaɔbyajttɔn jɔnɔnɔ'áñ: “Di'ibɔ káay ukp ti'igɔ mɔt ɔj, yɔ'ɔ dɔ'ɔn tɔ jɔmbity nɔmɔsípɔts.”

¹⁹ Tyam miits n'anɔmɔdu náam kyajnamɔ dɔ'ɔn tyáádu tyuñ jyátyaty, es ko yɔ tyáádu dɔ'ɔn tyun jyátɔdɔt, net xymyɔbúktɔt ko ɔjtsɔ dɔ'ɔn pánɔ dɔ'ɔn ɔj. ²⁰ Jantsy tɔy'ajtɔnɔts miits n'anɔmɔdu, di'ibɔ 'yaxájɔp di'ibɔts ɔj ngejxyɔp, xy'axájɔpɔtsɔ naty ɔj, es di'ibɔts ɔj xy'axájɔp, 'yaxájɔp di'ibɔts ɔj xykyajx.

Jesús tnigajxy esɔ Juudɔs kyɔyaka'áñty

²¹ Ko dɔ'ɔn jɔnɔnɔándaay ja Jesús, net ñajyá'ájɔ jotmaymyɔt es 'yamutsk'ájty, es ɔj tɔimkajxte'xy:

—Jantsy tɔy'ajtɔnɔts miits n'anɔmɔdu ko miidsaty nidu'uk xykyɔyakaámɔts.

22 Net ja 'yaxpajkruty ak je'euy ñaywyin'ixud, ni tkanijawudu pún du'un 'yandijpy. 23 Tu'ugu Jesusu 'yaxpajkru di'ibu ni'igu ijty tsyejpy*, jamyu pyu'am naty mat 'ya'ux'aty. 24 Simonk Peedru tyuk'ijxu tu'ugu ijxw'umun es dyajtuy pún du'un taadu. 25 Net ja tu'ukru 'yaxpajkru ñimujwa'tsu ja Jesús es dyajtuy:

—Windsún, ¿púnxu du'un taadu?

26 Jesús 'yadsooy:

—Mints n'ok'yajxeekey tuk pedazu tsajkaaky, es di'ibats nmeepy, yu'u du'un.

Es du'un dyajxe'ky ja tsajkaaky es tmooy ja Juudas Iskaryot, Simongu myaank. 27 Ta Juudas t'axaj ja tsajkaaky tuk pedazu es tkaay. Net ja mujku'ugórk Satanás tyuktajku ja Juudas. Net ja Jesús jyunañ:

—Di'ibu mdunaampy, tuungóju du'un pojun.

28 Per ni pán di'ibu naty jam a'ux'ajttap tkajaygyujku ti ko du'un jyuna'añ ja Jesús. 29 Kom ja Juudas yu'u naty ñikoombejtypy ja meeñ ma ja Jesusu 'yaxpajkruty, nidu'uguty twinmaaydyu ko Jesús ja'a 'yandijpy esxyu ti waanu yajjy di'ibu yajtúndap ma ja xu, o tmo'oyxyu oynu'unun ja ayoobu ja'ayaty. 30 Ko Juudas t'axaj ja tsajkaaky, ta pyudseemy. Tu naty kyoodsun.

Jesús tmo'oy ja jembyu ana'amun

31 Ko naty tu pyudsemy ja Juudas, net ja Jesús jyunañ:

—Tyamu net ya'ixat ja nmuj'ajtanuts uj, ja Naxwíndu Ja'ayadyu Kyudnaabyu, esuts nya'ixadut ja myuj'ajtanu Dios. 32 Es kots uj nya'ixadut ja myuj'ajtanu Dios, netu Dios xymyo'oya'añuts ja di'ibu yu'u myuj'ajtan'ajtypy. 33 Mugu'uguty, kyajts jeky nnaky'ita'añ mat mi-idsaty. Xu'uxta'ayándupts miidsaty, es du'un éxtumts n'anmaaydyu ja israelítaty, n'anamuduts miits tyam: Kyaj mbaat mnajxtu mats uj nnejxy. 34 Tyaaduts miits nmoodyu yu jembyu ana'amun: Naydsyókudu nixim niyam. Du'un éxtumts miits ndsoktu, nandu'un mnaydsyókudut nixim niyam. 35 Pún mnaydsyokudap miidsaty nixim niyam, net nidugekyu ja ja'ay tñijawadut kots uj miits n'axpajkru'attu.

Jesús tnigajxy ko Peedru 'yuxtija'añty

36 Simonk Peedru dyajtuy ja Jesús:

—Windsún, ¿ma mnejxy?

Jesús 'yadsooj:

—Mats uj nnejxy, kyajts mbaat xyryanejxy tyam. Per xyryanajxapts óknun.

37 Net ja Peedru t'anmaay:

—Windsún, ¿Ti ko kyaj mbaat nbanejxy tyam? Uj ngu'oogupts mij.

38 Jesús 'yadsooj:

—¿Tii tuj'ajtan kots mij xykyu'oogupts? Tyam ndim'anamu tuj'ajtan, kyajnumu naty tugaak 'yuy ko mij mjuna'ana'añ tuguk ok ko kyajts xy'ixy'aty.

14

Jesuskymx ja'ay jya'ty ma Dios Teety

1 Net ja Jesús t'anmaaydyu 'yaxpajkruty:

* 13:23 Fwank yu neky jyaay es yu'u ku'am nay'andijap ko jyuna'añ ja xpxajkru di'ibu Jesús ni'igu ijty tsyejpy.

—Katú miits mjetmay'ookta. Pujta'akta ti'igyú mjet mwinma'añ ma Dios es nandu'un ma uj. ² Madsu nDeety 'yity, may jam ja tsunaadyákn. Pún kyajxyubu du'un, tuuxyupts uj miits n'anuumadu. Nnejxyuts uj n'ok'axkuku ma miits m'ittat. ³ Es nétuts nmínat jatugok es nyajnajxtaduts miits es mjiky'áttat mut uj. ⁴ Miits mnija'adap mats nnejxy es mnija'adap ja tu'u.

⁵ Tomás 'yadsooy:

—Windsún, kyajts uudsuty nnijáwudu ma mij mnejxy. ¿Wi'ixuts uj mbaat nnijáwudu tadu tu'u?

⁶ Jesús 'yadsooy:

—Ujtsu du'un éxtum tu'ugu tu'u, ujtskyujxmu ja'ay jya'ttu ma Dios Teety, ujtskyujxmu ja'ay tnijáwudu ja tuj'ajtun, ujtskyujxmu ja'ay jyiky'attu. Ni pún kyaja'ty ma Dios Teety pún kyajts uj xymyubeky. ⁷ Kooxyup miits xy'ixy'áttats uj, nandu'unxyup xy'ixy'attu ja nDeedyuts. Es tu net xy'ixy'attu tyam, ja'a ko tu xy'ixtu.

⁸ Net ja Felipe 'yanmaay:

—Windsún, tuk'ijxtuguts ja Dios Teety, es mut yu'uyú.

⁹ Jesús t'adsooy ja Felipe:

—Felipe, jékyuts kujk n'ittu mut miidsuty, ¿es kyajnumts mij xy'ixy'aty? Di'ibats uj xy'ixy'ajtp, 'yixy'ajtypy nandu'un ja Dios Teety. ¿Ti kots mij xy'anuumu kots uj mij nduk'ixat ja Dios Teety? ¹⁰ ¿Ti kyajts xymyubékyuts ko uj ijtramts mut ja Dios Teety, esu Dios Teety nandu'un ijtramu du'un mut uj? Di'ibats miits n'anmaaydyup, kyaj yu'ujuty je'eyu ngu'am winma'añats. Dios Teety yu'u ijtp mut uj, es yu'u dun xymyeebyuts di'ibats ndúnup es di'ibats ngajxup tugekyu. ¹¹ Mubujktuguts kots uj n'ity mut ja Dios Teety, es ja Dios Teety ijtramu'u mut uj. Mubujktuguts mut kots du'un njuna'añ, o mubujktuguts mut ko di'ibats ndiimpy ya'ijxp ko tyuj'ajtanuty di'ibats miits n'anmaaydyup.

¹² 'Jantsy tuj'ajtun n'anuumadu ko di'ibats xymyubujktup, tyúndup nandu'un di'ibats uj ndiimpy. Es tyúndup waanu mujutyryu mut ko uj najxnupts ma Dios Teety. ¹³ Uj ndúnupts di'ibats miits xy'amdoodup mut ko xymyubéktats, es du'un nya'ixudupts ja myuj'ajtana Dios Teety. ¹⁴ Paadyats miits n'anuumadu, ndúnupts uj pún tits xy'amdoodup ujtskyujxm.

Jesús tnigajxy ko Espíritu Santu tkaxa'añ

¹⁵ Pún xytsyojktupts miidsuty, mguydyúndupts ja n'ana'amun. ¹⁶ Ujts ja Dios Teety n'amdówap es mdukniáxudat jatu'uk di'ibu mbudákudup, yu Espíritu Santu di'ibu mduk'ixudup ja tuj'ajtun es 'yítat mut miidsuty winu xuu winu tiempu. ¹⁷ Es púnadyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudup, nan kyaj mbaat t'axájudu ja Espíritu Santu, mut ko kyaj t'ixtu es ni tka'ixy'attu. Per miits m'ixy'ajttup mut ko taa mut miidsuty es wu'amp winu xuu winu tiempu mut miidsuty. ¹⁸ Kyajts miits nnika'aga'andu. Jumbitaambuts es n'ita'añats mut miidsuty. ¹⁹ Ko waanu 'yítat, kyajts xyñaky'ixtat púnadyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudup, per miits m'ixtup, es mjiky'áttap miidsuty mut ko uj njiky'átyuts. ²⁰ Es ma tadu xuu xypyúktadu kwentu ko támudsu naty uj mududsu nDeety, es miidsuty mut uj, es uj mut miidsuty. ²¹ Pún ñija'ap es tpadúñ yu n'ana'amunats, ya'ijxup kots xytsyeyky. Esu nDeedyuts tsojkap di'ibats uj xytsyojkr, es ujts nandu'un ndsókppts, es nduk'ixupts yu'u.

²² Jatu'ugu 'yuxpajkpu di'ibu nandu'an xyu'ajtypy Juudas, per kyaj jya'ajuty di'ibu kuyakánur, ja'a junán:

—Windsán, ¿ti kots mij xytyuk'ixa'anduts uudsuty es kyaj pánudyu naxwiñudu winma'añ ja'a'ajtudur?

²³ Jesús 'yadsooy:

—Di'ibuts xytsyojkr, pyadiimpy di'ibuts uj ngajxypy; esu nDeedyats tsókudur; es uj esu nDeedyats, míndurpts es njiky'átuduts mat yu'u. ²⁴ Per di'ibu kyajts xytsyeki, kyaj tkuydyuñ di'ibuts uj ngajxypy. Tyadu kajxwíjun di'ibu miits yam mudoodur, kyajts uj nja'ajuty, yu'uyu jya'aju nDeedyats di'ibuts tu xykyexy.

²⁵ 'Miits n'ak'anuumadu tyaadu kots n'ak'yámmamuty mat miidsuty. ²⁶ Per ja Espírítu Santu di'ibu ja nDeedyats kyaxaampy ujtskyujxm, ja'a mbudákudur, mduk'uxpákudur tugekyu es mdukjamyátsudur tugekyu di'ibuts uj miits tu n'anuumadu.

²⁷ 'Nnayyugajxurpts mat miidsuty jotkujk. Es nmooydyurpts miits yu njotkujk'ajtanats. Per kyajts nyaky ja jotkujk'ajtan éxtam dyaktu pánudyu naxwiñudu winma'añ ja'a'ajtudur. Katu mjotmay'ooktu es ni xykyamadáttat ja tsu'ugu. ²⁸ Tu xymyudowdu kots tu njuna'añ: “Nujxnurpts, es minurpts jatugok es n'ítuduts mat miidsuty.” Pán tay'ajtanats miits xytsyoktu, mxondákturxyur ko xyñíjwadu kots uj nnejxy ma Dios Teety, mat ko yu'u du'an ni'igu muj kudiinum uj.

²⁹ 'N'anmaaydyurpts miidsu tyaadu ko kyajnumu du'an tyuñ jyátyuty, mat ko nujx tyuñ jyátyuty, net xymyubáktut. ³⁰ Kyajts nnakykya'ajxa'añ may mat miidsuty, mat ko miimp ja di'ibu ana'amp pánudyu naxwiñudu winma'añ ja'a'ajtudur, oy ni ti madakan tkamadaty mat uj. ³¹ Per du'an yajkuydyuna'añ éxtamu Dios Teety xytyuk'ane'emy es tnijáwadut ja naxwiñudu ja'ayuty ko uj ja nDeedyats ndsejpyuts es nguydyiimbyats di'ibuts yu'u xytyuk'ana'amp. Wa'tsu'uktu. Jo'omdu.

15

Uuvu aats

¹ Esu Jesús t'ak'anmaaydyu 'yuxpajkpu:

—Ujtsu du'an éxtam tu'ugu uuvu aats, es ja nDeedyats du'an éxtam di'ibu kywentu'ajtypy ja uuvu aats. ² Kyupo'typy oytym di'ibuty ja nxe'endsyuts di'ibu kyaj tyuump'áty, per wyindijpy es dyajwa'atsy yajxon di'ibu tuump'ajtp, es ni'igu 'yaktuump'átut. ³ Miidsuty wa'ats m'ittu mat ja n'uxpajkanats ko tu nmo'oydyu. ⁴ Ittu ti'igyu mat uj, éxtam uj du'uñumts n'ity ti'igyu mat miidsuty. Tu'ugu xe'entsy kyaj mbaat tyuump'áty pán kyaj 'yity ti'igyu mat ja ñi'aats, es nandu'an jajtrp dnu tyaadu, miidsuty kyaj mbaat mduump'áttu pán kyaj ti'igyu m'ittu mat uj.

⁵ 'Ujtsu du'an ja ñi'aats, es miidsudyu du'an ja xye'entsy. Di'ibu du'uñum 'yity mat uj, es uj n'ityats mat yu'ujuty, may tyuump'átut; pes kyaj mbaat ti xytyundu pán kyajpats uj. ⁶ Di'ibu kyaj du'uñum 'yity ti'igyu mat uj, du'an yu'u éxtam ja xe'entsy di'ibu ya'o'xpádsuump es tyu'udsut es ya'o'xmúkat es yajnino'ogut.

⁷ 'Pán miits m'ijttubum ti'igyu mat uj, es xykyuydyundu ja n'ana'amunats, amdowdu di'ibu mdsojktur es myajmo'oydyur. ⁸ Yu nDeedyats ya'ijxur yu myuj'ajtan ko miits mduump'áttu oy, es du'an tuk'ixy ja ja'ayuty ko ujts miits n'uxpajkpu'ajttur. ⁹ Uj ndsojkturpts miidsuty éxtumts ja nDeedyats xytsyékyuts uj. Padúndats ja ndsojkanats

di'ibats uj nmudajtypy mat miidsuty. ¹⁰ Pən mguyduundəp ja n'ana'amənəts, mbadúndəbə tyadə tsojkan di'ibats uj nmudajtypy mat miidsuty, éxtəmts uj nguyduúñəts ja nDeedyədsə 'yana'amən es mbadúñəts ja tsojkan di'ibə yə'u myudajtypy mat uj. ¹¹ Újts miits n'anmaədyəp es mxonda'əktə mat uj es də'un jotkədə'əky m'it mxóndət. ¹² Yə n'ana'amənəts yə'u tyəədu: Naydsyókədə nixim niyam, éxtəmts uj miits ndsoktə. ¹³ Di'ibə kyuoogəp ja myətnaymyaəyəbətə, yə'u də'un ya'ijxəp ko myújətə ja tsojkan tmədatə. ¹⁴ Miidsədyə də'un ja nmatnaymyaəyəbətə pən mduundəp di'ibats miits nduk'ana'aməp. ¹⁵ Kyajts miits nnaktyijtəp məduumbə, mat ko ja məduumbə kyaj tnijawə ti ja wyindsən tyiimpy. Miidsəty ndijtə mətənaymyaəyəbətə, mat ko tə nduk'ixtə təkəkyə di'ibats ja nDeety uj tə xytyuk'ixy. ¹⁶ Kyajts miidsəty xywyin'ijxtə. Újtsə də'un miits nwin'ijxtə es nduknipəjktəp es m'ittə éxtəmə x'e'entsy di'ibə təmp'ajtp ni'igə, es itəp winə xə winə tiempə, es də'un ja nDeedyəts mmo'oyəp təkəkyə di'ibə m'amdoodəp mat kots xymyəbuktə. ¹⁷ Pesə tyəədəts miits nduk'ana'aməp: Naydsyókədə nixim niyam.

Di'ibə naxwiñədu winmə'añ ja'a'əjtəp kyaj ttsekə ja Jesús esə 'yəxpəjkrəty

¹⁸ Pən kyaj miits mdsókədə pənədyə naxwiñədu winmə'añ ja'a'əjtəp, jamyatstə ko uj jawyiinəts kyaj xytsyoktəts. ¹⁹ Kooxyəp miidsəty ja naxwiñədu winmə'añ m'okja'a'átədu, mdsokpəxyəp éxtəp ja jya'əjətə. Per əjts miits tə nwinwitstə es kyaj m'okja'a'əjtənət ja naxwiñədu winmə'añ, pəəty kyaj mdsókədu. ²⁰ Jamyatstə yəjxón éxtəp tə n'anəmədu. Tu'ugə p'o'oduumbə kyaj ni'igə myújətə es kədiinəp ja wyindsən. Pən ja ja'əyətə xypəjədjittəts uj, nandə'un miits myəjpəjəditə'əndə. Kom kyaj tkuyduundə ja n'əxpəjkanəts ja ja'əyətə, nan kyaj tkuydundət ja m'əxpəjkan. ²¹ Es də'un təkəkyə tyəədu myəjtuktə'əndə mat ko miits n'əxpəjkrə'əttə es mat ko nan kyaj tsoktə di'ibats xykyəjx.

²² 'Kooxyəpəts uj ngamiñ es nməgəjxtə, kyajxyəp tmədatə ja pəjrpə. Per tyam kyaj mbaət ti ñaydyukkəgəjxədu. ²³ Di'ibats kyaj xytsyoktə uj, kyajrpə də'un nandə'un tsoktə ja nDeedyəts. ²⁴ Kooxyəpəts tə ngəyə'ixyətə yə m'əj'əjtən éxtəp ni pən wiink ja'əy tkatúñ, kyajxyəp tmədatə ja pyekə ko tkakuyduundə. Per tə t'ixtə ja m'əj'əjtən di'ibats tə nduñ, es kyajrpəp xytsyoktəts, es nandə'un ja nDeedyəts kyaj tsoktə. ²⁵ Də'un yəjkuyduúñ yə tyəədu di'ibə ijtp jaəybyéty mə ja Diosə jyaəybyəjtən: "Nanatəkəts uj xymyədsip'əjtrədu."

²⁶ 'Pəəty ko myínət ja Kəjxwijrpə, ja Espírítə Santə di'ibə ja təy'əjtən tyiimpy kyajxypə, ja'a yəkəp ja təy'əjtən əjtskyəjxm. ²⁷ Es nandə'un miits xyáktət ja təy'əjtən əjtskyəjxm, mat ko jawyíñəp es tyambəət miits tə m'ittə mat uj.

16

¹ 'N'anmaədyəpəts miits yə tyəədu kədiibə xymyastə'uttədəts. ² Kyaj ja ja'əyətə m'okkupəjkanət tsəjptəgótə, es ja'təəmp ja tiempə mə ja ja'əyətə myə'ooga'anədu. Ja'əjətə oyə dən ttijy ttundə di'ibə Dios tseyjpy. ³ Təkəkyə də'un yə tyəədu ttunə'əndə mat ko kyajts xy'ixy'əttə es ni ja nDeedyəts. ⁴ Per tən n'awánədu ko də'un mdunə'anədu. Es ko də'un mdúnədu, net miits xyjamətstədəts kots mij tə njə'anəmədu.

Di'ibü Espiritü Santü tyiimpy

'Kyajts miits yu tyaađu tü ndukmämadya'aktü mat kodsü naty n'ity mat miidsuty. ⁵ Per nüjxánupts jam mä púnuts xykyajx, es ni tu'uguty miits xykyayajtúwduđuts: “¿Mä mnejxy?” ⁶ Es miits mjotmaymyüduđuty tyam, mat ko tü n'anüümuđu ko uj nüjxnupts. ⁷ Tüy'ajtünats miits n'anüümuđu ko oy ni'igü mat miidsuty kots uj nnejxy. Ja'a ko pün kyajts uj nnejxy, kyaj myina'añ ja Kajxwiipü, per kots uj nnüjxnüt, net nduknigáxtut. ⁸ Es ko yu'u myínut, yu'u tyuknijawüyándup ko pyekymyüduđuty púnudyü naxwíñüdü winma'añ ja'a'ajtúdup, es wi'ixü ja'ay oy wye'emy müđu Dios, es ko Dios pyayo'oy müđu tüy'ajtün. ⁹ Yu Kajxwiipü yakaampy es ja ja'ayuty tñijáwudut ko pyekymyüüt'áttü, ja'a ko kyaj xymyübüktuts, ¹⁰ es ttuknijawüya'andü wi'ix oy wyu'umdu müđu Dios, mat ko nüjxnupts mä Dios Teety es kyajts miits xy'ok'ijxnudut, ¹¹ es mat ko Dios pyayo'oy tüy'ajtün müüt, ja'a ko tü yajtuknibüjtaagü es tyüdyünudut ja müjku'ugópk di'ibü 'yane'empy púnudyü naxwíñüdü winma'añ ja'a'ajtúdup.

¹² 'Máýñamts miits ngatukmämadya'aktü, per kyajpü miits mbaat xyjaygyúküđu tyam. ¹³ Per ko myínut ja Espiritü Santü di'ibü müüt ja tüy'ajtün, yu'u mdukni'ixüdup tügekyü ja tüy'ajtün, mat ko kyaj jyüna'ana'añ mat ja kyü'am winma'añ. Ja'a myadya'agaampy tügekyü di'ibü tü tmüdoy, es mduknijawüyánudup di'ibü tunán jatánup. ¹⁴ Es yu'uts xyajmüj'ixánup uj, mat ko 'yaxajyüampy üjts nja'ajuty es mduknijawüya'anüdü miidsuty. ¹⁵ Tügekyü di'ibüdsü nDeety myüdaajtypy, üjtsü nja'a. Nan paadyüts nünán ko yu Espiritü Santü 'yaxájup di'ibüts uj nja'a'ajtypy es mduknijawüya'anüdü miidsuty.

¹⁶ 'Ko waanü tiempü 'yak'ítut, kyajts miits xyñaky'íxtut. Es ko waanü nüjx 'yity, nétuts jatugok xy'íxtut.

Amay jotmay jyümbity xondakün

¹⁷ Net nija'ajuty ja 'yuxpüjkruty ñayyajtüüdü:

—¿Ti da dñun yu tyaađu myadyakypy ko jyüna'añ ko waanü tiempü 'yak'ítut kyaj nnaky'ijxam, es kum'óknüm n'ijxam jatugok, es jatu'uk ko jyüna'añ: “Nüjxnupts mä Dios Teety?” ¹⁸ ¿Ti myadya'agaampy mat jawaanübü tiempü? Kyaj nmüwinma'añbyátüm ti dñun taadu myadyakypy.

¹⁹ Net ja Jesús t'ijxy ja 'yuxpüjkruty éxtüm yajtawü'anüdü. Net t'anmaaydyü:

—Üj tü n'anüümuđuts miits ko waanü 'yítut kyajts xyñaky'íxtut, es óknüm xy'íxtut jatugok. ¿Tyaađu dñun mnayyajtüüdup ak miidsuty? ²⁰ Jantsy tüy'ajtün miits n'anüümuđu, ko miits mju'üdyüp es mjotmay'ooktup mägnümü naty ja ja'ay xyonda'aktü púnudyü naxwíñüdü winma'añ ja'a'ajtúdup. Per óknüm yu mjotmay jümbítup xondakün. ²¹ Ko ja toxytüjyk 'yu'ungu'unk tpaada'añ, jotmaydyuktajkup, ja'a mat ko tü tpaaty ja oorü mä pyuka'añuty. Per óknüm ko naty tü jya'ty naxwíñ ja u'ungu'unk, ni tkanakyjyamyetsy ja püjkün di'ibü tü dyajnáxy mat ko xyonda'aky ko tu'ugü mixyu'unk tü dyajmíñ dyajja'ty ya naxwíñ. ²² Es nandü'n dñun miits mjotmay'o'ktup tyam, per nniminándupts miidsuty, es net ja m'aä mjot xyonda'aga'añ tu'ugü xondakün di'ibü kyaj mbaat ni pün mgarpüjxüdü.

²³ 'Es mā tađu naty ja xuu, kyajts ti xyñaky'amdówdut. Jantsy tų'ajtnats miits n'anuumudu ko yu nDeedyats mmo'oyudup tųgekyu di'ibu m'amdeepy mat ko xymyubúktats. ²⁴ Tyambaat miidsuty kyajnam xy'amdowdu ni tii mat ujtskyujxm. Amdowdu, es xy'axájudut, es jotkada'aky mxonda'aktat.

Tsyejpy ja Dios Teety ja uxpxjkputujk

²⁵ 'Tats miits nduk'uxpúktu tyaadu mudu iixpajtan. Per mínup ja tiempu kots miidsuty wa'ats ndukmumadya'agut ja nDeedyats. ²⁶ Es mā naty tađu xuu, miits xy'amdówdut ja Dios Teety mat ujtskyujxm. Es kyajts uj njatyim'anuumudats ja nDeedyats es mmo'oyudut di'ibu miits m'amdoodup, ²⁷ mat ko yu Dios Teety mdsokudup, mat kots uj miits xytsyóktats es tu xymyubúktats kots uj ndso'oñats mā Dios. ²⁸ Uj ndso'oñats mā ja Dios Teety es nmiiñats ya naxwiiñ, es tyam nmastútnats ja naxwiiñdu es nmujxnats jatugok mā Dios Teety.

²⁹ Net ja 'yuxpxjkputy 'yanmaayudu:

—Tyam situ xy'anmaaydupts tų'ajtn es ni xykyanakyajtuñ ja iixpajtan. ³⁰ Es tyámudsu net n'ixtu ko tųgekyu mij xyñija'adya'ay, es kyaj jyatyimtséyuty pán myajtáwdut, mat ko nmubúktupts ko mij tu mdsóoñ mā Dios.

³¹ Jesús t'adsoodu ja 'yuxpxjkputy:

—Pes, ¿tyamu net nmubúktup? ³² Miimbu net ja tiempu, es tyamu du'un, ko miits m'agakwa'xtut nidu'uk nidu'uk kujknu'u kujktu'u es xymyastu'uda'andats, es nwu'uma'añats naydu'uk. Per uj kyajts nwe'emy naydu'uk mat ko ja nDeedyats 'yity mat uj. ³³ N'anuumudu tyaadu es xypyaattut ja jotkujk'ajtn mat ko ti'igyu m'ittu mat uj. Ya naxwiiñ miits m'ayówdup, per katu mjetmay'ooktu, mat ko uj, tats nmumada'aky ja mujku'ugópik di'ibu yajkutujkp pánudyu naxwiiñdu winma'añ ja'a'ajtudup.

17

Jesús tnigajxtaagu ja 'yuxpxjkputujk

¹ Ko tyaadu du'un ja Jesús jyunaandaay, net pyat'ijxy tsajpótm es jyunañ:

—Tatitu'unk, tu net tpaaty ja ooru. Yajmuj'ixxugats uj, es ujts mij nyajmuj'ixudup. ² Pes mijts tu xymyo'oyats ja kutujkun mat nidugekyu ja'ayuty es nmo'oyudats ja jiky'ajtn winu xuu winu tiempu tųgekyu di'ibats mij tu xymyo'oy. ³ Esu tyaadu jiky'ajtn winu xuu winu tiempu, ja'a yu'u ko ja'ay mij, ti'igyu Dios, m'ixy'átadu es xy'axájudats uj éxtam ja Kristu es tmubúktat ko mij xykyajxats ya naxwiiñ. ⁴ Tats mij nmaj'ixy mat ko tats nguudyuunda'ay tųgekyu di'ibats mij xytyuk'ana'am es ndúnudats ya naxwiiñ. ⁵ Meegyudsu net tyam ja muj'ajtn di'ibudsu naty nmudajtypy kodsu naty n'ity mat mij ko naty kyajnam ja naxwiiñdu kyojy.

⁶ 'Es ja ja'ayuty di'ibats mij xymyooyats ya naxwiiñ, tats nduknijáwudu wi'ixu dan mij. Mijtsu naty mja'a'ajtup, es xymyooyats uj mij. Tu tpadundu ja m'ayuk. ⁷ Nija'adup ko mijts tu xymyo'oyats tųgekyu di'ibats uj nmudajtypy, ⁸ mat ko uj tu nmo'oydyats ja ayuk di'ibats mij xytyukmugajxu, es yu'ujuty yaxájudu es ñija'adup kots uj nmiiñ éxtamu mGudanaabyu, esats xymyubúktu ko mijtsats xykyajx ya naxwiiñ.

⁹ 'Hjts mij n'amdeepy mat yu'ujaty. Kyajts n'amdoy mat pánudyu naxwíñudu ja'a'ajtudap, ja'ayu je'eyu di'ibats mij xymyooy, mat ko xyja'ajaty. ¹⁰ Tugekyu di'ibats uj nja'a'ajtypy, mja'ayu nandu'un, éxtam nandu'un nja'adsu'a di'ibu tugekyu mja'a'ajtypy. Es yu'ujaty ya-jniguxu'kudap ja nmaj'ajtanats.

¹¹ 'Jambijnupts tyam ma mijun. Kyajts nnaky'ita'añ ya naxwiiñ, per yu'ujaty ijttap ya naxwiiñ. Tatitu'unk, aguduk axajtúk mat mij ja mmak'ajtan es tun es ti'igyu 'yíttat ja wyinma'añaty, éxtam udsajtam n'ijtam ti'igyu. ¹² Kots n'ak'ijty mat yu'ujaty, tuts n'agudiky n'axajtíky mat ja mak'ajtan di'ibats mij xymyooy. Es ni tu'uk tu kyangoy, ja'ayu du'un di'ibu naty tu tyagoy es du'un yajkuydyúnat éxtam ja mjaaybyajtan jyuna'añ.

¹³ 'Tyámats njumbitanu ma mij. Es du'unats yu tyadu njuna'añ kots n'ak'ity ya naxwiiñ esadsu n'axpajkpaty xyonda'aktat mat ja xondakun di'ibats uj nmadaajtypy. ¹⁴ Tadsu du'un n'anuumadu di'ibats xytyuk'ana'am, es n'ak'anuumayándupts. Kyaj t'ixa'añ pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudap, mat ko kyaj tyi'igyaty mat ja'ajaty, du'un éxtam kyajts ndi'igyaty mat pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudap. ¹⁵ Kyajts mij n'amdoy es xyajpadsúmat ya naxwiiñ. Di'ibats mij n'amdeepy es m'agu'udúk m'axajtúkup es kadiibu ja majku'ugópok myamadagadut. ¹⁶ Kyaj yu'ujaty ja naxwíñudu winma'añ jya'a'átadu, du'un éxtamts uj kyajts ja naxwíñudu winma'añ xyja'a'áty. ¹⁷ Yu m'axpajkun ja'a du'un ja tui'ajtan. Es mij mdukkuydyúnup yu m'ayuk es jyiky'áttat éxtam mija m'u'unk m'una'k. ¹⁸ Tuts nduknigexy ja naxwíñudu ja'ay, éxtamts mij xytyuknigejxy ja ja'ay ya naxwiiñ. ¹⁹ Paadyats uj nnaygyuyákyaty tugekyu es ndúnudats éxtam mij xytsyegy. Es nandu'un yu'ujaty ñaygyuyákudat tugekyu es xytyúndat nandu'un éxtam mij xytsyegy.

²⁰ 'Kyajts n'amdoy je'eyu mat yu'ujaty, n'amdeebuyts nandu'un mat nidugekyu di'ibats óknam xy'axájudupts éxtamu Yajnitsókpu ko tmadówdat ja 'yuxpajkunaty ja n'axpajkputs. ²¹ N'amdeebuyts es tu'ugu wyinma'añ je'eyu 'yíttat. Tatitu'unk, yajti'igyadu jyot wyinma'añ nixim niyam, éxtam ndi'igyajtam, es du'un ja ja'ayaty tamabáktat ko mijts tu xykyexy. ²² Tuts nmo'oy ja maj'ajtan di'ibats mij xymyooy es yu'ujaty nandu'un 'yíttat ti'igyu, éxtam udsajtam n'ijtam. ²³ Hj n'ityats ti'igyu mat yu'ujaty, es mij m'ity ti'igyu mat uj, es du'un kexy ka'pxy 'yíttat ti'igyu ja wyinma'añaty éxtam udsajtam n'ijtam, es du'un ja naxwíñudu ja'ayaty t'ixtat kots mij xykyejxy, es ko mij nandu'un xytsyoktu yu n'axpajkpaty éxtamts uj mij xytsyegy.

²⁴ 'Tatitu'unk, ndsejpyats esu n'axpajkputs najx 'yittu mats uj n'ita'añ es t'ixtat ja nmaj'ajtanats di'ibats mij xymyooy, mat ko tuts mij xytsyegy extu ma kyajnumu naty ja naxwíñudu kyojy. ²⁵ Tatitu'unk, mdi-impy ja tui'ajtan. Kyaj m'ixy'átadu pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudap. Per uj situy n'ixy'ajtypyats mij, es yu n'axpajkputs ñija'adap kots mij xykyejxy. ²⁶ Tuts n'awanudu éxtam mij ja mjot mwinma'añ, es nduk'ijxypyñamts, mat ko n'ita'añats mat yu'ujaty, es ja mdsojkan di'ibats mij xymyeepey 'yítat nandu'un mat yu'ujaty.

18

¹ Ko tyaadu du'un ja Jesús jynáñ, net oj 'yawinnaxtu mat ja 'yaxrujkruty ma ja lugaar di'ibu xyu'ajtypy Sedron Nuwok. Jap tu'ugu nagam ma 'yityu je'xykyépy. Jap ja Jesús tyujkadu mat ja 'yaxrujkruty. ² Esu Juudas di'ibu naty kyuyakaampy yu Jesús, nan 'yixy'ajtypy natyu tadu nagam, mat ko kanak oku naty tu ñaymyúkadu jap mat ja 'yaxrujkruty ja Jesús. ³ Netu Juudas jyajttu nagamóty muut ja maysyoldaaduty esu polusiity di'ibu kyajxtu ja teedywyindsunaty esu fariseeuty. Es tmunajxtu lyampru, tsyinwaty, pujxn esu kepy. ⁴ Es kom ja Jesús ñija'abu naty ti naty jatánur, ta tninajxtu es dyajttuy di'ibu naty pajudjttudur:

—¿Pún m'uxtaaydyur?

⁵ Net ja'ajuty 'yadsoojudu:

—Yu Jesús nazarenu.

Jesús 'yadsooy:

—Ujtsu du'un.

Juudas di'ibu naty kuyakánur, tapu naty mat ja di'ibudu naty pajudjttur ja Jesús. ⁶ Es ko ja Jesús t'anmaaydyu: “Ujtsu du'un”, net 'yaxtukawa'ktu es kyudaadu naxkujxy. ⁷ Net ja Jesús jatugok dyajttujumbijttu:

—¿Pún m'uxtaaydyur?

Net 'yadsoodu:

—Yu Jesús nazarenu.

⁸ Jesús t'anmaaydyu:

—Tuts mij n'anuumudu ko ujtsu du'un. Pún ujts miits xy'uxtaaydyur, na'ixtu, wa'an tnujxtu tyadu nja'ayats.

⁹ Du'un jynáñ ja Jesús es yajkyudyúnur di'ibu yu'u ku'am junán: “Tatitu'unk, ni tu'uk tu kyangoy di'ibuts mij xymyooy.”

¹⁰ Net ja Simonk Peedru tju'ty ja 'yespaadu es tnibo'tu ja 'yaga'añdyátsk tu'uk di'ibu xyu'ajtypy Malku, tyuumbu ja teedywyindsungópk. ¹¹ Esu Jesús t'anmaay ja Peedru:

—Pujta'ak jatugok yu m'espaadu ma xya'ity. Koonamts n'ayówut éxtum ja Dios Teety tu xytyuknibujtaagu es uj n'ayówuduts.

Jesús, Anás wyindum

¹² Net ja soldaaduty es mat ja soldaadu windsungopk esu israelítuty ja polusiity tmajtsu ja Jesús es dyajnujxtu katsimy. ¹³ Net jayujp dyajnujxtu ma yu Anasu tyujk. Yu Anás yu'u myu't'ajtypy ja Kaifás di'ibu ma tadu jumajt teedywyindsungopk'ajtr. ¹⁴ Tyadu Kaifás yu'u naty tu t'ok'anmaabyudu ja israelítuty ko waanu oy es 'yoogut yu'uyu Jesús es kudii ko wyindugóyut ja israelítudyu ñax kyajpn.

Peedru t'uxtijy ja Jesús

¹⁵ Simonk Peedru es jatu'uk ja xrujkrum* t'akpranajxtu ja Jesús. Yu 'yaxrujkrum ixu'ajttubu naty ja teedywyindsungópk. Paaty tyujku mat ja Jesús ma ja tyuja'a ja windsun. ¹⁶ Per ja Peedru jap oj wye'emy kemy'agu'p. Paaty ruydseemy ja xrujkrum di'ibu ixu'ajttubu naty ja teedywyindsungópk es oj t'anuumu ja kemy'aa adunaabyu es tyúkat yu Peedru. ¹⁷ Net ja kemy'aa adunaabyu dyajttuy ja Peedru:

—¿Tii kyaj mij m'axrujkrum'átyuty nandu'unu tadu ja'ay?

* 18:15 Fwank yu neky jyaay es yu'u ku'am nay'andijur ko jynana'añ jatu'uk ja xrujkrum.

Peedru 'yadsooy:

—Kyaj 'yujtsuty.

¹⁸ Es kom xujxru naty, ja teedywyindsungópk tuumbaty di'ibu jap es ja polásiiaty tu naty jün dyajmájuda, es tam naty tan xyamdu. Esu Peedru nan tapu naty münduty ñayyajokxprúkuđu ma ja jün.

Teedywyindsungópk dyajtáy dyajtuda'aky ja Jesús

¹⁹ Ta ja teedywyindsungópk dyajtundsondákta ja Jesús:

—¿Púnaty m'uxprájkpu'ajtypy es ti duna tadu di'ibu nduk'uxprájkta?

²⁰ Jesús t'adsooy:

—Ixnde'xyats tu ngajxy mayja'ayóty. Taaymmts nduk'ixtu tsajptugóty es ma ja Jerusalengu myaj tsajptajk, ma ñaymyúkuđu ja israelítaty. Kyajts ti tu ngajxy ayu'udsyu. ²¹ ¿Ti kots uj mij xyajtáy? Yajtáwdu di'ibu tu tmadowdu n'uxprájkunats, es ya'u m'awánudup tits uj tu ngajxy. Yu'ujaty yajxon tñijáwdu wi'ixats tu nya'uxpeky.

²² Ko Jesús jyunaandaay du'an, net ja tsajptajk polásiiaty tu'uk di'ibu naty jap twimbojtse'ky ja Jesús es t'anmaay:

—¿Ti ko du'an xy'adsoy yu teedywyindsungópk?

²³ Jesús 'yadsooy:

—Pun tats ngajxtugóy, tuk'ixtu wi'ix tsoodsu du'an tu ngajxtugóy. Es pan táy'ajtanats ngajxy, ¿ti kots mij xykyoxy?

²⁴ Net ja Anás tkajxnajxy ja Jesús kutsimy ma ja Kaifás, teedywyindsungópk.

Peedru t'uxtijy myumajtsk ok ja Jesús

²⁵ Ja Simonk Peedru ñayyajokxprékyudyu naty ma ja jün, es 'yanmaayudu:

—¿Ti kyaj mij m'uxprájkpu'átyudyu tyádu ja'ay?

Ta ja Peedru t'uxtijy, jyunáñ:

—Kyaj 'yujtsuty.

²⁶ Net jatugok yajtuuju ja teedywyindsungópk tuumbu, pyamugu'ugu di'ibu Peedru naty tu ttatskpo'ttu'uty:

—¿Tii kyajts mij n'ijxy jap nügamóty mat yu'?

²⁷ Peedru t'uxtijy jatugok ja Jesús, es netyu ja tugaak 'yuu.

Jesús, Pilatu wyindum

²⁸ Net tmadso'ondu ja Jesús ma ja Kaifasu tyujk es tmunajxta ma gobernadooru pyalasyu. Es kom xunñdyáknubu naty, ja israelítaty kyaj tyujkudu ma ja palasyu, mat ko éxtam ja kyostúmbraty tmadattu, pan tujkup, kyaj mbaat 'ya'ux'aty ma ja pasku. ²⁹ Paaty ja Pilatu pyudseemy es oj tmugajxta:

—¿Wi'ix tsoo tyádu ja'ay xyñi'uunudu?

³⁰ Net ja'ajaty 'yadsoodu:

—Kooxyup kyay'u'ujaty tu'ugu axuk ja'ay, kyajxyupts mij tu ndukudúkuđu.

³¹ Net ja Pilatu jyunáñ:

—Yajnujxta miidsuty, es payo'oydyu éxtam miits ja mgu'am ana'amun.

Ja israelítaty 'yadsoodu:

—Per udsuty, israelítaty, kyajts nmadattu kutujkun es nya'ooktadats pán.

³² Es du'an yajkuyduuñ éxtam ja Jesusu naty tu jyuna'añ wi'ixu naty 'yooga'añ.

33 Pilatü tyajku jatugok ma ja palasyu es tmajwooy ja Jesús es dyajtuumy:
—¿Ti mijtsu du'un ja israelitu ryey?

34 Jesús 'yadsooy:

—¿Taadu mij myajtiipy mat ja mgu'am winma'añ, o mat ko wiinkpüty tu mdukmumadya'agudu?

35 Pilatü t'adsooy ja Jesús:

—¿Wa'andsu da uj n'israelituty? Yu mja'ayuty es yu teedywyindsünuty, ja'ats uj tu xytyukkudákudu mij. ¿Ti mij tu xytyuundugóy?

36 Net ja Jesús t'adsooy:

—Kyajts uj nyajkutíky éxtum ja naxwíñudu ja'ay ja ryéyuty. Kooxyuüpts uj n'ok'yajkutíky ma tyadu naxwíñudu ja'ay, yu nja'ayudyats tuuxyup tsiyptundu es kyajxyuüpts tu xymyatstu ja israelituty. Per kyajts uj nréyuty éxtumu naxwíñudu ja'ayudyu ryey.

37 Net ja Pilatü 'yadsooyu:

—Pes, ¿mijtsu du'un rey?

Jesús 'yadsooy:

—Újtsu du'un rey, éxtum mij mjuna'añ. Paadyats tu nmiñ naxwíñ esuts n'anuumat ja ja'ayuty di'ibu dan tuj'ajtun. Nidugekyu di'ibu tsoyktap ja tuj'ajtun, myudoodap yu'ujuty di'ibuts uj ngajxyry.

38 Ta Pilatü 'yadsooy:

—¿Pún mbaat tnijawu di'ibu dan tuj'ajtun?

Jesús ñiduku es 'yoogat

Ko Pilatü dyajtuadaayü tyaadu, ta pyadseemy jatugok es oj tmugajxy ja israelituty, es t'anmaay:

—Új kyajts ti pyojpu nbatu tyadu ja'ay. ³⁹ Per du'ññum jaayum yajtúñ tu'uk tu'ugu pasku xuu yajnasmaütsu tu'ugu tsimyja'ay di'ibu miits mjunañdap. ¿Pes mdsoyktap es nnasmátsudats ja mrey?

40 Net jatugok yaxkaktu:

—¡Taadu kyaj! ¡Nasmatsu Barrabás!

Yu tyadu Barrabás yu'u naty tu tnibude'eky ja yajkutujkpu.

19

¹ Net ja Pilatü tni'ana'amü es ja Jesús yajwóput. ² Ja soldaaduty txugajttu ja apyñ éxtum tu'ugu koronu es tpujtákudu kyubajkkujxm es ttukpujtaktu tu'ugu tsu'unk wit. ³ Ta tmawingoonda es t'anuumadu:

—¡Muj kajxm mij israelitadyu ryey!

Es ta twimbojtsu'ktu.

⁴ Pilatü pyadseemy jatugok es t'anmaaydyu ja israelituty:

—¡Ok'ixtu! Tyaaüts nyajpudsémy yaa es xy'ixtat ko kyajts ni ti pyojpu ngapatu.

⁵ Ta Jesús pyadseemy mat ja 'yapyñgyoronu ma ja kyubajk es mat ja tsyu'unk wit. Net ja Pilatü t'anmaaydyu ja israelituty:

—¡Tyaa net ja tyadu yedyujk!

⁶ Ko t'ijxtu ja teedywyindsünuty es ja polasiuty, ta yaxkaktu:

—¡Yajkruuzpát! ¡Yajkruuzpát!

Pilatü jyunañ:

—Pes yajnujxtu miidsuty, mat ko uj kyajts nbatu pyekyu tyadu yedyujk.

⁷ Es ja israelituty t'adsoodu ja Pilatü:

—Udsuty nmudajtuüpts tu'ugu ana'amun es 'yoogat éxtumu tyaadu, mat ko ñaybyujta'agyaty Diosu 'yU'unk.

⁸ Ko tyaadu Pilatu tmadooy, net tsyu'ku ni'igu. ⁹ Ta tyujku jatugok ma ja palasyu es dyajtuuy ja Jesús:

—¿Ma mij mdssoñ?

Peru Jesús kyaj 'yadsoojumbijta ni wi'ix.

¹⁰ Net ja Pilatu jyunáñ:

—¿Uj mij kyajts xy'adsowa'añ? ¿Kyaj xyñijawu ko uj nmudajtypyats ja kutujkan es nyajkruuzpátut, es nan nmudajtypyats yu kutujkan es nnasmátsut?

¹¹ Jesús 'yadsooy:

—Ni ti kutujkanxyu mij xykyamudaty mut uj kooxyu ja Dios tu mg-amo'oyaty. Paaty di'ibuts uj tu xykyuyaky ma mij, yu'u ni'igu myudajtypy ja peky es kudiinum mij.

¹² Net ja Pilatu tja'uxtaay ja winma'añ es tasmatsuyáñ ja Jesús, per ja israelítaty myuyaxkákadu:

—¡Pun mnasmajtsu, kyaj muut mnaymyáyuty yu yajkutujkru kopk! ¡Oytyim ránaty di'ibu naybyujtáku éxtumu rey, yu'u ja yajkutujkru kopku myudsip!

¹³ Net ja Pilatu, ko tmadooyu tyaadu, tni'ana'amu es pyudsámut ja Jesús. Ta Pilatu nandu'un pyudseemy es ñaxwe'tsy ma yajkutúky, ma ja lugaar di'ibu ja ebreeu tyukxu'ajtu Gabata, es 'yayukwimbudsemy Tsaa Winwaabu. ¹⁴ Es éxtum kijkyxyu ma ja pasku xu, net ja Pilatu t'anmaaydyu ja israelítaty:

—¡Tya net ja mrey!

¹⁵ Per ja'ajaty 'yadsoodu muk:

—¡Wa'an t'eekey! ¡Wa'an t'eekey! ¡Yajkruuzpát!

Ta Pilatu jyunáñ:

—¿Tii ujts nyajkruuzpátu ja mrey?

Per ja teedywyindsúnaty 'yadsoodu muk:

—Udsaty kyajts nmudattu wiinkru rey, yu'uyu du'unu yajkutujkru kopk.

¹⁶ Es mudu tyaadu Pilatu ttukkudujkudu ja israelítaty es ja Jesús kyruuzpátut. Net ja soldaadaty oj myunujxudu.

Jesús kyruuzpéty

¹⁷ Ta Jesús pyudseemy mut ja kyruuz es ñejaxy ma ja lugaar di'ibu xyu'ajtypy Kalaveeru, di'ibu ebreeu ja'ayaty tyukxu'ajttar Gólgotu. ¹⁸ Jar dyajkruuzpajttu mut nimajtsku wiingátypyu ja'ay, tu'uk anajñdsyoo es jatu'uk aga'añdsyoo es ja Jesús kujk'am. ¹⁹ Pilatu tni'ana'amu tu'ugu jaaybyajtan yajkuxja'ayut Jesús kyubajky di'ibu junaamp: “Jesús nazarenu, yu israelítadyu ryey.”

²⁰ May ja israelítaty t'ijxtu ja jaaybyajtan es tkajxtu, ja'a ko myuwingón ja Jerusalengu tadu lugaar ma dyajkruuzpajttu Jesús, es ja jaaybyajtan kanak naxu naty tu tkuxja'aydyu, du'un ja ebreeu, grieegu esu latin.

²¹ Paaty ja teedywyindsúnaty t'anmaaydyu Pilatu:

—Katu xykyuxja'ay israelítadyu ryey. Kuxja'ay tugatsy. Pujta'ak ko jyunáñ ko yu'u israelítadyu ryey.

²² Per ja Pilatu t'adsoodu:

—Di'ibuts tu ngaxja'ay, du'un wyu'umut.

²³ Ko ja soldaadatujkuty dyajkruuzpajttaaydyu ja Jesús, ta ja wyit dya-jwa'xudu taxk peky kujktu'uk. Per ja kyaru kyaj xyuymyikyaty, du'uñu je'eyu ti'igyu kyojyaty. ²⁴ Ja soldaadaty ñayjyanánadu:

—Kyaj ngu'tswa'xum yu tyadu wit. Nik net n'oktu'unam tu'ugu rifu es pan myudajtypy ja swertu, yu'u yajnujxup.

Tyaadu du'un tyuun jyajtu es yajkuudyunat ja Diosu jyaabyajtan ma jyuna'añ: "Dyajwa'xtats ja nwit ma ja'ajuty, es trifatunda mut ja ngapats."

Es du'un ttuunda ja soldaadaty.

²⁵ Ma ja Jesusu kyruuz tamu naty ja tyaagu'unk, ja tyaagu'ungu myuga'ax, Mariu ja ñudo'oxyu Kleofas, es Mariu Magdalenu. ²⁶ Ko Jesus t'ijxy ja tyaagu'unk tyanu mut ja 'yuxpujkræ di'ibu Jesus ni'igu tsoyk*, net ja Jesus t'anmaay ja tyaagu'unk:

—Nanitu'unk, tya net ja mmaank.

²⁷ Net t'anmaay ja 'yuxpujkræ:

—Ta net ja mdaagu'unk.

Net ja 'yuxpujkræ t'axaj ma ja tyujk.

Jesús yeeky

²⁸ Ko naty tyaadu du'un tu tyuñ tu jyatyty, Jesús ñija'abu naty ko tugekyu tu yajkuudyuñ, es tkuydyunat éxtam ja Diosu jyaabyajtan, ta jyunañ:

—Tátsapts.

²⁹ Japu naty tuk jarru xun vinu. Net dyajxo'ktu tu'uk yuunkpunaanu es tpujtáktu ma tu'ugu mats jupru'unk es ttuk'adíjmu. ³⁰ Jesús tmi'ky ja xun vinu. Net jyunañ:

—Tu net tugekyu yajkuudyuunda'ay.

Net wyindaknu es oj 'yo'knu.

Tu'ugu soldaadu tkaatsymyugumu Jesús

³¹ Pyátnu nu naty ja pasku xuu, es ja israelítaty kyaj ttsoktu es ja ñini'xaty wyu'umut kruuzkajxy ma ja po'xunxuu, ja'a ko nugoo 'yokmuja'ajnu. Paaty mudu tyaadu t'anmaaydyu ja Pilatu es tni'ana'amut es nujx yajtekytyjtu di'ibu jam kruuzkajxy es pojan 'yooktat es dyajjunáktu ja ñini'x kruuzkajxy. ³² Net ja soldaadutajkaty oj ñujxtu es ttájudu ja tyeky ja nima-jtskræ di'ibu Jesusu naty muut 'yity kruuzkajxy. ³³ Per ko twinguwa'kudu ja Jesús, ta t'ijxtu ko tu naty 'yo'knu. Paaty kyaj oj ttájudu ja tyeky. ³⁴ Es oy tja'ijxtu du'un, tu'ugu soldaadu ja lyanzu ttukkaatsymyugu'umu ja Jesús. Ta ja ñe'pyñ pyudseemy es nandu'un pyudseemy éxtam jyawu nuu.

³⁵ Tuts aj yu'u n'ixy, es tuj'ajtants njuna'añ es aj nnija'abuts ko tuj'ajtan di'ibuts ngajxypy es ngu'xja'ayuts es miidsaty nandu'un xymyubáktat. ³⁶ Tyaadu du'un tyuun jyajtu es yajkuudyunat éxtam ja Diosu jyaabyajtan jyuna'añ: "Kyaj ttájudu ni tu'ugu pyajk." ³⁷ Es jatuk pekyu jaabyajtan jyuna'añ: "Yíxtup ja di'ibu lanzu tukkaatsymyugu'umu."

Jesús ñaxtuku

³⁸ Ko tyaadu du'un jyajtu, Josee di'ibu kugajpn'ajtp Arimatee es pyanejxypy ja Jesús, oy ayu'udsyu mut ko tsa'ugu ja teedywyindsanaty, ta yu'u t'amdooy ja kutujkan ma Pilatu es dyajnujxa'añ ja Jesusu ñini'x. Pilatu dyajky ja kutujkan. Ta Josee tmunejxy ja Jesusu ñini'x. ³⁹ Nandu'unu Nikodemu di'ibu tuuyup oj tmugajxy ja Jesús koots, tmunejxy i'px majk kilu ja pa'ak xu'kræ di'ibu ya'o'oyudap mudu mirru kepy esu alwes aay. ⁴⁰ Es du'un ja Josee es ja Nikodemu t'axájudu ja Jesusu ñini'x. Ta

* **19:26** Fwank yu neky jyaay es yu'u ku'um nay'andíjup ko jyuna'añ ja 'yuxpujkræ di'ibu Jesús ni'igu tsoyk.

ttuknipijttu tu'ugu mantu wit mat ja pa'ak xu'kpu, éxtam ja israelítuty jaayam ttundu ko dyajnahtúkudu o'kputy.

⁴¹ Ma tadu lugaar ma dyajkruuzpajttu Jesús, japu naty wingón tu'ugu nugam, es ma tadu nugam japu naty tu'ugu o'kpu jut jembyu ma kyajnam pún o'kpu ñaxtuku. ⁴² Jap tpujtáktu ja Jesusu ñini'x, mat ko tadu o'kpu jut wingonu naty es mat ko tsyonda'agánubu naty ja israelítuty ja myuj xuu.

20

Jesús jyikypyekey

¹ Domingu, ni nganay'uxkajpamnum, Mariu Magdalenu oj ñejxy ma naty tu ñaxtuku Jesús. Es ko jyajty jam, net t'ijxy ko ja tsaa di'ibu naty 'yagu'uy'ajtypy ja jut, kyaj ñakydu'unuty éxtam yajpajtáky. ² Net jyambijty puye'egyú es oj ñejxy ma Simonk Peedru es ja xpujkrpu di'ibu Jesús ni'igu jyantsysoyk*, es t'anmaaydyu:

—iTu dyajpudsámdu ja Nindsan'ajtam ja ñini'x es kyaj nnija'am maadu tu tpujta'aktu!

³ Net ja Peedru es jatu'uk ja xpujkrpu tso'ondu es oj ñajxtu ma ja jut aa. ⁴ Nimajtsk tso'ondu puye'egyú, per jatu'uk ja xpujkrpu waanu mak puyue'eky kadiinum ja Peedru es ja'a jawyiin jajt. ⁵ Ta kyu'ijxu jap jutoty, es t'ijxy ja wit di'ibu ja Jesús tu naty yajtuk'abity, per kyaj tyujku. ⁶ Oknumu Simonk Peedru pyajajtu, es ja'a tujku jap jutoty es t'ijxy ja wit, ⁷ es nan 'yijx ko ja payu di'ibu yajtukkupijt ja Jesús ja kyubajk, kyaj naty ti'igyú 'yity mat ja di'ibu yajtuk'abijt ja Jesusu ñini'x. ⁸ Net jatu'uk ja xpujkrpu di'ibu jajt jawyiin ma jut, nandu'un tyujku jap jutoty es t'ijxy éxtamu naty tu jyátyuty. Ta tmubejky ko Jesusu naty tu jyikypyekey. ⁹ Pes kyajnamu naty tjagyúkadu éxtam ja Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ ko yu'u jikypyukaamp jatugok. ¹⁰ Netu tadu 'yuxpujkrputy ñujxnudu ma ja tyujk.

Jesús ñaydyuk'lxuyty ja Mariu Magdalenu

¹¹ Per ja Mariu ko jyajty jatugok, net wye'emy jap jut agu'p jy'u'y. Jiibu naty ko kyu'ijxu jap jutoty. ¹² Ta t'ijxy majtsku anklus, ak poobu wyit, 'yu'uñudu ma naty ja Jesusu ñini'x tu yajpajta'aky. Tu'ugu naty 'yu'uñu kyubajky ja Jesús es jatu'uk tyeky ux'am.

¹³ Net ja Mariu yajtuujudu ja anklus:

—¿Ti ko mj'u'y?

Ta Mariu 'yadsooy:

—Mat ko tu dyajnajxtu ja nWindsánudu ñini'x, es kyajts nnijawu ma tu tpujta'aktu.

¹⁴ Je'eyunumu naty du'un jyuna'añ ko 'yijxambijty. Net t'ijxy ja Jesús, per ja'a kyaj tnijawu pun ja'a du'un ja Jesús, ¹⁵ ja'a du'n ttijy ja nugam'ijxpu. Net ja Jesús yajtuujtu:

—¿Ti ko mj'u'y? ¿Pún m'uxtaapy?

Ja Mariu 'yadsooy:

—Windsán, pun mij tu xymynejxy ja o'kpu ñini'x, anmaagyats ma tu xupuyta'aky esuts uj nyajnajxtu.

¹⁶ Net ja Jesús t'anmaay:

—¡Mariu!

Ja Mariu wya'kambijty es t'anmaay mat ja ebreu ayuk:

* **20:2** Fwank yu neky jyaay es yu'u ku'am nay'andijup ko jyuna'añ ja xpujkrpu di'ibu Jesús ni'igu jyantsysoyk.

—¡Raboni (di'ibü ayuk wimbüdsümp Ya'uxpüjkrü)!

¹⁷ Net ja Jesús t'anmaay ja Mariiü:

—Nasmajtsüguts, ja'a ko kyajnumts nbatüku mädsü nDeedyün. Per nüjx anuumüdu nmügu'uguty ko üj patüjknüpts mädsü nDeety di'ibü müüdsuty nandü'ün mDeety'ajttü, üjtsü nDios es müüdsuty ja mDios.

¹⁸ Net ja Mariiü Magdalenu oj ñejxy mä ja Jesúsü 'yuxpüjkrüty es t'awa'anüdu ko tü t'ixy ja Jesús es ko yu'u naty tü 'yanü'amxüdyü dü'ün.

Di'ibü Jesús tyuknipejkyry ja 'yuxpüjkrüty

¹⁹ Nan ja xüü domingu koots, ja xpüjkrüty tü naty ñaymyujktü'ayüdu ni'agajy tügoty müü ko ttsü'ügüdu teedywyindsünaty. Netü Jesús tyüjku es ñaybyüjtäku kujk'äm. Ta kyajxpo'xüdu es 'yanmaayüdu:

—Jotkujk'ättü müüdsuty.

²⁰ Ko Jesúsü dü'ün jyünaandaay, net ttuk'ijxtü ja kyü'u mä tü tyüku ja klaavus es ja kyaatsy mä tü yajtökkümy ja lanzü. Es ja 'yuxpüjkrüty jyantsyxyondaktü ko t'ixtü ja Nindsün'ajttäm.

²¹ Netü Jesús jyünáñ jatügok:

—Jotkujk'ättü müüdsuty. Üj ngajxtüpts müüdsuty, dü'ün éxtämts üj ja nDeedyüts xykyejxy.

²² Net tnaspixü poju'unk mä ja 'yuxpüjkrüty, es t'anmaaydyü:

—Axájüdu ja Espiritü Santü. ²³ Pün mbojprüma'xtü, me'xy wyü'ümü; es pün kyaj mbojprüma'xtü, nan kyaj me'xy wyü'ümü.

Tomás t'ixy ja Nindsün'ajttäm ko tü jyikyppyeky

²⁴ Esü Tomás, tu'ugü Jesúsü 'yuxpüjkrü di'ibü tyijttü Xeeñu'unk, kyajü naty jap ko myiñ yü Jesús. ²⁵ Net ja myügu'uguty 'yanmaayüdu:

—Tüts n'ixtü ja Nindsün'ajttäm.

Per ja Tomás 'yadsooy:

—Pün kyajts n'ixy ja kyü'u mä tü tsyayuty mä ja klaavus tü tyüku, es ngudjüdsü ngüwa'xypy mä ja klaavus tü tyüku, es ngudjüdsü ngüwa'xypy mä ja kyaatsy tü tsyayuty, kyajts nmübüküt.

²⁶ Kyumduktüj xüübü naty ñaymyüküdu ja xpüjkrüty jatügok. Tapü naty ja Tomás. Oyü naty 'yagajyüty ja tüj, Jesús tüjku es ñaybyüjtäku kujk'aay es tkajxpe'xy ja 'yuxpüjkrüty, oj t'anuumüdu:

—Jotkujk'ättü müüdsuty.

²⁷ Netü Tomás t'anmaay:

—Tomás, kudijü mgüwa'xypy mädsü ngü'u tsyayujty müü ja klaavus, es püjtä'ak ja mgü'u mä tsyayujty ja ngaädsyüts müü ja lanzü. ¡Kyaj xykyamübüküt, mübük!

²⁸ Net ja Tomás 'yadsooy:

—Windsün, mij nDios'ajttypy.

²⁹ Jesús 'yadsooyü:

—Tomás, mmübejkyry tyam müü ko tüts mij xy'ixy. Kuni'xy di'ibüts xymyübükttü óyüdsü naty xykyä'ixtü.

Ti ko Fwank tjä'ay yü neky

³⁰ Ni'igü may ja ijxwü'üman di'ibü myüdaajttypy ja müj'ajttan di'ibü Jesús tyüün 'yuxpüjkrütyj wyinduuyuty di'ibüts kyaj ngüxjaay mä tyädu neky.

³¹ Perü tyäädüdsü dü'ün tü ngüxja'ay yäa es müüts xymyübüküt ko yü Jesús yü'u dü'ün ja Kristü, Diosü 'yU'unk, es ko xymyübüküt, mmüdaättü ja jiky'ajttan winü xüü winü tiempü.

21

Jesús ñaayajkxhe'egyuty ma nijxtujkpa yuxpajkpa

¹ Oknum kyuxe'ky ja Jesús jatugok ma 'yuxpajkpa ty ma ja Tibeeryas Myeyñbya'a, Galileeu it. Es du'an ya'ijxy: ² Tukmuka naty jam ja Simonk Peedra esu Tomás di'ibu tyjtap Xeeñ'unk, Natanael di'ibu kugajpn Kanaa, Galileeu ñaaxóty, ja 'yuna'kuty ja Zebedeu es janimaajtkpa wi-inkpa 'yuxpajkpa Jesús. ³ Simonk Peedra t'anmaaydyu yu'ajuty:

—Nejts n'ok'ajkxmátsy.

Ta 'yadsoodu:

—Majxándapts uudsaty nandu'an mat mij.

Ta ñajxtu ma tu'ugu barku. Es tu'ugu tsu'um ñajxy, kyaj ni tu'uk tkamajtstu ja ajkx. ⁴ Xuañdyáknubu naty ko Jesús kyuxe'ky mejyñbyu'aay, per ja 'yuxpajkpa kyaj tñijáwudu pán ja'a dan ja Jesús. ⁵ Net ja Jesús dyajtuudu:

—Mugu'uguty, ¿tu xymyatstu oynu'anun?

Es ja'ajuty 'yadsoodu:

—Ni nu'an.

⁶ Net ja Jesús t'anmaaydyu:

—Kujubíruu ja m'ajkxmajtsn aga'añdsyoo ma yu barku, es m'ajkxmátstat.

Ta tkujubijruu, es óknum kyaj mbaat t'okju'tnuu ja 'yajkxmajtsn jap nujoty, mat ko mayu naty ja ajkx tu tyuku. ⁷ Net ja uxpajkpa di'ibu Jesús jyantsysyeypy*, t'anmaay ja Peedra:

—Ja'a tyadu ja Nindsun'ajtam!

Ko tmadoodaay ja Simonk Peedra ko jya'ajuty ja Nindsun'ajtam, ta jatugok ttuktujku ja ñikujxyudu wit di'ibu naty tu tjeñ. Ta kyupuypnajxy nujoty es ñejxy mejyñbyu'am ma ja Jesusu naty. ⁸ Es ja myugu'uguty jyajttu mejyñbyu'am mat ja byarku es mudu 'yajkxmajtsn tpawits trajadotta, mat ko ujtsu naty mat ja ajkx. Wingonu naty ma ja 'yajkxmátstu éxtum mugo'px metrán. ⁹ Ko wyindu'utspadsuumdu, net tpatu jannu'unk di'ibu ja Jesús tu dyajmáju naty es tsaay tu'ugu ajkx, es tamu naty nandu'unu tsajkaaky.

¹⁰ Net ja Jesús t'anmaaydyu:

—Yajmíndu majtsk tuguuu m'ajkx di'ibu tu xymyatstu.

¹¹ Simonk Peedra tyujku barkoty es dyajnejxy extu pu'ujótm ja 'yajkxmajtsn ujts mat ja muj ajkx mugo'px jajustyikxymyajak tugauk. Oyu naty jyantsymyáuyty, ja 'yajkxmajtsn kyaj kyu'tsy.

¹² Net ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxpajkpa ty:

—Min m'armusal'attu.

Es ni pán tka'anmaaydyu: “¿Mbánu dan mij?”, mat ko ñija'adubu naty ko ja'a ja Nindsun'ajtam.

¹³ Netu Jesús myajwa'ky es tkone'ky ja tsajkaaky es tmooydyu ja 'yuxpajkpa ty. Es nandu'an ttuñ mat ja ajkx.

¹⁴ Ja'a tyadu ja myuduguk ok nibudu'uk ma tpaattu ja 'yuxpajkpa ty ko naty tu jyikyryekey ma 'ye'ky.

Jesús mudu Peedra ñaayajxudu

¹⁵ Ko 'yarmusal'ajttaaydyu, net ja Jesús dyajtuuy ja Simonk Peedra:

* **21:7** Fwank yu neky jyaay es yu'u ku'am nay'andijup ko jyuna'añ ja uxpajkpa di'ibu Jesús jyantsysyeypy.

—Simonk, Jonasu myaank, ¿xytsyojkruts ni'igu es kudiinam ya mmu'uxpajkruty?

Peedru 'yadsooy:

—Windsún, mij mnija'ap kots uj mij ndseky.

Ta Jesús jyunañ:

—Extam ja borreegu kwenta'ajtru dyajje'xy ja byorreegu'ungaty, nandu'un mij awánudu ja'ayaty ja n'uxpajkunats.

¹⁶ Dyajtambijty ja myumajtsk ok ja Jesús:

—Simonk, Jonasu myaank, ¿xytsyojkruts mij?

Peedru 'yadsooy:

—Mij mnija'ap kots uj mij ndseky.

Ta Jesús 'yadsooy:

—Extam ja borreegu kwenta'ajtru dyajje'xy ja byorreegu'ungaty, nandu'un mij awánudu ja'ayaty ja n'uxpajkunats.

¹⁷ Myaduguk ok jyunañ ja Jesús:

—Simonk, Jonasu myaank, ¿xytsyojkruts mij?

Peedru jyotmayduktajku mat ko yajtaju tuguk ok pun tsyejpy ja Jesús, es t'anmaay:

—Windsún, mij mnija'ap tugekyu. Mnija'ap kots uj mij ndseky.

Jesús 'yadsooy:

—Extam ja borreegu kwenta'ajtru dyajje'xy ja byorreegu'ungaty, nandu'un mij awánudu ja'ayaty ja n'uxpajkunats. ¹⁸ Jantsy tay'ajtanats mij n'anamu ko ijty m'una'k'áty, mduktajkar ijty ja mwit es mnejxy ma mij xytsyeyky. Es óknam ko mij mmajja'ayut, mxajwa'xup es wiinkru mwit mdukrajt'agudup, es mmunajxudat ma mij kyaj xytsyeyky mnajxa'añ.

¹⁹ Es mudu tyaadu Jesús ttuknijawu wi'ix 'yoogañ ja Peedru es ja Dios tmaj'ixat. Net 'yanmaay:

—Pamiingats.

Fwank, ja xrpajkrum di'ibu Jesús ni'igu tsyejpy

²⁰ Ko Peedru 'yixambijty, net t'ijxy pyanejxyaty ja xrpajkrum di'ibu Jesús jyantsytsyojk†, di'ibu naty nandu'un ma 'ya'ux'aty py'am ja Jesús, di'ibu yajtaju: “Windsún, ¿pánu danu tadu di'ibu mguyakánup?” ²¹ Ko Peedru t'ijxy, net dyajtuy ja Jesús:

—Windsún, esu tyaadu, ¿ti jatánup?

²² Jesús 'yadsooy:

—Pun ujts ndsejpy es jyiky'átat extu kots uj njumbítat, ¿ti mij xykywéntaty? Pamiingats mij.

²³ Net ja myu'uxpajkruty ñayjyunañudu ko yu xrpajkrum kyaj 'yooga'añ. Peru Jesús kyaj du'un jyunañ, di'ibu situy junán: “Pun ujtsats ndsejpy esu tyaadu jyiky'átat extu kots uj njumbítat, ¿ti mij xykywéntaty?”

²⁴ Uj tats nmudoy es tats n'ixy tugekyu tyaadu, es tugekyu di'ibats uj tu nguxja'ay, ja'a du'un tay'ajtan.

²⁵ May ja wiinkru di'ibu Jesús tyuun. Kooxup yajkaxjaaydaay nidu'uk nidu'uk tugekyu di'ibu Jesús tyuun, kyaju da ñibaadat ja naxwíñudu mat ja mayñekey.

† 21:20 Fwank ya neky jyaay es yu'ku'um nay'andijup ko jyuna'añ ja xrpajkrum di'ibu Jesús jyantsytsyojk.

Di'ibü Ja Apóstulaty Tyuun Es Ya'axpüjk

Jesús jyuna'añ ko mínup ja Espíritu Santu

¹ Tyófilu, kots mij jayujp nnija'ayü, n'awa'anü di'ibü Jesús tyuun es ya'axpüjk, di'ibü tim jawyiin extü ko jyambijty jam tsajpótm.

² Kyajnumü naty tsyajpéty ja Jesús, es Espíritu Santakuyjxm tmooydyü ja apóstulaty di'ibü wyin'ijx ti tyunán kyajxándup. ³ Ko oj 'yeeky es jyikyryejky, ta kanak ok wá'ats dya'ijxü ko ta jyiky'aty jatugok, es ja Jesús kyuxe'ky mä yu'ujaty justyikxyxyü, es t'awa'anü es ttuk'ixy wi'ix ja Diosü kyutujkun.

⁴ Tugok ko Jesusü 'yapóstulaty ñaymyujküdu, es t'anmaaydyü:

—Kyaj mbudsámdut miidsaty ya Jerusalén. M'awixtup yaa extü ko ja nDeedyats ttúnat éxtam tü twanda'aky, di'ibü tü ndukmämadya'aktü.

⁵ Tüy'ajtün ko Fwank Yajnubajtpü yajnubejty mat ja nüü, per jawaanü 'yaktugoy'aty mä mnubáttat mat ja Espíritu Santü.

Jesús tsyajpéty

⁶ Ko oj jatugok ñaybyatta'ayüdu Jesús mat ja 'yuxpüjkpüty, ta dyajtuudu Jesús:

—Windsün, ¿tyamü net xyajkutuka'añ esü israelitü ja'ay ñay'ana'amüdu?

⁷ Jesús 'yadsooy:

—Kyaj miits mbaadüdu es xyñijáwüdat na'a ja Dios Teety ti ttuna'añ.

⁸ Per ko ja Espíritu Santü mnimínüdat, mmo'oyüdup miidsaty ja mak'ajtün es net miits xypyujta'aktat ja tüy'ajtün ujtskyujxm Jerusalén, nü'ünü Judeeü ñax, Samaaryü ñax es tugekyü naxwiñüdu.

⁹ Ko Jesús kyajxtaay, ta pyatujkü. Netü yoots myiñ es yu'tsü, es kyaj oj mbaat ñaky'ixüdu ja 'yuxpüjkpüty. ¹⁰ Tamü naty tüyü 'yakpat'ixtu, ta ñigüxu'ktü mä ja'ajaty majtskü anklus, ak poobü wyit, ¹¹ di'ibü anmaayüdu:

—Galileeü ja'ayaty, ¿ti ko mbat'ixtu tsajpótm? Pyaadup ja tiempü mä yu Jesús di'ibü tü pyatukü tsajpótm, yu'u kü'üm küda'agup ya naxwiñ nandü'ün éxtam tü xy'ixtu pyatukü.

Matiius yajwin'ixy

¹² Net oj jyambijttü ja apóstulaty jam mä ja Oliivus Kopk es jyajttü Jerusalén, di'ibü je'eyü tuk mil metrün jyagámaty. ¹³ Ko jyajttü Jerusalén, ta pyajttü myamajtsk nikü'uy mä ja jyajttáknaty. Es ja apóstulaty ja'a txü'attu: Peedrü, Fwank, Santya'agü, Andrés, Felipü, Tomás, Bartolomee, Matewü, Santya'agü ja Alfeeü myaank, Simonk ja kananeeü ja'ay, esü Juudus ja Santya'agü myaank. ¹⁴ Es ja apóstulaty nidugekyü ijty ñaymyúküdu es kyajxta'aktü mat ja Jesusü myaga'axaty, müdu Mariiü ja Jesusü tyaak, es müdu wiingátypyü toxytyujk.

¹⁵ Ko waanü 'yijty, ta ñaybyattaayüdu nidugekyü mügo'px ja'i'pxü ja'ay. Ta yu Peedrü tyunaaye'ky, es t'anmaaydyü:

¹⁶ —Mügu'uktujkuty, koonam tsyékyaty es yajkuedyúnat di'ibü Dios oj jyuna'añ jékyup. Yü Espíritu Santü dyajky ja Davit es t'anmaaydyü jékyup di'ibü oj jyátyuty mat ja Juudus di'ibü wyinyo'oyü ja ja'ayaty di'ibü pyajüdjttü ja Jesús, es tmajtstü. ¹⁷ Üdsajtmü naty nmatjüdjtm

yū Juudūs, es 'yapostalū'aty nandu'ūn. ¹⁸ Juudūs yajmooy ja meeñ esu Jesús tkuyákut. Net oj kyubajk ttukka'ay es oj pyujwa'xy esu tugekyu tyiints pyudsūmdaay. Es mada tadu meeñ ttukjuudyu tu'ugu nax. ¹⁹ Nidugekyu ja'ay di'ibu Jerusalén tsanaaydyur tnija'adu tyaadu. Ta dyajxubejty ja lugaar Aséldamū (di'ibu andijpy Ne'pyññax).

²⁰ Peedru 'yakjanāñ:

Davit oj jya'ay mā yū Salmū:
Wa'an twe'emy ja tyujk tukwā'ats,
es ni pūn kyatsūnūt jam.
Es nandu'ūn jyanāñ:

Wa'anū wiinkrū ttu'unxaty yū tyuunk.

²¹ Peedru 'yakjanāñ: “Weenu. Tyaā wiinkrū yedyujk di'ibuts mat nūdijttū ko n'ijttats mat ja Nindsūn'ajtam Jesús, ²² ko oj Jesús yajnubétyty ja Fwank es extū ko oj ñūjxū tsajpótm. Koonam tsyékyuty es tu'uk wya'umāt testiigu mat udsuty ko Jesús jyikyppejky jatugok.”

²³ Net yajwin'ijxy majtsku ja'ay: tu'uk txu'aty Josee Justū, Barsabasū myaank es jatu'uk Matiiūs. ²⁴ Es ta kyajxtaktu dū'ūn:

—Windsūn Dios, mij m'ixy'ajtypy ja ja'ayū jyot wyinmā'añ. Tuk'ijxkats nidu'uk di'ibu tyadu nimajtskrū mij tū xywyin'ixy ²⁵ es ttūnūt ja tuunk di'ibu Juudūs tū tnike'eky es ñejxy mā pyaadyuty.

²⁶ Net ttuundū rifa es tnijawūt pūn nigákup, es ñigaku Matiiūs. Net tpujxtaktu ti'igyū mat ja nimajk tu'ukrū apóstalūty.

2

Espírítu Santu myiñ

¹ Ko ja māj xūū tpaty di'ibu xyū'ajtypy Pentakostés xūū, jaa naty ja mabajkrutajk ñaymyúkadū tūgoty, ² es ti'in tmūdoodū ñojkta'aky tsajpótm es tyukwandsūdyaa y ja tujk éxtam tu'ugu māk poj. ³ Ta oj t'ijxpaattu éxtamū jūnya'ank, es jam oj wye'emy kajktu'ugu jūnya'ank mā kyubajkuty. ⁴ Ta ja Espírítu Santu myooyūdu ja myuk'ajtūn nidugekyū ni nū'ūnū naty jāputy. Ta tkajxtū wiingátypy ayuk wi'ix yū Espírítu Santu myooyūdu ja ayuk es tkajxtūt.

⁵ May myiñ yū israelítaty jap Jerusalén esū Dios t'awdátūt, es may nū'ūn ja ja'ay naxwiñ dyajnajtū jap ja xūū. ⁶ Ko yū'ūjuty tmūdoodū jam tsajwinm ñojkta'aky, ta ñaymyujkadū mayjya'ay. Kyaj tnijawū ti tū jyátyuty ko nidugekyū oj tmūdowdū ja apóstalūty mat ja myūgu'uktujkuty tkajxtū wiingátypy ayuk éxtam ja ja'ay di'ibu jagam tso'omp. ⁷ Ta di'ibu miindu xū'ajtrū dū'ūñ wya'umadyaadyū, es ñay'anmaayūdu nidu'ugáty:

—Galileū ja'ayū tyaadu di'ibu kajxtup, ¿kadūi? ⁸ Pes, ¿wi'ixū tyaadu nmado'om kyajxtū éxtam udsajtamū n'ayuk'ajtam? ⁹ ¡Udsajtam nmi'inūm mā wiingátypy naxwiñdu! Ta yū ja'ay di'ibu tso'omp Partyū, Meedyū, Elam, Mesopotamyū, Judeeū, Kapadosyū, Pontū, Asyū, ¹⁰ Frijyū, Panfilyū, Ejyptū, Áfrikū di'ibu myūwingonū Sirene, es nandu'ūnū xū'ajtrū di'ibu tso'omp Romū. Nija'adyū ja'ay di'ibu jajtrū israelítaty es nija'ajuty di'ibu tyuktujkū ja wyinmā'añ ja israelítaty. ¹¹ Ta nandu'ūnū di'ibu tso'omp Kretū es Araabyū. ¡Es udsajtam nidugekyū tyam nmado'omū tyadu ja'ayuty tniğajxtū ja māj'ajtūn di'ibu Dios tyiimpy es māk yajjāwū, dū'ūn kyajxtū éxtam udsajtam ngajxam!

¹² Nidugekyū ja'ay dū'ūñ wya'umadyaadyū es kyaj tnijawū ti tyūnup es ñay'anmaayūdu nidu'uk nidu'uk:

—¿Ti tyaadu 'yandiipy?

¹³ Esu wiink ja'ay je'eyu oj ttukxi'iktu, es jyuna'andu:

—Ja'a ko mukudap.

Peedru kyama'añ

¹⁴ Ta yu Peedru mat ja myu'apostulaty tyunaayuktu, esu Peedru oj kyajxy muk:

—Miits israelitu ja'ayuty es nidugekyu di'ibaty ijttap Jerusalén, mudoo'ittu yajxon di'ibats ngajxaampy. Tyam n'awanaya'añ di'ibu tu jyatyuty. ¹⁵ Ja nmugu'uk'ajtam kyaj myi'igyaty, éxtam miits mjuna'andu. Kyaj myu'ugudu ja'ayuty mat ko je'eyu ja yamu xuu waanu pyetyñum.

¹⁶ Tyaadu di'ibu miits yam m'ijxtap es mmudoodup, yu'u di'ibu junán ja Diosu kyugajxpu Joel:

¹⁷ Dios jyunañ: “Ko naty ja naxwiñadu tyugoyannu, nmo'oyuyps ja nJa'ajun ma nidugekyu ja'ayuty, es miidsaty ja m'u'ungaty, yedyujk toxytyujkuty, tkajxtat ja n'ayúkats. 'Yijxtap ja ijmá'tun ja m'una'ktujk,

es ja nmujja'aydyujkuty kyuma'aja'añ di'ibu Dios tyunaampy.

¹⁸ Es nandu'un di'ibats xymuuduump, yedyujk esu toxytyujk, nmo'oya'añuts ja nJa'ajunuts, es tkajxudu n'ayúkats.

¹⁹ Ndunaambyats ja muj'ajtun jam tsajwínm, esu ijxwu'umun nyajwu'uma'añuts naxwiñ, ja ne'pyñ esu juun jok.

²⁰ Kyaj ja xuu ñaky'ana'añ, du'añu wyingoodsuya'añ, es tyugatsa'añ ja po'o tsáptsam éxtamu ne'pyñ.

Tugekyu tyaadu nduna'añuts kyajnumu naty jya'ty ja Diosu myuj xuu ma yajpayo'oya'añ ja ja'ayuty.

Tadu xuu jantsy muj 'yita'añ es mat ni'igu ja muj'ajtun.

²¹ Es nidugekyu di'ibu mnu'xtakudap éxtamu Nindsan'ajtam, nitso'oktap.”

Ja'a du'anu tyaadu di'ibu kyuxjaay ja Diosu kyugajxpu Joel.

²² Net ja Peedru 'yakjunáñ:

—Mudowdu oy, mugu'uktujkuty israelitaty, di'ibu yam n'anamuyándap Jesús nazarenukyujxm. Extam miits xyñijáwadu ko Dios twin'ijxy ja Jesús, du'un dyajniuxe'ky miits mwinduuyaty ko Jesuskyujxm ttuun ja muj'ajtun, ijxwu'umun es di'ibu ja'ay du'añu maat wu'umadya'aydu. ²³ Miits xykyujktu ja Jesús ma ja romanu ja'ay es dyajkruuzpáttat es dya'ooktat. Du'un xytyuundu éxtamu Dios ttuknibujtaku es jawyiin tnija'aju. ²⁴ Peru Dios dyajjikypyejky ja Jesús es dyajpudseemy ma oj ñaxtaku, mat ko kyaj mbaat myumada'agyaty ja o'kan. ²⁵ Es ja rey Davit tnimadyaky ja Kristu ko oj jya'ay jékyap:

Taayumts n'ixy ja Dios nwinduuyats.

Tama'a n'aga'añdsyoo, kyajts tii ndsu'agu.

²⁶ Paaty jyotkujk'áty yu n'anmaja'anats, es paadyats ngajxy ja alabanzu ko Dios myújaty.

Po'xaptsu nnini'x mat ja jotkujk'ajtun,

²⁷ mat ko mij kyaj xyña'ixut yu n'anmaja'anats ma 'yity ja o'kputujkuty, es nan kyaj xyña'ixut wyindugóyut ja mWa'ats Mduumbu.

²⁸ Tats mij xytyukni'ixu ja nu'u tu'u di'ibats xyajja'tap ma ja jiky'ajtun, es xymyo'oyaambats ja xondakun ma mij m'ity.

Du'an jékyap tkaxjaay yu Davit.

²⁹ Es ja Peedru 'yakjanán:

—Magu'uktajkaty, ndukmu'awdajtabuts ko miits n'anuumudu ja n'apteety'ajtam Davit tu 'yeeky es tu ñaxtaku, es tam ja kyupotsy 'yity tyambaat. ³⁰ Davit yu'u Diosu kyugajxpu, es kyaj du'an jyanán mat yu kyuum winma'añ, Dios yu'u wyandak es trajtá'aga'añ nandu'an éxtamu reyán tu'ugu tyuamp 'yaats ja Davit. ³¹ Du'an éxtam 'yixy, paaty ja Davit jyanán ko jikyryákup ja Kristu es ko yu ñini'x kyaj wyindugóyut. ³² Es jantsy tų'ajtunu Dios dyajjikypyejky ja Jesús, es ma taadu nidugekyu uudsuty ndestiigu'attu. ³³ Dios dyajjikypyejky ja Jesús es trajtáky pya'aay aga'añdsyoo es tmooy ja Espírítu Santu, du'an éxtam tu twanda'aky. Es tyam ja Jesús tu dyaky ja Espírítu Santu ma uudsuty. Es paaty du'an jyaty di'ibu miits m'ijxtap es mmadoodup. ³⁴ Yu Davit kyaj tsyajpejty, du'an éxtam ja Davit jyanán:

Yu Dios t'anmaay ujtsu nWindsún:

“U'uñup nbu'aayuts aga'añdsyoo

³⁵ extu kots uj nyajtugóyut tugekyu miju mmadsip.”

³⁶ Esu Peedru 'yakjanán:

Jaygyúkuđu miidsuty nidugekyu israelítaty. Jesús di'ibu miits myajkru-uzpajttu, Dios oj trajtá'aky éxtamu Windsún esu Kristu.

³⁷ Ko oj ja ja'ayuty tmadowdu di'ibu kyajx ja Peedru, net jyotmay'o'ktu es dyajtuudu ja Peedru es ni nu'anu apóstulaty:

—Magu'uktajkaty, es uudsuty, çtits ndúndup?

³⁸ Esu Peedru 'yadsooy:

—Ja'aydyugódyu mgu'um winma'añuty es xy'axájudut ja Diosu wyinma'añ. Net mnuabáttut Jesukristu xyugyujxm, es ja Dios tma'xut miidsuty ja mbeky, es du'an xy'axájudut ja Espírítu Santu. ³⁹ Miidsuty yu Dios tu mdukmuwandaagudu mat yu m'u'unk m'una'katy, es nidugekyu ja ja'ayuty di'ibu jagam tsunaaydyup; nidugekyu di'ibáty ja Nindsun'ajtam Dios wyinwitsaampy.

⁴⁰ Du'anu Peedru oj kyajxy jeky, es wyinma'añmyooyu:

—Mubaktu ko ja Jesús yu'u du'an ja Kristu, kadiibu Dios mdukkumadówdut mat ja pekyjya'ayuty.

⁴¹ Pánuty myabujktu wi'ixu Peedru jyanán, ja'a oj ñubattu. Janituguk milán ja ja'ay di'ibu myabujktap ja Jesús ja xuu. ⁴² Es ja mubujkputajk jyotmooydyup tugekyu di'ibu ja apóstulaty tuk'uxpajkadup, ñayyaji'tygyudu madu myumubujkputy, kyajxtáktu es ñaymyujkudu, es ttujkwa'xtu ja tsajkaaky éxtamu Jesús ttuun ko jatim okpu tkaay madu 'yuxpajkputajk.

Wi'ix jyiky'attu ja jawyĩmbu mubujkputy

⁴³ Esu apóstulaty ttuundu mayu muj'ajtan esu ijxwu'amun di'ibu du'añu yajwu'amudyaadyu ja ja'ayuty. ⁴⁴ Nidugekyu di'ibu myabujktu ti'igyu 'yittu es dyajwa'xtu di'ibu naty myudajttap. ⁴⁵ Pánuty ti myudajttap, tyo'ktap ja'a, es ja ñimeeñ dyajwa'xtu wi'ix pán tyugoy'ajtxuty, ⁴⁶ es ñaymyujkudu muj tsajptajk ñabotsoty bom bom. Es majaty tyujkaty kyaay 'yuktu ti'igyuty mat ja xondakan es mat ja oyjyot es t'awdajttu ja Dios. ⁴⁷ Es nidugekyu ja'ayuty jyanandu ko jyiky'attu tų'ajtan muut. Es bom bom wyimbejty yu'ujaty di'ibu kyupajktap ja Jesukristu.

3

Tekypyuma'ay yo'oye'eky

¹ Tu'ugu xuu ja Peedru es ja Fwank pyatujkadu ma ja muj tsajptujk éxtam tugaak yaxp xuu, di'ibu israelítaty myudajttap ja ooru es kyajxta'aktu.

² Es jap tu'ugu yedyujk t'udsu tyeky, kyaj mbaat yo'oy. Du'unu dunu tyaak tyim'yajmiin tyim'yajjajtu naxwiin. Es bom bom ja myagu'uktujk myanejxyuty ma muj tsajptujk aa di'ibu xyu'ajtypy Ja Tsujpu, es t'amdowdu limosnu yu ja'ayuty di'ibáty tujkadup muj tsajptujk ñabotsoty.

³ Ko oj t'ixy ja tekypyuma'ay ja Peedru es ja Fwank, net t'amdoodu ja limosnu. ⁴ Net ja Peedru es ja Fwank 'yijxadu, esu Peedru t'anmaay ja tekypyuma'ay:

—Win'ijxtaguts.

⁵ Es ja tekypyuma'ay twin'ijxy, es t'awijxy ja limosnu. ⁶ Net ja Peedru 'yanmaayu:

—Kyajtsu nmeen nmudaty, per tyam nmo'oyut di'ibats nmudajtypy. Ja Jesukristu, nazarenu ja'ay, ja'a xyuugyujxm uj mij n'anmaapy: Pudu'uk es yo'oyu'uk.

⁷ Net ja Peedru twijtse'ky ja tekypyuma'ay ma 'yaga'añgyu'u es tpuđujku dyajtnaaygyujku, es netyu ja tyeky oj wye'emy muk es yajxon.

⁸ Es ja tekypyuma'ay pyujte'ky es tyanaaye'ky es yo'oydsyo'oñ. Net tyujku mudu Peedru es mudu Fwank muj tsajptujk ñabotsoty, ye'epy es pyuty ñepy es t'awdaty ja Dios.

⁹ Nidugekyu ja'ay t'ijxtu ko yo'oy es t'awdaty ja Dios, ¹⁰ es t'uxkajtu ko jya'adyu di'ibu natyu limosnu 'yamdeepy ja ja'ayuty ma ja muj tsajptujk aa di'ibu xyu'ajtypy Ja Tsujpu. Ta du'uñu jyantsywyu'amudyaaydyu.

Peedru tmadya'aky wi'ix ja tekypyuma'ay tsye'eky

¹¹ Ja tekypyuma'ay di'ibu natyu tyeky tu 'yakuda'aky, kyaj tasmatsu ja Peedru es ja Fwank. Es nidugekyu ja'ay jyantsywyu'amudyaaydyu du'uñu, es pyu'kn ñujxtaaydyu ma muj tsajptujk pa'a di'ibu xyu'ajtypy Salomongu Tyujk Wiin. ¹² Ko Peedru t'ijxy ja mayjya'ay, ta t'anmaay:

—Miits israelítaty, ¿ti ko du'uñu mwu'amudya'aydyu ko xy'ixy yo'oy di'ibu naty tekypyuma'ay? ¿Es ti ko miits xy'ixtats nandu'un uudsaty? ¿Tii miits mjánandup ko ngu'amgutujkanats tu nduñats es yo'oye'egyu tadu yedyujk? ¿Ti mjánaamp miidsaty ko ni'igu wa'ats ja'ay es paaty uudsaty nmudátyats ja kutujkan es ndúnadats ja muj'ajtun? ¹³ ¡Kyaj dyu'anaty! Kyajts tu nduñ mat ja ngu'amgutujkanats. Ja Dios di'ibu awdajtudu ja n'apteety'ajtam, ja Abraan, Isaa esu Jakoob, tpujtákyu tyadu muj'ajtun es nmuj'ijxum ja 'yU'unk Jesús. N'anmaapy yu'u ja Jesús di'ibu miits mgyajktu mat ja romanustujk. Ko ja Pilatu tjanasmatsuyáñ, miidsaty kyaj xykyupujktu. ¹⁴ Jesús, wa'ats ja'ay es jiky'ajty t'ajtun mat, per miidsaty kyaj xykyupujktu. Es miits m'amdoodu ja Pilatu tasmátsat tu'ugu yajja'ay'o'kpu. ¹⁵ Du'un miits xya'o'ktu ja Jesús di'ibu yajkypy ja jiky'ajtun. Peru Dios dyajjikyepyeky ma ñaxtujku. Es uudsaty n'ijxtats es n'awa'anudup ko tu jyikypeky ja Jesús. ¹⁶ Ja'a ko ja Jesús yajmabéky, ja'agyujxm yu yedyujk di'ibu m'ijxtap es xy'ixy'attu, tu Jesús tpujta'aky muk ja tyeky es oy tu dyaj'yo'oye'eky.

¹⁷ 'Mugu'uktujkuty, tats nnijawu ko miidsaty esu mwindsúnuty oj xya'ooktu ja Jesús, kyaj xyñijáwadu ko yu'u Diosu 'yU'unk di'ibu mya'o'ktu.

¹⁸ Per du'un ja Dios ttuñ éxtam jékyup t'anmaay ja kyugajxpuťujk ko yu

Kristu koonum 'yayówut. ¹⁹ Paaty yajtugátstu mwinma'añ es yajjambítta m jot mat ja Dios esu mbojpu yajma'xut, ²⁰ net ja Dios tkáxut ja oy'ajtun ko mdukniǵaxudut jatugok ja Jesús di'ibu pyajták Kristu. ²¹ Per koonum tsyékyuty esu Jesús wyu'ummat jam tsajpótm extu ko Dios dya'óyut tugekyu, du'ün éxtum twandaky jékyup mat ja kyugajxputy.

²² 'Moisés du'ün t'anmaay ja n'aptajk'ajtam: "Miidsadyu mWindsún Dios kyaxaampy mat miidsuty nidu'uk ja mduump m'aadsuty éxtumu kyugajxpu, éxtumts uj tu xykyexy. Koonum tsyékyuty es xymyudówdut miidsuty tugekyu di'ibu tadu Diosu kyugajxpu kyajxtup. ²³ Ja'a ko ja ja'ay di'ibu kyaj tmudowa'añ di'ibu tadu kyugajxpu kyajxypy, kyaj 'yítat mudu Diosu ja'ay."

²⁴ 'Nandu'ün ja Diosu kyugajxpu Samwel es nidugekyudy Diosu kyugajxputajk di'ibu óknum kyajxtu ja Diosu 'yayuk, t'awa'anadu di'ibu jatánup tyam du'ün. ²⁵ Miits mbátudup ja wandakun di'ibu Dios myajwu'umxudu mat ja kyugajxputy, nandu'ün mbátudup ja kajxy'átypyu di'ibu Dios tyuun maut ja n'aptajk'ajtam. Du'ün éxtumu Abraan t'anmaay: "Ëjts ngunu'xaampy nidugekyu naxwíñudu ja'ay mat tu'ugu mduump m'aats."

²⁶ 'Ko Dios dyajjikyryeiky ja Jesús di'ibu oy mduunu, net tkejxy jawyiin mat miidsuty es mgunu'xudut es nidugekyu miits xymyastu'uttat tadu mbékyuty.

4

Peedru esu Fwank, wyinduuyuty di'ibu ana'amdup maj tsajptugóty

¹ Tambaatnumu naty ja Peedru es ja Fwank kyajxy ko myiindu ja teetytyujkuty esu saduseeuty es yu windsún di'ibu kywentu'ajtyty ja maj tsajptujk. ² Ta jyot'ambujktu ko yu Peedru es ja Fwank t'anmaay ja ja'ay ko tu Jesús jyikyryeiky es paaty ja o'kputajk jyikyryuka'andu nandu'ün. ³ Net tmajtstu ja Peedru esu Fwank, es tpujtáktu puixndugóty es jap 'yítat jakumbombaát, ja'a ko tu naty tsyu'ujanu. ⁴ Es mayjya'ay tmubujktu di'ibu kyajxtu ja Peedru esu Fwank. Es du'ün nimugoxk milan ñaybyatu ja yedyujkuty di'ibu mubujktup, abeky ja toxytyujk es u'unuk uná'kuty.

⁵ Jakumbom ñaymyujkudu jap Jerusalén ja israelitu ja'ayadyu wyindsún, ja majja'aydyujkuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktup. ⁶ Es tamu naty Anás di'ibu ijtp teedywyindsungópk, ja Kaifás, Fwank, Alejandra es nidugekyuty ja teedywyindsungópku myagu'uguty.

⁷ Net oj yajwóy ja Peedru esu Fwank. Ta tpujtáktu kujkjóty, es dyajtuudu: —¿Pán ja muk'ajtun tu mmo'oyudu, o pán xyuuguyjxm tu xya'aguda'aktu tadu tekypyuma'ay?

⁸ Net yu Espíritu Santu wyinma'añmyooyu ja Peedru, es t'adsooy: —Kugajpn justisu es majja'aydyujkuty, ⁹ miidsuty tyam xyajtáwdu wi'ix tu 'yaguda'agyu tadu ja'ay di'ibu ijty tekypyuma'ay. ¹⁰ Pes tyámats nnigajxut mat miidsuty es tnijáwudut nidugekyu israelítaty ko tyadu yedyujk di'ibu tyam miits mwinduuyuty, yu'ü 'yagudaky ja Jesús nazarenu xyuuguyjxm, yu Kristu di'ibu miits myajkruuzpajttu esu Dios yajjikyryujk jatugok. ¹¹ Es yu Diosu jyaaybyajtun tkajxy ja Jesús ma jyuna'añ: "Yu tsaa di'ibu miidsuty pojtsputujk xy'uxtijtu, yu tyadu tsaa tyamu net ñjxa'añ ma ja tujk t'ujx'átut." ¹² Kyaj ni pán mbaadu wiinkpu xyajnutsókum, mat ko ma tugekyu naxwíñudu je'eyu ja Jesús ti'igyu mbaat xyajnutsókum.

13 Ko di'ibū ana'amdūp māj tsajptūgōty t'ijxtū ko amūk jotmūk yū Peedru esū Fwank 'yadsoodū, esū Peedru esū Fwank dū'un yū'ujjaty éxtam oytyim pūn yedyujkaty, kyaj tmūdattū ja uxprūjkūn, net dū'ūñū wyū'amūdyaydyū, es tmūwinmā'añbyáttū ko yū'ujjaty mūēt jyūdiittū Jesūs. 14 Es ja'a ko tamū naty tyanū ja'a mūēt ja di'ibū naty tekypyumā'ay, paaty di'ibū ana'amdūp māj tsajptūgōty kyaj mbaāt wi'ix 'yokjūnannū. 15 Net tkajxprūdsūmdū tūjā'p yū Peedru esū Fwank. 16 Net ñay'anmaayūdu:

—¿Ti net ndu'unūm mūdū tyādū ja'ay? Pes nidūgekyū di'ibū tsūnāaydyūp Jerusalén tū tñijāwūdu ko yū'u tyuundūp ja ixxwū'amūn esū māj'ajtūn. Kyaj mbaāt n'anmā'ayūm ko kyaj. 17 Es kudiibū wyū'xūt yū ayuk, wa'an n'ok'anmā'ayūm ko kyaj ni pūn tnakyñigajxtū ja Jesūs.

18 Net tmūjwoodū jatūgok ja Peedru esū Fwank es t'anmaaydyū ko ni nā'a jatūgok tkakajxtū es ni tkatuk'íxtū ja Jesūsū jya'a. 19 Es ja Peedru es ja Fwank 'yadsoodū:

—Jūnā'andū miidsaty ko pátūp yajkyudyūnūt di'ibū miits mgajxtūp, o pátūp yajkyudyūnūt di'ibū Dios 'yane'empy. 20 Kyaj mbaāt nmastū'udyūts es n'awánūdūts di'ibūts tū n'ixy es tū nmūdōyūts.

21 Net yū di'ibū ana'amdūp māj tsajptūgōty māk tmūgajxtū ja Peedru esū Fwank es kudi'ibū dū'un ñaky'adū'ūtstū. Ta net tñasmajtsūdu. Kyaj tpattū ja winmā'añ wi'ix mbaāt ttukkumūdoy, māt ko nidūgekyū ja'ay t'awdattū Dios māt ja myū'ajtūn. 22 Ko ja tekypyumā'ay 'yagūdaky, ja'a naty tmūdaty ja jyūmāj justyikxy.

Mūbujkputūjk t'amdowdu jotmūk'ajtūn

23 Ko yajnasmajtsūdu yū Peedru esū Fwank, net oj ñūjxtū mā naty yū myūgu'uktūjkaty es t'awā'anūdu nidūgēkyūty wi'ix yū mūjja'aydyūjkaty es ja teedywindsūnūty 'yanmaayūdu. 24 Ko t'awā'anūdyay nidūgekyū tukmukū, net kyajxtáktū:

—Windsūn, di'ibū tūgekyū mūk'ajtūn myūdajtypy, mij tū xypyūjta'aky yū tsajp, naxwīñūdu, jikymyejyñ es tūgekyū di'ibáty ijtp mā yū'un. 25 Mij oj mgajxy Espírítu Santūkyūjxm esū n'apteety Davitkyūxm ko mjūnāñ:

¿Ti ko yū wiinkpū naxwīñūdu jyot'ambūktū
es yū israelítū ja'ayūty nūgoobū dū'un wyinmā'añbyaaty?

26 Ja naxwīñūdu réyaty pyūdu'ktū
esū israelítaty ja jyūstisatūjkaty ñaymyūjkūdu
es tmūdsiptso'ondū ja Nindsūn'ajtūm Dios es ja Kristū.
Dū'un jyūnāñ ja Davit.

27 'Tūy'ajtūn yū'u ko yāā Jerusalén ñaymyūjkūdu Eroodū, Ponsyū Pi-latū mūdū israelítaty es pūnūty kyaj 'yisraelítaty, es tmūdsip'ajttū mijū m'U'unk Jesūs, di'ibū mij mbūjták éxtamū Kristū. 28 Dū'un yū'u ttuūndū tūgekyū di'ibū mijū naty tū xytyuknibūjtaagu jyátūdat. 29 Tyam, Windsūn Dios, ok'ix wi'ix jyot'ambūktū, es meegyūts ja mūk'ajtūn es kudiibū ūdsaty ndsū'agūdu esūts ngajxwā'xtū mijū m'ayuk. 30 Es māt mijū mmūk'ajtūn ndūñūts nya'agūda'agyūts yū pumā'ayūty es ndūndūts yū ixxwū'amūn esū māj'ajtūn māt ja mwā'ats mūdūmbū Jesūs xyūgyūjxm.

31 Ko kyajxtaktaaydyū, ta ja tūjk oj yi'ixy mā naty jap tū ñaymyūkūdu. Net ja Espírítu Santū myooyū mūk'ajtūn, es tkajxtaaydyū māt ja mūjāā yū Diosū 'yayuk.

Wi'ix ja jawyūimbu mūbujkpu ñaybyudūkūdu nixim niyam

³² Ja ja'ay di'ibuty 'y'axájudu Jesús myudajttu nidugekyu ti'igyu ja winma'añ es oy ñaysyojkudu nidu'uk nidu'uk. Ni pán kyajunáñ “ujtsu nja'a” di'ibu naty myudajttur. Nidugekyu twinmaaydyu ko tugekyu di'ibu naty myudajttur, yu'u nandu'un dyajtúndut nidugekyuty. ³³ Es ja apóstuluty tnikajxrajt'adu'utsta mut ja mak'ajtun ko Jesús tuy'ajtan jykypyejky, es ja Dios tjantsykyuni'xy nidugekyuty di'ibu myubajktu. ³⁴ Kyaj ni pánu naty ma yu'ujuty di'ibu tugoy'ajtxur. Ja'a ko pánuty myudajttur ja ñaxuty o tyujk, tyo'ktu, ³⁵ net dyajmiindu ja meeñ es tkuyajktu ma ja apóstuluty. Net oj dyajwa'xtu nidu'ugátyuty nu'un pán dyajtugoy'áty. ³⁶ Du'un ttuun yu Josee, ja di'ibu apóstuluty yajxabajttu Bernabee, di'ibu tyijpy Yajjotkujk'ajtrú. Bernabee, ja'a yu'u Leví tyuamp 'yaats es jap jyajty naxwiin ma txu'aty Tsyipre. ³⁷ Yu'u tte'ky tu'ugu kyam nax di'ibu myudajtury, es dyajmiin ja meeñ es tkuyajky ma ja apóstuluty.

5

Ananius esu Safiru

¹ Peru wiinkru yedyujk di'ibu xyu'ajtury Ananius, yu'u mut ja ñudo'oxy Safiru tto'ktu nandu'un tu'ugu ñax, ² es trujku'ktu waanu ja meeñ. Es ja meeñ di'ibu nadujku, Ananius oj dyajnejxy ma ja apóstuluty éxtam jyawu ka'pxy ja nax tsoo. Es ja ñudo'oxy ñija'ap tugekyu.

³ Netu Peedru 'yanmaayy:

—Ananius, ¿ti ko tu xytyu'umo'oy es tyúkut ja mujku'ugórk Satanás ma mwinma'añ es xyjwin'una'añ ja Espíritu Santu, es xyajwa'uma'añ oynu'unun ja meeñ di'ibu tu yajkujúy ja mnax? ⁴ Ja nax mijtsu mja'a ijty. Es ko xytye'ky, ja meeñ nandu'un mijts mja'a. ¿Ti ko tu xywyinmay xytyuna'añ yu tyáadu? Tu xyjwin'una'añ yu Dios, kyaj jya'ajuty ja naxwiñudu ja'ay.

⁵ Ko tmudooy yu'u Ananius, ta oj kya'ay eeky. Es tsyu'kudyaaydyu pánuty myudoodu di'ibu jajtu. ⁶ Net myiindu una'ktujkuty, es t'abijttu Ananius ja ñini'x es oj dyajnaxtáku.

⁷ Ko 'yijty tугuk oorú, tyujku Ananius ñudo'oxy, ni tkanijawu ko tu 'yeeky ja ña'ay. ⁸ Ta Peedru yajtuujy:

—Anmaagyats, ¿tu xytyooktu ja mnax éxtam tu dyajmiin ja meeñ?

Esu Safiru jynáñ:

—Du'unats tu ndeeky.

⁹ Netu Peedru 'yanmaayy:

—¿Ti ko miidsaty ti'igyu mwinma'añ tu xpyujta'akta? ¿Ti ko tu xyjwin'una'andu ja Nindsun'ajttu Jya'ajun? Jap taja'p myindu di'ibu oj tu dyajnaxtáku ja mña'ay, es tyam mijts nandu'un myajnaxtukya'anudu.

¹⁰ Netyu ja Safiru kyudaay es 'ye'ky jam tyeky'ujxmu Peedru. Ko tyujkudu ja una'kuty, net trattu eeky. Ta dyajpudsuumdu es dyajnaxtáku ña'aybyu'ám. ¹¹ Jyantsytsyu'kudyaaydyu pánuty myubajktu Jesús es nidugekyu ja'ay di'ibáty myudoodu tadu di'ibu jajtudu yu Ananius esu Safiru.

May ja muj'ajtan yajtuñ

¹² Es ja apóstuluty ttuundu may ja ijxwu'umun esu muj'ajtan. Es nidugekyu mubajkrutujk ñaymyujktaayudu ma txu'aty Salomongu Tyujk Wiin. ¹³ Tsu'kadur ja ja'ay di'ibu kyamubajktu ja Jesús es ñaymyúku.

maat ja mabujkputajk, oy tmujja'adu. ¹⁴ Net tmabujkta ja Nindsun'ajtum Jesu mayjya'ay, yedyujk toxytyujkuty. ¹⁵ Es extu dyajpudsuumdu ja puma'ayuty myabajngujxy jap tu'ajp, es ko ñáxat ja Peedru, oyjye'eyu 'yawax kya'at ma ja puma'ay. ¹⁶ Es ja ja'ayuty di'ibu Jerusalén kajpn myawingón, nandu'un dyajmiindu ja pyuma'ayuty es di'ibu mujku'u ya'ayoojudap, es nidugekyu 'yagudaktaaydyu.

Apóstaluty yajtsúmdu

¹⁷ Net ja teedywyindsungópk es ja saduseeu ja'ay di'ibátyu naty jap tjantsyñaywynnaxujáwudu, ¹⁸ tmajtsta ja apóstaluty es tpujtáktu pujxndugóty. ¹⁹ Per tu'ugu Nindsun'ajtum 'yanklus myiñ es dya'awatsy ja pujxndujk koots es dyajpudseemy, es t'anmaay:

²⁰ —Nujxtu muj tsajptujk ñabotsoty, es awánudu ja'ay ja ayuk di'ibu yu jembyu jiky'ajtan.

²¹ Ko oj xyuñu, net tyujkudu tsejkyu muj tsajptujk ñabotsoty. Ta ya'uxpajktsondáktu.

Es ja teedywyindsungópk es di'ibátyu jap dyajnaymyujkudu nidugekyu israelituty ja myujja'aydyujk di'ibátyu naymyujkudap ma di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty, net t'anmaaydyu ja polusiiuty es dyajmíndut ja apóstaluty di'ibu jap pujxndugóty.

²² Per ko oj jya'ttu ja polusiiuty ma pujxndujk, kyaj jap pán tpattu ja apóstaluty. Ta jyambijttu jatugok, ²³ es t'anmaaydyu:

—Adiky tu nbaadyuts ja pujxndujk jantsy yajxón es mat ja soldaaduty jap ma tujk aa tkwentu'attu, per kots tu nya'awa'atstu, ni pánuts jap tu ngapaattu pujxndugóty.

²⁴ Ko tmadoodu ja teedywyindsunuty esu muj tsajptujk kwentu'ajtpu wyindsún, net ñayajttuudu ak yu'ujuty wi'ixu tyaadu kyuguxu ya'añ. ²⁵ Es ko waanu 'yijty, ta jyajty tu'ugu yedyujk di'ibu anmaayy:

—Tadu yedyujkuty di'ibu uxu'uy mbujtáktu pujxndugóty, tap dya'uxpáktu ja ja'ay muj tsajptujk ñabotsoty.

²⁶ Net ja muj tsajptujk kwentu'ajtpu wyindsún oj ñejxy mat ja tyuumbutujkuty, es dyajmiindu yajxón ja apóstaluty, ja'agyujxm ko tsyu'ugudu ko tsyaaga'adsudut ja ja'ay. ²⁷ Ko dyajmiindu, ta dyajnjxtu ma di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty, es ja teedywyindsungópk 'yanmaayy:

²⁸ —Tuts miits nyajkubóktu es kyaj xyñakyya'uxpáktut ja ja'ayuty mat ja Jesusu 'yuxpajkən. ¿Es ti tu xytyundu? Tu ja'ay xya'uxpajkta'aydyu miidsuty ya Jerusalén, es uudsuty xytyuknikujxm'ata'andu ko 'ye'kyu tadu ja'ay.

²⁹ Net ja Peedru mat ja apóstaluty 'yadsoodu:

—Koonam tsyékyuty es nmamudo'om ja Dios es kadiinam ja ja'ayuty. ³⁰ Dios di'ibu 'yawdajt ja n'aptujk'ajtum, yu'u yajjikypuyk ja Jesús di'ibu miits mya'o'ktu es xkyuduydyu kruuzkujxm. ³¹ Es ja Dios dyajtsajpejty es tpujtáky ma 'yaga'añgyu'u, es dya'ity Yajnitsókpu es Ana'ambu, es ja israelitu ja'ayuty jyodambíttut es yajma'xut ja pyojpu. ³² Es uudsuty n'ijxtuts es n'awánuts di'ibats n'ijx nmadoo, es nandu'un yu tuj'ajtan t'awanu ja Espírítu Santu di'ibu Dios tu dyaky di'ibu myumadeepy.

³³ Ko tmadoodu tyadu ayuk, ta jyot'ambujkta es tyim'ya'oogándu. ³⁴ Per ma di'ibu ana'amdup muj tsajptugótyu naty, jap tu'ugu fariseeu txu'aty Gamalyel, di'ibu yajxón ñija'ap ja tsajptujku 'yuxpajkən es di'ibu ja'ay

wyindsu'kup muj. Ta tyunaay'e'ky es tni'ana'amū es dyajpudsámdut ja apóstulū. ³⁵ Net t'anmaay di'ibū ana'amdup muj tsajptugóty:

—Miits israelítuty, naygywentū'átudu oy di'ibū mdunaampy mudu tyadu ja'ayuty. ³⁶ Jamyatsta miidsuty ko kyaj jyékyabyuty pyade'ky yū Teudus di'ibū junán: “Ujts yāa ijtp muj.” Es tranujxtū taxk mugo'pxū yedyujk. Per dya'o'ktū Teudus, es nidugekyū di'ibū panujxudu tyugoodyaay. Es jap oj kyujxta'ay. ³⁷ Ko waanū 'yijty ko yajkuja'ayū sensū, net pyade'ky ja Juudus, Galileeu ja'ay, es mayjya'ay nandu'un pyanujxudu. Es nandu'un dya'o'ktū Juudus, es nidugekyū di'ibū panujxubu naty ņaywya'xtaayudu. ³⁸ Paaty n'anuumū, mastu'uttu tyadu yedyujkuty. Wa'an t'ixtu. Ja'a ko tyadu uxpujkan, pūn yū'u ja'ayū jya'a, naxaambū'u, ³⁹ per pūn ja Diosū 'yuxpujkan, kyaj mbaat miits xyajtagódyū. Mnaygywentū'átudup, mut ko tsojk nujx mdsiptundu mut ja Dios.

⁴⁰ Nidugekyū tmūdoodaaydyū. Net dyajmiindu ja apóstaluty. Ta twojptū kanak ok es jatugok dyajkubojktū muk ko Jesusū 'yuxpujkan tpaduunnū. Net tasmajtsudū. ⁴¹ Net ja apóstaluty tso'ondū jap es jyotkujkūdyaaadyū ko 'yayoodū es tsoyodyuundū Jesuskyujxm. ⁴² Es kyaj tmastuttū esū ja'ay dya'uxpáktū, es tkajxwā'xtū ja oybyū ayuk ko Jesús ja'a dū'un ja Kristū. Dū'un ttuundū bom bom muj tsajptujk ņabotsoty es nandu'un dya'uxpejky tujkm tujkm.

6

Nijxtujkū yajje'xywya'xpū

¹ Ja timpū ņimayū'adūtstū ja ja'ay di'ibuty myubujktup ja Jesukristū. Net di'ibáty kyajxtup ja grieegu dyajtsondáktū ja ņ'unūn wi'ix dyajwa'xy ja je'xy bom bom. Dū'un jyunandu ko kyaj yajxón yajkádyū ja ku'ekytyo'oxy di'ibáty kyajxtup ja grieegu. ² Net ja nimajmajtskpu apóstulū dyajnaymyujktaayudu nidugekyū di'ibū myubujktū, es t'anmaaydyū:

—Kyaj 'yóyuty kots ņudsuty nmastu'uttat ja Diosū 'yayuk ngajxwā'xtat es nyajwā'xadats ja je'xy. ³ Paaty miits mugu'uktujkuty, xta'aydyū nijxtujkū yedyujk di'ibū myudajyty ja oyjyot es di'ibū jyagyujkup, di'ibū tū myo'oyuty ja Espírítū Santū myuk'ajtūn es ttun tkajxtū di'ibū Dios tsyjejy, es tuknirukū tyadu tuunk. ⁴ Es ņudsuty, apóstaluty, nyajnejxuryuts ja Diosū 'yuxpujkan esū kajxtákan.

⁵ Nidugekyū ja ja'ayuty t'oyjya'adu éxtum ja apóstaluty oj twinma'añmyo'oydyū. Es net twin'ijxtū Esteebu, di'ibū ni'igū ja Dios tmubejky es ja Espírítū Santū mooyū muk'ajtūn es winma'añ es ttūnat di'ibū Dios tsyjejy. Es nandu'un twin'ijxtū Felipū, Prókorū, Nikanoor, Timón, Parmenus esū Nikolás, Antyokiū ja'ay di'ibū tūyap kyupujk ja israelítudyū myubujkan. ⁶ Net dyajmiindu mā ja apóstaluty, di'ibū kajxtáktū es tkū'unikoondū.

⁷ Es ja Diosū 'yayuk myujtjukūy'adútsy es ņimayū'adútsy ja mubujkputujk jam Jerusalén, es extū nimay ja teetyujkuty tmubujktū ja Jesús.

Esteebu yajmátsy

⁸ Esū Esteebu myooyū Dios ja kunu'xūn esū muk'ajtūn es ttūnat ja muj ijxwū'umūn esū muj'ajtūn mā ja ja'ayuty. ⁹ Nan tamū naty ja ja'ay naaguty

di'ibu yo'oydyur ma yajtijy Awā'atstuuyudu Ja'ayu Tsyajptujk. Tamu naty di'ibu tso'ondur Sirene űaaxóty, Alejandrii, Silisyu esu Asyu, es dyajpudu'ktu tsip es t'anmaaydyu wi'ixáty ja Esteebu. ¹⁰ Per kyaj mbaat tmuada'aktu, mut ko yu Espiritu Santu mooyur ja winma'añ ja Esteebu.

¹¹ Net ja Esteebu myudsip tmujuudyu andákruty di'ibu juna'andur ko tu tmuoy ja Esteebu myugajxtugóyuty ja Moisés es ja Dios. ¹² Mudu tyadu anuu dyajpudu'ktu ja mayja'ay esu mujja'aydyujkaty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpuktur. Es nidugekyu tmajtstu ja Esteebu es dyajnujxtu ma di'ibu ana'amdur muj tsajptugóty. ¹³ Es dyajmiindu ja andákruty di'ibu junán:

—Tyadu ja'ay du'ñum tmuajxtugóy tyadu wa'ats lugaar es nandu'ñu Moisesu 'yana'amun. ¹⁴ Tuts nmuoy ko jyuna'añ ko yu Jesús nazarenu, yu' yajkutugoyaambu tyadu muj tsajptujk es kyaj n'okpadu'ununu di'ibu Moisés xytyukmanikakum.

¹⁵ Net nidugekyu di'ibu naty jap ana'amdur muj tsajptugóty, t'ijxtu tuyu Esteebu wyiin jyujp éxtum tu'ugu anklus.

7

Esteebu, wyinduuyuty di'ibu ana'amdur muj tsajptugóty

¹ Net ja teedywyindsungópk dyajtuuy ja Esteebu:

—¿Tii tuy'ajtan tugekyu tyadu?

² Net 'yadsooy ja Esteebu:

—Miits mugu'uktujkaty, mujja'aydyujkaty, mudoo'ittu. Ja Dios di'ibu muj'ajtan myudajtypy, kuxu'k ma ja n'apteety'ajtam Abraan ko naty jap tsyuuu Mesopotamyu, ma kyajnumu naty tsyooñ es tsyuuñut jap ma kajpn txu'aty Arán. ³ Es ja Dios t'anmaay ja Abraan: “Pudsun yaa mgajpnóty es mastu'ut ja mmugu'uktujkaty. Nujx mats mij ngexy wiink nax di'ibuts mij ndukni'ixuyaampy.” ⁴ Netu Abraan tso'oñ ma ja Kaldeeu ñax es ñexy tsunaabyu jap Arán. Netu tyeety 'ye'ky, es ja Dios dyajmiin yu Abraan ma tyadu nax, ma tyam ndsuna'ayum. ⁵ Per kyaj yajmooy ja ñax, ni kujm metru. Per Dios tyukmawandaku: “Nmeebyuts mij tyadu nax esu m'u'unk m'ok.” Peru Abraan kyajnumu naty ja 'yu'unk, ⁶ es ja Dios 'yanmaayu: “Yu mduummp m'aats jap tsyuuñut ma wiink nax, es jap tyúnut muk éxtumu mduumbu, es axuuk jyátut taxk mugo'px jamajt. ⁷ Per ujts nandu'un ndukkumadowaambyuts yu tadu naxwiñudu, es óknum pyudsúmdut jap miidsu mduummp m'aats es myíndut yaa es xy'awdátuduts.” ⁸ Dios kyajxy'ajt mut ja Abraan es trujtáky éxtumu ijxwu'amun es ja 'yu'unk yajtsúkut waanu ma ja yedyujk'ajtan*. Paaty ko jyajty naxwiin yu 'yu'unk Isaa, ko tyuktujkxubejty Abraan tsiiky yu Isaa waanu ma ja yedyujk'ajtan. Es ja Isaa nandu'un ttuuñ mut ja myaank Jakoob, esu Jakoob nandu'un ttuuñ mut majmajtsk ja myaanguty, di'ibu tyuummp 'yaats ja majmajtskru israelitu ñaxwiñudu.

⁹ Tyadu Jakoobu myaanguty di'ibu udsajtam n'apteety'ajtam, kyaj ttukmaj'ijxu ja myuga'ax Josee es ttukmude'ky éxtumu mduumbu ma yu Ejiptu ñax. Peru Dios yu' kywentu'ajtypy naty ja Josee, ¹⁰ es dyajpudseemy ma naty 'yity ayo'onóty. Esu Dios tyuun esu Josee 'yagupakudut ja faraón, Ejiptu ryey. Es ja rey pyujtáky yu Josee éxtumu gobernador Ejiptu es nandu'un ma ja rey tyujk.

* 7:8 Ix Lukas 1:59.

11 'Net myiīn ja muk yuu, esu muk ayo'on 'yijty mā tugekyu Ejiptu űax es Kanán, esu n'aptujk'ajtam kyaj tpattu ti jyu'xtap. 12 Es ko Jakoob tmadoy'ajty ko japu triigu mā Ejiptu, ta tkejxy ja myaanguty, udsajtam n'aptujk'ajtam, es tjúyat ja triigu. Net tim jawyīn oj űujxtu ja n'aptujk'ajtam. 13 Es ko myamajtsk ok űujxtu, netu Josee t'anmaaydyu ja myuga'axuty: "Ūj Josee, miits xymyuga'ax'ajttap." Net ja Ejiptu ryey tnija'aju ko yu Josee yu'israelitu. 14 Net ja Josee tngajxu tyeety Jakoob es nidugekyu myugu'uktujk, di'ibu nidugu'px majmókx ja ja'ay wyīnuty. 15 Du'ūn jyajty ja Jakoob es tsyūnaaydyaknbejky jap Ejiptu. Oknum 'ye'ky, es nandu'ūn 'yo'ktaaydyu myaanguty. 16 Es du'ūn oj yajmānejxy ja Jakoobu űini'x jap Sikem, es dyajnaxtujku mā ja aank di'ibu Abraan jyuuy mā yu Amooru myaank.

17 'Es kumjékynūm jyata'añuty di'ibu Dios tyukmawandaku Abraan, yu israelitu ja'ayuty tu myayu jap Ejiptu. 18 Net jap Ejiptu oj ryey'aty di'ibu naty kyaj t'ixy'aty ja Josee. 19 Tadu rey yajtuun ja axuk winma'añ es muk dyajmāduūn nidugekyu ja n'aptujk'ajtam. Es t'anmaay yu u'unaktaak u'unkteedyuty ko agwanu ja myaank di'ibu maxu'unk'ajtp, tnika'aktut es 'yooktat. 20 Net ja Moisés jyajty naxwiīn. Es jantsy tsuj ijty ja u'unk, es ja tyeety tyaak pyujku'ku tuga po'o. 21 Net ko tnikaktu, ja reyu űūx dyajpade'ky es dyaj'ye'ky éxtamu 'yu'ungu. 22 Paaty ja Moisés ya'uxpūjkudu tugekyu di'ibu űija'ap Ejiptu. Ja'a ijty muj di'ibu myadyakupy es di'ibu tyiimpu.

23 'Ko tmadajty justyikxy jūmajt yu Moisés, ta jynāñ tku'ixa'añ ja israelitu myugu'uguty. 24 Ko jyajty ja Moisés, ta t'ijxy tu'ugu Ejiptu ja'ay ko axuk tuūn tu'ugu israelitu. Net ja Moisés tniwaandúty yu myugu'uk es dya'e'ky ja Ejiptu ja'ay. 25 Es yu Moisés tmawinma'añbyáty ko yu israelitu myugu'uktujk tu tjaygyúku du ko yu Dios dyajts'oga'añ ja israelituty es tpujta'aga'añ yu Moisés éxtamu yajnutsókpu. Per yu'ujaty kyaj tjaygyúku du.

26 'Jakumbom ja Moisés tpaty nimajtsk ja israelituty di'ibu naty jap naydsyi'kup, es ja Moisés dyajkaxáñ ja tsip. Ta t'anmaay: "Miits mnaymyugu'uk'ajtudap. ¿Ti ko mnaidsyiigudu?" 27 Net di'ibu naty jyantsytsyi'kypy tnas'yojkudu ja Moisés, es t'anmaay: "¿Pūn tu mbujta'agyuty éxtamu windsūnu o justisūn mat udsuty?" 28 ¿Ti xya'oogaambuts, éxtamu uxu'ay xya'e'ky ja Ejiptu ja'ay?" 29 Ko tmadooyu tyaadu, netu Moisés kyeky es űejxy mā Madyanu űax. Jap tsyūnaay éxtamu jagam ja'ay es pyejky. Net tpattu majtsku myaank.

30 'Ko űajxy justyikxy jūmajt, japu naty muj ittum myawingonu Sina'ii Kopk, net kyuxe'ky tu'ugu anklus mā tyoy tu'ugu apyñgyepy. 31 Ko Moisés t'ijxy, ta du'ūn oj wyu'ūmu. Es ko tmawingooñ es t'ijx'oyūyáñ, net tmadooy ko Dios 'yanmaayy: 32 "Ūjts Dios di'ibu Wyindsūn'ajitypy ja m'aptujk Abraan, Isaā esu Jakoob." Net ja Moisés tyujku tsyūibyu mādu tsu'ugu, kyaj űaydyuk'a'ijxu es t'ixut. 33 Es ja Dios 'yanmaayy: "Yajjunák ja ngu'uk mdekykyujxy, mat ko wa'ats ja it lugaar mā mdanu. 34 Tuts n'ixy wi'ix 'yayowdu ja nja'ayuty jap Ejiptu, es tuts nmadoy jyu'ay ya'axtu. Es paadyuts tu njunaky es nyajts'oga'añuts. Pes min es ngáxut Ejiptu."

35 'Oyjya'ijxma'tudu Moisés es 'yanmaayyudu: "¿Pūn tu mbujta'agyuty éxtamu windsūn o justisūn?", óknum Dios kyajxu tyadu Moisés éxtamu windsūn es dyajpādsūmat jap Ejiptu, ja anklus di'ibu kaxu'k mā ja apyñgyepy tpuujku ja Moisés. 36 Moisés dyajpādsemy jap Ejiptu

n'aptujk'ajtam es ttuuñ yu māj'ajtun esu ijsxw'umun jap Ejiptu es mā Tsapts Jikymyejyñ, es nandu'un ko justyikxy jamajtū naty 'yity māj ittum. ³⁷ Tyadu Moisés t'anmaay ja israelítaty: “Dios kyaxaampy tu'uk miidsu mmagu'uk éxtamu kyugajxpu, éxtamts uj tu xykyxy. Es xymyabáktat yu'u.”

³⁸ Esu Esteebu 'yak'anmaayū:

—Nan ja'a ja Moisés, jamu naty maut mā ja māj it, mā ja anklus myugajxu mā ja Sina'ii Kopk. Ja'a yajmooy ja ayuk di'ibu tuknija'ap wi'ix ja jiky'ajtun es dyajnaxut mā udsajtam. ³⁹ Peru n'aptujk'ajtam kyaj tmamudowandu ja Moisés, es t'axtjtu es jyajumbitandu jatugok jap Ejiptu. ⁴⁰ Net t'anmaaydyu ja Arón: “Ndsoktupts es xyajkójut ja ndiósuts di'ibu udsaty xywyinyo'oyudap. Kyajts nnijáwudu ti jajtū tadū Moisés di'ibu tu xyajpuds'umum mā Ejiptu ñax.” ⁴¹ Net ja Arón oj dya'agojwinnáxy tu'ugu tooru'unk ak ooru. Es net dya'o'ktū ja byorreegaty es ttukwindsu'kadū ja tooru'ungū 'yagojwinnáx. Net tmajtuundu ja xū es xyondaktu mat di'ibu tu dyajkojtu. ⁴² Net ja Dios ñikákadū yu'ujaty es tmastutta es t'awdátat ja madsa'a di'ibu jam tsajpótm. Pes du'un éxtam jap 'yity kaxja'ay mā yu Diosu kyugajxpu ñeky:

Miits israelítaty, ¿ti ojts xya'ooktu ja mborreegu,

es ojts xytyukwindsu'kadats

ko m'ijty justyikxy jamajt mā ja māj it?

⁴³ Kyaj dyu'unaty, mbaguudyu ja tujk mā 'yity ja Molok di'ibu miits m'awdajttap,

es nandu'un mbaguudyu mā 'yity ja Renfanu myadsa'a, di'ibu nandu'un m'awdajttap.

Es ja Molok es ja Renfán,

ku'um miits xya'awingojnajxtu es xy'awdata'andu.

Paadyats uj miits nyajpudsama'andu mā mgajpnaty es mā mnáxaty,

es ngaxa'añats éxtamu maduumbu waanu jagam mā Babiloñu ñax.

⁴⁴ Esu Esteebu 'yakjanáñ:

—Mā ja māj it, jam ja n'aptujk'ajtam tmadajttu tu'ugu wit tsajptujk mā ja Dios t'awdajttu. Dios ja Moisés tyuk'ijxu wi'ix tkójut. ⁴⁵ Es ja n'aptujk'ajtam t'axájudu yu tyadu wit tsajptujk éxtamu kuma'añ. Esu tyadu Joswee es di'ibu maut myiñ, dyajmiñ ja wit tsajptujk ko Dios dyajpudseemy yaa ja jekyja'ay es tmooy ja ñax ja israelítaty. Es du'un 'yijttu mā ja Davitu tiempu. ⁴⁶ Es yu Davit pyat ja may'ajtun Dios wyindum, es 'yamdooy es dyajkójut tu'ugu tujk mā tsyuanat ja Dios di'ibu Jakoob 'yawdajit. ⁴⁷ Per ja Salomonk, Davitu myaank, yu'u kyoj ja Diosu tyujk. ⁴⁸ Per kyaj ja Dios Tsajpótmadu tsyuanu mā ja tsajptujk di'ibu ja'ay kyejpy. Extam jyunañ ja Diosu kyugajxpu:

⁴⁹ Du'un ja Dios jyuna'añ:

“Yu tsajp yu'uts n'uñaydyakn'ajtypy,

es ja naxwíñudu yu'u madsu ndeky nbujta'aky.

¿Di'ibu dūnu tujk mgojándap esuts uj jap ndsuunat,

o ja lugaar mats uj nbo'xut?

⁵⁰ Pes ujts ku'um tu nbujta'aky tugekyu yu'u.”

⁵¹ Es ja Esteebu ni'igu t'ak'anmaaydyu:

—Miidsaty kyaj 'yoyaty ja mwinma'añaty, paaty kyaj xymyudowa'andu. Tuk nax ti'igyaty miidsaty mat ja m'aptujkaty, taaym miidsaty nandu'un xymyadsip'attu ja Espírítu Santa. ⁵² Ja'a ko yu'ujaty

'yaxuktuunda nidugekyu Diosu kyugajxru es extu dya'o'ktu di'ibu jékyup kyajx ko myna'añ ja di'ibu jiky'ajt tūy'ajtun muut. Es ko oj myiñ, miits mgyajktu es 'yoogat. ⁵³ iMiidsuty di'ibu tu t'axájudu ja Diosu 'yana'amun di'ibu ja'agyujxmu anklus myajmoodyu, kyaj tu xymyamadowdu!

Esteebu 'yeeky

⁵⁴ Ko yu di'ibu ana'amdap muj tsajptugóty tmūdoodu yu tyadu ayuk, ta jyot'ambujktu es ñaydyutská'tudu ja'agyujxm ja Esteebu. ⁵⁵ Peru Esteebu, mooyu ja Espírítu Santu ja muk'ajtun esu winma'añ es ttun tkajxut di'ibu Dios tsyejpy, es pyat'ijxy jam tsajpótm es t'ijxy ja Diosu myuj'ajtun, es ja Jesús tyanu aga'añdsyoo ma Diosun. ⁵⁶ Net 'yanmaayudu ja Esteebu:

—jixtu! N'ijxyryats ja tsajp awa'ats, es ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu pyu'aay aga'añdsyoo ja Dios.

⁵⁷ Es di'ibu ana'amdap muj tsajptugóty t'amajtstu tyatsk kadiibu tnakymyudówdut. Ta yaxkaktu jantsy muk es tmudsiptso'ondu ni'igu ja Esteebu es dya'ooga'andu. ⁵⁸ Net dyajpudsuumdu jap Jerusalén es tkuka'tstu. Es di'ibu tyuundu, ja di'ibu ñi'u'anudu, tkayajktu ja ñikajxyudu wit es ttukkudajkudu tu'ugu uná'k di'ibu xyu'ajtypy Saulu. ⁵⁹ Es ko jam tsaaga'tstu ja Esteebu, net ja Esteebu kyajxta'aky:

—Windsún Jesús, axájuts ja n'anmujá'an.

⁶⁰ Net ñaygyoxtnaaydyáku ja Esteebu es yaxkeky muk:

—Windsún Jesús, katu xpyujta'aky ñikujxm yu tyadu peky.

Es ko du'un jyunañ, net oj 'yo'knu.

8

Saulu tpajudity ja mubujkputujk

¹ Es ja Saulu yu'u muut ñaybyujkudu di'ibu ya'o'ku Esteebu.

Nan ja xuu oga'an tpajudijttáktu mukta'aky ja mubujkputujkuty di'ibu jap Jerusalén. Es nidugekyu ja mubujkru pyudsuumdu jap Jerusalén es ñaywya'xtaayudu ma ñáxudyu Judeeu esu Samaaryu. Yu'uyu apóstaluty oj wyu'umdu jap Jerusalén. ² Es nija'ajety di'ibu Dios 'yawdajttap, dya-jnaxtujkudu ja Esteebu es tnijuuy tniyaxtu. ³ Per ja Saulu tpadu'udujku ja ja'ayuty nidugekyu di'ibáty ja Jesús pyanujxtap, tujkm tujkm tju'ttu yedyujk toxytyujk, trawijts tpajudojttu es tsumdu.

Kristu yajnimadya'aky ma Samaaryu

⁴ Es di'ibáty pudsuumdu jap Jerusalén tkajxwa'xtu ja Diosu 'yayuk es ja ñitsokun omyaaytu ñujxtu. ⁵ Du'unu Felipu ttuun es ñejxy ma tu'ugu Samaaryu kajpn. Es net dyajtsondáky tkajxwa'xy ko Jesús yu'u Kyrístuty di'ibu Dios tu tkexy. ⁶ Es ja ja'ay ñaymyujkudu nidugekyu, es tmūdoo'ijttu yajxón di'ibu ja Felipu kyajxupy, es t'ijxtu nandu'un ja ixxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun di'ibu Felipu tyuun. ⁷ Es may ja ka'oybyu t'uxkejxy ja Felipu, es ya'axtu ja ka'oybyu ko pyudsemy. Es mayu xux ja'aydyujk es ja tekymya'atru 'yagudaktu. ⁸ Paaty nidugekyu ja'ay ma ja kajpn wyu'umdaaydyu jotkujk.

⁹ Jap tsyunaay tu'ugu yedyujk di'ibu xu'ajtypy Simonk. Es ja'a ijty bruju es twin'uuñ ja ja'ay jap ma tugekyu Samaaryu ñax es t'anuumudu ko yu'u muj 'yity. ¹⁰ Nidugekyu ja'ay muj mutsk tmubujktu es t'anmaaydyu:

—Tyadu Simonk tūy'ajtun ko Diosu myuk'ajtun tmudaty.

¹¹ Paaty tmubejky ja ja'ayuty ko jeky tu twin'uuñ mut ko byrújuty. ¹² Es ko Felipu tyuk'xprujku ja oybyu ayuk di'ibu ñigajxupy ja Diosu kyutujkun,

es ta tkexy ja Jesús éxtam ja Kristu, net tmabujktu ja ja'ayuty es ñubajttu, yedyujk toxytyujkuty. ¹³ Nandu'unu Simonk tmabejky es ñubejty. Net dyajtsondáky es tjamyudajty ja Felipu. Es ko t'ijxyu tyadu iixw'u'aman di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan di'ibu tyuun ja Felipu, net du'añu wyu'amu ja Simonk.

¹⁴ Ko ja apóstaluty japu naty Jerusalén tmdoodu ko yu Samaaryu ja'ayuty tu tkupaktu ja Diosu 'yayuk, net tkajxtu Peedru es ja Fwank. ¹⁵ Ko jyajttu jap Samaaryu, net kyajxtáktu es t'amdoodu ja Dios es tmo'oyut yu Espíritu Santu di'ibáty myubujktu, ¹⁶ ja'a ko kyajnumu naty jya'ty ja Espíritu Santu ma yu'ujuty, je'eyu naty tu ñubattu mut ja Nindsun'ajtam Jesusu xyuu. ¹⁷ Es ko kyajxtaktaaydyu, net ja Peedru esu Fwank tku'unikoonda ja ja'ayuty, es du'un oj t'axájudu ja Espíritu Santu.

¹⁸ Ko ja Simonk t'ijxy ko ja Espíritu Santu tu myiñ ko ja apóstaluty tku'unikoonda ja ja'ayuty, net t'awa'anu meeñ, ¹⁹ es t'anmaay:

—Meegyats uj nandu'unu tadu muk'ajtan, es kots uj ngu'unikónudats ja ja'ayuty otyim pánuty, 'yaxájudap ja Espíritu Santu.

²⁰ Net ja Peedru 'yanmaayu:

—Oyu tadu mmeeñ tyimtagóyut mut mij. ¿Tii mjunaamp xytyijy ko di'ibu Dios ñayajkypy, mbaat xytyijy yajjúy mut ja meeñ? ²¹ Kyaj mbaat xytyuñ mut udsaty ja Diosu tyuunk, ja'a ko mwinma'añ kyaj wy'a'adsaty mudu Dios. ²² Mastu'udu tadu m'axuk winma'añ. Mnu'xta'agu Dios es mbojpm'a'xudat. ²³ Nnija'abats ko naywyinnaxu xyjawu es ja peky mya'ijtap éxtamxyup tsimy m'ity.

²⁴ Net ja Simonk 'yadsooy:

—Mnu'xta'aktu miidsadyu Nindsun'ajtam Jesús es kyajts uj du'un njátut éxtam tu mjuna'añ.

²⁵ Ko Peedru es ja Fwank t'awa'anudu yu Nindsun'ajtam Jesusu 'yuxpukun, net tkajxwa'xtu ja oybyu ayuk ma mayu samaritanu kajpn. Oknam jyambijttu Jerusalén jatagok.

Felipu esu Etyopiiu ja'ay

²⁶ Es ko 'yijtyu tyaadu, tu'ugu Diosu 'yanklus myiñ ma Felipu es 'yanmaayu:

—Pudsam yaa. Nujx ma muj tu'u kujanak di'ibu nujxp Jerusalén extu ma Gazu kajpn es ñaxy ma ja muj it.

²⁷ Felipu tso'oñ es ñejxy. Es jap tpaty tu'ugu yedyujk, Etyopiiu ja'ay. Ja'a ijtp tesoreeru ma ja toxytyujk Kandasu, Etyopiiu reynu. Tu 'yotsy jap Jerusalén es t'awdaty ja Dios. ²⁸ Jambijnabu naty ma ja kyajpn, ttuk'u'uñu ja kyarru es t'ixy ja Diosu kyugajxpu Isaiiu ñeky. ²⁹ Net ja Espíritu Santu 'yanmaayu ja Felipu:

—Mawingón es naybyaadudu mudu tadu karru.

³⁰ Es ko tawwingooñ ja Felipu, net tmdooy ko tkajxy ja tesoreeru ja Isaiiu ñeky. Esu Felipu dyajtuuy:

—¿Ti mnija'ap di'ibu jam mgajxypyu?

³¹ Es ja tesoreeru 'yadsooy:

—¿Wi'ixats nnijawut pan kyajts pán xy'awanu?

Es t'amdooy ja Felipu es pyátut ma jam 'yu'uñu. ³² Ma jamu jaaybyajtan di'ibu naty kyajxypy, ja ijty yu tyaadu:

Oj tmaneaxy ma 'ye'ky éxtam ja borreegan.

Es du'un éxtam ja borreegu ko ja'ay tnikeepy wye'emy uum,

nan kyaj oj ja 'yaa dyajwa'xy.

³³ Es mā 'yayo'on'ajty,

kyaj yajtuuñ ja ja'ay tɔy'ajtun maut.

¿Es pán mbaat jyuna'añ ko yu'u ttuamp t'aadsaty?,

ja'a ko ja jyiky'ajtun oj yajrujku ya naxwiñ.

³⁴ Net ja tesoreeru dyajtuay ja Filipu:

—Anmaagyats, tunu may'ajtun, ¿pánu du'an ñimadyakypy yu Diosu kyugajxpu? ¿Yu'u ku'am nayñimadyáku, o wiink ja'ayu?

³⁵ Net ja Filipu tmadyaage'ky ja jaaybyajtun di'ibu tu tkajxy, es t'awa'anu ja oybyu ayuk di'ibu Jesús ñigajxpy. ³⁶ Es ko ñajxtu mā tu'ugu nuu, ta ja tesoreeru jyunañ:

—Yaa ta ja nuu. ¿Kyajts mbaat xyajnubétyu?

³⁷ Es ja Filipu 'yadsooy:

—Pun mmabejkypy mat winu mjot, mbaat.

Es ja tesoreeru 'yadsooy:

—Nmabejkypyuts ko yu Jesukristu yu'ujty ja Diosu 'yU'unk.

³⁸ Net t'anmaay es dyajwa'k'áwut ja kyarru. Ta jyunaajtun nimajtsk mā ja nuu. Ta ja Filipu dyajnubejty ja tesoreeru. ³⁹ Ko pyudsuumdu mā ja nuu, yu Nindsun'ajtum Ju'a'jun yu'u myunujx ja Filipu, es ja tesoreeru kyaj ñaky'ijxu. Ta ja tyu'u dyaj'yo'oyñu jantsy xondakp. ⁴⁰ Es ja Filipu jyajty mā Azotu kajpn, es ñajxy kajpngajpn es tkajxwa'xy ja oybyu ayuk, ja nitsokun di'ibu Jesús yajmiimpy, extu ko jyajty Sesareeu kajpn.

9

Saulu jyodumbity

¹ Ja Saulu kyaj tmastu'uty es tkajxykyopk'átut mā ja ja'ay di'ibáty 'yaxájudu ja Jesús éxtum ja Kristu. Paaty oj ñejxy mā ja teedy-wyindsungópk, ² es t'amdooy yu ñeky es ñujxa'añ mā ja tsajptajk jap Damasku, es t'axta'aya'añ ja ja'ay, yedyujk toxytyujkuty, di'ibu pyanajxtap ja Jesús éxtum ja Kristu, es tsuma'añ es dyajmina'añ Jerusalén. ³ Es ko ñejxyu naty tu'am, timja'tánubu naty Damasku kajpnóty, net oj ñimíñty muk tu'ugu jajun di'ibu tso'omp tsajpótm es jya'ty mā yu'u.

⁴ Net ja Saulu kyudaay naxkujxy, es tmadooy ko yajmugajxy:

—Saulu, Saulu, ¿ti kots xypyajudity?

⁵ Net ja Saulu dyajtuay:

—¿Mbún mijts, Windsún?

Es 'yadsooyu:

—Ujtsuts Jesús di'ibu mij mbajudijty. Ku'am mnayyajtsayútytu éxtumu yuubu ko tnepy yu kepyjyujptséty. ⁶ Pudu'uk. Najx kajpnóty. Jap mya'anuumat ti mdúnup.

⁷ Es ja yedyujkuty di'ibu mudu naty jyudity ja Saulu, du'uñu wyu'amudyaaydyu ko tmadoodu tu'uk kyajxy es kyaj pán t'ijxy. ⁸ Net ja Saulu pyude'ky naxkujxy, per ko oj 'yijxwa'xy, kyaj mbaat 'yok'ijxnu. Es du'uñu oj myunujxudu witsy jap Damasku. ⁹ Es jap 'yijty tuguk xuu wiints, es kyaj kyay 'yiiky.

¹⁰ Jap Damasku tsyunaay tu'ugu ja'ay di'ibu xyu'ajt Ananius, di'ibu pyaduun ja Jesús. Ta ja Jesús 'yanmaay ixxma'tanguyxmx:

—¡Ananius!

Ta 'yadsooy ja Ananius:

—Nindsun'ajtum, tyajjuts.

11 Net ja Jesús 'yanmaāyū:

—Nūjx mā tu'u di'ibū xyū'ajtypy Tūdyu'u. Mā Juudušū tyūjk xyajtūwāt tu'ugū yedyūjk, Tarsū ja'ay di'ibū xyū'ajtypy Saulū. Kajxtákr yū'u. 12 Tūts nduk'ixy ijmā'tunguyjxm ko mij mduku mā 'yity es xykyū'unikōñ. Ta 'yijxpejky jatugok.

13 Es ko tmūdooyū tyāadū, net ja Ananiūs 'yadsooy:

—Per Windsūn, may ja ja'ay tū xy'anūmūts wi'ix tū ttuñ axūuk di'ibū mij mjā'ay'ajttap Jerusalén. 14 Es tyam myiñ yāā nandū'un mūt ja ñekey di'ibū tū myo'oyūty yū teedywyindsūnūty, es tsumā'añ tmatsā'añ yū ja'ay nidūgekyū di'ibū yāā m'awdajttap.

15 Jesús 'yanmaāyū:

—Nūjx, ja'a ko tūts nwin'ixy yū ja'ay es yū'uts ngaxaampy es tkajxwā'xāt ūjtsū nja'a mā wiinkpū naxwīñūdu, mā ryéyūty, es nandū'un mā israelitū ja'ayūty. 16 Es nduk'ixūpts wi'ix mūk 'yayówāt ūjtskyūjxm.

17 Net ñejxy ja Ananiūs es tyūjku tūgoty mā 'yity ja Saulū, es tkū'unikooñ es t'anmaāy:

—Mūgu'uk Saulū, yū'uts xykyajxp ja Nindsūn'ajtam Jesús di'ibū kūxū'k jap tu'ajp mā naty mmiñ. Xykyéxyūts es m'ijxwā'xāt jatugok es ja Espiritū Santū mmo'oyūdu tū mūk'ajtūn esū winmā'añ es xytyun xykyajxāt di'ibū Dios tsyejpy.

18 Netyū oj kya'ay Saulū wyiinóty éxtūmū ajkx nimeeñ, es 'yijxpejky jatugok. Net ja Saulū oj ñūbety. 19 Ta kyaay 'yiky es tpejky ja myūjāā jatugok, es oj 'yakwū'ūmū waanū mūdu Jesusū 'yūxpūjkrū di'ibū tsūnāydyūp Damaskū.

Saulū tkajxwā'xy ja Diosū 'yayuk jap Damaskū

20 Net ja Saulū dyajtsondáky tkajxwā'xy mā ja israelitūdyū tsyajptūjk ko Jesús yū'u Dios ja 'yU'unk, ja Kristū. 21 Nidūgekyū ja'ay di'ibū myūdoodū, net dū'uñū wyū'ūmūdyāydyū, es ñay'anmaāyūdu:

—¿Tii kyajū tyāadū yū'ūjūty ja ja'ay di'ibū pyajūdiyt es tmajtsy ja ja'ay di'ibū myūjja'ap ja Jesús jap Jerusalén? ¿Tii kyaj tyāadū yū'ūdyū di'ibū yāā tū jya'ty es tmātstāt pūnūty kyupūjktap ja Jesusū 'yūxpūjkan es dyajnjxtāt mā ja teedywyindsūnūty?

22 Esū Saulū tkajxwā'xy mūt waanū ni'igu ja mūk'ajtūn es dya'ixyūty ko Jesús yū'u Kristū. Es kyaj tmūwinmā'añbyāattu wi'ix 'yadsoojūmbittāt ja israelitūty di'ibū tsūnāydyūp Damaskū.

Saulū kye'eky

23 Es ko jeky 'yijty, net ja israelitūty ñaygyajxūdu es dya'ooga'andū Saulū, 24 per ja Saulū ya'awā'anū. Xūñ koots ja israelitūty 'yadūnāyū mā kyajpndūku es dya'ooga'andū, 25 per ja mūbūjkrūtyūjk tpejktū mā tu'ugū mūj kasy es dyajjūnjktū mūt ja tejxyñ, tkutūyñajxtū koots mā ja kajpn nabots. Es dū'un dyajkaktū Saulū.

Saulū jya'ty Jerusalén

26 Ko Saulū jyajty Jerusalén, net ñaybyuwa'kū mūt ja di'ibū Jesús 'yawdajttap. Per ja ja'ay di'ibū jap ijttap, tsū'kūdu es wyinmāydyū ko Saulū nūgoo 'yanda'aky ko tū tmūbeky ja Jesús. 27 Per ja Bernabee yū'u oj dyajnejxy es tkūyajky mā ja apóstulūty es tmadyaky wi'ix yū Saulū tū t'ixy ja Jesús tu'āy es wi'ixū 'yanmaāyū. Nandū'un tmadyaky wi'ix ja Saulū tkajxwā'xy mūk āā mūk jot jap Damaskū ko Jesús yū'u Kyrístūty. 28 Net ja Saulū oj wye'emy mūt yū'ūjūty, es ja'a mūēt ñaxy tyūku Jerusalén, 29 es

myadya'aktū es űaygyajxytsyiigudu mat ja israelitūty di'ibu kajxp grieeġu. Per tadū ja'ayaty ya'oogāndup ja Saulū. ³⁰ Es ko ja Saulū ja myūgu'uktūjk tnija'adu, net tmānūjxtū mā Sesareeū kajpn. Ko jap tso'o'ōñ, ta űūjxnū mā kyugajpnūty jap Tarsū.

³¹ Agujk jotkujk tsyūnāaydyū ja mābūjkrūtyjk jam Judeeū űāaxōty, Galileeū es Samaaryū, es myūjwiinūdu ja myūbūjkan. Dū'ūñūm ja Nindsū'ajtūm twindsū'ugūdu, es mat ja Espiritū Santū pyudūjkan űimayū'adu'utstū.

Eneeeus 'yagūda'aky

³² Es ko Peedru tku'ijxy ja myūmābūjkrūty, nandū'ūn oj űejxy mā Liidū kajpn tku'ixā'añ di'ibu Dios jya'ay'ajttūp jap. ³³ Es tpaty tu'ugū yedyūjk di'ibu xyū'ajtypy Eneeeus, di'ibu naty tū kyo'knaayūñ tuktūjk jumajt es tū 'yijū xux. ³⁴ Esū Peedru 'yanmāayū:

—Eneeeus, Jesukristū mya'agūdākūp. Pūdu'ūk. Winya'abu mmabajū.

Net ja Eneeeus pyūde'ky ko ya'anmāay. ³⁵ Es nidūgekyū ja'ayaty di'ibu tsūnāaydyūp Liidū es Sarón t'ijxtāaydyū ko 'yagūda'aky ja Eneeeus. Ta tmastuttū ja jyeky winmā'añūty, es tpanūjxtū ja Jesusu 'yūxpūjkan.

Dorkūs jyikyppyeky

³⁶ Mā ja Jope kajpn, jaa tu'ugū toxytyūjk tsyūnāay di'ibu Jesús 'yawdajtypy. Ja'a xyū'ajtypy Tabitū, di'ibu ayuk wimbūdsūūmp grieeġu Dorkū. Tyādū toxytyūjk tim tuūmp yajxón es tpuđūka ja ja'ay di'ibu ayoodūp. ³⁷ Net pyā'ambejty ja Dorkū es 'ye'ky. Net yajpujy ja űini'x es tpujtākū mā tu'ugū kwartū tuk niku'ūybyū. ³⁸ Jope yū'ū myūwingón ja Liidū. Es ja'a ko di'ibu 'yawdajttūp ja Jesús tnijáwūdu ko Peedru naty 'yity Liidū, net tkajxtū majtskū myūgu'uk es t'anūūmūdu t ja Peedru:

—Jottūgoy, jo'om Jope.

³⁹ Net ja Peedru oj űejxy mat ja ja'ayaty. Es ko jyajty, ta yajmūnejxy mā ja kwartū mā 'yity ja o'krū Dorkū. Es nidūgekyū ku'ekytyo'oxyūty jyū'ūy ya'ahtū, es ttuk'ijxtū Peedru ja witū jembyū esū wiingātypyū wit di'ibu Dorkū yajkojy ko jyiky'ajty. ⁴⁰ Net ja Peedru t'anmāay yū ja'ay es pyūdsūūmdā'ayūt nidūgekyū. Net ja Peedru űaygyoxtnāaydyākū es kyajxtākū, tnaxmū'ijxū ja o'krū Dorkū es t'anmāay:

—Tabitū, pūdu'ūk.

Net ja Dorkū dyajwa'xy ja wyiū. Es ko t'ijxy ja Peedru, ta wya'tskujkū. ⁴¹ Net ja Peedru tmajtsy kyū'ūgyjxy es dyajpūde'ky. Net tmūgajxy ja Dorkū myūgu'uk esū ku'ekytyo'oxyūty, es ttukkūdujka jiiy. ⁴² Es nidūgekyū ja'ay tnija'adyaaydyū jap Jope ko Dorkū tū jyikyppyeky, es may tmūbūjktū ja Jesús éxtūm Wyindsūn. ⁴³ Peedru oj wye'emy kanāk xūū Jope mā ja po'ogo'tspū Simongū tyūjk.

10

Peedru esū Kornelyū

¹ Jap Sesareeū kajpnōty tsyūnāay tu'ugū yedyūjk di'ibu xyū'ajt Kornelyū. Ja'a ijty soldāādū windsūn mā ja Batayonk Italyanū. ² Pes ja Kornelyū es pānūty mūūt tsūnāaydyūp mā jyūūn tyūjk, ti'igū t'awdattu Dios es twindsū'ugūdu. Nandū'ūn tmooy ni'igū limosnū es tpuđūka ja israelitūty, es dū'ūñūm t'awdaty ja Dios. ³ Tu'ugū xūū, éxtūm tūguk yaxpūn, net t'ijxy jantsy wā'ats iixmā'tūngyūjxm tu'ugū Diosū 'yanklūs tyūka mā yū'ū naty es 'yanmāayū:

—jKornelyu!

⁴ Es ja Kornelyu t'ixy ja anklus mat ja tsu'ugu. Net dyajtuay:

—Anmaagyuts, Windsun. ζTi mdsejpy?

Net ja anklus 'yanmaayu:

—Dios tu tmadoy ko mgajxta'aky es nija'ap wi'ix xypyuduku ja ja'ay di'ibu tugoy'ajtxap. ⁵ Kax ja ja'ay jap Jope es yajwowut ja ja'ay di'ibu xyu'ajtypy Simonk, di'ibu nandu'un xyu'ajtp Peedru. ⁶ Jap tsuunu ja myuxnu Simonk, po'ogo'tspru di'ibu tsunaapy mejnybyu'ay.

⁷ Ko ja anklus oj nixnu, net ja Kornelyu tmagajxy majtsku tyuumbu es tu'ugu syoldaadu di'ibu tyukmajotkujk'ajtypy oytyiity es y'awdajtypy ja Dios. ⁸ Ko ttukmamadyaktaay, net tngajxu Peedru jap Jope.

⁹ Jakumbom niduguk tyu'uyo'oydu. Ko kyijkyxu'ajnu, tmuwingoonu Jope kajpn, net ja Peedru pyejty tajk nikajxy es kyajxta'aga'añ. ¹⁰ Es nugoo naty 'yok'yu'o'kunu, abatpnuma naty ja kyaaky tyojx es kyaya'añ, net ja Dios ttuk'ijxy ja Peedru ¹¹ ko ja tsajp 'yawa'atsy es ko kyada'aky naxwiin di'ibu kaxu'kp extam tu'ugu maj wit 'yamajts'ity taxk eskinu. ¹² Japu naty may juyuk di'ibu taxka tyeky, di'ibu kaagadijtp esu tsu'añ. ¹³ Netu Peedru tmadoo kyajxy tsajwinm, es 'yanmaayu:

—Pudu'uk, Peedru. Ya'ook es xytsyu'udsat.

¹⁴ Esu Peedru 'yadsooy:

—Kyaj Windsun. Kyajts nje'xyñam di'ibu ja'ay ya'axu'kup o yajpekyka'ap.

¹⁵ Net jatugok tmadoo tsajwinm kyajxy, es 'yanmaayu:

—Di'ibu Dios tu dyajwa'atsy, katu mij xy'andijy di'ibu ya'axu'kup o yajpekyka'ap.

¹⁶ Ja'a jyajtu tuguk ok, es net jatugok jyumbijty di'ibu kaxu'k extam ja maj wit tsajwinm. ¹⁷ Ta ja Peedru jyotmay'e'ky ti myadyakypyu tyadu iixma'tun. Net jyajttu ja Kornelyu ja jya'ayaty ma ja Simongu tyujk aa, es dyajtuadu pun yu'a tyujk. ¹⁸ Net dyajtuadu:

—ζJapu Simonk, di'ibu nandu'un xyu'ajtp Peedru, ma tyadu tajku?

¹⁹ Es ja Peedru tamu naty tajkkujxm jyotmay'eeky ko ti 'yandijpy di'ibu tu t'ixy naty. Es ja Espiritu Santu 'yanmaayu:

—Ta ja'ay niduguk m'axta'ayaty. ²⁰ Pudu'uk, junak es najx mudu tadu ja'ayaty. Kyaj xyujppjawut. Ujts tu ngexy.

²¹ Net ja Peedru jyanajky ma naty jap 'yawixyaty ja Kornelyu ja jya'ayaty, es t'anmaay:

—Ujtsu du'un di'ibu m'axtaaydyur. ζTi mnimiindur?

²² Ta 'yadsoodu:

—Yu'ats xykyajxp ja soldadu windsun Kornelyu, tu'ugu yedyujk di'ibu jiky'ajtp tau'ajtan maut es di'ibu wyindsu'kup ja Dios, es tsojkudur nidugekyu ja israelituty. Es tu'ugu Diosu 'yanklus 'yanmaayu es mij myajwowut es mnuxut ma ja Kornelyu tyujk. Es ja Kornelyu tadowa'añ di'ibu mij mgajxypy.

²³ Net ja Peedru dyajtaju, es wye'emy mat yu'a tuk tsuu. Ta jakumbom ja Peedru jyamyadajtadu ja Jope ja'ayaty di'ibu 'yawdajttap ja Jesus.

²⁴ Ta jakumbom jyajttu jap Sesaree ma ja Kornelyu 'yawixyaty mat ja myagu'uktujk esu myatnaymyaayabuty di'ibu tu twoy. ²⁵ Ko Peedru jyajty ma ja Kornelyu tyujk, net pyadseemy ja Kornelyu. Ta

ñaygyoxtnaagydyáku Peedru wyinduuy es twindsu'uguya'añ. ²⁶ Ta Peedru wyijtsu'ku, es 'yanmaay:

—Tanu. Ūj nandu'unuts nja'ayaty éxtam mijun.

²⁷ Es tmugajxy tyujkudu tugoty. Jap tpaty ja Peedru mayjya'ay tu ñaymykyuty. ²⁸ Net ja Peedru jyunáñ:

—Miits mnija'adap ko yu israelítaty jyuna'andu ko pyekykya'at ja israelítu ja'ayaty ko ñaymyúkudat mut ja wiink ja'ayaty o tyúkat ma wiink ja'ayu tyujk. Peru Dios tats xytyuknijawu kyajts njuna'anat ko 'yaxukja'ayaty pán. ²⁹ Paaty kots oj xywyowdu, nétyats mbadso'oñ, ni wi'ixats nga'anmaay. Tyam awa'anagats tits ko oj tu xywyoy.

³⁰ Net ja Kornelyu 'yadsooy:

—Tyam myajtaxkxup, éxtama tyadu ooru, tyaadu naty uj ndugótyuts n'ayu'aty es ngajxta'agyuts. Net kyuxe'ky tu'ugu yedyujk es ja wyit jantsy tu'xp. ³¹ Nétats xy'anmaay: “Kornelyu, Dios tu tmudoy ko mgajxta'aky es ñija'ap wi'ix tu xypyudaku di'ibáty tugoy'ajtxadap. ³² Nigaxu jap Jope tadu ja'ay di'ibu xyu'ajtypy Simonk, di'ibu nandu'un xyu'ajtp Peedru. Jap 'yity ma po'ogo'tspu Simonk di'ibu tsanaapy mejyñbyu'aay.” ³³ Nétyats mij nnigajxu es mya'xxta'ayat, es tu xytyuñu may'ajtun es tu mmiñ. Paaty nidagekyu n'ijtam tyam ma ja Dios, es nmudowa'añuts di'ibu Nindsun'ajtam tu tkexy es xy'awánudats.

³⁴ Net ja Peedru t'anmaay:

—Tyámats njaygyuku ko tay'ajtun ja Dios nidagekyu ja'ay ttsojka'ta'ay, ³⁵ es tkupujka'ta'ay otyim pán ja'ayaty di'ibu windsu'kudap es tmuduñ. ³⁶ Dios t'anmaay ja israelítu ja'ay es t'awa'anu ja ayuk di'ibu yajjotkujk'átadap Jesukristakyujxm, di'ibu tugekyu ñiwindsun'ajttaapy. ³⁷ Miits mnija'adap nandu'un di'ibu tu tyuñ tu jyátyaty ma ja israelítadyu ñax, tsyondaky Galileeu ko tu Fwank tkajxwa'xy es ñubátat ja ja'ayaty. ³⁸ Mnija'adap nandu'un ko Dios yu'u myooy ja Jesús nazarenu ja myuk'ajtan es ja Espíritu Santu. Es ja Jesús ttuñ yajxón es dya'agudaky nidagekyu di'ibu mut ja majku'ugópok ja myuk'ajtan 'yayoodap. Tyadu Jesús tyuun mut ko Dios maat 'yity. ³⁹ Es uudsaty, apóstulaty, testiigats nidagékyuty di'ibu Jesús tyuun ma ja Judeeu ñax es nandu'un ma ja Jerusalén kajpn. Oknam dya'o'ktu, tkudauydyu kruuzkajxy. ⁴⁰ Peru Dios yu'u yajjikypuyk ko tyugakxubejty, es dyajkuxe'ky ma uudsaty. ⁴¹ Kyaj kyuxe'ky ja Jesús ma ja'ay nidagekyu, je'eyu kyuxe'ky ma uudsaty di'ibu Dios xywyin'ijxtats jayujp éxtama testiigu. Uudsaty kaay úktupts mut ja Jesús ko Dios tu dyajjikypyéky. ⁴² Esu Dios tu xykyéxyuts esuts ngajxwa'xut mut ja ja'ayaty es n'awánudats ko Dios tay'ajtan tu trujta'aky ja Jesús éxtama fwezun mut ja jikypuy es mut ja eekypuy. ⁴³ Nandu'un jékyup nidagekyu Diosu kyugajxpu tmugajxtu ja Jesús, es t'anmaaydyu ko nidagekyu di'ibu myubujktup es t'axájdu Jesús, yu'u yajma'xtup ja pyojpu.

Espíritu Santu myiñ ma di'ibu kyaj 'yisraelítaty

⁴⁴ Peedru tambaadu naty kyajxy ko ja Espíritu Santu myiñ ma nidagekyu di'ibu myudoo'ijttup éxtama Peedru jyuna'añ. ⁴⁵ Net ja israelítaty di'ibu myubujktu Jesús es mut ja Peedru myiindu, du'uñu wyu'amudyaaydyu ko Dios tkejxy ja Espíritu Santu nandu'un ma ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelítaty, ⁴⁶ ja'a ko tmudooy ja ja'ay kyajxtu wiingáty ja ayuk es t'awdaty ja Dios. ⁴⁷ Net ja Peedru jyunáñ:

—Mūgu'uktajk, ģpūn nidu'uguty miidsaty kyaj ttseky esu tyādu ja'ay ņūbāttat?, ja'a ko Dios tū tkexy ja Espīritu Santu mā yu'ujaty éxtam nandu'an ūdsajtam.

⁴⁸ Net ja Peedru 'yanmaāy es ņūbāttat mut ja Jesukristu xyūgyujxm. Ko ņūbejty, net ja Peedru t'anmaāydy es 'yakwū'ūmat majtsk tūguk xūū mat yu'ujaty.

11

Peedru t'awanu ti ko ņejxy mā kyaj 'yisraelītuty

¹ Es ja apóstuluty es ja myūgu'uguty di'ibu jap Judee myabujktu Jesús, tmūdoodu ko nandu'an yu Sesaree ja'ayaty di'ibu kyaj 'yisraelītuty tkupujktu Diosu 'yayuk. ² Es ko Peedru jyambijty jap Jerusalén, ja israelītuty di'ibu pyaduundap ja tsiky'ajtan es tmūbuktu Jesús, net oj t'oodu Peedru du'an:

³ —ĶTi ko oj tū xykyu'ixy di'ibu kyaj 'yisraelītuty, es tū xymyutkay?

⁴ Net ja Peedru tmadyaky extu mā tsyondaky tūgekyu di'ibu naty tū jyátyuty, es t'anmaāy:

⁵ —Ķj tārudsū naty mā Jope kajpn. Es kodsū naty ngajxta'aky, nētats n'ijxy tu'ugu ijmā'tan. Es du'anats n'ijxy éxtam tu'ugu māj wit kyūda'aky tsajwīnm, yajmajts'ity taxk eskinu es jyajty mādsū naty ngajxta'aky.

⁶ Es kots n'ijxy yajxón ti naty jap mā witān, nētats n'ijxy ja jūyujk di'ibu taxku tyeky, tsā'āñ es di'ibu kaagūdjtp. ⁷ Es nmūdooyats kyajxy tsajwīnm, es xy'anūmats: “Pūdu'uk, Peedru. Ya'ook es xytsyu'udsat.”

⁸ Es nĵnāñats: “Kyaj Windsān. Kyajts nje'xyñam di'ibu ya'axu'kup o ja'ay yajpekyka'ap.” ⁹ Nētats xymyugajxy tsajwīnm, es xy'anūmats jatugok: “Di'ibu Dios tū dyajwā'atsy, katū mij xy'andĵat di'ibu ya'axu'kup o yajpekyka'ap.” ¹⁰ Tūguk ókats oj xymyugajxy, es jyambijty pyatūjku tsajwīnm ja māj wit.

¹¹ Mādsū taadu n'ijxy, net jyajty nidūguūgu kugajxyuty mādsū naty nĵajtta'aky. Ja ja'ay jap tso'oñ Sesaree es xyñimiiñats. ¹² Nētats ja Espīritu Santu xykyejxy mut ja ja'ayuty esats xy'anmaāy ko ni wi'ixats ngawinmāyut kots nganūjxtat. Es nandu'an oj ņejxy mut ūj nidūdujky yū nmūgu'uguts. Nidūgékyuts ndūjkūdyāydy mā ja ja'ayū tyujk. ¹³ Net ja Kornelyū xytyukmūmadyákats ko kyūxe'ky tu'ugu anklus ko ta naty tyānu es 'yanmaāy: “Kax ja ja'ay jap Jope es xywyówut ja Simonk, di'ibu nandu'an xy'ajtp Peedru, ¹⁴ es yu'u m'anūmūdūp wi'ix mnitso'ogut, mij mut nidūgekyu di'ibáty tsyūnāydyūp mā ja mjūūn mdūjk.”

¹⁵ Kots nyajtsondāky nmūgajxyuts, ja Espīritu Santu net myiñ mā naty jam 'yity ja ja'ayuty. Extū ūdsajtam oj n'axājam jawyiin, nandu'an yu'u oj t'axājūdu. ¹⁶ Nētats nĵamyejtsy éxtūmdu naty yū Nindsūn'ajtam Jesús tū xy'anūmū: “Tūy'ajtan ko Fwank yu'u mut ja nūū yajnūbejty, per miits mnūbāttat mut ja Espīritu Santu.” ¹⁷ Es pūn yajk ja Dios nandu'an yū Espīritu Santu mut yu'ujaty, éxtam ūdsajtam ko nmūbujkam ja Nindsūn'ajtam Jesukristu, ģpūnats ūj esats ndsiptūnat mādu Dios?

¹⁸ Es ko ja myūgu'uktajk jam Jerusalén tmūdoodu tyādu ayuk, net 'yamoondaaydy es t'awdajttu ja Dios, es jyūnandu:

—Tūy'ajtan ko Dios tū dyaky nandu'an mut di'ibu kyaj 'yisraelītuty es dyajtūgātstat ja wyinmā'āñ es yajpojpmā'xat es jyiky'āttat wīnu xūū wīnu tiempū.

Kristu yajmūbéky jap Antyokiiū

¹⁹ Net di'ibu ya'o'ktu Esteebu trajadijttu nandu'an nidugekyu di'ibu 'yaxájadup ja Jesús éxtamu Kristu. Es nija'ajuty di'ibu kaktu jyjttu Fenisyu, Tsyipre es Antyokiiu. Jap oj tkajxwa'xy ja Diosu kyajxy mut ja israelítaty je'eyu es kyaj mut ja wiink ja'ayuty. ²⁰ Per nija'ajuty di'ibu myubujk es di'ibu tso'ondu Tsyipre es Sirene, jyjttu ma Antyokiiu kajpn es tmugajxtu nandu'an di'ibu kyaj 'yisraelítaty, es dyajky ja ayuk ko yu Nindsun'ajtam Jesús yajnitso'ogudup. ²¹ Es ja Jesusu myuk'ajtan pyudujku yu'ujuty. Es may ja ja'ay tmastuttu ja jyekywyinma'añaty es tmubujktu Jesús.

²² Ko tyadu ayuk tmudoodu di'ibu jap Jerusalén myubujktu, net tkajxtu Bernabee jam Antyokiiu. ²³ Ko jyjaty ja Bernabee, net t'ijxy éxtam ja Dios tu kyuni'xyuty, es jyantsyxyondaky es myooyu kajxwíjün es mut ja 'yoyjyot tranujxtat ja Jesús. ²⁴ Ja Bernabee ojyja'ay es mudu Espiritu Santu, tranejxy ja Jesús. Es du'an ja Bernabee ttukpanejxy ja Jesús ja mayjya'ay.

²⁵ Ko tiempu ñaxy, net ja Bernabee oj ñejxy t'uxta'aya'añ ja Saulu jap Tarsu. ²⁶ Es ko tpaty, ta tmanejxy Antyokiiu. Jap oj wyu'umdu Bernabee es ja Saulu tuk jamujt, dya'uxpujktu mayjya'ay es t'axájut ja Jesús. Jap Antyokiiu tim jayujp tmooy ja xyuu kristyanu púnuty myubujktup ja Kristu.

²⁷ Ma tadu tiempu tso'ondu nija'ajuty ja Diosu kyugajxpu jap Jerusalén es jyjptáktu Antyokiiu. ²⁸ Nidu'uk txu'aty Agaabu. Es ko ja mubujkputujk ñaymyujkudu Antyokiiu, net jynañ yu Agaabu, éxtam yu Espiritu Santu tu 'yanu'umxuty, ko myina'añ ja muk yuu ma tugekyu naxwíñadu. Es tuj'ajtan jyjtu ko Klaudyu tnigopk'ajty ja kutujkan. ²⁹ Net ja mubujkputujk di'ibu Antyokiiu ttuknibujtáktudu es ttuknigaxa'andu ja naybyudaku ja myugu'uktujk di'ibu jap Judeeu tsunaaydyup, es tkáxut nu'an mbaat nidu'uk nidu'uk ti tmudaty. ³⁰ Es du'an ttuundu, ja Bernabee mudu Saulu tmunujxtu ja pudujkan, es tmooydu ja mujja'aydujk jam Judeeu.

12

Santya'agu yeeky esu Peedru yajtsímy

¹ Es ma tadu tiempu yu Eroodus di'ibu rey'ajt Judeeu, tpadso'oñ es tmatsáñ púnaty myubujktup ja Jesús éxtamu Kristu, ² es dya'e'ky mut ja espaadu yu Santya'agu, Fwangu myuga'ax. ³ Ko t'ijxy es ttsojktu ja israelítaty, net t'ane'emy es yajtsúmüt ja Peedru nandu'an. Tyaadu jyjtu ma ja pasku xuu, ma ja tsajkaaky yajkáy di'ibu kyaj tmudaty ja levuudu. ⁴ Ko yajmajtsy ja Peedru, net yajpújtáky pujxndugóty es kywentu'átuty taxk peky ja soldaaduty. Ja wyinaty nidugekyu nimajmóx tu'uk di'ibu kwentu'ajtudup majtaxkáty. Eroodus yu'u jyuudaampy ja Peedru ko ja pasku xuu ñáxut. ⁵ Es du'an ja Peedru 'yijty pujxndugóty jantsykywentu'aty, per ja mubujkputujk jyantsykyajxtáktu es ja Dios dyajtso'ogut ja Peedru.

Peedru pyudsemy pujxndugóty

⁶ Es ja ux ko kyajnumu naty xyuñu ma ja Eroodus dyajpudsuma'añ ja Peedru mayjya'ay wyinduuy es dya'ooga'añ, tap 'yity ja Peedru kawuñ mut ja kaden ma nimajtsku soldaadu, es jamajtsk jap pujxndujk agu'p tkwentu'aty. ⁷ Net ti'in tu'ugu Diosu 'yanklus kyudaky ma ja pujxndujk,

es jyantsytyukjajutyaay. Net ja anklus oj ttij'y'i'xy ja Peedru mā kyejky es oj dyajjotwijy. Net ja anklus 'yanmaayū:

—jPudu'uk pojūn!

Netyū ja kadenu kyā'adaay mā Peedru kyū'u, ⁸ es ja anklus 'yanmaayū:

—Naywyūūnudu es tuktuū mgu'uk.

Ko Peedru du'ūn ttuūñ, net ja anklus 'yanmaayū:

—Pujtā'ak ja mgarū es pamiinguts.

⁹ Net ja Peedru tranejxy ja anklus, ni tkanijawū pūn tūy'ajtūn di'ibū anklus tyiimpy, du'ūn wyinmaay ko ixxmā'tp. ¹⁰ Net űajxtū mā jawyiimbu soldaadū. Ta ja myūmajtskpu. Ko jyajttū mā pujxndūjk āā, net ja māj pujxndūjk āā 'yawatsy ku'ūm. Ta pyūdsūmdu tu'ajp ja Peedru mūt ja anklus es yo'oydyū tuk adūjy. Net myastutu ja anklus es wyū'ūmnu Peedru naydyu'uk. ¹¹ Net ja Peedru wyinmā'āñbyáty, es űayjyūnanū:

—Jantsy tūy'ajtūn ko Dios tū tkexy ja 'yanklus kūdiibats xya'oogat ja Eroodus esats kyaj njátūt éxtam tūgekyū di'ibū ja israelitaty tsojktūp es xytyūnduts.

¹² Peedru twinmaay yū tyaādū, es oj űejxy mā ja Mariū tyūjk, yū tyaagū Fwank di'ibū nandū'ūn xyū'ajtypy Markus. Mayjya'ay űaymyujku es kyajxtā'aktū jap. ¹³ Es ko tmūdoodū yajkóxy ja tūjk agaj, net pyūdseemy tu'ugū kixyudo'oxy di'ibū xyū'ajtypy Roode, es t'ixā'āñ pūn yū'u. ¹⁴ Es ko tmūdooy kyajxy ja Peedru, xondakūngyūjxm kyaj ja tūjk dya''awatsy. Net oj űejxy pūye'egyū jap tūgoty es t'awā'ānudu ko Peedru tap tyanū tūjā'p. ¹⁵ Net 'yadsoojū yū myūgu'uk:

—Tū mloku.

Es ja kixyudo'oxy jyūnāñ ko jantsy tūy'ajtūn. Per yū'ūjuty je'eyū jyūnandū:

—Kyaj yū'ūdyū Peedru. Yū'u da 'yanklus.

¹⁶ Esū Peedru t'akkoxy yū tūjk agaj. Net dya''awatstū. Es ko t'ijxtū Peedru, net du'ūñ wyū'ūmūdyaydyū. ¹⁷ Esū Peedru tyuk'ijxū kyū'u kūdiibū űakymyadyā'agūt. Net ttukmūmadyaktū w'ix ja Nindsūn'ajtūm tū jyuudyaty pujxndūgōty. Es 'yanmaayūdu:

—Tukmūmadyā'ak yū Santya'agū esū nmūgu'uk'ajtūm.

Net pyūdseemy ja Peedru es oj űejxy wiink tsoo.

¹⁸ Es ko oj xyūūñū, net jyantsyjtymā'o'ktū ja soldaadūtūjk ko ti tū jyātuaty ja Peedru. ¹⁹ Netū Eroodus tkejxy ja soldaadū es t'ūxtā'ayūt yū Peedru. Es ko kyaj mā yajpáty, ta yajwoodū ja pujxndūjk kywentū'ajtrū es tūgajxūt w'ixū Peedru naty tū pyūdseemy. Net oj tni'ane'emy es 'yooktūt ja pujxndūjk kwentū'ajtrūty. Netū Eroodus tsoyo'oñ Judeeū es oj űejxy tsūnaabyū Sesareeū.

Eroodus yeeky

²⁰ Eroodus ttukjot'ambejky ja ja'ayuty di'ibū tsūnaaydyūp jap Tirū es Sidón. Es yū'u űaygyajxūdu mūt ja Eroodusū 'yofisyal di'ibū xyū'ajtypy Blastū, es tmooy ja meeñ es t'amdooy ja jotkujk'ajtūn es űāxūt ja tsip. Es du'ūn ttuundū mūt ko yū'ūjuty t'axājūdu ja jye'xy mā ja rey Eroodusū űax. ²¹ Ko tpaty ja xū di'ibū Eroodus tyuknibūjtāku, net trūjtāky ja rey wyit, es űaxwe'tsy mā ja űāaybyajū, es oj kyajxy. ²² Ko kyajxtāay, net ja ja'ay yaxaktū:

—jTyaādū di'ibū ja yam kajxp, kyaj jya'ayuty! jDios yū'u! ²³ Netyū tu'ugū Diosū 'yanklus myiūñ mā Eroodus es dyajpa'ambejty mūt ko kyaj yū'u Dios

tmooy ja ma'ajtan. Net ja tana'k jya'xu es taanam 'ye'ky. ²⁴ Es ja Diosu 'yayuk oj yajkajwa'xy oymyaaty.

²⁵ Ko Bernabee esu Saulu dyajkujxtu tyuunk, net tso'ondu Jerusalén mat ja Fwank di'ibu nandu'un xyu'ajtypy Markus.

13

Bernabee esu Saulu tsoonda Diosu 'yayuk kajwa'xpu

¹ Ma ja mabujkrutujk űaymyúkadu Antyokiú, tam ja Diosu kyugajxputy esu ya'xpujkrutú. Yu'u xyu'ajttar: Bernabee, Simonk (di'ibu yajtijp Nijeer), Lusyu (di'ibu Sirene kugajpn'ajtp), Saulu esu Manaén (di'ibu maut ya'ktu Eroodus, ja Galileu gobernador).

² Tu'ugu xuu ko naty yu'ajty t'awdattu Nindsun'ajtam Dios es 'yayu'ajttu, net ja Espiritu Santu 'yanmaayy:

—Abeky puja'aktu yu Bernabee esu Saulu es ttúndat di'ibuts uj tu ndukniwówudu.

³ Es ko kyajxtaktaaydu es 'yayu'ajttu, net tku'unikoonda ja Bernabee esu Saulu es űayjyugajxudu. Ta oj tso'onnuu nimajtsk.

Bernabee esu Saulu jap Tsyipre

⁴ Ko ja Espiritu Santu kyajxudu Bernabee esu Saulu, ta űujxtu Seleusyú. Net tyujkudu barkoty es űujxtu ma Tsyipre islu. ⁵ Ko jyajttu jikymyejyű agu'uy ma ja Salaminu kajpn, net dyajtsondáktu tkajwa'xudu ja Diosu 'yayuk ma ja israelítadyu tsyajptujk. Es mat űejxy ja Fwank éxtamu pyudujkubu. ⁶ Net jyudijttu ma tugekyu kajpn es jyajttu ma ja Pafus kajpn. Es jap trattu tu'ugu israelítu di'ibu xyu'ajtypy Barjesús. Ja'a ijty xumaabyu es 'yanda'aky ko yu'u Diosu kyugajxpu. ⁷ Tyadu xumaabyu japu naty mat ja gobernador Serjyu Paablu, di'ibu wiyu yedyujk. Net ja gobernador tnigajxu Bernabee es ja Saulu es tmadowa'añ ja Diosu 'yayuk. ⁸ Per ja xumaabyu di'ibu grieege ayuk xyu'ajtypy Elimus myuadsiptso'on ja Bernabee esu Paablu, es t'agajxu ja gobernador kudiibu tmabúkat yu Diosu 'yayuk. ⁹ Net ja Saulu, di'ibu nandu'un xyu'ajtypy Paablu, ja Espiritu Santu mooyu winma'añ esu muk'ajtan es ttúnat di'ibu Dios tsyejpy, es twin'ijxy muk ja xumaabyu, ¹⁰ es t'anmaay:

—jWin'u'ambu, majku'ugórkú 'yu'unk, mij du'ũnum xymyadsip'aty tugekyu di'ibu oy! ¿Ti ko je'eyu xyajma'ada'añ ja Diosu tyu'u? ¹¹ Paaty tyamu Nindsun'ajtam Dios mdukkumadowa'añty es myajwu'ama'añty wiints, jeky kyaj xy'ixat ja xuu jyajy.

Netyu oj wye'emy wiints es wyingoodsadyaay. Net myajtsy xyajy es t'uxtaay di'ibu wítsudap. ¹² Es ko ja gobernador t'ijxy yu tyadu, net tmabejky es du'ũnu wyu'umu mat ja Nindsun'ajtamu 'yaxpujkan.

Paablu esu Bernabee jap Antyokiú, Pisiidyu űaxóty

¹³ Net ja Paablu esu jyamyudaty tyujkudu barkoty jap Pafus es jyajttu Perju, ma ja Panfilyu űax. Esu Fwank tnikaknu ja jyamyudaty es jyumbijnu Jerusalén. ¹⁴ Netu Paablu mudu Bernabee tso'ondu Perju es jyajttu Antyokiú, jap ma ja Pisiidyu űax. Es saabudu xuu tyujkudu tsajptugóty es jap 'yu'ũnu. ¹⁵ Ko ja tsajptujku űiwindsúnaty tkajxtaaydu di'ibu Moisés kyuxjaay es ja Diosu kyugajxputujkuty, net tkajxyűigajxudu du'unu Paablu esu Bernabee:

—Mugu'uktujkuty, pan mmudajttar oynu'ununu kajxwíjun mat udsuty, awa'anaguts.

16 Net ja Paāblu tyūnaāye'ky es ja kyū'u ttuk'ijxy es 'yamónat. Net t'anmaāy:

—Mūdowdu, miits israelítaty es di'ibu Dios wyindsu'kudap. ¹⁷ Dios yū'u wyin'ijx udsajtamu n'aptujk'ajtam es dyajmáju ja Israelu űaxwíñudu ko 'yijttu éxtamu jagam ja'ay mā ja Ejiptu űax. Es ok dyajpudseemy mat ja myak'ajtan jap Ejiptu. ¹⁸ Esu Dios tmuma'xtijky ja mayjya'ay justyikxy jumajt mā ja maj itan, ¹⁹ es ja Dios dyajtagooy juxtujku naxwíñudu di'ibu tsūnaāydyu mā Kananu űaxy, es tmooy ja űax ja n'aptujk'ajtam. ²⁰ Net ja Dios dyajky ja kyutujkun taxk mugo'px jakujm jumajt mat ja fwézaty extu ko jyiky'ajty ja Diosu kyugajxpu Samwel. ²¹ Net ja Israel ja'ay t'amdoodu tu'ugu rey di'ibu yajkutúkup. Es ja Dios myooyu ja Kisu myaank Saúl es trey'átat justyikxy jumajt. Yū'u Benjamingu tyūamp 'yaats. ²² Es óknam ja Dios dyajjugeky ja Saúl es dyajrey'ajty ja Davit, es jyunán: “Tats nbaaty ja Davit, ja Isa'ii 'yu'unk, tu'ugu yedyujk di'ibu ndsejpyats. Yū'u tyúnup tugekyu di'ibats uj ndsejpy.”

²³ Esu nidu'uk ja Davitu tyūamp 'yaats yū'u du'un ja Jesús, di'ibu Dios pyujtāk es dyajnitso'ogut ja israelitu ja'ayaty éxtam twandaky. ²⁴ Es ko kyajnam ya'uxpeky ja Jesús, net ja Fwank Yajnubajtpe tkajxwa'xy mat nidugekyu israelitu ja'ayaty es t'anmaāy dyajtagátstat yu jyot wyinma'añ, űubáttat. ²⁵ Es ko wyingóñ ja tiempu mā Fwank dyajkajxtaay ja tyuunk, net t'anmaāy: “Ūj kyajpats nGrístaty. Yū'u miimp óknam. Es uj kyajts xyñitaku, ni je'eyu yu kyū'ak nga'agájudat éxtamxyapts uj n'ítuats tyu-umban.”

²⁶ Esu Paāblu 'yakjunán:

—Mūgu'uktujkuty, miidsuty ja Abraānu tyūamp 'yaats es miidsuty di'ibu kyaj 'yisraelítaty es nandu'unu Dios xywyindsu'ugudu, ja Dios tu tkexy yu 'yayuk es nnija'am wi'ix mbaat nnitsókam. ²⁷ Es di'ibu tsūnaāydyup jap Jerusalén es ja wyindsúnaty, kyaj oy tnija'adu pánu du'un Kristu, es ni tkajaygyujku wi'ix jyunán ja Diosu kyugajxpaty di'ibu 'yuxpuktpu mā ja tsajtpujk saabudu saabudu. Es ja majja'aydyujk yū'u oj ttuknibujtaagudu esu Jesús 'yoogat, es du'un tkuyduundu di'ibu ja Diosu kyugajxpaty jyaaydyu. ²⁸ Es oy tkapattu Jesús ni ti pyekey, yū'u 'yanmaāydyu Pilatu es dya'oogat. ²⁹ Es ko du'un ttuundu tugekyu éxtam jyunán di'ibu Diosu kyugajxpu yajwu'amdu jaaybyéty, net dyajjunajktu kruuzkajxy es dyajnaxtujkudu. ³⁰ Peru Dios dyajjikyppejky jatugok, ³¹ es kanak ok kyuxe'ky ja Jesús mā ja myūgu'uktujk di'ibu maut jyudijttu ko tso'ondu Galileeu es űujxtu Jerusalén, es yū'ujaty 'yawa'anudap ja ja'ayaty ko Jesús yū'u du'un ja Kristu.

³² Paaty udsuty tyam n'awánudu tadu oybyu ayuk di'ibu Dios jékyup wyandak mat ja n'aptujk'ajtam. ³³ Es tyam ja Dios tkuydyúñ mā udsajtam, ja'a tyūamp 'yaats, éxtam jyunán mat ko tu dyajjikyppeky ja Jesús, éxtam 'yity kaxja'ay mā ja myūmajtskpu Salmu mā Dios jyunán: “Ūjts mij xyTyeety'ajtp. Tyámats ngu'ugut kots mij n'U'unk'áty.”

³⁴ Es ko Dios dyajjikyppejky ja Jesús es kadiibu űini'x mya'adat, du'un tkuyduuñ éxtam jyunana'añ ja Diosu jyaaybyajtan: “Mij nmo'oyup yu kunu'xan di'ibats nwandak ja Davit.” ³⁵ Paaty jyunana'añ nandu'un mā jatū'ugu Salmu: “Katu xyña'ixy ja mduumbu űini'x mya'adat ko 'yoogat.”

³⁶ Tūy'ajtan ko ja Davit jyiky'ajty, kyuyduun di'ibu Dios tsyejpy, net 'ye'ky es nandu'un űaxtujku, du'un éxtam űaxtujku 'yapujk, es ja Davit űini'x mya'ttaay. ³⁷ Per ko Jesús 'ye'ky, netu Dios yajjikyppejku, es

kyaj mya'ty ja ñini'x. ³⁸ Mugu'uktajkuty, nijáwudu ko Jesús mye'xyry ja pojrn. ³⁹ Es pán 'yaxájap ja Jesús éxtumu Yajnutsókrp, yajtuknima'xp tugekyu di'ibu kyaj mbaat yajme'xy ja'a di'ibu pyanujxudap ja Moisesu 'yana'amun. ⁴⁰ Naygywentu'átudu kadiibu jyátudat mut miidsaty di'ibu jyaadyu ja Diosu kyugajxpu:

⁴¹ Miidsaty di'ibáty tukxiktap,
du'ñu wu'amudu es mgutagódyut,
ja'a ko uj Dios, ndunaambyuts di'ibuty jantsy maj,
di'ibu kyaj xymyabuktu oy ja ja'ay mjatukmamadya'agudu.
Es du'un myadyaktaay yu Paablu.

⁴² Ko ñaywya'xtaayudu ja ja'ay ma ja tsajptujk, netu Paablu esu Bernabee tso'onda. Es ja ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelítaty t'amdoodu ko jatu'ugu saabudu 'yawánudat nandu'un yu kajxwíjün. ⁴³ Es ko pyudsuumdu tsajptugóty, may ja israelítaty es ja wiink ja'ayuty di'ibu kyupujktu ja israelítadyu wyinma'añ, tranujxtu Paablu es ja Bernabee. Es yu'ujuty kajxwíjudu es ñayya'ítudat Diosu kyunu'xun muut.

⁴⁴ Es ko jatu'ugu saabudu ñaymyujku jawaanu kyaj nidugekyudu ja'ay jap kajpnóty es tmadowa'andu ja Diosu 'yayuk. ⁴⁵ Per ko ja israelítaty t'ijxtu ja mayjya'ay, net axuk ñayjya'adu es t'anmaadyu Paablu ko kyaj tyu'ajtanaty éxtam jyana'añ, es wyingajxrajtudu. ⁴⁶ Net ja Paablu es ja Bernabee tmugajxtu muk aa muk jot:

—Dios tu xkyéxyuts es n'anuumudats jawyiin miits israelítaty, ko Dios myajnitso'oga'añuty mut ja Jesukristu. Per miits kyaj xymyabuka'andu es kyaj xy'axajyua'andu Jesús éxtumu mYajnutsókrp, paaty tyam ngajxwa'xyuts ja Diosu 'yayuk mut di'ibu kyaj 'yisraelítaty. ⁴⁷ Du'un tu xtyuk'ane'emyuts ja Nindsun'ajtam ko jyana'añ:
Tuts nbajta'aky éxtumu jaj tu'xun ma nidugekyu naxwíñudu ja'ayuty,
es dyajnitso'ogat.

⁴⁸ Ko tmadoodu ja ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelítaty, net xyondaktu es jyunandu ko ja Diosu 'yayuk 'yóyuty. Es tmabujktaaydyu nidugekyu di'ibu yajmiin ja Espíritu Santu es jyiky'átut winu xuu winu tiempu. ⁴⁹ Es du'un oj tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk tugekyu kajpn. ⁵⁰ Per yu israelítaty ñaygyajxudu mut ja myujja'aydyujk di'ibu jam kugajpnaty, es nandu'un mut ja toxytyujkuty di'ibu Dios 'yawdajttap es windsu'ugu 'yittu, ta tmudsiptso'ondu Paablu esu Bernabee. ⁵¹ Netu Paablu esu Silus twinxijttu ja kyuk'uk es dyajjunajktu naxjok éxtumu ijaxwu'amun ko kya'óyuty ko tkakupaktu ja Diosu 'yayuk. Es net oj ñujxtu ma Ikoñu kajpn. ⁵² Es di'ibu myubujktu jap Antyokiia, net wyu'umdu jyantsyxyondaktu mut ja Espíritu Santu.

14

Paablu esu Bernabee jap Ikoñu

¹ Ma ja Ikoñu kajpn ja Paablu es ja Bernabee tyujkudu israelitu tsajptugóty, esu Diosu 'yayuk tkajxwa'xudu. Es may tmabujktu, israelítaty es nandu'un di'ibu kyaj 'yisraelítaty. ² Per ja israelítaty di'ibu kyaj tmabujktu, ttukjot'ambujktu di'ibu kyaj 'yisraelítaty, es tmudsiptso'ondu ja di'ibáty 'yaxájudu ja Jesús. ³ Oy du'un jyajty, ja Paablu es ja Bernabee ijttu jeky es tkajxtu mut ja muk'ajtan ja Diosu 'yayuk; es ja Nindsun'ajtam mooyu ja muk'ajtan es ttúnat yu maj'ajtan esu ijaxwu'amun di'ibu tyuk'ijxtu ja ja'ay ko tyu'ajtanaty ja namay'ajtan di'ibu Dios

tyiimpy mā ja'ayun. ⁴ Es ja ja'ayuty ņaywya'xudu majtsk peky: tuk peky di'ibu mat ja israelituty kyaj t'axájudu ja Jesús, es jatuk peky di'ibu mat ja nimajtska apóstalu. ⁵ Net ja israelituty es jatuk pekyru di'ibu kyaj 'yisraelituty, ņaybyajtákuđu ti'igyu mat ja justisatujk es tni'u'unudu ja Paablu esu Bernabee es tkuka'adsandu. ⁶ Per ko Paablu esu Bernabee tnija'adu, ta kyaktu es ņajxtu mā Listru kajpn esu Derbe kajpn, Likaofnu ņaaxóty, es mā tadu kajpnuty ja ņaxwíñudu. ⁷ Es jap nandu'un tkajxwa'xy ja oybyu ayuk.

Paablu yajkuka'atsy jap Listru

⁸ Jap Listru 'yijty tu'ugy yedyujk di'ibu jajt naxwiñ tekymya'at es ni na'anam kyaj yo'oy. Jap yajpáty 'yu'uñu. ⁹ Tyadu yedyujk tmadoo'ity éxtam ja Paablu jyu'na'añ. Es ko ja Paablu t'ijxy ja tekymya'at, ņija'ap ko yu'u myubejkyru ja Dios es yu'ugyujxm myubaadut es 'yaguda'agut. ¹⁰ Net ja Paablu t'anmaay muk ja tekymya'at:

—iTunaayuk!

Net ja tekymya'at pyujte'ky, es yo'oydsyo'oñ. ¹¹ Ko ja mayjya'ayuty t'ijxtu ko ja tekymya'at yo'oydsyo'oñ, net yaxkaktu mat ja Likaofnu 'yayuk, jyunandu:

—iYu diósuty mat ja ja'ayu ņini'x tu jyunaktu mā udsajtam!

¹² ņajjyanánudu ko Bernabee yu'u dios Júpiter, esu Paablu yu'u dios Merkuuryu, ja'a ko Paablu yu'u kyajxwa'xyru. ¹³ Jap mā tu'u kyajpndáku, jap 'yity ja Júpiter tsyajptujk. Di'ibu jap teety'ajtp dyajmiiñ ja tsajkaajuty nixoxy mat ja pujy, es mat ja mayjya'ayuty tja'awdatandu ja Paablu esu Bernabee, es ta tjaya'oogandu ja tsajkaajuty es tjatukwindsu'uguyandu. ¹⁴ Per ko ja apóstaluty Bernabee esu Paablu tmadoodu ko du'un ttuna'andu, net ņayñiku'tsudu. Ja'a du'un ya'ijxap ko kyaj 'yóyuty di'ibu tyunándup. Es tniunajxtu mā ja mayjya'ay, es yaxkaktu:

¹⁵—Mugu'uguty, kátats du'un xytyundu. Ħudsuty nandu'unuts nja'ayuty éxtam miidsuty, es tu nmíñuts es n'anuumaya'añ ja oybyu ayuk es xymyastu'uttat yu tyaadu di'ibu ni nu'un mgatu'unxuty, es xypyadúndut ja Dios, ja'a ko yu'u pyujták yu tsajp, naxwíñudu, jikymyejyñ es tugekyu di'ibu ijtp naxwiñ es mā jikymyejyñ. ¹⁶ Jékyp nidugekyu naxwíñudu ja'ay tnikaktu Dios es jyiky'ajttu éxtama kyuum wyinma'añ. ¹⁷ Peru Dios oj dya'ixyuty ja 'yoy'ajtan, ja'a ko yu'u tkexy ja tuu es dyaky ja pujta'aky oy, es du'un ja ja'ay jyotkujk'áttat es xyonda'áktat.

¹⁸ Du'un jyunandu Paablu esu Bernabee, es apenu ja'ayuty tkupujktu es kyaj du'un ttukwindsu'ugudut.

¹⁹ Net jyajttu israelituty di'ibu tso'ondup Antyokiin es Ikoñu, es t'anmaaydyu ja ja'ay es tkuka'atstat yu Paablu. Es ko twinmaaydyu ko tu 'yeeky, ta trajudojttu tmanajxtu kajpnba'ajp. ²⁰ Es ko ņaymyujkudu di'ibáty myubujktu Jesús jam Paablu pyu'aay, net tyunaaye'ky yu Paablu jatugok es tujku kajpnóty. Es jakumbom tsyo'oñ mat ja Bernabee, ņajxtu Derbe. ²¹ Es jap tkajxwa'xtu ja oybyu ayuk, es may ja ja'ay tmubujktu. Net ņajxtu jatugok kajpngajpn, Listru, Ikoñu es Antyokiin. ²² Es dyajmujwiinudu myubujkan pánuty 'yaxájudu Jesús éxtama Kristu, es tjomakmooydyu es ni'igu yajxon tpadúndut ja Dios. Ta t'anmaaydyu: “Pun njo'oma'anam mā Dios, jawyiin nyajnajxum kanak pekyu ayo'on.”

²³ Es ko kyajxtaktaay es 'yayu'ajttaaydyu, net twin'ijxtu di'ibuty mājja'ay'ajttap mā mabujkrutujk űaymyúkudu. Net ja Paablū esu Bernabee ttukkudujkudu ja Nindsun'ajtam ja ja'ayuty di'ibu myubujkta.

Paablū esu Bernabee jymbittu jap Antyokiū mā Siryū űax

²⁴ Oknām űajxtu Paablū esu Bernabee mā Pisiidyū űax, es jyajty mā Panfilyū űax. ²⁵ Ta tkajxwā'xtu ja Diosū 'yayuk mā ja Perjū kajpn. Net oj űajxtu mā ja Ataliū kajpn. ²⁶ Ja'a ko tyam ja tuunk tū kyexy, ta tyujkudu barkoty es űajxtu mā Antyokiū kajpn, mā ja Dios myay'ajtungyujxm tū yajttukkudakudu ja tuunk di'ibu naty tū ttuunda'aydyu. ²⁷ Es ko jyajttu Antyokiū, net űaymyujkudu ja mabujkrutujk es űaydyukmumadyakudu tugekyū di'ibu Dios tū ttuū es trujta'aky mat yu'ujuty, es wi'ix nandu'anū Nindsun'ajtam Dios t'axaju di'ibu kyaj 'yisraelitaty ko tmabuktū. ²⁸ Esu Paablū esu Bernabee jeky 'yijttu jam muut ja ja'ayuty di'ibu myubujkta Jesūs.

15

Mabujkrutujk űaymyúkudu jap Jerusalēn

¹ Mā tadū tiempū, jam 'yijttu ja'ayuty di'ibu tso'ondap Judee es jyajttu Antyokiū. Net yu'ujuty dyajtsondaktū ya'axruktū di'ibu tū tmabeky ja Jesūs, es t'anmaay:

—Pūn mdsojktap es ja Dios myajnitso'ogudat, yu'u mdūnap éxtamu Moisés jyūnāñ, ja yedyujk yajtsúkup waanū mā ja yedyujk'ajtan.

² Es ja Paablū esu Bernabee muk űaygyajxysy'ikudu mat di'ibu naty du'an ya'axrujktap. Net ja mabujkrutujk di'ibu 'yawdajttu Jesūs trujtáktu es yu Paablū esu Bernabee es wiingátyryū ja'ay űajxtat Jerusalēn, es tkajxmuka'andū tyadu axrūjkan mat ja apóstulaty es ja mājja'aydyujkuty.

³ Es ja mabujkrutujk jap Antyokiū oj yajkajxtsoondū ja Paablū esu Bernabee es di'ibu muut űajxtu. Ko űajxtu kajpngajpn mā Fenisyū űax esu Samaaryū űax, net tmumadyaktū ko tū ja ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelitaty tja'aydyūgooyū ja jyekywyinmā'añ es tranujxtu ja Dios. Es nidugekyū ja myūgu'uktujk jyotkujkadyaaydyū mudu tyadu ayuk.

⁴ Ko Paablū esu Bernabee jyajttu Jerusalēn, net űaymyujkudu ja mabujkrutujkuty mat ja apóstulaty esu mājja'aydyujkuty. Ta ja Paablū esu Bernabee ttukmumadyaktaaydyū tugekyū di'ibu Dios tū ttuū mat yu'ugyujxmaty. ⁵ Es japū natyū di'ibu tūyup ijtp fariseeuty es t'axaju ja Jesusū 'yayuk, es net naagaty tyūnaayū'ktu es jyūnandū:

—Nidugekyū di'ibu kyaj 'yisraelitaty es tmabeky ja Jesūs, jup'ám mbaat yajtsíky mā ja yedyujk'ajtan éxtamu Moisés xytyuk'ana'amam, es nandu'an yajpanujxtat tugekyū Moisesū 'yana'amam.

⁶ Net űaymyujkudu ja apóstulaty mat ja mājja'aydyujkuty es t'axrūka'andū yu tyadu winmā'añ. ⁷ Ko jeky űaygyajxudu, netū Peedru pyude'ky, es t'anmaaydyū:

—Mūgu'uktujkuty, miits mnija'adap ko tūyupst ja Dios xpyujtáky esuts ngajxwā'xadats ja oybyū ayuk mat di'ibu kyaj 'yisraelitaty, es tmabuktat yu'ujuty. ⁸ Dios űija'ap pūn wi'ixū ja'ay jyot wyinmā'añ tu'uk tu'uk. Pes nandu'an ja Dios tyuknigaj ja Espiritu Santu mat yu'ujuty, éxtam űdsajtam oj xytyuknigajxam. ⁹ Dios du'an ttuū mat yu'ujuty éxtam űdsajtam, es dyajwátsū nandu'an ja jyot ko tū t'axaju Jesūs.

¹⁰ ¿Miidsaty ti ko kyaj xy'axaju di'ibu Dios tū trujta'aky? ¿Ti ko miits

xytyukkuwanūya'andū tyāādūty di'ibū myūbūjktū Kristū es tsumū'uktū tu'ugū tsemy jantsy jemtsy, di'ibū ni ūdsajtum es ni n'aptūjk'ajtam tkamūmadaktū tsumū'ugūt? ¹¹ Ja'a ko ūdsajtum nmūbūjktū ko Dios tū xymyo'oyū ja namay'ajtan nitsokūn mut yū'ūgyūjxmū Nindsūn'ajtam Jesús, nandū'nan éxtam mut yū'ūjaty.

¹² Net nidūgekyū 'yamoondaūdyū es tmūdoo'ijttū ko yū Bernabee esū Paāblū ttukmūmadya'aky yū ijxwū'ūmūn esū mūj'ajtan di'ibū Dios tū ttuñ mut yū'ūgyūjxmūty mā di'ibū kyaj 'yisraelītūty. ¹³ Es ko kyajxtāūdyū, net ja Santyā'agū jyunāñ:

—Mūgu'ugūty, mūdowdū. ¹⁴ Simonk Peedrū tū xytyukmūmadyākūm wi'ix ja Dios tim jawyiin may'ajtan tyū'unxūdū di'ibū kyaj 'yisraelītūty, es twin'ijxy mā yū'n di'ibū ja'ay'ātūdūp. ¹⁵ Tyāādū dū'n jyajtu éxtam ja Diosū kyugajxputy tkūxjāay mā Diosū jyaaybyajtan, ko Dios jyunāñ:

¹⁶ Dū'n ja Davit tyūmp 'yāats

éxtam tu'ugū tūjk di'ibū tū jyity,

per jambítūbut es ngójūdats jatūgok,

¹⁷ es ja israelitū ja'ay t'ūxtā'aydyū ja Nindsūn'ajtam,

nandū'nan nidūgekyū ūjtsū nja'ay di'ibū kyaj 'yisraelītūty.

¹⁸ Dū'n jyunāñ ja Nindsūn'ajtam,

di'ibū tūgekyū tyāādū yajnija'ajū extū jékyūp.

¹⁹ Esū Santyā'agū 'yakjūnāñ:

—Paādūyts njūnā'āñ ko kyaj nyajkujo'pūm ja di'ibū kyaj 'yisraelītūty ko tmastū'udū ja jyeky winmā'āñ es tpanūjxtū ja Dios. ²⁰ Ngūxjā'ayūm je'eyū ko kyaj ttsū'utstū yū jūyūjk di'ibū tū ttukwindsū'ūgū yū ago-jwinnāxūty, es kyaj tju'xtū ja ne'pyñ esū tsū'utsy di'ibū kyaj wā'ats tū wyindajxtā'ay, es nandū'nan n'anmā'ayūm ko kyaj myū'indūndū. ²¹ Ja'a ko extū jékyūp tsyondaky yajkajxwā'xy ja Moisesū 'yana'amūn mā tūgekyū kajpn, es nandū'nan yajkajxy majaty ja tsajptūjk sāābūdū sāābūdū.

Neky yajkajxp mā di'ibū kyaj 'yisraelītūty

²² Net ja apostulūty esū mūjja'aydyūjktūy es nidūgekyū mūbūjktūjktū twin'ixtū ja'ayūty es tkaxā'andū Antyokiiū mut ja Paāblū esū Bernabee. Es tkajxtū Juudū di'ibū nandū'nan xyū'ajtypy Barsabās, esū Silū, nimajtsk di'ibū ijttūp mūj mā mūbūjktūjktū. ²³ Es mut yū'ūjaty oj űūjxtū űēky di'ibū jūnāmp: “Ūdsūty, apóstulūty, mūjja'aydyūjktūy esū nmūgu'uk'ajtam, ngajxpo'xtā'ayūts miidsūty, mūgu'uktūjktū di'ibū kyaj 'yisraelītūty, di'ibū tsūnāūdyūp Antyokiiū, Siryū űāaxóty, nandū'nan ja wiinkpūty di'ibū tsūnāūdyūp Siryū űāaxóty es Silisyū űāaxóty. ²⁴ Tūts nmūdoy ko tū tsyooñ yāā ja ja'ayūty di'ibū kyaj ngāxtūts, es tū jap jya'ty dyajtūgóy miidsū mjotkūjk'ajtan, ya'ūxpūjktūp es di'ibū myūbūjktūp ja Jesús nandū'nan tpanūjxtū ja Moisesū 'yana'amūn es yajtsūktū waanū mā ja yedyūjk'ajtan. ²⁵ Paādūyts nnay'ūw űaygyājxūdū es oy ko yajnikajxpātū nīdū'ugūty di'ibū mā ūdsūty es űūjx mgu'ixūdū miidsūty tī'igyū mut ja nmūgu'uk'ajtam Bernabee esū Paāblū, di'ibū njantsytsyoyjktū ²⁶ es di'ibū tū tpujta'aky ja jyiky'ajtan es tyūnū mut ja Nindsūn'ajtam Jesukristū. ²⁷ Dū'n ngajxūm yū Juudū mut ja Silū es yū'ūjaty kyajxtū kū'ūm mut miidsūty es m'awānūdū tūgekyū tyāādū. ²⁸ Ja Espīritū Santū es nandū'nan ūdsūty n'oyjyā'ādūpts es kyajts nmo'oydyū wiinkpū xpūjktū, ²⁹ yū'ūyū tyāādū: Kyaj xyjū'xtū ja jūyūjk di'ibū tū yajtkwindsū'ūgū agojwinnāx, kyaj xyjū'xtū ja ne'pyñ es ja tsū'utsy di'ibū kyaj wā'ats tū wyindajxtā'ay,

es nandu'an kyaj mma'indundat. Es ko tyaadu du'an xytyundat, oyu du'unu naty xytyundu. Wu'umdu mudu Dios."

³⁰ Net tso'ondu yu Juudas mudu Silus, Bernabee esu Paablu, es ñajxtu Antyokiiu. Ko jyajttu, net ñaymyukadu ja mabujkraty es tkuyajktu ja neky. ³¹ Es ko ja'ay yajtukwingugajxadu ja neky, net jyantsyxyondaktu ko tmadoodu jotkujk'ajtan. ³² Esu Juudas mut ja Silus, yu Diosu kyugajxy, ni'igu tjotmakmoodyu es dyajmajwiinadu myubujkan ja mabujkratujk. ³³ Es ko 'yijty jeky, net ja magu'uktujk jyugajxadu mudu jotkujk'ajtungyajxy, es jyambijnat jap Jerusalén. ³⁴ Peru Silus oj wye'emy. ³⁵ Paablu esu Bernabee wu'umdu nandu'an Antyokiiu. Jam mut nimayu wiingatypyu ya'uxprujktu es tkajxwa'xtu ja Nindsun'ajtam Diosu 'yayuk.

Paablu tsooñ myumajtsk ok Dios ayuk kajxwa'xpu

³⁶ Es ko waanu 'yijty, net ja Paablu t'anmaay ja Bernabee:

—Jo'om n'okku'ijxum ja nmagu'uk'ajtam ma tugekyu kajpn ma oj ngajxwa'xum ja Jesusu 'yayuk, es n'ijxum wi'ix jam 'yittu.

³⁷ Bernabee jyawowan yu Fwank di'ibu xuy'ajtypy Markus. ³⁸ Peru Paablu kyaj twowañ yu Fwank, ja'a ko tu naty ñike'egyaty jam Panfilyu es kyaj 'yokpudujkanu ma ya'uxprujktu. ³⁹ Kyaj tkajx'o'oyudu, paaty yo'oywya'xtu. Bernabee mut ja Markus tyukadu barkoty es ñajxtu Tsyipre, ⁴⁰ per Paablu twin'ijxy ja Silus es muut ñajxat. Es ko ja myugu'uk ñinu'xtakadu esu Dios myay'ajtan tyu'unxudat, net tso'ondu, ⁴¹ es ñajxtu Siryu es Silisyu, es dyajmajwiinadu myubujkan ja mabujkratujk majaty ñaymyukadu.

16

Timotee tjamyudaty ja Paablu esu Silus

¹ Esu Paablu mudu Silus jyajttu ma Derbe kajpn esu Listru kajpn. Jap tpattu tu'ugu mabujkpu di'ibu 'yawdajtypy yu Jesús. Ja'a txu'aty Timotee. Yu'u tyaak'ajtypy ja israelitu es nan 'yawdajtypy ja Jesús. Esu tyeety yu'u grieege. ² Es ja ja'ay di'ibu 'yawdajttap ja Jesús ma ja Listru kajpn esu Ikoñu kajpn jyuna'andu ko Timotee jyiky'aty tuj'ajtan muut. ³ Paablu wyowaampyu yu Timotee es tjamyuut'ata'añ. Net dyajtsujku waanu ma ja yedyujk'ajtan kadiibu tyuk'ak'atudat yu israelituty di'ibu tsunaaydyap ma tadu nax, ja'a ko nidugekyu tnija'adyaadyu ko Timotee tteety'aty ja grieege ja'ay.

⁴ Tugekyu kajpn ma ñajxtu, jam t'awa'anadu myugu'uktujk ja xprujkan di'ibu tu dyaky ja apostuluty esu mujja'aydyujkaty di'ibu ijttap Jerusalén. ⁵ Es du'un yu mabujkratujk myujwiinadu myubujkan es bom bom tmubujktu waanu may ja ja'ayuty.

Paablu yajtuk'ixy ja Masedoñu yedyujk

⁶ Esu Paablu mudu jyamyuudaty jyakajxwa'xandu ja Diosu 'yayuk ma ñaxwiñudu Asyu, per ja Espiritu Santu kyaj tkupejky. Net ñajxtu ma ñaxwiñudu Friyuu esu Galasyu, ⁷ es jyajttu ma tsyiba'an ja Misyu. Esu Paablu twinmaay es tyukya'añ ma ñaxwiñudu Bitiñu, per ja Jesusu Jya'ajun kyaj tkupejky. ⁸ Net ñajxtu kajaa Misyu ñaaxóty, es jyunajktu ma Trouu kajpn di'ibu mejyñbyu'aay. ⁹ Es ja koots ja Paablu 'yijxma'ty, es t'ijxy tu'ugu Masedoñu yedyujk tyanu es myunu'xta'agyaty:

—Tunu may'ajtan, min Masedoñu es xypyudakudats.

10 Ko Paablu t'ijxyu tadu ixxma'tan, net uudsuty ndso'oñats es oj nnejxyats Masedoñu, ja'a ko nnijáwats es ja Dios xymyugajxyats es ngajxwa'xaduts ja oybyu ayuk jam Masedoñu.

Paablu esu Silus jap Filipus

11 Nétats ndujkudu barkoty ma Trouu, es oj nnajxtats tuyu ma ja Samotrasuyu islu, es jakumbom njajttats mejyñbyu'aaay ma Neápolus kajpn. 12 Japts ndso'onda esats nnajxta ma Filipus, di'ibu ni'igu myájuty jap Masedoñu. Ja yajkutujkpu kopk tni'ana'amu ko ja ja'ay di'ibu tsunaaydyup Filipus nandu'an tmudattu tuy'ajtan éxtumu ja'ayuty di'ibu tsunaaydyup Romu. Es jap n'ijttats majtsk tuguk xuu.

13 Es ma tu'ugu saabudu, net nnajxtats kajpnbu'ajp majnubub'aaay. Jap tu'ugu lugaar ma yu ja'ay ñajxta kajxtákrpu. Es japats n'uñaaadyats ngajxwa'xtats mut ja toxytuyjk di'ibu oj ñaymyúkadu. 14 Es nidu'ugu toxytuyjk txu'aty Lidyu, di'ibu kugajpn'ajtp Tyatiru. Lidyu tye'kyry ja oybyu tsu'unk wit es 'yawdajtypy ja Dios. Ko tmadoo'ity di'ibu Paablu kyajxypy, Dios tyukmubujku. 15 Net ja Lidyu ñubejty mut nidugekyu di'ibáty tsunaaydyup ma jyuan tuyjk, es óknams xy'anmaaydyats:

—Pun miits mjánándup kots uj tuy'ajtan nmabeky ja Jesús, tunu may'ajtan es mmíndut madsu ndujk. —Mukta'aky jyunañ es nwu'umdu.

16 Es ma tu'ugu xuu nnajxtats ma ja'ay kyajxta'aktu, nétats oj nbaatta tu'ugu kiixy di'ibu juybyu marduumba. Ja'a myudajt ja mujku'u wyinma'añ es ya'u mut xyumay. Es ko xyumay, net may ja meñ tganaraty ja wyindsán. 17 Tyadu kiixy xpyanajxtapts mudu Paablu, yu'u yaxkeky:

—Tyadu yedyujkuty myuduundup ja Dios Tsajpótmuđu, es tkajxwa'xy ja nitsokan mut miidsuty.

18 Es du'un 'yadutsy tadu kiixy kanak xuu. Netu Paablu jyotmay'e'ky, es wya'kambijty es t'anmaay ja ka'oybyu:

—Mut ja Jesukristu xyuu n'ane'emy es mbudsámut ma tadu kiixyu jyot. Ta ja ka'oybyu myastutu pojun.

19 Ko ja kiixyu wyindsán t'ijxtu ko kyaj mbaat 'yokxumaayñu es kyaj mbaat 'yokganarajnu ja xumaabyu, net ja Paablu es ja Silus tmajtstu es dyajnajxtu ma justisatujk ma muj maay. 20 Es dyajmiindu ma fwezun, es 'yanmaayudu:

—Tyadu israelitu ja'ayuty ni'igu tñibudu'uktu ja ngajpn'ajtam, 21 es ya'axpaktu mudu wyinma'añ di'ibu udsajtam kyaj n'axájam es nya-jtu'unam, ja'a ko udsajtam nromanuja'ay'ajtam.

22 Net ja ja'ay mut ja fwézuty jyot'ambujktu, es jyuanandu esu wyit jyunáku ja Paablu esu Silus es twóptat mut ja pejykyepy. 23 Es ko twojptaay, ta tmunajxtu pujxndugóty, es ttuk'ana'amudu ja pujxndujk ja'ay kywentu'ajtrpu es muk t'ixy'it tkwentu'áttat. 24 Es ko oj t'axaju kyutujkun ja pujxndujk ja'ay kywentu'ajtrpu, net ja Paablu esu Silus oj yajmunejxy pujxndujk ogam es yu tyeky yajnima'tpejty ma moriyu di'ibu tukpa'adu'uty es kadiibu kya'agut.

25 Es ko oj tsyu'pu, net ja Paablu mut ja Silus kyajxtáktu es t'uudu Diosu 'yalabanzu, es ja tsimyja'ayuty tmadoo'ijttu. 26 Net myiñ ja muk uyx, es tmxijtydaay ja potsy ax'ajp paat. Es net 'yawatstaay tugekyu pujxndujk aa, es jyunajktaay ja kadenu tugekyu ma pujxndujk ja'ayu tyeky esu ky'u. 27 Es ja pujxndujk ja'ay kywentu'ajtrpu oj jyotwiyj. Es ko t'ijxy ja

pujxndujk aā tū 'yawatstā'ay, netū 'yespaadu tju'ty es űayya'oogānu. Tū ttiy ja tsimyja'ay kyakta'ay. ²⁸ Net ja Paāblū yaxkeky:

—¡Katu wi'ix mnaydyūñuty! Tyáputš uudsuty nidugekyuty.

²⁹ Net ja pujxndujk ja'ay kywentū'ajtrū t'amdooy ja juun, es tyujku pūye'egyu jyantsytsyūiipy mūt ja tsū'ūgu. Net űaygyoxtnaāydyákū mā Paāblū esū Silūs tyeky. ³⁰ Net dyajpudsūmdu Paāblū mūt ja Silūs, es dyajtūy:

—¿Tits ndūnup esuts nnitso'ogat?

³¹ Esū Paāblū mūt ja Silūs 'yadsoodu:

—Mmubákup ja Nindsūn'ajtam Jesukristū, es mnitso'ogat. Es pūnuty tsūnaāydyup mā mjūn mdujk, pūn nandū'un myabujktup, nitso'oktup.

³² Net ja Paāblū esū Silūs tkajxwa'xy ja Jesuśū 'yayuk mūt nidugekyū nu'unūn tsūūnudu mā ja pujxndujk ja'ay kywentū'ajtrū tyujk. ³³ Nan ja koots ja pujxndujk ja'ay kywentū'ajtrū oj tmūnejxy ja Paāblū esū Silūs mā ja tyujk. Netyū ja koots űubajttaāydyū niduk juun niduk tujk. ³⁴ Net twooy ja Paāblū esū Silūs mā tyujk, es dyajkaāydyū, es ja pujxndujk ja'ay kywentū'ajtrū mudu pūnuty tsūnaāydyup mā juūn tyujk jyotkujkūdyāydyū mūt ko naty tmubaktū ja Dios.

³⁵ Jakombom ja justisū tkejxy ja polūsiū mā ja pujxndujk ja'ay kywentū'ajtrū, es tnasmātsut ja Paāblū esū Silūs. ³⁶ Net ja pujxndujk ja'ay kywentū'ajtrū t'anmaāy ja Paāblū:

—Yū justisū tū kyajxykyéxy es miits nasmātsudut. Es tyam mnūjxtut jotkujk.

³⁷ Peru Paāblū t'anmaāydyū ja polūsiūty:

—Udsuty romanū ja'ayuty. Es tuts xywyoptū mayjya'ayóty es kyajnumts xyajjustisūpaattats, es tū xpyujta'aktats pujxndugóty. ¿Es tii, tyāmudsū net xyűasmatsūya'andū ayu'udsyū? ¡Pes kyaj! Wa'an kū'um tmiñ es xyajpudsūmuduts.

³⁸ Ta ja polūsiū oj t'anūmū ja justisuty ko Paāblū esū Silūs romanū ja'ay yū'ujuty. Net ja justisū tsyū'kudu es jyotmay'o'ktū. ³⁹ Net myiindu ja justisū es trujksoodu ma'xūn mā ja Paāblū. Es net dyajpudsūmdu Paāblū esū Silūs, es t'anmaāydyū:

—Tunū may'ajtūn, tsoodu ja yaājuty.

⁴⁰ Ko pudsūmdu pujxndugóty ja Paāblū mudu Silūs, net űajxtū mā Lidū tyujk. Es jap t'ijxtū ja myūgu'uktujk, es tjotmukmooydyū nidugekyū. Net tsyo'onnudu ja Paāblū esū Silūs.

17

Paāblū jap Tesalóniku

¹ Ta űajxtū mā Anfipolis kajpn esū Apoloñū kajpn, es net jyajttū mā Tesalóniku kajpn. Jap tu'ūgu israelítūdyū tsyajptujk. ² Paāblū, éxtam jaaymū naty ttuñ, űejxy saābudū saābudū jap tsajptugóty tūguk sūmāān, es tmūmadya'aky, ³ dū'un ttuk'ixy es wa'ats t'awa'ānū wi'ix ja Diosū jyaaybyajtūn juūna'añ ko koonūm yū Kristū 'yayówat es jyikyryákut mā ja o'kūn, es juūnāñ:

—Tyādū Jesús di'ibuts űj ngajxwa'xypy mūt miidsuty, yū'ū Kristū di'ibu Dios wyin'ijx es tkejxy.

⁴ Net naāguty ja israelítuty tmubujktū es űaymyujkū mūt ja Paāblū esū Silūs. Nandū'un tmubujktū maygyrieegu ja'ayuty di'ibu 'yawdajttup ja Dios, es mayū toxytyujk di'ibu ijttup windsū'ūgu. ⁵ Paaty ja israelítuty

di'ibū kyaj tmubujktu tja'adu naywyinnaxu, es űaymyujkudu yedyujk di'ibū axuk ja'ay es yax jyojktu mā tugekyu kajpn. Net űujxtu mā Jasonu tyujk, tyukuya'andu es dyajpudsuma'añ ja Paablu mut ja Silus, es trujta'aga'andu mayjya'ay winduuy. ⁶ Per ko kyaj tpattu Paablu mut ja Silus, net trajudojtta ja Jasón es mut ja myugu'uguty di'ibū naty jap, es dyajnujxtu mā justisu, es yax jyojktu:

—Tyadu yedyujkuty di'ibū yajma'ttaapy tugekyu naxwiñudu, tu yaa jya'ttu, ⁷ esu Jasón tu dyajjajtta'aky mā tyujk. Nidugekyu yu'ujuty myudsip'ajtypy ja yajkutujkpu kopku 'yana'amun, es jyuna'andu ko ta jat'uugu rey di'ibū xyu'ajtypy Jesús.

⁸ Ko tmūdodu tyaadu ja ja'ayuty esu justisatujk, net jyotmay'o'ktu.

⁹ Net ja Jasón esu myugu'uguty tkumultuyajktu, es yajnasmajtsudu.

Paablu esu Silus jap Bereeu

¹⁰ Ko kyoodsanu, net di'ibū myubujktu Jesús dyajtso'ondu Paablu esu Silus, es űujxtu Bereeu. Ko jyajttu jap, ta űujxtu mā ja israelítudyu tsyajptujk. ¹¹ Tyadu israelítuty ni'igu t'axájudu amumdu'uk jot ja 'yuxpukun kudiinumu Tesalóniku, es bom bom t'uxtaaydyu mā ja Diosu jyaaybyajtan pan tay'ajtan éxtamu jyuna'andu Paablu mut ja Silus. ¹² Es nimayu taadu tmubujktu, es nandu'un tmubujktu di'ibū grieeгу ja'ayuty, yedyujk es nandu'un toxytyujk di'ibū ijttap windsu'ugu. ¹³ Es ko tnija'adu Tesalóniku israelítuty ko tamu Paablu esu Silus tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk jam Bereeu, net űujxtu jam es dyajnayñibu'kudu. ¹⁴ Per ja Paablu myugu'uguty tkajxtu mā ja jikymyejyñbya'a, es ja Silus esu Timotee wu'umdu Bereeu. ¹⁵ Es di'ibū jyamyadajttu Paablu myunujxu extu mā ja Atenus kajpn. Net jyambijttu mut ja Paablu 'yayuk esu Silus mut ja Timotee űaybyaadudat tsojk Atenus.

Paablu jap Atenus

¹⁶ Ko ja Paablu t'awixy ja Silus mut ja Timotee jap Atenus, net jyantsyjoyotmay'e'ky ko t'ijxy jap kajpnóty oymyaaty tapu agojwinnáx. ¹⁷ Paaty ttukmumadyaktu mā ja tsajptujk mut ja israelítuty es mut di'ibū kyaj 'yisraelítuty di'ibū Dios 'yawdajttap jap, es nandu'un ttukmumadyaky bom bom di'ibū mut űaybyaadyuty mā maay. ¹⁸ Jap tpaty ja ja'ayuty di'ibū űi'uxpukup epikuureus esu wiinkpu di'ibū 'yuxpejkypp ja estoykus. Net yu'ujuty űaymyugajxudu mut ja Paablu. Tap di'ibū junán:

—¿Wi'ix xy'anumuyá'anumu tyadu yedyujk di'ibū ku'ayuk es kyaj ti tnijawu?

Esu wiinkpu jyunandu:

—Yu tyaadu ya'uxpuka'añ es n'axájum wiink ja'ayu dyios.

Tyaadu jyunán ko Paablu tkajxwa'xy ja ayuk ko ja Jesús jyikyryeiky es ja'agyujxmu ja'ay jyikyryáktat nandu'un. ¹⁹ Netu Paablu dyajnujxtu mā tu'ugu it txu'aty Areópagu, mā űaymyúudu es űaywyinnma'añmyo'oyadu. Jap t'anmaaydyu Paablu:

—¿Ti xpukun myajmiimpy tyamu jembyu? Hudsuty nnijawayándupts. ²⁰ Paadyats nyajtáy ko xymyadya'aky yu wiinkpu. Yu'uts nnijawayaambyuts ti 'yandijpy.

²¹ Paaty jyunandu mut ko nidugekyu Atenus ja'ay es nandu'unu wiink ja'ay di'ibū tsunaaay jap, yu'u myudowaampy ja jembyu xpukun es tmadya'aga'añ ja jembyu ayuk.

²² Netu Paablu tyunaaaye'ky mā jam ja ja'ayuty Areópagu, es t'anmaay:

—Miits Atenus ja'ayuty, tats n'ixy oymyaaty ko miits xyjantsy'awdattu di'ibu mwindsu'kudap. ²³ Es kots tu njudity kajpnoty, tats n'ixy ma tu'ugu m'artalyty 'yity kuxja'ay: “Yaa n'awdajtam ja Dios di'ibu kyaj n'ixy'ajtam.” Pes oy. Ja di'ibu miits m'awdajttap, oy xyky'a'ix'attu, ja'ats miits ndukmugajxandap.

²⁴ Ja Dios di'ibu yajkoj ja tsajp esu nax es nu'an ya naxwiin 'yity, ya'u windsan'ajtp ma tsajp es naxwiin. Kyaj ja'a tsyuanu tsajptagoty di'ibu ja'ay kyojttap, ²⁵ nan kyaj tyugoy'ajtxuty es ja ja'ay pyudakudat, ja'a ko ya'u nidugekyu xyajxajum, es xmyo'oyum ja njiky'ajtan'ajtam es tugekyu di'ibu nmudajtam.

²⁶ Yu'u tugekyu tu dyajkojy ja naxwiinudu ja'ay mut je'eyu ti'igyu ne'pyin, es tu dyaky ja lugaar esu tiempu ma tsyuanudat nidugekyu naxwiinudu ja'ay. ²⁷ Es ja Dios tu trujta'aky tugekyu es ja ja'ay 'yuxta'ayudat es pyaadudat, mut ko tuj'ajtan kyaj jagam 'yity ja Dios. Taa ja'a ma udsajtam nidu'uk nidu'uk. ²⁸ Ja'a ko Dioskyujxm njiky'ajtam, nyu'xum es n'ijtam. Extum nandu'an jyunan nidu'uguty miidsu mjaabyuty: “Udsajtam xy'u'unk'ajtam ja Dios.”

²⁹ Ko udsajtam xy'u'unk'ajtam ja Dios, kyaj njuna'anum ko Dios ya'u extumu awinnaxu oorū, platu o tsaa, di'ibu ja'ay kyejpy extumu kyum winma'añ. ³⁰ Dios kyaj ttukkumadooy ya ja'ayuty ko kyaj 'yawdatyuty ma naty kyajnum dnijawudu. Per tyam 'yane'empy mut nidugekyu naxwiinudu ja'ay es dyajtagatstat ja wyinma'añ es t'awdatat ja Dios. ³¹ Paaty ja Dios trujtaky tu'ugu xuu ma trayo'oya'añ ya naxwiinudu ja'ay mut ja tuj'ajtan mut ja'agyujxm ja ja'ay di'ibu tu twin'ixy; es twinma'añ'ijxy nidugekyu ja'ayuty mut ko dyajjikypyejky tadu ja'ay.

³² Ko tmudoodu Atenus ja'ay ma jyikypyejky ja o'kputy, tam ja ja'ayuty di'ibu tyukxiktu, esu wiinkpu jyunandu:

—Jaadsu tadu nmudoo'ittat ko jatugok mgajxt.

³³ Net ja Paablu tsoyo'ñ. ³⁴ Es nija'ajuty di'ibu myudoodu tmubajktu es tranujxtu Paablu. Es tu'uk txu'aty Dyonis, di'ibu ijtp justisu jap Areopagu, es nandu'an tu'ugu toxytyujk di'ibu xyu'ajtypy Damarus, es nandu'anu wiingatyryu ja'ayuty myubajktu.

18

Paablu jap Korintu

¹ Netu Paablu tsoyo'ñ Atenus es nejxy ma Korintu kajpn. ² Es jap traty tu'ugu israelitu di'ibu xyu'ajtypy Akilu, jap kyugajpnuty ma Pontu ñax es naamnumu naty tsooñ Italyu mut ja ñudo'oxy Prisilu, es jyajty Korintu, ja'a ko ja yajkutujkpu kopk Klaudyu tni'ana'amū es nidugekyu israelituty tsoondat Romu. Netu Paablu nejxy tku'ixa'añ ja Akilu esu ñudo'oxy Prisilu, ³ es mut ko yu'ajuty nandu'an ya'o'oyudap ya wit tujk extumu Paablu dya'oyu, paadyu Paablu oj wye'emy mut yu'ajuty, es tmattuunmijky. ⁴ Es saabudu saabudu Paablu nejxy ma tsajptajk es t'anuumu israelituty es di'ibu kyaj 'yisraelituty, ko Jesús ya'u du'an ja Kristu es tmubaktat.

⁵ Tsoy'ondū Masedoñu ya Silus mut ja Timotee es jyajty Korintu. Net ja Paablu tmastuty ja wyit tujk tuunk es tkajxwa'xnu mut ja israelituty ko tuj'ajtanu Jesús ya'u du'an ja Kristu di'ibu yu'ajuty 'yawijxtap. ⁶ Per ja israelituty net jyot'ambajktu es t'anmaaydyu wi'ixaty ja Paablu. Netu wyit

twinxijty ja Paablu éxtumá iixwá'umun ko kyajpu israelítaty tmábuka'añ, es t'anmaay:

—Miidsaty ku'am mmudajttap ja peky mat ko kyaj xytsyeky ja nit-sokun. Es uj kyajtsu peky nmudaty. Es tyam nuix ngajxwá'xa'añats ma ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelítaty.

⁷ Net ja Paablu tso'oñ ma tsajptajk es ñejxy ma tyujku Tisyu Justu di'ibu Dios 'yawdajtypy, di'ibu tsyunaapy jap tsajptajk pu'aay. ⁸ Esu Krispu y'u naty windsún ijtp ma ja tsajptajk, es mat nidugekyu di'ibu naty tsunaaydyup ma ja jyun tyujk myubajktu ja Nindsun'ajtam Jesús ko tmūdoodu di'ibu Paablu kyajx, es nandu'un may ja Korintu ja'ay tmubajktu ja Jesús es ñubajttu. ⁹ Net ja Nindsun'ajtam Jesús t'anmaay ja Paablu koots ma tu'ugu iixma'tun, es jyunáñ:

—Katu mdsu'ugu. Kajxwa'x'adu'uts. Katu m'amóñ. ¹⁰ Ujts mij mat n'ity. Ni pún wi'ix mgatúnudut. Taa may ja ja'ay di'ibuts uj xymyabukándup ma tyadu kajpn.

¹¹ Net ja Paablu wye'emy Korintu tuk jamujt jakujm, es dya'uxpeky ja ja'ay mat ja Diosu 'yayuk.

¹² Es óknem 'yijty gobernador yu Galyón ma Akayu ñax. Es net ja israelítaty ñaymyujkadu es tmūdsiptso'ondu Paablu, es dyajnujxtu ma justisatujk. ¹³ Es t'anmaaydyu gobernador:

—Tyadu ja'ay y'u 'yanmaapy ja ja'ayuty ko t'awdátat ja Dios es kudii éxtum jyuná'añ ja n'ana'amun'ajtam.

¹⁴ Paablu myugajxaambyu naty ja gobernador ko ja gobernador t'anmaay ja israelítaty:

—Punu tyadu ja'ay tu tyuundugóy o pan maju pyeky, tyámuts nmūdówat yajxón es ndúnat ja justisu mat miits israelítaty; ¹⁵ per ja'a ko kyaj dyu'anuty, miidsaty tyam m'uundu mat je'eyu ayuk es ja'ay xyujjuty es miidsu m'ana'amunuty, paaty ixtu ku'am miidsaty. Uj, kyajts n'ity fwez mudu tadu winma'añ.

¹⁶ Es net dyajpu'dseemy ma jap ja justisatujk. ¹⁷ Net nidugekyu grieguty tmajtstu ja Sóstanus di'ibu ijtp windsún ma ja tsajptajk, es twojptu justisatujk wyinduuy ma ja gobernador Galyón. Per ja Galyón kyaj ttuúñ kwentu yu tyadu.

Paablu jya'ty jatugok Antyokiiu es tsooñ myuduguk ok Dios 'yayuk kajxwa'xpu

¹⁸ Paablu wye'emy kanak xuu jap Korintu. Es net ñayjyugajxu mat ja myugu'uktajk. Taa tyujkunu barkoty es ñajxtu mat ja Akilu esu Prisilu ma Siryu ñax. Ko kyajnum tyuku barkoty jap Senkreeu, Paablu ñaygyuka'ptaayus es tkuydyúnat éxtum twandaky. ¹⁹ Es ko jyajty ma Éfesu kajpn, netu Paablu tnikeyu ja Prisilu esu Akilu es ñejxy ma tsajptajk, es myadya'aga'añ mat ja israelítaty di'ibu jap naymyujkadup. ²⁰ Es ja israelítaty myunu'xtáku es waanu 'yakwu'umat, peru Paablu kyaj t'a'ijxu. ²¹ Net ñayjyugajxu mat yu'ujuty, es t'anmaay:

—Ja'a kots n'ita'añ Jerusalén es nduna'añats ja xuu di'ibu wingoomp. Per minupts jatugok pan junaamp ja Dios.

Net tso'oñ Jerúsalu es ñajxnu barkoty. ²² Ko jyajty Sesareu, ta ja Paablu pyatujku Jerusalén es tkajxpe'xy ja mubajkpatujk di'ibaty naymyujkadup jam. Es net jyajptáky Antyokiiu. ²³ Jap wye'emy jekyjyawu. Net tso'oñ jatugok es tku'ijxy kajpnajpn ma Galasyu ñax es Frijyu ñax, es

dyajmajwiinadu myabujkun nidugekyu pánuty 'yaxájudu Jesús éxtamu Kristu.

Apolus jap Éfesu

²⁴ Es ma tadu tiempu jyajty jap Éfesu tu'ugu israelitu di'ibu xyu'ajtypy Apolus. Jap kyugajpnuty Alejandrii. Es jantsy oy tkajxwa'xy, es ñija'ap yajxon ja Diosu jyaaybyajtun. ²⁵ Tu tjaty ja Nindsun'ajtam Jesusu 'yuxprijkun es tsuj es wa'ats tkajxwa'xy ja Jesusu jya'a, oy yu'ayu je'eyu tñijawu di'ibu Fwank Yajnubajtpu tyuk'uxprijk ja ja'ayuty. ²⁶ Netu Apolus muk aa muk jot tkajxwa'xy ma ja tsajptujk. Es ko tmudoodu Prisilu esu Akilu, net yajwooy abeky es ya'uxprijknudu waanu oy mut ja Jesusu 'yuxprijkun esu ñitsokun. ²⁷ Ko Apolus ñujxáñ ma Akayu ñax, ja myugu'uktujk di'ibu myubujktu jap Éfesu tjaaydyu tu'ugu neky mut di'ibu myubujktup jap Akayu, es t'axájut yajxon yu Apolus. Ko Apolus jyajty Akayu, net tpuđujkudu ja'ayuty di'ibu tu t'axájudu Jesús éxtamu Yajnitsókrpu mut ja Diosu myay'ajtam. ²⁸ Es mayjya'ayóty ja Apolus oj ttukkutaku israelitu ja'ayuty ko tpujtáky yajxon ja ñiwiin ñidu'u, es ttuk'ixy ma Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ ko Jesús yu'u Kristu di'ibu Dios wyin'ijx es tkejxy. Es kyaj mbaat ja israelítuty ñakyjyuna'andu ko kyaj tuj'ajtam.

19

Paablu jap Éfesu

¹ Es ko Apolus 'yijty Korintu, netu Paablu tñinajxnu tun kopk. Ta jyajty Éfesu ma tpaty naagudyu ja'ay di'ibu myubujktup. ² Esu Paablu dyajtuay: —¿Tu xy'axájudu miidsuty ja Espíritu Santu ko xymyubujktu? Net 'yadsooda:

—Ni je'eyats tu ngamudoy ko jyaadyu Espiritu Santu.

³ Netu Paablu dyajtuay:

—¿Di'ibu nabajtam muut tu mnabety miidsuty?

Es 'yadsooda:

—Extam ja Fwank Yajnubajtpu oj yajnubéty.

⁴ Esu Paablu 'yanmaayu:

—Fwank oj dyajnubéty ja ja'ay di'ibu naty tu jyodambittu, es t'anuumadu es tmabáktut di'ibu ja miimp óknam, ja'a 'yandijpy ja Jesús.

⁵ Es ko tmudoodu tyaadu, net ñubajttaaydyu mut ja Nindsun'ajtam Jesusu xyuu. ⁶ Es ko ja Paablu tku'unikooñ ja ja'ayuty, net ja Espiritu Santu ñimiinudu, es ja ja'ayuty tkajxtu wiingátypyu ayuk es tkajxwa'xtu ja Diosu 'yayuk. ⁷ Nimajmajtskun ja yedyujk wyínuty.

⁸ Tuguk po'o Paablu oj yo'oy ma ja tsajptujk, es ni nu'un kyaja'aw kyatsuku tmugajxy ja ja'ay es tmabáktut wi'ix ja Diosu kyutujkun. ⁹ Per tap ja ja'ayuty di'ibu kyaj tmabujktu di'ibu Paablu kyajxypy, es kyajxtu axuuk mut ko yu'u tranujxtu ja Jesús éxtam ja Kristu. Net ja Paablu tsoyo'oiñ ma ja tsajptujk es tmanejxy ja di'ibu myubujk ma Tiranu 'yeskwelu, es jap muut ñaygyajxudu bom bom. ¹⁰ Du'un ya'uxpejky majtsk jumajt, paaty nidugekyu ja ja'ay ojts tñijawudu ja Jesusu 'yayuk jam Asyu ñaaxóty, du'un di'ibu israelítuty es nandu'un di'ibu kyaj 'yisraelítuty. ¹¹ Es ja Dios ttuuñ jantsy muj ja muj'ajtam mut ja Paablu. ¹² Esu ja'ay ttuknimiindu Paablu yu payu esu wit, esu Paablu je'eyu yajtukpáty ja wit, es yajtukninujxtu ja puma'ay es 'yagudaktaaydyu. Es pánu ka'oybyu myudajttup, nandu'un pyudsuumda'ay.

13 Es jap nija'ajaty ja israelitaty di'ibū jūdijtup kajpŋgajpn es dyajpudsūmdu ja ka'ōybyuty di'ibū ja'ay myudajttup. Ta tjaajpudsūmandū ja ka'ōybyuty mut ja xūnū ja Nindsūn'ajtam Jesūs, es t'anmaaydyū ja ka'ōybyuty:

—Ujts mij n'ane'empy Jesūs xūgyūjxm di'ibū Paablū kyajxwa'xypy, jpdsumdu!

14 Es dū'un tyuundu nijxtujk tukka'ax yū Eseevū, israelitū teedy-wyindsūnū myaangaty. 15 Es tūgok ko dū'un ttunandu, ja ja'ay di'ibū ka'oybyū myudajtyryū net 'yadsoojū:

—N'ixy'ajtyryūts ja Jesūs, es nija'abuts pūn ja Paablū, per miidsaty, ģmbūnū dū'un miidsaty?

16 Esū tyādū yedyujk di'ibū myudajtyry ja ka'oybyū, net kyuxpūjty ja'ay ņikūjxy es axūuk ttuūn nidūgekyū, yajwojptaaydyū tūgoty, es dyajkaktaaydyū niwā'ats axwā'ats es tsyayujttaaydyū. 17 Es ko tnija'adu nidūgekyū di'ibū tsūnaaydyūp jap Éfesu, israelitaty es di'ibū kyaj, net tsyū'kūdyaydyū es twindsū'kūdu ja Nindsūn'ajtam Jesūs.

18 Nandu'un may di'ibū myūbūjktū myiindu mayjya'ayoty es tnigajxtū ja pyeky di'ibū tū ttundu, 19 es may yū ja'ayuty di'ibū tū ttuūn yū brūjū winmā'añ, dyajmiindu ņeky es tnino'ktū mayjya'ay wyinduuy. Es ko twijstū ja kywentū nū'un ja ņekyū tsyoo, ja'a twijtspudsūmdu justyikxymyajk milū platū meeñ, es tu'ukpū platū dū'un éxtam tuk xūnū yajmūjūy yū tuumbū. 20 Es dū'un oj ņejxy ja Diosū 'yayuk oymyaaty es dya'ijxū myūk'ajtūn.

21 Es ko tyaādū ņajxy, net ja Paablū jyūnāñ ņūjxā'añ Jerusalén, es ņaxā'añ Masedoñū es Akayū. Nandu'un jyūnāñ ko tsoonū Jerusalem, ta ņūjxā'añ Romū. 22 Net tkejxy jap Masedoñū nimajtskū pyudūjkūbū, Timotee mudū Erastū, esū Paablū 'yakwe'emū mā Asyū ņax.

Mayjya'ay ņayya'ax ņayjyókūdu Éfesu

23 Es mā tadū tiempū ja ja'ay ni'igū ttuk'ya'ax ttukjoktū jam Éfesu mut ja'agyūjxm pūnūty pyanūjxtup ja Jesūs éxtam ja Kristū. 24 Tamū naty tu'ugū plateerū di'ibū xū'ajtyry Demetrū. Tadū Demetrū ya'agojwinnajxypy mudū platū ja tsajptujk mā t'awdattū Dyanū, es net tteeky ja tsajptujku'unk. Ni'igū myeeñbyaattu ja Demetrū es pūnūty mūut tyundu. 25 Paadyū Demetrū dyajnaymyujkūdu ja ja'ay di'ibū tyuunk'ajttūbū tadū tuunk, es t'anmaaydyū:

—Mūgu'uktujk, miits mnija'adup ko tyādū tuunk, yū'n mūut ja jiky'ajtūn ņaxy yajxón. 26 Per miits m'ijxtup es mmūdoodup ko tadū Paablū jyūnā'añ ko yū dios di'ibū yedyujk kyoy ya'o'oyūdup, kyaj yū'n Dyiošaty. Es dū'unū mayjya'ay tukmabeky, kyaj yaayuty Éfesu, nandu'un mā tūgekyū Asyū ņaxwīñūdu. 27 Nūgoo tyaādū t'okkudsū'ūgū'ajnū, kyaj yū'n je'eyū ko nduunk'ajtam kyutūgōyut, nandu'un tsojk nūjx pūn kyaj t'okmūjptākūnū yū ndaak'ajtam Dyanū tsyajptujk, nan tsojk nūjx kyutūgōoyūnū ja myūj'ajtūn yū ndaak'ajtam Dyanū, di'ibū tyam 'yawdajtyry ja ja'ay yā Asyū es tūgekyū naxwīñūdu.

28 Ko tmūdoodū tyaādū ja ja'ayuty, net jyot'ambūjktāaydyū es yax jyojktū:

—jMūj kūjxm yū Dyanū di'ibū Éfesu ja'ay wyindsū'kūdup!

²⁹ Es du'un ja ja'ayu wyinma'añ jyo'ptaaydyu ma tugekyu kajpn. Es net majtstu ja Paablu jyamyuat di'ibu xyu'ajtypy Gayu esu Aristarku, nimajtsku tadu yedyujk jap kyugajpnuty Masedoñu, es dyajnajxtu trawijts trajudojtta ma ja kyumdattujk, ma ñaymyujkudu mayjya'ay. ³⁰ Net ja Paablu nandu'un jyatukuyañ jap es tjamugajxáñ ja mayjya'ay, per ja di'ibu myubujktu kyaj ñasmajtsu. ³¹ Es nandu'un naaguty ja Paablu myatnaymyaayubu di'ibu kuduunk'ajttap Asyu, 'yanmaayu ko kyaj tyákt jap. ³² Es ma ja mayjya'ayu naty jap ni'igu jyantsyya'ax jyantsyyoktu, tam tuk peky di'ibu wiink junándup, es jatuk peky nan wiink. Ni kyayajjaygyúku ti dun kyajxtap o ti dun ko ñaymyúkadu. ³³ Es nija'ajuty di'ibu jap ttukmumadyaktu yajxon ja Alejandru wi'ixu naty 'yadu'utstu. Es ja israelítaty tsojktu esu Alejandru ñiwa'kpuásúmudut ma ja mayjya'ayun. Net t'adijwa'xtu ja ja'ayuty es dya'awatstu ja tu'u es tmunajxtu ja Alejandru mayjya'ay wyindum. Es yu'u ttuk'ijxy ja ky'u es 'yamóndut es jyakajxáñ mut yu'ujuty. ³⁴ Per ko tnija'adu ko yu'u 'yisraelítaty, net yax jyojktu nidugekyu oy majtsk oorun:

—jMuj kujxm yu Dyanu di'ibu Éfesu ja'ay wyindsu'kudup!

³⁵ Net ja Éfesu uskribaagan dya'amooñ ja ja'ayuty, es t'anmaay:

—Mugu'uktujk, Éfesu ja'ayuty, nidugekyu naxwiñudu ja'ay ñija'adup ko tyadu Éfesu kajpn yu'u 'yawdajtypy yu Dyanu es tkwents'attu yu Dyanu 'yawinnax di'ibu kudak tsajpótm. ³⁶ Es kyaj mbaat pun jyuna'añ ko kyaj tyuy'ajtanuty. Paaty amonda es winmaydyu yajxon pun ti mdunándup. ³⁷ Yu tadu yedyujkuty di'ibu miits tu xyajmíndu, kyaj tu tmaatstu tiity jap tsajptugóty es kyaj wi'ix jyuna'andu axuuk madu ndios'ajtam Dyanu. ³⁸ Es punu Demetru esu di'ibu muut tyundu myudajtypy ja tuj'ajtan, es pun ñi'unnyaaampy, pes taa yu fwez es taa yu justisatujk. Jam mbaat t'awanu es tkuyáktu ja tyuy'ajtan nidu'uk. ³⁹ Es pun miits mmudajttap jatu'ugu u'unun, pes mugajxtu justisatujk ko ja'ay yajnaymyúkadu esu juntu xytyúndut yajxon. ⁴⁰ Ja'a ko pun yu'u gobyeeenu tnija'awut di'ibu tyam mduundup, mbaat xpyekymyo'oyum éxtamu tsiptuumba, mut ko kyaj mbaat nmo'oyum yu tuj'ajtan di'ibu tyam mduundup.

⁴¹ Es ko tyaadu du'un jyunañ, net t'anmaay ja ja'ay es ñajxtaayñut.

20

Paablu jyudity Masedoñu es Gresyu

¹ Es ko ñajxy ma ja'ay ya'ax jyojktu, net ja Paablu dyajnaymyujku ja di'ibu tu tmubeky ja Jesús, es tmoodyu ja kajxwíjan. Net ñaymyastuttaayudu. Ta ñejxy Masedoñu, ² es tku'ijxy kajpngajpn, es ni'igu tjotmukwingajxudu ja mugu'uktujk mut ja 'yayuk, es óknam jyajty Gresyu. ³ Jap wye'emy tuguk po'o. Es ko jap tsoonáñ es ñajxánnu barkoty Siryu, net tmudooy ko ja israelítaty tyuna'añuty axuuk. Paaty ja Paablu jyunañ ko jyumbítut tekykyu'am es ñaxut jatugok Masedoñu. ⁴ Net jyamyuat'ajtadu ja Sópatru, myaangu Pirru, di'ibu kugajpn Bereeu, ja Aristarku mut ja Segundu di'ibuty kugajpn Tesalóniku, ja Gayu di'ibu kugajpn Derbe, ja Timotee, es nandu'unu Tikiku mut ja Trófinu di'ibu tso'ondup ma Asyu ñax. ⁵ Tyadu mugu'uktujk tu ñajxtu jawyiin es tu xy'awixtats ma Trouu kajpn. ⁶ Es uudsaty n'awijxyuts ja pasku xuu, es óknam ndso'oñuts Filipus barkoty. Ja kyummugoxk xuu nnyabyáttuts mut ja nmugu'uktujkats jap Trouu, es jap nwu'umuts juxtuujk xuu.

Paablu mudu mubajkputajk jap Troas

⁷ Es mā ja domingu xuu, net uudsaty nnaymyujkudu mat ja mubajkputajk, es ja tsajkaaky yajtujkwa'xut éxtamu Nindsun'ajtam Jesús nastu'unu. Paablu yu'u ya'uxpajkudu tsu'p paat, mat ko tsoona'añu naty jakumbom. ⁸ Es tapu naty tu űaymyúkudu mā tu'ugu kwartu kajxmbu, mā naty mayu lampru tyoy. ⁹ Es tu'ugu unā'k di'ibu xyu'ajtypy Eutiku, tamu naty 'yu'uñu ventanu agu'uy. Ko Paablu jantsy jeky kyajxy, ta ja Eutiku ja tsuu pyátanu. Ko myanajxy, ta kyumaanajxy mā tuguk niku'uyu tujk. Ko oj dyajpudu'uktu, tu naty 'yo'knu. ¹⁰ Net ja Paablu jyunajky mā ja Eutiku es tmuneeñ, es t'anmaay ja myagu'uktujk:

—Katū mjotmay'ooktu. Jiigyu'u.

¹¹ Net ja Paablu pyejty jatugok es dyajwa'xy ja tsajkaaky, es kyaaydyu. Es net tmugajxtu extu ko xyuñu. Ta tso'oñ. ¹² Ja ja'ay di'ibu jam dyajnajxtu ja Eutiku jiiky, ni'igu ja'a wyu'umdaaydyu jotkujk.

Paablu ñejxy Miletu

¹³ Es ko Paablu ñujxa'añ tekyku'am, net jyunāñ ko uudsaty najxtupts jawyiin barkoty es nnaybyaādudats Asu. ¹⁴ Es ko nnaybyátudats mat ja Paablu jap Asu, ta yu'u tyujku barkoty mā uudsaty, es oj nnajxtats mā Mitilene. ¹⁵ Es ndso'oñats jap jakumbom es nnajxtats Kiu. Ja kyumduguk xuu njajttats mā Samos. Ja kyummajtaxxuu nbe'xyuts waanu jap Trojilyu. Taanam njajttats Miletu. ¹⁶ Es kom ja Paablu kyaj mayu tiempu tmudaty Asu, kyaj ñujxāñ Éfesu, ja'a ko tsejkyu jya'ta'añ jap Jerusalén es dyajnaxa'añ ja Pentukostés xuu.

Paablu tmugajxy ja Éfesu mubajkputajk

¹⁷ Es ko 'yjity jap Miletu, net tnigajxu ja mājja'aydyujk di'ibu ijttup mā mubajkputajk űaymyúkudu jam Éfesu. ¹⁸ Es ko myiindu, net ja Paablu t'anmaay:

—Miits mnija'adup wi'ixats uj nnayjyagyépyuty extu mā nmiñ jawyiin mā yu Asu ñaxwíñudu. ¹⁹ Tugekyu ja tiempu mats n'ijty mat miidsaty, nmuduñats ja Nindsun'ajtam Jesús yuunk naxypy, es nya'axyats mudu winnu, es kanak peky di'ibats tsip nyañajx ja'agyujxm kots axuuk xytyuundu ja israelitu ja'ayuty. ²⁰ Ngajxwa'xyuts tugekyu di'ibu oy mat miidsaty, es nya'uxpajktu tsajtagóty es mā mdujkuty. ²¹ Es tats n'anuumu ja israelítaty es di'ibu kyaj 'yisraelítaty, es jymbittat mā Dios es tmubúktat ja Nindsun'ajtam Jesukristu. ²² Tyámats nnejxy Jerusalén, es xykyéxyuts yu Espírítu Santu, ni nganijáwats wi'ixats jap njátat. ²³ Je'eyats nnijawu ko majatyu kajpn mats nnaxy, yu Espírítu Santu xy'anuumats kots ndúkat pujxndugóty es n'ayówudats. ²⁴ Per mudu tyaadu kyajts ndsu'ugu. Esu njiky'ajtanats kyaj ti tsooty mat uj, ko je'eyu nyajkaxut yu nduungats di'ibats tu xymyo'oy yu Nindsun'ajtam Jesús es n'anuumat ja oybyu ayuk ko Dios tsyejpy yu naxwíñudu ja'ay.

²⁵ 'Es tyam nnija'abats tuj'ajtan ko ni pán miidsaty di'ibu tu nya'uxpékyats wi'ix ja Dios yajkutíky, kyajts xyñakywyin'ixtat. ²⁶ Paaty tyam n'anuumaya'andu ko kyajts uj miits xypyeky'ixtat ko m'ooktat pekyoty, ²⁷ mat ko tu n'awanu tugekyu yu Dios ja 'yayuk es kudibu myajtagóyudat. ²⁸ Naygywentu'átudu, es nandu'un kwentu'attu ja mubajkputajk mā yu Espírítu Santu tu mbajta'agyuty es xykywentu'áttat nidugekyu ja ja'ay di'ibu pyojpety tu tkabajxtaty yu Nindsun'ajtam Jesukristu mat ja ky'am ne'pyñ kruuzkajxm.

29 'Es nnija'abats kots nnujxat, net myinat wiink ja'ay di'ibu ajatugoyaampy yu di'ibu myubujktap ja Kristu, éxtama waxka'uk di'ibu awa'an es dyajtugóy yu borreegy. 30 Nandu'un nija'ajaty miidsaty ku'm pyudu'uga'añ, es nmo'oya'anadu yu wiinkru uxprjukun di'ibu kyaj tyu'ajtanaty, es tukpanujxa'añ di'ibu tyam myubejkyry ja Jesús. 31 Paaty mnaygywentu'átudap. Jamyatstu ko tugak jamujt, xuuñ es koots, jiibats ko nmo'oy yu kajxwíjan nidu'uk nidu'uk miidsaty.

32 'Mugu'uktujkuty, tyam n'anuumadu ko wu'umdu mat ja Dios es kuydyundu ja ayuk di'ibu 'yawa'anap wi'ixu Dios xytyu'unxam ja may'ajtan. Tadu ayuk tmudaty ja muk'ajtan es xyajmuk'ajtam nidagekyu es xykyupjukam tsajpótm es n'ijtam mat yu'u di'ibáty myubujktap ja Jesús. 33 Kyajts uj ni na'a tu ndseky ni pánu myeeñaty o ja wyitaty. 34 Yajxón xyñjáuudu ko tats nduñ mudats ngu'amgu'u es tu nbaadyats di'ibu naty uj xykyu'ijtxap es di'ibu ka'ijtxap ja njamyuudadyats. 35 Tats miidsaty nya'uxpeky es tu nduk'ixtu ko xytyúndat es xytyudákudat di'ibu tugoy'ajtxap, es xyjamyátstat ja Nindsun'ajtam Jesusu 'yuxprjukun ko jyunáñ: "Ni'igu njotkujk'ajtam ko wiink ja'ay nbudajkam es kyaj ko wiink ja'ay xytyudajkam."

36 Ko du'unu Paablu jyunáñ, net ñaygyoxtnaadyákus es kyajxtáky mat yu'ujaty. 37 Nidagekyu jyunadyaadyu, es ñaymyunánudu es ttsu'xtu ja Paablu. 38 Es ta wu'umdaadyu jotmaymyut, ja'a ko 'yanmaayu ko kyaj tnaky'ixtat. Es net oj tnaswóudu extu ma ja barku.

21

Paablu ñejxy Jerusalén

1 Es ko nmastuttaayats ja nmugu'uktujkats, ndujkats barkoty, es ja barku ñejxy tayu es jya'ty ma ja Kos kajpn, es jakumbom nnejxyats Roodus. Nétats jap ndso'ondus esats nnujxtu Pátaru. 2 Jap Pátaru mbáttats tu'ugu barku di'ibu najxp Fenisyu, es ndujkudats es oj nnujxtats. 3 Najxtats aga'añdsyoo ma Tsyipre es oj nnujxtats extu Siryu. Esu kapitangu byarku, yu'u myunejxypy ja tsemy Tiru, paaty ja barku oj ñejxy jap.

4 Jap nbáttats di'ibu myubujktu ja Jesús, es n'ijttats juxtujk xuu mat yu'ujaty, es yu'ujaty Espiritu Santakyujxm t'anmaadyu kadiibu Paablu ñujxat Jerusalén. 5 Es ko ñajxy juxtujk xuu, net ndso'ondats. Es nidagekyu nmugu'uktujkats oj xyñaswówadats, yedyujk toxytyujkuty es mat ja uná'ku'ungaty, es ñujxtaadyu kajpnbu'am jam pu'ujótm, es nnaaygyoxtnaadyákudats es ngajxtáttats. 6 Nétats nnaaygyagajxudu es nnaaymyunánudats es udsaty nnujxtats barkoty, es yu'ujaty jyunbijnudu ma tyujk.

7 Nyajkugujxudats ja nvyaju ma jikymyejyñ Tiru es extu Tolemaydyu. Es jap ngajxpo'xtats yu nmugu'uktujkats es nwu'umdats mat yu'ujaty tuk xuu. 8 Es jakumbomu Paablu es udsaty di'ibats mat yu'u ndso'ondus, njajttats ma Sesareu kajpn. Es nnujxtats ma Filipu di'ibu Jesús ja 'yayuk kyajxwa'xap. Tadu Filipu yu'u tu'uk di'ibu ma yu nijxatujkpu yedyujk win'ijxudu di'ibu myubujktap ja Jesús, es yu'ujaty tpudákt ja ku'ekytoy'oxyaty di'ibuty ayoodap. Es jap nwu'umdats mat ja Filipu.

9 Ja Filipu japu ñuux nimajtáxk di'ibu kyaj tu pyuktus es di'ibu jttu Diosu kyugajxpu. 10 Ko jap n'ijttats waanu jeky, net jyajty tu'ugu ja'ay di'ibu xyu'ajtyry Agaabu, di'ibu tso'omp Judeu. 11 Ta oj xyñimiñats es twijtse'ky ja pyo'owuunu Paablu, es ñaydyukkawu'an ñaydyuktekywyu'unu, es jyunáñ:

—Yū Espīritu Santu dū'an jyūna'añ: “Jap Jerusalén yū israelítaty dū'an tkawūnat yū tadū po'owūnū ñiwindsún es tkayákut mut ja romanū ja'ay.”

¹² Kots nmūdoodū tyāadū es mut ja Sesareeū ja'ay, nétats nmūnu'xtáktū Paāblū kadiibū ñujxut Jerusalén. ¹³ Perū Paāblū 'yadsooy:

—¿Ti ko mjū'ūy myā'axtū? ¿Tits ko miits xyajjotmay'ooktū? Nayjya'abats kyaj je'eyū nyajkatsúm nyajtekytsyúmut, extū nayjya'abats es ngu'oogudats ja Nindsūn'ajtām Jesús jam Jerusalén.

¹⁴ Kom kyajū Paāblū wyinmaaydyugatsāñ, nétats njanandū:

—Wa'an yajtūñ éxtāmū Nindsūn'ajtām Jesús ttseky.

¹⁵ Net nnayjyujp'ijxudats es oj nnujxtats Jerusalén. ¹⁶ Es xyjamyudajttats nija'ajuty ja Sesareeū ja'ay di'ibū myubujktū Jesús, es xymyūnūjxtū mā ja tyujkū Mnasón, tu'ugū yedyujk di'ibū tso'omp Tsyipre es jeky tū 'yijñū tmūbeky ja Jesús, es yū'uts xymyo'oyándap ja jajttákn jap Jerusalén.

Paāblū ñaygyajxudū mut ja Santya'agū

¹⁷ Kots njajttū Jerusalén, nétudsū nmūgu'uktujkats xy'axájudū jantsy yajxón. ¹⁸ Jakumbom nnujxtats mut ja Paāblū ngu'ixtū yū Santya'agū, es tamū naty mayū mūjja'aydyujk di'ibáty ja Jesús myubujktap. ¹⁹ Net ja Paāblū tkajxpo'xtaay, es tmūmadyaktaay ti ja Dios tū tuūñ Paāblūkyujxm mā ja'ay di'ibū kyaj 'yisraelítaty. ²⁰ Ko tmūdoodū tyādū ayuk, net t'awdajttū Dios es 'yanmaayudū Paāblū:

—Weenu, mūgu'uk. Tū xy'ixy ko kanak mil yū israelítaty tū tmūbeky yū Jesús es nidugekyū yū'ujuty tranujxtū ja Moisesū 'yana'amūn, ²¹ es tū jyūna'añ ja ja'ay ko mij myā'uxpeky mut nidugekyū israelítaty di'ibū tsūnaaydyup mā ja ja'ay di'ibū kyaj 'yisraelítaty, es kyaj tranujxtū ja Moisesū 'yana'amūn es kyaj yajtsúkut yū 'yu'unguty waanū mā ja yedyujk'ajtūn, es nan kyaj tranujxtū di'ibū jaayam ndu'unūm. ²² ¿Ti ndu'unūm? Ñijáwudūbū net yū ja'ay ko tū mja'ty. ²³ Nik oy ko dū'an xytyúnut. Tyāā nimajtákkū yedyujk di'ibū pyadunaampy yū wāndakūn. ²⁴ Nūjx mūut es mnayyajwā'adsudut mut yū'ujuty, es mij mgujúyūbū tadū gastū tugekyū. Es ko ñáxudū tadū wāndakūn, net yū mwaay xykyaaaptut mut yū'ujuty es net nidugekyū ja'ay tmūwinmā'añbyaadut ko kyaj tyū'ajtūnuty éxtām tū jyūna'añ mut mij, es ko mij nandū'un oy xypyanejxy yū Moisesū 'yana'amūn. ²⁵ Es mut di'ibū kyaj 'yisraelítaty es tmūbuktu Jesús, tū njā'ayam wi'ix ngajxmujkām ko kyaj tjū'xtat yū tsu'utsy di'ibū tū yajtukwindsū'ūgū agojwinnáx, kyaj tjū'xtat ja ne'pyñ o tsu'utsy di'ibū kyaj wā'ats tū wyindajxtā'ay, es nandū'un kyaj myū'indúndut.

Paāblū yajmátsy mā māj tsajptujk

²⁶ Net ja Paāblū tmūnejxy ja majtáxkpū yedyujk, es jakumbom ñayyajwátsudū nidugekyū. Netū Paāblū jyajty mā ja māj tsajptujk es t'awánut ja teetytyujk nā'a dyajjūjpkúxut ja wāndakūn es nā'a dyajmínut ja windsū'kūn.

²⁷ Mā kyajñūm kyexy ja jūxtujk xūbū wāndakūn, nija'ajuty yū israelítaty di'ibū tso'omp mā Asyū ñax, t'ijxtū ja Paāblū mā ja māj tsajptujk tūjā'a es mā yū'uyuty ja israelitū ja'ayuty mbaat tyúkudū. Net ni'igū yax jyojktū ja ja'ayuty, es tmajtstū Paāblū, ²⁸ es muk tmūgajxtū ja ja'ayuty:

—¡Miits israelitū mūgu'uguty, pudujkūgats! Tyāadū dū'an ja yedyujk di'ibū jadijtp oytyim di'ibū kajpnaty, es ttuk'uxpeky tugekyū naxwifūdū es kyaj twindsū'ūgudū nmūgunax'ajt nmūgugajpn'ajtam, ni ja Moisesū

'yana'amun es ni yu nmuj tsajptujk'ajtum. Es nandu'un tu tmuduku ma tyadu muj tsajptujk ja grieegu ja'ayuty, es du'un kyaj tmuj'ixyu tyadu wa'ats lugaar.

²⁹ Du'un jyuna'añu tyadu israelituty ko tu t'ixy ma Jerusalén kajpn yu Paablu mut ja Trófimu di'ibu Éfesu kugajpn. Paaty jyunandu ko Paablu tu tmuduku ma muj tsajptujk tujá'a yu Trófimu di'ibu grieegu ja'ay.

³⁰ Tugekyu kajpn tnijawayandu ti tuun jajtup, es ja ja'ay myiñ puye'egyū. Net tmajtsta Paablu es pawitsy pajudoty dyajpudsuumdu ma ja muj tsajptujk, es netyu dya''adujktaaydyu ja muj tsajptujk'aa.

³¹ Tamu naty tim ya'oogánudu ja Paablu ko oj ya''awanu ja soldaadu windsungopk ko nidugekyu Jerusalén ja'ay ya'ax jyoktu. ³² Net ja soldaadu windsungopk dyajnaymyujku ja syoldaadutujk es ja soldaadu windsunaty, es jyajttu puye'egyū ma mayjya'ayuty. Es ko ja ja'ayuty t'ijxtu ja soldaadu windsungopk mut ja syoldaadutujk, net ja Paablu tasmajtsudu es kyaj tnakywojptu. ³³ Net ja soldaadu windsungopk tnimiñ ja Paablu es tmajtsy. Ta dyajnejxy kawuñ mut majtsku kadenu. Es ko waanu 'yijty, net dyajttuy ja soldaadu windsungopk:

—¿Mbún mijts, es ti tu xytyuñ?

³⁴ Peru ja'ayuty yaxkaktu wiingátyuty éxtum kyaj mbaat yu soldaadu windsungopk tmudoogúku di'ibu dan tuj'ajtan. Es net ja Paablu yajmunejxy ma kwartel. ³⁵ Ko jyajty ma ja kwartelu 'yeskaleeru, net ja soldaadutujk kyuu'ku es yajmunejxy ja Paablu, ³⁶ ja'a ko pyamíñuty ja mayjya'ay pyaya'axy pyajékuty:

—¡Ya'ooktu!

Paablu kyama'añ ma nimajjya'ay

³⁷ Es ko Paablu dyajtukayandu ma kwartel, net t'anmaay ja soldaadu windsungopk di'ibu ijtp ma ja batayonk:

—¿Tits mbaat nnigajxy?

Es ja soldaadu windsungopk 'yadsooy:

—¿Mij majjyty mgajxat grieegu? ³⁸ ¿Tii mij kyaj m'ejiptuja'ayuty di'ibu tuuyup mut tsyiptuun yu yajkutujkpu es dyajpudseemy ma muj ittum taxk mil yu yajja'ay'o'kruty?

³⁹ Net ja Paablu 'yadsooy:

—¡Kyaj! Israelitu ja'ayuts uj, jápats ngugajpnaty Tarsu, di'ibu ijtp muj ma Silisyu ñax, romanu ja'ayuts uj. Tunu may'ajtan, meegyats ja tiempu esuts ja ja'ay nmugajxat.

⁴⁰ Es ja soldaadu windsungopk tmooy ja tiempu. Netu Paablu tyunaaye'ky ma ja eskaleeru es ja kyuu' tuuk'ijxy ja ja'ay es 'yamóndut. Es ko 'yamoondaaydyu ja ja'ay, net oj tmugajxy mut ja ebreeu ayuk, es t'anmaay:

22

¹ —Miits mujja'aydyujkuty es miits mugu'uktujkuty, mudowdu wi'ixuts nnayñikajxtu'uda'añudyats.

² Ko tmudoodu tkajxy ja ebreeu ayuk, net ni'igu 'yamoondaaydyu. Es ja Paablu 'yanmaayudu:

³ —Ej israelituts, japs nmaxu'unk'ajty Tarsu, Silisyu ñaxxóty, es yaats nye'ky Jerusalén es Gamalyéluts xya'uxpuk. Yajtuk'ijxats oy ja n'aptujk'ajtam 'yana'amun es amumdu'uk jótats nmudúñ ja Dios, éxtum miidsuty nidugekyu tyam xytyundu. ⁴ Ejts tuuyup nmudsip'ajtats yu di'ibu

pyanejxyu ja Jesusu 'yaxpajkan, extu nya'oogánuts es nyajnejxyuts tsimy yedyujk toxytyujk, mbujta'aga'añuts pujxndugóty. ⁵ Es ja teedywyindsungópok es nidugekyu di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty ñija'adup ko ya'ujaty dyajktu neky mat ja nmu'israelitu'ajtam di'ibu Damasku tsunaaydyur. Nuixpudsu naty jam, n'axta'aya'añuts di'ibu myubujktur ja Jesús, es nyajmina'añuts ya Jerusalén es ndukkumadowa'añuts.

⁶ 'Ko nja'tánuts Damasku, éxtam kijkyxuu, nétats n'ijxy jyajy nikajxmuts tu'ugu muk jajun di'ibu tsajrótm tso'omp, ⁷ es ngadaayuts. Nétats nmadooy tu'ugu ayuk ko jyuna'añ: "Saulu, Saulu, ¿Tits ko xypyajadity?" ⁸ Nétats nyajtuy: "¿Mbán mijts?, Windsún." Es xy'anmaayuts: "Újtsuts Jesús nazarenu di'ibu mij mbajudijtypy." ⁹ Ja njamyuduts t'ijxtu ja jajun, per kyaj tjagyujkudu ja ayuk di'ibuts uj xymyugajx. ¹⁰ Nétats uj n'anmaay: "¿Tits ndúnur?, Windsún." Nétats xy'anmaay ja Nindsun'ajtam: "Pudu'uk es nuix jap Damasku es jap m'anuumadut tagekyu ti mdúnur."

¹¹ 'Es ko ja jajun oj xyajwiindsuts, nétats ja njamyuduts xyajnejxy witsy extu njajtyuts Damasku.

¹² 'Jap tu'ugu yedyujk di'ibu xy'ajtypy Ananius. Yu'u jyantsy'awdajtypy ja Dios es tkuydyuñ ja Moisesu 'yana'aman, es nidugekyu israelítaty di'ibu tsunaaydyu Damasku yajxon muut 'yijty yu'u. ¹³ Es ja Ananius xyñimiñnuts es xy'anmaayuts: "Mugu'uk Saulu, iixwa'x jatugok." Es netyu jatugok oj n'ijxwa'xyuts es net n'ijxyuts ja Ananius. ¹⁴ Nétats xy'anmaay: "Yu Dios di'ibu n'aptujk'ajtam wyindsu'kudu jékyur, tu mwin'ixyaty es xy'ixy'átut di'ibu yu'u tseyjry, es xy'ixut ja Di'ibu Jiky'ajtr Tuy'ajtun Muut es xymyudówat di'ibu yu'u kyajxyry. ¹⁵ Esu Dios mbujta'agánur es xykyajxut ja 'yayuk ma nidugekyu naxwíñudu ja'ay, es xytyukmumadya'agut di'ibu tu xy'ixy es di'ibu tu xymyudoy. ¹⁶ Es tyamyu, katu m'ak'awix. Pudu'uk es mnubátut, es manu'xta'ak ja Dios esu mbeky mniwa'adsudut."

¹⁷ 'Kots njumbijty Jerusalén, tats nnejxy ma muj tsajptujk es ngajxtákyuts. Nétats n'ijxma'ty. ¹⁸ N'ijxyuts ja Nindsun'ajtam Jesús, es xy'anmaayuts: "Jottugoy es mbudsámut ya Jerusalén, mat ko kyaj tyadu ja'ay tmubaka'añ kots uj nGrístaty."

¹⁹ 'Nétats uj n'anmaay: "Windsún, yu'ujaty ñija'adup nidugekyu kots uj nnejxyuts ma tsajptujk es nmunejxyuts pujxndugóty di'ibu myubejkyry ko mij mGrístaty, es uj tu nyajwépyadyuts. ²⁰ Es ko ja ja'ay dya'e'ky ja Esteebu, mij ja mduumbu di'ibu pyujtáak ja tay'ajtun mijtskyujxm, támudsu naty mat n'ity ko dya'e'ky, extu ngwentu'ajtats ja wyit." ²¹ Es xy'anmaayuts ja Nindsun'ajtam: "Nuix. Újts mij ngaxaampy jagam ma ja'ay kyaj 'yisraelítaty."

Paablu 'yijty soldadu windsungopk kyuhjóty

²² Tmudoo'ijty ja ja'ay yaabaat ko jyunañ ko ñixxa'añ ma ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelítaty. Net ja ja'ayaty yaxkaktu:

—iYa'ook tadu ja'ay! ¡Kyaj pyadyaty jyiky'átut!

²³ Es maanam ja ja'ayaty ni'igu ttuk'ya'ax ttukjoktu, tjandu wyítaty es t'axjubiptu, es ja naxway tjantsywyujuku, ²⁴ net ja soldadu windsungopk tni'ana'am es ja Paablu yajmanujxut ma kwartel, es yajwópat es tnigajxut ti ko ja'ay ya'axy jyeky mat yu'u. ²⁵ Es ko two'ondunu

es twopandu yu Paablu, net yu Paablu dyajtūy ja soldaadu windsún di'ibu naty jam:

—¿Mmadajtypy miidsu kutujkun es xywyópat tu'uga romanu ja'ay, es kyajnum yajpayo'oyu?

²⁶ Es ko tmudooy yu soldaadu windsún, net oj t'awanu ja wyindsún, ja soldaadu windsungopk, es t'anmaay:

—Mnaggywentu'átudup mut di'ibu mdunaampy. Tyadu yedyujk, romanu ja'ay yu'u.

²⁷ Net ja soldaadu windsungopk tnimujwa'ky ja Paablu, es dyajtūy:

—¿Tuy'ajtun ko mij mromanuja'ayudyu?

Es ja Paablu 'yadsooy:

—Tuy'ajtun.

²⁸ Es ja soldaadu windsungopk 'yanmaay:

—Ujts kajaats xytsyoobátxu kots uj nromanuja'ayuty.

Es ja Paablu 'yanmaay:

—Per ujts romanu ja'ayuts na'abuts nmiin njajty ya naxwiin.

²⁹ Es yu soldaadu di'ibu naty wopánup yu Paablu, net ñikaktaayudu, es yu'ubaat ja soldaadu windsungopk tsyu'ku ko yu Paablu tu tkawuñ es romanu ja'ay yu'u.

Paablu tmugajxy di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty

³⁰ Es jakumbom yu soldaadu windsungopk tnijawuyáñ ti ko Paablu ñi'uanuty yu israelítaty. Net tni'ana'am es jyúnakut ja kadenu di'ibu Paablu ky'u'awu'un'ajtypy, es dyajnaymyujku yu teedywyindsúnuty es nidugekyu di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty. Netu Paablu dyajpudsuumdu es trujtáktu mayjya'ay wyinduuy di'ibu naty tu ñaymyúkudu.

23

¹ Paablu tni'ijxe'ky di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty, es t'anmaay:

—Mugu'uktujkuty, tuts njiky'aty extu tyambaat wi'ixuts kyaj nbekyjyawu ma ja Dios.

² Net ja Ananius di'ibu ijtp teedywyindsungópik, t'anmaay ja ja'ay di'ibu tunaapy jap Paablu pya'aay es t'abojtstu'ugut ja Paablu. ³ Es ja Paablu t'anmaay:

—Dios yu'u mwórudup, mnay'andijyuty éxtamu ja'ay di'ibu jiky'ajtp tuy'ajtun muut. ¿Ti ko yaa m'u'uñ esuts xyppyayo'oyut éxtam ja Moisesu 'yana'amun jyuna'añ, es mijts ku'am kyaj xykyudyúñ ja Moisesu 'yana'amun ko mjana'añ esuts nya'abojtstu'ugut?

⁴ Es ja ja'ayuty 'yanmaayudu:

—¿Tii du'un xywyingajxpéty yu teedywyindsungópik?

⁵ Es ja Paablu t'anmaay:

—Mugu'uktujk, kyajts nnijawu pun yu'u teedywyindsungópik. Pes du'un ja Diosu jyaabyajtun jyuna'añ: “Katu xykyajxpéky di'ibu ana'amp mgajpnóty.”

⁶ Ñija'ap ja Paablu ko tamu sadusee ja'ayuty esu farisee ja'ayuty, es t'anmaay muk:

—Mugu'uktujkuty, uj nandu'un farisee esu n'aptujkuts nandu'un fariseeuty, es tyámats xyajjustisupaaty kots nmabeky es n'awíxyuts ja jyikyryujkun di'ibu tu 'yeeky.

7 Es ko dū'anū Paāblū jyūnāñ, net ja ja'ay ñaygyajxytsyi'kūdu ak yū'ujyūty di'ibū naty tū ñaymyūkūdu, ta ñaybyujtākūdu abekyū fariseeūty es abekyū saduseeūty, 8 mut ko yū saduseeūty jyūnā'andū ko di'ibū tū 'yeeky kyaj ñakyyikykyeūty, 8 mut ko kyaj jyaadyū anklūs es kyaj jyaadyū anmūjā'an. Per yū fariseeūty myūbejkyūty ko yū o'krū jykypyeūty jatūgok, ko jyaaty yū anklūs es jyaaty ja anmūjā'an. 9 Es di'ibū ana'amdūp mūj tsajptagóty nidūgekyū ñay'oojūdu ak yū'ujyūty. Es pyādū'ktū nija'ajyūty ja fariseeūty di'ibūty tsajptagóty ya'xprūjktūp, es t'anmaāydyū:

—Tyādū yedyūjk kyaj pyeūty nbátūm. Yū'u da tu'ugū anklūs o tu'ugū anmūjā'an tū myūgajxyūty.

10 Es ni'igū jyantsymyūjwindūku ko ja'ay ñay'oo ñayya'axūdu ak yū'ujyūty. Ta ja soldaādū windsūngopk jyotmay'e'ky ko yū Paāblū ja'ay ya'oogūdat. Net ja syoldaādūtyjk tkejxy es nūjx ja Paāblū dyajtsoondū es dyajmínūty jatūgok mā kwartel.

11 Ja ux ja Nindsūn'ajtūm Jesús kyūxe'ky mā Paāblū, es 'yanmaāyū:

—Paāblū, jotmūk mnaybyujtā'agūdat. Extūm tū xkyajxy ja tūy'ajtūn mut ūj ja yāā Jerusalén, nandū'an xkyajxūty ja tūy'ajtūn ūjtskyūjxm jap Romū.

Tkajxy'áttū pūn wi'ixū Paāblū 'yoogūty

12 Es jakumbom nija'ajyūty ja israelítūty ñaygyajxūdu es dya'ooga'añ ja Paāblū, es jyūnandū:

—Wa'an ja Dios xytyukkūmūdo'om pūn ka'ay ūkūm mā kyajnūm nya'o'kam ja Paāblū.

13 Di'ibū dū'an tyunándūbū naty naxy nijustyikxy ja yedyūjkūty. 14 Net ñūjxtū mā ja teedywyindsūnūty es ja mūjja'aydyūjkūty, es jyūnandū:

—Hūdsūty tats nnaygyajxūdu es Diósūts xytyukkūmūdōwdūty kots ngáyūty pūn kyajnumts nya'ooktū Paāblū. 15 Tyam miidsūty es di'ibū ana'amdūp mūj tsajptagóty, amdōwdū tadū soldaādū windsūngopk es bom dyajmínūdu tadū ja'ay mā miidsūty, es xywyin'ūnūty ko miits xyñijawūya'andū yajxón ja pyeūty. Es hūdsūty, támūts n'awixtū esūts nya'oogūty mā kyajnūmū naty jya'ty.

16 Es ja Paāblū ja tsyojmaānk myūdoo ti tyunándūp, net ñejxy mā ja kwartel es t'awa'ānū ja Paāblū. 17 Net ja Paāblū tmūgajxy tu'ugū soldaādū windsūn, es t'anmaāy:

—Mūnūjxū tyādū mixy mā ja soldaādū windsūngopk, ja'a ko myadyā'aga'añ waanū mut yū'u.

18 Es ja soldaādū windsūn tmūnejxy ja Paāblū tsyojmaānk mā soldaādū windsūngopk, es t'anmaāy:

—Tadū Paāblū yū'ūts tū xy'amdoy esūts nyajmínūty ja yāā tyādū mixy. Yū'uk madyā'agaāmp waanū mut mij.

19 Es ja soldaādū windsūngopk tkū'ūmūmajtsū ja mixy, es dyajnejxy wiink tsoo, es dyajtūūty:

—¿Tits xy'awanūyāāmp?

20 Net ja mixy t'anmaāy:

—Yū israelítūty tū ñaygyajxūdu es bom m'amdōwā'añūty es xyajnūjxūty ja Paāblū mā di'ibū ana'amdūp mūj tsajptagóty, es 'yandā'aga'andū es ttseky es xpyayo'oyūty. 21 Kyaj mij xymyūbūkat, ja'a ko nijustyikxyñaxūty ja jya'ayūty di'ibū awijxp ayū'udsyū, es tū jyūnā'andū ko Dios tyukkūmūdōwdūty pūn kaāydyūp es kyajnūm dya'ooktū Paāblū; es tyam tap t'awixtū nā'a xyajmín.

22 Net ja soldaādū windsungopk ņayjyugajxū mūt ja mixy es kyaj pán ya''awánut éxtum tū yajmāmadya'aky.

Paāblū yajkéxy mā gobernadoor Felūs

23 Ta ja soldaādū windsungopk tmūgajxy majtskū soldaādū windsún, es t'anmaāy:

—Anūmūdū majtsk mūgo'pxū msoldaādū es ņay'uxkúkūdat, es tūgu'px majk di'ibū kwaagyuyjxy, es majtsk mūgo'pxū di'ibū mūt ja lyanzū, es ņūjxūt Sesareeū tyam māj koots. 24 Es nandū'un ņay'uxkúkūdat yū Paāblū es ttukpátūt ja kwaāy, es yajkwentū'átūt kūdiibū ti jyátūtūt es yajkūyákūt mā ja gobernadoor Felūs.

25 Es ja soldaādūtūjkūtū yū'u tmūnūjxtū ja neky mā jyūna'añ: 26 “Ūjts Klaudyū Lisyūs, ngéxyūts tu'ugu neky mūt mij, gobernadoor Felūs, es ngajxpo'xa'añ. 27 Yū israelítūty tū tmatstū tadū yedyūjk es dya'ooga'añ, per kots űj nnija'aju ko yū'udyū romanū ja'ay, nētūts oj nnejxy mūdūts ja nsoldaādūtūjk es nyajtsékūyūts. 28 Nētūts nyajnejxy mā israelítūty di'ibū ana'amdūp māj tsajptūgótū, mūt kots nnijawūya'añ ti ko tū tni'ūnūndū. 29 Māj ja pyekey tūjūtākūdu mūt kū'ūm ja 'yana'amūn; per kyaj tmūdaty yū peky es dya'oogat o dya'ítūt pūjxndūgótū. 30 Kots űj nnija'aju ko yū israelítūty ttukniwinmayū dya'ooga'añū tadū ja'ay, paaty tyāmūts ngexy mā mijts; es nandū'un tūts n'anūmū ja di'ibū ni'ū'unūp es nūjx dyaky yū tyū'ajtūn mā mijūn. Ja nnaybyátūm.”

31 Net ja soldaādūtūjk dyajnūjxtū ja Paāblū éxtum tū ya''anūmūdū, es dyajnūjxtū koots exū Antīpatrūs. 32 Jakūmbom jyūmbijttū ja soldaādū ye'ebū mā ja kwartel, es ja kwaagyuyjxyrū t'akpanūjxtū ja Paāblū. 33 Ko jyajty Sesareeū, ta tkūyajktū ja Paāblū es ja neky mā ja gobernadoor. 34 Es ko t'ijxy ja neky ja gobernadoor, net dyajtūy ja Paāblū:

—¿Madsoo m'it mlugaar?

Es ja Paāblū 'yadsooy:

—Silisyū ja'ayūts űj.

35 Net ja gobernadoor Felūs 'yanmaāyū:

—Tyāmūts n'awíxūt ko kyūda'agūt ja ja'ay di'ibū tū mni'ūnūty, esūts nmūdówūt wi'ix jyūna'añ.

Es ja Paāblū yajpūtáky mā ja tūjk di'ibū Eroodūs pyalasyū'ajt, es kywentū'átūdu ja soldaādūtū.

24

Paāblū, ja gobernadoor Felūs wyinduuy

1 Kyummūgoxk xūū kyūdaki Sesareeū ja Ananiūs di'ibū ijtp teedywyindsūngópk, mūt ja mūjja'aydyūjk es tu'ugu wingajxru di'ibū xyū'ajtyrū Tértulū. Tyāādū twinguwā'kū ja gobernadoor Felūs es tjarūjta'agāñ ja pyekey ja Paāblū. 2 Es ko ja gobernadoor dyajmīñ ja Paāblū, net ja Tértulū tni'ū'unū ja Paāblū, es t'anmaāy ja gobernadoor Felūs:

—Nja'aygyūdákūpyūts mā mij, windsún gobernadoor, ko mijtskyūjxm jyāadyū oy'ajtūn mā tyādū naxwīñūdu, es mij m'ane'emy yajxón mūt ja oybyū mwinmā'añ. Paaty kyaj mā tsip mūt űudsūty. 3 Es mij tū xytyūñ yajxón tūgekyū mā tyādū israelítūty ja űaxwīñūdu. Nja'aygyūdákūpyūts mijts, gobernadoor Felūs. 4 Per kūdiibūts mij nūgōo ja mdiempū nyajtūgótū, tūnū may'ajtūn es xymyūdoo'ítūt di'ibūts űj ngajxaampy. 5 Tyādū yedyūjk yū'ū axuk ja'ay, es űejxy oytyim maaty es dyajtsiptūñ yū israelítūty; es

nandu'ən yu'u ñigopk'ajtypy ja ja'ayuty di'ibu yajtijp nazarenu ja'ayuty. ⁶ Nandu'ən tmədəjku wiink ja'ay mā muj tsajptajk. Paadyuts nmajstū es ndydyunānduts éxtamdsu n'ana'amən jyuna'añ. ⁷ Net ja soldaādu windsungopk Lisyus myiñ es tyujku amujāa, es dyajnejxy ja Paāblu, ⁸ es xy'anmaaydyuts uudsuty di'ibu u'andup nmīndat mā mij. Es tyam mijts ku'am xyñijáwut ja tų'ajtan nidugekyu ti kots nni'ūnudu.

⁹ Esu israelitu ja'ayuty di'ibu naty jáputy, nandu'ən jyunandu ko tų'ajtanuty.

¹⁰ Net ja gobernadoor ja ky'u ttuk'ijxy ja Paāblu es kyajxut. Ta Paāblu jyunāñ:

—Tyam u j jotkujkuts nnayjyáwuty es nnayñikajxtu'uda'añadyuts mā mij, mut ko nnija'abuts ko mij tyam m'ity jeky es myajkutíky mā tyādu naxwiñudu. ¹¹ Mijts ku'am mbaat xypyayo'oy ko je'eyanam majmajtsk xuu kots n'ojtsy Jerusalén esats n'awdata'añ ja Dios. ¹² Es kyaj tų'ajtanuty kots xypyaattu nnay'oojūdats, es kyajts pūn nyajnayñibudu'ku, ni mā muj tsajptajk es ni mā justisutajkuty, es ni di'ibu kajpnats pūn muut ngatsiptūñ. ¹³ Tyādu ja'ayuty kyaj mbaat dyajtydyūkudu tits xytyukni'u'anadup. ¹⁴ Di'ibu tų'ajtan, nbanejxypyats ja Jesús éxtamu Kristu, di'ibu yu'u tyijtap anuu xprujkan. Nmadiimbyuts ja Dios éxtamdsu n'aptajk tmēduuñ. Nmabejkyryuts tugekyu Moisesu 'yana'amən es tugekyu di'ibu Diosu kyugajxpu kyajxtu. ¹⁵ Es u nmabejkyryuts éxtam yu'ujuty nandu'ən ko yu Dios dyajjikyryuka'añ tugekyu o'kpu di'ibu ijt oyjya'ay es nandu'ən di'ibu ijt ka'oyjya'ay. ¹⁶ Es paadyuts du'uñam nduna'añ di'ibu oy Dios winduuy es nandu'ən ja'ay winduuy.

¹⁷ Es kanak jumajtats nūdijty wiink nax wiink kajpn, es njambijtyats mādsu nnaxu ngajpn es nyaka'añuts yu limosnu es ja windsu'kan. ¹⁸ Es jawyiinats nnayyajwátsu. Jápuđsu naty muj tsajptajk ñabotsoty es mbajta'aga'añuts yu limosnu es ja windsu'kan, es kyaj mut ja mayjya'ay es ni nganayñibudu'agūdats ni pūn muut. Es jap tsajptugoty xypyátats ja israelitaty di'ibu tso'omp mā ñaxwiñudu Asyu. ¹⁹ Es japs xypyattu ja israelitaty di'ibu tso'omp mā ñaxwiñudu Asyu, ¿Ti ko ku'am tu kyamindu ja yaa es xyñi'ūnūdats mā mij, pūn tų'ajtan myudajttap mā u'ūnūn? ²⁰ Mut ko yu'ujuty kyaj myindu di'ibu tyam junāndup ja yaa, wa'an yu'ujuty tų'ajtan tjuna'andu pūn ti peky tu xypyaattats ko nwindunaay wyinduuyuty di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty. ²¹ Je'eyu pūn yu'ujuty xyñi'ūnūnayaambuts ko njunāñuts muk jap mā di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty: “Miidsuty tyam xpyekymyoodyuyps kots u j nmabeky ko yu o'kputy jyikyryuka'andu.”

²² Ja Felus oy tñija'aju wi'ix tmabuktu di'ibu pyanajxtap ja Jesús éxtam ja Kristu, paaty ko tmadooy yu taadu, net jyunāñ:

—Ko myínut ja soldaādu windsungopk Lisyus, n'akmadówaps miju m'u'ūnūn.

²³ Es net ja Felus t'anmaay ja soldaādu windsūn es ja Paāblu 'yítat tsimy, per tmo'oyat nandu'ən yu awa'ats'ajtan es dyajtūkat yu myutnaymyaayubutajk es kyu'ixudut.

²⁴ Es ko 'yijty kanak xuu, ta jyajty jatugok ja Felus mut ja ñudo'oxy Drusilu, di'ibu israelitu ja'ay. Ta tñigajxu ja Paāblu es myínut. Es tmadooy ko Paāblu myugajxudu wi'ix ja jiky'ajtan ko Jesukristu yajmabéky. ²⁵ Es ko ja Paāblu 'yawa'anu es ja ja'ay jyiky'átat tų'ajtan muut

es ñay'aguwítsudat ku'am, es ko ja'ay yajpayo'oydyat, net ja Felus ñay'adsu'ku es t'anmaay ja Paablu:

—Winwa'ktútuts tyam. Kots ja tiempo nmudátut, net nnigáxut.

²⁶ Es ja Felus yu'u jyatsojk es ja Paablu myo'oyudat ja meef es tasmátsut; paaty janaamuty tniǵaxu. ²⁷ Du'un tyuun jyajt majtsk jumajt. Net ja Felus pyadsu'mnu gobernador, es tyujku ja jembyu di'ibu xyu'ajtypy Porsyu Festu. Es ko ja Felus wyu'amáñ oy mut ja israelítaty, paaty dyajwe'emy ja Paablu tsimy pujxndugóty.

25

Paablu, ja gobernador Festu wyinduuy

¹ Ko ja Festu jyajty es oj t'axaju ja kyutujkan es 'yítut gobernador, kyumduǵuk xuu tsyo'oñ Sesareeu es pyatujku Jerusalén. ² Es net ñimiinudu ja teedywyindsánaty es ja israelítaty ja myujja'aydyujk, es tni'u'ambajttu ja Paablu, ³ t'amdooy ja may'ajtun es tniǵáxut ja Paablu es dyajmínut Jerusalén. Du'un t'amdooy ko tu naty ñaygyajxudu ja israelítaty es dya'ooga'andu tu'aa. ⁴ Per ja Festu 'yadsooy ko Paablu tap 'yity tsimy Sesareeu, es yu'u ku'am jajpta'agaamp jap. ⁵ Es jyunáñ:

—Miits nidu'ugaty di'ibu myudajttap ja kutujkan, mnajxtap Sesareeu kots uj nnajxat, es punu tadu yedyujk jamu pyeky, mbaat xyñi'u'ambáttu.

⁶ Festu je'eyu jap 'yijty Jerusalén tuktujk majk xuu es ta net jyunajky jatugok Sesareeu. Es jakumbom t'axaju ja 'yuñaaybyajn ma 'yana'ama'añ. Ta tniǵajxu ja Paablu. ⁷ Ko Paablu tyujku, net yajnadujkudu ja israelítaty di'ibu tu tsooindu Jerusalén, es tpujtákudu pyeky kanak nax, per kyaj tyu'ajtandujku. ⁸ Es net ja Paablu ñayñikajxtútu:

—Uj, ni tits tu ngatuundugóy mut ja israelítaty ja 'yana'amun, ni mut ja muj tsyajttujk es ni mut ja yajkutujkpu kopk.

⁹ Per ja'a ko yu Festu wu'umaamp oy mut ja israelítaty, paaty ja Paablu t'anmaay:

—¿Tii mnajxaamp Jerusalén es jámuts ndúnut ja tuj'ajtun?

¹⁰ Net ja Paablu 'yadsooy:

—Tyámuts n'ity ma yajkutujkpu kopku kyutujkan, ma mbaaduts ja nduy'ajtun yajtúñ. Mnija'ap oy ko kyajts uj ti tu nduundugóy mut ja israelítaty. ¹¹ Es pun tuj'ajtun ko tats ti nduundugóy di'ibuts ngumadówap es xya'oogudats, wa'ants xya'ooktu; per pun kyaj ti tyu'ajtunaty di'ibu xytyukni'u'anup, kyaj pun ja kutujkan tmudaty esats xykyuyákut ma yu israelítaty. Paaty n'amdóyats esats xyajnajxudats ma ja yajkutujkpu kopk es yu'u ku'am xypayyo'oyudats.

¹² Ko naty ja Festu tu myadya'aky mut ja jya'ayaty, ta t'anmaay ja Paablu:

—Mut ko tu xy'amdooy es nyajnajxat ma yajkutujkpu kopk es yu'u jyustisatúnut, oy nyajnajxat.

Rey Agripu jya'ty es tku'ixy ja Festu

¹³ Ko 'yijty majtsk tuǵuk xuu, net jyajty jap Sesareeu ja rey Agripu mut ja toxytyujk di'ibu xyu'ajtypy Berenise, es tkajxpo'xa'añ ja gobernador Festu. ¹⁴ Es kom kanak xuu jap 'yijttu, ta ja Festu tmumadyaky ja rey wi'ixu Paablu 'yity tsimy, es t'anmaay:

—Tyap tu'ugu yedyujk 'yity pujxndugóty di'ibu Felus tu dyajwe'emy. ¹⁵ Kots n'ijty Jerusalén, net ja teedywyindsánaty es israelítaty ja

myujja'aydujk tni'u'unudu tadu yedyujk, es xy'amdooyats es uj njuna'anudats ko peky tmudaty es wa'an dya'ooktu. ¹⁶ Es uj n'adsooyats ko yu romanu 'yana'amun kyaj ñigutikyuty es nya'o'kam ja ja'ay pun kyajnamu tyuy'ajtan dyaky es ñaywyindandut mut ja di'ibu u'amp, es ñayñikajxtu'ududut. ¹⁷ Paaty ko yu'ujaty myiindu ja yaa, netyu jakumbom nnaxwe'tsy ma uñaaybyajn mats n'ane'emy, es netats nnigajxu tadu yedyujk. ¹⁸ Ja israelituty kyaj oj 'yuundu éxtamts uj tu n'okwinmay. ¹⁹ Yu'u je'euy oj ttukni'uanudu éxtamu israelituty myubaktu, es muut ja Jesús di'ibu o'k; per ja Paablu jyunañ ko yu Jesús jyiky'aty. ²⁰ Es kom kyajts nmawinma'añbyaaty wi'ixats ja tuj'ajtan ndúnut, netats ja Paablu nyajtuy pun najxaamp Jerusalén es jápats ja tuj'ajtan ndúnudats. ²¹ Per ja'a ko yu'u 'yamdoo es ja yajkutujkpu kopk Augustu ttúnut ja tuj'ajtan, paaty uj nya'ityats tsimy extu kots uj mbaat ngexy.

²² Net ja Agripu t'anmaay yu Festu:

—Uj nandu'un nmadowaambyats wi'ix jyuna'añu tadu ja'ay.

Es ja Festu 'yadsooy:

—Bom xymyudówat.

²³ Jakumbomu Agripu es ja Berenise jyajttu es ni'igu dyajniyaxu'ktu ja myuj'ajtan, es tyujkudu ma ja kumoñdyujk mut ja soldadu windsungópkuty es mut ja Sesaree myujja'aydujk. Net yu Festu tnigajxu yu Paablu. ²⁴ Net ja Festu t'anmaay yu Agripu:

—Rey Agripu es miidsaty nidagekyu di'ibu tu ñaymyúkudu mut újuty, tyaa ja yedyujk. Mayu israelituty tu xy'anuumats mut yu ja'ay jap Jerusalén es yaa nandu'un Sesaree, es du'un jyuna'andu esuts nya'oogut. ²⁵ Per ni wi'ix tsoots ngapatu pyojpu es 'yoogut. Es kom yu'u ku'am tu t'amdoy es ja jyustisu yajtúnut ma yu yajkutujkpu kopk Augustu, paaty tats njuna'añ kots ngaxa'añ jam. ²⁶ Es kyajts nnijawu wi'ixats nnijáyut yu nwindu'n yajkutujkpu kopk mut yu'u. Paaty tyaa'ts nyajmíñ ma miits nidagekyu, es waanu ni'igu ma mij, yajkutujkpu Agripu. Tundu may'ajtan, yajtáwdu tyadu ja'ay esuts xy'awánut wi'ix mbaat nja'ayats, ²⁷ ja'a ko kyajts njawu tyuy'ajtanuty esuts ngáxut ma ja yajkutujkpu kopk pun kyajts n'awanu wi'ixu 'yu'unun.

26

Paablu, ja rey Agripu wyinduuy

¹ Net ja Agripu t'anmaay yu Paablu:

—Mbaat mij xyaky ja mduy'ajtan.

Ta ja Paablu ttuk'ixy ja ky'u es 'yamóndut, es jyunañ:

² —Jotkujkuts nnayjyáwuty esuts ngajxat mut mij, rey Agripu, esuts nnayñikajxtu'ududats nidagekyu di'ibu israelituty tu xytyukni'uanuts, ³ es waanu ni'igu ja'agyujxm ko mij mnija'ap tugekyu wi'ixats jaayam tii ndundu, uudsaty israelitu ja'ayaty, es mjaygyujkpu di'ibats nmadyakupy. Paaty tunu may'ajtan, madoo'it yajxon.

⁴ Yu israelituty nidagekyu tnijawu wi'ixats n'ijty mut yu'ujaty madsu ngajpn es nandu'un Jerusalén, kots nmutsk'ajty es extu tyambaat. ⁵ Es yu'ujaty nandu'un ñija'adup, es pun tsoyoktup jyuna'andut tuj'ajtan, kots uj n'una'k'ajty farisee ja'ayaty. ⁶ Es tyam xyajmíñats es xyñ'uanuts kots uj nmabékyats ko Dios dyajjikyryuka'añ yu o'kpu éxtam wyandaky mut uudsadyu n'aptujkuty. ⁷ Nidagekyu israelituty 'yawjxtup ko Dios tkuydyúnut di'ibu wyandak, es ja'agyujxm t'awdattu Dios xuuñ koots. Mij

rey Agripa, yu'aguyajxma tada israelita ja'ay xyñi'uunudu kots uj du'an nujp'ixy. ⁸ ĆTi kyaj miits xymyubaktu ko Dios dyajjikypyuka'añ ja o'kra?

⁹ 'Ejts ku'am nwinmaayats tuuyap kots uj nduna'añ mayu winma'añ es nmadsip'átadats di'ibu pyanejxypy yu Jesús nazarena. ¹⁰ Es du'unats nduun kots n'ijty Jerusalén. Ja teedywyindsúnaty xymyooydyats ja kutujkan esats uj nbujta'agut pujndugóty ni nu'un di'ibu myubejkyppy yu Jesús; es ko dya'o'ktu, uj tudsu naty nraygyajxudu mut ja teedywyindsúnaty. ¹¹ Kanak ókats uj nduydyuun es agwanu tmastu'udut yu myubujkan. Du'an tu ndúñats tu'uk tu'ugu tsajptujk. Njantsy-tyukmadsip'ajtyats yu'ujaty es nbanujxats extu wiink kajpn.

¹² 'Es kots ujtu naty nnejxy ma Damasku, yu teedywyindsúnaty tu xymyo'oyats yu kutujkan esats najx nmatsy di'ibu myubujktap ja Jesús. ¹³ Rey Agripa, kotsu naty nnejxy, net jam tu'am n'ijxyats kijkyxyu tu'ugu jajun di'ibu miimp tsajwinm. Jantsy muk jyajy es kyaj dyu'anaty yu xuu jyajy. Tada jajun jyajty mats uj nbu'aay es madsu njaymyuudaty. ¹⁴ Net uadsaty nidugekyu ngudaadaaydyats, es nmadooyats kots xymyugajxy mut ja ebreu ayuk, es jyuna'añ: "Saulu, Saulu, Ćtits ko xypyajudity? Ku'am mnayyajtsayútyaty, éxtamu yuubu ko tnepy yu kepyjyptsétsy." ¹⁵ Nétats uj n'anmaay: "ĆMbán mij?, Windsún." Esats xy'adsooy: "Ejtsats Jesús, di'ibu mij mbajudijtyppy. ¹⁶ Pudu'uk es mdánut. Tu nnimíñ es mij nmagajxa'añ es ngajxa'añ esu ja'ay xy'awánut di'ibu tyam tu xy'ixy es di'ibu m'ixup óknam. ¹⁷ Es ejts mij nyajtso'ogup ma israelítaty es nandu'an ma kyaj 'yisraelítaty. Es tyam ngexy es mnujxut ¹⁸ ma ja'ajaty es xya'ijxwa'xut ja ja'ayaty es kyaj ñakyyo'oydyut ma ja koots it, wa'an dyo'oydyu ma ja xuuñ it, kudiibu 'yok'ijnudut Satanás kyajoty, Dios ky'ujóty 'yittat; esu du'unats xymyubáktat es yajtuknima'kxtat ja pyeky es yajmo'oydyut ja kuma'añ mut pánaty ijttap ja Diosu jya'ayaty." Du'unats xy'anmaay ja Nindsun'ajtam Jesús.

¹⁹ 'Paaty, rey Agripa, nmamadooyats di'ibuts ja Jesús xytyuk'ijx tsajwinm es di'ibuts xy'anmaay. ²⁰ Jayujpts ngajxwa'xy ja oybyu ayuk ma ja'ayaty di'ibáty jap Damasku, ta net di'ibáty Jerusalén es ma tugekyu Judeu ñax, es nandu'an ma di'ibu kyaj 'yisraelítaty; es n'anmaayats nidugekyu es dyajtagátstut yu wynma'añaty es jyambíttat ma Dios es ttúnut éxtam ja Dios jyuna'añ. ²¹ Paadyats xymyajtsta ja israelítaty muj tsajptujk ñabotsoty esats xyjaya'oogándu. ²² Peru Dios xypyudujkats es tyambaadats ngajxwa'xy ja 'yayuk mut nidugekyu ja'ayaty ko yu Jesús yu'u du'an ja Kristu. Es je'eyu njuna'añats di'ibu nandu'unu Moisés es ja Diosu kyugajxpu kyuxjaaydyu. ²³ Yu'ujaty jyunandu ko koonam yu Kristu 'yayówat es taanam 'yoogat; es ko 'yoogat, yu'u tim jayujp jikyapyákap jatugok es dyákat ja nitsokan mut di'ibu israelítaty es di'ibu kyaj 'yisraelítaty.

²⁴ Es ko du'an jyunán yu Paablu, net ja Festu yaxkeky:

—ĆTu mloku, Paablu! Mut mayu m'axpajkan tu mjumbity loku.

²⁵ Per ja Paablu 'yadsooy:

—Kyajts nloku, gobernador Festu. Tugekyu di'ibuts ngajxypy, tu'ajtan yu'u. ²⁶ Esu tyadu rey Agripa myudajtyppy ja tu'ajtan di'ibuts ngajxypy, paadyats nnigajxta'ay yajxon ma yu'un, mut ko kyaj tyaadu tyuun jyajtu ayu'udsyu. ²⁷ Mij, rey Agripa, Ćtii mmubujk éxtam jyunán yu Diosu kyugajxpaty? Nnija'abats ko mmubejkyppy.

²⁸ Net ja Agripa jyunán:

—Mūt waanubū mij yū m'ayuk xytsyeky es nbanūjxūdats yū Jesukristū, dū'un, ųkūdii?

²⁹ Net ja Paablū jynāñ:

—Pes mūt jawaanubū o mūt jamaybyū, Dios tsyejpy ko mij, rey Agripū, es nidūgekyū ja'ayaty di'ibuts yam xymūdoo'ijttap, nandū'unxyup mij nūjx m'ittū éxtam ūj, je'eyū ko kyaj mūdū kadenu.

³⁰ Net ja rey Agripū pyūde'ky, es nandū'unū Festū esū Berenise, es nidūgekyū di'ibū naty jap uñāaydyup, ³¹ es ñūjxtū wiink tsoo, es ñayjynānūdu:

—Tyādū ja'ay ni ti tū tkatūñ di'ibū pátap tku'oogat o 'yítat pujxndūgóty.

³² Net ja Agripū t'anmaay ja Festū:

—Tūxxyup yajnasmatū tyādū ja'ay kooxyup kū'am tū tka'amdoy esū yajkutujkrū kopk pyayo'oyūdat.

27

Paablū yajmūnejxy barkoty Romū tsoo

¹ Ko twinmaaydyū xyajnūjxa'andats jap Italyū, net ja Festū tkūyajky ja Paablū esū wiingátypyū tsimyjya'ay mā ja soldāādū windsūn Julyū, di'ibū jap ijtp mā byatayongū Augustū. ² Nétats ndūjkūdu mā tu'ugū barkū di'ibū naty tsoonaamp Adramityū es ñūjxa'añ Asyū. Yū Aristárkats mūat nnūjxtū, yū'ū jap kyugajpnaty Tesalónikū, Masedoñū ñaxwíñūdu.

³ Jakumbom njajttats Sidón. Es jap yū soldāādū windsūn Julyū tmūdajty yū oyjyot es tasmajtsū Paablū es nūjx tku'ixy yū myūtnaymyaayūbuty.

⁴ Kots ndso'ondū Sidón, nūjxtats aga'añdsyoo mā Tsyipre, mūt ko mūk jyantsypyoyj es kyaj mbaat tūyū nnejxyūts. ⁵ Es nnūjxtats ajkxnāx tsoo Silisyū pyū'aay esū Panfilyū, es njajttats Miirū, Lisyū ñaxwíñūdu.

⁶ Jap yū soldāādū windsūn tpaty jatu'ugū barkū di'ibū tso'omp Alejandriū es ñūjxa'añ Italyū. Nétats xyajtūjkū es nnūjxtats. ⁷ Es kanāk xūujats ndu'uyo'oydyū odyā'agyū, es jantsy nimūjāā njajttats wyinduuyū Gniidū. Es nandū'unū naty jyantsypyoyj. Nétats nnūjxtū wyinduuyū Salmón es n'awdijttats mā Kretū, ⁸ es nnūjxtats nimūjāā mejyñbyū'aay extū njajttats mā tu'ugū it di'ibū xyū'ajtypy Oybyū Jyikymyejyñ'aā, Laseeū kajpn wingón.

⁹ Es dyajtūgoodyū tiempū kanāk xūū es kudsu'ūgū kots n'aknūjxtat mūt ko wyingoonyū ja xux po'o. Net ja Paablū dyajky ja kajxwíjūn, ¹⁰ es t'anmaay:

—Mūgu'ugaty, ni'igū 'yaxūūgaty yū tiempū. Pūn n'aknūjxūm, n'ayo'ombátūmū net es nyajtūgo'oyūmū net ja barkū esū tsemy, es extū njiky'ajtūn'ajtūm.

¹¹ Per yū soldāādū windsūn yū'ū pyanūjx éxtamū wyinmā'añ yū barkū ñiwindsūn es yū barkū ñigapitank, kyaj ja Paablū kyajxwíjūn tmūdoojū.

¹² Es kom nik oy jatu'ugū kajpn di'ibū xyū'ajtypy Fenise mā ja islū, es jap tu'ugū jikymyejyñ'aā madsoo xūū pyūdsēmy, ja'agyūjxm may twinmaaydyū waanū oy ko ñūjxtat jap, es jap dyajnāxat ja xux po'o.

¹³ Ko tyūgajtsy ja poj es myiññ naje'eyū yū jamboj, net ñay'anmaayūdu:

—Oy nj'o'mām.

Ta ñūjxtū mā myūwingón ja Kretū myejyñbyū'a. ¹⁴ Per ko waanū 'yijty, net tyūgajtsy ja poj es myiññ jantsy mūk tuboj, ¹⁵ es dyajnejxy ja barkū wiink tsoo. Es kom mūk pyojy, kyajts mbaat nnūjxtū éxtamts

nnūjxā'andū. Nétuts nmatstuttū ja barkū es ja poj myūnūjxādūt mad-soo myūnūjxā'añūty. ¹⁶ Nétuts nnajxtū pyū'aay mā tu'ugū mutsk islū di'ibū xyū'ajtypy Kaudū, mā waanū poj myooñ. Es jantsy nimūjāa nyajtūjktū mā barkū ja barku'unk di'ibūdsū naty tū nwoondū. ¹⁷ Kots nyajtūjktū ja barku'unk, nétuts nwo'onda'tstū ja muj barkū mūt kanaagū tejxyñ kūdiibū jyaanwā'xūt. Es ndsū'kūduts ko ñejxy ja barkū pu'ujótm mā txū'aty Sirte. Es net nyajjunajktūts ja barkū wit es yū poj yajnejxyuty dū'añū. ¹⁸ Jakumbom kyajpū māk poj myooñ. Net ja barkū tsyemy ñūgūjūbijptsondāky. ¹⁹ Es ja myūduguk xūū ūdsuty nyajpūdsūmndū di'ibū mūdū barkū tyu'uyo'oy. ²⁰ Kanāk xūū kyajpū xūū 'yok'ya'ijxnū, es ni mūdsā'a, ja'a ko ja poj es ja tuū māk jyantsywyepy. Nja'aydyūgoodyaayñūts tūgekyū wī'ixūts nniitso'ogūt.

²¹ Es ko jeky 'yijñū, kyajts n'okkaayñūdu, net ja Paablū jyunāñ:

—Māgu'ugaty, tūxxyūp xymyūdoogūkūdu es kūdiibūxyūp tū ndso'onum Kretū es kyajxyūp dū'un n'ayo'om. ²² Per tyam katū mjotmay'ooktū, ni pūn kya'oogūt, oy tyadū barkū wyindūgōyūt. ²³ Pes tsu'uy tu'ugū Diosū 'yanklās n'ijxyūts, ²⁴ es xy'anmaāyūts: “Katū mdsū'ūgū Paablū, mja'tap mā ja yajkutūjkpū kopk. Nandū'unū Diosū may'ajtūn mdu'unxū es nidūgekyū di'ibāty mij mmūduuty barkoty, kūdiibū pūn 'yoogūt.” ²⁵ Paaty māgu'ugaty, jotkūjk'āttū. Eñ nmūbejkypyūts éxtūm ja Dios jyunā'añ. ²⁶ Per yū jikymeyejñ yū'n net xyajñūjxūm mā tu'ugū islū.

²⁷ Es ko 'yijty majtsk sūmāān māts ndu'uyo'oydyū, net koots jāpūdsū naty Adriyātikū Jikymeyejñōty es ja māk poj xyajnejxyūts anajñ aga'añ. Es tsu'pūn yū marineerūty wyinmāāydyū ko tpaada'andū nax. ²⁸ Net tkijxtū nū'unūn kyūkaty ja jikymeyejñ, es t'ijxtū ko je'eyū i'px majmókx tu'uk metrū. Es waanū n'akñajxtūts, net tkijxkojkpū jatūgok. Je'eyū i'px jūxtūjk metrū. ²⁹ Es tsyū'kūdu ko nūjx kyotū mā jamū tsāā nūjoty. Net dyajjunajktū taxkū pūjxn ajo'kn ūxkū'p tsoo es t'awixtū jotmaymyūnt wī'ix xyūñūts.

³⁰ Es ja marineerūty twinmāāydyū, net dyajjunajktū ja barku'unk es kya'aga'andū. Nūgoobū jyunandū ko dyajjunakā'andū pūjxn ajo'kn mā barkū kopk. ³¹ Es ja Paablū t'awa'anūdu ja soldāādū windsūn es yū syoldaādūtūjk, es t'anmaāy:

—Pūnū tyāādū kyaj wyū'amdū barkoty, kyaj ndsókūm.

³² Net ja soldāādūtūjk ttsūjktūjktū ja barku'ungū tyejxyñ es dya-jkunajxtū mejyñōty.

³³ Es kajamōñūmū Paablū t'anmaāydyū nidūgekyū:

—Tyam majtsk sūmāān miidsūty kyaj mmā'ādū es kyaj mgyadyū.

³⁴ Tyam nmūnu'xtāktūp es mgāydyūt oynū'unūn es xymyūdātūt ja mūjāa es m'akjiky'āttūt. Ni tu'uk pūn kya'ooga'añ.

³⁵ Es ko dū'un ja Paablū jyunāñ, ta tkone'ky tu'ugū tsajkaaky, es tja'aygyūdāky ja Dios mā 'yittū nidūgekyū. Net dyajwa'xy ja tsajkaaky es kyaay. ³⁶ Net nidūgekyū jyotkūjkūdyāydyū es kyaaydyū nandū'un.

³⁷ Ja'a naty ūdsuty nidūgekyū majtsk mūgo'px jatūgu'px majmókx tu'uk.

³⁸ Es ko kyaaydyāydyū, net tkūjūbijpnajxtāydyū yū triigū mejyñōty es ja barkū waanū tyo'tykyūt.

Barkū wyindūgoy

³⁹ Ko xyūñūn yū marineerūty kyaj t'ixy'attū ja nax, per t'ijxtū tu'ugū pu'ū jot es jyunandū pūn mbaāt ñejxy ja barkū jam. ⁴⁰ Es

tmudsujkadyaadyu ja tejxyñ di'ibu wyiint'ajtypy ja pujxn ajo'kn, es wyu'umdaay jap mejyñoty. Es dyaj'yuungudu ja kepy di'ibu ja barku tu'umooyp. Net trajtaku jatugok ja barku wyit es ja poj pyudakudut ñjxut ma pu'u ñipety. ⁴¹ Ja barku oj ñejxy. Esu net ja barku ky-opk tyatspejky pu'ujotm es kyaj mbaat ñakyyi'xy, es ja jikymyejyñ myajwojppety jam barku x'am es tsa'pxtso'oñ ja barku. ⁴² Net ja soldaadutj tjava'oogandu nidagekyu tsimyja'ay kadiibu kya'agut nugyaapy. ⁴³ Per ja soldaadu windsun yu'u yajtso'ogaampy ja Paablu es kyaj dyajky yu kutujkun es ja syoldaadutj dya'oogut ja ja'ay. Net dyajkutijky di'ibu jyajtypy ñuwoonut es ñjxut jawyiin es tpaadut ja nax. ⁴⁴ Di'ibu kyaj tjattu ñuwoonut, ta tmajtstu taablu pedazu di'ibu ja barku tu tyuktajadya'ay, es du'un pyudsuumdaadyu nidagekyu jikymyejyñoty, es jyjttu ma nax.

28

Paablu jap Malta

¹ Ko nbdsuumdaadyuts nidagekyu ma jikymyejyñun, netats nnija'adu ko ja islu txu'aty Malta. ² Es ja ja'ayuty di'ibu jap kugajpnaty jantsy oyja'ayuty, oj dyajmajuudu juun, ja'a ko xyuxy es tyu'uyu naty, es xywyoodaadyuts nidagekyu es njokxpakuduts. ³ Net ja Paablu dyajmiin yu ja'axyu tu'utspu es trajtaky ma juun. Es tu'ugu awa'andsa'añ pyudseemy ma ja ja'axyun, ja juunu naty kyugekypy, ta tkumadsu'tsu ja Paablu, es jamu oj wyu'umu kyu'ugujxm. ⁴ Es ko t'ijxtu ja ja'ayuty di'ibu jam kugajpn ko Paablu tu tsyu'udsyuty yu tsa'añ es tam tyuuyñu kyu'ugujxy, net ñay'anmaayy ak yu'ujuty:

—Paaty du'un tu jyatyu tyadu yedyujk ko tuj'ajtan axuk ja'ay yu'u. Oy tu jyatse'eky jikymyejyñoty, peru Dios kyaj tu pyajta'agyuty es jyiky'atut.

⁵ Peru Paablu je'eyu twinxijty ja tsa'añ juunoty es kyaj ti jyjttu. ⁶ Ja ja'ayuty nidagekyu t'awixtu na'a ja Paablu ky'u'u kyixe'eky o pojun 'yoogut. Es ko jeky 'yjity es kyaj ti jyatyuty ja Paablu, net dyajtugajtstu wyinma'añ es jyanandu ko Paablu yu'u tu'ugu dios.

⁷ Es wingon ma ja it, tam tu'ugu yuudaknu ja'ay di'ibu xyu'ajtypy Publyu, es ana'amp ma tadu islu. Yu'uts xymyooy yu jajttakn es xya-jkaadyuts jantsy oy tuguk xuu. ⁸ Es ja Publyu tyeety tap kyo'knu mut ja ne'pyñbya'am esu juun. Net ja Paablu oj tku'ixy ja puma'ay, es kyajxtaky es ja ky'u'u trajtaky ma ja puma'ay. Es net 'yagudaky. ⁹ Net dyajmiindaadyu yu pyuma'ay di'ibu jap tsunaadyup ma islu, es 'yagudaktaadyu nidagekyu. ¹⁰ Es xyjantsywyindsu'kuduts, es ok kots ndujku ma jatu'ugu barku, xymyoodyaadyuts tugekyu di'ibuts nidu'uyo'oyup.

Paablu jya'ty Romu

¹¹ Es ko n'ijttats tuguk po'o jap Malta, taats ndujku ma tu'ugu Alejandriiu byarku di'ibu jap yajnax yu xuxpo'o es tmadaty kaxtsetsy di'ibu yu'u dyios'ajttap, di'ibu tyukxu'ajtypy dios xeeñ, Kástor esu Póluku. ¹² Nétats udsuty njajttu Sirakusu. Es japuts nwu'umudu tuguk xuu. ¹³ Japuts ndso'ondu es ndu'uyo'oyuts ma tugekyu mejyñbya'a extu njajtyuts Rejyu. Es jakumbom ndso'onduts, es kom jambojp, myumajtsk xuu njajttats Puteoli. ¹⁴ Es japuts nbattu nija'adyu nmagu'uktujkats di'ibuts xyajwu'umdu tuk samaan, es oknamts nja'ttu Romu.

¹⁵ Ko ja nmūgu'uktajkats jap Romu tu tmədowdu ko ūdsaty nnajxtu, net tso'ondū es xyjajp'yo'oya'andats tu'aay. Jamts nnaybyátudu mā txu'aty Apyu Maay. Es óknamts nnaybyátudu mat ja wiinkpu nmūgu'uktajkuty mā txu'aty Tūgūgu Jajttákn. Ko Paablu t'ijxy, net jyotkujku es tja'aygydáky ja Dios.

¹⁶ Kots nja'ttu Romu, net ja Paablu yajmooy yu kutujkan es abeky tsyūnūt mat tu'ugu soldaadu di'ibu kwentu'átudup.

Paablu Diosu 'yayuk tkajxwa'xy jap Romu

¹⁷ Es ko 'yijty tūguk xuu, Paablu tnigajxu ja israelítadyu myujja'aydyujk di'ibu ijttap Romu. Es ko űaymyujkudu, net t'anmaay:

—Mūgu'uktajkuty, ni ti tsípts ngatūñ mat ja nmu'israelítaty es ni ja'a di'ibu jaaym tyuundup ja n'aptajkudyats. Per ja nja'ay'ajtam di'ibu Jerusalén xymyajtstats es xykyayajkyats mā romanu ja'ay. ¹⁸ Es ko xyajtūdaayats yu'ujaty, net jyūnandu ko kyajtsu nbeky wi'ixats n'oogut. Es nétats xyjanasmatsyándats. ¹⁹ Peru nja'ay'ajtam kyaj ttsojktu esats nyajnasmatst. Paadyats uj n'amdooy esats nmīnūt yā Romu es yu yajkutujkpu kopk ttūnūt yu njustísats, óyats ni tits wi'ix ngatukni'ūnu ngu'um ja'ay'ajtam. ²⁰ Paaty tu nyaxadya'aydyu es nnay'ijx nnaybyátum es nmūgajxat. Kadenu ku'axótsyats uj n'ity ja'agyujxm di'ibu njujp'ijxam, ūdsajtam israelitu ja'ayaty.

²¹ Net jyūnandu ja israelítadyu mājja'aydyujk:

—Ūdsaty kyajnamts n'axaju ni tu'ugu neky mijtskyujxm di'ibu tso'omp Judeeu, es ni pán nmūgu'uk'ajtam israelítaty di'ibu jajtp kyaj jyūna'añ ko axūk mij tu mduñ. ²² Ūdsaty nmədowaambyats di'ibu mij mwinmaapy es di'ibu mij mgajxaampy, ja'a ko nnija'abats ko oytyim maaty ja ja'ay jyūna'andu ko kyaj 'yóyaty nmūbujkam ko Jesús yu'u Kyrístaty.

²³ Net tpujtáktu tu'ugu xuu es jyajttu may ja ja'ay mā yu Paablu. Es jépyu tsyondaky es extu kyudsu'uju Paablu tnigajxy ja Diosu kyutujkan, es du'an ttuk'ijxtu ja ja'ay pūn wi'ix jyūnandu yu Moisés es ja Dios kyugajxputy es ja ja'ay ttukmábáktut ko yu Jesús yu'u du'an ja Kristu. ²⁴ Es nija'ajaty tkupajktu éxtum ja Paablu jyūnañ, per yu wiinkpu kyaj tmūbujktu. ²⁵ Es ko kyaj ti'igyu tu űaygyajxudu, net tso'onnu oga'an, tu ja Paablu jyūna'añ:

—Oy tu jyūna'añ yu Espírítu Santu mat ja n'aptajk'ajtam éxtum ya'anūmu yu Diosu kyugajxpu Isaiiu:

²⁶ Nūjx anūmu tadu ja'ay:

Oy miidsaty xyjamədowdu,
ni na'a xykyajgyúkdut;
oy xyja'ijxpu,
ni na'a xykyamūwinma'añbyaattut.

²⁷ Mūt ko tadu ja'ayadyu jyot tu jyūmbittu juun,
kyaj myədowdu

es tu ja wyiin dyajpi'itstu,
du'an tka'ixtat mat ja wyiin
es tkamədowut mat ja tyatsk,
es kyaj tjaygyúkdut mat ja jyot,
es kyajts uj xyñimíndut esats nyajnitso'ogut.

²⁸ Esu Paablu 'yajaknāñ:

—Jaygyúkadu miidsuty ko tyam Dios t'awanuya'añu tyadu nitsokun mat di'ibu kyaj 'yisraelítuty, es yu'ujaty myadowándap.

²⁹ Ko Paablu du'un jyanáñ, net ja israelítuty ñaygyajxudu ak yu'ujaty es ñujxtu.

³⁰ Es ja Paablu 'yijty majtsk jemajt ka'pxy ma tyujk ajuydyiky es t'axaju nidagekyu di'ibu nimiinap, ³¹ es tkajxwa'xy wi'ix ja Diosu kyutujkun. Es ttuk'axraktu nandu'un mat yu'ugyujxm ja Nindsun'ajtam Jesukristu. Ni pún kya'adsipyuty.

Neky Di'ibū Paablū Tyuknigajxtū Ja Romanūs Ja'ayuty

¹ Ēj Paablū, Jesukristū myaduumbū. Diósats xywyin'ijx es xypujtákyuts éxtamū 'yapóstalū esuts ngajxwā'xut yū oybyū 'yayuk.

² Tyādū oybyū ayuk Dios wyandak dyakāñ extū jékyup mūt ja kyugajxpruty, es yū'ujuty kyuxjaaydyū mā ja Diosū jyaaybyajtūn. ³ Yū'ū dū'ūn ja ayuk mā yajmadya'aky ja Nindsūn'ajtūm Jesukristū, ja Diosū 'yU'unk di'ibū jya'ay'ajtangyūjxm ijty ja rey Davit tyūamp 'yāats, ⁴ es nandū'ūn ņigaxe'eky ko Diosū 'yU'unk ko Espiritū Santūkyūjxm es mādū Diosū myak'ajtan jyikypyejky mā 'ye'ky. ⁵ Yū Jesukristū myay'ajtangyūjxm tū xypujta'agyuts éxtamū 'yapóstaluty, esuts ngajxwā'xut ja 'yayuk mā tūgekyū naxwīñādū, es ndukmūmādōwāduts es ndukmūbāktāduts. ⁶ Es nandū'ūn jam mā yū'ujuty Dios tū mwin'ixādū es mja'ay'átūdūt ja Jesukristū.

⁷ Nduknigajxtuptū tyādū neky miidsuty nidūgekyū di'ibáty ijtup Romū, di'ibátyū Dios tsojkādūp es tū wyin'ixādū es dyajnajxtūt tu'ugu jiky'ajtūn wā'atšpū. Wā'anū nDios Teety'ajtūm esū Nindsūn'ajtūm Jesukristū mgunu'xādū es mmo'oyūdū ja agujk'ajt jotkujk'ajtūn.

Paablū ņūjxa'āñ Romū

⁸ Tim jawyiin, mūt yū'ūgyūjxmū Jesukristū, nja'aygyūdákypuyts ja Dios mūt nidūgékyuty miidsuty mūt ko yajmadya'aky'áty ja nmūbūjknuty oytyim maaty mā tūgekyū naxwīñādū. ⁹ Ja Dios di'ibūts nmūdiimpy amumdu'uk jot es ngajxwā'xyuts ja oybyū ayuk di'ibū ņimadyakypy ja 'yU'unk, yū'ū dū'ūn ņija'ap wī'ixuts dū'ūñūm njamyatstū miidsuty mats ti n'amdoy nbūjksóy kots ngajxta'aky. ¹⁰ Ja'ats n'amdeepy nbūjktseebyuts ja Dios es xyajmada'agūt, pūnū dū'ūn yajkutīky, esuts nūjx miits ngu'ixtū, ¹¹ mūt ko nwin'ixāndūp es űjtskyūjxmū Espiritū Santū myadakūn mmo'oyūdūt, es dū'ūn myajmūjwiinxādū ja nmūbūjknū. ¹² Ja'ats űj n'andijpy es ndsejpyuts kodsū naty n'ity mūt miidsuty, nnayya'ijt nnayya-jxo'onām nigijxy mādū tyādū mūbūjknū di'ibū nmūdajtūm.

¹³ Mūgu'ugítuty, ndsejpyuts es xyñijāwādūt ko kanak ok tū njaninūjxa'andū. Tū njantsygyaku'ixa'andū es űjtskyūjxm oy mwū'umdūt mādū Dios, dū'ūn éxtam tū ndūñūts mā yū wiinkpū naxwīñādū. ¹⁴ Pes xypuyátruts ngajxwā'xāduts ja Diosū 'yayuk, dū'ūn mā yū di'ibū griegaty es nandū'ūn di'ibū kyaj gyrieegaty, mā di'ibū űwijy kajxwījyuty es éxtam nandū'ūn di'ibū kyaj 'yawījy kyajxwījyuty. ¹⁵ Paadyuts njantsytsyky es ngajxwā'xa'āñūts ja oybyū ayuk mā miits m'ittū jap Romū.

Oybyū ayukū myuk'ajtūn

¹⁶ Pes kyajts űj nduktsoydyūñ ja oybyū ayuk, mūt ko yū'ū dū'ūn ja myuk'ajtūnū Dios es ņitso'oktūt nidūgékyuty di'ibū myūbūjktūp, tim jawyiin mūt ja di'ibū israelítuty, per nandū'ūn mūt ja di'ibū kyaj 'yisraelítuty. ¹⁷ Ja'a ko mūt yū oybyū ayuk n'ixy'ajtūm ko ja'ay je'eyū oy wyū'ūmdū mūt ja Dios ko myūbūkādū, éxtam ja Diosū jyaaybyajtūn jyūna'añ: "Di'ibū myūbūjkūngyūjxm oy wū'ūmp mūt ja Dios, yū'ū dū'ūn jiky'átūp."

Naxwíñadu ja'aym pyeky

18 Nnija'am ko Dios tkexy extu tsajpótmu myuj tadyu'unun mat nidugekyu axuk ja'ayaty, ja'a ko mat ja 'yaxuk'ajtun t'extijta ja t'ay'ajtun. 19 Nija'adup yajxón di'ibu mbaat yajnijáwu wi'ixu du'un ja Dios, mat ko Diosu du'un tu tyuknijáwudu yu'ujuty. 20 Na'abu Dios dyajkojy ja naxwíñadu es extu tyambaat, tugekyu tyaadu mbaat xtyyukjajy-gyujkam wi'ix yu'u ja Dyios'ajtun, es ko Dios mbaat ttuñ oytyiity winu xuu winu tiempu. Paaty ni pán tkanime'xy oy jyajuna'andu ko kyaj tñijáwudu. 21 Pes oy tja'ixy'ajtrudu du'un ja Dios, kyaj tu twindsu'ugudu éxtam ja Dios es ni je'eyu tu tkaja'aygyuda'aktu ja Dios, nik ni'igu tu dyajjuprtugódyu. Ja'ayu wyinma'añ'ajttap di'ibu kyaj ti tsooty esu jyot wyinma'añ t'rajta'aky jantsy juun. Paaty tu wye'emy kubi'its ku'ook. 22 Oy jyanayñigaxudu ko kyuwijy'átyaty, per nagooy jyanysylok'attu. 23 Ja'a ko tu dyajtagátstu ja myuj'ajttanu Dios di'ibu kyaj tyugoy, mat ja 'yawinnax ja ja'ayaty di'ibu o'ktap, es extu ya'agojwinnajxtap ja joon juyujkuty, tsá'añaty esu añimal di'ibu taxku kyuu tyeky.

24 Paadyu Dios tu tna'ixy mat ja axuukru winma'añ di'ibu yu'ujuty myudajttap, es du'un tu ttundu di'ibu tsoydu'un muat nidu'uk nidu'uk. 25 Mat ko kyaj tu tmabuktu ja t'ay'ajtun, ja'ayu ja andakun, es tu twindsu'ugudu es t'awdattu di'ibu Dios yajkoj es kyaj t'awdattu ku'umu Dios di'ibu may'ajt windsu'kup winu xuu winu tiempu. Wa'an du'unaty.

26 Paadyu Dios tyukmu'ixuty yu wyinma'añ ja tsoydu'un muatru. Pes extu yu toxytyujkuty tagatsy 'yadu'utstu es kudiinum éxtam jyapaadyuty. 27 Es nandu'unu du'unu yedyujkuty kyaj ttundu mat ja toxytyujk, yu'uyu wyinma'añ'ajttap 'yadu'udsá'andu kujkkaknáxy. Yu yedyujkuty ttundu tsoydu'un muatru ak yu'ujuty, paaty dyajnáxtu ja ayo'on esu tadyu'unun ma ja kyuum nini'x, éxtam ñitákudu.

28 Es éxtam yu'ujuty kyaj twindsu'uguya'andu Dios, pes ja Dios tu 'yaxtjuna mat ja axuukru winma'añaty, es du'un ttúndut di'ibu kyaj jyapaadyuty ttúndut. 29 Yu'uyu jyot'ajt wyinma'añ'ajttap tugekyu axuk winma'añ, ma'induunk, adsojk, axukja'ay'ajtun, naywyinnaxuja'ak, yajja'ay'o'ktap, tsip ja'ayaty, win'u'andap, ak jambit ti t'ixtu, pi'tskajxtap, 30 ñigajx ñimadyáktap axuuk ja myugu'ugaty, myadsip'ajttap ja Dios, axuk kajxtap, muj pátdup, muj ñaydyjedu, myuwinma'añbyat'adúttap axuuk, kyaju tyaak tyety tmamudowdu, 31 kyaj ti t'ajgyukaya'andu, kyaj tkuudyundu 'yayuk, kyaj tmadattu tsojkan, ni ti pa'ayo'on tkamudaty. 32 Yu'ujuty ñija'adup yajxón wi'ix ja Dios tu dyajnigutúku. Nija'adup ko di'ibáty tyuundubu tyaadu du'ambu, yu'u nitujkup ja o'kun; per du'añam t'aktundu, es extu tyukxondáktap ko wiinkruty nandu'un ttundu.

2*Du'unu Diosu tyudyu'unun trayo'oy éxtam pyaadyuty*

1 Paaty mij di'ibu wiinkru mbeky'ijxury, kyaj mij xymudaty ja nayñima'xu oy mdimpu'ajtrun, ja'a ko wiinkru xpyeky'ixy, ku'um mij mnayduyknikajxpréuty, mat ko yu'u mdimtiimpy di'ibu yu'u nandu'un tyiimpy. 2 Yajxón nnija'am ko Dios tyukkumadowaampy nidugekyu pojru tuumbu es ko Dios pyayo'oyaampy nidugekyu tuknáxuty du'un éxtam tyu'ajttunaty. 3 Es mij ko xpyayo'oy ja wiinkruty es nandu'un m'adu'utsy éxtam yu'un, ¿ti mjunaamp xytyijy ko mnitso'ogat ko ja Dios dyaka'añ ja tadyu'ununu? 4 ¿O kyaj xymyujrajta'aky ja tsojkan es

ja mya'xtujkan ja Dios, ni xkyyapekyu kwentu ko ja'a du'an jyatiimpy esxyap mjodumbityu? ⁵ Nūgo mjanstykyujuunaty es kyaj xyajtugátsy ja mjot mwinma'añ, es paaty mdukmujkanu ja tūdyu'unun ku'am es xkyumudowat ko Dios trayo'oyat ja naxwíndu ja'ayaty tū'ajtan mūat. ⁶ Tū'ajtan ko Dios myo'oyaampy nidu'uk nidu'uk éxtam pyādudu. ⁷ Myo'oyaampy ja jyiky'ajtan winu xuu winu tiempu ja di'ibu mudu ma'xtujkan tyuundap ja oybyu es pyanujxtap ja oy'ajtan es ja windsu'kan es di'ibu yajtukjiky'átap winu xuu winu tiempu; ⁸ per mat ja 'yaku tyūdyunaampy ja nūgoo kuxkoobaty es di'ibu kyaj tkuydyuna'añ ja tū'ajtan, di'ibu ja'ayu pyanejxypy ja axuk'ajtan. ⁹ Minaamp ja ayo'on es ja muk xaj ok xajun mat nidugekyu taadaty di'ibu tyuundap ja axukpu, tim jawyiin mat ja di'ibu israelítaty, per nandu'an mat ja di'ibu kyaj 'yisraelítaty. ¹⁰ Per ni'igu Dios myo'oyaampy ja muj'ajtan, windsu'kan es agujk'ajt jotkujk'ajtan nidugekyu di'ibáty tyuundap ja oybyu, tim jawyiin mat ja di'ibu israelítaty, per nandu'an mat ja di'ibu kyaj 'yisraelítaty.

¹¹ Mat ko ja Dios kyaj tu'ugu ja'ay ttseky es jatu'uk kyaj. ¹² Pes di'ibáty kyaj 'yisraelítaty, kyaj tmadattu tadu Moisesu 'yana'amun. Paaty ko pyekytyundu, yajtukmudowdap, per kyaj éxtamxyup tñiáwudu wi'ix ja Dios t'ane'emy. Per ja israelítaty myudajttabu tadu ana'amun. Paaty ko tkamudowdu ja ana'amun es pyojpatundu, yajtukmudowdap éxtam ja ana'amun jyuna'añ. ¹³ Ja ja'ay di'ibu jyamudoo'ijtypy ja Diosu 'yana'amun es kyaj tkuydyundu, kyaj yu'ujaty oy wu'amdu mat ja Dios, yu'uyu du'an oy wu'umdap mat ja Dios di'ibu kyuydyuundap éxtam ja 'yana'amun jyuna'añ. ¹⁴ Pes du'an, ko yu di'ibu kyaj 'yisraelítaty ttundu éxtam ja ana'amun jyuna'añ, oy yu'ujaty tkamadajtpadu ja Moisesu 'yana'amun, ¹⁵ ya'ijxadap ko Dios tu pyajtáxxudu 'yana'amun mā yu wyinma'añ, esu jyot wyinma'añ nandu'an dyajkaxe'egy tyadu ana'amun, mat ko yu wyinma'añaty yajnidu'xap ko peky yu'u di'ibu tyuundap es ya'oybyudsuumap ko ttundu ja oybyu. ¹⁶ Du'an tyuna'añ jyata'añaty ja xuu ko Dios Jesukristukyujxm trayo'oya'añ ja ja'ayu ayu'udsyubu jyot wyinma'añ, éxtam jyuna'añ ja oybyu ayuk di'ibats ngajxwa'xypy.

Israelitu ja'ayaty esu Diosu 'yana'amun

¹⁷ Per mij mjunaamp ko m'israelítaty, es xytyukmada'aky ja Moisesu 'yana'amun, es xytyukmaj xytyukpaadu ko mij mja'a'átyuty ja Dios. ¹⁸ Mnija'ap ja Diosu tsojkan es xywyin'ixat ja oybyu, mat ko ja Dios 'yana'amunu du'an tu mdukní'ixaty. ¹⁹ Mnayjya'ap ko tū'ajtan xyñijawu wi'ixu wiints xyñu'amo'oy xytyu'umo'oyat es wi'ix xkyujaj xkyudu'xat ja di'ibu judijtp kubi'its ku'ook, ²⁰ es wi'ix xy'uwij xkyajxwíjat ja di'ibu kyaj tjaygyúkadu, es wi'ix xya'xpákat ja uná'ku'unk mat ko xymudaty ja tū'ajtan es ja wijy'ajtan mā Diosu 'yana'amun. ²¹ Pes éxtam mij mya'axpejkypy ja wiinkpaty, ¿ti ko mganayya'axpékyaty mij ku'am? Mij mjunaamp ko kyaj nma'tsam, ¿es mma'tsp mij? ²² Du'an mjuna'añ ko kyaj nyajtugo'oyam ja pujk úkunu wyindsu'kan, ¿es myajtugeepy mij? Mij m'uxtijpy ja agojwinnáx, ¿es tii, mme'tsyppy ja ooru es ja platu di'ibu ijtp agojwinnáx tsyajptugótyu? ²³ Mdukmaj mdukpátap ko xymudaty ja Diosu 'yana'amun, per kyaj xkyuydyúñ, es du'an kyaj xywyindsu'ugu Dios. ²⁴ Pes ja Diosu jyaaybyajtan du'an jyuna'añ: "Di'ibu kyaj 'yisraelítaty myudugoodyap ja Dios mat miitskyujxmty israelítaty."

25 Tūy'ajtanu'u ko myajtsiky waanu mā ja myedyujk'ajtan* , mdu'unxup oynu'unun pūn mgyudyiimpy ja Moisesu 'yana'amun. Per pūn kyaj xykyudyūñ, du'un éxtamxyup mgadim'yajtsujkpu waanu. 26 Es pūn di'ibu kyaj 'yisraelituty es kyaj tsyikyuty waanu, es pūn kyudyiimpy ja Diosu 'yana'amun, du'un ja Dios pyajta'agyaty éxtamxyup tu yajtsiky. 27 Di'ibu pyadiimpy ja Diosu 'yana'amun oyu naty kyatsikyuty waanu mā yu yedyujk'ajtan, ja'a nujx dyajnigaxe'eky ko pekymyūat mij ja'agyujxm ko kyaj xykyudyūñ ja ana'amun oy xyjamudajtpu kuxja'ay es mjat-siky'ajtpu waanu. 28 Kyaj nikujxy ja ja'ay 'yisraelitu'attu ko yajtsiky waanu mā yu yedyujk'ajtan esu iixwu'amun wyu'umut mā nini'x, 29 ja'agyujxm ja ja'ay tūy'ajtan 'yisraelitu'attu pūn wi'ix ja 'yaa jyótyty, pūna iixwu'amun myudajttap di'ibu ja Espíritu Santu pūjtáxxudap, kyaj tyimja'agyujxmty wi'ix ja ana'amun jyuna'añ. Pūn pūn myudajtypy ja iixwu'amun 'yaajóty jyodoty, yu'u du'un ja Dios myujja'ap, kyaj yu'udyu ja'ayuty.

3

1 Pes, ¿ti muj'ajtan myudajtypy ko n'israelitu'ajtam? ¿Myudajtypy ja Dios waanu ni'igubu kunu'xan mut yu'ujaty? ¿Tii myudajtypy ja muj'ajtan ko nyajtsujkam waanu? 2 Ja'a. Otyyim wi'ix tsooty. Pes ja jawyiimbu, Dios tyukma'awdajtu mut ja israelitu ja'ayuty es myoodyu ja Diosu kyum ayuk. 3 Tūy'ajtan ko nimay yu'ujaty kyaj tkuyduundu. ¿Tii mbaat njuna'anam ko mut yu'u ja Dios kyaj tnakykyudyuna'añ di'ibu kyajx? 4 ¡Ni wi'ix tsoo du'un ngawinma'añbyátam! Oy nidugekyu ja ja'ayuty jya'andákrudu, Dios ni na'a du'un tkatūñ. Éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtan:

Nija'adup ja ja'ayuty ko 'yawa'kup di'ibu mgajxypy, kyaj pūn jyuna'anut ko kyaj xypyayo'oy tūy'ajtan maat.

5 Per pūn yu n'axak'ajtan'ajtam nya'ijxam ko Dios tyiimpy ja tūy'ajtan, ¿wi'ix njuna'anam? ¿Tii mbaat njuna'anam ko kyaj Dios ttuñ di'ibu kyaj pyaadyuty ko xytyukkumado'omu? (Du'unuts ngajxy éxtam naaguty kyajxtu.) 6 Ni wi'ix tsoo mbaat du'un ngajuna'anam. Ja'a ko pūn ja Dios kyaj ttuñ éxtam pyaadyuty, ¿wi'ix mbaat ttukkumadoy ja naxwíñudu ja'ayuty?

7 Pūn ujtsu du'un andakp es ñiguxu'ugat ko Dios tyiimpy kyajxypy ja tūy'ajtan esu du'unu ja'ay ni'igu oy ja Dios t'awdattat, ¿wi'ix mbaadu Dios xytyudyūñuts éxtamu pojpu ja'ayan? 8 ¿Ti ko ngajuna'anam?: “N'oktu'unam ja axuukpu es du'un pyudsūmut oy.” Tam naagadyu ja'ay xyñiwaambétyuts nanataku kots nduk'axpekyu tyaadu. ¡Wa'an ja Dios ttudyūñuty éxtam ñitúkaty!

Nidugekyu udsajtam ja peky xytyukka'am

9 Pes, ¿ti mbaat njuna'anam ko n'israelitu'ajtam? ¿Mbaat n'oybyudsu'amam mut ja Dios kadiinam ja di'ibu kyaj 'yisraelituty? ¡Ni wi'ix tsoo! Pes tu nduk'ixtu ko di'ibáty israelituty es di'ibáty kyaj 'yisraelituty, nimajtsk pékyuty xymyamadakum ja pojpu. 10 Tyaadu du'un di'ibu myadyakupy ja Diosu jyaaybyajtan ko jyuna'añ: Kyaj jaa ni tu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajtp tūy'ajtan maat,

11 kyaj jaa di'ibu wyinma'añ'ajtypy ja Dios es tkuydyuna'añ di'ibu tsyejpy ja Dios.

12 Nidugekyu ja'ayuty jyadittu wiink nu'u wiink tu'u es tu ñayyajtagóyudu.

* 2:25 Ix Lukas 1:59.

Kyaj jaa pán di'ibu tyiimpy ja oybyu,
ni je'eyu tu'uk.

¹³ Ma yo'kjútaty pyudsemy ja axuk ayuk,
éxtam pyudsemy ja xu'kunu axukpu ma yu o'kpu
di'ibu tu mya'tnu ko nya"awátsam ma 'yity,
mudu ya'anaty 'yanda'aktu.

Yu 'yayuk du'un éxtam ja awa'andsa'añ xyawat.

¹⁴ Yu 'yaa ujs mut ja ko'ogyajxy tsaatsykyubétypu.

¹⁵ Kyaj tpekyjyáwudu ko yajja'ay'ooktu;

¹⁶ es oytyim maaty ñajxtu,

yajka'adap ja ayo'on esu tugo'oyun mut ja wiinkpaty,

¹⁷ es je'eyu t'uxta'aydu ja tsip.

¹⁸ Kyaj Dios ttsu'ugudu.

¹⁹ Mugu'ugítaty, tugekyu di'ibu wu'amp jaabyéty ma ja Diosu jyaabyajtun, myadyakypu pánaty ijtup ana'amun patku'ay, es du'un amoñu 'yítat nidugekyu ja'ay ko Dios pyayo'oyudat ja'agyajxm ko tijaty ttuun tkajxtu. ²⁰ Paaty ni pán kyawe'emy oy mut ja Dios mut ko tjakuydyuna'añ ja 'yana'amun. Pes ja Diosu 'yana'amun ja'a tyiimpy es xyajnidu'xam ko udsajtam situ pojpuja'ajajtam.

Mubujkungyujxm yajpaada'añ ja nitsokun

²¹ Per tyamu Dios tu xytyuk'ijxam wi'ix oy nwu'amum mut ja Dios kyaj ana'amungyujxm. Ñikajxpejty yu'u ja Moisesu 'yana'amun es ja Diosu kyugajxpaty, ²² mut ko oy wu'umdu mut ja Dios nidugekyu di'ibáty myubajktup ja Jesukristu éxtamu Yajnitsókpu. Kyaj win'ixy wingexy tkupeky. Oy yu'ujaty ja israelítaty o kyaj yu'ujaty, ²³ ti'igyu yu'u, mut ko nidugekyu tu pyekyundyu es du'un tu tmujagamga'aktu ja Dios. ²⁴ Peru Dios, ma yu myaj may'ajtun di'ibu ja'ay tu'unxup, ñajajk ja Jesukristu éxtamu windsu'kun es oy nwu'amum mut ja Dios. ²⁵ Pes ja Dios yajk ja Jesukristu es ttam dyókat ja ñe'pyñ ma ja kruuzun es du'un tkubat tkumadówat nidugekyu ja naxwíñudu ja'ayudyu pyojpu. Es ko n'axájum ja Jesukristu éxtamu Yajnitsókpu, Dios jyo'odsap ja nbojpu'ajtam. Yu Jesukristu wyindsu'kun ya'ijxup ko Dios ttuñ mut ja tuj'ajtun ko oy nwu'amum ja'a maut. Ma'xtujkun maut xytyukninajxam ja pojpu di'ibu naty tu ndu'unum. ²⁶ Dios yajnide'xypy es tyiimpy mut ja tuj'ajtun ko oy wye'emy mut ja ja'ay di'ibu myubajktup ja Jesús.

²⁷ Pun du'un, ¿ma net ja ja'ayudyu myaj pyáttanu? ¿Ni ma! ¿Tigyujxm? Ja'agyujxm ko ja'ay wu'umdu oy mut ja Dios ko tmubaktu ja Jesukristu, es kyaj ja'agyujxm ko tkuydyundu ja ana'amun. ²⁸ Du'un yajnijáwu ko mubujkungyujxm ja ja'ay oy wu'umdu mut ja Dios es kyaj jya'agyujxmty wi'ix ja ana'amun jyuna'añ.

²⁹ ¿Ti israelitu ja'ayudyu je'eyu ja Dios ja'ay'ajtup? ¿Ti kyaj nandu'un ja Dios tja'ay'áty pánaty kyaj 'yisraelítaty? Nandu'un di'ibu kyaj 'yisraelítaty. ³⁰ Pes ta ti'igyu je'eyu Dios, es yu'u myutwe'empy oy mut yu israelítaty di'ibáty myubajktup ja Jesukristu, es nandu'un oy wye'emy mut ja di'ibáty kyaj 'yisraelítaty di'ibáty nandu'un myubajktup ja Jesukristu.

³¹ Pun du'un, ¿njo'tsam ja ana'amun ko n'axájum ja Jesukristu? ¿Ni wi'ix tsoo! Ni'igyu du'un n'aktimnikajxajtam ko oy ja ana'amun.

4

Di'ibu Abraan oj dyaky éxtumu ixpajtun

¹ Ķwi'ixu du'un ko yu n'apteety'ajtun Abraan oj wye'emy oy mut ja Dios?
² Pūn oy wye'emy mut yu'agyujxm yu oybyu tyu'unun, pes myudajtypy wi'ix tsoo myuj pyaadut. Per tim tuj'ajtun ko kyaj tmudaty ti muut myuj pyaadut Dios wyindum. ³ Pes ja Diosu jyaabyajtun jyunā'añ: "Abraan myubujk ja Dios, es paaty oj oy wye'emy mut ja Dios." ⁴ Nnija'am ko yu tuumbu pátur ja myuju'uñ di'ibu tu tnidúñ, kyaj du'un yajmo'oy éxtumu may'ajtun. ⁵ Ni'igu, ja ja'ay di'ibu ja Dios myubujktur, ja Dios di'ibu kyaj tpekypujta'aky ja pekyjya'ayuty, Dios oy wye'emy mut tadu ja'ayuty ja'agyujxm ko myubúkudu. ⁶ Tyaadu du'un di'ibu Davit junán ko jotkujk ja ja'ay pán oy wa'amp mudu Dios myubujkungyujxm es kyaj jya'agyujxmuty di'ibu ja ja'ay tyiimpy. ⁷ Du'unu Davit jyunāñ: Jotkujk di'ibátyu Dios tu mya'xuty ja pyojpu, di'ibáty yajninajxp ja pyekey,

⁸ jotkujk di'ibáty ja Dios kyaj pyujta'agyuty éxtumu pojpu ja'ayun.

⁹ ĶTii yu tyadu jotkujk'ajtun yu'uy yajmo'oyaamp ja di'ibáty tu yajtsúktu waanu mā yu yedyujk'ajtun, o nandu'un yajmo'oyándur di'ibáty kyaj tsyikyuty? Pes nan yajmo'oyándur di'ibáty myubujktur ja Dios oy kyatsiky'ajtrudu. Mut ko tu n'okmadyákumbu éxtum ja Diosu jyaabyajtun jyunā'añ ko mut ko Abraan tmubejky ja Dios, paaty oj oy wye'emy mut ja Dios. ¹⁰ ĶPer nā'a du'unu Abraan oj wye'emy oy mut ja Dios? ĶTii mā naty tu yajtsikyū, o mā naty kyajnumu? Kyaj yókaty, jaa mā naty kyajnum yajtsiky. ¹¹ Pes jawyiinu Abraan tmubejky ko Dios tkuydyuna'añ di'ibu naty tu twanda'aky, paadyu Abraan oy wye'emy mut ja Dios. Es extu óknmu du'un ja Dios t'anmaay ja Abraan es yajtsúktu waanu éxtumu ijsxw'amun ko Abraanu naty oy oj wye'emy mut ja Dios. Paaty mbaat njunā'anum ko yu Abraan yu'u du'unu 'yaptujkuty nidugekyu di'ibáty myubujktur ja Dios oy naty kyayajtsujkpu. ¹² Esu Abraan nandu'un 'yaptujk'átudu nidugekyu israelitaty di'ibátyu naty tu yajtsúktu waanu es nandu'un myubujktur ja Dios éxtumu Abraan tmubejky mā naty kyaya-jtsikyñum.

Mubujkungyujxm kya'pxy ja wandakun

¹³ Pes ja Dios tyukwandak ja Abraan es ja tyuamp 'yaadsuty ja naxwiñudu di'ibu yajmo'oyándur éxtumu kyuma'añuty. Pes du'unu tyaadu yajwandáky kyaj jya'ajuty mut ko Abraanu naty tu tkuydyuñ ja ana'amun, ja'a du'un mut ko tmubejky ja Dios. Paaty oj wye'emy oy mut ja Dios. ¹⁴ Pes pūn ja Dios tu naty twanda'aky ja kyunu'xun yu'uy mut di'ibáty kyuydyuundur ja 'yana'amun, pes ja Diosu wyandakun ni tiixyur tkatsooty, mut ko ni pūn mbaat tkakuydyuñ, es nanugoobu nmubujkumxyur. ¹⁵ Pes ja di'ibáty kyaj tkuydyundu ja ana'amun, pátur ja tyudyu'ununu Dios; es mā kyaj jyaaty ja ana'amun, kyaj mbaat yajpekmyo'oydu ja'agyujxm ko tkakuydyundu.

¹⁶ Es du'un xytyuk'ijxum ko nmudajtum ja wandakun di'ibu Dios myooy ja Abraan ja'agyujxm ko nmubujkam ja Dios éxtumu Abraan tmubejky. Dios xykyunu'xum namay'ajtun, kyaj yu'uyuty je'eyu di'ibu yajmoodyu ja ana'amun. Paaty mbaat njunā'anum ko Abraan yu'u du'un aptujk mā nidugekyu di'ibáty myubujktur ja Dios. ¹⁷ Tyaadu du'un di'ibu myadyakypy ja Diosu jyaabyajtun: "Ujtsats mij tu nbujta'aky éxtumu

u'unkteety ma may ja naxwiñudu.” Esu tyadu wandakan tsobatp mut ko Dios ku'am pyajtak, ja Dios di'ibu yajjikypyejky pya ja o'kpaty es tkojy di'ibu kyajnum 'yity.

¹⁸ Es oy kyaxe'ky ko kyaj mbyaadaty, Abraan myabujk ja Dios es du'un 'yartujk'atadu mayñaxwiñudu. Du'un éxtam ja Diosu naty tu 'yanu'umxaty: “Yu mduump m'aadsaty jyantsymyáyat.” ¹⁹ Abraan myabujk ko Diosu naty tkuudyuna'añ yu wyandakan oy ja Abraanu naty tmudajnu mugopx jumajtun es jya'ajunap ko kyaj 'yok'u'unkpátnut, mut ko mujja'ayñu ni'igu mut ja ñudo'oxy Saaru. ²⁰ Abraan kyaj oj tma'amajtsk tmajotmajtsku di'ibu Dios wyandak, waanu ni'igu t'aktimmabejky es oj ja Dios tmajjáwu. ²¹ Pesu Abraan tim tya'ajtunu naty tmudaty ko mut ja myuk'ajtunu Dios kyuydyunaambyu naty di'ibu wyandak. ²² Paadyu Dios oj oy wye'emy mut ja Abraan ja'agyujxm ko tmabejky.

²³ Ko ja Diosu jyaaybyajtun jyana'añ: “Abraan myabujk ja Dios, es paaty oj oy wye'emy mut ja Dios”, tyadu kyaj oj yajkuxja'ay mut yu'uyu Abraan; ²⁴ yajkuxjaay nandu'un mut udsajtamgyujxm di'ibu nmabujkam ja Dios di'ibu yajjikypyejky ja Nindsun'ajtam Jesukristu ko 'ye'ky. Paaty nandu'un udsajtam nwa'umam oy mut ja Dios. ²⁵ Jesús yajkyujk es 'yoogat mut udsajtamu nbojpu'ajtam, es óknam jyikypyejky es du'un oy nwa'umam mut ja Dios.

5

¹ Es mut ko oy nwa'umam mut ja Dios ja'agyujxm ko nmabujkam, agujk jotkujk n'ijtam mut ja Dios Jesukristukyujxm. ² Es mudu tyadu mya'ajtunu Jesukristu oy xyajpudsu'umam mut ja Dios mut ko n'axajam éxtamu Yajnitsókpu, nxondákam tyam mut ko Jesukristu xymyutnaxa'anam es n'ijtam Dios wyindum. ³ Es kyaj yu'ujaty je'eyu ndukxondákam, nandu'un ndukxondákam ko n'ayo'om njottago'oyam, mut ko nnija'am ko nmamadákam ja ayo'on, yu'u xumyo'oyam ja ma'xtujkan; ⁴ es ko nmamadákam ja ayo'on mut ja ma'xtujkan, nwa'umam oy mut ja Dios; es ko nwa'um oy mut ja Dios, jotkujk n'awijx njaip'ijxam ja xuu ko Kristu myínut; ⁵ es ko jotkujk n'awijx njaip'ijxam ko Kristu myínut, nnija'am ko kyaju Dios xywyin'u'unam, ja'a ko Espiritu Santakuyxm ja tsojkan trujtáky ma njot'ajt nwinma'añ'ajtam.

⁶ Pes ma naty tu nnitago'oyanu mut ja pojpu es ni wi'ix tsoo mbaat nganayajnitsókam udsajtam ku'umaty, net ja Jesukristu 'ye'ky mut ja'agyujxmu pojpu ja'ayaty ko myiñ jyajty ja tiempu di'ibu Dios tu trujta'aky. ⁷ Du'un jajtp ko tu'ugu ja'ay tku'eeky jatu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajtp tya'ajtun muut. Wa'anu da es jantsy apenu jajpaadut pan tku'oogat tu'ugu ojya'aybyu. ⁸ Peru Dios xytyuk'ijxam ko ni'igu xytsyojkam, mut ko Jesukristu oj xykyu'o'kam maanamu naty nbojpuja'ay'ajtam. ⁹ Es mut ko Jesús tteemy dyejky ja ñe'pyñ ma ja kruuz esu du'un oy tu nwa'umam mut ja Dios, waanu ni'igu xyajnitso'oga'anam ma ja tadyu'unun di'ibu Dios myo'oyaampy ja pojpu ja'ayaty. ¹⁰ Ja'a ko maanamu naty nnaymyudsip'ajtam mudu Dios, Dios xypyujtákam agujk jotkujk mut yu'u ku'am mut ko 'ye'ky ja 'yU'unk Jesukristu, waanu ni'igu tyam xyajnitso'oga'anam mut ko Jesús jyiky'aty es tyam n'ijtam agujk jotkujk mut yu'u. ¹¹ Per kyaj yu'uyadyu tyadu je'eyu, nandu'un n'ijtam xi'iky xoñ mut ko Dios xypyujtákam éxtamu

myatnaymyaayubm mat ja'agyujxm di'ibm ja Nindsun'ajtam Jesukristu tu tuun mat udsajtamgyujxm.

Adán esu Kristu

¹² Du'un éxtam tu'uk je'eyu ja ja'ay kyaj tmamudooy ja Dios es mudu tyaadu pojrukuyjxm tsyondaky ja o'kun, paaty nidugekyu ja ja'ayuty 'yooktu, mat ko nidugekyu pyojputuundu. ¹³ Mat ko kyajnam ja Moisés t'axaju ja Diosu 'yana'amun, taa natyu pojputy ya naxwiiñ. Per kyaju ja'ay tkakuyduundu ja ana'amun ma ana'amun kya'ity. ¹⁴ Per oy jyadu'unuty, o'ktu ja ja'ay ko Adán jyiky'ajty extu ko ja Moisés t'axaju ja ana'amun, oy tkakuyduundu tu'ugu ana'amun éxtam ja ana'amun di'ibm yajmooy ja Adán, di'ibm yajtukmu'ijxkijxyu ja di'ibm minaaamp.

¹⁵ Per kyaj tyi'igyuty, mat ko ja may'ajtan di'ibm Diosu ja'ay tyuunap, kyaj dyu'unuty éxtam ja peky di'ibm ja Adán tyuun, per ni'igu myújaty ja may'ajtan di'ibm Dios tyuun Jesukristakuyjxm esu du'un mayjya'ay ttuk'óyudut. ¹⁶ Jatuk peky wi'ix ko kyaj tyi'igyuty ja may'ajtan di'ibm Dios tyiimpy mudu ja'ayuty es ja peky di'ibm Adán tyuun. Mat ko tu'ugu ja'ay pyekykya'ay, nidugekyu ja'ay wyu'umdu pekyoty; es ko mayjya'ay ni'igu pyekytyuundu, net jatu'ugu yedyujk myiñ di'ibm mat ja'agyujxmu ja'ay oy wyu'umdu mat ja Dios. ¹⁷ Nidugekyu ja'ay 'yooktu mat ko tu'ugu yedyujk pyekytyuun, per ni'igu maj ja may'ajtan di'ibm Dios tyiimpy mudu ja'ayuty, namay'ajtunguyjxm wyu'umdu oy mat ja Dios es tmadattu ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu mat yu'uyu tu'ugu ja'ay, Jesukristu.

¹⁸ Pes éxtamu Dios tpekymyooy nidugekyu ja'ay ja'agyujxm ko tu'ugu yedyujk pyekytyuun, nandu'un ko jatu'ugu yedyujk tuy'ajtan ttuun, du'un mbaat ja ja'ay oy wyu'umdu mat ja Dios es tmadattat ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu. ¹⁹ Mat ko éxtamu mayjya'ay pyekytyuundu ja'agyujxm ko tu'ugu ja'ay ja Dios tkakajxykuypejky, nandu'unu mayjya'ay wyu'umdu oy mat ja Dios ja'agyujxm ko jatu'ugu yedyujk ja Dios tkajxykuypejky.

²⁰ Ko Dios tmooy ja Moisés ja ana'amun, ni'igu ja'ay ttunandu ja pojru. Es ko oj myuj myayu ja pojru, ni'igu oj myuj myayu ja may'ajtan di'ibm Dios tyiimpy mat ja ja'ayuty. ²¹ Es du'un éxtam pojrukuyjxmu ja'ay 'yooktu, nandu'un myujtak'adu'atsy ja Diosu may'ajtan ko ja'ay oy wye'emy mat ja Dios es yajmo'oydyut ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu Nindsun'ajtam Jesukristakuyjxm.

6

Eeky ma ja peky; jiky ma ja Kristu

¹ Pes, ¿ti net ndu'unam? ¿Tii n'akpojputu'unam es du'un ja Dios xytyu'unxum waanu ni'igu ja may'ajtanu? ² ¡Ni wi'ix tsoo! Du'un n'ijtam éxtamu o'krp ma ja peky. Pes, ¿wi'ix mbaat yu o'krp pyojputuñ? ³ ¿Ti kyaj xyñijawudu miidsaty ko ndi'igyum mat ja Jesukristu ko nnabajtam, nandu'un ndi'igyum ja'a maat ko 'ye'ky? ⁴ Ko nnabajtam, du'un n'ijtam éxtam ti'igyu n'o'kum mudu Kristu es ti'igyu mat nnaxtujukam, es du'un éxtamu Kristu jyikypyejky Dios Teety myuj'ajtunguyjxm, nandu'un njiky'ata'anam wa'ats, kyaj n'okjiky'ajtanat axuuk éxtam ijtyan.

⁵ Mat ko pan tu n'o'kum ti'igyu mat yu'u, ti'igyu mat yu'u njikyppyujukam. ⁶ Es ko n'ijtam éxtam n'o'kum ti'igyu mat ja Jesukristu ma ja kruuz, ja'agyujxmu du'un n'ijtam es nganakypyekytyu'unum, kyaj ja pojru nnakymyadu'unum éxtam ja ja'ayu wyindsan tmaduñ. ⁷ Ja'a ko ma pan 'yeeky, ta tnike'eky ja pojru. ⁸ Es mat ko tu n'o'kum ti'igyu mat

ja Jesukristu, n'okmabajkum ko nandu'un njiky'ajtum mat yu'u ti'igyu. ⁹ Nnija'am ko Jesukristu tu jyikyppyeky, ni na'a kyanaky'ooga'añ, kyaj ja o'kun ja muk'ajtan t'okmadajnu es myumada'agudut. ¹⁰ Pesu Jesukristu 'ye'ky je'eyu tugekyu winu xuu winu tiempu es tkubejty tkumadooy tugekyu ja naxwiñudu ja'ayudyu pyojpudy, es tyam jyiky'aty ja Dios 'yoy'ajtungyujxm. ¹¹ Nandu'un nayjyawudu miits éxtamu o'kpaty ma ja pojpu, es du'an éxtam tu mjikypyaktu ti'igyu mat ja Jesukristu es xymyudúndut ja Dios.

¹² Katu miits mnayyákuđu es ja pojpu m'awindumbákuđu es mdukmunujxudut ja jiky'ajtanu axuukpu. ¹³ Katu xyajtúndu yu mnini'x mgubajkaty éxtamu tyuumbajn ja ka'oybyu es du'an mduktúndut ja pojpu. Nik oy naygyuyákuđu amumdu'uk jot ma Dios éxtamu di'ibáty tu jyikypyaktu, es yajtúndu mnini'x mgubajkaty éxtamu ja Diosu tyuumbajn, es du'an mduktúndut di'ibu yu'u tsyejpy. ¹⁴ Mat ko ja pojpu kyaj xywyindsun'áttat miidsuty, mat ko miidsuty kyajpu ana'amun mya'ítudu, yu'u situy ja Diosu myay'ajtan.

Punaty myuduundup ja ka'oybyu

¹⁵ Pes mat ko tyam n'ijtum madu Diosu myay'ajtan es kyajpu ana'amun xyñakyya'ijtum, ¿ti net n'aktu'unum? ¿Tii n'akpojpatu'unum? ¡Ni wi'ix tsoo! ¹⁶ Pes jaugyúkuđu miidsuty. N'okpajtakum éxtam tu'ugu ixpajtan. Ko pún ñayyákuđu tmadúnut jatu'ugu ja'ay, pes tuumbu'ajtabu tadu ja'ay. Nandu'unu du'an miidsuty, pún mbanujxtap ja pojpu éxtam ja ka'oybyu ttseky, pes yu'u mduumbu'ajtudup ja ka'oybyu. Per pún mduundup miidsuty di'ibu ja Dios tsyejpy, mDiosmuduundup miidsuty. Pún mmuduundup ja ka'oybyu, mbátudup ja o'kun. Per pún mmuduundup ja Dios, mjiky'áttup táy'ajtan maut. ¹⁷ Per yajja'aygyudákr ja Dios, mat ko oy miidsuty tuuyup mduumbu'átudu ja ka'oybyu es xytyuundu ja peky, tyam tu xy'axájudu ja xrpujkun di'ibu myajmoodyu es mgyudyuundup mat winu mjot éxtam ja Diosu myuduumbuty. ¹⁸ Mbaat njana'anum ko ma miidsuty oj myajpekymya'xtu, net oj mnaybyjta'agudu Diosu myuduumbuty es du'an mjiky'áttat táy'ajtan maut. ¹⁹ Kajxpuđu du'an wa'ats esuts oytyim pánuty xyjaygyúkuđu. Tuuyup miits mnaygyuyajkuđu ma ja axuk'ajtan es ja pojpu éxtamu ka'oybyu myuduumbu, es mjiky'ajttu axuuk; per tyam nayyákuđu amumdu'uk jot ma Dios éxtamu myuduumbuty, es mjiky'áttat táy'ajtan maut, du'an éxtamu Dios ttseky.

²⁰ Ko miidsuty ijty mduumbu'átudu ka'oybyu es mduktúndu ja axuukpu, ni xykyatuundu kwentu di'ibu naty oy. ²¹ Pes, ¿ti mbujk mbattu ma tadu jiky'ajtanu axuukpu?, ko extu mdsyodyuundup ko xyjamyatstu. Pesu tyaadu du'ambu jiky'ajtan yajmiimpy ja o'kun. ²² Per tu miits myajpekymya'xtu es tu myajpajta'aktu Dios mduumbu. Es mat ko tu mnayyákuđu amumdu'uk jot es mjiky'áttat éxtam ja Dios ttseky, yu'u nmo'oyudup ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu. ²³ Pes ya pojpu situy yajkyu ja maju'uñ, esu tadu maju'uñ yu'u du'an ja o'kun; per Dios nandu'uñ dyaky ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu mat ja'agyujxm Nindsun'ajtum Jesukristu.

7

Kasaadu ja'ayuty éxtamu ixpajtan

¹ Māgu'ugítuty, miidsuty yajxón xyñijáwadu ja Diosu 'yana'amun. Mnija'adup ko ja ana'amun je'eyu dyajkutiky ma ja'ayun maanum jyiky'aty ja ja'ay.

² N'okpajtakam, du'un ja ana'amun jyuna'añ ko tu'ugu kasaadu toxytyujk ti'igyu 'yity mudu ña'ay maanum ja ña'ay 'yakjiky'aty; per pun o'kp ja ña'ay, wa'amp awa'atstúm ja toxytyujk es trákat ja wiinkru yedyujk. ³ Paaty, punu tyadu toxytyujk nayyajkar mut jatu'ugu wiinkru yedyujk maanum 'yakjiky'aty ja ña'ay, yajtugeepy ja pujk úkunu wyindsu'kun; per pun o'kp ja ña'ay, kyaj dyajtugóy ja pujk úkunu wyindsu'kun ko wiinkru yedyujk tpeky.

⁴ Nandu'un miits māgu'ugítuty, du'un miits m'ittu éxtamxyup m'ooktu ma ja ana'amun es mdi'igyudut mut jatu'ukru, ja'a njuna'anum mudu Kristu di'ibu jikyryujk ko 'yok'e'ky. Du'un ttuun es njiky'ajtam du'un éxtama Dios ttseky. ⁵ Mut ko maanuma naty ndu'unum di'ibu nnini'x'ajt ngubajk'ajtam tsyejpy, net ja ana'amun oj xyjot'yujxam ko pojru yu'u di'ibu naty ndu'unum, es ana'amangyujxm ja pojru je'eyu ni'igu oj xy'aktuktuna'anum ja axuukru es xytyukni'inum ja o'kun mut ko du'un n'adátsum. ⁶ Per tyam, mut ko tu n'o'kam mut ja Jesukristu es tu n'awa'atspudsu'umunu ma tadu ana'amun, kyaj nnakymyudu'unum ja Dios mut yu'uyu ko nguudyuna'anum ja ana'amun jaybyety, nmudu'unum ja Dios mut ja njot'ajt nwinma'añ'ajtam éxtam ja Espiritu Santu xytyukni'ijxam.

Peky di'ibu ijtp ma ujun

⁷ Pes, ¿mbaat njuna'anum ko ja ana'amun yu'ujaty ja pojru? ¡Ni wi'ix tsoo! Tadu ana'amandsu du'un tu xytyuknijawu ti dun pojru'ajtp. Kooxyubu tadu ana'amun tu kyajuna'añ: “Katu xy'adseky di'ibu wiinkru jya'a'ajtypy”, kyajxyupts uj tu nnijawu ko du'un pyojpaty ko ndsojkam di'ibu wiinkraty myadajttap. ⁸ Per kots tu nnijawu ja ana'amun, ja pojrats tu xymyo'oy tugekyu otyyim di'ibu axuk winma'añaty. Pes ko ja ana'amun kya'ity, kyaj ja pojru ti muk'ajtan tmadaty. ⁹ Ijt tu'ugu tiempu mats njiky'ajty ni nganija'ajuts ja ana'amun. Per kots oj nnijawu ja ana'amun, net ja peky xytyuk'adsejkyuts ja axuk'ajtan esuts xyajwe'emý éxtamxyupts n'eeky. ¹⁰ Ja ana'amun di'ibu Dios yajwu'um es uj nnijawut wi'ixuts njiky'atut winu xuu winu tiempu, mut ja'agyujxm ja ana'amun uj nyajpjta'agyuts esuts nbaadut ja tyudyu'ununu Dios. ¹¹ Mut ja'agyujxm ja ana'amun ja pojru tpaty wi'ixuts xywyin'uanut esuts uj xyajwe'emý éxtamxyupts eeky n'ity.

¹² Tyadu du'un xytyuk'ijxam ko tyadu ana'amun tyu'ajtanuty, wya'adsuty es 'yóyuty. ¹³ ¿Per tii, kyaj du'un jyaty ko di'ibu du'un oy tu tyugatsy axuuk es tats xya'eeky? ¡Ni wi'ix tsoo! Ja pojru du'un di'ibuts tu xya'eeky, es mut yu ana'amun xytyuknija'ajuts ti dun ja pojru, mut ko ma yu ana'amun yajnijawu ko jyantsy'axuugadyu tadu pojru.

¹⁴ Nnija'am ko tadu ana'amun yu'u yajk ja Dios, per pekyjya'ayuts uj, du'unuts uj n'ity pekyoty éxtam tu'ugu ja'ay di'ibu niteeky 'yity. ¹⁵ Kyajts nnijawu pun tits xyajtp; kyajts nduñ di'ibuts ndsejpy, ni'iguts nduñ di'ibuts kyaj njatuna'añ. ¹⁶ Per pun ndiimbyuts ja di'ibuts kyaj njatuna'añ, n'uxkajpyuts ko yu tadu ana'amun 'yóyuty. ¹⁷ Es du'un kyaj nnaky'ajtsuty di'ibu kyaj tmamadoy ja Diosu 'yana'amun, ja'a du'un ja pojru di'ibu dun ijtp ma ujun. ¹⁸ Nnija'abuts yajxón ko ma ujun, pojru ja'ay, kyaj ni ti di'ibu oy, ja'a ko njatunaambyuts di'ibu dun oy, per kyajts

nmamada'aky. ¹⁹ Maaxuyap jypaadyuty ndunaduts ja oybyu éxtamts njadsekyun, ni'iguts n'aktuñ ja axuukpu di'ibuts kyaja'ijty njatuna'añ. ²⁰ Paaty kyaju dun 'yujtsaty di'ibu dun tyiimpy ja axuukpu, yu pojpu dun di'ibu ijtp ma ujun, yu'u dun tyiimpy ja axuukpu.

²¹ Di'ibuts xyajtp, ko njatuna'añats di'ibu oy, per jam ja pojpu mats uj. ²² Yu njot nwinma'añats kyupejkyu amumdu'uk jot ko 'yoyaty ko ja Diosu 'yana'amun jyuna'añ di'ibuts ndunap, ²³ per taa mats uj n'ity tu'uk di'ibuts xymyudsip'ajtp. Yu pojpu yu'uts xytyuknimiimp ja axuk winma'añ, esu tyaadu tsiptundu di'ibuts uj nnija'ap di'ibu oy, es du'unats xymyudaty éxtamu tsimyjya'ayun, es xytyukmuduñats agwanu ja pojpu.

²⁴ Puroobu uj mat yu'uguyjxm tugekyu tyaadu! ¿Púnts xyajnitso'ogap ma tyadu nini'x di'ibu tu yajtunikajxpéty ja o'kunu? ²⁵ Yajja'aygyudákp ja Dios ko jyaaty ja nitsokun mat yu'uguyjxmu Nindsun'ajtam Jesukristu. Pes du'unats uj n'ity: Nwinma'añgyujxmts uj njatseky es uj ndunat di'ibu Dios 'yoyjya'ap, per ja pojpu di'ibu ijtp mats uj nu'ni'x, ja'ats uj xyajpekytyuump.

8

Jiky'ajtan Espiritu Santukyujxm

¹ Pes du'un di'ibáty ja'a'ajtudap ja Jesukristu, kyaj 'yawijxaty ni ti tadydu'unun, ² mat ko ja Espiritu Santu di'ibu yajkypy ja jiky'ajtan ja'agyujxm ko ti'igy n'ijtam madu Jesukristu, tu xyajnitsokum es kyaj nnaky'ijtam ma ja pojpu es ja o'kun. ³ Tu ja Dios ttuñ di'ibu ja ana'amun kyaj mbaat oj ttuñ, ja'a ko naty ja myuk'ajtan kyujanakaty ko ja ja'ay ttundu di'ibu ñini'x kyubajk tsojktap. Paaty ja Diosu 'yU'unk tkejxy es ya'ijxy éxtamu pekyjya'ay es twindsu'kun'átat ja ja'ay pyojpakyujxm, es du'un dyajtugooy ja pojpu myuk'ajtan di'ibu naty ma udsajtam.

⁴ Es mat ko du'un ttuñ, oj tkuydyuñ mat udsajtamgyujxm tugekyu di'ibu ja ana'amun xytyuk'ana'amam, es tyam njiky'ajtam éxtam ja Espiritu Santu xytyukni'ijxum, kyaj nnakyjyiky'ajtam éxtam ttseky ja nnini'x'ajtam ngubajk'ajtam.

⁵ Pes di'ibáty nayyajkudap mat ja di'ibu ñini'x kyubajk tseyjpy, yu'u je'eyu wyinmaaydyap di'ibu ñini'x kyubajk tseyjpy; per di'ibu nayyajkudap ma Espiritu Santu, yu'u je'eyu wyinmaaydyap di'ibu Espiritu Santu tseyjpy. ⁶ Di'ibáty nayyajkudap mat ja di'ibu ñini'x kyubajk tseyjpy, tyadu ja'ayaty pátudap ja o'kun. Per di'ibáty nayyajkudap ma yu Espiritu Santu, tyadu ja'ayaty pátudap ja jotkujk'ajtan es ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu. ⁷ Di'ibu nayyajkudap ma yu di'ibu ñini'x kyubajk tseyjpy, myudsip'ajttap ja Dios, mat ko ni tkatsoktu es ni mbaat tkapadundu ja Diosu 'yana'amun. ⁸ Paaty di'ibu jiky'ajttap éxtam ttsoktu ja ñini'x kyubajkaty, ni na'a mbaat kyatukjotkada'agadu Dios.

⁹ Per kom ja Espiritu Santu ijtp ma miidsaty, kyaj mnakyjyiky'attu éxtam ja mnini'x mgubajka tsojkan, je'eyu du'un m'akjiky'attu ti'igy mat ja Diosu Jya'ajan. Pes di'ibáty kyaj tmadattu ja Jesukristu Jya'ajan, kyaj yu'u jya'a'átadu Jesukristu. ¹⁰ Pün m'ijttap ti'igy mat ja Kristu, oy 'yoogut ja mnini'xaty pekykyujxm, jiky'ajttap ja mja'ajanaty ja'agyujxm ko oy mwu'amdu mat ja Dios. ¹¹ Es kom ma miidsaty ijtp ja Diosu Jya'ajan di'ibu yajjikypuyk ja Jesukristu ma 'ye'ky, nandu'un ja Dios yajjikypuyk yu mnini'xaty.

¹² Pes mūgu'ugítaty, tam di'ibū tsojķap es ndu'unam, per kyaj jya'ajaty es njiky'ajtam éxtam ja nini'x kubajķ ja tsojķan. ¹³ Mūt ko pūn mjiky'ajttap éxtam ttseky ja nini'x kubajķan, m'ooktap pekymūat; per pūn ja'agyūjxm ja Espírítu Santu myajtūgooydyap ja mnini'x mgbajķu tsojķan, net ja Dios mmo'oyudat ja jiky'ajtanū winū xūū winū tiempū.

¹⁴ Mūt ko nidūgekyū di'ibū nayyajķadap es űū'amo'oy tyu'umo'oyudat ja Diosu Jya'ajan, tyaadadyū dū'un di'ibū Dios 'yaxájap éxtamū 'yu'ungan. ¹⁵ Pesū tyadū Espírítu Santu di'ibū n'axájam, kyaj xyajtsū'k xyajja'am éxtamū tuumbū di'ibū kyaj tkuydyūñ, yū'u dū'un xytyuktsojķum ja Dios éxtamū 'yu'ungan. Es ja'agyūjxmū Espírítu Santu n'anma'ayam: "Tatitu'unk." ¹⁶ Ja Espírítu Santu tyi'igyū mā yū n'anmaja'an'ajtam, es xytyuknija'am ko xy'u'unk'ajtam ja Dios. ¹⁷ Es ko űdsajtam yū'u xy'u'unk'ajtam, nandū'un mādū Kristū xpyyada'anam ja kuma'añ; mūt ko pūn nbu'ayo'om ja Kristū, nandū'un xpyyátam es n'ijtam mā myuj'ajtan.

Muj'ajtan di'ibū miimp

¹⁸ Paaty kyajts ngwentapujta'aky ja ayo'on di'ibū tyam nyajķujķ nya-jnajķum. Pes kyaj mbaat ndukmū'ijxķijxyam tadū muj'ajtan di'ibū nbaada'anam ok. ¹⁹ Pes tūgekyū di'ibū Dios yajķoj 'yawijx jyjpp'ijxtap es t'ixa'andu ja xūū tiempū ko Dios dyajniģuxū'ūgat di'ibáty 'yu'unk'ajttap. ²⁰ Ja'a ko mā ja Adán pyekytyuūñ, tūgekyū di'ibū yā naxwiñ ijtp 'yayoy nandū'un mūt ja'agyūjxmū pyojpū; kyaj 'yayoy mūt ko yū'u kū'am ttsejky, Diosū dū'un pyujtāk. Per kyaj wyū'amūt dū'uñūm, mūt ko tūgekyū di'ibū Dios pyujtāk 'yawijxtap ²¹ ko kyaj 'yokkutūgoyānnudū es pātup ja muj'ajtan, ja awa'atstuuy'ajtan es ja kunu'xan di'ibū pyaattap ja Diosū 'yu'ungaty. ²² Nnija'am ko extū tyam tūgekyū di'ibū Dios pyujtāk moon tujķp éxtam tu'ugū toxytyujķ dyajnāxy ja pūjķ ado'onan ko tpaada'añ ja maxu'ungu'unk. ²³ Es kyaj yū'ujaty je'eyū 'yayowdū mūt ja pūjķ ado'onan, nandū'un űdsajtam di'ibū nmūdajtam ja Espírítu Santu di'ibū Dios tū xymyo'oydsyondākūm éxtamū tūamp di'ibū jawyiin tūamp'ajtp, es njūpp'ijxūm ko Dios xymyo'oyam tūgekyū di'ibū xpyyátam mūt ko xy'u'unk'ajtam, ja'a yū'u ko nmūdajtam ja jembyū nini'x. ²⁴ Paaty űdsaty ja nitso'ok'ajtan tū nbátam ko dū'un njūpp'ijxūm. Ko ja'ay tū t'ijxū di'ibū naty tū tūjpp'ixy, kyaj ja'a 'yok'yajtijnū ko tūjpp'ixy. Pes kooxyap ja'ay tū t'axájudū, kyajxūp tnakyjūp'ixy. ²⁵ Per mā kyajnam ti nmūdajtam, pes n'ok'awijxūm mādū ma'xtujķan.

²⁶ Nandū'un jajtpū dū'un, ja Espírítu Santu xpyyudūjķum mā n'ijtam ya'ayow ya'ama'at, mūt ko kyaj nnija'am w'i'x ngajxtākūm éxtam pyaadyaty, per ja Espírítu Santu xyñinu'xtākūm mūt űdsajtam, mūt ko yū'u myūdeepy ko ngūjx ndujķum di'ibū kyaj mbaat ngajxpūdsū'ūmūm. ²⁷ Es komū Dios űija'adyaapy tūgekyū ja ja'ay jyot wyinma'añaty, űija'ap yajxón di'ibū ja Espírítu Santu 'yamdowaampy, mūt ko yū'u 'yamdeepy ja Diosū jya'ayaty éxtam ja Dios ttseky.

Nmadākūm Kristūkyūjxm

²⁸ Nnija'am ko Dios yū'u tyuknibūjtākūp tūgekyū es ttuk'oy'áttat di'ibáty tsojķadap, di'ibáty yū'u tū twoy, éxtam tū ttuknibūjtaagu. ²⁹ Mūt ko Dios tnija'aja ja jya'ay tim űx'ajp, es yū'ujaty twin'ijxy es 'lyit éxtamū 'yU'unk Jesukristū, es dū'unū Jesukristū kya'axkopk'átat mā mayū myūga'axaty. ³⁰ Es pūnūdyū Dios tyuknibūjtākū űx'ajp es t'u'unk'áttat, ja'a twooy; es

pánaty wyoo, ja'a oy maut wye'emy; es pánaty oy maut wye'emy, ja'a pyujták es tmudáttut ja muj'ajtun.

³¹ Es mut ko tu nnija'am tugekyu tyaadu, ¿ti dun mbaat n'aktimkajxam? Mut ko Dios xypyudujkam udsajtam, ¿pán xymyudsip'ajtam? ³² Mut ko Dios kyaj oj tkuyu'utsy ja kyu'am U'unk, ni'igu oj tkuyaky es 'yoogat udsajtamgyujxm, ¿wi'ix tsoo net xykyamo'oyam tugekyu mada 'yU'unk? ³³ ¿Pán mbaat tpekymyo'oy di'ibu Dios tu twin'ixy?, mut ko Dios ka'am oy dyajwe'emy mut yu'u. ³⁴ ¿Pán mbaat jyuna'añ: "Pekyjya'ayu tyaadaty?" Jesukristu ku'o'kudu, es kyaj je'eyu kyu'o'kudu, nandu'un jyikyppyeky jatugok es tam 'yity aga'añdsyoo ma Dios es xyñinu'xtákum. ³⁵ ¿Pán mbaat xypyujkam ja Kristu tsyojkan? ¿Tii mbaat xypyujkam ja ayo'on, o ja jotmay, o mut ko nyajpajudijtam, o ja yuu, o mut ko kyajpu nwit'ajtam, o mut ko xya'ooga'anam mut ja espaadu? ³⁶ Pes éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtam:

Mut mijtskyujxm udsaty n'ittu o'kan jujp'am;

du'unuts udsaty n'ittu éxtam ja borreegu di'ibu yajmanujxtap ma ja o'kan.

³⁷ Ni di'ibudsu taadu xykyatukmastu'udut ja Kristu. Pes yu'u du'un di'ibuts xytyukmamadakp tugekyu tyaadu, mut ko yu'u xytsyojkam. ³⁸ Paadyats nmudaty ja tuj'ajtun ko ni ja o'kan es ni ja jiky'ajtun, ni ja ánklyaty, ni ja ka'óybyaty, ni ja tyambu, ni ja di'ibu miimp kudákrnam, ³⁹ ni di'ibu tsajwinm, ni di'ibu ayoodaknóty es ni di'ibu Dios yajkoj, kyaj ni ti mbaat xykyatukmastútam ja tsyojkan ja Dios di'ibu myudajtypy mut udsajtam ma yu Nindsan'ajtam Jesukristu.

9

Wynwijtsypy ja Dios pánaty tsyejpy

¹ Extamu myuduumbu Kristu, ngajxyudsu tuj'ajtun es kyajts n'anda'aky. Ja Espiritu Santu ana'amp madsu nwinma'añun es tuj'ajtunats njuna'añ. ² Ndimudajttiibyats ja amay jotmay. ³ Oyxyupts njatseky es kajxpéky ndim'ítat es kyajts n'ok'ijnat ti'igyu mada Kristu pun o'oyurxyur es ttuk'oy'áttut ja nmagu'uk'ajtam, ja israelitu ja'ayuty, ⁴ ja Israelu tyuump 'yaats du'un éxtam uj. Dios kyupujkada éxtamu 'yu'ungaty es tyuk'ijxadu ja myuj'ajtan es ttuun ja kajxy'átyryu mut yu'u, es tmoodyu ja 'yana'amun esu wyandakun es wi'ix twindsu'ugudut ja Dios. ⁵ Nan yu'adyu du'un ja tyuump 'yaats ja Abraan, Isaa esu Jakoob, es nandu'un jya'ay'ajtangyujxm 'yijty tadu tyuump 'yaats ja Kristu, oy ja'ijty jyaDiósaty di'ibu ana'amp ma di'ibu jaa'ajtp tugekyu. ¡Wa'an dya'awdaty ma tugekyu it naxwíñadu winu xuu winu tiempu! Wa'an du'unaty.

⁶ ¡Per kyaj mbaat njuna'anam ko Dios tu dyajtagátsy ja wyandakun! Ja'a ko kyaj nidugekyu yu israelítaty oj wyn'ixadu Dios éxtamu jya'ayun. ⁷ Es nan ni yu'u Dios tkaja'ay'áty nidugekyu ja Abraanu tyuump 'yaadsaty, mut ko Dios t'anmaay ja Abraan: "Yu'uyu du'unu tyuump 'yaats ja Isaa yajkwentupujta'agup éxtam mja'ajan." ⁸ Tyaadu xytyuknija'am ko kyaj ja ja'ay Dios 'yu'unk'átyty punu wi'ix pán ja tyuump 'yaats ttukmíñ ttukjajtu, ja'a ja ja'ay Dios u'unk'ajttap di'ibu miin jajtu ma ja Dios tkuydyuñ ja wyandakun, ⁹ mut ko du'un wyandaky: "Jumbítupty ma ja tiempu tpaadat esu Saaru tu naty dyajmín dyajja'ty tu'ugu u'ungu'unk."

¹⁰ Es kyaj yu'uyaty, nandu'un ja Rebeku 'yu'unk majtskpu, ti'igyu tteety'ajtu ja Isaa, udsajtam n'apteety'ajtam. ¹¹ Oyu du'un, kyajnum

naty tuada majtskru u'unk myiñ jya'ty es ni tkatũnamu naty tii, ni yu oybyu es ni yu axuukru, ja'a ko tyũntu di'ibu Dios tsojok ko twin'ijxy di'ibu yu'u kyupejkyry extamu jya'ayun, ¹² kyaj ja'agujxm ko tu'uk tu'uk tii tuñ tkatũ, es ja Rebeku ya'anmaay: "Yu mga'axkõpk yu'u tuumbu'átudup ja mutskru." ¹³ Du'un extam ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: "Ndsejpyuts ja Jakoob, peru Esa'uu kyaj."

¹⁴ ¿Tii mudu tyaadu mbaat njuna'anum ko kyaju Dios tuñ ja tuj'ajtan? Ni wi'ix tsoo! ¹⁵ Mut ko Dios t'anmaay ja Moisés: "Uj nmudátupts ja pa'ayo'on mut ja di'ibuts uj nba'ayowaampy, es nmudátupts ja ma'xtujkun mut ja di'ibuts uj nmuma'xtukaampy." ¹⁶ Es du'un kyuxe'eky ko di'ibu Dios tyiimpy, du'un tuñ mut ko yu'u ku'am pya'ayowaampy, kyaj mut ko ja ja'ayuty du'un ttsoktu es ni mut ko ti oynu'unun tu ttundu. ¹⁷ Mut ko ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ ko Dios t'anmaay ja Ejiptu ryey: "Paaty tu nbujta'aky extamu rey es nya'ixudats ma mijun ja nmak'ajtanats es du'un ya'ixut ja nmuj'ajtanats ma nidugekyu naxwiñudu ja'ayuty." ¹⁸ Tyaadu xtyuknija'am ko Dios ya'ijxup ja pya'ayo'on ma di'ibu yu'u tsyejpy, es nandu'un dyajkujuunda'aky di'ibu yu'u yajkujuunda'agaampy.

¹⁹ Jaa da pũnats xy'anuumur: "Pun du'unu du'un, ¿wi'ix mbaat ja Dios xrypekmyo'oyum oynu'unun pun kyaj mbaat pũn tujpkuwa'agu di'ibu Dios tsyejpy?" ²⁰ Esuts uj n'adsoy: ¿Es mbũnu dun mij ko du'un xyñi'ow xyñiyaaxu Dios? ¿Tii wa'anu tu'ts t'anuumu di'ibu yajkõjup: "Ti kots mij du'un tu xpyotsy?" ²¹ Pes ja tu'ts pojtsru yajkejpy ja tyexy tyazu extam yu'u ku'am ttseky. Yu'u pátup dyajtunat kujkwa'xy ja mo'onts es tpoťsat tu'ugu jantsy oybyu di'ibu myu'uñaaary ja pajy, es jakujkwa'xy mbaat dya'oyu tu'uk di'ibu oywyi'ix yajtũ. Pes ja mo'onts jya'a'ajtypy yu'u.

²² Nandu'un jajtru du'un, ja Dios pátup tũnut di'ibu yu'u tsyejpy. Yakaampy tu'ugu ijxrajtan wi'ix ja tujdyu'unun dyaky es dya'ixa'añuty ja 'yajkun es myumadak mut ja mya'xtujkunu tadu ja'ayuty di'ibu yu'u tyuknibujtaku es ñajxtat ayoodaknoty. ²³ Nandu'un pátup es dya'ixudat yu myuj'ajtan mut ja ja'ayuty di'ibu yu'u myudajtypy mut ja pa'ayo'on, mut ko jawyĩũbu naty yu'u tu ttuknibujtaagu es n'ijtam ma myuj'ajtan, ²⁴ ndsajtam, di'ibaty Dios wyoo es tpa'ayooy, kyaj jye'eyuty ja israelituty, peru nandu'un di'ibaty kyaj 'yisraelituty. ²⁵ Extam jyuna'añ ma ja Diosu kyugajxru Oseeus tkuxjaay:

Di'ibatyudsu naty kyaj nja'ay'átyuts,
yu'uts nja'ay'áttup,
es di'ibatyudsu naty kyaj ndseky,
njuna'anupts ko yu'uts ndsojktup.

²⁶ Es nan jam jyunañ:

"Kyajts miits nja'ay'áttu,
nan jamyu n'axajudat miidsaty extamts ja n'u'ungan",
du'un jyuna'añ ja Dios di'ibu jiky'ajtp.

²⁷ Es mut ja israelituty, ja Diosu kyugajxru Isaiiu jyunañ: "Oy ja israelitu ja'ayuty jyamaj'ajtrudu ja tyuamp 'yaadsaty extam ja pu'u jikymyejyũbyu'aaay, je'eyu waanu yu'ujuty ñitso'oktat. ²⁸ Mut ko yu Nindsun'ajtam Dios tsojok es kexy ka'pxy tkuyduunda'aya'añ yu 'yayuk ma tugekyu ja naxwiñudu." ²⁹ Es extam nandu'un ja Isaiiu jyunañ jawyĩũp:

Kooxyubu Dios di'ibu tugekyu mak'ajtan myudajtypy,
oj xykyatukmanikakum waandi'knu ja'ay,

tūxyp ndimkutugo'oyum tugekyu,
éxtam jyajty ja Sodomu kajpn esu Gomorru kajpn.

Israelitu ja'ayuty es ja oybyu ayuk

³⁰ ¿Ti xytyukjaygyujkam tugekyu tyaađu? Pes xytyukjaygyujkam ko yu di'ibu kyaj 'yisraelitaty myubajkungyujxm oy wyu'umdu mat ja Dios oy tka'axtaagydyu es du'un 'yittat mat ja Dios, ³¹ es ja israelitaty sitay jyatunandu éxtam ja Dios t'ane'emy es du'unxyp oy wyu'umdu mat ja Dios, per yu'ujaty kyaj ttuk'oybyudsuumdu. ³² ¿Es ti ko tkatuk'oybyudsuumdu? Ja'a ko jyamada'agandu es ja Dios yajnitso'ogudat mat ja di'ibu yu'ujaty ku'am tyuundap es kyaj mat ja'agyujxm ko ja'ay t'axajudu Jesús éxtamu Yajnitso'okru, mbaat njuna'anam ko yu'u tyukkunajrudu. ³³ Du'un jyajty mdu israelitaty éxtam jyuna'añ ja Dios ma ja jyaabyajtan:

Nbujta'agupts ma Syon kajpn,
tu'uk di'ibu éxtamu tsaa yajtukkunárup
es kyudáwdat ja ja'ayuty;
es di'ibaty myubejkyu yu'u,
ni na'a tkamadattat ja tsoydyu'un.

10

¹ Mugu'ugítaty, di'ibats sitay njantsytsyejpy amumdu'uk jot es n'amdoy nbujktsóyats ja Dios, ja'a du'un es ja israelitaty ñitso'oktat. ² Ku'umts uj n'awanu ko yu'u sitáyuty 'yawdatándap ja Dios, per kyaj tjagyúkuđu ti Dios tsyejpy. ³ Pes kyaj tjagyúkuđu wi'ixu ja'ay oy wyu'umdu mat ja Dios, ja'a tyunándap es tpayo'oya'andu kyum winma'añgyujxm wi'ix oy wyu'umdu mat ja Dios, kyaj tkupaktu wi'ix ja Dios jyuna'añ es oy wyu'umdu mat ja'a maut. ⁴ Jabaat ja Moisesu 'yana'amun tyuun ko myiñ ja Kristu, es du'un nidugekyu oy wyu'umdu mat ja Dios ko Kristu tmubaktu.

⁵ Moisés ñigajx wi'ixu ja'ay oy wyu'umdu mat ja Dios ana'amungyujxm ko jyunañ: “Di'ibu kyuydyiimpy tugekyu tugekyu di'ibu tadu ana'amun ñ'ana'amap, tadu ja'ay 'yaxajur ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.” ⁶ Per ko ja'ay wyu'umdu oy mat ja Dios mubajkungyujxm, du'un jyunañ: “Katu mjuna'añ mjodoty mwinma'añoty: ¿Pánu da patákur tsajpótm?” (Ja'a du'un es dyajjunáktat ja Kristu.) ⁷ Ni mgajuna'anat: “¿Pánu da kuda'agap ayoodaknóty?” (Ja'a du'un es ja Kristu dyajjikypyúkat.) ⁸ Pes du'un ja Diosu jyaabyajtan jyuna'añ: “Wingu'uy agu'uy es aajoty jodoty ja ayuk xymyudattu.” Yu'u ja ayuk di'ibats uj ngajxwa'xypy. ⁹ Pan mat ja m'aa mjuna'añ: “Ngupejkyuats mij, Jesús, éxtamdsu nWindsun”, es pan mmubejkyu mat ja mjet mwinma'añ ko Dios yajjikypyujk ja Jesús ko 'ye'ky, net mnitso'ogat. ¹⁰ Mat ko mdu njot'ajt nwinma'añ'ajtam nmubajkam ja Dios es net nwu'amum oy mat ja Dios, es mat ja n'aa'ajtam njuna'anam ko Jesukristu Nindsun'ajtam, es yu'u du'un xytyukpátam ja nitsokan.

¹¹ Pes ja Diosu jyaabyajtan jyuna'añ: “Pan myubejkyu yu'u, ni na'a kyatsoydyu'unga'adat.” ¹² Tyaadu xytyukni'jam ko Dios kyaj t'ijxkiyxu di'ibu israelitu o di'ibu kyaj 'yisraelitaty, mat ko yu'u ku'am ja Jesús Nindsun'ajtan'ajtp ma tugekyu, es yu'u kyuni'xypy muj wiin kajaa nidugekyuty di'ibu manu'xtákuđu. ¹³ Mat ko ja Diosu jyaabyajtan jyuna'añ: “Nidugekyu di'ibu manu'xtákuđu éxtamu Nindsun'ajtam, nitso'oktap.” ¹⁴ ¿Per wi'ix mbaat t'awdaty éxtamu Nindsun'ajtam tu'uk maanum kyaj tmubeky? ¿Es wi'ix mbaat tmubeky pan kyaj tmadoy

yajmadya'aky? ¿Es wi'ix mbaat tmadowdu ya'ujm 'yayuk pan kyaj ni pan kyatukmamadya'agudu? ¹⁵ ¿Es wi'ix mbaat yajtukmamadya'aky ja Diosu 'yayuk pan kyaj pan tyuknigexyaty? Du'un éxtam Diosu jyaay-byajtan tmadya'aky ja di'ibu kyajxwa'xtap ja Diosu 'yayuk ma jynana'an: "jyantsytsyujaty ko jya'ttu di'ibu xytyuknimi'inam ja oybyu ayuk!"

¹⁶ Per kyaj nidugékyaty ja israelitu ja'ayaty tmbuktu ya ayuk, du'un éxtam jynana'an ja Diosu kyugajxpu Isaiiu: "Windsán, ¿pan tu tmbeky ja di'ibuts udsaty ngajxwa'xypy?" ¹⁷ Paaty, myubujktap ja ja'ay ja Dios ko t'amudoonáxtu ja ayuk, es di'ibu 'yamudoonajxtap, Kristu ya'u ñimadyakpy.

¹⁸ ¿Per tii, kyaj tu tmadowdu ja israelítaty ja Diosu 'yayuku? ;Ti ko kudii! Ja Diosu jyaaybyajtan jynana'an:

Ja ayuk tu yajkajxwa'xy es tu yajnijáwu ma tugekyu naxwíñudu, es ja 'yayuk tu jya'ty extu ma naxwíñudu kyuguxu.

¹⁹ ¿Per tii, kyaj ja israelítaty tu tjaygyúku ja Diosu 'yayuku? ;Ti ko kudii! Pes jawyiinu Moisés jynana'an ko Dios 'yawa'anu:

Nyajnaywyinnaxujáwudupts miidsaty mut di'ibuts may'ajtungyujxm ndúnup ma di'ibu kyajts nja'ayaty, ujtsats miits nyajjot'ambúktap mut ja'agyujxm ja ja'ayaty di'ibu kyaj tjaygyukaya'andu.

²⁰ Es nandu'un Diosu kyugajxpu Isaiiu jotmuk'ajtan mut jynana'an ko Dios y'awa'anu:

Di'ibuts kyaj xy'uxtaaydyu, ojts xypyaattu;

tats nnaydyuk'ixyaty ja di'ibátyu naty kyajts xyajnidáwudu.

²¹ Isaiiu t'anmaaydyu nandu'un ko Dios tmadyaky ja israelitu ja'ayaty ma jynana'an: "Tuk xudugóy tu n'awixyats es tu nja'axajyua'andu ma-jtsk adu'umgu'aty es xyñimínudats di'ibu kyajts xymyumdowdu es ku-juunaty."

11

Israelitu winwitsypyu

¹ Tyam nyajtáy: ¿Ti tu Dios ttim'uxtijta'ay ja israelitu ja'ayaty? ;Ni wi'ix tsoo! Pes uj ku'am israelitu ja'ayats, tyuump 'yaats ja Abraan esu Benjamink. ² Kyaj ja Dios t'uxtij ja jya'ay di'ibu extu jékyup ñijawu éxtam jya'ayaty. ¿Tii kyaj miits xyñijáwudu éxtam jynana'an ja Diosu jyaaybyajtan ma yajmadya'aky éxtam ja Diosu kyugajxpu Eliias tmá'u'uñ ja Dios mut ya'ugyujxmu israelítaty? Du'un jynana'an:

³ "Windsán, tu dya'ooktu ja mgugajxputy es tu dyajkutugóydyu ya m'artal; ujts naydyi'igy tu nwe'emy, es extu uj nandu'unats xya'ooga'andu."

⁴ ¿Per wi'ix ja Dios 'yadsoojumbijtu? Du'un jynana'an: "Juxtujk mílñam ja ja'ayaty xy'akwu'umxudats di'ibu kyajnum twingoxtánudu ja Baalu 'yagojwinnáx." ⁵ Nandu'un jajtpe du'un 'yakwe'emy tyam waanu ja ja'ay di'ibu mut ja Diosu myay'ajtungyujxm yajwin'ijxy. ⁶ Es pan Dios may'ajtungyujxm wyin'ijxudu, kyaj mbaat njuna'anam ko ya'u jya'ay'átudu Dios mut ko ku'am ti ttundu. Mut ko di'ibu yajpátp ja'agyujxm ko ti ndu'unam, kyaj ya'u yajtijy ko may'ajtungyujxm yajpaaty.

⁷ ¿Wi'ixu du'un? Kyaj ja israelitu ja'ay oj tpaattu di'ibu jya'uxtaaydyup, per pyattu ja ja'ay di'ibátyu ja Dios wyin'ijxudu. Es punaty Dios kyaj wyin'ijxyu, ju'undaaydyu jyot wyinma'añaty. ⁸ Ya'u du'un di'ibu ja Diosu jyaaybyajtan myadyakpy ma 'yity kaxja'ay: "Dios myooyu juun jyot

wyinma'añaty es ya wyiin kadiibu 'yixtat esu tyatsk kadiibu myudówdat. Es du'añum du'un tyambaat." ⁹ Es ja rey Davit 'yamdoo pyajktsoo ja Dios du'un:

Wa'an ja myaj xuu jyambitu éxtamu trampu esu tu'uyun, éxtamu tsaa di'ibu tyukkunárudap esu du'un yajtuudyúndat.

¹⁰ Wa'anu wyiin twindsu'u twingoodsu kadiibu 'yixtat; wa'an du'añum 'yity ja jyubajk uutsy.

Nitsokan pánaty kyaj 'yisraelítaty

¹¹ Pes nyajtáwdu: ¿Tii kunajrudu kúdaadu ja israelítaty es kyutagoodyu tugekyu tugekyu? ¡Ni wi'ix tsoo! Mut ko ya'ujaty pyojpátuundu, ta ja nitsokan tu myiñ ma di'ibu kyaj 'yisraelítaty, es du'un ñaydyukwinnaxujáwudat di'ibu israelitu, es tsoóktat nandu'un di'ibu Dios tu tmo'oydu di'ibu 'yaxaju Jesukristu. ¹² Mut ko pyekytuundu ja israelítaty es paadyu du'un dyajtugoodyu ja kyunu'xunaty, Dios tu tkuni'xy kanak nipat ja di'ibu kyaj 'yisraelítaty. Pes waanu kajaa yajkunu'xtat nidugekyu naxwiñadu ja 'ayaty ko Dios tkunu'xta'ayut nandu'un ja israelítaty.

¹³ Nmugajxtupts miits di'ibáty kyaj m'israelitu'attu. Táy'ajtunu'u ko Diósats xykyajx esats miits xy'apóstulu'áttat. Paadyats nnaygyuyákyuty amumdu'uk esats nguudyúnat tyadu tu'unun. ¹⁴ Es du'unats nduñ esudsu nja'ay xytyuk'adsóktat ja nitsokan di'ibu miits mmudajttap, es du'un nandu'un naagaty ja israelítaty 'yaxájudap ja Jesús. ¹⁵ Ko ya'ujaty kyaj tkupajktu ja nitsokan di'ibu Dios jamo'oyánu, net ja Dios 'yaxtijá es jyunáñ mmo'oya'anadu ja nitsokan miits di'ibu kyaj 'yisraelitu'attu. Es ko ya'ujaty ñayajtagátsudat, du'un 'yítat éxtamxyap tu jyikyryaktu ma tu 'yooktu. ¹⁶ Ko ja Dios yajtukmay'áty ja jawyiimbu tsajkaaky di'ibu miimp ma ja jembyu pajta'aky, nandu'un yajtukmay'áty tugekyu tyadu pajta'aky. Es pan ja Dios yajtukmay'áty ja kepy'aats, nandu'un yajtukmay'áty ja 'yaay xye'entsy.

¹⁷ Mbaat njuna'anam ko ja israelítaty du'un éxtam ja 'yaay xye'entsy tu'ugu oliivus kepy di'ibu kuyu'uy kudajy. Naagadyu tyadu kepxye'entsy tu yajkupootta. Pes miidsaty di'ibu kyaj 'yisraelitu'attu, di'ibu du'un éxtam ja kepxye'entsy aamyóty ujsótyryu, tu mya'agojmúktu mut ja oliivus kepy di'ibu ijtp kuyu'uy kudajy, es du'un miidsaty tu xy'axájudu mjiky'ajtan mut ya'ugyujxmú tadu oliivus kepyu kuyu'uy kudajryu. ¹⁸ Paaty katu mnayjyáwuty waanu oy es kadiinam ja oliivus kepyu 'yaay xye'entsy ku'am. Pan mnayjyawayánu waanu oy, jamyats ko mij kyaj xymyo'oy ja jiky'ajtanu tadu kepy'aats. Nik ya'u du'un ja kepy'aats mij myajjiky'ajtup.

¹⁹ Wa'anu da mjuna'añ: "Ja'agyujxm tpo'ttu ja oliivus kepxye'entsy esats xytyukujpkoyá'andu uj." ²⁰ Táy'ajtunu'u ko ja oliivus kepxye'entsy oj yajpooty naagaty mut ko kyaj naty tmabaktu Dios, es du'un ya'ujaty éxtam tu tyu'adsyun. Es nandu'un táy'ajtunu'u ko miits myajtukujpkójudu mut ko xymyabaktu Dios. Es katu mmaj mbaadu mut ya'ugyujxm. Nik ni'igu naybyjta'agadu yuunk naxypy. ²¹ Ja'a ko Dios kyaj oj tme'xy ja israelítaty ma kyaj tmadowdu, oy ya'ujaty du'un éxtam ja oliivus kepxye'entsy ku'am, ¿tii mjunaamp xytyijy ko myajma'xtat miidsaty di'ibu du'un éxtamu xye'endsyu oliivus kepy aamyóty? ²² Jaygyúkadu ko ja oliivus kepy mut ja kyumxe'entsy esu xye'endsyu oliivus kepy aamyóty ujsótyryu, du'un ya'u éxtam

tu'ugū iixpajtan di'ibū xytyuk'ijxum ja tsojokūnū Dios es nandu'un yū tyūdyu'unūn. Pes ja tūdyu'unūn tmooy ja israelítaty ko tpo'ty éxtam ja xye'endsyū tū'utspū, es mā miidsaty dya'ixyaty ja tsojokūn. Per pūn kyaj mnayya'íttyty mādū Diosū myay'ajtan, nandu'un miidsaty nūjx m'ittū éxtamū kepxye'entsy di'ibū yajkupo'ttū. ²³ Es ja israelítaty, pūn yajjūmbijttap ja jyot wyinmā'añ es ñaybyujta'agūdat Dios kyū'ujóty, yū'adyū dū'un yajpūjta'aktap jatūgok mā naty 'yity, mūt ko Dios mbaāt jam pyujta'agyaty jatūgok. ²⁴ Ja ja'ay di'ibū kyuyiipy kyudajpy ja oliivūs kepy, kyaj ttukjūpkóju mūt ja xye'endsyū oliivūs kepy di'ibū miimp aamyóty pejyóty. Per ja Diosū dū'un ttuūñ mūt miidsaty di'ibū kyaj 'yisraelitū'attū, éxtam ja kepxye'entsy di'ibū kyuyiipy kyudajpy ja oliivūs kepy. Ko Dios tū mbūjktā'agūda mūt ja'a, kyaj tsyípaty es tpujktā'agut jatūgok ja israelitū ja'ayaty mūt ja'a, di'ibū ijttap éxtam ja oliivūs kepy kyū'amxe'endsyaty.

Israelitū ja'ay ñitso'oktū

²⁵ Mūgu'ugítaty, Diósuts tū xytyuknijawū di'ibū ijty kyayajnijáwū, es kūdiibū miits mnayjyáwūdat mūj kuwiyj. Tuk peky ja israelítaty wū'amdūp kujuun extū 'yamukūdya'aydyūt es kya'pxūt ja di'ibū kyaj 'yisraelítaty di'ibáty 'yaxajyáandūp ja Jesús. ²⁶ Ko dū'un tyun jyátūdat, net nidūgekyū ja israelitū ja'ayaty ñitso'oktat, éxtam ja Dios jyūna'añ mā ja jyaaybyajtan:

Mā Syon pyūdsámūt ja Yajnitsókpu di'ibū yajpojpnūwā'adsūp ja 'yū'unūk 'yūna'kūdyū Jakooob.

²⁷ Esū tyāādū dū'un ja kajxy'áttypyū di'ibūts ndunaampy mūt yū'ujty kots nyajjūga'agánūdu ja pyojpty.

²⁸ Mūt ko ja israelítaty 'yūxtijtap ja oybyū ayuk mā yajmadya'aky ja Jesukristū, Dios pūjtákpū éxtamū myūdsipūn es xytyuk'oy'áttat miidsaty di'ibū kyaj 'yisraelítaty. Peru Dios wyin'ijx ja israelítaty es tja'ay'ata'añ es tpujta'aky éxtamū myūtnaymyaayūbū ja'agyūjxm ko t'aptūjk'áttū ja Abraān, Isāā esū Jakooob. ²⁹ Di'ibū Dios yajkypy, kyaj dyajjūge'eky; es ko twin'ixy, nan kyaj tnakypūjku. ³⁰ Miidsaty di'ibū kyaj 'yisraelítaty, kyaj xymyūmādoodū ja Dios, per mūt ko tyam ja israelítaty t'ūxtijta ja Dios, mba''ayoojūdūp miidsaty. ³¹ Es dū'un éxtam yū'u t'ūxtijta ja Dios es miidsaty tū xy'axájūdu, nandu'un dū'un tū jyaty esū Dios tpa''ayówdūt ja israelítaty, dū'un éxtam miits mba''ayówdūdu. ³² Pes Dios ni'amukū ja ja'ay tpekymyo'oydya'ay mūt ko kyaj myūmādóyaty, es dū'un ni'amukū ja ja'ayaty yajpa''ayówdūt.

³³ ¡Ja Diosū 'yoy'ajtan, wyijy'ajtan esū jyaygyujkūn kyaj tmūdaty ja kyugūjxūn, wyinnajxūnpū éxtam mbaāt njajaygyujkūm! ¿Pūn mbaāt tmūwinmā'añbyaaty di'ibū Dios tū ttuknibūjtaagū o di'ibū tyūnaampy? ³⁴ Extam jyūna'añ ja Diosū jyaaybyajtan: “¿Pūn tū tjaaygyukū ja Nindsūn'ajtam ja wyinmā'añ?, ¿pūn tū myo'oyaty ja kajxwíjūn? ³⁵ ¿Pūn oynū'unūn jawyiin tū tmo'oy ja Dios es dū'un óknūm mbaāt myūgabétyaty?” ³⁶ Ja'a ko Dios tūgekyū dyajkojtaay, es tsojokūngyūjxm es myūj'ajtangyūjxm tūgekyū 'yity. ¡Mūj'ajtan mūat ja Dios winū xūū winū tiempū! Wa'an dū'unūty.

12

¹ Paaty mūgu'ugítaty, n'amdoo nbūjktsoodūpts miidsaty mūt yū'ūgyūjxm ja Diosū pya''ayo'on, nayyákūdu miidsaty mā yū'un éxtamū

jiikyryu windsu'kun, wa'ats es di'ibu Dios 'yoyjya'ap. Tyaadu du'an sitay muut ya'awdaty ja Dios éxtam mbyaadaty. ² Es katu miits xymyadattu ja winma'añ éxtam pánadya naxwiñadu winma'añ ja'a'ajtudap, nik ni'igu nayyákadu es ja Dios dyajtagátsut ja mjoy mwinma'añaty es du'an xyjaygyúkadat di'ibu Dios tsyeyjy, di'ibu 'yoyjya'ap, di'ibu oy es di'ibu wa'ats.

³ Mut ja'agyjxm kots ja Dios tu xytyu'unxu ja may'ajtam, paadyuts miits n'anumadu es katu mnayjyáwadu waanu muj kujxm es kudiinum éxtam mbaadadu. Nik oy nayjyáwadu ku'um éxtam pyaadyaty ja mabujkun di'ibu Dios tu mmo'oyadu. ⁴ Tu'ugu nini'x kubajk myudajtypy yu'a 'yaguxk 'yaxe'entsy. Tamu ky'u, tamu tyeky, nan tam wiingátyryu, es nidu'uk nidu'uk myudajtypy ja ky'u'mduunk. ⁵ Nandu'anu du'an mut adsajtam, oy njanimay'ajtam, tu'uk je'eyu nini'x n'ijtam mut ja Kristu, es nidu'uk nidu'uk ti'igyu 'yity mut yu wiinkpaty nidugekyu éxtam kanak peky ja nnini'x'ajtam.

⁶ Es ja Dios mut ja tsyojkun tu xymyo'oyum nidu'uk nidu'ugu madakun. Pün ja Dios tu mmo'oyu ja madakun es xykyajxut ja 'yayuk, madya'ak ja ayuk éxtam ja mabujkun di'ibu mmudajtypy. ⁷ Pün ja Dios tu mmo'oyaty ja madakun es xypyudákat ja wiinkpaty, kuyduyn yajxon. Pün ja Dios tu mmo'oyaty ja madakun esu wiinkpaty xya'uxpákat, ya'uxpáktu yajxon. ⁸ Pün ja Dios tu mmo'oyaty ja madakun es xyjotmukwingajxut ja wiinkpaty, jotmukwingajxu. Di'ibu yajwa'xypy di'ibu myudajty jyaygyeyjy mut ja di'ibu tagoy'ajtxap, tun yajxon. Es di'ibu pátap yajkutúkat, wa'an dyajkutíky es tyúnat xonda'aky'aa xonda'akyjyót. Es di'ibu pyudajkap pánaty ayoodap, wa'an tpu'dákadu mut ja oyjyotkyujxm es mut ja tsojkun.

Di'ibu tyuundap pánaty myabujktap ja Kristu

⁹ Naydsyókadu amumdu'uk jot. Uxtijtu ja axuukpu es padundu ja oybyu. ¹⁰ Mnaydsyókadap nixim niyam éxtam tukka'axpu. Windsu'ugadu wiingátyryu ni'igu es kyaj mij ku'um.

¹¹ Yajmujwiinadu ja oybyu tuunk. Katu mnuux'áttu. Madundu Dios amumdu'uk jot.

¹² Jiky'attu xonda'aky'aa xonda'akyjyót mut ko xyjamyatstu di'ibu Dios tu mwándáxuty. Kupuk yajnáxtu mudu ma'xtujkun ja m'ayo'on mjoytmayaty es kyaj xymyastu'uttat ja mgajxtákan.

¹³ Yajwa'xtu miidsaty di'ibu mmudajttap mut ja mmamabujkpaty di'ibáty tagoy'ajtxadap. Axájudu yajxon pánaty miin jajttap ma mdujk.

¹⁴ Amdow pujktsówdu Dios es tkunu'xat ja di'ibu mduunadap axuuk miidsaty. Du'an sitay xy'amdow xypyujktsówat es yajkunu'xtat, kyaj xykyajxpóktat.

¹⁵ Xonda'áktu mut ja di'ibu xondáktap. Pujay puyaaxu di'ibu juuy yáxtap.

¹⁶ Jiky'attu yuunk naxypy nixim niyam. Katu mmuj mbaadadu, nik ni'igu mjiky'áttat tuda'aky yuunk naxypy. Katu mnayjyáwadu miits ko mguwiyj'áttu.

¹⁷ Pün ja pán mdúñaty axuuk, katu xytyuunambíty axuuk. Yu'ayu mdúnap di'ibu dan tugekyu pyujtáktap oy. ¹⁸ Uxta'aydyu wi'ix miits mjiky'áttat ti'igyu mut nidugekyu ja'ayaty. ¹⁹ Mugu'ugitaty, ni na'a miidsaty axuuk xykyatuunambíttat ko axuuk myajtúndat, ni'igu oy wa'an ja Dios ttukkumadoy ja ja'ay; mut ko Dios junaamp ma ja jyaabyajtam: "Ujtsats ndukkumadowaampy; ujtsats nmo'oyap éxtam pyaadyaty."

20 Nandu'ən xytyuk'ana'amam: “Pən yə mmədsip yu'o'kup, yajkáy. Pən tátsup, yajnu'uuk. Pən mdiimbyu tyaadu, yə mmədsip myədátup ja tsoydyu'un mat ko axuuk tu mdúñaty.” 21 Katu mnaydyukmumada'agyaty ja axuk'ajtən, nik ni'igu məmada'aktu ja axuk'ajtən mat ko xytyúndat ja oy'ajtən.

13

1 Tsojkup es miidsuty nidugekyu xymyumdówdat ja justisutajkuty es pánaty yajkutujktup, mat ko tugekyu kutujkən myiñ mā Diosən, es ja Diosu du'ən di'ibu tu tpujta'aky nidugekyu justísuty. 2 Paaty di'ibáty kyamuj'ijxypy ja justísuty, yu'u du'ən kyamuj'ijxypy di'ibu Dios tu tni'ana'amə es du'ən tkupákat ja Diosu tyəydyu'unən. 3 Mat ko ja justisutajkuty kyaj jyaa'áty esu ja'ay t'ajaw t'adsu'ugudat di'ibu ti oy tyuundup, ja'a du'ən di'ibu axuuk adútstap. ¿Mjiky'ataamp es ni xykyatsu'ugudu justisutajku? Tun di'ibu dan oy, es extu yu justisutajkuty mya'ítadup kumay, 4 mat ko ja justisutajkuty Diosu du'ən tu pyujta'agudu es xy'ijx'ijt xykywenta'ajtəm. Per pən m'adutsp axuuk, mdsu'ugup mjáwup, mat ko kyaj nanugoobu tsummudity ja 'yespaadu, Diosu du'ən tu pyujta'agyaty es ttukkumadówdat éxtəm ñitákuty ja di'ibu axuuk adútstap. 5 Paaty koonəm xymyumdówdat ja justisutajkuty, kyaj jye'eyaty mat ko xytsyu'ugudu ko axuuk mdúnudat, ja'a du'ən mat ko du'ən xytyuñ mat ko xyñijawu ko du'ən ja Dios dyajnigutúku. 6 Es paadyu du'ən xyaktu ja mgugabety di'ibu pyujtáktup ja justisutajkuty, mat ko tyundu mā Dios tu pyujta'agudu. 7 Pes miits mgubátup di'ibu mbátudup. Mgubátup mā ja yajkugəbjtəp, es ja mgugabety di'ibu myajktup mā justísuty; may'at windsu'ugudu yajxon di'ibu mbátudup xymyay'at xywindsu'ugudat. 8 Katu pən xymyuni'xy'áttu, je'eyu ja tsojkən di'ibu mnaydyukninu'xadup nidu'uk nidu'uk. Mat ko di'ibu tseyjpy ja myəgu'uk, tyaadu tu tkuyduunda'ay ja Diosu 'yana'amən. 9 Ja Diosu 'yana'amən jyuna'añ: “Katu xyajtəgóy ja pujk úkənu wyindsu'kən, katu myajja'ay'eeky, katu mmeetsy, katu m'adseky.” Tugekyu tyadu ana'amən mbaat ya"awijtsmiky mā tyadu ayúkuty: “Mdsókup ja mmədujkrə'ajuty éxtəm mij ku'am mnaydsyékyaty.” 10 Di'ibu tseyjpy ja myədujkrə'a, ni nə'a kya"adu'utsat axuuk. Es du'ən mat ja tsojkən yajkuodyuundaapy tugekyu tugekyu ja Diosu 'yana'amən.

11 Es du'ən miits mjiky'áttat, nijáwudu wi'ixu du'ən ja timpə 'yíxyaty mā njiky'ajtəm. Kyaj n'ok'ijtəm éxtəm pánaty maadup, wiy n'ijtəm, mat ko waanu ni'igu xymyəwingo'onəm ja nnitso'ok'ajtən'ajtəm kədiinəm mā tim jawyiin oj n'axájəm ja Jesukristu. 12 Ja koots'át tən dan tim najxnup es tu dan tim xəñup, paaty n'ok'uxtjəm ja di'ibu dan kubi'its ku'ook, es n'oknay'axkujkəm éxtəm soldaadu ñay'axkúkuty ko ñjxa'añ tsiptuumbə. 13 Njiky'ajtəm tuda'aky, éxtəm ko n'ijtəm xəñu ijxnide'xy mā tugekyu. Kyaj nguga'ay ngu'úkəm, kyaj nmə'indu'unəm es kyaj ndu'unəm di'ibáty axuuk. Kyaj nnyaytsy'ijxəm es kyaj pən ti ngatukmə'ijxəm. 14 Nik ni'igu nnyajtagajtsəm éxtəmxypə Jesukristu nwit'ajt nnijam'ajtəm, es katu miits xymyudu'udákudu es xytyúndat ja axuukpə di'ibu ja mnini'x mgubajk tseyjpy.

14

Kyaj mməgu'uk xypyky'ixat

¹ Axájudu miits éxtamu mmuga'axuty ja di'ibu tu t'axájudu ja Nindsun'ajtam Jesukristu, oy ja myubujkunaty yu'ujaty kyamujwiinaty. Katu xymyudsipkajxtu. ² Naagudyu ja'ay jyuna'andu ko mbaat tje'xy oytym tiity, esu wiinkputy di'ibu kyaj myujwiinaty ja myubujkun, jyuxtur yu'uyu aay ujts. ³ Di'ibu jye'xypy oytym tiity, tsojkap es kyaj t'uxtjút di'ibu kyaj du'an nandu'an ttuñ; es ja di'ibu je'eyu jye'xypy ja aay ujts, tsojkap es kyaj tni'ow tniyaaxut di'ibu jye'xypy otyiity, mut ko Dios tu 'yaxájutu nimajtsk. ⁴ Mbánu dan mij es xyñi'ow xyñiyaaxut di'ibu myudiimpy ja wiinkpu? Es pun wu'ump oy o axuuk, kyaj mij mbaadyuty es xy'anuamat. Yu'u pátur ja wyindsun, ja'a njuna'anam ja Dios. Es wu'umup yajxon, mut ko yu Nindsun'ajtam mbaat yajwe'emyaty yajxon.

⁵ Ta naagudyu ja'ay di'ibu 'yijxtur tu'ugu xuu amaay kadiinam di'ibáty tu ñaxy ma ja samaanun, es ta yu wiinkputy di'ibu junándur ko tugekyu yu xuu ti'igyu 'yamaayuty. Wa'an nidu'uk nidu'ugu ja'ayuty ttuknibujtaagu éxtam ja Dios tu wyinma'añmyo'oyada. ⁶ Di'ibu 'yamaay'ajtypy naagu xuu, du'an ttuñ mut ko du'anu dan ttijy ja Dios t'oyjyawa. Ja'a di'ibu jye'xypy otyiity, ja'a du'an ttuñ es twindsu'ugut ja Nindsun'ajtam, es tja'aygyada'aky ja Dios; es ja'a di'ibu kyaj tje'xy otyiity, nandu'an ttuñ es twindsu'ugut ja Nindsun'ajtam, es tja'aygyada'aky ja Dios.

⁷ Kyaj n'oy'ajtungyujxm njiky'ajtam es kyaj n'oy'ajtungyujxm n'o'kam. ⁸ Pun njiky'ajtam, Nindsun'ajtam 'yoy'ajtungyujxm njiky'ajtam; es pan n'o'kam, Nindsun'ajtam 'yoy'ajtungyujxm n'o'kam. Ma njiky'ajtam es nandu'an ma naty tu n'o'kam, xyja'a'ajtam ja Nindsun'ajtam. ⁹ Paadyu Kristu 'ye'ky es jyikyppejky es du'an yajWindsun'átut, du'an di'ibu tu 'yooktu es nandu'an di'ibu jiky'ajttur.

¹⁰ Pes mij di'ibu kyaj tsu'utsy ja tsu'utsy, ¿ti ko xyñi'ow xyñiyaaxu mmumubujkpu di'ibu tsyu'tsypy ja tsu'utsy? Es mij di'ibu tsyu'tsypy ja tsu'utsy, ¿ti ko xy'uxtijy ja mmumubujkpu di'ibu kyaj tsu'utsy ja tsu'utsy? Nidugekyu udsajtam nwinguwa'aguya'anam ja Dios, es yu'u xypyayo'oyam. ¹¹ Mut ko yu Diosu jyaabyajtan jyuna'añ: Du'an ja Nindsun'ajtam jyuna'añ:

Du'an éxtamu tuj'ajtan kots njiky'aty,
nidugekyu ja'ayuty xywyingoxtanudats,
nidugekyuts xy'awdátudats,
du'an jyunañ ja Dios.

¹² Du'an udsajtam nidu'uk nidu'uk nyajkam ja tuj'ajtan ma Dios éxtam tu njiky'ajtam es tu n'adátsum.

Kyaj ndsiptu'unam mut ja nmugu'uk'ajtam

¹³ Paaty kyaj n'oknayñi'o'o n'oknayñiyáxanam nixim niyam. Nik ni'igu xytyúndut kadiibu pyekykya'adut ja mmugu'uguty o di'ibu kyaj tsiptáxudut ma ja myubujkun. ¹⁴ Mut ko ti'igyats n'ity mut ja Nindsun'ajtam Jesukristu, nmudajtypyats ja tuj'ajtan ko kyaj ti je'xy di'ibu kyaj wya'adsaty. Per ja ja'ay di'ibu nayjyanánur ko taa yu je'xy di'ibu kyaj wya'adsaty, mut ja'a kyaj wya'adsaty. ¹⁵ Es pun mij kyaj xytyuñu kwentu éxtamu mmugu'uk ñayjyawuty ma ja myubujkun, es mut ja di'ibu mje'xypy xyajma'aty yu myubujkun, kyajpu du'an xytyuñ mut ja tsojkan. Paaty katu xytyuñ es xyje'xy di'ibu ja'ay mbaat mut tkajxadity tmadyaagudity ja mjiky'ajtam éxtamu axuukpun. ¹⁶ Katu xytyuñ di'ibu ja'ay mbaat mut tkajxadity tmadyaagudity ja mjiky'ajtam éxtamu axuukpun. ¹⁷ Mut ko pun ja Dios tu xypyujtákam éxtamu 'yu'ungan, kyaj jya'ajaty mut di'ibu

nja'xum o n'úkum, ja'a da'un mat ko njiky'ajtam éxtum Dios ttseky, es mat ja ti'igyua'át esu xondakun di'ibu Espiritu Santa xumyo'oyum. ¹⁸ Di'ibu myadiimbyu da'un ja Kristu, 'yoyjyáwap ja Dios es oybyadsámur ma yu ja'ayaty.

¹⁹ Da'un n'aktu'unum di'ibu xytyuknimi'inum ja agujk'ajt jotkujk'ajtan, di'ibu xyryudajkum es nyajmajwiin nyajkajaajum ja nmabujkun'ajtam nixim niyam. ²⁰ Katu xyajtagóy ja Diosu tyuunk mat ja'agyujxm di'ibu mje'xy mbejkypy. Tu'y'ajtanu'u ko tugekyu yu je'xy peky, wa'adsu'u es oy, per axuug'u ko nju'xum pan nnija'am ko mudu tyaadu jajpekykya'apy ja wiinkpaty. ²¹ Nik oy ko ngadimju'xum ja tsu'utsy es ngadim'úkum ja vinu, o ndu'unum oytyim di'ibaty di'ibu mbaat maat nyajpekykya'am ja nmamabujkpu'ajtam. ²² Pan mjunaamp ko tugekyu je'xy peky 'yoyaty es ko mbaat xyje'xy tugekyu, da'uñumu da'un m'itat Dios windum. Jotkujk ja ja'ay di'ibu kyaj ttuñ di'ibu pyekyja'ap. ²³ Per ja di'ibu ti jye'xyry es twinmay ko peky di'ibu tyiimpy, tyadu ja'ay pekytyuump ko tje'xy ja'agyujxm ko kyaj mabujkangyujxm tu ttuñ.

15

Nidu'uk nidu'uk xypyátum es nyajjotkudákum ja nmamabujkpu'ajtam

¹ Kom adsajtam pánaty nmudajtam muj wiin kaja ja nmabujkun'ajtam, n'okmaduna'ayum mat ja ma'xtujkun ja di'ibu dun kyaj tmudaty muj wiin kaja ja myabujkun, es kyaj njiky'ajtam éxtum dun je'eyu ja ndsojkun'ajtam jya'ty. ² Nidu'uk nidu'uk xypyátum es nyajjotkudákum ja nmamabujkpu'ajtam es da'un nyajmajwiin nyajkajaajum ja myabujkun. ³ Mat ko kyaj ja Kristu ku'am ñaydyukjotkudaku, da'un jyajtu éxtum jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan: "Ja di'ibu myajwingajxpajt, ujtsats tu xytyukka'ay." ⁴ Mat ko tugekyu di'ibu wa'ump ma ja Diosu jyaabyajtan, yajkuxjaay es nnaydyukni'ijxum es nmudajtam ja ma'xtujkun es jotkujk n'awijx njejp'ijxum di'ibu minamp. ⁵ Wa'an ja Dios di'ibu xumyo'oyum ja jotkujk'ajtan esu ma'xtujkun, mmo'oyudu miits ja ti'igyua'ajtan es nidugekyu xypyadúndat ja 'yijxpajtanu Jesukristu, ⁶ es da'un ti'igyu xy'awdátat ja Dios, ja Nindsun'ajtam Jesukristu Tyeety.

Oybyu ayuk yajkajxwa'xy ma kyaj 'yisraelítaty

⁷ Nay'axájudu nidu'uk nidu'uk éxtum nandu'un oj m'axájudu ja Kristu miidsaty, es da'unu Dios 'yítat awdaty. ⁸ Mat ko n'awánudu ko yu Kristu myiñ es tpudákut ja israelítaty es tkuydyúnat di'ibu Dios jékyur tyukmawandak ja 'yartajkaty, es da'un ya'ixannu ko tyiimpy ja Dios éxtum wyandaky. ⁹ Nandu'un myiñ ma ja di'ibu kyaj 'yisraelítaty es tja'aygyuda'aktat ja Dios mat ko yu'ajaty tu pya"ayówudu. Tyaadu da'un di'ibu myadyakypy ja Diosu jyaabyajtan:

Paaty n'awdataampy ma yu di'ibu kyaj 'yisraelítaty, es nguy'áwupts ja mmaj'ajtan.

¹⁰ Es jatuk peky ja Diosu jyaabyajtan jyuna'añ:

Xonda'aktu miidsaty di'ibu kyaj 'yisraelítaty ti'igyu mudu Diosu jya'ayaty, ja israelítaty.

¹¹ Nandu'un jyuna'añ jatuk peky:

Awdattu Nindsun'ajtam nidugekyu miidsaty di'ibu kyaj 'yisraelítaty. Wa'an nidugekyaty ja naxwínudu ja'ayaty t'awdattu Dios.

12 Nandu'un ja Diosu kyugajxpu Isaiiu jyuna'añ ma jatuk peky:

Minagamp tu'ugu tyuamp 'yaats ja Jesee,
es yu'u yajkutukaamp majatyu naxwiñadu,

es yu'ujaty 'yawix jyujp'ixtup es ñayyákuđut ma yu Jesee tyuamp 'yaats.

13 Wa'an ja Dios di'ibu xymyo'oyam ja awijxan, myajxonda'agadu miidsaty es mmo'oyadu ti'igyu'át ma yu mmabujkan mut yu'uguyxmu myuk'ajtán ja Espiritu Santu, es myujwiin kyajaat ja mmabujkan.

14 Mangu'ugítaty, nmubejkyryuts tay'ajtán ko miits ni'igu xymyudattu ja tsojkan es ja nija'ajan, es nandu'un mjajtup wi'ix xykyajxwijtut nixim niyam. 15 Per tu nnijáyadu muk aa muk jot ma tuk pekyu tyadu neky, ja'a ndukjamyajstup di'ibu naak mjajtup es kyaj xyjatyugódyut. Du'unuts tu nduñ mut kots myay'ajtungyujxmu Dios tu xykyexy 16 esuts nmadúnat ja Jesukristu es tuk'oy'áttat di'ibu kyaj 'yisraelítaty. Ja'a ujts ndukmadiimpy ja Jesukristu esuts uj ngajpxwa'xut ja oybyu ayuk di'ibu tso'on ma Diosun. Du'unuts nduñ es 'yíttat pánaty kyaj 'yisraelítaty éxtam ja windsu'kan di'ibu Dios 'yoyjya'ap, pánaty Espiritu Santukyujxmu tu wya'atsjattu.

17 Mut ko ti'igyuts n'ity madu Jesukristu, xondákruts es uj ja Dios nmadúnuts. 18 Nmadya'agupts yu'uy di'ibu Kristu ku'am tu ttuñ mut uj, esuts nduk'axájudut di'ibu kyaj 'yisraelítaty ja Kristu, es tmamadówdut. Pes ja Kristu du'un tu ttuñ mut ujtskyujxmudsu n'ayuk es di'ibuts ndiimpy, 19 es mut yu'uguyxmu ijxwu'amun esu muj'ajtán di'ibuts ja Espiritu Santu xymyooyuts ja muk'ajtán esuts ndúnut, es du'unuts tu ngajxwa'xy tugekyu tugekyu ja oybyu ayuk extu Jerusalén es extu Iliryu ñaaxóty. 20 Du'umants uj ndseky es ngajxwa'xut ja oybyu ayuk majaty kyajnum yajnigajxy ja Kristu, es du'un, mbaat njana'anum, kyajts ja potsy nyajpéty ma ja wiinkpu tu trojtse'eky ja 'yujx. 21 Nguudyunaambyuts éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan:

'Yíxtubu taadaty di'ibu ja ja'ay kyaj oj yajnimadya'aky,
jyagyúkadubu taadaty di'ibu kyaj tmadoo'ijttu.

Paqblu ttukniwinmayu es ñuxja'añ Romu

22 Paatykyujxmuts miidsaty kyaj nninujxtu, óyuts uj kanak ok miidsaty tu njaninujxa'andu. 23 Per tyam, tats nya'abaadu ja ndu-unguts ja yaa, es mut ko jamujt jamujt tu njaninujxa'andu miidsaty, 24 tyam sitay nnuxjaambuts. Nuxjaambuts España es nnaxa'añuts jawyiin Romu es ngu'ixtat. Es kodsu naty tu n'okxonda'aky waanu mut miidsaty, mbaaduts xpyudúkadu esuts uj n'aknuxxat mats tu nnid-soonna. 25 Per maanum ngaku'ixtu, nuxjaambuts jawyiin Jerusalén es nyajnujxa'añuts tu'ugu naybyuduku ma yu nmagu'uk'ajtam jap. 26 Mut ko yu nmagu'uk'ajtam jam Masedoñ es yaa Akayu ttuknibujtaagadu es dyajmuka'andu meeñ es ttuknigaxa'andu ja nmagu'uk'ajtam di'ibu tugeoy'ajtxudup jap Jerusalén. 27 Yu'u ku'am tyuknibujtákadu ttuna'andu mut ja kyumdsojkan, es pákup es du'un ttúndut, mut ko ja israelitu ja'aygyujxmuty ja Dios kyunu'xadu, es paaty oyu du'un ko yu'ujaty dyajwa'xtu di'ibu myudajt jyagyajptup mut ja nmagu'uk'ajtam jam Jerusalén. 28 Es kodsu naty tu nguyakyu tadu meeñ es tu nguudyúñudsu naty tyaadu di'ibuts tu nyajtuknipéky, taats ndsoon'añ jam Jerusalén es nnuxxnduts España, es ngu'ixtat miidsaty kots uj jam nnáxut. 29 Es

nmadajitypyuts ja tuj'ajtun ko ma najx ngu'ixtu, najxupts mut tugekyu ja Kristu kyunu'xun.

³⁰ Məgu'ugituty, es tyam n'amdoo nbajtsoodup miidsuty ma yu Nindsan'ajtam Jesukristu es mut ja Espiritu Santu tsojkan di'ibu xymyo'oyam, ³¹ es xynigajxtaagudats esudsu Dios xkyuwa'anat ma yu israelituty jam Judeeu di'ibu kyaj tmadundu ja Kristu. N'amdeebuyats ja Dios nandu'un esu nməgu'uk'ajtam jap Jerusalen t'axajudut mut ja ja'aygyudakun ja naybyudaku di'ibuts ndukninujxtupts. ³² Es du'unats xonda'aky'aa xonda'akyjyot najx ngu'ixtat miidsuty, pun junaamp ja Dios, esuts nxonda'agut kots nbo'xut mut miidsuty. ³³ Wa'an ja Dios di'ibu xymyo'oyam ja agujk'ajt jotkujk'ajtun, t'ity mut nidugekyu miidsuty. Wa'an du'unaty.

16

Kajpo'xun

¹ Nduknipajktap yu nmamubajkrə'ajtam Febe. Yu'u oy Dios muduump ma ja mubajkrəutajk naimyukudu Senkreeu. ² Tunu may'ajtun, axaju yajxon mut ja xuygyujxma Nindsan'ajtam, extam nitakuty ja Diosu jya'ayaty. Pudakudu mut ti tugoy'ajtxup, mut ko yu'u tu tpuđakudu mayja'ay, nandu'unats uj tu xypyudaku.

³ Tunu may'ajtun mayDios xy'anuumudu Prisilu esu Akilu, yu nmamuduumbadyats ma yu Jesukristu nu'u tyu'u. ⁴ Yu'ujaty pyajaktu ayo'on jajp'amu jiky'ajtun nugoo kots uj xyajtse'eky. Nja'aygyudakypyuts yu'u, es kyaj 'yujtsuty je'eju, nandu'un nidugekyu ja nmamubajkrə'ajtam di'ibu kyaj 'yisraelituty. ⁵ Nduknigexyudsu Dioskajxy nandu'un nidugekyu nməgu'uk'ajtam di'ibu naymyujkadup es t'awdattu Dios ma yu tyujku Prisku esu Akilu. MayDios xy'anuumudu nmətnaymyaayubats Epenetu di'ibuts njantsysyejpy, di'ibu jawyiin jap Asyu 'yaxaju Jesukristu. ⁶ MayDios xy'anuumudut yu Mariiu, di'ibu jantsy tuun mut miitskyujxmaty. ⁷ MayDios xy'anuumudu Andróniku esu Juniius, di'ibuts maut ndsimdsyunaay, yu'ujaty 'yaxajudu Kristu tim jawyiin maanumtsu naty uj kyajnam n'axaju; es yu'ujaty yajmay'aty yajwindsu'ugu ma yu apostulaty.

⁸ MayDios xy'anuumudu Amplyatus, di'ibuts uj njantsysyejpy ma yu Nindsan'ajtam. ⁹ MayDios xy'anuumudu Urbanu, di'ibuts maut nmaduñ ja Kristu. Nandu'un mayDios xy'anuumudu Estakyu di'ibuts njantsysyejpy. ¹⁰ MayDios xy'anuumudu Apelus, di'ibu tu tmamada'aky ja ayo'on ma tu tmaduñ ja Kristu. Nandu'un mayDios xy'anuumudut yu nməgu'uk'ajtam di'ibaty tsyunaaydyup ma Aristoobalu jyun tyujk. ¹¹ MayDios xy'anuumudats ja nməgugajpn Erodyon, es nandu'un ja di'ibu tsyunaaydyup ma ja Narsisu jyun tyujk. ¹² MayDios xy'anuumudut yu Trifenu esu Trifosu, yu toxytyujkaty myuduundup ja Nindsan'ajtam. Es nandu'un mayDios xy'anuumudu nməgu'uk'ajtam Pərsidu, di'ibu jantsy-tyuun ma yu Nindsan'ajtam. ¹³ MayDios xy'anuumudu Rufu, di'ibu tu dya'ixyaty yajxon ko tmaduñ ja Nindsan'ajtam. MayDios xy'anuumudut yu Rufu tyagu'unk, di'ibuts tu xymudaty extamu 'yu'ungun. ¹⁴ MayDios xy'anuumudut ja Asinkritu, Flegontu, Ermus, Patroobus, Ermes esu nməgu'uk'ajtam di'ibu jam maut 'yittu. ¹⁵ MayDios xy'anuumudu Filolugu, Julyu, Nereeu esu myuga'ax toxytyujk, Olimpyu es nidugekyu ja Diosu jya'ayaty di'ibu ijttup mut yu'ujaty.

¹⁶ MayDios mnay'anu'amxudut nixim niyam es mnaymyunánudut tsojkan muut. Nidugekyu yu nmugu'uk'ajtum di'ibu yam ma ja mubajkrutujk yo'oymyúktu, mduknigáxudu Dioskajxy.

¹⁷ Mugu'ugítuty, n'amdoo nbajktsoodup es mnaygywentu'átudut midsuty ma tadu ja'ayuty di'ibu je'eyu t'axkuku yajnaywya'xu es tpujta'aktu ja tsip, mut ko ya'axpaktu wiingu axpajkan ma yu di'ibu miits tu xy'axájudu. Mastu'uttu yu'ujuty, ¹⁸ mut ko tyadu du'ambu ja'ay kyaj tmudundu Nindsun'ajtum Jesukristu, yu'uyu pyaduundup ja kyum winma'añ es jeky kyajx myadya'aktu es du'un kaxu'kp ko 'yóyuty, du'un twinwepy twinjaaxy es twin'uuñ di'ibu kyaj ñaygywentu'átyuty. ¹⁹ Nidugekyu tu tmudowdu ko miits mguydyuundup ja Kristu yuxpajkan, es xondákruts ko du'un xytyundu. Ndsejpyats es miits mwijy'áttut es xytyúndut ja oybyu es xy'uxtijtut di'ibu kyaj 'yóyuty. ²⁰ Dios di'ibu xymyo'oyum ja agujk'ajt jotkujk'ajtun, tsojk tta'annakuya'añ yu Satanás mdekypyatku'puty. Wa'anu Nindsun'ajtum Jesukristu mgunu'xudu midsuty.

²¹ Mduknigáxudu Dioskajxy ja Timotee, di'ibats mut nduñ, es nandu'un yu nja'ayats, ja Lusu, Jasón esu Sosípater.

²² Ujtsuts Tersyu, di'ibu tyadu neky yam jyaapy di'ibu Paablu ñaskajxup, nduknigaxtu Dioskajxy ma yu Nindsun'ajtum.

²³ MayDiosuk du'un jyuna'añ ja Gayu. Yu'uts yam xyajjajttákr es dyaky ja tyujk ma ñaymyúkuđu ja mubajkrutujk. Nandu'un mduknigáxudu Dioskajxy ja Erastu di'ibu Korintu tesoreeru'ajtp, esu nmugu'uk'ajtum Kwartu.

²⁴ Wa'anu Nindsun'ajtum Jesukristu mgunu'xudu.

Dios ya'awdaty

²⁵ Es tyam, ittu mudu Dios di'ibu mbaat waanu ni'igu myajmukta'agudu mut yu'ugujxm ja oybyu ayuk di'ibu Jesukristu yajmiin es di'ibats ngajxwa'xypy. Tyadu oybyu ayuk ya'ixup di'ibu Dios tu ttuknibujtaagu, di'ibu ijty kyayajnijáwu maanumu naty kyakoju ja naxwíñudu, ²⁶ es tyam tu yajnijáwu ma tnigajxtu ja Diosu kyugajxputy ma Diosu jyaabyajtun, du'un éxtamu Dios di'ibu winu xuu winu tiempu ijtp, t'ane'emy es yajkajxwa'xut ma tugekyu naxwíñudu es du'un yu'ujuty tmabáktut es tkuydyúndut.

²⁷ Ja Dios di'ibu je'eyu Dios'ajtp es tim wyijy'ajtun muut, wa'an ja'a Jesukristakyujxm tmudátut ja muj'ajtun winu xuu winu tiempu. Wa'an du'unuty.

Myatu'ukpu Neku Di'ibu Paablu Tyuknigajxtu Ja Korintu Ja'ayuty

¹ Uj Paablu. Diósuts tu xpyujta'aky esuts xy'apostulu'átut ja Jesukristu. Uj mut ja nmugu'uk'ajtam Sóstunus ² nduknigajxtadsu tyadu neky ja Diosu jya'ayuty di'ibáty naymyujkadup jam Korintu, di'ibáty ijtp ti'igyu mut ja Jesukristu. Dios tu tyukniwówaty es dyajnujxut tu'ugu jiky'ajtanu wá'atspu, ti'igyu mut nidugekyu di'ibu otyim maaty wyindsu'kadup ja Nindsun'ajtam Jesukristu, di'ibu du'un Wyindsun'ajttap yu'ujuty es nandu'un udsajtam. ³ Wa'anu nDios Teety'ajtam esu Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xudu es mmo'oyudu ja agujk'ajt jotkujk'ajtan.

Wi'ixu kunu'xun yajpaaty Jesukristukyujxm

⁴ Du'añamts nja'aygyuda'aky ja Dios mut miitskyujxmuty, ja'a ko ja Dios tu mgunu'xudu mut yu'ugyujxmú Jesukristu. ⁵ Es ja'a ko m'ity ti'igyu mut ja Jesukristu, Dios tu mmo'oyuty tugekyu otyim di'ibuty ja o'ajtan ma m'anmaja'an, du'un ma tugekyu m'uw mgajxtu es du'un ma otyiity xyjattu, ⁶ es mudu tyaadu ya'ixy ko di'ibuts ngajxwa'x ma miidsuty Jesukristukyujxm, ja'a du'un ja tay'ajtan. ⁷ Pes ni di'ibu Espiritu Santu myadakun mgatugoy'ajtxuty es mjiky'átut éxtam ja Dios ttseky maanam xy'ak'awixyñum ma myina'añ yu Nindsun'ajtam Jesukristu. ⁸ Yu'u myajmak'át mya'oy'átudup es mbudúkadup kadiibu miits xymyudáttut ni ti pojpu ko myinat jatugok. ⁹ Dios kyuydyiimbyam di'ibu wyandakypy, es yu'u du'un di'ibu mdukniwoodup es mjiky'áttut ti'igyu mut ja 'yU'unk Jesukristu, yu Nindsun'ajtam.

Mubujkputujk ñaybyujkwa'xudu

¹⁰ Mugu'ugítuty, n'amdeepy nbujktseebyuts miidsuty Nindsun'ajtam Jesukristukyujxm, es mnayyaji'tigyudut es kyaj mnaybyujkwa'xudut. Jiky'attu mut ti'igyu jot winma'añ. ¹¹ Njuna'añudsu tyaadu, mugu'ugítuty, mut ko ja di'ibu tsunaaydyup ma ja Klo'ee jyuan tyujk tu xytyuknijawuts ko ak miits mnaydyij mnayyókudu. ¹² Mudu tyaadu, ja'ats n'andijpy ko nidu'uk nidu'uk miidsuty ak wiink jyuna'andu. Tu'uk jyuna'añ: "Uj, Paablats xy'uxpujkrp'ajtp" es jatu'uk jyuna'añ: "Uj yu'u Apolus" es ja wiinkpúty jyuna'andu: "Uj yu'u Peedru" es jatuk peky jyuna'andu: "Uj yu'u Jesukristats xy'uxpujkrp'ajtp." ¹³ ¿Per tii, tuu ja Jesukristu ñaywya'xyuty kanak pekyu?, o uj Paablu, ¿kruuzpajtuts mut miitskyujxmuty, o mnubajttu miits uj nxuugyujxmú? ¹⁴ Nja'aygyudákypyuts ja Dios kots kyaj nyajnabejty nidu'uk miidsuty, tim yu'uyu Krispu esu Gayu. ¹⁵ Es du'un ni tu'uk pan mbaat kyajuna'añ ko ñubejty mududsu nxuugyujxm. ¹⁶ Aa, per nandu'andsaga nyajnabejty ja di'ibu tsunaaydyup ma ja Estéfanasu jyuan tyujk, es kyajts nnakyjyamyetsy ja wiinkpu jatu'uk pan tats nyajnabéty. ¹⁷ Pesu Jesukristu kyajts xykyejxy esuts nyajnabátut ja ja'ayuty, xykyajxuts esuts ngajxwa'xut ja oybyu ayuk, es kyaj mut ja ayuk di'ibu ja ja'ayuty ku'am wya'ptap mut ja wyinma'añaty. Du'unuts nduñ es kadiibu tyugóyut ja muk'ajtan di'ibu yajmadajtp ko Kristu 'ye'ky kruuzkajxy.

Kristu myudajtypy ja Diosu myuk'ajtan esu wyijy'ajtan

18 Ja Jesukristu 'yo'kun kruuzkujxy nanagoobu jyawu kyaxe'eky mat ja di'ibaty nujxtup ma ja ayoodákn, peru di'ibaty udsajtam nnitsókum es njo'omam tsajpótm, ja'a tyadu ja Diosu myuk'ajtan. 19 Es du'un jyuna'añ ja Dios ma ja jyaaybyajtun:

Nyajkutagóyupts ja kuwinma'añbyu wyijy'ajtan, es nyajjugákupts ja jyagyujkun di'ibu jaygyujkup.

20 Punu du'un, zma net ja kuwijjya'ay, o ja ya'uxpukpury, o ja di'ibu kya-jxy myadyakypy di'ibu yajpátp naxwiin? Pes ja naxwiinudu wijy'ajtanuty, tu Dios dyajkaxe'eky ko loku yu'u. 21 Dios ñija'ap di'ibu tyiimpy, es ña'ijxypy es kadiibu ja naxwiinudu ja'ayuty 'yixy'átudut mat ya'ugyujxm ja wyinma'añuty, ja'ayu du'un yajnitso'ogaampy ja di'ibu jotmooyup mat ya'ugyujxm di'ibu yajkajwaxp, oy tyadu ayuk kyaxe'eky loku winma'añun.

22 Pesu israelítuty 'yixándup ja ijxwamun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan, esu grieguty 'uxtaaydyup ja wijy'ajtan, 23 peru udsajtam ngajwaxum ja Kristu ko kyruuzpejty. Yu israelítuty kyo'oyja'adabu tyadu kajwaxun, es di'ibu kyaj 'yisraelítuty pyujáktup éxtamu loku winma'añ, 24 per di'ibu Dios tu tway, oy ya'udyu israelítuty o grieguty, Kristu du'un ja Diosu myuk'ajtan esu wyijy'ajtan. 25 Pes ja di'ibu ja'ayuty jya'adup éxtam ja Diosu lyoku winma'añ, kuwinma'añ'u kadiinum ja kuwinma'añbyu di'ibu ya naxwiin; es di'ibu jya'adup kyaj tmudaty ja Diosu myuk'ajtan, yu'u du'un waanu mak kadiinum ja naxwiinudu ja'ayudyu mujjaa. 26 Jamyatstu magu'ugítuty, ko Dios tu mwówudu es mja'ay'ata'anudu, oy mganimay'ajtpudu miidsuty di'ibu du'un kuwinma'añ, es oy mganimay'ajtpudu di'ibu myudajtypy ja kutujkun, es oy mganimay'ajtpudu di'ibu jotkujk ja'ayuty. 27 Peru Dios tu twin'ixy ja ja'ayuty di'ibu naxwiinudu ja'ayuty pyujáktup éxtamu kulókuty, es du'un Dios dyajtsoydyu'unga'ay ja di'ibu naxwiinudu ja'ay pyujáktup éxtamu kuwijpyun. Ja Dios tu twin'ixy ja ja'ayuty di'ibu ja naxwiinudu ja'ayuty pyujáktup éxtamu di'ibu kyaj tmudaty ni ti mujjaa, es du'un ja Dios dyajtsoydyu'unga'ay ja di'ibu ja naxwiinudu ja'ayuty pyujáktup éxtamu di'ibu myudajtypy ja mujjaa. 28 Dios tu twin'ixy ja ja'ayuty di'ibu ja naxwiinudu ja'ayuty 'uxtijtup éxtam di'ibu kyaj ti tsooty, es dyajkutagóyut ja di'ibaty ja naxwiinudu ja'ayuty pyujáktup éxtamu mujkujxmbun, 29 es du'un kyaj pún mbaat ñayjyáwudut mujkujxm Dios windum. 30 Peru Dios tu myajti'igyudu miidsuty mat ja Jesukristu es mat ya'ugyujxmu Jesukristu nnija'am ti Dios tsyejpy, oy nwu'amam mat ja Dios, wa'ats n'ijtam es nnitsókum. 31 Pes du'un éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtun: "Pun ja pún ti ttukxonda'aky, wa'an ttukxonda'aky di'ibu Dios tu ttuñ."

2

Yajmadya'aky ja Kristu di'ibu tu yeeky kruuzkujxy

1 Magu'ugítuty, kots uj nmiin ma miidsuty es ndukmumadyaktu ja Diosu 'uxpukpury, kyajts nyajtuuñ ja muj kujxmbu ayuk es ni yu wyinma'añ di'ibu tsip nimujaa. 2 Pes kots n'ijty ma miidsuty, kyajts nwinma'añ'atáñ jatu'ugu wiinkpu, yu'uyu Jesukristu esu 'yo'kun kruuzkujxmbu. 3 Ya'ayow ya'amá'aduts njam'ajty ma miidsuty, ni nmujjaats es extu tsuyiibyats mat ja tsu'kan, 4 es ko ndukmumadyaktu ja Diosu 'uxpukpury, kyaj ndukmudijyandu ja kuwijjya'aybyu 'yayuk, ni'igu oj ndukmudijudu

mat yu'ugyujxm ja Espiritu Santu es ja Diosu myak'ajtun. ⁵ Paaty ja mmubujkan kyuxuty ma yu Diosu myak'ajtun es kyaj ma yu ja'ayudyu kyuwijy'ajtun.

Espiritu Santukyujxm ja Dios ñayajniqaxe'egyuty

⁶ Di'ibu tu kyutukaty oy oy tugekyu ja Diosu 'uxpukjan, mat yu'uts sitay nya'uxpukadats mat ja kuwijy'ajtun, es kyaj mat ja naxwiñudu ja'ayudyu wyijy'ajtun nya'uxpukadats, es ni mat ja wyijy'ajtun di'ibu yajtuundur di'ibu yajkutujktup naxwiñ. Pesu tyadu yajkutujkpuadyu wyijy'ajtun, kugaxap yu'u. ⁷ Ja wijy'ajtun di'ibuts uj tuk'uxpukp, yu'u du'an ja wijy'ajtun di'ibu yu'uts ijtp es di'ibu Diosu naty tu ttuknibujtaagu nmaj'ajtun'ajtamgyujxm. ⁸ Ja yajkutujkpaty ma yu naxwiñudu kyaj tjaygyujkudu; ja'a kooxyup yu'ujuty tjaygyujkudu, kyajxyup dyajkruezpajttu ja Nindsan'ajtam Jesukristu. ⁹ Per tim du'an jyajty éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan:

Dios tu t'axkuku mudu di'ibaty tsojkudup, di'ibu ni pánam tka'ixy es tkamudoy es ni kyaja'ty wyinma'añoty.

¹⁰ Tyaadu du'an tugekyu di'ibu Dios tu xytyuknija'am mat yu'ugyujxm ja Espiritu Santu, ja'a ko yu Espiritu Santu tyuk'ijxup tugekyu, es extu ja kukpu nimajaabu wyinma'añ ja Dios.

¹¹ Ma ak ja'ayuty, ¿pán mbaat tnijawu wi'ix ja jyot wyinma'añ tu'ugu ja'ay? Yu'uyu du'an ja 'yanmaja'an ka'am, ¿kadii? Nandu'an jajtru du'an ko yu Diosu Jya'ajan, yu'uyu du'an ñija'ap wi'ixu du'an ja Dios.

¹² Es udsajtam kyaj tu n'axájum ja winma'añ di'ibu ya naxwiñ, yu'uyu sitay ja winma'añ di'ibu yajkypy ja Espiritu Santu di'ibu tso'omp ma Dios, es du'an njaygyujkam tugekyu di'ibu Dios xyñamo'oyum. ¹³ Pes du'anuts uudsaty nmadya'aky mat ja ayuk di'ibu ja Espiritu Santu xytyuk'uxpuktu, es kyaj yu'ujuty di'ibu miimp ma ngu'am winma'añ; ja'ats ja'ay nduk'ijxp ja tuj'ajtun di'ibu ja Espiritu Santu yajkypy es tjaygyukudu pánuty tu'umooyudup ja Espiritu Santu.

¹⁴ Mat ko ja ja'ayuty di'ibu kyaj tmudattu ja Espiritu Santu, kyaj mbaat t'axájudu di'ibu ja Espiritu Santu yajkypy. Pesu tyadu ja'ayuty kyaj tjaygyukudu di'ibu Dios myeepy es junándup: "Loku winma'añ yu'u." Yu'uyu dan je'eyu di'ibu myudajttup ja Espiritu Santu mbaat tnijawu di'ibu Diosu ja'ay myeepy. ¹⁵ Di'ibu myudajttup ja Espiritu Santu, mbaat yu'ujuty trayo'oy tugekyu, es ni pán wiinkpu mbaat kyaj pyayo'oyuty. ¹⁶ Ja'a ko ja Diosu jyaabyajtan jyuna'añ: "¿Pán tu t'okwinma'añ'ijxpu ja Nindsan'ajtam? ¿Pán mbaat dya'uxpeky ja Nindsan'ajtam Dios?" Per udsajtam sitay nmudajtam ja Jesukristu wyinma'añ.

3

Paablu esu Apolus, Diosu myuduumbuty

¹ Magu'ugítuty, kots ijty ma miidsaty nya'uxpaktu, kyaj oj mbaat nya'uxpeky éxtam ja ja'ayuty di'ibu nu'ujwijts tu'ujwijtsup ja Espiritu Santu, ja'a oj nya'uxpeky éxtam pánudyu naxwiñudu winma'añ ja'a'ajtudup o éxtam pánuty jemy tu t'axájudu Jesukristu. ² Pes éxtam mbaat njuna'anam, extu koonam nmooy ja letsyu ma jyapaadyuty nmo'oyut ja kudu'utspu je'xy, mat ko nan kyajnam mbaat xyje'xy ja kudu'utspu je'xy, es extu tyambaat kyajnam mmada'aktu

es xyju'xtut ja kud'u'atspu je'xy, ³ mut ko du'uñum m'akjiky'attu éxtam pánadyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajttadap. Jam di'ibu miits mnaydyukmadsip'ajttadap nixim niyam es mdsiptún mdsipkajxta nixim niyam, es du'un xya'ixudu ko ja'ayum mbanujxtap ja wyinma'añ di'ibu kyaj myiñ ma yu Nindsan'ajtam Jesukristu. ⁴ Ja'a ko miits nidu'uguty mjuna'andu: “Uj Paabluts xy'uxprujkr'u'ajtp” esu wiinkru jyuna'andu: “Uj Apólusuts xy'uxprujkr'u'ajtp”, es du'un mnaygyójudu éxtam ja ja'ayuty di'ibu kyaj tpadundu ja Jesukristu.

⁵ Pes anmaagyuts, ¿pánu du'un Apolus?, es ¿pánu du'un uj, Paablu? Udsuty je'eyu Diosu myuduumbu di'ibu oj mduk'uxpákuđu es xymyubúktut ja Dios, es nidu'uk nidu'uk udsuty ndundu ja tuunk di'ibu Nindsan'ajtam oj xymyo'oydyuts. ⁶ Mbaat njuna'anum ko ujts nnip ja tuamt, Apolus tyá'x, peru Diosu du'un di'ibu yajmujx ja tuamt es yaj'ya'k yajpajt. ⁷ Di'ibu nip es di'ibu ta'xp, ni ti yu'ujaty, Diosu du'un tugekyu, mut ko yu'u yaj'yeempy yajpejtypy ja di'ibu yajníp o yajta'xp. ⁸ Di'ibu nip es di'ibu ta'xp, yu'ujaty je'eyu tyuumbu'átadu Dios, esu Dios mujúyudap nidu'uk nidu'uk éxtam tkuyduundu ja tyuunk. ⁹ Udsuty nmuduundap ja Dios, es miidsuty du'un éxtamu Diosu ñax es nandu'un éxtamu Diosu tyujk. ¹⁰ May'ajtangyujxm ja Diósuts tu xpyujta'aky éxtamu pojtspu esuts nbojtsu'ugut ja potsy ujx, esu tyam wiinkru pojtspu yajkujxmup ja potsy. Per nidu'uk nidu'uk ya'ixap wi'ix pyotsy, ¹¹ mut ko Dios tu trujta'aky ja Jesukristu éxtam yu'uyy pyotsy'ujx'áty, es kyaj mbaat pán trujta'aky jat'u'ugu wiinkru. ¹² Pún jaa pán ttukjuru oorú, platú, tsujjátypy tsaa, kepy, maa o waaxk aay ma tyadu tuunk tu tsyo'ondu'aky, ¹³ ya'ixap ja tuunk ko ja'ay yajpayo'oydyut, ja'a ko yajno'kmátsup mut ja juun. ¹⁴ Pánadyu naty oy tu pyotstu es ja potsy kyaj ja juun yajtóyut, Dios kumáyudap; ¹⁵ per di'ibu tu pyotstu es myumada'agyuty ja juun, yajtugóyap ja tyuunk tugekyu, oy yu'u ku'am jyanítsokput éxtam naak ñitse'eky ma ja junya'ank.

¹⁶ ¿Kyaj xyñijáwudu ko miidsudyu du'unu Diosu tyujk es ko yu Diosu Jya'ajan 'yity ti'igyu miidsuty? ¹⁷ Pún ja pán dyajkutugóyu tadu Diosu tyujk, Dios yajkutugóyubu tadu ja'ay, mut ko tadu Diosu tyujk, wa'adsu'u. Es tadu tyujk, miidsudyu du'un ku'am.

¹⁸ Exkum pán ñaywyin'uañuty. Pún ja pán ñayjyáwuty kuwiyj éxtam ja naxwíñudu ja'ayuty ja wyinma'añ, nayyajjumbítadu éxtam tu'uk di'ibu kyaj ti tjaty, es du'un jya'tut éxtam tu'ugu kuwinma'añbyun. ¹⁹ Pesu tyadu naxwíñudu ja'ayudyu wyijy'ajtan, yu'u dun tu'ugu loku winma'añ trujta'aky ja Dios. Ja Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ: “Dios ya'anaguga'ap ja kuwiyjpyuty mut ja kyu'am wijy'ajtan.” ²⁰ Nandu'un jyuna'añ jatuk peky: “Yu Nindsan'ajtam ñija'ap ko yu kuwiyjyaja'ayudyu wyinma'añuty ni ti tkatsooty.” ²¹ Paaty ni pán kyanayjyáwuty muj kujxm mut ko tranujxa'anut tu'ugu ja'ay. Pes tugekyu oytyim tiity, miits mja'a'ajttap, ²² extu uj, Paablu, yu Apolus, yu Peedru, ja naxwíñudu, ja jiky'ajtan, ja o'kun, ja tyambu, ja óknambu. Miidsuty tugekyu mja'a'ajttap, ²³ es miits mja'a'átadu Jesukristu, esu Jesukristu jya'a'átyuty ja Dios.

4

Apóstalu tyuunguty

¹ Miits mbátudap es xpyujta'aktuduts éxtamu Jesukristu pyudujkubu, es ko yu'uts tu xytyuknipáktuts esuts nya'uxpákat ja di'ibu Dios tu

ttuknibujtaaga. ² Di'ibu yajtsojkr mā di'ibu tū tii yajtuknipéky, yu'u es tkuudyúnat yajxón éxtamū wyindsán tū tyuknipékýuty. ³ Es mat uj, kyajts nmujprajta'aky óyats miits xypyayo'oydyut ja ndu'ununats, o wiinkpū ja'ayadyats nandu'un xypyayo'oydyudats. Uj kyajts ku'am nnaybyayo'oyuty. ⁴ Oyats nganayjyáwuty pekymyut, tyaadu kyaj matut ya'ixy kots uj kyajts nbekyjya'ayuty; yu Nindsun'ajtam yu'u du'un xypyaye'ebuyats. ⁵ Paaty ngajxwijta kadiibu pūn xypyayo'oyut ja tyu'ununaty maanum kyamiññam ja Nindsun'ajtam. Es ko yu'u myínut, yu'u ya'ixudap di'ibu tyam ijtp ayu'udsyu, extu ya'ixudap wi'ix ja ja'ayuty nidu'uk nidu'ugu jyot wyinma'añ, esu Dios 'yanuumadat ko oyu du'un tū ttundu.

⁶ Mugu'ugítaty, ndukmumadya'aktu tyaadu es xytyuk'oy'áttat miidsaty. Nbjtákuū éxtamū ijxpajtan ja Apolus es uj. Di'ibats nmadyakypy, ja'a mat yu'ugyujxmū n'ijxpajtanats miits xy'ijxnagúkadat kadiibu xy-wyinwa'knáxtat di'ibu ijtp kuxja'ay, es kadiibu pūn ñayjyáwudat muj kujxm es t'uxtíjat jatu'uk. ⁷ ¿Tii dūn mat mmuj mgujxmū kadiinam ja mmugu'uguty? ¿Tii dūn mmudajttap di'ibu kyaj tū xy'axaju? Es pūn tū xy'axaju, ¿ti ko nnaybyujta'agyuty muj kujxm, éxtam ku'am tū xygyanaraty?

⁸ Tū mmukja'aydyáknudu miidsaty es mmudajttap tugekyu di'ibu mdsojktap. Mnayjya'adap éxtamū reyūn, es kyaj ti m'oktugoy'ajtxandu mat uadsaty. ¡Kooxyubu da m'okréuty esuts uadsaty nandu'unxyup nrey'attu mat miidsaty! ⁹ Per mat uadsaty, apóstulaty, du'un uadsaty éxtamdsu Dios tū xypyujta'aktu ux'am. Du'un uadsaty éxtam ja ja'ay di'ibu tū yajtuknikajxpéty es 'yoogut. Du'un uadsaty éxtam ya'ixypyudsūmbūn ko nidugekyu ja'ayuty xy'ixudats es nandu'unū ánkłusaty. ¹⁰ Loku uadsaty ja'ay xytyijtu, mat kotsu Kristu nmūdundu; jmiidsaty du'unaty Kristakuyajxm m'ittu kuwinma'añbyuty! Udsadyu du'un ya'ayow ya'amā'atpū, es miits nnaybyujta'agudu oy muk. Ja ja'ayuty xytyuknūgoo xytyukkaxkoobats uadsaty, es miits myajwindsu'agudu. ¹¹ Extu tyambaat tats n'ayowdu mudu yuu esu nādūdsu, nipatsy uxpaty uadsaty es axūgudsu ja'ayuty xytyundu. Kyajts nmudaty ja ndujkuty. ¹² Anu'xadats mats ndundu mādūdsu ngu'u. Xykyajxpóktats ja ja'ayuty, per ngunu'xtupts yu'ujaty. Xypyajudijttupts, per nyajkujx nyajnajxtupts. ¹³ Xyñi'o'o xyñiyáxudupts, per n'adsoojumbijttupts yajxón. Extu tyambaat du'unats xypyujta'aktu éxtamū naxwíñudu pyosta'ak es éxtam di'ibu ja'ayuty pyawa'ku'ktap.

¹⁴ Kyaj nnijáyudu du'un mat ko nyajtsoydu'unga'aja'andū, ja'a du'un n'awijpy ngajxwijpy éxtamdsu n'u'unk n'ana'kun. ¹⁵ Oyxyup miits xymudajtpudu majk milu ja'ayuty di'ibu mmooyudap ja Kristu 'yaxpūkan, ajtsu du'un di'ibu mduk'axájudu Jesukristu ko miits n'awa'anudu ja oybyu ayuk. N'okpajtákuū ko ajtsu du'un éxtamū mdeedyūn mā yu mjiky'ajtan mat ja Jesukristu. ¹⁶ Mat yu'ugyujxmts miits nmānu'xta'aktu es xypyadúndat di'ibats uj tū nnastuna.

¹⁷ Mūdu tyaadukuyajxm nduknigaxtu Timotee, di'ibats njantsytsyepy es njáwats éxtamdsu n'u'unk mā Jesukristu. Oy tmūdūñ ja Nindsun'ajtam. Yu'u mdukjamyátsudap éxtamts uj njiky'aty éxtamū Jesukristu myubujkpū, du'un éxtam nduk'axpejky mā oytyim maaty ja mabujkpatujk ñaymyúkudu.

18 Nija'ajuty miidsuty di'ibu maj pátudap, júnándap xytyijy ko kyajts mij nninujxa'añ. 19 Per tim tsojk nujx ngu'ixa'andu pun junaamp ja Nindsan'ajtam, nétuts ndukni'ixudu taadu di'ibu maj pátudap, ja di'ibu dun mbaat tuñ o je'eyu du'un kyu'ayuk'aty'attä. 20 Ja'a ko ja Diosu kyu-tujkan, kyaj jyaayuty ma ja kajxy ayuk, ja'a du'un ma ja muk'ajtan. 21 Pes, ¿di'ibu dun mdsojktap, kots mij nujx ndukkumadowdu kots nnujxat, o ko nujx ngu'ixtu mat ja tsojkan es ja oyjyot?

5

Mu'induumbu ma mabujkputy ñaymyúkudu

1 Tyam, du'un ja'ay jyuna'andu ko jamä ja'ay di'ibu myu'induump ma miidsuty, jam nidu'uk di'ibu myattsunaapy ja kyudaak. Tyaadu du'umbu du'un jantsy maj peky, es ni je'eyu kyayajpaaty tadu du'umbu ma yu di'ibu kyaj t'awdattu Dios. 2 Ma miidsuty mmaj mbaadudu, ma jyapaadyuty mmay mdajtat. Yu du'umbu ja'ay di'ibu du'un adutsp, koonam tsyékyuty es xy'uxwojppadsúmdat ma miidsuty. 3 Oyuts jagam n'ity mat miidsuty, jamats njot nja'ajun ma miidsuty, es tats nbayo'oy yu tadu ja'ay di'ibu tu tuñ ja maj peky. Du'unats tu nduñ éxtamxyupts uj njamuty ma miidsuty. 4 Pes naymyúkudu madu Nindsan'ajtam Jesukristu kyutujkan, njam'átupts njot nja'ajun ma miidsuty, es nandu'un jyam'átat ja Nindsan'ajtam Jesukristu ja myak'ajtan, 5 es tukkadúkadu tadu ja'ay ja majku'ugórk Satanás es tyaydyu'unxudat ja ñini'x. Tundu miidsu tyaadu es du'un jyodambíttat esu 'yanmujal'an ñitso'ogut ko myínut ja Nindsan'ajtam Jesukristu.

6 Miidsuty, katu xytyukmaj xytyukpaadudu madu tyaadu di'ibu mdu-undup. Mnija'adap wi'ix jyuna'añ tu'ugu ayuk: "Mat waanabu levaduuru pyade'eky tugekyu tugekyu ja tsajkakyjyátsy." 7 Yajka'aktu tugekyu di'ibu myajma'tudap, di'ibu ijtp éxtamu levaduuru di'ibu tu ñajxnu, du'un m'íttat éxtam ja jembyu tsajkaaky di'ibu kyaj ti levaduuru tmudaty, éxtam tyam m'ittu, ja'a ko Kristu 'ye'ky udsajtamgyujxm. Yu'u du'un udsajtam nbasku borreegu'ajtam. 8 N'oktu'unum ja pasku xuu mat ja tsajkaaky di'ibu kyaj tmudaty ja levaduuru. Ja'a njuna'anam kyaj ti peky, ja'ayu mat ja tuj'ajtan es ja wa'ats'ajtan.

9 Tu nduknijáyudu ko katu mnaymyáyudu mat ja di'ibáty mu'induundap. 10 Kyajts njajuna'anáñ es xymyastu'uttat tugekyu di'ibáty kyaj jya'a'átyuty ja Dios, éxtam di'ibáty mu'induundap, o di'ibu adsojktap, o di'ibu toon ma'tstap, o di'ibu 'yawdajttap di'ibu kyaj Dyíósuty. Kooxyabu du'un, mdimpadsuúmdapxyuap ya naxwiñ. 11 Di'ibuts n'andijpy ma ja neky di'ibuts ngajx, pun jam tu'ugu ja'ay ñayñigajxyuty ko yu'u tpaduñ ja Jesukristu es du'uñam myu'indúñ, o 'yadseky, o t'awdaty di'ibu kyaj Dyíósuty, o 'yabi'tsuty, o 'yami'ikyjya'ayuty, o mya'tspaty, esu du'umbu ja'ayuty kyaj maut mda'anmúk mwa'kmúkat. Pes du'umbu ja'ay ni je'eyu maut mgakaaymyúktat. 12 Per uj kyajts xypyaaty nbayo'oyudats ja di'ibu kyaj tmudúñ ja Jesukristu. Miits mbátudap xypyaoy'oyut di'ibáty maut mnaymyúkudu. 13 Dios pyayo'oyabu taaduty di'ibu kyaj tmudundu Jesukristu. Paaty uxwojppadsúmdu tadu pekytyuumbu ma miidsuty.

6

Mabujkputujk 'yuuñdu ma fwez di'ibu kyaj Dyiosmduumbuuty

1 Ko nidu'ugaty miits xymyadattat tu'ugu u'anun mat tu'ugu mmamabajkpu, žwi'ix ko mnejxy u'amba mā yu fwez di'ibu kyaj Dyiosmaduumbaty, mā jypaadyaty xymyuanudu mā Diosu jya'ayuty? 2 ŽTii kyaj xyñijawudu ko Diosu myaduumbaty 'yana'amandap nidugekyu ja naxwiñudu ja'ay? Es pan miidsaty mbaadānap xy'ana'amut ja naxwiñudu ja'ayuty, žwi'ix ko kyaj mbaat xy'oyu tadu u'anun di'ibu tim yi'in tim waanu? 3 ŽTii kyaj xyñijawudu ko udsajtam n'ana'amā'anam extu ānklusaty? Es ko du'an, jnu'an ngapayo'oyum di'ibu xypyatam mā tyadu jiky'ajtun! 4 Pan ti tsip mmadajttap mā tyadu jiky'ajtun, žti ko xykyawin'ixtu di'ibu kyaj myujuty ja kyutujkan mā miidsaty, es yu'u mbayo'oyudap? 5 Njuna'añuts du'an es mdsoydyundat miidsaty. ŽTii ni tu'uk jam mā miidsaty di'ibu mbaat dyajxeemy ja tsip aku mā Dios maduumbaty, es mgajxwījadat? 6 Es miits mnayñi'u'anudap nixim niyam, jes jabaat ja'ay wyinduuy di'ibu kyaj Dyiosmaduumbaty!

7 Oytyim wi'ix tsooty mdugooyñudap ak miits ko kyuxe'eky ja tsip mā miidsaty. Nik waanu oy ko xymyadānudat ko mdūnudat axuuk o mdimmaadsudat. 8 Pes miidsaty axuuk xytyundu es xymyaatstu, ja'abaat ja mmagu'uktujkuty.

9 ŽTii kyaj xyñijawudu miidsaty ko di'ibu du'an adūtstup kyaj t'ixtat ni na'a ja Diosu kyutujkan? Katu mnaywyin'uanudu. Pes ni na'a tka'ixtat ja Diosu kyutujkan di'ibaty mu'induundap, di'ibaty yajtugeepy ja pūjk ūknu wyindsa'kan, ni yu di'ibu 'yawdajttap di'ibu kyaj Dyiosaty, ni yu di'ibu pekytyundap tsoydyu'un maut ak yedyujk, ni yu di'ibu du'an pyekytyundu ak toxytyujk, 10 ni yu ma'tspaty, ni yu di'ibu ad-sojktap, ni yu ami'ikyjya'ayuty, ni yu pi'tskajxpaty, ni yu di'ibu ja'ay wyin'u'undap es tpujkudu myeeñ. 11 Du'an ijty nidu'ugaty miidsaty; per tu myajwa'adsyaty, tu oy mwu'umdu mat ja Dios mat ja'agyujxm ja Nindsan'ajtam Jesukristu es mat ja'agyujxm ja nDios'ajtamu jya'ajun.

Kyaj nmu'indu'unam

12 Nidu'ugaty miits mjuna'andu: “Uj extamu Jesukristu myaduumba, awa'atstuuyats n'ity esats ndūnat di'ibats ndsejpy.” Uj n'adsyats miidsaty: Oyats awa'atstuuy uj n'ity es ndūnat tugekyu di'ibats ndsejpy, kyaj tugekyu 'yoyuty esats uj ndūnat. Oyats tugekyu mbaat njatuumba, kyajts nnayyakudat esats xy'ana'amut oytyi winma'añuty. 13 Wiingatyryu mjuna'andu: “Yu je'xy nigoju es jodoty ñujxut, esu jot nigoju es t'axajut ja je'xy.” Per ujts mij n'anmaaydyup ko Dios yajminaampy ja timpu mā kyaj nnakyyajtuna'anam ja jot es ni ja je'xy. Per ni wi'ix tsoo mbaat mgajuna'andu ko yu nnini'x'ajtam tu yajpujta'aky es nmu'indu'unam, pes ja nnini'x'ajtam yu'u du'an Nindsan'ajtam 'yoy'ajtungyujxm, esu Nindsan'ajtam yu'u du'an nnini'x'ajtam 'yoy'ajtungyujxm. 14 Es extam ja Dios dyajjikypyejky ja Nindsan'ajtam Jesukristu, xyajjikypyka'anam udsajtam nandu'an mat ja myak'ajtam.

15 Miits mnija'adap ko mā n'axajam ja Jesukristu, yu nnini'x'ajtam du'an wye'emy nidu'uk nidu'uk extam tuk pekyjyaty ja Jesukristu ñini'x. ŽTii nbajkaps tuk peky ja Jesukristu ñini'x es nyajnaybyaadudats mat tu'ugu kujeñdyo'oxy es du'an wyu'amut ti'igyu mat yu'u? jNi wi'ix tsoo! 16 ŽO tii, kyaj xyñijawudu ko di'ibu naybyuwa'kup mat tu'ugu kujeñdyo'oxy, nimajtsk ti'igyu 'yittu? Pes ja Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ: “Ko tu'ugu yedyujk ñaybyuwa'agaty mat tu'ugu toxytyujk, du'an wyu'amdu

nimajtsk éxtam tu'uk je'eyu nini'x." ¹⁷ Per ko n'axájum ja Nindsun'ajtam, ti'igyu 'yity ja njot nja'ajan'ajtam mat yu'u.

¹⁸ Kuga'aktu ja mu'induunk. Oytyim di'ibu wiinkpaty ja peky di'ibu ja'ay tyiimpy, kyaj dyajni baxatáku ja ņini'x. Per ja di'ibu mu'induump, myudageery ja kyu'um nini'x. ¹⁹ ¿Tii kyaj xyñijáwudu ko yu mnini'x yu'u tsyunaagydyáknu Espírítu Santu, di'ibu Dios mmooyudu, es ko ja Espírítu Santu 'yity ma miidsaty? Paatykyujxm miits kyaj mnayñiwindsun'átudu ku'am, Diosu du'an nWindsun'ajtam, ²⁰ mat ko yu'u kyubajt ja di'ibu udsajtam oj xyjarátum. Du'an mbaat njuna'anum ko oj xyju'uyum es du'an xyja'ay'ajtam. Paaty udsajtam nyajtu'unum ja nnini'x'ajtam éxtamu Dios tseky.

7

Kajxwíjun wi'ixu kasaadutjk jyiky'áttut

¹ Tyam n'adsoojambityats di'ibats miits xyajtunup. Tuj'ajtunu'u ko oy es kyaj ja'ay pyaktu. ² Per kom ta nimay di'ibu mu'induundup, paaty nidu'uk nidu'ugu yedyujkaty myudátup ja kyu'am nudo'oxy, es nandu'an nidu'uk nidu'ugu toxytyujkaty myudátup ja kyu'am ņa'ay. ³ Yu kasaadu yedyujk kyuydyunup di'ibu pátup ttúnat mudu ņudo'oxy es nandu'an ja kasaadu toxytyujk kyuydyunup di'ibu pátup ttúnat mudu ņa'ay. ⁴ Yu kasaadu toxytyujk kyaj yu'u je'eyu natyu'uk tja'a'áty ja kyu'am nini'x, mat ja ņa'ay tja'a'áttu. Es nandu'unu du'an ja kasaadu yedyujk kyaj yu'u je'eyu natyu'uk tja'a'áty ja kyu'am nini'x, mat ja ņudo'oxy tja'a'áttu. ⁵ Katu mnayjyujpkugajxudu nixim niyam, ni ja yedyujk es ni ja toxytyujk. Pun mnay'uu mnaygyajxudup es mnaymyastu'uda'anudu tuk tiempu es mgajxta'aktut es ok mnaybyuwa'agudat jatugok, mbaat du'an xytyundu ko tu xy'agajxtúktu pun naak xuu mnaymyastu'uda'anudu. Per ko tpaadat ja tiempu, net jatugok mnaybyuwa'agudat, kudiibu ja mujku'ugópk Satanás myajpekytunudat mat ja wiinkpu ko m'awa'xy'ítu.

⁶ Dios kyajts xytyuknipejky es n'anuumudu tyaadu, je'eyudsu du'an njuna'añ éxtam tu'ugu ngajxwíjunats. ⁷ Uj jajunaambuts es du'anxyup nidugekyu mjiky'attu naydu'uk éxtam uj. Per wi'ixum ja Dios mmo'oyudu nidu'uk nidu'uk ja madakun, du'an mjiky'áttut naydu'uk o kasaadu.

⁸ Uj n'anuumudu miidsaty naydu'uk unakaty, kixyudo'oxyaty esu ku'ekytyo'oxyaty, oy ja'ijty ko kyaj mbaktu, éxtam unun. ⁹ Per pun kyaj mmada'aga'andu m'íttut naydyi'igyaty, waanu oy es mdimpáktut, kudiibu mnayyajtóyudat mudu tsojku.

¹⁰ Per ja di'ibáty tu pyaktu, nduk'ana'amdupts es kyaj ņaymyastu'ududat. Tyadu ana'amun tuj'ajtunu'u. Kyajts uj n'ana'amunaty, ja Nindsun'ajtam du'an ja 'yana'amun. ¹¹ Es pun ja pun tmastu'uty ja ņa'ay, naydyi'igyu du'an 'yítaty, o nik oy timnijodambítat ja ņa'ay. Nandu'unu yedyujkaty kyaj tmastu'udat ja ņudo'oxy.

¹² Yu wiinkpaty n'anmaabyats mududsu ngu'am winma'añ. Ko pun jaa yu nmamubujkpu'ajtam tnu'do'oxy'áty tu'uk di'ibu kyaj nmamubujkpu'ajtam es 'ya'ijxup tsyuanat mudu ņa'ay, yu nmamubujkpu'ajtam kyaj tmastu'udat ja ņudo'oxy. ¹³ Es pun yu nmamubujkpu toxytyujk myudajtypy tu'ugu ņa'ay di'ibu kyaj nmamubujkpu'ajtam, pun 'ya'ijxup tsyuanat mudu ņudo'oxy, kyaj tmastu'udat ja ņa'ay. ¹⁴ Mat ko ja kasaadu yedyujk di'ibu kyaj Dios

tmaduń es 'yakjiky'aty madu ñado'oxy di'ibu Diosmuduump, 'yaxájur ja Diosu kyunu'xan mat yu'ugyujxm ja ñado'oxy. Es ja kasaadu toxytyujk di'ibu kyaj Dios tmaduń es 'yakjiky'aty madu ña'ay di'ibu myadiimpy ja Dios, 'yaxájur ja Diosu kyunu'xan mat yu'ugyujxm ja ña'ay. Paaty ja 'yu'unk 'yuna'kuty kyaj dyu'anaty éxtamu di'ibu kyaj Dios tmaduń. Ni'igu t'axaju ja Diosu kyunu'xan mat yu'ugyujxm ja tyaak o tyeety di'ibu Diosmuduump.

¹⁵ Pın ja di'ibu kyaj tmaduń ja Jesukristu tmastu'uda'ań ja ñado'oxy o ña'ay mat ko tmaduń ja Jesukristu, na'ix wa'an tnejxy. Pın du'an tteky, ja kasaadu yedyujk o ja toxytyujk di'ibu myadiimpy ja Jesukristu, kyaj jyatyimnigutıkyaty es kyaj ñaywya'xadı, ja'a ko mat ko kyanaywya'xadı, ta nıjx dyajtıkadı tsipkajxy. Es ja Dios tu mduknıwówadu es mjiky'áttat agujk jotkujk. ¹⁶ Mat ko mij toxytyujk, Jesukristu myabujkru, kyaj xyńıjawa pın mıjtskyujxm ja mña'ay di'ibu kyaj yu'adyu Jesukristu myabujkru tmabúkat ja Jesukristu es ñıtso'ogut. Es mij yedyujk, myabujkru Jesukristu, kyaj xyńıjawa pın mıjtskyujxm ja mñado'oxy di'ibu kyaj yu'adyu Jesukristu myabujkru tmabúkat ja Jesukristu es ñıtso'ogut.

¹⁷ Oytyim wi'ix tsooty, nidu'uk nidu'uk mjiky'áttur du'an éxtam ja Dios myajmadá'agadu, es du'an éxtamu naty m'ıttu ko ja Dios mwoojadu. Du'anats nyajnıgutıku majaty ja mabujkputujk ñaymyúkadu. ¹⁸ Pın ja Dios wyeepy nidu'uk di'ibu tu yajtsıky waanu*, wa'anu tyaadu twe'emy du'ańu. Es pın wyeepy tu'uk di'ibu kyaj tsıkyaty waanu, wa'an kyaj dyajtsıky. ¹⁹ Oy tu yajtsıky o kyayajtsujkru, ni ti tkatsooty. Di'ibu sıtuı nigutıky es nguydu'unam, ja'a es ndu'unam éxtam ja Dios dyajnıgutıku. ²⁰ Nıdu'uk nidu'ugu ja'ayaty wyu'ammat éxtamu naty ko ja Dios wyooju. ²¹ Pın juyı naty m'ıty ko Dios mwoojı, katı ti xyjawı mat yu'u. Per pın mmo'oyánadıp ja m'awa'atstum'ajtan, axájıdu. ²² Pes di'ibu naty juy ijtp ko Dios wyooju es tmabúkat ja Nındsın'ajtam, tyam awa'atstım ma Nındsın'ajtam; es nandu'an jajtru du'an ja ja'ay di'ibu naty ijtp awa'atstım ko Dios wyooju, tyam 'yity juybyan ma yu Jesukristu. ²³ Dios tu mjıyadı tsoaaty. Katı mnayyákadı éxtam juybyan ma yu ja'ayaty. ²⁴ Pes du'an, mugu'ugıtaty, wa'an du'ańıam nidu'uk nidu'uk t'ıty éxtam ko ja Dios wyooju.

²⁵ Tyam n'adsoojambıtyats di'ıbats xyajtıadıp pın mbaat pyaktu m'u'ungu kıxyado'oxytıpyı, o kyaj. Yu Nındsın'ajtam Jesukristu kyaj oj xytyukmınıkaaguts ni ti kajxwıjın madu tyaadu du'ambu; per nwinma'ańmyoodyıpts ıj, éxtam tu'uk di'ibu mbaat xmyıbaktu ja'agyujxm ko Nındsın'ajtam tats xpya'ayoy. ²⁶ Mat ko tyam nyajıjıxanu nımıjaa ja tiempı, paaty ıjtsımu ngu'am winma'ań nık oy ko ja ja'ayaty 'yak'ıttı du'ańıu. ²⁷ Pın jamı mñado'oxy, kyaj xmyastu'udat; es pın kyaj pın, kyaj xy'ıxta'ayut. ²⁸ Es pın mbıjktıp, kyaj yu'u pyojrıty. Per di'ıbáty pıjktıp, tyımmadıatandıp ja 'yamay jyotmıyaty ma tyadı jıky'ajtan, es ıj kyajtsı tyaadu njatseky.

²⁹ Mugu'ugıtaty, di'ıbats nja'andıjpy, yu'u tyaadu ko waanu je'eyı n'akmıdajtam ja tiempı. Aya bom ja di'ıbáty kasaadıty du'an 'yakjiky'áttat éxtamxyıp tu kyadımpıktı. ³⁰ Di'ıbu ijttıp jotmaymyıat, du'an 'y'ıtıt éxtam kyadımmay kyadımtajtı. Di'ıbáty ijttıp xoonadıp, naybyajta'agadıp éxtam kyadımxonda'aktı. Es di'ıbáty ti tu tjıyduı,

* 7:18 İx Lukas 1:59.

jiky'áttap éxtam tkadimja'ajaty di'ibũ naty tũ tjuy. ³¹ Di'ibũ ya naxwiiñ mduki'ijt mdukoondap, myajtũndap ja'ajũn mũat, ni xkyadimtukmaj xkyadimtukpaadũ, mut ko najx kujxp di'ibũ ijtp naxwiiñ.

³² Ndsejpyats es miits kyaj ti mnaydyukmay mnaydyuktájudat. Yũ naydyu'uk uná'ktũjk yũ'u 'yaa'ajty jyot'ajtymp wi'ix mbaat tmajjãwũ Nindsũn'ajtam. ³³ Per ko pyajknũdu, yũ'u myaay wyijtsypy di'ibũ ya naxwiiñ es wi'ix mbaat dyajxonda'aky ja ñũdo'oxy. ³⁴ Nan tugatsyũ'u yũ kasaãdu toxytyujk mũdu di'ibũ kyaj kyasaãdu. Ja di'ibũ kyaj kyasaãdu wyinmã'añ'ajtypy di'ibũ jya'a'ajtypy ja Nindsũn'ajtam es du'un 'yítat wã'ats mã Dios, du'un ja ñini'x es du'un ja 'yanmujã'an. Per ja kasaãdu toxytyujk myaay wyijtsypy ja di'ibũ ijtp naxwiiñ es wi'ix dyajxonda'agũt ja ñã'ay. ³⁵ Tyaãdu n'anũmũdu ja'a es xytyuk'oy'áttat es kyaj mũt kots nyajkubéky ko pũn pyeky. Ndukmũdsojktap tu'ugu oybyũ jiky'ajtan di'ibũ mũat mnaygyũyãkũdat amumdu'uk mã yũ Nindsũn'ajtam.

³⁶ Es pũn jaa naãk jyũna'añ ja u'unkteety ko waanu oy esũ ñũx pyãkut, ja'a ko yũ jyũmũjt wimbajt'adũtsp, es pũn 'yijxy ko ja 'yu'unk kyaj t'a'ixũ 'yítat naydyu'uk, du'unũ dũn mbaat ttũt éxtam 'yoybyũdsũ'ũmũdũt. Mbaat dyajpéky. Taadu kyajpũ pyojpũt. ³⁷ Es pũn yũ u'unkteety kyaj dyajpũkã'añ ja ñũx, mut ko t'ixy ko myũdãnap 'yítat naydyi'igyũ, es pũnũ tãdu u'unkteety jũnaãmp es 'yítat kixyũdo'oxy mã yũ tyeedyũ tyujk, pes oyũ du'un ttũñ. ³⁸ Pes du'un yũ jawyiĩmbũ u'unkteety oyũ du'un ttũñ ko yũ 'yu'unk dyaky es pyãkut, per ja myũmajtskpu u'unkteety waanu oy ttũñ ko kyaj dyaky ja 'yu'unk es pyãkut.

³⁹ Nigutiky es tu'ugu kasaãdu toxytyujk 'yítat yũ'ũyũ mũt ja ñã'ay mããnũm 'yakjiky'aty; per ko ja yedyujk 'yo'knũt, niwã'ats kuwã'ats wye'emy tãdu ku'ekytyo'oxy es pyãkut mut di'ibũ yũ'u tsyejpy, yũ'ũyũ di'ibũ sitay nandu'un myũbejky py ja Jesukristũ. ⁴⁰ Per ẽj njajũnã'ãũts ko waanu oy es kyaj jatũgok pyãkut, es ẽj jũnããmbũts ko nmũdajtypyũts ja Diosũ jya'ajũn kodsũ du'un njũnã'ãũ.

8

Je'xy di'ibũ jyatukwindsu'kũp ja agojwinnãx

¹ Tyamdsũ net n'adsoojũmbĩty ja di'ibũts xyajtũndap yũ'ũgyũjxm ja je'xy di'ibũ tũ yajtukwindsu'ũgu agojwinnãx. Nnija'am ko nidũgekyũ nmũdajtũm ja jaygyujkũn. Yũ jaygyujkũn yũ'u du'un yajmũj yajpãtũp ja ja'ayũty, per ja tsojũn yũ'u du'un yajmũjwiĩn yajkajãajũp ja ja'ayũ myũbjkũn. ² Pũn ja pũn ñaymyũjkuyã'axyũty ko yũ'u tnijawũ oynũ'unũn, kyaj tnijawũ éxtam dũn pyaadyũty tnijawũt. ³ Per di'ibũ tsyejpy ja Dios, ix'y'ajtũp ja Dios.

⁴ N'okmadyãkũm ja je'xy di'ibũ tũ yajtukwindsu'ũgu agojwinnãx. Tũy'ajtanũ'u ko ni tu'ugu agojwinnãx kyaj ti tsooty, es tũy'ajtanũ'u ko ti'igyũ je'eyũ Dios, kyajpũ wiĩnkpu. ⁵ Oy nija'ajty jyũnã'andũ ko ta ni-mayũ dios esũ windsũnũty tsajpótm es naxwiiñ, ⁶ũdsajtam nnija'am ko ta ti'igyũ Dios di'ibũ nmũdu'unũm es mã tũgekyũ tsyondaky di'ibũ jaa'ajtp; es nan nnija'am ko ta ti'igyũ Windsũn, yũ Nindsũn'ajtam Jesukristũ di'ibũ mũt tũgekyũ oj yajkojy es di'ibũ xyajjiky'ajtam.

⁷ Per kyaj nidũgekyũ tnijawũdu tyãdu du'ũmbũ winmã'ãñ. Naagyty du'ũũm t'awdajttũ agojwinnãx, kũ'ũm tjãwũdu ko pyojpũty pũn jyũxtũp ja je'xy di'ibũ tũ ñejxy windsu'kũn mã agojwinnãx. ⁸ Tũy'ajtan ko di'ibũ njã'xũm, kyaj yũ'ũgyũjxmũty xy'axãjũm ja Dios; pes kyaj

nduk'oybyedsu'amam pun nja'xam es ni ngajajtam axuuk pun kyaj nja'xam. ⁹ Naygywenta'átadu ko ti xytyundu. Oy miidsaty ti xytyúndat es kyaj xypyekyja'wudu, kyaju du'un xytyúndat pun ja'agyujxm xyajpekykya'adu ja mmagu'uk. ¹⁰ Ja'a ko pun tu'ugu mmagu'uk myabejkyry ko kyaj 'yóyaty ko ja'ay tju'xtu ja tsu'utsy di'ibu tu yajtukwindsu'ugudu agojwinnáxaty, es m'ijxap ko mgay m'iiky ma agojwinnáxaty yajwindsu'ugudu, ¿kyaju da xyonda'agut es tju'xtat ja tsu'utsy di'ibu tu yajtukwindsu'ugudu agojwinnáxaty? ¹¹ Es du'un mat ja'agyujxm di'ibu mij mnija'ap xyajtagóy ja mmagu'uk, es mat yu'ugyujxm nandu'un 'ye'ky ja Jesukristu. ¹² Es ko du'un xyajpojputúnat ja mmagu'uk di'ibu jya'ap ko kyaj 'yóyaty ko ja'ay tju'xtu tadu tsu'utsy, extu mbojputuump nandu'un mij ma yu Jesukristu. ¹³ Paadyats uj njana'añ ko ni na'ats nganakyjya'xat jatugoku tsu'utsy pun mat yu'ugyujxm nyajtagóyats uj ja nmagu'uk'ajtam.

9

Wi'ix ja Paablú dyajtuñ ja 'yawa'atstuuy'ajtam

¹ ¿Tii kyajts uj xytyijy mbaat nduñ di'ibats ndsejpyu? ¿Tii kyajts uj n'apóstaluty? ¿Tii kyajts uj tu n'ixy ja Nindsun'ajtam Jesukristu? ¿Tii kyaj miits xy'axájudu Jesukristu mat ko n'awa'anadu ko yu'u xyajnersókamu? ² Wa'anu da wiinkpu xykya'axkáptats kots uj n'apóstaluty; per tay'ajtam kots miidsu du'un xy'axkáptu, ja'a ko xymyubaktu Nindsun'ajtam ja'agyujxm ko n'awa'anadu jya'a es ja'agyujxm tyu'ajtamduku kots uj n'apóstaluty.

³ Du'unats n'adsoojambíty di'ibátyats xyñi'o'o xyñiyáxadup. ⁴ Ko uj nandu'un xpyátpats es n'axájut di'ibats xymyoodyup esats ngay n'uugadats, ⁵ es nan mbaadats nnado'oxy'áty tu'uk di'ibu Diosmuduump, du'un éxtam ttundu ja wiinkpu apóstaluty es ja Nindsun'ajtam Jesusu myuga'axaty esu Peedru. ⁶ ¿O mjánandup miidsaty xytyijy ko uj esu Bernabee, je'eyats nimajtskuty kyaj mbaat nmastu'uttu ja ngu'umduunk esats ngajxwa'xtat ja Diosu 'yayuk? ⁷ ¿Tii, di'ibu soldaadu'ajtp ku'am ñayñigástadyu? ¿Es tii, di'ibu kyuyiipy kyudajpy ja uuvu kam kyaj mbaat tje'xyu? ¿Es tii, di'ibu borreegukwentu'ajtp kyaj mbaat t'iiky ja letsyu di'ibu mya'tsypyu? ⁸ Es éxkam mjánaambudu ko uj njana'añdsu du'un madadsu ngu'am winma'añ, per nandu'un tmadya'aky ja Moisesu 'yana'amun. ⁹ Pes du'un jyuna'añ: “Katu xy'ajiitsy ja noviu ma twindeñ ja triigu.” Tyu'ajtanu'u ko Dios kyaj du'un jyuna'añ mat ko tpa'ayoy ja yuubu, ¹⁰ adsajtamgyujxmty du'un jyuna'añ; mat ko adsajtam n'oy'ajtangyujxm Moisesu 'yana'amun jyuna'añ es ja yaj'yuubu es nandu'un ja triigu winda'ambu tyundu es t'ajot'attu es t'axájudat di'ibu pátap ma ja pujta'aky pyude'eky. ¹¹ Nandu'un jajtpu du'un, ja'a ko uudsaty, tats miits nandu'ñu nduk'axpaktu ja Diosu 'yayuk, xyjapátpats oynu'unun n'axájudats miidsu mbudjkan. ¹² Pes punu wiinkpuy 'yawijxtap es miits xpyudákudat, uudsaty waanu ni'igats xyjapaattu.

Tyu'ajtanu'u ko kyajts nyajtuundu di'ibats xyjapáttap. Nik ni'igats tu nmadánadu óyats ti xyjatugoy'ajtxubudu. Du'unats ndundu kadiibats nyajtu'adúktat ko yajkajxwa'xy ja oybyu ayuk di'ibu Jesukristu ñimadyakpy.

¹³ Miits mnija'adup ko di'ibáty jap tuundup ma muj tsajptajk, yu'u ñijiky'ajttap di'ibu jap ma muj tsajptajk. Ja'a njana'anum di'ibu jap ma ja artal tuundup ma yajpujta'aky ja windsu'kan, es yu'ujuty páttap tju'xtat

oyná'unun ja tsu'utsy di'ibu jap yaj'yajkp windsu'kun. ¹⁴ Nandu'unu du'un yu Nindsun'ajtum tyuknibujtáku ko yu di'ibáty kyajxwa'xtap ja oybyu ayuk, tadu tyuunk tyukjiky'áttap. ¹⁵ Per uj ni na'anumts ngayatiún di'ibuts xyjapatp, ni je'eyats miits ngatuknijáyudu tyaadu esuts ti oyna'unun xymyo'oydyuduts. Nik óyuts ndim'oogut maanumts xykyapukádu tyadu jotkujk'ajtun di'ibuts nmudajtypy kots nadu'ufu ngajxwa'xy ja oybyu ayuk.

¹⁶ Uj kyajts mbaat ndukmaj ndukpaadu mats ngajxwa'xy ja oybyu ayuk, mut ko yu'udsu du'unu Nindsun'ajtum tu xytyuknipeky esuts ndúnut. ¡Paaty, puroobu uj pun kyajts nguydyún! ¹⁷ Kooxyapts uj ku'um tu n'okwin'ixy ngajxwa'xa'añuts ja nitsokun éxtumts ndukganarata'añ, n'axájapxyapts ja nmaju'uñuts; per uj kyajts nwin'ijxy ku'umu tyadu tuunk, Diósudsu du'un xywyin'ijx es xymyooyudsu tyadu tuunk. ¹⁸ Pes, ¿ti maju'uñuts n'axájap? Yu'u je'eyu tyaadu kots ngajxwa'xy ja oybyu ayuk namay'ajtun es ni nga'amdóyuts esu ja'ay xypyudákudut éxtumts xyjapaaty kots uj n'apóstulaty.

¹⁹ Kyajts uj tu nyajtukmadeeky pán; per du'unuts nnaygyojyaty éxtumu tuumbu juybyu ma nidugekyu ja'ayaty, es du'un nduk'axájuduts ja ja'ayaty ja Jesukristu nu'unuts nmada'aky. ²⁰ Paaty kots n'ity ma yu israelítaty, du'unuts n'ity éxtum yu'ujaty, es du'un t'axájudut ja Jesukristu; es mut ja di'ibu pyanujxtap ja Moisesu 'yana'amun, óyats uj tadu ana'amun patku'ay nga'ity, ijtpats éxtum tu'uk di'ibu pyanejxyryu tadu ana'amun es du'un t'axájudut ja Jesukristu. ²¹ Nandu'un jajtpu du'un mut ja di'ibu kyaj 'yisraelítaty di'ibu kyaj tmudaty ja Moisesu 'yana'amun, ijtpats nandu'un éxtum di'ibu kyaj 'yisraelítaty, ja'a du'un es t'axájudut nandu'un ja Jesukristu. Kyajts njuna'añ ko kyajts nguydyún ja Diosu 'yana'amun; pes Jesukristu 'yana'amunats xyajkutujkp. ²² Kots n'ijty mut ja di'ibu kyaj tmudaty muj wiin kajaa ja myubajkun, nandu'unuts nnaybyujtáku éxtum di'ibu dan kyaj tmudaty muj wiin kajaa ja myubajkun. Kots n'ijty mut oytyim di'ibu ja'ayaty, nandu'unuts nnaybyujta'agyaty éxtum yu'ujaty, es du'un naagaty ñitso'oktat. ²³ Ndúñuts du'un tugekyu tyaadu mut yu'ugyujxm ja oybyu ayuk, es du'un di'ibu myudoodap pyaadudut ti'igyu mut uj ja nitsokun.

²⁴ Tu xyñijáwudu miidsaty ko ma tu'ugu pyu'kkijxyuk, nidugekyu ja pyu'kpu pyu'u'aktu, per je'eyu ti'igyu di'ibu 'yaxájap ja may'aty. Pes éxtumu ja'ay di'ibu pyu'kkijxyur yajmay'aty, nandu'un miits xy'ixtat wi'ixu Dios tseky es mjiky'áttat, es du'un mmay'átudut. ²⁵ Nidugekyu di'ibu pyu'kkijxyuándap, nayjyujp'ijxadap es nayjyujwjtsumbijtadap oytyim di'ibaty muut. Du'un ttundu es tganaráttat ja koronu ak ujs aaybyu di'ibu pojun ñi'xy; per adsajtum nnayjyujp'ijxum es nmamudo'om ja Dios es du'un yu'u xymyay'ajtum mut tu'ugu koronu di'ibu ni na'a kyani'xy. ²⁶ Paaty ujtsu du'un éxtum ja oybyu pyu'kpu di'ibu pyu'kp tyyu ma pyu'kja'ta'añ. O mbaat njuna'anum ko kyajts uj du'un éxtum tu'ugu ja'ay di'ibu koxaamp es tugok tugok tnixaje'eky, kyaj jya'ty ja kyoxy. ²⁷ Uj ndukkumadeebyuts ja nnini'xuts es njujwjtsumbítayuts yajxon, kudibuts uj najx nwe'emy xkumay óyats ja'ijty njakajxwa'xy ja oybyu ayuk.

10

Kajxwíjun es kyaj n'awdajtum di'ibu kyaj Dyíóusaty

1 Ndejjyuts es miits xyñijáwádat mǝgu'ugítaty, ko yu n'aptajk'ajtam 'yijttu nidugekyu yoots patku'ay, es nidugekyu ttuknajxtu ja Tsapts jikymyejyñ. ² Es du'an mbaat njuna'anum ko nidugekyu ja'ajuty oj ñubajtta'aydu yoodsóty es ma ja jikymyejyñ ko ñaygyyajkuđu ma Moisés. ³ Es nandu'an nidugekyu tju'xtu ja je'xy di'ibu Dios mooyudu, ⁴ es nidugekyu t'uktu ja nuu di'ibu Dios yajk, ja nuu di'ibu yajpudsuum tsagaadsóty; esu tadu tsagaats yu'u du'an kyudanaapy ja Jesukristu di'ibu naty najxp mat yu'ujuty. ⁵ Oy yu'ujuty nidugekyu oj jyamo'oyudu tyadu Diosu kyunu'xun, jatim jawaanu kyadim'o'ktaaydu muj ittum mat ko tkamumadoodu Dios.

⁶ Tugekyu tyadu du'an tyuun jyajtu éxtam tu'ugu ijxpajtan mat udsajtam, kadiibu nbadu'unum di'ibu kyaj 'yóyuty, éxtam yu'ujuty 'yadutsta. ⁷ Paaty miidsaty katu xymyay'at xywyindsu'ugudu agojwinnáxuty, éxtam yu'ujuty nimay 'yadutsta, éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtan: "Ja ja'ayuty ñaxwa'tsta kaay ukpu, es pyadu'uktu ajts xondakpu." ⁸ Kyaj nmu'indu'unum, éxtam yu'ujuty nimay 'yadutsta, es 'yo'ktu i'px tuguk mil ma tu'ukpu je'eyu xu. ⁹ Es nan kyaj nmu'adugo'oy nmagajxtugo'oyum ja Nindsun'ajtam Dios, éxtam naaguty yu'ujuty ttuundu, es paaty 'yo'ktu ko tsyu'tsudu awa'andsa'añuty. ¹⁰ Es kyaj nduk'ak'ajtam ja Dios, éxtam yu'ujuty nija'ajuty ttuk'ak'ajtta, es paaty ya'o'kudu ja anklus di'ibu Dios kyajx.

¹¹ Tugekyu tyadu du'an jyajtu ma n'aptajk'ajtam es yajpajtaky jaaybyéty ma Diosu jyaaybyajtan éxtam tu'ugu ijxpajtan, es nnaydyuk'uwij nnaydyukkajxwíjum, udsajtam di'ibáty jiky'ajtam ma yu Nindsun'ajtam Jesukristu tyimminannu. ¹² Paaty di'ibu nayjya'ap yajxon 'yity mudu Dios, naygywentu'átadup kadiibu pyekykya'at. ¹³ Ko ti myajpekytyuna'anudu, ti'igy yu'u éxtam di'ibu kyu'ijx kyubátadup nidugekyu ja'ayuty. Ja Dios yu'u mbudákudup miidsaty, pes yu'u kyaj mna'ixudat es mbekytyúndat pun kyaj mbaat xymyamadá'aktu; nik ni'igu ko myajpekytyuna'anudu, net ja Dios mya'awátsxudat es myajnáxudat wiink tsow.

¹⁴ Paaty mǝgu'ugítaty, katu xymyay'at xywyindsu'ugudu agojwinnáxuty. ¹⁵ N'anuumudu du'an, éxtam ja ja'ayuty di'ibu yjyaygyujk kajxyjyaygyujkadup, es miidsaty ku'am mbaat xypyayo'oydu di'ibu yam n'anmaaydyup. ¹⁶ Ko n'úkum ja vinu ma ja káluz, yu'ugyujxm nja'aygyudákum ja Dios, es paaty ti'igy n'ijtam mat ja Kristu ñe'pyñgyujxm; es ko ndujkwa'xum ja tsajkaaky es nga'ayum, paaty ti'igy n'ijtam ja Kristu ñini'xkyujxm. ¹⁷ Pes kom tu'uk je'eyu ja tsajkaaky di'ibu ndujkwa'xum es nga'ayum; oy njanimay'ajtam, nyajti'igyum ja nini'x tu'uk.

¹⁸ Paktu kwentu ma yu israelitu ja'ayuty. Pánuty jy'xtup ja je'xy di'ibu tu yajpajta'aky windsu'kun ma ja artal, nayyajti'igudup mudu myagu'uktajk es Dios t'awdattu ma ja windsu'kun. ¹⁹ Kyajts njuna'añ ko yu agojwinnáx es ja tsu'utsy tmudaty ja mak'ajtan. Oy ja tsu'utsy tu jyanejxy windsu'kun ma agojwinnáx, ni wi'ix tsoo kyatagatsy. ²⁰ Yu'uts n'andijpy ko di'ibáty kyaj t'ixy'attu Dios es yojxtup ti oynu'unun, yu'ujuty tyukmuyojxtup ja mujku'ujuty, es kyaj yu'udyu Dios, es kyajts ndseky es miits xypyutaan xypyuwa'aktat ja mujku'ujuty. ²¹ Kyaj mbaat xytyuk'uugudu ja Nindsun'ajtam kyáliz es xytyuk'uugudu ja mujku'ujudyu kyáliz, es ni mbaat mgakay ma ja Nindsun'ajtam myeesu es nandu'an

mgádyut ma ja mujku'ujadyu myeesu. ²² ¿O yu'u du'un es nya-jjot'ambujkam ja Nindsun'ajtam? ¿Tii wa'anu da udsajtam nmudajtam waanu ni'igu mak'ajtan kudiinam yu'uju?

N'oktu'unam di'ibu yajmajwiin yajkajaajap ja ja'ay muubujkan

²³ Du'un jyuna'andu: "Nigutiky esuts oytyiity ndúnat di'ibats ndsejpy"; per kyaj tugekyu ttuk'oy'átut, es nan kyaj tugekyu tpuduku ja ja'ay es jyiky'áttut éxtamu Dios ttseky. ²⁴ Ni pán je'eyu tka'uxta'ayut di'ibu yu'u ku'am tyuk'oy'átap, per nandu'un t'uxta'ayut esu wiinkpety ttuk'oy'áttut.

²⁵ Mbaat xyjuudyu es xyju'x xpyúktut di'ibu to'kap maayóty, katu xyajtáy ma tsyooñ es kyaj yajpekyjyáwut; ²⁶ mat ko tugekyu di'ibu naxwiñ yajpátr, Nindsun'ajtam Diosu jya'a'ajtypy.

²⁷ O pán jaa naak di'ibu kyaj yu'udyu Dios muduumbu es mwówdut kaay ukpu, es pán miits mnajxándap, ju'x tugekyu di'ibu mmooyudap. Kyaj xyajtáwut ma tpeky es kyaj yajpekyjyáwut. ²⁸ Per pán nidu'uguty mdukmamadyákuðap: "Tyadu tsu'utsy yu'u tu yajpajta'aky windsu'kan ma yu agojwinnáxuty", katu xyje'xy, kudiibu tpekyjyáwut di'ibu tu m'anu'umxuty. ²⁹ Yu'ats nmadyakypy es kyaj ja wiinkpu tpekyjyáwut, kyaj yu'ujuty es xpyekyjyáwut. Naak mbaat dyajtáy: "¿Ti ko yajpayo'oy kots nduñ di'ibu wiink ja'ay jya'ap peky? ³⁰ Es pán uj nja'aygyudákypyats ja Dios mat ja di'ibats ngaay ni'ikypy, ¿ti kots xyñi'ow xyñiyaxu kots ngay ni'iky esu Dios nja'aygyuda'aky?" ³¹ Pes oytyiity di'ibu mdiimpy, pán mgaay m'úktap, o mduundap oytyiity, tugekyu xytyúndut es du'un ja ja'ayuty tmaj'ix tmujjáwut ja Dios. ³² Katu ni pán xykyayajnibaxatúku mat ja di'ibu mdiimpy, oyyu'ujuty ja di'ibu israelitu o kyaj 'yisraelítuty, o di'ibu Nindsun'ajtam Jesukristu myuduumbu. ³³ Pes uj, di'ibats ndiimpy, ja'a es nidugekyu ja'ay t'oyjyáwut; kyajts uj n'uxta'ay wi'ixuts ku'am nduk'oy'átut, ja'ats n'uxtaapy esu mayjya'ay ttuk'oy'áttut es du'un t'axájudut ja nitsokan.

11

Wi'ix jya'ay'áttut ja toxytyujkuty ma muubujkputajk ñaymyúkuðu

¹ Paaty padundu ja ngajxwíjunats, éxtamts uj nandu'un nbaduñ ja kyajxwíjuna Nindsun'ajtam Jesukristu.

² Mugu'ugítuty, ngumaaydyap mat ko byeenats miits xyjamyatstu es ko xpyyanujxtu ja xpujkan di'ibu tu nmo'oydyu. ³ Ndsejpyats es xyjaygyúkuðut ko yu Jesukristu yu'u du'un ñigubajk'ajtypy nidu'uk nidu'ugu yedyujk, esu kasaadu yedyujk yu'u du'un ñigubajk'ajtypy ja ñado'oxy, du'un éxtam ja Dios tnigubajk'áty yu Jesukristu. ⁴ Pán tu'ugu yedyujk kyajxta'aky o tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk kupxu, yu'u du'un kyawindsu'kup ja Jesukristu di'ibu nigubajk'ajtap; ⁵ per pán tu'ugu toxytyujk kyajxta'aky o tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk es kyaj ñaygyupe'eñuty, yu'u du'un kyawindsu'kup ja ña'ay di'ibu nigopk'ajtap. Ko du'un 'yada'utsy, ñapatypy éxtam tu'ugu toxytyujk di'ibu tu ñaygyukeebyuty. ⁶ Pán kyaj ñaygyupe'eñuty ja toxytyujk, nik wa'an ja wyaay tka'pta'ay. Per kom tsoydu'unu'u mat tu'ugu toxytyujk ko ñaygyuka'pxudut, pes nik wa'an tnyaygyupe'eñuty; ⁷ per yu yedyujk kyaj ñaygyupa'anudut, mat ko Diosu du'un ñayyajnikojtútu es dya'ixudut ja Diosu myuj'ajtan. Ja toxytyujk, Diosu du'un nandu'un pyujtak es dya'ixudut ja yedyujku myuj'ajtan, ⁸ es ko Dios dyajkojy ja yedyujk es ja toxytyujk, kyaj ja

yedyujk oj pyadsemy ma ja toxytyujku ñini'x, ja toxytyujk oj pyadsemy ma ja yedyujku ñini'x. ⁹ Ja toxytyujk oj kyojy 'yabaadu mat yu'ugyujxmu yedyujk. Kyaj yu'ujaty ja yedyujk oj kyojy 'yabaadu mat yu'ugyujxmu toxytyujk. ¹⁰ Paaty ja toxytyujk ñaygyura'anadat mat yu'ugyujxmu ja ánkusaty, es du'an dya'ixadut ko yu'u ja ña'ay ñaydyukkadúkaty. ¹¹ Per ma yu Dios awdajtk, kyaj ja yedyujk 'yity pun kyaj pún toxytyujk, es nandu'an kyaj ja toxytyujk 'yity pun kyaj pún yedyujk. ¹² Ja'a ko ja jawyiimbu toxytyujk oj pyadsemy ma ja yedyujku ñini'x, pes extu jaa tsyondaky nidugekyu ja yedyujk yajmiin yajjajtun ja toxytyujk; es tugekyu di'ibu jaa ijtr, Dios pyajtak.

¹³ Miidsaty ku'am xyjaygyúkadut. ¿Tii oy es tu'ugu toxytyujk kyajxta'agut mayjya'ayoty kuwa'adsu? Kyaj 'yoyaty, ¿kadii? ¹⁴ Pes ja ja'ay di'ibu jaayum tyuundur xytyuk'ijxum ko tsoydyu'unu'u ko yu yedyujk dyaj'yoon ja wyaay; ¹⁵ per kyaj dyu'unaty ja toxytyujk, tyukmaj'ajtyry ko wyaay dyaj'yoon, mat ko Diosu du'an ta myo'oyaty ja wyaay yeñ es dyajnitukat ja kyabajk. ¹⁶ Pun jaa naak di'ibu kyaj t'axajuya'añu tyadu xprujkan, ñijawundur ko nidugekyu udsaty, apóstulaty, nya'xpráktats du'an, es ja'a du'an éxtam jaayum ttundu oytyim maadyu mabujkputajk ñaymyúkadu.

Kyaj 'yoyaty ko ja mabujkputajk tkamaj'ixtu ja Nindsun'ajtumu 'ya'ux

¹⁷ Per jatuk peky di'ibu nduknija'ayundur, kyaj mbaat ngumaydyu, pes du'an kyaxe'eky ko ma mnaymyúkadu esu Dios xy'awdattat, axuuk mnaydyunadu ma jyapaadyaty yajxon. ¹⁸ Pes tim jawyiin, du'unats xytyukmadya'aktu ko ma mnaymyúkadu es xy'awdata'andu Dios, mnaywya'xundur miidsaty. Es tuy'ajtun jyawu tyaadu. ¹⁹ Pes du'an jyaty es ya'ixat wa'atsti'knu pánadyu du'an myudiimpy ja Dios. ²⁰ Ko miits mnaymyúkadu es m'a'ux'ata'andu ni'amuka, kyaj 'yokja'a'ajnu ja Nindsun'ajtumu 'ya'ux. ²¹ Mat ko ma mgaya'andu, nidu'uk nidu'uk jyawyin'aty tnixaju kya'ay 'yukan maanum naagaty 'yakwu'umdu mudu yuu, es naagaty extu nayyajmúkanur. ²² ¿Tii kyaj miits xymyadattu mjun mdajk ma mgay m'uuktu, es du'an kyaj xywyindsu'ugadu ja Diosu jy'ay es xyajtsoydyundu ja di'ibu kyaj ti tmudaty tjaygyery? ¿Wi'ix n'anumadut? ¿Tii njuna'anurpts ko oy di'ibu mduundur? ¡Mudu tyaadu, ni wi'ix tsoo mbaat!

Nindsun'ajtumu 'ya'ux

²³ Mat ko yu Nindsun'ajtum Jesukristu xmyooyadsu tyadu xprujkan di'ibu ta nmo'oydyu. Nan ja koots ma ja Nindsun'ajtum Jesukristu oj yajkwyakánnu, ta tkone'ky ja tsajkaaky, ²⁴ es ko tja'aygyudáky ja Dios, ta oj ttujkwa'xy es jyunáñ: “Tyadu nnini'xuts yu'u du'an es xytyuk'oy'attat miidsaty. Tundu du'an éxtumdsu njamyajtsun.” ²⁵ Es nandu'an ma 'ya'ux'ajttaay, ta tkone'ky ja káluz mudu vinu es jyunáñ: “Tyadu vinu yu'u du'an ja nne'pyñ di'ibu yajnaxkadákyry ja jembyu kajxy'átyryu. Tugok tugok xy'uuktat, tundu du'an éxtumdsu njamyajtsun.” ²⁶ Pes du'an tugok tugok xykyádyut tyadu tsajkaaky es xy'uuktat ja tyadu vinu, ja'a du'an mnigajxtur ja Nindsun'ajtumu 'yo'kun extu ko myínatnum.

Wi'ix yajtúnat ja Nindsun'ajtumu 'ya'ux

²⁷ Paaty oytyim pánaty di'ibu kyaabyu tadu Nindsun'ajtum tsyajkaaky es t'iigyu tadu Nindsun'ajtum vyiin éxtam oytyim di'ibu ka'ay úkunaty, kyamaj'ijxyryu du'anu Dios es tmudugoy ja Nindsun'ajtum Jesukristu

ñe'pyñ esu ñini'x. ²⁸ Paaty ma xyñixajuyá'anut ja tsajkaaky es ja vinu, nidu'uk nidu'uk jawyiin mnaybyawinmáyuadu pun tu xymyastu'uttu ja mbeky, taanam xyñixájudut ja tsajkaaky es xykyádyut es xy'uuktut ja vinu. ²⁹ Mut ko pun kyaj nbawinma'ayum ti 'yandijpy ja Nindsun'ajtam ñini'x ko nga'ayum ja tsajkaaky es n'úkum ja vinu, ma yu'unu du'un myiñ ja tudyu'unun di'ibu Dios yajkypy. ³⁰ Paaty nimay miits mbúkudu es mbagi'ixtu, es niganaguty tu 'yooktu. ³¹ Per pun udsajtam jawyiin mnaybyawinma'ayum ku'am, kyaj n'axájum ja Diosu tyudyu'unun. ³² Ko yu Nindsun'ajtam xytyukkumudo'om, ja'a du'un es xyjajwajtsambijtam, kadiibu ja tudyu'unun xypyátum ti'igyu mut púnudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudap.

³³ Pes du'un mugu'ugítaty, ko mnaymyúkudut ma m'a'ux'ata'andu tukmuku, nay'awixudu es m'amukadya'aydyut, net m'a'ux'áttat. ³⁴ Es pun ja pún yu'o'kun, wa'an tkay ma tyajkun, es du'undsoo kyaj pyaadudut ja tudyu'unun ma mnaymyúkudu. Es ko naxx ngu'ixtu, net n'ak'awánudut wiinkpu di'ibáty myajtudap.

12

Madakun di'ibu ja Espírítu Santu yajkypy

¹ Mugu'ugítaty, ndsejpyats es xyñijáwudut mut ja madakun di'ibu ja Espírítu Santu yajkypy.

² Mnija'adap ko maanumu naty kyaj mDiosmádundu, mnaydyukwooma'tadu agojwinnáx uum. ³ Paaty ndsejpyats es tyam xyjaygyúkudut ko ni pún di'ibu ja Diosu Jya'ajun mooyudap ja winma'añ es jyana'anut: "Kajxpéky ja Jesús." Es ni pún mbaat kyajana'añ: "Jesús yu'u du'unu Nindsun'ajtam", pun kyaj ja winma'añ myo'oyaty ja Espírítu Santu.

⁴ Taa kanak nax ja madakun, per naydyi'igyu ja Espírítu Santu di'ibu madakun yajkypy. ⁵ Taa kanak nax wi'ix nmadu'unum ja Nindsun'ajtam, per ti'igyu du'un je'eyu Nindsun'ajtam di'ibu nmadu'unum. ⁶ Taa kanak nax tuunk di'ibu múk'ajtun mut yajtúñ, per ti'igyu ja Dios di'ibu madu myuk'ajtun yajtúñ tugekyu tugekyu. ⁷ Ja madakun di'ibu Espírítu Santu xymyo'oyum nidu'uk nidu'uk, ja'a du'un es nduk'oy'ajtam ni'amuku. ⁸ Naaguty myo'oyudu ja Espírítu Santu ja wijy'ajtun, esu naaguty myo'oyudu ja Espírítu Santu es kyajxtat madu jaygyujkun. ⁹ Nan yu Espírítu Santu mooyap naaguty ja mabujkun, es nan yu'u naaguty mooyudap ja madakun esu puma'ay dya"aguda'aktat, ¹⁰ es nan yu Espírítu Santu mooyudap naaguty ja madakun es dya'ixudut ja myuj'ajtun, es yu'u du'un nandu'un myeepy naaguty ja madakun es tmadya'agut ja Diosu 'yayuk di'ibu tu t'axaju, naaguty yajmo'oydyu ja madakun es t'axkáput di'ibu ka'oybyu jya'a'ajtypy es di'ibu jya'a'ajtypy ja Dios, esu naaguty yajmo'oydyu ja madakun es tkajxtat wiinkpu ayuk es naagutyru ya-jmo'oydyu ja madakun es tkajxtuda'agut ti dun yajmadyákr ma tadu ayuk. ¹¹ Per tugekyu tyadu madakun, yu'u du'un yajkypy ja Espírítu Santu es yu'u du'un nandu'un yajwa'xypy ja myadakun ma nidu'uk nidu'uk éxtum yu'u ttseky.

Du'un n'ijtun madu Kristu éxtum tu'ugu nini'x

¹² Yu nini'x kanak peky tmudaty. Tam ja ku'u, tam ja teky es tam ja wiingátypyu, per ti'igyu ñini'x'áty. Nandu'un jajtp ja Kristu mut ja jya'ay. ¹³ Es mut ko tu udsajtam nidugekyu nubajtam mut ja Espírítu Santu es

n'ijtam éxtam je'eyu tu'ugu nini'x, oy n'israelitu'ajtam o ngrieegu'ajtam, oy kujuybyun o éxtam awa'atstuuabyun, nidugekyu nnubajtam ko Dios tu xymyo'oyum ja Espírítu Santu, ja'a njuna'anam ko Dios xyajtu'ukmujkam madu Jesukristu éxtam tu'uk je'eyu nini'x.

¹⁴ Tu'ugu nini'x kyaj tyi'igyaty je'eyu tuk peky, kanak peky yu'u. ¹⁵ N'okpajtakum kooxyap ja teky jyuna'añ: "Mut ko kyajts uj ngu'ujaty, paaty kyajts uj nyu'ujaty ja nini'x", du'uñum wye'emy es jya'a'átyuty ja nini'x. ¹⁶ O ja tátskxyap jyuna'añ: "Mut ko kyajts uj nwiinaty, paaty kyajts uj nyu'ujaty ja nini'x", otyim wi'ix tsooty wu'ambum jya'a'átyuty ja nini'x. ¹⁷ Pes pan yu nini'x ijtp amuum ak wiin, ¿wi'ix mbaat myudoy? O pan yu nini'x ijtp amuum ak tatsk, ¿wi'ix mbaat ti txiigyaty? ¹⁸ Peru Dios tu trajta'aky nidu'uk nidu'uk éxtam pyadyaty ma yu nini'x éxtam yu'u tsejky. ¹⁹ Kooxyap yu'uy 'yity ja wiin, o tatsk, o yu ku'u, kyajxyap ñaymyikyaty yu nini'x. ²⁰ Paaty tsojkap kanak peky es tyu'ukmukat tu'ugu nini'x.

²¹ Paaty kyaj mbaat ja wiin t'anuumu yu ku'u: "Kyajts mij xytyu'unxaty." Es ni yu kubajk mbaat tka'anuumu yu teky: "Kyajts mij xytyu'unxaty." ²² Kyaj mbaat du'un njuna'anam, mut ko yu yi'in waanubu di'ibu ijtp nini'xkyujxm, yu'u nik ni'igu tyuñ; ²³ es ma nnini'x kyaj nmajpajtakum, ngu'uy nyu'tsum tsuj. Es di'ibu kyaj mbaat 'yity ixx nide'xy, yajnipa'amp madu wit. ²⁴ Per di'ibu nnasja'am ixx nide'xy, kyaj du'un tsyékuty es yaj'yu'udsut o yajnipa'anut. Pesu Diosu du'un pyajtak ja nnini'x'ajtam es nmajpajtakum di'ibu ngu'uy nyu'tsum yajxon, ²⁵ es du'un kyaj kyaxu'ugadu tsip ma yu nini'x. N'okpajtakum, yu teky kyaj tsiptuñ mut ja ku'u, o wiin mut ja tatsk. Pes tugekyu tyaadaty naybyudajkadap nixim niyam. ²⁶ Ko nidu'ugaty yu'ujaty 'yayowdu, nidugekyu wiinkpaty 'yayooda'aydu nandu'un. Ko kyaxe'eky ko tuk peky tsuj, nidugekyu jyotkujk'ajtta'aydu.

²⁷ Pes miidsudyu du'un ja Kristu ñini'x, es mbaat njuna'anam ko nidu'ugaty du'un éxtam ja kanak naxpu di'ibu tuump ma tyadu nini'x. ²⁸ Du'un ja Dios tu trajta'aky ma ja mubajkputajkuty nidu'uk nidu'uk mut ja tyuunk éxtam pyadyaty. Tim jawyiin trajtaky ja apóstalaty; ja myamajtkpu trajtaky ja di'ibáty kyajxwa'xtap ja Diosu 'yayuk; ja myadugukpu trajtaky di'ibu Dios ja 'yayuk tyuk'xprajktap; óknam trajtaky di'ibu tyuundap ja maj'ajtan, ja di'ibu ya'agudáktap ja puma'ay, ja di'ibu pyudajkadap ja di'ibu tugoy'ajtxap, ja di'ibu winma'añmyoodyu o ja di'ibu kyajxtap wiinkpu ayuk.

²⁹ ¿Tii apóstalaty ni'amuku? ¿Tii ni'amuku tkajxwa'xtu Diosu 'yayuk? ¿Tii tuk'xprajktap ni'amuku ja Diosu 'yayuk?, ¿o tyuundap ni'amuku ja maj'ajtan? ³⁰ ¿Tii myadajttap ni'amuku ja madakan es dya'aguda'aktat ja puma'ayaty? ¿Tii kyajxtap ni'amuku ja wiinkpu ayuk? ¿Tii kyajxtudáktap ni'amuku di'ibu 'yandijpyu tadu ayuk? Kyaj, ¿kadui? ³¹ Mujjottugódyu es xy'axájudat ja Espírítu Santu myadakan di'ibu waanu ni'igu 'yóyaty, es n'aktukni'ixyuyándabu tadu nu'u tu'u di'ibu ni'igu 'yóyaty.

13

Tsojukan

¹ Kooxyapts uj ngajxy ja ayuk kanak nax, es extu anklus ja 'yayuk, es kyajts nmudaty ja tsojukan mut otyim pánaty, du'unxyapts uj éxtam tu'ugu tambooran o tu'ugu platiyu di'ibu je'eyu nugo ñe'emy. ² Es pan

ngajxwa'xypyats ja Diosu 'yayuk, es pæn njajaygyukudyaabyats pæn ti ja'ay ñija'a kyanija'adup, es pæn nmudajtypyats kajaa ja mubajkun, es extu xymymudobats ja tun kokp kooxyuats n'anam: "Ñujx wiink tsoo", per pæn kyajts nmudaty ja tsojkan mut oytym pænaty, ni tiixyupts uj ngatsooty. ³ Pæn nyajwa'xypyats uj tagekyu di'ibuts uj nmudajtypy njaygyeipy, es pæn extu ngayajkypyats ja nnini'x es yajno'ogat éxtamu windsa'kun, per pæn kyajts nmudaty ja tsojkan mut ja wiinkpaty, ni madsots xykyatu'unxaty.

⁴ Di'ibu myudajtypy ja tsojkan, myudajtypy ja ma'xtujkan es oyja'ay'áty, kyaj ti ñaywyinnaxajawu, kyaj myuj pyaadu, kyaj jyoramáyaty, ⁵ kyaj 'yago'oygyajxaty, kyaj t'uxta'ay di'ibu ya'uyu tyuk'oy'átup k'am, kyaj wyin'ákaty, kyaj ti tyukwin'ixy tyukjip'ixy, ⁶ kyaj xyonda'aky ko yu wiinkpaty pyekyтуunda, yu'uyu je'eyu tyukxondakypy ja tuj'ajtun. ⁷ Di'ibu myudajtypy ja tsojkan, du'añam ttuñ ja oybyu, du'añam myubeky, du'añam jyjip'ixy es du'añam myuma'xtúy. ⁸ Yu tsojkan ni na'a kyakugúxat; per najxpu'u ko ja'ay tkajxwa'xtu ja Diosu 'yayuk, ko ja'ay tkajxtu kanak naxpu ayuk, es éxtam ti tyam nnija'am. ⁹ Mut ko di'ibu nnija'am, waandi'knu yu'u; es di'ibu ngajxwa'xum ja Diosu 'yayuk, je'eyu yu'u waanu ma yu tadu tuj'ajtanu ka'pxypy; ¹⁰ per ko n'ixy'ajtam éxtamu du'an kya'pxyaty, net di'ibu dan waanu tyimtagoodya'ayut.

¹¹ Kots uj n'ana'ku'unk'ajty, kajxats es winmaayats éxtamu ana'ku'ungun; per kots tu nya'knu muj'u'unk, taats tu nmastutnu ana'ku'unk'át. ¹² Nandu'an jajtpu du'an tyam, n'ijxum éxtam tii wiix wooxpu, éxtamu ijxnu wingootspu, per óknum n'ixa'anam wa'ats. Tyam je'eyats nnijawu waanu, per nnija'adya'ayaambyats tagekyu, du'an éxtamu Dios tnija'adya'ay wi'ixats n'ity. ¹³ Pes du'an yu mubajkun, yu jyp'ijxan esu tsojkan ijttuup; peru di'ibu du'an jawyiin ma tyadu tugaukpu, yu'u du'an ja tsojkan.

14

Wiink ayuk yajkajxy

¹ Uxta'aydyu ja winma'añ wi'ix du'añam mjiky'áttat mut ja tsojkan, es nandu'an es xymyudáttat ja madakan kanak peky, per waanu ni'igu es xykajxwa'xat ja Diosu 'yayuk. ² Ko naagaty miits xymyadya'aktu wiinkpu ayuk, Diosu du'an je'eyu mjaygyujkxudup, mut ko ni tu'uk miits xykajaygyúkuu, oy ja m'anmaja'an kyajxtup di'ibu kyaj ja'ay yajnijáwu. ³ Nik ni'igu di'ibu kyajxypy ja kyu'am ayuk es tkajxwa'xy di'ibu Dios tuknija'ap, tyaadu sitay kyajxwa'xypy ma ja di'ibu myudoodup, es yajmujwiinup ja myubajkun, jyotmukmeepy es yajjotkujkup. ⁴ Di'ibu kyajxypy yu wiinkpu ayuk, yajmujwiinup ja kyu'am mubajkun. Ja di'ibu kyajxwa'xypy ja Diosu 'yayuk, yajmujwiinup ja myubajkanaty pænaty mudoo'ijtadup.

⁵ Uj jajnaambats kooxyup nidagekyu miits xymyudattu ja madakan es xykajxtaxyp ja ayuku wiinkpu. Per waanu ni'igats njatseky esxyp xykajxwa'xtu ja Diosu 'yayuk es du'an di'ibáty myudoodup ma mnaymyúkuu dyajmujwiinudu myubajkun. Pes waanu ni'igu 'yóyudyu tyaadu kadiinam ko ngajxum ja ayuku wiinkpu ma ni ngadimnija'am ti dan 'yandijpy ma tadu ayuk. ⁶ Paaty mugu'ugitaty, pæn ngu'ijxtup miits es nmugajxtat mut ja ayuk di'ibu kyaj xyjajgyúkuu, ni madsou

mgatu'unxədət miidsaty. Miits mdu'unxədəp je'eyu ko n'awánədət mat ja mgu'am ayuk di'ibu Diósats uj xytyuknija'ap, o pən nmeepy ja Diosu 'yuxpajkan esa kyajxwijan.

⁷ N'okpujtákum yu xuxn o yu kow, éxtamu tsajkapyñxyúxn o yu arpu, pən kyaj xyuxtugatsy kyoodugátsy, kyaj mbaat yajmawinma'añbyaaty ti dən yajxúxp o yajkoop. ⁸ Es ma yu soldaada tsyiptuna'andu, pən ja trompetu kyaj yajtukxu'uxy wa'ats, ni pən kyanayjyujp'ixədət es tsyiptuna'anat. ⁹ Du'un jajtpe du'un mat miidsaty ko xykyajxtu ja ayuk di'ibu kyaj pən tjaygyuku di'ibáty myudoodap, ¿wi'ixu ja'ay tnijawədət ti miits mgajxtu? ¡Pes nugo mna'uxkajxtu!

¹⁰ Ta mayñaxu ayuk naxwiin di'ibu ja'ayaty 'yayuk'ajttap, es tugekyu tmudaty ja ñiwiin ñidu'u. ¹¹ Per pən uj kyajts njaygyuku ja ja'ayu 'yayuk di'ibats xyjamugajxp, du'un ñaxu tada ja'ay mat uj éxtam di'ibu miimp wiink naxwiñudu, es uj nandu'unats nnaygyojyaty mat yu'u éxtamu di'ibu miimp nan wiink naxwiñudu. ¹² Paaty éxtam miits xyjantsyt-syoktu xy'axajyua'andu ja Espiritu Santu myadakun, amdow pajktsów yu Dios es mmo'oyədət tada madakun di'ibu mmat xpyudákədət ja mmamabujkpty es xyajmujwiinədət ja myabujkan. ¹³ Paaty pən miidsaty nidu'uk mgajxtap ja tugatsypyu ayuk, m'amdow mbujktsówap ja Dios es mmo'oyədət ja madakun es xykyajxtuda'agat di'ibu dən mgajxypy ma tada m'ayuk. ¹⁴ Pən kajxtákrpats mat tu'ugu wiinkpu ayuk, kajxtákrpats mududsu n'anmaja'an, per kyajts njaygyuku ti dən ngajxypyuts. ¹⁵ ¿Tits ndúnap? Kajxtákrpats mat ja n'anmaja'anats, per nandu'un mat ja nwinma'añuts. N'áwupts ja Diosu 'yalabanzu mat ja n'anmaja'anats, per nandu'un mat ja nwinma'añuts. ¹⁶ Mat ko pən mij m'awdajtypy ja Dios je'eyu mat ja m'anmaja'an mat ja wiinkpu ayuk, ¿wi'ix mbaat ja ja'ay di'ibu kyaj tjaygyuku jyana'añ "wa'an du'unaty" ko mgajxtakta'ay, o wi'ix mbaat mgajxtakmíky mat yu'u pən kyadimnija'ap ti dən mgajxypy? ¹⁷ Oy jyantsytsyújaty ko mij Dios xyja'aygyuda'aky, ni ti pudajkan xykyamo'oy yu mmamabujkpty, ja'a ko kyaj mjaygyujkxaty. ¹⁸ Nja'aygyudákypputs ja Dios ko uj ngajxypyuts ja ayuku wiinkpu ni'igu kadiinam nidugékyaty miidsaty. ¹⁹ Per mats nnaymyíkyaty n'awdata'andats ja Dios, nik óyats ngajxat mugoxku n'ayúkats mat ja njaygyujkanats di'ibu ja'ayaty jyaygyúkadap es pyudákədət, kadiinam kots ngajxat majk mila ayuk di'ibu kyaj yajjaygyúka di'ibu 'yamadoonajxtap.

²⁰ Məgu'ugítaty, katu mwinmaydyu éxtamu ana'ku'ungun, je'eyu ko xykyu'oyñijawudu wi'ix xytyúndat di'ibu axuuk. Per ittu éxtamu ja'ay di'ibu tu yeeky tu pyety ko oy xpyayo'oydyat. ²¹ Pes du'un jyana'añ ja Dios ma jyaaybyajtan: "Wiink ja'ay es wiink ayúkats uj nyajtúnap, ndukkajxnáxupts uj ja n'ayúkats ja jagam ja'ayaty ma tyadu nax kajpn, per ni du'unats ja n'ayuk tkamabaktu", du'un jyana'añ ja Nindsan'ajtam. ²² Tyada yu'u xytyukjaygyujkam ko Dios xymyo'oyam ja madakun es ngajxamu wiinkpty ja ayuk éxtamu iwxw'amun ma yu di'ibu kyaj yu'adyu Diosu myuduumba, per yajkypy ja madakun es ngajxwa'xum di'ibu xytyuknija'am es nduk'oy'ajtam di'ibáty myabujktap, kyaj jya'agyajxmaty pánaty kyaj Dios tmabaktu. ²³ Oyu du'un, n'okpujtákum pən miidsaty tu mnaymyúkada, es tyúkadat naak di'ibu kyaj yu'adyu mmamabujkpu o kyaj ti tnijawudu ja Diosu 'yayuk, es mbaadədət nidugekyu mmadya'aky mat ja wiinkpu ayuk, ¿tii kyaj jyana'andət ko miits tu

mlókada? ²⁴ Per pæn myajpáttap xykyajxwa'xta Diosu 'yayuk es tyákut naak di'ibu kyaj yu'adya mæmæbujkpa o kyaj ti tniájwada ja Diosu 'yayuk, es ko tjaygyúkada mgajxyty, ta nujx tjaygyuka ja pyojpa es ku'am nujx dyaj'yo'oy ja wyinma'añ ko tmádówat tægekyu di'ibu miits mmadyáktap, ²⁵ es du'æn ñidu'xat di'ibu jyot'ajty wyinma'añ'ajtypy. Ta ñaygyoxtanaagydy'a'agudat es t'awdátat ja Dios, es jyuna'ānūt ko jyantsy'ity ja Dios mā miidsaty.

Tunda tægekyu tuda'aky es éxtam pyaadyuty

²⁶ Mægu'ugítaty, di'ibuts ej n'andijpy, yu'æ tyaada: Ko mnaymyúkudat es xy'awdata'andat ja Dios, tam di'ibu éwdap, tam di'ibu kyajxwa'xtap ja Diosu 'yayuk o di'ibu Dios tukniájwadap, tam di'ibu kyajxtap ja ayuk di'ibu kyaj yajjaygyúku, o di'ibu kyajxtuda'aktap di'ibu ja wiinkpety ta tkajxta; es tægekyu tyaada, du'æn xytyúndat es dyajmajwiin dyajkajaada myæbujkan púnaty myæbujktap ja Jesús éxtama Krista. ²⁷ Ko pæn tkajxat ja wiink ayuk, wa'an je'eýa nimajtsk o nidugæuk tkajxy, es nidu'ugáty kyajxat, es wiinkpa tkajxtuda'aktat di'ibu mmadyáktap. ²⁸ Pæn kyaj jap pæn di'ibu mbaat tkajxtuda'aky, kyaj pæn tkajxat ja wiinkpa ayuk mā mnaymyúkada, ku'am xmyægajxtat ja Dios mā anaydyu'uk m'ittu. ²⁹ Wa'an tkajxy majtsk o tæguuk di'ibu 'yaxájudap ja Diosu 'yayuk, es wiinkpety wa'an tmádoo'ittu es tprawinmádyut pæn oy o kyaj 'yóyuty di'ibu tyaadaty myadyáktap. ³⁰ Es pæn jam nidu'uk 'yu'uñu tmádoo'ity 'yaxájap nandu'æn tu'ugu Diosu 'yayuk, wa'an t'awixy di'ibu jam kajxp, es 'yokkajxat yu'æ. ³¹ Mæt ko nidugékyuty miidsaty mbaat xytyukniájwada ja ayuk di'ibu Dios ta mmo'oyada, nidu'uk nidu'uk sitay. Net nidugekyu tjáttat es jyotmæk'áttat. ³² Yu Espírítu Santu myadakæn pyatku'uy 'yity mæt ja di'ibáty 'yaxájudu, ³³ mæt ko Dios yajkypy ja agujk'ajt jotkujk'ajtæn, kyaj oywyi'ixaty ti ttiñ.

³⁴ Extam oytyim maaty ja Diosu jya'ayaty ñaymyúkada, yu toxytyujkety amoondap. Kyaj pyaadyuty tyukkajxadat. Wa'an tñaydyukudúkada ja ña'ayuty, du'æn éxtam jyuna'añ mā yu Diosu jyaaybyajtæn. ³⁵ Pæn ñijawyaampy ti oynu'ænæn, wa'an dyajtúy ja ña'ay mā yu tyujk. Mæt ko kyaj oy kyæxe'eky ko tu'ugu toxytyujk tyukkajxa mā ja mæbujkpa'ujk ñaymyúkada. ³⁶ Byeen xytyimpáktada kwentu ko yu Diosu 'yayuk kyaj tsyondaky mæt miidsaty, es ni miidsadya dæn je'eýa xyky'a'axájudu.

³⁷ Pæn ja naak ñayjávawty tmadaty ja madakæn es tkajxwa'xat ja Diosu 'yayuk, o tmadaty ja wiinkpa Espírítu Santu myadakæn, wa'an tjaygyuku ko di'ibu yam miits nduknija'ayadap, yu'æ du'æn tu'ugu Nindsun'ajtamæ 'yana'amæn. ³⁸ Pæn kyaj tmajpajta'aky, kyaj nandu'æn yajmajpajta'agut.

³⁹ Pes du'æn mægu'ugítaty, æxta'aydyu ja winma'añ wí'ix myajmadá'agudat es xykyajxwa'xat ja Diosu 'yayuk, per katæ xyajkubéky pæn jaa naagaty tkajxwa'xy mæt ja wiinkpa ayuk. ⁴⁰ Tunda tægekyu tuda'akytyi'knæ es éxtam pyaadyuty.

15

Tu'ajtæn ko Kristu jvikyppeky

¹ Mægu'ugítaty, n'aktukjamyajstap ja oybyu ayuk di'ibu ta n'awánada, di'ibu miits m'axájudu es di'ibu mæut amumdu'uk xmyæbuktæ yu Nindsun'ajtam. ² Nandu'æn mæt yu'ugyujxma tyada ayuk miits

mnitso'oktut p̄n m'akpaduundap di'ibū t̄ n'awánadu; es p̄n kyaj xy'okpaduunn̄, nanugoobū t̄ xymyubukt̄.

³ Di'ibū tim jujp'ám oj n'axaju es miits nduknijáwudu, ja'a ko Jesukristu 'ye'ky mat udsajtam̄ nbojpu'ajtam, éxtam̄ jyuna'añ mā ja Diosu jyaay-byajtan; ⁴ es ko dyajnaxt̄ujkudu, es ko jyikyryeiky ja kyumdugak xuu, éxtam̄ jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtan, ⁵ es ko kyaxe'ky mā ja Peedru es ókn̄am mā ja apóstaluty, ⁶ ókn̄am kyaxe'ky nimugoxk mugo'px naxy ja nm̄agu'uk'ajtam̄ wyinduuy. Mayu tad̄u nm̄agu'uk'ajtam̄ 'yajakjy'attu, es tam di'ibū t̄ 'yo'knudu. ⁷ Okn̄am kyaxe'ky mā yu Santya'agu, es nan net mā nidugekyu apóstaluty.

⁸ Tim ókn̄am ko tyaadu, nandu'un n'ijxyuts u, éxtam̄xyupts u jawyiin o ókn̄am nmiin̄ nja'tyuts yā naxwiiñ. ⁹ Ujtsu du'un éxtam̄ tim ux'okpu mā yu tad̄u apóstaluty, es ni je'eyuts xykyanitaku esuts xy'anuumat apóstala, ja'a kots u nbajudijtyuts yu Diosu jya'ayuty. ¹⁰ Peru Dios tats xymyay'aty xykyuni'xy esuts xypyujtáky éxtam̄ apóstala. Per kyaj t̄ ñejy nanagoobu, pes nik tats nduñ ni'igū k̄diin̄am yu'u nidugekyuty; óyuts oj ngatūñ m̄uds̄u ngu'am̄ m̄aja, mat ja myay'ajtangyujxm̄ ja Dios t̄ xypyudaku. ¹¹ Kyaj t̄ tsyékyuty, oy u j̄ o yu'ujuty t̄ tkajxwá'xta, ti'igyu yu'u di'ibū yajkajxwá'xp, esu tyaadu du'un di'ibū miits mm̄ubujkt̄p.

Jyikyryukt̄u ja o'kpu

¹² Pes mat ko udsuty, apóstaluty, t̄ ngajxwá'xtats ko yu Jesukristu jyikyryeiky ko 'ye'ky, ¿wi'ix ko naaguty miits mjuna'andu ko yu o'kpu kyaj jyikyryukt̄u? ¹³ Pes p̄n kyajpu jikyryujkan̄ mā yu o'kan, nan kyajpu du'un ja Jesukristu jyikyryeiky. ¹⁴ Es p̄n kyajpu Jesukristu jyikyryeiky, kyaj tyuñ di'ibū ngajxwá'xam, es nan kyaj tyuñ di'ibū nm̄ubujkam. ¹⁵ Es p̄n du'unu du'un, udsuty, ja apóstaluty, ka'adupts éxtam̄ andákp̄uty, ja'a ko tats n'okjanaambadu ko yu Dios yajjikyryujk̄ ja Jesukristu; es p̄n andakun ja'a ko Kristu jyikyryeiky, nan andakun ja'a ko ja o'kpu jyikyryukt̄u, ¹⁶ mat ko p̄n kyaj yu o'kpu jyikyryukt̄u, pes nan kyaj yu Dios t̄ dyajjikyryéky ja Jesukristu. ¹⁷ Es p̄n ja Kristu kyaj jyikyryeiky, kyaj tyuñ di'ibū miits mm̄ubujkt̄p, es pekyoty m'ak'ittu, ¹⁸ es nandu'un tyugoodyu nidugekyu ko 'yo'kt̄u di'ibū pyaduundu Jesukristu. ¹⁹ P̄n yaayu mā tyadu jiky'ajtan̄ yā naxwiiñ nyajtu'unum̄ ja Jesukristu myubujkan, di'ibáty kyaj tm̄adundu Jesukristu mbaat̄ jyuna'andu mat ja t̄y'ajtan: “Puroobu taaduty.”

²⁰ Per di'ibū tim t̄y'ajtan, ja'a du'un ko yu Jesukristu jyikyryeiky ko 'ye'ky. Du'un ja'a éxtam̄ ja p̄jta'aky di'ibū jawyiin t̄ump'ajtp. Paadyu du'un mat yu'u xytyuknija'am ko yu di'ibáty t̄ 'yo'knudu jikyryúkt̄p. ²¹ Pes du'un éxtam̄ tu'ugu yedyujk̄ dyajtsondáky ja o'kan naxwiiñ, nandu'un tu'ugu yedyujk̄ dyajtsondáky es ja o'kpu jyikyryúkt̄at. ²² Di'ibats nmadyakypy, ja'a du'un ko nidugekyu ja'ayuty 'yooktu mat ko t̄ump'át 'yaats'átudu Adán, es nandu'un di'ibáty 'yaxájadap ja Jesukristu éxtam̄ Yajnitsókpu, Dios yajjikyryúkadap. ²³ Per nidu'uk̄ nidu'uk̄ éxtam̄ pyaadudu: Jesukristu du'un jikyryujk̄ tim jawyiin; es ókn̄am ko yu Jesukristu myinat, di'ibáty yu'u jya'a'ajtypy nandu'un jyikyryúkt̄at. ²⁴ Ta jya'tut ja tiempu mā ja Jesukristu ttukku'udákt̄ ja Dios Teety ja kyutujkan̄ mā naty t̄ dyajkutugóy nidugekyu wiinkpadyu ana'ambuty, kutujkan̄uty es p̄nadyu madakan̄ myudajtt̄p. ²⁵ Ja'a ko yu Kristu koonam̄ yajkutúkt̄ ext̄u ko 'yana'aman̄ patku'uy t̄p̄jta'agut

ja mydsip. ²⁶ Es ja okru mdsip di'ibu Dios yajkutagoyampy, yu'u ja o'kun. ²⁷ Mut ko ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ ko Dios ta trajta'aky ja Jesukristu 'yana'amun patku'uy otyim di'ibuty. Kyaj ndukmawijtsam ja Dios, mut ko Diosu du'un pyajták tugekyu Kristu 'yana'amun patku'uy. ²⁸ Es ko tyadu tugekyu yajpajtaktaay Jesukristu 'yana'amun patku'uy, net ku'umu Jesukristu, ja Diosu 'yU'un, ñayyákadut ma Dios, di'ibu pyajtáky tugekyu Kristu 'yana'amun patku'uy, es du'un ja Dios tmudajtta'ayut tugekyu 'yana'amun patku'uy otyim di'ibuty.

²⁹ Es pan tuy'ajtan ko yu o'kraty kyajikypyakta, ¿ti ko ja'ayuty tkunabátudu di'ibáty o'ktu jañabety? ³⁰ ¿Es ti ko udsaty du'ñum nnay'ayo'onmo'oyudu kots nmudún ja Jesukristu? ³¹ Bom bómats n'ity o'kun jajp'am. Tuy'ajtanu tyadu, mugu'ugítuty, éxtams nandu'un tuy'ajtanu'u kots ndukjotkuda'aky kots miits nbajta'akta éxtamu myubajkru Nindsun'ajtam Jesukristu. ³² ¿Tits uj nbuk nbaadut ya naxwiñ kots ndsiptuun ya Éfesu mut ja di'ibu du'un éxtamu awa'an jayujkan? Pes kooxyar tuy'ajtanuty ko yu o'kraty kyaj jyikypyeky, nik oyxyar njuna'anam éxtam naaguty jyuna'andu: "N'okka'ay n'ok'úkam je'eyu. Aya bom n'o'kam."

³³ Katu mnayyákyuty myajwin'unnut. Tuy'ajtan éxtam jyuna'añ tu'ugu ayuk: "Yu axuakru jamyut yajma'typy ja oyjya'ay'át." ³⁴ Yajjambítu miidsu mjiky'ajtan tuy'ajtan mut, es katu mnakypyekytyundu, pes naaguty miidsaty kyaj xy'ixy'attu ja Dios. Tu'ugu du'un amatsoydu'un kodsu du'un miits n'anumadu.

Wi'ix ja o'kru jyikyryyaktu

³⁵ Per jaa da naak xyajtáwdats: "¿Wi'ix jyikyryyáktat ja o'kraty? ¿Wi'ixu ñini'x 'yixyuty di'ibu myadátap?" ³⁶ ¡Nugoo m'okkujuun'ajnadu mut ja di'ibu xyajtaadaps! ¿Tii kyaj xyñjáwadu ko tu'ugu taaht yajni'ipy, koonam tyugatsy jap naaxóty es tyuk'yoondu'uty, es yeeky pyety? ³⁷ Ja'a ko di'ibu mujxp es pydsemy nax wingujxm, kyaj dyu'anaty éxtam 'yixyuty ko ta yajni'ipy o yajwajy, oy yu'adya triigu o wiinkru taamt. ³⁸ Oknum ja Dios tmo'oy ja taamp yu 'yijxan éxtam yu'u ttseky, es nidu'uk nidu'ugu taamp yajmo'oy ja 'yaay kyepy éxtam pyaadadu. ³⁹ Es nandu'un jajtra du'un ko kyaj tugekyu yu nini'x tyi'igyuty; yu ja'ayadya ñini'x, tuk naxu'u, esu jayujk añimalu ñini'xuty, wiingu'u, esu joon jayujkuty, nan wiingu'u, esu ajkx ku'xmuty, nan wiingu'u. ⁴⁰ Nan taa di'ibu ijtp ma tsajp es ma naxwiñadu, per ak tугatsyu'u. Wiingu tsuy'ajtan ja tsajpótmadu es wiingu tsuy'ajtan di'ibu naxwiñ ijttap. ⁴¹ Yu xu'u jyaj tyu'xan, wiingu'u, es wiingu po'o es nan wiingu mdsa'ajadya jyaj tyu'xan, es exta ak mdsa'ajaty tyugatsy ja jyaj tyu'xan ak wiink. ⁴² Nandu'un jyaty mut ja o'kraty ko jikyryyaktu. Yajtáju ja naxni'x di'ibu windageepy, es jyikyryyajknu ja nini'x di'ibu kyaj ñaky'oogat. ⁴³ Yajtáju ja naxni'x di'ibu kyaj 'yóyuty, es jyikyryyajknu ja nini'x madu muj'ajtan. Yajtáju naxni'x di'ibu pagi'ix, es jyikyryyajknu ja nini'x muk oy. ⁴⁴ Yajtáju éxtamu otyim di'ibu ja'ayadya ñaxni'x naxwiñadu, es jyikyryyajknu ja nini'x éxtam 'yity tsajpót. Pan jaa ja naxwiñadu nini'x, nan taa ja tsajpótmadu nini'x.

⁴⁵ Du'unu du'un jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtun: "Yu jawyiimba yedyujk, Adán, oj t'axaju ja jiky'ajtan." Per ja óknumb Adán, ja'a njuna'anam ja Nindsun'ajtam Jesukristu, ja'a Ja'ajan di'ibu yajkypy ja jiky'ajtan. ⁴⁶ Jawyiun yajmadaty ja naxwiñadu nini'x, es oknum di'ibu tsajpótmadu

nini'x. ⁴⁷ Ja jawyiimbu yedyujk, ja'a di'ibu Dios yajkoj mut ja nax; ja myumajtskpu yedyujk, ja'a di'ibu tsajpótmadu. ⁴⁸ Di'ibáty ya naxwiĩn njiky'ajtam, nmudajtam ja nini'x éxtam di'ibu maut ja Dios dyajkoj ja Adán. Ko njiky'ajtam tsajpótm, nmudajtam ja nini'x éxtam tmadaty ja Nindsan'ajtam Jesukristu tsajpótm. ⁴⁹ Du'un éxtam udsajtam ngu'kum kyojyuty ja Adán ya naxwiĩn, nandu'un nu'x ngu'kum éxtamu Jesukristu di'ibu tsajpótm.

⁵⁰ Di'ibu n'anuumayándap mugu'ugítuty, yu'u tyaadu ko kyaj mbaat ndujkam tsajpótm mut ja ndsu'utsy'ajt nbajk'ajtam. Ja'a ko di'ibu o'kp, kyaj mbaat tyaku tsajpótm mudu ñaxni'x. ⁵¹ Mudowdu, n'anuumayándap di'ibu ijty kyaj yajnijáwu. Kyaj nidugekyu n'o'kum, per nidugekyu ndugatsa'ayñum ⁵² tuk pojun, du'un éxtam ko nwimbi'tsum es n'ijxwa'xum jatugok, ko yajmadówat yajtukxu'uxy ja trompetu óknambu. Yajtukxu'uxap ja trompetu, es ja o'kputy jyikypyáktat, es ni na'a kyanaky'ooktat, es nidugekyu ndugajtsam di'ibáty akjiky'ajtam. ⁵³ Mut ko ya njiky'ajtan'ajtam di'ibu o'kp, koonum yu'u tyugátsut mut ja jiky'ajtan di'ibu ni na'a kya'oogut. ⁵⁴ Es ko ya njiky'ajtan'ajtam di'ibu o'kp tyugátsut mut ja di'ibu ni na'a kya'eeky, net yajkuudyúnt éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtan: "Ja jiky'ajtan'ajtam ja'a tu dyajkutugóy ja o'kun." ⁵⁵ Es jatuk peky ma jyuna'añ: "O'kun, ¿ma net tyam ja di'ibu maut tu mjaya"ayowa'añ?, ¿ma net ja mdsaatsytyu'unun?" ⁵⁶ Di'ibu yajkypy ja o'kun ja myadakun es xya'ayo'om, ja'a du'un ja pojpu, es ja pojpu myudajtypy ja muk'ajtan mut ja ana'amun di'ibu Dios yajk. ⁵⁷ ¡Per yajja'aygyuda'aky ja Dios ko xymyo'oyum ja madakun mut yu'ugyujxm Nindsan'ajtam Jesukristu!

⁵⁸ Paaty mugu'ugítuty, panujxtu yajxon es du'ñum xytyúndat waanu ni'igu ja Nindsan'ajtamu tyuunk, mut ko miits mnija'adap ko kyaj ñanagoobaty ya tadu tuunk di'ibu mduundap ti'igy mut ja Nindsan'ajtam.

16

Naybyudaku myiky

¹ Tyámats n'adsoojumbity di'ibats xyajtadap wi'ix xyajmúktat ja naybyudakakujxm es nbutajkam ja Diosu jya'ayaty di'ibu jap Judee ayoo jottagoodyup. Tudu du'un éxtam ndukni'ijxudu majaty mabajkputujk ñaymyúkadu jap ma Galasyu ñaxwiñudu. ² Domingu domingu miidsaty nidu'uk nidu'uk xykyoonwu'umdat wi'ixum pan tpaaty, es xyñikoombátat tadu naybyudaku mut ja agyujxmu nmugu'uk'ajtam, es kadiibu jaanam mnayduykjotmaydyúndat tadu naybyudaku kots nja'tat. ³ Kots nja'tat ma miidsaty, ta xypyjta'aktat ja ja'ay di'ibu miits mdsojktap esuts uj jap Jerusalén ngáxadats mut ja neky di'ibats nmo'oyup, es yajnijáwat pánu du'unaty, es min dyajtsooñ ja naybyudaku di'ibu miits mgajxtap. ⁴ Es pan waanu oy pyudsemy kots uj nandu'un nnujxat, nujxtap yu'ujaty mut uj.

Paablu tnigajxy majaty jyudita'añ

⁵ Kots nnujxat, koonumts nna'axa'añ ma Masedoñu ñax, taanumts nja'tat Korintu. ⁶ Wa'andsu da nwu'umut waanu mut miits jap, o wa'andsu da ndim'yajnajxta'ayut tugekyu jap yu xux po'o; es nétats miits mbaat xypyudákudu mats n'aknija'añ óknam. ⁷ Ja'a ko kyajts je'eyu nnujxa'añ pajt kapajtp, wu'amaqambadsu du'un es n'ita'añ waanu mut miidsaty,

pun junaamp ja Nindsun'ajtam Dios. ⁸ Per wu'umaambuts ya Éfesu extu ko Pentakostés xuu ñáxut, ⁹ mut ko nmudajtypyats tu'ugu tu'u es 'yoybyudsúmat ja Nindsun'ajtam tuuunk, es taa may di'ibuts xytyukmudsip'ajttap.

¹⁰ Pun jajtp ja Timotee ma miidsuty, katu ti xytyuktukjotmaydyunda. Wa'an t'ity jotkujk, mut ko yu'u ttuñ ja Nindsun'ajtam tuuunk, du'an éxtum uj. ¹¹ Paaty katu miits xy'axtijtu; ni'igu xypyudákudat es dyaj'yo'oyut ja ñu'u tyu'u aguik jotkujk, esuts min xykyu'ixy, mut ko tyámuts n'awixy ti'igyu mut ja wiinkpadyu nmugu'uk'ajtam.

¹² Yu nmugu'uk'ajtam Apolus, tats njantsyjya'anuumu esxyup oj mdimku'ixudu ti'igyu mut ja nmugu'uk'ajtam, per kyaj ñujxáñ tyam. Nujxup ko ja tiempu 'yawátsuñumut.

Kajxwíjn esu kajxpo'xun

¹³ Wijy m'ittut miidsuty. Du'uñum amumdu'uk jot xy'akmubáktut ja Dios. Muk mnaybyujta'agadut. Katu mjotmusk'attá. ¹⁴ Tundu mut ja tsojkun tugekyu di'ibu mduundap.

¹⁵ Ix, mugu'ugítuty, miits mnija'adap ko ja di'ibu tsunaaydyup ma ja Estéfanus jyuan tyujk, yu'u dan tim jawyiin Akayu ñaaxóty di'ibu 'yaxájudu ja Jesukristu, es yu'ujaty tu tpudékudu ja nmamubujkra'ajtam. ¹⁶ Es ndsejpyats es miits xymyamadówdut yu'ujaty, es nidugekyu di'ibáty nandu'an pudujkudap mudu tyadu tuunk. ¹⁷ Xondákrats ko tu myindu Estéfanus, Fortunatu esu Akayku. Yu'ujaty tu ttundu di'ibu kyaj miits oj mbaat xytyunda mut ko m'ittu jagam, ¹⁸ yu'ujaty tu dyajxonda'aktats ja n'anmaja'an, es nandu'an miidsu m'anmaja'anuty. May'at windsu'ugudu du'umbu ja'ayuty.

¹⁹ Majatyu mubujkrutujk ñaymyúkudu Asyu ñaaxóty mduknigáxudu Dioskajxy. Akilu esu Prisilu, es nidugekyu di'ibáty naymyujkudap ma yu'u tyujkuty, mduknigajxudap ja Dioskajxy ja Nindsun'ajtamgyujxm. ²⁰ Axájudu Dioskajxy di'ibu nidugekyu nmugu'uktujk'ajtam mduknigajxudap. Naymyunánudu nixim niyam kajktugok.

²¹ Uj Paablu, nduknijáyudats miidsuty yu kajxpo'xun mududsu ngu'am letru.

²² Di'ibu kyaj ttsoktu Nindsun'ajtam Jesukristu, wa'an t'itu kajxpéky.

¡Min tsojk, Nindsun'ajtam!

²³ Wa'anu Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xudu miits nidugekyu.

²⁴ Nidugekyuty miits nduknigaxtu ndsojkunuts mut ja Jesukristakyujxm.

Myumajtskpu Neki Di'ibu Paablu Tyuknigajxtu Ja Korintu Ja'ayuty

¹ Uj Paablu. Dios tsojkkungyujxm xy'apostalu'átyuts ja Jesukristu, ja'a njuna'anam ko tu xykyéxyuts. Ti'igyu mut ja nmagu'uk'ajtam Timotee nduknigáxtudsu tyadu neky ja mabujkputujk di'ibu naymyujkudap ma ja Korintu kajpn, es nidugekyu ja Diosu jya'ayuty ma ja Akayu ñax.

² Wa'anu Dios Teety es ja Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xudu es mmo'oyudu ja agujk'ajt jotkujk'ajtan.

Paablu 'yayo'on

³ N'ok'awdajtam ja Dios, yu Nindsun'ajtam Jesukristu Tyety. Yu'u du'un ja nDeety'ajtam di'ibu myudajtypy ja pa'ayo'on es xyajjotkujk'ajtam pun ti xyajt xykyubajtam. ⁴ Dios xyajjotkujk'ajtam ma tugekyu n'ayo'on'ajtam, es du'un mbaat udsajtam nyajjotkujk'ajtam nandu'un di'ibaty ayoodap, es nmo'oyam nandu'un ja jotkujk'ajtan di'ibu Dios udsajtam tu xymyo'oyam. ⁵ Mut ko du'un nbu'ayo'om mudu Jesukristu, nandu'un mut yu'ugyujxmu Jesukristu n'axájamu waanu majpu jotkujk'ajtan. ⁶ Paaty pun udsaty ayoodapts, ja'a du'un es miits xymyudátut ja jotkujk'ajtan esu nitsokan; es pun ja Dios xyajjotkujk'ajtrats, ja'a du'un es nandu'un miits xyajjotkujk'ajtradat es du'un xymyudánudut mut ja ma'xtujkan ja du'ambu ayo'on, éxtamts udsaty ngu'ix ngubaadudu. ⁷ Nmudajtypyuts ja tuj'ajtan, ko éxtam m'ayowdu tyam ti'igyu éxtam udsaty, nandu'un ja Dios najx mmo'oyudu ja jotkujk'ajtan éxtamts udsaty xymyo'oydyu.

⁸ Magu'ugítuty, ndsejpyuts es xyñijáwudut nu'unuts tu n'ayoy ma yu Asu ñax. Byeen jyantsymyujwiin jyantsykyajaajuty tu n'ayóyuts, ni nmajaats kyanakykye'ty esuts nmudánut, es extu junánuts ko kyajts nbudsámut mududsu njiky'ajtan. ⁹ Nayjya'ajuts éxtam di'ibaty yajtydyunaamp mut ja o'kan. Peru tyadu du'un jyajty esuts nnijáwut wil'ixuts nbadúnut amumdu'uk jot ja Dios di'ibu yajjikyppejkyu ja o'kputy, es kyajts njuna'anut ko uj ku'am nmamada'agupts ja ayo'on. ¹⁰ Diósudsu du'un xy'agu'udujk xy'axajtujkp ma kudsu'ugubu o'kan jajp'am, es ndukmu'awdajtypyuts ko yu'u du'unuts xy'akkuwa'ana'añ ¹¹ ko miits xypyudákudut mut ja mgajxtákan. Pun mayjya'ayuts xyñigajxtaagu, nandu'un mayjya'ay ja Dios tja'aygyuda'aktut ja'agyujxm ko Diósuts ja maj may'ajtan tu xytyuunu.

Ti ko Paablu kya'ojsy Korintu

¹² Taa dun tu'uk di'ibats xymyeepey ja jotkujk'ajtan, ja'a du'un kodsu nwinma'añ xymy'inxu ko tats n'ity tuda'aky es wa'ats ya naxwiin, es waanu ni'igu ma miidsaty. Diósudsu du'un tu xypyudaku mut ja tsojkan es njiky'átudats du'un. Kyajts tu njiky'aty mudu ja'ayu wyijy'ajtan. ¹³ Tu nduknijáyudu jantsy yu'uyu di'ibu mbaat xykyajxtat es xyjaygyúkudut. Es ndsejpyuts es xyjaygyúkudut yajxon, ¹⁴ du'un éxtam waanunam kujkats miits xyjaygyúkudu. Ja'a tyadu ko ma ja xu ma myina'añ ja Nindsun'ajtam Jesukristu, miits nandu'un mxonda'aktut mut ujtskyujxm, es uj nxonda'agudats nandu'un mut miitskyujxmty.

15 Mut kots ndukmu'awdatu tyaaðu, tædsu naty n'oktuknibujtákuðu es nnajxa'añuts jawyiin ma miidsaty, es nmo'oya'andu ja xondakan ko ngu'ixtu majtsk ok. 16 Du'anuts nduknibujtáku ngu'ixa'andu kots nnajxa'añ Masedoñ, es óknam ngu'ixtat jatugok kots njambitut Masedoñ, es du'anuts miits mbaat xypyudákudu es n'aknajxudut Judeu. 17 ¿Tii kyajts nduknibujtáku yajxon kots njunáñ nduna'añudsu tyaaðu? ¿O mjunándup xytyjy miidsaty ko uj ndukniwaabuts éxtamu ja'ayaty di'ibu uguyajt kajxkuyajtp? 18 Diosu du'an ñija'ap ko uj kyajts n'uguyaty ngajxkuyaty. 19 Mut ko Jesukristu, Diosu 'yU'unk, ja'a jya'a di'ibu Silvanu, Timotee esuts uj ngajxwá'xtap, ma Jesukristu winu xuu winu tiempu pyadsemy di'ibu oy es ni na'a di'ibu kyaj 'yóyaty. 20 Pes ma yu'an yajkyudyúñ tugekyu di'ibu Dios wyandak. Paaty ko n'awdajtam ja Dios njuna'anam "wa'an du'anaty" mat yu'aguyjxmu Jesukristu. 21 Diosu du'an di'ibu udsajtam tu xybyujtáku es tyam amumdu'uk jot n'ijtam ti'igyu madu Kristu. 22 Tu xy'ijxwu'amam, mat ko tu tpujta'aky njodoty'ajtam ja Espiritu Santu éxtamu ijxwu'amun ko tuj'ajtan di'ibu n'axajyua'anam. 23 Diosu du'an ñija'ap wi'ixadsu njot nwinma'añ, es wa'ants yu'u xytyukkumadoy pun kyajts ngajxy tuj'ajtan. Tyambaatnams nganejxy Korintu mat ko nga'ooja'andu es ngayajjotmaydyuktakuya'andu. 24 Pes kyajts uj nnajxa'añ es miits xywyindsun'áttadats ma yu mmabujkanaty; ja'a du'an sitay ndsejpyats nbudakuya'andu es xymyadattat ni'igu jotkujk'ajtan esu xondakan, mat ko amumdu'uk jot xymyabaktu yu Nindsun'ajtam.

2

1 Paadyats uj njunáñ es kyaj jatugok ngu'ixtat jotmaymyuat. 2 Mut ko pun ujts miits nbujtáktap jotmaymyuat, ¿pánuts uj najx xyajxonda'aky?, pun kyaj miidsaty, di'ibats tu nyajjotmay'ooktu. 3 Paaty nduknigajxtu tadu neky mat ko kyajts nnajxa'ñ ma miits es nyajjotmay'ooktat, miidsaty di'ibats xymyoodyap ja jotkujk'ajtan; mat ko junánuts kots uj nxonda'aky, nidugekyuty miidsaty nandu'un mxonda'aktu. 4 Kots miits nduknigajxtu tadu neky, byeenadsu naty nnayjyáwaty amaymyuat jotmaymyuat, extu juuyats. Kyaj nnija'ayadu es mjotmay'ooktat, ja'a du'an es xyjáwudat ko byeen jyantsymyujwiinaty ja tsojkan di'ibats nmadajtypy mat miidsaty.

Ma'xun di'ibu tu pyekytyúñ

5 Ko nduknija'ayadu tadu ja'ay di'ibats uj nugoo oj xyajmá yxajtajy, es waanu ni'igu miidsaty nidugekyu oj myajmá myajtájadu, 6 kyajts ni'igu nnaktyuydyuna'añ. Tu byeen yajtukkumadon mat ko nidugekyu miidsaty tu xy'uxtijtu ma mnaymyúkadu. 7 Di'ibu mbátadup es xtyúndat, ja'a es xymya'xnat es xyajjotkujkadat, ja'a ko pun n'ak'yajjotmay'o'kam, tsojk najx tkanakymyadúñ ja Dios. 8 Paaty nmunu'xtáktu es xytyuk'ixtat jatugoku mdsojkan di'ibu mmadajttap mat yu'u. 9 Es di'ibu nduknija'ayadu ma di'ibats ngajx ja neky, ja'a du'an nnijawyaamyats pun mbadúndup di'ibu oj n'anuumadu. 10 Pun mmama'xtujktap miidsady tyadu ja'ay, nme'xypyats uj nandu'un. Es pun nme'xypyats tii, pun jam ti yajma'xa'añ, miits m'oy'ajtunguyjxm ndúñats du'an Jesukristu wyinduuy. 11 Du'un ndu'unam kaduibu xy'awindumbujkam ja mäjku'ugópk Satanás, ja'a ko byeen nnija'am ja 'yaxak winma'añ.

Paablú kyaj jyotkujk'áty jap Trouis

¹² N'awánudu nandu'un kots njajty ma Trouis kajpn esuts ngajxwa'xa'añ ja oybyu ayuk di'ibu Jesukristu ñimadyakypy, taa tu'uk kyaxe'ky ja nduunguts mađsu Nindsun'ajtum naty tu dya''awa'atsy ja nnu'u ndu'ujuts. ¹³ Peru n'aa njótuts kyaj tpaty ja pyo'xtákn mut ko kyajts nbaty ja nmagu'uk'ajtum Titu. Paadyuts oj jap ndsooñ es oj nnejxy Masedoñu ñaaxóty.

Kristukyujxm nmadákum

¹⁴ Per yajja'aygyudákp ja Dios, di'ibats du'uñam nduk'oybyudseempy ti'igyú mut ja Kristu, es uatskyujxmuty ja Dios dyajnijáwuty ja Kristu jya'a, di'ibu du'un éxtum tu'uk di'ibu muk pa'akxu'kp es oymyaaty ñaspoju. ¹⁵ Du'un uadsuty éxtum ja pa'ak xu'kan di'ibu Jesukristu tyukwinjeykypy ja Dios es 'yabojwa'xy, du'un extu ma di'ibáty nitsóktap es extu ma nandu'un di'ibáty tugoodyur. ¹⁶ Mada di'ibáty tugoodyur, du'un uadsuty éxtum di'ibu tok xu'kp; per mada di'ibáty nitsóktap, du'un uadsuty éxtum tu'ugu pa'ak xu'kan. ¿Es pánu du'un mada'agur es ttúnudu tyadu tuunk? ¹⁷ Oytyim maadyuts nnejxy, ngajxwa'xypyuts ja Diosu 'yayuk. Per kyaj éxtum may 'yadu'utstu ttukganarattu éxtumu ajuuy ado'kpaty, amumdu'uk jot es ti'igyú mut ja Jesukristu ngajxwa'xyuts uj Dios win-dum.

3

Jembyu kajxy'átypyu

¹ Ko du'unu tyaadu nduknijáyudu, ¿ti mjanándabu du'un xytyijy esuts nnayyajmujpadsu ma'añuty ku'amú, o nigutikyú du'un nya'ixudats ja neky mats ja'ayuty xya'ity kumay, o n'amdówdat miidsuty ja neky mats uj xya'ittu kumay?, éxtum ttundu na'aguty. ² Pes miidsudyu du'un ku'am éxtumu tadu nekyu jaabybéty ma yu njot nwinma'añats, ja neky di'ibu mbaat tkajxy es dya''ayukwimbudsemy oytyim pánuty. ³ Miidsudyu du'un mya'ixudap ko m'ijttap éxtum tu'ugu neky di'ibu Kristu jyaay ja'agyujxm di'ibats nduun ma miidsuty. Tyadu neky kyaj jya'ayuty mut ja tintu, yu'u jya'ayuty ma m'aa mjótuty mut ja jiiypyu Diosu Jya'ajun.

⁴ Ndukma'awdajtupts ja Dios Kristukyujxm ko du'un m'ittu. ⁵ Mut ko uj, kyajts ti madakan nmadaty esuts oynu'unun ti ndúnudats ja Diosu tyuunk, Diósudsu du'un xymyepy ja madakan esuts ndúnut. ⁶ Pesu Diósudsu du'un tu xymyo'oy ja muk'ajtun es ngajxwa'xyats ma nidugekyu ja'ayuty yu jembyu kajxy'átypyu. Kyaj n'anuumadu ko koonum tkuydyundat ja ja'ayuty yu jaabybétypyu ana'amun, net ñitso'oktat. Kom kyaj ni pán mbaat tkuydyuñ tyadu ana'amun, paaty xy'o'kunwingajxum nidugekyu, per yu Diosu Jya'ajun xymyo'oyum ja jiky'ajtun.

⁷ Ja ana'amun di'ibu Moisés yajmooy es yajkuxjaay tsaagujxy, myiñ mut tu'ugu jajun, es kyaj ja israelitu ja'ayuty mbaat t'ijxtu ja Moisesu wyiñ jyujp mut ko muk tye'xy, oyu tadu jajun tamu naty pyi'tstsondáknu waanáty. ⁸ Mut ko myiñ mut ja muj'ajtunu tadu ana'amun di'ibu 'yawa'anap ja o'kun ko kyaj yajkuydyuñ, waanu ni'igu ja muj'ajtun tu myiñ ko ja Espiritu Santu ja jiky'ajtun dyaky. ⁹ N'okjuna'anum ko muj'ajtun muut ja ana'amun oj tyuñ di'ibu ja o'kun 'yawa'anap ko ngakuydyu'unum, jwaanu ni'igu muj'ajtun muut ja jembyu kajxy'átypyu ko xy'axájum ja Dios es oy nwa'umdu ja'a muut! ¹⁰ Ja muj'ajtun di'ibu ta'x ma ja wyiñ jyujp ja Moisés, ni ti tkatsooty ko ndukma'ijxkijxyum

mæt ja myuj'ajtun tyadu jembyu kajxy'átyryu. ¹¹ Es ja'a ko awaanap di'ibu muj'ajtun mæut ijty, ¿wi'ix waanu ni'igu muj'ajtun tkamudátut di'ibu wu'amp winu xuu winu tiempu?

¹² Ja'agyujxm ko nnija'amu tyaadu, paaty ngajxwa'xum yajxon muk aa muk jot. ¹³ Kyaj nnaywyitwinguwijtsu exetamu Moisés ñaywyitwinguwijtsu kadiibu ja israelitu ja'ayuty t'ixtat ja jajun di'ibu yungap es di'ibu kyaj jyeky. ¹⁴ Per ja israelitu ja'ayuty myadajttu yu jyot wyinma'añaty kubi'its ku'ook, es tyambaat kyaj tjaygyukudu ko yu tadu jékyubu kajxy'átyryu tu'unajxpu naty, du'un exetam ja Moisesu wyiin jyujpu jyajun, mæt ko du'un yu'ujaty 'yity exetam ja ja'ayu winguwuunabun, di'ibu ni ti tka'ixtu. ¹⁵ Es du'uñumu du'un tyambaat kyajpyum tjaygyukudu ko tkajxtu ja Moisesu 'yana'amun. ¹⁶ Per yu wyinwuan jajuga'aktup ko tyi'igyadut mæt ja Jesukristu. ¹⁷ Ja Nindsun'ajtam, Ja'ajun yu'u, es ma 'yity ja Nindsun'ajtamu Jya'ajun, awa'atstúm ja ja'ay yittu. ¹⁸ Paaty di'ibáty nmadu'unum ja Jesukristu, kyaj nwinguwuun'ajtam, ni ngamudajtam ja jot winma'añ kubi'its ku'ook, du'un udsajtam exetam ja iixnu wa'atspu di'ibu ñijajpy yajxon ja myuj'ajtun Nindsun'ajtam, es nan mæt yu'egyujxmu tadu myuj'ajtun yu Nindsun'ajtamu Jya'ajun xyajtgajts'adútsu waanu ni'igu pun wi'ix ja tiempu ñaxy.

4

¹ Paaty ni na'ats ngatsipke'exy, mæt ko Diósuts tu xytyuknipeky mæt ja pya'ayo'onu tyadu tuunk. ² Tuts n'uxtijy di'ibu yajtuump ayu'udsyu, exetamxyupts uj ti nduñ tsoydu'un mæut. Kyajts uj n'uxta'ay wi'ixudsu ja'ay nwin'uandut, es kyajts uj nyajtgátsy ja Diosu 'yayuk; ja'a je'eyats uj ngajxypy esu ja'ay tñijáwudut ja tuj'ajtun, es Dios wyinduuyats du'un nduñ. ³ Es pun kyaj yajnijáwu ja oybyu ayuk di'ibu ngajxwa'xtuputs, pun yu'utsy 'yity exetamu ja'ay wyiin jyujp ko ñaywyingujuuxyaty, yu'u du'un jya'a'ajttubu taadu di'ibáty tugoodyup. ⁴ Kyaj tmabuktá ko yu Jesús yu'u du'un ja Kristu, mæt ko ja mujku'u di'ibu ya naxwiñ ana'amp, yu'u yajkujuundáku. Yu'u kyaj ña'ixyaty es kyudu'x kyujájudut ja oybyu ayuku jyajun di'ibu ñimadyakypy ja myuj'ajtun Jesukristu, di'ibu dun ti'igyu exetamu Dios. ⁵ Kots ngajxwa'xy ja Diosu 'yayuk, kyajtsu du'un uj k'uam nnayyajmujpudsama'añaty. Di'ibu dun sitay, ngajxwa'xypyats oytyim maaty ko yu Jesukristu yu'u du'unu Nindsun'ajtam, es uj je'eyats nnayyajnide'xyaty exetam miidsadyu mbudajkubu esu Kristu muj 'yitat. ⁶ Du'unuts ngajxwa'xy mæt ko Diosu du'un di'ibu junán: "Wa'an tjajy tte'xy ma ja koots'át", yu'u du'un yajjajpy yajte'xypy madsu njot nwinma'añ, es madu tadu jajun mbaat n'ixy'átyuts tadu jaj tu'xun di'ibu ijtp ma yu Jesukristu wyiin jyujpun.

Jiky'ajtam mubajkungujxm

⁷ Mæt ko Diósudsu du'un tu xytyukmay'átyuts tadu oy'ajtun ma nnini'x, oydu'anaty exetamu naxpotsytyu'tsun, du'un ya'ixut ko Dioskyujxm yu tadu muk'ajtun jyantsymujwiin jyantsykyajaaty, es kyajts uj nja'ajuty. ⁸ Xyñimiimbuts ja ayo'on oytyim di'ibaty kanak peky, per kyajts ndsipke'exy; nnu'amaybyáty nmujotmaybyátypyuts, per kyajts ndim'amutsk'aty; ⁹ jajajpajudijtpats, per kyajts nyajna'ixy; xyjajykadaabats, per kyajts xymumada'aktá. ¹⁰ Pes oytyim maadyuts uj nnejxy, o'kun jujp'amuts uj n'ity exetamu Jesús o'kun jujp'am 'yijty.

Ja'agyujxm udsaty dū'un xyjaty es kyuxu'ugut oy ko 'yity ja Jesús mā nnini'xats. ¹¹ O'kun jūjp'ámats dū'uñam n'ittu mat yu'ugyujxm kots nmūdundu ja Jesús es ñiguxu'ugut oy ko jyiky'aty yu Jesús mā nnini'xats di'ibu oogup. ¹² Es dū'unu dū'un ja o'kun tyuñ mā udsaty, es ja jiky'ajtun tyuñ mā miidsaty.

¹³ Di'ibats ngajxwa'xypy, yu'u dū'un di'ibats uj kū'am nmubejkyry, dū'un éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaabyjatan: “Nmubejkats, es paadyats oj ngajxwa'xy.” ¹⁴ Nnija'abats ko Dios di'ibu yajjikyryujk ja Nindsun'ajtam Jesukristu ko naty tu 'yeeky, xyajjikyryuka'anam udsajtam es xyajnujxa'anam ni'amuku mā yu'u 'yity. ¹⁵ Tugekyu di'ibats tu xyjaty tu xykyubétyats, ja'a dū'un es xytyuk'oy'áttat miidsaty, es dū'un ko may di'ibu 'yaxájudap ja Diosu kyunu'xun, nandū'un myáuty di'ibu 'yawdatándap ja Dios es tja'agyuda'aga'andu.

¹⁶ Paaty kyajts ndsipke'exy. Oyudsu nnini'x ngubajk jya'anu'xanu, bom bómudsu n'anmaja'an myakta'aky. ¹⁷ Ja'a ko di'ibu n'ayo'om ya naxwiñ, pojunu'u ñaxy es waanu yu'u; per xytyukpátam waanu maj ja maj'ajtun di'ibu miimp maj wiin kyajaa es ijtp winu xuu winu tiempu. ¹⁸ Mut ko kyaj nmaj'ijxam di'ibu ya'ijxp, ja'a dū'un di'ibu kyaj ya'ixy; ja'a ko di'ibu n'ijxam, najxp yu'u, per di'ibu kyaj ya'ixy, winu xuu winu tiempu 'yity.

5

¹ Ja'a ko nnija'am ko pyudu'ugut ja wit tujk mā n'ijtam ya naxwiñ, ja'a njuna'anam ja nnini'x'ajtam, xy'awijxam tsajpótm nidu'uk nidu'ugu wiinkpu nini'x di'ibu itup winu xuu winu tiempu. Diosu dū'un xytyuknibujtákuu tyadu wit tujk, kyaj yu'ujuty ja ja'ay. ² Mā n'akjiky'ajtam ya naxwiñ, nmakxaj n'okxájum, ja'a ndsojkum es njiky'ajtam mā ja nnini'x'ajtam di'ibu nmudajtam tsajpótm, ³ dū'un nujx nmudajtam yu nini'x, es kyaj dyu'unuty éxtam tu'ugu ja'ay niwa'ats uxwa'atspu. ⁴ Ko n'akjiky'ajtam yaa mudu tyadu nini'x, nmakxaj n'okxájum mut ko kyaj n'ita'anam éxtamu ja'ay di'ibu niwa'ats uxwa'ats, ja'a nmudata'anam ja nnini'x'ajtamu tsajpótmudu, es dū'un di'ibu o'ktap tugátstup mut ja di'ibu ni na'a kya'ooktat. ⁵ Esu Diosu dū'un tu ttuknibujtaagu es dū'un tyun jyátudut mut udsajtam, es xymyo'oyum ja Espírítu Santu es yajnijáwut ko xypyátam ja oy'ajtun di'ibu miimp.

⁶ Paaty ko dū'un, dū'uñam nmudajtam ja muk aa muk jot. Nnija'am ko maanam n'akjiky'ajtam mā tyadu nnini'x'ajtam, kyaj n'ijtam mā Dios. ⁷ Mubajkungyujxm njiky'ajtam ya naxwiñ, es kyaj mut ko ti n'ijxam; ⁸ pes n'oktukm'awdajtam, per ja'a ndsojkum es ndukpadsámamu tyadu nini'x es jo'om n'ijtam ti'igyu mut ja Nindsun'ajtam. ⁹ Paaty jaayam ndsojkum es njiky'ajtam yajxón éxtamu Nindsun'ajtam ttseky, oy nja'ijtambu mā tyadu nini'x, o mā yu Nindsun'ajtam tsajpótm. ¹⁰ Mut ko koonam nidugekyu nwinguwa'aguya'anam ja Jesukristu es tpayo'oyat ja nbojpu'ajtam, es nidu'uk nidu'uk n'axájum éxtam xypyátam, éxtam ja oybyu o ja axuukpu di'ibu tu ndu'unam mā tu n'ijtam mudu tyadu nini'x.

Agujk'ajt jotkujk'ajtun yajnimadya'aky

¹¹ Mut ko udsaty ndsu'uk njáwudats ja Nindsun'ajtam es nnijáwuts ja myay'ajt wyindsu'kun, paaty n'oktukmádjats ja ja'ayuty nandū'un. Dios ñija'ap wi'ixats uj nmuduñ amumdu'uk jot, es ndsejpyats es miidsaty nandū'un xyñijáwudat. ¹² Kyajts uj kū'am nnayya'oybyudsémyuty mā

miidsuty, ja'a du'un es miidsuty waana mjetkujk'áttat mat ujtskyujxm, es du'un mbaat xy'adsowdu tadu ja'ayuty di'ibu tyukmaj tyukpátadup di'ibu kaxu'kp nikujxm, es kyaj di'ibu ijtp ma ja'ay jyot wyinma'añ.

¹³ Pún ja pún jyuna'añ kots uj nlókuty, ja'a du'un kots nmədúñ ja Dios; es pún kyaj tyaj'ajtanaty kots uj nlókuty, ja'a du'un es xytyuk'oy'áttat miidsuty. ¹⁴ Ja'a kots ti nduñ, ya Jesukristu tsojkan xytyukmádjupts. Mat ko nməđajtypyats ja tuj'ajtan ko yu'u 'ye'ky mat yu'ugyujxm nidugekyu ja'ay, paaty nidugekyu ja'ay 'yitta o'kun patku'ay. ¹⁵ Jesukristu 'ye'ky mat yu'ugyujxm ja ja'ayuty nidugekyu, es du'un kyaj nnakyjyiky'ajtam éxtamu ngu'am winma'añ'ajtam, ja'a du'un éxtam ttseky ja Jesukristu di'ibu oj xykyu'o'kam es oj jyikyppyeky mat udsajtamgyujxm. ¹⁶ Kyajts nnaky'ixy nnakytyúñ ni pún éxtam pánadyu naxwiñudu winma'añ ja'a'ajtadup. Oy tuuyup nbayo'oyats ja Jesús éxtam pánadyu naxwiñudu winma'añ ja'a'ajtadup, kyajts du'un nnakytyúñ. ¹⁷ Esu du'un ko ja'ay tyi'igy mat ya Jesukristu, myəđajtypy ja jembyu jyot wyinma'añ. Ta tyuگووñu ja tuuyubu jyot wyinma'añ. Kyaj 'yok'ijnə éxtamu naty ijty, tim jemy tugekyu tu wyu'amnu.

¹⁸ Tyaadu tyiimpy tugekyu ja Dios, di'ibu ijty nmədsip'ajtam; per mat ja'agyujxmu Kristu Dios xyajtagajtsam, es tyam nnaymyaayubu'ajtam mudu Dios, es tu xymo'oyam ja tuunk es nyajmatnaymyayudat ja Dios majaty ja wiinkpadyu ja'ayuty nandu'un. ¹⁹ Paadyats uj ngajxwa'xy ko yu'ugyujxmu Jesukristu ja Dios dyajti'igyaya'añ ma yu'un ja naxwiñudu ja'ayuty es tjo'tsnat du'un ja pyojpu. Tyaadu du'un ja oybyu ayuk di'ibuts ngajxwa'xypy. Diósats xymooy esudu du'un ndúnat. ²⁰ Udsadyu du'un ja Kristu kyudunaabyu, du'un éxtamxyubu Dios ku'am mdukmunu'xta'agudu miidsuty mat uatskyujxm, nmənu'xtáktar mat yu'ugyujxmu Jesukristu, katu xymyadsip'atta Dios, nik ni'igu axájudu ja ti'igy'ajtan mat yu'u di'ibu Jesukristu xymo'oya'anam. ²¹ Oy ja Jesukristu ni na'a kyapojputuñ, Dios tyukkubajt tyukkumadooja kruuzkujxm tugekyu udsajtam ja nbojpu'ajtam, es du'un oy nwa'amam mat ja Dios mat ko n'ijtam ti'igy mat ja Kristu.

6

¹ Es du'un éxtam udsajtam nmədu'unam ja Dios, n'amdoo nbujktsoodup es kədiibu nanugoobu xykyupáktat ja Diosu myaj'ajtan.

² Ja'a ko du'un jyuna'añ ja Dios ma ja jyaaybyajtan:

Kots uj ja'ay nduuna ja may'ajtan, nmədoots mij m'aq myo'kn;

kots uj ja'ay nyajnitse'eky, nbudajkats mij.

Pes jaygyukudu. Tyamu du'un txuujuty ma Dios mduna'anxyuty ja may'ajtan, tyamu du'un txuujuty ma mbaat mnitse'eky.

³ Jiky'ajtpsts tuj'ajtan muut, kədiibats pún nyajtu'udugóyut ja jyiky'ajtan es kədiibu pún tkajxadit tmadyaagudítat axuuk di'ibats ndiimpy. ⁴ Nik ni'igats nya'ixa'añaty ma tugekyu oytyim tiity éxtamu Diosu myəduumbu, pún tits uj xyjajt xykyubajtp, kots nmədanu ja ayo'on jotmay ma'xtujkan muut, kots ti xykyu'ijtxu, kots muk tsaatsy ja jiky'ajtan nyajnaxy, ⁵ kots nyajwépy, kots nyajtsimy, kots nyajnibude'eky, kots nduñ muk, kots ngama'ay es kots nyajnaxy ja muk yuu. ⁶ Nya'ijxpts nandu'un mudədsu njiky'ajtanu wa'atpu, mat ja jaygyujkan, mat ja tsojkan tuda'akypu, mat ja ma'xtujkan, mat ja Espírítu Santu, ⁷ mat ja ayuk di'ibu tuj'ajtan es mat ja Diosu myuk'ajtan. Du'un éxtam ja soldaadu di'ibu yajtiimpy ja 'yespaadu

es dyajkutəgoya'añ ja myədsip, es dyajtūñ ja di'ibu naydyukkuwánəp ko ja myədsip yajkutəgoya'añəty, nandə'unəts əj nyajtūñ ja təy'ajtən es nyajkutəgoya'añəts ja axək'ajtən, es nyajtiimbyəts nandə'un ja təy'ajtən esə ja'əy t'ixy'áttət ja Dios. ⁸ Nə'əty nyajwindsə'ugəts, es nə'əty nyajməgajxtəgəyəts; nə'əty xyñi'o'o xyñiyəxədəpəts, es nə'əty xyñimadyəktəpəts tsuj; nə'əty xyajnajxtəpəts éxtəmə pi'tskajxpə, es nə'əty xy'ijxtəpəts éxtəmə təy'ajtən məutpə; ⁹ nə'əty xy'ijxtəpəts éxtəmə di'ibu kyaj t'ixy'əttə, es nə'əty xyajnajxtəpəts éxtəmə wyin'ixyən; oyəts xy'ixtə je'eyəts nga'o'knə, per əkjiky'ajtpnəmts oy mək; yajtəydyuumbəts, per kyajts xytyim'ya'ooktə; ¹⁰ əyəts nmay ndəjyəts, per də'uñəmts njotkujk'əty; ayoo jottəgeebəts, per nyajjotkujk'əjtypyəts nimay; oyəts xy'ixtə ko kyajts tii nmədaty, per nmədajtypyəts təgekyə.

¹¹ Korintə məgu'ugəty, tə nməgajxtə mək əə mək jot mət ko tats miits nduk'ixtə njot nwinmə'añəts. ¹² Ndsəjktəpəts miidsəty mət wínəts njot; miidsəty kyajtsə də'un xytsyoktə nandə'un əj. ¹³ Nmənu'xtəktəp éxtəmə tu'ugə u'unkteety tməgajxy ja 'yu'ungəty, éxtəmə nmo'oydyə ja n'əə njótəts, nandə'un xymyo'oydyədəts miidsəty.

Ədsajtəmə də'un ja Diosə tsyənəəydyákə

¹⁴ Katə mnaymyúkədə mət ja ja'əyəty di'ibu kyaj tməbəktə Jesukristə, éxtəməxyəp məut m'ittə ja ja'əyəty mə tu'ugə kukəpə. Ja'a ko də'un mğəxə'uktət éxtəmə ja yuubə di'ibu kyaj tyuknəxəty. ¿Tii mbaət nəaymyíkyəty ja oy'ajtən mət ja axək'ajtənə? ¿Tii mbaət nandə'un 'yity ja jajən mət ja koots'átə?, ¹⁵ o ¿wə'an mbaət ja Jesukristə tyi'igyə'əty mət ja ka'oybyə?, o ¿wi'ix mbaət ja di'ibu myədiimpy ja Jesukristə tyi'igyə'əty mət ja di'ibu kyaj tmədúñ ja Kristə? ¹⁶ Kyaj ni nə'un kyatuknəxəty ja Diosə tyəjk mədə əgojwinnəx. Pəs ədsajtəmə də'un ja Diosə tyəjk, éxtəmə ja Dios jyənəñ mə yə jyaəybyajtən:

Jiky'átəpəts es jədítəpəts mət yə'əjəty.

Əjtsə də'un xyDyios'áttəp

es yə'ədyədsə də'un njə'əy'áttəp.

¹⁷ Pəəty nandə'un ja Dios t'anəməmə jya'əyəty:

Tukpədsəmədu'uttə es katə mnaymyəyədə mət ja axək ja'əyəty,

katə m'adə'utstə éxtəmə ja 'yaxək winmə'añ,

nétəts miits n'axəjədat.

¹⁸ Əjts miits xytyeety'áttəp,

es miidsəty n'u'unk'át n'ənə'k'áttəp.

Də'un jyənə'añ ja Dios di'ibu təgekyə mək'ajtən myədəjtypy.

7

Wi'ixə Korintə ja'əy jyədəmbittə

¹ Məgu'ugítəty, ja'a ko Diosə də'un xymyəwəndəkəmə, pəəty nnayyə'ijtəmə wə'əts mə yə di'ibu mbaət xya''axə'kəmə, də'un éxtəmə nnini'xkyəjxm es éxtəmə nandə'unə n'anməjə'an'əjttəmə. N'oktə'unəmə wi'ix n'ijttəmə wə'əts wə'əts ja'əgyəjxm ko Dios ndsə'kəmə.

² Əə'əjt jot'əjttəgəts. Kyajts pən wi'ix nduñ. Ni pənəts ngawin'əñ es ni pənəts ngayajnbaxətəkəts. ³ Kyaj də'un n'anəməmə es miits ngəjxpəəttət, éxtəmə tə n'ok'anməəbyədə, miits m'ijttəp njodoty nwinmə'añótəts, ti'igyə n'ijttəmə oy jiiqy es oy eeky. ⁴ Nəgoots miits

n'oktukm'aawdajtnu es ndukjotkadákyppuats miidsaty majátyuts n'ayoy, xondákyppuats es byeenats n'okjotkujk'ajnu.

⁵ Na'abuts njajty Masedoñu, kyajts ni nu'un ngape'xy, nik ni'iguts tu n'amaybaaty njotmaybaaty oytym maaty. Ak tsip xidsoo yadsoo es tsu'kabuts jodoty winma'añóty, ⁶ peru Dios, di'ibu yajjotkujkup ja maay tajputy, ya'uts xyajjotkujku ko jyajty ja Titu. ⁷ Kyaj jya'ayuty je'eyu mat ko jyajty, ja'a du'un mat ko byeenu naty xyonda'aky mat miitskyujxmaty. Yu'uts xy'anmaay ko byeenats miits xywyin'ixa'andats, es xytyukmumadyákuts wi'ix miits xyñimay xyñidajtats es mnayjyotmaydyúnudu mat uj. Mudu tyaadats oj ni'igu nxonda'agyuts.

⁸ Oy ja jawyiimbu neky di'ibu nduknigajxtu oj myajmáy myajtájudu, kyajts tyam nnakyjyawu. Es pan nja'ajuts jawyiñup kots njaygyujku ko tadu neky myajjotmay'o'kudu waanu, ⁹ tyam xondáknupts, kyaj mat ko tu njotmay'ooktu, ja'a du'un mat ko tu tadu ayo'on jotmay dyajtegátsy ja mwinma'añuty. Miidsaty myajnajx myajkujxtu ja ayo'on jotmay éxtum ja Dios t'oyjyawu esu du'un kyaj miidsaty tii mjajtadu axuuk ujtskyujxm. ¹⁰ Ja amay jotmay di'ibu miimp ma Dios, yu'u xyajjodumbijtam es xymyo'oyum ja po'xtákn, es mat yu'u kyaj mbaat nugoo nja'am. Peru tadu wiinkpu amay jotmay di'ibu naxwiiñudu jya'a'ajtypy, ja'a xytyukpátum ja o'kan.

¹¹ Miidsaty myajnajx myajkujxtu ja amay jotmay éxtum ja Dios t'oyjyawu. ¡Es ixtu tyamu net wi'ix tu 'yabudsemy! Mdukjaygyujkudu tuda'aky yu tyaadu es xykyajxtuda'agut di'ibu naty tu xytyundu, myajjotma'tudu es nandu'un myajtsu'kudu, nétats byeen xywyin'ixándats miidsaty, es mdukkumadoodu di'ibu naty tu ttuñ ja axuukpu. Es ma tugekyu tyaadu, miits tu xya'ixadu ko kyaj xymyadattu ja pojpu ma tyaadu. Paadyu du'un tu xytyukkumadowdu. ¹² Mnija'adup miits ko nduknigajxtu ja neky, kyaj ja'agyujxmup nduknigajxtu di'ibu tuundagooy es ni di'ibu yajmadagooy, ja'a du'un es nduk'ixtu Dios windum ko byeenats nnayjyotmaydyúñuty mat miidsaty. ¹³ Paaty mada tyaadu tats miits xyajjotkujkudu.

Per mada tyaadu di'ibuts tu n'axaju yu jotkujk'ajtnu, waanu ni'iguts tu nxonda'aky kots tu n'ixy ja Titu jyantsyotkujkaty; pes nidugékyuty miidsaty tu xypyudákudu xyajkujkudu 'yaa jyot. ¹⁴ Kyajts n'anuguga'aju mats n'anmaay ja Titu kots nnayjyáwuty jotkujk mat miidsaty. Es kom tugekyu di'ibu tu n'anuumudu miidsaty, tuy'ajtnu'u, nandu'un pyudseemy tuy'ajtnu di'ibuts tu n'anuumu ja Titu kots njotkujk'áty mat miitskyujxmaty. ¹⁵ Es yu'u waanu ni'igu mdsókudu ko tjamyetsy wi'ix miits xymyamadoodu di'ibu yu'u mduknipujkudu es wi'ix xyajjajtáktu mat ja tuda'aky'át esu may'ajt windsu'kan. ¹⁶ Ijt xoombuts ja'agyujxm kots kexy ka'pxy ndukmu'awdatu es xytyúndat di'ibu Dios tsyejpy.

8

Oyjya'ay'ajtnu

¹ Tyam, mugu'ugítaty, nduknijawaya'andu wi'ix ja Dios tu dya'ixuty ja 'yoy'ajtnu majaty ja mubujkputujk di'ibu naymyujkudup Masedoñu. ² Oy tu dyajnáx dyajkxxtu ja ayo'on jantsy muj wiin kajaabu, byeen jyantsyotkujk'aty'áttu. Oy jya'ayoop jyajottageebyudu, tu dyaktu ja naybyudaku éxtumxyup myakja'ay'áttu. ³ Nduknija'adupts miidsaty ko yu'ujaty tu dyaktu naybyudaku xonda'aky'aa xonda'akyjyót tugekyu

éxtam ta tpaattu, o waanu ni'igu. ⁴ Pes exta xymyunu'xtáktuts es dyáktut má myiky ja naybyudaku di'ibu yajtukpudákudat ja Diosu jya'ayuty. ⁵ Waanu ni'igu dyajktu ja naybyudaku kadiinam éxtamts njawinmaay es dyáktut. Pes ñaygyujakudu yu'ujuty ku'am jawyiin má yu Nindsun'ajtam, es net má udsajtam, du'un éxtamu Dios ttseky. ⁶ Paaty tats n'anuumu ja Titu es t'ak'yajmujkta'ayut má miidsadyu tyaadu tsojkungyujxmbu naybyudaku di'ibu yu'u yajmujktsondák tuuyur. ⁷ Pes miidsadyu du'un mwa'kpudsuumdup má tugekyu oytyim tiity: má yu mmubujkun, má xytyuk'uxpuktu Dioskajxy, má oyjyot xymyudattu esu tsojkan mut uj. Es tyam, niwa'kpudsúmdu nandu'un má tyadu naybyudaku tsojkungyujxmbu.

⁸ Mudu tyaadu, kyajts jayam miits n'ana'amdu, yu'uyu du'un es xyñijáwudat wi'ix ja wiinkputy nandu'un pyudákudu, net miits nandu'un xya'ixadut ja muj wiimbu mdsokjanuty má yu nmamubujkpu'ajtam. ⁹ Mut ko miits mnija'adap ja Nindsun'ajtam Jesukristu tsojkan, myudajt muj wiin kyajaa ja muj'ajtan, per ñaybyujtaku éxtam tu'ugu ayoobu ja'ay mut ja'aguyjxm ko xytsyokkam es nbátam ja jotkujk'ajtan.

¹⁰ Ngajxypyats du'un éxtamu kajxwíjun di'ibu mdukjotkudáktup. Junktu'uy mut ja mdsokkungyujxm xyajtsondáktu jawyiin ja naybyudaku xyajmúktu. ¹¹ Pes tyam, aktundu di'ibu myajtsondáktu junktu'uy exta xyajkugúxut. Mut ja du'añambu tsojkan di'ibu mmudajttu, yaktu éxtam ja Dios mmo'oyudu. ¹² Mut ko pun tu'ugu ja'ay yakaampy ja windsu'kun má Dios, Dios kyupejkyu nu'un je'eyu dyaka'añ, es kyaj t'amdoy di'ibu kyaj nmudajtam.

¹³ Kyaj uudsuty ndseky es miits mdugoy'ajtxudat ko ta xy'okpudaku ja wiinkputy, ja'a du'un es jyaa'átut ja ti'igy'át. ¹⁴ Tyam miits mmudajttup mut di'ibu mbaat xypyudákudu di'ibáty tugoy'ajtxudap. Ko na'a yu'ujuty tmadáttat di'ibu mbaat mdukpudákudu, mmo'oyudap miidsuty ko naty nandu'un mdugoy'ajtxudu, es du'un jyaaty ja ti'igy'át. ¹⁵ Extam jyana'añ ja Diosu jyaaybyajtan: “Di'ibu pyujták yajpudu'k may, kyaj oj ni'igu tmadattu; es di'ibu yajpudu'k waanu, kyaj oj tyugoy'ajtxuty.”

Titu esu jyamyuduty

¹⁶ Nja'aygyudákyurudsu Dios ko tpujtáky yu amay jotmay Titu jyodoty wyinma'añóty, éxtamts uj nmujotmaybyaty miidsuty. ¹⁷ Mut ko yu Titu kyupujk di'ibats n'anmaay, es kom yu'u ku'am byeen mnijotmay'oogudu, tyam najx mgu'ixa'anudu mut ja kyu'umdsojkan.

¹⁸ Ti'igyu mut ja Titu ngéxyuts jatu'ugu nmugu'uk'ajtam di'ibu byeen yajmadya'aky'áty majaty ja mubujkputujk ñaymyúkadu, mut yu'uguyjxm ko jyantsy'óyuty ja tyuunk má ja oybyu ayuk yajpadúñ. ¹⁹ Es kyaj yu'udyu tyaadu, nandu'un mut ko majaty ja mubujkputujk ñaymyúkadu yajwin'ijxyu tyadu nmugu'uk'ajtam di'ibu jedijtp mut uudsuty, es nbudákudat má nyajmujkamu tyadu naybyudaku di'ibu yam nduundapts, es du'un yajwindsu'ugut ja Nindsun'ajtam es ya'ixut ko nbudakuya'anam nixim niyam. ²⁰ Ndsoktupts es kadiibats ni pun xyñi'oo xyñiyaaxudat mut yu'uguyjxmu tyadu naybyudaku di'ibats nyajmijkyu, ²¹ ndunaambyuts éxtam pyaadyuty, kyaj jye'eyuty Nindsun'ajtam windum, nandu'unu du'un mayjya'ayóty.

²² Paadyuts jatu'ugu nmugu'uk'ajtam ngexy nandu'un mut yu'u, di'ibats ta xytyuk'ixy ja tsojkan kanak nax, es tyam waanu ni'igu mut ko

mdukm'aawdatu miidsuty. ²³ P'un ja p'an dyajtáy ja Titu ti tyuunk'ajtypy, anuumadu ko ujtsu nnuDios maduumba es xykyudánuts, es tyuñ mat uj es du'un xytyuk'oy'áttut miidsuty. O p'un yajtuadapts ja wiinkp'u nnuagu'uk'ajtam ko ti tyuunk'ajttap, anuumadu ko ya'ujuty kyugajxy'áttu majaty ja mubujkputajk ñaymyúkudu es twindsu'ugudu Jesukristu. ²⁴ Ya'ixudu ko xyjantsytsyoktu yu tyadu kugajxyuty, es du'un xytyuknijáwudut tugekyu yu nnumubujkp'u'ajtam majaty ja mubujkputajk ñaymyúkudu, wi'ix miidsuty ja tsojkan xymyudattu es nandu'un miits xya'ixudut ko tyu'ajtanuty tugekyu tyadu oybyu di'ibats uj tu nmadya'áktu mat miitskyujxmuty.

9

Naybyudaku myiky

¹ Ja naybyudaku di'ibu miits mmo'oyándap tsojkungyujxm ja nnumubujkp'u'ajtam jam Jerusalén, kyaj tyimtsékyuty es nduknijáyudut, ² mat ko nnija'abats yu m'oyjyótuty. Byeenumts ngumaydyu di'ibáty ijttap Masedoñu ñaaxóty, ko miidsuty, Akayu ja'ayuty, m'awijx mjup'ijxtap xypyudakaya'andu extu junktu'uyup, es mayu Masedoñu ja'ayuty byeen ttukxonda'áktu miidsudyu m'oyjyótuty. ³ Paadyuts ngexyu tyadu nnuagu'uk'ajtam kadiibats n'anuguga'aduts mat ja di'ibu tu miitskyujxmuty nnumadya'agyuts oy. Ja'a njuna'anam es njantsyñayjyup'ixudut éxtumts tu njuna'añ. ⁴ Es p'un xymyatnajtupts nidu'uguty ja Masedoñu ja'ay es nbaaduduts miits ma kyaj xy'awix xyjup'ixtu, taadu xymyo'oyupts ja tsoydyu'un madu naty miits byeen tu ndukm'aawdatu; ja'a du'un kadiibats ndimjuna'anat ko miidsudyu du'un mdsodyu'un'ajttap. ⁵ Paatykyujxmuts uj nwinmaay ko tyadu nnuagu'uk'ajtam nuix mgu'ixudu jawyiin es mbudakudut xyajka'pxtut ja naybyudaku di'ibu miits mwandaktu junktu'uyup es xyáktut; es du'un ja naybyudaku di'ibu miits mya'awijxtap, du'un ya'ixy ko tsojkungyujxm yaj'yáky es kyaj éxtumts uj p'an ndukkuwanu.

⁶ Mjamyátstap ko di'ibu nip waanu, nan waanu dyajpude'eky ja pyujta'aky; es ja di'ibu nip kaja, nan may dyajpude'eky ja pyujta'aky. ⁷ Nidu'uk nidu'uguty miits xyáktut ja mbudajkan éxtumu naty tu xytyukniwinmáyudu, kyaj majtsk aa majtsk jot es kyaj agwánabu, mat ko Dios tsyejpy ko ti yaj'yáky xonda'aky'aa xonda'akyjyót. ⁸ Dios mbaat miidsuty mduk'amagunu'xuty tugekyu ooytim tiity es du'un kyaj ti mdugoy'ajtxudut, extu mbaat miits waanu ni'igu xypyudakudu ja di'ibáty tugoy'ajtxudap. ⁹ Du'un éxtum jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan: Ja oyjya'aybyu majtsk adu'umgu'u tmo'oy ja ayoobu ja'ayuty; es ni na'a Dios kyaja'aydyugo'oyxyudut ja 'yoyjya'ay'ajtan.

¹⁰ Dios, di'ibu yajkypy ja tumt di'ibu yajníp yajkojp es di'ibu yajkypy ja je'xy peky, mgunu'xa'anxudap ja mbajta'agyuty di'ibu naty mnip mgojtap, es miits ja pujta'aky may xpyaattut, es myuj myáyt ja oy'ajtan di'ibu mduundap. ¹¹ Du'un miits xymyudáttut tugekyu ja namyadunu es xymyo'oydyut muj may pánuty tii tugoy'ajtxudap. Es di'ibu miits myajktap mat ujtskyujxm oybyudsamaamp, mat ko ja nnuagu'uktajk'ajtam tja'aygyuda'áktut ja Dios ko miits xykyaxtu ja pudajkan. ¹² Mat ko yajpudáku ja nnuagu'uk'ajtam, kyaj jye'eyuty ti oynu'unun nmo'oyum di'ibu tugoy'ajtxap, ja'a du'un es nandu'unu ja'ay muj wiin kajaabu tja'aygyuda'áktut ja Dios. ¹³ Yu'ujuty 'yawdáttap

ja Dios, pes mada tyada naybyudaku mduk'ijxtap ko miits xkyuydyunda ja oybya ayuk di'ibu Jesukrista nimadyakypy, nandu'un ya'ujaty myay'at wyindsu'ugadap ja Dios mat ja oyjyotkujxmba ja naybyudaku di'ibu miits mduknigajxtap ya'ujaty, ¹⁴ es 'yamdow pyajtsowdap ja Dios mat miitskujxmaty mat winu jyot, mat ko Dios maj wiin kajaa ta kyuni'xyaty mat miitskujxmaty. ¹⁵ Yajja'aygyada'aky ja Dios mat ko ta xyjantsykyunu'xam maj wiin kajaa, di'ibu kyaj mbaat nnasja'am.

10

Paablu kyutujkan ko 'yapostulu'aty

¹ Ma tyada neky, uj Paablu, n'amdoo nbujtsoodap mat ja yuunk'ajt naxypy'ajtan es ja Jesukrista tsyojkan, oy jam naagaty miidsaty di'ibu janandap ko mak ayuk nduknigajxta neky'am, per yuunk naxypyats n'ity ko miits nmugajxy wiin jajp. ² N'amdeepy nbajtseebyats ja may'ajtan, ko miits najkx ngu'ixta, kadiibu miits xytyuk'agwanudu es awa'an nmugajxat panaty xyfi'u'unudabuts es jwana'andu esats ti nduñ mat ko uj n'ity extam panaty myudajttap ja naxwiñudu winma'añ, pes nnayja'abats es mak aa mak jot nmugajxudats ya'ujaty. ³ Tuj'ajtan ko ja'ay uudsaty, per kyajyam uudsaty ndsiptuñ extam ja ja'ay panaty ja naxwiñudu winma'añ ja'a'ajtudap. ⁴ Yu soldaadu di'ibu ya naxwiñ, ya'ajtuundap ja espaadu ma tsyiptunda; per uudsaty, kyaj uudsadya tyada nyajtundu, nyajkutagebyats ja axak'ajtan. Diosats xymyoodyap di'ibats muut nyajtu'adikyua tyada axak'ajtan es nyajkutagodyats di'ibu majku'u tyiimpy. ⁵ Nyajtagebyats oydyi'ibu winma'añ di'ibu ya'adijkyopy es ya'ixy'atut ja Dios. Tugekyu winma'añaty ndukmadijupts es tmadowdat ja Krista. ⁶ Ko miits xkyuydyunda'aydyat, net sitay n'awixyats es ndukkumadowdat di'ibaty kyaj tkuydyunda.

⁷ Kata miidsaty ya'uya xy'ixta wingujxypyu. Pan ja pan nidu'ugaty ñayjyawudu ko ya'u Jesukrista jya'ay'atyaty, paktu kwenta ko ujtsa du'un nandu'unu Jesukrista jya'ayaty. ⁸ Oyats uj njatukmaj njatukpaada ja kutujkan di'ibats nmudajtypy, kyajts nduktsoyduñ; pes ja'agyujxm ja Nindsun'ajtamts ta xymyo'oy ya kutujkan es myaj wiin kyajaat ja mmabujkanaty es kyaj esats miits nyajkutagodyat. ⁹ Kyajtsa du'un uj miits n'adsu'uguya'andu mudadsu nneky, ¹⁰ extam naak jwana'andu: "Tyada Paablu nekykujxyu du'un je'eyu xymyugajxam mak, per ko mat nnaywyinguwa'kam, yuunk naxypyap es ni ti tkatsooty ja 'yayuk." ¹¹ Per di'ibu dan janandap pyaktubu kwenta ko nandu'un extamts winmak jotmak nmugajxy mats nnijaya kots jagam n'ity, nandu'andsu du'un winmak jotmak ngajxat kots muut ku'am awingujk nnaybyaadat.

¹² Kyajts nnaydyukma'ijxkijxyuya'añadya tadu di'ibu ku'am naygyumaayap. Nugoo ya'ujaty lyoku'attu ko ku'am ñayyajkiyxubudu o ko ñay'ijxkiyxubudu nixim niyam. ¹³ Uj, kyajts nmajjya'añ nbaadaya'añ mat ja di'ibats kyaj xypyaaty. Diosu du'un di'ibu pyajtakypy ya ndsiba'anats mats nduñ, es jambaadats xymyooy esats ndunat ma miidsaty. ¹⁴ Paaty kyajts ndukpadsemy ya ndsiba'anats, extamxyupts kyaj n'ityñam tuuyap mat miidsaty. Ujtsa du'un jayujp'ajtp ndukninujxta miidsaty ja oybya ayuk di'ibu nimadyakypy ja Jesukrista. ¹⁵ Kyajts ndukmaj ndukpaadu ja tuunk di'ibu wiinkpaty ta ttunda, extamxyupts uj nja'ajaty. Nik ni'igats n'awixy ko myaj wiin kyajaat ja mmabujkanaty, es mbaat

n'aktũñats ni'igu ma miidsuty, ¹⁶ es nandu'un n'awánat ja oybyu ayuk waanu jagam ma Korintu, ma kyajnum ja oybyu ayuk yajkajxwa'xy, es du'un kadiibu pán jyuna'anat ko uj yu'ats ndukmujpudsumaampy di'ibu wiink ja'ay ta ttundu.

¹⁷ Extam jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtun: "Pun ja pán ti ttukxonda'aky, wa'an ttukxonda'aky di'ibu Dios ta ttuñ." ¹⁸ Tyaadu xytyuk'ijxum ko kyaj ti tsooty ja di'ibu naymyujpuktap ku'am; di'ibu sitay tuump ko yu Dios jyuna'anat ko oy di'ibu ndu'unam.

11

Paqblu es di'ibu nugoobu ñaydyjudu apóstuluty

¹ Tundu may'ajtun, muma'xtujktuguts mats nugo ngu'aw ngugajxu.

² N'amua'ajtsy'ajttupts uj miidsuty Dioskyujxm. Miidsuty, Korintu ja'ayuty di'ibaty ta xy'axájudu Kristu, du'un miidsuty éxtam tu'ugu kixyudo'oxy di'ibu ta yajni'adsóy, es ujtsu du'un éxtam ja u'unkteety di'ibu páttap es n'ijx'it ngwentu'áttat exta nguyákat wa'ats ja'ayan ma Jesukristu, éxtam jyawa xyña'ay'áttu. ³ Per du'un éxtam ja ka'oybyu mat ja axuk winma'añ twin'u'añ ja Eevu, tsu'kupts uj ko miits nujx nandu'un mnayyákuu es myajwin'uundat es xyajtugátstat ja oybyu mwinma'añ di'ibu naty mmadajttap ma Jesukristu. ⁴ Pes kyaj mdsipka'axtu miidsuty ko mnimínudu naak es tkajxwa'xtu es miits x'axájudat jatu'ugu yajnutsókpu, es kyaj yu'adyu Jesús di'ibats uj ngajxwa'xy; o ko tsoóktat es miits xy'axájudat ja wiinkpu ja'ajan di'ibu kyaj yu'adyu Espíritu Santu di'ibu ta xy'axájudu; o miits xy'axájudat ja wiinkpu uxpujkan, es kyaj jya'adyu oybyu ayuk di'ibu ñimadyakypy ja Jesukristu di'ibats uj miits ta n'awánudu. ⁵ Pes ni wi'ix tsoots ngawe'emy ux'am mudu tadu andákruty di'ibaty nay'andíjudep apostulukópkuty. ⁶ Oyats uj nyajtijy ko kyajts njaty ja uw kajx, kyajts ja'ijty xyjatugoy'ajtxuty ja wijy'ajtun, du'un éxtam ta nduk'ixtu kanak nax di'ibats ta nduñ.

⁷ ¿Tii wa'an nduundu axuk ko n'awa'anudu ja Diosu 'yayuk ko ni nu'un oj mgatsobátxudu? ¿Es tii, paadyudsu du'un xy'uxtijtu es du'un miidsuty muj mbaadudat? ⁸ Ngupujkats ja pudujkun di'ibats xymyoodyu ja mubujkruty di'ibu naymyujkudep ma wiink kajpnuty, esats miits nmadúndat. Tyaadu du'un tpaty éxtamxyupts yu'ujuty nme'tsyuts. ⁹ Es óyats oj ti xytyugoy'ajtxu, ni tu'ugats miits nga'adsijpy. Ja nmagu'uk'ajtam di'ibu ijttap Masedoñu, yu'ats xymyoodyu di'ibadsu naty xytyugoy'ajtxap. Kyajnumts uj miidsuty ti n'amdoy esats xypyudákuu, es ni na'ats miits nga'amdówdat di'ibats uj nyajtugoy'ajtypy. ¹⁰ N'anuumudu du'un mat ja tyuy'ajtanu Kristu, es ni pán majatyu ñaxwiñudu Akayu xykyapujkat yu nxondákanats. ¹¹ ¿Es tii, mat kots du'un njana'añ, mjánándap xytyijy ko kyaj ndsoktu miidsuty? ¡Diosu du'un ñija'ap kots miits njantsytsyoktu byeen!

¹² Per n'akkajxwa'xupts ja Diosu 'yayuk nan nade'uñu, es du'unu tadu di'ibu nay'andíjudep apóstuluty ni wi'ix tsoo tkapaattat wi'ix jyuna'andut ko yu'u tmadundu Dios éxtam ujun. ¹³ Tim tui'ajtun ko tadu ja'ayuty kyaj yu'ujuty ja Jesukristu 'yapóstulu. Andakp yu'u es je'eyu t'anuumudu ja ja'ayuty ko yu'u 'yapóstulu'átudu Jesukristu. ¹⁴ Kyaj muk yajjáwut ko du'un 'yadu'atsta, pes ku'am ja mujku'ugópk Satanás ñayajtagátsyuty es ñayajkuxe'egyuty éxtam tu'ugu Dios ja 'yanklus. ¹⁵ Paaty kyaj muk yajjáwu ko yu Satanasu myaduumbaty nandu'un ñayajtagátsudu

es ñayjajkuu'ugudu éxtama Dios mæduumbaty. Per óknam ja Dios tyukkumadowa'añuty éxtam ñitákuty.

Wi'ixu Paablü 'yayo'ombaaty

¹⁶ Jatugok n'ak'anuumadu ko kyaj mjuna'andut kots uj nlókuty; per pun du'unuts xy'ixtu, na'ijxtuguts es mínuts n'okkajxy éxtam tu'ugu loku, esuts uj nandu'un waanu nmaj nbaadat. ¹⁷ Kyajts ja yama du'un njuna'añu tyaadu mat ja Nindsan'ajtama kyutujkun, ja'a du'un xya'adútsputs ja nloku'átuts mats nmaj nbaadu. ¹⁸ Ja'a ko ta may di'ibu nayjya'adup maj kajxm, mínuts uj nandu'un n'oknayjyáwuty maj kajxm. ¹⁹ Mat ko miidsaty nugoo m'okkuwiyaty'ajnúdu, mmuma'xtujktap ja lokutajkuty. ²⁰ Pes miidsaty myajnax myajkajxtap ko yu taadaty m'ana'amadu es xymyadúndut, o ko mwin'uunudu, o ko mmaadsadu o extu ko mwimbojtsu'ugudu. ²¹ Oyuts ja'ijty njatsoydyúñ kots du'un njuna'añ, jbyeenuts uj ndim'ya'ayow ndim'ya'ama'aduty esuts du'un n'adu'adsut!

Per pun wi'ix ja wiink mak aa mak jot ñayjyáwuty es ñaymyujpajta'agyuty, mínuts uj nandu'un n'oknayjyáwuty, óyuts uj du'un n'ay ngajxy éxtam tu'ugu loku.

²² ¿Tii du'un jyuna'andu ko 'yebreēja'ayuty yu'udyu? Nandu'unuts uj n'ebreēja'ayuty. ¿Tii du'un jyuna'andu ko yu'ujaty 'yisraelitaja'ayudyu di'ibu Dios wyin'ijxu? Nandu'unuts uj n'israelitaja'ayuty. ¿Tii du'un ñayñigajxudu ko yu'u Abraan tyuum'át 'yaats'átadu? Pes ujtsu du'un nandu'un xytyuum'ajt xy'aats'ajtp ja Abraan. ²³ ¿Junándup ko tmædundu ja Jesukristu? Ujtsu du'un situy ni'igu nmædúñuts ja Jesukristu. Oyuts du'un n'ay ngajxy lokun, tats nduñ waanu ni'igu kadiinam yu'ujaty. Tats xyryujta'aktu pujxndugóty kanak ok kadiinam yu'ujaty, es tats n'ity o'kun jajp'am kanak ok. ²⁴ Mægoxk ókuts ja israelítaty tu xymyo'oydyu ja i'px majmókx majtáxk ku'u ja naywyopu. ²⁵ Tuguk ókuts tu nyajkepywyépy, tugókuts nyajtsaga'tsy, tuguk ókuts tu njakiñ mat ja barku madsu naty njædity, tuk xuu tuk úxuts ngunaanædijty mejyññikajxy. ²⁶ Tats kanak ok nnu'uyo'oy ndu'uyo'oy. Tats n'ity o'kun jajp'am, majnájoty, ma yu ma'tspaty, mats xyñu'udán xytyu'udánadu, ma nnu'israelitaja'ayuty, ma di'ibu kyaj 'yisraelítaty, nu'aay tu'aay, kajpnóty, jikymyejyñóty, es ma yu ja'ayuty di'ibu nay'andijudap mabujkputajkuty. ²⁷ Tats njantsytyúñ mat ja amay jotmay. Kanak ókuts tu nyajnáxy ja tsuu ni ngama'ayuts. Tats n'ayu'aty es tats nyajnáxy ja tædsu, es tats nyajnáxy ja xux, es waanuts ja nwit nnijam.

²⁸ Taanamu wiingátypyu waanu may di'ibuts xytyuunkmeepy, ja'a ko bom bómats nmajotmaybyaaty nidugekyu púnaty 'yaxájudap ja Jesús éxtama Kristu. ²⁹ Ko pún 'yity ya'ayow ya'ama'at, nandu'unuts n'ity ya'ayow ya'ama'at; es pun ja pún ñayyajpekyka'ayuty, ujts maay tajp es njot'ambékyats mat ja di'ibu myugu'uk yajpekyka'apy. ³⁰ Pun du'uñumts n'akmuj n'akpaadu, akmaj akpaadupts madu tyaaduty es nya'ixaduts ja nya'ama'at'ajtanuts. ³¹ Yu Nindsan'ajtam Jesukristu Tyeety, yu nDios Teety'ajtam di'ibu pátap ja may'ajt windsu'kun winu xuu winu tiempu, yu'u ñija'ap kots ngajxy ja tuj'ajtan. ³² Kots n'ijty Damasku, ja gobernador di'ibu naty myædiimpy ja rey Aretus, yu'u pyujták ja tujk aa kwentu'ajtpaty ma tadu kajpn, esuts xymyáanduts es xyajnujxánduts tsimy; ³³ per xykyutæyñajxtats ja mabujkputajk katsyoty ma ja kajpn nabotsu vyentanu, es du'unuts xykyamajstæ.

12

Yajmunijx ja Paablu tsajpótm

¹ Oy ni tits ngaganaraty kots nnaymyujkumáyuty, koonumts tyam ndukmamády'aky ja iixma'tun es di'ibuts uj Nindsun'ajtám tš xytyuk'ixy. ² Majmajkts jumajtšp nyajmunejxyuts jam tsajpótm. Kyajts nnijawu pšn ojtsšdsu du'an mudšts nnini'x ngubajk, o yu'uyšdsu n'anmaja'an. Dios űija'ap. ³ Per di'ibuts uj situy tšy'ajtšn nnijawu (pšn ojtsšdsu du'an mudšts nnini'x ngubajkšts o kyaj, űija'abu Dios) ⁴ ko jam tsajpótmšts nmšdooy di'ibu kyaj pšn tmšwinma'añbyaaty o űigutikyuty yajnigajšut. ⁵ Mbaadšts uj njamuj njapaadu mudu tyaadu, per kyajts du'an nduna'añ; majpaadšpts mut šxtšmts nya"ayow nya"ama'adaty. ⁶ Kooxyšpts uj nmujšya'añ nbaadšya'añ, kyajxyubu taadu lyokšwinma'añuty; óxyubu du'an kots nmuj nbaadu, yu'šts nmadyakypy di'ibu tšy'ajtšn.

⁷ Nušoo 'yokmaj'ajnu di'ibuts n'ijx. Paadyu Dios dyajkutiky es ja mujku'ugópk, ja Satanás, xya"ayówat mut tu'ugu pšjkšnu mškrš kšdiibšts uj nnaybyajta'agudšt muj kšjxm. ⁸ Tušuk ókšts nja"amšdooy njabajkšsooy ja Nindsun'ajtám esxyšpts xytyukniwa'adšy tyadu pšjkšn. ⁹ Per yu'u xy'adšsooyšts: "Yu nmay'ajtšnšts yu'u mšdukmamáda'agudšbu tadu pšjkšn. Ko mij mya"ayow nya"ama'adaty, yu'ijšp ko ujšts du'an di'ibu mšmooyšp ja mujaa." Es mut kots du'an xy'anmaay ja Nindsun'ajtám, mbaadšts ndukmaj ndukpaadu kots nya"ayow nya"ama'adaty, mut ko du'an ya'ixy ja Jesukrštu myak'ajtšn. ¹⁰ Paaty jotkujkšts nnayjyáwuty óyšts nya"ayow nya"ama'adaty, óyšts xyjani'o'o xyjaniyáxubšdšts, óyšts xyjapajšdijšpšdu, es óyšts xya"ayówdšts mut ja ayo'on jotmay mut yu'ugyujšxm Jesukrštu. Mut ko óyšts njaya"ayow'ajt njaya"ama'at'ajtšp, Jesukrššts xymyšjaameepy.

Paablu tmšmay tmšdajy ja mšbujkšptšjk di'ibu Korintš

¹¹ Nušootš tš nlokš'aty kodsš du'an tš nnaymyujšpšta'agyuty, per miidsšdy du'an tš xytyuktšndu agwanu. Mut ko miidsšdy du'an tš mjapaadšdu xyajmšpšdsšmšdšts, pes pšn miits m'ijškišxyšdšbu tadu di'ibu 'yandijšp apóštalš kópkšty mut uj, m'ixšp ko ni wi'ix tšoo yu'ujšty waanu oy tmšdundu ja Dios es kšdiinšm uj. ¹² Pes kots n'ijšty mut miidsšty, nya'ijšxšts kots njantsy'apóštalšty, ja'a ko mut ja ma'xtujkšnšts ndušš kanšx naxš išxwš'mšmšn, maj'ajtšn es di'ibu ja'ay du'añš mšut wyš'mšdy'aydyu. ¹³ Du'añšmšts uj miits nbudšjkšdu šxtšmts nbudšjkšdu ja mšbujkšptšjk di'ibu wiink tšoo naymyujkšdšp; di'ibu du'an tu'uk mšut tyugšty, ja'a du'an mut ko miits kyaj ti pudšjkšn xymyšoodyu. Du'an xy'oknama'xtšt pšn tš nmšdšgoydyu mut ko kyaj tš n'amšdowdu.

¹⁴ Tyámšts njšjp'ixy es njšx ngu'ixš'andš myšdšgšk okšpš, es kyaj n'adsipš'andš. Kyajts nbajšdity di'ibu miits mšmšdajšt mjaygyajšpšpš, miidsšdy dšn kš'm n'uxtšaydyšpš; pes yu u'unkteedyuty yu'u dšn pátšdšp t'uxtš'aydyšt es t'ixštuš 'yu'unk 'yana'kšty, es kyaj yu'ujšty ja u'unk unš'k di'ibu 'yixšpš ja tyšak tyeedšty. ¹⁵ Mut tu'ugu oyjyot nyajšunšdšts tšgekyu di'ibšts nmšdajšty, es mut tšgekyšts ja nmšjaa nbudškšdšt miidsšty. ¿Tii xyštyojkššpts miidsšty waanu pšn nduk'ijšpš miidsšty ko njantsyšyokštu byeen?

16 Ni na' a ti tu nga' amdowdu mädudsu ngu'am gastu, oy jyadu'unaty, taa di'ibu janändup: "Tyadu Paablu byeen pye'typyuty es tu xylyoku'ijxum, es oytym wi'ixuty tüu yu'u dyajpüdsémy ja meeñ es tgastu'aty." 17 ¿Per wi'ix toots tü nyajpüdsémy ja mmeñ? ¿Tii mat ja di'ibats ngajx éxtamdsu ngudunaabyu? 18 Kots nduknipejky ja Titu es nujx mgu'ixadu, ngejxyuts yu'u mat jatu'ugu nmagu'uk'ajtam. ¿Tii yajpüdsuamdu ma miidsuty oynu'ununu gyanaratyu? Kyaj, ¿kudii? Nmudajttapts ti'igyü jot winma'añ. Ti'igyuts oytyiity ndundü.

19 ¿Tii mjänändup miidsuty ko mudu tyadu neky, ja'ats ndiimpy es nnayyajwu'uma'añudyuts yajxon mat miidsu? ¡Kyaj dyu'unaty! Di'ibats tü nmadya'aky, du'unats njuna'añ éxtamu Jesukristu kyudunaabyu es Dios testiigu. Mägu'ugítaty, tügekyu di'ibats ndiimpy, ja'a du'un es xyajmajwiin xyajkajaajadut ja mmabujkunaty. 20 Mat ko nja'abats ko nujx ngu'ixtu, wa'anu da nga'okpátnut éxtamts uj ndseky, es nandu'un miidsuty kyajts xypyaattut éxtamts miits xyjapaada'andu. Njupja'abats ko kyaxu'ugut ja tsip, nayñi'o'o nayñiyáxuk, aku, joramayu, pi'ts uy pi'ts kajxy, naybyat'ijx nayjyunak'ijxun, muj patun. 21 Jujpja'apts kots nujx ngu'ixtu, yu nDiosats xytyukjawaapts di'ibats uj ndsoydyu'un'átap, es kots miits nimay nnijuy nniya'axtat ko miits tü mbektyundü es kyajnam xymyastu'uttu ja axuk'ajtan, ja mu'induunk es ja ka'oybyu winma'añ di'ibu mbaduundup.

13

Kajxwíjün esu kajxpo'xun

1 Tyadu du'un ja myuduguk okpu ngu'ixa'andu. Pün jaa di'ibu u'unun tyuda'aga'añ, koonam tsyékyuty majtsk o tüguuk di'ibu ñikajxpáttap, éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtan. 2 Ko ja myumajtsk okpu ngu'ixtu, ndukjajgyujkadats di'ibu naty pekytyuundap, es tyam n'aktukjajgyúkudats ya'ujuty esu wiinkpüty. Kots n'akninajxtat jatagok, kyajts nnakyñima'xtat, 3 es du'un nduk'ixtat ko ujts ngudunaapy ja Jesukristu. Pes jajgyúkudu ko yu Jesukristu, kyaj yu'u ya'ayow ya'amá'aduty, muk'ajtanu du'un situy myudajtypy di'ibu yajtiimpy ma miidsuty. 4 Täy'ajtanu'u ko 'ye'ky kruuzkujxm éxtamu ya'ayow ya'amá'atpün, per tyam jiky'ajtp mat ja Diosu myak'ajtan. Es nandu'unats uj n'ity ya'ayow ya'amá'at es ti'igyü mat ja Kristu njiky'áttadats, es Dios myak'ajtangyujxmats miits nbudákudat.

5 Naywyinma'añ'ixadu miidsuty ku'am, es xy'ixtat pün mmabujktap ja Jesukristu. ¿Tii kyaj xypyaktu kwentu ko Jesukristu 'yity ma miidsuty pün mjantsymyabujktap? 6 Ndukma'awdajttapts es miits xyñijáwudat kots uj nmaduñ ja Nindsun'ajtam. 7 Kajxtákpüts es mjiky'áttat yajxon. Kyaj yu'ujuty esuts uj miits xyajwu'andut oy, ja'a du'un es oy m'íttat mudu Dios, oy jyakaxe'eky kyaj 'yóyuty di'ibats nduun ngajx ma miidsuty. 8 Kyajts mbaat ndsiptuñ mat ja täy'ajtan, yu'udsu du'un je'eyu mbaat nduñ ja täy'ajtan. 9 Xondákpüts ko miits m'oy'at mmak'attu, óyats uj nya'ayow nya'amá'aduty; es akkajxtákpüts es m'íttat éxtamu Dios ttseky. 10 Paaty maanum ngaku'ixtu, nja'ayuts ma tyadu neky es miits mnayjyujwjtsumbitudat ku'amaty, es kyaj jyatyimtsékýuty es uj miits ndukkumadówdat kots uj nnajxtat; mat ko ja Nindsun'ajtamts tü xymyo'oy yu kutujkan es myuj wiin kyajaat ja mmabujkunaty, es kyaj esuts miits nyajkutagódydyat.

¹¹ Məgu'ugítaty, mats ngajxtaayñu, ndukmədsojktəp es mjiky'áttət aguik jotkujk. Ʋxta'aydyu di'ibu myajwə'məduwəp wə'ats mə ja mjiky'ajtən. Nayyajjotkujkadu es jyiky'attu ti'igyə aguik jotkujk. Pən mduundəbu də'uən, netə Dios, di'ibu yajkypy ja tsojkən esə aguik'ajt jotkujk'ajtən, 'yítət mə miidsəty. ¹² Naymyats naymyənánədu nixim niyam Jesukristəkyəjxm. ¹³ MayDiósək də'uən jyənə'əndə nidəgekyə nməməbəkpe'ajtəm.

¹⁴ Wa'anə Nindsən'ajtəm Jesukristə mgunu'xədu es ja Dios mmo'oyədu tsojkən esə Espírítu Santə mmət'ítədu nidəgekyə miidsəty.

Neky Di'ibu Paablu Tyuknigajxtu Ja Galasyu Ja'ayuty

¹ Eĵ Paablu, 'yapóstulu Jesukristu, es kyaj mat ya'ugyujxmaty ja naxwiñdu ja'ayudyu kyutujkan, es nan ni tu'ugudsu ja'ay tu xykyapujta'aky, ya'uts xyrujttáktu ja Jesukristu ku'am esu Dios Teety di'ibu Kristu yajjikyrujtk. ² Eĵ mat nidugekyu ya nmugu'uk'ajtam di'ibu yam ijttap mat eĵ, nduknigáxtadsu tyadu neky ja mabujkrutajk di'ibáty naymyujkadur Galasyu. ³ Wa'an nDios Teety'ajtam esu Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xadu es mmo'oyudu ja agujk'ajt jotkujk'ajtan, ⁴ ja Jesukristu di'ibu nayyajku éxtamu windsu'kan es xyajpojpnitugo'oyum es kadiibu nbadu'unum ja axuk'ajtan di'ibu ya naxwiñ, es mudu tyadu Jesukristu tkuudyuñ di'ibu Dios Teety tsoyok es ttúnat. ⁵ Pes n'ok'awdajtam ja Dios di'ibu myudajtypy ja maj'ajtan winu xuu winu tiempu. Wa'an du'unuty.

Kyaj ma wiink oybyu ayuk

⁶ Mugu'ugítaty, du'uñats xyajwu'umu ko jantsy tim tsojk miits xymyastu'uttu ja Dios, di'ibu mwini'ixadu es xy'axájut ja Kristu ñitsokan, es tyam mbanujxándur ja wiinkru di'ibu tyijttap oybyu ayuk. ⁷ Per kyaj ti wiinkru oybyu ayuk. Di'ibu dun sitay tim tuj'ajtan, tam naagadyu ja'ay di'ibu mwini'uanánudur mat ko tsoyoktap dyajtagatsa'andu ja oybyu ayuk di'ibu Kristu ñimadyakyy. ⁸ Per pun ja pán mduk'uxpákuđu wiinkru uxpujkan es kadiinam ja oybyu ayuk di'ibuts miits tu nduk'uxpáktu, wa'an yajkajxpréky winu xuu winu tiempu, oy tyim'ujtsaty, o tu'ugu anklus di'ibu miimp tsajpótm. ⁹ Nnikajxpejtypyats jatagok. Pun ja pán mduk'uxpákuđu wiinkru uxpujkan es kadiinam ja oybyu ayuk di'ibu tu xy'axájuđu, wa'an yajkajxpréky winu xuu winu tiempu.

¹⁰ Es kots du'un njuna'añ, ¿tii mjunaamp xytyijy kots du'un njuna'añ, ja'a du'un esats ja ja'ayuty xy'oy'ixat? Kyaju du'un. Ndejpyuats je'eyu esadsu Dios xy'oy'ixat. Kooxyuats eĵ ndseky nwa'umá'añ yajxon mat ja ja'ayuty, kyajxyuats eĵ nmuduñ ja Kristu.

Paablu tyuku apóstulu

¹¹ Mugu'ugítaty, jaygyúkuđu miidsaty, ja oybyu ayuk di'ibu tu nduk'uxpáktu, kyaj ya'ujaty ja ja'ayudyu wyinma'añ. ¹² Kyaju ja'ayats xytyukmumadyaky es ni tu'ugu ya'uxpujkrut xykyatukni'ijxu, ku'umu Jesukristu xytyuknija'ajats.

¹³ Tu xymyadowdu wi'ixats eĵ njiky'ajty tuuyur kots eĵ ijty nbaduñ ja israelítaty ja kyostumbru, es wi'ixats eĵ ijty njantsypyajudity ja di'ibu pyanujttap ja Kristu es nyajkutagoyañats. ¹⁴ Eĵts ijty waanu ni'igu nbadiimpy ja israelítadyu 'yuxpujkan kadiinamts ja nmuduknáxaty, ni'igu ijty nbaduñats di'ibu ja 'yaptajk jaayam tyuundu. ¹⁵ Peru Dios tuadsu naty xywyin'ixy madsu naty kyajnam nmiñ nja'tyats. Pes mat ja myay'ajtungyujxm xywyooyats esats nmudúnat, ¹⁶ esats xytyuk'ijxy xytyuknija'ajats ja 'yU'unk, esats eĵ ngajxwá'xat ja 'yU'unk jya'a ma di'ibu kyaj 'yisraelítaty. Pes kyajts eĵ n'amdooy ja kajxwíjan mat ni pán. ¹⁷ Es ni ngapatajkats Jerusalén esats pán xya'uxpákuđu di'ibu naty

apostulā'ajttap mā naty ūj kyajnam, nik ni'iguts oj nnejxy mā ja Araabyu māj it, es óknūmts nĵambijty jatugok mā Damasku kajpn.

¹⁸ Extu ko űajxy tuguk ĵumajt, nētuts oj nnejxy Jerusalén es ngu'ijxyuts ja Peedru. Es majmócx xūts nwe'emy jap mut yu'u. ¹⁹ Es kyajts jam n'ijxy ja wiinkpu apóstala, yu'u'yuts n'ijx ja Santya'agu, ja Nindsun'ajttamu myuga'ax. ²⁰ Nmūdajtypyuts ja tūy'ajttan ko di'ibu n'anmaaydyap, yu'u du'un ja tūy'ajttan. űija'ap ja Dios ko kyajts n'anda'aky.

²¹ Oknūmts nnejxy mā yu Siryu űax esu Silisyu űax. ²² Kyajts xy'ixy'ajttu pánaty myubajktap ja Kristu jam Judeeu, ²³ je'eyu situy tmdoo ĵuna'andu: "Ja di'ibu tūyup xpyajūdjttam, tyam ĵyūdity tkajxwa'xy nandu'un ko Jesús yu'ujuty ja Kristu di'ibu Dios kyajx es xyajnitso'oga'anum." ²⁴ Es t'awdattu Dios mut ūjtskyajxm.

2

Apóstulaty tkupaktu ja Paablu

¹ Ko űajxy majmajkts ĵumajt, nnejxyuts jatugok Jerusalén mut ja Bernabee, es nmūnejxyuts ja Titu. ² Nnejxyuts jap mut ko Diósudsū naty tū xymyo'oy ja winma'añ esuts jap nnūjxut. Jápūts nnaymyujkudu mut pánadyu mūbajkputajk űigopk'ajttap, es ndukmūmadyákyuts ak ja'ajuty wi'ixūts ngajxwa'xy ja oybyu ayuk majaty kyaj 'yisraelítaty. Du'unūts nduūñ kūdiibu tyūgóyut di'ibudsū naty tū nduñ es ndiimpyūnūts. ³ Per oy ja Titu ĵyayū'adyu grieegu ja'ay, kyaj amūjaa t'anmaaydyu es yajtsúkūtt waanu mā yu yedyujk'ajttan*. ⁴ Jam ja ja'ay naagaty di'ibu tūjkudu es ĵyūnandu mut ja andakūngyūjxm ko yu'ujuty tranūjxtū Kristu. Yu'ujuty je'eyu myindu ijxu'k ijxtákrū wi'ix ti yajtūñ ko n'ijttam awa'adstūm yu'ūgyūjxmū Kristu. Tadu ja'ayuty xyja'anūmūyánūts es agwanū nbadu'unūm ja ana'amūn. ⁵ Per ūdsuty kyajts ngupūjktū tadu xprūjkn, ni je'eyu tuk poĵūn, es du'un ja tūy'ajttan di'ibu yajpátr mā ja oybyu ayuk wyū'ūmūm mā mūidsuty.

⁶ Kyajts xymyoodyu jembyu kajxwīĵūn ja ja'ay di'ibuty kuxū'ktap ko űigopk'ajttap mā ja mūbajkputajkuty. Kyajts ūj nduñū kwentū pūn pán yu'ujuty, ja'a ko Dios kyaj tpayo'oy wingu'uy agu'uy éxtam űayyajkuxe'egyuty. ⁷ Kyajts ūj wiink kajxwīĵūn xymyoodyu, yu'ujuty ko Diósudsū naty tū xytyuknipeky ja tuunk esuts ngajxwa'xut ja oybyu ayuk mā di'ibu kyaj 'yisraelítaty, du'un éxtam ttuknipejky ja Peedru ja tuunk mā ja israelítaty. ⁸ Es du'un éxtam ja Dios tkejxy ja Peedru éxtamū apóstala mā yu israelítaty, nandu'unūts ūj xykyejxy éxtamū apóstala mā di'ibu kyaj 'yisraelítaty.

⁹ Paaty ja Santya'agu, Peedru es ja Fwank, di'ibu naty ijttap éxtam tnigopk'attu ja mūbajkputajkuty, tmūwinma'añbyáttu kots Diosū naty tū xymyo'oyū tyādu tuunk, es xykūmājtsyuts ūj esu Bernabee. Du'un ttuundu tyāadu éxtam naymyayūkyūjxm, es du'unūts nnayyajti'igyudu esuts ūdsuty ndūndut mā di'ibu kyaj 'yisraelítaty, es yu'ujuty 'yaktūndut mā yu israelítaty. ¹⁰ Je'eyuts xy'amdoo xpyūjktsoodu es du'ūnūmūts nbudákūdat ja ayoobūjktuty di'ibu ijttap Judeeu, di'ibuts ni'igu ndunaampy.

Paablu twingugajxu ja Peedru

* 2:3 Ix Lukas 1:59.

¹¹ Es ko Peedru oj ñejxy Antyokiiu kajpnóty, ojts n'ooy mayjya'ayóty, ja'a ko wa'ats yajnijáwu ko pyekytyuuñ. ¹² Ja'a ko jawyiin tmatkaaydyu di'ibu kyaj 'yisraelítaty, extu ko naagaty jyajttu ja israelítaty di'ibu tso'ondu ma Santya'agu; net oga'an tmastuty ja Peedru kyáyat mat di'ibu kyaj 'yisraelítaty, mat ko ttsu'ku éxtum jyuna'andu ja israelítaty. ¹³ Es ko yu'u t'ijxtu ja wiingátypyu israelitu di'ibu nandu'un ja Kristu pyanujxtup, ta tpaduundu ja Peedru 'yaxuk winma'añ, es extu Bernabee pyadu'udu'jku nandu'un. ¹⁴ Per kots n'ijxy ko kyaj dyajtu'uyo'oydyu éxtum ja oybyu ayuk, nétats n'anmaay ja Peedru mayjya'ayóty: "Mij m'israelitu, es kyaj xykyuydyuñ ja israelítadyu kyostumbru, pes, ¿ti ko xytyukkuwánadu ja di'ibu kyaj 'yisraelítaty es tkuydyunat ja israelítadyu kyostumbru?"

Di'ibáty oy wu'umdup mat ja Dios

¹⁵ Udsajtum apóstulu'ajtum, israelitu ja'ayaty udsajtum mat ko jap nmaxu'unk'ajtum, es kyaj udsajtum nya'andijum pekyjya'ay éxtum di'ibu kyaj 'yisraelítaty, ¹⁶ nnija'am ko kyaj pán oy wye'emy mat ja Dios mat ko tpaduñ ja Moisesu 'yana'amun, yu'uyu di'ibu myubejkyry ja Kristu. Paaty udsajtum nandu'un nmabujkam ja Kristu éxtumu nYajnit-sokpu'ajtum es oy nwa'umum mat ja Dios, es kyaj mat ko nguydyu'unum ja Moisesu 'yana'amun, mat ko ni pán oy kyawe'emy mat ja Dios ko tpaduñ ja Moisesu 'yana'amun.

¹⁷ Pán n'ijxta'ayam wi'ix oy nwa'umum mat ja Dios mat ja Kristukyujxm, nya'ijxam ko nbojpuja'ay'ajtum, du'un éxtumu di'ibu kyaj 'yisraelítaty. ¿Ti yu'u 'yandijpy ko Kristu xyajpekytyu'unum? ¡Ni wi'ix tsoo! ¹⁸ Pes pán tyam nya'o'oyuyps di'ibats tu n'okjiitru, pes nya'ijxuyps kots uj tu waanu nduundugóy. ¹⁹ Mat ko kyajts uj ja ana'amun n'okpaduunnu, du'un tpaaty éxtumts uj tu n'o'knu, du'unuts uj njiky'aty éxtumu Diosu myaduumba, ²⁰ es mat ko Kristu ñayyajku windsu'kun mat ujtskyujxm jam kruuzkujxm, mbaat njuna'anum ko du'un éxtumxyuyps tu n'eeky kruuzkujxm mat ja'a. Paaty kyaj 'yok'ujts'ajnu di'ibu jiky'ajtp madsu nnini'x, yu'u dun ja Kristu di'ibu jiky'ajtp ma ujun, es tyam nya'ixyadyats ko njiky'átyats nmaduñats ja Kristu éxtumdsu nYajnitsókpu, mat ko yu'uts xytsyojk es ñayyajku windsu'kun mat ujtskyujxm. ²¹ Kyajts n'uxtijy ja may'ajtan di'ibu Dios tyiimpy ujtskyujxm, pes kooxyup mbaadu ja'ay 'yokwe'emy oy mat ja Dios ana'amungyujxm, kyajxyup jyatyinnigutikyaty es ja Kristu 'yeekyxyup.

3

Ana'amun esu mubujkun

¹ Ay Galasyu ja'ayaty! Nūgoo mdimkujuun'aty'ajnuđu miidsaty. ¿Pán tu mnibanáxudu? Tuts kexy ka'pxy ngajxwa'xy miits mwinduuyaty éxtumu Jesukristu oj kyruuzpéty, du'un éxtum ku'amxyup x'ijxtu.

² Anmaagyats, ¿tu xy'axájudu miidsaty ja Diosu Jya'ajun mat ko tu xykyuydyundu ja Moisesu 'yana'amun, o mat ko tu xymyabuktu di'ibu tu xymyadowdu? ³ ¡Mjantsykyujuunudyu du'un! Ja'a ko tu mdsonda'aktu mat ja Espírítu Santu, ¿wi'ix tyamu net xyajkuguxaya'andu madu mgu'am winma'añuty? ⁴ ¿Tii ni nu'un tu mgatu'unxudu éxtum tugekyu tu mjátudu mat ko tu xy'axaju Jesukristu? Uj junaambats ko tu mdu'unxudu oynu'unun. ⁵ Pes yaj'yo'oydyu mwinma'añ. Ko Dios mmo'oyadu yu

Jyá'ajun es ttuñ ja muj'ajtun mā miidsaty, ¿ti paadyu du'un ttuñ mat ko miidsaty tū xykyudyundu ja Moisesu 'yana'amun? Kyaj dyu'unaty, du'un ttuñ mat ko miits xy'axájudu ja Jesukristu éxtamu Yajnutsókrū.

⁶ Tim du'un jyajty éxtamu n'aptujk'ajtamū Abraan, pes ja Diosu jyaay-byajtun jyuna'añ: "Abraan myubujk ja Dios, es paaty oj oy wye'emy mat ja Dios." ⁷ Esu tyaadu yu'u xytyuknija'am yajxon ko di'ibáty myubujktap ja Dios, yu'u du'un tyuump'ajt 'yaats'ajttap ja Abraan. ⁸ Jékyap ja Diosu jyaaybyajtun ñigajx ko Dios oy wyu'umut mat ja ja'ayaty di'ibu kyaj 'yisraelítaty ko myubúkudu, es ja Abraan ya'awa'anu ja oybyu ayuk ko Dios 'yanmaayu: "Mat mijtskyujxm ngunu'xupts nidugekyu naxwíñudu ja'ayaty." ⁹ Pánaty ja Dios myubujktap, ja'a Dios kunu'xánudap mudu Abraan, di'ibu nandu'un mubujk.

¹⁰ Di'ibu jiky'atándap éxtam ja Moisesu 'yana'amun jyuna'añ, ja'a 'yawijxtap ja Diosu tyuudyu'unun, mat ko ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: "Kajxpéky 'yítat di'ibu kyaj tugekyu tugekyu tkuydyuñ di'ibu ijtr kujayu mā yu ana'amun." ¹¹ Ja Diosu jyaaybyajtun xytyuknija'am yajxon ko kyaj ni pán oy kyawe'emy mat ja Dios ko tpaduñ ja ana'amun. Mat ko Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: "Di'ibu myubujkangyujxm oy wu'amp mat ja Diosu, yu'u du'un jiky'átap." ¹² Per ja ana'amun kyaj ti tmadya'aky ko Dios nmubujkam; di'ibu situy junaamp ja Diosu jyaaybyajtun, yu'u tyaadu: "Di'ibu pyadiimpy tugekyu éxtam yu ana'amun jyuna'añ, tadu du'ambu jiky'átap winu xuu winu tiempu."

¹³ Kristu yajnajx ja tudyu'unun di'ibu udsajtam oj xyjapátam, es du'un xyajnutsókam mā ja tudyu'unun di'ibu pátap nidugekyu di'ibu kyaj tkuydyuñ ja ana'amun, mat ko Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: "Di'ibu o'kp kuday mā tu'ugu kepy, Diosu du'un tū kyajxpékyaty." ¹⁴ Es du'un ko yu di'ibu kyaj 'yisraelítaty t'axájudu ja Jesukristu éxtamu Yajnutsókrū, Dios kunu'xudap éxtam jékyap wyandaky ja Abraan. Es du'un ko nmubujkam ja Kristu, n'axájum ja Espiritu Santu di'ibu Dios wyandak.

Ana'amun esu wandakun

¹⁵ Məgu'ugítaty, min n'ok'yajtu'unam éxtamu ijxpajtan di'ibu udsajtam nidugekyu tū n'ijxum oynu'unun mā njiky'ajtan'ajtam. Ko tu'ugu ja'ay dyajti'igyudu 'yayuk o ttuñ ja kajxy'átyryu es tfirmaraty yajxon, ni pán mbaat tkapuwiitsy es ni mbaat tkayajmúju. ¹⁶ Nandu'unu du'un ja Dios tmooy ja wyandakun ja Abraan es ja tyuump 'yaats. Ja Diosu jyaay-byajtun kyaj jyuna'añ: "Yu mduump m'aadsaty", éxtamxyup jyuna'añ may ja Abraanu tyuump 'yaadsaty. Byeen yajxon jyuna'añ: "Yu mduump m'aats", di'ibu 'yandijpy je'eyu tu'uk. Yu'u dun 'yandijpy ja Kristu. ¹⁷ Dios tu'ugu kajxy'átyryu ttuñ mat ja Abraan, es óknun ja Moisesu 'yana'amun oj myiñ taxk mugo'px ja i'px majk jumajt. Paaty kyaj mbaat ja ana'amun dyajwe'emy éxtam kyaj t'oktuunnat di'ibu Dios wyandak mat ja Abraan. ¹⁸ Koocyap udsajtam ja Dios xymyo'oya'anun ja kuma'añ mat ya'aguyjxm ko nguydyu'unun ja Moisesu 'yana'amun, kyajxyup wandakungyujxm nyajmo'oyam ja kuma'añ. Per ja Dios wyandak ja Abraan ko tmo'oya'añ nadu'ñu ja kuma'añ.

¹⁹ Pes, ¿wi'ixu dun tyuñ ja Moisesu 'yana'amun? Dios yajk es dya'ixyaty di'ibu du'un ja pojru. Tadū ana'amun yu'u jatunán je'eyu extu ko myínut ja Abraan tyuump 'yaats di'ibu yajwandák. Dios myooy ja ánklausadyu tadū ana'amun, es tmo'oyudu Moisés éxtamu Diosu kyudanaabyu mā naxwíñudu ja'ay. ²⁰ Per ko Dios ja wandakun dyajwe'emy mat ja Abraan,

kū'am twāndaky, kyaj jyatyimtsékuty ja kudūnaabyu es yajkajxnáxut wí'ixu Dios jyana'añ.

Di'ibu tyiimpy ja Moisesu 'yana'amun

²¹ Pes, ¿wí'ix njuna'anam? ¿Tii ja ana'amun yajtugajtsypy ja Diosu wyāndakun? ¡Ni wí'ix tsoo mbaat! Kooxyup ja Moisesu 'yana'amun t'ok'yaky ja jiky'ajtun, ja'axyup je'eyu ja ja'ay wyu'umdu oy mut ja Dios Moisés 'yana'amunguyjxm. ²² Ja Diosu jyaabyajtun myadyakypy ko nidagekyu yu naxwíñudu ja'ayuty tu myumada'agudu ja pojpu, es du'un yu'uyuty di'ibu 'yaxájudup ja Kristu éxtamu Yajnitsókrū, 'yaxájudup di'ibu Dios wyāndak.

²³ Ja ana'amun yu'u du'un éxtam ja pujxndujk kwentu'ajtū ko oj xymyudajtam ni'agajy extu ko Kristu myiñ, es ko Kristu myiñ, taanam oj xūñasmajtsūm ko n'axájum éxtamu Yajnitsókrū. ²⁴ O mbaat njuna'anam ko yu ana'amun du'un éxtamu u'unk'ijxpu, xykywentu'ajtū yajxon extu ko Kristu myiñ es nwa'umut oy mut ja Dios mabujkūnguyjxm. ²⁵ Per kom tu Kristu myiñ es tu n'axájum éxtamu Yajnitsókrū, tadu u'unk'ijxpu, ja'a njuna'anam ja ana'amun, kyaj xy'ok'ana'amun.

²⁶ Mut ko miidsaty tu xy'axájudu ja Kristu, m'ijttap ti'igyū mudu Kristu es ja Dios mbujtákup éxtamu 'yu'unguty, ²⁷ mut ko nidagekyu ūdsajtam di'ibáty tu nnubajtam es n'ijtam ti'igyū mudu Kristu, du'un yu'u maat n'ijtam éxtamxyup tu'ugu wit di'ibu nduktujkam. ²⁸ Dios kyaj t'ijxkijxyu pūnu du'un israelitu o pūnu du'un kyaj, pūnu du'un tuumbu o pūnu du'un windsún, pūnu du'un yedyujk o pūnu du'un toxytyujk, ja'a ko ti'igyū miidsaty éxtamu ja'ay tu'ukpu ja'agyujxm ko ti'igyū mut ja Kristu Jesús m'ittu. ²⁹ Es pūn miits m'ijttap ti'igyū mudu Kristu, du'un miidsaty éxtamu Abraanū tyūmp 'yaats es m'axájudup di'ibu Dios tyukmawāndak ja Abraan.

4

¹ N'ak'anūmūyaampy jatu'ugu ijxpajtun: N'okpujtáku ko ja ja'ayū 'yu'unk mutskátyñam di'ibu ja kuma'añ 'yaxajūyaampy, oy ja kuma'añ tugekyu tjaja'a'ajtta'aya'añ di'ibu tyeety myudajtypy, du'un ja'a éxtamu tuumbun. ² Ja u'unkteety myudajtypy ja u'unk'ijxpu di'ibu kywentu'ajttap ja 'yu'unk, extu ko tpaadat ja tiempu mā ja tyeety tu ttuknibujtaagu. ³ Du'un nandu'un ūdsajtam di'ibu xy'u'unk'ajtam ja Dios: ko ijty nmutsk'ajtam, ja'a njuna'anam mā kyajnum myiñ ja Jesús, koonam nmamudo'om éxtam xy'ana'amum ja di'ibu xykywentu'ajtam, ja'a njuna'anam ja Moisesu 'yana'amun. ⁴ Per ko tu tpaaty ja tiempu di'ibu Dios tu ttuknibujtaagu, net ja Dios tkejxy ja 'yU'unk Jesús, tu'ugu toxytyujk yajmiin yajjajtu, es jyiky'ajty Moisesu 'yana'amun patku'uy, ⁵ es du'un kyaj xyky'um'ajtam tadu ana'amun. Es ko n'axájum ja Jesús éxtamu Yajnitsókrū, tu tpaaty ja tiempu mā Dios xy'axájum éxtamu 'yu'unk.

⁶ Es paadyu Dios tu tpujta'aky ja 'yU'ungu Jya'ajun njodoty'ajtam nwinma'añoty'ajtam mā jyana'añ: "Tatitu'unk." ⁷ Es du'un kyaj mnaky'ítut éxtamu tuumbun, tyam ja Dios m'u'unk'ajtudup; es ja'agyujxm ko m'u'unk'átudu, m'axájudup ja kuma'añ di'ibu Dios mmo'oyáñudup.

Paablu tmamay tmudajy ja Gálatus mabujkputujk

⁸ Ko naty kyaj xy'ixy'attu ja Dios, mmæduundu ja di'ibu kyaj yu'adyu Dios. ⁹ Per tyam, ja'a ko xy'ixy'attu Dios, o ni'igu oy njana'anam, Dios m'axájudup éxtamu 'yu'unk, ζwi'ix xymyadundu jatugok di'ibu kyaj ti wya'añ es ya'amá'at? ζTi mdsoktup jatugok es yu'u xymyadúndut éxtamu tuumbu juybyun? ¹⁰ Mmæjtuundup ja xuu, ja po'o es ja jamajt. ¹¹ Jotmaymyæduts mut ko wa'anxyup tu tyugoy ja nduunguts ma midsaty.

¹² Mægu'ugítaty, nmænu'xtáktup es mjiky'átat éxtam xy'ixyats uj njiky'aty, ja'a ko tats njumbity éxtam miidsaty. Kyajts ja yam miits xymyapekytyúnduts. ¹³ Pes yajxón xyjamyátstat miidsaty ko tim jawyiin nduk'æxpjktu ja oybu ayuk, ja'a kots uj jam n'ijty miits mæut mut kots nba'ambejty. ¹⁴ Es oy xyja''ayo'on'ajttu ja nba'amats kots xypya'am'ijxtu, uj ku'umts nnikajxpéty ko kyajts oj xy'æxtijtu, ni'iguts xy'axájudu ja n'æxpjkanuts es xy'axájuduts jantsy tsuj éxtamxyup tu'ugu Diosu 'yanklas o éxtamxyubu Jesukristu ku'am. ¹⁵ ζWi'ix ko tu xy'æxtijtu yu n'æxpjkanuts tyam? Tuuyup nugoots xyjantsypya''ayoodu, ko extu mjajuudánda ja mwiiinty es xyjanamo'oyánduts. ¹⁶ ζWi'ix kots tyam xy'ixtats miits éxtamu mmædsipun, mut je'eyu ko tu ndukmæmadya'akta ja tæy'ajtan?

¹⁷ Di'ibu mdukædíjudup miidsaty es xypya'dúndut ja israelítadyu 'yana'amun, kyaj ttundu es miits xytyuk'oy'áttat, ja'a tyuundup esuts miits xy'æxtijtæduts, ja'a tyuundup es miits xy'axájudut yu'ujaty éxtam yu'ujaty je'eyu xymyænaymyaayubu'áttu. ¹⁸ Byeen 'yóyaty ko du'uñum ndu'unumu kwentu ja wiingátyru; per je'eyu ko amumdu'uk jot mæut, kyaj yu'ayaty kots miits mæut n'ittu. ¹⁹ Nitítaty, tyámats jatugok n'ayoy mut miits éxtam ko ja u'unктаak dyajmíñ dyajja'ty ja 'yu'unk. Du'unuts n'ayoy extu koonamts n'ixy ko Kristu jyiky'aty ma miidsu mjot mwinma'añty. ²⁰ Tyámats njantsyjatseky n'ita'añuts mut miidsaty esxyup nmadyákum ku'am es ngajxwixyup éxtam miits mnayjyáwudu, mut ko nekykyujxy kyajts nnijawu wi'ix ngajxwijtut, pes, kyajts nnijawu wi'ixuts nwinmáyt mut miidsaty.

Agaar esu Saaru 'yijxpajtun

²¹ Anmaagyædsu tyæadu miidsaty di'ibu ryanujxtup ja Moisés 'yana'amun, ζTii kyaj xyjaygyúkudu di'ibu Moisés xytyukmænikákum jaaybyéty? ²² Pes du'un xy'anma'ayum ko Abraan myædajt majtsku 'yu'unk: tu'uk mut ja Agar, ja pyo'oduumbu, es jat'u'uk mut ja ñædo'oxy Saaru. ²³ Isma'el myiñ jyajty éxtamu Abraanu 'yu'unk esu Agar. Peru Saaru kyajru naty 'yu'unkpaatyñum, net ja Dios wyandaku yu'u es dyajmín dyajja'tat tu'ugu 'yu'unk. Paaty ja Saaru dyajmíñ dyajjaty ja Isaa éxtam ja Dios twandaky ja Abraan. ²⁴ Nbujtákyryats yu'u éxtamu ijxpajtun. Ja toxytyjku nimajtskpu, majtsk ja kajxy'átyruu tkudánudu: ja kajxy'átyruu di'ibu ja Moisés yajmooy ma ja Sina'ii Kopk, ja'a yu'u ja Agar kyudunaary. Púnaty tyuk'ijtdubu tyædu kajxy'átyruu, du'un ja 'yu'unk 'yana'k myindu jya'ttu es 'yíttat éxtam ja mæduumbu juybyu. ²⁵ Ja Agar kyudunaary ja Sina'ii Kopk jam Araabyu, myætnaybyátup ja Jerusalén, ma tyam ja ana'amun tpadundu mut ja 'yu'unk 'yana'kuty éxtam ja mæduumbu juybyu. ²⁶ Per ja Saaru ja'a 'yandijpy ja Jerusalén kajru di'ibu tsajpótm. Yu'u du'un ndaak'ajtam ædsajtam di'ibáty n'axájum ja Jesukristu. ²⁷ Pes ja Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ:

Xonda'ak mij, toxytyujk di'ibu ni na'a m'u'unk tɛ xykyapaaty; xi'ik xon mij ko ni na'a tɛ xykyayajnáxy ja pɛjk ado'onən ko u'unk yajpaaty.

Mət ko ja toxytyujk di'ibu kyaj 'yu'unkpaaty, waanə mayə 'yu'unk tmədata'añ es kədiinəm ja wiink toxytyujkəty.

²⁸ Məgu'ugítəty, ədsajtəmədyə də'un éxtəm ja Isaa, ədsajtəmə də'un ja u'unk əna'k di'ibu Dios wyandak dyakə'añ mə ja Saarə. ²⁹ Es də'un éxtəm jékyəp ja pə'oduumbə 'yu'unk ttukxiky di'ibu miin jajt naxwiin Espírítə Santə myək'ajtangyujxm, də'un tyam di'ibu pyanujxtəp ja israelítədyə 'yana'amən xymyəsip'ajtəm ədsajtəm mət ko mbanujxəm ja Jesukristə. ³⁰ Ja Diosə jyaabyajtən ja'a xytyuknija'am ko Dios t'anmaay ja Abraan: "Ʋxwop ja pə'oduumbə esə 'yu'unk, mət ko kyaj dyajwə'xət ja mjiky'ajtən mət ja mnədo'oxyə 'yu'unk." ³¹ Pes də'un, məgu'ugítəty, ədsajtəm kyaj xy'u'unk'ajtəm ja pə'oduumbə, di'ibu 'yandijpy ko ədsajtəm kyaj nbadu'unəm ja israelítədyə 'yana'amən. Ʋdsajtəm yə'u xy'u'unk'ajtəm ja toxytyujk di'ibu awə'atstuuy, di'ibu 'yandijpy ko tɛ n'axájəm ja Jesukristə es paaty xy'u'unk'ajtəm ja Dios.

5

Awə'atstuuy'ət Kristəkyujxm

¹ Kristə xyajnitsókəm es n'ijtəm awə'atstuuy es kədiibu nnakyjyiky'ajtəm éxtəm ja ana'amən dyajtu'uyo'oy, paaty yə'ugyujxm ittə amumdu'uk jot mət ja Kristə es kyaj xykyupáktət es pən aməjəə mdukkuydyúnədat ja ana'amən.

² jaygyukdəgəts es mədowdə! Ʋj Paablə, anmaaydyəpts mij ko pən miits mgupəjktəp es myajtsúktət waanə mə myedyujk'ajtən, mət yə'u tɛ xy'əxtijtə ja Kristə, kyaj ni madsəo ja Kristə mgatu'unxədət. ³ Akjəna'anəpts jatəgok. Ko di'ibu nayyajkəp es yajtsúktət waanə mə yə yedyujk'ajtən, mət yə'uyə taadə koonəm tkuydyúnət tugekyə ja ana'amən. ⁴ Es miits pənəty mgyudyunándəp ja ana'amən es mət ja'agyujxm xy'əxtə'a'ydyə es oy mwə'əmdət mədə Dios, tɛ xymyastu'uttə ja Kristə es xy'əxtijtə ja Diosə kyunu'xən. ⁵ Per Espírítə Santəkyujxm nməbujkəm ko oy nwsə'aməm mədə Dios. ⁶ Mət ko n'ijtəm ti'igyə mət ja Jesukristə, kyaj tyuñ ko ja'ay yajtsíky waanə o kyaj yajtsíky mə yedyujk'ajtən; di'ibu sitəy tuump ko nməbujkəm, ja'a ko nnaydsyojkəm nixim niyam ja'agyujxm ko nmədjətəm yə məbujkən.

⁷ Oyə naty miits mdu'uyo'oydyə. ¿Pən tɛ myajtu'adúkədə es kədiibu xykyuydyúndət ja təy'ajtən? ⁸ Kyaj yə'udyə Dios, mət ko Diosə də'un di'ibu tɛ mwóyətə es xpyyadúnət ja Jesukristə. ⁹ Katə xyja'aydyəgóydyə ko mət waanəbə levaduurə dyajpədə'eky tugekyə tsajkakyjyátsy. ¹⁰ Ʋj ndukmə'awdəjəpts ja Nindsən'ajtəm ko miidsəty kyaj mwinməaydyəgátstət. Dios tyukkumədowaambyə tadə ja'ay di'ibu myajwinmə'añdyəgoyánədəp, wa'an tim pənəty.

¹¹ Məgu'ugítəty, jaygyúkədə di'ibu yam n'anəməyaaampy. Kooxyəp əj n'akkajxwa'xy es miits myajtsúktət waanə mə myedyujk'ajtən, éxtəm nəəgəty jyəna'əndə, ¿ti kots xpyyajəditə ja israelítəty? Ja'a ko xpyyajəditəpts yə'u, tyəədə nigəxə'kp ko ngəjxwa'xpyyəts ko ja'ay jə'eyə ñitso'oktə ja'agyujxm ko Kristə 'ye'ky kruuzkəjxm. ¹² Mə'amə da

tyaāduty wooma't wijtsma'tpūty kyajxyuṗ űaydsyūkudu waanu je'eyu ma yedyujk'ajtun, wa'an ttimnidsujkta'ay tugekyu ja yedyujk'ajtun.

¹³ Mugu'ugituty, Dios mwoojudu miidsuty es kudiibu tadu ana'amun xytyuktakudat, per kyaj es miits xytyuk'ubat xytyukkajxpattat extam ja mgu'am winma'añ es ja mgu'umdsojkun. Naydsyokudu es naybyudakudu nixim niyam. ¹⁴ Tugekyu tadu ana'amun 'yawijtsmijkyryu tyaadu: "Mdsokap ja mmudujkpa'a extam mij ku'am mnaydsyēkyuty." ¹⁵ Per pun miits mnaygyaay mnaydsyutsudap extamu aņimalun nixim niyam, naygywentu'atudu es kyaj mnayyajkuxudat ak miidsuty.

Njiky'ajtam extam ja Espiritu Santu ttseky

¹⁶ Ngajxwijtup es mjiky'attat extam ja Espiritu Santu mduk'ixudu, es du'un kyaj mjiky'attat mat ja di'ibu űini'x kyubajk wyinma'añ'ajtypy. ¹⁷ Mat ko ja'ay ttundu di'ibu űini'x kyubajk wyinma'añ'ajtypy, myudsip'ajttap ja Espiritu Santu, es ja Espiritu Santu myudsip'ajtypy ja pūnuty tyuundap di'ibu űini'x kyubajk wyinma'añ'ajtypy. Paaty miidsuty kyaj xytyundu di'ibu mjatunandap. ¹⁸ Pes pun ja Espiritu Santu mdu'umooyudap, kyaj myajkutukudu tadu ana'amun.

¹⁹ Wa'ats nnija'am wi'ix jyiky'attu pūnuty tyuundap di'ibu űini'x kyubajk wyinma'añ'ajttap: ma'induundap, tyuundap kyajxtap ja axak'ajtun, 'yadsojktap, ²⁰ 'yawdajttap ja agojwinnaxuty, byruja'ajttap, naymyudsip'ajttadap, naywyinjajp naywyingojtadap, amu'ajtsy'ajttap, jot'ambujktap mat waanu tii, je'eyu űaymyujpūjta'aga'anudu, naywya'xadap kanak peky, naymyudsip'ajttadap, ²¹ naywyinnaxuja'adap, ami'ikyja'ay'ajttap, kujuxpu'ajttap es pūnuty tyuundap tiity extam yu axak tu'unun. Tu n'anamudu, es n'ak'anmaaydyuṗ, ko pūnudyu du'un axakjiky'ajttap, kyaj 'yittat ma Diosu kyutujkun.

²² Per ja Espiritu Santu xyajjiky'ajtam waanu wiink, mat ko dyajmīñ ja tsojkan, xondakan, ti'igy'at, ma'xtujkan, oyjya'ay'at, kajxykyupujkan, ²³ tuda'aky'ajtun es nayjyujwijtsambijtam ku'am. Tyadu jiky'ajtun kyaj tmudsip'aty ni tu'ugu ana'amun. ²⁴ Es udsajtam di'ibaty xyja'a'ajtam ja Jesukristu, du'un nyajtu'unum extamxyuṗ tu nyajkruuzpajtam di'ibu nnini'x'ajt ngubajk'ajtam wyinma'añ'ajtypy. ²⁵ Mat ko njiky'ajtam mat ja Espiritu Santu, n'oknaygyuajkam es xywyijts'yo'oyam ja Espiritu Santu.

²⁶ Kyaj ti ndukmaj'ajtam, kyaj ti ndu'unum es n'ijxum mabaat ja'ay tkupeky, es kyaj ti nnaywyinnaxuja'am ma a'udsajtam.

6

Naybyudakudu nixim niyam

¹ Mugu'ugituty, pun mbattap miidsuty di'ibu tu pyekykya'ay, miidsuty di'ibu jiky'ajttap extam ja Dios t'oyjyawu, mgajxwijtup ja di'ibu tu pyekykya'ay es jyiky'atat extam ja Dios ttseky. Per tun yajxon es naygywentu'atudu miidsuty ku'am kudiibu mmamada'agudat ja pojpu. ² Naybyudakudu nixim niyam pun ti mdsiptakxudap, es du'un xykyudyundat ja Kristu 'yana'amun.

³ Pun naak nayja'adap muj kujxm, es kyaj du'un 'yity, ku'am űaywyin'uuñuty. ⁴ Wa'an ku'am nidu'uk nidu'uk tneygywentu'atyuty extam ja Dios ttseky, net mbaat oy űayjyawat ko ti ttuñ es kyaj űaydyukmu'ijxkijxyut mat ja wiinkpūty. ⁵ Kujkja'a ja tuunk ayo'on nyajkujx nyajnajxum.

6 Хурпáтáм ныжwá'xáм дi'íбу нмáдáйтáм мáт жá дi'íбу хытууку'хрүжкáм жá Диосá 'yayuk.

7 Exkám mnaywyin'ááñádu miidsaty: ni pán mbaat tkatukxi'iky ja Dios. Ja nippá yajpáde'kypy ja pyajta'aky di'íbu tá tni'ipy. 8 Pán ñipy éxtám ja di'íbu ñini'x kyábjk wyinmá'áñ'ajtypy, yajpádu'ugá ja o'kun; per pán ñipy éxtám Espírítu Santu ttseky, 'yaxájur ja jiky'ajtán winá xáá winá tiempá. 9 Kyaj nmá'anú'xám es ndu'unám ja oybyá; mät ko pyáádu ja tiempá má Dios xymyay'ajtam. 10 Paaty pán xyajmadákám ja Dios, wa'an nmay'ajtandu'unám mät oytyim pánaty nidúgékýaty, es waaná ni'igá nmay'ajtandu'unám mät ja nmámábjkrá'ajtam.

Kajxwíjún esú kajxpo'xán

11 Múádsá ngá'amgá'u nnijáyádu tyam es mät mujjátyyádu letra. 12 Taadaty di'íbu mdukkúwá'ánádu es myajtsúktát waaná, tyuundábu dá'an mät ko yajxón ñayyáwá'ama'ánádu mät ja israelítaty, kyaj ttsoktá ko 'yayówdát ja'agyáxm ko já'ay t'awaná ko Kristá xýkyu'o'kám kruuzkájxm. 13 Per yá'ajaty ká'm kyaj tkuydyundá ja Moisesá ana'amán, je'eyá ttsoktá es miits myajtsúktát waaná es dá'an jyáñá'ándát ko nandá'un miits xýkyupájktá es myajtsúktát waaná. 14 N'amdeebýats ja Dios es ni ná'ats új ngamáj ngapaádu. Ndsejpyáts je'eyá es nmáduñá'áñáts ja Nindsán'ajtam Jesukristá mät ko 'ye'ky kruuzkájxm mät újtskýáxm. Kots új oj n'axájú Jesukristá, dá'unáts új éxtámxyúpts új nandá'un n'e'ky kruuzkájxm. Mät yá'u di'íbu jyá'a'ajtypy ja naxwíñádu, kyajts ndimnakymýábjta'aky. 15 Mät ko n'ijtam ti'igyá mádu Kristá, kyaj ti tsooty pán tá myajtsíky waaná o kyaj. Di'íbu sitáy tsobatp ko Jesús tá xyajtúgajtsám es xýtyukjiky'ajtam tu'ugá jiky'ajtáná jembyá es wá'atspá. 16 Wa'an ja Dios mguni'xyaty es mba"ayóyaty nidúgekyá di'íbu dáñ jiky'ajttáp éxtámáts új tá njáñá'áñ, es nandá'un tkunu'xát es tpa"ayóyát nidúgekyá di'ibáty ijttáp ja Diosá jyá'ay.

17 Aya bom kyajts ndseky esáts pán xýtsyipmúgájxát mádu tyádu dá'ámbá winmá'áñ. Pes új nmádjátypýáts mádsá nnini'x ja tay máts xywyojptá yá'agyáxm kots nmáduñ ja Jesús.

18 Múgu'ugítaty, wa'aná Nindsán'ajtam Jesukristá mgunu'xádu ni'amuká miidsaty. Wa'an dá'unaty.

Neky Di'ibü Paablü Tyuknigajxtü Ja Éfesü Ja'ayuty

¹ Ɖj Paablü, mat ja'agyujxm ja Diosü tsojkan xy'apostulá'átyuts ja Jesukristü, ja'a njana'anam kots tü xykyéxyuts. Nduknigajxtaptsü tyadu neky ja Diosü jya'ayuty di'ibáty naymyujkadup má Éfesü kajpn es di'ibátyü Dios myaduundup oy es ti'igyü 'yittü mat ja Jesukristü.

² Wa'anü nDios Teety'ajtam esü Nindsün'ajtam Jesukristü mgunu'xüdu es mmo'oyüdu ja agujk'ajt jotkujk'ajtan.

Kunu'xün müdu Kristü

³ N'ok'awdajtam ja Dios, ja Nindsün'ajtam Jesukristü Tyety, mat ko tü xymyo'oyüm tügekyü kunu'xün di'ibü ijtp tsajpótm mat yu'ugyujxm ko ti'igyü n'ijtam müdu Nindsün'ajtam Jesukristü. ⁴ Jékyup má naty kyajnumü naxwíñüdu kyojy, Dios tü naty xywyin'ijxam es xy'u'unk'ata'anam ja'agyujxm ko n'ijtam ti'igyü mat ja Kristü, es dü'n n'ijtam má Dios wá'ats es kyajpü nbojpu'ajtam. ⁵ Mat ja tsojkangyujxm oj xytyuknibujtákü extü jékyup, es xy'axájäm éxtümü 'yu'ungaty mat yu'ugyujxmü Jesukristü. ⁶ Paaty müdu tyáadu, dü'nüm n'awdajtam ja Dios mat ja müj may'ajtan di'ibü xytyu'unam mat ja'agyujxm ja 'yU'unk Jesús, di'ibü jyantsyseyjpy. ⁷ Mat ko Dios xytsyojkan ni'igü, paaty oj xyajtsókäm ja'agyujxm ko 'ye'ky ja Jesukristü, es dü'n tme'xy ja nbojpu'ajtam, ⁸ es dü'n ja Dios xytyuk'nijáwudats yu tsojkan jantsy müj, kots tü xymyo'oydyü tügekyü wijy'ajtan esü jaygyujkan, ⁹ es tü xytyuknijáwudats di'ibü ijty kyayajnijáwü di'ibü yu'u tseyjpy, es tü ttuknibujtaagu nwinma'añóty di'ibü yu'u tyunaampy. ¹⁰ Yu'u dü'n di'ibü tyuknibujtákü ko Kristü t'ana'amat tügekyü di'ibü ijtp tsajpótm es di'ibáty ijtp naxwiñ. Dios yu'u dü'n tyuknibujtákü es yajkuydyünat ko tpaadut ja tiempü.

¹¹ Ja'agyujxm ko ti'igyü n'ijtam müdu Kristü, paaty ja Dios oj xywyin'ijxam jékyup es tpujtáky es n'ijtam ja'a müat, di'ibü tyiimpy tügekyü éxtüm t'oyjyawü. ¹² Dü'n ttuuñ ko üadsaty, di'ibü jawyiin ja Kristü myubujktü, njiky'áttut wi'ixü Dios awdaty 'yítut ko tmudaty ja müj'ajtan. ¹³ Nandü'n ja Dios ttuuñ mat miidsaty. Ko miits xymyüdoodü ja oybyü ayuk di'ibü ñimadyakypy ja nitsokün, pes net xymyüubujktü ja Kristü, es ja Dios m'axájüdu éxtümü jya'ay es mmooyüdu miidsaty ja Espiritü Santü di'ibü naty tü twanda'aky. ¹⁴ Es mat ko Dios mmooyüdu ja Espiritü Santü, yu'u müat ya'ixy ko miits müj'ay'ajtadup ja Dios. Pes ja Espiritü Santü yu'u dü'n éxtüm tu'ugü ijxwü'umün jawyiimbü, es dü'n tyüdyakü ko Dios tkuydyuna'añ di'ibáty tü twanda'aky, es dü'n awdaty 'yítut ko dü'nüm tmudaty ja müj'ajtan.

Paablü kyajxta'aky es tjá'aygyüda'aky ja Dios

¹⁵ Paaty kots oj nnijawü ko miits tü xy'axájüdu ja Kristü es ko xytsyoktü ja di'ibátyü Dios jya'ay'ajtypy, ¹⁶ dü'nümnts nja'aygyüda'aky ja Dios miitskyujxmty, njamyejtsypyüts miits kots ngajxta'aky. ¹⁷ N'amdeebýats ja Nwindsün'ajtam Jesukristü Dyios, ja Dios Teety di'ibü ni'igü müj'ajtan myüdaajtypy, es mmo'oyüdat ja Espiritü Santü di'ibü yajkypy ja wijy'ajtan esü ja'ay dyajtuknijáwut ja tüy'ajtan, dü'n miits ni'igü oy xy'ixy'áttut

ja Dios Teety. ¹⁸ N'amdeebuyts ja Dios nandu'un es tkujaj tkuda'xut yu mjot mwinma'añuty, es mduknijáwudat di'ibu dun mbátudap ko yu'u tu mwówuda es mja'ay'ata'anada. Wa'an mduknijáwuda ja kuma'añu majpu es oy di'ibu Dios pyajke'kypy mat ja di'ibáty 'yaxájudap ja Jesús. ¹⁹ Wa'an yu'u mdukjaygyúkada ko yu Diosu myak'ajtun kyaj tmudaty ja kyugujxun, ja'a ko yu'u yajtiimpy tugekyu tyadu mak'ajtun ma'adsajtam ko nmabujkam ja Jesukristu, ²⁰ es nan ja'ayumu tadu mak'ajtun di'ibu ya'ijxu ko Jesukristu dyajjikypyejky jatugok es dya-jnaxwe'tsy 'yaga'añdsyoo tsajpótm. ²¹ Dios pyujták ja Jesús es tni-Windsun'átut tugekyu yu mak'ajtun, kutujkan esu madakan, es ja Jesús du'un 'yana'amut kyaj jyatyimtyámyuty, nandu'un winu xuu winu tiempu. ²² Pes du'un ja Dios tmooy ja kyutujkan ja Kristu ma tugekyu di'ibu ijtp oymyaaty, es nandu'un trujtáky ja Kristu es tnigopk'átut ja mabujkputajk. ²³ N'okpujtákum ko yu Kristu du'un éxtum ja kubajk di'ibu wyijts'ye'epy ja nini'x, es du'un ja mabujkputajk éxtum ja nini'x. Myudajtypy ja Kristu nidugekyu ja mabujkputajk es ijtp ma tugekyu it lugaar.

2

Dios myay'ajtungyujxmu ja'ay ñitse'eky

¹ Du'un miidsadyu naty éxtumu o'kputy mat yu'ugyujxm ko kyaj ja Dios xymyamadoodu es mbojputuundu, ² xypyaduundu naxwíñadu ja'ayu wyinma'añuty es xypyanujxtu ñu'u tyu'u ja majku'u di'ibu 'yane'empy nidugekyu di'ibu kyajpuyum tmamudoy ja Dios. ³ Nidugekyu'adsajtam nandu'un tuuyap njiky'ajtam éxtumu taaduty, es oj njiky'ajtam extum jyanandu ja ngu'am winma'añ es ndu'unum di'ibu tsoyoktap ja nnini'x'ajt ngubajk'ajtam. Nja'amí'in nja'ajajtam es xyñitujkam yu tadyu'unun di'ibu Dios yajkypy, ti'igyu mada taaduty. ⁴ Per ja Dios jyantsymyudajtypy ja muj pa'ayo'on es nugoo oj xyjantsysoyokkam, ⁵ paaty, oyu naty nja'ijtambu éxtumu o'kpu mat yu'ugyujxmu nbojpu'ajtam, xymyo'oyum ja njiky'ajtan'ajtam ti'igyu mat ja Kristu. Pes mat ja tsoyokungyujxm esu pya'ayo'on ja Dios tu myajnitso'oguda. ⁶ Es ko n'axájum ja Kristu éxtumu nYajnitso'kpu'ajtam, Dios pyujtákyu éxtum xyajjikypyejkyu ti'igyu mat ja Kristu es xya'ijtam muut tsajpótm. ⁷ Tyaadu ttuun es dya'ixyuty winu xuu winu tiempu ko nugoo xyjantsysoyokkam mat ko dyaky ja 'yoyjyot mat yu'ugyujxmu Jesukristu. ⁸ Ja'a ko Dios may'ajtan mdu'unxudu, paaty mnitso'oktu mabujkungyujxm, kyaj ja'agyujxm di'ibu mduundu o mwinmaaydyu, Dios namay'ajtungyujxmu'u du'un. ⁹ Paaty kyaj ni wi'ix tsoo mbaat ngamuj ngapátum, mat ko ja nitsokan kyaj nmudajtam ja'agyujxm ko tii'adsajtam ndu'unum, yu'u taadu ñayajkypy ja Dios. ¹⁰ Mat ko Dios yu'u du'un oj xyajkójum es yu'u du'un tyuknibujtáku ko'adsajtam, ti'igyu mat ja Kristu, njiky'ajtam tu'ugu jiky'ajtan ja oybyu, du'un éxtumu Dios tu xytyuknibujtáku.

Agujk'ajt jotkujk'ajtan Kristakyujxm

¹¹ Miits pánuty kyaj 'yisraelítaty, "kyaj tsikyuty" mdíjuda pánuty naydyíjudap "tsikyuty", pánuty yajtsujktap waanu ma ja yedyujk'ajtan*. ¹² Jamyatsta ko tuuyap mga'ijtu Kristu muut, kyaj 'yity mbaadudu ja kaxy'átypyu ko Dios ja wandakan dyajwe'emy mada israelitaty. Du'un ijty miidsaty ya naxwiñ, kyaj ijty ja Dios xy'ixy'attu es ni ti ijty xykyajajp'ixtu.

* 2:11 IX Lukus 1:59.

13 Miidsaty di'ibu naty mäjagam'ajttap ja Dios, tyam m'ittu ti'igya müdu Jesukristu; ja Kristu, mut ja ñe'pyñgyujxm tu myajmínadu wingón ma Dios. 14 Krista yu'u du'un yajti'igya di'ibu israelitu es di'ibu kyaj 'yisraelítaty, es du'un tyam n'ijtam tuk kajpn je'eyu. Mut ja kyu'am nini'x Krista yajjugák ja naymyudsip'ajtak di'ibu naty nmudajtam. 15 Kristu yajkugujxu tugekyu ja israelitu 'yana'amun es ja kyubojkan. Du'un ttuñ es ja majtsk naxpu ja'ayaty tyi'igut mut yu'u ku'am, es du'un dyajxeemy ja naymyudsip'ajtak. 16 Mut ko Kristu 'ye'ky kruuzkajxy, ja'a oj dyajkéxy dyajnáxy ja tsip, es dyajnaymyu'oybyujkudu di'ibu israelítaty es di'ibu kyaj 'yisraelítaty.

17 Du'un ja Kristu dyajmiñu tyadu oybyu ayuk ma yu ti'igya'ajtan ma miidsaty di'ibu naty mäjagam'ajttap ja Dios, es nandu'un müdsaty, israelítaty di'ibu ijttabu naty wingón ma ja Dios. 18 Es tyam nidugekyu üdsajtam, du'un éxtam di'ibu kyaj 'yisraelítaty es di'ibu israelitu, nmudajtam ja Espiritu Santu es mbaat njo'omum Dios Teety wyindum mut ko n'ijtam ti'igya müdu Kristu. 19 Pes mut yu'u tyam miits mganakyjyagam'ittu ma Dios, ti'igya m'ittu mut ja Diosu jya'ayaty éxtam pánaty tsunaaydyup tuk juun tuk tujk. 20 Du'un miidsaty éxtam tu'ugu tujk di'ibu yajpojtsu'kp ma yu apóstaluty esu Diosu kyugajxpu ñikujxmuty, du'un yu'ujaty éxtam ja potsy'ujxun, es ja Jesukristu yu'u du'un éxtam ja maj tsaa di'ibu myajts'ijttaapy tugekyu ja potsy. 21 Pesu Jesukristu yu'u du'un di'ibu myadunaapy ja potsy extu ko ja potsy 'yabatut tu'ugu tujk di'ibu wa'ats es ma ja Dios tsyuuu. 22 Paaty mbaat njuna'anum es n'okpajtákum tu'ugu ijxpajtan. Ko miits m'ittu ti'igya mut ja Kristu, du'un miidsaty éxtam ja tsaa di'ibu ja Kristu yajtiimpy ma ja tujk tkojy ma Dios tsyuuu Espiritu Santakyujxm.

3

Paablu tyuunk ma ja mübüjkputujk

1 Paatykyujxm uj Paablu, n'ityuts tsimy mut yu'ugyujxmu Jesukristu, es xytyuk'oy'áttut miidsaty di'ibu kyaj 'yisraelítaty.

2 Pes tuj'ajtanats njawu ko tu xymyudowdu ko Diósuts ja may'ajtan xytyu'unxu esuts tu xytyuknipeky es miits n'awánudut ja Diosu 'yayuk. 3 Dios ya'ijxu di'ibu tyuknibujtáku di'ibu ijty kyayajnijáwu esu Diósuts xytyuknija'ajuts uj, éxtam waan tu n'awánudu ya nekykyujxm, 4 es ko xykyajxtut, mbaat xpyyuktu kwentu kots uj nnijawu ja Kristu jya'a di'ibu ijty kyaj yajnijáwu. 5 Es di'ibu ijty kyayajnijáwu, naamnám ja Espiritu Santu tu ttuk'ixtu ja Kristu 'yapóstaluty esu kyugajxputy. 6 Yu'u du'unu tyaadu: ko mut yu'ugyujxmu tadu oybyu ayuk ja ja'ay kyaj 'yisraelítaty di'ibáty 'yaxájudup ja Kristu, 'yaxájudup nandu'umbu ja kuma'añ éxtam ja di'ibu israelítaty. Es mut nidugekyu di'ibu 'yaxájudup ja Kristu, Dios tu pyajta'agadu nandu'un éxtam tuk pedazu ja Kristu ñini'x, ja'a njuna'anum ko Dios tu yajti'iguty mut ja Kristu. Paaty nandu'un yajwa'xtap mut ja israelítaty ja kuma'añ di'ibu Dios wyandak mut ja Kristu.

7 Diósuts xytyuk'ana'am esuts ngajxwa'xudu tyadu oybyu ayuk, es xymyooyuts ja madakan esuts ndúnut. 8 Es óyuts uj ni ti ngatsoo'ajtpu mut otyim pánuty di'ibu pyanujxtap ja Kristu, Diósuts tu xytyukkuduku esuts ngajxwa'xut ma yu di'ibu kyaj 'yisraelítaty, ja di'ibu ni pán mbaat tkanija'adya'ay. 9 Diósuts xytyuknija'adup es ndukjaygyúkuduts wa'ats nidugekyuty ja ja'ayudyu tadu di'ibu ijty kyayajnijáwu, di'ibu myudajtypy

pujke'eky ma naty kyajnam kyojy ja naxwiñadu, es exta tyam yajnija'adsyooñ. ¹⁰ Es ko Dios du'an ttuuiñ, mbaat mabujkrutajkkyujxm tnijawadu panaty myudajttap ja madakan es ja kutujkan tsajpótm, ko Dios myudajtypy mayñax ja wijy'ajtan ma tugekyu di'ibu ijtp. ¹¹ Du'an ja Dios tkuyduuiñ ma ya Nindsan'ajtam Jesukristu, di'ibu naty ta ttuknibujtaagu ma naty kyajnuma naxwiñadu kyojy. ¹² Ja'a ko nmabujkam ja Jesukristu es xyja'ay'ajtam, mbaat nmawingo'onam ja Dios amumdu'uk jot. ¹³ Nmunu'xtáktap es kadiibu miits mdsipka'axtat mat kots uj yam n'ayoy ja'agyujxm kots ngajxwa'xy ja oybyu ayuk ma ya di'ibu kyaj 'yisraelitaty. Mbatudap miidsuty es mjotkujk'áttat, ja'a kots uj n'ayoy es oy mwu'amdut madu Dios.

Kristu tsyojkan

¹⁴ Paadyats nnaygyoxtnaaydyu'agyaty Dios Teety wyinduuy, ¹⁵ di'ibu yajkoj tugekyu di'ibu ijtp tsajpótm es naxwiñ. ¹⁶ N'amdeebuyats ja Dios Teety es mat ja muj'ajtan di'ibu ni'igu myudajtypy, es Jya'ajungyujxm mmo'oyadat ja muk'ajtan, ¹⁷ es mat ko miidsuty ta xy'axájudu ja Kristu éxtama Yajnitsókpu, n'amdeebuyats es ja Kristu 'yítat winu xuu winu tiempu mjodoty winma'añótyaty. Du'an miits xymyudáttat ja tsojkan, éxtam ti tukjijpyu 'yity, kyaj yi'xy. ¹⁸ N'amdeepy nbujktseebyats es miidsuty, ti'igyu mat nidagekyu ja Diosu jya'ayaty, mbaat xyñijawadu di'ibu du'an yeñ, wooñ, kajxm es kuk ja Kristu tsyojkan, ¹⁹ es xyñijawadat tadu tsojkan, di'ibu byeen ni'igu myújaty es kyaj mbaat njaygyujkatya'ayam, es du'an Dios kexy ka'pxy jiky'átat ma miidsuty.

²⁰ Ja Dios, di'ibu myudajtypy ja muk'ajtan es ttúnat waanu ni'igu kadiinam di'ibu udsajtam n'amdo'om es nwinma'ayam, du'an ttúnat mat ja myuk'ajtan di'ibu tuump ma udsajtam. ²¹ Wa'an ja'a mabujkrutajkkyujxm esu Kristu Jesuskyujxm 'yity mujjawa jnubjx najtsnubjx es winu xuu winu tiempu. Wa'an du'anaty.

4

Ti'igyu nnayya'ijtam Espiritu Santakuyxm

¹ Kom uj tsimyja'ay'ajtpats mat ya'ugyujxm kots nmuduñ ja Nindsan'ajtam, uj nmunu'xtáktapts miits es mjiky'áttat éxtam ja Dios ttseky, mat ko Dios ta myaxadu es mjiky'áttat du'an. ² Tuda'aky'áttu es oyjya'ay'áttu, es mudattu ma'xtujkan mat ja wiinkpuly. Naybyudékudu nixim niyam mat ja oyjyotkyujxm. ³ Uxta'aydyu es xymyudáttat ja ti'igyu'ajtan di'ibu ja Espiritu Santu yajkypy, es jiky'áttu jotkujk nixim niyam. ⁴ Ti'igyu nnini'x'ajtam madu Kristu es ti'igyu je'eyu ya Espiritu Santu, du'an éxtam ti'igyu ja awijx jujp'ijxan di'ibu Dios xytyukniwo'om, ⁵ ti'igyu Nindsan'ajtam, ti'igyu nubajtan, ti'igyu mabujkan, es ⁶ ti'igyu Dios Teety di'ibu nWindsan'ajtam nidagekyu udsajtam es tyuñ ma nidagekyu udsajtam, es jyiky'aty ma udsajtam nidu'uk nidu'uk.

⁷ Tu Kristu xymo'oyam nidu'uk nidu'uk ja madakan éxtam ttseky. ⁸ Paaty jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan: Ko pyatujka tsajpótm, tmunejxy di'ibu naty du'an éxtama tsimyja'ay, es tmooy ja madakan ja ja'ayaty.

⁹ Mbaat nnayyajtu'am: "¿Ti 'yandijpyu tadu ayuk tsyajpajnu?" Pes ja'a xytyukjagyujkam ko jawyiinu naty ta kyada'aky. ¹⁰ Es tadu di'ibu kudak, yu'u nandu'an di'ibu óknam patujka tim kajxm jam tsajpótm es 'yítat ma

tugekyu di'ibu ijtp. ¹¹ Kristu ku'am di'ibu myooyu tyadu madakun yu tyadu ja'ayaty, tmooy naak es 'yapostolu'áttat, wiinkru di'ibu kyajxwa'xtap ja Diosu 'yayuk, wiinkru di'ibu ñu'umooy tyu'umoodyur ja ja'ayaty, wiinkru di'ibu ja mabajkratujk 'yijx'ijt kywentu'ajttap es dya'uxpraktu. ¹² Du'un ttuun es Kristu t'axkujkadya'ayut nidagekyu ja Diosu jya'ayaty, es du'un yajxon tmadunat di'ibu ti'igyu ijttap mat ja Kristu, ¹³ es du'un udsajtam nwu'amam ti'igyu ma ja nmabajkun'ajtam es n'ixy'ajtam yajxon ja Diosu 'yU'unk, es nmuyujum es nmadu'unam ja Dios éxtam ja Kristu ttuun. ¹⁴ Kyaj nnakyñaybyujtakum una'ku'ungun di'ibu janaam jatsojk yajtagajtsypy ja wyinma'añ mat ja wiinkru axprajkun. Pes di'ibu du'un tyuundur, du'un éxtamu posta'agun di'ibu ja poj yajnajxur oytyim maaty, mat ko ñayyákyuty esu tadu andákraty tyuk'axprákadat éxtam oy tsujru di'ibu kyaj tyu'y'ajtanuty. ¹⁵ Nik ni'igu udsajtam nnaydsy-ojkum nixim niyam, nmadyákum yu'uyu ja tuj'ajtan es nyaj'ya'kum ja nmabajkun'ajtam ko n'ijtam ti'igyu madu Kristu di'ibu ijtp éxtam ja nini'xu kyabajk. ¹⁶ Kristakyajxm ñaybyudákadu ja mabajkratujk es ti'igyu 'yittu éxtam tu'uk amuum nini'x; es ko ja mabajkratujk tyunda di'ibu oy, net myujpajta'agudu mabajkangyujxm es dyajmajtákadu ja naydsyoku.

Jembyu jiky'ajtan ko Kristu muut n'ijtam

¹⁷ Nduk'axpraktu es nduk'ana'amdu es oy xykyuydyundat di'ibu yam n'anmaaydyur. Kyaj xyñakypyanujxtat ja kyostumbraty es ja wyinma'añadyu taadaty di'ibu kyajru Dios tmadun, mat ko ni ti tkatsooty tadu di'ibu jaayam tyuundur. ¹⁸ Di'ibáty kuydyu'unxudur kubi'its ku'ook yu tadu winma'añaty, tadu ja'ayaty nugoo 'yokjantsykyujuun'áty'ajnadu, kyaj kyajxyjyagyúkadu es kyaj ttuktakadu tadu jiky'ajtan di'ibu Dios yajkypu, ¹⁹ nugoo 'yokjantsytsyoydyu'unduk'ajnadu es oytyiity t'aduunwinnáxta, ttunda oytyim tiity di'ibu kyaj 'yóyaty, es kyaj ñay'aguwítsuty. ²⁰ Per ja Kristu kyaj mduk'axprajkadu es du'un mjiky'áttat, ²¹ pes miits mmadoodu di'ibu yu'u tyuk'axprajk, es du'un xyjagyujkadu wi'ixu du'un ja tuj'ajtan ma Jesús. ²² Paaty, éxtam ja ja'ay ñayñijéñaty es tnasjabiru wyitu pu'utypu o di'ibu kyaj ñakytúñ, mastu'uttu miidsuty wi'ix tu mjiky'attu madu m'axuk adsojkanaty di'ibu mnaydyukwin'u'unadu, pes myajtugooyunaba natyu m'axuk kostumbru. ²³ Nayyákadu es ja Dios mmo'oyadat ja jembyu jot winma'añ, ²⁴ es éxtam ja ja'ay ko tsiida'ay es ttuktaku ja wyitu jembyu es wa'ats, nandu'un padu'udákadu ja jembyu jiky'ajtan di'ibu Dios yajkoj ko ñayajnikojtútu, es ya'ixadu yu jembyu jiky'ajtan ja'agyajxm ko mjiky'attu wa'ats es tuj'ajtan muut.

²⁵ Katu mnaky'anda'aktu, nik madya'aktu tuj'ajtan nixim niyam, mat ko nidagekyu nyajti'igyum, éxtam mbaat njuna'anam tu'uk je'eyu nini'x di'ibu Kristu ñigubajk'ajtypu.

²⁶ Pün myajjot'ambajkadur, éxkam mat yu'u mbekykya'a. Katu xunaxy m'ákadu. ²⁷ Katu xylugaarmo'oy yu mäjku'ugórk es mmamada'agudat.

²⁸ Di'ibu ma'tsp, kyaj 'yokma'tsnat, wa'an oy ttuñ es tmadátat tii es tpu'dakat di'ibu jam tugoy'ajtxadur.

²⁹ Katu mgo'oy'úw mgo'oygyajxtu, je'eyu kajxmadya'aktu di'ibu yajmajwiin yajkajaajur ja myabajkan púnaty myadoodur, es ttuk'oy'átat.

³⁰ Kyaj xyajmá yajajtajtat ja Diosu 'yEspiritu Santu, pes ja Dios tu trajta'aky ma miidsuty éxtamu syeyu es m'ijxw'amadat éxtam

mja'a'átada, es da'un myajtu'ukmujkta'ayadat nidugekyu di'ibaty jya'a'ajtypy ma naty mmo'oya'anada tukmuku ja nitsokun.

³¹ Yajjuga'aktu tugekyu m'aku, tugekyu mjotma'tan, tugekyu mni'o'on es tugekyu oytyim di'ibadya axak'ajtan. ³² Oyjya'ay'attu es naymyama'xtukada nixim niyam. Naybyojkruma'xada nixim niyam, da'un éxtam ja Dios oj mbojpruma'xada miits mut ya'ugyujxm ja Kristu.

5

Wi'ix jyiky'áttat ja Diosu 'yu'unguty

¹ Mut ko miits m'u'unk'átada Dios, jiky'attu éxtam ya'u ttseky. ² Naydsyókada nixim niyam, da'un éxtam ja Kristu oj xytsyojkm es ñaayajku adsajtamgyujxm éxtam tu'uga borreegu'unk yaj'yáky windsun'kun ma Dios, es mut ya'u xyajpojprunitago'oyum.

³ Ja'a ko miidsaty ja Dios mja'ay'átada, éxkam ko pán mnimadya'agada tny'ajtan ko ta miidsaty nidu'uk di'ibu ma'induundap, o wiingátyryu axak'ajtan, o ko miits m'adsojktap. ⁴ Katu mgo'oygyajxtu o mgyuxyl'iktu axuuk, ni'igu mbaada Dios xy'awdattu es xyja'aygyada'aktat miidsaty, mut ko ta mdukniwa'adsada es kyaj mda'un'attu éxtama tyada tugekyu peky. ⁵ Mut ko miidsaty byeen yajxon xyñijáwada ko di'ibu ma'induump, di'ibu axuukru tyiimpy o di'ibu meen'adsojkr (ja'a ko meen'adsojkr, da'un ya'u éxtam ya'awdaty di'ibu kyaj Dyiósaty), kyaj pyaadyaty 'yittat ma yajkutúktu ja Kristu es ja Dios. ⁶ Paaty éxkam ko pán mwin'uumada mut ja lyoku winma'añ, jyuna'anat ko Dios kyaj tyukkumadowa'añ mut ko ndu'unuma tyada axak'ajtan, pes ya'ugyujxma tyada axak'ajtan Dios tyukkumadowaampy jantsy tsaatsy nidugekyu di'ibu kyaj myumadóyuty. ⁷ Paaty katu muut mda'anmíky mwa'kmíky mada tyada da'umbu ja'ayuty.

⁸ Nandu'un miits m'ijtta kubi'its ku'ook, per mut ko m'ittu ti'igyu mada Nindsan'ajtam, m'ijttap tyam ma ja jajun. Jiky'attu éxtama pánaty yo'oydyap ma ja jajun, ⁹ pes pánaty yo'oydyap ma ja jajun, oyjya'ayuty ya'u, wa'ats es tny'ajtan jyiky'attu. ¹⁰ Naybyayo'oydyu es miits mjiky'áttat éxtam ja Dios ttseky. ¹¹ Katu xytyunda di'ibu kyaj tyuñ, di'ibu tyuundap pánaty ja Kristu kyaj tmabaktu, ja'a mdúndap wi'ix xyajniguxu'aktat ko kyaj 'yóyuty di'ibu ya'u tyuundap. ¹² Pes extu tsoydyu'unam nmadyákam di'ibu ya'ujaty tyuundap ayu'udsyu; ¹³ per pán yajnide'xypy tii ja jajun, ja'a xytyuk'ijxam wi'ix ya'u, ¹⁴ ja'a ko ja jajun tugekyu dyajniguxu'kta'ay. Paaty jyuna'anda:

Jotwij, mij di'ibu maap,

pu'du'uk, katu m'ity éxtama o'kru,

es ja Kristu mguda'x mgujájadat.

¹⁵ Paaty nduknipaktu miits ko mnayjyujwijtsambítadap. Katu mjiky'attu éxtama kujuunaty; itta éxtama di'ibu wijy keju. ¹⁶ Tundu miidsaty byeen maanuma naty m'awaadsadat, mut ko 'yaxuuguty ya tiempu. ¹⁷ Katu miits mjambitta kujuun. Jaygyukada wi'ixu Nindsan'ajtam ttseky es njiky'ajtam. ¹⁸ Katu mma'uuktu, mut ko taada myajtagooyudap, nik oy ko mdu'umo'oyadat ja Espírítu Santu. ¹⁹ Nayyajxonda'agada nixim niyam mut ja Salmu esu ay di'ibu muut ja Dios yajmujáwu, yajnaxtu ay esu Salmu mwinma'añoty Nindsan'ajtam myaj'ajtangyujxm. ²⁰ Du'añam xyja'aygyada'aktat ja Dios Teety mut tugekyu ja Nindsan'ajtam Jesukristu xyuugyujxm.

Wi'ix ja mubujkputujk jyiky'áttut ma jyaan tyujk

²¹ Es mat ko nmay'ajt nwindu'kam ja Kristu, nayjaygyúkudu nixim niyam.

²² Miits kasaadu toxytyujkuty, naygyubákudu es windsu'ugudu ya m'u'unk mña'ayuty, du'an éxtamxyur mnaydyukkédúkudu ja Nindsun'ajtam. ²³ Pes ya kasaadu yedyujk myudajtypy ja kutujkan ma ya ñudo'oxy du'an éxtam ya Kristu myudajtypy ja kutujkan ma ya mubujkputujk, es éxtam tu'ugu nini'x ti'igya 'yity mat ja kyubajk, nandu'an ja mubujkputujk 'yity mat ja Yajnitsoókpa. ²⁴ Per kom ja mubujkputujk naygyubujkádap ma ja Kristu, nandu'an ja kasaadu toxytyujk naygyubujkádap ma ja 'yu'unk ña'ay.

²⁵ Es miidsaty kasaadu yedyujkuty, mdsóktap ya m'u'unk mnudo'oxyuty. Nandu'an jajtpa du'an ko ja Kristu ttsejky pánuty myubujktap es ñayajka windsu'kan es yajnitso'ogudat. ²⁶ Du'an ttuun es xytyukmastútam ja axuk'ajtan, mat ko tu naty xyajwátsum mat ja Diosu 'yayuk, du'an éxtam mudu wa'ats naa, ²⁷ es du'an ku'am ñaydyukwinguwa'agudat ja mubujkputujk, muj'ajtan maat, wa'ats, ni kyaxoodsaty, ni di'iba axuk'ajtan tkamudaty. ²⁸ Nandu'an nidugekyu yedyujkuty ttsóktat ja 'yu'unk ñudo'oxyuty éxtam ñaydsyékyuty ku'am. Di'iba tsyejpy ja ñudo'oxy, naydsyokaba du'an ku'am. ²⁹ Ni na'anam pán tkamadsip'aty ja kyua'm nini'x, nik ni'igu tmo'oy ja jye'xyryéky es tkwentu'aty yajxon, du'an éxtam ja Kristu ttuun mat adsajtam di'iba ndu'ukmujkam mat ja'a, ³⁰ mat ko ndu'an'ajtam éxtam mbaat njana'anam nan xyñini'x'ajtam. ³¹ Pes ja Diosu jyaaybyajtan jyana'añ: "Paaty ja yedyujk 'yabekya ma ya tyaak tyeedyuty es 'yítat ya'uyu mat ja ñudo'oxy, es du'an ya'ujuty 'yítat ti'igya éxtam jyawa tu'uk." ³² Xytyuk'ixkam ya'u wi'ix ni'igu tyimmájuty di'iba ijty kyayajnijáwu. Ja'ats n'andijpy ja Kristu es ja jya'ayuty. ³³ Ya'u du'an jajp'am es miits xytsóktat ya mnudo'oxy éxtam mij ku'am, es ya kasaadu toxytyujk twindsu'ugudat ya ña'ay.

6

¹ Miits u'unk ana'kuty, mamadowdu mdaak mdeety yajxon ja'agyujxm ko mja'a'ajtudap ja Nindsun'ajtam, mat ko tyaadu du'an pyaadyuty. ² Ja jawyiimbu ana'amun ma Dios wandakan trajtáky, du'an jyana'añ: "Mwindsu'ugur ja mdaak mdeety ³ es ja Dios mmo'oyudat tu'ugu jiky'ajtan ja oybyu es yeñ ya naxwiin."

⁴ Es miits u'unkteedyuty, katu nugoó xy'oodu es xytyundu m'u'unguty éxtam je'eyu xyajjot'ambaka'andu, jajwijtsambítta ni'igu yajxon es tuk'ixtu wi'ixu du'an ja Kristu ttseky es njiky'ajtam.

⁵ Miits mmaduumbuty, mamadówdap ja mwindsun mwindájuty ja naxwiin. Tundu mudu oy'aa oyjyot, éxtam jyawa xymyudún ja Kristu.

⁶ Mudundu yajxon, kadii jaaya ko m'ixudu es oy mat mwu'umdut. Pes tundu miidsaty xonda'aky'aa xonda'akyjyót éxtamxyur xymyudundu Kristu, mat ko du'ana dan ttseky ja Dios. ⁷ Tundu tsuj yajxon, éxtamu Nindsun'ajtam Jesukristu myaduumbu, es kadii extamu ja'ayu myaduumbu. ⁸ Pes mnija'adap ko nidu'uk nidu'uk, oyyu'adyu maduumbu, o ya windaj o windsun, 'yaxájap ma ya Nindsun'ajtam Jesukristu éxtamu naty ja oybyu tu ttuun.

⁹ Es miidsaty windsán windájuty, nandu'an xytyúndat mat ja mduumbaty, es katú xy'adsu'uk xy'ajáwudu. Jamyatsta miidsaty ko yu Nindsun'ajtam Jesukristu di'ibu ijtp tsajpótum, mniWindsun'ajtudap miidsaty ti'igyú mat ja mduumbaty, es yu'u kyaj t'ixy pánu du'an windsán windaj o pánu du'an mduumbu, mudu táy'ajtan tpayo'oydya'ay tugekyu.

Di'ibu madsip'ajttap ja mubujkputy

¹⁰ Mugu'ugítuty, éxtum tim okpu ngajxwíjanats n'anuumudu ko mak mnaybyujta'agudat ti'igyú'ajtungyujxm ma Nindsun'ajtam, di'ibu ni'igu mak'ajtan myudajtupy. ¹¹ Extumu soldaaduty ñayxyóxudu mat ja pujxn éxtumu wit es ñaygyuwa'anudat ma ñejxy tsiptuumbu, nayxyóxudu miidsaty mat di'ibu Dios myeepy ja jya'ayuty, es du'an mbaat xymyamadaktu di'ibu mat ja mjuku'ugópk mwin'u'ana'anudu. ¹² Mat ko yu nmadsip'ajtam, kyaj yu'u jya'ayuty. Di'ibu udsajtam nmamadaga'anam, yu'u taadu nidugekyudyu mjuku'u esu ka'oybyu di'ibu ana'amdap es yajkutujktap kubi'its ku'ook ya naxwiiñ es pánuty jam tsajpótum di'ibu kyaj tmamudowdu Dios. ¹³ Paaty, éxtum tu'ugu soldaadu ta'tspéky ñaybyujta'agyuty, nandu'an miits ta'tspéky mnaybyujta'agudat mat tugekyu di'ibu Dios yajkpy, es du'an xymyamadaktat miidsaty ko ja mjuku'u muat mdsiptúndat ko naty myiñ ja ayo'onxuu. Es ko naty tu xyajkaxtu miits ja mdsiptu'unanuty, nayya'ítadu amumdu'uk jot ma Dios. ¹⁴ Pes du'ñam du'an mnayya'ítadut. Tim jawyiin, puja'aktu ja táy'ajtan éxtumu mwuñan, es net xypyujta'aktat ja mwa'ats jiky'ajtan éxtumu mgaatsywyuñan, es yu'u muat mnayguwa'anudat; ¹⁵ es naygyu'ugudu mat ja ayuk esu xykyajxwa'xtat ja ayuk di'ibu yajmiimp ja jotkujk'ajtan, ¹⁶ es éxtumu soldaadu tmadaty ja 'yeskuudu, mabaktu miidsaty ja Jesukristu, mat ko mudu tadu mubujkan mbaat xya'aduktu ja juandi'pxn di'ibu ja ka'oybyu ñasmajtsap ma miidsaty. ¹⁷ Es éxtumu soldaadu tpuja'aky ja pyujxngúp es dyajtse'egyú kyubajk, puja'aktu miidsaty ja nitsokun, es yajtúndu ja Diosu 'yayuk éxtum ja espaadu di'ibu ja Espírítu Santu yajkpy. ¹⁸ Katu xymyastu'uttu ja kajxtakun; du'ñam amdow pujksowdu ja Dios éxtum ja Espírítu Santu mnu'umo'oy mdu'umo'oyudu. Nayya'ítadu wijy kejy, katú nmadsipka'axtu, es ninu'xta'aktu nidugekyu Diosu jya'ayuty. ¹⁹ Xyñigajxtaagudats uj nandu'an, esudu Dios xypyudákat es ngajxadats, es mak aa mak jot nya'axpákadats wa'atsti'knu di'ibu ijty kyayajnijáwu, du'an éxtum ja oybyu ayuk jyuna'añ. ²⁰ Tyaadu du'an di'ibadsu Dios xytyuk'ana'am esuts ndúnut, es tyámats ngutsimdsyuuu mat kodsu tyaadu nduñ. ²² Paaty miits nduknigaxtu es mdukmamadya'agudat pan wí'ixats udsaty tyam n'ity, es mjotkujkadut.

Kajxpo'xun

²¹ Yu nmagu'uk'ajtam Tíkiku, di'ibu ni'igu ndsojkam es di'ibats uj tyam oy xypyudujkup mat ja Nindsun'ajtumu tyuunk, yu'u mdukmamadya'agudap pan wí'ixats uj tyam n'ity es pan wí'ixats uj tyam nduñ. ²² Paaty miits nduknigaxtu es mdukmamadya'agudat pan wí'ixats udsaty tyam n'ity, es mjotkujkadut.

²³ Wa'an ja Dios, yu nDeety'ajtam, esu Nindsun'ajtam Jesukristu, tmo'oyudu ja ti'igyú'át, ja naydsyoku es ja mubujkan, nidugekyu ja nmagu'uk'ajtam di'ibu pyanujxtap ja Nindsun'ajtam, ²⁴ esu Dios

kunu'xudap nidagekyu di'ibu 'yawdajttap ja Nindsun'ajtam Jesukristu
amumdu'uk jot winu xuu winu tiempu.

Neky Di'ibū Paablū Tyuknigajxtū Ja Filipūs Ja'ayaty

¹ Ҫј Paablū, tukmukū mūt ja nmūgu'uk'ajtm Timotee, Jesukristū myaduumbuty. Nduknigajxtūptsū tyādū neky nidūgekyū ja Diosū jya'ayaty di'ibū ijttap Filipūs kajpnóty es di'ibuty kywentū'ajttap ja mabūjkputūjk mudū pyudūjkūbuty. ² Wa'an ja nDios Teety'ajtm es ja Nindsūn'ajtm Jesukristū mgunu'xūdu es mmo'oyūduat ja agujk'ajt jotkujk'ajtm.

Paablū tnikajxtaagu ja Filipūs mubūjkputy

³ Tūgok tūgókats miits njamyatstū, nja'aygyudákypūyats ja Dios mūt miidsūty. ⁴ Kots miits nnigajxtaagūdu, dū'ūñūm xyonda'aky ja n'āa njot ⁵ mūt ko tim jawyiin ko xy'amūdoonajxtū ja oybyū ayuk es extū tyambaat, ti'igyū ndu'unūm es yajkajxwa'xūat ja oybyū ayuk. ⁶ Paaty ndukmū'awdajttūpts ko Dios 'yaktunaambyūm mā miidsū tyādū oybyū tuunk di'ibū tū dyajtsonda'aky, es ya'abatūdyā'ayaampy extū ko yū Nindsūn'ajtm Jesukristū jyūmbítat. ⁷ Mūt ko xypyátpts esats dū'un nnyajyáwaty es njamyatstū mūt ko njantsytsyoktū, mūt ko miidsūty dū'ūñūm xyajwā'xtū mūt ʘj di'ibū Dios mmooyūduap, dū'un éxtūm kots ndsimdsyūūnūn o kots ngajxwa'xyūts ja Kristū űitsokan es nyajtydyūku ja oybyū ayuk. ⁸ Pesū Dios űija'ap yajxón nū'unūts miits njantsytsyoktū nidūgekyū mūt ja Jesukristū tsojkan, ⁹ es n'amdeepy nbūjktseebyūts ja Dios es dyajmūjwindákūat ni'igū yū mdsojkan nixim niyam, es mduknijáwūduat wā'atsti'knū wi'ixū dū'un ja Dios tseky es njiky'ajtm, ¹⁰ es xywyin'ixtat miits di'ibū dū'un oy, es dū'un mjiky'áttat wā'ats, es kyaj xymyūdáttat ja pojprū extū ko Kristū myínat, ¹¹ es dū'ūñūmū mjiky'ajtmūty dya'ixūduat ko Kristū mdukmūdajttūduap ja oybyū mjot mwinmā'añūty, es ko xymyay'at xywyindsū'ūgūdu ja Dios, es dū'unū ja'ayaty tmay'at twindsū'ūgūduat es t'awdátat ja Dios.

Xondakp ja Paablū ko Kristū 'yayuk yajkajxwa'xy

¹² Mūgu'ugitaty, ndsejpyūts es xyñijáwūduat éxtūmūts ʘj tū njaty tū ngūbety, tū myūjwinda'aky ja oybyū ayukū kyajxwā'xūn. ¹³ Pes dū'un nidūgekyū ja soldāadaty mā ja Sésur pyalasyū esū wiingátypūy oytyim madsooty űija'adūp kots ʘj n'ity tsimy mūt kots nmūduñ ja Kristū. ¹⁴ Es ko t'ijxtū ja nmūgu'uk'ajtm ndsimdsyūūnūts, may xyonda'áktū es tkajxwā'xtū ja Diosū 'yayuk, es ni ti tkajáwūdu, ni'igū tjomto'oydyū ja Nindsūn'ajtm.

¹⁵ Tūy'ajtm ko naagaty tnmadyā'áktū Kristū tsipkyūjxm es naywyinnaxūjawūgyūjxm, es tamū wiingátypūy tnmadyā'áktū mūt ja oyjyotkyūjxm. ¹⁶ Pánaty űimadyáktūp ja Kristū mūt ja oyjyotkyūjxm, dū'un ttundū mūt ko xytsyóktats es tñijáwūdu ko tyāats ʘj esats nnitánat ja oybyū ayuk; ¹⁷ es ta pánaty űimadyáktūp ja Kristū mūt ko űayyajmūjprūdsūmā'anūdu kū'am, es kyaj amumdu'uk jot, je'eyū dū'un ttundū esats ndsipjáwūat yā pujxndūgóty. ¹⁸ Per oy mūt oyjyotkyūjxm o kyaj myūat'oyjyotkūjxmūty, kyajxwā'xtūbūm ja Kristū 'yayuk; esū tyāādūdsū dū'un xyajjotkūjkūp es waanū ni'igūts xy'aktim'yajxonda'aky, ¹⁹ mūt ko nnija'ábūts ko pūdsūmāambūts ʘj pujxndūgóty mūt ko

miits xyñigajxta'aktudats es kots xypyudaku ja Kristu Jya'ajan. ²⁰ Pes n'awijxpyuats amumdu'uk jot es ni na'ats ndsoytyunat, per amak jotmakats ti ndun ngajxat es da'uñum yajixat ma uj ja Kristu myuj'ajtun, oyats njiky'aty o oyats n'eeke. ²¹ Mut uj, pan akjiky'ajtrpats, n'akmdunapts ja Kristu; es pan o'krpats, mut uj waanu ni'igu 'yoyaty. ²² Es pan mut kots n'akjiky'aty, mbaadudsu da'un ni'igu nmuduñ ja Kristu. Kyajts nnijawu di'ibats njotmo'oyap. ²³ Du'anats uj éxtam tu'ugu ja'ay 'yity adijmiky anajñ aga'añ: njatsejpyuats esuts uj n'oogut esxyuats n'ity mut ja Kristu. Waanu ni'igu 'yoyaty mut uj, ²⁴ per mut miidsaty, waanu ni'igu 'yoyaty esuts n'akjiky'atut ya naxwiiñ. ²⁵ Kots da'un ndukma'awdaty, nnija'abats uj ko akjiky'ataambats ya naxwiiñ es nbudakudat miidsaty es ndukmadundat ja Jesús, es myuj myáyat ja it xo'onan di'ibu mmudajttap mabujkangyujxm, ²⁶ es da'un kots n'itat jatugok mut miits, mmudattap wi'ix tsoo waanu ni'igu m'it mxóndat mut ya'ugyujxma Jesukristu.

²⁷ Per wa'ants xyjaty tits xyjajtp: nayya'itudu da'uñum éxtam ja oybyu ayuk di'ibu Kristu ñimadyakypy, es da'un oyats xyjanasmajtsubu es najx ngu'ixtu, o oyats n'aktim'ijtpu tsimy esuts pan xyñimínat es xytyukmadya'agudats wi'ix miits mjattu, nnijawayaambuyats ko miits ti'igu mnayya'itudu muk aa muk jot ja mabujkangyujxm di'ibu yajpátp ma ja oybyu ayuk, m'aktundu ma xytyuk'axpuktu ja oybyu ayuk, ²⁸ es ni na'a mganayyakudat ma yu mmudsíputy es m'adsu'ugudat oynu'unun. Tyaadu ya'ijxap wa'atsti'knu ko tyugoya'andu ya'ujaty es ko miits mnitso'oga'andu. Diosu da'un ka'am di'ibu mmooyadabu tadu nitsokan. ²⁹ Pes mut ya'ugyujxm ja Kristu Dios tu mmo'oyadu ja may'ajtun kyaj jye'eyaty ko xymyubeky ja Kristu, nandu'un m'ayoy mut ya'ugyujxm ³⁰ es xytyúnat nandu'umbu ja tuunk di'ibu éxtam tawyp xy'ixtu ndúñats kots uj ndsiptuñ mut ja ka'oybyu, es xymyudowdu ko da'uñumts n'aktúñ.

2

Kristu yuj'ajtun esu myuj'ajtun

¹ Pan mjotmakmooyadap ja Kristu, pan myajjotkujk'ajtudap ja'agyujxm ko mdsókudu, pan ja Espírítu Santu muat m'ittu, es pan mba'ayoodap ja ja'ayaty, ² mdúndap wi'ixats uj n'it nxónat jotkada'aky ja'agyujxm ko ti'igu ja winma'añ xymyudattu, ti'igu mnaydsyókudu nixim niyam, ti'igu mnayjyáwudu es ti'igu mjot mja'ajunaty. ³ Di'ibu mdúndap miidsaty ma mjiky'attu, ni ti xykyatúndat di'ibu je'eyu ka'am xytyuk'oy'attat o mnaymyujpajta'agudat mut ja wiingátypu, naybyujta'agudu yuunk naxypy, es xyjawat ko myújaty ja wiingátypu es kadiinam miidsaty ka'am. ⁴ Wa'an nidu'uk nidu'uk miits t'uxta'aydu ja di'ibu tyuk'oy'attap ja wiinkpaty, kyaj je'eyu di'ibu ka'am mduk'oy'attap.

⁵ Wa'an nidu'uk nidu'uk miits xymyudattat ja mjot mwinma'añ éxtam tmudajty ja Nindsun'ajtam Jesukristu. ⁶ Oy ya'u da'uñum Dyíósaty, kyaj jyanáñ agwanu es dyajtúnat ja kyutujkan di'ibu myudajt, ⁷ es ñaydyukniwatsu di'ibu jya'a'ajtypy, es ñaybyujtaku éxtam tu'ugu mduumbu, es myiiñ jyajty naxwiiñ éxtamu ja'ay. ⁸ Es ko jya'ay'ajty, waanu ni'igu ñaybyujtaku yuunk naxypy, es tmamudooy ja Dios Teety, exta tkupejky ja o'kan kruuzkajxy. ⁹ Paadyu Dios tu myo'oyaty tugekyu muj'ajtn esu ana'amán, es pyujtaku éxtamu Wyindsán nidugekyu ánklasaty es ja ja'ayaty di'ibu jaa, ¹⁰ da'un nidugekyu ya'ujaty oytyim

maaty, oytsyajpótmaty, oyñaxwiiñuty es oyñax patkə'puty, nidugekyu yu'ujuty ñaygyoxtnaaydyə'agudət ¹¹ es t'axkáptət ko Jesusu du'an Windsún mə tugekyu. Du'unu tadu yajtúnət Dios Teety myuj'ajtungyujxm.

Du'an ja mubujkputy éxtəm ja madsə'a

¹² Məgu'ugítuty, du'an éxtəmts miits du'añam xymyədoodu, es kyaj jyaayuty je'eyu kots n'ijty mə miidsuty, es tyam waanu ni'igu kots n'ity jagam mə miidsuty, tundu wi'ix oy mwu'amduət mət ja Dios, es mmədáttəp ja tsu'ugu ko du'an xykyatúndət, ¹³ ja'a ko Dios du'an tyiimpy mə miits m'aə mjótuty, ja'a mwinmə'añmyooyudəp es xytsyóktət ko xytyúndət di'ibu yu'u tsyejpy.

¹⁴ Tundu tugekyu, ni mga'ákdət es ni mganaygyugajxədət, ¹⁵ es du'an xya'ixədət ko m'u'unk'átudu Dios es ko mjiky'attə wə'ats, es kyajpu mbojpu. Du'an mjiky'áttət mə tadu axək ja'ayuty esu kjuundujkuty yə naxwiiñ, du'an m'ittət mə yu'ujuty éxtəmə madsə'a ko jyajy tye'xy mə koots itən. ¹⁶ Pən mduundubu du'an miidsuty, nmədajtypyəts wi'ix tsoots n'it nxónət ko myínət ja Kristu, mət ko ya'ixət ja nduungəts ko kyaj tə ñapa'aty. ¹⁷ Oyəts n'oogət éxtəmə windsu'kən esədsə nne'pyñ tyam yóktət éxtəmə di'ibu yajtuknitaambu windsu'kən, xondákrəts ja'agyujxm ko miits oy xymyədundu ja Jesukristu mməbujkəngyujxm. Xondákrəts mət miidsuty, ¹⁸ es ndsejpyəts es nandu'an mxonda'áktət mət əj.

Timotee esu Epafroditu

¹⁹ Ko Dios jyuna'anət, ngaxaambyəts tsojku Timotee es min xy'awánəts wi'ix m'ittə miidsuty, es du'an xyajjotkujkədəts. ²⁰ Pes kyájəts pán nmədaty ja wiinkpu di'ibəts mət tyi'igyə ja n'aə njótəts, es mni-may mnidájudu wi'ix m'ittət yajxón miidsuty. ²¹ Nidugekyu yə wi-ingətypyə, yu'u je'eyu wyinmə'añ'ajtypy di'ibu ku'am tyuk'oy'átəp es kyaj tkajxwə'xa'añ ja Jesukristu 'yaxpujken. ²² Per miidsuty byeen yajxón xyñijáwudu ko éxtəmə tu'ugu u'unk unə'k tpuđuku ja tyeety, du'anəts ja Timotee tə xypyuduku kots ngajxwa'xy ja oybyə ayuk. ²³ Paaty jantsy je'eyəts əj nnijáwət wi'ix tyu'uwítsy yə njotmáyəts, ndu'anəts njajuna'añ es nduknigaxa'añ ja Timotee. ²⁴ Ndukmu'awdəjəts ja Dios ko tsojəts əj nandu'an nnejxət.

²⁵ Du'anəts tə nwinmay ko ngajxəmbítət yə Epafroditu, di'ibəts əj mət ti'igyə nduñ esəts mət nyajjəptəgóy ja axək'ajtən, ja'a di'ibu miits xytyuknigajxtə esəts xypyudəkət məts ndsimdsyənə. ²⁶ Pes yu'u byeen mjawin'ixa'anudu jatugok nidugekyu miidsuty es amaymyətt jotmaymyətt ko miidsuty tə xymyədowdu ko tə pyékyəty. ²⁷ Es təy'ajtənə'u ko tə pyékyəty, pes jatim jawaanu tə jya'eeky; perə Dios tə pya'ayóyaty, es nandu'an əj, kədiibəts njátət ni'igu o'ktəy. ²⁸ Paaty byeen njantsytyuknigaxandu miidsuty es mxonda'áktət jatugok ko xy'ixtət, es xonda'agəpəts mət miidsuty mət ko Epafroditu jya'tut oy mək mə miidsuty. ²⁹ Axájudu xonda'aky'aə xonda'akyjyót éxtəmə nməməduumbu'ajtəm mə yə Nindsən'ajtəm, es tsoktə byeen nidugekyu di'ibu du'an éxtəm yu'an. ³⁰ Pesu Epafroditu jawaanu tə kya'eeky ko tmədúñ ja Kristu, es ñaybyəjtáku mə kyudsə'ugəty kots xypyudujku mə miidsuty kyaj mbaətt xypyudujkədə.

3

Tsobatp ko Kristu ya'axaju éxtəmə Yajnitsókrə

1 Məgu'ugítaty, xonda'aktu Nindsən'ajtəmgyəjxm. N'anmaayumbijttap di'ibə tə n'ok'anmaabyədə. Kyajts ni ti nay'adsijpən ngajawə es n'anəmmət janaəm jatsojk yə ngajxwíjənəts, mət ko də'un miits kyaj xyja'aydyəgódyət.

2 Naygywəntə'átədə es kyaj mwín'ənnədət di'ibə mdukməxpəkánədəp di'ibə kyaj tyəy'ajtənəty, es mdukmədiyəánədəp es myajtsúktət waənə mə yə myedyəjk'ajtən*. 3 Per ədsajtəmə də'un meerə ja ixxwə'əmən nmədajtəm di'ibə myədajttəp ja Diosə jya'ayəty, n'awdajtəm ja Diosə Jya'ajən məət es nxondákəm mət ko xyja'a'ajtəm ja Nindsən'ajtəm Jesukristə, es kyaj n'ajot'ajtəm ja nikəjxyədə. 4 Ta may ja ja'ayəty di'ibə naymyəjpujtəkədəp mət ko tə tkuydyuñə tədə kostumbrə. Mət kooxyəp yə'əyə ko nguydyu'unəm ja kostumbrə es tsyobátxyəp oynə'unən, əj nandə'un mbaətxyəpts nnaymyəjpujta'agyəty waənə ni'igə kədiinəmə wiinkpəty. 5 Nyajtsijkyəts əj ko tyuktujkxəbejty mədsə naty tə nmiñ tə nja'ty naxwiñ, israelitə ja'ayəts əj, Benjamingə tyəəmp 'yaəts, ebreeə ja'ayəts əj, ebreeə ja'ay 'y'u'unk, es éxtəmə Moisesə 'yana'amən yajpadúñ, fariseəts 'yijty; 6 es di'ibəts ni'igə nduun, njantsypyajədijtəkəts ja di'ibə myəbujktə Jesús éxtəm ja Kristə, es nguydyuñəts ja Moisesə 'yana'amən éxtəms ni pən mbaətxykyani'ənnə mət ti peky. 7 Per mət yə'əgyəjxmə Jesukristə, təgekyə tyəədə di'ibəts əj ijty nməjpujtəkəpy, tyəm nbəjtəkəpyəts éxtəm ni ti tkatsooty; 8 kyajts əj ti nnekyjyawə ko yajtukmə'ijxkiyxə ja oy'ajtən di'ibə yajmədajtp ko Jesukristə ya'ix'átə, əj nYajnitsókəpə. Kristəkyəjxm təgékyəts tə nmastu'utta'ay. Posta'agən njəwəts təgekyə tyədə esəts nganarətət ja Kristə, 9 esədsə naty tə nwe'emy ti'igə mət yə'u. Kyajts əj n'əxtə'ay esəts nwe'əmmət oy mət ja Dios ja'agyəjxm kots njakuydyunə'añ ja ana'amən, ja'ats n'əxtəəpy wi'ixəts oy nwe'əmmət mət ja Dios mət ko Dios oy tmətwə'emy ja ja'ay ja'agyəjxm ko tməbuktə Kristə. 10 Ja'ats ndsejpy es əj n'ixy'átət yajxón yə Jesukristə, es yə'u tyúnət məts ja njiky'ajtən mət ja myək'ajtən di'ibə myədajt ko jyikpyejkə. Ndsejpyəts es nmənax nyajnáxət ja ayo'on éxtəm oj jyaty, es də'un n'ítədəts éxtəm yə'u ko 'ye'ky, 11 es oy tyimwi'ix tsooty ndúnəpts esəts njikypyákət kots n'oogət.

12 Kyajts əj n'andijy kots tə təgekyə yə'u nbəttəəyñə o kots əj kexy ka'pxy n'óyətə éxtəmə Dios ttseky, per nməjaəts ndiimpə mabaədəts nmədə'aky esəts nguydyúnət ja winmə'añ di'ibə Jesukristə myədajt ko dyajtsondáky esəts xyja'a'átə. 13 Məgu'ugítaty, əj kyajts njənə'añ ko təts nganarəty ja may'aty. Ta tu'uk di'ibəts təy'ajtən ndiimpə. N'okja'aydyəgóyəts di'ibə tə ñəjxnə, esə nməjaə nyajtúñ mabaədəts nmədə'aky es nməmədə'agədət di'ibə miimpnəm. 14 Də'unəts əj éxtəmə ja'ay di'ibə mək pəyə'kp es jawyiin jya'tə'añ mə kyugəxə ja pəyə'kn, esə Dios xymyo'oyədəts ja may'aty di'ibə Jesukristəkyəjxm xytyukniwowə esəts njiky'átət jam tsajpótəm.

15 Nidəgekyə ədsajtəm di'ibətyə Dios tə ttukjəygyukə yajxón di'ibə yə'u tsyejpy, də'un njiky'ajtəm. Es pən jaa ti oynə'unən xywyinməydyə miidsəty mət ja wiink winmə'añ, wa'an ja Dios mmo'oyədə jəygyujkən es xyjəygyúkədət di'ibə də'un təy'ajtən. 16 N'okjiky'ajtəm éxtəmə Dios tə xytyuknija'am.

17 Məgu'ugítaty, jiky'attə éxtəmts xy'ixy njiky'átəyəts əj. Nandə'un xypya'ixtət di'ibətyə nandə'un jiky'ajttəp éxtəmts əj njiky'aty. 18 Ja'a

* 3:2 İx Lukəs 1:59.

ko ta may di'ibu jiky'ajttap éxtam ta n'ok'anmaabyudu kanak ok nibudu'uk, es tyam exta jiibyuts n'anmaayumbittu ko myudsip'ajttap ja Kristu, kyaj ttsoktu es ya'anuumadut ko Kristu 'ye'ky kruuzkajxm, ¹⁹ paaty páttap ñijxut ma ayoodákn. Jam ja wyinma'añ trajta'aktu ma ja kaaky je'xy es tyukmaj tyukpátudap di'ibu tsoyduy'un muut. Yu'uyu je'eyu wyinmaaydyap di'ibu ya naxwiñ. ²⁰ Per udsajtam, tsajpótmadu ja'ay'ajtam, es n'awijx njajp'ijxum es jam kyuda'agut ya nYajnutsokpu'ajtam, ya Nindsun'ajtam Jesukristu. ²¹ Yu'u yajtugátsup ja nnini'x'ajtam di'ibu ayoop, es du'un kyuxu'ugut éxtama kyuum nini'x di'ibu jyantsymyudajtypy ja muj'ajtan; du'un ttúnat mat ja myuk'ajtan esu kyutujkun di'ibu muut 'yane'emy ma tugekyu di'ibu jaa ijtp.

4

Ijtp nxondákum ma Kristu

¹ Paaty magu'ugítaty, di'ibuty njantsysojktap es njantsy'ixa'andu, xytyukxondáktupts uj miidsaty. Akpanujxta Nindsun'ajtam amumdu'uk jot.

² Nmánu'xtákyry mij Evoodu, es nandu'un mij Síntiku, es xymyastu'uttat ya mdsip tuunk winma'añaty, es yajkux yajnáxtu oytyim tii tyimwi'ixaty, éxtam tukka'axpán ma ya Nindsun'ajtam. ³ Es mij Sísigu, di'ibats oy xpyudajku ko nmádu'unam ja Nindsun'ajtam, n'amdeepy nbajktseepy es xpyudákat waanu tyadu nimajtskpu toxytyajk. Yu'uts xpyudajkudu es ngajxwa'xyats ja oybyu ayuk, ti'igyu mat ja Klementu es ya wiinkpadyu nmamaduumbaty di'ibadyu xyuu jaaybyéty ijtp nekykyujxy, ja xyuu'juty púnaty myudajttap ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

⁴ Du'ñum mxonda'aktat ma ya Nindsun'ajtam. N'ak'anmaayumbijttap es m'it mxóndat. ⁵ Wa'an nidugekyu tñijáwadu ko miits xyñasjáwadu mat ja ja'ayaty. Wingoomp ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

⁶ Katu mmay mdajtu, nik oy, pán ti tuun jajtup, kajxta'aktu es am-dow pajktsówdu Dios, es xyja'aygyuda'aktat nandu'un. ⁷ Netu Dios mmo'oyadat ya 'yagujk'ajt jyotkujk'ajtan, di'ibu waanu ni'igu myújaty kadiinum di'ibu ja'ay mbaat tjaygyuku. Esu tyadu agujk'ajt jotkujk'ajtan kyuwá'anap ja mjot mwinma'añ ti'igyu mat ja Jesukristu.

May witstu ma tugekyu di'ibu oy

⁸ Es tim ok, magu'ugítaty, may witstu ma tugekyu ya'u: tugekyu di'ibu dun tay'ajtan, tugekyu di'ibu nitajkup ja may'ajt windsu'kan, tugekyu di'ibu tay'ajtan muut, tugekyu wa'ats'ajtan, tugekyu di'ibu oybyudsuum, es tugekyu di'ibu ya'oyñigajxp. May witstu ma tugekyu di'ibu dun oy es di'ibu nitajkup ja may'ajt windsu'kan.

⁹ Tuunda'aktu di'ibu tu nduk'uxpeky, di'ibu tu ndukni'ixudu, di'ibu tu xymyudowdu njana'añats, es di'ibu tu xy'ixtu ndúñats. Tundu du'un, es ya Dios di'ibu xmyo'oyam ja agujk'ajt jotkujk'ajtan, ítup mat miidsaty.

Filipus ja'ay tmo'oydu pudujkun ja Paabl

¹⁰ Xondákpats byeen ma ya Nindsun'ajtam ko miits xyjamyátstats jatugok. Kyajts njana'añ ko tadsu naty xy'okja'aydyugeebyudats, ja'a du'un mat ko kyaj tu m'awaadsu'áttu esuts xpyudákadat. ¹¹ Kyajts njana'añ mat ko ta n'ityats mat ja n'amay njotmáyats, pes muyaak

məbatu yu'u es ngonformarátuuts mət di'ibəts nmədajtypy. ¹² Nnija'abəts wi'ix njiky'átət ko ti kye'ty es ko ti kyake'ty. Təts nməyuyj esəts njoťkujk'átət pən tits xyjajťp xykyabajťp, kots njoťkuda'aky o kots nyu'eegyū, ko ti yajmədátu yajjagyépy may o ni tii. ¹³ Mbaədəts oytyim tiity nwinguwa'agū, mət ko ja Kristu yu'əts xymyūjəameepy. ¹⁴ Per miits mduundu oy kots xypyudəjkədə mətš n'amay njoťmay.

¹⁵ Miits Filipus ja'ayaty, byeen tsuj xyñijəwədə kots ndso'oñ Masedoñu es nujx ngajxwa'xa'añəts ja oybyū ayuk, kyajpū wiinkpū məbujkřəťujk di'ibəts xypyudəjkədəts. ¹⁶ Kanəť ok nibədə'ugəts miits xytyuknigajxťu naybyudəkū kodsū naty ūj n'ity Tesalóniku. ¹⁷ Kyajťš jayam n'anəmədə dū'ən esəts xy'aktuknigəťxťədəts ni'igū may'aty, ja'ats ndsejpy esū Dios mgunu'xədəť ja'agyəjxm ko dū'ən xytyuundu. ¹⁸ Təts n'axəjədyə'ay tugekyū, es tyam nmədajtypyəts extū nan ni'igū, mət ko Epafroditu tətš xytyukkədəkū ja mmay'aty. Dū'ən yu'u éxtəmə pə'əť xukřū di'ibū yajťukwindsə'kəp ja Dios, di'ibū kyupejkypy es t'oyjyawū. ¹⁹ Paədyū Dios mmo'oyədəp miidsəťy tugekyū di'ibū myajťugoy'ajťťəp, dū'ən éxtəmə ni'igū oy'ajťən tmədəťy tjaigyepy mə Jesukristū. ²⁰ N'ok'awďajťəm ja nDios Teety'ajťəm winū xūn winū tiempū. Wa'an dū'ənəťy.

Kajxpoxən

²¹ Yajnəťš ja nDioskajxy nidu'uk nidu'uk di'ibəťy Dios ja'a'ajťədəp. Yu nməgu'uk'ajťəm di'ibəts jayam məət n'ity, nandū'ən mduknigəxədə Dioskajxy. ²² Nidugekyū Diosū jya'ayaty mduknigəxədə Dioskajxy, es waanū ni'igū di'ibəťy iťťəp mə yū yajťutujkřū kopk ja tyəjťk, mduknigəxədə Dioskajxy.

²³ Wa'anū Nindsən'ajťəm Jesukristū mgunu'xədə nidugekyū miidsəťy.

Neky Di'ibū Paablū Tyuknigajxtū Ja Kolosū Ja'ayaty

¹ Ūj Paablū, mat ja Dios tsojkaŋgyujxmutš xy'apostulū'átyušt ja Jesukristū, ja'a n̄juna'anam ko tū xykyéxyušt. Tukmukū mat ja nm̄agu'uk'ajtam Timotee, ² nduknigáxtūdsū tyādū neky ja nm̄agu'ugaty, ja Diosū jya'ayaty di'ibū oy muduunap es ti'igyū 'yittū mat ja Kristū es jyiky'attū Kolosū kajpnóty.

Paablū tnigajxtaagu ja Kolosū mubujkputy

Wa'anū nDios Teety'ajtam mgunu'xādū es mmo'oyādū ja agujk'ajt jotkujk'ajtan. ³ Du'ñamts n̄ja'aygyada'aky ja Dios, ja Nindsan'ajtam Jesukristū Tyeety, kots miits nnigajxtaagūdsū, ⁴ pes nm̄adoodū ko xymyubuktū Jesukristū es ko xytsyoktū nidugekyū di'ibáty ja'a'ajtadap ja Dios. ⁵ Du'an xytyundū mat ko m'awijx mjajp'ijxtap ja kuma'añ di'ibū Dios xytyuknibujkū'kam tsajpótm, du'an éxtam jyuna'añ ja oybyū ayuk, ja t̄y'ajtan di'ibū tū xymyudowdu. ⁶ Tam yajkajxwa'xy yū tyādū oybyū ayuk mā tugekyū naxwíñdū, es yajmiimpy ja madakūn mat di'ibáty kyupajktap, du'an éxtam jyajty mat miidsaty extū mā xyty-immadoodū es xymyubujktū ko Dios xyajnitsókūm myay'ajtangyujxm. ⁷ Mduk'axpajkūdsū tyādū t̄y'ajtan yū Epafraŋs, yū nm̄agu'uk'ajtam di'ibū ndsojkūm es xypyuđujkūm es nandu'un oy tm̄adūñ ja Kristū mā miidsaty. ⁸ Es yū'udsū du'an xytyukm̄madyak miidsū mdu'unanaty es ko xymyudattū ja tsojkūn di'ibū ja Espírítū Santū tū mmo'oyādū.

⁹ Paaty extam mā ja x̄ušt nm̄adoodū ko xymyubuktū Jesukristū, du'ñamts ngajxta'aky esū Dios kexy ka'pxy mduknijawudat di'ibū tseyjpy, es Espírítū Santakuyjxm mmo'oyādū wijy'ajtan esū jaygyujkan. ¹⁰ Du'anats ngajxta'aky es mjiky'áttat éxtam ttseky ja Nindsan'ajtam Jesukristū, es du'ñam xytyúndat di'ibū yū'u 'yoyjya'ap, esū mjiky'ajtanaty dya'ixudat tugekyū oytyim di'ibaty ja oybyū mdu-unk, es xy'ixy'átat waanū oy ja Dios. ¹¹ N̄bujktseebyušt ja Dios es yū'u myajm̄ajwiin myajkajaaxudap ja mm̄ubujkan mat ni'igu ja myak'ajtan, es du'an xymyūmada'áktat tugekyū mat ja ma'xtujkan esū xondakūn, ¹² es m̄ja'aygyada'áktap ja Dios mat ko tū mduknibujtaagaty es m'axájdudat éxtamū kuma'añ es m'íttat mā ja jaj t̄xūn mat ja di'ibáty yū'u ja'a'ajtadap. ¹³ Dios tū xya'awa'atsp̄udsū'umam mā ja agoost'át, ja'a n̄juna'anam mā yajkutíky ja m̄ajku'ugóp̄k, es xyp̄ujtákūm mā yajkutíky ja 'yU'unk di'ibū jyantsytsyeyjpy, ¹⁴ di'ibū o'k mat ūdsajtamgyujxm es du'an oj xyajnitsókūm es oj tme'xy ja nbojpu'ajtam.

Kristakuyjxm nm̄adajtam ja agujk'ajt jotkujk'ajtan

¹⁵ Ti'igyū Jesukristū éxtam ja Dios Teety. Di'ibū tū t'ixy ja Kristū, nandu'un tū t'ixy ja Dios Teety di'ibū kyaj ya'ixy; es taa naty ja Kristū mā kyajnamū naty ti kyojy. ¹⁶ M̄adu Kristū yajkoj tugekyū di'ibū jam tsajpótm es yā naxwíñ. Yū'u m̄ušt yajkoj di'ibū ya'ijxp es di'ibū kyaj ya'ixy, p̄anaty yajkutujktap, ana'am̄dap es kuduunk'ajttap. Kristū m̄ušt es Kristū 'yoy'ajtangyujxm tugekyū yajkoj. ¹⁷ Kristū taayūmū naty 'yity mā kyajnamū naty oytyiity kyojyñūm, es yū'u du'an di'ibū ya'ijtypy tugekyū mā yū lyugaaraty. ¹⁸ Kristū tnigubajk'áty yū jya'ayaty di'ibū ijttap éxtam

ja ñini'x. Taayam ja Kristu 'yity jawyĩnup, es yu'u jayujp jikyryujk, es tníkabajk'átut tugekyu oytyim tiity. ¹⁹ Pesu Diosu du'un tsojok esu Jesukristu 'yítut éxtamu Dios ku'am, ²⁰ es mut yu'ugyujxmu Jesukristu, Dios pyujta'agán ja agujk'ajt jotkujk'ajtun mut yu'u ku'am, du'un tugekyu di'ibáty ijtp tsajpótun es nandu'un di'ibu ya naxwiĩn. Dios pyujtáku tyadu agujk'ajt jotkujk'ajtun mut yu'ugyujxmu Jesukristu ko tteemy dyejky ja ñe'pyñ kruuzkujxmu.

²¹ Miidsaty ijty kyajpu Dios mja'ay'átadu, pes ya mjiky'ajtun axuukpu ya'ijxu ko miits mmadsip'ajttap ja Dios; ²² per tyamu Jesukristu tu tpujta'aky ja mdi'igyu'ajtun mut ja Dios, mut ko tu 'yeeky kruuzkujxmu es myajnujxadut Dios windum, es xywyinguwa'agudut wa'ats, ni tiiju mbojpu. ²³ Esu tyadu du'un situy tyunaampy pun miits mbaduundup es mjiky'ajttap éxtam ja Kristu ya'uxpejky, es kyaj xymyastu'uttu es xymyubúktut ya oybyu ayuk di'ibu miits mgupujktu ko xymyudoodu. Nan ya'uyamu tyadu oybyu ayuk yajkajxwa'xy tyam ya naxwiĩn oytyim maaty, es yu'u dunu tyadu oybyu ayuk di'ibu Kristu oj xytyukmugáxuts es ngajxwa'xaduts.

Xondakp ja Paqblu oy tsyimdsyuuñu

²⁴ Es tyam xondákruts kots miits ngu'ayówadu, esu du'unuts nyajka'pxy di'ibu tagoy'ajtp ja Kristu 'yayo'ojun ja'agyujxmu pánuty myubujktup, di'ibu ijttap éxtamu Kristu ñini'x. ²⁵ Diósuts tu xypyujta'aky esuts nbudúkut nidugekyu ya jya'ayuty, es xykyejxyuts es ngajxwa'xaduts tugekyu tugekyu ya 'yayuk, ²⁶ ja'a yu'u di'ibu ijty kyayajnijáwu extu tim jékyup, per tyam ja Dios tu ttuknijáwadu ja jya'ayuty. ²⁷ Tu Dios ttuknijáwu jya'ayuty ja muj oy'ajtun di'ibu ijty kyayajnijáwu, es ttukniibujtaagu ma nidugekyu naxwiĩnudu ja'ayuty. Esu tadu di'ibu kyaj yajnijáwu extu timjékyup, yu'u du'unu Kristu di'ibu ijtp ma miidsaty, di'ibu m'awijxtap es mdukpaadudut ja muj'ajtun.

²⁸ Es ja Kristu, ja'a du'un di'ibuts uj ngajxwa'xypy. N'awa'anupts es nduk'uxpejkypyuts nidugekyu ja'ayuty es tjaygyúkadut yu'ujuty yajxon, es ndukwinguwa'aguduts ja Dios, ti'igyu 'yíttut mut ja Kristu, oy es wa'ats. ²⁹ Paadyuts nduñ amujaa di'ibudsu Kristu xymyeepey, mut ko yu'u du'un di'ibu jiky'ajtp ma ujun.

2

¹ Ndsejpyuts es xyñijáwudut ko ndúñuts mut wínudsu njot mut miidsaty, es mut nandu'un di'ibu myaduundup ja Jesukristu ma yu Laodiseeu kajpn, es mut nidugekyu wiingátypyu di'ibuts kyaj xy'ixtuts wingujxmu.

² Ndúñudsu du'un es nyajxonda'aguduts ja 'yaa jyótuty yu'ujuty, es nandu'un 'yíttut ti'igyu ma ja tsojkan. Ndsejpyuts es tugekyu tugekyu tjaygyúkadut di'ibu Dios tyukniibujtáku es kyaj yajnijáwu ijty, es yu'u du'un ku'am ja Kristu. ³ Pes ma yu'un yajpaaty tugekyu tugekyu ja wijy'ajtun esu jaygyujkan. ⁴ Pes n'anuumadu tyadu kaduibu pun mwin'uun mwinxájudut mut ko tsuj yajmadóy. ⁵ Oyxyúpats n'ity jagam mut miidsaty, jamuts njot nja'ajan ma miidsaty, es xondákruts kots nnijáwu ko tsuj yajxon ti xytyundu es xymyubúktu amumdu'uk jot ja Nindsun'ajttam Jesukristu.

Jembyu jiky'ajtun ma Kristu

6 Paaty da'un éxtam miits oj xy'axájada Jesukrista éxtama Nindsun'ajtm, da'un mjiky'áttat éxtam ya'u jyiky'ajty. ⁷ Extam tu'ugu kepy maku 'yaats ya'ityaty, nandu'un miidsuty ti'igyü mak muut m'íttat ja Jesukrista. Yajwimbajt'ada'utsta ja mnabajkanuty, da'un éxtam myajtukni'ijxada, es da'ñum xyja'aygyada'aktat ja Dios.

⁸ Exkam pán mwin'uanada mat jat'u'ugu wiinkpa xprajkan, di'ibu ya'u tyu'unan'ajttap ja ja'ayaty, es mdukpanaxa'anada ja xprajkan o ja tyu'unanaty ja jekyja'ayaty, es mduk'awdátat ja ánklyuty ma jyapaadyaty xy'awdátat ja Krista.

⁹ Mat ko ma ya Jesukrista, jam 'yity tugekyu ja Dios'ajtm, ¹⁰ es miits m'ijttap ti'igyü mat ja Jesukrista, di'ibu ñigopk'ajtypy nidugekyu yajkutujkpaty es ana'ambaty. ¹¹ Es ja'a ko m'ijttap ti'igyü mada Krista, ta miidsuty nandu'un myajpajta'akta ja ijxwa'umun es da'un kyaj xyajtúndat di'ibu mnini'x mgabajk tsojktap, es kyaj dyu'unaty ya ijxwa'umun éxtama israelítaty tpajta'akta ko ja'ay yajtsiky waana ma yedyajk'ajtm*. ¹² Ko miits mnabajtta, oj mnaxtákuda mada Krista, es nandu'un muut mjikyppajkta, mat ko xmyubajkta ko myudajtypy ja mak'ajtm ja Dios di'ibu yajjikyppajka. ¹³ Taa'uba ma naty kyajnam miits xy'axájada Jesukrista, Dios m'ijxada miits éxtama o'kpaty, mat ko naty mbekyja'ay'áttu; perü Dios ta myajjikyppákuda ti'igyü mat ja Krista. Dios ta mma'xada tugekyu mbojpaty. ¹⁴ Pesü Krista kyupajk yajnax ja tadyu'unan di'ibu udsajtm oj xyjapátam mat ya'ugyjxmu nbojpa'ajtm. Mbaat njuna'anam ko da'un éxtam ya'u dyajnejxy kaxja'ay tugekyu ja nbojpa'ajtm es yajkaxwejpy kyabajky ma ja kruuz, éxtamxyap ja ky'umbojpa tkumadoy. Es mat ko 'ye'ky, Krista tkubejty tkumadooy ja nbeky'ajtm. ¹⁵ Dios oj tpajka ja mak'ajtm es ja kutujkan pánuty myudajttap, es oj dya'amutsk'aty ijxnide'xy mayja'ay wyindum es t'ixtat ko ta tyugoydyu.

Mujjotmay'ookta di'ibu tsajpótm

¹⁶ Es mat ko nnija'am tugekyu tyaa'ada, katü mnayyákuda miits es pán mbayo'oyadat di'ibu mjex'tap, o di'ibu m'u'ktap, o ti xuu m'amaay'ajttap, o ti po'lo 'yaane'eky, o ma ja po'xanxuu. ¹⁷ Tugekyu tyaa'ada ya'u je'eyu éxtama awax di'ibu jaminán; perü Krista da'un ja tuj'ajtm. ¹⁸ Exkam mbajkxada ya may'aty taadaty di'ibu nayajnaxadap muj tuda'aky es ja'a 'yawdajttap ja ánklyuty. Yu'ujty jyuna'anda ko ta t'ixta ijxma'tan, es paaty ñaybyajta'agada muj kujxm. ¹⁹ Perü da'umba ja'ayaty kyaj 'yitta ti'igyü mada Krista. Esü Krista, da'un ya'u éxtam ja nini'x kabajk, es ja di'ibáty n'axájum éxtama n'Yajnitsokpa'ajtm, da'un n'ijtm éxtam ja ñini'x. Esü ja'a ko n'ijtm ti'igyü mada Krista, nmudajtm ja jiky'ajtm esü mujaa, es mukták ja n'anmaja'an'ajtm éxtam ja Dios ttseky.

²⁰ Mat ko miits ta m'ookta mat ja Krista, mnaydyukniwa'adsada ja naxwiñada ja'ayaty ja wyinma'añaty esü tyuungaty. ¿Es ti ko m'aktimjiky'attü éxtam pánadya naxwiñada winma'añ ja'a'ajttadap?, ¿ti ko m'aktimnaydyukkádákuda ja 'yana'amánuty?, éxtam jyuna'anda: ²¹ "Katü xytyoñ. Katü xyje'xy ya taxiidu. Katü xykyone'eky." ²² Tugekyu tyada ana'amun ya'u myadyakypy di'ibu je'eyu ya naxwiñ kyexy ko nja'xam o ko nyajtu'unam, es tugekyu tyada ana'amun ya'uyü jya'aja naxwiñada ja'ay. ²³ Tada ana'amun mbaat kyaxe'eky éxtama

* 2:11 Ix Lukas 1:59.

wijy'ajtən, mət ko dyajkuḁe'eky es ni'igū Dios ndsojkuḁ, es n'ijtam yuunk naxypyḁ, es njujwijtsambijtam ja nnini'x'ajtəm; per ni madsoo kyatūñ es nnayjyujwijtsambijtam di'ibū ja nini'x kabajk tsyejpy.

3

¹ Pes éxtəm miits tū mjikypyuktū mət ja Kristū, ja'a mbayo'oydyḁp di'ibū tso'omp tsajpótm, mā yū Kristū 'yu'uñḁ mā 'yaga'añdsyoo ja Dios. ² Winma'añ'áttū di'ibáty miimp tsajpótm, katū xywyinma'añ'áty di'ibū ijtp naxwiñ. ³ Pes miits m'o'ktū mət ja Kristū, es tyam xymyḁdattu mjiky'ajtən puḁke'eky mət ja Jesukristū mā Dios. ⁴ Kristū dū'ən ja njiky'ajtən'ajtəm. Es ko yū'ū kyuda'agut jatugok, mguḁu'uktəp miidsəty nandū'ən mət yū'ū mā ja myuj'ajtən.

Jiky'ajtən di'ibū tū ñaxy, esū jembyḁ

⁵ Pes yajkutugóy ja mwinma'añ ja axuḁkru di'ibū mmudajttəp, mət ko naxwiñdu jya'aju taada. Katū mnayyákuḁ es mmamada'agudət tyadu axuḁkru winma'añ: ja mə'induunk, ko ja'ay kyaj ñay'aguwits ñayjyujpkuwitsədu, ko kyaj ti ñaydyukmə'ixədu ti pún myudajtypy, ko 'yadsoktū, mət ko Dios pyujtákypy tyadu adsojkuḁ éxtəmxyḁp n'awdajtamū di'ibū kyaj Dyíosəty, ⁶ es ja Dios tyuədyunaampy jantsy tsəətsy tugekyū di'ibáty tyuundūbu tyadu axuḁgátypy. ⁷ Miits mduundu tyəadəty maḁnəmu naty kyaj xy'axájədu Jesukristū. ⁸ Per tyam, ja'a ko mja'a'ajttəp ja Kristū, mastu'uttū tugekyū tyəadəty: ajk to'oyən, naymyujkajxək winma'añ, nay'o'o nayyaxən esū tsəətsykyubətypy ayuk. ⁹ Kyaj mnaywyin'əən mnaywyinxájədu nixim niyam, mət ko miidsəty tū xymyastu'uttū ja mjekyjiyiky'ajttən axuḁkru. ¹⁰ Jiky'attū ja jiky'ajttənū jembyḁ, mət ko Diosū dū'ən di'ibū oj xymyo'oyəm yū tyadu jiky'ajttən es tyəgajts'adu'ətsy extū ko Dios n'ixy'ajttəm yajxón. ¹¹ Ko n'axájəm ja Jesukristū, Dios xykywentəpajtákuḁ éxtəmū jya'ayən, oy n'israelitəja'ay'ajttəm o di'ibū kyaj 'yisraelitəty, di'ibū naty tū yajtsúktū o di'ibū kyaj yajtsúktū, di'ibū jagam ja'ay o kukajpn ja'ay, di'ibū windsən o məduumbū. Di'ibū sitəy nigutiky, ja'a es xyja'a'ajttəm ja Kristū, es ja Kristū yū'ū dū'ən ijtp mā tugekyū di'ibū ijtp.

¹² Dios mdsojkudəp miits es tū mwin'ixədu es yū'ū mja'a'átəduḁp. Paəty jiky'attū éxtəm ja Dios ttseky, es mədattu pa'ayo'on, ojyot, tuda'aky'át, yuunk naxypy esū ma'xtujkən. ¹³ Naymyəma'xtúkuḁ nixim niyam es naymya'xədu pən ja pən ñaymyudəgóyəty mət ja wiinkru. Dū'ən éxtəm ja Kristū oj mma'xədu, dū'ən xytyúndət nandū'ən miidsəty. ¹⁴ Di'ibū ni'igū tsojkuḁ, ja'a dū'ən ja tsojkuḁ, es ja tsojkuḁ yajmujktaapy kexy ka'pxy tugekyū tugekyū. ¹⁵ Wa'an ja agujk'ajt jotkujk'ajttən di'ibū Kristū yajkypy, tñə'umo'oy ttu'umo'oy ja mjot mwinma'añəty es mjiky'áttət éxtəm ja Dios ttseky. Ja'a ko mədu tyəadu dū'ən ja Dios mwoojədu es tukmuk m'íttət, éxtəm tu'uk je'eyə nini'x. Es ja'aygyudə'áktū.

¹⁶ Wa'an ja Kristū 'yayuk t'ity mā yū mjot mwinma'añəty, es yū'ū mnaydyukni'ixəduḁp nixim niyam ja oybyū kajxwíjən. Mədu ja'aygyudákən mā Dios, əwdu Salmə, Diosū 'yalabanzə, es di'ibū Dios 'yoyjya'ap. ¹⁷ Pes tugekyū di'ibū mduun mgajttəp, tundu Nindsən'ajttəm Jesús xyəgyujxm, es ja'aygyudə'áktū Dios Teety Jesukristəkyujxm.

Wi'ix ja jembyḁ jiky'ajtən

18 Miits kasaadu toxtyujkuty, naygyubakudu ma mña'ayuty, mat ko du'an nigutikyuty mdsuunudut éxtamu Nindsun'ajtam Jesukrista tseky. 19 Es nandu'an miidsuty kasaadu yedyujkuty, mdsóktap yajxonu m'u'unk mnado'oxyuty es katu a'ak jot'aku mat mdsuunudu. 20 Es miidsuty u'unk ana'kuty, mamudowdu ja mdaak mdeety, mat ko tyadu du'an 'yoyjya'ap ja Nindsun'ajtam. 21 Es miits u'unkteedyuty, katu nandu'anu m'u'unk xyajjot'ambaktu es kudiibu tsiypka'axtat. 22 Es miits muduumbaty, mamudowdu ja mwindsun mwindajuty ya naxwiiñ. Katu du'an xytyuñ je'eyu ko m'ijxtunudu es du'an mnayyajpudsemyuty wa'ats mat yu'ujuty, tundu madu oy'aa oyjyot, éxtam jyawu xymyadúñ ja Nindsun'ajtam. 23 Oytyim tiity di'ibu mduundap, tundu yajxon xonda'aky'aa xonda'akyjyot, éxtam xymyadundu Nindsun'ajtam es kyaj éxtam xymyadundu ja'ay. 24 Pes mnija'adap ko yu Nindsun'ajtam mmo'oyanudap éxtam ja may'aty ja kuma'añ, mat ko miits xymyadundu yu Kristu di'ibu dan mWindsun'ajttap. 25 Ja di'ibu adéttap axuak, 'yaxajap ja tadyu'unun éxtam pyaadyuty, ja'a ko Dios kyaj pan tpayo'oy win'ixy wingexy.

4

1 Es miidsuty windsun windajuty, yajtundu ja mduumbaty éxtam pyaadyuty. Nasjawa ko nandu'an miits mmudajttap tu'ugu mWindsun jam tsajpótm.

2 Mugu'ugítaty, du'añam mgajxta'aktat, wiy m'ittat es xyja'aygyada'aktat ja Dios. 3 Nandu'an kajxta'aktat es amdow pujktsówdu Dios esats uj xypyudakut esats ngajxwa'xat ja oybyu ayuk, esudsu ja'ay nduknijawut di'ibu ijty kyaj yajnijawu, pes ja'agyajxmats ndsimdsyuanu. 4 Amdow pujktsówdu mat ujtskyajxm, wa'andsu Dios xypyudaku esats yajxon wa'ats ngajxwa'xaduts éxtamts xypyaaty ndúnat.

5 Es miits, jiky'attat wiy kegy mat ja di'ibu kyaj t'axaju ja Jesukristu. Tundu ma tagekyu tiempu xymyadaty esu ja'ay xytyuknijawut ko Jesukristu yajniitsókp. 6 Wa'anu mgajx mmadyakun du'añam 'yity tsujti'knu, es mjáttap wi'ix miits xy'adsówdut nidu'uk nidu'uk.

Kajxpo'xun

7 Yu nmugu'uk'ajtam Tikiku di'ibu ndsojkam, óyats xypyudaku kots nmadundu ja Nindsun'ajtam, yu'u mdukmumadya'agudap wi'ixats ja yam n'ity es mjotkujk'áttat. 8 Paaty nduknigaxtu miidsuty es m'anu'amxadut wi'ixats ja yam, es mmo'oyudut ja jotkujk'ajtan. 9 Mat nandu'an ñejxy yu nmugu'uk'ajtam Onésimu, di'ibu ndsojkam es oy tmadúñ Nindsun'ajtam, miidsuty ja mmugugajpn. Yu'ujuty mdukmumadya'agudap tagekyu wi'ix ja yam jyaty.

10 Aristarku, yu nmudsimsdyunaabyuts, mduknigáxudu Dioskajxy; es nandu'anu Markus, yu myugu'ugu Bernabee, jyana'añ mayDios. Pan mninujxadap ja Markus mgu'ixa'anudu, axájudu yajxon. 11 Nandu'an mduknigáxudu Dioskajxy ja Jesús di'ibu yajtijp Justu. Tyaadudyu du'an yu'uyuty nidugauk ja israelítaty di'ibu myubajktap ja Jesús es ttundu mat uj ja Diosu tyuunk, es yu'ats xymyeepy ja jotkujk'ajtan. 12 Mduknigáxudu Dioskajxyu Epafrus, Kristu myuduumba, es yu'u nandu'an mmugugajpn'ajttap. Du'añam t'amdooy trujktsóy ja Dios ma kyajxta'aky, es mak m'ittat ti'igyu madu Jesukristu, es amumdu'uk jot mjiky'áttat éxtamu Dios tseky. 13 Mat ko uj testiigats wi'ixu

Epafraſ űaydyukjotmaydyűűaty mat miitskyujxmuty es nandu'an yu Kristu myuduumbuty di'ibu tsunaaydyur ma yu Laodiseeu kajpn es ma yu Yerapolus kajpn. ¹⁴ Yu kudsooy Lukas, di'ibu njantsytsyojkam, mduknigaxudu Dioskajxy, es nandu'anu Demus.

¹⁵ MayDios xy'anuumat ja nmugu'uk'ajtum di'ibu ijtp Laodiseeu, es nandu'an yu Nifras xymyo'oyadyut ja Dioskajxy, esu mabujkputujk di'ibaty naymyujkadur ma yu tyujk.

¹⁶ Ko xykajxta'aydyut tyadu neky ma miidsuty, net xykyaxtat ma ja mabujkputujk di'ibaty naymyujkadur Laodiseeu, es jap yajkajxtat nandu'an; es miits xykajxtat nandu'an ja neky di'ibats ngejxypy Laodiseeu. ¹⁷ Tunu may'ajtan, anuumu Arkipu: "Kuydyun yajxon ja tuunk di'ibu ja Nindsun'ajtum tu mmo'oyaty es xymyadunat."

¹⁸ Mugu'ugituty, uj Paablu, nduknijayudats miidsuty yu kajxpo'xan mudadsu ngu'am letru. Manu'xta'aktu Dios mat ujtskyujxm. Katats xyja'aydyugodyu kots n'ity ja yam tsimy. Wa'anu Dios mgunu'xudu miidsuty.

Myutu'ukpu Neku Di'ibu Paablu Tyuknigajxtu Ja Tesalóniku Ja'ayuty

Tesalóniku ja'ay tnastúnudu wi'ixu Dios yajmubéky

¹ Ʋj Paablu, mut ja Silvanu esu Timotee, nduknigajxtaptsu tyadu neky ja mabujkpatujk di'ibu ijtup ti'igyu mut ja Dios Teety esu Nindsun'ajtam Jesukristu, es ñaymyúkudu ma ja Tesalóniku kajpn. Wa'an ja Dios mgunu'xudu es mmo'oyudu ja agujk'ajt jotkujk'ajtan.

² Du'uñumts nja'aygyada'aky ja Dios mut miidsuty, es njamyajtstap kots ngajxta'aktu. ³ Es ndukjamyejtsypyudsu nDios Teety'ajtam wyindum wi'ix miits xymyudattu ja mabujkan, éxtam miits mdunda mut ja tsojkan, es éxtam miits du'uñum 'yawix xyujp'ixtu Nindsun'ajtam Jesukristu ko jyambita'añ. ⁴ Mugu'ugítuty, Dios mdsojkudup miits, es nnija'abuts ko yu'u tu mwin'ixudu. ⁵ Kots miidsuty oj n'awánudu ja oybyu ayuk, kyaj jye'eyuty ja ayuk ngajxyuts, ja Espiritu Sántuts xypyudujku es ngajxaduts muk'ajtan muut, es ja'agyujxm kots uj nnijawu ko tyuy'ajtanudyu tyadu ayuk. Wa'ats xyñijawudu wi'ixuts oj nja'ay'áty ma miidsuty, es xytyuk'oybyudsámut.

⁶ Mbaduundu miidsuty di'ibu udsuty es ja Nindsun'ajtam tu nastúnuduts, es m'axájudu ja ayuk mut tu'ugu xondakan di'ibu ja Espiritu Santu mmooyu, oy xyajnajxtu byeen ja ayo'on. ⁷ Es mudu tyadu xyajktu ja ijsxw'uamun ma nidugekyu yu Diosu myubujkpatu jam Masedoñu es Akayu. ⁸ Mut ko ma miidsuty tsoyo'ñ ja Nindsun'ajtam ja 'yayuk es tu yajkajxwa'xy kyaj jye'eyuty Masedoñu es Akayu, per nandu'un oytyim maaty yajnijawu wi'ix miits xymyubaktu ja Dios, es mudu tyadu kyaj ñakypyaadyuty ngajxtuduts tii. ⁹ Nik yu'u ku'amaty tmadya'aktu wi'ix ko oj ngu'ixtu, miits xy'axájuduts yajxon es wi'ix tu xymyastu'uttu ja agojwinnax es xypyanujxtu es xymyuduundondáknudu ja jikypyu Dios. ¹⁰ Tyukmadyaktu nandu'un ko miidsuty m'awijx mjup'ijxtap ko kyada'agut tsajpótm ja Diosu 'yU'unk, ja Nindsun'ajtam Jesús di'ibu Dios yajjikypyuajk ma 'ye'ky. Yu'u du'un di'ibu xyajnitsókum ma ja muj tadyu'unun di'ibu miimp.

2

Paablu tyuunk jap Tesalóniku

¹ Pes miidsuty ku'am mnija'adup mugu'ugítuty, ko éxtumts miits oj ngu'ixtu, kyajts nanugoobu ngu'ixtu. ² Oyuts naty wi'ix tu nyajtúñ es tu nyajwingajxpétyuty jam Filipus, éxtam xyñijawudu, peru Dios tats xypyuduku esuts ngajxwa'xut amumdu'uk jot yu oybyu ayuk ma miidsuty, oy jyakaxe'eky ja adsijpu. ³ Mut ko ni wi'ix tsoots nga'anaguga'aju ma di'ibudsu naty ngajxwa'xypy, ni ngamadya'agyudsu naty axuk kajxy es ni ngawin'uuna'añuts pán. ⁴ Ni'igudsu Dios xywyinma'añ'ijxy es xytyuknipejkyuts ja oybyu ayuk. Ʋj kyajts ngajxy wi'ixu ja'ayuts xy'oyjyawut, Diosu du'un situy, di'ibu tyuk'ixudyaapy ja njot'ajt nwinma'añ'ajtam. ⁵ Extam miits xyñijawudu, ni na'ats pán ngawinwepy ngawinjaaxy mut ja tsujti'knubu ayuk, es ni tits ngatuk'abety ngatukkajxpéty mut kots nganarata'añ ja meeñ. Diosu tyadu ñija'ap.

⁶ Kyajts ni na'a nga'axta'aydyu ja'ayaty esuts xymyujjávut, oy tyimmi-its'ajtrū es oytyim wiingaty'ajtrū. ⁷ Oyuts mbaat njanaybyujta'agyadyats éxtam kutujkan mēatrū, mat kots xy'apostul'attu ja Kristu, kyajts uj dū'un nduun. Naybyujtáks tuda'aky éxtam tu'ugu u'unktáak t'ijx'ity tkwent'aty ja 'yu'un'k jantsy tsuj. ⁸ Byeenats miits ndsoktū, ja'agyujxmats uj nnayjya'ajū es kyaj jye'eyuty nduknijávudat ja oybyu ayuk, es extū nandu'un es miits ngu'oogudat. ⁹ Məgu'ugítaty, miits mjamyajtstəp wi'ixats tū ndunda xūñ koots es kədiibū miits n'adsiptat mā naty jam nduknijávudu ja oybyu ayuk di'ibū Dios kyajx.

¹⁰ Miits mnija'adap, es nandu'un ja Dios, wi'ix ədsəty dyajnujxtu tu'ugu jiky'ajtanū wə'atspū, tuda'akypyu es ni pán mbaat xykyapeky'ixyaty kots n'ijttū mā miidsəty di'ibū nandu'un myəbujktəp ja Dios. ¹¹ Nandu'un xyñijávudu wi'ix tū nya'it nyaxóndu es wi'ix tū nbumay nbutájudu nidu'uk nidu'uk miidsəty, dū'un éxtam ttuñ ja u'unkteety mat ja 'yu'un'k 'yuna'k. ¹² Pes tū nyaxonda'aktū es tū nyajjotkujk'áttū, es extū tū nduknipəktū es mjiky'áttat éxtam pyaadyaty pánaty ja'a'ajtudəp ja Dios, di'ibū mwoojudəp es nujx mēat m'ittū mā yajkutíky mat ja məj'ajtan.

¹³ Paaty nja'aygyudaktiibys ja Dios ko miits xymyūdoodū ja Diosū 'yayuk di'ibəts oj ngajxwa'xy, m'axájudu éxtam ja Diosū 'yayuk, es kyaj xy'axájudu éxtamū ja'ayū 'yayuk. Es təy'ajtanū ko Dios t'ayúkəty di'ibū məjwiinəp mā miidsəty di'ibáty myəbujktəp. ¹⁴ Məgu'ugítaty, ko miits m'ayoodū mā mbajədijtədu mməgugajpnəty, nandu'un mjajttū éxtam jyajttū jam Judeeū ja Diosū jya'ay di'ibū ijttəp ti'igyū mədu Jesukristū. Pes yū'əjəty nandu'un pajədijtədu myəgugajpnəty, ja israelítaty. ¹⁵ Tyədu israelítaty yū'u ya'o'ktū nandu'unū Nindsūn'ajtam Jesús, éxtamū naty nandu'un tū dya'ooktū ja myəgugajpn di'ibū Dioskugajxpə'ajttū, es nandu'unəts ədsəty ojts xy'əxkəxtū. Kyaj jyiky'attu éxtam ja Dios ttseky, es aknəymədsip'ajtudəp mat nidəgekyū ja'ayaty, ¹⁶ pes extū jyaya-jkubokándū kots ngajxwa'xy ja Diosū 'yayuk mā di'ibū kyaj 'yisraelítaty, es nandu'un ñitso'oktat. Es mat yū'u t'aktim'yaj'ya'k'adu'tsyppū ni'igū ja pyojpəty. Paaty óknəm ja Dios myo'oya'ənədu ja mək təydyu'unən di'ibū miimp mā yū'əjəty.

Paablū jyanujxa'añ Tesalóniku

¹⁷ Məgu'ugítaty, kots miits nmastuttū waanū, oy nganay'ijxam, dū'əñəmts miits nmədattū njodoty nwinmə'añótyats, es byeenəts njajəmbitə'añ es nujx nwin'ixtū. ¹⁸ Əj Paablū, təts njanujxa'añ kanək ok, per ja məjku'ugópə Satanás yū'əts oj xya'adiky. ¹⁹ Pes çtits əj n'awijx njəjp'ijxtəp?, çtits əj n'ijtan'ajt nxo'onən'ajttəp?, çtits əj ndukjotkujk'ajttəp?, es çtits əj ndukwingədak ndukjotkədáktəp ko naty n'ijtam mā ja Nindsūn'ajtam Jesukristū ko myínat? Pes miidsədyū dū'un. ²⁰ Miitskyujxməty nwingəda'aky njotkəda'aky es nxonda'agyats.

3

¹ Pes kom kyajtsū naty n'okməmadə'agánnū, nétəts nnaygyajxədu esuts nwə'əmdəduəts Atenəs, ² es ngaxə'añəts ja nməgu'uk'ajtam Timotee es mgu'ixəduə, mat ko yū'u dū'un nandu'un Dios məduumbū es tū tyuñ mat əj es wya'xət ja oybyu ayuk di'ibū Jesukristū ñimadyakypy. Es nge-jxyppəts yū'u es dyajməjwiinət ja mməbujkənəty es mjtəməkmo'oyəduə mēməbujkəngyujxm, ³ kədiibū ni pán kyatsipka'axət mədu tyəədu. Pes

miits mnija'adup ko tɔ nyajtuknibajtakum es n'ayowa'anam. ⁴ Pes mats n'ijty mat miidsaty, n'anmaaydyu ko nyajnaxa'anam ja ayo'on jotmay, du'an éxtam tɔ jyaty. Mnija'adubu'u. ⁵ Paaty kom kyajtsu naty uj n'okmudanayannu, tats ngejxy ja Timotee es tnijáwut wi'ixu naty xyajtu'uyo'oydyu ja mmabujkun, pes tsu'kubu naty ko wa'anxyup ja ka'oybyu tɔ myajpekyka'adu es ni ti tkatsooty di'ibats nduun ma miidsaty.

⁶ Per tyam tɔ jya'ty ja Timotee ko tɔ tsyooñ ma miidsaty, es yajmiimpy ja oybyu ayuk mat ja mmabujkun es ja mdsojkun di'ibu miits mmudajttap. Du'an jyuna'añ ko miits du'ũñum xyjamyátstats mat ja tsojkun, es byeenats xyjawin'ixa'andu, du'an éxtamts miits nwin'ixa'andu. ⁷ Paaty mugu'ugítaty, oy nja'ayo'ombát njajotmay-byátpats, tats nbeky ja jotkujk'ajtan mat yu'agyujxmu mmabujkunaty. ⁸ Mat uadsaty du'an éxtamu jembyu jiky'ajtan kots nnijáwudu ko miits amumdu'uk m'ittu ma yu Nindsun'ajtam. ⁹ Pes žwi'ix mbaat muj wiin kajaa nja'aygyada'agyats ja Dios mat miidsaty, es mat ja muj xondakun esu jotkujk'ajtan di'ibats tɔ xymyo'oy Dios windum? ¹⁰ Xuuñ koots n'amdóyats ja Dios es nujx ngu'ixtu es n'aktuk'axpáktat ni'igu di'ibu kyajnum oy xyjagyúkadu.

¹¹ Wa'an ja Dios Teety ku'um, esu Nindsun'ajtam Jesukristu, dya'awa'atsy ja nu'u tu'u es nujx ngu'ixtu. ¹² Wa'anu Nindsun'ajtam dyajmuj dyajmáyu yu mdsojkun waanu ni'igu es mnaydsyókudat nixim niyam es mat otyim pánaty, du'an éxtamts miits ndsoktu. ¹³ Wa'anu mjot mwinma'añ yajmo'oy ja jotmak'ajtan es m'ittat wa'ats, es ni ti mbojpu jam nDios Teety'ajtam wyindum ko myínat ja Nindsun'ajtam Jesukristu mat nidugekyu di'ibu Dios jya'a'ajttap. Wa'an du'anaty.

4

Jiky'ajtan di'ibu Dios tyukjotkadakypy

¹ Mugu'ugítaty, maanam kyakejxyñum n'ak'awanayándup nandu'unu wiingátypyu. Ko oj ngu'ixtu, ngajxwijtɔ wi'ix miits mjiky'áttat éxtam ja Dios tseky, es tyámuts n'amdoy es waanu ni'igu du'an m'akjiky'áttat. ² Mat ko miits mnija'adup yajxón ko yu'uyats uj tɔ nya'axpeky di'ibudsu Nindsun'ajtam Jesukristu tɔ xytyuknipeky. ³ Pes ja Dios tsyejpy es miits nidu'uk nidu'uk mnayya'ítudat wa'ats; kyaj pán myu'indúnat. ⁴ Nidu'uk nidu'ugaty miits xyjáttat wi'ix xyujwijtsambíttat ja ngu'am nini'x es mnayya'ítudat wa'ats es windsu'kun muat, ⁵ kyaj pán ñayyákudat ja ñini'x tsyojkangyujxm, éxtam ttundu yu ja'ayaty di'ibu kyaj t'ix'attu ja Dios. ⁶ Exkam miits nidu'uk mwin'ũndu o mbekytyundu mat ja mmagu'ugu ñado'oxy. Tats miits n'annumudu es tɔ n'awanudu ko Dios tyaydyunaampy jantsy muk tsaatsy tugekyu di'ibu du'an adúttap. ⁷ Pes Dios tɔ xywyo'om es xyja'ay'ata'anam es njiky'ajtam tu'ugu jiky'ajtanu wa'atspu; kyaj tɔ xywyo'om es njiky'ajtam ja jiky'ajtanu axuukpu. ⁸ Paaty pun ja pán di'ibu kyaj tmuj'ixyu tyadu xprujkun, kyaj yu'ujaty t'uxtijy ja naxwíñudu ja'ay, ja'a du'an ja Dios, di'ibu tɔ mmo'oyudu ja 'yEspíritu Santa.

⁹ Es éxtam ja tsojkun tukka'axpu, kyaj jyatyimtsékyuty nnijáyudat, mat ko ja Dios tɔ mduknijáwudu miidsaty ku'um es mnaydsyókudat nixim niyam. ¹⁰ Pes du'ũñum miits mnaydsyókudu nixim niyam mat nidugekyu nmagu'uk'ajtam di'ibu jiky'ajttap ma tugekyu Masedoñu ñax. Per nmanu'xtáttap, mugu'ugítaty, esu mdsojkun xyajmajwindak'adu'udsat

waanu ni'igu. ¹¹ Jiky'attu yajxon es xywyits xymyádyut ja mgu'umduunk mat ja m'aa mgu'u, éxtum tu nduk'ana'amdu, ¹² es du'an mwindsu'ugudut di'ibu kyaj Dios tmabuktu, es kadiibu nandu'an ti mdugoy'ajtxudut.

Wi'ixu Nindsun'ajtam jatugok myina'añ

¹³ Mugu'ugítuty, kyajts ndseky es kyaj xyñijáwudut wi'ix jyaty mat ja di'ibu myubujktubu naty ja Jesukristu ko 'yo'ktu, kadiibu miits mjotmay'ooktat éxtumu wiingátypyu di'ibu kyaj tjuj'ixtu ko Jesukristu yajikyryukaampy di'ibáty jya'a'ajttap. ¹⁴ Nmubujkam yajxon ko du'an éxtumu Jesukristu jyikyryejky ma 'ye'ky, nandu'an nmubujkam ko Dios yajikyryukaampy ja o'kruty di'ibáty tu tmabuktu ja Jesús.

¹⁵ Du'unuts miits n'awánudu éxtumu Nindsun'ajtam ku'am jyanañ, ko di'ibáty udsajtam akjiky'ajtam ko jya'tut jatugoku Nindsun'ajtam, kyaj udsajtam njo'omum jawyiin es óknam ja o'kruty. ¹⁶ Mat ko yu Nindsun'ajtam Jesukristu ku'am kuda'agaamp tsajpótm, yajmadówap ko tu'uk mak kyajxa'añ mat ja kutujkan, kajxap ja arkanklus es xu'uxap ja Diosu tyrompetu, net ja di'ibáty myubujktu ja Kristu ko 'yo'ktu, jikyryúktap jawyiin; ¹⁷ óknam di'ibáty tu nwu'amum jiky'ajtru nyajmajo'omum ti'igy mat yu'ujuty yoodsoty, es nbátum ja Nindsun'ajtam pojoty, es du'an n'ijtam mat ja Nindsun'ajtam winu xuu winu tiempu. ¹⁸ Paaty mada tyadu ayuk naysajjotkujkada nixim niyam.

5

¹ Mugu'ugítuty, mat ja xuu tiempu, kyaj jyatyimtsékyuty es nduknijáyat. ² Miidsuty yajxon xyñijáwudu ko ja xuu tiempu ma myina'añ ja Nindsun'ajtam, jaa ma naty nga'aa'ajt ngajot'ajtam, éxtum ko ja ma'tspu koots jya'ty. ³ Pes ko ja'ay ñayjynánubudu: "Tyam sitay agujk jotkujk ndsuna'ayam, kyaj ti amay jotmay", net ti'in myiñ ma yu'ujuty ja kutugo'oyun, éxtum dyajnáxtu ja pujk ado'onunu toxytyujkuty ko ja 'yu'ungu'unk ttimpaadánnu, ma ni wi'ix tsoo mbaat kyanitse'eky. ⁴ Per miits mugu'ugítuty, kyaj m'ittu kubi'its ku'ook, kyaj ja Nindsun'ajtam mdukajjtrpátudut ti'in éxtum ja ma'tspun, ja'a ko mnija'adup wi'ixu du'an myina'añ jya'ta'añ. ⁵ Nidugékyuty miits mja'a'átadu Dios esu Jesukristu, kyaj mja'a'átyuty ja ka'oybyu. ⁶ Paaty kyaj n'ijtam éxtum pánuty maadagoodyup, n'ok'ijtam wijy keju es nnayjyujkuwitsum. ⁷ Pánuty maadap, koodsu mya'adu; es pánuty uk múkadap, koodsu y'uuk myu'ugadu, ⁸ per udsajtam pánuty xuañ'at ja'a'ajttap, wijy keju nnayya'ijtam. Du'an n'ijtam éxtumu soldaadu di'ibu nayxyojxap mat ja pujxngaatsy, naygywentu'ajtam mat ja mubujkan es ja naysyoku naymyay'at; es éxtumu soldaadu ñaygyipyuty mada pujxngup, nandu'an nnayya'ijtam ja agyujxm ko n'awijxum ja nntsokan'ajtam. ⁹ Dios kyaj oj xywyin'ijxum es n'axájum ja tadyu'unun, ja'a du'an es n'axájum ja nitsokan mat yu'ugyujxmu Nindsun'ajtam Jesukristu. ¹⁰ Yu'u 'ye'ky mat udsajtumgyujxm es njiky'ata'anum mat yu'u, oy nja'o'kambu es oy njiky'ajtambu. ¹¹ Paaty naysajkujkada, es naybyudékudu nixim niyam es yajmajwiin yajkajaajudu ja mmubujkanuty, du'an éxtum jaayum xytyundu.

Kajxwíjun

¹² Mugu'ugítuty, nduknipujktap es xymyay'at xywyindsu'ugudut ja di'ibáty tuundap mat miidsuty, es m'awij mgajxwíjudu ma yu

Nindsun'ajtama tyuunk. ¹³ Oy tsuj xytyukxonda'aktat es xytsyóktat ja'agyaxm di'ibu tyuundap. Jiky'attat ti'igyat jotkujk mat oytyim panaty.

¹⁴ Nandu'un nduknipaktat, magu'ugítaty, es tukmadíjuda ja di'ibáty kyaj ti tuna'añ. Jotmak wingajxudu di'ibáty maay tajtup, pudákuda di'ibáty kyaj oy tnijawuda ja Diosu 'yayuk, es madattat ma'xtujkun mat nidugekyu ja'ay.

¹⁵ Exkam miidsaty nidu'uk myajjambít axuuk mat ja di'ibáty axuuk mduundap. Ni'igud du'añam xyjattat xytyúndat ja oybyu nixim niyam ma miidsaty, es oytyim panaty mat.

¹⁶ Du'añam m'ittat agujk jotkujk. ¹⁷ Kajxtaktáwdu. ¹⁸ Ja'aygyuda'aktat ja Dios oywyi'ix mjat mgabáttat, mat ko tyáadu du'un ja Dios tsyejpy es mdúndat éxtama Jesukristu myaduumbaty.

¹⁹ Kyaj miits xyujpkuwa'agudat di'ibu Espíritu Santu mduknija'adap, es du'un kyaj juun jymbíttat ja mwinma'añaty. ²⁰ Kyaj xy'axukjáwudat ko ja'ay m'awa'anxudu ja ayuk di'ibu Dios winma'añmyooyudu. ²¹ Ijxkijxyudu tugekyu ja uxrujkun mat ja Diosu jyaaybyajtun. Axájudu je'eyu di'ibu dan oy. ²² Uxtijta tugekyu di'ibu kyaj 'yóyaty.

²³ Wa'an ja Dios, di'ibu xymyo'oyum ja agujk'ajt jotkujk'ajtun, myajwatsta'ayaty tugekyu tugekyu, es dya'ítat ja mjot, m'anmaja'an esu mnini'x mgabajk, ni ti pyojpu, exta ko myínat ja Nindsun'ajtam Jesukristu. ²⁴ Yu Dios di'ibu mwoojudap, kyuydyimpy di'ibu kyajxypy, ja'a kyuydyunaampy tugekyu tyáadu.

Kajxpo'xun

²⁵ Magu'ugítaty, xyñigajxta'agudats uudsaty.

²⁶ Munandu nidugekyu nmagu'uk'ajtam éxtamxyup xymyo'oydu ja mayDios.

²⁷ Nduk'ana'amdap mat ja Nindsun'ajtama kyutujkun, es yajtuk-wingugajxudat tyádu neky nidugekyu ja nmagu'uk'ajtam.

²⁸ Wa'an Nindsun'ajtam Jesukristu mmay'at mgunu'xudu.

Myumajtskpu Neki Di'ibu Paablu Tyuknigajxtu Ja Tesalóniku Ja'ayuty

¹ Uj Paablu, mat ja Silvanu esu Timotee. Nduknigajxtuptsu tyadu neky ja mabujkputujk di'ibu ijttap ti'igya mat ja Nindsun'ajtam Dios Teety esu Nindsun'ajtam Jesukristu, es ñaymyúkuđu ma Tesalóniku kajpn. ² Wa'anu nDios Teety'ajtam esu Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xudu es mmo'oyudut ja agujk'ajt jotkujk'ajtan.

Yajpayo'oyup ja ja'ay ko Kristu myina'añ

³ Mugu'ugituty, oy ko du'añumts nja'aygyuda'aky ja Dios mat miidsuty, éxtam pyaadyuty, mat ko maj wiin kajaa yu mmabujkunuty esu md-sojkanuty di'ibu miits mmudajttap mat ja wiinkputy. ⁴ Extam mbaat kots udsuty n'ity ma Diosu myabujkputujk ñaymyúkuđu, nayjya'adapts maj es jotkujk mat ja ma'xtujkan es ja mabujkan di'ibu miits mya'ijxudup, oy ja mmadsíputy mja"awa'ktujkubudu es ja ayo'on jotmay xyajnáxtu. ⁵ Tyaadu ya'ijxup ko Dios tmudaty ja tuy'ajtan éxtam tpayo'oy es du'an mbaadyuty es m'ittat ma kyutujkan, di'ibu miidsuty tyam mgu'ayo'odup.

⁶ Pes tuy'ajtan di'ibu Dios tyiimpy; ya"ayówup di'ibu miits mya"ayoojodup, ⁷ es mmo'oya'anudu ja mbo'xtáknuty miidsuty di'ibu ayo'on jotmay yajnajxtap, nandu'an éxtam udsuty. Tyaadu du'an ja xuu ma kyuxu'uga'añ ja Nindsun'ajtam Jesukristu ko kyuda'agut tsajpótm junya'angóty mat ja mukpu 'yánklusuty. ⁸ Tyuudyunaampy ja di'ibu kyaj t'ix'attu ja Dios es ni tkatundu kwentu ja oybyu ayuk di'ibu ñimadyakypy ja Nindsun'ajtam Jesukristu. ⁹ Tyaaduty yajtukumadowándup winu xuu winu tiempu es yajpajta'agut jagam, kadiibu jam 'yíttat ma Nindsun'ajtam es ma ja myuj'ajtan esu myak'ajtan. ¹⁰ Du'an jyátat ko myínat ja Nindsun'ajtam ma tadu xuu, es wyindsu'ugudut ja jya'ayuty es myuj'ixudut nidagekyu ja myabujkputy. Jam miidsuty nandu'an m'ittat mat ko tu xymyubaktu ja tuy'ajtan di'ibu tu nduk'axpaktu.

¹¹ Paadyuts du'añum ngajxta'aky mat miitskyujxmuty, n'amdeepy nbujktseebyuts ja Dios es mduknitákuđu es mja'ay'átudut. Nandu'unats ngajxta'aky esu Dios myak'ajtungyujxm kyuydyúnup tugekyu di'ibu oybyu mdunándup ja'agyujxm ko xymyubaktu, ¹² es du'an ja Nindsun'ajtam Jesukristu yajmajjávup mat yu'agyujxmu m'oyjyiky'ajtan, es yu'u nandu'an mmo'oyudup es miits myajmajjávudut ma wiink ja'ayuty.

2

Maj tugoybyekyjya'ay

¹ Mugu'ugituty, es wi'ix jyata'añ kyubata'añ ma ja tiempu ko myínat ja Nindsun'ajtam Jesukristu es xyajnaymyuka'anam mat yu'u, n'andeebyuts ² es kyaj pojun mwinmaaydyugátstat es katu mya"adsu'ugudu ja'agyujxm ko jamu ja'ay di'ibu junándup ko tu jya'ty ja Nindsun'ajtam. Kyaj du'an xymyubaktut pun jyuna'andu ko Dios tyuknija'aju, o junándup ko du'unats uj tu ngajxy o du'an tu'ugu neky jyuna'añ di'ibutsk uj tu nja'ay. ³ Katu mnayyákuđu es wi'ix tsoo mwin'uanudut. Pes jawyiin ja ja'ay tnibudu'uga'andu Dios es nandu'an

kyuxu'ugut ja māj tugoybyekyjya'ay di'ibu tu yajkajxpéký es kyutugóyut. ⁴ Tyađu axuk ja'ay naybyujtákap myúdsip di'ibu ja ja'ayuty myúadajttap éxtam dyiósuty, es myúdsip'ajtypy tugekyu di'ibu ja ja'ayuty 'yawdajttap. Pes exta naxwa'tsp má Diosu tyujk, es jyuna'añ ko yu'u du'an Dios'ajtp.

⁵ Pes jamyatsta kots n'ijty mut miidsuty, n'awa'anudu ko du'an jyata'añ. ⁶ Mnija'adap tyam ti ya'adujkap, es du'an ñiguxu'ugut pún ja'a má ja tiempu di'ibu ja Dios tu ttuknibujtaagu. ⁷ Taa ja'anu ja axuk'ajtan di'ibu tadu māj tugoybyekyjya'ay tyunaampy ayu'udsyu. Per di'ibu ya'adujkap tyam, óknum najx jyuge'eky. ⁸ Es ko jyuga'agut, net yajnijawaya'añ púnu du'an ja māj tugoybyekyjya'ay, di'ibu Nindsun'ajtam Jesukristu ya'oogaampy ko ñibiixadat es dyajtugoya'añ madu jyaj tyu'xun ko naty myiñ.

⁹ Ko tadu māj tugoybyekyjya'ay myina'añ, pudákudap ja mājku'ugópk Satanás. Ni'igu muk'ajtan muut myina'añ es ttuna'añ oytyim di'ibuty ja muk'ajtan, es andakungyujxm ttúnat ja māj'ajtan, ijxwu'amun es di'ibu ja'ay du'ñu yajwu'amudyaadyap. ¹⁰ Es myubudsamaampy oytyim di'ibuty ja pojpu 'yandakun es twin'uuna'añ twinxaja'añ di'ibaty najxtap ayoodaknóty. Tyađu najxtap ayoodaknóty mut ko kyaj tu ttsokta es t'axájudat ja tuj'ajtan di'ibaxyp tu yajnitse'egyuty. ¹¹ Ja'agyujxm ko tkamubaktu ja tuj'ajtan, paaty ja Dios tpujtáky wi'ix yajwin'uundat, es du'an tmubáktat ja andakan, ¹² es yajpekymo'oydyut nidagekyu pánuty kyaj tmubaktu ja tuj'ajtan, ja'a tsyojktap ja axuukpu.

Ti'igyu ya'ittu ja mubujkun

¹³ Per oy ko údsuty du'ñumts nja'agyuda'aktats ja Dios mut mitskyujxmaty, mugu'ugítuty, ko mdsojkudap ja Nindsun'ajtam, mut ko Dios mwin'ijxudu jawyíñap es mnitso'oktat mut yu'ugyujxm ja Espíritu Santu di'ibu mya'ijtudap wa'ats, es ja'agyujxm ko tu xymyubaktu ja tuj'ajtan. ¹⁴ Tyađu du'ñu mdukniwoojudu Dios mut yu'ugyujxmu oybyu ayuk di'ibuts údsuty ngajxwa'xtap, es xymyudáttat ja Nindsun'ajtam Jesukristu myaj'ajtan.

¹⁵ Pes du'an mugu'ugítuty, du'ñum amumdu'uk jot xymyubáktat ja Kristu es katu xyja'aydyugóydu ja xpujkan di'ibu tu n'anuumadu es tu nduknigaxtu nekykyujxy. ¹⁶ Ja Nindsun'ajtam Jesukristu ku'am, es ja nDios Teety'ajtam, di'ibu xytsyojkm es myay'ajtungyujxm tu xymo'oyam ja jotkujk'ajtan winu xuu winu tiempu es ja oybyu di'ibu n'awijxam, ¹⁷ wa'an yu'ujuty mjotmukmo'oyadu es mya'ítadat du'ñum es xytyun xykyajxtat tugekyu di'ibu oy.

3

Xyñigajxta'agudats údsuty

¹ Mugu'ugítuty, má kyajnumts nyajkugáxu tyadu neky, n'ak'anuumayándap es xyñigajxta'aktadats es du'an ja Nindsun'ajtam Jesukristu 'yaxpujkan wyaxat pojun es ja ja'ayuty t'axájudat mut ja may'ajt windsu'kan, éxtam miits tu xy'axájudu. ² Amdow pujsówdu nandu'an ja Dios es xyajtso'ogudats má ja axuk ja'ayuty, mut ko kyaj tyugékyuty yu ja'ayuty tmubaktu Diosu 'yayuk. ³ Per kyuydyiimpy ja Dios ja 'yayuk, yu'u myajmajwiin myajkajaaxudap ja mmubujkan es m'agu'udúk m'axajtúkudap es myajtso'ogudap má ja ka'oybyu. ⁴ Ndukma'awdajtupts ja Nindsun'ajtam ko miits xytyúndat di'ibu

nduk'ana'amdap, es dū'añam xy'aktúndat. ⁵ Wa'anū Nindsun'ajtam mbudákuda es xyjáwudat ja Diosū tsoykun es xymyudátat ja Jesukristū mya'xtujkun.

Xypyátam es ndu'unam

⁶ Mūgu'ugítaty, nduk'ana'amdap ja Nindsun'ajtam Jesukristū xyūgyujxm, es mnayjyubúkudat mā otyim di'ibaty ja nmūgu'uk'ajtam di'ibu kyaj tyuna'añ es di'ibu kyaj jyiky'aty ti'igyū éxtam ja xprajkun di'ibats tū nja'awánudu. ⁷ Pes miits mnija'adap wi'ix mjiky'áttat es xypyanjxtat di'ibats tū nastúnudu; tuunats ūj kots mūat miits n'ittū, ⁸ es ni ngakaay nga'úktats nadū'añū. Ni'igats nduūñ n'ayooy xūñ koots kadiibu nidu'uk mdimpaadudat ja ka'ay ukun miidsaty. ⁹ Oyats ūj mbaat nja'amdowdu esxypts miits xypyudákuda, nik ni'igats nduundū es nmo'oydyat tu'ugu nū tu'u ja oybyū di'ibu mbadúndap. ¹⁰ Kots n'ijty mat miidsaty, nmooydyū tyadu kajxwíjun: "Di'ibu kyaj tyuna'añ, kyaj kyay 'yūugat." ¹¹ Pes dū'an n'anūmudu mat ko tats nnijawū ko nidu'ugaty miidsaty nūgōō m'oknuux'ajnudu, kyaj mnaydyukjotmaydyúnudu ngu'amduunk, je'eyū mwijnūn mwindajkū xymyadya'aky di'ibu mgadimpátap. ¹² Tadu dū'ambu ja'ay nduknipejkyryats mat ja Nindsun'ajtam Jesukristū kyutujkun, es tmastu'ududu tādū dū'ambu winmā'añ. Wa'an ttuñ t'ayoy yajxón es ñayyajkáy ñayya'uugudat kū'am.

¹³ Mūgu'ugítaty, kyaj m'anū'xat es xytyun xykyajxtat di'ibu oy. ¹⁴ Pūn ja pūn kyaj tmadoogukūya'añ di'ibats nmadyakypū mā tyadu neky, m'ixtūp pūndyū dū'an es katū ti mūat xy'umuk xykyajxmúktū, es dū'an tsooydyu'ungā'at. ¹⁵ Per katū xpyujta'aktū éxtamū mmūdsipūn, ni'igū xyñū'umo'oy xytyu'umo'oydyat éxtamū mmūgu'ugūn.

Kajxpo'xun

¹⁶ Yū Nindsun'ajtam di'ibu yajkypū ja agujk'ajt jotkujk'ajtan, wa'an yū'ū miits mmo'oyudu wi'ix tsoo ja jotkujk'ajtan winū xūn winū tiempū, es wa'anū Nindsun'ajtam t'ity mat nidūgekyū miidsaty.

¹⁷ Ūj Paablū, nduknijáyudats miidsaty yū kajxpo'xun mūdudsū ngu'am letrū. Dū'anats nja'ay mā tūgékyudsū nneky. ¹⁸ Wa'anū Nindsun'ajtam Jesukristū mgunu'xudu nidūgékyuty miidsaty.

Myatu'ukru Neku Di'ibu Paablu Tyuknigajx Ja Timotee

¹ Uj Paablu, Jesukristu 'yapóstalu, es kéxyuats nmiñ ma Dios yu nYa-jnitsokru'ajtam esu Nindsun'ajtam Jesukristu, di'ibu ndukjotkujk'ajtam, ² nduknigejxyruuats miju tyadu neky, Timotee. Du'unuats mij njawu éxtamdsu n'u'unk, ja'a ko ujts mij tu ndukmabeky ja Kristu. Wa'an ja Dios Teety esu Nindsun'ajtam Jesukristu mguni'xyuty es mmo'oyuty ja pa''ayo'on esu agujk'ajt jotkujk'ajtam.

Kyaj yajkupákuť ja xprájkun di'ibu kyaj tyu'y'ajtanaty

³ Kom tu nduknipeky kots oj nnejxy Masedoñu ñaaxóty, wa'am Éfesu kajpnóty es xy'anuumadu tadu ja'ayuty es kadiibu ya'xprákuť di'ibu kyaj tyu'y'ajtanaty, ⁴ es anuumadu ko kyaj tmájrujta'agut ja 'yaptajku madya'aky esu wiinkru jekymyadya'aky, mat ko tugekyu tyaadu je'eyu dyajtugóy ja tiempu es kyaj xytyu'unxum ni madsoo, es ni xykya-pudajkam es nguudyu'unum mat ja mabujkun di'ibu ja Dios tu xytyuknipujkam.

⁵ Ja'agyujxmu tyadu ana'amun es nixim nyam nnyadsyojkam mat ja wa'ats aa wa'ats jot es maat ja tui'ajtanbu mabujkun. ⁶ Naaguty tu tmadu'udugódyu tyadu xprájkun es tu ñagyuyákyuty mat ja nanuobu kajxy madya'aky. ⁷ Byeen jyatuk'xpraka'andu ja Dios 'yana'amun, per ni tkajagyúkuđu di'ibu myadyáktap es ni di'ibu tuk'xprájktať éxtamxyup jyatuy'ajtanmudaty.

⁸ Nnija'am ko oyu tadu ana'amun ko nyajtu'unum éxtam pyaadyuty. ⁹ Nnija'am nandu'un ko ni tu'ugu ana'amun kyayajrujta'aky mat ja di'ibu tyuundap ja oybyu. Tadu ana'amun ja'a du'un mat ja di'ibu niye'epy yujk'ye'epy, di'ibu kyaj 'yuygyupeky kyajxykyupeky, di'ibu axuk ja'ayuty, di'ibu pojru ja'ayuty, di'ibu kyajru Dios tmáj'ixy, di'ibu kyaj tuñu kwentu Diosu 'yuxprájkun, di'ibu yajja'ay'o'ktap, es extu di'ibu ya'o'ktap ja tyaak tyeedyuty, ¹⁰ di'ibu mu'induundap, di'ibu yedyujkuty tyuundap tsoydyu'un maatru ak yu'ujuty, di'ibu tyo'ktap ja ja'ay, di'ibu andáktap, di'ibu Dios tyukkajxpejtypy mat ja andakanguujxm, es di'ibu oytyiity wiink tyiimpy kadiinum éxtam ja tui'ajtanbu xprájkun. ¹¹ Ja'a n'andijpyuats ja oybyu ayuk di'ibu mui'ajtan maatru esu Diosu kuni'xyruu xytyuknipujkats es ngajxwa'xadats.

Paablu Dios tja'aygyuda'aky ko pya''ayóuty

¹² Nja'aygyudákyruuats ja Nindsun'ajtam Jesukristu mat kots tu xymo'oy ja madakun mudadsu nduunk, es mat kots tu xywyin'ixy es tu xyruujta'agyuats es ndúnudats ja tyuunk, ¹³ es du'unuats tu xytyuknipeky óyats uj jawyíñup ngamuj'ijxy mudadsu n'ayuk, es óyats oj njajuna'añ tsaatsykyubéty mat yu'u, es nbajudijtyuats ja jya'ay. Peru Dios myudajt ja pa''ayo'on mat uj, ja'a ko kyajnamsu naty nmabeky ja Jesukristu es kyajtsu naty nnijawu tiidsu du'un ndiimpy. ¹⁴ Paaty ja Nindsun'ajtamu myay'ajtan oy jyantsymyújuty mat uj, ti'igyu mat ja mabujkun es ja tsojkun di'ibu nandu'un nmudajtam mat ko n'ijtam ti'igyu mudu Jesukristu.

15 Byeen tyay'ajtunaty, es nidagekyu tmabáktut, ko Jesukristu myiñ naxwiiñ es dyajnitso'oga'añ ja pojpu ja'ayaty, es ma du'ambu pyekyjya'ayaty nik ni'igu axuuk uj. 16 Per paadyu Dios tmudajty ja pa'ayo'on mut uj, esu Jesukristu dya'ixudat ja mya'xtujkun muj wiin ma uj. Es du'unats xyajtúñats éxtamu di'ibu ni'igu tmudaty ja pyojpu, éxtamu ijxrajtan mut ja di'ibuty óknamu naty myabukándup yu'u, es tja'a'áttut ja jiky'ajtanu wina xuu wina tiempu. 17 N'awdajtam ja Dios, rey wina xuu wina tiempu, di'ibu myudajtypy ja windsu'kun esu muj'ajtan, yu'u tu'uk Dios'ajtp, di'ibu kyaj ya'ixy es di'ibu nina'a kya'eeky. Wa'an du'unaty.

18 U'unk Timotee, di'ibu tyaadu nduknipejkypy, ti'igyu yu'u éxtam ja mugu'uk mnimaydyakudu ja Diosu jya'a jawyiñup. Paaty mut yu'u mbaat amumdu'uk jot xy'aktimmudúñ ja Dios nu'unu mmujaa. 19 Mudat du'ñum ja mubujkun amumdu'uk jot es mudat ja mjot mwinma'añ wa'ats. Naagaty kyaj tpajktajkudu ko ja Dios jyawinma'añmyo'oya'anudu. Paaty ñayyajwinma'añdygooyadu es tmastuttu ja mubujkun ma Kristu. 20 Du'un jyajttu ja Imeneeu esu Alejandru. Paaty es tñijáwudat jatuk xuu es kyaj tmu'udugoy tmugajxtugóyut ja Dios, ndukkudujkuts ja mujuk'u'ugópk Satanás.

2

Paablu ttuknipeky ja Timotee es kyajxta'agut

1 Tim jajp'am nmunu'xtáktup esu ja'ay tni'amdówudat, tnigajxtaagudat nidagekyu ja'ayaty, es tja'aygyada'aktut ja Dios ja'agyujxmuty, 2 nidagekyu réyaty es nidagekyu justisaty, es du'un mbaat njiky'ajtam yajxón es ni pán muut ngatsiptu'unum, es ndu'unum ja oybyu es njiky'ajtam éxtam ja Dios tteky. 3 Tyaadu du'un oy, es yu'u du'un 'yoyja'ap ja Dios yu nYajnitso'ogudat es nandu'un tjaygyúkudat di'ibu dun tuy'ajtan. 5 Ja'a ko ta ti'igyu je'eyu Dios, es nan ti'igyu je'eyu di'ibu udsajtam xykyudunaabyu'ajtam ma Dios, yu ja'ay Jesukristu, 6 nayyajku ma 'ye'ky, es du'un tkubejty tkumadooy ja ñitsokun nidagekyu naxwiñudu ja'ayaty. Esu tyaadu jaya'ijx ma ja tiempu yajtuknibujtáku. 7 Mudu tyaaduts uj oj nyajruijta'aky ja Diosu 'yayuk kajxwa'xpu esu apóstalu, es ndukni'ixudats ja tuy'ajtan es ja mubujkun mut ja di'ibu kyaj 'yisraelítaty. Tuy'ajtanats njuna'añ, kyajts n'anda'aky.

8 Ndsejpyuts esu ja'ay oytyim maaty kyajxta'aktut, dyajpudu'aktut ja kyuhjaty mut ja wa'ats aa wa'ats jot, kyaj ñayyajot'ambúkudat es kyaj tsiptúnat nixim niyam. 9 Esu toxytyujk ñaywyítudat yajxón aduyu, es kyaj ñayñiwook ñaygyuxwoogudat es ñayyajmujpudsámudat, es ni je'eyu kyanayya'oydyúkudat mut ja oorú o perlu, es ni mut ja wyitu tsooxatypyu. 10 Wa'an ttundu ja oybyu tuunk di'ibu páttup ttúndat nidagekyu toxytyujkaty di'ibu myaduundap ja Dios. 11 Wa'an yu toxytyujkaty amoñu es yuunk naxypy tmadoo'ítu ja uwij kajxwíjan. 12 Kyajts uj nyajkutiky es ja toxytyujk ya'axpáku o ja yedyujk t'ana'amut. Wa'an amoñu t'amadoonáxy, 13 mut ko Dios dyajkojy jawyiin ja Adán es óknamu Eevu. 14 Yu Adán kyaj oj yajwin'uñ, ja'a du'un ja ñudo'oxy di'ibu yajwin'u'un, es ko oj yajwin'uñ, net oj pyekykya'ay. 15 Per ja toxytyujk jyotkujk'áttut ko tpadundu ja u'unaktaak'ajtan, ko tmadattu ja mubujkun, es ko tpadundu yajxón mut ja tsojkuñ, ja wa'ats'ajtan es ja tuda'aky'ajtan.

3

Wi'ix tyúndat ja mabujkputajku kywentu'ajtpaty

¹ Táy'ajtun'u tyadu ayuk: Pún ja pún ttseky es tyúnat ja mabujkputajk kwentu'ajtpu, oyú tadu tuunk di'ibu tsyejpy. ² Di'ibu kwentu'ajtp ma mabujkputajk ñaymyúkudu, jiky'átup wa'ats es éxtam kyaj mbaat ya-jpekymyo'oy, di'ibu myudajtypy ti'igyu ñudo'oxy, di'ibu jiky'ajtp tuda'aky es ñay'aguwítsuty, di'ibu naymyay'ajt naywyindsu'kup, di'ibu oyña'ajaty 'yaxájup ja ja'ay yajxón ma ja tyujk, di'ibu mbaat ya'xpeky, ³ di'ibu kyaj mya'iiky, di'ibu kyaj tsyiptajkaty, di'ibu oyjya'ay, di'ibu tuda'aky amumdu'uk jot, di'ibu kyaj myeeñ'oogaty, ⁴ di'ibu yajxón ana'amp ma tyujk es du'un tmo'oyut ja ijxpajtun 'yu'unk 'yana'k es myumadówudat es wyindsu'ugudat; ⁵ pes pún tu'uk kyaj tjaty 'yana'amut ma yu kyumdujk, ¿wi'ix mbaat tkwentu'aty ja myumabujkputy ma ñaymyúkudu? ⁶ Kyaj tyúnat mabujkputajk kwentu'ajtpu di'ibu naamnám tmumabujktsooñ ja Dios, mat kooxyup du'ambu tsojk ñajx ñapudsemy maj kujxm es tsojk ñajx ñajaty éxtam ja mäjku'ugórk oj yajkajxpéky. ⁷ Nandu'un koonam tsyékyuty es ñaywyindsu'ugudat ma yu di'ibu kyaj yu'adyu Diosu myuduumba, kudibu pún kyawindsu'ugudat es ja mäjku'ugórk yajpekykya'adat.

Wi'ix tyúndat di'ibu pyudajkudup ja mabujkputajku kywentu'ajtpaty

⁸ Es nandu'un di'ibáty pyudajkudup ja mabujkputajku kywentu'ajtpaty, yu'u di'ibu naymyay'ajt naywyindsu'kup, di'ibu kyaj kyo'oy'úy kyo'oygyajxy, di'ibu kyaj mya'iiky myami'igyuty, di'ibu kyaj myeeñ'oogaty. ⁹ Nandu'un koonam tsyékyuty es tmu'o'ktáwut ja táy'ajtun di'ibu Dios ta dya'ixyuty di'ibu nmabujkam, es myudátut wa'ats ja jyot wyinma'añ, ¹⁰ es jawyiin ya'ijxmátsy; es pún kyaj tmudaty ja pyeky, wa'an ttuñ ma ja mabujkputajk ñaymyúkudu. ¹¹ Es nandu'un koonam ja ñudo'oxyuty ñaymyay'át ñaywyindsu'ugudu, kyaj 'yabi'ts'áttat, es uygyupuk kyajxykupáktat. ¹² Pes tu'uk di'ibu pyudajkup ja mabujkputajku kywentu'ajtpu, yu'u túnup di'ibu myudajtypy tu'uk je'eyu ñudo'oxy es di'ibu jyajtypy t'ana'amut ja 'yu'unk 'yana'k ma yu jyun tyujk. ¹³ Mat ko yu pudajkubaty di'ibu yajxón tuundup, pátdup tu'ugu windsu'kun es du'un amumdu'uk jot tmadya'áktat ja mabujkun di'ibu myudajtypy ma Jesukristu.

Wi'ixu Dios dya'ixyuty ja táy'ajtun

¹⁴ Tim tsojk ñajx ngu'ixa'andu, per tyam nduknigaxtu ma tyadu neky jaaybyéty, ¹⁵ es pún akwu'amupts, mnijáwap wi'ix mnayya'ityuty ma Diosu jya'ayuty, pánaty myabujktup ja Diosu jiikyryu es dya'ittu ja táy'ajtun. Es ja táy'ajtun, du'un yu'u éxtam tu'ugu pilaar di'ibu pyattunaapy ja tajkni'x, es nandu'un éxtam ma tsonda'aky ja tajk. ¹⁶ Táy'ajtun'u ko ni'igu maj ja Diosu jya'a di'ibu ijty kyaj yajnijáwu:

Miin jajt ja Kristu mudu ja'ayu ñini'x,
ya'ixu ja Espíritu Santu ko wa'ats yu'u,
ijxudu ja ánkusuty,
yajnimaydyák ma naxwíñudu ja'ayuty,
mabujkudu ja'ay ya naxwiñ,
ya'axaju jam tsajpótm.

4

Di'ibu myatstúttup ja mabujkun

¹ Per ja Espírítu Santu xytyuknija'am wa'atsti'kná ko má naty ja tiempu ttimpatná má jyambita'añ Nindsun'ajtam, naaguty ñika'agándup ja myubajkunaty es tranajxa'añ ja xprajkan di'ibu miimp má ja ka'oybyu di'ibu win'u'andup. ² Ja'a myumadowándup ja ja'ay di'ibu nay'andíjudup jyiky'attá táy'ajtan maut, di'ibu kyaj tnakyjyáwudu es 'yaxuugaty ko pyektyundu, éxtamxyup tu tyoodyuagooyña jyot wyinma'añ mat tu'ugu pujxna jantsy ambu. ³ Tyadu win'u'ambu kyaj tkupaktá es pán pyuk 'yuugut, es nandu'un jyuna'andu ko taa je'xy di'ibu kyaj yajju'xut, oy ja Dios tjarujtákyu tyadu je'xy es tju'xut ja myubajkputy es di'ibáty ñija'adup ja táy'ajtan, es tja'aygyuda'aktut ja Dios. ⁴ Pes tugekyu di'ibu Dios pyujták, oy yu'u es kyaj udsajtam n'axtijam ni tii pán n'axajam es nja'aygyudákam ja Dios, ⁵ mat ko du'un ja Diosu 'yayuk es ja kajxtákan pyujtákyu wa'ats.

Jesukristu 'yoymyuduumbu

⁶ Pán mduk'axpejkyru tyaadu ja nmugu'uk'ajtam, mijtsu du'un tu'ugu oybyu myuduumbu Jesukristu, es m'uts mjotkuda'agup mat ja mubajkan es mat ja oybyu xprajkan di'ibu mbadiimpy. ⁷ Per katá xytyuñ kwentu lyoku winma'añaty es di'ibu jeky myadyáktup nan nagoobu. Nik naybyujta'agudu amumdu'uk jot xymyudúnat ja Dios. ⁸ Pes je'eyu waanu ttuk'oy'aty ja nini'x kubajk ko nyaj'yúngam, per di'ibu sitay waanu ni'igu nduk'oy'ajtam ko n'awdajtam ja Dios es nmadu'unam. Taadu du'un tsobatp má tyadu jiky'ajtan di'ibu tyam es nandu'un má tadu jiky'ajtan di'ibu miimp. ⁹ Tyaadu du'un jantsy táy'ajtanu'u, es nidugekyu tmabúktat. ¹⁰ Tyaadukyujxmu du'un ndu'unam ja delijensu es nmamadákam, mat ko tu nnaogyuyajkam má Diosu jikkyru, di'ibu tu tuknibujtaagu ja nitsokan mat nidugekyu ja'ayaty, es waanu ni'igu di'ibu myubajktup.

¹¹ Kajxwa'x es ya'xprak tugekyu tyaadu. ¹² Exkam pán mdukxi'igudu mat ko mwimbu'udsutyñam; ja'a du'un myákup ja ixpajtan mat ja di'ibáty myubajktup ja Jesukristu, éxtam mij ja m'ayuk, éxtam mnayya'ityaty mat ja tsojkan, éxtam mnayya'ityaty má ja mubajkan, es extam ja mjiky'aty wa'ats. ¹³ Maanamts uj ngaja'ty, tukwingugajxudu es kajxwa'x ja Diosu jyaabyajtan, es xya'xpraktá. ¹⁴ Yajtún ja madakan di'ibu Dios mmooyu ko ja mujja'aydyujkaty dyajnáxta ja Diosu 'yayuk, trujtáktu ja ky'u má mij es mgunu'xu.

¹⁵ Tyam yajtún tugekyu di'ibu Dios mmooyu, es du'un tugekyu mbaat t'ixtu ko mij xyajmaj xyajmáyu ko xytyuñ éxtam ja Dios ttseky. ¹⁶ Kwenta'at ja mjiky'ajtan es ja m'xprajkan. Du'añam du'un xytyúnat, es du'un najx mnitse'eky es nandu'un di'ibáty mmamadoojudup.

5

Wi'ixu Timotee jya'ay'átut má ja mubajkputujk

¹ Katá xy'ooy xya'axy ja mujja'ay yedyujkaty; ni'igu xykyajxwíjút éxtamxyup yu'u xytyeety'áty. Madat yajxón yu ana'ktajkaty éxtamxyup xymyuga'ax'áty. ² Madat yajxón yu mujja'aydyoxytyujkaty éxtamu mdaagu'unk, esu ana'ktoxytyujkaty éxtamu mmuga'axun, mat winu oyjyot.

³ Pudaku ja ku'ekytyo'oxyaty di'ibu dan sitay tugoy'ajtxudup. ⁴ Pán jaa ku'ekytyo'oxy di'ibu myudajtypy ja 'yu'unk o 'yok, tadu u'unk ok yu'u dan jawyiin pyudákup ja tyaak o ja ñanitu, es du'un tkuydyúnat éxtam pyaadyaty mat nandu'un ja fyamilyu, dya'ixat ko tmay'ajnjáwu

tagekyu di'ibu tyaak tyeety tyuundu mat ya'ugyujxmaty, mat ko da'unu dun ttsekya ja Dios. ⁵ Ja ku'ekytyo'oxy di'ibu sitay ta wye'emy kujm adu'uk, ya'uyu 'yaa'ajty jyot'ajtypy ja Dios, kyaj tmabe'xy es kyajxta'agut es t'amdow tpaajtsowat ja Dios xuuñ koots. ⁶ Per ja ku'ekytyo'oxy di'ibu winma'añdyugeepy es je'eyu tyuku xik xoombu, da'unu'u éxtamu o'kpu oy jyajiky'átyñam. ⁷ Tuk'ana'am tugekyu tyaadu nandu'un, kadiibu tii yajtukpeky'ixtat. ⁸ Pes pan ja pan kyaj ñaydyukjotmaydyúñaty ja myugu'uktujkaty, o waanu ni'igu ya kya'am familyu, tuu dun t'uxtijy ja mabujkun es waanu axuuk ya'u wye'emy kadiinum ja di'ibu kyaj tmabeky, ja'a ko ya'u jotmaydyuunap ja myugu'uguty.

⁹ Ya'uyu mgujáyap ja ku'ekytyo'oxy di'ibu ta tyugu'pxnajxna jyumajt es di'ibu ta pyeky tugok je'eyu, ¹⁰ di'ibu oy yajniija'ap ko ta 'yoyjya'ay'áty, ko ta yajxon tna'amo'oy ttu'umo'oy ja 'yu'unk 'yuna'k, ko tsuj ta tmadaty ja jyabyaat jyabye'xy ma ja tyajk, ko ta ttekyppyujy ja Diosu jya'ayaty, ko ta tpuakú di'ibu ayoo jottugoodyap, ja'a ko oydyi'ibaty ti ta ttuñ ja oybyu.

¹¹ Per katá xkyupeky yajkujáyat ja ku'ekytyo'oxyu kujk ana'kpu es dyákat ja naybyuduku. Mat ko wyinma'añ myinut es pyuka'andut jatugok, ta najx tmastu'uttu wi'ix tmadúnut ja Kristu, ¹² es da'un ñayyajpekykya'adu mat ko kyaj Kristu t'okmadunánadu éxtam ta ñaywyanda'agadu. ¹³ Waanu ni'igu jyaditta wyinjuun wyindujk, oytyiity ttuktak ttukajxadu es nugoo ñakumadyaagadu. Ta jyambijnadu nuux; es kyaj ñuuxaty je'eyu, nandu'un 'yabi'ts'áttu, nugoo oytyiity tnamadya'aktu di'ibu kyaj pyaadyaty es tmadya'aktat. ¹⁴ Paaty ndsejpyats esu ku'ekytyo'oxy di'ibu kujk ana'kpu pyákat, es tmadátat ja 'yu'unk 'yuna'kuty, es t'a'u'uñ t'adsuunut ja jyuan tyujk, kadiibu tluagar'mo'oyat ja nmadsip'ajtam es ñibi'ts'áw ñibi'tskajxadut. ¹⁵ Pes naaguty ja ku'ekytyo'oxyu da'ambu éxtamu taadu ta wyinma'añdyugódyu. Paaty ñaydyukpawitsy ñaydyukpabo'odyaty ja ka'oybyu.

¹⁶ Pan jaa toxytyujk di'ibu myabejkyppy ja Jesús es tmadaty ma tyujk ku'ekytyo'oxy, wa'an ka'am tpuakú, es kyaj tna'ixat es jy-atyim'yajpudákat ma ja mabujkputujk; pes da'un mbaat ja mabujkputujk tpuakúadu ja ku'ekytyo'oxy di'ibu sitay ni tii tkamadaty tkajaygyepy.

¹⁷ Yu mājja'ayaty di'ibu tuundap majatyu mabujkputujk ñaymyúkadu, pátap ja windsu'kun esu pudujkun, es waanu ni'igu pánaty kyajxwa'xtap esu ja'ay ttuk'ixtu ja Diosu 'yayuk. ¹⁸ Pes ja Diosu jyaaybyajtan jyana'añ: “Katá xypyujta'aky ja 'yajiidsu novii ma twindeen ja triigu.” Es nandu'un jatuk peky jyana'añ: “Yu maduumbu pátap ya myaju'uñ.”

¹⁹ Es ja mājja'ayaty di'ibu tuundap ma ja mabujkputujk ñaymyúkadu, katá xkyupeky es yajni'huunut pan kyaj kyaxe'eky majtsk o tugaak di'ibu ñikajxpáttap. ²⁰ Per pan tay'ajtan ko tmadaty ja peky oypyánaty, win'oo mayjya'ayóty ma mabujkputujk ñaymyúkadu, es da'un ja wiingátypyu tpaaktadu kwentu kadiibu da'un nandu'un 'yadu'utstat.

²¹ 'Yijxypy myadeepy ja Dios esu Nindsu'ajtam Jesukristu mat ja 'yánklusadyu wyinwitsypyu, ko nduknipekyu tyadu xpujkan es xypyadúnut da'ñam mat ja oyjyotkyujxm, es kyaj win'ixy wingexy. ²² Ko xywyin'ixa'anut naak di'ibu ana'amap ma mabujkputujk ñaymyúkadu, jawyiin xy'ixat wi'ix jyiky'aty, da'un éxtam ngajxwijy, mat ko pan mbajtákyppy tu'uk di'ibu axuuk jiky'ajtp, nan mmadaajtypyu da'un ja peky. Exkam mbekyky'a.

²³ Es mat ko janaam jatsojk mjotpékyaty, kudii xynaky'uugat ya'uyu wa'ats nnu, uuk nandu'un oynu'ununu vnu éxtamu jottsooy.

²⁴ Pes ya ja'ayudyu pyojpu naagaty byeen tyimnigaxe'egyaty es ñija'adup ja ja'ay ko yajtukkumadowándup, per naagaty ja ja'ayudyu pyojputy jaanam ya'ixy óknam. ²⁵ Nandu'un oy kyaxe'eky ko ja oybyu yajtúñ; es di'ibáty kyaj 'yóyaty, kyaj mbaat wye'emy ayu'udsyu.

6

¹ Nidugekyu di'ibu po'oduumbu'ajttup, yajxón tmay'at twindsu'ugudut ja wyindsúnaty, kadiibu yajmugoy'úw yajmugogyajxut ja Dios es ja n'uxpukun'ajtam. ² Es pan ya po'oduumbu ya'u wyindsun'ajttup ja Dios muduumbaty, ni'igu waanu oy tmadúnat mat ko tmamabujkpu'attu. Tuk'uxpuk es kajxwa'xu du'un.

Tuy'ajtanbu namyudunu

³ Pan ja pan dya'uxpeky di'ibu kyaj 'yóyaty es kyaj ñejxy ti'igyu mat ja Nindsun'ajtam Jesukristu 'yuxpukunu oybyu di'ibu ngajxwa'xum, ⁴ taadu namyujp'ajtakup es ni ti tjaogyuku. Ya'uyu du'un wyinma'añ'ajtypy tmadya'aga'añ ya axuk winma'añ. Es ma ya tyaadu myiñ ja naywyin-naxuja'ak, namyudsip'ajtuk, kanaydyukma'ijxuk tii, naydyukwin'ijx naydyukujp'ijxuk tii, ⁵ esu yajnaydsyi'k yajnaygyojxuk, kyaj jyotxaamdu. Tadu ja'ayaty kyaj 'yóyaty ja jyot wyinma'añ es kyaj tñijawu ja tuy'ajtan, jyuna'andu ko ya n'uxpukun'ajtam ya'u du'un ma yajganaraty ja oy'ajtan. Mastu'udu tadu di'ibu du'unu wyinma'añ. ⁶ Tuy'ajtanu'u ko di'ibu nmabujkam, ya'u du'un yajkypy ja oy'ajtan ko ja'ay ttukjotkuda'aky di'ibu myudajtypy. ⁷ Pes ni ti oj ngamami'inam naxwiiñ, es nan ni ti ngamunuxa'anam ko n'o'kam. ⁸ Per pan yaa nmudajtam ja ka'ay ukun es ja wit nijam, mat ya'uyu tyadu njotkujk'ajtam. ⁹ Peru di'ibu wyinma'añ'ajtypy ñayyajmukja'aydya'aga'añaty, kyaj tsyipyty kya'at pekyoty. Ja'a myudajtypy maylyoku winma'añ es di'ibu ja'ay yajpeky-tyuunap, es du'un dyajnjxat es dyajtagóyut. ¹⁰ Ja'a ko ja'ay t'adsoktu meeñ, ya'u du'un yajmiimpy otyim di'ibu axak'ajtanaty; es ta naak, mat ko 'yadsoktu, tu tmastu'uttu ja Nindsun'ajtam Jesukristu es nugoo ñayya'ayówudu ma jyiky'attu.

Timotee ya'anmaay es amumdu'uk jot tpanujxat ja mabujkun

¹¹ Per mij Timotee, Dios m'u'unk'ajttup, kuka'ak tugekyu tyadu axak'ajtan. Jiky'at mat ja tuy'ajtan es éxtamu Dios ttseky, mada mabujkun, mada tsojkun, mada ma'xtujkun, mada yuunk'ajt naxyru'ajtan. ¹² Panujx tugekyu amumdu'uk jot ja mabujkun, es windumbak ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu, pesu tyaadu du'un ja Dios mdukniwoojudu es tu mnayyajnide'xyaty mat ja mmabujkun mayjya'aywyindúm. ¹³ Dios, di'ibu myeepy ja jiky'ajtan tugekyu di'ibu jaa ijtp, esu Jesukristu, di'ibu kyajxtudak oy Ponsyu Pilatu wyindum, ja'a ñija'adup ko tyam nduknipeky ¹⁴ es xykyuydyúnat di'ibu nduknipejkyu. Katu xywyijtstugátsy es kadiibu myajpeky'ixat, es tun du'un extu ko myínat ja Nindsun'ajtam Jesukristu, ¹⁵ ko du'un jyat kyubátat éxtam ttukniubjtake ja Dios, di'ibu ti'igyu kuni'xy Dios'ajtp, Rey'ajtp ma réyaty es Windsun'ajtp ma windsúnaty, ¹⁶ di'ibu tu'uk kyaj 'yeeky, di'ibu jiky'ajtp ma ja jajun ma ni pan mbaat kyamawingóñaty, ni tu'ugu ja'ay kya'ixyaty,

es ni mbaat tka'ixy. ꞑMay'ajt windsu'kun es muk'ajtan muut ja Dios winu xuu winu tiempu 'yítat! Wa'an du'unaty.

¹⁷ Ɔwij kajxwij ja mukja'aydujkaty ko katu nugooy myuj pyaadudu es kyaj je'eyu tjom'ooyat ja mukja'ay'át, mut ko kujx najxpu'u. Wa'an ni'igu tpujta'aky ja wyinma'añ ma Dios, di'ibu jiky'ajtp es xymyo'ooyam tagekyu mujwiin kyajaa es njotkujk'ajtam. ¹⁸ Tuk'ana'amdu es ttúndut di'ibu du'un oy. Wa'an nayyajmakja'aydu'agudu mut ja oybyu tuunk, es dyajwa'xa'anat di'ibu myudajt jyaygyajptap. ¹⁹ Es ko du'un ttúnut, ñapatyru éxtam ttukujp'ixy ja jyiky'ajtan di'ibu miimp óknam, es du'un 'yaxájur ja jiky'ajtan di'ibu tuy'ajtanbu.

²⁰ Timotee, padún ja uxpujkuñ di'ibu tu xy'axaju. Katu xymyudoogúku yu naxwíñudu ja'ayu lyoku winma'añ, ni di'ibu myadyakmujktap di'ibu nugooby tyijtap wijy'ajtan. ²¹ Pes naagaty di'ibu pyanujxtabu tyadu winma'añ, tu tmastu'utta ja mabujkan.

Wa'an Dios mgunu'xudu nidugékyuty.

Myumajtskpu Neki Di'ibu Paablu Tyuknigajx Ja Timotee

¹ Hj Paablu, Jesukristu 'yapóstalu, Diosu tsojkungyujxm uj tu nyajkéxy es ngajxwa'xut ja jiky'ajtun di'ibu wyandak es nmudajtam ko n'ijtam ti'igyu mudu Jesukristu. ² Nduknigejxpyyudsu tyadu neky mij Timotee. Du'anuts mij njawu éxtamsu n'u'unk. Wa'anu nDios Teety'ajtun esu Nindsun'ajtun Jesukristu mguni'xyuty es mmo'oyuty ja pa'ayo'on es ja agujk'ajt jotkujk'ajtun.

Timotee oy yajnijajxy

³ Njamyetspyyuts mij kots ngajxta'aky xuuñ koots. Nja'aygyudákyryuts ja Dios di'ibuts nmudiimpy mut ja wa'atspu jot winma'añ, éxtam ttuundu nandu'un ja n'aptajkats. ⁴ Byeenuts njamyetsy ja mwinnuu, es njawin'ixaampy esuts njotkujkadya'ayut. ⁵ Pes njamyetspyyuts wi'ix mij amumdu'uk jot xymyubeky ja Dios, du'un éxtam yu mnanitu Loydu esu mdaagu'unk Eunisu, yu'ujaty myudajttu jawyiinu tyadu mabujkun, es nmudajtypyuts ja tui'ajtun ko mij tyam nandu'un xymyudaty.

⁶ Paaty ndukjamyetsy es xyajmájut ja madakun di'ibu Dios mmooyu kots mij ngu'anikooñ. ⁷ Pesu Dios kyaj oj xymyo'oyum di'ibu muut njajptsu'kam njajpja'am, ja'a ojs xymyo'oyum es njotmaktákum mut ja tsojkan es mut ja jujwijtsambijtan. ⁸ Paaty katu mdsodyuñ es xymyadya'agut ja Nindsun'ajtun esu 'yaxpajkun, es ni mut uj kots yam n'ity tsimy yu'ugyujxm ja Nindsun'ajtun, es nik mudanu mut ja Diosu myuk'ajtun ja ayo'on jotmay di'ibu yajpátr ja'aguyxm ja oybyu ayuk. ⁹ Dios oj xyajnitsókum es oj xytyukniwo'om es njiky'ajtun wa'ats, kyaj ko naty ti tu ndu'unam oy, ja'a du'un mut ko du'un ttuknibujtáku, es mut yu'ugyujxmu Kristu oj xytsyokum extu ma natyu naxwiñudu kyakojuñum. ¹⁰ Tu dya'ixyudy tyadu tsojkan ko myiñ jyajty ja nYa-jnitsokpu'ajtun Jesukristu, di'ibu myumadak ja o'kan, es yu'ugyujxm ja oybyu ayuk yajxon yajkajxwa'xy ko yu'u xyajjikyryuka'anam es xymyo'oya'anam ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu.

¹¹ Diósuts xywyin'ijx esuts ngajxwa'xudu tyadu oybyu ayuk, es xykyejxyuts éxtamu apóstalu esuts nya'axpáku di'ibu kyaj 'yisraelítuty. ¹² Paatykyujxmuts ngu'ayowu tugekyu tyadu. Per kyajts ndsodyuñ, mut ko nnija'abuts mats tu nbajta'aky amumdu'uk ja nwinma'añuts, es nmudajtypyuts ja tui'ajtun ko yu Kristu myudajtypy ja mak'ajtun es tkuwa'anat ja tuunk di'ibuts tu xytyuknipeky extu ko myinutnam yu'u.

¹³ Padún ja axpajkunu oybyu éxtam tu xymyudoy ma ujtsun, es jiky'at ma ja mabujkun es ja tsojkan di'ibu nmudajtam ti'igyu mudu Jesukristu. ¹⁴ Mut ja Espiritu Santu pyudajkun di'ibu ijtr ma udsajtam, kwentu'at di'ibu Dios tu mduk'amabujtaagaty.

¹⁵ Mnija'ap ko nidugekyu di'ibáty tso'ondap ma yu Asyu ñaxwiñudu xyñikáktuts, es extu yu Fijelu esu Ermójunus. ¹⁶ Wa'an ja Dios tmudaty ja pa'ayo'on ma ja di'ibu tsunaaydyur ma ja Onesifuru jyuan tyujk, mut ko kanak ókuts xyñimiñ es oj dyajkujku ja n'aa njótats, es kyaj tsojdyuuyñ óyuts nja'ijty tsimy. ¹⁷ Nik ni'igu ko jyajty Romu, nétuts oy xy'uxta'ay extu kots xpyaty. ¹⁸ Wa'anu Nindsun'ajtun Jesús myo'oyuty ja pya'ayo'on

ko myínat jatugok. Mij mnija'ap yajxón nu'an oj xyjantsypyudujkam jap Éfesú.

2

Wi'ixu Timotee tmádánut ja ayo'on Jesukristukuyjxm

¹ Es mij Timotee, di'ibuts n'u'unkniwaampy, madat ja mujaa kunu'xungyujxm di'ibu nmudajtam ko n'ijtam ti'igyu mat ja Jesukristu. ² Ja aa ayuk di'ibu tu xumyudoy ngajxyuts mayjya'ay windum, tuknipak mij yu ja'ayuty di'ibu junaamp tay'ajtan es mbaat dya'uxpeky ja wiink ja'ayuty óknam.

³ Du'an éxtam tu'ugu soldaadu tmamada'aky ja ayo'on, nandu'an mij mamada'ak ja ayo'on Jesukristukuyjxm. ⁴ Pes ni tu'uk di'ibu soldaadu'ajtp tkatuktaku wiink ja'ayudyu tyu'unan, tyim'awijxyry es tkuudyúnut ja wyindsunu 'yana'amun. ⁵ Nandu'an jajtra du'an yu pyu'kkijxyubu, kyaj t'axaju ja myay'aty pan kyaj tkuudyún éxtam ya'ane'my. ⁶ Nandu'an ja ja'ay di'ibu kamduump myudajtyry ja tay'ajtan es jayujp trákat ja pajta'aky. ⁷ Yaj'yo'oy ja mjot mwinma'añ di'ibuts ngajxyry, esu Nindsun'ajtam yu'u mduknijáwudap yajxón tugekyu.

⁸ Jamyats ja Jesukristu, di'ibu jikyryujk óknam ko 'ye'ky, es ko yu'u tyuump'ajt 'yaats'ajta ja rey Davit. Tyaadu du'an ja oybyu ayuk di'ibuts uj ngajxwa'xyry. ⁹ Mat yu'ugyujxmu tyaadu di'ibuts ngajxwa'xyry, nyajkejxy nyajnajxyryuts ja ayo'on, extu ijtruts kawuñ mat ja kadenu éxtam tu'ugu axuk ja'ay. Per ja Diosu 'yayuk di'ibuts ngajxwa'xyry, kyaj 'yity kawuñ mat ja kadenu. ¹⁰ Paadyuts nyajkéxy nyajnáxyuts tugekyu es ttuk'oy'áttat di'ibáty ja Dios wyin'ijx, es yu'ujty tmádáttat ja nitsokun di'ibu ja'ay myudajttap ko ti'igyu 'yittu madu Jesukristu, ja nitsokun di'ibu winu xuu winu timpu es mat ni'igu muj'ajtan.

¹¹ Tyaadu du'an tay'ajtan:

Pun tu n'o'kam mat yu'u, nandu'an najx njiky'ajtam mat yu'u.

¹² Pun nmadana'ayam ja ayo'on, najx nyajkutujkam nandu'an mat yu'u.

Pun n'uxtijam yu'u, xy'uxtijam nandu'an yu'u.

¹³ Pun kyaj nguudyu'unam ja n'ayuk'ajtam ma yu Kristu, yu'u sitay kyudyimpy ja 'yayuk ma udsajtam, ja'a ko kyaj mbaat yu'u tkanitanu ja 'yayuk.

Mnduumbu di'ibu Dios 'yoyja'ap

¹⁴ Tukjamyatstu tyaadu es tuknipaktu Nindsun'ajtamgyujxm, es tmastu'uttat ja naygyajxytsyiigu madu ayuk di'ibu ni madsou kyatún. Yu'u je'eyu yajma'ttap di'ibáty myudoodap. ¹⁵ Tun extu mbaat xytyuk'oybyudsemy Dios windum, éxtam tu'ugu oybyu mnduumbu di'ibu kyaj tii di'ibu tyuktsoydyúnup, di'ibu oy tuk'uxpajkr ja ayuk tay'ajtanbu. ¹⁶ Katu xyryagajxy yu ayuk di'ibu kyaj tyuñ, mat ko di'ibu pyagajxtap kya'adu waanu ni'igu ma ja peky ko timpu ñaxy. ¹⁷ Pes ja 'yuxpajkanaty kyajaa ju éxtam ja pu'utsun kyajaa ju. Yu'u du'ambadyu du'an tadu nimajtskraty ja Imeneu esu Filetu. ¹⁸ Tu yu'u tmastu'uttu ja tay'ajtan. Du'an jyu'ana'andu ko ja jikyryujkan tu ñaxy, es du'an dyajjít dyajma'attu naagaty ja myubujkan. ¹⁹ Per kyaj mbaat dyaj'yu'xtu ja Diosu tyu'ajtan, mat ko Dios tu trajta'aky éxtamu potsy ujxu kakru esu juumbu. Mbaat njuna'anam ko Dios kyejry ja tyujk ma tyadu potsy ujx, es

mā tyādu potsy uʒx 'yity jaaybyéty: “Yu Nindsan'ajtum 'yixy'ajtypy di'ibu yu'u jya'a'ajtypy.” Es nan kuxja'ay 'yity: “Di'ibu janándup ko jya'a'átyudyu Nindsan'ajtum, tsojkap es tmastu'utat ja pojpa.”

²⁰ Pes mā tu'ugu makja'ayu tyujk, kyaj jyatyim'yu'uyaty tmadaty ja vasu esu texy di'ibu oorū es di'ibu plata, nan jar'ajtp ja naxtexy esu agujajtsunbyók; naagaty tyuñ windsu'kungyujxm es naagaty kyaj du'an tyuñ. ²¹ Di'ibu nayya'ijtdap wa'ats es ñayjyabékyaty mā ja axak'ajtun, du'an yu'u éxtamū vasu esu texy di'ibu yu Nindsan'ajtum yajtiimpy mā oytyim di'ibuty ja tuungū oybyu.

²² Mastu'ut ja ana'ktajkadyu wyinma'añ. Panujx tu'ugu jiky'ajtun éxtam di'ibu Dios tsyejpy, di'ibu mabujkan muatpa, tsojkan muatpa, ti'igy'ajtun muatpa, mat tugekyu di'ibu wa'adsu 'yaa jyot twindsu'ugudu Nindsan'ajtum. ²³ Katu xytyuñū kwentu lokū madya'aky di'ibu ni madsoo kyatūñ. Mnija'ap ko yu'u yajmiimpy ja tsiptuunk. ²⁴ Tu'ugu Nindsan'ajtamū myaduumbū kyaj 'yítat tsipoty; ni'igu 'yoyjya'ay'átat oypyánaty muat, di'ibu jyajtypy es ya'uxpákat, myudátap ja ma'xtujkan ²⁵ es tējwajtsambítat mat ja tuda'aky'ajtun ja di'ibu nūgoo kuxkoop, wa'anxyap ja Dios tnayyajmbijtpat ja wyinma'añ es tjaygyúkat ja tūy'ajtun, ²⁶ wyij kyajtat, es du'an kya'ítat éxtam mbaat njuna'anam mā ja mujku'ugópk myudátyaty tsimy es tyuktuna'añaty oytyiity éxtam yu'u tteky.

3

Wi'ix naty ja ja'ayaty ko ja ayo'onxuu tpátnt

¹ Nijawū ko mā naty ttiimpatū myina'añ ja Jesukristū, byeen ayo'on muat 'yaknaxa'añ ja xuu tiempū. ² Ja ja'ayaty jyambijnudat adsojkraty, meeñ'oogaty, muj kujxmuty, nūgoo ñaygyuya'axudu kudiinam pán, kyaj tmamadowdu tyaaak tyeedyaty, ni ti tkamujjáwudu, kyaj tmuj'ixtu Dios, ³ kyaj tmadattu ja oyyjot es ni pa'ayo'on, abi'ts, kyaj ñayjyujwajtsambítadu, myudsip tugekyu di'ibu oy, ⁴ yajja'ay'o'kraty, oytyiity ttuktáku, es muj pátap. Yu'uyū 'yuxta'ayándap ja xik awu'kuk mā jyapaadyaty t'awdátat ja Dios. ⁵ Du'an ñay'andijjudat éxtamxyap myubakta, per kyaj tkupakta ja mak'ajtun ko jyiky'átat éxtamū Dios tteky.

Katu mda'anmúk mwa'kmúktū madu du'ambu ja'ay. ⁶ Mut ko yu'ujaty tyákudu mā yu wiink tujk es t'awindumbuka'añ ja toxytyujku pekymuutpa, di'ibu pawijts pawo'onap oytyim di'ibu axuukpu winma'añaty, ⁷ es yu'uyūm pyajudijttap ja xpujkan, per ni na'a nujx tkajaygyúku ja tūy'ajtun. ⁸ Tyādu yedyujkaty yu'u pyanujxtap ja ñu'u tyu'u ja ejipta brújaty Janus esu Jambrus, di'ibu myudsijp'ajtu ja Moisés, es yu'ujaty nandu'an tmudsip'attu ja tūy'ajtun. Tu wyinma'añdyagódyu mā mabujkan. ⁹ Per kyaj dyajkaajat, mut ko nidugekyu ja'ayaty tñijáwudat ko yu'u kyulókaty, du'an éxtam jyajtyu tadu nimajtskpu ejipta brújaty ko tmudsijptū ja Moisés.

Di'ibu Paablu 'yaktuknipujk ja Timotee

¹⁰ Per mij mbadiimpy yajxón ja n'uxpujkanuts, éxtamts njiky'aty, éxtamts tu nduknibajtaagu, éxtamtsu nmabujkan, éxtamts nma'xtíky, éxtamtsu ndsojkan, éxtamts tii nyajkéxy nyajnaxy, ¹¹ kots nyajpajudity es kots n'ayoy. Mnija'ap yajxón tugekyu éxtamts uʒ njajty ngubejty

mā yu kyajpnā Antyokiiu, Ikoñu es Listru, kots ngu'ayo'oju axuuk mats nyajpajūdiyty. Per ja Nindsun'ajtm xyaitsókuts mā tugekyu tadu ayo'on. ¹² Pes tay'ajtunū'u ko nidugekyu di'ibáty jiky'atāndup wā'ats mā Jesukristu, yajpajūditāndup yū'u. ¹³ Peru axuk ja'ayuty esu win'u'ambuty du'ññum ñjxxtut waanu ni'igu o'ktúy, jya'aywyin'ūandut es ñaywyin'ūandut ku'um.

¹⁴ Per mij, it yajxón mat ja di'ibu tu xyjaty es mat di'ibu tu xymyabeky. Mij mnija'ap pán tu mdukni'ixuty. ¹⁵ Pes extu tu mdimmutsku'unk'áty tu xyñjawan ja Diosu jyaaybyajtan. Yu'u mduknijawudap es myajnujxudut mā ja nitsokan mat yu'ugyujxmū mmabujkan mā Jesukristu. ¹⁶ Dios wyinma'añmyooy ja jya'ayuty es tkaxja'ayut tugekyu ja Diosu jyaaybyajtan, es tugekyu tadu Diosu jyaaybyajtan tuump oy es nya'uxprijkam, nduk'ana'amam, nya'o'oyum, es njujwijsumbijtam pán éxtam jyiky'átut tay'ajtan maut, ¹⁷ du'an ja Diosu jya'ay kexy ka'pxy 'yuxpúktut, tñijawudut es ttúndut tugekyu ja oybyu tsujpu tuunk.

4

¹ Yu Dios esu Nindsun'ajtm Jesukristu 'yijx ñija'adap éxtam n'anuumu. Pes mināamp ja Jesukristu éxtamu yajkutujkpu es ttukkumadowa'añ ja jiky'ajtpaty es ja o'kpaty éxtam pyaadyuty nidu'uk nidu'uk. ² Kajxwā'x ja Diosu 'yayuk es xytyuknipúktut ja ja'ayuty es tmabúktut, jajwijsumbít, jotmukwingajxu es ya'uxruk ma'xtujkan myuut. ³ Mut ko pyaadap ja timpu mā ja ja'ayuty kyaj tnakymyudanuyā'andut ja xprujkanu oybyu; ja'ayu tyúndap éxtam ja kyujuun winma'añuty, 'yuxta'aydyur may'aampy ja ya'uxprijkpaty, per yu'uyu di'ibu yu'ujaty tsojktap tmadoo'ita'andū, ⁴ es kyaj tmadoo'ita'andut ja tay'ajtan, ja'ayu myadoo'ita'andap oytyim di'ibu jekymyadya'agyuty. ⁵ Per mij, naywyiits'yo'oyudu, wa'an timiti ttimwi'ixuty. Mudanu ja m'ayo'on. Ijtp xykyajxwā'xut ja oybyu ayuk. Tuk'ix ja ja'ayu Kristu ñu'u tyu'u. Kuydyún yajxón mat ja mduunk éxtam ja Diosu myuduumba.

⁶ Es uj, windsu'kunts nnujxánnu, tyimpátypyuts ja n'o'kun. ⁷ Tats nmamada'aky ja tsip. Du'anats uj éxtamu ja'ay di'ibu tu pyuyu'kja'ty ko pyuyu'kkijxyudu. Kyajts uj nmastu'uty ja mabujkan. ⁸ Es tyam xy'awijxrats ja may'aty ja'agyujxm kots tu njiky'aty tay'ajtan maut. Ja Nindsun'ajtm di'ibu pyaye'epy éxtam pyaadyuty, ja'ats xmyo'oyaamp ja may'aty ja xuu ko myínat. Es kyaj 'yujtsuty je'eyu, nandu'an di'ibáty ijtxoondap ko myina'añ.

Paablu ttuk'ane'emy ja Timotee wi'ix tyúnut

⁹ Tunu may'ajtan nimiinguts tsojk. ¹⁰ Pesu Demus, ja'a 'yadsejpy di'ibu yajpátp naxwiñ, tats xyñike'eky es tu ñajxnu Tesalóniku. Kresentu tu ñajxnu mā Galasyu ñax, esu Titu tu ñajxnu mā yu ñaxwiñudu Dalmasyu. ¹¹ Yu'uyu du'anu Lukus ak'ijtp ja yam mat uj. Xxta'ay yu Markus es mmínat maut, mat ko mbaadats xpyyuduku mā ja tuunk. ¹² Yu Tíkiu tats ngexy mā yu Éfesu kajpn. ¹³ Ko mmínat, myajmínupts ja nnimótsats di'ibats nyajwu'am Trouu mā yu Karpū tyujk; myajmínup nandu'an ja nnékyuts abity'ambu, es katū xyjaydyugoy ja njaaybyajtanbo'o'ák.

¹⁴ Pujxnga'tspu Alejandra byeenats tu xytyuñ axuuk. Yu Nindsun'ajtm tukkumadowudap éxtam tu 'yadu'utsy. ¹⁵ Mnygywentū'átudap mudu tadu Alejandra, mat ko muk tu tmadsip'aty di'ibu ngajxwā'xam.

¹⁶ Kots ʉj tim jawyiin njanayñikajxtu'udánu mā ja justisatʉjk, ni pánuts xykyapu'u'u xykyapukajx. Nidugékyats xymyastuttaaydy. Peru Dios tyúnup ja may'ajtun es kudiibu tpujktákuda tyaada. ¹⁷ Per ja Nindsun'ajtun xpyudujkats es xymyajaamooyats, éxtamts mbaat ngajxwa'xta'ay tugekyu ja nitsokun es t'ix tmadówdut nidugekyu ja'ayuty di'ibu kyaj 'yisraelítaty. Es du'unu Nindsun'ajtun xyajtsékyats es kyajts ja kaā ʉj xytsyu'tsy, ¹⁸ es yu'uts xy'akkuwa'anup mut oytyim di'ibu axak'ajtunuty, es xpyujku'ugudats es xyajnujxudats mā yu tsajpótmadu kyutujkun. Muj'ajtun muut yu'u 'yítut winu xuu winu tiempu. Wa'an du'unuty.

Kajxpo'xun

¹⁹ MayDios xy'anuumadu Prisilu esu Akilu, es ja di'ibu tsunaaydyup mā ja Onesifaru jyun tyujk. ²⁰ Erastu tu wye'emy Korintu; esu Trófimū, mut ko pa'ambajt, nnikékyats Miletu kajpnóty. ²¹ Tunu may'ajtun es mmínut naam kyajnum myiñ ja xux tuboj.

MayDiósuku du'un juna'andu Eubulu, Pudentu, Linu, Klaudyu es nidugekyu nmagu'uk'ajtun.

²² Wa'anu Nindsun'ajtun Jesukristu t'ity mut mij, es wa'an ja Dios mgunu'xudu nidugekyuty miidsuty.

Neky Di'ibü Paablü Tyuknigajx Ja Titü

¹ Hj Paablü, Diosü myäduumbü esü Jesukristü 'yapóstulü, ja'a njana'anäm kots tü xykyéxyüts es nya'uxpüküt di'ibáty ja Dios tü twin'ixy es t'axájüdat ja Jesukristü, dü'un tnijáwüdat ja tüy'ajtün di'ibü nmabüküm, ² es yu tüy'ajtängyüjxm amumdu'uk tnijáwüdü ko tmüdatü ja jiky'ajtün winü xüü winü tiempü, müť ko Dios, di'ibü kyaj 'yanda'aky, extü mä kyajnumü naty ja naxwifüdü kyojñäm xywyändáküm tadü jiky'ajtün, ³ es tyam ko tiempü tpaaty, xytyuk'ane'emyüts es tü xytyuknija'am ja 'yaa 'yayuk di'ibüts üj tyam ngajxwa'xyry, di'ibü Dios, ja nYajnutsokpü'ajtam, tü xytyuknipékyüts. ⁴ Mij Titü, nduknigejxyry tyädü neky. Dü'unüts mij njawü éxtümsü n'u'unk, ja'a ko üjts mij tü ndukmabeky ja Kristü. Wa'an ja Dios Teety esü nYajnutsokpü'ajtam Jesukristü mguni'xyüty es mmo'oyüty ja agujk'ajt jotkujk'ajtün.

Titü tyuunk jap Kretü

⁵ Kots mij nyajwe'emy jam Kretü, ja'a es xya'abaadüť yajxón di'ibü naty ak'abaadyaamp, es xywyin'ixüť ja müjja'ayüty di'ibü túndap majatyü mübüjkpütüjk ñaymyúküdü tu'uk tu'ugü kajpn, dü'un éxtäm oj nduknipeky. ⁶ Ja'a mbüjta'agup ja müjja'ay yedyüjküty di'ibü kyaj pün mbaat müť tü tyukniwaambétyüty, di'ibü tu'uk je'eyü ñüdo'oxy, di'ibü 'yu'unk myübejkpy ja Jesukristü, kyaj tmüdaty ja axüükpü jyot wyinmä'añ, myümadeepy ja tyaaak tyeedyüty, es di'ibü kyaj ñügoy kyüxkoy. ⁷ Es müť ko ja mübüjkpütüjku kywentü'ajtrü di'ibü tü ya-jtuknipéky ja Diosü tyuunk, koonäm tmünüjxüť wä'adsü jyiky'ajtün, di'ibü kyaj ñaymyüjpwjta'agyüty, kyaj jyot'ambeky müť waanü tii, kyaj myü'iiky, kyaj tsyir'axtä'ay, kyaj 'yadseky, es kyaj myeetsy; ⁸ nik ni'igü ja'ay dyajjajtta'agüt oy tsuj mä tyüjk, di'ibü tyiimpy yajxón, tüy'ajtün, wä'ats ja'aybyü, Dios müduumbü, nay'aguwijts nayjyüjkuwijtsüp, ⁹ di'ibü 'yook'ajtyry es jyiky'aty éxtäm ja üxpükünü tüy'ajtünbü. Pes dü'un müť ja oybyü üxpükün mbaat tjotmükmo'oydyü ja wiinkpüty es jyiky'átat dü'un. Es nandü'un mbaat ttuk'ixy yu tyügo'oyün di'ibáty kyaj tpanüjxa'andü ja tüy'ajtün.

¹⁰ Müť ko ta mayü ja'ayüty di'ibü kyaj ñay'aguwits ñayjyüjkuwütsüty di'ibü ya'üxpükjtp andaküngyüjxm, es waanü ni'igü taadüty di'ibü tyukkuwä'anüdüp es tkuydyündüť ja israelítüdyü kyostumbü. ¹¹ Koonäm tsyékyüty njüjwijtsümbijtam extü ko nya'amö'onämü taadüty, müť ko wyoomä't wyijtsmä'ttup müť ja axüükpü üxpükün, di'ibü tsünaaydyüp tukjüün tuktüjk, es tyuk'üxpükjtp di'ibü kyaj ñigütükyüty es tganarata'andü ja meen.

¹² Pes tu'ugü Kretü ja'ay di'ibü müť ja kyü'amgugajpnyüjxm jyünáñ: "Yu Kretü ja'ayüty, dü'üñäm yu'üjüty 'yanda'aktü, kyáxaty, ñüxüty es dü'un éxtämü jüyüjk añimalün." ¹³ Tüy'ajtünü taadü. Paaty jüjwijtsümbít amüjää, es dü'un wä'ats tmüdättüť ja mübüjkün. ¹⁴ Wa'an tmastu'uttü ja israelítüdyü myadya'agyüty, es nandü'unü tadü ja'ayüdyü kyutüjkan di'ibü tü ttuk'üxpüküť ja ja'ay di'ibü 'yüxtijtp ja tüy'ajtün.

¹⁵ Müť ja di'ibáty myüdjajtp ja jyot wyinmä'añ wä'ats, tügekyü yu'u wyä'adsüty; per di'ibáty kyaj tmübüktü, kyaj tmüdaty ja jyot wyinmä'añ wä'ats, es ni tii mä yu'u kyawä'adsüty. Pes extü yu jyot wyinmä'añ

esu jya'ajun tugekyu 'yaxuk'ajtta'ay. ¹⁶ Du'un jyuna'andu ko t'ixy'attu Dios, per di'ibu tyuundap yajniḡxu'kudap ko kyaj tyu'ajtnuty; pes kyaya'oyjyáwudu es kyaj kyajxykyupáktu, es kyatimtuundap di'ibu oy.

2

Oybyu esu wa'atspu xprujkun

¹ Per di'ibu mij mya'xprákur, ja'a di'ibu najxp ti'igyu mat ja oybyu xprujkun. ² Tuk'xprak ja mujja'ay yedyujk es űayjyujwijtsumbítudut ku'am, di'ibu naymyay'ajt naywyindsu'kur, oy tnijáwat ja Diosu 'yayuk, esu Dios tpadúnut tsojken muut es ma'xtujken muut. ³ Tuk'xprak nandu'un ja mujja'aydyoxytyujkuty es windsu'kun muut jya'ay'átut, kyaj pyi'ts'úw pyi'tskajxut, kyaj myu'uuk myamu'ugadut, es di'ibu yajktap ja oybyu jajwijtsumbijtun. ⁴ Du'un mbaat ttukni'ixudu ja kasaadu uná'ktoxytyujkuty es tsóktut ja űa'ay es ja 'yu'unk 'yana'kuty, ⁵ űayjyujwijtsumbítudut, wa'ats jyiky'áttut, tkwentu'áttut ja jyuan tyujk, űaygyubúkudut ma űa'ay, esu du'un ni pán tkakajxpraadut axuk ja Diosu 'yayuk.

⁶ Tukni'ixudu nandu'un ja uná'ktujkuty es űayjyujwijtsumbítudut. ⁷ Es mo'oy mij ku'am tu'ugu oybyu kajxwíjun esu iixrajtun ma oytyim tiity tugekyu. Ko xytyukni'ixut, tun mat tugekyu windsu'kun esu tuda'aky'ajtun. ⁸ Pún mdukni'ijxap ko nidugekyu tjiky'áttut ja jyiky'ajtunu wa'atspu di'ibu kyaj mbaat pán mat ti yajnade'xyaty, pes net ja Kristu jya'ayudyu myudsip tmudáttut ja tsoydyu'un, ja'a ko ni madsoo mbaat tkapaaty yu axuk'ajtun ma yu njiky'ajtun'ajtam.

⁹ Kajxwij nandu'un ja po'oduumbaty es tmamudówdut ma oytyim tiity yu wyindsun wyindájuty, a'uw agajx es kyaj űaygyu'adsówadut. ¹⁰ Katu ti ttoñ tmawa'añ. Wa'an t'ity yajxon tuda'aky, es du'un oypyúnuty iixap ja jyiky'ajtun ko ja 'yaxprujkunu Dios, yu nYajnitsokpu'ajtam, byeen jyantsy'oy jyantsytsyújaty.

¹¹ Es mat ko Dios dyaka'añ ja űitsokun ma nidugekyu ja'ayaty, tu xytyuk'ijxam ja 'yoy'ajtun. ¹² Es yu oy'ajtun xytyuk'xprujkun ko koonum nmastútum ja jiky'ajtunu axukpu, nnayjyujwijtsumbijtun es njiky'ajtum yaa ma tyadu naxwiñudu wijy kejy, ty'ajtun muut es éxtam ja Dios tseky, ¹³ maanum n'awijx njajp'ijxam ja tiempu ko muj'ajtun muut myina'añ ja Jesukristu, ja'a nmujDios'ajtam esu Yajnitsókpu. ¹⁴ Jesukristu űaygyayajku ma ja o'kun ma udsajtum xyjarátum, es du'un oj xyajtsókum ma ja axuk jiky'ajtun, oj xyajwátsam, xyja'a"abujkam, xyja'ay'ajtam es ndu'unum tugekyu di'ibu oy.

¹⁵ Tukni'ixu mij tugekyu tyaadu, es jotmakmo'oydyu es jajwijtsumbít mat tugekyu m'ana'amun di'ibáty mmado'oxap. Katu mnayyákyuty es pán mgamuj'ixudut.

3

Dios mubujkputujk rátudap es tyúndut

¹ Tukjamyatstu ko twindsu'ugudut ja yajkutujkpu es myamudówdap ja justisatujkuty, es ttúnut oytyim tiity yajxon, ² katu jya'ayñi'ow jya'ayñiyaaxudu, yuunk naxyry es oyjya'ay'áttup, es dya'ixudut ma 'yaa jyot ko tyuda'agyaty mat nidugekyu ja'ayaty.

³ Pes udsajtum nandu'un ijty ngujuun'ajtam es kyaj ijty nmamudo'om ja Dios. Du'un ijty njedijtam éxtam ja ja'ayan di'ibu tu tyu'udugóy

es 'yane'emyaty oytyim di'ibu winma'añaty, njiky'ajtam axuuk, nnay-wyinnaxuja'am mat tii, ndukmadsip'ajtam tii oypyñaty es nnay-dyuk'ak'ajtam ijty nixim niyam. ⁴ Per ko Dios, yu'u nYajnitsokpu'ajtam, dya'ijxu 'yoy'ajtan esu tsojkan ma ja naxwiñudu ja'ay, ⁵ oj xyajnitsókam, kyaj mat ko tuxyup oynu'anun ti oy ndu'unum, ja'a du'un mat ko tmadaty ja pa'ayo'on mat udsajtam, Espiritu Santakuyxmxm oj xyajwátsum es oj xymyo'oyam ja jembyu jot winma'añ, éxtumxyup jemy xyajmi'inam jiky'ajtru. ⁶ Mat yu'aguyxmxu Jesukristu, nYajnitsokpu'ajtam, Dios tu xymyo'oyam ja Espiritu Santu, ⁷ es myay'ajtunguyxmxm oy nwu'uma'anam mat ja Dios, es du'un n'awijx njup'ijxum ja kuma'añ, ja jiky'ajtanu winu xu winu tiempu.

⁸ Tyaadu du'un tuy'ajtan, ndsejpyats es byeen xyñikajxpatat tugeku tyaadu, ja'a du'un es di'ibaty myubajktap ja Dios ñaygyuyakudat es ttúnat yu'uy oybyu. Tyaadu du'un oy es tuump mat nidugekyaty. ⁹ Katu xymyadya'aktu di'ibu ni ma mgatu'unxudu, es ni mganaymuyjpta'aga'anudat nidu'uk nidu'uk wi'ix jyiky'ajttu ja m'aptajkaty, es katu ti mnaydyukwin'ix mnaydyukjup'ixudu o mnaygyajxysyiigudu mat ja'aguyxmxu Moisesu 'yana'amun. Tugeku taadu ni madsu mgatu'unxudu.

¹⁰ Es pun ja pan dyajnaywya'xa'añaty ja mubajktajk, tukjaygyuku tugok, es pun kyaj kyajxykyupéky, tukjaygyuku jatugok; es pan kyaj mdimmamadóyaty, katu xyñakytyñu kwentu. ¹¹ Pesu tadu du'ambu ja'ay kyaj jyiky'aty tuy'ajtan mat, es yu kyu'umbojpukyujxm ñaydyugóyaty.

Di'ibu Paablü tyuknipejkyu ja Titu

¹² Naskaxuyaambyats ja Artemus o ja Tíkiku. Ko jya'tat, tun esats xyñija'tat Nikópolis kajpnóty, mat ko du'unats tu ndukniwitsu ko nya-jnaxa'añats ja xux po'o jap. ¹³ Pun mabaat mmada'aky, puduku yu Zenus esu Apolus, es xymyo'oyat di'ibu tugoy'ajtxap, es dyajtu'uyo'oyat ja ñu'u tyu'u kadiibu ti tugoy'ajtxadat. ¹⁴ Tukni'ixudu yu nmagu'uk'ajtam nandu'un es ttúndat ja oybyu es tpudúkadat di'ibu tugoy'ajtxap, esu jyiky'ajtan tyúnat.

Kajpo'xun

¹⁵ Nidugekyu nmagu'uk'ajtam di'ibats ja yam mat n'ittu, mdukniğaxudu ja Dioskajxy. MayDios xy'anamudu nmagu'uktajk'ajtam. Wa'an ja Dios mgunu'xudu nidugekyaty miidsaty.

Neky Di'ibü Paablü Tyuknigajx Ja Filemón

¹ Ëj Paablü. Tsimdsyunaabyuts mat kots ngajxwa'xy ja Jesukristü 'yayuk. Ëj esü nmägu'uk'ajtam Timotee nduknigáxtädsü tyädü neky mij, mmäduumbü, mägu'uk Filemón, ² es yü Jesukristü myäduumbaty di'ibü naymyujkädup mä mdüjk, éxtäm nmägu'uk'ajtam Apyü esü Arkipü, di'ibü määtt nmädu'unäm ja Jesukristü. ³ Wa'an ja Dios Teety esü Nindsün'ajtam Jesukristü mgunu'xädü nidägekyü miidsaty, es mmo'oyädü ja agujk'ajt jotkujk'ajtam.

Filemongü tsojokün esü myübujkän

⁴ Kots ngajxta'aky, dü'ñämts njä'aygyüda'aky ja Dios mijtskyüjxm, ⁵ mat kots tü nmädoy wi'ix xymyübeky ja Nindsün'ajtam Jesús es ko xytsyeky pánuty Diosü jya'a'ajtypy. ⁶ N'amdeebüts ja Dios es dü'ñäm x'äxtä'äyüt wi'ixü ja'äy xytyuknijáwädüt ja di'ibü nmübujküm, esü dü'ñäm xywyinmädoodä'äyüt tügekyü ja oy'ajtam di'ibü nmädajtam ja'agyüjxm ko ti'igyü n'ijtam mädü Kristü. ⁷ Jotkujkats es xondákräts mat ja mdsojkän, ja'a ko mat mij mägu'ugítü, ja Diosü jya'äyaty tü 'yagujk jyotkujkädü.

Paablü ja Filemón t'amdoy ja may'ajtam mat ja Onesimükyüjxm

⁸ Paaty mädü tyäädü, oy éxtämü Jesukristü 'yapóstalü xypyáträts es nduk'ana'amät di'ibü mdúnäp, ⁹ njamänu'xtä'agaampy tsojkungyüjxm. Ëj Paablü, müjja'ayñüts es tyámäts ndsimdsyünü mat kots nmädüñ ja Jesukristü, ¹⁰ n'amdeepy tu'ugü may'ajtam mat yü'ägyüjxmü Onésimü, di'ibäts üj nmädajtypy éxtämdsü n'u'ungän, ja'a ko üjts ja'a tü ndukmäbeky ja Kristü ko oj xykyu'ixy yäa mäats ndsimdsyünü.

¹¹ Täüyüp yü Onésimü ni ti tu'unän mgamooyü, per tyam mdü'unxädübü net yajxón, éxtämts üj tü xymyüdüñ ja yam. ¹² Nduknigajxambijtypy jatügok, oyxyüp jyädü'an'ajtrü éxtämdsü ngu'am jotän. Pes axäju yajxón. ¹³ Ëj täüxyüpts njajünä'añ esxyüp 'yakwe'emü mat üj, esxyüp xymyüdüñüts mä mij mjapaadyuty mäanämts n'aktsimdsyünü mat yü'ägyüjxm kots ngajxwa'xy ja oybyü ayuk. ¹⁴ Per kyajts njatyimtseky es xyjatyimpudákädäts pän kyaj mij mjünä'añ. Ndejpyäts esäts xypyudákät mat mij ja ngu'amdsojkän, paaty kyajts n'ak'yajwü'amüya'añ ja Onésimü ja yam. ¹⁵ Wa'anü da Onésimü oj mmastu'udyuty waanü tiempü, es tyam xymyüdätät winü xüü winü tiempü, ¹⁶ kyaj ñakydyü'anuty éxtäm tu'ugü ja'äy juybyü, tyam dü'ñäm waanü oy éxtäm tu'ugü mägu'uk di'ibü mjantsytsyejpy. Ëj njantsytsyejpyäts byeen, per mij mbätüp es xytsyókat waanü ni'igü, kyajnäüm éxtämü ja'äy juybyü, per waanü oy éxtäm tu'ugü mägu'uk di'ibü jemyñäm t'axäju Nindsün'ajtam.

¹⁷ Paaty mägu'ugítü Filemón, pän xy'äxkajräts éxtäm mijü mmämäduumbü mä yü Nindsün'ajtam Jesukristü, tunü may'ajtam, axäju Onésimü éxtäm jyawü üj kü'am xy'axájäts. ¹⁸ Pän tü oynü'anän mmädügóyaty, o pän jaa wi'ix tsoo xymyüjuy xymyügwéntuty, tukkabajtkäts üj mij. ¹⁹ Ëj Paablü, tyäädü njä'äyüts mädüdsü ngu'am leträ: Üjts ngübätüp. Oy jyambaädäty üj mij ndukjamyetsy ko xymyüni'xy'ajträts üj mij mädü ngu'am jiky'ajtam, mat ko üjtsü

du'an di'ibü mduknija'aju ja Jesukristü ñitsokün. ²⁰ Mägu'ugítü, tunü tyädü may'ajtün di'ibü n'amdeepy nbujtseepy müť ja Nindsün'ajtäm Jesukristükyujxm, es du'anats xyajxonda'agat. Tun éxtäm tukka'ax'ajtäm mä Kristü.

²¹ Nnijayü müť ko ndukmü'awdajtüpts ko mguydyúnüp, es nnija'abats ko mdúnüp waanü ni'igü küdiinäm di'ibü yam n'amdeepy. ²² Nandü'an n'amdoy es xy'uxküküdats ja njajttákn, müť ko njajp'ijxyryüts ko müť yü'ugyujxmü m'amdo'o mbujtso'onaty miidsaty, Diósüts xymyo'oyüp esüts n'awá'atspüdsümut es nüjx ngu'ixtü.

Kajxo'xün

²³ MayDiósük jyana'añ ja Epafrus, yü nmüdsimyjya'ayüts müť yü'ugyujxmü Jesukristü. ²⁴ Nandü'an mduknigáxüdü Dioskajxy ja Markus, Aristarkü, Demüs esü Luküs di'ibüts xyryudujküdüp mä ja tuunk.

²⁵ Wa'an miidsü Nindsün'ajtäm Jesukristü mgunu'xüdü.

Neky Di'ibü Yajtuknigajxtü Ja Ebreü Ja'ayuty

Jesukristükyujxmü Dios kyajxy

¹ Tim jékuyap kanak ok es kanak naxü Dios ttukmugajxy ja kyugajxputy ja n'aptujk'ajtüm, ² per naamnüm xytyukmugajxmü ja 'yU'unk. Yu 'yU'unk müdü Dios dyajkojy tugekyü di'ibü jaa'ajtp, es tü tmo'oy tugekyü éxtümü kyuma'añ. ³ Ja Diosü 'yU'unk yu'u dü'un jajp éxtümü Dios Teety, es yu'u dü'unü Dios nandü'un éxtümü Dios Teety. Tugekyü di'ibü tsajpótm es yä naxwiiñ ye'epy es 'yity éxtüm t'ane'emy müat ja myak'ajtän.

Waanü müj ja Jesús küdiinüm ja ánküsüty

Jesukristü yu'u tü xyajrojpanitügo'oyüm üdsajtüm naxwiiñüdü ja'ayuty, es óknüm ñaxwe'tsy aga'añdsyoo mä Dios Teety yajkutiky tsajpótm. ⁴ Paaty tü ttukja'ty ja Jesús tümüdatüt ni'igü müj'ajtän küdiinümü ánküsüty, pes tü t'axajü éxtümü kyuma'añ ja xyü waanü müj küdiinümü ánküsüty. ⁵ Müat ko Dios ni na'a tka'anmaay ni tu'ugü anklus:

Üjts mij xyTyety'ajtp.

Tyámuts ngüxu'ugüt kots mij n'U'unk'áty.

Es nan kyajü Dios t'anmaay ni tu'ugü anklus:

Üjts mij xyTyety'átap,

es mijts n'U'unk'átap.

⁶ Nandü'un ko Dios tkaxa'añ yä naxwiiñ ja 'Yu'unk di'ibü ijtp éxtümü ka'axkópik, dü'un jyuna'añ:

Wa'anü n'ánklusats t'awdátyuty.

⁷ Es ko Dios xytyuk'ixá'anüm wi'ixü dü'unü 'yánklusuty, dü'un jyuna'añ:

Dios ñakajxap ja 'yanklus éxtümü poj, es éxtümü jünya'angün.

⁸ Per ko Dios tñimadya'aky ja 'yU'unk, dü'un jyuna'añ:

Mij Dios, winü xüü winü tiempü ja mgutujkan 'yity,

myajkutúküp müat ja tüy'ajtän.

⁹ Müat ko tü xytsyeky ja tüy'ajtän es tü xy'axtijy di'ibü axüük;

paaty tü ni'igü nmo'oy ja xondakün küdiinümü mmügu'uktujkuty.

¹⁰ Es nandü'un ja Dios t'anümü ja 'yU'unk:

Mij Windsün, tim jékuyap xyajtsone'ky xyajtsondáky ja naxwiiñüdü,

es mij kü'üm xyrujítáky ja tsajp.

¹¹ Yu'ujuty tugooydya'aydyap,

per mij mwü'ümüp winü xüü winü tiempü.

Nidugekyü yu'ujuty 'yamüjüdy'ayüt éxtümü wit tyiky;

¹² es dü'un xy'adijmúküt éxtümü tuk wit, es xyajtügátsüt,

per mij dü'uñüm m'ity éxtüm m'ity,

kyaj mjiky'ajtän kyukáxüt.

¹³ Dios ni na'a tka'anmaay ni tu'ugü anklus:

U'uñü mäts n'aga'añdsyoo,

extü kots nbüjta'agüt ja mmüdsip mdekypyatka'p.

¹⁴ Ja ánküsüty, ja'ajün yu'ujuty, es yajkxy es tpujúkudüt ja di'ibáty 'yaxajyándüp ja nitsokün.

2

Waanu ni'igu nbadu'unam ja Diosu 'yuxpukun

¹ Paaty, tim tsojkar es ni'igu nbadu'unam ja Diosu 'yuxpukun di'ibu nmado'om, kadiibu ndugo'oyum. ² Ja xrukun di'ibu yajmoodyu ja n'aptuk'ajtam ankluskyujxmty, yu'u sitay tu ya'ixy ko tyay'ajtanaty, mut ko di'ibaty kyaj tkuyduunda, tyukkumadoo éxtam pyaadyaty. ³ Pes, çwi'ix mbaat adsajtam nyajnama'xum pun kyaj ndu'unamu kwenta es kyaj n'axajumu tadu muj nitsokun? Pesu Nindsun'ajtam Jesukristu kumam jawyiin oj tadu tkajxwa'xy, es ja 'yapóstulaty di'ibu 'yaxajudu ja 'yuxrukun, yu'ujaty yajtu'y'ajtundukudu. ⁴ Dios ya'ijxu ko tyay'ajtanaty mut ko tmooy ja myaduumbaty es ttinat kanaak ja muj'ajtan esu ijxwa'umun, es dyajwa'xy ja Espiritu Santu myadakun éxtam yu'u ttsejky.

Yajpujta'aky ja Jesús éxtamu ja'ay

⁵ Dios kyaj tu trujta'aky ja 'yanklusaty es 'yana'amut ma yu jembyu naxwiñudu di'ibu itaamp. ⁶ Per jap tu'ugu lugaar ma yu Diosu jyaabyajtan ma jyuna'añ:

Dios, çti tsoy'ajttap ja ja'ayaty,

ti ko xyjamyetsy es xytyuñu kwenta?

⁷ Tu tuk tiempu xya'amutsk'aty ja ja'ay kadiinam ja áklusaty;

mij tu xyryujta'aky es 'yittat mut ja muj'ajtan esu windsu'kun,

⁸ mij tu xyryujta'aky es yu'u tniwindsun'átat tugekyu di'ibu ijtp.

Ko trujtáky esu ja'ay twindsun'áttat tugekyu di'ibu ijtp, kyaj ti oj wye'emy di'ibu ana'amudap. Per kyajnam n'ijxum pun mamudoop oytyiity tugekyu. ⁹ Per n'ijxum ja Jesús, di'ibu Dios pyujtak waanu tiempu esu áklusaty muj 'yittat kadiinamu Jesús, es tyam 'yo'kangyujxm ko 'yayooy tmadaty éxtamu may'aty ja muj'ajtan esu windsu'kun, es du'an ja Dios myay'ajtangyujxmu Jesús dyajnáx dyajkuxat ja adsu'ux o'kun es nidugekyu ja'ay ttuk'oy'áttat.

¹⁰ Tugekyu di'ibu ijtp 'yity mut Dioskyujxm, es yu'ugyujxm tugekyu 'yity. Dios jyatsojk dyajnujxa'añ tsajpótm ja ja'ayaty éxtamu 'yu'ungun, paaty tkejxy ja Jesús es 'yayówat ma 'ye'ky, mut ko du'anu dan ja Jesús mbaat dyajpojpranitugódyu ja ja'ayaty es dyajnitso'ogat. ¹¹ Es ja di'ibu ja'ay yajnitsekypy es ja ja'ay di'ibaty yajnitso'ogudap, ti'igyu ja Tyeety. Paaty kyaj ja Jesús ttuktsoydyuñ es jyuna'anat ko tmuga'axaty, ¹² éxtam jyuna'añ ma ja Diosu jyaabyajtan:

Dios, ujsats mij nduk'ixy'átap ja nmuga'axudyats,

es n'áwudats ja m'alabanzu ma mubujkputuk ñaymyúkudu.

¹³ Es nandu'an jyuna'añ:

Uj nbujtákyypyats ja njot n'anamuts ma Dios.

Es nandu'an jyuna'añ:

Tyaats uj, mut ja u'ungaty di'ibadsu Dios xymyooy.

¹⁴ Du'an éxtamu ja'ay ja nini'x esu ne'pyñ tmadattu, nandu'an ja Jesús 'yijty éxtamu ja'ayaty, es mut ko 'ye'ky tkutujkanju'ty di'ibu yajja'ay'o'kp, ja'a njuna'anam ja mujku'ugórk, ¹⁵ es du'an dyajnitso'oktat di'ibu tsyu'kudap ja o'kun mbaat jyiky'attu éxtamu tuumbu juybyan. ¹⁶ Pes ja Jesús kyaj myiñ es tpudukyáñ ja áklusaty, yu'u sitayu ja Abraanu tyuamp 'yaadsaty. ¹⁷ Es paadyu Dios trujtáky éxtamu naxwiñudu ja'ayaty es du'an trpa'ayówat ja ja'ay ko Dios tmaduñ, es du'an, éxtamu teedywyindsungórk tuda'akypyu, trujta'agut ja windsu'kun es ja ja'ay

yajpojpa'ma'xut. ¹⁸ Es mat ko Jesús ka'am tu 'yayoy ko ja majku'u jyaajpekytyunánu, paaty mbaat tyam tpuđákudu nandu'un nidugekyu di'ibáty ja ka'oybyu tsyejpy es pyekytyúnat.

3

Waanu maj ja Jesús kadiinam ja Moisés

¹ Mugu'ugítuty, Diosu jya'ayuty, pánuty ja Dios woojudu, puja'taktu mjet mwinma'añ tugekyu ma Jesús, apóstalu es teedywyindsungópk di'ibu ngajxwa'xum ma ja ja'ayuty.

² Pesu Jesús kyuyduun tugekyu di'ibu Dios tuk'ana'amú ttúnat, du'un éxtamú Moisés nandu'un tkuyduuñ ko Dios pyujtaku es tnigopk'átut nidugekyu ja Diosu jya'ayuty. ³ Peru Jesús pátap ni'igu windsu'kan kadiinamú Moisés, du'un éxtam di'ibu kyejpy tu'ugu tujk pátap ni'igu windsu'kan kadiinam ja tujk di'ibu tu tkojy. ⁴ Tugekyu tujk, tam di'ibu yajkójap. Nandu'un jajtru du'unu Dios di'ibu yajkoj nu'un tugekyu jyaajuty.

⁵ Moisés, éxtam tu'ugu muduumba, yu'u sitay myaduun yajxónu Dios ma ja Diosu jya'ayuty, es t'awa'lanu tii ja Dios kyajxaampy óknam. ⁶ Peru Kristu, éxtamú Diosu 'yU'unk, tyiimpy ja oybyu ma Diosu jya'ayuty, es adsajtam du'un xyja'ay'ajtam pan n'akmabujkam yu'u es amumdu'uk jot n'awijxam di'ibu xytyukwandákam.

Po'xtákn ma Dios

⁷ Paaty jyuna'añ ja Espíritu Santu ma ja Salmu neky:

Pun mmudoodap tyam ja Diosu 'yayuk,

⁸ katu m'aá mjet xypyujta'aktu juun,

éxtam 'yadutstu ja m'aptujkuty ko tnibudu'ktu ja Dios es twinma'añ'ijxtu jam maj ittum.

⁹ Es ja Dios jyunañ:

Oy miidsadyu m'aptujk tja'ijxtu justyikxy jumajt di'ibuts nduun ma ja maj it,

xywyinma'añ'ijxtats ja'a.

¹⁰ Paadyuts n'ajku mat yu'ujuty, es njunañats:

“Du'uñumu tadu ja'ayuty wiink tu'ujam yo'oyduap ma jyot wyinma'añ, es kyaj tu tpaduna'andu ja nnu'u ndu'ujets.”

¹¹ Paadyuts oj nwanda'aky mududsu n'aku,

esuts njunañ: “Ni na'a taaduty kyatákuđat mađsu nbo'xtákn.”

¹² Paaty miits mugu'ugítuty, naygywenta'átudu kadiibu ni tu'uk miits tkamudátut ja jyot wyinma'añ axuuk es t'axtjudu Nindsun'ajtam Dios.

¹³ Ni'igu bom bom mnay'uwij mnaygyajxwjudat nixim niyam, éxtam ja Diosu 'yayuk jyuna'añ “tyam”, es kadiibu ja pojpu mwin'uunudat es myajju'unxudat ja mjet mwinma'añuty. ¹⁴ Mat ko mudu Kristu nbátam ja oy'ajtam, yu'uy ko Dios nmadu'unam mabaat njiky'ajtam, du'uñum nmabujkam éxtam ko oj nmabujktso'onamú Kristu.

¹⁵ Yu'u 'yandijpy ja Diosu jyaaybyajtam ma du'un jyuna'añ:

Pun mmudoogujkadap ja Diosu 'yayuk tyam,

katu juun xymyudattu mjet mwinma'añuty éxtam 'yadutstu ja di'ibáty ñibudu'ktu Dios.

¹⁶ ¿Es pánudyu dunu tyaadu 'yandijpy ja di'ibáty myudoodu es tmudsip'ajttu Dios? Ja'a du'unuty nidugekyu di'ibu natyu Moisés tu dyajpudsámdu ma Ejiptu ñax. ¹⁷ ¿Es pánudyu Dios yajjot'ambujk justyikxy jumajt? Ja'a du'unuty di'ibáty pekytyuundu es 'yo'ktaaydyu jam maj

ittum. ¹⁸ ¿Es pánudyu Dios tyuknibujtáku es twándaky es kyaj tyákudut má Diosu pyo'xtákn? Ja'a du'un di'ibu kyaj tmámudoodu Dios. ¹⁹ Es mat yu'u Dios xytyuk'ijxum ko kyaj oj mbaat tyákudu ja'agyujxm ko kyaj myabujkudu.

4

¹ Paaty naygywentu'ajtam, ja'a ko tyambaadu Dios xywyandákum es mbaat ndujkum má yu'u pyo'xtákn, éxkum miidsaty nidu'uk mgatákudu jap, ² mat ko yajtukmugajxm udsajtam nandu'un ja oybyu ayuk, du'un éxtam ja'ajuty; per ni wi'ix kyatu'unxudu ko tmudoodu, mat ko kyaj tmubujktu di'ibu Dios wándáxxudu. ³ Per udsajtam, di'ibáty nmubujkum, tujkum má Diosu pyo'xtákn; per di'ibáty kyaj tmubujktu, du'un yu'ujuty éxtam ja Dios jyunañ:

Ajkupts mat yu'ujuty, es tats nwanda'aky

ko ni na'a taaduty kyatákudut madsu nbo'xtákn.

Du'un jyunañ oy tjatuundaay tugekyu ko oj dyajkojy ja naxwíñudu, ⁴ mat ko má ja Diosu jyaaybyajtun tmadya'aky má ja myujxutujk xubub:

Ko tyuunk ttuundaay,

kyumjuxtujk xubub oj pye'xy.

⁵ Má jatuk peky ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ:

Kyaj tyákudut madsu nbo'xtákn.

⁶ Yu'u xytyukjagyujkum ko naaguty 'yaktakuya'andunum má tadu po'xtákn. Pánuty jawyiin ya'awa'anudu ja oybyu ayuk kyajyum oj tyákudu, ja'agyujxm ko tkamamudoodu. ⁷ Paaty ja Dios trujtáky tu'ugu jembyu tiempu, éxtam ja Diosu 'yayuk jyuna'añ “tyam”, éxtamu Davit waanu óknun tmadyaky má ja Diosu jyaaybyajtun:

Pun mmadoogujkudup ja Diosu 'yayuk tyam,

katu juun xymudattu mjot mwinma'añuty.

⁸ Pes, kooxyup ja Joswee oj dyajnujxtu ja israelítuty es dyajtákuxyup má yu Diosu pyo'xtákn, kyajxyup ja Dios oj tnigajxy ja wiinkru tiempu.

⁹ Paaty njagyujkum ko je'eyum wye'emyñum pujke'eky tu'ugu po'xtákn má pyo'xtat ja Diosu jya'ayuty; ¹⁰ es di'ibu tu tyujkunú má tyadu po'xtákn es tam pyo'xnu, tu ja tyuunk ttuunda'ay, du'un éxtam ja Dios pye'xy ko tyuunk ttuundaay. ¹¹ Pes n'okjottogo'oyum es ndujkum má yu tadu po'xtákn, kadiibu ni tu'uk tkapanujxtat di'ibáty kyaj tmubujktu Dios.

¹² Ja'a ko yu Dios ja 'yayuk myudajtypy ja muk'ajtun es ja'agyujxm jyaaty ja jiky'ajtun. Tyuktujkudyaary má ni tu'ugu espaadu di'ibu ma-jtsku 'yaa mbaat kyatáku, tujkup má ti ja ja'ay wyinmaaydyup o tsoyoktup, yajniñuxe'kyru nidugekyu ja ja'ayu jya'ay'ajtun. ¹³ Dios ñija'adyaary tugekyu di'ibu ijtp. Mat ja Dios, kyaj ti 'yity ayu'udsyu, tugekyu 'yity ijx nide'xy má yu'u di'ibu koonum ndukkudakuya'anum ja ngwentu'ajtam.

Jesukristu teedywyindsungopk'ajtp

¹⁴ Es nandu'un nmudajtam yu ndeedywyindsungopk'ajtam jam tsajpótm. Yu'u du'un ja Jesús, Diosu 'yU'unk, di'ibu tu ñujxnu tsajpótm. Paadyu du'un n'aktimmubujkum ja Dios mat winu njot'ajtam. ¹⁵ Pes yu ndeedywyindsungopk'ajtam yajxon tñijawu yu n'ayo'on'ajit njotmay'ajtam es ko tyugoy'aty ja nmajaa'ajtam, mat ko Jesús ku'am tmamadaky ja ayo'on jotmay ko ja majku'u jyayajpekytyunánu, éxtam udsajtam nandu'un nyajnajxum. ¹⁶ Paaty n'okniñuxum ja Dios má

yajkutíky, mat ko nnija'am ko yu'u xymyo'oya'anam ja pa'ayo'on, es myay'ajtangyujxm xpyyudakya'anam ma dsajtam xytyugoy'ajtxam.

5

¹ Ya naxwiin ya teedywyindsungópkaty yajtukwijtstútp ma ya ja'ayaty, es yajtuknikajxpéty éxtam ja ja'ayaty ja kyudunaabya ma Dios, es tmay'at twindsu'ugut ja Dios mat ja'agyujxm ja ja'ayadya pyojpu. ² Es komu tady teedywyindsungópkaty pojpu ja'ayaty nandu'un, mbaat tmudaty ja pa'ayo'on mat ja tsuudajkaty es di'ibu tuundagooy kajxtagooydyar, ³ paaty koonam tmo'oyat ja Dios ja windsu'kun mat ja'agyujxma kyumbojpu, nandu'un mat ja'agyujxma ja'ayadya pyojpu.

⁴ Ni pán mbaat kyanaybyajta'agyaty ku'am éxtama teedywyindsungópk, Dios yu'u du'un di'ibu wyin'ijxypy di'ibu yajtukyaampy ma tyadu tuunk, du'un éxtam jékyar twin'ijxy ja Arón. ⁵ Es nan ni ya Kristu kyanaybyajtaku ku'am éxtama teedywyindsungópk, Dios yu'u du'un di'ibu pyajtak ja Kristu, éxtam jyunán ma jyaaybyajtan: Ujts mij xyTyeety'ajtp.

Tyámuts ngaxu'ugut kots mij n'U'unk'áty.

⁶ Es nandu'un jaaybyéty 'yity jatuk peky:

Mijtsu du'un mdeety'ajtp winu xuu winu tiempu,

du'un éxtama Melkisedek.

⁷ Ko tyadu Jesús jiyky'ajty ya naxwiin, net kyajxtáky es mak jyuny, es t'andooy trajktsooy ja Dios di'ibu mbaat kyutiky es kyaj ja Jesús ttuknáxat ja o'kan. Amudoonajxu Dios ja'agyujxm ko tmamudooy. ⁸ Es oy jyaDios'u'ungaty, jyajt tmamudówat ja Tyeety ja'agyujxm ko 'yayooy; ⁹ es ko ttuundaay tugekyu di'ibu Dios tsyejpy, ja'agyujxm dyajnutséky winu xuu winu tiempu nidagekyu di'ibáty nandu'un mamudooyar, ¹⁰ es ja Dios tu pyajta'agyaty teedywyindsungópk, du'un éxtama Melkisedek.

Kujotmay ko nmastútam ja mabujkun

¹¹ Taanam may di'ibuts n'aktukjaygyukyaampy, per tsip es ndukni'ixudat miidsaty, mat ko tu mjambittu kujuun. ¹² Taaxyar miidsaty mjaya'axrajknú ma wiinkpáty, mat ko tu jyajknú ma miits xy'axájadu Jesús; per mdugoy'ajtxudap pán mduk'axpákuudap jatugok jemy ja ty'ajtan di'ibu kyaj tsyípaty ma Diosu 'yayuk. Pes miidsaty du'un m'ak'ittu éxtama maxu'ungan di'ibu kyaj mbaat tje'xy ja kudu'atspu, tsyojktar pán yajtsi'idsudap. ¹³ ¿Es wi'ix mbaat tu'ugu maxu'ungu'unk di'ibu tsi'tsp nduk'axpákuu ja jiky'ajtanu oybyu es di'ibu axuuk? Kyaj mbaat tjaygyuku, ¿kudii? ¹⁴ Esu tady je'xyu tu'atspu, yu'u je'eyu taadu pán myudajtypy ja tyuts; es nandu'un ja xrajknú tsippu, yu'u jyagyujkrap je'eyu ja ja'ay di'ibu mbaat tmawinma'añbyaaty yu oybyu esu axuukpu.

6

¹ Nyajtu'uyo'oyam ja Diosu 'yayuk koonam oy nnija'am di'ibu Dios tsyejpy. Kyaj natim ja'ayam ndu'un ngajxam di'ibu tu nyajtukni'ijxam ko Kristu nmabujkts'onam, ja'a ko tápnam may di'ibu yajnjawayaamp. Kyaj ja'ayam jatugok ndu'un ngajxam wi'ix ttseky ko ja'ay tmatstu'uty ja axuk jiky'ajtan es kyaj yajpaadat ja ayo'on winu xuu winu tiempu, ko yajmabéky ja Dios, ² ko ja'ay yajmabéty, ko ja'ay yajka'unixajy, ko ja o'kra jiyky'ajktat es yajpayo'oydyat, tam di'ibu yajmo'oydyar ja ayo'on winu

xuu winu tiempu es tam di'ibu yajmo'oydyur ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu. ³ Ndu'unumu du'an pan janaambu Dios.

⁴ Ja ja'ayuty di'ibu tu tnijawudu ja Diosu jya'a, di'ibu tu t'axajudu ja Diosu myadakun, di'ibu tu ja Espiritu Santu tmudattu, ⁵ di'ibu tu t'ixtu ko oy ja Diosu 'yayuk es ja muk'ajtan di'ibu miimp kudakp, ⁶ ko du'ambu ja'ay pyekykya'adu es jatugok jyiky'attu axuuk éxtam 'yijty jyiky'attu, kyaj 'yok'o'oyanu es jatugok jyambítut ma Dios. Du'an tpaaty éxtamxyur ja Diosu 'yU'unk jatugok dyajkruuzpáttu esu Diosu jya'a yajnixi'iky yaj-tukxi'iky. ⁷ Pes ya'u du'an éxtamu kam di'ibu 'yuktatsypy ja nuu tuu. Panu tyadu kam yajwindiipy ja pyujta'aky di'ibu yajtuunur, Dios kunu'xudur; ⁸ per pan je'eyu 'yapyñbyudsemy, kyaj tsyobaaty. Tyadu kam tim tsojk yajkajxpoka'añ es yajnino'oga'añ.

N'awijx njjrp'ijxam di'ibu ti'igyu xya'ijtam

⁹ Oyats miidsadyu du'an njanija'ayubudu, mugu'ugítaty, ndukma'awdajtupts ko kyaj miits xymyastu'uttu ja Kristu es kyaj xy'uxtijtut ja nitsokun di'ibu ya'u yajkypy. ¹⁰ Dios tyiimpy éxtam pyaadyuty; kyaj tja'aydyugóyut di'ibu miidsaty oy mduundur. Dios jyamyátsur ko miits xya'ijxudu mdsojkun mat ja jya'ayuty, mat ko xypyudujkudu es du'añam xy'aktimpudákudu. ¹¹ Ndsejpyats es miits nidu'uk nidu'uk xy'aktimmadúndut ja Dios mat winu m'aá mjot mabaat mjiky'attu, es du'an xypyaattut ja oy'ajtan di'ibu m'awixtur. ¹² Kyajts ndseky mjambítut nuux, ni'igu xypyanajxtut ja tyu'ununuty ja di'ibu myaduundur ja Dios mudu ma'xtujkan, es du'an t'axajudu ja kyuma'añ di'ibu Dios oj twanda'aky.

¹³ Es du'an jyajty mat ja Abraan. Dios wandaku es jyunañ ko tkuydyuna'añ. Pes kom kyaj 'yity ni pan di'ibu ni'igu tmudaty ja muj'ajtan panxyur muut tpujta'aky ja wandakan, ta Dios ñayjyananu ku'am. ¹⁴ Du'an jyunañ: “Tuy'ajtan ko njantsykyunu'xaampy es nmo'oyaampy ja mdummp m'aats tugoymyay. Uj Dios, nwandakypyats.” ¹⁵ Abraan myubujk ja Dios ma'xtujkan muut, paaty t'axaju di'ibu Dios tukniwandaku.

¹⁶ Ko ja ja'ayuty tmo'oya'andu ja muk'ajtan esu tuy'ajtan di'ibu kyajxtur, net tmo'oydyu ja muk'ajtan mat ko dyajtestiigu'áty di'ibu maju kyutujkan, es jyuna'andu: “iPor tsyos!”, es du'an dyajtydyákudu ja myadya'aky. ¹⁷ Paadyu Dios nandu'an tmooy ja muk'ajtan ja wyandakan ko jyunañ ko kyuydyunur di'ibu wyandak. Es du'an ttuun es ttuk'ixtat ja di'ibáty kumayaampy ko kyaj tkakuydyunur tugekyu di'ibu wyandak, kyuydyunaambyu'u. ¹⁸ Kyaj mbaadu Dios 'yanda'aky. Yu'u tu xymyo'oyam ya wyandakan mat ja tuy'ajtan. Yu'u du'an xyajjotkujkam nidugekyu udsajtam di'ibáty ninajxadur es ñits'oogat, es du'an ja Dios tu xymyo'oyam es nmudajtam tuy'ajtan ko ndajkam tsajpótm es n'ijtam mat ya'u. ¹⁹ Ja awijx jajp'ijxan di'ibu nmudajtam, ja'a ti'igyu ya'ijtypy ja njot'ajt nwinma'añ'ajtam éxtam ja pujxn di'ibu ja barku wyo'on'ijtypy mejyñóty es kyaj ma ñejxy ja barku. Du'an udsajtam n'ijtam éxtamxyur nnajxam ma ja muj tsajptujku 'yaduydyúk es n'ijtam mudu Dios ma Waanu Wa'ats It Wa'ats Lugaar. ²⁰ Jap oj tyaku ja Jesús es ja nu'u tu'u xya'awátsxam, esu du'an jyajty es 'yítat teedywyindsangópko winu xuu winu tiempu, du'an éxtamu Melkisedek.

7

Du'unu Jesús tyeety'áty éxtamu Melkisedek

¹ Tyadu Melkisedek, Salem ryey ijty es teety di'ibu myaduun ja Diosu Tsajpótmuđu. Ko Abraan jyumbijty ma oj tu tsiyptuñ naty ma tu tmumada'aky ja réyuty, tyadu Melkisedek tsoyo'ón es oj tjujpy'oyo ja Abraan, es tkuni'xy. ² Netu Abraan tmooy ja Melkisedek tuk peky di'ibu wa'x majk peky di'ibu naty tu tpujku ja réyuty ma tsiyptuñ. Yu xuu Melkisedek ja'a 'yandijpy “Rey Tay'ajtanduumba”, es nandu'un “Salem ryey” ja'a 'yandijpy “Rey Di'ibu Yajtsipwa'xp.” ³ Yu Diosu jyaaybyajtun kyaj xytyukmumadyakum púnun dan ijty tyaak'ajtypy es tyeety'ajtypy, es púnun du'un ijty 'yapteety'ajttap; ni xkyatukmumadyakum ko myiñ jyajty es ni xkya'anma'ayum ko tu 'yeeky. Ma tyadu tugekyu du'un kyaxe'eky éxtam ja Diosu 'yU'unk, es teety'ajtrum winu xuu winu tiempu.

⁴ Pes, jaygyúkuđu wi'ix jyantsymyújudyu tyadu Melkisedek. Yu n'apteety'ajtam Abraan tmooy tuk peky di'ibu wa'x majk peky di'ibu naty tu tpujku ja réyuty ma tsiyptuñ. ⁵ Du'un ja Moisesu 'yana'amun jyuna'añ ko ja teedyuty di'ibu yu Leví tyuump 'yaadsuty, yu'ajmo'oydyur tuk peky ko wya'xy majk peky ja myu'israelitu ja'ayuty ja puujta'agyuty, oyu tyaaduty nandu'un jyayu'ujuty ja Abraanu tyuump 'yaadsuty. ⁶ Peru Melkisedek, oy kyayu'udyu Leví tyuump 'yaats, yajmooy tuk peky di'ibu majk peky wa'x ma ja Abraan, di'ibu naty tu t'axaju ja Diosu wyandakun, esu Melkisedek kyunu'x ja Abraan. ⁷ Es wa'ats yajnijáwu ko di'ibu kunu'xp, ni'igu myájuty kudiinun di'ibu yajkunu'xp. ⁸ Yu teedyuty di'ibu yajmooydyur ja puujta'aky, ja'ay yu'ujuty es 'yooktu; per ja Diosu jyaaybyajtun xytyukmumadyakum ko ja Melkisedek du'un éxtam tu'uk di'ibu jiky'ajtp. ⁹ Es ko ja Abraan oj yoxy ma ja Melkisedek, mbaat njuna'anun ko Leví es nidugékyuty ja wiingátypyu Abraanu tyuump 'yaadsuty nandu'un tmooydyu ja yojxun; ¹⁰ mat ko oy jyatuy'ajtanuty ko Leví kyajnum naty myiñ jya'ty, japu naty ja Abraan ñini'xóty es ñe'pyñóty tmudajnu di'ibu yajminaampy yajja'taampy ja Leví.

¹¹ Pún tim oy tim wa'ats ja ja'ay wye'emyxyur ja Moisés 'yana'amungyujxm, kom yu ana'amun 'yawa'anur esu Leví tyuump 'yaadsuty teety'ajttap, ¿ti ko koonun jyaa'átat jat'u'ugu teety éxtamu Melkisedek es kudiinun éxtamu Arón? ¹² Es pún kyaj ja Arongu tyuump 'yaats 'yokteety'ajnu, nandu'un tsyékyuty es tyugátsut ja ana'amun di'ibu junaamp punaty teety'áttap. ¹³ Ja Jesukristu, di'ibu tyadu Diosu 'yayuk 'yandijpy es tyeety'átat, kyaj yu'u ja Leví ttuump'áty t'aats'átyuty, 'yutsyu taadu tyuump 'yaats, tuk pekyru ja Israelu tyuump 'yaats di'ibu ni na'a jya'ay kyateety'áty éxtam ja Moisesu 'yana'amun jyuna'añ. ¹⁴ Yajnijá'ap wa'ats ko ja Nindsun'ajtam jam pyadseemy ma Judaa tyuump 'yaats, es kyaj ja Moisés du'un tnigajxy ko jam pyudsúmut ja teety ma Judaa tyuump 'yaats.

¹⁵ Ni'igu wa'ats yajjaygyúku di'ibuts tu nnigajxy ko jyaa'átat ja wiinkru teety éxtamu Melkisedek, ¹⁶ tu'ugu teety di'ibu kutujkan myudajtypy es tyeety'átat winu xuu winu tiempu, es kyaj ana'amungyujxm di'ibu junaamp púnun tyuump 'yaats tyeety'átat. ¹⁷ Tyadu du'un jyunañ ja Dios: Mijtsu du'un teety winu xuu winu tiempu, du'un éxtamu Melkisedek.

¹⁸ Paaty ja Moisesu 'yana'amun kyutu gooy ko muk'ajtan tkamadaty es kyatun, ¹⁹ ja'a ko Moisesu 'yana'amun ni tii kexy ka'pxy wa'ats oj tkaya-jwe'emy, per ni'igu waanu muj tyam di'ibu njajp'ijxam, es yu'ugyujxm udsajtam nmawingo'onam ja Dios.

²⁰ Dios wyandak ko ja Jesus tyeety'atut. Ja wiink teedyuty kyaj yajnikajxpejty madu wandakan, ²¹ per ma sitay yu Nindsun'ajtam oj tyeety'aty madu wandakan, mut ko ja Diosu jyaaybyajtan jyuna'af:

Dios ta ñaywyanda'agyuty es kyaj dyajtagatsut ja 'yayuk:

“Mijtsu du'un teety winu xuu winu tiempu,

du'un éxtamu Melkisedek.”

²² Es du'un n'ijxam ko mut ja Jesus Dios ta trajta'aky ja kajxy'atypyu di'ibu waanu oy kudiiinam ja jékyabu. ²³ Ja wiinkpu teedyuty nimay 'yijty, ja'a ko 'yo'ktu es tyajkadu wiingátypyu; ²⁴ per mut ko Jesus jyiky'aty winu xuu winu tiempu, winu xuu winu tiempu tyeety'atut. ²⁵ Paadyu Jesus ku'am mbaat dyajnitokta'ay, tyam es winu xuu winu tiempu, nidagekyu di'ibu miindap ma Dios mut yu'ugyujxm ja Jesus, pesu Jesus du'uñum jyiky'aty es ñikajxtu'udut ma Dios.

²⁶ Paadyu Jesus yu'u du'un ja teedywyindsungópk di'ibu xytyugoy'ajtxam. Yu'u dun wa'ats es kyajpu pyojpu, kyaj dyu'unaty éxtamu pekytyuumbu, es yajpajtáky waanu kajxm kudii tsajpótmadu.

²⁷ Ja wiinkpadyu teedywyindsungópkaty ñigutiky dyáktut bom bom ja windsu'kan, tim jawyiin mut ja kyuhmbojpu es óknam madu ja'ayaty ja pyojpu; per ja Jesus tagok je'eyu mut winu xuu winu tiempu dyajky ja windsu'kan mut ja'agyujxm ja ja'ayadyu pyojpu ko wyindsu'kan'ajty ma ja kruuz. ²⁸ Ja Moisesu 'yana'amun pyujtáky éxtamu teedywyindsungópk yu pekyjya'ayaty; per óknam ja Dios trajtáky ja wandakan esu 'yU'unk tyeedywyindsungópk'atut, di'ibu jajt oy wa'ats winu xuu winu tiempu.

8

Jesus nGudunaabyu'ajtam

¹ Di'ibu ni'igu muj di'ibuts udsaty yam n'uu ngajxtap, ja'a ko yu Nindsun'ajtam Jesus, ndeedywyindsungopk'ajtam, 'yu'uñu tsajpótm ma Dios yajkutiky. ² Jam ja Jesus tyeedywyindsungopk'aty ma ja tsajptajk di'ibu Dios yajkoj tsajpótm. Ya naxwiiñ yu wit tsajptajk di'ibu Moisés yajkoj, yu'ayu yu'u ya'agojwinnajxu tadu tsajptajk di'ibu tsajpótm.

³ Nidagekyu teedywyindsungópk yajpajtáktu es tmo'oydyut ja yojxun esu windsu'kan ja Dios, paadyu Jesus koonam dyaky ja windsu'kan nandu'un.

⁴ Kooxyup ja Jesus jyaaty ya naxwiiñ, ni je'eyuxyup kyateety'aty, mut ko taanamu teedyuty di'ibu yajktap ja windsu'kan éxtam dyajni gutúku ja Moisesu 'yana'amun. ⁵ Peru tyadu windsu'kan, yu'ayu ñikojtutan di'ibu jam tsajpótm; du'un yu'u éxtam ko Moisés dyajkojaf ja wit tsajptajk, ta Dios 'yanmaayu: “Yajkoj meeru éxtam ja ixpajtan di'ibu nduk'ijx ma Sina'ii Kopk.” ⁶ Per ja tuunk di'ibu tyiimpy ja Jesus tsajpótm, yu'u ni'igu tmudaty ja muj'ajtan kudiiinam ja tuunk di'ibu pyaduundap ja Moisesu 'yana'amun, mut ko Jesus yu'u du'un nGudunaabyu'ajtam ma yu jembyu kajxy'atypyu. Tyaadu di'ibu jembyu tu 'yooyu, waanu ni'igum yu'u 'yódyuty es ni'igu oy ja wandakan di'ibu maut kudiiinam ja Moisesu 'yana'amun.

⁷ Kooxyap yajxón tyuuñ ja kajxy'átyryu di'ibu jawyñap, kyajxyap tu dyajtugátsy mat ja wiinkru. ⁸ Peru Dios pyekymyooy ja israelitu ja'ayaty, es jynáñ:

Ja'taamp ja tiempu es nya'óyudats ja jembyu kajxy'átyryu mat ja israelitu ja'ayaty esu Judaa ja'ayaty.

⁹ Per kyaj dyu'anaty éxtam di'ibu jékyap nya'uyuyats mat ja 'yaptajkaty kots nyajpudsuumdu ma Ejiptu ñax, éxtamu u'unkteety ko tmatsy ja 'yu'unk kyu'ugujxy es tkwentu'aty dyajtu'uyo'oy;

per yu'ujaty kyaj tkuydyuundu ja kajxy'átyryu di'ibuts nmadajttu, paadyats nmastuty.

¹⁰ Per ja'taamp ja tiempu mats uj ja n'ana'amun nbujta'agut ma yu israelitu jyot wyinma'añaty, éxtamxyap kyaxja'ayaty nekykujxy.

Ujtsu du'un xyDyios'átap, es yu'ujaty nja'ay'átupts.

¹¹ Kyaj ni pán nujx ttukni'ixu es ni tka"anuumat yu myugu'uk: "Ixy'at ja Nindsun'ajtam",

pes nidugékyats nujx xy'ixy'attu, myujja'ay myutskja'ayaty.

¹² Nma'xupts uj tugekyu di'ibu tu ttuundugóydyu, es kyajts nnakyjyamyátsat ja pyojpaty.

¹³ Ko Dios jynna'añ ko dya'oyuya'añ ja jembyu kajxy'átyryu, yu'u xytyuknija'am ko tu tyujknu es kyaj ñaketyuñ ja kajxy'átyryu di'ibu jékyap o'oyu; es di'ibu jeky tu 'yijnu, tim tsojk kyutugoyánnu.

9

Naxwíñdu tsajptajk esu tsajpótmadu

¹ Es ma tada jékyabu kajxy'átyryu di'ibu Dios pyajtak mat ja israelitaty, Dios tyuknipajk ja Moisés wi'ix dyajkójat ja wit tsajptajk es wi'ix ja ja'ayaty t'awdátat ja Dios. ² Pes, du'un ja wit tsajptajk dyajtunaadyujkudu: Ja jawyiin aduudyikyryu ja'a txu'ajty Wa'ats It Wa'ats Lugaar. Jap 'yijty ja kandaleeru es ja meesu mat ja tsajkaaky di'ibu tu yajpajta'aky windsu'kun. ³ Myumajtsk aduy xkku'p, jap 'yijty ja myumajtsk aduudyikyryu. Ja'a txu'ajty Waanu Wa'ats It Wa'ats Lugaar. ⁴ Jap 'yijty ja ooru artal ma yajpoomjókta, es ja kaaxu ma yajpajke'ky tu'ugu ooru tu'ts mat ja je'xy di'ibu Dios yajk es txu'aty manaa. Jap nandu'un 'yijty ja Arongu tyajk di'ibu Dios yajpaj es yajtuamp'ajt, es ja tsaa dsétsy ma Dios tkuxjaay yu majkru mandamyentu. Tyadu kaaxu ñiwítsyaty jodoty es nikujxy ak tim ooru, ⁵ es kaaxu ajup nikujxy 'yawingojnaxyuty majtsku tsajpótmadu jiky'ajtpaty di'ibu yajtijtup kerubingaty, mat ja kyakn ya'pwa'xy es dya'aniku ma ja Dios dyajpojpanitagooy ja ja'ayaty.

Per tyam kyajts ngajxtu'xa'añdsu tada wit tsajptajk. ⁶ Ko ijty du'un abaadu 'yity, net ja teedyaty ijty tyákudu jap es ttundu ja tuunk di'ibu Dios tu myo'oyudu. ⁷ Per ma yu myumajtsk aduudyikyryu, yu'ayu ijty tajkap ja teedywyindsungópok tugok ma tu'ukru jumajt; es ko tyaku, koonam tmanejxy ja juyujk tsajkaaju ñe'pyñ es ttukwindsu'ugu Dios mat yu'uguyjxmu kyu'ambojpu es nandu'un ja ja'ay ja pyojpaty. ⁸ Du'un ja Espiritu Santu xytyuknija'am ko ma tada wit tsajptajk, kyaj ñigutikyaty esu ja'ayaty tyákadat Dios windum. ⁹ Esu tada wit tsajptajk yu'ayu

je'eyu tu'ugu ijxpajtan di'ibu yajpaduump tyamyu, es ja'a 'yandijpy ko ja windsu'kun es di'ibu ja ja'ay yojxtap, kyaj mbaat mut ja'agyujxm ja ja'ayuty wya'umdu wa'ats ja jyot wyinma'añuty. ¹⁰ Tugekyu tadu ana'amun yajkutijkypp tyi ja ja'ay kyay 'yuuktap es ñayyajwa'adsudat, es wyitpajtut, es tpujtut ja tsyim tyexy. Du'añumu du'an yajtunudu taadu extu ko Dios dyajtagátsut.

¹¹ Per tu myiñ ja Kristu, es tyam yu'u du'an teedywyindsangópku mā oytyim tiidyu oybyu di'ibu tu myiñ; es mā yu Kristu tyeedywyindsangopk'áty tsajpótm, yu'u waanu oy es kadiinam di'ibu naxwiñudu ja'ay yajkojtup. ¹² Es jap ja Kristu tyujku mā ja Waanu Wa'ats It Wa'ats Lugaar, ja'a njuna'anum Dios wyindum tsajpótm, es kyaj oj dyajnejxy ja tsiip ñe'pyñ esu tsajkaju'ungu ñe'pyñ éxtumu windsu'kun; yajnujx ja kyuum ne'pyñ es dyajky ja windsu'kun tógok je'eyu mut winu xuu winu tiempu, es du'an oj xyajnutsókum winu xuu winu tiempu.

¹³ Ko naaguty kyawa'adsuty éxtum jyuna'añ ja Moisesu 'yana'amun, yu teedyuty tyukxijkxudup ja tsiibu ñe'pyñ es ja tooru ñe'pyñ, es mut ja terneeru yaaam di'ibu tu ñejxy windsu'kun. Du'an yajkuudyuun ja ana'amun es yajpujta'aky ja ja'ay wa'ats mā ñini'x. ¹⁴ Pun du'an ja ja'ay nikujxy wya'atsy, waanu ni'igu ja Kristu ñe'pyñ tmudaty ja muk'ajtan es dyajwa'adsut ja njot nwinma'añ'ajtam es nmudu'unum ja Diosu jiikyppu, ja'a ko mut yu'agyujxm ja Espiritu Santu ja Kristu ñayyajku mā Dios es wyindsu'kun'áty, ni nu'anu axak'ajtan.

¹⁵ Es paaty ja Jesukristu tujpkuwa'ku mut ja 'yo'kun es dyajti'igyaya'añ ja Dios mut ja naxwiñudu ja'ayuty mut tu'ugu jembyu kajxy'átyppu, es yajma'xta'ayut tugekyu ja pojpu di'ibu tu yajtún mā ja jawyiimbu kajxy'átyppu. Du'an ttuun es di'ibáty ja Dios oj wyinwítsudu, t'axájudat ja kuma'añ winu xuu winu tiempu di'ibu Dios oj twanda'aky.

¹⁶ Ko yajnijáwu ko tu'ugu ja'ay 'yeeky di'ibu tu naty ja ayuk dya-jwe'emy, nétnam tyuñ ja ayuk di'ibu tu dyajwe'emy. ¹⁷ Kyaj tyuñ ja ayuk di'ibu tu dyajwe'emy pun jiky'ajtpnam ja ja'ay, jaanam tyuñ ko naty tu 'yo'knu. ¹⁸ Paaty mā ja jawyiimbu kajxy'átyppu, je'eyu tyuñ ko ne'pyñ tsyuñ xye'xy. ¹⁹ Ko Moisés tkajxwa'xy tugekyu ja Diosu 'yana'amun mā nidugekyu ja'ayuty, net twijtse'ky ja lanu tsaptspu es ja isopu kepy, es dyajxe'ky mā ja tsajkaju'ungu ñe'pyñ esu tsiibu ñe'pyñ ttaam'yo'oy mut ja nuu, es ttuknixijkxy ja ana'amun neky es nandu'an nidugekyu ja ja'ayuty. ²⁰ Net jyunañ ja Moisés: "Tyadu ne'pyñ di'ibats tu nxijkxy, yu'u ñikajxpejtyppu ja kajxy'átyppu di'ibu Dios tu t'ane'emy es xykyudyundat." ²¹ Moisés nandu'an mut ja ne'pyñ ttukxijkxy ja wit tsajptujk es tugekyu di'ibu jap yajtuundup ko Dios t'awdattu. ²² Pes ja ana'amun yajkutijkyppu es jawaanu kyaj tugekyuty wya'ats'áttut mut ja ne'pyñ. Es pun kyaj ja ne'pyñ yajtémy yaj'yéky éxtumu windsu'kun, kyaj yajme'xy ja pojpu.

Kristu 'yayo'ongyujxm ja peky wya'atsy

²³ Du'an wyatsy ja wit tsajptujk es di'ibáty jap tuump. Peru tyaadaty yu'uy je'eyu tsajpótmudu tsajptujku 'yijxpajtan. Paaty koonam oj wya'atsy ja tsajptujk di'ibam tsajpótm mut ja windsu'kun di'ibu ni'igu tmudaty ja muj'ajtan. ²⁴ Paadyu Kristu kyaj oj tyuku mā tsajptujk di'ibu ja ya naxwiñ, ja tsajptujk di'ibu je'eyu 'yagojwinnajx'ajtyppu ja tsajpótmudu tsajptujk. Kristu tujku tsajpótm es xykyudana'ayum adsajtam Dios windum. ²⁵ Yu teedywyindsangópky tyukudup mā ja Waanu Wa'ats It

Wā'ats Lugaar jāmujt jāmujt es dyaktū ja windsū'kun ja ñe'pyñuty ja tsiivvu'unk o tsajkaju'unk. Perū Kristū kyaj du'un ñayyajku windsū'kun kanak ok kibudu'uk. ²⁶ Kooxyur 'yokdu'anaty, koonmxyur 'ye'ky kanak ok ko ja naxwiñdu tsyondaky es tyambaat. Per ñaamnum yū xuu yū tiempū di'ibū tim óknum, ja Kristū jya'ty naxwiñ es ñayyákyuty windsū'kun je'eyū tugok mut winū xuu winū tiempū, es tjo'odsánnū ja ja'ayudyū pyojpūty. ²⁷ Extam tū yajtuk'amabujtaagu es nidugekyū ja'ayuty 'yoogut tugok je'eyū, net yajpayo'oydyut, ²⁸ nandu'un ja Kristū ñayyajku windsū'kun tugok je'eyū es tjo'odsánnū ja ja'ayudyū pyojpūty. Es ko myínut myamajtsk okrū, kyaj ñakyñayyaka'añuty éxtamū windsū'kun, mināamp es tmūñjxā'añ ja di'ibátyū naty tū 'yaxájūdu éxtamū Yajñitsókrū es 'yawix jyj'p'ixūdu.

10

¹ Ja ana'amun di'ibū Moisés yajmooy, du'un ja'a éxtamū awax di'ibū yajñigaxe'kypū wi'ix 'yity ja oy'ajtūn di'ibū miimprūm, ja ana'amun kyaj jya'ajuty ja oy'ajtūn ku'am. Paaty ja windsū'kun di'ibū ja'ay yajktap jāmujt jāmujt, kyaj mbaat ja ja'ay dyajwū'umdut oy wā'ats pūnuty Dios myūwingoondur. ² Pes pūn tūy'ajtūnxyur ana'amūngyūjxm dyajwā'atsy ja ja'ayū pyojpūty, kyajxyur t'okja'anū ja pyeky es kyajxyur t'ok'yajkūn ja windsū'kun. ³ Per ja windsū'kun di'ibū ja ja'ay yajktap jāmujt jāmujt yajtukjamyajstap ja ja'ay ko pekyjya'ay ja'ajuty, ⁴ mut ko ja toorū ne'pyñ esū tsiip ne'pyñ ni na'a mbaat tkayajjuge'eky yū pojpu.

⁵ Paaty ko myiñ ja Kristū, net t'amaay ja Dios:

Kyaj mij xytsyejky es myajtukwindsū'ugut ja jūyujk esū myajmo'oyut ja yojxūn,

paaty mij tū xymyo'oyuts tu'ugū nini'x.

⁶ Kyaj tū xy'oyjyawū ko ja jūyujk ñitooy, ni ja di'ibū ja'ay yojxtap pekykyūjxm.

⁷ Tats njūnāñ: “Tyāats ūj,

du'un éxtam jaybyety 'yity mut ūj mā ja jaaybyajtūn, esats ndunā'añ di'ibū mij mdsejpy.”

⁸ Jawyiin jyūnāñ ja Kristū ko Dios kyaj ttseky es yajtukwindsū'ugut ja jūyujk es yajtóyut ja yoxy di'ibū ja ja'ay yajktap, oy ja Diosū naty tū tjayaky ja ana'amun di'ibū tyuk'ane'embyū tadū windsū'kun. ⁹ Ta jyūnāñ: “Tyāats ūj, esats ndunā'añ di'ibū mij mdsejpy.” Du'un xytyuknija'am ko Dios yajjuge'ekypū tadū jawyiimbū maywyindsū'kun es tpujka'taky ja windsū'kun di'ibū ja Kristū yajk. ¹⁰ Xyajwátsum ja Dios mut ko Jesukristū ttuūñ di'ibū Dios tsyejpy ko ttukwindsū'ku ñini'x tugok je'eyū mut winū xuu winū tiempū.

¹¹ Nidugekyū teetytyūjkyty bom bom tpujta'aktū ja windsū'kun nan ja'ayūmbū kanak ok, oyū tyādū windsū'kun ni na'a mbaat tkajo'otsy ja pojpu. ¹² Per ko Jesukristū ñayyajku tugok je'eyū éxtamū windsū'kun mut ja pojpu winū xuu winū tiempū, net ñaxwe'tsy Dios Teety 'yaga'añdsyoo. ¹³ Jam t'awixy extū ko Dios tyukmūmada'agudut yū myūdsipūty, ¹⁴ ja'a ko mut yū'ugyūjxmū tadū tugokpū windsū'kun dyajwe'emy tugekyū ak oy winū xuu winū tiempū ja di'ibátyū nu'uyo'oy tu'uyo'oydyur es wā'ats jya'ttat. ¹⁵ Yū Espírítū Santū ti'igūyū jyūnā'añ, mut ko jawyiin tmadya'aky:

¹⁶ Du'un jyūnā'añ ja Santos:

Oknūmts nbujta'aguduts ja jembyū kajxy'átypyū mut ja israelítaty.

Nbujtā'agupts yu n'ana'amānuty mā jyótuty,
es njaaywyu'amūdats mā ja wyinmā'añuty.

¹⁷ Es jatuk peky jyuna'añ:

Nina'ats ngajamyátsut ja pyojpūty es ni ja 'yaxuk'ajtūnuty.

¹⁸ Es ko ja pojpu du'un yajme'xy, kyaj ñakysyékūty ja windsu'kun esu
pojpu yajma'xut.

N'okmawingo'onam ja Dios amumdu'uk jot

¹⁹ Mūgu'ugituty, mut ko yu Kristu tteemy dyejky ja ñe'pyñ éxtamu
windsu'kun mut ja nbojpu'ajtam, paaty mbaat ndujkam amumdu'uk
jot mā Dios, ²⁰ mut ko du'un éxtamu teedywyindsungópk ñajxy mā ja
adūdydyúk es jya'ty mā Dios, nandu'unu Kristu ñayyajku windsu'kun
es dya'awatsy yu nnu'ajt ndu'ajtam jembyu, di'ibu xytyukpátam ja
jiky'ajtan winu xuu winu tiempu es xyajjo'omam mā Dios. ²¹ Mut
ko nmūdajtam tu'ugu teety mājpu di'ibu kyudūnaapy ja Diosu
jya'ayuty, ²² paaty n'okmawingo'onam ja Dios amumdu'uk jot, mut
ko yajxon nnija'am ko yu njot'ajt nwinma'añ'ajtam tu wyatsta'ay
es kyaj ti nbekyjya'am, es ko tu yu nnini'x'ajtam wyatsta'ay mut ja
wā'atspu nuu. ²³ Min n'akmubujkam ja Jesús amumdu'uk jot, mut
ko ya'u tūy'ajtan tkuydyuna'añ di'ibu wyandak, ²⁴ es n'ok'axta'ayam
ja winma'añ es nnaybyudujkam nixim niyam es nmūdajtam
waanū ni'igu tsojkan es ndu'unam di'ibu oy. ²⁵ Naaguty kyaj
ñakyñaymyúku mut ja myu'axpūjkrūty. Kyaj n'adsátsum éxtam ya'ujuty,
n'oknayjyotmukmo'oyam nixim niyam, es waanu ni'igu tyam, mut ko
tyimpátņur mā Jesús jyūmbita'añ.

²⁶ Pūn njanija'am ja tūy'ajtan es n'akpekytyuun'adátsum, kyaj
ñakjyaaaty ja windsu'kun di'ibuxyur nyajkam mā Dios es ja nbeky'ajtam
xytyukniwátsum, ²⁷ ja'a dan je'eyu mut ja tsu'k ja'ajam n'awijx njajp'ijxam
ja Diosu tyūdyu'unūn es ja juun di'ibu ñoktā'ayaampy ja Diosu
myudsírūty. ²⁸ Ko pūn kyaj tmūj'ixy ja Moisesu 'yana'amūn, kyaj
jyaa'ata'añ ja pa'ayo'on, yu ana'amūn yajkutijkyppy es 'yoogut ja
pojpu tuumbu pūn jaa majtsk o tūgūgu testiigu. ²⁹ Pes waanu ni'igu
ñitákuty ja māj tūdyu'unūn di'ibu tyukta'an tyuknajptur ja Diosu
'yU'unk, es du'un t'axtijtu ja kajxy'átyru di'ibu Dios yajnaxkadák mudu
ne'pyñ, es nandu'un kyaj tmūj'ixtu ja Espírítu Santu di'ibu yajmiimpy
ja Diosu tsojkan mā ja ja'ayuty. ³⁰ Byeen yajxon nnija'am ko Dios
jyūnāñ: "Ujtsu du'un xypyatp es nbayo'oyūdats, es tūy'ajtan nmo'oyūdats
nidu'uk nidu'ugu tūdyu'unūn éxtam pyaadyuty." Es nandu'un jyūnāñ:
"Pyayo'oyaampy ja Dios ja jya'ayuty." ³¹ Muk ayo'onu'u ko nga'ajam mā
ja jūikpyu Diosu tyūdyu'unūn.

³² Jamyatstu ko naty Dios tu mduknijáwudu ja tūy'ajtan es
xymyūmadaktu mut ja ma'xtujkan ja māj ayo'on ko ja axuk ja'ayuty
mbajūdijtūdu. ³³ Naaguty miidsuty oj myajwingajx myajjūpkajxtu es
myajtūndu axūuk ixnide'xy, esu wiinkrūty mbu'ayo'ojuđu di'ibu du'un
jajttu. ³⁴ Miits mmūdajttu ja pa'ayo'on mut ja di'ibu naty jap ijtp tsimy
pujxndūgóty, es extu mut ja xondakūn xymyūmadaktu ko mbujkxudu
di'ibu naty mmūdajttur, mut ko mnija'adur ko tsajpótm mmūdajttur
di'ibu waanu ni'igu 'yóyuty es ijtrūm winu xuu winu tiempu. ³⁵ Pes, katū
xymyastu'uttat ja mmubujkanuty, mut ko óknūm ja Dios mmay'ata'anudu.
³⁶ Mūdattu miidsuty ja ma'xtujkan es xytyúndut di'ibu Dios tsyejpy, es

du'un xy'axájudat di'ibu ya'u tu twanda'aky. ³⁷ Pes ja Diosu jyaaybyajtan junaamp:

Wingoomp ja tiempu, tim tsojk myina'añ jatugok.

Kyaj jyaka'añ.

³⁸ Di'ibu myubujkungyujxm oy wu'ump mat ja Dios,

ya'u du'un jiky'átap;

per pán tu'ujubijtp,

kyajts uj ja'a maut ntotkujk'átat.

³⁹ Per udsajtam kyaj ndu'un'ajtam éxtam 'yadu'utstu di'ibáty tu'ujumbijttap es wyindugoydyu, udsajtam nbajo'omam ja Dios, es ya'u nujx xyajnutsókam.

11

Mubujkun

¹ Ko nmubujkum ja Dios, nmudajtam ja tuj'ajtan ko ya'u xymyo'oya'anam di'ibu tu xywyandákum, es nnija'am ko Dios tyiimpy di'ibu kyajx oy nga'ijxam. ² Ja n'aptujk'ajtam ja'a situy myubujktu éxtam ja Dios 'yanmaayudu. Paadyu Dios 'yoyya'adu.

³ Mubujkungyujxm njaygyujkum ko mat ja Diosu 'yayuk, tugekyu di'ibu ya'ijxp yajkoj jékyup mat di'ibu kyaj oj ya'ixy.

⁴ Mubujkungyujxm ja Abel twindsu'ku ja Dios mat tu'ugu windsu'kun waanu oybyu kudiinam di'ibu yajk ja 'yajtsy Kain, paaty ja Dios trujtáky ja Abel éxtamu ja'ay di'ibu tyiimpy ja tuj'ajtan es tkupejky ja wyindsu'kun. Oy ja Abel tu jya'o'knu, du'un ja'a éxtamxyup 'yakkajxy, ja'a ko yajmadya'aky wi'ix tmabejky.

⁵ Mubujkungyujxm ja Enoku Dios myunujxu tsajpótm jiiiky, es ni pán tkanaky'ijxy, mat ko ja Diosu naty tu myunejxyuty. Du'un ja Diosu jyaaybyajtan tmadya'aky ko Dios jotkujk 'yity mat ja Enok kyajnumu naty tmunejxy. ⁶ Kyaj pán mbaat ttukjotkuda'aky ja Dios pán kyaj tmabeky, ja'a ko pán myawingeempy ja Dios, koonam tmabúkat ko jyaaty ja Dios es ko kyuni'xypy di'ibáty 'yuxtaaydyup.

⁷ Ko No'ee Dios 'yawa'anu ko myina'añ ja muk tuu, mubujkungyujxm ja No'ee dyajkojy tu'ugu barku jantsy muj es tso'ogut ya'u mudu fyamilyu, oy naty kyakuxe'eky ko myina'añ ja tuu; es du'un mat ko tmabejky ja Dios, ja No'ee oj wye'emy oy mat ja Dios, es dyajnixuxe'ky ko pekymyunt ja naxwíndu ja'ayuty.

⁸ Mubujkungyujxm ja Abraan tmamudooy ja Dios ko ya'anmaay es pyudsámut ma ja ñax kyajpn, es ñajxat ma wiink nax di'ibu 'yaxajyaampy éxtamu kuma'añ, oy tkanijawu ma ñejxy.

⁹ Mubujkungyujxm tsyunaay wit tugoty éxtamu jaybye'xyun ma ja naxwíndu di'ibu naty Dios tu tyukmawandaaguty; es du'un ttuundu ja Isaa es ja Jakoob, di'ibu naty tu t'axájudu nandu'unu tadu wandakun.

¹⁰ Es Abraan tamu naty t'awixy ja kajpn mat ja potsy ujxu makpu, di'ibu Dios tyuknibujtáky es yajkoj.

¹¹ Mubujkungyujxm ja Abraan t'axaju es 'yu'unkteety'ata'añ oy naty jyamujja'ay'ajnu, esu Saaru kyaj mbaadu naty 'yu'unkmudáty, mat ko Abraan myubujk ja Dios ko kyuydyunaampy ja wyandakun; ¹² es du'unu tyadu Abraan, di'ibu oy naty jyamujja'ay'ajnu, tmudajty tugoymyayu tynamp 'yaadsaty, jantsy may éxtamu madsa'a tsajpótm o éxtamu pu'u jikymyjejnybya'ay, di'ibu ni pán mbaat tkamadsyoy.

¹³ Nidugekýadyu tyadu ja'ayaty 'yo'ktu es kyajyam oj t'axájudu di'ibu Dios oj tyukmawandaagudu; per mubajkungyujxm oj jagam tmuj'ixpejty xondakun mat, es t'jagyujkudu ko jyabye'xy'áttu ya naxwiiñ. ¹⁴ Pes di'ibu du'un tyuundur, ja'a yajjagyujkru wa'ats ko 'yak'uxtaapyñam ma kyugajpn'átat. ¹⁵ Kooxyur ja'a twinma'an'áttu ja ñax kyajpn ma tu tsoondu, tuxyur ñajumbijnudu; ¹⁶ per kom ja'a du'un tsojktur ja waanu oybyu kajpn, ja'a njana'anum ja di'ibu tsajpót, paadyu Dios kyaj ttuktsoydyúñ es jyuna'an ko yu'u Dios jya'ay'átudu, pes tam ya'uxkujkudu tu'ugu kyajpn.

¹⁷ Ja Abraan, ko Dios 'yanmaayu es ttukwindsu'ugudut ja 'yu'unk, myumadoo ja Dios es najx dya'ooga'an ja 'yu'unk Isaa es wyindsu'kun'átat, oy naty ja Dios tyukwandákudu ko 'yanmaayu: ¹⁸ "Yu'ugyujxmu Isaa xymyudátat ja tump aats." ¹⁹ Du'un ttuun mat ko tpawinmaay yajxon ko Dios mbaat dyajjikyepyéky ja Isaa. Es ja'agyujxm ko tu Abraan ttuknibujtaagu es dya'oogut ja 'yu'unk, du'unu naty éxtumxyur ja Abraan t'axaju jatugok jiiky ja 'yu'unk ma naty tu t'ok'yajkru windsu'kun.

²⁰ Mubajkungyujxm ja Isaa t'anmaay ja Jakoob esu Esa'uu ja kunu'xun di'ibu minamp. ²¹ Mubajkungyujxm ja Jakoob ko naty tyim'oogánu, tkuni'xy ja 'yókaty, Josee 'yu'unguty, es ñagyudijyaty ma ja tyajk es t'awdaty ja Dios. ²² Mubajkungyujxm ja Josee ko naty tyim'oogánu, t'anmaay ja myuga'axaty ko Dios yajpudsuma'anudu Ejiptu es yajnujxa'anudu jatugok ma ja kyumgajpn, es paaty ja Josee ttuk'ana'amdu yu'ujaty, t'anumadu: "Ko miits mbudsámdut yaa, myajnujxtur nandu'un ja nwaay nbajkats."

²³ Mubajkungyujxm ja Moisesu tyaak tyeety yaj'ya'ku tuguk po'o ayu'udsyu, mat ko jyantsytsyújaty es kyaj tsa'kudu es tkakuydyúnut ja rey u'ana'amun. ²⁴ Mubajkungyujxm ja Moisés ko oj ya'knu, kyaj tkupejky es ya'andijut ko myaank'átyaty ja rey ñux. ²⁵ Waanu ni'igu ttsejky es axuk yajtúnat mat ja Diosu jya'ayaty, es kadiinumxyur ko tuk tsojk pekyoty xyonda'agut. ²⁶ Es mat ko 'yawijxyru naty ko ja Dios myo'oya'añdyu naty may'ajtan, paaty twinmaay ko waanu ni'igu 'yóyaty 'yayówat mat yu'ugyujxm ja Kristu, kadiinum tmadátat tugekyu ja myakja'ay'ajtanaty ja Ejiptu ja 'ayaty. ²⁷ Mubajkungyujxm ja Moisés kyaj tsa'ku ko 'yékyaty ja rey, es tso'on Ejiptu; es dyaj'yo'oy ja tyu'u éxtum jyawu t'ixy ja Dios ku'am, oy ni pán mbaat tka'ixy ja Dios.

²⁸ Mubajkungyujxm ja Moisés ttuun ja pasku xu, es ttuk'ane'emy ja israelitaty es ttuknixjixxtat ja tyujk agaj mat ja borreegu ñe'pyñ, es du'un ja anklus di'ibu Dios kyajx es dya'oogut ja Ejiptu ka'axkópkaty, kyaj dya'oogut ni tu'ugu israelitu ja'ayaty. ²⁹ Mubajkungyujxm ja israelitu ja'ayaty ttuknajxta ja Tsapts Jikymyejyñ éxtum jyawu windu'atstuu; per ko ja Ejiptu ja'ayaty nandu'un t'atuknaxandu, nidugekyu ñuaji'xtaadyu.

³⁰ Mubajkungyujxm ja Jerikoo kajpn nabots kyudaadaay ko ja israelitu ja'ayaty tna'awdijttu ja kajpn jxxtujk xu. ³¹ Mubajkungyujxm ja ku-jeñdyo'oxy Raap kyaj 'ye'ky ko kyudaadaay ja kajpn nabots, mat ko yu'u t'axaju es dyajjajttáky ja majtskru ixtuumbu.

³² ¿Tits n'aktimmimadya'agut ni'igu ja ja'ayaty di'ibu myubajktu Dios? Pes kyajtsu tiempu nmudaty esuts nnimadya'agut ja wiink ja'ayaty éxtumu Jedeón, Barak, Sansón, Jeftee, Davit, Samwel esu wiingátyru ja Diosu kyugajxpaty. ³³ Mubajkungyujxm myumadaktu

wiink naxwíñudu, tyuundu di'ibu dan tuy'ajtun, 'yaxájudu di'ibu Diosu naty tu tyukmawandaagudu, yajmujk ja kaaju 'yaa, ³⁴ yajpi'tstu ja muj juun, yajtsók kadiibu 'yoogut mut ja espaadu, myujaadujku ko naty ja myujaa kya'ity, naybyujtákuudu jotmek ma tsyiptundu, es myumadaktu ja myudsip di'ibu tso'ondup wiink naxwíñudu. ³⁵ Japu toxytyujk di'ibu Dios yajjikypuyjkxudu ja 'yo'kputy.

Peru wiingátypyu ja'ayuty 'yo'ktu ayo'on jupr'ám mut ko tmubajktu ja Dios, es kyaj t'uxtijandu ja Dios es tso'ogut; mut ko ñija'adabu naty yu'ujuty ko du'an 'yooktat, óknum ja Dios nuix yajjikypuyákuudu mut ja waanu oybyu jiky'ajtun.

³⁶ Naaguty yajnixik yajtukxíktu es yajwojptu. Wiingátypyu yajtsi-imy kuwuuñ mut ja kadenu. ³⁷ Naaguty 'yo'ktu kuka'atsy, wiingátypyu 'yo'ktu kimy mut ja espaadu, esu wiingátypyu yajju'twa'xy. Naaguty jyudittu éxtamu ayoobu ja'ayuty maayum, yu'ayu wyit'ajttap ja borreegu ak esu tsiyip ak, ni ti tkamadajttu, pyajudijttu ja ja'ay es axuuk yajtuundu. ³⁸ Tyadu ayoobuty jyudijttu win'aamy wimbeju es jyiky'ajttu aangóty es nax jutoty. Tugekyu tyaadu, Dios maduumbuty yu'u, es pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajttudup kyaj ñitákuty es jyiky'áttat ti'igyu muut. ³⁹ Mut ko tmubajktu ja Dios, ja'agyujxm ya'oyjya'adu. Oyjyadu'anaty, ni pán nidu'uk yu'ujuty tka''axaju di'ibu Dios wyandak, ⁴⁰ mut ko Dios tu naty ttuknibujtaagu waanu oy mut udsajtam, ja'a yu'u es je'eyu mut udsajtam 'yíttat kexy ka'pxy oy es wa'ats.

12

Ayo'on ko Diosu 'yayuk kyayajmadóy

¹ Paaty ko ñija'am ko may ja ja'ay nmudajtam nbu'aay'ajtam di'ibu yajnigaxu'k ja myubajkan, n'ok'yajjugákum tugekyu di'ibu xy'adsijpam, es nmatstútum ja peky di'ibu xyajwinma'añjyo'pam, es kyaj n'anuxam ndu'unum di'ibu Dios tsyejpy, es n'okpayu'kam muk ma tadu payu'kkijxyak di'ibu nmudajtam winduuy.

² N'okpajtáku ja n'ijxan'ajtam ma Jesús, di'ibu yajjaa'ajtypy es yajka'pxy ja nmubajkan'ajtam. Ayoo ja Jesús ko 'ye'ky kruuzkajxy, kyaj tmujpajtáky ja tsoydu'un, es tyam 'yu'uñu 'yuñaaybyajn aga'añdsyoo ma Dios yajkutiky tsajpótm.

³ Yaj'yo'oydyu miidsuty ja mjot mwinma'añ wi'ix ja Jesús jyantsy'ayoooy pojpu ja'ayuty ku'u'joty, es kyaj m'anuxudut es ni mgatsipka'axtat. ⁴ Pes miidsuty kyajnam m'ooktu ko xymyudsiptsoonda ja pojpu; ⁵ es tu xyja'aydyugódyu miidsuty ko Dios mjakajxwíjudu éxtamu jyaaybyajtan jyuna'añ:

Nitítaty, katu xykyo'oyjyáwudu

ko ja Nindsan'ajtam mjajwijsambítadut,

es katu xymyudsipke'exy ko mmakmugajxudut,

⁶ mut ko jyajwijsambijtypy di'ibu yu'u tsyejpy,

es tyukkumudeepy nidugekyu di'ibu 'yaxájuap éxtamu 'yu'un'k 'yana'k.

Du'an jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtan. ⁷ Miits mgupáktap ja m'ayo'onaty éxtamu Diosu jyajwijsambijtan, mut ko tyadu ayo'on yu'u mduk'ijxap ko Dios du'an mjarajta'agudu éxtamu 'yu'ungu. ¿Tii jaa da ana'ku'un'k di'ibu kyajpu tyaak tyeety jyajwijsambítadu? Kyaj, ¿kadii? ⁸ Per pan ja Dios kyaj miits mjajwijsambítadu éxtam nidugekyu 'yu'un'k, pes kyajpu dan mij m'u'un'k'átadu, du'an miidsuty éxtamu páxykyuty. ⁹ Ko ijty

nmutsku'unk'ajtam, yu ndaak'ajt ndeety'ajtam nmay'ajt nwindu'kum, es xyju'wijnambijtam, es waanu ni'igu tsyékuty es nnaydyukkudujkam yu ndeety'ajtam di'ibu tsajpótm, es du'un nmudajtam ja jiky'ajtam. ¹⁰ Yu ndaak'ajt ndeety'ajtam xyju'wijnambijtam éxtam yu'adyu kyu'am winma'añ mat ko nduk'oy'ata'anum, es je'eyu xytyu'unxum waanu tiempu; peru Dios xyju'wijnambijtam es nduk'oy'ajtam es n'ijtam wa'ats éxtam yu'u, es du'un njiky'ajtam mat yu'u wina xuu wina tiempu. ¹¹ Táy'ajtam ko ni tu'ugu táydyu'unun kyayajjáwu oy, ni'igu yajjáwu muk; peru di'ibu myaya'kup ja táydyu'unun, myudajttap óknam jotkujk'ajtam mat ko jyiky'aty wa'ats.

N'okpujtákum ja njot'ajt nwinma'añ'ajtam ma Jesús

¹² Paaty, katu xymyudsipka'axtu miits yu tyadu ayo'on, es katu mdu'un'áttu éxtamu ja'ayaty di'ibu kyau tyeky tu 'yanu'xanu; ¹³ ittu éxtamu ja'ay di'ibu oy ye'epy, du'un xypyudákudat ja ja'ay di'ibu teky-wyilits, es 'yagada'agut ja tyeky, es kyaj ni'igu 'yadónat.

¹⁴ Úxta'aydyu es m'ittat ti'igyu oytyim pánaty mmat, es jiky'attu tu'ugu jiky'ajtam wa'atspu, mat ko du'unu dan je'eyu mbaat mduka tsajpótm es mjiky'áttat mat ja Dios. ¹⁵ Naymyujottugóyudu es kadiibu ni pán miits mgatugoy'ajtxudat ja Diosu myay'ajtam, es nidu'ugaty mga'ittat éxtam ja ujsu ta'ambu di'ibu pa'amduump esu mayjya'ay ja pa'am ttukpaaty. ¹⁶ Exkam miidsaty nidu'uk mmu'indundu, es kyaj xypyáxtat ja Diosu myay'ajtam, éxtamu Esa'uu, di'ibu pyajxy ja ka'axkopk'ajtam es ttukwingubejky ja tojx di'ibu tugok je'eyu tyojxy. ¹⁷ Nnija'am ko óknam ja Esa'uu tja"axajyáñ ja tyeedyu kyunu'xun, peru oj ya'axtijy; es oy ok jyajyay jyayaxy, ni wi'ix tsoo oj mbaat tkanakyajtagátsy éxtamu naty tu 'yadu'atsy.

¹⁸ Kyajyuu miits xymywingoonda tu'ugu kopk di'ibu yajtoomp es di'ibu teery, ma ja agoodspu esu muk poj, ¹⁹ ma ja trompetu ya'axy, es ma ja Diosu 'yaa yo'kn. Pánaty myudoodu ja 'yaa yo'kn oj tmunu'xta'aktu es kyaj 'yokmugajxunat, ²⁰ mat ko kyaj tmamadaktu ja ana'amun ma jyuna'añ ko oogur kuka'atsy yu ja'ay o oytyim di'ibu añimálaty di'ibu pajtp ma yu Sina'ii Kopk. ²¹ Nugoo jyantsyñay'adsu'kanaty éxtam di'ibu ya'ijx, éxtamu Moisés ku'am jyunañ: "Tsayiibyats mat ja tsu'agu."

²² Per tu miits xymywingonda ja Syon Kopk jam Jerusalén, ja Diosu kyajpn di'ibu ijtp tsajpótm, ma 'yity kanak milu ánkusaty di'ibu naymyujkudap mat ja ijt xo'onun, ²³ ma nimay ja Diosu 'yu'unk 'yuna'kuty di'ibu xyuu ijtp ja'aybyéty tsajpótm. Tu miits xymywingonda ja Dios, di'ibu nidugekyu ja ja'ay pyaye'epy, es nan tu miits xymywingonda ja ja'ayu jya'ajanaty di'ibu jiky'ajttu táy'ajtam mmat es o'ktu, esu Dios tu pyajta'agudu ak oy ak wa'ats, ²⁴ ma Jesús, di'ibu kyudunaapy ja ja'ay ma ja jembyu kajxy'átyryu, es ma ja ne'pyñ di'ibu tu xyajwátsum es ni'igu oy tnigajxy kadiinam ja Abelu ñe'pyñ.

²⁵ Dios tyaydyuun di'ibu kyaj ttsojktu es tkuydyúndat ja ana'amun di'ibu yajk ma yu Sina'ii Kopk. Exkam ko xykyatundu kwentu di'ibu xytyukmumadyákum ja tsajpótmadu. Pes waanu ni'igu maku táydyu'unun xypyátam pán kyaj nguudyu'unum di'ibu xyja"anma'ayum tyam. ²⁶ Ma Sina'ii Kopk ja naxwíñudu tsayiipty es pamiimp ko Dios tmugajxy ja israelitaty. Per tyam xytyukmumwandákum: "Jatugókats je'eyu nya-jtsayaya'añats kyaj yu'u jye'eyudyu naxwíñudu, nandu'un ja tsajp." ²⁷ Ko

Dios jʒanāñ “jatʒgok”, ja'a 'yandijpy ko tʒgekyu di'ibu tu dyajkojy, yajjuga'agaampy di'ibáty mbaat yi'xy, es du'un 'yítat di'ibu kyaj mbaat yi'xy. ²⁸ Ja it lugaar ma Dios yajkutíky, ma n'ita'anum es kyaj ja'a yaj'íxy, wu'amur yu'u winu xuu winu tiempu. Paadyu Dios nja'aygyudákum es n'awdajtam éxtam pyadyuty, ²⁹ mut ko yu Nindsun'ajtam Dios, du'un yu'u éxtam ja jʒun di'ibu yajkutʒgeepy.

13

Wi'ixu Dios ttseky es njiky'ajtam

¹ Du'uñum mnaydsyókudat nixim niyam éxtam tukka'axpʒn. ² Kyaj xyja'aydyugódyut es m'oyjya'ay'áttat mut ja di'ibu jajttap ma mdajk, pes naagaty ni tkanijawu tu dyajjajtta'aktu anklus.

³ Mjamyátstap xykyu'ixtudu puʒxndajk ja'ayuty, du'un éxtamxyap miits nandu'un m'ittu tsimy mut yu'ujuty. Pawinmaydyu nandu'un di'ibu axuuk yajtuundap mut ko tmadunda Kristu, du'un éxtamxyap miits nandu'un axuuk tu myajtúndu.

⁴ Byeenum miits xywyindsu'ugudat ja puʒk ukun. Mudattu wa'ats ja puʒk ukun. Mut ko Dios tyadyúnudap pʒnuty ma'induundap es di'ibu kyaj twindsu'ugudu ja puʒk ukun.

⁵ Katu xy'adsoktu meeñ. Jotkujk'áttu mut di'ibu mmadajttap, mut ko Dios tu jʒuna'añ: “Ni na'a ngana'ixut, es ni na'a ngamastu'udut.” ⁶ Paaty amumdu'uk jot njuna'anum:

Yu Nindsun'ajtam Dios yu'uts xypyudajkʒp.

Kyajts ndsu'ugut kots pʒn wi'ix xytyuna'anat.

⁷ Byeen xytyimjamyátstap wi'ix tmaduunda ja Kristu ja ja'ayuty di'ibu miits mduk'axpʒkudu ja Diosu 'yayuk, es mjamyátstap wi'ix ja jʒiky'ajtan kyugajxudu, es du'unu dan miits nandu'un mjiky'áttat.

⁸ Extam Jesukristu 'yijty, du'un tyam 'yity, es du'uñum 'yita'añ winu xuu winu tiempu. ⁹ Ak tim panajxtu Kristu, es katu xypyanejxy ja wiinkpu axpʒkʒn di'ibu myadyáttap tʒgatsy. Ni'igu oy ko nyajmuktákum ja njot'ajt nwinma'añ'ajtam Dios myay'ajtangyujxm es kyaj ja'agyujxm ko tii ja'ay kyaay 'yúktap windsu'kangyujxm, pes di'ibu kyaay 'yúktap kyaj ti tsooty.

¹⁰ Hdsajtam nmadajtam tu'ugu artal ma yajpajta'aky ja windsu'kun, es kyaj pyaadyuty tʒu'xut ja teetytyujk di'ibu tuundap ma ja israelitu ja'ayuty twindsu'ugudu ja Dios. ¹¹ Ja teedywyindsungópk yajnajxtap ja juyujk añimalu ñe'pyñ ma ja Waanu Wa'ats It Wa'ats Lugaar, éxtamu windsu'kun es ja ja'ayuty ja pyojpu ñiwa'adsudat, per ja juyujk añimalu ñini'xuty myunajxtap kajpnbu'am es ñitóyut. ¹² Nandu'un ja Jesús ñayyajku windsu'kun kajpnbu'am, es mut ja kyuum ne'pyñ dya'jwa'adsut ja naxwiñudu ja'ayudyu pyojpu. ¹³ Pes n'okpajo'omum ja Jesús kajpnbu'am, es jamu ja'ay xy'axuk'ijxam éxtamu Jesús ya'axuk'ijxy. ¹⁴ Kyaj ya nmadajtam ja nax kajpn di'ibu ijtp winu xuu winu tiempu, ja'a n'uxta'ayum di'ibu miin kudakp. ¹⁵ Paaty éxtamu nwindsu'kun'ajtam, du'uñum n'ok'awdajtam ja Dios mut ja Jesukristakyujxm, es n'awdajtam ja Dios mut ja n'aa'ajtam. ¹⁶ Kyaj xyja'aydyugódyut es xytyúndat di'ibu oy esu ja'ay xypyudákudat muut di'ibu mmadajttap. Ko du'un xytyúndat, Diosu du'un mwindsu'kadap, es yu'u du'un 'yoyjya'ap.

¹⁷ Dios tu tpajta'aky naagaty es mgwenta'átudat es mya'axpʒkudat miidsuty éxtam ja Dios ttseky mjiky'áttat, mut ko yu'ujuty kyayáktabu

kywentu ma Dios. Mamadowdu ya'ujaty yajxon, es da'un mgwentu'atadut es mya'uxpukudut xonda'aky'aa xonda'akyjyot; per pan kyaj xymyamadowdu miidsuty, jotmay'ooktup ya'ujaty es ni wi'ix tsoo kyaj du'un oy mdu'unxudut.

¹⁸ Nigajxtakuduts uudsuty. Tuj'ajtanuts uj njuna'añ, kyajts tii nbekyjyawudu es njiky'ata'anduts wa'ats éxtam ja Dios ttseky. ¹⁹ Waanu ni'iguts n'amdowdu es xymyannu'xta'aktut ja Dios esuts njumbítut tsojk ma miidsuty.

Kajxpo'xun

²⁰ Ja Dios, di'ibu yajkypy ja agujk'ajt jotkujk'ajtan es dyajjikypyejky ja Nindsan'ajtam Jesús, di'ibu ijtp éxtam ja oybyorreegu kwenta'ajtpu es ñe'pyñgyujxm oj xytyukmawa'umam ja kajxy'átypyu di'ibu tuump winu xuu winu tiempu, ²¹ wa'anu Dios mmo'oyadu tugekyu di'ibu oy, es xytyúndut di'ibu tsyejpy, es Jesukristakujxm trujta'agut ma mjot mwinma'añuty di'ibu 'yoyja'ap. N'ok'awdajtam ja Dios, di'ibu myadajtypy ja muj'ajtan winu xuu winu tiempu. Wa'an da'unaty.

²² Mugu'ugítaty, nmunu'xtáktup tsujti'knú miidsuty es xy'axájut es xykyuydyúndut yajxon yu ngajxwíjanuts di'ibu tu nmo'oydyu ma tyadu nekyu'unk. ²³ Nandu'un n'awánadu ko yu nmugu'uk'ajtam Timotee tu 'yawa'atspadsémy, es pan jajtp tsojk, najxupts muut ngu'ixtu miidsuty.

²⁴ MayDios xy'anuumudut nidugekyu di'ibáty m'awij mgajxwíjadup, es nidugekyu Diosu jya'ayaty. Nandu'un ja italyanu ja'ayaty mduknigáxudu Dioskajxy nidugekyu.

²⁵ Wa'an ja Dios mgunu'xudu nidugekyu miidsuty.

Neky Di'ibu Santya'agu Jyaay

Dios yajkypy ja wjy'ajtun

¹ Ɖj Santya'agu, Diosu myaduumbu esu Nindsun'ajtam Jesukristu myaduumbu. Nduknigajxtaptsu tyadu neky majmajtsk ja Israelu myaangu tyamp 'yaats di'ibu oj ñujxtu tsunaabyu ma wiink naxwiñudu.

² Mugu'ugítaty, nayjyáwadu jotkujk ko myínat oytym di'ibu ayo'onaty.

³ Pes mnija'adap miidsaty ko m'ijxmátsudu yu ayo'on ja'agyujxm ko xymyubuktu Nindsun'ajtam, miits m'axpáktap es xymyumada'áktat oytym di'ibu ayo'onaty. ⁴ Ja'a tsojkap es xyjáttat wi'ix oy xymyumada'áktat ja ayo'on, du'un m'íttat kexy ka'pxy éxtamu Dios ttseky, es kudii ni tii mdugoy'ajtxadat.

⁵ Pún miidsaty nidu'ugaty mdugoy'ajtxap ja wjy'ajtun, amdowdu Dios, es ja Dios mmo'oyudap; ja'a ko yu'u ñayajkypy yajxon, ni je'eyu xykya'o'om. ⁶ Es ko xy'amdówdat, koonum tsyékyuty es xy'amdówdat mada mabujkan, es kyaj xyujpáwudat; ja'a ko di'ibu jyujpá'ap, du'un yu'u éxtam ko ja jikymyejyñ ñikapy es ja poj yajnejxyuty xidsoo yadsoo. ⁷ Di'ibu du'un éxtamu tyaadu, nanatuku ti t'awíxtat mut ja Nindsun'ajtam, ⁸ mut ko tuk peky ttseky tyam, es bom dyajtagátsy ja wyinma'añ.

⁹ Ja nmugu'uk'ajtam di'ibu ayoo jottageepy, nayjyáwudap agujk jotkujk mut ko Dios yu'u pudákudap. ¹⁰ Es ja di'ibu mukja'ay, nayjyáwudap agujk jotkujk ko natu Dios 'yamúskyuty. Ja'a ko du'un yu'u éxtamu pujy di'ibu ijtp ujtsóty, kyaj jeky 'yity. ¹¹ Ko xuu pyadsemy es mak 'yañ, ni'xp ja ujts, es ja pyujy kya'ay, ta tyugoy ja tsuy'ajtun. Du'un ja mukja'ay tyugóyut ko naty ni'igu ñayyajmukja'aydya'aga'añuty.

Kyaj Dios pún dyajpekytyuñ

¹² Jotkujk ja ja'ay ko dyajnáxy ja ayo'on mut ja ma'xtujkan, es mada tyaadu mo'oyudap ja Dios ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu di'ibu Dios wyandak tyukmay'ata'añuty nidugekyu di'ibáty tsojkudap. ¹³ Ko pún ñayjyáwuty pyekytyuna'añ, kyaj jyuna'anat ko Dios myo'oyudyu tadu winma'añ, mut ko kyaj pún mbaat ttuñ esu Dios pyekytyúnat, es kyaj Dios ti ttuñ es ja ja'ay pyekytyúnat. ¹⁴ Ja'agyujxmu ja'ay pyekytyuna'andu ko ja 'yadsojkan ñaydyukwin'uanudu, es mut ja kyu'amdsojkan ñayyajtagóyuty. ¹⁵ Ko ja'ay ttsoktu di'ibu kyaj 'yóyuty, jaa myiñ ja pojpu; es ko tyadu pojpu myujwindáknu, jaa myiinnu ja o'kan.

¹⁶ Mugu'ugítaty, katu mnaywyin'uanudu. ¹⁷ Tugekyu oybyu esu tsujpu, Dios ja'a yajkypy, di'ibu tu tpujta'aky ja jaj tu'xun tsajpótm. Dios Teety ijtpamu'u éxtam 'yity, kyaj tyagatsy. ¹⁸ Tsojkangyujxm tu xymyo'oyum yu njiky'ajtun'ajtam winu xuu winu tiempu mut ko n'axájum ja tuj'ajtanbu ayuk, es ndu'un'ajtam éxtam ja jawyiin tump ma tugekyu di'ibu Dios yajkoj.

Mubujkan

¹⁹ Mut ko tyaadu du'un nnija'am, mugu'ugítaty, miidsaty nidu'ugaty m'íttap xy'awíxtat es xymyudoo'íttat di'ibu mya'awa'anudap. Es katu mnay'oojedu mut waanu tii, es kyaj mnayyajjot'ambákudat mut waanu tii. ²⁰ Mut ko yu ja'ayuty di'ibu ajkap, kyaj du'un ttuñ ja Diosu tsojkan. ²¹ Paaty mastu'utta tugekyu di'ibu kyaj 'yóyuty es ja axak winma'añ di'ibu

majwindujkup ya naxwiiñ, es axájudu tuda'akytyi'knu yu kajxwíjün di'ibu Dios tu trujta'aky mjudoty mwinma'añóty. Mut ko tadu kajxwíjün myadajtypy ja muk'ajtun es dyajnitso'ogudu m'anmaja'an.

²² Paaty kuydyundu éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan; katu je'eyu xymyudoo'ittu. Mut ko pun je'eyu xymyudoo'ittu es kyaj xykyuydyundu, ku'am mnaywyin'uanudu miidsaty. ²³ Di'ibu je'eyu tmadoo'ity ja Diosu jyaabyajtan es kyaj tkuydyúñ, ²⁴ du'un yu'u éxtamu ja'ay ko tku'ixu ixnóty ja wyiin jyujp, es ko ñexy wiink tsoo, kyaj tnakyjyamyetsy wi'ix 'yíxyuty. ²⁵ Per ja ja'ayuty di'ibu kyaj tja'aydyugóy di'ibu myudeepy, es ti'igyu trujta'aky ja wyinma'añ wi'ix ja tim oybyu ana'amun jyuna'añ di'ibu yajwu'amp awa'atstúm, es du'uñam tpadúñ yu ana'amun, kunu'xadup ja Dios.

²⁶ Per pun nayjya'ap ko twindsu'agu Dios, es nugoo ñanigajxy ñakaxkajxy, naywyin'u'anup ku'am es ni ti tkatsooty di'ibu 'yandijpy twindsu'agu Dios. ²⁷ Di'ibu oy 'yawdajtypy ja Dios, pyudujkup ja ke'egyu'unguty esu ku'ekytyo'oxyuty ko 'yayow jyottugoodyu, es kyaj ñayya'axuhguty mut ja naxwíñadu winma'añ.

2

Ayoobu ja'ay esu mukja'ay, ti'igyu nnaydsyojkam

¹ Mugu'ugítaty di'ibu myubujktap ja Nindsan'ajtam Jesukristu di'ibu ni'igu myadajtypy ja maj'ajtan, kyaj xywyin'ixtat ja ja'ay ni tu'uk es jatu'uk. ² N'okpajtakam ko myiñ ma miits mnaymyúkudu tu'ugu mukja'ay di'ibu oy wyit ñijam es mut ja kyajiits ak oora, es myiñu net tu'ugu ayoobu ja'ay mut ja wyit ñijam patsy patsy, ³ es pun miits m'axájudup yajxon ja di'ibu oy xyoxy, es xy'anuumadut: "U'uñu yaa ma tyadu oybyu uñaabyajñ", per ja ayoobu ja'ay xy'anuumadut: "Mij tanu jap", o "U'uñu yaa naxkajxy", ⁴ mada taadu xya'ixyuty ko xytsoyktu ja mukja'ay es xy'uxtijtu ja ayoobu ja'ayuty. Ko xytyundu du'un mut ko m'adsoktu, mbekytyuundabu du'un.

⁵ Madowdu mugu'ugítaty es jaygyúkudu tyadu. Yu ayoobutajkaty di'ibu ijttap ya naxwiiñ, yu'u du'un ja Dios tu wyin'ixudu es ni'igu ja mubujkun tmadattut es t'axájudut éxtamu kyuma'añuty es jyiky'átut tsajpótm mut ja Dios, mut ko Diosu du'un tu twanda'aky tmo'oya'añ punaty tsojkudup; ⁶ per miits mduktsoydyundup ja ayoobu ja'ayuty, mut ko xymyay'at xywyindsu'agudu di'ibu mukja'ayuty. ¿Ti kyaj yu mukja'ayuty yu'u du'un di'ibu mwijts mbo'tudup es mni'uanudu kumdattagoty? ⁷ ¿Ti kyaj yu'ujaty di'ibu kyajxpáttap ja tsujti'knabu xyuu ja Nindsan'ajtam Jesús di'ibu mja'a'ajtudup?

⁸ Oy du'un xytyuñ pun mgyudyiimpy ja Diosu 'yana'amun di'ibu ni'igu myajuty ma jyaabyajtan: "Mdsókup ja mmadujkpa'ajuty éxtam mij ku'am mnaydsyékyuty." ⁹ Es pun miits mwin'ijxtap punaty mdsokándup, taadu du'un muut mbekykya'ay Dios windum mut ko kyaj xykyuydyúñ yu 'yana'amun. ¹⁰ Ko tu'ugu ja'ay tkuydyúñ tugekyu ja Diosu 'yana'amun, per mut tu'uk je'eyu tyugoy, pekyjya'ay yu'u, du'un éxtamxyup tugekyu ja ana'amun tu tkakuydyúñ. ¹¹ Ja'a ko Dios jyunañ: "Katu xyajtagóy ja pujk úkunu wyindsu'kun", jyunañ nandu'un: "Katu myajja'ay'eeky." Es du'un, oy xykyayajtagóy ja pujk úkunu wyindsu'kun, per pun tu myajja'ay'eeky, kyaj xykyuydyúñ ja Diosu 'yana'amun. ¹² Paaty miidsaty kajx madya'aktu es jiky'atttu éxtam di'ibu yajnikajxtútp ma ja Diosu

'yana'amun di'ibu xy'awa'anum wi'ix kyaj n'ijtam pekyoty. ¹³ Pes di'ibu kyaj tu tmudaty ja pa'ayo'on mat ja wiingátypyu, nandu'un kyajpu Dios pya'ayowa'añuty; per di'ibu tu tmudaty ja pa'ayo'on mat ja myagu'uguty, ni ti tkajjrpjawaya'añ ja xuu ko ja ja'ay yajpayo'oydyut, mat ko Dios pya'ayowa'añuty nandu'un.

Kyaj ti tsooty ja mubjkan pan kyaj ti oyajtuñ

¹⁴ Mugu'ugítuty, ¿wi'ix tyuñ ko ja'ay jyuna'añ ko myubejkyry ja Dios, per kyaj ti oy ttuñ? ¿Tii mbaadu tadu myubajkan ttuknitse'egyua? ¹⁵ N'okrajtákan, pan nidu'ugu nmamubajkrp'ajtam tmudaty ja wyit ñijam ya'ayow ya'ama'at es tyugoy'ajtxuty ja kya'ay 'yukan, ¹⁶ es miidsuty nidu'uk xy'anamut: “Nujx mudu Dios, mugu'uk, es wa'an ya'u mmo'oyuty di'ibu mij mdugoy'ajtxap”, es pan kyaj ti pudajkan xymyo'oy, ¿ti oy'ajtanu taadu? ¹⁷ Nandu'un jajtrp dnu tyadu di'ibu je'eyu tmadya'aky'áty ko tmubeky es kyaj dyajniuxe'eky ma jyiky'aty, kyaj tyuñ di'ibu myubejkyry.

¹⁸ Wa'anu da nandu'un naaguty jyuna'añ: “Mij mmubejkyry ja Dios, per uj ndiimbyats ja oybyu.” Hjs n'adsowup: “Weenu, tuk'ijxkats mij ko xymyubeky ja Dios es kyaj xytyuñ ja oybyu, es uj mij nduk'ixkx mat ja oybyu ndu'unanats ko nmubejkyryats ja Dios.” ¹⁹ Mij mmubejkyry ko tu'uk je'eyu Dios. Oyu du'un ko xymyubeky; per nandu'unu majku'udajk tmubaktu ko jyámuty ja Dios, es extu tsuyuydyup mat ja tsu'ugu. ²⁰ ¿Tii kyajnam xy'oktimjaygyujkanu mij kujuun, ko kyaj tyuñ ja mubajkan pan kyaj ti yajtuñ? ²¹ ¿Wi'ix xy'ixy ko ja n'apteety'ajtam Abraan oj wye'emy oy mat ja Dios? Ja'agyajxm oy wye'emy mat ja Dios ko dyajnejxy ja 'yu'unk Isaa es tjatukwindsu'ugyañ ja Dios. ²² Tu xy'ixy ko Abraan dya'ijxu ko Dios tmubejky es ja'agyajxm tmamudooy ja Dios, es di'ibu tyuun oj dyajka'pxy ja myubajkan. ²³ Es du'un yajkuudyuun éxtam jyuna'añ ma ja Diosu jyaaybyajtan: “Abraan myubajk ja Dios, paadyu Abraan oy wye'emy mat ja Dios”, es ja Abraan yajtijy Diosu myatnaymyaayabu.

²⁴ ¿Tu xy'ixy? Oy nwa'amum mat ja Dios ko nmamado'om ja Dios es kyaj jye'eyuty ko njuna'anum ko nmubajkan. ²⁵ Nandu'un mat ja kujeñdyo'oxy Raap. Ja'a oy oj wye'emy mat ja Dios ja'agyajxm di'ibu tyuun, mat ko t'axaju es dyu'tsy ja nimajskpu israelitu di'ibu ijxtuundap, es tpudajka es dyajkéky ma ja myudsipun. ²⁶ Es du'un xytyuk'ijxum éxtam ja nini'x di'ibu tugoy'ajtxap ja 'yanmaja'an, o'krp ya'u, es nandu'un yu nmubajkan 'yity éxtamu o'krp, pan kyaj ndu'unam ja oybyu.

3

Ya'an

¹ Mugu'ugítuty, oyu du'un ko kyaj may miits mnaybyujta'agudu ya'uxrpjkrpty ma ja mubajkrpjtk ñaymyúkada. Mnija'adap ko di'ibu nya'uxrpjkan, ya'u waanu ni'igu pyayo'oyaampy ja Dios pan kyaj oy nguudyu'unum. ² Nidugekyu nbekytyu'unum; per pan jaa pan kyaj kyajxtagóy, ya'u du'un sitay jiky'ajtp tay'ajtan maut es nandu'un mbaat t'ane'emy tugekyu ñini'x. ³ Es éxtam ko tu'ugu juyujk nduk'aja'anu'kan ja frenu, ja'a du'un es xymyamad'om es mbaat n'ana'amum tugekyu ñini'x. ⁴ Ixtu nandu'un ma yu barku. Oy jyamujjatyuty esu muk poj jyayajnujxa'añuty oytyim maaty, per di'ibu 'yane'empy tyuknidjap es dyajnjxat ma tjantsytyim'yajnujxa'añ mat tu'ugu mutsk kepyu'unk di'ibu xyu'ajtyry timón. ⁵ Nandu'un jajtrp du'un mat ja ja'ayuty ja ya'an.

Mutskü'u, per naymyujpajtakup ko kyajxy. Nnija'am yajxon ko tu'ugu janya'angu'unk ño'kta'ayup ja tun kopku mujjátyruu. ⁶ Es yu ya'an yu'u du'un éxtamu tadu janya'angu'unk, extu mbaat dyajtugóy ja jot winma'añ tugekyu ja'agyujxm di'ibu kyajxy. Du'un ja ya'an éxtam tu'ugu jumbajk di'ibu tu tyoy ayoodaknóty, es óknam dyajtoybyéky oytym na'ajaty, es du'un dyajtugooodya'ay tugekyu ja ja'ayu jyiky'ajtun.

⁷ Yu ja'ayaty mbaat dyaj'yujy nidugekyu kanak naxu añimal, éxtamu joon, tsá'añ, es di'ibu jikymyejyñóty tsanaaydyup, es tu dan dyaj'yujy; ⁸ per ni pún mbaat tkayaj'yujy ja ya'an, mut ko yu'u du'un éxtamu awa'andsa'añ ja xyuwat di'ibu extu ya'o'kp es ni na'a kyape'xy. ⁹ Es mut ja nya'an'ajtam n'awdajtam ja Dios Teety, es nan mut yu'u n'amdo'om ko Dios tkajxpókat ja ja'ayaty di'ibu Dios tu dyajkojy ko ñayya'agojwinnajxu. ¹⁰ Es nan ma n'aa'ajtam pyudsemy majtsk nax ja ayuk, yu ogyajxy esu axuk kajxy. Mugu'ugítaty, jkyaj 'yóyaty ndu'unamu du'un! ¹¹ ¿Mbaat yu pa'ak nuu esu ta'am nuu tuk náxyty pyudsemy ma tu'ugu nuu myuxy?, ¹² o ¿mbaat tu'ugu oliivus kepy tyuamp'áty tsabox limu, o ja muuxy'aats tyuamp'áty pox? Nan kyaj mbaat myuxy ja pa'ak nuu ma myuxy ja ta'am nuu.

Wijy'ajtun di'ibu Dios yajkypy

¹³ Pún nidu'ugaty miits nayjya'ap kuwiy es kuduy'ajtun, wa'an dya'ixyaty mut ja oybyu jiky'ajtun es mut ja yuunk'ajt naxypya'ajtun di'ibu miimp ma ja wijy'ajtun. ¹⁴ Per pún du'uñumu du'un miits xyñaywyinnaxujáwudu es je'eyu ku'am xytyuk'oy'ata'andu, katu mdimjuna'andu ko mij mguwiy'áttu, mut ko andakun yu'u es kyaj tyu'ajtanaty. ¹⁵ Pesu tyadu du'ambu kuwiy'át, kyaj yu'u dyaky ja Dios. Yu'u wyinma'añ'ajttap ja naxwíñudu ja'ayaty, es myiñ ma yu mujku'ugórk. ¹⁶ Mut ko ma ja'ay tñaywyinnaxujawu es je'eyu kyu'umdsokun dyajtuna'andu, jaa nandu'un myiñ ja aku esu tsip, es tugekyu axuk'ajtun; ¹⁷ per ja di'ibu myudajttap ja wijy'ajtun di'ibu tso'omp ma Dios, tim jayujp'ajtp tmadattu ja jiky'ajtun wa'atspu, kyaj tsiptujkuty, oyyja'ay, tuda'aky, ajiiky amugu'uk, myudajttap ja pa'ayo'on, es tyiimpy ja oybyu. ¹⁸ Púnaty tyuundup esu ja'ay tsyunnudu jotkujk, ja'agyujxm majjya'ay tsyunnudat tuj'ajtun muut.

4

Myudsip'ajttap ja Dios púnaty tsojktap ja naxwíñudu winma'añ

¹ ¿Ma ja tsip tsooñ ko ak miits mnayyajot'ambúkuudu es mdsip-tundu nixim niyam? Pes di'ibu du'un mya'adátudup, yu'u tadu m'axuk winma'añ ko ak miits mnayyajmujpudsama'anudu.

² Mdsoktap otyiity di'ibu kyaj xymudattu, es kyaj xypyaattu; mya-jja'ay'o'ktap es naywyinnaxu xyjáwudu ko ja'ay ti tmadaty, per kyaj ni wi'ix tsoo xykyapaattu es xymudáttat di'ibu mdsoktap. Mdsiptuun mdsipkajxtap. Kyaj xymudattu di'ibu mdsoktap mut ko kyaj xy'amdoj ja Dios; ³ es pún m'amdoodup, kyaj mmo'oyadu mut ko xymudattu axuk winma'añ es mut ko je'eyu xyajtuna'andu ma mgu'umdsokun.

⁴ Miits, ja'ayaty di'ibu Dios myastúttap, kyaj xyñijáwudu ko pún naymyaayup mut di'ibu ijtp ya naxwíñ, kyajp ja Dios tsoktu. Púnaty tsojktap es ñaymyaya'anudu mut di'ibu ijtp ya naxwíñ, myudsip'ajttap ja Dios. ⁵ Pes kyaj ñanugoobty ja Diosu jyaaybyajtan jyana'añ ko yu ja'ajun di'ibu Dios tu trujta'aky es 'yítat ma udsajtam, yu'u tszejpy es udsajtam

je'eyu xyja'a'ajtam. ⁶ Peru Dios xpyudajkam ni'igu mudu myay'ajtan. Paaty jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan: "Dios 'yuxtijpy di'ibu muj kajxmup, per pyudajkup myay'ajtanguyxm di'ibu yuunk náxyruyty." ⁷ Paaty naygyuákudu ti'igyu ma Dios. Katu xykyupuktu ja mujku'ugópk, net miits mguga'agadut. ⁸ Mawingonda Dios, es yu'u nandu'un mmawingónudup miidsuty.

Yajwa'atstu mgu'u esu mjot mwinma'añ, miidsuty, pojpu ja'ayuty es di'ibáty 'yaduunmukándup du'un di'ibu Dios tsyejpy, es nandu'un ja naxwiñudu winma'añ. ⁹ Ya'ixudu ko tuj'ajtan mjotmay'eeky mut ja mbojputy. May tajtu es jáwudu. Yajtugátstu mxik mxo'onun mut ja mju'uy myaxun, esu mxondakun yajtugátstu mudu m'amay mjotmay. ¹⁰ Amutsk'attu ma Dios, es yu'u mbujta'agudup muj.

Kyaj nnibi'tskajxum ja nmugu'uk'ajtam

¹¹ Mugu'ugítuty, katu mnayñi'ow mnayñiyaaxudu nixim niyam. Di'ibu ñi'o'o ñiyáxup ja myugu'uk es tnibi'tskajxu, du'un ja'a éxtamu ja'ay di'ibu junaamp ko kyaj tugekyu ja Diosu 'yana'amun tyuñ. Es pun mjunaamp ko tam ja Diosu 'yana'amun di'ibu kyaj tyuñ, kyaj mij xykyuydyuñ ja ana'amun, du'un mij éxtamu ana'ambun di'ibu junaamp ti oy es ti ka'oy. ¹² Peru Diosu du'un je'eyu di'ibu yajk ja ana'amun, es nan yu'u du'un mbaat xytyukkumado'om, es nan yu'u mbaat xyajnutsókum es xyajkutago'oyum; ¿per mbunu dun mij ko xyñibi'tskajxu ja mmugu'uguty?

Kyaj yajnijáwu ti miimp kudakp

¹³ Okmadowdu miidsuty di'ibu janándup: "Bom o juxtajm njo'omam wink kajpn, es jap n'ijtam ndo'k nyajkam tuk jamujt, es du'un nganarajtam ja maymyeeñ." ¹⁴ ¿Per ni je'eyu xykyanijáwudu ti miin mgudáxup aya bom! Pes yu ja'ayuty ja jyiky'ajtan du'un éxtamu nima'aju'unk, waanu 'yity es tuk pójuna tyugooydya'ay. ¹⁵ Di'ibu oy es njuna'anum yu'u tyaadu: "Punu Dios tsyejpy es xy'akmo'oyum ja njiky'ajtan'ajtam, ndu'unum xi'idu ya'adu." ¹⁶ Per ko mij mjuna'andu xytyuna'andu xi'idu ya'adu aya bom, mgawindsu'kubu du'unu Dios, mut ko je'eyu mnayyajmuj mnayyajkajxmuty. Es ko nmuj ngujxum, pekytyu'unum du'un. ¹⁷ Ja'a pán ñija'ap ttúnat ja oybyu es kyaj ttuñ, pekytyuump yu'u.

5

Kajxwíjun mut ja mukja'ay

¹ Mudowdu tyaadu, miits mukja'aydyujkuty. Ju'uy ya'axtu mut ko myiñ ja ayo'on di'ibu mjantsyya'ayowánudup. ² Di'ibu mmudajt mjaygyajptup, du'un yu'u Dios wyindum éxtam ti tugekyu wyindugooydya'ay, es éxtamu wit di'ibu ja ajkxytsyik tu tsyu'tsujtta'ayuty. ³ Yu m'ooru meeñ es yu mblatu meeñ tu tyowadya'ay, esu tyadu tow yu'u yajnigaxu'ugup ko kyaj yajxon tu mduñ mut ja mmeeñ, es yu'u du'un éxtam ja janya'ank di'ibu myajtóyudup. Tu xyñikoombát xyñipujkpáttu maymyeeñ ma tadu xuu di'ibu tim óknam. ⁴ Per ja mju'uñ di'ibu mgamooydu ja mduumbuty di'ibu yajmujktu ja mbujta'aky, ja'agyuxm ja tuumbu mni'unudu, es myudoodaay ja Dios di'ibu tugekyu muk'ajtan myudajtypy. ⁵ Ya naxwiñ miidsuty tu mjiky'attu es tu mnaymyo'oyudu jotkujk'ajtan, es tu m'uts mjotkudá'aktu, éxtam ja ja'ay dyajni'xu ja tsajkaa di'ibu ya'oogaampy. ⁶ Miidsuty tu xyñiwaambáttu nanatuku. Yu'u jyiky'attu tuj'ajtan muut, es xya'o'ktu, es kyaj ñaygyuwana.

Ma'xtujkun esu kajxtákan

⁷ Məgu'ugítaty, ma'xtúktə miits extə ko myínət ja Nindsən'ajtam. Tə xy'ixtə wi'ix ja naymyəduunəbə ja'ay t'awixtə ja oybyə pyajta'aky. Mət ja ma'xtujkun t'awixtə ja potn es myínət ja nəu tuu. ⁸ Paaty nandə'n miidsəty ma'xtúktə es ti'igyə mwinmə'añ xypyajta'aktət mə Kristə, mət ko təu dən tim wingoomp mə myina'añ ja Nindsən'ajtam. ⁹ Məgu'ugítaty, kədi mənayñi'uənədu nixim niyam, es kədiibə myajpayo'oydyət, ja'a ko Dios di'ibə pojpu pyaye'epy, taa ja'a. ¹⁰ Məgu'ugítaty, jamyatstə Diosə kyugajxpu es pujta'aktə éxtəmə ijxpajtən wi'ix tmədənaay ja ayo'on esu ma'xtujkun tmədajttə. ¹¹ Pes ədsajtam njəna'anəm ko jotkujk yə'ujaty di'ibəty tə tmədəda'aktə ja ayo'on. Tə xymyədowdə ja Jopə mya'xtujkən, es xyñjəwədə wi'ix ja Nindsən'ajtam óknəm oj myo'oyəty ja jotkujk'ajtən, mət ko jyantsypya'ayoy yə Nindsən'ajtam.

¹² Məgu'ugítaty, di'ibə tim jəjp'am, katə xyajtestiigu'əttə yə tsəjp, ni yə naxwiñədu es ni ja wiinkpə. Nik oy ko mjəna'andət "oy" di'ibə oy, es "kyaj" di'ibə kyaj, kədiibə Dios mdukkumədówədət.

¹³ Pən ja pən 'yayoy jyottəgoy, wa'an tkajxta'aky; es pən ja pən jyotkujk'əty, wa'an t'əy ja alabanzə. ¹⁴ Pən ja pən pyékyəty, wa'an twoy ja məjja'aydyəjk di'ibə tuundəp mə məbujkpuəjk nəymyəkədə, es tnigajxtəagət ja puma'ay, es mət ja Nindsən'ajtam Jesukristə xyəgyəjxm ttukjəaxət waanə aseytə oliivə. ¹⁵ Es pən mməbujktəp ko Dios ttúnət éxtəmə mgajxtə'aktə, yə puma'ay agədə'agəp; es pən pekytyuun, Dios ma'xədəp ja pyojpu. ¹⁶ Paaty pən miidsəty tə xymyədugoydyə wiinkpəty, məmayats nidu'uk nidu'uk, es pəjksów ja ma'xən. Nayñigajxtəagədə nixim niyam es m'agədə'aktət. Ko kyajxtəky tu'ugə ja'ay di'ibə jiky'ajtp təy'ajtən məət, yə kyajxtəkən myədajtypy ni'igə ja mək'ajtən. ¹⁷ Okwinmaydyə ko ja Diosə kyugajxpu Eliisə də'n ijty jya'ay'əty éxtəmə ədsajtam. Ja'a amumdu'uk jot kyajxtəky es kədiibə tyu'ujət, es kyaj tyuuy təguk jəməjt jakujm. ¹⁸ Ko jatəgok kyajxtəky, nétnəm tyuuy jatəgok, es oj wyindəy ja pujta'aky.

¹⁹ Məgu'ugítaty, pən miidsəty nidu'uk myədu'udəgeepy ja təy'ajtən esu wiinkpə ja'ay tyuknijəmbityəty, ²⁰ nijəwədə miits ko yə di'ibə tə ja pojpu ja'ay ttukmastu'uty ja nə'u tyu'u ja axəəkə, es ttuknijəmbityə ja nə'u tu'u di'ibə Dios xytyukni'ijxəm, tadə də'əmbə ja'ay tyiimpy es tsyo'ogət mə ja o'kən, es yə'əgyəjxm ja ja'ay yajtuknima'xət may ja pyeky.

Myutu'ukpu Neku Di'ibu Peedru Jyaay

¹ Uj Peedru, Jesukristu 'yaróstu, ja'a njuna'anam ko tu xykyéxyuts. Ndukni gajxtaptsu tyadu neky di'ibátyuty kyaj ñaky'ittu ma yu Israela ñaxwíñudu, es tsyuanudu oymyaaty ma yu ñaxwíñudu: Pontu, Galasyu, Kapadosyu, Asyu esu Bitiñu. ² Dios Teety mwin'ijxudu éxtamu jawyiin tñija'aju es ttukni bájta ku. Espiritu Santu myuk'ajtungyujxm myajpajta ktu Diosu jya'ay, esu da'un xymyamadowdat ja Dios es mwa'atstat mut ja Jesukristu ñe'pyñ. Wa'an ja Dios ni'igu mgunu'xudu es mmo'oyudu ja agujk'ajt jotkujk'ajtan.

“N'ok'awdajtam ja Dios”

³ N'ok'awdajtam ja Dios, Nindsun'ajtam Jesukristu Tyeety, di'ibu tu xytsyojkam es xypya'ayo'om es xyajmi'in xyajjajtam jemy es xytyuk'awijxum ja jiky'ajtan di'ibu winu xuu winu tiempu, ja'a ko ja Nindsun'ajtam Jesukristu jyikyppyeky jatugok. ⁴ Paaty udsajtam n'awijx njajp'ijxum ko Dios xymyo'oya'anam ja kuma'añ di'ibu pujke'eky ya'ijtypy tsajpótm, di'ibu kyaj mbaat kyutugoy, ni mbaat kya'axuugu es ni mbaat kyani'xy éxtamu puju o aay ujtsun. ⁵ Ja'a ko xymyubaktu Dios, ya'u mguwa'anudap mut ja myuk'ajtan maanum xy'awixtu ja tiempu ma ya'u dya'ixa'añuty ja ñitsokun, di'ibu myudajtypy pujke'eky koonam myínat ja tiempu di'ibu tim óknam.

⁶ Paaty miits mjantsy'it mjantsyxyondu, oyu daa kanak peky ayo'on jotmay xyjapaadaambudu je'eyu waanu tiempu. ⁷ Ja'a ko miidsu mmubajkanuty, da'un éxtam ja ooruu di'ibu ya'ijxmatsaamp mudu juun es ya'ixut pun oyu da'un. Ja mubajkan di'ibu myamadakypy ko ya'ijxmátsy, waanu ni'igu tsobaaty kadiinam ja ooruu di'ibu kujx najxp, es da'un miidsudyu mmubajkanuty ko da'un ya'ijxmátsut, mbaadudap miidsuty ja muj'ajtan es ja windsu'kan es myajnijaxut oy ko Jesukristu myínat.

⁸ Oy xykya'ixtu ja Jesukristu, mdsojktap miidsuty ja'a; es oy ya'u xykya'ixtu, mmubajktap miidsuty ya'u es mjantsyxyonda'aktu éxtam kyaj yajpaaty ja ayuk wi'ix mbaat yajkajxpudsémy, ⁹ mut ko xyajrudu'uktu ja pajta'aky di'ibu ma ja mmubajkanuty, ja'a njuna'anam, m'axájudap ja m'anmaja'anu ñitsokun.

¹⁰ Yu tyadu nitsokun ja'a di'ibu Diosu kyugajxputy 'yuxpajktu es tpayo'oydyu, es ya'ujuty janandu ko Dios mmo'oya'anudu ja kunu'xun. ¹¹ Yu Diosu kyugajxputy jyanijawuyandu na'a da'unu tyadu es wi'ixu da'un jyata'añ. Es ja Kristu Jya'ajan ya'u naty ijtp mut ya'ujuty, es tyukni ja'aju es koonam yu Kristu tmamada'agut ja ayo'on jawyiin es óknam t'axájut yu muj'ajtan. ¹² Peru Dios tyukni ja'adu ja kyugajxputy ko yu tyadu kajxwíjan kyaj myut'yu'a'áttu, ja'a es udsajtam nduk'oy'ajtam. Miidsuty tu xymyadowdu tyadu oybyu ayuk di'ibu tu m'anu'umxudu mut ja myuk'ajtanu Espiritu Santu di'ibu tso'on tsajpótm, es extu yu ánklasuty jyanijawuyandu tyadu.

Waqts njiky'ajtam

¹³ Paaty, miidsuty nidugékyuty, naybyujta'agudu wijy es pe'typpy, es ya'óyudu yajxónu mjiky'ajtan. Awixtu mut winu mjot ja kunu'xun di'ibu m'axajuyándap ko Jesukristu myínat jatugok. ¹⁴ Éxtamu u'unk ana'kuty

di'ibu mædooduþ, mæmædowdu miidsuty yajxon ja Dios. Katu mjiky'attu mut ja axuk adsojkan di'ibu mmædajttu ko naty kyajnum xynijawudu wi'ix ja Dios ttsej es njiky'ajtam. ¹⁵ Jiky'attu wa'ats, ja'a ko Dios di'ibu tu mwini'ixudu, wa'adsu'u; ¹⁶ tyadu du'un kyajxyry ja Dios ma jyaaybyajtan: "M'ittuþ miidsuty wa'ats, mut kots uþ nwa'adsuty."

¹⁷ Ja'a ko xyTyeety'attu ja Dios, di'ibu pyaye'epy nidu'uk nidu'uk, es kyaj wyin'ixy wyingexyuty, naam m'akjiky'ajtpnum naxwiin, m'akjiky'attup es xymyæmædowdu ja Dios, es xywyindsu'ugudu. ¹⁸ Mnija'aduþ extum tkubejty tkumædooy ja Dios es dyajtso'ogut ma tadu axuukpu jiky'ajtan di'ibu xytyukmunikakum ja n'aptajk'ajtam. Pes ja Dios kyaj tkubejty ja nitsokan'ajtam mut ja platu meeñ ooræ meeñ di'ibu najxp; ¹⁹ jantsy tsooxu Dios mgujuuyudu es mnitso'oktat ko mbojpu tkubejty madu Jesukristu ñe'pyñ di'ibu tyukwindsu'ku extum tu'ugu borreegu di'ibu ni tii tkamudaty ja axuk'ajtan. ²⁰ Jekuþ ja Diosu du'un ttuknibajtaku kyajnumu naty dyajkojy ja naxwiinudu, per tyam ma tyadu xuu tiempu ko yu naxwiinudu kyaxanna, tu kyuxe'eky miits m'oy'ajtunguyajtmaty. ²¹ Es Jesukristakyajxm xymyæbaktu Dios, di'ibu yajjikypuyjku ma 'ye'ky es tu tmo'oy ni'igu ja maj'ajtan, es du'un nmæbajkam ja Dios es n'ajot'ajtam.

²² Es mut ko tu xymyæmædowdu ja tuj'ajtan, tu xyajwa'atstu m'anmaja'an es mut winu mjot mnaydsyokudu nixim niyam, extum jyawu mdukkax'attu. ²³ Pesu myajmiin myajajtadu jemy mut yu'uguyajxm ja Diosu 'yayuk di'ibu ijtp winu xuu winu tiempu; kyaj dyu'unuty extum ja jiky'ajtan di'ibu kujxp najxp, di'ibu m'axajadu ko mmiin mjajttu naxwiin, ²⁴ mut ko xytyuknija'am ja Diosu jyaaybyajtan ko jyana'añ:

Du'un ja ja'ayuty extum ja aay ujtsun,
es ja myuj'ajtanuty extum ja aay ujtsu pyujyun.

Tutsp ja aay ujts es ja pyujy kya'ay;

²⁵ peru Dios 'yayuk, ijttuþ winu xuu winu tiempu.

Esu tyadu ayuk ja'a ñigajxyry ja nitsokan di'ibu tu myajtukmædowdu.

2

¹ Paaty miidsuty, mastu'uttu tugekyu axuk'ajtan. Kyaj pan xywyin'uundat. Katu nan nugoobu je'eyu m'akjana'andu ko xymyæbaktu Dios, mya'ixudubu du'un mut ja mgu'am jiky'ajtan, es katu xynaywyinnaxajawudu mut tii. Mastu'uttu tugekyu pi'tskajxy.

² Extumu maxu'ungu'unguty jantsy tsi'idsaamp, du'un miidsuty nandu'un xytsyoktat ja Diosu 'yayuk, es du'un xymyæyaak xymyæbatat ja Diosu ñu'u tyu'u es xymyædatat ja nitsokan, ³ mut ko tu xynijawudu ko Nindsun'ajtam jyantsy'oyuty mut udsajtam.

Du'un ja Kristu extumu tsaajikyryu

⁴ N'okmæwingo'onum udsajtam ja Jesús. Yu naxwiinudu ja'ayuty tu 'yuxtijadu, peru Dios jyantsytsyejpy es tu twin'ixy, es dyajtun extumu tsaajikyryu ma potsy ujx. ⁵ Xyajtu'unum udsajtam nandu'un extum ja tsaajikyryu, di'ibu muut ja potsy dyajpety ma Dios tsyuanaya'añ. Ma tadu tsunaaydyakn, ja Jesukristu tu xypuytakum extumu teetyuyjkyty, wa'ats ja'ay, es nwindsu'kam ja Dios, es n'awdajtam mut ja njot'ajtam es madu n'anmaja'an'ajtam, es ja Dios 'yaxajur yu n'awdajtan'ajtam extumu windsu'kan di'ibu yu'u tsyejpy. ⁶ Paadyu Dios jyunañ ma ja jyaaybyajtan:

jixtá! Ʋj nbuhta'agyuts má Syon kajpn tu'ugu tsujpu tsaa má potsy Ʋjx, di'ibats Ʋj tš nwin'ixy.

Di'ibu 'yaxájudap, ni ná'a tkamadáttat ja tsoydyu'un.

⁷ Es mat miidsaty di'ibu myabujktap, tadu tsaa myudajtypy kajaa yu maj'ajtan; per mat di'ibu kyaj tmabaktu, kyuydyimbya tyaadu éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan:

Ja tsaa di'ibu ja pojtspu kyaj ttojskta, tš net jya'ty má ja tšjk t'Ʋj'áty.

⁸ Es nandu'un yajkuydyuñ jatu'uk má jyuna'añ:

Tyaadu du'un ja tsaa di'ibu yajtukunajrup es yajkadáy.

Tyukkunajrudap yu'ujaty di'ibu kyaj tkuraktu ja Diosu 'yayuk, mat ko du'unu dan tš pyujta'agudu Dios.

⁹ Peru Dios tš mwin'ixudu miidsaty di'ibu myabujktap, mmaduundap ja Rey éxtamu teetyujkuty, wa'ats ja'ayaty miidsaty, ja'ay di'ibu Dios ja'ay'ajtudap. Yu'u mwin'ixudu es xykyajxwa'xut ja oybyu tuunk di'ibu yu'u tš trujta'aky, mat ko mdukniwoodu'udyaty ko m'ijttá má ja koots'át, es myajnejxyaty jiky'ajtpu má ja jyájanu tsujpu. ¹⁰ Tuuyap kyajpu Dios mja'ay'átudu, per tyam sitay yu'u mja'ay'ajtudap; tuuyap kyaju Dios mba"ayoojudu, per tyam tš mba"ayówudu.

Ayo'on yajmamada'aky mat ja ma'xtujkun

¹¹ Mugu'ugítaty, nmunu'xtáktupts miidsaty, éxtam jabye'xyjya'ay má wiink nax wiink kajpn, katš xy'anujx xy'a'oogudu di'ibu ja nini'x kubajk tsyejpy, di'ibu myudsip'ajtypy ja n'anmujá'an'ajtam. ¹² Mudattu oybyu mjot mwinma'añ mat ja di'ibu kyaj t'ixy'attš Dios, es du'un yu'ujaty, oy tyam mjaniwaambajttšbu nanatakakujxm éxtamxyup m'axakja'ay'áttš, 'yixtap ja oy'ajtan di'ibu miits mduundap, es ko ja'ay yajpayo'odyyat, net t'awdáttat ja Dios.

¹³ Nindsun'ajtamgyujxm mamadowdu pánaty yajkutujkp yš naxwiin, du'un ja yajkutujkrokóp, mat ko yu'u waanu kujxm ja kyutujkun, ¹⁴ es pánaty ana'amdap kyutujkun patku'ay, pánaty kyejxypy es ttukkumadówat di'ibáty axuuk adúttap es oy tnmadya'agat di'ibáty oy tuundap. ¹⁵ Mat ko Dios tsyejpy es miidsaty oy xytyundat, es du'un xya'amóndat di'ibu nanatakakujxm mniwaambajttudap.

¹⁶ Jiky'attš miidsaty éxtamu di'ibu kyaj myuduñ má wiink ja'ay, es katš mnaybyujta'agudu kujuun má ti xytyuna'andat axuuk. Jiky'attš éxtam ja Diosu myaduumbu. ¹⁷ Windsu'ugudu mujpu mutskpu. Tsoktu mmumabjkraty. Windsu'ugudu es awdattu Dios. Maj'ixtš ja yajkutujkpu kopk.

¹⁸ Miidsaty di'ibu mduundap, windsu'ugudu mwindsun mwindaj es mamadowdu, kyaj jya'ayaty je'eyu di'ibu oyjya'ayaty, nandu'un di'ibu ana'amp muk. ¹⁹ Ja'a du'un oy ko xymymada'áktš ko nanugoobu mya"ayówudu, ja'agyujxm ko xyñijáwudu ko Dios 'yijxypy. ²⁰ Per pan miits mduundap ti oynu'unan axuuk, es mat ja ma'xtujkun xymymada'aky ko mdukkumadóyaty, ¿ti oy'ajtanu danu taadu? Per pan m'ayoodap mat ko ti oy tš xytyuñ, es mmamadáktap mat ja ma'xtujkun, tyaadu du'unu Dios 'yoyjja'ap. ²¹ Paadyu Dios xywo'om es du'un nma'xtujkam, ja'a ko Krista 'yayooy mat adsajtamgyujxm, es xymo'ooyam tu'ugu ijxajtan es nbadu'unam yu'u. ²² Jesukrista kyaj pyekytyuun es ni ná'a tkawin'u'añ pán. ²³ Ko pán wi'ixáty 'yanmaaym, kyaj wi'ixáty 'yadsoojambijty; ko

tsyaatsytyuunudu, kyaj t'adsu'kudu, je'eyu ttukkudajku ja Dios, di'ibu pyaye'epy mut ja tšy'ajtan. ²⁴ Kristu ja nbojpu'ajtam myunujx ma ñini'x kruuzkujxm. Du'un ttuun es n'ijtam éxtamu o'kpu ko nbekytyuna'anam es njiky'ajtam éxtam pyadyuty, es du'unu Kristu 'yo'kangyujxm oj nwa'tsam ma ja nbojpu'ajtam, es tyam njiky'ajtam tšy'ajtan muut, éxtamu Dios dyajnigutuku. ²⁵ Tšy'ap du'un miits m'ijta éxtam ja borreegu di'ibu tu 'yuxyo'oy, peru tu mjambittu ma Kristu, di'ibu mgwentu'ajtudap éxtam tu'ugu borreegu kwentu'ajtpu.

3

Wi'ix jyiky'attut ja kasaaduty

¹ Nandu'un miidsuty kasaadu toxytyujkuty, naydyukkudakudu ja mña'ay, es du'un, oy mña'ay tkamabaktu ja Diosu 'yayuk, mduk'axajudap ja Jesukristu kyaj ja'agyujxm ko wi'ix xy'anuumudu, ² ja'a du'un ko t'ixtat ko miits xyjiky'attu wa'atspu jiky'ajtan es windsu'kun muut. ³ Nayya'oy nayyajpaadudu. Kyajts yu'u n'andijy es xymyumay xymyudajtat ja mwit mgu'ugu jantsy oybyu, o wi'ixu mwaay mgubajkkujxy xyajtsujtakudat, o wi'ix ja mnini'x oy kyuxu'ugut mudu ooru. ⁴ Ja tsuj'ajtan di'ibu kyaj ñaxy es ni'igu tsobatp Dios wyindum, ja'a yu'u ko ja'ay oyjyot oywyinma'añ tmudattu es jyiky'attu yuunk naxypu. ⁵ Pes du'un ñayya'ijtadu tsuj ja wa'atspu toxytyujk jékypu, wyindsu'kudu ja Dios es ñaydyukkudajkudu ja ña'ay. ⁶ Du'unu Saaru, yu Abraanu ñado'oxy, tmamudooy ja Abraan, es tiijy "nwindsán". Miits mja'ttup du'un éxtamu Saaru pun mduundup ja oybyu es kyaj ti xytsyu'ugudat.

⁷ Es nandu'un miidsuty kasaadu yedyujkuty, muma'xtúktu mnado'oxyuty. Windsu'ugu éxtam yu'u pyaadyuty. Kyaj jye'eyuty mut ko toxytyujkuty 'yamaayuty, per mut ko nandu'un tmudattu mut miidsuty ja jiky'ajtan di'ibu tu mmo'oyudu ja Dios mut ja ky'u'umdsojku. Tundu du'un, es net kudiiu ni tii mga'adsípudat ko mgajxta'aktat.

Di'ibu ayoodup ko ttundu ja oybyu

⁸ Di'ibuts uj tu njatuk'uxpuka'andu nidugekyu miidsuty di'ibu myabujktup ja Kristu, yu'u tyaadu: Ittu ti'igyu, naymyuma'xtúktu nixim niyam, naydsyókudu nixim niyam mut winu mjot, pa"ayowdu ja'ay, es tuda'aky'attu. ⁹ Ni na'a xykyayajjambittat axuuk ko pán axuuk mdúnudat, es ni xyky'a'oojambittat ko pán m'oojudat. Nik ni'igu kunu'xtu, mut ko Dios mwoojudu es xy'axajudat yu kunu'xun. ¹⁰ Extam jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtan:

Di'ibu tšyepju jyiky'ata'añ oy es jeky,
kyaj 'yandá'agut es kyaj axak kajxy tkajxtu;

¹¹ kyaj t'oktuunnat ja axak'ajtan; ja'a tyúnup ja oybyu,
'yuxta'ayup ja ti'igyu'át, es kyaj jyiky'átut tsipoty.

¹² Mut ko Dios tam kywentu'átyuty ja ja'ay di'ibu jiky'ajtp tšy'ajtan muut,
es myado'oxuty ja kyajxtáku,
per myadsip'ajtypy di'ibu axuuk adústap.

¹³ Pun amumdu'uk jot miidsuty du'ñum xytyundu oy tagékyuty, ¿pán axuuk mdúnudup? ¹⁴ Per pun m'ayoodup mut ko mjiky'attu wa'ats, Dios mgunu'xánudup. Kata pán xytsyu'ugudu es kata mmay mdajtu. ¹⁵ Mut winu mjot awdattu Kristu éxtamu mWindsán. Du'ñum jup'ixy mnayya'ítudat es xy'adsówdat punaty myajtuujudup ti ko xymyabaktu

Dios, es ti m'awijx mjupp'ijxtap. ¹⁶ Mūdattu ja mjot mwinma'añ wa'ats, es da'un ko pán mniwaambátudat nanatakú mut ko miits m'axpukpa'átyuty ja Kristu, ya'ujaty ku'am wa'umda'aydyur tsoydu'un maut. ¹⁷ Es pán da'unu Dios ttseky es m'ayówdat, ni'igu 'yóyaty m'ayówdat ko mjiky'attu wa'ats, es kyaj m'ayówdat mut ja tudyu'unun ko mjiky'attu axuuk.

¹⁸ Mut ko Kristu, oy ni ti peky tkatuuñ, tugok je'eyu mut winu xuu winu tiempu 'ye'ky ma jyapata n'o'kam adsajtam pekyjya'ayaty, es xytyukniwátsum ja nbojpu'ajtam es xyajnujxum wa'ats Dios wyindum. Oj 'yeeky ja Jesusu ñini'x, per Espírítu Santakuyxum jyikyppyeky. ¹⁹ Mūdu 'yanmujá'an oj ñejxy ma ja anmujá'anaty di'ibu tsimy ijttap, es jap oj tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk, ²⁰ ja anmujá'an di'ibu kyaj tmamūdoodu ko Dios jya'awijxadu ma'xtujkan maut esxyur jyodambijttu maanum ja No'ee naty dya'oyu ja arku, ma oj je'eyu niduktujk ja ja'ay tsoy'oktu ko ja ayo'onduu myiñ. ²¹ Ja tadu nuu, da'un ja'a tpaty éxtamu nabajtan di'ibu xyajnitsókum. Ja nabajtan, kyaj ya'ujaty es nuuguyxum ja nini'x wya'atsut, ja'a da'un esu ja'ay jyot wyinma'añ wa'ats 'yittat Dios wyindum. Ja nabajtanguyixm nnitsókum ja'agyixm ko Jesukristu jyikyppyeky ma 'ye'ky, ²² di'ibu patujku tsajpótm es tyam 'yity aga'añdsyoo ma Dios, es oytym di'ibu ánkusaty es oytym di'ibuty ja kyutujkanaty tmamūdowdu ja Jesús.

4

Naybyudujkam nixim niyam

¹ Es da'un éxtam 'yayooy ja Kristu ya naxwiñ, nandu'un miits mūdattu ja winma'añ éxtam ko 'yayooy, ja'a ko di'ibu da'un tu 'yayooy ma ñini'x kyubajk, tu tmastutta'ay ja pyeky ² es jyiky'átat éxtam ja Dios ttseky mabaadu jyiky'ajtan, es kyaj éxtamu ñini'x kyubajk ttseky. ³ Tsyaa nadu'un ko mjiky'ajttu éxtam jyiky'attu pánaty kyaj tmūdudu Dios, mjiky'ajttu éxtam mnini'x mgubajk ttsojktu, m'adsojktap tii, ami'ikyjya'ay m'ijttu, je'eyu mgáxaty, es m'awdajttu ja agojwinnáx. ⁴ Di'ibu ijty mmūgu'uk'ajttap ma tyadu axuukpa jiky'ajtan, da'uñu tyam wya'umadya'aydyu mut ko kyaj ja'a maut xyñakypyanujxtu ko kyaj ñayjyujwijtsambítudu, es mduk'ak'átudu. ⁵ Per ya'ujaty myugwentu'ajtypy ja Dios, mut ko Dios pyayo'oyaampy di'ibu jiky'ajttap es di'ibu o'ktu. ⁶ Paaty oj yajkajxwa'xy ja oybyu ayuk nandu'un ma di'ibaty o'ktu, es oy yajtudyúnda mada o'kun ma ñini'x tmūdajttu, da'un jyiky'áttat ja jya'ajun mada Dios.

⁷ Tuu wyingóñ esu ja'ay jajpayo'oydyut. Paaty miits ittu tuda'aky, wijy es mgajxta'aktat. ⁸ Paaty wa'an t'ity nan ni'igu tsojkan ma midsaty, mut ko ma ja'ay ñaydsyókudu, may ja peky ñaydyuknima'xudu. ⁹ Es naymyo'oyudu nixim niyam yu jajttákn esu ka'ay ukun mut winu mjot. ¹⁰ Naybyudúkadu nixim niyam éxtam ja Dios tu mmo'oyudu nidu'ugátyuty ja madakan. Yajtúndu yajxón ja kanak pekyryu madakan di'ibu Dios tu mmo'oyudu. ¹¹ Ko pán tkajxwíjut ja myugu'uk, wa'an t'anuumu éxtam ja Dios tu tyuk'axpékyuty. Es ko pán ttukpudaku tii ja myugu'uk, wa'an ttuñ mut ja muk'ajtan di'ibu Dios tu myo'oyaty, es da'unu Dios awdaty 'yítat Jesukristakuyxum ma tugekyu di'ibu ijtp. Wa'anu Dios tmudaty ja muj'ajtan winu xuu winu tiempu. Wa'an da'unaty.

'Yayowdu pánudyu Kristu myubujktap

¹² Mägu'ugítuty, katu da'uñu mwu'amudu mat ja mak ayo'on di'ibu mya-jnajtup. Katu xywyinmaydu es kyaj da'un jyátut di'ibáty myabujktup ja Kristu. ¹³ Ni'igu mxada'aktat, mat ko pun da'un miits xtyyukmuktä ja Jesukristu 'yayo'on, nandu'un xtyyukmúktat ni'igu ja xondakun ko naty myiñ jatugok. ¹⁴ Es pun ja ja'ayuty mduunadup axuuk mat ko xypyanyjxtu Jesukristu, xonda'aktu, mat ko 'yity ma miidsuty ja Diosu Jya'ajun di'ibu ni'igu muj'ajtun myudajtypy. ¹⁵ Per ko m'ayowdüt miidsuty, kyaj mat ko myajja'ay'ooktu, o mmaatsta, o m'axukja'ay'áttu, o m'abi'ts'áttu, o mat ko oytyiity xtyyuktákudu di'ibu kyaj mbaadudu. ¹⁶ Mat ko pun m'ayoodup ko Kristu mja'ay'átudu, kyaj tyadu tsyoydyu'unaty; ni'igu xy'awdátat ja Dios mat ko miits mja'ay'átudu Kristu.

¹⁷ Mat ko tu tpaaty ja tiempu ma Dios tpayo'oya'añ ja jya'ayuty; es pun tsondakp ja Diosu pyayo'oyun mat adsajtum, tuj'ajtun'u ko 'yakjata'andu di'ibáty kyaj tkupaktu ja oybu ayuk di'ibu Dios kyajx. ¹⁸ Yu'u dnu tyaadu di'ibu 'yandijpy ja Diosu jyaaybyajtun ma jyuna'añ: "Pun tsip es ñitso'ogut ja ja'ay di'ibu jiky'ajtp tuj'ajtun muut, ¿ti jatánudup ja pekyjya'ay es pánuty kyawindsu'kudup ja Dios?" ¹⁹ Paaty pun yu'u tsyojkun'ajtypy ja Dios es n'ayo'om, n'okjiky'ajtum yajxon, éxtam dya-jnigutúku ja Dios di'ibu xyajkójum es kyuydyiimpy di'ibu kyajxypy.

5

Wi'ix yajkajxwijtä ja mabujkputujk

¹ Nmunu'xtáktupts ja mujja'aydyujkaty ma mnaymyúkudu. Pes uj nandu'un mujja'ay éxtam miidsuty. Taptu naty uj ni'ixy ja Kristu ko 'yayooy ma ja kruuz es 'ye'ky, es uj nandu'un ndukmukaambyats mat miidsuty ja muj'ajtun di'ibu óknun niguxu'ugaamp. ² Paaty nmunu'xta'aktu, ko éxtam ja borreegu kwentu'ajtpu dyajju'xe'eky yajxon ja byorreegaty, nandu'un miits xykywenta'áttut yu ja'ayuty di'ibu Dios tu mdukkadákudu. Tundu da'un xonda'aky'aa xonda'akyjyót, éxtamu Dios ttseky, es kyaj mat ko tu myajtuk'ana'andu o mat ko mmeeñ'ook'áttu. ³ Katu je'eyu xy'ana'ama'andu ja ja'ayuty di'ibu Dios tu mmo'oyuty es xykywenta'áttut, ni'igu yajxon m'íttut mat yu'ujuty éxtamu ijpajtan. ⁴ Mat ko da'un xykyuydyúndut, es ko myínut ja Borreegu Kwentu'ajtpu Wyindsán, ja'a njuna'anam Nindsun'ajtum Jesukristu, mmay'atánudup. Per kyaj mmo'oya'anudu ja ujts aaygyorónu éxtam di'ibu yu naxwiñ naymyooyudup ja ja'ayuty ko gyanarattu ma pyayukkiixyudu. Tyadu koronu rójunu ñi'xta'ay. Peru di'ibu Dios xymyo'oyam, ijtp winu xuu winu tiempu.

⁵ Miits uná'ktujkaty, mamudowdu ja mujja'aydyujkaty; es nidugekyu miits mujja'aydyujkaty es uná'ktujkaty, naybyudákudu nixim niyam mat ja tuda'aky'át, mat ko

Dios myudsip'ajtypy ja di'ibu mupátup,

per pyudujkup pánuty yuunk naxypy ja'ay'ajttup.

⁶ Paaty yuunk náxypyudu Dios wyindum, es da'un ja'tup ja tiempu ma Dios mya'ita'anudu muj. ⁷ Tukkaduku tugekyu Dios di'ibu mjotmay'ajtypy, mat ko yu'u naydyukjotmayduunup mat miidsuty.

⁸ Jiky'attu miits tuda'aky es wijy, mat ko yu mmudsip, ja mujku'ugópk, da'un jyudyty éxtam ja kaa myu'uy mat ja yuu es t'axta'ay ti 'yokju'xup. ⁹ Tukmumada'aktu ja mujku'ugópk ja'agyujm ko xymyubaktu Dios, ja'a ko xyñijáwudu ko da'un 'yayoodup ja mmumabujkputy oytyim maaty. ¹⁰ Paaty ko naty miidsuty tu m'ok'ayowdu waanu, Dios nujx

mjujwjtsumbitada oy, myuj myáyut ja mmabujkunaty, es oy xynijáwudat ko Dios mdsókada. Үә Dios xykyunu'xam mäj wiin kajaa, es xywo'om es ti'igyә n'ijtәm mada Jesukristә mä myaj'ajtәn winә xәә winә tiempә. ¹¹ Myәdajtpy yә Dios ja mäj'ajtәn winә xәә winә tiempә. Wa'an da'әnaty.

Kajxpo'xәn

¹² Mә tyada neky tә nnijáyuda miidsaty, nyajtúñats ja Silvanә éxtamә uskribaan, nmәmәbujkrә'ajtәm es nmәgu'uk'ajtәm di'ibә oy tmәdúñ ja Nindsәn'ajtәm. Tә nnijáyuda tuk әә majtsk әә es mjotkujk'ättәt, es n'anәmmәda ko di'ibә nduknija'ayәdәp, ja'a da'әn ja Diosә myay'ajtәnә tәy'ajtәnbә, es ko da'әn mjiky'ättәt.

¹³ Es éxtәm ja Dios tә mwin'ixәda miidsaty, nandә'әn tә yajwin'ixtә yә mmәmәbujkrәty di'ibә naymyujkәdәp Babiloñә. Nidugékyaty yә'ujaty mduknigáxәda Dioskajxy. Esә Markәs di'ibәts njә'ap éxtәmдsә n'u'ungәn, nandә'әn mduknigáxәda Dioskajxy. ¹⁴ Naygyajxpo'xәda nixim niyam es naymyәnәnәda éxtәm tukka'axpәn. Wa'an ja Dios mmo'oyәda jotkujk'ajtәn miidsaty di'ibә Jesukristә jya'ay'ajttәp.

Myamajtskpu Nedy Di'ibu Peedru Jyaay

¹ Ҫј Simonk Peedru, Jesukristu myaduumbu esu 'yapóstalu, ja'a njuna'anam ko tu xykyéxyuts. Ndukniqajxtaptsu tyadu neky mi-its di'ibátyu nDios'ajtam esu Yajnutsókpu Jesukristu, di'ibu tyiimpy ja tui'ajtan, tu xymyo'oyum yu mabujkan jantsy oybyu.

² Axájudu ni'igu ja kunu'xun esu agujk'ajt jotkujk'ajtan mat ko xy'ixy'attu Dios es ja Nindsun'ajtam Jesús.

Mabujkputajku jyiky'ajtanaty

³ Dios mat ja myak'ajtan tu xymyo'oyum tugekyu di'ibu xytyugoy'ajtxum es njiky'ajtam éxtamu Dios tseky, yu'u xywyo'om mat ja myuj'ajtan esu 'yoy'ajtan. ⁴ Es mat yu'agyujxmu tyaadudu Dios tu xymyo'oyum ja oybyu tsujpu wandakan, es du'un n'ijtam oy es wa'ats, éxtamu Dios 'yity oy es wa'ats, es du'un n'axtjijum di'ibáty ja nini'x kubajk tseyjpy es dyajma'aty di'ibáty ijtp ya naxwiin. ⁵ Paaty mat winu mjot naybyujta'agudu muk, es xy'ak'ya'ixudut ja mjiky'ajtanaty mat ja mmabujkan; es ko xymyudáttat ja mabujkan, nandu'un xymyudáttat ja oyjya'ay'ajtan; es ko xymyudáttat ja oyjya'ay'ajtan, nandu'un xymyudáttat ja wijy'ajt kejj'ajtan; ⁶ es ko xymyudáttat ja wijy'ajt kejj'ajtan, nandu'un xymyudáttat ja nayjyujwijsumbitu; es ko xymyudáttat ja nayjyujwijsumbitu, nandu'un xymyudáttat ja ma'xtujkan; es ko xymyudáttat ja ma'xtujkan, nandu'un xymyudáttat ja jiky'ajtan wi'ixu Dios 'yitat windsu'ugu; ⁷ es ko xymyudáttat ja jiky'ajtan wi'ixu Dios 'yitat windsu'ugu, nandu'un xymyudáttat ja tsojkan mat ja mmamabujkputy; es ko xymyudáttat ja tsojkan mat ja mmamabujkputy, nandu'un ja naydsyoku nixim niyam.

⁸ Pün tugekyu tyadu oybyu winma'añ mmudajttap es xyajmuj xya-jmáyu, kyaju naty nugooba mnajiky'attu es nan kyaju naty nanatuku tu xy'ixy'attu ja Nindsun'ajtam Jesukristu. ⁹ Per di'ibu kyaj du'un tmadatyu tyadu oybyu winma'añ, du'un yu'u éxtam tu'uga wiints, o nandu'un éxtam tu'uk di'ibu mbaat 'yixy je'eyu wingón, mat ko tu tja'aydyugóy ti ko Dios tu yajwa'adsyaty ma yu pyojpu di'ibu tyuun. ¹⁰ Paaty mugu'ugitaty, ni'igu mnaybyujta'agudu muk es xya'ixudut ma yu mjiky'ajtan ko tyuy'ajtanaty ko Dios mwin'ixudu es mwoojudu. Pün mduundabu du'un, ni na'a mgatu'udugódyut, ¹¹ muj wiin myajni'awátsxudut es mdákadut ma yajkutíky winu xuu winu tiempu ja nYajnutsokpu'ajtam, ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

¹² Paaty du'añum n'aktukjamyatstu tugekyu tyadu, oy xyjanijawudu es mya'ixudup xykyuydyunda ja tui'ajtan di'ibu tu myajtuk'axpáktu. ¹³ Du'unats nnasjawa ko xypyátpats esats nyákat tyadu kajxwíjjan maanumts n'akyjyiky'aty. ¹⁴ Pes yu Nindsun'ajtam Jesukristu tats xytyuknijawu ko tsojkats n'oogánnu. ¹⁵ Paaty n'akkajxwijta es du'añum xyjamyátstat tugekyu tyadu óyuts nja'o'kpu.

Peedru mudu jyamyunt oj t'ixtu ja Kristu

¹⁶ Ko oj nduk'axpáktu wi'ix ja Nindsun'ajtam Jesukristu myak'ajtan es ko jyumbita'añ ya naxwiin, kyaj oj ndukmadya'áktu anuu madya'aky di'ibu ja'ayadyu naty tu dya'oyudu, pes mudadsu nga'am wiinuts uadsuty

tu n'ixtu Jesusu myuj'ajtun. ¹⁷ Mut ko uudsuty támudsu naty mut yu'u ko Dios Teety myooyu windsu'kun esu muj'ajtun, ko myugajxu extu tsajpótm, es jyunañ: “Tyaadudsu du'un ja n'U'ungats di'ibats njantsytsyepjy, di'ibats muut njotkujk'áty.” ¹⁸ Es uudsuty ku'am tu nmadowdu ko Dios oj du'un jyuna'añ, mut ko támudsu naty mut ja Jesús kuni'xykyopkkajxm.

¹⁹ Es du'un ni'igu oy yajnijáwu ko tyuy'ajtanaty ja ayuk di'ibu Diosu kyugajxpu yajwu'umdu jaaybyéty. Paaty miits xymyabúktat yajxón di'ibu yu'ujaty kyuxjaaydyu, mut ko yu 'yuxpujku'naty, du'un yu'u éxtam tu'ugu kudu'xn di'ibu kyude'xypy ma ja koots it extu ko jyaju'ugut ja xuuñ'át es pyudsámut ja jayxyuu es tkudu'xut ja mjot mwinma'añaty. ²⁰ Tim jujp'am xyjaygyúkadu tyaadu: Ni tu'ugu Diosu kyugajxpu ku'am kyawinma'añbyaty di'ibu jaaybyéty ijtp ma Diosu jyaaybyajtun, ²¹ mut ko kyaj ja Diosu kyugajxputy tyukjajtadu tii ja'ay wyinma'añgyujxm, ja Espiritu Santu winma'añmyooydu.

2

Pánaty ya'uxpujktap ja andakun

¹ Nandu'un ma ja israelitu kajpn ijttu andákraty di'ibu junandu ko yu'adyu Diosu kyugajxpu, es du'un nandu'unu ya'uxpujkrpu andákraty mduknimínudap miidsuty yu uxpujku'nu axuugátyruu. Es extu 'yaxtijtup yu Nindsun'ajtam di'ibu tu 'yeeke yu'ugvyjxmty, es du'un ñaydyuknimínudu ku'am pojun ja kutugo'oyun. ² Oyu tyaadu jyadu'un'ajtpe, nimay di'ibu pyanajxaampy yu 'yaxuk jiky'ajtan, es paadyu ja'ayaty t'uxtijtu ja tuj'ajtan. ³ Tadu ya'uxpujkrpu andákraty nugoo 'yok'adsojknudu, es tsyoka'andap es miits xymyujúdyut yajxón ko naty mdukmumadya'agudu yu kya'oywyinma'añaty; per jantsy jékyup oj Dios tpujta'aky ja du'ambu ja'ay es yajtuydyúndat.

⁴ Mut ko Dios kyaj oj trojprame'xy ja ánkusaty di'ibu pekytyuundu jékyup, es tkujabijpu ma muj koots'át, es jap oj dyajwe'emy ku'wuuñ mut ja kadenu, es tpujke'ky extu ko yajpayo'oydyut. ⁵ Nan kyaj Dios oj trojprame'xy ja jekyjya'ayaty, ni'igu tkejxy ja ayo'onduu es dyajji'xtaay nidugekyu tadu axuk ja'ayaty, je'eyu dyajtséky ja No'ee, di'ibu kyajxwá'x esu ja'ay wa'lats jyiky'áttut, ja'a mut nijuxtujkrpu ja'ayaty. ⁶ Nandu'un ja Dios oj ttukmudoy ja pekyjya'ayaty ma Sodomu kajpn esu Gomorru kajpn, nine'ky es extu wyu'umdaay jaam. Du'unu tyaadu oj wye'emy éxtamu ijxpajtan wi'ix jya'ta'an kyabata'andu ja axuk ja'aydyujk; ⁷ per yajtsók ja Lot, tu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajt tuj'ajtan muut, di'ibu maay taj ko t'ijxy tadu axuk jiky'ajtan ma tadu axuk ja'ayaty. ⁸ Pes tadu ja'ay di'ibu jiky'ajt tuj'ajtan muut ma yu'ujaty, 'yayooy bom bom ma ja 'yaa jyot ko t'ijxy es tmadooy ja axuukpu tu'un kajxun. ⁹ Es du'un ya'ixy ko Nindsun'ajtam Dios ñija'ap wi'ix dyajnitso'ogat di'ibu mduunap, es wi'ix tpujku'uga'añ ja axuk ja'ayaty ko yajpayo'oydyut.

¹⁰ Dios tyukkumadowaampy waanu ni'igu di'ibáty yajtuundap ja 'yaxuk winma'añ es t'uxtijtu pánaty myudajttap ja kutujkan. Tadu ya'uxpujkrpu andakpu, tsoydyu'undúkaty es kujuunaty, es kyaj tsyu'ugudu es twingajxpáttut di'ibáty muj ja kutujkan myudajttap. ¹¹ Oy ja ánkusaty di'ibu ni'igu tmudaty ja myak'ajtan esu kyutujkan es kudiinamu tyadu andákraty, kyaj tkajxpóktu mut yu'ujaty Nindsun'ajtam wyindum.

¹² Per yu tyaadu du'ambu andákraty kyajxtap di'ibu kyaj tjaygyúkadu, du'un tmudattu jyot wyinma'añ éxtamu ujts juyujk di'ibu 'yami'in

'yajajtu es ja ja'ay ya'oogudat. Paaty da'un 'yooktat éxtamu ujts jayujkan, ¹³ ayowdur éxtam tu dya'ayowdu myagu'uguty. Ni k Yatesoydyundu xuu'am kyaya'an 'yuuga'andu. Es yu'u dan ayo'on tsoydu'un ko ñaymyúkadu mat miidsaty es kyaydyu, je'eyu kyax'attu, es je'eyu mwin'uuna'anudu miidsaty.

¹⁴ Per je'eyu da'un tjantsy'ixy tjantsytyuñ ja toxytyujkuty es muut pyekytyúnat, mat ko je'eyumu da'un pyekytyuna'añ. Es da'un dyajtagóy ja ja'ayaty di'ibu mbaat twin'uun. Tyadu andákruty naydyukpanujxudur ja di'ibátyu ja'ay kyaj tmudaty kajaa ja myubujkan. Je'eyu myeeñ'ooguty. Dios tu kyajxpékuty. ¹⁵ Tadu andákruty tu dan tyugoydyu mat ko tu tmudu'udagóydyu ja Diosu ñu'u tyu'u, es ja'a pyanujxtur ja wyinma'añ ja Balán, Beoru myaank, ko tjaganaratañ ja meeñ ko tkamamudooy ja Dios. ¹⁶ Peru Dios yajkajx ja Balangu byurru éxtamu ja'ayun, es 'yooju mat ko kyaj oy ttunañ.

¹⁷ Tu'ugu nudajñ di'ibu tu tyutsnu kyaj mbaat dyajnáxy ja tuudsu, esu yoots di'ibu yu poj wojpnyu'kup kyaj dyaky ja tuu; jajtru da'un nandu'un tyadu ya'uxprijku andakru, paadyu Dios pyujta'aga'anudu ma agoots it winu xuu winu tiempu. ¹⁸ Pes mat ja 'yanuu uxrijkan dyajtuñ ja naxwíñudu ja'ayudyu 'yaxuk winma'añ, es dyajtu'adíky di'ibuty apénanam tmastu'uty ma jyiky'aty pyojpatúñ. ¹⁹ Tyadu andákruty je'eyu twanda'aktu ko ja'ay wa'ats jyiky'áttat, es ku'am 'yitta pekyoty. Pes nidu'uk nidu'uk 'yane'emyudyu tadu di'ibu tu myumada'agyaty. ²⁰ Ko pán tmastu'uty ja 'yaxuk'ajtan ja'agyujxm ko t'ixy'attu Nindsun'ajtam éxtamu Yajnitsókrú Jesukristu, es óknam tñijambity es ñaygyayákyaty mat ja 'yaxuk'ajtan, waanu o'ktúy wya'ummat kadiinam jawyíñur. ²¹ Nik óxyur ko ni na'a tkadimnijawu yu oybyu nu'u tu'u, mat ko di'ibu myudsondak yu nu'u tu'u oybyu es óknam tmastu'uty es tñijambijnu ja 'yaxuk'ajtan, ²² ja'a tyukpatypy éxtam jyuna'añ ja ayuk: "Yu uk ñijambijtypy ja 'yantsy es tje'xy", es "ja adsam ko wya'atsnudsida'ay, jambijtr es najx myo'ontstsi'iy jatugok."

3

Mínp jatugok ja Nindsun'ajtam

¹ Mugu'ugitaty, tyadu da'un ja myumajtskrú neky di'ibu nduknija'ayudur. Ma ja jawyimbú neky es ma tyadu myumajtskrú nandu'un nduknijáyudu es xyja'agyúkadat yajxon. ² Jamyatstu ja uxrijkan di'ibu ja Diosu kyugajxraty ñigajxtu jékyur; es nandu'un ja Nindsun'ajtam Yajnitsókrú 'yana'amun di'ibu yu 'yapóstulaty mduk'uxprijkudu.

³ Tim jup'am jamyatstu ko naty tyimminannu ja Jesús, mnija'tudur yu ja'ayaty di'ibu jiky'ajttur mudu 'yaxuk winma'añ esu kyumamdsojkan, es yu'ujaty mdukxi'igudur miidsaty ⁴ es jyuna'anu'andu: "Jesús wyandak ko myina'añ jatugok, ¿kadii? Pes, ¿ma net? Yu n'aptujk'ajtam tu 'yo'knudu, per da'uñam wye'emy tugekyu nandu'un éxtamu naty ko yu naxwíñudu tsyondaky." ⁵ Tyadaty ja tukxíkruty kyaj tjaygyukaya'andu es kyaj tjamyatsa'andu ko jantsy jékyur taayumu naty tsajp esu nax, di'ibu Dios mat ja 'yayuk pyujtak esu nan ñuwimbudsumat, es dya'ity nuugujkóty, ⁶ es mat ja nuu, ja ayo'onduu, Dios dyajkutagooy ja naxwíñudu ja'ayaty. ⁷ Peru tsajp esu nax di'ibu jaa tyam, Dios tu jyuna'añ ko yajtoyaampy ko ja'ay yajpayo'oydyat es ko naty dyajkutagoya'añ ja pekyjya'ayaty.

⁸ Katu xyja'ayduhóydu magu'ugítaty, ko mut ja Dios tuk mil jumajt kyaj jyékyaty yu'u, es ni tu'ugu xuu kyapójunaty. Mut ja Dios, ti'igyu yu'u, du'un éxtam tuk xuu o éxtam tuk mil jumajt. ⁹ Kyaj tyuy'ajtanaty éxtam naagaty juna'andu, ko Dios jajkp tkuydyúñ yu di'ibu wyandakypy. Ja'a du'un ko xymyuma'xtujkam, es ja'a du'un yajkypy ja tiempu es ja pojpu ja'ay jyodumbíttat, es t'axájudat ja Jesús, kudíibu kyutagóydyat.

¹⁰ Per ja'tap ja tiempu ma myina'añ ja Nindsun'ajtam Jesukristu ko ni nga'awijx ngajup'ijxam, éxtam ja ma'tspu myiñ ni jawyiin tkanigajxy. Es ma tadu tiempu yu tsajp n'ijxtugo'oyum mut tu'ugu muk pami'imun. Yu xuu esu po'o esu madsa'ajaty tyoyu'kta'ayut, es wyingin wyinga'at ak juun, es yu naxwiñudu es tugekyu di'ibu ja yaa yajno'kta'ayut.

¹¹ Es kom du'un tugekyu kyutagoya'añ, du'un miidsaty byeen yaxón xy'ixtat wi'ix mjiky'áttat wa'ats es éxtamu Dios ttseky ¹² maanum xy'awixtu myina'añ tadu xuu, es xytyúndat wi'ix tsojk myínut. Ma tadu xuu yajno'oga'añ es kyutagoya'añ mut ja juun di'ibu ijtp tsajwinm, es di'ibu jaa'ajtp, tugekyu juyuywa'xta'ayut ko muk tyóyut. ¹³ Peru Dios tu twanda'aky xymyo'oya'anam ja jembyu tsajp esu jembyu naxwiñudu ma tugekyu yajtúnat di'ibu tuy'ajtan.

¹⁴ Paaty magu'ugítaty, maanum miits xy'awix xyjup'ixtu ko myina'añ jyata'añ tugekyu taadu, jiky'attu éxtam ja Dios ttseky, wa'atsti'knú, kyaj mdsiptúndat, es ni mgapekytyúndat, es du'un kyaj ti xyjáwudat di'ibu mjatánudup ko ja'a myínut. ¹⁵ Jaygyúkuu, es yu Nindsun'ajtamu mya'xtujkan ko kyaj tsojk myiñ, ja'a myeepy ja tiempu es jyodumbíttat ja pojpu ja'ayaty, es yu'u yajnitso'ogaampy. Du'un nandu'un tim mnijáyudu yu nmagu'uk'ajtam Paablu mut ja kyuwiji'yát di'ibu Dios mooyu. ¹⁶ Du'un ja Paablu tkajxwiji'y ja ja'ayaty ma tugekyu ñeky di'ibu jyaay. Tuy'ajtanu'u ko yu'u tu tkaxja'ay naagaty di'ibu tsip njaygyujkam. Taa yu ja'ayaty di'ibu kyaj yaxón t'axájudu ja Diosu jyaaybyajtan, es kyaj ñay'aguwítsudu mut ja Diosu 'yuxpajkan, yu'ujaty kyutajtap ja Paablu 'yuxpajkan di'ibu tsip es yajjaygyúkat, du'un éxtam tkutajtu di'ibu nandu'un jaybyety ijtp ma Diosu jyaaybyajtan. Du'un dyajtydyákudu ku'am ko Dios tyuydyuna'anudu.

¹⁷ Per miits magu'ugítaty, tu xyñijáwudu tugekyu tyaadu. Paaty éxkam ko tyadu du'ambu ja'ayaty mwin'uunudu es xymyastu'udat yu mjiky'ajtanu wa'atspu es ma xymyubeky ja Dios. ¹⁸ Yajmaj yajmáyudu wi'ix ni'igu oy xy'ix'áttat ja Nindsun'ajtam Yajnitsókpu Jesukristu. Maj'ajtan muut yu'u 'yítat winu xuu winu tiempu. Wa'an du'unaty.

Myatu'ukru Neku Di'ibu Fwank Jyaay

Jesús yajkypy ja jiky'ajtan

¹ Ja'ats miits nduknija'ayudap pánu naty jaayam ijtp ko kyajnamu naty ja naxwíñudu tsyonda'aky, di'ibu myooy ja jiky'ajtan nidugekyu di'ibu jiky'ajtp. Ja'ats uudsaty tu n'ix tu nmudowdu es tu ndoñ tu nmátstats mudadsu ngu'ujuty. ² Tu yajnijáwu yu jiky'ajtan, es uudsaty tu n'ixtu di'ibu yu jiky'ajtan yajkypy, es tyam miits nduknijáwudu es ja'a du'un ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu. Yu'u naty ijtp mudu Dios Teety es tu kyuxe'eky mat uudsaty. ³ Paadyats miits ndukmumadya'aga'andu di'ibats tu n'ixy es tu nmudóyuts, es nandu'un miits mdi'igyadya'aydyut mat uudsaty es mat ja Dios Teety es mat ja 'yU'unk Jesukristu. ⁴ Du'un nnijáyudu es udsajtam nxondákum nidugekyu ti'igyu es jotkada'aky.

Diosu du'un ja Jajun

⁵ Tyaadu du'un ja ayuk di'ibats ja Jesukristu xytyuk'uxpajk es ngajxwa'xyuts ma miidsaty ko yu Dios yu'u du'un ja Jajun, es ma yu'u kyaj ti agoots'ajtan. ⁶ Pan juna'anam ko ti'igyu n'ijtam mat yu Dios, es ndu'uyo'oyam agoots, andákum es kyaj ndu'unum ja táy'ajtan. ⁷ Per pan tu'uyo'oyam ma ja jajun, nmudajtam ja ti'igyu'at nixim niyam esu 'yU'unk Jesukristu ñe'pyñ xyajwátsum mat tugekyu nbojpu'ajtam.

⁸ Pan njuna'anam ko kyaj nbojpuja'ay'ajtam, naywyin'u'anam ku'am es ni ti táy'ajtan ngamadajtam. ⁹ Per pan mayajtsam ko nbekytyu'unum, Dios di'ibu tyiimpy ja táy'ajtan, xpyojpuma'xa'anam es xyajwátsum tugekyu nbojpu'ajtam. ¹⁰ Per pan juna'anam ko ngapekytyu'unum, mat yu'u ngakupajkam ja Diosu 'yayuk es ndijam ko andakp ja Dios ko jyuna'añ: “Yu ja'ayuty pojpatuundubu tugekyu.”

2

Kristu udsajtam xyñikajxtútum

¹ Nitítaty, tyámuts miits nnijáyudu kadiibm mbekytyúndut. Per pan jaa pán pyekytyúñ, nmudajtam tu'uk di'ibu xyñikajxtútum Dios windum. Yu'u du'un ja Jesukristu di'ibu tyiimpy ja táy'ajtan. ² Pes yu'u ku'am naydyukwindsu'ku kruuzkajxy es du'un tkumadooy ja nbojpu'ajtam. Es kyaj 'yudsajtamaty je'eyu, nandu'un tkumadooy nidugekyu ja naxwíñudu ja'ayadyu pyojpu.

³ ¿Wi'ix mbaat nmudajtam táy'ajtan ko n'ixy'ajtam ja Dios? Pes mudu tyaadu ko nguudyu'unum ja 'yana'amun. ⁴ Mat ko di'ibu junaamp: “Uj n'ixy'ajtypyuts ja Dios”, es kyaj tkuydyúñ ja Diosu 'yana'amun, tyadu ja'ay andakp es ni ti táy'ajtan tkamadaty. ⁵ Per ja ja'ay di'ibu kyuydyi-impy ja Diosu 'yana'amun, kexy ka'pxy tmadaty ja Diosu tsojkan, es du'un nnija'am ko ti'igyu n'ijtam mudu Dios. ⁶ Mat ko pan njuna'anam ko nbanajxam ja Jesukristu, xpyátam es njiky'ajtam éxtumu Jesukristu jyiky'ajty.

Jembyu ana'amun

⁷ Mngu'ugítaty, kyajts miits nduknijáyudu ana'amunu jembyu. Di'ibu nduknija'ayudap, ja'ayam mmudajtap di'ibu jawyíñup mya'anmaaydyu. Tyadu jeku ana'amun, ja'ayam ja ayuk di'ibu tu xymudowdu. ⁸ Oyu

du'un, tyaadu di'ibu nduknija'ayudup, yu'u tu'ugu jembyu ana'amun, es ya'ixup ko tuy'ajtanu'u ma Kristu es nandu'un ma miidsaty, mut ko najxp ja kugoots'at es ajt tu'xnup ja tuy'ajtan.

⁹ Di'ibu junaamp ko 'yity ma ja jajun es kyaj tteky ja myugu'uk, taadu ijtrpm kugoots. ¹⁰ Di'ibu tsyejpy ja myugu'uk, jiky'ajtp ma ja jajun, es ni ti kyayajpekyky'ayaty. ¹¹ Per di'ibu myudsip'ajtypy ja myugu'uk, jiky'ajtp es jyudity ma wyingoodsaty, es kyaj tnijawu ma ñejxy, mut ko ja koots'at tu yajjambityuty wiints.

¹² Nititaty, nnijayudats miidsaty mut ko Dios tu tme'xy ja mbojpty mut yu'ugyujxmu Jesukristu. ¹³ U'unkteedyaty, nnijayudats miits mut ko tu xy'ixy'attu Jesukristu di'ibu taayum ko naxwifudu tsyondaky. Una'kuty, nnijayudats miits mut ko tu xymyamad'a'akta ja mujku'ugopk.

Nititaty, nnijayudats miidsaty mut ko tu xy'ixy'attu Dios. ¹⁴ U'unkteedyaty, nnijayudats miits mut ko tu xy'ixy'attu Jesukristu di'ibu taayum ko naxwifudu tsyondaky. Una'kuty, nnijayudats miits mut ko yajxon tu xy'axajudu ja Diosu 'yayuk mut winu mjot. Paaty xymyadattu mak'ajtan es tu xymyamad'a'akta ja mujku'ugopk.

¹⁵ Katu xytsyoktu ja naxwifudu winma'añ, mut ko yu ja'ay di'ibu tsyojktup ja naxwifudu winma'añ, kyaj ttsoktu ja Dios Teety. ¹⁶ Mut ko tugekyu di'ibu jaa'ajtp naxwifun, ko ja'ay t'axta'aydyu di'ibu nini'x kabajk tsyejpy, ko t'adsoktu ko tii t'ixtu es ko myuj pyaadudu ko tii tmadat tjaygyartu, tugekyu tyadu winma'añ esu du'ambu jiky'ajtan jaa myifun ma yu naxwifudu, es kyaj myifun ma Dios. ¹⁷ Peru Dios yajkutugoyaampy ja naxwifudu winma'añ mut tugekyu di'ibu ja'ay adsojktup naxwifudu winma'añgyujxm, per ja ja'ay di'ibu kyuydyiimpy ja Diosu tsyojkan, jiky'ajtp winu xuu winu tiempu.

Tuy'ajtan esu andakan

¹⁸ Nititaty, tu jya'ty ma tyam tu'uk oknum ja ooru. Tu xymyadowdu ko myina'añ di'ibu myudsip'ajtypy ja Kristu. Pes nugo 'yokmay'ajnu di'ibu myudsip'ajttup ja Kristu. Paadyats nnijawu ko tu net jya'ty ja tiempu di'ibu tim ok. ¹⁹ Tamu ja'ay di'ibu pudsuumdu ma uadsaty, per kyaj yu'u t'axajudu Kristu extamu Yajnutsokpu. Mut kots xyfikaktu, paaty ya'ixy ko kyaj t'axajudu Kristu es nan kyaj yu'adyu nmamabujkpu'ajtam.

²⁰ Per miidsaty kyaj mdu'un'attu, mut ko Kristu mmooyadu ja Espiritu Santu es miidsaty nidugekyu mnija'adup ja tuy'ajtan. ²¹ Nnijayudats miits mut ko yajxon xyñijawudu ja tuy'ajtan, kyaj nnijayudu extam di'ibu kyaj tnijawu. Miidsaty yajxon xyñijawudu ko ma yu tuy'ajtan, kyaj myifun ja andakan.

²² Yu'u du'un andakp di'ibu junaamp ko yu Jesus kyaj yu'adyu Kristu. Esu taadu yu'u du'un di'ibu myudsip'ajtypy ja Kristu, pes 'yaxtijpy ja Dios Teety es ja 'yU'unk. ²³ Es di'ibu 'yaxtijpy ja Diosu 'yU'unk, nan kyaj 'yity ti'igyu mmut ja Dios Teety. Per pan 'yaxajup ja Diosu 'yU'unk, nan ijtp ti'igyu mut ja Dios Teety.

²⁴ Miidsaty, pes jiky'attu extamu Jesukristu 'yaxpajkan di'ibu m'axajudu extu jawyifun. Es ko du'un xytyunat, m'ittup ti'igyu mut ja Dios Teety es mut ja 'yU'unk. ²⁵ Es tyaadu du'un di'ibu Jesukristu tu xytyukwandakam, ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

²⁶ Tuts miits nnijayudu es mnaygywentu'atudat mudu tadu di'ibuty mwin'uanandup. ²⁷ Per miidsaty kyaj mdugoy'ajtxudu pan mduk'axpakudup, ja'a ko Jesukristu tu mmo'oyadu yu Espiritu Santu, es

yü'u mduk'axpajkadap tugekyu. Es yü'u dü'an ja tøy'ajtan es kyaj tmädaty ja andakun. Paaty ittu ti'igyü mat ja Kristu, éxtam yü Espírítu Santu tü mya'axpákada.

²⁸ Pes tyamu net nitítaty, ittu ti'igyü mat ja Kristu es mnayjotmukmo'oyudat ko yü'u kyuxu'ugut jatugok, es kyaj xymyudsoydyúndat ko myínat. ²⁹ Mnija'adap miidsaty ko Jesukristu tyiimpy ja tøy'ajtan. Pes nijáwudu nandu'un ko di'ibu tyuundap ja tøy'ajtan, yü'u dü'an u'unk'ajttap ja Dios.

3

Diosu 'yu'unguty

¹ Jaygyúkudu éxtam ja Dios Teety xyjantsytsyojkam es xy'u'unkniwa'anam. Es tøy'ajtanu'u xy'u'unk'ajtam. Paaty kyaj xy'ixy'ajtam pánudyu naxwiñudu winma'añ ja'a'ajttap, ja'a ko kyaj t'ixy'attu ja Dios.

² Mägu'ugítaty, adsajtam xy'u'unk'ajtam ja Dios. Es kyajnum xy-tyuk'ijxum wi'ix n'ak'ijtam, per ko Jesukristu kyuxu'ugut, dü'an n'ijtam éxtam ja Kristu, mat ko n'ixa'anam wi'ixu dü'an yü'u. ³ Es nidugekyu di'ibu dü'an 'yaxájudap ja Kristu éxtamu Yajnitsókrü, yü'ujaty nayyajwátsap kü'am éxtamu Jesukristu wya'adsaty.

⁴ Per di'ibu pekytyuump myudageepy ja Diosu 'yana'amun. Yü'u ja peky ko kyaju Dios ja 'yana'aman yajpadúñ. ⁵ Es mnija'adap ko Jesukristu myiñ yá naxwiñ yajpojpnitugeebyu, es kyaj yü'u tmädaty ni ti peky. ⁶ Es nidugekyu di'ibu ijttap ti'igyü mat yü'u, kyaj jyädity mat ja pojpu. Per nidugekyu di'ibu pekytyuundap, kyaj t'ixy'aty ja Kristu, es nan kyaj yü'u jya'a'átyaty. ⁷ Nitítaty, éxkam mwin'uumudu pán. Pánu Kristu ja'a'ajttap, ja'a tyiimpy ja tøy'ajtan éxtam ja Kristu kü'am. ⁸ Per di'ibu pekytyuump, yü'u ja'a'ajttap ja majku'ugópk, ja'a ko yü majku'ugópk pyekytyiimpy jawyíñap exta tyambaat. Yü Diosu 'yU'unk tü myiñ naxwiñ es dya-jkutugoya'añ di'ibu ja majku'ugópk tyiimpy.

⁹ Ni tu'uk adsajtam di'ibu Dios xy'u'unk'ajtam njiky'ajtam éxtamu pojpu tuumbu, mat ko nmädajtam ja jiky'ajtan di'ibu Dios tü xymyo'oyam es kyaj mbaat ni'igü ndu'unam ja pojpu, mat ko xy'u'unk'ajtam ja Dios. ¹⁰ Es müdu tyaadu ñigaxe'eky pánudyu Dios u'unk'ajttap es pánaty ja majku'ugópk u'unk'ajttap. Mat ko di'ibu jiky'ajtr axuuk es kyaj tseky ja myugu'uk, kyaj jya'a'átyaty ja Dios.

Naydsyojkam nixim niyam

¹¹ Pes di'ibu Jesukristu xytyuk'ana'amam exta jawyíñap, tyaadu dü'an ko nnaydsyojkam nixim niyam, ¹² es kyaj ndu'unam éxtam ja Kaín di'ibu ja'a'ajttap ja majku'ugópk es dya'e'ky ja myuga'ax Abel. ¿Es ti ko dya'e'ky? Mat ko Abel jyiky'aty tøy'ajtan müat es ja Kaín kyaj.

¹³ Mägu'ugítaty, katu dü'ñü mwu'amudu pün mduk'ak'ajttap pánudyu naxwiñudu winma'añ ja'a'ajttap. ¹⁴ Mat ko ndsojkam ja nmägu'uk'ajtam, nnija'am ko yü Dios tü xyajjugákam mä yü o'kun es tü xyajmi'inam mä yü jiky'ajtan. Di'ibu kyaj tseky yü myugu'uk, wü'amp yü'u mä ja o'kun. ¹⁵ Di'ibu kyaj tseky ja myugu'uk, yü'u dü'an yajja'ay'o'krü. Es miits mnija'adap ko ja yajja'ay'o'krü kyaj tmädaty ja jiky'ajtan winu xüu winu tiempü. ¹⁶ Nnija'am di'ibu düan tsojkan'ajtr, mat ko Jesukristu dya'ijxu ko jyiky'ajtan dyajky mat adsajtamgyajxm.

Es du'un xypyátam udsajtam es nyajkam ja njiky'ajtan'ajtam mat ja'agyajxm ja nmagu'uk'ajtam. ¹⁷ Pün ja pün tmudaty tjaygyepy di'ibu ndukjiky'ajtam, es t'ixy ja myagu'uk tyugoy'ajtxaty, es kyaj tpa'ayoy, ¿wi'ix mbaat tmudaty ja Diosu tsojkan?

Amumdu'uk jot naybyujtákam ma Dios

¹⁸ Nitítaty, kyaj nnaydsyojkam je'eyu wingu'ay agu'ay, naydsyojkam éxtam mbaat ya'ixy di'ibu ndu'unam mat ja t'ajtan. ¹⁹ Du'un nnija'am ko xyja'a'ajtam ja Dios es n'ijtam jotkujk Dios windum ²⁰ ko nbekyjya'am, Dios ni'igu myújaty es kadiinam udsajtam n'ot'ajt nwinma'añ'ajtam, ñija'ap yu'u tugekyu. ²¹ Mugu'ugítaty, pün kyaj ti nbekyjya'am, nwinguwa'kam jotkujk ja Dios, ²² es yu'u xymyo'oyam di'ibu udsajtam n'amdo'om, mat ko nguydyu'unam ja 'yana'amun es ndu'unam di'ibu yu'u tseyjy. ²³ Es ja Dios tni'ana'am es nmabujkam ja 'yU'unk Jesukristu es nnaydsyojkam nixim niyam, éxtam ja Kristu xytyuk'ana'amam. ²⁴ Pün nguydyu'unam ja Diosu 'yana'amun, jiky'ajtam mat yu'u, es yu'u jyiky'aty mat udsajtam. Nnija'am ko yu'u jyiky'aty ma udsajtam, mat ko tu xymyo'oyam ja Espiritu Santa.

4

Espiritu Santa esu ka'oybyu

¹ Mugu'ugítaty, jaa may ja ja'ay di'ibu nayñigajxadup ko yu'u ya'axpaktu es ko xytyuknimi'inam ja Diosu 'yayuk. Katu miits xymyabaktu, ja'a ko taa may di'ibu andáktap, je'eyu xywyin'uana'anam. Ixtu yajxonu tadu 'yaxpukun es net xymyabaktat pün t'ajtan ko yu'u Dios tja'a'aty.

² Du'un xyñijawudat ko yu'u Diosu Jya'ajun tja'a'aty: nidugekyu pánuty junándup ko yu Jesús ya'adyu du'un ja Kristu, Diosu 'yU'unk di'ibu miin ya naxwiiñ éxtamu naxwíñudu ja'ay, ja'a myudajttap ja Diosu Jya'ajun. ³ Ja di'ibu junaamp ko Kristu kyaj du'un oj myiñ, kyaj ja Espiritu Santa tmudaty, ja'a taadu myudsip'ajtypy ja Kristu. Es tu xymyadowdu miidsaty ko myina'añ di'ibu myudsip'ajtypy ja Kristu. Pes ta net ya naxwiiñ.

⁴ Nitítaty, miidsaty Dios mja'a'ajtudup. Tu xymyamada'aktu tadu andakpety, mat ko yu Espiritu Santa di'ibu miidsaty mat m'ittu, ni'igu yu'u myújaty es kadiinamu ka'oybyu di'ibu ja ya naxwiiñ. ⁵ Tadu andakpu yu'u ja'a'ajtudup ja naxwíñudu winma'añ, paaty tkajxwa'xtu ja naxwíñudu winma'añ, es myudoo'ijtudu ja ja'ay di'ibu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudup. ⁶ Per udsajtam Dios xyja'a'ajtam. Di'ibu Dios 'yijxy'ajtypy, myudoo'ijtypy ja ayuk di'ibu ngajxwa'xam. Per di'ibu kyaj Dios jya'a'átaty, kyaj xymyudoo'ijtam. Es du'un mbaat n'axkajpum pün myudajtypy ja Espiritu Santa di'ibu t'ajtan yajkypy, es pün myudajtypy ja ka'oybyu di'ibu win'u'amp.

Dios yu'u du'un ja tsojkan

⁷ Mugu'ugítaty, n'oknaydsyojkam nixim niyam, mat ko yu tadu tsojkan myiñ ma Dios. Nidugekyu di'ibu myudajttap ja tsojkan, yu'u Dios u'unk'ajtudup, es 'yixy'ajttap ja Dios. ⁸ Di'ibu kyaj tmudaty ja tsojkan, kyaj yu'ujaty t'ixy'attu Dios, mat ko Dios yu'u du'un ja tsojkan. ⁹ Dios xytyuk'ijxam ja tsojkan udsajtam ko tkejxy ja tyu'uk U'unk ya naxwiiñ es nmudajtam ja njiky'ajtan'ajtam mat yu'agyajxma 'yU'unk. ¹⁰ Kyaj

'yudsajtmaty jawyiin ndsojkam ja Dios, jawyiin'ajtp ya'u oj xytsy-ojkam es xytyuk'ijxam mat ko xytyuknigajxam ja 'yU'unk es xya-jpojrunitago'oyam.

¹¹ Mugu'ugitaty, mat ko da'un ja Dios tu xytsyojkam, nandu'un naysy-ojkam nixim niyam. ¹² Ni na'a pánu Dios tka'ixy. Per pan naysyojkam nixim niyam, Dios ijtp ma'udsajtam es nmudajtam ja tsojkan. ¹³ Es mat ko Dios tu xymyo'oyam ya Espiritu Santu, tu xytyuk'ijxam ko ya'u 'yity mat udsajtam, es udsajtam n'ijtam mat ya'u. ¹⁴ Es tats n'ixyats ku'am es ngajxte'xyats ko Dios Teety tkejxy ja 'yU'unk ya naxwiiñ éxtamu Yajnitsókpu. ¹⁵ Oytyim pánaty di'ibu 'yijxajpy ko Jesús ya'u Dios 'yU'unk'átyaty, jiky'ajtp mat ja Dios es ja Dios jyiky'aty mat ya'u.

¹⁶ Es da'un nnija'am es nmubajkam ko Dios xytsyojkam. Dios ya'u da'un ja tsojkan, es pan naysyojkam nixim niyam, Dios jiky'ajtp mat udsajtam, es udsajtam njiky'ajtam mat ja Dios. ¹⁷ Es ko njiky'ajtam mat ja Dios, maj máyup es kexy ka'pxy 'yítat ja ndsojkan'ajtam es ndukma'awdajtam ko Dios xypyayo'oyam, ja'a ko n'ijtam ya naxwiiñ éxtamu Kristu. ¹⁸ Ma' jyámaty ja tsojkan, kyaj jyámaty ja tsu'kan. Di'ibu myudajtypy kexy ka'pxy ja tsojkan, yajkekyry ja tsu'agu. Ja'a ko pan ndsu'kam tii, njajptsu'kam ko xytyukkumadowa'anam di'ibu tu ndu'undago'oyam. Ko ti ndsu'kam, kyaj kexy ka'pxy nmudajtam ja tsojkan.

¹⁹ Dios jawyiin xytsyojkam udsajtam. Paaty udsajtam ndsojkam ja Dios. ²⁰ Pan ja pán jyana'añ: "Uj ndsejpyats ja Dios", es kyaj ttseky ja myagu'uk, andakpu taadu. Pan di'ibu kyaj ttseky ja myagu'uk di'ibu yaa 'yijxypy, nan kyaj mbaat ttseky ja Dios di'ibu kyaj t'ixy. ²¹ Mat ko Dios tu xytyuk'ana'amam ko di'ibu tsyejpy ja Dios, nandu'un ttsókat ja myagu'uk.

5

Wi'ix ja ka'oybyu nmumadákam

¹ Nidugekyu di'ibu 'yaxájup ja Jesús éxtamu Kristu, ya'u da'un ja Dios u'unk'ajtudup. Ja ja'ay di'ibu tsyejpy tu'ugu u'unkteety, nandu'un ttseky ya u'unkteedyu 'yu'ungaty. ² Ko ndsojkam ja Dios es nguydyu'unam ja 'yana'amam, ndsojkamu naty nandu'unu 'yu'ungaty. ³ Es ko ndsojkam ja Dios, nguydyu'unamu naty ya 'yana'amam. Es kom xy'u'unk'ajtam ja Dios es ndsojkam, kyaj muk nja'am es nguydyu'unam di'ibu ya'u xytyuk'ana'amam, ⁴ mat ko nidugekyu udsajtam di'ibu xy'u'unk'ajtam ja Dios, nmumadákam es kyaj ndu'unam ja naxwiiñadu winma'añ. Nmumadákam mat ko nmubajkam ko ja Jesús ya'u Kristu, Diosu 'yU'unk. ⁵ Pánaty myubajktup ko Jesús ya'u Diosu 'yU'unk, myumadáktup es kyaj ttúndut ja naxwiiñadu winma'añ.

Jesús yajnigajxy ko Dios 'yu'unk'átyaty

⁶ Ko Jesús myiñ ya naxwiiñ, oj ya'ijxwe'emy mat ja nuu es ja ne'pyñ, kyaj jye'eyaty ja nuu, ja'a mat ja nuu es ja ne'pyñ. Es ja Espiritu Santu ku'am dyajtydyúku, es ni na'a kya'anda'aky. ⁷ Teguk jyam'aty tsajpótm di'ibu yajtydyujkadu tyaadu: ja Dios Teety, ja Diosu 'yU'unk esu Espiritu Santu. Es ti'igyu ja tya'ajtan di'ibu yajktup. ⁸ Es teguk jya'áty naxwiiñ di'ibu yajtydyujkadu tyaadu: ja Espiritu Santu, ja nuu es ja ne'pyñ. Es ti'igyu ja tya'ajtan di'ibu yajktup. ⁹ Nmubajkam ko tnikajxpátu ja'ayaty. Per ya Diosu nikajxajtan kanak nipat 'yóyaty. Yu Dios tu jyana'añ ko Jesús

yá'u 'yU'unk'ajtypy. ¹⁰ Di'ibu myubejkyry ja Diosu 'yU'unk, myudajtypy jyodoty wyinma'añóty di'ibu ñikajxpejtypy ko tyu'ajtanaty. Per di'ibu kyaj tmabeky ja Dios, du'un t'ixy éxtam 'yanda'aky ja Dios, mat ko kyaj tmabeky ja Diosu ñikajxrajtan ko jyañnáñ: "Jesús uj n'U'unk'ajtypy." ¹¹ Tyadu nikajxrajtan yá'u du'un: ja Dios tu xymyo'oyam ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu, esu tyadu jiky'ajtan 'yity mat ja 'yU'unkkyujxm. ¹² Di'ibu 'yaxájap ja Jesús éxtam ja Diosu 'yU'unk, myudajtypy tyadu jiky'ajtan. Per di'ibu kyaj t'axaju Jesús éxtam ja Diosu 'yU'unk, kyaj tmudaty tyadu jiky'ajtan.

Kajxwíjun esu kajxpo'xun

¹³ Nnija'ayudapts miits di'ibu myubajktap ja Diosu 'yU'unk, es xynijáwudat ko xymyudattu ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

¹⁴ Kyaj ndsu'k nja'am ko n'amdo'om tii ja Dios, mat ko nnija'am ko ti n'amdo'om di'ibu ijtp ti'igy di'ibu yá'u tsyejpy, yá'u xymyado'om. ¹⁵ Es mat yá'u ko xymyado'om, nnija'am ko xymyo'oyamu naty di'ibu n'amdo'om.

¹⁶ Pún 'yijxyry ko tu'ugu myugu'uk ttuñ ja peky di'ibu kyaj myunejxyty ma ja o'kun, wa'an tkajxta'aky ma Dios kadiibu 'yoogat. Ja'a ko taa yu peky di'ibu manajxp ma ja o'kun, es madu tyadu peky kyajts njuna'añ es kyajxta'agut yá'ugyujxm. ¹⁷ Tugekyu axuakru yá'u dun peky. Es taa yu peky di'ibu kyaj myunejxy ma ja o'kun.

¹⁸ Nnija'am ko di'ibu myudajtypy ja Dios éxtamu Tyeety, kyaj pyeky-tyuun'adu'atsy, mat ko Diosu 'yU'unk tkwentu'aty di'ibu Dios jya'a'ajtypy, es kyaj ja mujku'ugópk wi'ix tyuñaty.

¹⁹ Nnija'am adajtam ko Dios xyja'a'ajtam esu mujku'ugópk yá'u ja'a'ajtudap tugekyu di'ibátyu naxwíñadu winma'añ ja'a'ajtudap.

²⁰ Es nnija'am nandu'un ko ja Diosu 'yU'unk tu myiñ es tu xymyo'oyam yu nwinma'añ'ajtam es n'ixy'ajtam ja Dios. N'ijtam ti'igy mat ja Dios es mat ja 'yU'unk Jesukristu. Tyu'ajtanaty ko yá'adyu Dios, es yá'u du'un yajkyry ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu. ²¹ Nitítaty, éxkam ko xywyindsu'ugudat di'ibu kyaj Dyios'aty.

Myamajtskrɛ Neki Di'ibu Fwank Jyaay

Tɛy'ajtɛn esɛ tsojkan

¹ Ɔj, mɛjja'ay Fwank. Nduknigajxtɛptsɛ tyɛdɛ neky ja Kiiryɛ di'ibu Dios wyin'ijɛ, esɛ 'yu'ungɛty di'ibɛts ɛj njantsytsyojktɛp; es kyaj jye'eyɛty ɛj, nandɛ'ɛn nidɛgekyɛ di'ibu tɛ tɛnjɛwɛdɛ ja tɛy'ajtɛn. ² Ndsɔktɛts miits mɛt yɛ'ɛgyɛjɛxmɛ tɛy'ajtɛn di'ibu nmɛdajtɛm njodoty nwinmɛ'añɔty, es 'yity mɛt ɛdsajtɛm winɛ xɛɛ winɛ tiempɛ. ³ Wa'anɛ Dios Teety es ja 'yU'unk Jesukristɛ mgunu'xɛdɛ, es mmo'oyɛdɛ ja pa'ayo'on esɛ agujk'ajt jotkujk'ajtɛn, es ja'a mɛɛt n'ijtɛm mɛ ja tɛy'ajtɛn esɛ tsojkan.

⁴ Byeenɛts tɛ njantsyxyonda'aky kots tɛ nnijawɛ m'u'ungɛty jyiky'attɛ mɛt ja tɛy'ajtɛn, dɛ'ɛn ɛxtɛm ja Dios Teety xytyuk'ana'amɛm. ⁵ Es tyam, mɛgu'ugitɛ Kiiryɛ, nmɛnu'xtɛkyɛyɛts ko nɛaydsyojkɛm nixim niyam. Tyɛɛdɛ di'ibu nduknija'ayɛp, kyaj yɛ'ɛjɛty ja Diosɛ 'yana'amɛnɛ jembyɛ, ja'ayɛmɛ'u di'ibu n'okmɛdajtɛmbɛ extɛ jawyɛñɛp; ⁶ esɛ tyɛɛdɛ dɛ'ɛn ja tsojkan ko nguydyu'unɛm dɛ'ɛn ɛxtɛm jyɛna'añ ja Diosɛ 'yana'amɛn. Yɛ'u ja ana'amɛn di'ibu mmɛdoodɛ extɛ ko xymyɛɛbjktsondɛktɛ Kristɛ, ja'a ko nɛaydsyojkɛm nixim niyam.

Win'u'ambɛty

⁷ Pes may jaa jyɛdity ja win'u'ambɛtɛjk mɛ tyɛdɛ naxwɛñɛdɛ di'ibu kyaj t'axɛjɛdɛ ja Jesús ko yɛ'ɛdyɛ Kristɛ, Diosɛ 'yU'unk di'ibu kyajɛ yɛ naxwɛñɛ ɛxtɛm naxwɛñɛdɛ ja'ay. Di'ibu dɛ'ɛn andakp, yɛ'u dɛ'ɛn myɛdsip'ajtyɛp ja Kristɛ. ⁸ Naygywentɛ'átɛdɛ, kɛdiibu tyɛgɔyɛt di'ibu tɛ xytyundɛ, es dɛ'ɛn kexy ka'pxy myajkumɛdyɛt.

⁹ Di'ibu 'yaktimnikeempy ja Jesukristɛ 'yɛxpɛjkɛn es kyaj wye'emy mɛt yɛ 'yɛxpɛjkɛn, kyaj 'yity mɛt ja Dios; per di'ibu 'yaxɛjɛp es tkuydyɛñ ja Jesukristɛ 'yɛxpɛjkɛn, ijtp mɛdɛ Dios Teety es nandɛ'ɛn mɛdɛ 'yU'unk Jesukristɛ. ¹⁰ Pɛn ja pɛn mninɛjɛdɛ myɛ'ɛxpɛkɛ'aɛnɛdɛ wiink, es kyaj yɛ'ɛjɛty ja Jesukristɛ 'yɛxpɛjkɛn, katɛ xykyɛpɛktɛ es myɛ'ɛxpɛkɛdɛt mɛ miits mnaymyɛkɛdɛ. ¹¹ Es nan katɛ miits xyajjotkujk'attɛ ni wi'ix tsoo.

¹² Mɛyɛñɛmɛts miits nja'anɛmɛyɛ'andɛ, per kyajts nja'aya'añ mɛ tyɛdɛ neky. Nɛjɛxɛambɛts kɛ'ɛm mɛ miidsɛty es nmɛtmɛdyɛ'aga'andɛ kɛ'ɛm, es dɛ'ɛn kyɛ'pxɛt ja nxondakɛn'ajtɛm.

¹³ Yɛ mmɛga'ax di'ibu Dios nandɛ'ɛn win'ijɛ, esɛ 'yu'ungɛty, mduknigɛxɛdɛ Dioskajɛy.

Mydugukpu Neku Di'ibu Fwank Jyaay

Gayu oy yajnegajxy

¹ Ej mujja'ay Fwank. Nduknigejxpyudsu tyadu neky mij, Gayu di'ibats njantsytsyejpy tɔy'ajtɔn mɔɔt. ² Pes mɔgu'ugitu, n'amdeebɔyts ja Dios es oy muk m'itɔt, dɔ'un ɛxtɔm oy m'ity mwe'emy mudu Dios. ³ Pes xondákrɔts muk ko myiindu nidu'uguty ja nmɔgu'uk'ajtam es xytyukmɔmadya'aktɔts ko mij xpyadúñ ja tɔy'ajtɔn. ⁴ Ni tits ni'igu xykyayajxonda'aky kots nnijawu ko n'u'ungɔdyɔts 'yittu ma ja tɔy'ajtɔn. ⁵ Mɔgu'ugitu, oy xytyuñ ko xpyuduku ja nmɔgu'uk'ajtam, es ni'igu pánaty wiink tsoo tso'ondɔp. ⁶ Yu'ujaty ku'am tɔ tmadya'aktɔ ma mɔbɔjkrɔtɔjk ñaymyúkɔdu wi'ix xytsyojktɔ. Es oy xytyuñ mɔt ko xpyudúkɔdu ma tyu'uyo'oydu, mɔt ko Dios tsyejpy es dɔ'un xytyúnt. ⁷ Pes yu'ujaty jyɔdittu tmɔdundu Jesukristu es tkajxwá'xtu Jesukristu 'yayuk majaty ja ja'ayaty, es ni tka''axájɔdu pudɔjkan ma tadu ja'ayaty di'ibu kyaj t'axájɔdu Jesukristu. ⁸ Paaty udsajtam xpyátɔm es nbudɔjkan, mɔt ko dɔ'un mɔɔt ti'igyɔ nmɔdu'unɔm ja Dios.

Diótrefes es Demetryu

⁹ Dɔ'unɔts tɔ nnijayu ja mɔbɔjkrɔtɔjk di'ibu naymyujkɔdɔp ma mij, per jap 'yityu tadu Diótrefes di'ibu tim'ana'amaamp es kyaj tkuɔdyuna'añ ɛxtɔmts nja''anɔmɔ. ¹⁰ Paaty kots njɔjpta'agut, net ndukmɔmadya'aktɔt nidugekyu miidsuty ɛxtɔmts udsuty xyñibi'tskajxɔdu, xyñi'oo xyñiyaxɔdu mɔt ja andakɔngyɔjxm; es mudu tyaadɔ kyajyɔm jyotkɔda'aky, nan ni ja'a tka''axájɔ ja nmɔgu'uk'ajtam di'ibu nɔjxtɔp ya'uxpɔjkrɔ, es kyaj tkupeky es wiinkpu 'yaxájɔdɔt. Es pɔnaty 'yaxájɔyándɔp, 'yuxwojppɔdseempy tsajptɔgóty.

¹¹ Mɔgu'ugitu, katɔ xpyadúñ ja axɔkpu ijxpajtan. Padún ja oybyu. Di'ibu oy tyiimpy, Dios ja'a'ajtɔp; per di'ibu tyiimpy ja axɔkpu, kyaj tka'ixy'aty ja Dios.

¹² Byeen yajxón tɔmadya'aktɔ nidugekyu ko Demetryu jyiky'aty tɔy'ajtɔn mɔɔt. Es tɔy'ajtɔn yu'u, mɔt ko jyiky'aty ɛxtɔm ja Dios ttseky. Nandu'un udsuty nnikajxpajttɔptsu tyaadɔ, es mij mnija'ap ko kyajts n'andá'aktɔ.

¹³ Máyñɔmts miits nja''anɔmɔyá'andɔ, per kyajts nja'aya'añ ma tyadu neky, ¹⁴ nɔjxáambats ku'am ma mij es nmɔtmadya'aga'añ wingu'am agɔ'am.

¹⁵ Dios myajjotkujk'átɔdɔp. Nmɔgu'uk'ajtam di'ibu yam mduknigáxɔdu Dioskajxy. Tunu may'ajtɔn, mɔ'oydu ni'amuku Dioskajxy di'ibáty jap ma mij.

Neky Di'ibu Juudas Jyaay

¹ Uj Juudas, Jesukristu myuduumbu, myuga'axu Santya'agu. Ndukniga-jxtuptsu tyadu neky ja ja'ay di'ibu Dios Teety tu twin'ixy es tja'a"ata'añ, es di'ibu Jesukristu kyuwaampy. ² Wa'anu Dios mmo'oyudu pa"ayo'on, agujk'ajt jotkujk'ajtan esu tsojkan.

Púnuty tyuk'axpajktap ja andakan

³ Mugu'ugítuty, byeenats tu njantsytsyeky nduknijayuya'andu ja nitsokan di'ibu nmudajtam. Per nja'abuts ko koonamts nnijáyut es nmunu'xta'aktut es xytyúndut wi'ix kyaj pán dyajtugátsut di'ibu nmabujkam, di'ibu tugok je'eyu yajmooy ja Diosu jya'ayuty. ⁴ Ja'a ko tu ja ja'ay andakungyujxm tyákuđu mā miidsuty. Yu'u ja Diosu 'yayuk 'yandijpy di'ibu extu jékyur mā yajjaaywyu'am ko du'ambu ja'ay windugoyándur, éxtam pyaadyuty. Mut ko 'yaxukja'ay'áttu, jyanandu ko Dios myay'ajtangyujxm nyajpojpaama'xam, es paaty mbaat nma'indu'unam, es 'yaxtijtap ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

⁵ Paaty miits ndukjamyatsa'andu, oy xyjanijáwudu, ko oy ja Dios tjayajpudsuumdu Ejiptu nidugekyu israelitu ja'ayuty, óknam dyajkutugoooy di'ibu majaty kyaj tmabujktu. ⁶ Es nija'ajuty ja anklus di'ibu kyaj tmamudooy ja Dios, es tmastuty ja tyuunk di'ibu Dios mooyu, Dios myudajtypy tsimy mā koots it es ttukkumadowa'añ ko ttpayo'oyut. ⁷ Nandu'an jyajtu Sodomu esu Gomorru mut ja wiingátyryu kajpn di'ibu myawingon'ajtypy. Tadu ja'ayuty naygyu'uyajkuđu es myu'indúndut, es ttúndut di'ibu kyaj jyapaadyuty ttúndut. Paaty ja Dios dyajkuđáky ja junya'ank tsajpótm es dyajtooydyaay tugekyu ja kajpn. Es du'un ja Dios xytyuk'ijxam wi'ix ttaydyuna'añ ja pekyjya'ayuty.

⁸ Per oy tjatimnijáwudu tugekyu tyaadu, nandu'unu tadu andakpu dya"axuugudu kyu'am nini'xuty es t'axtijtu ja Diosu kyutujkan, es extu wyingajxpajttap púnuty ijttap jam tsajpótm. ⁹ Per extu yu arkanklus Migel kyaj du'un t'oooy ja mujku'ugópk ko dyajtsiptáktu mut ko tjayajnujxáñ ja Moisesu ñini'x, je'eyu t'anmaay: "Wa'an ja Nindsun'ajtam mwín'ooyuty." ¹⁰ Peru tadu andákruty ñi'o'odur di'ibu kyaj tnijáwudu. Du'un yu'ujuty éxtamu ujts juyujk, kyaj jyaygyúkuđu es ñayyajtugóyudu.

¹¹ jPuroobuty yu'a!, mut ko t'axtijtu ja tuj'ajtan es tradudu ja kyu'am winma'añ éxtamu Kaín. Kyaj ttundu di'ibu Dios tsyejpy, mut ko myeeñ'ooguty éxtamu Balán, es éxtamu Koree, du'un 'yooktat ja'agyujxm ko tnibudu'uktu ja Dios. ¹² Ko mnaymyúkuđu es mgay m'uuktu Dios tsyojkungyujxm, tyadu andákruty tyákuđu mā miidsuty, es ni kyat-soydyundu es xymyutkay xymyut'uuktu. Du'un yu'ujuty éxtamu borreegu kwentu'ajtpu di'ibu naygywentu'ajtap ku'am, éxtamu yoots di'ibu kyaj tmudaty ja tuu es yajnejxyuty ja poj, du'un yu'ujyuty éxtamu je'xykyépyun di'ibu kyaj tyuamp'áty, éxtam tu'ugu kepy di'ibu tu tyatsnu mudu ñi'aats ñigoxy. ¹³ Tadu andákruty, yu'u myunujxtap ja jiky'ajtanu axuukpu extu mbaat yajtsoydyúnudu. Du'un yu'ujuty éxtamu jikymyejyñ ñikapy es dyajpudsémy ja axuukpu mejyñbyu'aay, es nandu'un éxtamu madsa'ada'atsy ko ñaxy tsajwinm ko tye'xy muk es waanu 'yity, ta pyi'itsy, esu du'unu tadu andákruty wyu'amdu muk agooststuuu winu xuu winu tiempu.

14 Yu'udyu danu tyaadaty di'ibu tim jékyup myadyak ja Enok, ja Adanu 'yok myujxutujk naska'axubu. Du'un jyunañ ja Enok: "N'ijxats ja Nindsun'ajtam ko myiñ mat kanak milu 'yánklusaty, ¹⁵ es trayo'oyat nidugekyu ja ja'ay es tkumadówat ja axuk ja'ayaty di'ibu tu ttundu tugekyu axuukpu, es mat ko nanda'un mat ja axuk ayuk tu tkajpraattu ja Dios." ¹⁶ Esu tyadu andákraty myu'u'undup ja Dios esu wiingátypyu, ni na'a kyajotkuda'aky mat ja di'ibu myudajttup. Ja'a tyuundup di'ibu yu'u ku'am tsyojktup, kyu'awak'attu es ñayyajmujpajta'aga'anudu, es oy myadya'aktu mat ja wiinkpu ja'ayaty ko ti tsoktu di'ibu ku'am tyuk'oy'attup.

Kajxwíjun mat ja mubujkraty

¹⁷ Per miits mugu'ugítaty, jamyatstu wi'ixu Nindsun'ajtam Jesukristu 'yapóstulaty xytyukmamádyákam. ¹⁸ Du'un jyunandu: "Ja tiempu di'ibu tim okpu jaa'ataamp ja ja'ay di'ibu tyukxi'igaampy ja Diosu 'yuxpajkan es jyiky'ataañ éxtam yu'u ja 'yaxuk winmaañ." ¹⁹ Tyaadu du'ambu ja'ay yu'u yajnaywya'xup ja nmugu'uk'ajtam es jyiky'attu éxtam ja ñini'x kyubajk tsoktu, es kyaj tmadattu ja Diosu Jya'ajun.

²⁰ Per miits mugu'ugítaty, yajmujwiin yajkajaaju mmubajkan nixim niyam, es kajxta'aktu éxtam ja Espiritu Santu mn'umo'oy mdu'umo'oyadu. ²¹ Naymyudátadu mat ja Diosu tsyojkan es jupp'ixtu ko myinaañ ja Nindsun'ajtam Jesukristu, ko mat ja pya'ayo'on xymyo'oya'anum ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

²² Pa'ayowdu púnaty kyaj oy tnijáwudu ti ja Dios tsyejpy. ²³ Di'ibu tuu dan timnayyajtgoyánnup, yajtso'ok éxtam jyawu xyjuuty juunóty; esu wiingátypyu pa'ayow es yajtso'ok, per éxkam mya'axuugudu mat ja 'yaxuk jiky'ajtan.

²⁴ Ja nYajnitsokpu'ajtam, ja Diosu tu'ukpu di'ibu myudajtypy ja muk'ajtan es kudiibu mbekykya'adut es myajkaxu'ugudut wa'ats Dios wyindum ma ja myuj'ajtan, es mat ni'igu xondakan, ²⁵ wa'an ja'a tmadattu ja muj'ajtan, muk'ajtan, es ja kutujkan. Du'un 'yijty Nindsun'ajtam Jesukristukyujxm ma kyajnamu naty tsyonda'aky ja naxwíñudu, tyamu du'un 'yity, es winu xuu winu tiempu du'uñum 'yity. Wa'an du'unuty.

Di'ibu Dios Myooy Ja Jesukristu Es Ttuknijawudat Ja Myuduumbaty

¹ Di'ibuts nguxjaapy ma tyadu neky, yu'u di'ibu Dios myooy ja Jesukristu es ttuknijawudat ja myuduumbaty di'ibu tsojkar es tsojk tyuna'añ jyata'añaty. Jesukristu tkejxy nidu'ugu 'yanklus ma uj, Fwank, Jesukristu myuduumba, es tats xytyuknijawu tugekyu tyaadu. ² Paaty ma tyadu neky nnikajxpeytyats ko tyu'ajtanaty di'ibuts n'ijx nmudoo, ko yu'u ja Diosu 'yayuk es di'ibu Jesukristu xytyuk'ijx xytyuknija'ajuts.

³ Dios kunu'xadap di'ibaty kyajxtap, es kunu'xadap nandu'un di'ibu myudeepy ja myadya'agyu tyadu ayuk, es tmabuktat es tkuydyundat di'ibu ijtp yaa kaxja'ay, mat ko ta wyingoñ ja tiempu ma tyuna'añ jyata'añaty.

Fwank tnijayu ja mabujkpatujk nijxtujk pekyryu

⁴ Uj Fwank. Nnijayuts yu mabujkpaty di'ibu naymyujkadap ma juxtujkra kajpn Asu ñaaxoty. Wa'an ja Dios mgunu'xadu es mmo'oyudu ja agujk'ajt jotkujk'ajtan, ja Dios di'ibu ijtp, du'añam 'yity, es du'añam 'yita'añ. Nandu'un mgunu'xadat ja Espiritu Santu es mmo'oyudat ja agujk'ajt jotkujk'ajtan, ja Espiritu Santu di'ibu ijtp ma uñaabyajm ma Dios yajkutiky, es ttuñ juxtujk naxu tuunk. ⁵ Es nandu'un ja Jesukristu, di'ibu ñikajxpejtypy ja tay'ajtan, mgunu'xadat es mmo'oyudat ja agujk'ajt jotkujk'ajtan, di'ibu jawyiin jikyryujk ko 'ye'ky, es tyam yajkutiky ma nidugekyu naxwíñudu ja'ayudyu ryey. Jesukristu xytsyojkam, ta xya-jwátsum ja nbojpa'ajtam mat ja ñe'pyñ, ⁶ es ta xypyujtakam yajkutujkra es teedyaty, es nmudu'unam ja Dios Teety. ¡N'ok'awdajtam ja Jesukristu di'ibu winu xuu winu tiempu tmadaty ja maj'ajtan esu mak'ajtan! Wa'an du'unaty.

⁷ Ixtu, Kristu miimp yoodsoty. Nidugekyu naxwíñudu ja'ay t'ixtat, es extu ja'ajuty di'ibaty yajkruuzpajtadu; es nidugekyu naxwíñudu ja'ayuty jy'u'y ya'axtat ko t'ixtat. Es du'un jyata'añ. Wa'an du'unaty.

⁸ Nindsun'ajtam Dios, di'ibu tugekyu mak'ajtan myudajtypy, yu'u du'un junaamp: "Ujtsu du'un éxtam ja A es éxtam ja Z, ujtsu du'un ja jawyiimbu es ja tim okpu, di'ibu ijtp, du'añam 'yity, es du'añam 'yita'añ."

Fwank t'ixy ja Kristu

⁹ Uj Fwank, mmamabujkpaty. Mat yu'ugyujxmu Jesús uj n'ityats mat miidsaty ma Diosu kyutujkan, ayo'on es ma'xtujkan. Tats xy-japajta'aktu éxtamu tsimyja'ay ya ma islu di'ibu xyu'ajtypy Patmus, mat ko ngajxwa'xyuts ja Diosu 'yayuk es nnigajxy nnimadya'agyuts ja Kristu. ¹⁰ Ma tu'ugu domingu xuu ja Espiritu Santu xyñigudákuts. Nétats nmudooy éxtam pán mak kyajxy n'axku'uyats mat tu'ugu ayuk, du'un éxtam ya'axy ja trompetu, ¹¹ es xy'anmaayats:

—Kaxja'ay nekykyujxm di'ibu m'ijxypy, es tuknigaxu tadu neky ja mabujkpaty di'ibu naymyujkadap ma tyadu juxtujkra kajpn: Éfesu, Esmirnu, Pérgamu, Tyatiiru, Sardus, Filadelfyu esu Laodiseeu.

¹² Nwa'kambijtyats es n'ixa'añuts pándsu dan xymugajxp. Nétats n'ijxy juxtujka ooru kandaleeru, ¹³ es kujk'aa'y ma tadu kandaleeru, n'ijxyats kyuxe'eky éxtam tu'ugu yedyujk, es ñawyixtaty yeñ, extu

tekyjyujp'ambaat, es tmudaty tu'ugu 'yooru kaatsywyuan di'ibu jantsy maju 'yok. ¹⁴ Yu wyaay poop éxtamu lanu pooppu, es éxtamu tsajp'e'pyky, esu wyiin du'un kyaxe'eky éxtamu janya'angu. ¹⁵ Yu tyeky jantsy tu'xp, éxtamu bronsu ko muk 'yambeky; esu kyajxy jantsy muk, éxtamu 'yuutsy pyamimy ja muj nuudax. ¹⁶ Ma yu 'yaga'añgyu'u tmudaty juxtujku madsa'a, esu wyiin jyjpp tu'xp éxtam ko tye'xy ja xuu mut winu myujaa. Es ma 'yaa pyudsemy éxtam tu'ugu espaadu jujpki'pyñ es majtsku 'yaa.

¹⁷ Kots n'ijxy, ngudaayats tyeky'ujxy éxtamu o'kpu. Es yu'u tyuknikooñts ja 'yaga'añgyu'u, es xy'anmaayats:

—Katu mdsu'ugu. Ujtsu du'un ja jawyiimbu es ja tim okpu. ¹⁸ Ujtsu du'un di'ibu jiky'ajtp. Tuts n'ok'o'kpu, nétats njikypyejky, es njiky'átyats winu xuu winu tiempu, es nmudajtypyats ja kutujkan esats nyajjikypyákut ja o'kputy. ¹⁹ Kaxja'ay di'ibu tu xy'ixy, di'ibu jaa tyam, es di'ibu ya'ixaamp óknum. ²⁰ Yu'u du'un 'yandijpy ja ayu'udsyu winma'añ, ja juxtujkpu madsa'a di'ibu tu xy'ixy madsu n'aga'añgyu'u es ja juxtujkpu ooruu kandaleeru. Ja juxtujkpu madsa'a ja'a 'yandijpy ja juxtujkpu n'ayuk kajxwa'xputu ma ja mubujkputujk ñaymyúkuu, esu juxtujkpu kandaleeru ja'a 'yandijpy ja mubujkputy di'ibu naymyujkudup ma juxtujkpu kajpn.

2

Ayuk yajtuknigéxy ja mubujkputujk jap Éfesu

¹ 'Du'un xyñijáyut yu n'ayuk kajxwa'xputu di'ibu ijtp ma ja mubujkputujk ñaymyúkuu jam Éfesu. "Du'un jyuna'añ di'ibu myudajtypy juxtujku madsa'a 'yaga'añgyu'ujóty es jyadity kujk'aaý ma tadu juxtujkpu ooruu kandaleeru: ² Uj nnija'abats di'ibu mduundup, wi'ix mmuktundu, es ja ma'xtujkan di'ibu mmudajttap. Es nnija'abats ko kyaj mbaat xymyuma'xtúktu ja axuk ja'ayaty. Nan nnija'abats ko tu xywyinma'añ'ixtu di'ibu nugoobu ñayñigajxudu ko yu'u 'yapóstaluty, es tu xyajnidu'xtu ko yu'udyu andákruty. ³ Tu xymyudánudu es xytyuknaxtu ja ayo'on mut ujtskyujxm, es ni tu mgatsipka'axtu. ⁴ Per ma miidsaty tam tits nga'oyjya'ap, yu'u ko kyaj xy'oknakytsyojknudats éxtam jawyíñup. ⁵ Jamyatstu éxtam tuuyup xytsyojktats es yajxónats xymyuduundu. Yajjumbittu mjot es jiky'attu jatugok éxtamu naty jawyiin. Pán kyaj mjodumbittu, nninajxtap es nbujkudat ja mgandaleeru ma 'yity. ⁶ Oyu du'un xytyundu ko xykyatsoktu ja nikoláytadyu 'yaxuk jiky'ajtan, mut ko uj nandu'un n'axuk'ijxpyats. ⁷ Di'ibu mudoodup, wa'an tjaygyúkuu di'ibu ja Espíritu Santu 'yanmaaydyubu tadu mubujkputujk ma ñaymyúkuu. Pán madakp, tyaadu nmo'oyupts es tju'xat ja ujts tuump di'ibu yajjiky'ajtp es tsajpótm 'yity."

Ayuk yajtuknigéxy ja mubujkputujk jap Esmirnu

⁸ 'Nijayu nandu'un yu n'ayuk kajxwa'xputu di'ibu ijtp ma yu mubujkputujk ñaymyúkuu jam Esmirnu: "Du'un jyuna'añ yu jawyiimbu esu tim okpu, di'ibu ok'o'kpu es net jyikypyejky. ⁹ Uj nnija'abats ko m'ayoodup. Per jotkujkudu mut ko Dios mdsókudu es mbudákudu. Es nnija'abats ko nugoó mni'ow mniyaaxudu di'ibáty naydyíjdup ko 'yisraelítaty, di'ibu situy je'eyu ko myujku'umadúndu. ¹⁰ Katu mdsu'ugudu mut ko m'ayowa'andu. Yu muijku'ugópk yu'u wyinma'añ myo'oyaampy ja myuduumbaty es mbujta'aga'añaty pujxndugóty miidsaty nidu'ugaty, es waanu tiempu mya'ayowa'añaty muk, es du'un xymyastu'uttat ja

mmabujkanaty. Yajti'igyadu mjet mwinma'añaty extu o'kunbyaaty, es ujs miits nmo'oydyup yu jiky'ajtan winu xuu winu tiempu. ¹¹ Di'ibu madoodup, wa'an tjaygyúkadu di'ibu 'yanmaaydyup ja Espíritu Santu tadu mabujkpaty di'ibu naymyujkadup: Pán madakp, kyaj ja'a pyaadudat ja ayo'on di'ibu du'an éxtamu ja'ay 'yooktu myumajtsk ok."

Ayuk yajtuknigéxy ja mabujkpatujk jap Pérgamu

¹² 'Nijayu nandu'an yu n'ayuk kajxwa'xrats di'ibu ijtp ma ja mabujkpaty ñaymyúkadu jam Pérgamu: "Du'an jyuna'añ di'ibu myudajtypy ja espaadu jujpki'pymbyu es majtsku 'yaa: ¹³ Uj nnija'abats ko mdsuunadu ma ja Satanás 'yane'emy. Es nan nnija'abats kots miits xypyanyxtu amumdu'uk jot, es kyajts xymyastu'uttu oy tjaya'o'ktu ja n'ayuk kajxwa'xpu Antipus ma miidsaty, jap ma ja Satanás tsyuuu. ¹⁴ Per ma miidsaty tam tits nga'oyja'ap, mut ko tam ñaymyúkyuty mut miidsaty di'ibu pyanyxtup ja Balamu 'yuxpajkan. Tadu Balán yu'u wyinma'añmyooy ja Balak wi'ix dyajpekytyúnat ja israelítaty, ttuktsu'tstu ja tsu'utsy di'ibu tu yajtukwindsu'ugu ja agojwinnáxaty, es myu'induundu. ¹⁵ Njuna'añudsu du'unu tyaadu mut ko ma miidsaty, ta di'ibu pyanyxtup ja nikoláytydyu 'yuxpajkan, mut ko uj nandu'an n'axuk'ijxpyats. ¹⁶ Paaty jodambittu. Pán kudii, nujxupts es nyajkutugóyuptsu tadu axuk ja'ayaty mut ja espaadu di'ibu pudsamp madsu n'aa. ¹⁷ Di'ibu madoodup, wa'an tjaygyúkadu di'ibu ja Espíritu Santu 'yanmaaydyup ja mabujkpaty di'ibu naymyujkadup: Pán madakp, ndukja'xupts ja ayu'udsyubu manaa. Es nandu'an nmo'oyupts tu'ugu poop tsaa di'ibu myudajtypy kuxja'ay yu xyuu jembyu di'ibu ni pán tkanijawu, ja'ayu ñija'ap di'ibats nmeepy."

Ayuk yajtuknigéxy ja mabujkpatujk jap Tyatiiru

¹⁸ 'Nijayu nandu'an yu n'ayuk kajxwa'xrats di'ibu ijtp ma ja mabujkpatujk ñaymyúkadu jam Tyatiiru: "Du'an jyuna'añ ja Diosu 'yu'unk di'ibu myudajtypy ja wyiin éxtamu junya'angan, esu tyeky du'an éxtam ja bronsu di'ibu jantsy tu'xp: ¹⁹ Uj nnija'abats di'ibu mduundup. Nnija'abats ja mdsojkanaty, yu mmabujkanaty, yu mma'xtujkanaty, es wi'ixu Dios xymyadundu. Es nnija'abats ko tyam xytyundu oy waanu ni'igu kudiiunm jawyíup. ²⁰ Per mdugooydyup mut ko xyña'ixtu tadu toxytyujk Jezabel di'ibu nayñigajxup ko yu'u Diosu 'yayuk tkajxwa'xu, per je'eyu 'yanda'aky es twin'uundu ja di'ibats xymyaduundup, es myu'indúndat es nan tju'xtat ja di'ibu tu yajtukwindsu'ugu agojwinnáxaty. ²¹ Uj tats njamo'oyu tiempu esxyup yu'u tu jyodambity, esxyup tu dyajtugátsy ja wyinma'añ. Per kyajpu du'an tu ttuna'añ, kyaj tu tmastu'uty ja ma'induunk. ²² Ja'agyajxm ko kyaj tmastu'uty ja pekytyu'unun, ujsats nyajka'ap tu'ugu pa'am es 'yayówat muk, nandu'an 'yayówat pánaty maat pyekytyundu pán kyaj tmastu'uttu ja pyekytyu'unun. ²³ Es nya'oogupts ja Jezabelu 'yu'ungaty, es du'an nduknijáwadats nidugekyu mabujkpatujkaty kots uj n'ixy'aty ja jyot wyinma'añaty, es nidu'uk nidu'uk miits ndaydyúndat o ngumádyat éxtam mbaadudu. ²⁴ Per miidsaty nija'ajaty di'ibu ak'ijttup Tyatiiru di'ibu kyaj tranajxtu tadu axuk xupajkan es ni tkanijáwudu di'ibaty yu'ujaty tyijttup yu Satanasu 'yuxpajkanu ayu'udsyubu, kyaj nnakymyo'oyaty wiinkpu ana'amun, ²⁵ je'eyu ko xykywentu'áttat di'ibu mmudajttup extu kots uj njambítat. ²⁶ Pán madakp es ttuñ di'ibats uj ndsejpy, nmo'oyupts uj ja kutujkan

es 'yana'amut ma tugekyu ja naxwiñudu, ²⁷ es du'un 'yana'amut éxtam ko ja naxtu'ts yajtukwépy ja puixndajk, es tyukpu'uju, du'un éxtamu nDeedyats ta xymyo'oy esuts nyajkutúkat. ²⁸ Nandu'un nmo'oyur ja jayxuu. ²⁹ Di'ibu madoodur, wa'an tjaygyúkudu di'ibu ja Espírítu Santu 'yanmaaydyur ja mubujkrpty di'ibu naymyujkadur."

3

Ayuk yajtuknigéxy ja mubujkrpty jap Sardus

¹ 'Nijayu nandu'un yu n'ayuk kajxwa'xprats di'ibu ijtp ma ja mubujkrpty ñaymyúkudu jam Sardus: "Du'un jyana'añ di'ibu myudajtypy ja jaxtujuk madsa'a es ja Diosu Jya'ajun di'ibu tyiimpy jaxtujuk naxu tuunk: Eñ nnija'abuts di'ibu mduundur. Oy miits mjaiky'attu, du'un m'ittu éxtam eekyruun. ² Paaty wijtu es mak tundu ja mjoy, mo'oydyu mak'ajtan di'ibu akwa'ampnum, di'ibu jawaanu kya'o'knu, ja'a ko tats n'ixy es kyaj tyim'óyaty di'ibu mduundur Dios windum. ³ Jamyatstu ja oybyu n'uxprknanats di'ibu m'axaju. Kuydyundu es yajtagátstu mwinma'añaty es mjiky'áttut. Pán kyajru du'un xytyundu, nuxhupts ti'in, éxtam tu'ugu ma'tspu, ma ni xykya"awixyudsu naty. ⁴ Per jap Sardus tap naagadyu ja'ay di'ibats sitay taayumts xymyaduundur amumdu'uk jot. Yu'u tyaadaty jyúdttat mut uj poop witxu, mut ko du'un ñitákudu. ⁵ Pán madakp, nan ndukpryta'agupts ja poop wit, es kyajtsu xyuu njo'tsat ma 'yity kaxja'ay nekykuyjxy ja xyuujaty pánaty jiky'ajttap winu xuu winu tiempu. Ni'igats n'axájut éxtamdsu nja'ajun madsu nDeety 'yity mut ja 'yánklusaty. ⁶ Di'ibu madoodur, wa'an tjaygyúkudu di'ibu ja Espírítu Santu 'yanmaaydyur ja mubujkrpty di'ibu naymyujkadur."

Ayuk yajtuknigéxy ja mubujkrpty jap Filadelfyu

⁷ 'Nijayu nandu'un ja n'ayuk kajxwa'xprats di'ibu ijtp ma ja mubujkrpty ñaymyúkudu jam Filadelfyu: "Du'un jyana'añ di'ibu ni madsoo pyojru, di'ibu ja Tey'ajtan es di'ibu myudajtypy ja rey Davitu 'yawatsn; es ko dya"awa'atsy tii, ni pán mbaat tkaya'adiky; es ko ti dya'adiky, ni pán mbaat tkaya"awa'atsy. ⁸ Eñ nnija'abuts di'ibu mduundur. Tats mbajta'aky tu'ugu tujk aa awa'ats ma miidsaty, di'ibu ni pán mbaat tkaya'adiky. Oy nugoo xykyamadajtru mjaaa, ta xykyuudyundu ja n'ayúkat es kyajts ta xy'axtiyy. ⁹ Ja mju'ugórk maduumбаты, tadu andákrpty di'ibu nayñigajxadur ko yu'u 'yisraelitaty, per nugoo je'eyu 'yanda'aktu, nyajkoxtánudapts mdeky'ujxy, es du'un tnijáwudat ko tats uj miits ndsoktu. ¹⁰ Tu xykyuudyúndats ja n'ana'amun ko ta xymyudattu ja ma'xtujkun, es madu tyaadu ujtats mij nguwa'anap ko naty myiñ ja ayo'on di'ibu minamp ma tugekyu naxwiñudu, es yajtukmadowa'añ di'ibu jiky'ajttap naxwiñ. ¹¹ Eñ mínupts tsojk. Mudattu mwinma'añóty es padundu ja n'uxprknanats di'ibu ta xy'axájudu, kadibu pán mbajkadut yu mmay'aty. ¹² Pán madakp, nbajta'agupts uj es 'yítat éxtam tu'ugu pilaar madsu nDiosu tyujk. Jap wyu'umut winu xuu winu tiempu. Ni pán tkayajuga'agut. Nguxja'ayupats ma ja madákrpty ja nDiósudsu xyuu. Es nan nguxja'ayudats ja nDiósudsu kyajru xuu, ja jembyu Jerusalén di'ibu kudakp tsajpótm. Es nan nguxja'ayaambyats yu jembyu nxuats. ¹³ Di'ibu madoodur, wa'an tjaygyúkudu di'ibu ja Espírítu Santu 'yanmaaydyur ja mubujkrpty di'ibu naymyujkadur."

Ayuk yajtuknigéxy ja mubajkrutujk jap Laodiseeu

¹⁴ Nijayu nandu'un ja n'ayuk kajxwa'xputs di'ibu ijtp mā ja mubajkrutujk űaymyúkudu jam Laodiseeu: "Di'ibu du'uñum 'yity éxtam jaayam es di'ibu űigajxyry es ttuñ ja tų'ajtun, yu'u du'un di'ibu yajtsona'k yajtsondák tųgekyu di'ibu Dios yajkoj, es du'un jyuna'añ: ¹⁵ Uj nnija'ąbats di'ibu mduundup. Tim tų'ajtun ja'a du'un ko je'eyu mjokx'attu. Ni mgatatsn'attu es ni mga'an'attu. Ndsejpyats es mdatsn'áttut o m'an'áttut. ¹⁶ Kom je'eyu mjokx'attu, paaty n'ok'uxtijtu éxtam ja ja'ay ya'uudsuty di'ibu kyaj jyot tkupeky. Mudu tyadu, ja'ats n'andijpy ko ni xkyadimtsóktats es ni xkyadimtuk'ak'áttats. Kyajts miits xymytnaymyaayubu'áttu es ni xkyamudsip'áttats, es kyajtsu du'ambu ndseky di'ibu du'un. ¹⁷ Miits mjúnándup: Mukja'ayudyats uudsuty, kyajts ti xytyugoy'ajtxadu, extu nani'igats nmudáttats. N'anmaaydyuats miidsuty: Dios m'ijxudup éxtam tu'ugu mak ayoobu ja'ayun, es éxtamu niwa'ats uxwa'atspun, es éxtamu wiints. ¹⁸ Paaty n'awijy ngajxwiy esuts xynimíndudats es xyjúdyut ja wa'ats oor, es du'un sitų mmakja'ay'áttut. Es nandu'un mā ujun min xyjuudyu mwitu pooppu, es mnyawyítxudat, kudiibu m'ittat niwa'ats uxwa'ats. Es nan mā ujun mmínut es xyjúdyut yu mwiindsooy, es du'un mbaat yajxon m'íxtat. ¹⁹ N'ooduats es njujwijtsambijttuats nidugekyu di'ibats ndsejpy. Paaty jodambittu es mat winu mjot xkyuudyúndat di'ibats miits n'anmaaydyup. ²⁰ Madowdu, tyáputs tujk agu'ay ngugajxu. Pun pún myudeebyats ja n'ayuk es dya'awa'adsut ja tyujk aa, tákabats es n'ítadats mat yu'u, es ti'igyats ngáyut. ²¹ Pún madakp, nya'u'uñuats ti'igyu mā uj, es muut nyajkutúkudats, du'un éxtamts uj nmamadaky ja pojpu es uñaabyats ti'igyu madsu nDeedyats, es nyajkutúkyats mat yu'u. ²² Di'ibu mdoodup, wa'an tjaygýkudu di'ibu ja Espírítu Santu 'yanmaaydyup ja mubajkruty di'ibu naymyujkudup."

4

Wi'ixu Dios yajwindsu'ugu tsajpótm

¹ Es óknam n'ijxyats tu'ugu tujk aa awa'ats tsajpótm. Es xymyugajxyats jatugok ja di'ibu myudajtypy ja 'yayuk éxtamu trompetu, es xy'anmaayats:

—Ku't ja yam, es nduk'ixat di'ibu koonam tyuna'añ jyata'añaty óknam.

² Netyu ja Espírítu Santu xymyunejxyats tsajpótm. Es jámats n'ijxy tu'uk 'yu'uñu mā 'yuñaabyaj. ³ Yu wyiin jyujp tye'xy éxtam ko tye'xy ja oybyu tsaa di'ibu xyu'ajtypy jaspe es kornalinu. Es jamu natyu i'tsy juwudity mā ja 'yuñaabyaj, es jyantsytye'xy, éxtam tu'ugu tsuxk jajun es éxtam tye'xy ja oybyu tsaa di'ibu xyu'ajtypy esmeraldu. ⁴ Es n'ijxyats mā ja uñaabyaj juwudity i'px majtáxku uñaabyaj mā 'yu'uñudu es yajkutíky i'px majtáxku majja'aydyujk, ak poobwítxu es mat ja 'yooru koronu kyubajkkajxm. ⁵ Esu uñaabyaj di'ibu itkijky pyudsemy ja anaa jadsuk. Es wyindum tyoy éxtam juxtujku tsinwaty, di'ibu 'yandijpy ja Diosu Jya'ajun di'ibu tyiimpy juxtujk naxu tuunk. ⁶ Esu uñaabyaj di'ibu itkijky, nan jam tu'uk éxtamu jikymyejyñ, yajtuk'ijxnajxp éxtamu viidru. Es windujp uxku'p es pyu'aaybyu'aay 'yity nimajtáxku jiky'ajtrpu di'ibu windiky ja űini'x mat ja wiin. ⁷ Tu'uk ja jawyiimbu kyaxe'eky éxtamu kaa, ja myumajtskrpu kyaxe'eky éxtamu tooru, ja myudugaukrpu du'un tmudaty éxtamu ja'ayu wyiin jyujpun, es ja myumajtáxkrpu kyaxe'eky

éxtum witsnun kyaagudíy. ⁸ Tyadu nimajtáxkpu jiky'ajtpaty nidu'uk nidu'uk tmudaty ja kyakn tudujk. Esu kyakn nikujxy kyaknbatku'uy tmudaty ja wiin. Es xuuñ koots du'uñum jyuna'andu:

Nugoo 'yokwa'ats'ajnu yu Nindsun'ajtam Dios,
di'ibu tugekyu mak'ajtan myudajtypy,
di'ibu du'uñum ijt, di'ibu ijtp es du'uñum 'yita'añ.

⁹ Es tugok tugoku tadu nimajtáxkpu jiky'ajtpaty t'awdattu es twindsu'ugudu es tja'aygyada'aktu di'ibu uñaapy tsunaapy uñaabyajnoty ma yajkutíky, es jyiky'aty winu xuu winu timpu, ¹⁰ net ja i'px majtáxkpu mujja'aydyujk twingoxtanudu di'ibu uñaapy tsunaapy uñaabyajnoty, es t'awdattu di'ibu jiky'ajtp winu xuu winu timpu, es tpejta'aktu ja kyoronu uñaabyajn windum, es jyuna'andu:

¹¹ Nindsun'ajtam Dios,
mijtsu du'un mbátup es xy'axájut
ja muj'ajtan, windsu'kun esu mak'ajtan,
mut ko mijtsu du'un tu xyajkojta'ay tugekyu di'ibu ijtp,
es mgu'amdsokunguyxm mij xya'ity es xyajkojy.

5

Neky di'ibu winjaju windujp uxku'p, es ja Borreegu'unk

¹ Nétats n'ijxy ma Diosu 'yaga'añgyu'u tuk pityu neky di'ibu winjaju windujp uxku'p, es juxtujku seyu. ² Net tu'ugu mak anklus kyajxkéky:

—¿Pún pátup es dyajjunácut ja seyu es dya''awa'adsudu tyadu neky?

³ Per ni tsajpótm, ni naxwiin es ni nax patku'p kyajápty pún mbaat dya''awa'adsyu tadu neky, es ni mbaat tka'ixtu. ⁴ Nétats uj njantsytyujku jibyu, ja'a ko kyaju naty pún yajpaaty pún pátup es dya''awa'adsut ja neky es t'ixut wi'ix jyuna'añ. ⁵ Net tu'uk ja ni'i'px majtáxkpu mujja'aydyujk xy'anmaayuts:

—Katu mje'uy. Yu Judaa tyuamp 'yaats di'ibu yajtijp Kaa, di'ibu nandu'un tuuamp'ajt aats'ajtup ja rey Davit, yu'u tu myada'aky. Yu'u mbaat dya''awa'adsyu tadu nekypty es dyajjunácut ja juxtujkpu seyu.

⁶ Nétats n'ijxy kujk'am ma ja ni'i'px majtáxkpu mujja'aydyujk es ma ja nimajtáxkpu jiky'ajtpaty di'ibu ijttup ma Dios yajkutíky wyindum, es n'ijxyuts tu'ugu Borreegu'unk tyanu di'ibu kuxu'kp éxtum tu 'yokwindsu'kun'ajtpu. Es tmudaty yu Borreegu'unk juxtujku wyaj es juxtujku wyiin. Es ja juxtujkpu wyiin, yu'u 'yandijpy ja Diosu Jya'ajun di'ibu tyiimpy juxtujk naxu tuunk es di'ibu Dios tu tkexy ma tugekyu naxwiñudu. ⁷ Tadu Borreegu'unk yu'u oj ñejxy es t'axaju ja neky di'ibu naty ja Dios myudajtypy ma ja 'yaga'añgyu'u. ⁸ Es ko t'axaju ja neky, ja nimajtáxkpu jiky'ajtpaty es ja ni'i'px majtáxkpu mujja'aydyujk ñaygoxtunaaydyáku Borreegu'unk wyindum. Nidu'uk nidu'ugu mujja'aydyujk tmudattu arpu esu oorpu tsim ujts mudu poom, di'ibu 'yandijpy ja Diosu jya'aydyu kyajxtákan, ⁹ es t'awdu tyadu jembyu uy:

Mijtsu du'un mbátup es xy'axájut tyadu neky es xyajjunácut ja juxtujkpu seyu.

Paaty mut ko tu mnejxy windsu'kun,
es mut ja mne'pyñ xyjuuy
éxtum ja Diosu jya'ayuty,

púnuty jiky'ajttu ma maygyajpn, ma wiinkpu may ayuk kajxputy, es ma mayñaxwiñuda.

¹⁰ Tu xpyuyta'aktu yajkutujkputy esu teedyuty, es tmudúndut ja Dios es yajkutúktut naxwiñ.

¹¹ Nétats n'ijxy kanak miyongu ánklausuty juwudity ma ja i'px majtáxkpu mujja'ayduyjk, es ja nimajtáxkpu jiky'ajtruty, es ma di'ibu uñaapy tsunaapy uñaaybyajnoty, ¹² es jyuna'andu muk:

Yu Borreegu'unk di'ibu tu ñejxy windsu'kun, páttap winu xuu winu tiempu t'axájat ja kutujkun, muj'ajtun, wiyj'ajtun, muk'ajtun, windsu'kun, oy'ajtun esu awdajtun.

¹³ Es nmudooyats nandu'un nidugekyu di'ibu jiky'ajttap tsajpótm, naxwiñ, nax patku'p, es jikymyejyñoty jyuna'anda:

Pátudap ja Dios esu Borreegu'unk ja awdajtun, windsu'kun, muj'ajtun esu muk'ajtun winu xuu winu tiempu.

¹⁴ Ja nimajtáxkpu jiky'ajtrpu jyuna'anda:

—Wa'an du'unuty.

Es ja ni'i'px majtáxkpu mujja'ayduyjk ñaygyoxtnaaydyákudu es t'awdajttu Dios.

6

Juxtujkpu seyu

¹ Nétats n'ijxy ja Borreegu'unk ko dyajjunáky myutu'ukpu seyu ma ja jaxtujkpu. Es nmudoogajxyats nidu'ugu nimajtáxkpu jiky'ajtruty, es jantsy muk kyajxy, éxtam ja anaa ñekyun:

—iMin!

² Nétats n'ijxy tu'ugu poop kwaay, es di'ibu tyuk'uñaapy tmudaty tu'ugu ti'pxn, es trujtákuu tu'ugu koronu. Ta oj pyudsemy éxtam di'ibu madakp es myada'aga'añ.

³ Ko ja Borreegu'unk dyajjunajky ja myumajtskpu seyu, nmudoogajxyats ja myumajtskpu jiky'ajtrpu kyajxy:

—iMin!

⁴ Es pyudsemy tu'ugu tsapts kwaay. Es di'ibu tyuk'uñaapy yajmooy ja kutujkun es yajtsiptáktut ma tugekyu naxwiñuda, es ja ja'ayuty ñayya'oogudut nixim niyam. Es yajmooy tu'ugu muj espaadu.

⁵ Ko ja Borreegu'unk dyajjunajky ja myudugukpu seyu, nmudoogajxyats ja myudugukpu jiky'ajtrpu jyuna'añ:

—iMin!

Nétats n'ijxy pyudsemy tu'ugu yak kwaay. Es di'ibu tyuk'uñaapy, y'u myudajtypy tu'ugu balanu. ⁶ Es nmudooyats kyajxy kujk'aay ma ja nimajtáxkpu jiky'ajtrpu, es jyuna'añ:

—Je'eyu tuk kilu triigu xyáktut tuk xuu nidún, es tuguk kilu sebaadu xyáktut tuk xuu nidún, per ni je'eyu xykyatónut yu aseytu oliivn es ni yu vinu.

⁷ Ko yu Borreegu'unk dyajjunajky ja myumajtáxkpu seyu, nmudoogajxyats ja myumajtáxkpu jiky'ajtrpu jyuna'añ:

—iMin!

⁸ Nétats n'ijxy tu'ugu bayu kwaay. Es di'ibu tyuk'uñaapy, ja'a txu'aty O'kun. Es ax'aay pyamíñuty ja di'ibu ñiwindsun'ajtypy ma ja o'kputujk.

Yajmooydu ja kutujkan es dya'ooktat tuk peky ja di'ibu wa'xp taxk peky ja naxwiñudu ja'ay, dya'oogut mat ja espaadu, yuu, pa'am esu awa'an juyjukaty.

⁹ Ko ja Borreegu'unk dyajjanajky ja myumugoxkpu seyu, n'ijxyats artal patka'uy ja 'yanmaja'anuty ja ja'ayuty di'ibu naty tu 'yooktu mat yu'uguyjxm ja Diosu 'yayuk di'ibu naty yu'ujuty tu tkajxwa'xtu. ¹⁰ Tyadu kyajxtu jantsy mak:

—Nindsun'ajtum Dios, mij sitay mmudajtypy tugekyu kutujkan. Mjantsywyad'saty es mduy'ajtumuduty. ¿Extu na'anum xypyayo'oya'an es xtyyukkumadowa'an ja naxwiñudu ja'ayuty mat kots tu xya'ooktu?

¹¹ Net yajmooydu nidu'uk nidu'uk pyoop wit, es tyuk'ana'amudu:

—Awixtu mat ja ma'xtujkan jawaandi'knu. Nandu'un éxtum miidsuty oj m'ooktu, tu dan tyimpaty py ma dan 'yooga'andu ja mmugu'uk di'ibuts uj nandu'un nja'ay'ajttap. Yu'u yajka'pxaampy ja jyamyut di'ibáty oogándap mat kots xymyudúñ.

¹² Ko ja Borreegu'unk dyajjanajky ja myududjku seyu, nétats n'ixy ko myiñ ja tugoymyak ujx, ja xuu yukudyaay éxtumu yuk wit, yu po'o jyambijttaay tsapts, du'un éxtumu ne'pyñ, ¹³ esu madsa'a kya'ay naxkajxy éxtum ja iigu tump kya'ay ma ja kypery ko myiñ ja mak poj.

¹⁴ Du'un ja tsajp ya'ijxtagooy éxtumu neky ko ya'axaatsy. Tugekyu tun kópkaty esu naxwiñudu di'ibu jikymyejyñóty yajwijtsxijttaaydu. ¹⁵ Net yu naxwiñudu ja'ayuty ja ryey ñayyu'tsudu aangóty es muj kaadsóty, ti'igy mat ja makja'aydyujk, soldadu wyindsunuty, yajkutujkpty, yajmuduumbuty esu maduumbuty, ¹⁶ es t'anumudu ja tun kopk esu kaats:

—Nijjtpajtkats uadsuty es yu'tskats kadiibuts x'ixut ja di'ibu uñaapy uñaaybyajngujxm, es kadiibuts xypyaadut ja mak tudydu'unan di'ibu yakaampy ja Borreegu'unk, ¹⁷ ja'a ko tu net jya'ty ja muj xuu ma ja tudydu'unan 'yita'an, ¿es pán mbaat tumada'aky?

7

Israelitu ja'ayuty di'ibu yajtsaaydu

¹ Oknumts n'ixy nimajtaxku wiinkpu anklus tyánudu, tu'uk ma xuu pyudsemy, jatu'uk ma xuu tsyl'ity, jatu'uk ma jumboj myiñ, es jatu'uk ma yukpoj myiñ, es tmajtswu'umdu tugekyu rójuty, kadiibu pyójut ya naxwiñ ma tugekyu aay kepy, es ni ma jikymyejyñ.

² Nétats n'ixy jatu'ugu wiinkpu anklus di'ibu miimp ma xuu pyudsemy, mat ja syeyu Dios di'ibu winu xuu winu tiempu ijtp. Tyadu anklus tmuyaxykyekey ja nimajtaxku anklus, ja di'ibu Dios tu tmo'oy ja kutujkan es tudydu'unat yu naxwiñudu esu jikymyejyñ, es 'yanmaayy:

³ —Katú xytyudyundu yu naxwiñudu esu jikymyejyñ, es ni yu aay kepy. Awixtu extu kots ndsa'ayutnam wyimbokkujxm nidugekyu yu Nindsun'ajtum Diosu myuduumba.

⁴ Du'un nmudóyats ko mugopx jastyikxymyajtáx mil yajtsaaydu ja israelitu ja'ayuty, ja nimajmajtsk pekyru ja Israelu tyump 'yaats: ⁵ nimajmajtsk mil yajwinwijtstu ja Judaa tyump 'yaats, nimajmajtsk mil ja Rubengu jya'a, nimajmajtsk mil ja Gaadu jya'a, ⁶ nimajmajtsk mil ja Aseru jya'a, nimajmajtsk mil ja Neftalii jya'a, nimajmajtsk mil ja Manasesu jya'a, ⁷ nimajmajtsk mil ja Simeongu jya'a, nimajmajtsk

mil ja Leví jya'a, nimajmajtsk mil ja Isakarú jya'a, ⁸ nimajmajtsk mil ja Zabulongú jya'a, nimajmajtsk mil ja Joseeju jya'a, es nan nimajmajtsk mil ja Benjamingu jya'a.

Mayjya'ay wyítxuty poop

⁹ Oknumts n'ijxy tugoymyay ja ja'ay di'ibáty jiky'ajttu ma maygyajpn, ma wiinkru may ayuk kajxputy, es ma mayñaxwiñudu. Es tamu naty tyañudu uñaaybyajn winduuy ma ja Dios yajkutíky, es Borreegu'unk wyinduuy, es wyítxuty poop, es tmudattu kyuh'ajótma tuuxy'aay. ¹⁰ Es nidugekyu yaxkaktu muk:

Yu nitsokun myiñ ma yu Nindsun'ajtam Dios,
di'ibu uñaapy ma uñaaybyajn ma yajkutíky,
es nandu'un myiñ ma yu Borreegu'unk.

¹¹ Nidugekyu ánkusuty wu'umdaaydyu tanu juwudity ma ja mujja'ayduyk, es ma ja nimajtaxkru jiky'ajtputy, es ma ja uñaaybyajn ma Dios yajkutíky. Net ñayjujpuđu naxkajxy wyinduuy ma Dios yajkutíky, es t'awdattu Dios, ¹² juna'andu du'un:

¡Wa'an du'unaty!

Yu awdajtan, muj'ajtan, wijy'ajtan,

ja'aygudákun, windsu'kun, kutujkun es muk'ajtan,

wa'an tugekyu tyaadu tja'a'áty yu Nindsun'ajtam Dios winu xuu winu timpu.

Wa'an du'unaty.

¹³ Net nidu'ugu mujja'ayduyk xyajtuyats:

—¿Pánu dyu dunu tyaaduty di'ibu ak poop ja wyit, es maá dun tsoondú?

¹⁴ ¡J n'adsooyats:

—Windsun, mij mnija'ap.

Yu'u 'yadsooy:

—Tyaadu du'un di'ibu tu dyajnáxtu ja muk ma'ay tajan, di'ibu tu dya-jwa'atstu es tu dyajpoobu ja wyit mut ja Borreegu'ungu ñe'pyñ. ¹⁵ Paaty 'yittu uñaaybyajn winduuy ma ja Dios yajkutíky, es tmudundu ja Dios xuuñ koots ma tyujk. Es ja Dios yu'u kwentu'atánudup es 'yítut ma yu'u. ¹⁶ Ni na'a kyanaky'ayówt mut ja yuu es ja tuudsu, es ni ja xuu kyatsa'ayudut, es ni kya'an'oogut, ¹⁷ mut ko yu Borreegu'unk di'ibu ijtp uñaaybyajn windum ma Dios yajkutíky, yu'u kywentu'ajttap éxtum ja byorreegu, es dyajnujxut ma myuxy ja nuu di'ibu yajkypy ja jiky'ajtan. Es ja Dios yajtátsxudut tugekyu ja wyinnuu.

8

Mujjuxtujkru seyu

¹ Ko ja Borreegu'unk dyajjunajky ja mujjuxtujkru seyu ma ja neky, ta du'uñu 'yamoondaay tsajpótm éxtum kujm oorú. ² Nétats n'ijxyu tadu juxtujkru anklus di'ibu tanaaydyup Dios windum. Yu'ajuty yajmoodyu kujktu'ugu trompetu. ³ Oknum myiñ jatu'ugu anklus mut tu'ugu oorú juunxijn. Ta tyunaay artal winduuy. Ta yajmooy mayu room es yajroomjókut es ttukwindsu'ugut mut ja kyajxtákan di'ibátyu Diosu jya'ayuty, ma ja oorú artal di'ibu ijtp uñaaybyajn winduuy ma Dios yajkutíky. ⁴ Es ja room jok, ti'igyú mut ja kyajxtákan di'ibáty ja Diosu jya'ayuty, pyatáku ma Dios 'yity. ⁵ Ta ja anklus ttukko'oju ja juunxijn mut

ja jumbajk ma ja artal, es tjubijpe'ky naxwiiñ. Net myiñ ja anaa jedsuk esu ujx.

Juxtukpu trompetu

⁶ Ta ja juxtukpu anklus ñayjyjp'ijxudu es ttukxu'uxa'andu ja trompétaty.

⁷ Ta ja myutu'ukpu anklus ttukxuxy ja trompetu. Ta oj myiñ ja tatsn, janya'ank tuktuku mat ja ne'pyñ, es kya'ay naxwiiñ. Ta tyooy tuk peky ja naxwiiñudu di'ibu wa'x tuguk peky, mat nandu'un tuk peky ja aay kepy di'ibu nandu'un wa'x tuguk peky. Es nan tyooy tugekyu tsuxk mnu.

⁸ Ta ja myumajtskpu anklus ttukxuxy ja trompetu. Ta yajjubijpe'ky jikymyejyñoty éxtam tu'ugu muj kopk di'ibu winya'amp mat ja junn. Tuk peky ja jikymyejyñ di'ibu wa'x tuguk peky jyumbijty ne'pyñ. ⁹ Es tuk peky 'yo'ktu di'ibu wa'x tuguk peky di'ibu naty tsunaaydyap jikymyejyñoty, es tuk peky tyugooy ja di'ibu wa'x tuguk peky ja barku.

¹⁰ Ta ja myudugukpu anklus ttukxuxy ja trompetu. Ta oj kya'ay tu'ugu muj madsa'a tsajpótmudu, jantsy winya'amp kya'ay ma tuk peky ja majnuu di'ibu wa'x tuguk peky, es ma nuu myuxy. ¹¹ Ja madsa'a ja'a txu'ajty Ta'am. Es tuk peky ja nuu di'ibu wa'x tuguk peky jyumbijty ta'am. May ja ja'ay 'yo'ktu mat yu'ugyuxmu tadu nuu.

¹² Ta ja myumajtaxkpu anklus ttukxuxy ja trompetu. Ta oj ñaywya'xyuty tuguk peky ja xuu, ja po'o es ja madsa'ajty. Net tuk peky ja xuu, ja po'o es ja madsa'a oj jyumbity koots. Paaty xuuñ myukwingoodsu taxk oorü es nandu'un koots myukwingoodsu taxk oorü.

¹³ Nétats n'ijxy tu'ugu witsn kyaagudity tsajwínm. Es nmudooyats ko muk ya'axy, es juna'añ:

— ¡Ay! ¡Ay! ¡Ay! Puroobu yu naxwiiñudu ja'ayuty ko jatagukpu anklus t'aktukxu'uxtat ja trompétaty.

9

¹ Ta ja myumugoxkpu anklus ttukxuxy ja trompetu. Nétats n'ijxy tu'ugu madsa'a di'ibu ka'a naxwiiñ. Tadu madsa'a yajmooy ja kak jutü 'yawatsn.

² Net ja madsa'a dya''awatsy ja kak jut, es jap jyantsypyudseemy ja jok éxtam ma tu'ugu muj jorñu. Esu tadu jok yu'u yajwingoodsu ja xuu, es kyoodsadyaay tugekyu ja tsajwínmudu it. ³ Es ma tadu jok pyudsuumdu mu'u es ñaywya'xtaayudu naxwiiñ. Esu tadu mu'u yajtuk'ana'amdu es ttápat ja ja'ayuty éxtam 'yadu'utstu jaybyu'uk, ⁴ yajtuk'ane'emy es kadibu dyajwindugóyut ja aay ujts, ni ja mnu es ni ja kepy, yu'uy je'eyu tyúrur ja ja'ayuty di'ibu kyaj yajtsaaydyu wyimbokkujxy mat ja Diosu syeyu. ⁵ Per kyaj yajtuknipejky es dya'oogat, je'eyu dya''ayówat mugoxk po'o. Ko tyipy, du'un myúkaty éxtam ko ja ja'ayuty tyúrudu jaybyu'uk. ⁶ Ma tadu tiempu ja'ayuty jyantsyja'oogandu, per kyaj mbaat ni wilix tsoo.

⁷ Ja mu'ujaty du'un kyuxu'uktu éxtamu kwaay di'ibu tu ja'ay twu'anda'ay es dyajnajxa'añ tsiptuumbu. Yu kyubajk nandu'un kyuxe'eky tmudaty éxtamu oorü koronu, esu wyiin jyujp du'un éxtamu ja'ayun. ⁸ Es yu wyaay du'un tmudaty éxtamu toxytyjku wyaay, esu tyats du'un éxtamu kaadúts.

⁹ Yu ñini'x du'un jyuunaty éxtam tmudaty puñx. Es ko kyaagudity, yu kyakn du'un juna'añ éxtam ko yu maygyarru 'yamu'uy ko ñujxtu tsiptuumbu. ¹⁰ Yu pyi'ixy du'un éxtamu jaybyu'uk mat ja tyujpn, es mat yu'u dya''ayoy ja ja'ay mugoxk po'o. ¹¹ Tadu mu'u tmudaty tu'ugu wyindsán, es yu'u du'un ja ka'oybyu anklus di'ibu windsan'ajtp ma ja kak

jut. Tyadu ka'oybyu anklus txu'aty ebreu ayuk Abadonk es grieegu ayuk Apolyonk, di'ibu 'yandijpy yajkutugeebyu.

¹² Tu ñaxy tu'uk ja muk ayo'on, per tugoy'ajtp jamajtsk.

¹³ Ta ja myududujkpu anklus ttukxuxy ja trompetu. Nétats nmadooy éxtam pún kyajxy ma ja ooru artal di'ibu ijtp Dios windum, ¹⁴ es t'anuumu ja myududujkpu anklus:

—Mugaju tadu nimajtaxkpu anklus di'ibu ijtp tsimy Eufrates mujnubu'aay.

¹⁵ Es du'un oj yajnasmatśudu tadu nimajtaxkpu anklus di'ibu naty tu yajjup'ixy ma tadu ooru, xu, po'o esu jumajt, es dya'oogat tuk peky ja ja'ayaty di'ibu wa'x tuguk peky. ¹⁶ Es nmadooyats nu'un ñiwínaty ja soldadu kwaagygyjxyryaty, ja'a nidugékyaty majtsk mago'px miyonk.

¹⁷ Es n'ijxyats ijmá'tangyujxm ja di'ibu tyuk'uñaaadyup ja kwaay tmadattu kyaatsykyujxy ak puixn, tuguk kolor: tsaps, azul es pu'ts. Es ja kwaayaty tmadattu kyubajk éxtamu kaá, es ma 'yaa pyudsemy ja junya'ank, jok esu azufru. ¹⁸ Ja tuk pekyryu ja'ayaty di'ibu wa'x tuguk peky 'yo'ktaaydyu mudu tadu junya'ank, jok esu azufru, di'ibu pudsuum ma tadu kwaayy 'yaa. ¹⁹ Mut ko tadu kwaayy myuk'ajtan tmadaty ma yu 'yaa es ma yu pyi'ixy. Pes yu pyi'ixyaty du'un kyuxe'eky éxtamu awa'andsa'añ mudu kyubajk. Es yu'u mut dyajtsayúty ja ja'ayaty.

²⁰ Per di'ibu akwu'umdu ja ja'ayaty di'ibu kyaj 'yo'kta mudu tadu ayo'on, nan kyaj tmastuttu es t'awdattut ja ka'oybyu es nandu'un ja agojwinnax di'ibu ooru, platu, bronsu, tsaa, kepy, di'ibu ni na'a mbaat kya'ixy es kyamadoy, es ni na'a mbaat kyayo'oy. ²¹ Esu tadu ja'ayaty ni je'eyu tkamastuttu ja bruju'ajtan, ma'induunk esu ma'tsk.

10

Anklus mut tu'ugu nekypyity

¹ Oknum n'ijxyats jatugy muak anklus di'ibu kudakp tsajpótm, abity mut ja yoots. Es kyubajkkujxy tmadaty ja i'tsy. Yu wyiin jyujp jyantsytye'xy éxtamu xu, esu tyeky du'un kyuxe'eky éxtam majtsku pilaar di'ibu winya'amp. ² Es kyu'ujóty tmadaty tu'ugu nekypyity. Es trujtáky ja 'yaga'añdyéky ma yu jikymyejyñ, esu 'yanajñdyéky trujtáky ma naxwíñudu. ³ Net kyajxkéky muk éxtam tu'ugu kaá myu'uy. Es ko du'un yaxkeky, ta ja juxtujkpu anaa kyajxtu. ⁴ Nétats uj njaja'ayañ éxtam ja anaa jyunañ. Per tats nmadooy xymyugajxyats tsajpótm, es xy'anuumats:

—Katu xykyuxja'ay di'ibu ja anaa tu tkajxy. Mmdat ayu'udsyu mjodoty mwinma'añóty.

⁵ Nétats n'ijxy ja anklus di'ibu naty tu ñaxwa'aky ma ja jikymyejyñ es ma ja nax, es tkone'ky ja 'yaga'añgyu'u, ⁶ es jyunañ:

—Dios di'ibu jiky'ajtp winu xu winu tiempu, es yajkoj ja tsajp, naxwíñudu, jikymyejyñ, es tugekyu di'ibu jaa'ajtp ma yu'u, yu'uts ndestiigu'ajtyryuats ko tuj'ajtan yu'u di'ibu tyam n'anmaaydyup. Dios kyaj ñakyjaka'añ ma tkuydyuna'añ ja di'ibu wyandak. ⁷ Per ko ja myujxxtujkpu anklus ttukxu'uxa'añ ja trompetu, tu naty tyuñ jyátyaty di'ibu Dios kyaj dyajnija'aju ma ja ja'ayaty, éxtam jékyup t'awa'anudu ja myuduumbaty, ja kyugajxpyty.

⁸ Net di'ibudsu naty tu xy'okmugajxpu tsajpótm, jatugok xymyugajxyats, es xy'anmaayats:

—Najx axaju tadu nekypyity di'ibu myudajtypy ja anklus kyu'ujóty.

⁹ Nétats nninejxy ja anklas, es n'amdooyats esats xymyo'oyat ja nekyppyity. Tats ja'a xy'adsooy:

—Tyaá, mats, ja'x. Ma m'aa xyjáwat pa'ak éxtama seeru pa'ak, per mjudoty jyambítat ta'am.

¹⁰ Nétats n'axajm ja nekyppyity, es oj nje'xyats. Es n'aa'jotyats nja'ajm pa'ak éxtama seeru pa'ak, per kots nje'xtaay, net jyambijty ta'am njodotyats. ¹¹ Nétats xy'anmaay:

—Mgajxwa'xap ja Diosu 'yayuk jatugok di'ibu pántap pánaty jiky'ajttap ma maygyajpn, ma mayñaxwíñadu, ma wiinkpu may ayuk kajxpaty, es ma mayryéyaty.

11

¹ Nétats xymyoodyu tu'ugu tsajkápyñ di'ibu du'un éxtama kijxn, es xy'anmaaydyats:

—Nujx es xkyvijxat ja Diosu tsajptajk esu 'yartal, es madsyow naak jap di'ibu Dios awdajttap. ² Per katm xkyvijxy ja tsajptajk taja'a, mut ko tu yajkayáky mut ja naxwíñadu di'ibu kyaj 'yisraelítaty. Es ya'ujaty tyuktaanán tyukwa'agándap justyikxymyajtsk po'o ja Jerusalén kajpn. ³ Esats aj ngáxap majtsku ndestiigats, u'xpu wítxu, es ya'udsu n'ayuk kyajxwa'xap majmajtsk mugo'px jatugu'px xuu.

⁴ Tyadu majtskpu testiigu ya'u du'un ja majtskpu oliivus kepy es ja majtskpu kandaleeru di'ibu ijtp Dios windum. ⁵ Pún ja pún tyuna'anadu axuuk, ya'ujaty yajpudsámdap ja janya'ank ma 'yaa, es tno'kta'ayut nidugekyu ja myadsip. Esu du'un 'yooktat oytyim pánaty di'ibu tunánap axuuk. ⁶ Tyadu testiigaty myudajttap ja muk'ajtun es dya''adúkat ja tsajp kadiibu tyu'ujat ja tiempu ma tkajxwa'xadu ja Diosu 'yayuk. Es nan myudajttap ja muk'ajtun esu nuu dyajjambítat ne'pyñ, es dya''ayówdat ja naxwíñadu ja'ayuty mut kanaak naxu ayo'on naak ok ya'u tsoktu. ⁷ Per ko naty tu tkajxwa'xta'aydyu ja Diosu 'yayuk, net ja axuk juyuk di'ibu pudsuump ma ja kuk jut tmatstiptuna'añ ya nimajtsku testiigaty, esu axuk juyuk myada'aga'añ es ya'oogudat, ⁸ es ja ñini'x wyu'amut tu'ugijky ma tadu kajpn ma kyruuzpejty ja Nindsun'ajtam. Es mut ko ya kugajpnaty jyantsymyujpojpa'ay'áttu, yajxuu yejky Sodomu es nandu'un Ejiptu. ⁹ Es tuguk xuu jakujm t'íxtat ja ja'ay pánaty jiky'ajttap ma maygyajpn, ma may ayuk kajxpaty, es ma mayñaxwíñadu, es kyaj ñigutikyaty dyajnaxtákuadu tadu o'kpaty. ¹⁰ Nidugekyu naxwíñadu ja'ay xyondakta'ayut mut ya'uguyjxmu 'yo'kun, es jyantsyñajyáwadat jotkujk, extu naydyuknigáxadap ja may'aty nixim niyam mut ko tadu majtskpu Diosu kyugajxpu tu jyantsyua''ayóyaty. ¹¹ Per ko ñajxy tuguk xuu jakujm, Dios yajjikypuyk es dyajpade'ky jatugok. Es nidugekyu di'ibáty ixxadu jyantsyñay'adsu'kudyaayudu. ¹² Net majtsk ja testiigaty tmadoodu kyajxy muk tsajpótm, es jyuna'añ:

—jKu'ttu yam!

Ta pyatujkadu tsajpótm yoodsóty, es ya myadsipaty 'yijxadu. ¹³ Netyu myiín ja muk uyx, es tyugooy tuk peky ja kajpn di'ibu wa'x majk peky. Es jaxtujk mil ja ja'ayuty 'yo'ktu mut ja uyx. Es nu'un ja ja'ayuty 'yaknadujku mut ja tsu'ugu t'awdajttu ja Dios.

¹⁴ Du'un jyajty ja myumajtsk ok nibudu'uk ja ayo'on. Per tim tsojk myina'añ ja myudaguuakpu.

Myujxutujkpu trompetu yajtukxu'uxy

¹⁵ Ja myajxutjukru anklus ttukxuxy ja trompetu. Net yajmadooy kajxy muk tsajpótm, es jyuna'añ:

Tyamu netu Nindsun'ajtam Dios esu Kyristu tu dyajkutujksoona'andu naxwiiñ, es yajkutuka'añ winu xuu winu tiempu.

¹⁶ Net ja ni'i'px majtáxkru majja'aydyujk di'ibu naty uñaaydyup uñaaybyajnoty Dios windum, ñajyujpudu es t'awdajtta Dios, ¹⁷ es jyuna'andu:

Windsun Dios di'ibu tugekyu muk'ajtan mmadajtypy, mijtsu du'un m'ijj, es mijts du'un m'ijtp.

Nja'aygyudákyruuts mij ko tu xyajtsonda'aky myajkutiky.

¹⁸ Yu naxwiiñudu ja'ayuty ajkudup mat mij.

Per tu jya'ty ja xuu ma mij xytyukkumadówat.

Es nandu'un tu net tpaaty

ma ja o'kputy xypyayo'oya'andu

es xyajjumbita'añ oy ja mmaduumbuty

di'ibu tu m'ayuk tkajxwa'xtu,

es nidugekyu mja'ayuty, maj mutsk,

di'ibu mij m'awdajtudup,

es tu net tpaaty ma mij xyajtugoya'añ ja di'ibáty yajma'ttup ja naxwiiñudu.

¹⁹ Net 'yawatsy ja Diosu tsyajptujk di'ibu tsajpótm, es kyaxe'ky tsajptugóty ja kaaxu ma 'yity ja kajxy'átyryu di'ibu Dios tyuun mudu jya'ay. Ta myiñ ja muk ujx, anaa judsúkaty esu muk tatsnduu.

12

Toxytyujk esu sarpyentu

¹ Es net kyaxe'ky tsajpótm tu'ugu maj ixxwu'umun: tu'ugu toxytyujk mat ja wyit éxtamu xuu tye'xy, es tyekypatku'uy du'un kyaxe'eky éxtamu po'o, es kyubajkkajxm tmudaty ja koronu mat majmajtsku madsa'a.

² Tyadu toxytyujk u'unkmudu naty, es ya'axy mat ja pujkun, ja'a ko ayoop mat ko dyajja'ta'añ ja maxu'unk. ³ Net kyaxe'ky tsajpótm jatu'ugu maj ixxwu'umun: tu'ugu sarpyentu di'ibu maj es tsapts, es juxtujku kyubajk es majku wyaj, es mat ja koronu ma tu'uk tu'ugu kyubajk. ⁴ Yu pyi'ixy ttukpajudojte'ky tuk peky ja madsa'a di'ibu wa'x tuguk peky. Ta tkujubijpnajxy naxwiiñ. Tyadu sarpyentu wya'kwu'umma ma ja toxytyujk di'ibu naty yajja'taampy ja maxu'unk, es tjuna'añ ja maxu'unk jantsy netyu ko jya'tat. ⁵ Ja toxytyujk dyajajty tu'ugu u'ungu'unk yedyujk di'ibu yajkutukaamp mat ja pyujndajk ma tugekyu naxwiiñudu. Net ja 'yu'unk yajpajku es yajmunejxy ma Dios es ja uñaaybyajn ma yajkutiky. ⁶ Es ja toxytyujk oj kyaknu ma maj it, ma naty ja Dios tu tyuknibujtaagaty tu'ugu lugaar. Es jap yajmo'oyut ja kya'ay 'yukun majmajtsk mugop'x jatuga'px xuu.

⁷ Net ja tsip tyuunu tsajpótm: ja Migel es ja 'yanklus tsiptuundu mat ja sarpyentu es mat ja sarpyentu 'yanklus. ⁸ Per kyajyum myadaktu ja sarpyentu esu 'yanklus, kyaj ñakyyajna'ijxy ja sarpyentu esu 'yanklusaty 'yitat tsajpótm. ⁹ Du'un oj yajkujubijpnaxu tadu sarpyentu, di'ibu 'yandijpy mujku'ugórk es Satanás, di'ibu wyin'i'impy nidugekyu ja naxwiiñudu ja'ay. Ta naxwiiñ yajkujubijpnajx mat ja 'yanklusaty.

¹⁰ Nétats nmadooy kajxy muk tsajpótm, es jyuna'añ:

—Tu jya'ty ja Diosu ñitsokun, myak'ajtan esu kyutujkan. Nan ana'amnabu net ja Diosu Kyristu, es tu yajkujubijpnaxy tsajpótm ja di'ibu ñi'u'unap ja nmagu'uk'ajtam. Xuuñ koots tmu'uñu Nindsun'ajtam Dios. ¹¹ Yu nmagu'uk'ajtam tu tmamadá'akta mat yu'ugyujxmu Borreegu'ungu ñe'pyñ, mat ja 'yayuk es mat ja tyay'ajtan di'ibu tu yajkaxwa'xy. Pes kyaj tjujptsu'kudu 'yo'kun, ni'igu tmadundu Dios oytyim'ooktat. ¹² Paaty xonda'akta miidsuty di'ibu ijttap tsajpótm. Per puroobu miidsuty di'ibu jiky'ajttap naxwiiñ es jikymyejyñóty, mat ko ja majku'ugórk tu mnijunákudu awa'an es ñija'ap ko tyimpatyru du'un ja tiempu.

¹³ Ko ja sarpyentu naty tu yajkujubijpnaxy naxwiiñ, ta tjaya'ayowañ ja toxytyujk di'ibu naty tu tpaaty ja maxu'unuk. ¹⁴ Per ja toxytyujk yajmooy majtsku kyakn éxtam tu'ugu muj witsnu jya'a, es mbaat kyaagadíty ma ja muj it. Jap wyu'umut tuguk jumajt jakujm, es yajmo'oyut ja kya'ay 'yukun, es kudiibu mbaat wi'ix 'yadu'utsy ja sarpyentu. ¹⁵ Ja sarpyentu t'u'tsy ja nuu, es oj dyajmajnuagojy es jy'u'udat ja toxytyujk. ¹⁶ Per yu naxwiiñudu pyudajku ja toxytyujk, awats ja naxwiiñudu es t'uktaay ja majnuu di'ibu naty ja sarpyentu tu t'u'utsy. ¹⁷ Es mudu taadu ja sarpyentu tukjot'ambejky ja toxytyujk. Ta oj ñejxy tsiptuumbu mat ja toxytyujku tyuump 'yaats di'ibu akwu'umdup, ja'a njuna'anam di'ibu pyaduundup ja Diosu 'yana'amun es tranujxtu ja Jesukristu 'yuxrukun. Es ja sarpyentu tyunaay pu'ujótm jikymyejyñbyu'aay.

13

Nimajtskpu axuk juyujk

¹ Esats n'ijxy jikymyejyñóty pyudsemy tu'ugu axuk juyujk di'ibu myudajtyru juxtujku kyubajk es majku wyaj. Es tu'uk tu'ugu wyaj tmudaty ja koronu. Es ma yu kyubajkuty tmudaty tu'uk tu'uk kuxja'ay ja xyuu'juty di'ibu Dios myudageepy. ² Tyadu axuk juyujk di'ibuts n'ijx, du'un kyaxe'ky ja ñini'x éxtamu kuxyubyujy, esu tyeky éxtamu osu, esu 'yaa éxtamu kaa. Yu sarpyentu yu'u mooyu ja myak'ajtan esu kyutujkan es 'yana'amut. ³ Nidu'ugaty ja axuk juyujku kyubajk, du'un éxtam jyawu tmudajty tu'ugu muj tsayut di'ibu ya'oogudup. Per ja tsyayut oj 'yaguda'aky. Es ja naxwiiñudu ja'ayuty du'uñu jyantsywyu'amudyaaydyu es tranujxtu ja axuk juyujk. ⁴ Es nidugekyu ja'ay t'awdajttu ja sarpyentu mat ko tu tmo'oy ja kyutujkan ja axuk juyujk. Es t'awdajttu nandu'un ja axuk juyujk, jyuna'andu:

—¿Pánu du'un éxtamu tyadu axuk juyujk?, ¿es pánu mbaat maut tsyiptúñ?

⁵ Es ja sarpyentu yajmooy ja tu'u es ñaymyujpajta'agudat esu Dios tmugajxtugóyat. Nandu'un yajmooy ja tu'u es 'yana'amut justyikxymyajtsk po'o. ⁶ Es du'un tmugajxtugoooy ja Dios es twin'ubat twingajxpátu ma tsyuuu es di'ibáty ijttap tsajpótm. ⁷ Nandu'un yajmooy es tsiptúnat mat ja Diosu jya'ayuty, extu tmamadakta, es yajmooy ja kutujkan ma tugekyu kajpnaty, ma tugekyu ayuk kajxraty, es ma tugekyu naxwiiñudu. ⁸ Es nidugekyu ja'ayuty t'awdajtta'ayudu tadu axuk juyujk, ja'a njuna'anam ja di'ibáty kyajru xyuu 'yity kuxja'ay ma ja ñeky ja Borreegu'unuk di'ibu Dios yajk windsu'kun. Esu tadu neky tmudaty kuxja'ay extu ma naty kyajnuu naxwiiñudu kyojy, ja xyuu nidugekyu di'ibáty myudajttap ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

9 Di'ibu mudoodup, wa'an tjaygyúkadu. 10 Di'ibu yajmunujxándup tsimy, tsimy yajmunujxtat, es di'ibu oogándup mudu espaadu, mudu espaadu 'yookat. Paaty púnat ijttap ja Diosu jya'ay, wa'an muk aa muk jot dyajnáxta pan ti ayo'on tukkadakup, es du'ñum tmubáktat ja Dios.

11 Oknumts n'ijxy pyudsemy naaxóty jatu'ugu axuk juyujk, tmudaty matska wyaj éxtam ja borreegu, es du'an jyuna'añ éxtamu sarpyenta, 12 es tmudaty tugekyu kyutujkan ja jawyiimbu axuk juyujk, es yu'u tmudúñ. Es du'an ttuñ esu naxwíñudu ja'ayaty 'yawdátudat ja jawyiimbu axuk juyujk di'ibu yajtsók ja maj tsayut. 13 Nandu'an ttuñ ja ijxwu'amun di'ibu myudajtypy ja maj'ajtun, extu yajkadakypy ja junya'ank tsajpótm ja'ay wyinduuy, 14 es du'an twin'uuñ ja naxwíñudu ja'ayaty mut ja maj'ajtun di'ibu ja jawyiimbu axuk juyujk tuktuunap. Es yajtuk'ane'emy es dyajnikojtu'uttat tu'ugu awinnax es twindsu'ugudat ja jawyiimbu axuk juyujk di'ibu jyayajtsayujt mudu espaadu es 'yakjiky'ajty. 15 Es ja myumajtskpu axuk juyujk yajmooy ja kutujkan es tmo'oyat ja jyiky'ajtunu tadu awinnax es dyajkaxut, es extu dya'oogat di'ibáty kyaj 'yawdátuyty. 16 Esu tadu myumajtskpu axuk juyujk tyukkuwa'anu es nidugekyu maj mutsk, makja'ay esu ayoobu ja'ayaty, muduumbuty esu yajmuduumbuty, yajtsa'ayut ma 'yaga'añgyu'u o ma wyimbok. 17 Es du'an ni pan mbaat kyajuy kyateegyaty pan kyaj tmudaty ja sey, ja'a njuna'anum pan kyaj tsya'ayaty mut ja xyu o ja ñumbru ja jawyiimbu axuk juyujk. 18 Tyaadu yu'u tsojkup ja jaygyujkan. Es di'ibáty kuwijy mbaat tnijawudu di'ibu 'yandijpy yu ñumbru tadu axuk juyujk, mut ko yu ñumbru ja'a 'yandijpy ja xyu tu'ugu yedyujk. Yu ñumbru ja'a tudujk mugop'x jatagu'px tudujk.

14

Mugo'px jajustyikxymyajtáxk mil ja'ayaty di'ibu mudup

1 Oknumts n'ijxy ja Borreegu'unk ko naty jam tyanu ma Syon Kopk. Jamu naty muat mugo'px jajustyikxymyajtáxk mil ja ja'ayaty di'ibu naty tsaj'ay wyimbokkujxy mut ja syeyu ja Borreegu'unk esu Dios Teety.

2 Es nmadooyats tsajwinm jyuna'añ éxtamu nuudax 'yuutsy pyumimy, es éxtamu anaa muk ya'axy, du'an éxtamu may arpú koobu kyowdu.

3 Es t'awdu jembyu uy uñaaybyajn winduuy ma Dios yajkutíky es ma nimajtáxkpu jiky'ajtpaty es ma ja majja'ayduyujk. Ni pan mbaat tkajatyu tadu uy, ja'ayu je'eyu tadu mugo'px jajustyikxymyajtáxk mil di'ibu oj ñitso'oktu naxwíñ. 4 Yu'u du'unaty di'ibu tsuj yajxon tu jya'ay'attu, di'ibu nayyajwa'ats'ajtudup éxtamu kixyado'oxyaty, es tranajxtu ja Borreegu'unk oytym maaty ñejxy. Yu'u du'unaty oj ñitso'oktu ma naxwíñudu ja'ay es ijttap éxtam ja tump di'ibu jawyiin tuump'ajtp es yajtukm'yóxy ja Dios esu Borreegu'unk. 5 Ni na'a oj kya'anda'akta, ja'a ko wa'ats ja'ayaty yu'u.

Di'ibu kyajxtap ja niduguu'kpu anklus

6 Nétats n'ijxy jatu'ugu anklus kyaagudíty tsajpótm, es tmudaty ja oybyu ayuk di'ibu winu xuu winu tiempu wu'ump, es yajkajxwa'xut ma tugekyu nax kajpn, ma tugekyu naxwíñudu, es ma tugekyu wiinkpu ayuk kajxpu. 7 Es jyuna'añ jantsy muk:

—Windsu'ugudu Dios es awdattu, mut ko tu net jya'ty ja oorú ma net tpayo'oya'añ ja naxwíñudu ja'ayaty. Awdattu di'ibu yajkoj ja tsajp, naxwíñudu, jikymyejyñ, es ma nuu myuxy.

⁸ Es ja myumajtskrn anklus tpanejxy ja jawyiimbm anklus, es jyuna'añ: —Tu net, tu net jyijtta'ay ja Babiloñm muj kajpn di'ibu nidugekyu naxwiñudu ja'ayuty tu dyajtagóy mat ja 'yaxuk tu'unan, éxtam ko pán dyajmi'igyuty ja myugu'uk.

⁹ Es ja myudngukrn anklus tpanejxy ja jawyiimbm nimajtsk, es jyuna'añ muk:

—Pun ja pán t'awdaty tu ada axuk juyuk, es pán nayyajkup ya-jtsa'ayut wyimbokkujxy o ma ky'u, ¹⁰ Dios jantsy tukkumadówadup muk ma ja lugaar mudu azufu junya'ank di'ibu yajtukujp'ijxp, ma 'yayówdut Diosu 'yanklus wyinduuy es Borreegu'unk wyinduuy. ¹¹ Ja juun di'ibu tsa'ayudup, ja'a yajrudu'ugup ja jok winu xuu winu tiempu. Ja'a njuna'anam ko yajtukkumadowa'añ winu xuu winu tiempu nidugekyu di'ibáty 'yawdajttup ja axuk juyuk, o ja 'yawinnax, o ko tu yajtsa'aydyu mat ja syeyu. ¹² Wa'an y'u dyajjotkujku ja Diosu jya'ay es tmadánudut ma'xtujkun mat oytym ti ayo'onaty, ja'a di'ibu kyuyduundup ja Diosu 'yana'amun es oy tmadundu ja Jesús.

¹³ Nétuts nmudooy tsajpótm, es xy'anmaayuts:

—Kuxja'ayu tyaadu: “Jotkujk di'ibu tyam o'ktup es di'ibu óknam oogaamp ja'agyujxm ko tmubaktu ja Nindsun'ajtam.” Ja Espíritu Santu du'un jyuna'añ: “Tuy'ajtan ko y'u'jaty jyotkujkuty, mat ko jabaadu du'un myuk'ayoy es tyuñ. Dios mo'oyudup ja pyo'xtákn es myay'ata'añaty mat ko oy tu tmadúñ naxwiñ.”

Ja'ay yajpayo'oydyu

¹⁴ Nétuts n'ijxy tu'ugu poop nima'a. Jam 'yu'uñm ma tada nima'a kyaxe'eky éxtam ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu. Jam tmadaty kyubajkkujxm tu'ugu ooru koronu, es tkakaryaty tu'ugu mnydsyujkn jantsy jup. ¹⁵ Ta pyudseemy tsajptugóty jatu'ugu anklus, es muk tmagajxy di'ibu uñaapy nima'agujxm:

—Tu net traaty ja ooru. Yajrudu'uk ja mbajta'aky mudu tada mnydsyujkn, mat ko tu tsya'amy ja naxwiñudu pyajta'aky.

¹⁶ Ta ja di'ibu naty uñaapy nima'agujxm, ttsujkmijky ja naxwiñudu pyajta'aky.

¹⁷ Ta pyudseemy jatu'ugu anklus ma ja tsajptujk tsajpótm, tmnejxy nandu'un tu'ugu mnydsyujkn jantsy jup. ¹⁸ Ta pyudseemy jatu'ugu anklus ma ja artal di'ibu jam kywentu'ajtypy ja juun, es muk dyaxu ja di'ibu myudajtypy ja mnydsyujkn juppu, es t'anmmu:

—Mat ja mnydsyujkn tsujkmúk ja naxwiñudu 'yuuvu, mat ko tu tsya'amy.

¹⁹ Ta ja anklus dyajmijky ja uuvu ma ja naxwiñudu. Ta tniko'obejty es twinma'adsa'añ. Ja'a tyaadu 'yandijpy ja muk tsaatsytyu'unan di'ibu Dios yakaampy. ²⁰ Ja uuvu oj yajwinma'atsy kajpnbu'aay. Es ma ya'ama'tsu pyudseemy ja ne'pyñ tuk metru jakujm kyujxmty es pyuye'ky tukuk mgo'px mil metru.

15

Anklusaty mat ja juxtujkrn ayo'on

¹ N'ijxyuts tsajpótm jatu'ugu muj ijxwu'amun di'ibu ja'ay du'uñu ya-jwe'empy. N'ijxyuts juxtujku anklus mat juxtujku óknambu ayo'on. Es mudu tada juxtujkrn ayo'on kyujxta'ay ja Diosu 'yajkun.

² N'ijxyuts nandu'un éxtam kyaxe'eky tu'ugu jikymyejyñ, éxtamú viidru tuktaku mat ja janya'ank. Es n'ijxyuts nandu'un ja di'ibu myumadaktu ja axuk juyuk mat ko kyaj t'awdajttu ja 'yawinnax es kyaj tkupajktu ja syeyu. Tamú naty ya'ujaty tyánudu jikymyejyñgyujxm, es tmúdaty ja 'yaru di'ibu naty Dios tu myo'oyudu, ³ es t'awdu ja Moisesu 'yuy, ja Diosu myuduumba, es ja Borreegu'ungu 'yuy. Esu du'un 'yawdu:

Windsán Dios di'ibu tugekyu mak'ajtan myudajtypy,
jyantsymyújaty es jyantsy'oy jyantsytsyújaty di'ibu mdiimpy.

Mij myajkutujkp mudu tay'ajtan,

mij myajkutijky py nidugekyu naxwíñudu ja'ay.

⁴ Nindsan'ajtam, ¿pún mgawindsu'ugudap, pún mga'awdátudap?

Mat ko mijtsu dan je'eyu di'ibu wa'ats,

paaty nidugekyu naxwíñudu ja'ayu myíndat

má mij es m'awdátudat,

mat ko tu t'ixtu ko tay'ajtan tugekyu di'ibu mij mdiimpy.

⁵ Oknumts n'ijxy jam tsajpótm 'yawa'atsy ja tsajptajk, ja Diosu tyuk.

⁶ Jar tsajptagóty pyudsuumdu tadu juxtujkpu anklus di'ibu myunejxypy ja juxtujkpu ayo'on, es wa'ats poop ja wyit es jyantsytye'xy, es tmúdaty ja 'yooru kaatsywyuan di'ibu muj ja 'yok.

⁷ Net nidu'ugu nimajtaxkpu jiky'ajtpaty di'ibu ijttap Dios windum, yu'u myooyu kajktu'ugu anklus oorú tsim nidu'ugáty ujts mat ja mak tadyu'unun di'ibu yajkypy ja Dios di'ibu ijtrám winu xuu winu tiempu.

⁸ Es ja tsajptajk 'yujtspejty mat ja jok di'ibu miimp má ja Diosu myu'ajtan es ja myuk'ajtan. Es ni pún mbaat oj kyatuku extu ko kyujxtaayñam ja juxtujkpu ayo'on di'ibu myunajxtap ja juxtujkpu anklusaty.

16

Ayo'ondsím

¹ Nétats nmúdooy pyadsemy ja kajxy tsajptagóty di'ibu tyuk'ane'empy ja juxtujkpu anklus:

—Nujxtu es tuktaamdu'uttu ja juxtujkpu tsim di'ibu myudajtypy ja mak tadyu'unun di'ibu Dios yajkypy naxwiñ.

² Ja jawyiimbu anklus oj ñejxy. Ta tuktaamdúty ja tsyim naxwiñ. Net pyadsemy ja mak pu'uts ñikajxmáty di'ibu mak jantsy pajkp má nidugekyu di'ibáty myudajttap ja axuk juyukú syeyu es di'ibáty nandu'un 'yawdajttap ja awinnax.

³ Net ja myumajtskpu anklus ttuktaamdúty ja tsyim jikymyejyñóty. Ta ja jikymyejyñ jyambijty éxtamú ne'pyñ, du'un éxtamú o'kpu ne'pyñ. Ta 'yo'ktaaydu nidugekyu di'ibu jiky'ajttap jikymyejyñóty.

⁴ Ja myudugukpu anklus ttuktaamdúty ja tsyim majatyú mujnuu es majatyú nuu myuxy. Ta jyambijttaay ne'pyñ. ⁵ Nétats nmúdooy ja anklus jyana'añ:

—Dios, mijts m'ijt es mijts m'ijtrám. Wa'ats mij. Mdiimpy ja tay'ajtan es du'un xytyukkumódowat, ⁶ mat ko ttuktaam tuk'yojktu mijú m'ayuk kajxwa'xpu ñe'pyñ, es mijú mja'ayaty. Es tyam mij xytyuk'iiky ja ne'pyñ. Pes du'un ñitákudu.

⁷ Nétats nmúdooy nandu'un kyajxy extu má artal, es jyana'añ:

—Oyu du'un, Windsán Dios di'ibu tugekyu mak'ajtan myudajtypy. Tu xypyayo'oy yajxón mat ja tay'ajtan.

⁸ Ja mymajtaxkpu anklus ttuktaamdúty ja tsyim ma ja xuu. Es mat yu'u ni'igu oj myuju ja xu'an es tsa'aydyut ja naxwiñudu ja'ayuty. ⁹ Es du'an ja ja'ay jantsy muk tyoodyu mat ja xu'an. Per ni mat yu'u kyajodumbijttu, kyaj t'awdajttu Dios di'ibu yajkypu tyadu tadyu'unan. Ni'igu tmu''udugoooy tmu'gajxtugoooy ja Dios.

¹⁰ Ja mymugoxkpu anklus ttuktaamdúty ja tsyim ma yajkutíky ja axuk juyujk. Ta kyoodsadyaay ma 'yane'emy. ¹¹ Net ja ja'ayuty ñayya'andsu'udsudu mat ja muk pajkun di'ibu yajnajtup. Per ni mat yu'u tkamastuttu ja 'yaxuk winma'añ di'ibu tyuundap. Ni'igu tmu''udugoooy tmu'gajxtugoooy ja Dios.

¹² Ja myadudujkpu anklus ttuktaamdúty ja tsyim ma ja Eufrates mājñuu. Ta ja nuu tyatsy es 'yawa'adsat ja tyu'u ja réyuty di'ibu miindap ma xuu pyadsemy.

¹³ Nétats n'ijxy ma ja sarpyentu 'yaa, es ma ja axuk juyujku 'yaa, es ma nandu'an ja kyugajxpu di'ibu andakpu 'yaa, pyadsemy tuguuu mājku'u di'ibu kxu'kp éxtumu nootsy. ¹⁴ Tyaadu yu'u du'unu mājku'ujuty di'ibu tyuundap ixxwu'umun di'ibu myadajtypy ja mājajtan, es nājx twowa'andu ja réyuty mājaty naxwiñudu es ñaymyujktá'ayadut es tsyiptuna'andu mat ja Nindsan'ajtam Dios di'ibu tugekyu mājajtan myadajtypy, ko tpaadut ja tiempu. ¹⁵ “Madowdu es jaygyúudu. Uj, Diosu 'yU'unk, nmina'añuts ti'in, éxtam ko jya'ty ja ma'tspu. Jotkujk di'ibu naty wijy es witxu, kudiibu tsoydyu'un muut jyaditát niwa'ats axwa'ats ja'ay wyinduuy.”

¹⁶ Ta ñaymyujkudu ja naxwiñudu réyuty ma ja lugaar di'ibu ebreeu ja'ayuty tyukxu'ajttap Armajedón.

¹⁷ Ja myjuxtujkpu anklus ttuktaamdúty ja tsyim pojotm. Ta yajmadooy kajxy ma Dios yajkutíky es ma ja tsajptujk jam tsajpótm, es jyanáñ muk:

—iTu net tyuñ jyátyuty!

¹⁸ Net myiñ ja anaa jadsuk, es ja naxwiñudu jyantsypyumiimy mat ja muk ujk. Kyaj ni windii du'ambu ujk kyanaxy extu ma tsondaky ja naxwiñudu ja'ay. ¹⁹ Ta ja Jerusalén kajpn tsa'pxwa'xy tuguk peky. Es mājaty kajpn naxwiñ jya'adugooodyaay. Es ja Dios tjamyetsy ja Babiloñ māj kajpn es ttuk'uuga'añ ja vyinu, ja'a njuna'anum ja tadyu'unan di'ibu yajkypu mat ja 'yaku. ²⁰ Net tugekyu islu es tugekyu kopk tmu'goodyaay. ²¹ Nandu'an kya'ay tsajpótm yu tutsn jantsy mājajtyuty, extu justyikxy kilu jye'emdsyuty tu'ugáty. Es ja naxwiñudu ja'ayuty tmu''udugoy tmu'gajxtugóy ja Dios mat ja myuj ayo'onu tadu tutsn, mat ko muk ayo'onu du'an yu'u.

17

Kujeñdyo'oxy 'yayo'on

¹ Net myiñ nidu'ugu nijxxtujkpu anklus di'ibu myadajttu ja juxtujkpu tsim, es xy'anmaayats:

—Min es nduk'ixat ja tyadyu'unan ja māj kujeñdyo'oxy di'ibu uñaapy mejyñwyingujxm. ² Yu naxwiñudu ja'ayu réyuty tu ñaygyuákudu es pyekyundy mat yu'u, es ja naxwiñudu ja'ayuty tu myu'uuk myumu'ugudu mat yu'u, ja'a njuna'anum t'uxtijtu ja Dios es tranajxtu ja kujeñdyo'oxy 'yaxuk winma'añ.

³ Kodsu naty du'an tu xy'awanu, nétats ja anklus xymunejxy māj ittum. Jámys n'ijxy tu'ugu toxytyujk ttuk'u'uñ tu'ugu tsapts axuk

juyujk. Tadu axuk juyujk windikyū ñini'x tmudaty mada axuk ayuk kuxja'ay di'ibu Dios muut twingajxpey. Juxtujku kyubajk tmudaty es majku wyaj. ⁴ Tadu toxytyujk ñaywyixaty mat ja tsu'unk wit esu tsapts wit, es 'yoydyuñaty mat ja ooru, mat ja tsujjatyryu tsaa esu perlu. Es tmudaty kyuhjoty tu'ugu ooru tsim ujts mat ja axukpu. Ja'a tyadu 'yandijpy ja 'yaxuk jiky'ajtun. ⁵ Es wyimbokkujxy tmudaty kuxja'ay tu'ugu xuu di'ibu tsip yajmudoop: "Ja Babiloñu muj kajpn, naxwiñudu kujeñdyo'oxydyu tyaaq es nandu'un tyaaq'atyaty nidagekyu di'ibaty axuk jiky'ajttap naxwiñ." ⁶ Nétats nbejkyu kwentu ko tadu toxytyujk múkubu naty mat ja Diosu jya'aydyu ñe'pyñ es mat ja ñe'pyñaty pánaty o'ktu mat ko t'awdajttu ja Nindsun'ajtam Jesukristu. Es kodsu taadu du'un n'ijxy, tats du'añu oj njantsywyu'umu.

⁷ Nétudsu tadu anklus xy'anmaay:

—¿Ti ko du'añu mwe'emey? Tyam nduknijawat di'ibu 'yandijpy yu ayu'udsyu winma'añ: tadu toxytyujk esu tadu axuk juyujk di'ibu tyuk'uñapy, di'ibu myudajtypy juxtujku kyubajk es majku wyaj. ⁸ Tadu axuk juyujk di'ibu tu xy'ixy, yu'u tu'uk di'ibu jékyup jiky'ajt, es tyam kyaj ñakjyaa'áty, per pudsumaamp kak jutoty, es ñeje xy ma kyutagooyñat.

'Ja naxwiñudu ja'ay di'ibu xyuu kya'ity kuxja'ay nekykyujxy extu ma naty kyajnuma naxwiñudu kyoj, ja'a du'añu wyu'umadya'aydyat ko t'ixtat jatugok jya'ty ja axuk juyujk di'ibu jékyup jiky'ajt. Es yu xyujaty di'ibu kuxja'ay ma ja neky, ja'a xyujaty di'ibaty myudajttap ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu.

⁹ Tyámats nnigajxat di'ibu tsojkup ja wjy'át keje'át es yajjaygyúkat. Ja juxtujkpu kubajk ja'a 'yandijpy ja juxtujkpu kopk ma tadu toxytyujk 'yu'uñu. ¹⁰ Es nandu'unu tadu kubajk, yu'u 'yandijpy ja juxtujkpu réyaty. Nimagoxk tu 'yooktu, ja myududujkpu tam yajkutíky tyam, es ja myujuxtujkpu, yu'u kyajnum myiñ. Es ko myinat, je'eyu waanu 'yítat. ¹¹ Es ja axuk juyujk di'ibu jékyup ijt es tyam kyaj ñakjyaaaty, yu'u du'un rey ma tadu nijuxtujkpu, es jya'ta'añ jatugok éxtam ja myuduktujkpu rey, per najxpu du'un ma kyutagooyñat.

¹² Ja majkpu wyaj di'ibu tu xy'ixy, yu'u du'un majku rey di'ibu kyaj dyajtsonda'aktanam yajkutúktat. Per 'yaxajuyándap ja kutujkun éxtamu rey tuk ooran mat ja axuk juyujk. ¹³ Tyadu majkpu réyaty ti'igyu wyinma'añaty, es myo'oyup ja myuk'ajtan es ja kyutujkun ja axuk juyujk. ¹⁴ Tsiptunaamp mat ja Borreegu'unk. Per ja Borreegu'unk mamada'agadup, mat ko yu'u Windsun'ajtp ma windsunaty es Rey'ajtp ma réyaty. Es di'ibaty yu'u muut, Dios wooju yu'ujaty, wyin'ix, es oy tmadundu Dios.

¹⁵ Ja anklus xy'anmaayats nandu'un:

—Tadu mejyñ di'ibu tu xy'ixy ma 'yu'uñu ja kujeñdyo'oxy, yu'u du'un 'yandijpy ja ja'ay pánaty jiky'ajttap ma maygyajpn, ma wiinkpu may ayuk kajxpaty, es ma mayñaxwiñudu. ¹⁶ Ja majkpu waj es ja axuk juyujk tyuk'ak'átup ja kujeñdyo'oxy, es dyajw'a'umut niwa'ats uxwa'ats. Es extu tsyu'tsta'aydyup ja ñini'x, es ñino'kta'aydyup di'ibu wa'amp. ¹⁷ Diosu du'un tu pyujta'agadu es dyajtuunudu Diosu wyinma'añ, ti'igyu ñaybyujta'agadu es dyaky ja kutujkun éxtamu rey ma ja axuk juyujk extu ko yajkuyduunda'ayut di'ibu Dios ñaskajxu. ¹⁸ Tadu kujeñdyo'oxy di'ibu tu xy'ixy, yu'u du'un 'yandijpy ja muj kajpn di'ibu 'yane'empy ja naxwiñudu ryeyaty.

18

Babiloñu kajpn kyutugoy

¹ Nétats n'ixy jatu'ugu anklus jyanaky tsajpótm mat ja myuj kutujkun. Ta ja naxwíñudu wye'emy kude'xy mat ja jyajun, ² es muk kyajxy:

—Tu net, tu net jyjitta'ay ja Babiloñu muj kajpn, es tu jyumbity mujku'u tsanaaydyákn. Ni pún jap kyanaky'ity. Yu'uy je'eyu jap tsanaaydyur ja ka'óbyaty, es jyap'attu ni'amuku axuk joon axuk juyujk. ³ Du'un tu yajtydyuñ mat ko ja Babiloñu kajpn tmastuty ja Dios, es wiinkru t'awdaty, es nidugekyu naxwíñudu ja'ayaty til'igy mat yu'u. Es ja naxwíñudu réyaty pyekytyuundu mat ja Babiloñu ja'ayaty. Esu ajuuy ado'kpu di'ibaty majaty naxwíñudu, myakja'aydyáktu mat ko tkumadeeky nidugekyu di'ibaty amdoop es ñayajmujpudsumá'añaty.

⁴ Nétats nmadooy jatu'ugu kajxy myiñ tsajpótm, es jyuna'añ:

—Pudsandu ma tadu kajpn, miidsaty di'ibaty nja'ay'ajttur, kadiibu xymyutpektyúndat es kadiibu miits myajtydyúndat mat yu'ujaty. ⁵ Ja'a ko yu pyeky tu jyantsyñipajnu, extu myabátnur ja tsajp, es tu ja Dios jyamyajtsxuty ja pyojpu. ⁶ Tuunambit nandu'un éxtam wiinkru tu t'axaktúñ. Mugabat majtsk du'unun éxtam yu'u tu dyaky, es taam'yo'oy majtsk du'unun myúkaty di'ibu ya'ukp éxtam yu'u oj ttaam'yo'oy. ⁷ Tuudyún es ya'ayow nandu'un éxtam tu myuj tu pyaada. Pes yu'u du'un jyuna'añ jyodoty wyinma'añóty: “Tyaats n'u'uñu éxtam tu'ugu reynu. Kyajts uj ngu'ekytyo'oxyaty, ni na'ats nga'ayówat.” ⁸ Paaty ma tu'ugu xu ti'in myínat ja pya'am, 'yayo'on, jyotmay, yuu, es mat ja janya'ank yajnino'ogat, mat ko Nindsun'ajtam Dios jyantsymyújaty di'ibu tu pyekymyo'oyaty es tkumadówat.

⁹ Yu naxwíñudu réyaty di'ibu tu pyekytyundu mat yu'u es du'un tu dyajtagódyu jyiky'ajtan, ñiju'ay ñiya'axtur ko t'ixtadu tadu kajpn ko tyoy. ¹⁰ Wu'umdaaydyur jagam jyantsytsyu'ugut mat ja tyudyu'unun, es jyuna'andat:

—iAy, puroobu mij Babiloñu muj kajpn di'ibu tu 'yane'emy! Jantsy tuk pojun tu myiñ ja mdudyu'unun.

¹¹ Yu ajuuy ado'kraty majaty naxwíñudu ju'udyur nandu'un es pya'ayówdubu tadu muj kajpn, mat ko kyaj tnakypyaadat pún jyúyur ja tyeeky yaky, ¹² mat ko ni pún tkanakyjyudyu ja ooru, ja platu, ja tsujjátypu tsaa, ja perlu, ja oyatypyu wit di'ibu tsu'unuk, tsaptspu, seedubu, kanak naxu oyatypyu kepy di'ibu pa'ak xu'kp, ja tsujjátypu di'ibu kojpu mat ja marfil, bronsu, pujxn es ja mármol; ¹³ es nandu'un ni pún tkanakyjyudyu ja kanelu, pa'ak xu'kpu, mirru, poom, vynu, aseytu oliivnu, arinu, triigu, tsajkaajaty, borreegaty, kwaayaty, kárraty, es extu ja'ayaty ijty tyo'ktur. ¹⁴ Es du'un yu ajuuy ado'kraty t'anamudat tadu kajpn:

—Kyaj xyñakmyudaty tadu mje'xy mbeky es tagekyu tadu oyatypyu di'ibu tu xyjantsytsyky. Tnu dan tyagoodya'ay winu xu winu tiempu yu mmakja'ay'át esu mdsuj'ajtan.

¹⁵ Pánaty ajuuy ado'ktur ma ja Babiloñu kajpn es ñayajmukja'aydyá'agudu jap, jagam tyánudat mudu tsu'ugu ko du'un 'yayówat ja kajpn, es yu'u jy'u'y ya'axtat:

¹⁶ —iAy, puroobu muj kajpn! Tsuj tu 'yity éxtam tu'uga toxytyujk mat ja wyitu oyatypyu, tsu'unkpu, tsaptspu, es 'yoydyuñaty mat ja ooru, tsujjátypu tsaa esu perlu; ¹⁷ jes tuk pojun tu tyagoyu tyadu jyiky'ajtan!

Es nandu'un yu barku yaj'ye'ebyuty esu di'ibaty tuundur jap barkoty, es di'ibaty mæduundur jikymyejyñoty, wu'umduur jagam ¹⁸ ko t'ixtat pyude'eky ja jok ma tyoyu tadu muj kajpn, es jyuna'andut muk:

—Ni maã du'ambu kajpn éxtam tu 'yityu tyadu muj kajpn, ¿kadii?

¹⁹ Es mut ja jyotmay ñaydyukkuwu'kudu naxway, es jyantsyju'uy jyantsyya'axtu:

—jPuroobu tadu muj kajpn! Mut ja myukja'ay'at tu ñayyajmukja'aydya'agudu nidugekyu di'ibu myudajttur ja barku. ¡Es tuk pojan tu tyugoodya'ay!

²⁰ Es ja kajxy 'yajakuna'añ tsajpótm:

—Miidsuty púnuty ijttur tsajpótm, es miidsuty apóstaluty esu Diosu 'yayuk kajxwa'xputy es nidugekyu di'ibu Dios jya'a'ajtypy, xonda'aktu mut ko Dios tu ttukkumudoy yu tadu kajpn éxtam tu mdúnadu.

²¹ Net tu'ugu anklus kumajaabu tkone'ky ja tsaa di'ibu du'un éxtam tu'ugu muj paan, es tkujubijpu jikymyejyñoty, es jyunañ:

—Nandu'un mij Babiloñu muj kajpn, myajkujubipnaxa'añ, es ni na'a jatugok mgakuxu'ugut. ²² Ni na'a kyanakyajmudówt mgajpnóty ja trompet xuxpu, tsajkapyñxyúxpu esu arpu koobu. Es ni kyanakyjyap'átut ja mmæduumbuty di'ibu xprékyuty, es ni ma kyanakyajmudówt jap ja jujts tu'unun. ²³ Kyaj jap ñakyjyájut ni tu'ugu lampru, es ni na'a jap kyanakyajmudówt yajtúñ ja xuu ma ja pujkputy. Ja m'ajjuuy m'ado'kputy tu 'yittu naxwiiñ jantsy muj, es tu twin'undu nidugekyu naxwiiñadu ja 'ayuty mut ja byuruju winma'añuty.

²⁴ Pes ma tadu kajpn tu yajpaaty temy yeky ja Diosu 'yayuk kajxwa'xputy ja ñe'pyñ, es ja ñe'pyñ di'ibu Dios jya'ay'ajtypy, es nidugekyu ja ñe'pyñ ja ja'ay di'ibuty ja'ay ya'o'kudu naxwiiñ.

19

¹ Nétats nmudooy jantsy muk ja ja'ayuty kyajxtu tsajpótm, es jyuna'andu:

¡Awdattu Dios!

Yu nitsokun, muj'ajtan esu muk'ajtan,

yu'u Dios jya'a'ajtypy.

² Pesu Dios paye'epy mut ja tui'ajtan,

es tu tmo'oy ja kumado'on ja muj pekykajpn es ñajxut ayodaknoty.

Mut ko tu dyajpekytyúñ ja naxwiiñadu ja'ayuty

es dya'e'ky ja Diosu myæduumbuty,

paadyu Dios yajumbijtxuty.

³ Net jyunandu jatugok:

—Awdattu Dios. Pes timjókup winu xuu winu tiempu ma yajnine'egyu taadu.

⁴ Es ja ni'i'px majtáxkpu mujja'aydyujk es ja nimajtáxkpu jiky'ajtputy di'ibu ijttur Dios windum, ñaygyoxtunaaydyakudu, t'awdajttu Dios es jyuna'andu:

—Wa'an du'unuty. ¡Awdajtta'aydyu Dios!

⁵ Nétats nmudoogajxy ma uñaaybyajn ma Dios yajkutiky, es jyuna'añ:

Miidsuty di'ibaty myæduundur ja Nindsan'ajtam Dios,

mujja'ay mutsk ja'ayuty, awdattu Dios.

Nixdúñ ja Borreegu'unk

⁶ Nmadooyats nandu'an ko nimayjya'ay kyajxtu, du'unats nmadooy éxtamu nandax 'yantsy pyamimy, es éxtamu anaa mak ya'axy, es jyuna'andu:

Awdajtta'aydyu ja Nindsun'ajtam Dios di'ibu tugekyu mak'ajtan myudajtypy, mat ko yajkutiky.

⁷ N'okxondakam, n'okjotkujkam es n'okwindsu'kam, mat ko Dios jyantsymyujuty

es tu net tpaaty ma ja Borreegu'unk pyuka'añ,

es tu ja ñado'oxy ñayjujpr'ixyuty.

⁸ Tu yajmo'oy ja wit ja oybyu es ja wa'atspu di'ibu tu'x jadsujkr, es ñayxyóxadut.

Pes ja oybyu wit ja'a 'yandijpy ja oybyu di'ibu tyuun kyajxtap ja Diosu jya'ayuty.

⁹ Nétats ja anklus xy'anmaay:

—Kaxja'ay: “Jotkujkuty di'ibáty tu yajwówdu ma tyadu xuu ko ja Borreegu'unk pyuka'añ.”

Es xy'ak'anmaayats:

—Tyaadu du'an tuj'ajtan di'ibu Dios kyajxypy.

¹⁰ Njakoxtanuyáñuts anklus tyeky'ujxy, es nja'awdatáñuts, per yu'uts xy'anmaay:

—Katu du'an m'adu'utsy. Nmudiimbyats ja Dios éxtam mij, es éxtamu mmugu'uguty di'ibu pyanajxtap ja Jesusu 'yaxpujkan. Awdat ja Dios.

Pes ja tuj'ajtan di'ibu Jesús yajk, ja'a yu'u di'ibu wyinma'añmyeepy ja Diosu kyugajxpu.

Di'ibu tyuk'uñapy ja poop kwaay

¹¹ Nétats n'ijxy ja tsajp awa'ats, es kyuxe'eky tu'ugu poop kwaay. Es di'ibu tyuk'uñapy txu'aty Di'ibu Kyuydyimpy Ja 'Yayuk, es nandu'an txu'aty Tuj'ajtan, mat ko tuj'ajtan maat pyayo'oy es tsyiptuñ. ¹² Yu wyiin du'an éxtamu janya'ank jyantsytye'xy, es jam kyubajkkujxm tmudaty may ja koronu. Es tmudaty ja xyuu kaxja'ay di'ibu yu'uyu naydyi'igyu ñija'ap. ¹³ Es ja wyit ne'pyñ ne'pyñ. Es txu'aty Diosu 'yAyuk. ¹⁴ Es pyanajxudu tugoymyay nidsiptuumbuty di'ibu tsajpótm. Ak poop ja wyit, ja oybyu esu wa'atspu, es ak poop kwaaygyujxy. ¹⁵ Es di'ibu xyu'ajtypy Diosu 'yAyuk, jap 'yaajóty pyadsemy tu'ugu espaadu jujppu, es yu'u maat dyajtsayuta'añ ja naxwíñdu ja'ayuty. Es yajkutuka'añ mudu pujxndajk. Es ttukkumadowa'añ, mat ko Dios di'ibu tugekyu mak'ajtan myudajtypy, jyantsy'ajkanu mat ja naxwíñdu ja'ay. Paadyu du'an ttukkumadowa'añ éxtam ko jyawu yajwinma'atsy ja uuvu tump.

¹⁶ Es tmunejxy kaxja'ay ma ja kyapu es ma ja pyuuy tyadu xuu: “Rey'ajtp ma réyuty es Windsun'ajtp ma windsúnuty.”

¹⁷ Nétats n'ijxy tu'ugu anklus tyanu jam xuu ñikujxm es t'anuumadu jantsy mak ja joon juyujk di'ibu ka'agudijtp:

—jMin naymyúkuu ma ja muj xuu di'ibu Dios tyunaampy! ¹⁸ Min es xytsyu'utstat ja tsyu'udsyadyu réyuty esu soldaadu windsúnuty, ja jotmak ja'ayuty, ja kwaayuty es mat ja di'ibu tuk'uñayudap, nidugekyu ja'ay ja tsyu'udsyuty, pánuty yajjuudyup es pánuty awa'atstuuy ijttap, nandu'an ja muj ja'ay mutsk ja'aybyu.

¹⁹ Nétats n'ijxy ko ja axuk juyujk es ja naxwíñdu ryéyuty dyajnaymyúkuu syoldaaduty es tsyiptuna'añ mat ja di'ibu poop

kwaagyuyxy es mut ja ñidsiptuumbaty. ²⁰ Per ja axuk juyujk yajtsuum ti'igyu mut ja kugajxpu di'ibu andakp, di'ibu naty tu ttuñ axuk juyujk wyinduuy ja muj ijxwumun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun. Es mudu tyadu muj ijxwumun ja kugajxpu di'ibu andakp tu twin'uumdu naty di'ibaty tu ñayyakyuty es ja axuk juyujk tsya'ayadut, es t'awdajttu ja 'yawinnax. Net nimajtsk yajkujudu'uju jiiigyuty ma yu mejiñ di'ibu teepy azufu. ²¹ Es yu syoldaaduty ya'o'ktaay mut ja 'yespaadu di'ibu pudsuump 'yaajoty di'ibu tyuk'uñaapy ja poop kwaay. Es nidugekyu joon juyujk di'ibu ka'agudijtp 'yujts jyotkadaktu mudu tadu tsyu'udsyuty.

20

Mil jamujtpu

¹ Nétats n'ijxy tu'ugu anklus jyanaky tsajpótm mut ja kak jutu 'yawatsn, es tkawitsyuty tu'ugu muj kadenu. ² Ta tmajtsy ja sarpyentu, tadu majku'ugórk, ja Satanás, es tkawu'uañ ttekywyu'uañ mut ja muj kadenu, es 'yítat tsimy tuk mil jamujt. ³ Ta tkujubijpu kak jutoty, es dyajni'adijky ijxwumun muut kadiibu tnakywyin'uumut ja naxwiñudu ja 'ayuty extu ko kya'pxat tuk mil jamujt. Ta naty koonum 'yok'yajnasmatshya'añ waanu.

⁴ Nétats n'ijxy uñaaybyajnaty, es jam 'yu'uñudu di'ibaty naty tu t'axájudu ja kutujkun es pyayo'oydyat. Yu'udyu du'an di'ibu yajni'ob't ja kyubajkaty mut ko tpanajxtu ja Jesusu 'yaxpujkan es tkajxwa'xudu ja Diosu 'yayuk. Nandu'an kyaj t'awdajttu ja axuk juyujk es ni ja 'yawinnax, es ni tkakupajktu yajtsa'ayut wyimbokkujxy o ma ky'u mut ja axuk juyujk syeyu. Es ja Dios yajjikypuykudu, es 'yana'amdu mut ja Kristu tuk mil jamujt. ⁵ Tyaadu du'an ma tim jawyiimu Dios dyajjikypyejky ja ja'ayuty. Per di'ibu akwu'umdu ja o'kpaty, ya'ujuty kyaj jyikyryáktat extu ko kya'pxat tuk mil jamujt. ⁶ Kuni'xy es jotkujkaty di'ibaty Dios yajjikypuykudup ma tyadu jawyiimbu jikyryujkan. Kyaj pyaadudut ja ayo'on di'ibu du'an éxtamu ja 'ay 'yooktu myumajtsk ok, ja'a du'an tmadúndut ja Dios esu Kristu éxtamu teedyuty, es 'yana'amdu mut ja Kristu tuk mil jamujt.

⁷ Ko naty tu ñaxy tuk mil jamujt, ta Satanás yajnasmatshya'añ ma tsyimy'ity. ⁸ Es net ñajxat naxwiñ, es najx twin'uañ tugekyu naxwiñudu, ja Gook naxwiñudu esu Magook naxwiñudu. Ja Satanás yajnaymyujkta'ayudup nidugekyu naxwiñudu ja'ayuty di'ibu ni mbaat nga'okmadsyo'onu, du'an éxtamu pu'u di'ibu jikymyejyñbyu'aay, es tsyiptuna'andu. ⁹ Oytyim madsooty ma tugekyu naxwiñudu ta tso'ondu, es dyajnsadujktu nidugekyu Dios ja jya'ayuty ma ja kajpn di'ibu Dios jyantsydejeypy. Peru Dios dyajjnajky tsajpótmu junya'ank di'ibu muut tnino'ktaay nidugekyu tadu ja'ayuty. ¹⁰ Net ja majku'ugórk di'ibu naty ja'ay tu twin'uañ, yajkujudu'uju ma ja mejiñ di'ibu teepy azufu, ma naty nandu'an tu yajkujudúwu ja axuk juyujk es ja kugajxpu di'ibu andakp. Jap 'yayówat xuuñ koots winu xuu winu tiempu.

Payo'oyun ma ja poop uñaaybyajn

¹¹ Nétats n'ijxy ja Dios 'yu'uñu ma tu'ugu muj uñaaybyajn pooppu. Esu tsajp esu naxwiñudu jyugaktu ma naty 'yity, es ya'ijxtugoodyaay. ¹² Es n'ijxyuts ja o'kpaty, muj mutsk, tyánudu Dios winduuy. Ta ja neky oj ya'aya'pwa'xy, es ya'ixy wi'ix tu tyundu nidu'uk nidu'uk. Es nandu'an wiinkpu neky ya'aya'pwa'xy ma 'yity kaxja'ay ja xyujuty pánuty

jiky'ajttap winu xuu winu tiempu. Esu Dios tpayo'oy es ttukkumadooy ja o'kruty éxtam nidu'uk tu 'yadu'utstu, du'un éxtamu naty 'yity kaxja'ay nekykyujxm. ¹³ Tam 'yijttu tugekyu ja o'kruty, ja'a maut di'ibu o'ktu mejyñóty, es tugekyu yajpayo'oydu éxtam tii tu ttundu. ¹⁴ Yu o'kun esu infyernu tu naty nandu'un dyajktá'aydu ja o'kruty tugekyu di'ibu naty yu'ujaty myudajttap. Net ja o'kruty yajkujudúwudu ma ja mejyñ di'ibu ya'amp éxtamu juun. Ko ja'ay jam 'yayowdu, du'un ja'a éxtam 'yooktu myumajtsk ok. ¹⁵ Ja'ayu ja'ay di'ibu xyuu kaxja'ay nekykyujxy ma yajjaaybyéty ja xyuu'ujaty púnaty jiky'ajttap winu xuu winu tiempu, yu'uyu kyaj yajkujudúwudu ma ja mejyñ di'ibu ya'amp éxtamu juun.

21

Jembyu tsajp esu jembyu naxwíñudu

¹ Nétats n'ijxy ja jembyu tsajp esu jembyu naxwíñudu, mut ko yu jawyiimbu tsajp esu jawyiimbu naxwíñudu kyaj maanu, es kyaj maanu jikymeyjyñ.

² Es n'ijxyuts nandu'un ja jembyu Jerusalén kajpn di'ibu tso'omp tsajpótm ma Dios, es kyuda'aky, es jantsy tsuj oydúñ éxtamu pujkpu toxtyujk ko pyuka'añ. ³ Es nmadoogajxyuts jantsy muk ma uñaaybyajn ma Dios yajkutiky, es jyuna'añ:

—Tyamu net ja Dios 'yity mut ja ja'ayaty, es jyiky'ata'añ mut yu'ujaty, es yu'ujaty tja'ay'ata'añ. Ku'am ja Dios 'yita'añ mut yu'ujaty, es Dyios'átudat. ⁴ Esu Dios yajtátsxudat tugekyu ja wyinnuu. Kyaj 'yok'ijnat ja o'kun, ja'uy yaxan o ja pujk ado'onun, ja'a ko tugekyu di'ibu tu 'yity, tu ja'a ñaxy kyexy.

⁵ Net ja di'ibu uñaary ma yajkutiky jyunañ:

—Ejts nyajkejpy tugekyu ak jemy.

Nandu'un jyunañ:

—Kaxja'ay, mut ko tyadu di'ibuts ngajxyry, tuj'ajtanu'u es mbaat xymyubeky.

⁶ Nétats xy'anmaay:

—Tu net yajkuudyuunda'ay. Ejtsu du'un éxtam ja A es éxtamu Z, ujtsu du'un ja jawyiimbu es ja tim okpu. Di'ibu tútsup, ujtsuts nnamo'oyup es t'uugut ja nuu di'ibu pudsuummp ma myuxy es dyaky ja jiky'ajtan. ⁷ Es di'ibu myumadakyry ja pojpu, yu'uts nmo'oyubu tyadu éxtamu kyuma'añ, ujtsu du'un xyDyios'átup, es yu'uts n'u'unk'átat. ⁸ Per di'ibáty jyupja'adap, di'ibátyuts uj xykyamubujktup éxtamu Yajnitsókrp, di'ibáty jiky'ajttap axuuk, yajja'ay'o'ktup, mu'induundup, bruju'ajttap, 'yawdajttap di'ibu kyaj Dyios'atuty, es nidugekyu di'ibu andáktup, taadaty nidugekyu pyaadudu es yajpujta'agut ma ja mejyñ di'ibu teepy azufru. Ko ja'ay jam 'yayowdu, du'un ja'a éxtamu ja'ay 'yooktu myumajtsk ok.

Jembyu Jerusalén

⁹ Nétats xyñimiiñ nidu'ugu anklus di'ibu tu ttuktaamdu'uty ja tsyim mut ja ayo'on, esuts xy'anmaay:

—Min es nduk'ixat di'ibu pyukaampy ja Borreegu'unk.

¹⁰ Net mudu Espiritu Santu myuk'ajtan oj xyajnejxyuts ma tu'ugu muj kopk jantsy kujxm, es xytyuk'ijxyuts ja muj kajpn Jerusalén kuni'xyryu ko kyuda'aky, jam tsyo'oñ tsajpótm ma Dios 'yity. ¹¹ Esu tadu kajpn jantsy tu'xp mut ja Diosu jyajun. Esu tyu'xan du'un éxtamu tsujjátyryu tsaa, éxtamu tsajju'unk di'ibu xu'ajtyry jaspe, wa'ats éxtamu viidru. ¹² Es

juwudity ja kajpn ñabótsyaty majpxy es kajxm, mut majmajtsku tyujk aa. Es tu'uk tu'ugu tujk aa tmudaty tu'ugu anklus di'ibu kywentu'ajtypy. Es ma tadu tu'uk tu'ugu tujk aa 'yity kaxja'ay tu'ugu xyuu ja majmajtskpu Israela myaank. ¹³ Tuguuak 'yixy ja tujk aa ma xuu pyudsemy, tuguuak 'yixy ma yukpoj myiñ, tuguuak 'yixy ma ja xuu tsi'yity es jataguuak 'yixy ma myiñ ja jamboj. ¹⁴ Ja potsy di'ibu ñabots'ajtypy ja kajpn, majmajtsku 'yujx tmudaty. Es ma ja majmajtskpu potsy ujx kaxja'ay 'yity tu'uk tu'ugu xyuu ja nimajmajtskpu Borreegu'ungu 'yapóstalu.

¹⁵ Yu anklus di'ibuts xymyugajx tmudaty tu'ugu ooru kijxn, es tkijxa'añ ja kajpn, ja tyujk aa es ja ñabots. ¹⁶ Ja kajpn kwadradu 'yity, yu yeñ'ajtun ti'igyu mut ja wyooñ'ajtun. Ja anklus tkijxy ja kajpn mut ja kyijxn, esu yeñ'ajtun wyinjajty majtsk mil jamajtsk mugo'px kilometr. Yu yeñ'ajtun, ti'igyu yu'a mut ja kyujxm'ajtun esu wyooñ'ajtun. ¹⁷ Net tkijxy ja wyooñ'ajtun ja ñabots, es wyinjajty tugu'px mugoxk metr. Ja kijxn di'ibu ja anklus yajtiimpy, du'un ja yeñ'ajtun éxtam di'ibu ja'ay yajtiimpy.

¹⁸ Ja kajpn nabots pyótsyudyu naty mut ja jaspe tsaa. Es ja kajpn, ak tim wa'ats ooru, du'un kyuxe'eky éxtamu viidru wa'atspu. ¹⁹ Ja kajpn nabots pyotsy'ujx mut kanak naxu oyatypyu tsaa. Ja jawyiimbu tsaa txu'aty jaspe. Ja myumajtskpu txu'aty zafiiru, ja myuduguuakpu txu'aty ágatu, ja myumajtáxkpu txu'aty esmeraldu, ²⁰ ja myumugoxkpu txu'aty ónise, ja myududujkpu txu'aty kornalínu, ja myujxujtkpu txu'aty krisólitu, ja myuduktujkpu txu'aty berilú, ja myudaxtujkpu txu'aty topasyu, ja myumajkpu txu'aty krisoprasu, ja myumajk tu'ukpu txu'aty jasintu, ja myumajmajtskpu txu'aty amatistu. ²¹ Ja majmajtskpu tujk aa, majmajtsk je'eyu ja perlu. Tu'uk tu'ugu tujk aa, ti'igyu je'eyu t'agaj'áty ja perlu. Es ja muj tu'u di'ibu kajpngijky, ak tim wa'ats ooru, éxtamu wa'ats viidru.

²² Es kyajts n'ijxy ni tu'ugu tsajptujk jap, mut ko yu Nindsun'ajtam Dios di'ibu tugekyu mak'ajtun myudajtypy, esu Borreegu'unk, yu'a tsyajptujk'ajttabu tadu kajpn. ²³ Tadu kajpn kyaj tteky esu xuu es ni yu po'o ñi'anadut, mut ko Dios esu Borreegu'unk, ja'a jyajun muut kyude'xyuty. ²⁴ Es ja jajun ma tadu kajpn, ja'a kyudu'xup nidugekyu naxwiñudu ja'ay, es ja naxwiñudu réyuty tmamíndut ja myukja'ay'át ma ja kajpn. ²⁵ Du'añum wyu'umut awa'ats yu kajpn nabots aa. Ni na'a kya'adúkat, mut ko jap kyaj kyoodsuya'añ. ²⁶ Es ja naxwiñudu ja'ay tmamíndut ja myuj'ajtun es ttukwindsu'ugudut ja Dios. ²⁷ Es ni na'a kyatúkudu di'ibu axuuak, o di'ibu tsoydu'um muut, o win'u'ambuty, yu'uyu tákudap di'ibu xyuu ijtp kaxja'ay jap Borreegu'unk ñekykyujxy ma yajjaaybyéty ja xyuuajuty púnuty jiky'ajttap winu xuu winu tiempu.

22

¹ Nétats ja anklus xytyuk'ijxy tu'ugu mujnuu di'ibu mujxp ma uñaaybyajn ma Dios esu Borreegu'unk yajkutúktu. Tadu nuu jantsy wa'ats éxtamu viidru, es yu'a du'un yajkypy ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu. ² Tadu nuu pyuye'eky muj tu'ugijky ma tadu kajpn. Es mujnuubu'aa majtsk adu'um yoñ ja kepy di'ibu yajkypy ja jiky'ajtun es tyuamp'áty majmajtsk ok tuk jamajtpu, winduk po'ojaty tyuamp'áty. Es ja kepy'aay yu'a tsooy'átap ja naxwiñudu ja'ayaty. ³ Es ni ma kyanaky'ítut ni tii di'ibu kajxpojkr.

Ma tadu kajpn, Dios esu Borreegu'unk yajkutuka'andu, esu myuduumbuty 'yawdata'anudu, ⁴ es 'yixtup ja Dios ja wyiin jyujp, es

tmudáttut ja Diosu xyuu mā wyimbok. ⁵ Jap kyaj kyoodsaya'añ. Es di'ibáty ijtup jap, kyaj ttsóktut ni ja lyampru es ni yu xyuu ñijájudut, mut ko yu Nindsun'ajtum Dios kudu'xánuþ, es yajkutúktut winu xyuu winu tiempu.

Tsojk ja Kristu myina'añ

⁶ Nétudsu anklus xy'anmaay:

—Tyadu ayuk, tui'ajtanu'u es mbaat xymyubuktu. Paadyu Nindsun'ajtum Dios di'ibu wyinma'añmyeepy ja kyugajxpaty, yu'u tu tkexy ja 'yanklus es yajtuk'ixá'andu ja myuduumbuty di'ibu tsojk tunán jatánuþ.

⁷ Du'un ja Jesukristu jyuna'añ:

—iMudoo'ittu! iTsojkuts nmina'añ!

iJotkujk di'ibáty pyaduundup ja n'axpujkanuts di'ibu ijtp kaxja'ay mā tyadu neky!

⁸ Uj Fwank. N'ijx nmudoots tugekyu tyaadu. Es kots n'ijxtaay nmudoodaay, taats nnaygyoxtonaaydyáku anklus tyeky'ujxy di'ibudsu naty tu xytyuk'ixy, es nja'awdatáñuts. ⁹ Per yu'uts xy'anmaay:

—Kátuts xy'awdaty. Nmudiimbyuts ja Dios, éxtum mij, es éxtumu nmugu'uguty di'ibu Dios ja 'yayuk kyajxwa'xudup, es nidugekyu di'ibáty pyaduundup ja Diosu 'yuxpujkan di'ibu ijtp kaxja'ay mā tyadu neky. iAwdat ja Dios!

¹⁰ Es ja anklus xy'ak'anmaayuts:

—Kajxwa'x yajxónu tyadu Diosu 'yuxpujkan. Katu xkyuyuy'utsy, mut ko tu dan tyimpatypy ja tiempu mā yajkuudyuna'añ. ¹¹ Pánuty axuuk adátstap, wa'anu du'un t'aktimtuun'adu'utstu; es pánuty pyanujxtap ja ka'oybyu winma'añ, wa'anu du'un t'aktimpanujx'adu'utstu; es pánuty pyanujxtap ja tui'ajtan, wa'anu du'un t'aktimpanujx'adu'utstu; es pánuty kyuyduundup ja Diosu wyinma'añ, wa'anu du'un t'aktimkuyduun'adu'utstu.

¹² Du'unu Jesukristu jyuna'añ:

—iTsojkuts nmina'añ! Es kots nmínut, nmo'oya'añuts nidu'uk nidu'uk éxtum pyaadyuty wi'ixáty tu jyiky'attu. ¹³ Ujtsu du'un éxtum ja A es éxtumu Z, ujtsu du'un ja jawyiimbu es ja tim okpu. Ujtsu du'un di'ibu tugekyu yajtsondák, es ujtsu du'un nandu'un di'ibu ya'abatadyaapy. ¹⁴ Jotkujkadyu taaduty di'ibáty tu tpujtu yajxónu wyit, ja'a njuna'anum di'ibu tu jyodambittu es tu tmastu'uttu ja pyojpu. Yu'adyu dan je'eyu pátuþ tyákut mā tadu kajpn es tje'xut ja ujts tuump di'ibu yajkypy ja jiky'ajtan winu xyuu winu tiempu. ¹⁵ Mut ko ni na'a mbaat kyatúkudu jap di'ibu myudajttap ja axuk winma'añ, yu brújuty, ma'induumbuty, yajja'ay'o'kpaty, yu di'ibu 'yawdajttap di'ibu kyaj Dyíosuty, es di'ibáty tsojktap tyuundup ja andakun.

¹⁶ Uj Jesús, tats ngexy ja n'anklus es t'awánut nidugekyu ja mabujkpatujk mā ñaymyúku. Ujtsu du'un ja Davitu tyuump 'yaats, es ujtsu du'un éxtumu jayxyuu di'ibu móñum pudsuump.

¹⁷ Yu Espírítu Santu esu Borreegu'ungu ñudo'oxy, ja'a njuna'anum ja ja'ay di'ibu myubujktap ja Jesukristu, ja'a junándup:

—iMin!

Es di'ibu myumudeepy, wa'an nandu'un tjuna'añ:

—iMin!

Es di'ibáty tátsudup, wa'an tmindu es t'axájudut nandu'ñu ja nuu di'ibu yajkypy ja jiky'ajtan winu xyuu winu tiempu.

¹⁸ H̄j n'anmaabyats nidagekyu di'ibáty myadoo'ijttap yu Diosu 'yayuk di'ibu ijtp kaxja'ay ma tyadu neky, pan ja pan tnikón̄ yu tyaadu di'ibu ijtp kaxja'ay, Dios nandu'un niko'onxadap ja 'yayo'on di'ibu ijtp kaxja'ay ma tyadu neky. ¹⁹ Es pan ja pan oynu'unun truwitsy yu ayuk di'ibu ijtp kaxja'ay ma tyadu neky, Dios nandu'un puwijtsxadap di'ibu naty pátap tju'xut ja kepytuump di'ibu yajjiky'ajtp, es kyaj tyákat ma ja Diosu kyajpn. Yu kepytuump esu Diosu kyajpn kaxja'ay 'yity ma tyadu neky.

²⁰ Di'ibu tyaadu ñigajxyry, du'un jyuna'añ:

—Tsojkats nmina'añ.

Es nandu'unats njuna'añ:

—Wa'an du'unaty. ¡Min, Nindsun'ajtam Jesús!

²¹ Wa'an Nindsun'ajtam Jesús tkunu'xtu nidagekyu ja Diosu jya'ayaty.